This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 08163536 3

Digitized by Google

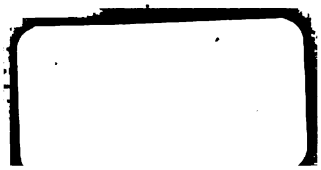

Digitized by Google

Hungary

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

503285

A VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI

M. KIR. MINISTERNEK

A KÖZOKTATÁS

ÁLLAPOTÁRÓL SZÓLÓ,

ÉS

AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELÉ TERJESZTETT

TIZEDIK

JELENTÉSE.

1879/80 — 1883/4.

BUDAPESTEN. 1881.

NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

Digitized by Google

Digitized by Google

A VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI

M. KIR. MINISTERNEK

A KÖZOKTATÁS

ÁLLAPOTÁRÓL SZÓLÓ,

ÉS

AZ ORSZÁGGYÜLÉS ELÉ TERJESZTETT

TIZEDIK

JELENTÉSE.

(187⁹/₈₀ — 188⁰/₁.)

Hungary. Cultus and Public Instruction Ministerium für

BUDAPESTEN,

NYOMATOTT A MAGYAR KIR. EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

1881.

Digitized by Google

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
503885
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
R 1910 L

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Digitized by Google

ELŐSZÓ.

A midőn az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 148. §-ában foglalt törvényes intézkedés szem előtt tartásával a hazai közoktatás, s a vele kapcsolatos tényezők állapotáról szóló — ez alkalommal már a **tizedik** évi jelentést terjesztem az országgyűlés elé — megemlitem, hogy ezen jelentésnek második és további szakaszaiban, az eddigi gyakorlat szerint, bemutatom a középiskolák, a felsőbb tanintézetek s az emberbaráti és közmüvelődési tényezők mibenlétét is.

Általában véve gondot forditottam ugyan arra, hogy az egyes szakaszokban a megfelelő anyag a lehetőség szerint összevonva, akként dolgoztassék föl, hogy abból az oktatásügyi tényezők állapotát világosan föl lehessen ismerni; mindamellett nem volt elkerülhető, hogy az első — a népoktatási tanügygyel foglalkozó — szakasz némileg nagyobb kiterjedésű s részletesebb legyen, mint volt a megelőző években bemutatott jelentésé. A közoktatási törvény szentesitése óta ugyanis lefolyt az első évtized; e körülmény szükségessé tette, hogy azon változásokról, illetőleg haladásról, mit és miket a törvény hatása, a törvény végrehajtása czéljából tett kormányi intézkedések, s a közmüvelődés iránt fokozottabb mértékben mutatkozó egyházi-, községi- és társadalmi érdeklődés a törvény által közvetlenül avagy csak közvetve érintett tanintézetek fogalmát alkotó főbb tényezőkben előidézett, ezen tizedik jelentésben, legalább a lényegesebb vonásokban, közöltessék. Ezen rövid történeti áttekintést jelentésem „Bevezetés“ czime alá foglaltam. Bővité tartalmát az iskola nélküli községek névszerinti kimutatása is. Eddig az ilynemü adatok — más államok szokását tekintve — egyetlen országos jelentésben sem kerültek a nyilvánosság elé. Hogy hazánk népoktatási tanügyét minél

Digitized by Google

hivebben ismerhesse a törvényhozó testület, ez alkalommal névszerint megnevezem az ország mindazon községét, melyben maig sincs iskola, kiegészitvén azt a lakosság, s a tanköteles gyermekek számával, s azon szomszédos község nevével, hova a gyermekek iskolába járnak, vagy legalább járhatnak.

Jelentésem azon része, mely a népiskolák, a tanitó- és tanitónőképezdék, az állami felsőbb leányiskolák, az ipari szakoktatás, a kereskedelmi iskolák, s kiegészitőleg a kisdedóvodák állapotát tárgyalja, az 1879—1880-iki tanév mozzanataival, azon része pedig, hol a népiskolai tanitók országos nyugdijalapjáról van szó, az 1880-iki polgári év eseményeivel foglalkozik.

A közép iskolák s a felsőbb tanintézetekről szóló szakaszok beosztása, a jelentés alapjául szolgáló anyag fölhasználása szigorúan a lefolyt évek nyomdokán halad, s az 1880/1-iki tanév iskolai állapotát tükrözi vissza. Egyáltalában véve a második és további szakaszokban ugy a tárgyi, mint az időszaki kiterjedést illetve az eddigi gyakorlat volt irányadó.

Digitized by Google

TARTALOM.

I. SZAKASZ.

A népoktatás állapota.

I. A népiskolák.

	Oldal.
Bevezetés	5
A) A népiskolák állapotának megyénkénti kimutatása	17
Budapest főváros	18—150
Abaújmegye	20—150
Alsó-Fehérmegye	22—151
Aradmegye	24—152
Árvamegye	26—153
Bács-Bodrogmegye	28—154
Baranyamegye	30—155
Barsmegye	32—156
Beregmegye	34—156
Besztercze-Naszódmegye	36—157
Békésmegye	38—157
Biharmegye	40—158
Borsodmegye	42—159
Brassómegye	44—159
Csanádmegye	46—160
Csikmegye	48—161
Csongrádmegye	50—161
Esztergommegye	52—162
Fehérmegye	54—162
Fogarasmegye	56—163
Gömörmegye	58—164
Győrmegye	60—164
Hajdúmegye	62—165
Háromszékmegye	64—166
Hevesmegye	66—166
Hontmegye	68—167
Hunyadmegye	70—168
Jász-Nagykun-Szolnokmegye	72—168
Kis-Küküllőmegye	74—169
Kolozsmegye	76—170
Komárommegye	78—170
Krassómegye	80—171
Liptómegye	82—172
Maros-Tordamegye	84—172
Máramarosmegye	86—173
Mosonmegye	88—174
Nagy-Küküllőmegye	90—174
Nógrádmegye	92—175
Nyitramegye	94—176
Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye	96—176
Pozsonymegye	98—177
Sárosmegye	100—178
Somogymegye	102—178
Sopronmegye	104—179
Szabolcsmegye	106—179
Szatmármegye	108—180

Digitized by Google

Oldal

Szebenmegye . . . . . 110—180
Szepesmegye . . . . . 112—181
Szilágymegye . . . . . 114—181
Szolnok-Dobokamegye . . . . . 116—182
Szörénymegye . . . . . 118—183
Temesmegye . . . . . 120—183
Tolnamegye . . . . . 122—184
Torda-Aranyosmegye . . . . . 124—185
Tornamegye . . . . . 126—185
Torontálmegye . . . . . 128—186
Trencsénmegye . . . . . 130—187
Turóczmegye . . . . . 132—187
Udvarhelymegye . . . . . 134—188
Ugocsamegye . . . . . 136—188
Ungmegye . . . . . 138—189
Vasmegye . . . . . 140—189
Veszprémmegye . . . . . 142—190
Zalamegye . . . . . 144—190
Zemplénmegye . . . . . 146—191
Zólyommegye . . . . . 148—191

B) A népiskolák állapotának általános kimutatása.

I. tábla. Az 1880. évre a népnevelési czélokra megszavazott összegek mikénti felhasználásának kimutatása. . 193—313
II. tábla. Az iskolák száma . . . . 194—314
III. tábla. A tanköteles és az iskolába járó és nem járó gyermekek száma . 195—318
IV. tábla. Az iskolába járó gyermekek vallás szerinti megoszlása . . . 199—320
V. tábla. Az iskolába járó gyermekek nyelv szerinti megoszlása . . . 199—322
VI. tábla. Az iskolába járt gyermekek szorgalmi állapota . . . . . 200—324
VII. tábla. A népiskolák tanitási nyelv szerinti megoszlása . . . . . 200—326
VIII. tábla. A tanitók állapota . . 201—328
IX. tábla. Az iskolai épületek és azok külső felszerelése . . . . . 202—330

Oldal

X. tábla. Az iskolák tantermei és azok belső felszerelése . . . . . 203—332
XI. tábla. Az iskolák évi jövedelme . 204—334
XII. tábla. Az iskolák évi kiadása . . 205—338
XIII. tábla. Az iskolai főbb tényezők egybeállitása . . . . . 206—340
XIV. tábla. Az 1879-ik és 1880-ik iskolai főbb tényezők egybehasonlitása . . . . . 207—344
XV. tábla. Az iskola nélküli községek, megyék és névszerinti kimutatása 1880-dik évben . . . . . 208—348
XVI. tábla. Az állami elemi népiskolák 209—403
XVII. tábla. Magán elemi népiskolák . 210—410
XVIII. tábla. Felső népiskolák . . . 210—412
XIX. tábla. Polgári iskolák . . . . 211—418

II. A tanitóképezdék.

XX. tábla. A tanitó- és tanitónőképezdék . . . . . 212—426
és póttanfolyamok 215

III. Az állami felsőbb leányiskolák.

1. A budapesti felsőbb leányiskola . . . 216
2. A trencsényi felsőbb leányiskola . . 228
3. A mármaros-szigeti felsőbb leányiskola 228

IV. Az ipari szakoktatás.

1. A budapesti közép ipartanoda . . . 229
2. A kassai gépészeti ipartanoda . . . 230
3. Ipartanműhelyek 248
4. A házi ipar 252
5. Iparos tanulók 268

V. Kereskedelmi iskolák.

XXI. tábla. A kereskedelmi iskolák állapota 1880-ban . . . . . 268—432

Digitized by Google

Oldal.

VI. A kisdedóvó intézetek.

XXII. tábla. A kisdedóvó intézetek állapota 1880-ban . . . . . 269—433

VII. A tanitási eszközök.

1. Az országos tanszermuzeum . . 270

2. XXIII. tábla. A tankönyvek kiadása és eladása: I. tankönyvek, II. taneszközök . . . . . 271—442

VIII. A néptanitók nyugdijintézetének állapota.

A néptanitók nyugdíjintézetének állapotáról magyarázó jelentés 274

XXIV. tábla. Az ország. tanitói nyugdij alap 1880. évi zárszámadása 445

XXV. tábla. A nyugdijalapba befizetettdijak megyék szerinti kimutatása 454

Az 1880. évben nyugdíjazott tanitók, segélyezett özvegyek és árvák névszerinti kimutatása 458

IX. Az 1880-dik évben kiadott fontosabb ministeri rendeletek . . . 278

— —

II. SZAKASZ.

Középiskolák.

A) Gymnasiumok.

I. Budapesti tankerület 476
II. Pozsonyi „ 486
III. Győri „ 494
IV. Beszterczebányai „ 505
V. Kassai „ 513
VI. Nagyváradi „ 525
VII. Szegedi „ 535
VIII. Erdélyi „ 543
IX. Fiumei „ 551

Oldal.

Középiskolai tanárképző intézetek:

A) A budapesti m. kir. középiskolai tanárképzőintézet mellett fenálló gyakorlóiskola 552

B) A kolozsvári m. kir. tanárképzőintézet gyakorlóiskolája 554

B) Reáliskolák.

Átnézet 555
I. Budapesti tankerület 556
II. Győri „ 565
III. Pozsonyi „ 569
IV. Beszterczebányai „ . . . 572
V. Kassai „ . . . 576
VI. Nagyváradi „ . . . 579
VII. Szegedi „ . . . 583
VIII. Erdélyi „ . . . 587

III. SZAKASZ.

Felsőbb tanintézetek.

A) Hittani intézetek 590
B) Jogakademiák 591

C) Egyetemek.

1. Budapesti tudomány-egyetem . . . 593
I. Hittudományi kar 595
II. Jogi kar 602
III. Orvosi kar 610
IV. Bölcsészeti kar 622

2. Kolozsvári tudomány-egyetem . . . 636
I. Bölcsészeti kar 636
II. Mennyiség- és term.-tud. kar . . 641
III. Jogi kar 644
IV. Orvosi kar 648

3. Kir. József-műegyetem 652

Digitized by Google

1879/80. tanév.

Oldal.

I. Egyetemes és vegyészi szakosztály . 654
II. Mérnöki és épitészi szakosztály . . 657
III. Gépészmérnöki szakosztály 664

IV. SZAKASZ.

Autonom felekezeti közép- és főiskolák 667

Protestans és görög kel. f. tanintézetek . 668
Prot. és gör. kel. főgymnasiumok 670
Prot. és gör. kel. nem teljes gymnasiumok 672
I. A kolozsvári unitárius főgymnasium 674
II. A székely-kereszturi V. osztályu unitárius algymnasium 682

V. SZAKASZ.

Emberbaráti és közmüvelődési intézetek.

Oldal.

a) A siketnémák váczi intézete 684
b) A vakok intézete Budapesten 689
c) A balatonfüredi szeretetház 691
d) Országos szinitanoda 693
e) Országos zeneakadémia 695
f) Orsz. mintarajztanoda és rajztanárképezde 698
g) Magyar nemzeti muzeum 716
h) Műemlékek 726
i) Képzőművészetek 733

Digitized by Google

I. Szakasz.

A népoktatás állapota.

1. A népiskolák.

Bevezetés.

A közoktatás állapotáról szóló *ezen ministeri jelentés* I. szakaszában a népoktatás 1879—1880-dik évi állapota van előadva.

Az első ilynemű jelentés, — mely az 1869. évi, vagyis a törvény keletkezésekor talált népnevelési tanintézetek állapotát ismertette — 1870-ben adatott ki; eszerint a közoktatás állapotáról e most bemutatott ministeri jelentés már a *tizedik*. És mivel a népoktatásról szóló törvény keletkezésétől idáig egy tiz évet magában foglaló időszak záródik be; helyén látszik lenni, hogy magának a törvénynek, de különösen a törvény végrehajtására irányzott kormányi intézkedéseknek hatása és eredménye egybeállítva is előtüntettessék.

E végből itt ebben a bevezetésben egymás mellé állíttattak mindazon adatok, melyekből a népoktatás előmozdítására szolgáló tényezőknek 1869-dik és az $18^{79}/_{80}$-ik évi különbözeteit át lehet tekinteni.

Hol a részletező magyarázat elkerülhető volt, ott mindenütt mellőztetett a szóbeli leirás és a tényleges állapot számokban úgy fejeztetett ki, hogy ezekből világosan lássék: miben és mily arányokban mutatkozik a gyarapodás vagy a hanyatlás.

Hogy azonban az adatokat helyes szempontból lehessen megbirálni, szükséges ismerni azon módot, melylyel az adatok anyaga begyüjtetett és feldolgoztatott.

Ugyanis az adatok begyüjtésére nézve: 1869-től 1876-ig s ez évtől kezdve az 1876. évi XXVIII. törv. czikk czélját tekintve, némi változtatással egész 1879-ig, az általam s az országos statistikai hivatal által közösen megállapított, az első jelentésben részletesen közölt szabályzat volt irány-

Digitized by Google

adó, míg az adatokat majd külön-külön, majd pedig a ministerium és a statistikai hivatal közösen dolgozták fel.

Megjegyzendő e részben, hogy a monarchia másik felének kormánya általában véve ezzel ugyanazonos eljárást követ.

1879-ben azonban úgy az adatoknak egybegyűjtésére, mint azoknak feldolgozására nézve megváltozott e régibb eljárás és ministeriumom kebelében egy arra rendelt közegre bizatott a begyült statistikai anyagoknak megbirálása és feldolgozása.

Hogy minden irányban lehető egyöntetűség álljon elő, külön utasítás adatott ki a tanfelügyelők számára, melyben nem csupán a tényezők határoztattak meg, hanem megállapíttatott az anyag beszerzésének ideje s módja is. Ezenkivül egy oly póttábla szerkesztetett, mely míg egyfelől kizárta az egyéni fölfogás szerinti szóbeli jelentést, másfelől a központi feldolgozást áttekinthetőségénél fogva megkönnyítette.

Ezen utasítás alább a ministeri fontosabb rendeletek között kinyomatott.

Hazai, közkormányzati viszonyaink határozottan követelték ezen intézkedést, s a tapasztalás igazolta annak czélszerűségét. De igazolja az is, hogy a közoktatás állapotáról szóló előbbi ministeri jelentések anyaga — majdnem kizárólag számszerinti bevallásokból származott, mig az ujabbi utasítás alapján beérkezőknek túlnyomóan nagy részét közokmányok másolatainak lehet tekinteni. Így például : a polgári községek mennyisége a törvényhatóságok névszerinti községjegyzékéből vétetik, még pedig tekintet nélkül arra, vajjon van-e abban iskola vagy nincs? Továbbá: az *„egy iskola"* fogalmát a törvény 48. §-a ért. a tanfelügyelő határozza meg; a lakosok száma a tiz-tiz évenként ismétlődő népszámlálási eredménynyel azonos; a tankötelesek évről-évre család- és névszerint iratnak össze s a tényleg iskolába járók száma az iskolai nyilvántartási naplókból másoltatik le, míg végre: a tanítók jövedelme a díjlevelek tartalma szerint — a piaczi árak megfigyelésével — állapíttatik meg; mert kitünt, hogy számos tanító, az aránylagos megadóztatástól félve, javadalmának egy részét eltitkolni igyekezett.

Tényleg ma már egyetlen község vagy népesebb puszta sincs az országban, melyből a közoktatási ügyhöz tartozó adatok hiányzanának. A nyilvános tanintézetek számát nem szaporítják a törvény ellenére fentartott zugiskolák, mert azok kivétel nélkül bezáratni vagy megfelelően átalakíttatni rendeltettek. A tényleg iskolába járó gyermekek közül olyanok, kik nem saját községeikben, hanem azonkívül valamely más iskolában teljesítik tankötelezettségüket, csak egyszer és pedig ez utóbbi helyen vétettek számba. Hasonló eljárás alá estek a magán tanulók, a mennyiben ezekkel szemben a törvény 7. §-a alkalmaztatott. A tanítók létszáma nem gyarapíttatik

Digitized by Google

többé oly leczkeadó tanítók beszámításával, kik egyébként valamely más tanintézetnél akár mint rendes, akár pedig mint segédtanítók alkalmaztattak.

Egy szóval, a legszigorúbb ellenőrzés gyakoroltatott az anyag tisztázására nézve, hogy lehetőleg a tények valósága jusson a jelentésbe.

Mindennek daczára még most sem sikerült teljesen az utasítás foganatosítása, minek oka abban keresendő, hogy az alantas iskolai hatóságok egy némely része nem magasabb szempontból teljesíti ez érdembeli kötelességét, s ennek folytán nem ritka esetben súlyos akadályok gördülnek a végrehajtás útjába. Azonban már is lehet észre venni, hogy a régi baj mindinkább enyészik s az egészséges fölfogás napról-napra általánosabb lesz.

Ezek után a következőkben adatik elő a népiskolai közoktatáshoz tartozó tényezők állapotának 10 évi áttekintése.

I. A főbb tényezők állapota.

1. Az ország polgári községeinek száma volt:

1869-ben az orsz. statistikai hivatal adatai szerint . . . . . 12,564.
1880-ban a megyei főispánok névjegyzéke szerint . . . . . 12,814.

Szaporodás: 250.

A községek közül:

1869-ben helyben tartott iskolát:	1880-ban helyben tartott iskolát:
10,187.	10,664.

Szaporodás: 477.

1869-ben a törvény 46. §-a ért. más községgel tartott iskolát 779.	1880-ban a törvény 46. §-a ért. más községgel tartott iskolát 1876.

Szaporodás: 1097.

1869-ben iskolája nem volt: 1598.	1880-ban iskolája nem volt: 274.

Apadás: 1324.

2. Az iskolák száma volt:

1869. mindent összevéve: 13,798.	1880. mindent összevéve: 15,824.

Szaporodás: 2026.

3. Az iskolatermek száma volt:

1869-ben összesen . . 16,899.	1880-ban összesen . . 21,838.

Szaporodás: 4939.

Digitized by Google

4. A tanitók száma volt :

1869-ben összesen . . 17,792. | 1880-ban összesen . . 21,664.

Szaporodás : 3872.

5. Az iskolák fentartására fordíttatott :

1869-ben 3.760,123 forint s ez az állami egyenes adó (57.873,935 frt) 6.49 %-lékának felelt meg. | 1880-ban 10.057,149 forint s ez az állami egyenes adó (78.008,575 frt) 13.32 %-lékának felelt meg.

Szaporodás : 6.297,026 frt.

6. Magyarország lakosságának mennyisége tett :

1869-ben 13.219,350 lélekszámot. | 1880-ban ugyanez vétetett föl.

7. A tankötelesek száma volt :

1869-ben összesen . . . 2.284,741. | 1880-ban összesen . . . 2.097,490.

Apadás : 187,251.

8. Tényleg iskolába járt :

1869-ben összesen 1.152,115 gyermek. | 1880-ban összesen 1.619,692 gyermek.

Szaporodás : 467,577.

II. A népiskolai közoktatáshoz tartozó tényezők állapotának részletes összehasonlítása.

A) A községekről.

1869-ben, miként az a főbb vonásokban megelőzőleg jeleztetett, az ország 80 törvényhatóságának kötelékébe . . . . . 12,564 község (falu, mező és rendezett tanácsú, továbbá sz. kir. város) tartozott, míg:

1880-ban az időközben foganatosított új kikerekítés által keletkezett 66 törvényhatóság területén . . . . . 12,814 kis és nagy község, rendezett tanácsú, törvényhatósági joggal föl-ruházott és szab. kir. város mutattatott ki. Azon . . . . . 250 (1.17 %-nyi) *szaporodás,* mely a 10 évi időköz után mutatkozik, legnagyobb részben a polgárosított katonai végvidék községeinek becsatolásából származik, ezenkívül gyarapodott a létszám újabb telepítések, s régibb pusztai telepítvényeknek önálló polgári községekké szervezése által

Digitized by Google

A községek közül

1869-ben	1880-ban	Különbség
a) helyben tartott iskolát . . . 10,187 = 81.08%	a) helyben tartott iskolát . . . 10,664 = 83.22%	*több* . . 477 = 2.14%
b) csatlakozva tartott iskolát . 779 = 6.20%	b) csatlakozva tartott iskolát . 1,876 = 14.64%	*több* . . 1097 = 8.44%
c) sehol sem tartott iskolát . 1,598 = 12.72%	c) sehol sem tartott iskolát . 274 = 2.14%	*kevesebb* . 1324 = 10.58%

E szerint az olyan községek száma, hol vagy helyben, vagy pedig a közel szomszédos községben meg volt adva az oktatás lehetősége, 1869-ben számszerint véve 10,966-ra, százalékos arányokban 87.28%-ra ment, ellenben:

1880-ban számszerint már 12,544-re, százalékos arányokban pedig 97.86%-re emelkedett. Ezen tényezőben tehát 10.50%-nyi gyarapodást idézett elő a törvény hatása, míg ellenben az oly községeket, melyekben egyáltalában nem részesülhetnek a tankötelesek nyilvános iskolai oktatásban, 1869 óta 1598-ról (12.72%) leapasztotta 274-re (2.14%-ra).

Ezen tényezőben átlagosan minden évre mintegy 1.5%-nyi javulás mutatkozik.

A közokt. törv. 46. §-a egyfelől megengedi, hogy oly községek, melyek egymástól ½ geogr. mértföldnél távolabb nincsenek, közösen is tarthatnak fenn iskolát, de másfelől a törvény 23. §-a akként rendelkezik, hogy oly községekben, hol a hitfelekezetek nem tartanak fenn a törv. rendeleteinek megfelelő népiskolát, a község köteles a szükséges népiskolát fölállítani. Hogy a törvényhozó testület kellően tájékozhassa magát az iránt, hogy mely községekből kénytelenek a gyermekek más szomszédos község iskolájába járni, s melyek azok, hol egyáltalában nem gondoskodtak eddig a gyermekek oktatásáról, összegyűjtettek s ezen jelentés 348. oldalától kezdve a XV. számú táblázaton közöltetik az 1876. csatlakozó s a 274, iskola nélkül álló község névsora, azok lakosainak és tankötelesseinek száma, közöltetik továbbá kapcsolatosan azon község neve is, hová az első csoportba tartozókból a gyermekek iskolába járnak. Jeleztetik végre az iskolailag összecsatolt községek közti távolság, mely utóbbi anyagot a kir. építészeti hivatalok szolgáltatták.

Tájékozásúl szolgáljanak itt a következő adatok. Ugyanis:

1-ör a szóban forgó 1876. becsatolt s 274 iskola nélküli község között, figyelve a törv. 23. és 44. §§-aira, olyan, hol legalább 30, 6—12 éves tankötelés található, volt:

a) az első csoportban = 29.74%, b) a másodikban = 32.11%.

Digitized by Google

Maga a földrajzi viszony, a községeknek egymástól való távolsága igazolja legjobban, hogy a helyzet aránylag nem oly sötét, mint azt a látszat megvilágítja, a mennyiben:

2-or tekintve a törvény 46. §-ában kifejezett szándékot azon 1876 község között, honnét a gyermekek a szomszédos iskolába kénytelenek járni:

a) 1101 = 58.63 %-nyi csak 2 klméternyi (= ¼ mtfld.) távolságra sem feküdt az iskolával biró községtől,

b) 553 = 29.47 %-nyi volt köztük olyan, honnét a gyermekek 4 klméternyi (½ mtfld.) távolságon belül már elérték az iskolát s

c) csak 222 = 11.9 %-nyi volt a törvényben megengedett távolságnál messzebb fekvő. És így mindent összevéve azoknak 88.10 %-léka a törvény korlátain belül s csak 11.90 %-lék mozgott azon kívül.

Azonban megjegyzendő ezen adatokra nézve, hogy ha a törvény ezen kivétel nélkül felekezeti jellegű beosztással szemben megengedné, hogy a közoktatási kormány saját belátása szerint tegye kötelezővé, melyik községből hova tartoznak a tankötelesek járni iskolába, a törv. 46. §-a kedvezőbb alakban lenne végrehajtható. Mert a mostani állapotot a legtöbb esetben az idézi elő, hogy a gyermekek az egyházilag összetartozó községek rendjében szoríttatnak az iskolalátogatásra s nem ritka eset, hogy valamely községből a tankötelesek a közbeeső, de más felekezet által fentartott iskolán túl kénytelenek vándorolni a saját iskolájukba.

Egyébiránt pedig azon tény, hogy a törv. szentesítése óta az iskola nélkül álló községek száma 1598-ról 274-re apadt, eléggé igazolja, hogy figyelmemet ez állapot sem kerülte el.

B) **Az iskolákról.**

Ezen tényezőben 1869 óta a következő változások állottak elő:

1869-ben népoktatási tanintézet volt az országban	13,798,
1880-ban pedig találtatott összesen	15,824.

A szaporodás e szerint 2026 = 12.80 %. S minden évre átlagosan 200-nál több iskola felállítása esik.

Azonban a valódi szaporodás jóval nagyobb, a mennyiben 1869-től 1878/9-ig a létszámban oly iskolák is szerepeltek, melyeket egyes családi szövetkezetek, legtöbbnyire izraeliták bizonytalan időre, úgyszólván a pillanatnyi szükség érdekéből s azon oknál fogva állítottak, hogy tanköteles gyermekeiket különleges igényeiknek meg nem felelő más iskolától elvonják. Ezek voltak az úgynevezett *zugiskolák,* melyek a legutóbbi években legtöbbnyire bezárattak. Ilyen iskola közel 600 volt az országban s azok helyett csak kevés községben állítottak az izr. hitközségek rendes iskolát.

Digitized by Google

Érdekes világításba helyezi a tanügyi mozgalmat az iskolák jelleg szerinti fejlődése. Ugyanis:

1869-ben volt:		1880-ban létezett:		Több	Kevesebb
állami jellegű iskola . .	0 = 0.00%	állami jellegű iskola . .	266 = 1.68%	266	—
községi	479 = 3.47%	községi	1669 = 10.54%	1190	—
római kath. jellegű . . .	5217 = 37.79%	római kath. jellegű . . .	5411 = 34.20%	194	—
görög „ „ . . .	2058 = 14.90%	görög „ „ . . .	2220 = 14.04%	162	—
keleti görög „ . . .	1604 = 11.62%	keleti görög „ . . .	1809 = 11.43%	205	—
helvét hitvallású	2450 = 17.75%	helvét hitvallású	2322 = 14.60%	—	128
ágost. hitvallású ev. . .	1397 = 10.12%	ágost. hitvallású ev. . .	1443 = 9.11%	46	—
unitárius	103 = 0.74%	unitárius	68 = 0.43%	—	35
mózes hitvallású	490 = 3.55%	mózes hitvallású	449 = 2.83%	—	41
magán jellegű	= 0.00%	magán jellegű	167 = 1.06%	167	—
összesen . .	13.798 = 100.00%	összesen . .	15,824 = 100.00%	2230	204
				= 2026	

Első tekintetre ezen statistikai adatok azt mutatják, hogy a helv. hitv., az unitárius és mózes hitvallású iskolák száma lényegesen megfogyatkozott, ellenben a többi jellegűeké általában emelkedett. Továbbá, hogy 1869-ben magán intézet nem létezett. Kétségtelen, hogy a helv. hitv. és unitárius jellegű iskolák száma, valamint a mózes hitűeké is apadt. Magyarázata e jelenségnek az, hogy a helvét hitvallásúak s az unitáriusok, kivált a Királyhágón túli részekben igen sok helyen lemondtak iskolafentartói jogukról s tankötelesseiket az időközben létesített állami és községi iskolába adták fel. A magán tanintézetek pedig 1869-ben a közokt. törvény előtti gyakorlat szerint azon felekezeti iskolák közé vétettek föl, a melyek egyházhatósági felügyelete alá tartoztak. Csupán a mózes hitv. iskolák számában van tehát tényleges apadás, mit a zugiskolákra előadott fentebbi ok idézett elő.

Többször hangsúlyoztatott eddig, hogy a községi jellegű tanintézeteket nem fejleszti a közokt. kormány a törvény szándéka szerinti mértékben. Kötelességem e tévedést helyreigazítani.

1869-ben, sőt még később is, a közokt. törvény hatása alatt erős hullámzás keletkezett az országban. Az iskolák jogi viszonyai szakadatlan forrongás alatt állottak. Az iskolát magáénak tartó egyházak s az azokra igényt támasztott polgári községek között — a társadalom nyomásánál fogva — zavarok keletkeztek. Igen sok község, a nélkül, hogy a régi iskolák fentartására szolgáló alapok s jövedelmek jogi természetét behatóbban

Digitized by Google

megvizsgálta volna, gyakran mellékes érdekekből, de legtöbbnyire a törvény 43. §-a által keltett remény fejében, minden további előzetes tárgyalás mellőzésével községinek nyilvánítá a fennálló iskolát, mely azután e mozgalom tartama alatt mint ilyen mutattatott ki az évi jelentésekben.

Midőn azután kiderült, hogy a régi iskolafentartók az alapokat átengedni nem hajlandók s azok az iskolát továbbra is meg akarják tartani, ezzel szemben pedig a község a nagyobb áldozatokra, még ha képes volt is, nem akarta magát elhatározni, s hogy az államkormány szigorúan ellenőrzi a községi vagyon kezelését, s nem nyujt állami segélyt ott, hol az a tényleges szükség által indokolva nincs, a községi iskola szervezése lankadt.

Ezen szempontból birálandók el az 1869. évi adatok s ez bizonyít a mellett, hogy akkor voltaképpen kevesebb volt a községi iskolák száma, s helyesebb mértékekre vezeti át a későbbi s a mostani, már állandóbb állapot értékét.

Különben a közokt. kormány egy pillanatra sem téveszté szem elől törvényszabta kötelességét, mert azon aránylag csekély javadalmazást, mit a törvényhozás ilynemű czélokra évenként megszavazott, a nagyfontosságú állami iskolák szervezésére volt kénytelen fordítani, de e mellett nem mulasztá el soha, hogy oly községek iskoláit, melyek a segélyre csakugyan reá szorultak, adott viszonyok szerint ne támogassa.

Fokozatuk szerint vizsgálva az iskolákat:

1869-ben mind a 13,798 iskola elemi fokozatú volt, míg ellenben

1880-ban a 15,824 iskola között:
- elemi népiskola találtatott 15,652
- felső „ „ 71
- polgári fokozatú „ 101

a szaporodás összesen: 2026,

még pedig:
- az elemi népiskolák száma gyarapodott 1854-gyel
- a felső „ „ „ 71-gyel
- s a polgári iskolák „ „ 101-gyel.

Ezeken kívül beszereztetett 2503 iskolához rajz- és szépirási falitáblagyűjtemény s 959 iskolában létesíttetett a népkönyvtári intézmény. Ugyanaz idő alatt emelkedett a faiskolák száma 4238-ról 9006-ra = 53% s a tornatereké 92-ről 6183-ra.

Ezen adatok önmagukban oly képét nyujtják a népoktatásügy haladásának, mely minden további magyarázatot fölöslegessé tesz.

Tájékozás végett meg kell azonban jegyezni, hogy 1869 óta a közokt. kormány részben az államsorsjáték jövedelméből, részben pedig a tárcza terhére 7000 iskolánál többet látott el a szükséges taneszközökkel.

Digitized by Google

C) A tanítókról.

1869-ben e tényezőhöz 17,792 egyén s 1880-ban 21,664 tartozott. A szaporodás : 3,872 = 17.87%.

Közöttük rendes tanítói minőségű volt 1869-ben 15,968; 1880-ban 18,879.
„ segéd „ „ „ „ 1,824; „ 2,785.

Szaporodott tehát : a rendes tanítók száma 2911-gyel, a segédeké 961-gyel. A tényleges szaporodás itt is jóval nagyobb, a mennyiben az 1869-iki létszámban, sőt a későbbiekben is az olyan tanítók, kik valamely tanintézetnél leczkeadók gyanánt működtek, nemcsak ilyen minőségükben számíttattak be, de szaporították az adatokat ott is, hol rendesen alkalmaztattak. Közel 300 egyén szerepelt ily módon a régibb adatok között kétszeresen, sőt néhol háromszorosan is. Jelenleg az ilyen tanító csak egyszer s ott számíttatott föl, hol rendes tanítóúl szolgál. Hogy hány volt közöttük képesített tanító, azt az 1869. évi összeirás nem mutatta ki, ellenben 1880-ban az oklevéllel biró tanítók száma 17,303-ra = 80%, s az oklevéllel nem biróké 4361-re = 20% emelkedett.

Megjegyzendő itt egyfelől, hogy 1869. óta az állami tanítóképezdékből okleveles elemi népiskolai tanító 2256, tanítónő 1445, s közöttük polgári iskolai tanító 310, tanítónő pedig 203 került ki. Munkamesteri oklevelet szerzett ezenkívül 81 tanítónő. Továbbá, hogy a különféle hitfelekezeti képezdék ugyanaz alatt 5055 tanítót és 1160 tanítónőt képesítettek az elemi népiskolai tanügy szolgálatára.

Megjegyzendő másfelől, hogy a 21,664 tanító s tanítónő közül a magyar nyelvet anyanyelvi képességgel birja 15,488, tanulás útján szerezte azt 1725, ellenben 1922 van köztük olyan, ki csak kevéssé, 2529 pedig olyan, ki egyáltalában nem használható az 1879. évi 18. törv. czikk foganatosítására.

A közokt. kormány a lefolyt 10 év alatt többnemű póttanfolyamot szervezett a tanítók tovább képzésére. Igy 1870-ben 42 helyen 4280 s 1872-ben 29 helyen 1090 tanító oktattatott a szükséges módszertani ismeretekben s tornatanítóságra kiképeztetett az állam költségén 956 olyan tanító, kiknek egy része a törvény szentesítésekor már szolgálatban állott, más része pedig a képezdében ezen ügyességet nem sajátította el.

Ezen számok azt mutatják, hogy a törvény szentesítése óta elemi-, felső nép- és polgári iskolai tanítóságra 9916 férfi és nő képesíttetett s a testgyakorlati szakoktatásra a fentebbieken kívül még 956 tornamestert képeztetett ki.

Digitized by Google

D) **Az iskolák jövedelméről és kiadásáról.**

Hogy mily mértékben növekedett az iskolák jövedelme és kiadása s mily forrásokból származott az első s mily címek alatt használtatott az föl, arról tanúságot tesznek a következő adatok.

Ugyanis a jövedelem volt és származott:

Névszerint:	1869-ben	1880-ban	Több
1) Ingatlan vagyonból	151,055 frt	823,338 frt	672,283 frt
2) Tőkepénzből	77,075 „	311,238 „	234,163 „
3) Tandíjból	503,843 „	1.392,327 „	888,484 „
4) Állami segélyből	40,772 „	689,370 „	648,598 „
5) Községi „	1.993,526 „	3.583,114 „	1.589,588 „
6) Egyházi „	778,482 „	2.543,698 „	1.765,216 „
7) Egyéb forrásokból	215,370 „	714,064 „	498,694 „
Összesen . . .	3.760,123 frt	10.057,149 frt	6.297,026 frt = 281%

A kiadás pedig szétoszlott:

Névszerint:	1869-ben	1880-ban	Több
a) Rendes tanitók fizetésére	3.413,048 frt	7.985,948 frt	4.572,900 frt
b) Segéd „ „			
c) Fűtés s tisztogatásra	193,066 „	820,052 „	626,986 „
d) Tanszerekre	43,202 „	122,526 „	79,324 „
e) Szegény tanulók segélyezésére	22,281 „	97,861 „	75,580 „
f) Vegyesekre	88,526 „	1.030,762 „	942,236 „
Összesen . . .	3.760,123 frt	10.057,149 frt	6.297,026 frt

A különféle jövedelmi és kiadási czímekre nézve megjegyzendő, hogy az iskolák fenntartására szolgáló alapok pontosabb kipuhatolása emelte a jövedelmi ágakat, továbbá, hogy 1869-ben a rendes és segédtanítók fizetése nem különíttetett el, így ezen czímek szétválasztása csak a főtáblán történt meg ez alkalomból is. Megjegyzendő végre, hogy a vegyes kiadásokba — habár nem mindenütt — az iskolaházak javítási költségei is beszámíttattak.

E) **A tankötelesek és tényleg iskolába járókról.**

1. A tankötelesek száma kitett:

1869-ben	6—12 éves 1.615,181 13—15 éves 669,560	együtt 2.284,741 létszámot	Az apadás e szerint:
1880-ban	6—12 éves 1.497,748 13—15 éves 599,742	együtt 2.097,490 létszámot	187,251 gyermek

A tankötelesek számának apadása onnan származik, egyfelől, hogy 1869. óta különféle ragályos betegségek, névszerint: diphtheritis, kanyaró, himlő s cholera nagymérvű pusztítással dúltak az ország számos községében, de másfelől figyelembe veendő az is, hogy igen sok szülő iparkodik gyermekét a tankötelezettség alul kivonni, így mindenütt hol a hatóság

Digitized by Google

csekélyebb buzgalommal járt el, különösen a szülői házon kivül élő, vagy pásztorkodásra s mezei munkára használt gyermekeknek tetemes százaléka nem vétetett föl az összeirás alkalmával.

2. Tényleg iskolába járt:

1869-ben együttvéve 1.152,115 gyermek, 1880-ban pedig 1.619,692. Számszerinti *szaporodás* 467,577, százalék szerinti azonban 26.79%.

Ezek közül volt:

Vallás szerint	1869-ben	1880-ban	Több	Nyelv szerint	1869-ben	1880-ban	Több
római kath.	592,572	849,504	256,932	magyar	538,612	787,587	248,975
görög kath.	99,091	130,560	31,469	német	215,320	267,282	51,962
keleti görög	88,599	173,098	84,499	román	126,163	204,953	78,790
helvét hitv. ev.	168,975	236,435	67,460	tót	158,046	253,942	95,896
ágostai hitv. ev.	118,463	154,998	36,535	szerb	17,784	36,850	19,066
unitárius	4.443	6,705	2,262	horvát	18,346	25,836	7,490
mózes hitü	34,761	68,392	33,631	ruthen	32,633	43,242	10,609
ismeretlen	45,211	—	—	ismeretlen	45,211	—	—
Összesen	1.152,115	1.619,692	467,577	Összesen	1.152,115	1.619,692	467,577

Megyjegyzendő, hogy az 1869. évi adatok közt 45,211 olyan gyermek találtatik, kiknek vallása és anyanyelve ismeretlen volt. Ebből ered, hogy 1880-ban a többlet nem 467,577, hanem 512,788 gyermekszámban mutatkozik.

Százalékos arányokban gyarapodott az iskolába járás: a róm. katholikusoknál 30.2, a gör. kath. 24.1, a kel. görögöknél 48.8, a helv. hitv. ev. 28.5, az ágost. hitv. ev. 23.6, az unitáriusoknál 33.7, a mózes hitv. 49.2%-lékkal. Továbbá: a magyar anyanyelvüeknél 31.6%, a németeknél 19.0%, a románoknál 38.4%, a tótoknál 37.7%, a szerbeknél 51.7%, a horvátoknál 29.0%, s a ruthenoknál 24.7%-lékkal.

F) Az iskolák tanítási nyelvét tekintve:

1869-ben		1880-ban	Több	Kevesebb	% szaporodás, apadás
tisztán magyar tannyelvű volt	5819	7342	1523	—	+ 20.75%
„ német „ „	1232	867	—	365	— 29.13%
„ román „ „	2569	2756	187	—	+ 6.79%
„ tót „ „	1822	1716	—	106	— 5.82%
„ szerb „ „	159	245	86	—	+ 35.10%
„ horvát „ „	93	68	—	25	— 26.89%
„ ruthen „ „	473	393	—	80	— 16.92%
magyar-német „ „	710	919	209	—	+ 22.75%
„ román „ „	164	394	230	—	+ 58.38%
„ tót „ „	265	597	332	—	+ 55.62%
„ szerb „ „	11	52	41	—	+ 78.85%
„ horvát „ „	33	79	46	—	+ 58.23%
„ ruthen „ „	103	246	143	—	+ 56.51%
más két „ „	181	48	—	133	— 73.49%
más három „ „	165	102	—	63	— 61.76%

Digitized by Google

Ezen, csak vázlatos áttekintés azonban korántsem merítette ki mindazt, mit népoktatási tanügyünk 10 évi fejlődéséről mondani lehetne.

Nevelésügyi szempontból számos és fontos részletet érintetlenül kellett hagyni és pedig egyfelől azon okból, mert az 1869 évi törzskönyvi anyag begyűjtésénél azokra kellő gond nem fordíttatott s ebből folyólag az összehasonlítás lehetetlenné vált és másfelől azért, mert a Besztercze-Naszód, Borsod, Csík, Csongrád, Háromszék, Hunyad, Somogy, Szeben, Temes és Veszprém megyei tanfelügyelők az iskolák egészségügyi s felszerelési adatait mind ez ideig nem tudták összeállítani. Ezen kettős okból hagytam érintetlenül itt ezen részleteket, azonban az egyes megyékről szóló táblákat követő „Magyarázó jegyzetek"-ben ezen állapot is megfelelően előterjesztetett.

Záradékul megemlítem még, hogy a lefolyt 10 év alatt az ország 66 törvényhatósága területén — kivéve azok közül Csík, Hunyad, Maros-Torda, Krassó és Szörény megyéket, honnét az adatok szintén nem érkeztek be — összesen 2952 új iskolaház és 3983 tanterem épült. Az egyes megyék ez összegekben a következő számokkal szerepelnek.

A törvényhatóság neve	Új iskola épült	Új tanterem épült	A törvényhatóság neve	Új iskola épült	Új tanterem épült	A törvényhatóság neve	Új iskola épült	Új tanterem épült
Budapest	31	170	Hajdú	38	66	Szabolcs	59	66
Abaúj	5	5	Háromszék	41	82	Szatmár	114	114
Alsó-Fehér	77	98	Heves	32	7	Szeben	4	18
Arad	97	140	Hont	19	23	Szepes	41	67
Árva	41	41	Hunyad	?	?	Szilágy	100	121
Bács-Bodrog	135	248	Jász-N.-K.-Szolnok	31	108	Szolnok-Doboka	2	3
Baranya	70	94	K.-Küküllő	41	47	Szörény	?	?
Bars	36	43	Kolozs	16	26	Temes	32	152
Bereg	97	97	Komárom	27	33	Tolna	56	78
Beszt.-Naszód	5	16	Krassó	?	?	Torda-Aranyos	61	82
Békés	39	60	Liptó	20	12	Torna	—	2
Bihar	129	149	Maros-Torda	?	?	Torontál	20	38
Borsod	55	82	Mármaros	23	27	Trencsén	92	132
Brassó	21	32	Moson	7	6	Turócz	11	11
Csanád	23	28	N.-Küküllő	55	74	Udvarhely	55	16
Csík	?	?	Nógrád	35	66	Ugocsa	35	41
Csongrád	14	31	Nyitra	77	112	Ung	36	41
Esztergom	15	35	Pest-P.-S.-K.-Kun	91	107	Vas	167	16
Fehér	66	51	Pozsony	18	99	Veszprém	98	131
Fogaras	44	44	Sáros	28	10	Zala	81	154
Gömör	65	41	Somogy	105	145	Zemplén	64	37
Győr	24	53	Sopron	21	30	Zólyom	10	10

Átlag véve e szerint: a közoktatási törvény hatása alá eső minden egyes évre kerekszámban 300 új iskolaház és 400 új tanterem építése esik. Megjegyzendő e mellett, hogy ezen létszámba azon régibb tantermek, melyek csupán kibővíttettek, vagy egyébként átalakíttattak, nincsenek beszámítva.

Digitized by Google

A) A népiskolák állapotának

megyénkénti

KIMUTATÁSA.

Digitized by Google

Budapest főváros 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	Az 1 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
1	309208	1	—	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 41937 tanköteles közül járt					
142							41937			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
6	87	23	26	128	1	13	31173	10764	13.5	14635	13093	27728	2262	411	2673

A 41937 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
1134	1953	3087	186	573	759	3233	37480	91.3	89.4	800	3657	4457	10.6

A tényleg iskolába járó 37480 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	vegyes	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
23650	52	153	1684	1589	13	10349	28401	8342	31	517	82	59	48	37395	85	36109	1371

Az iskolába járók					A 142 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 584436 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4781			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
20664	563772	—	4853	17.0	133	—	—	—	—	—	—	6	—	1	2	—	—	—	—

Digitized by Google

Budapest főváros 1880.

A 142 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 658

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
642	16	517	141	649	—	9	—	418	167	50	23	—

A tantermek száma	A tanitók száma
592	658

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 34247 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
53	46

A 142 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 142 iskola közül: saját házzal birt	A 142 iskola közül: bérházban volt	A 142 iskola közül: hánynak volt: tanitói lakása	A 142 iskola közül: hánynak volt: faiskola	A 142 iskola közül: hánynak volt: kertje	A 142 iskola közül: hánynak volt: testgyakorló tere
85	57	86	5	18	58

A 142 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Oszkr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
686	3	245	74	1027	121	58	58	154	330	104	20	75	48	—

A 142 iskola fentartására volt jövedelem 1007080 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
987680	19400	108000	21444	106795	10190	153972	69743	703446	16587	31698

A 142 iskola fentartására kiadatott 1007080 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
563357	78651	60538	12383	1805	280346

ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A főváros összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 1007080 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint			forint	forint	
1056.7	557.8	2387.0	6819.6	8243389	11.6

Digitized by Google

Abaújmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 241 község közül hány bírt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
241	166666	182	48	11	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 21834 tanköteles közül járt					
243							21834			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül jellegre:				ezek közül fokozatra:			ezek közül								
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
1	5	231	6	239	2	2	16157	5677	13.1	7309	6601	13910	1828	1538	3366

A 21834 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
157	296	453	—	173	173	292	18194	87.1	83.3	1803	1837	3640	16.7

A tényleg iskolába járó 18194 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keletü	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
10920	1696	—	3677	754	—	1147	10955	1319	—	5642	—	—	278	17034	1160	16483	1711

Az iskolába járók					A 243 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 134495 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2347			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven						
2157	132338	—	2340	16.6	179	—	—	9	—	—	1	5	—	44	—	—	5	—	—

Digitized by Google

Abaújmegye 1880.

A 243 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 321

A tantermek száma	A tanitók száma
310	321

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 17902 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
58	56

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
263	58	248	73	309	—	11	1	141	93	53	34	—

A 243 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 243 iskola közül						A 243 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt tanitói lakása	hánynak volt faiskola	hánynak volt kertje	hánynak volt testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
230	13	223	130	125	41	330	18	218	190	297	60	184	23	221	170	126	35	50	11	—

A 243 iskola fentartására volt jövedelem 125998 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból melynek		tőkepénzből melynek		tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
készpénzben	természetekben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja					
forint		forint					forintot			
96049	29949	74226	7536	83952	5035	25688	3249	55767	19805	8918

A 243 iskola fentartására kiadatott 125998 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 125998 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
91235	13994	11809	2077	592	6291	367.8	191.7	85.4	518.5	751616	16.7

Digitized by Google

Alsó-Fehérmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 179 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
179	188702	166	3	10	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 25111 tanköteles közül járt					
257							25111			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
10	2	245	—	255	—	2	17122	7989	13.3	6672	4781	11453	830	593	1423

A 25111 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
34	81	115	—	—	—	398	13389	65.6	53.3	5532	6190	11722	46.7

A tényleg iskolába járó 13389 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1135	4741	4387	1874	794	87	371	3459	749	9181	—	—	—	—	7011	6378	9076	4313

Az iskolába járók					A 257 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 192317 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1953			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven						
47500	144817	300	1542	17.9	65	12	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Alsó-Fehérmegye 1880.

A 257 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 296

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	314	296
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11568 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
149	147	278	18	119	—	49	128	186	73	21	16	—	41	43

A 257 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 257 iskola közül						A 257 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
205	52	202	106	144	95	311	8	161	88	176	20	89	26	93	124	37	17	39	15	10

A 257 iskola fentartására volt jövedelem 72173 frt

készpénzben	és pedig	származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint tot			
55385	16788	57455	4630	80739	5083	7051	15346	8846	28511	2706

A 257 iskola fentartására kiadatott 72173 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 72173 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	
60986	3543	6382	947	548	3767	200.6	196.6	45.3	280.8	621102	11.6

Digitized by Google

Aradmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 219 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
219	322104	194	25	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 49344 tanköteles közül járt					
319							49344			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
2	37	278	2	217	1	1	34842	14502	15.5	13620	10414	24034	4764	3070	7834

A 49344 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába						
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
236	—	236	42	54	96	426	32626	69.0	66.1	6293	10425	16718	33.9

A tényleg iskolába járó 32626 tanköteles közül																
vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
9617	1002	17840	2419	547	—	1201	10177	3626	18404	48	371	—	—	24820	7806	29547	3079

Az iskolába járók					A 319 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 495047 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4021			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótul	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány bűntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
153639	341408	13	4304	17.8	85	18	208	—	5	—	—	2	—	1	—	—	—	—

Digitized by Google

Aradmegye 1880.

A 319 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 374

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	370	374
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 32200 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
317	57	311	63	350	18	4	2	189	84	74	27	—	66	65

A 319 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 319 iskola közül						A 319 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kert	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirás	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
302	17	325	133	228	64	417	76	438	246	321	294	299	265	285	181	72	295	65	8	40

A 319 iskola fentartására volt jövedelem 185112 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
150130	34982	159080	10328	30499	1716	11545	3359	146590	8636	2938

A 319 iskola fentartására kiadatott 185112 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására fordított 185112 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	
14681	17702	10479	5680	2165	8605	451.7	281.0	84.4	580.2	1797565	10.2

Digitized by Google

Árvamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 98 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
98	82364	86	12	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 14451 tanköteles közül járt					
105							14451			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
2	7	96	—	105	—	—	10035	4416	17.5	4429	4077	8506	1453	1519	2972

A 14451 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	—	—	24	11502	84.7	79.6	1427	1522	2949	20.4

A tényleg iskolába járó 11502 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak telen	volt	nem volt
10040	—	—	—	1001	—	461	18	465	—	11019	—	—	—	9836	1666	11095	407

Az iskolába járók					A 105 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 65446 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1417			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más ?
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
14971	50475	360	1143	17.6	3	2	—	92	—	—	—	3	—	5	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Árvamegye 1880.

A 105 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 129

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szóban és irásban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
94	35	120	9	35	18	50	26	50	36	16	27	—

A tantermek száma	A tanitók száma
132	129

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11478 gyermekből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
87	89

A 105 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 105 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
95	10	122	44	5	9

A 105 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Oszt. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
166	—	108	80	83	61	39	20	94	78	76	2	18	4	5

A 105 iskola fentartására volt jövedelem 38684 frt

készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből: melyek tesznek évenként
forint	forint	forintot								
30478	8206	1670	71	2578	344	11596	2410	21816	526	1921

A 105 iskola fentartására kiadatott 38684 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 38684 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
33188	1044	3659	219	368	206	276.5	116.0	42.4	368.4	240131	16.1

Digitized by Google

Bács-Bodrogmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 128 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Puszta iskolái van
128	609716	128	—	—	9

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 100784 tankötelesek közül járt					
400							100784			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül jellegre:				ezek közül fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép.	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
6	80	310	4	389	5	6	71167	29617	16.5	32767	28972	61739	7912	6537	14449

A 100784 tankötelesek közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
160	490	650	—	84	84	924	77846	86.8	77.2	10636	12302	22938	22.8

A tényleg iskolába járó 77846 tankötelesek közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	nazarenus	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
50561	910	11923	3620	7936	—	2896	30010	27754	—	2653	11923	4599	907	63070	14776	73617	4229

A tankötelesek					A 400 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 558108 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 10300			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
101501	456607	104	4615	7.6	149	67	—	11	91	7	4	38	—	3	1	18	—	1	10

Digitized by Google

Bács-Bodrogmegye 1880.

A 400 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 786

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	796	786
736	50	734	52	605	50	66	65	364	211	127	84	—	Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 76922 tankötelesből jutott e szerint egy-egy tanteremre: 96	tanitóra: 97

A 400 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 400 iskola közül						A 400 iskola taneszközgyüjteményét képezte																
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
353	47	446	136	109	110	1113	21	532	323	943	103	230	47	366	305	185	60	115	79	51		

A 400 iskola fentartására volt jövedelem 574582 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
500926	73656	528701	44209	391954	28954	24778	14952	370184	68848	22657

A 400 iskola fentartására kiadatott 574582 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 574582 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
407412	17131	48851	7531	3323	90334	555.0	329.4	375.0	1436.4	4727962	12.1

Digitized by Google

Baranyamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 358 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
358	285506	317	39	2	10

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 40408 tanköteles közül járt					
404							40408			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	46	353	5	404	—	—	28427	11981	14.1	13568	13223	26791	5189	4674	9863

A 40408 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	13	139	152	325	37131	94.7	91.8	1605	1672	3277	8.2

A tényleg iskolába járó 37131 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
27640	21	1440	5401	1905	—	724	18027	15030	—	334	1463	2277	—	29848	7283	34204	2927

Az iskolába járók					A 404 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 555865 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4483			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
144708	411157	102	4807	17.3	181	62	—	—	16	6	—	96	—	—	9	9	—	3	22

Digitized by Google

Baranyamegye 1880.

Az 404 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 493

tanítók				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	5—10 év óta	10—15 év óta	15—20 év óta	20—25 év óta	ismeretlen idő óta	504	493
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 36806 tanköteles ből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
420	73	431	62	461	9	15	8	161	134	100	98	—	73	75

Az 404 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 404 iskola közül						A 404 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény				népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
395	9	435	249	294	113	590	—	434	380	484	182	281	64	338	230	83	114	59	45	20

Az 404 iskola fentartására volt jövedelem 229429 frt

készpénzben	és pedig természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból, melynek értéke	jövedelme	tőkepénzből, melynek mennyisége	kamatja	tandíjból	állami segélyekből, melyek tesznek évenként	községi segélyekből, melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből, melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből, melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
121328	108101	221496	23188	37703	2146	25235	—	89649	62477	26734

Az 404 iskola fentartására kiadatott 229429 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 229429 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
181366	13423	18921	2038	885	12796	418.9	216.5	85.4	567.9	1718338	13.3

Digitized by Google

Barsmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 222 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
222	137191	174	48	—	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 24452 tanköteles közül járt					
213							24452			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
4	15	194	—	212	1	—	17875	6577	17.8	8591	7999	16590	2931	2657	5588

A 24452 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	30	30	—	—	—	170	22378	92.8	91.5	983	1091	2074	8.5

A tényleg iskolába járó 22378 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
19122	—	—	2561	286	—	409	6732	2420	—	13226	—	—	—	22208	170	20898	1480

Az iskolába járók				A 213 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 43578 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2765		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	magyar nyelven							nyelven							
962	42616	40	2687	16.4	74	6	—	54	—	—	—	11	—	64	—	—	—	—	4

Digitized by Google

Barsmegye 1880.

A 213 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 236

A tantermek száma	A tanitók száma
253	236

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 22208 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
87	94

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
185	51	218	18	163	40	20	13	96	55	40	45	—

A 213 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 213 iskola közül

saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: fiuiskola	kertje	testgyakorló tere
204	9	214	173	114	95

A 213 iskola taneszköz gyüjteményét képezte

iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
283	3	226	151	132	30	89	26	164	128	106	15	51	43	1

A 213 iskola fentartására volt jövedelem 98520 frt

és pedig: készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandijból	segélyekből: állami	segélyekből: községi	segélyekből: egyházi	segélyekből: egyéb forrásu
forint	forint	forint					forint tesznek évenként			
70492	28028	141686	13514	13027	1163	20184	6357	25781	19717	11804

A 213 iskola fentartására kiadatott 98520 frt

melyből fordittatott: tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
79758	6347	7005	653	586	4171

ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 98520 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint			forint	forint	
365.8	352.6	71.3	462.5	759152	12.9

Digitized by Google

Beregmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 277 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
277	159223	220	46	11	2

Iskolái száma	A tankötelesek száma			A 25018 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
264	25018								
ezek közül jellegre: állami	községi	felekezeti	magán	ezek közül fokozatra: elemi	felső nép.	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-ékát teszi?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
10	16	237	1	262	—	2	17296	7722	15.7	6635	6023	12658	1994	1777	3771

A 25018 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt			
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába				fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
91	48	139	—	14	14	40	16622	73.2	66.4	4168	4228	8396	33.6

A tényleg iskolába járó 16622 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt									följárt		tankönyve hánynak	
rom. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1595	8227	—	5412	80	—	1308	7486	1221	—	80	—	—	7835	14259	2363	13998	2684

Az iskolába járók a szorgalom ideje alatt 180622 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2012			A 264 iskolában a tankötelesek oktattattak														
		a kilépéskor jól tudott			tisztán							vegyes							
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
18161	162461	120	1768	14.9	108	2	—	—	—	—	55	12	—	1	—	—	86	—	—

Digitized by Google

Beregmegye 1880.

A 264 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 284

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30 - 40 év óta	ismeretlen idő óta	288	284
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 16582 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
223	61	256	28	209	—	46	29	133	73	46	32	—	57	58

A 264 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 264 iskola közül						A 264 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép				gyüjtemény						
saját házául birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlatban	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	terüszettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
241	23	266	135	136	21	281	9	275	189	193	—	110	99	182	155	81	10	60	4	60

A 264 iskola fentartására volt jövedelem 94156 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melyek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint			
58032	36124	100990	9497	33539	2155	9541	15731	26271	27639	3322

A 264 iskola fentartására kiadatott 94156 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 94156 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
73125	5173	6036	1044	1315	7463	285.6	184.7	60.0	356.6	468885	22.4

Digitized by Google

Besztercze-Naszódmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 98 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
98	96339	95	3	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 11233 tanköteles közül járt					
119							11233			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgár									
4	—	115	—	118	1	—	7314	3919	11.6	3252	2896	6148	1103	856	1959

A 11233 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	77	77	—	—	—	143	8327	84.0	74.1	1371	1535	2906	25.9

A tényleg iskolába járó 8327 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
182	4357	974	181	2522	2	109	380	2636	5311	—	—	—	—	7161	1166	5702	2625

Az iskolába járók					A 119 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 4102 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1024			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthénül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3	más 2
					magyar nyelven							nyelven							
964	3138	136	1375	24.5	7	35	76	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Besztercze-Naszódmegye 1880.

A 119 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 179

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
139	40	153	26	21	—	18	140	88	55	27	9	—

A tantermek száma	A tanitók száma
177	179

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 8184 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
46	45

A 119 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 119 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
113	6	106	97	80	45

A 119 iskola taneszközgyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld öt része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
185	3	75	—	269	—	—	—	73	42	18	—	29	10	28

A 119 iskola fentartására volt jövedelem 52160 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forint			
49328	2832	1670	153	169643	9692	3425	3308	9989	13523	12070

A 119 iskola fentartására kiadatott 52160 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 52160 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
42758	4593	2310	533	537	1429	279.4	176.6	40.4	438.3	321116	16.2

Digitized by Google

Békésmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 29 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
29	212499	29	—	—	12

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 36926 tanköteles közül járt					
198							36926			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	17	177	4	194	1	3	27836	9090	17.3	12334	11127	23461	2056	1559	3615

A 36926 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
85	99	184	4	122	126	329	27715	84.9	75.0	3880	5331	9211	25.0

A tényleg iskolába járó 27715 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
5679	1	528	9598	10796	—	1113	18861	797	461	7596	—	—	—	21352	6363	26918	797

Az iskolába járók					A 198 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 383658 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3930			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarul	nemetül	románul	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenul	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
150536	233122	271	8173	35.8	135	4	3	32	—	—	—	6	1	16	—	—	—	—	1

Digitized by Google

Békésmegye 1880.

A 198 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 274

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év úta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
227	47	270	4	271	3	—	—	128	77	40	29	—

A tantermek száma	A tanitók száma
273	274

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 23944 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
86	86

A 198 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 198 iskkola közül

saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere
171	27	235	85	30	71

A 198 iskola taneszköz gyüjteményét képezte

iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Oszt. Magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: tajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
461	20	152	154	327	19	48	22	138	127	44	—	45	25	—

A 198 iskola fentartására volt jövedelem 169865 frt

és pedig: készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandijból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
101197	68668	346412	32522	26322	1555	15872	3600	11958	93309	11049

A 198 iskola fentartására kiadatott 169865 frt

melyből fordittatott

tanitók fizetésére: rendes	tanitók fizetésére: segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
14776	1300	12035	1589	1181	8984

ebből jutott

tanitónak fizetésül: egy rendes	tanitónak fizetésül: egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 169865 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint			forint	forint	
536.2	325.0	120.1	857.8	1377000	12.3

Digitized by Google

Biharmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 496 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
496	499385	383	38	75	1

Iskolái száma	A tankötelesek száma			A 57747 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
598	57747								
ezek közül jellegre: állami	községi	felekezeti	magán	ezek közül fokozatra: elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
3	15	574	6	593	3	2	41588	16159	11.5	16164	14634	30798	2381	1787	4168

A 57747 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába: fiú	leány	összesen	magán intézetbe: fiú	leány	összesen	középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt: fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
91	32	123	194	132	326	652	36067	74.8	62.4	10503	11177	21680	37.6

A tényleg iskolába járó 36067 tanköteles közül

vallásra nézve volt: róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	nyelvre nézve volt: magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	följárt: télen nyáron	csak télen	tankönyve hánynak: volt	nem volt
4052	2998	8423	17774	70	—	2750	24348	152	11189	286	—	—	92	25856	10211	28518	7549

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 146167 félnapi mulasztást követtek el s ebből: hány büntettetett	hány mentetett föl	közül kilépésre jogosult volt átlag 5187: a kilépéskor jól tudott: olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	Az 598 iskolában a tankötelesek oktattattak: tisztán magyar nyelven: magyarul	németül	románul	tótul	szerbül	ruthenul	horvátul	vegyes nyelven: német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
1878	144289	70	5810	18.8	299	—	195	—	—	—	—	3	93	6	—	—	2	—	—

Digitized by Google

Biharmegye 1880.

Az 598 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 688

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
530	158	599	89	540	135	—	13	323	200	91	74	—

A tantermek száma	A tanitók száma
688	688

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 35415 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
51	51

A 598 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

Az 598 iskola közül

saját házzal bir	bérházban volt	hányának volt: tanitói lakása	hányának volt: faiskola	hányának volt: kertje	hányának volt: testgyakorló tér
555	43	643	323	24	170

Az 598 iskola taneszköz gyüjteményét képezte

iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyültemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
876	88	524	201	277	5	178	53	257	238	59	52	118	47	—

Az 598 iskola fentartására volt jövedelem 256667 frt

és pedig: készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek: értéke	ingatlan vagyonból: melynek: jövedelme	tőkepénzből: melynek: mennyisége	tőkepénzből: melynek: kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
154314	102353	435740	40467	247893	14496	43730	6685	26733	116763	7793

Az 598 iskola fentartására kiadatott 256667 frt

melyből fordittatott

rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
26149	15079	22708	2734	1735	9262

ebből jutott

egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására
forint			forint
342.4	169.4	60.9	18

A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 256667 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint	
1815317	14.1

Digitized by Google

Borsodmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	Az 180 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
180	195037	173	7	—	6

Iskolái száma: 264 — ezek közül jellegre: állami	községi	felekezeti	magán	fokozatra: elemi	felső nép	polgári	A tankötelesek száma: 29540 — ezek közül 6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	A 29540 tanköteles közül járt elemi iskolába: fiú	leány	összesen	ismétlő iskolába: fiú	leány	összesen
2	8	252	2	262	—	2	21396	8144	15.1	8625	8358	16983	1229	1345	2752

A 29540 tanköteles közül járt: felső nép- vagy polgári iskolába: fiú	leány	összesen	magán intézetbe: fiú	leány	összesen	középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt: fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
31	102	133	12	29	41	428	20337	79.6	68.8	4451	4752	9203	31.2

A tényleg iskolába járó 20337 tanköteles közül — vallásra nézve volt: róm. kath. | gör. kath. | gör. keleti | helv. hitv. evang. | ágost. hitv. ev. | unitárius | mózes — nyelvre nézve volt: magyar | német | román | tót | szerb | horvát | vegyes — följárt: télen nyáron | csak télen — tankönyve hánynak: volt | nem volt

róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	vegyes	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
10210	1275	5	7100	446	—	1301	19548	58	—	731	—	—	—	17175	3162	14137	6200

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 148271 félnapi mulasztást követtek el s ebből: hány büntettetett	hány mentetett föl	közül kilépésre jogosult volt átlag 2936: a kilépéskor jól tudott: olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	A 264 iskolában a tankötelesek oktattattak: tisztán magyarul	németül	vegyes: románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3 — magyar nyelven	nyelven
185071	263200	248	2469	9.0	248	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	14	—	—

Digitized by Google

Borsodmegye 1880.

A 264 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 341

közülök képesített	közülök nem képesített	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
282	59	307	34	341	—	—	—	115	81	57	88	—

A tantermek száma	A tanitók száma
315	341

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 19909 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
54	50

A 264 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 264 iskola közül: saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere	A 264 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Oszt. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
249	15	255	211	168	81	366	—	272	—	213	11	178	—	212	189	101	—	61	22	6

A 264 iskola fentartására volt jövedelem 120892 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	melynek kamatja	tandijból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint	forint						forint	forint	forint	forint
73435	42457	271202	22978	74713	4962	23292	10119	10857	30188	18506

A 264 iskola fentartására kiadatott 120892 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 120892 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
94514	7818	6494	295	400	11371	307.8	230.0	70.3	457.8	1055920	11.4

Digitized by Google

Brassómegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 24 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
24	83090	24	—	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 14567 tanköteles közül járt					
74							14567			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
7	11	54	2	72	—	2	10257	4310	17.4	5001	5086	10087	1730	1253	2983

A 14567 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
45	8	53	26	32	58	399	13580	98.9	93.2	535	452	987	6.8

A tényleg iskolába járó 13580 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ág. ost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1437	31	5034	508	6383	7	180	4017	4443	5106	—	14	—	—	13580	—	13135	445

Az iskolába járók					A 74 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 95984 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1690			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbűl	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven							nyelven						
1998	93986	—	1487	13.9	20	21	28	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Brassómegye 1880.

A 74 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 221

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	229	221
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 13181 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
195	16	192	19	99	5	73	64	104	64	33	10	10	61	64

A 74 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 74 iskola közül						A 74 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
68	6	123	40	38	43	275	30	70	109	236	43	58	50	93	143	73	71	45	24	—

A 74 iskola fentartására volt jövedelem 105707 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint tot			
105407	300	11930	893	30889	1514	15402	20077	29382	33782	4657

A 74 iskola fentartására kiadatott 105707 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 105707 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint			forint	forint	
72617	8117	10475	1198	732	12568	378.2	427.1	342.1	1448.0	468423	22.3

Digitized by Google

Csanádmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 31 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
31	94658	31	—	—	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 17852 tanköteles közül járt					
87							17852			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
—	17	67	3	86	1	—	12432	5420	18.8	5212	4085	9297	1080	762	1842

A 17852 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
19	—	19	—	76	76	83	11317	75.3	63.4	2696	3839	6535	36.6

A tényleg iskolába járó 11317 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
5541	435	1197	2019	1613	—	512	8300	29	1013	1636	339	—	—	8862	3555	10512	815

Az iskolába járók					A 87 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 302930 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1562			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni		magyar nyelven												nyelven	
39964	262966	—	1299	13.9	60	—	9	8	5	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Csanádmegye 1880.

A 87 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 112

A tantermek száma	A tanitók száma
113	112

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
100	12	105	7	101	9	2	—	65	27	9	11	—

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11234 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
82	83

A 87 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 87 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere	A 87 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
82	5	104	80	38	82	153	30	99	162	89	16	46	13	64	71	14	60	25	9	25

A 87 iskola fentartására volt jövedelem 64072 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
48419	15653	89600	7523	23470	1456	10021	—	16382	27360	1330

A 87 iskola fentartására kiadatott 64072 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 64072 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
59497	1820	4376	759	1005	5615	480.9	260.0	135.1	736.4	869008	7.3

Digitized by Google

Csíkmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 66 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
66	107285	62	4	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 17297 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
92							17297								
ezek közül jellegre:				fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
1	19	71	1	88	2	2	12510	4787	16.1	5013	4301	9314	1465	1306	2771

A 17297 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
187	—	187	—	14	14	102	12388	74.6	71.6	2160	2749	4909	28.4

A tényleg iskolába járó 12388 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyvre hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
11429	915	—	6	10	—	28	11770	36	582	—	—	—	—	9628	2760	11333	1055

Az iskolába járók					A 92 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 53742 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1554			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótul	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
15628	38114	652	1308	21.0	82	—	8	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Csikmegye 1880.

A 92 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 160

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	15—20 év óta	20—25 év óta	25—30 év óta	30 éven túl	ismeretlen idő óta	159	160
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 12286 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
144	16	124	36	151	4	5	—	98	30	19	13	—	77	76

A 92 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 92 iskola közül						A 92 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv-	testgyakorló eszköz	
85	7	117	67	59	76	166	1	117	—	249	—	—	—	88	87	56	—	48	32	—

A 92 iskola fentartására volt jövedelem 72851 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
61379	11472	26831	969	59548	3905	961	14312	31323	17019	4362

A 92 iskola fentartására kiadatott 72851 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 72851 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
47720	9414	5325	1960	6454	1978	384.8	261.5	170.8	791.8	253067	28.7

Digitized by Google

Csongrádmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 19 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
19	215692	18	—	1	61

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 35760 tanköteles közül járt					
135							35760			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	85	48	2	128	2	5	25444	10316	16.8	9311	7544	16855	1442	472	1914

A 35760 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt?		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
397	243	640	—	220	220	461	20090	67.1	56.1	7862	7808	15670	43.9

A tényleg iskolába járó 20090 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
13654	—	87	4578	254	1	1516	19956	104	5	2	23	—	—	13994	6096	20081	9

Az iskolába járók				A 135 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 128895 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2846		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3	más 3
hány bűntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	magyar nyelven							nyelven							
1798	127097	—	2406	14.0	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Csongrádmegye 1880.

A 135 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 260

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	251	260
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 17715 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
221	39	228	32	260	—	—	—	120	73	43	24	—	78	75

A 135 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 135 iskola közül						A 135 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kert	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirás	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
111	24	132	76	51	121	404	—	172	—	422	—	—	—	125	68	33	—	31	20	31

A 135 iskola fentartására volt jövedelem 173051 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból melynek értéke	ingatlan vagyonból melynek jövedelme	tőkepénzből melynek mennyisége	tőkepénzből melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint
165945	7106	11470	1116	10849	927	17747	25570	79844	39815	8032

A 135 iskola fentartására kiadatott 173051 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 173051 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
118954	15440	17132	3504	1304	16717	521.7	428.5	286.3	1281.8	1232532	14.0

Digitized by Google

Esztergommegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 53 község közül hány birt iskolával			Puszta iskolai van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
53	67024	50	3	—	5

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 11347 tanköteles közül járt					
80							11347			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	5	72	3	79	—	1	8564	2783	16.9	4072	3835	7907	1197	1137	2334

A 11347 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	18	18	—	79	79	135	10473	93.2	92.2	352	522	874	7.8

A tényleg iskolába járó 10473 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							föl járt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	nazarenus	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
8744	—	1	1325	75	—	328	8220	1312	—	940	1	—	—	9775	698	9621	852

A tankötelesek					A 80 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 120804 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1723			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven						
26292	94512	—	1152	14.4	62	3	—	2	—	—	—	8	—	5	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Esztergommegye 1880.

A 80 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 117

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	123	117
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 10348 gyermekből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
109	8	92	25	115	2	—	—	54	31	17	15	—	84	88

A 80 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 80 iskola közül						A 80 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
76	4	102	57	24	65	146	4	96	89	79	79	35	20	80	66	21	10	23	8	—

A 80 iskola fentartására volt jövedelem 61489 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből			állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja	tandijból	melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
47901	13588	74580	5800	10893	733	5778	—	34408	5482	9288

A 80 iskola fentartására kiadatott 61489 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására fordított 61489 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint			forint	forint	
37719	6819	2632	572	595	13152	405.8	272.8	211.8	768.5	431695	14.2

Digitized by Google

Fehérmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 103 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
103	196294	102	1	—	46

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 33769 tanköteles közül járt					
237							33769			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	33	202	2	236	—	1	25585	8184	17.2	12490	11766	24256	3923	3102	7025

A 33769 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	68	68	—	46	46	252	31647	94.9	93.7	621	1501	2122	6.3

A tényleg iskolába járó 31647 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
20929	1	113	8634	583	—	1387	24240	3077	—	669	61	—	—	28505	3142	24111	7536

Az iskolába járók				A 237 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 127676 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4050		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbűl	horvátúl	ruthenűl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
												magyar nyelven						nyelven
16723	110953	—	5194	21.3	214	—	—	—	—	—	—	16	—	3	4	—	—	—

Digitized by Google

Fehérmegye 1880.

A 237 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 326

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	342	326
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 31395 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
297	29	290	36	325	—	1	—	134	87	57	48	—	91	96

A 237 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 237 iskola közül						A 237 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
226	11	299	210	198	194	452	6	256	391	345	42	305	22	234	224	211	25	104	102	32

A 237 iskola fentartására volt jövedelem 177348 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből			állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja	tandijból	melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
146473	30875	373192	22523	79810	5046	21362	3066	58411	48251	18689

A 237 iskola fentartására kiadatott 177348 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 177348 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint			forint	forint	
1237	10508	16160	1671	2794	13908	451.5	291.9	166.8	748.3	1664914	10.6

Digitized by Google

Fogarasmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 78 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
78	86943	78	—	—	11

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 11454 tanköteles közül járt					
107							11454			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	10	94	—	105	—	2	8406	3048	13.1	4260	2698	6958	1031	854	1885

A 11454 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
63	28	91	—	—	—	—	8934	82.7	78.0	824	1696	2520	22.0

A tényleg iskolába járó 8934 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
250	2922	5262	94	329	1	76	273	413	8248	—	—	—	—	8897	37	6229	2705

Az iskolába járók					A 107 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 21506 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1159			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
1139	20367	—	1152	16.5	6	3	96	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Fogarasmegye 1880.

A 107 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 148

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesített	nem képesített	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	153	148
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 8934 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
105	43	132	16	20	6	46	76	99	28	18	3	—	58	60

A 107 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 107 iskola közül						A 107 iskola taneszköz gyüjteményét képezte															
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	fuiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
101	6	95	52	56	49	166	1	49	86	66	33	61	36	68	76	29	35	16	19	—

A 107 iskola fentartására volt jövedelem 39244 frt

és pedig		származott ez							
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
38804	440	40870	3370	114476	9344	656	3612	17112	4043	1107

A 107 iskola fentartására kiadatott 39244 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 39244 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
26512	2080	4096	1286	365	4905	200.8	130.0	118.4	366.7	243924	16.0

Digitized by Google

Gömörmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 274 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
274	173438	245	29	—	4

Iskolái száma: 300 — ezek közül jellegre: állami	községi	felekezeti	magán	fokozatra: elemi	felső nép	polgári	A tankötelesek száma: 25253 — ezek közül 6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	A 25253 tanköteles közül járt elemi iskolába: fiú	leány	összesen	ismétlő iskolába: fiú	leány	összesen
—	13	286	1	298	—	2	17928	7325	14.5	8541	8130	16671	2686	2558	5244

A 25253 tanköteles közül járt: felső nép- vagy polgári iskolába: fiú	leány	összesen	magán intézetbe: fiú	leány	összesen	középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt: fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
52	29	81	—	—	—	475	22471	92.9	88.9	947	1835	2782	11.1

A tényleg iskolába járó 22471 tanköteles közül

vallásra nézve volt: rom. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	nyelvre nézve volt: magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	följárt: télen nyáron	csak télen	tankönyve hánynak: volt	nem volt
8562	517	—	4164	8681	—	848	10489	1062	—	10920	—	—	—	21436	1035	21550	921

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 155334 félnapi mulasztást követtek el s ebből: hány büntettetett	hány mentetett fől	közül kilépésre jogosult volt átlag 2778 — a kilépéskor jól tudott: olvasni	írni-olvasni	hány %-lék	A 300 iskolában a tankötelesek oktattattak: tisztán: magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	vegyes: német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
												magyar nyelven						nyelven	
23954	131380	18	2585	11.8	154	—	—	103	—	—	—	3	—	39	—	—	—	1	—

Digitized by Google

Gömörmegye 1880.

A 300 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 344

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30 - 40 év óta	ismeretlen idő óta	350	344
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 21996 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
279	65	273	71	316	22	6	—	144	77	60	63	—	62	63

A 300 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 300 iskola közül						A 300 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlatban	fali olvasótábla gyüjtemén	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
292	8	326	191	279	215	491	4	268	202	221	80	199	42	230	456	141	119	127	52	20

A 300 iskola fentartására volt jövedelem 134417 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből			állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja	tandíjból	melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
83970	50447	121678	15047	90430	5837	21461	5048	34399	32871	19754

A 300 iskola fentartására kiadatott 134417 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 134417 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint			forint	forint	
92909	11462	8489	1160	419	19978	340.3	161.8	100.4	448.0	715749	18.7

Digitized by Google

Győrmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 94 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
94	103637	84	10	—	6

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 18560 tanköteles közül járt					
129							18560			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány °/o-ékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgár									
1	7	118	3	128	—	1	14164	4396	17.9	6808	6339	13147	1565	1607	3172

A 18560 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány °/o-lék	átlag hány °/o-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány °/o-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	50	50	111	171	232	137	16738	94.4	90.1	964	858	1822	9.9

A tényleg iskolába járó 16738 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							földjárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
12425	—	—	969	2496	—	848	16554	169	—	13	—	2	—	12223	4515	15279	1459

Az iskolába járók					A 129 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 187630 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2229			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány °/o-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthénül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3	más 2
					magyar nyelven							nyelven							
17899	169731	--	1681	12.5	128	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Győrmegye 1880.

A 129 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 201

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	191	201
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 16601 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
177	24	167	34	199	—	1	1	85	50	30	36	—	86	83

A 129 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 129 iskola közül						A 129 iskola taneszközgyüjteményét képezte															
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld öt része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz		
119	10	127	103	80	122	241	3	137	224	119	28	89	23	121	111	41	120	105	11	16	

A 129 iskola fentartására volt jövedelem 92170 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
68328	23842	133140	10354	52970	2301	20485	1850	6244	48012	2924

A 129 iskola fentartására kiadatott 92170 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 92170 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint			forint	forint	
65092	7877	6517	609	1314	10761	389.7	231.7	148.9	714.5	737436	12.5

Digitized by Google

Hajdúmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 20 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
20	163742	20	—	—	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 26635 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
106							26635								
ezek közül jellegre:				fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékat tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
—	2	97	7	104	1	1	18515	8120	16.2	7824	7856	15680	2788	2193	4981

A 26635 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
12	52	64	111	95	206	682	21613	85.8	81.0	2365	2657	5022	18.9

A tényleg iskolába járó 21613 tanköteles közül: vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							földjárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1971	1107	—	17636	48	—	851	21613	—	—	—	—	—	—	19373	2240	20966	647

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 120638 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2646: a kilépéskor jól tudott			A 106 iskolában a tankötelesek oktattattak: tisztán magyarul	tisztán németül	tisztán románul	tisztán tótul	tisztán szerbül	tisztán horvátul	tisztán ruthenül	vegyes: német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven														nyelven	
1295	119343	273	2745	19.2	106	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Hajdúmegye 1880.

A 106 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 200

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év úta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	193	200
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 20931 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
173	27	168	32	200	—	—	—	122	38	19	21	—	108	104

A 106 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 106 iskkola közül						A 106 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. Magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	tajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
92	14	147	39	89	67	324	2	113	103	106	55	106	60	119	119	64	—	50	15	3

A 106 iskola fentartására volt jövedelem 123583 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből			segélyekből			
		melynek					melyek tesznek évenként			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja	tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
forint		forint					forint tot			
107734	15849	123880	13891	23074	1260	21137	—	36161	50812	322

A 106 iskola fentartására kiadatott 123583 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 123583 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
90798	7188	10085	1414	1024	13074	540.4	224.6	241.5	1165.9	997841	12.3

Digitized by Google

Háromszékmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 114 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
114	125881	112	2	—	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 18981 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
168							18981								
ezek közül jellegre:				fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
1	76	91	—	164	2	2	13333	5648	15.0	6066	5650	11716	1732	1448	3180

A 18981 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
124	54	178	—	—	—	108	15182	87.8	80.5	1909	1890	3799	19.5

A tényleg iskolába járó 15182 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt										följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. kitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
4497	163	2438	7430	22	575	57	13173	4	2003	—	—	—	2	15182	—	13958	1224

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 7107 félnapi mulasztást követtek el s ebből: hány büntettetett	hány mentetett föl	közül kilépésre jogosult volt átlag 1952: a kilépéskor jól tudott olvasni	írni-olvasni	hány %-lék
813	6294	—	1847	15.7

Az 168 iskolában a tankötelesek oktattattak

tisztán magyarul	vegyes: németül	románul	tótul	szerbül	ruthenul	horvátul	magyar nyelven: német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2 nyelven	más 3 nyelven
146	—	17	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Háromszékmegye 1880.

Az 168 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 261

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	5—10 év óta	10—15 év óta	15—20 év óta	20—25 év óta	ismeretlen idő óta	251	261
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11894 tanköteles ből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
241	20	235	26	250	7	4	—	155	58	25	23	—	47	45

Az 168 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 168 iskola közül						A 168 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény				népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
150	18	151	75	85	75	275	—	163	89	447	—	—	—	163	128	84	—	61	10	14

Az 168 iskola fentartására volt jövedelem 105718 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetekben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint			
81957	23761	11272	736	80841	6653	4223	44932	21983	21161	6030

Az 168 iskola fentartására kiadatott 105718 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 105718 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
83403	5730	6844	2059	2304	5378	354.9	220.3	98.7	629.2	345024	30.6

A tanfelügyelő csak hiányosan mutatta ki a taneszközöket.

Digitized by Google

Hevesmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 116 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
116	216633	116	—	—	6

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 33650 tanköteles közül járt					
188							33650			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	9	174	5	188	—	—	23949	9701	15.5	10094	10025	20119	3180	2729	5909

A 33650 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	26	82	108	344	26480	88.6	78.6	3410	3760	7170	21.4

A tényleg iskolába járó 26480 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
22600	—	3	2198	10	1	1668	26480	—	—	—	—	—	—	18449	8031	21722	4758

Az iskolába járók					A 188 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 47397 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3370			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarul	németül	románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett fő	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven													nyelven	
299	47098	252	2972	15.9	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Hevesmegye 1880.

Az 188 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 289

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
264	25	247	42	287	2	—	—	111	89	49	40	—

A tantermek száma	A tanitók száma
258	289

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 26136 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
101	90

A 188 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

Az 188 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	Az 188 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyültemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	rajzés szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
172	16	193	113	69	29	297	3	198	190	186	53	156	37	182	159	108	21	58	20	1

Az 188 iskola fentartására volt jövedelem 129819 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	kamatja	tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
forint		forint					melyek tesznek évenként: forintot			
95941	33878	285870	28708	19033	1920	11650	882	39071	13579	34009

Az 188 iskola fentartására kiadatott 129819 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 129819 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
96250	5679	8844	1276	449	17321	411.3	135.0	147.8	690.4	1059798	12.2

Digitized by Google

Hontmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	Az 187 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
187	116256	146	39	2	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 18623 tanköteles közül járt					
179							18623			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	3	173	—	177	1	1	13555	5068	16.0	6551	5764	12315	2569	2133	4702

A 18623 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
61	36	97	—	—	—	63	17177	90.8	92.5	640	806	1446	7.5

A tényleg iskolába járó 17177 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	vegyes	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
11664	—	1	1150	4134	—	228	7129	1342	—	8706	—	—	—	14986	2191	15390	1787

Az iskolába járók					A 179 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 24725 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2052			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
6426	18299	293	1904	17.8	85	—	—	82	—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	4

Digitized by Google

Hontmegye 1880.

A 179 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 213

tanítók: képesített	tanítók: nem képesített	tanítók: rendes	tanítók: segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
152	61	204	9	197	13	3	—	78	46	36	53	—

A tantermek száma	A tanitók száma
217	213

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 17114 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
78	80

A 179 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 179 iskola közül: sajat házzal birt	A 179 iskola közül: bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere	A 179 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv-	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
169	10	191	170	144	173	177	25	168	133	158	41	152	130	136	124	31	35	123	174	11

A 179 iskola fentartására volt jövedelem 100721 frt

és pedig: készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrásu segélyekből
forint		forint					forint			

A 179 iskola fentartására kiadatott 100721 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 100721 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
91271	2758	4495	926	470	801	447.4	306.4	37.3	562.6	616274	16.3

Digitized by Google

Hunyadmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 442 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
442	257461	265	120	57	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 27621 tanköteles közül járt					
305							27621			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
21	29	255	—	305	—	—	19282	8339	10.7	8375	4991	13366	2284	1519	3803

A 27621 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	—	—	217	17386	69.3	63.0	2323	7912	10235	37.0

A tényleg iskolába járó 17386 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ág ost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1228	2595	12437	758	242	4	122	1430	845	14935	148	26	1	1	17386	—	13237	4149

Az iskolába járók				A 305 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 26916 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2227		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	magyar nyelven							nyelven							
3543	23373	1248	1140	50	2	250	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1

Digitized by Google

Hunyadmegye 1880.

A 305 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 351

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesített	nem képesített	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	346	351

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 17169 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
49	48

213	138	334	17	109	112	85	45	255	64	23	9	—

A 305 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 305 iskola közül						A 305 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	fiuiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
184	121	231	77	142	75	296	—	226	—	168	—	—	—	92	87	41	1	44	11	4

A 305 iskola fentartására volt jövedelem 91581 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
83347	8234	17706	1261	52689	3441	3620	17463	24966	24273	16557

A 305 iskola fentartására kiadatott 91581 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 91581 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
71283	4318	7962	1410	1465	5143	213.4	254.0	52.4	300.2	713514	12.8

A taneszközökről a tanfelügyelő csak hiányos jelentés mutatott be.

Digitized by Google

Jász-N.-Kun-Szolnokmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 49 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
49	256475	49	—	—	23

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 40114 tanköteles közül járt					
178							40114			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	29	146	3	177	1	—	29447	10667	15.6	13592	12357	25949	3363	2637	6000

A 40114 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	9	9	—	96	96	577	32631	88.4	81.3	3721	3762	7483	18.7

A tényleg iskolába járó 32631 tanköteles közül																
vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
17358	—	2	13626	296	—	1349	32631	—	—	—	—	—	—	29048	3583	30654	1977

Az iskolába járók					A 178 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 213439 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4341			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntetettett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
14841	198598	—	4378	16.8	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Jász-N.-Kun-Szolnokmegye 1880.

A 178 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 291

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	15—20 év óta	20—25 év óta	25—30 év óta	30 éven túl	ismeretlen idő óta	292	291
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 26054 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
258	33	259	32	291	—	—	—	144	69	42	36	—	109	110

A 178 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 178 iskola közül						A 178 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv-	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
166	12	169	71	80	96	462	—	193	187	138	38	85	56	147	140	66	55	54	16	17

A 178 iskola fentartására volt jövedelem 159425 frt

készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrásu segélyekből
		melyek					melyek tesznek évenként			
forint	forint						forintot			
134088	25337	232700	16494	45433	3503	19770	2647	51077	58482	7452

A 178 iskola fentartására kiadatott 159425 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 159425 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
126351	4380	13857	2405	811	11621	487.9	136.8	161.2	895.6	1593482	10.0

Digitized by Google

Kis-Küküllőmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 119 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
119	100161	119	—	—	—

Iskolái száma: 193 — ezek közül jellegre: állami	község	felekezeti	magán	fokozatra: elemi	felső nép	polgári	A tankötelesek száma: 11287 — ezek közül 6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	A 11287 tanköteles közül járt elemi iskolába: fiú	leány	összesen	ismétlő iskolába: fiú	leány	összesen
3	1	189	—	192	1	—	7999	3288	11.2	3618	3089	6707	1316	1107	2423

A 11287 tanköteles közül járt: felső nép- vagy polgári iskolába: fiú	leány	összesen	magán intézetbe: fiú	leány	összesen	középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt? elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt: fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
15	—	15	—	—	—	22	9167	83.8	81.2	918	1202	2120	18.8

A tényleg iskolába járó 9167 tanköteles közül

vallásra nézve volt: róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	nyelvre nézve volt: mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	följárt: télen nyáron	csak télen	tankönyvvel hánynak: volt	nem volt
365	2970	1581	1356	2527	358	10	2082	2534	4551	—	—	—	—	9167	—	7375	1792

Az iskolába járók: a szorgalom ideje alatt 6705 félnapi mulasztást követtek el s ebből: hány büntettetett	hány mentetett föl	közül kilépésre jogosult volt átlag 1116: a kilépéskor jól tudott: olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	A 193 iskolában a tankötelesek oktattattak: tisztán: magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	vegyes: magyar nyelven: német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3 nyelven	más 3 nyelven
1090	5615	—	1579	20.5	65	32	90	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Kis-Küküllőmegye 1880.

A 193 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 206

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	233	206
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 9145 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
112	94	193	13	97	46	14	49	111	62	22	11	—	39	44

A 193 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 193 iskola közül						A 193 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kert	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	raja és szépirás	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
163	30	191	99	97	74	236	37	142	116	94	55	14	3	88	95	47	15	50	16	–

A 193 iskola fentartására volt jövedelem 47346 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint			
21762	25584	9828	1021	60170	4754	1948	5197	1054	30839	2533

A 193 iskola fentartására kiadatott 47346 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 47346 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
3529	2063	4103	310	376	5065	185.3	158.7	51.0	245.3	350066	13.5

Digitized by Google

Kolozsmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 235 község közül hány birt iskolával			Puszta iskolai van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
235	202263	225	9	1	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 24152 tanköteles közül járt					
318							24152			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát teszi?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
14	7	292	5	314	3	1	16275	7877	11.9	7137	5998	13135	2556	1851	4407

A 24152 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
94	24	118	—	205	205	161	18026	81.9	74.6	2832	3294	6126	25.4

A tényleg iskolába járó 18026 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1831	8011	2604	4222	888	222	248	6531	879	10606	7	1	—	2	12583	5443	12737	5289

A tankötelesek				A 318 iskolában a tankötelesek oktattattak															
a szorgalom ideje alatt 61775 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2223		tisztán							vegyes								
		a kilépéskor jól tudott		magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	magyar nyelven							nyelven								
4529	57246	849	2463	24.8	105	7	187	—	—	—	—	6	13	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Kolozsmegye 1880.

A 318 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 357

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	389	357
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 17865 gyermekből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
210	147	324	33	233	36	50	38	192	99	47	19	—	46	50

A 318 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 318 iskola közül						A 318 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
277	41	296	107	194	77	408	6	265	42	74	28	40	17	126	108	63	14	33	17	13

A 318 iskola fentartására volt jövedelem 103848 frt

készpénzben	és pedig: termények pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
							melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
90407	13441	24660	2047	15649	1190	19464	18999	19364	38286	4498

A 318 iskola fentartására kiadatott 103848 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 103848 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
69412	15100	8210	1723	697	8706	214.2	457.5	60.8	326.5	792849	13.1

Digitized by Google

Komárommegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 94 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
94	141372	90	4	—	18

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 25967 tanköteles közül járt					
165							25967			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
2	13	149	1	165	—	—	19136	6831	18.3	8878	8456	17334	2650	2531	5181

A 25967 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	21	21	146	22682	90.6	87.3	1512	1773	3285	12.7

A tényleg iskolába járó 22682 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak telen	volt	nem volt
13995	—	3	6815	790	—	1079	19604	1629	—	1449	—	—	—	19205	3477	20941	1741

Az iskolába járók				A 165 iskolában a tankötelesek oktattattak															
a szorgalom ideje alatt 468379 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2900			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
144934	323445	42	3063	17.8	146	3	—	—	—	—	—	6	—	10	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Komárommegye 1880.

A 165 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 256

kőzülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	257	256
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 22536 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
222	34	207	49	256	—	—	—	110	62	32	52	—	86	86

A 165 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 165 iskola közül						A 165 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép				földgömb	gyüjtemény					
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
153	12	189	91	99	26	354	5	169	154	345	34	113	14	152	128	31	3	43	20	43

A 165 iskola fentartására volt jövedelem 114541 frt

és pedig származott ez

készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
71753	42788	279637	20661	68763	3769	19961	—	22815	30327	17008

A 165 iskola fentartására kiadatott 114541 frt

melyből fordittatott					ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 114541 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
87539	13396	7363	1174	1320	3749	422.9	243.4	82.4	694.1	851156	13.4

Digitized by Google

Krassómegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 252 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
252	273827	242	8	2	5

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 41566 tanköteles közül járt					
305							41566			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékat tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	58	244	—	300	2	3	28324	13242	15.1	11700	9357	21057	5593	4906	10499

A 41566 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
151	182	333	—	—	—	123	32012	74.3	77.0	4046	5508	9554	23.0

A tényleg iskolába járó 32012 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
7190	1860	22278	189	124	3	368	751	4707	32228	367	945	1054	960	17001	15011	20273	11739

Az iskolába járók					A 305 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 82619 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3509			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarul	németül	románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven												nyelven	
1263	81356	97	3122	10.0	6	20	234	1	13	8	1	17	10	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Krassómegye 1880.

A 305 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 362

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	366	362
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 21390 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
297	65	320	42	51	22	120	169	125	113	85	39	—	89	90

A 305 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 305 iskola közül						A 305 iskola taneszköz gyüjteményét képezte																
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
286	19	125	41	5	12	190	—	102	75	80	64	46	26	93	87	83	13	31	8	9

A 305 iskola fentartására volt jövedelem 177297 frt

készpénzben	és pedig természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból melynek értéke	ingatlan vagyonból melynek jövedelme	tőkepénzből melynek mennyisége	tőkepénzből melynek kamatja	tandijból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint	forint						forintot			
140903	36394	356000	29056	45669	3877	6763	11627	71594	21866	32514

A 305 iskola fentartására kiadatott 177297 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 177297 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
124615	7495	17961	3626	988	22612	326.7	178.4	148.1	581.3	1083281	7.6

Digitized by Google

Liptómegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 95 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
95	79273	74	19	2	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 13968 tanköteles közül járt					
107							13968			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
4	3	96	4	107	—	—	9763	4205	17.6	4229	3912	8141	1205	1338	2543

A 13968 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	44	35	79	42	10805	84.1	77.3	1526	1637	3163	22.7

A tényleg iskolába járó 10805 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
5846	—	—	—	4446	—	515	76	546	—	10183	—	—	—	10387	418	10692	113

Az iskolába járók					A 107 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 67681 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1370			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven													nyelven	
10785	56896	304	1463	18.0	4	3	—	88	—	—	—	3	—	9	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Liptómegye 1880.

A 107 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 138

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	140	138
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 10763 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
111	27	134	4	37	20	51	30	59	33	17	29	—	76	78

A 107 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 107 iskola közül						A 107 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
93	14	125	41	5	12	190	—	102	75	80	64	46	26	93	87	83	13	31	8	9

A 107 iskola fentartására volt jövedelem 53412 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetekben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forint			
40391	13021	36105	1965	7215	512	15033	4460	23563	5690	2189

A 107 iskola fentartására kiadatott 53412 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 53412 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
45406	560	6745	137	271	293	338.8	140.0	69.2	490.1	282589	18.8

Digitized by Google

Maros-Tordamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 209 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
209	165627	195	8	6	4

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 23525 tanköteles közül járt					
267							23525			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-ának tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
6	8	250	3	266	—	1	15468	8057	14.2	6431	5762	12193	937	721	1658

A 23525 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
51	—	51	26	52	78	309	14289	79.8	60.8	4144	5092	9236	39.2

A tényleg iskolába járó 14289 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
rom. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1785	2687	1524	6743	714	647	189	9377	701	4211	—	—	—	—	1604	12685	10009	4280

Az iskolába járók					A 267 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 188894 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2045			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven							nyelven							
36237	152657	222	1164	11.3	155	6	103	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Maros-Tordamegye 1880.

A 267 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 312

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesített	nem képesített	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30-40 év óta	ismeretlen idő óta	314	312
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 12322 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
107	205	306	6	195	—	44	73	150	73	54	35	—	47	47

A 267 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 267 iskola közül						A 267 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt tanitói lakása	hánynak volt faiskola	hánynak volt kertje	hánynak volt testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlatban	fali olvasótábla gyüjtemén	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: terüészettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
237	30	261	75	2	10	311	3	234	75	144	—	20	17	125	97	24	—	6	10	6

A 267 iskola fentartására volt jövedelem 84741 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forint			
59506	25235	4200	529	27702	2116	11856	6059	15447	37801	10933

A 267 iskola fentartására kiadatott 84741 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 84741 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
68418	2865	7317	372	302	5467	223.6	477.5	50.4	317.3	525440	16.1

Digitized by Google

Mármaros megye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 161 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
161	220506	158	2	1	10

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 34348 tanköteles közül járt					
200							34348			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgár									
3	2	195	—	199	1	—	24397	9951	15.6	6331	3583	9914	1351	845	2196

A 34348 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	35	35	—	—	—	100	12245	40.6	35.6	9445	12658	22103	64.4

A tényleg iskolába járó 12245 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
2021	8960	—	934	13	—	317	3302	366	3088	38	—	—	5451	8066	4179	7554	4691

Az iskolába járók					A 200 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 4116 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1652			tiszta n							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthénül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven												nyelven	más 2
1127	2989	113	1401	15.2	31	—	38	—	—	—	56	3	19	—	—	—	52	—	1

Digitized by Google

Mármarosmegye 1880.

A 200 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 216

közülök képesített	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
138	78	136	80	58	69	53	36	103	68	34	11	—

A tantermek száma	A tanitók száma
216	216

Az elemi, felső nép- és polgár iskolába járó 9949 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
56	56

A 200 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 200 iskola közül: saját házzal bírt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
189	11	189	60	99	16

A 200 iskola taneszközgyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld öt része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
215	1	179	94	94	94	63	12	125	112	61	—	37	7	1

A 200 iskola fentartására volt jövedelem 55160 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
51569	3592	1763	141	13426	1157	4448	9761	23325	10491	5838

A 200 iskola fentartására kiadatott 55160 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 55160 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
30553	9931	4825	2477	303	7072	224.6	124.1	13.1	275.8	543384	10.7

Digitized by Google

Mosonmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 53 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
53	75486	50	3	—	6

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 13700 tanköteles közül járt					
73							13700			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül jellegre:				ezek közül fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves							
—	10	62	1	73	—	—	10210	3490	18.1	5015	4918	9933	1501	1632	3133

A 13700 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	—	—	—	9	9	30	13105	97.3	95.6	285	310	595	4.4

A tényleg iskolába járó 13105 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
11328	—	—	2	1457	—	318	1677	9918	—	30	—	1480	—	12693	412	12791	314

Az iskolába járók					A 73 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 154869 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1657			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
4479	150390	23	1277	13.0	9	36	—	—	—	7	—	19	—	—	—	—	—	2	—

Digitized by Google

Mosonmegye 1880.

A 73 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 117

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	116	117
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 9942 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
113	4	90	27	66	20	25	6	46	29	21	21	—	112	111

A 73 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 73 iskkola közül						A 73 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
mint bérházi	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. Magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	tajzás szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
72	1	97	68	29	32	173	—	100	101	75	49	69	46	272	73	69	13	36	6	—

A 73 iskola fentartására volt jövedelem 69524 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
51319	18205	101828	5959	10662	534	7219	—	36814	10452	8546

A 73 iskola fentartására kiadatott 69524 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 69524 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
44893	7462	6294	803	681	9391	498.8	276.8	235.1	952.8	665699	10.4

Digitized by Google

Nagy-Küküllőmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 125 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
125	137610	125	—	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 20871 tanköteles közül járt					
234							20871			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
2	4	228	—	228	6	—	14638	6233	15.1	6805	6384	13189	2312	2185	4497

A 20871 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
293	252	545	—	—	—	174	18405	94.1	88.0	1089	1377	2466	12.0

A tényleg iskolába járó 18405 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
374	1858	4965	516	10438	192	62	1170	10412	6823	—	—	—	—	18405	—	15290	3115

Az iskolába járók					A 234 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 17107 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2198			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	ruthenul	horvátúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven						
3519	13588	—	3546	26.9	17	91	119	—	—	—	—	3	4	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Nagy-Küküllőmegye 1880.

Az 234 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 377

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	401	377
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 13734 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
278	99	336	41	22	84	48	223	191	115	50	21	—	45	48

A 234 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

Az 234 iskola közül						Az 234 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
204	30	297	153	182	104	474	6	191	133	48	43	29	17	181	181	146	106	102	40	—

Az 234 iskola fentartására volt jövedelem 105430 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandijból	állami segélyekből, melyek tesznek évenként	községi segélyekből, melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből, melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből, melyek tesznek évenként
forint		forint					forint			
65724	39706	12167	1357	134046	10251	5261	2396	18170	57793	10202

Az 234 iskola fentartására kiadatott 105430 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 105430 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
83736	8544	6488	1098	913	4651	249.2	208.3	56.1	450.5	465144	22.6

Digitized by Google

Nógrádmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 275 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
275	198269	255	19	1	9

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 27529 tanköteles közül járt					
305							27529			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	18	282	2	303	—	2	19842	7687	13.8	9539	9191	18730	2591	2731	5322

A 27529 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
143	27	170	—	135	135	56	24413	95.0	88.4	1515	1601	3116	11.6

A tényleg iskolába járó 24413 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
16710	5	4	541	6057	—	1096	15957	423	27	7977	29	—	—	17441	6972	21554	2859

Az iskolába járók					A 305 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 52866 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3144			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenul	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven													nyelven	
13041	39825	1235	1880	16.5	185	3	—	77	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	2

Digitized by Google

Nógrádmegye 1880.

A 305 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 355

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
295	60	334	21	320	27	8	—	148	74	65	68	—

A tantermek száma	A tanitók száma
355	355

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 19035 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
77	77

A 305 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 305 iskola közül: saját házzal bir	A 305 iskola közül: bérházban volt	A 305 iskola közül: hányuak volt: tanitói lakása	A 305 iskola közül: hányuak volt: faiskola	A 305 iskola közül: hányuak volt: kertje	A 305 iskola közül: hányuak volt: testgyakorló tér
299	6	323	140	213	54

A 305 iskola taneszközgyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
376	68	366	183	172	65	138	65	234	181	61	100	48	18	22

A 305 iskola fentartására volt jövedelem 138175 frt

és pedig: készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek: értéke	ingatlan vagyonból: melynek: jövedelme	tőkepénzből: melynek: mennyisége	tőkepénzből: melynek: kamatja	tandíjból	állami: segélyekből: melyek tesznek évenként	községi: segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi: segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu: segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
77939	60236	206335	16329	75232	4127	23822	12714	48721	23072	9390

A 305 iskola fentartására kiadatott 138175 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
118197	4362	8938	1104	417	5157

ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 138175 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint			forint	forint	
353.8	207.7	51.2	453.0	1052018	13.1

Digitized by Google

Nyitramegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 453 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
453	361005	299	153	1	10

Iskolái száma							A tanköteles. száma			A 60322 tanköteles közül járt					
431							60322			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	24	204	3	427	1	3	43275	17047	16.7	20262	18745	39007	4926	4692	9618

A 60322 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
64	82	146	—	67	67	519	49357	92.6	81.8	5385	5580	10965	18.2

A tényleg iskolába járó 49357 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
38567	—	—	1185	5710	1	3894	8835	5635	—	34487	—	—	—	35521	13836	44276	5081

Az iskolába járók					A 431 iskolában a tanköteles. oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 698271 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 6513			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbűl	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
31525	666746	293	6068	13.0	66	25	—	250	—	—	—	22	—	66	—	—	—	—	2

Digitized by Google

Nyitramegye 1880.

Az 431 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 626

A tantermek száma	A tanitók száma
634	626

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 39220 tanköteles ből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
77	78

közülök: képesített	közülök: nem képesített	közülök: rendes	közülök: segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 5—10 év óta	közülök szolgál: 10—15 év óta	közülök szolgál: 15—20 év óta	közülök szolgál: 20—25 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
464	162	485	141	480	43	12	91	305	154	78	89	—

Az 431 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 431 iskola közül: saját házul birt	A 431 iskola közül: bérházban volt	A 431 iskola közül hánynak volt: tanitói lakása	A 431 iskola közül hánynak volt: faiskola	A 431 iskola közül hánynak volt: kertje	A 431 iskola közül hánynak volt: testgyakorló tere	A 431 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakoriathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
366	65	465	340	338	386	419	25	388	551	387	105	387	45	364	347	280	420	104	384	76

Az 431 iskola fentartására volt jövedelem 264651 frt

készpénzben	és pedig: természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	ingatlan vagyonból: melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	tőkepénzből: melynek kamatja	tandíjból	állami: segélyekből melyek tesznek évenként	községi: segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi: segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású: segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
223459	41192	133845	10197	25421	1421	78548	7161	72504	58542	36278

Az 431 iskola fentartására kiadatott 264651 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	melyből fordittatott: segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	ebből jutott: egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 264651 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
17833.8	27201	16388	2425	2042	38257	367.9	192.9	137.1	614.0	2059951	12.8

Digitized by Google

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	Az 210 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
210	545119	209	1	—	66

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 96919 tanköteles közül járt					
464							96919			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
4	76	378	6	457	3	4	70454	26465	17.7	30505	28465	58970	7294	6838	14132

A 96919 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
126	159	285	14	175	189	503	74079	83.9	77.4	10570	12270	22840	22.6

A tényleg iskolába járó 74079 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt						följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	vegyes	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
45775	5	405	18822	5914	87	3071	55739	12515	—	4711	423	504	187	56994	17085	70804	3275

Az iskolába járók					A 464 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 70646 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 12193			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
29455	41191	—	9563	14.1	363	1	—	1	—	—	—	49	—	33	8	3	—	1	5

Digitized by Google

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye 1880.

A 464 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 813

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	816	813
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 59444 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
721	92	707	106	810	2	1	—	352	198	121	126	16	90	90

A 464 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 464 iskola közül						A 464 iskola taneszköz gyüjteményét képezte															
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény						
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár	
418	46	531	282	143	93	1163	32	571	346	270	64	232	52	390	360	112	46	151	50	78	

A 464 iskola fentartására volt jövedelem 438915 frt

készpénzben	természetben pénzértékre számitva	és pedig ingatlan vagyonból értéke	jövedelme	tőkepénzből mennyisége	kamatja	származott ez tandijból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egy éb forrású segélyekből
				melynek						melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
321386	117529	743121	55837	72090	4998	43656	12682	174171	133090	14481

A 464 iskola fentartására kiadatott 438915 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 438915 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
341144	29618	34496	5277	2696	25684	482.5	280.0	146.9	946.0	3577205	12.2

Digitized by Google

Pozsonymegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 308 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
308	297377	211	97	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 50737 tanköteles közül járt					
298							50737			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
2	19	265	12	289	2	7	38150	12587	17.0	17355	15944	33299	4241	3740	7981

A 50737 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
170	126	296	5	442	447	652	42675	88.4	84.1	3529	4533	8062	15.9

A tényleg iskolába járó 42675 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
35184	2	—	1325	3164	—	3000	14799	8405	1	19469	—	1	—	32233	10442	40957	1718

Az iskolába járók					A 298 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 529066 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 5628			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	némettől	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
2490	526576	623	4411	14.8	102	31	—	102	—	—	—	35	—	13	—	—	—	5	10

Digitized by Google

Pozsonymegye 1880.

A 298 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 523

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	522	523
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 34042 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
447	76	451	72	159	238	85	41	220	145	80	78	—	80	80

A 298 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 298 iskola közül						A 298 iskola taneszközgyüjteményét képezte															
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kert	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirás	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
260	38	290	233	100	176	627	9	290	120	382	151	283	65	282	276	170	8	106	51		

A 298 iskola fentartására volt jövedelem 236018 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
229977	6041	71192	5701	112342	6372	63581	10662	135527	6535	7640

A 298 iskola fentartására kiadatott 236018 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 236018 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
176109	20220	32776	1606	2089	3218	390.4	280.8	133.8	792.0	2262483	10.4

Digitized by Google

Sárosmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 379 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
379	175292	234	121	24	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 27391 tanköteles közül járt					
265							27391			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
2	3	257	3	265	—	—	18974	8417	15.6	8694	8008	16702	2719	2315	5034

A 27391 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt?		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	7	69	76	172	21984	88.4	80.3	2700	2707	5407	19.7

A tényleg iskolába járó 21984 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
11881	7637	—	7	2040	1	418	522	666	—	13775	—	—	7021	14695	7289	19785	2199

Az iskolába járók				A 265 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 116958 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2800		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3 nyelven	más 3 nyelven
					magyar nyelven													
12205	104753	356	2882	19.3	—	—	—	154	—	—	90	12	—	6	—	—	—	3	—

Digitized by Google

Sárosmegye 1880.

A 265 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 287

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	15—20 év óta	20—25 év óta	25—30 év óta	30 éven túl	ismeretlen idő óta	296	287
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 16778 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
216	71	212	75	64	49	113	61	112	77	50	48	—	73	76

A 265 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 265 iskola közül						A 265 iskola taneszköz gyüjteményét képezte															
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény						
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv-	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
233	32	244	155	155	17	333	—	341	112	146	14	100	107	150	121	38	—	29	3	—

A 265 iskola fentartására volt jövedelem 73148 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forint			
55749	17399	140130	8871	29726	1501	10621	3180	5254	41825	1896

A 265 iskola fentartására kiadatott 73148 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 73148 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
52736	12002	3784	691	429	3506	248.7	160.3	31.7	276.0	514891	14.2

Digitized by Google

Somogymegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 313 község közül hány birt iskolával			Puszta iskolai van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
313	287555	295	18	—	10

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 43551 tanköteles közül járt					
385							43551			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
1	21	363	—	385	—	—	31571	11980	15.1	14920	14034	28954	5103	4725	9828

A 43551 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	—	—	—	—	—	150	38932	91.7	88.3	2187	2432	4619	11.7

A tényleg iskolába járó 38932 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt						följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
26723	—	—	8656	2165	—	1388	33606	3431	–	361	2	1532	—	30021	8911	36933	1999

A tankötelesek					A 385 iskolában a tankötelesek oktáttattak														
a szorgalom ideje alatt 471429 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4825			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
24974	446455	131	4403	11.6	351	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—	8	—	—	—

Digitized by Google

Somogymegye 1880.

A 385 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 464

A tantermek száma	A tanitók száma
477	464

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 28954 gyermekből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
83	83

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
401	63	408	56	464	—	—	—	186	113	72	93	—

A 385 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 385 iskola közül						A 385 iskola taneszköz gyüjteményét képezte													
saját használ hirt	bérházban volt	hánynak volt tanitói lakása	hánynak volt faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Oszt. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természetiani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
377	8	394	248	2	36	565	1	369	—	897	—	—	—	318	255	148	—	66	23	—

A 385 iskola fentartására volt jövedelem 180859 frt

és pedig készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
										melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
85052	95807	352750	32680	19412	1279	46225	1980	6301	87003	5391

A 385 iskola fentartására kiadatott 180859 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 180859 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
15951	10787	10714	1189	549	669	384.6	224.7	34.0	469.7	1393819	12.9

A tanfelügyelő a taneszközök miben létéről fölvilágositást nem volt képes adni.

Digitized by Google

Sopronmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 239 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
239	230158	205	34	—	6

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 42313 tanköteles közül járt					
268							42313			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	6	258	4	265	3	—	32052	10261	18.3	15346	14877	30223	4249	4024	8273

A 42313 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
35	112	147	30	45	75	294	39012	94.3	92.1	1346	1955	3301	7.9

A tényleg iskolába járó 39012 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak telen	volt	nem volt
33319	1	1	—	4497	—	1194	18955	15989	—	—	—	4068	—	30136	8876	38168	844

Az iskolába járók					A 268 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 16619 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 5049			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
1827	14792	645	3719	14.3	129	100	—	—	—	23	—	8	—	—	—	1	—	5	2

Digitized by Google

Sopronmegye 1880.

A 268 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 410

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	406	410
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 30445 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
373	37	310	100	281	58	—	71	159	108	55	83	5	96	95

A 268 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 268 iskola közül						A 268 iskola taneszközgyüjteményét képezte															
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajza és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
254	14	303	228	67	119	559	35	283	217	336	251	240	121	310	51	35	—	67	48	25

A 268 iskola fentartására volt jövedelem 201873 frt

és pedig		származott ez							
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
32961	68912	393441	24305	192882	10053	30278	3454	44467	64572	24744

A 268 iskola fentartására kiadatott 201873 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 201873 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükséglet	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
152109	18979	18743	1362	1137	9543	490.6	189.8	114.9	753.2	1592705	12.6

Digitized by Google

Szabolcsmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 137 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
137	220708	135	2	—	15

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 33432 tanköteles közül járt					
271							33432			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	2	263	3	271	—	—	23721	9711	15.1	10095	10006	20101	3152	2809	5961

A 33432 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	36	131	167	233	26462	85.4	79.1	3374	3596	6970	20.9

A tényleg iskolába járó 26462 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
6807	4513	2	11258	2303	—	1579	25223	—	190	986	—	—	63	20684	5778	24316	2146

Az iskolába járók					A 271 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 15058 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3378			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótúl	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven													nyelven	
820	14238	—	1738	8.5	259	—	—	—	—	—	—	—	2	10	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Szabolcsmegye 1880.

A 271 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 311

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesített	nem képesített	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	315	311
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 20268 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
253	58	290	21	311	—	—	—	128	106	37	40	—	83	84

A 271 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 271 iskola közül					A 271 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt							fali térkép				földgömb	gyüjtemény					
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
263	8	290	133	203	109	389	3	277	50	271	135	260	20	274	268	200	6	69	39	11

A 271 iskola fentartására volt jövedelem 118040 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
51706	66334	224692	13533	109275	5930	23027	3567	5349	64268	2366

A 271 iskola fentartására kiadatott 118040 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 118040 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
1200	4086	8233	679	694	2348	351.7	194.5	44.1	435.5	902756	13.0

Digitized by Google

Szatmármegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 308 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
308	308883	293	12	3	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 46659 tanköteles közül járt					
423							46659			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
3	6	410	4	421	2	—	31678	14981	15.1	11065	8943	20008	2367	1841	4208

A 46659 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	92	92	—	105	105	662	25075	63.4	53.7	9110	12474	21584	46.3

A tényleg iskolába járó 25075 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
rom. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
5960	8863	59	9084	109	—	1000	15723	2221	7032	16	—	—	83	19585	5490	19438	5637

Az iskolába járók					A 423 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 1123840 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3353			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven							nyelven							
137254	986586	346	2960	13.5	244	2	135	—	—	—	—	18	21	—	—	—	3	—	—

Digitized by Google

Szatmármegye 1880.

A 423 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 492

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30 - 40 év óta	ismeretlen idő óta	490	492
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 20205 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
390	102	449	43	318	—	62	15	206	128	76	59	23	49	49

A 423 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 423 iskola közül						A 423 iskola taneszközgyüjteményét képezte																
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlatban	fali olvasótábla gyüjtemén	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény			tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási			
417	6	435	102	231	411	626	24	417	236	362	88	222	49	245	288	62	—	39	1	—

A 423 iskola fentartására volt jövedelem 152952 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
101365	51587	187877	13785	28116	1899	16351	4839	28185	77549	10344

A 423 iskola fentartására kiadatott 152952 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 152952 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	
129908	6207	10975	531	1616	3715	289.3	144.3	39.8	361.5	1179938	12.9

Digitized by Google

Szebenmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 88 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
88	145523	88	—	—	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 20982 tanköteles közül járt					
149							20982			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
2	5	142	—	146	3	—	13926	7056	14.4	6965	5839	12804	1826	1446	3272

A 20982 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
35	304	339	—	—	—	321	16736	91.9	80.2	2201	2045	4246	19.8

A tényleg iskolába járó 16736 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
993	1467	8867	140	5226	7	36	474	5955	10210	—	—	—	97	15123	1613	15709	1027

Az iskolába járók					A 149 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 139439 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 2134			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németűl	románúl	tótul	szerbül	horvátúl	ruthenúl	németül	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más ::
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven							
43693	95746	—	2360	18.3	5	41	98	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	1

Digitized by Google

Szebenmegye 1880.

A 149 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 301

közülök képesített	közülök nem képesített	rendes	segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
242	59	278	23	44	48	30	179	169	78	39	15	—

A tantermek száma	A tanitók száma
331	301

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 13143 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
50	54

A 149 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 149 iskola közül: saját házzal bir	bérházban volt	hányuknak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
130	19	212	76	90	45

A 149 iskola taneszközgyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld öt része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
372	—	127	—	465	—	—	—	110	158	70	—	62	16	—

A 149 iskola fentartására volt jövedelem 112509 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból	tőkepénzből: értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
		melynek						melyek tesznek évenként			
forint		forint						forintot			
91818	20691	119802	7713	155704	9046	15000		5848	46166	13487	15249

A 149 iskola fentartására kiadatott 112509 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 112509 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
91227	1231	8890	1744	803	8614	324.5	53.5	134.5	755.0	606876	18.5

Az iskolák fölszerelésére vonatkozó adatokat a tanfelügyelő nem szolgáltatta be.

Digitized by Google

Szepesmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 224 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
224	175061	179	45	—	7

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 30484 tanköteles közül járt					
241							30484			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát teszi?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgár									
2	20	218	1	239	2	—	21696	8788	17.4	10723	9790	20513	3896	3606	7502

A 30484 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	42	42	—	47	47	70	28174	94.7	92.4	885	1425	2310	7.6

A tényleg iskolába járó 28174 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
17838	3766	18	16	5759	2	775	204	9046	—	15643	—	—	3281	27742	432	26387	1787

Az iskolába járók					A 241 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 38631 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 3427			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthénül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven						
5684	32947	—	3458	16.8	2	81	—	134	—	—	18	4	—	—	—	—	—	2

Digitized by Google

Szepesmegye 1880.

A 241 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 351

képesített	közülök nem képesített	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	közülök szolgál: 10—20 év óta	közülök szolgál: 20—30 év óta	közülök szolgál: 30—40 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
303	48	327	24	157	137	—	57	132	102	59	58	—

A tantermek száma	A tanitók száma
349	351

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 28104 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
80	80

A 241 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 241 iskola közül: saját házzal bir.	hánynak volt: bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere
232	9	248	167	179	63

A 241 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Európa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
343	5	260	141	437	270	120	47	237	191	68	—	59	50	—

A 241 iskola fentartására volt jövedelem 193447 frt

és pedig: készpénzben	természetben nyert pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	ingatlan vagyonból: jövedelme	tőkepénzből: mennyisége	tőkepénzből: kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrásu segélyekből
forint		forint					melyek tesznek évenként forintot			
173002	20445	44976	3652	22685	1262	37186	11020	77344	22278	40705

A 241 iskola fentartására kiadatott 193447 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz-közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 193447 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
113356	3392	13018	1687	904	60890	347.2	141.3	317.4	807.0	613998	31.5

Digitized by Google

Szilágymegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 244 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
244	194693	233	10	1	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 27885 tanköteles közül járt					
300							27885			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
1	21	277	1	299	—	1	19290	8595	14.3	6025	4787	10812	2186	1908	4094

A 27885 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
131	—	131	—	22	22	—	15059	56.7	54.0	6257	6569	12826	46.0

A tényleg iskolába járó 15059 tanköteles közül																
vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							földjárt		tankönyve hánynak
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
975	8205	583	4927	95	5	269	5866	91	8893	209	—	—	—	14351	708	12404	2655

Az iskolába járók					A 300 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 78200 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1805			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett	olvasni	írni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
4051	74149	—	1356	12.5	100	--	87	1	—	—	—	4	107	1	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Szilágymegye 1880.

A 300 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 304

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarúl oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év úta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
206	98	288	16	132	20	21	31	121	89	49	45	—

A tantermek száma	A tanitók száma
325	304

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 10965 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
46	49

A 300 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 300 iskkola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
275	25	288	244	4	74

A 300 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Osztr. Magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	tajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
345	4	298	259	369	94	175	24	159	204	198	25	60	20	—

A 300 iskola fentartására volt jövedelem 89574 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	melynek jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből: melyek tesznek évenként	községi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből: melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből: melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
57504	32070	48357	2884	38015	2717	7102	9690	9128	57384	669

A 300 iskola fentartására kiadatott 89574 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint					
66017	3730	13360	434	854	5179

ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására
forint			forint
229.2	233.1	66.0	298.5

A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 89574 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint	
684939	13.7

Digitized by Google

Szolnok-Dobokamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 320 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
320	210587	285	32	3	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 23438 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
344							23438								
ezek közül jellegre:				ezek közül fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
14	5	324	1	342	—	2	15546	7892	11.1	6703	4834	11537	560	380	940

A 23438 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt			
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen					fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
102	24	126	—	38	38	57	12698	74.4	54.1	5252	5488	10740	45.9

A tényleg iskolába járó 12698 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyvvel hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
933	7494	1974	1877	198	1	221	3062	168	9468	—	—	—	—	5329	7369	4010	8688

Az iskolába járók				Az 344 iskolában a tankötelesek oktattattak															
a szorgalom ideje alatt 1469233 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1930		tisztán							vegyes								
hány büntettetett	hány mentetett föl	a kilépéskor jól tudott olvasni	a kilépéskor jól tudott irni-olvasni	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	ruthenul	horvátúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
			hány %-lék	magyar nyelven							nyelven								
12902	1456331	869	781	14.2	59	5	280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Szolnok-Dobokamegye 1880.

A 344 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 339

A tantermek száma	A tanitók száma
313	339

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11737 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
40	37

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
231	108	329	10	118	7	51	163	202	91	35	11	—

A 344 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 344 iskola közül						A 344 iskola taneszköz gyüjteményét képezte															
hánynak volt						fali térkép							földgömb	gyüjtemény							népkönyvtár
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyültemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz		
283	61	295	94	138	14	308	10	300	210	224	19	40	4	101	81	37	—	18	4		—

A 344 iskola fentartására volt jövedelem 86099 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
69910	16189	80505	6992	48424	3476	8940	20452	30552	10004	5683

A 344 iskola fentartására kiadatott 86099 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására fordított 86099 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
65017	3910	6534	929	604	9105	200.0	391.0	49.6	250.2	505190	17.0

Digitized by Google

Szörénymegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 106 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
106	104886	97	7	2	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 18702 tanköteles közül járt					
110							18702			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lét tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
9	99	2	—	107	1	2	12458	6244	17.8	5376	4744	10120	2812	2543	5355

A 18702 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
114	9	123	—	—	—	—	15598	81.2	83.4	1368	1736	3104	16.6

A tényleg iskolába járó 15598 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
2206	30	13240	20	32	—	70	136	1345	13183	48	228	20	638	8656	6942	9758	5840

Az iskolába járók					A 110 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 41525 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1690			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németúl	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven												nyelven	
1457	40068	3	1610	15.9	2	3	62	5	2	—	—	13	22	—	—	—	—	1	—

Digitized by Google

Szörénymegye 1880.

A 110 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 132

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	136	132
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 10243 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
109	23	122	10	19	8	51	54	47	55	27	3	—	114	117

A 110 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 110 iskola közül						A 110 iskola taneszközgyüjteményét képezte															
		hánynak volt								fali térkép				földgömb	gyüjtemény						népkönyvtár
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz		
104	6	102	14	13	9	153	5	106	85	106	69	68	4	98	42	20	—	16	4		—

A 110 iskola fentartására volt jövedelem 60446 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
49112	11334	82551	8980	99014	8627	1495	19921	17389	1470	2564

A 110 iskola fentartására kiadatott 60446 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 60446 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
43029	3300	5243	711	431	7732	352.7	330.0	128.3	548.6	201245	30.0

Digitized by Google

Temesmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 221 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
221	411761	217	4	—	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 62473 tanköteles közül járt					
360							62473			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
9	105	241	5	350	3	7	41898	20575	15.1	20128	17120	37248	7350	4739	12089

A 62473 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
271	365	636	30	59	89	570	50632	89.1	81.0	5258	6583	11841	19.0

A tényleg iskolába járó 50632 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	vegyes	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
26407	996	20371	398	1228	3	1229	4561	22949	13644	478	7849	919	232	50632	—	49812	820

Az iskolába járók					A 360 iskolában a tankötelesek oktattattak															
a szorgalom ideje alatt 473086 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 6226			tisztán							vegyes								
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
79846	393240	—	6223	16.6	27	—	70	—	25	—	—	104	79	5	27	—	—	11	1

Digitized by Google

Temesmegye 1880.

Az 360 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 614

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 5—10 év óta	10—15 év óta	15—20 év óta	20—25 év óta	ismeretlen idő óta
577	37	597	17	306	110	131	67	248	176	125	65	—

A tantermek száma	A tanitók száma
600	614

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 37973 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
83	81

Az 360 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 360 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
340	20	502	288	—	179

A 360 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
859	—	457	—	1209	—	—	—	368	357	160	—	143	104	—

Az 360 iskola fentartására volt jövedelem 417443 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: értéke	jövedelme	tőkepénzből: melynek: mennyisége	kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forint			
362131	55312	37865	4249	124447	11509	55426	24234	181777	136430	3818

Az 360 iskola fentartására kiadatott 417443 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 417443 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
36452	5400	42103	7825	6014	52649	508.3	317.9	301.6	1160.0	3074914	13.5

A taneszközök egyrészéről a tanfelügyelői jelentés hiányzik.

Digitized by Google

Tolnamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 117 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
117	220740	116	1	—	17

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 34902 tanköteles közül járt					
203							34902			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	25	174	4	201	1	1	25608	9294	15.8	12561	11811	24372	3371	3065	6436

A 34902 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
88	26	114	20	90	110	—	31032	95.6	88.8	1811	2059	3870	11.2

A tényleg iskolába járó 31032 tanköteles közül

vallásra nézve volt						nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak telen	volt	nem volt
20075	—	110	4783	4903	—	1161	19745	11173	—	4	110	—	—	25516	5516	30362	670

Az iskolába járók					A 203 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 71789 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4080			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
39814	31975	4	4020	16.4	128	24	—	—	4	—	—	46	—	—	1	—	—	—	—

Digitized by Google

Tolnamegye 1880.

A 203 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 335

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	334	335
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 24596 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
303	32	277	58	332	—	3	—	144	79	58	54	—	92	92

A 203 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 203 iskola közül						A 203 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
193	10	251	129	141	145	436	—	258	203	203	180	190	190	195	150	73	—	79	107	—

A 203 iskola fentartására volt jövedelem 177295 frt

készpénzben	és pedig termények pénzértékre számitva	származott ez ingatlan vagyonból értéke	ingatlan vagyonból jövedelme	tőkepénzből mennyisége	tőkepénzből kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint	forint	forint					forint			forint
62677	114618	345757	21244	76330	4724	21873	5134	50506	59184	14630

A 203 iskola fentartására kiadatott 177295 frt

melyből fordittatott tanitók fizetésére rendes	tanitók fizetésére segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	tanesz- közökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 177295 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
19678	15647	12609	1217	6241	6820	470.6	269.7	154.0	873.3	1422568	12.4

Digitized by Google

Torda-Aranyosmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 142 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
142	140600	140	2	—	5

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 16349 tanköteles közül járt					
213							16349			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves							
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
10	24	179	—	210	1	2	11402	4947	11.6	4552	3723	8275	402	418	820

A 16349 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
60	28	88	—	—	—	33	9216	77.5	56.3	3148	3985	7133	43.7

A tényleg iskolába járó 9216 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
362	3793	2534	1611	43	826	47	2794	4	6418	—	—	—	—	3030	6186	7954	1262

Az iskolába járók					A 213 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 31686 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1380			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven
935	30751	225	1084	15.3	71	1	134	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Torda-Aranyosmegye 1880.

A 213 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 223

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	231	223
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 8363 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
95	128	85	138	121	31	28	43	160	38	15	10	—	39	41

A 213 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 213 iskola közül						A 213 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény				népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
196	17	194	68	160	115	231	4	210	116	163	19	40	23	142	65	33	13	17	10	5

A 213 iskola fentartására volt jövedelem 56256 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandijból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
55394	862	14940	990	36506	2397	3522	14045	8094	6565	20643

A 213 iskola fentartására kiadatott 56256 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 56256 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
24150	19870	4931	879	543	5883	284.1	144.0	57.4	264.1	378186	14.3

Digitized by Google

Tornamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 42 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
42	23176	37	5	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 3494 tanköteles közül járt					
51							3494			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	—	50	1	51	—	—	2473	1021	15.0	1199	1217	2416	463	489	952

A 3494 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	16	16	—	3384	98.3	96.8	65	45	110	3.2

A tényleg iskolába járó 3384 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
rom. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
1692	180	—	1437	3	—	72	3293	1	—	—	—	—	90	3345	39	3242	142

Az iskolába járók					A 51 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 16040 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 405			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven													nyelven	
1222	14824	—	394	16.2	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Digitized by Google

Tornamegye 1880.

A 51 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 52

A tantermek száma	A tanitók száma
51	52

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 2432 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
40	40

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
36	16	35	17	52	—	—	—	24	16	4	8	—

A 51 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 51 iskola közül						A 51 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlatban	fali olvasótábla gyüjtemén	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	terüészettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
50	1	52	46	33	20	64	—	45	33	43	12	36	4	39	34	29	18	21	9	—

A 51 iskola fentartására volt jövedelem 13382 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetekben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrásu segélyekből
		melynek					melyek tesznek évenként			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja					
forint		forint					forintot			
6325	7057	18639	2266	880	96	2532	—	2727	4909	852

A 51 iskola fentartására kiadatott 13382 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 13382 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
8994	2755	1370	82	38	143	257.0	162.0	32.0	258.4	81448	16.4

Digitized by Google

Torontálmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 228 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
228	545503	223	5	—	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 79815 tanköteles közül járt					
314							79815			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
6	147	155	6	311	1	2	56138	23677	14.6	26042	18328	44370	7226	6247	13473

A 79815 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
164	81	245	15	255	270	335	58693	79.0	73.5	9044	12078	21122	26.5

A tényleg iskolába járó 58693 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
35246	165	19359	925	2270	—	728	9295	27096	6310	1730	12960	544	758 bolg.	58693	—	55743	2950

Az iskolába járók					A 314 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 1000712 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 7440			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótul	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven												nyelven	
464132	536580	159	5933	13.4	49	83	45	4	83	5	5	34	—	1	—	2	3 bolg.	—	—

Digitized by Google

Torontálmegye 1880.

A 314 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 288

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	597	588
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 58358 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
558	30	588	—	327	75	134	52	227	161	106	94	—	97	99

A 314 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 314 iskola közül						A 314 iskola taneszközgyüjteményét képezte																
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény							
saját házzal bir	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld öt része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár		
267	47	500	241	14	164	833	147	495	216	258	154	207	121	263	244	198	29	137	111	137		

A 314 iskola fentartására volt jövedelem 340726 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
231826	58900	310785	13630	220741	16210	7823	30801	180041	82249	9972

A 314 iskola fentartására kiadatott 340726 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 340726 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
275352	—	29813	6296	6418	22847	468.2	—	208.1	1085.1	4516550	7.2

Digitized by Google

Trencsénmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 409 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
409	248626	276	132	1	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 43824 tanköteles közül járt					
358							43824			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
13	30	312	3	351	2	1	31692	12132	17.6	14661	13532	28193	4642	4385	9027

A 43824 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
88	62	150	38	51	89	—	37459	88.5	85.4	3225	3140	6365	14.6

A tényleg iskolába járó 37459 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
32931	—	—	2	2744	—	1782	150	1791	—	35518	—	—	—	31783	5676	31741	5718

Az iskolába járók				A 358 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 204339 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4714		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																
hány büntettetett	hány menteten föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
					magyar nyelven							nyelven						
3084	201255	387	5130	19.5	14	3	—	272	—	—	—	24	—	45	—	—	—	—

Digitized by Google

Trencsénmegye 1880.

A 358 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 444

kőzülők				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	447	444
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 28432 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
247	197	316	128	171	—	96	177	251	102	51	40	—	83	84

A 358 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 358 iskola közül						A 358 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
254	104	324	168	182	56	476	11	338	211	248	240	248	198	230	210	166	154	47	16	47

A 358 iskola fentartására volt jövedelem 140251 frt

és pedig		származott ez								
		ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
131851	8400	4540	578	147412	8857	32223	23561	56416	16125	2491

A 358 iskola fentartására kiadatott 140251 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 140251 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	forint	
11643	8560	10236	1145	1962	17705	318.4	69.0	86.7	386.1	746618	18.7

Digitized by Google

Turóczmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 95 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
95	45346	63	32	—	1

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 7091 tanköteles közül járt					
80							7091			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
9	4	67	—	80	—	—	5413	1678	15.6	2261	1990	4251	384	398	782

A 7091 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	—	—	—	5033	78.5	70.9	999	1059	2058	29.1

A tényleg iskolába járó 5033 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ág. ost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
2002	—	—	—	2732	—	299	303	950	—	3780	—	—	—	4966	67	4859	174

Az iskolába járók					A 80 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 3928 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 708			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott																	
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
1100	2828	12	558	13.4	20	5	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Turóczmegye 1880.

A 80 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 95

A tantermek száma	A tanitók száma
95	95

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 4251 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
53	53

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
78	17	80	15	30	20	10	35	45	26	14	10	—

A 80 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 80 iskola közül						A 80 iskola taneszközgyüjteményét képezte															
saját házal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kert	testgyakorló tér					Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirás	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
66	14	95	29	55	21	116	14	52	116	60	78	40	16	60	50	36	60	26	15	—

A 80 iskola fentartására volt jövedelem 32599 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból melynek értéke	ingatlan vagyonból melynek jövedelme	tőkepénzből melynek mennyisége	tőkepénzből melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
24551	8048	15970	1414	450	31	10696	8530	7264	3116	1548

A 80 iskola fentartására kiadatott 32599 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 32599 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükséglet	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
26327	2251	1559	536	260	1666	329.8	150.0	50.2	407.5	185016	17.5

Digitized by Google

Udvarhelymegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 138 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
138	105349	128	10	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 16270 tanköteles közül járt					
148							16270			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
2	29	117	—	148	—	—	11328	4942	15.4	5195	5001	10196	1913	1966	3879

A 16270 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt?		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	—	—	—	—	—	229	14304	90.0	87.9	937	1029	1966	12.1

A tényleg iskolába járó 14304 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
4697	77	363	5094	403	3657	13	13703	282	319	—	—	—	—	14304	—	13935	369

Az iskolába járók					A 148 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 101850 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1699			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 3 magyar nyelven	más 3 nyelven
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni									magyar nyelven						
982	100868	12	1629	16.1	139	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Udvarhelymegye 1880.

A 148 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 189

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	15—20 év óta	20—25 év óta	25—30 év óta	30 éven túl	ismeretlen idő óta	200	189
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 10196 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
167	22	167	22	180	2	2	5	97	51	19	22	—	70	74

A 148 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 148 iskola közül						A 148 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény					népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv-	testgyakorló eszköz	
144	4	187	125	120	120	212	4	165	137	192	36	62	54	159	148	34	6	63	6	12

A 148 iskola fentartására volt jövedelem 52689 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
		melynek					melyek tesznek évenként			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja					
forint		forint					forintot			
25986	26703	5000	341	66412	4986	5098	10462	4600	25137	2065

A 148 iskola fentartására kiadatott 25689 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 25689 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	
42828	3933	3072	664	750	1442	256.4	178.7	30.0	356.0	237587	22.1

Digitized by Google

Ugocsamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 72 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskolai van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
72	67498	71	1	—	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 9813 tanköteles közül járt					
93							9813			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
2	1	90	—	93	—	—	7056	2757	14.5	2230	1711	3941	237	226	463

A 9813 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	—	—	—	—	—	—	4404	55.8	44.7	2476	2933	5409	55.3

A tényleg iskolába járó 4404 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
435	2953	3	871	23	—	119	1831	73	280	1	—	—	2219	3083	1321	2882	1522

A tankötelesek				A 93 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 70041 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 657		tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		magyarúl	németűl	románúl	tótúl	szerbűl	horvátúl	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány bűntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni	magyar nyelven							nyelven							
4301	65740	124	451	13.0	45	—	9	—	—	—	11	1	—	—	—	—	27	—	—

Digitized by Google

Ugocsamegye 1880.

A 93 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 95

A tantermek száma	A tanitók száma
100	95

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 3941 gyermekből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
44	46

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál				
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
66	29	67	28	82	9	4	—	37	19	28	11	—

A 93 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 93 iskola közül						A 93 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hányának volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény				népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere					Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
92	1	94	56	37	10	92	—	77	51	65	4	48	2	59	70	39	14	—	2	—

A 93 iskola fentartására volt jövedelem 33797 frt

készpénzben	és pedig természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból értéke	ingatlan vagyonból jövedelme	tőkepénzből mennyisége	tőkepénzből kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrásu segélyekből melyek tesznek évenként
forint	forint						forintot			
16137	17660	24240	2424	2158	178	2445	1338	8021	16782	2609

A 93 iskola fentartására kiadatott 33797 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 33797 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
16571	5844	11277	41	35	29	247.3	208.7	119.7	363.4	205512	16.4

Digitized by Google

Ungmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 212 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
212	130032	186	15	11	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 21880 tanköteles közül járt					
215							21880			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	község	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgár									
6	23	186	—	214	—	1	15273	6607	16.8	6187	5407	11594	1626	1556	3182

A 21880 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tankötelesek gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
—	73	73	—	—	—	320	15169	75.8	69.3	3449	3262	6711	30.7

A tényleg iskolába járó 15169 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
3674	8696	—	1698	29	—	1072	4363	554	—	3955	—	—	6297	9573	5596	11355	3814

Az iskolába járók					A 215 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 7859 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1930			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthénúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	magyar nyelven	más 3 nyelven	más 2
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	írni-olvasni															
253	7606	197	1573	15.2	75	—	—	10	—	—	52	—	—	31	—	—	39	5	3

Digitized by Google

Ungmegye 1880.

A 215 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 227

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	232	227

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 14849 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
64	65

189	38	220	7	201	10	10	6	91	58	43	35	—

A 215 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 215 iskola közül						A 215 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
		hánynak volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
195	20	213	118	28	41	234	1	160	152	20	18	15	15	158	111	73	5	43	—	37

A 215 iskola fentartására volt jövedelem 50401 frt

készpénzben	és pedig természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból értéke	ingatlan vagyonból jövedelme	tőkepénzből mennyisége	tőkepénzből kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
				melyek			melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
38732	11669	90375	7062	55235	4276	6849	6901	12824	7093	5396

A 215 iskola fentartására kiadatott 50401 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 50401 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
40208	1224	2531	514	258	5226	182.7	174.8	39.6	234.4	415273	12.1

Digitized by Google

Vasmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 636 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
636	331602	396	238	2	—

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 60246 tanköteles közül járt					
480							60246			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
14	36	429	1	477	—	3	44571	15675	18.1	21403	20278	41681	6540	6269	12809

A 60246 tanköteles közül járt						Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe				elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen	középtanodába						
42	123	165	—	59	59	140	54854	93.6	90.1	2739	2653	5392	9.9

A tén.yleg iskolába járó 54854 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
40999	—	—	1424	10938	—	1493	27899	19629	—	4280	—	3046	—	49697	5157	53778	1076

Az iskolába járók					A 480 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 522606 félnapi mulasztást követ'ek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 6863			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott			magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2
hány büntettetett	hány mentetett	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyar nyelven							nyelven						
147018	375588	—	5516	13.2	245	21	--	2 vend	—	1	—	154	—	30	—	12	—	—

Digitized by Google

Vasmegye 1880.

A 480 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 596

A tantermek száma	A tanitók száma
620	596

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 41905 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
88	91

közülök

képesitett	nem képesitett	rendes	segéd
497	99	561	35

közülök hány volt képes magyarúl oktatni

szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit
479	27	46	44

közülök szolgál

0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év úta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
236	166	92	102	—

A 480 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 480 iskkola közül

saját házzal birt	bérházban volt
466	14

hánynak volt

tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
491	404	443	380

A 480 iskola taneszköz gyüjteményét képezte

iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép
850	87	572	363

fali térkép

Magyarország	Osztr. Magy. monarchia	Európa	a föld 5 része
383	250	311	36

földgömb
442

gyüjtemény

természetrajzi	természettani	tájz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz
381	225	5	119	330

népkönyvtár
1

A 480 iskola fentartására volt jövedelem 258631 frt

és pedig

készpénzben	természetben pénzértékre számitva
forint	forint
180379	78252

származott ez

ingatlan vagyonból — melynek

értéke	jövedelme
413820	31555

tőkepénzből — melynek

mennyisége	kamatja
22970	1479

tandijból
62231

segélyekből — melyek tesznek évenként

állami	községi	egyházi	egyéb forrásu
forint	forint	forint	forint
24541	32458	94030	12337

A 480 iskola fentartására kiadatott 258631 frt

melyből fordittatott

rendes	segéd	tanitók fizetésére
forint		
201668	10623	

tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre
forint			
21129	4721	1812	18678

ebből jutott

egy rendes	egy segéd	tanitónak fizetésül
forint		
359.4	303.5	

vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására
forint	forint
96.5	538.7

A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 258631 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint	
1509796	17.1

Digitized by Google

Veszprémmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 186 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
186	201431	178	8	—	19

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 34472 tanköteles közül járt					
302							34472			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
jellegre:				fokozatra:			6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
—	14	288	—	301	—	1	26026	8446	17.1	12966	12173	25139	3712	3414	7126

A 34472 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	86	86	—	—	—	435	32786	96.5	95.1	793	893	1686	4.9

A tényleg iskolába járó 32786 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
20292	—	—	6801	3699	—	1994	25984	6276	—	526	—	—	—	20322	12464	26486	6300

Az iskolába járók					Az 302 iskolában a tankötelesek oktattattak														
a szorgalom ideje alatt 146290 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4190			tisztán							vegyes							
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarul	németül	románul	tótul	szerbül	ruthenul	horvátul	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven							nyelven							
2809	143481	258	3708	12.2	242	—	—	—	—	—	—	56	—	3	—	—	—	—	1

Digitized by Google

Veszprémmegye 1880.

A 302 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 305

közülök				közülök hány volt képes magyarul oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	413	405
													Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 25225 tankötelesből jutott e szerint egy-egy	
													tanteremre	tanitóra
328	77	354	51	392	12	1	—	152	94	64	95	—	78	80

A 302 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 302 iskola közül						A 302 iskola taneszköz gyüjteményét képezte														
saját házzal birt	bérházban volt	hánynak volt				iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyültemény	számoló gép	fali térkép				földgömb	gyüjtemény				népkönyvtár
		tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér					Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része		természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	
291	11	335	264	9	271	485	—	404	—	655	—	—	—	270	271	121	—	77	83	—

A 302 iskola fentartására volt jövedelem 185995 frt

és pedig		származott ez								
készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból		tőkepénzből		tandíjból	állami	községi	egyházi	egyéb forrású
		melynek					segélyekből			
		értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja		melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
134808	51187	497740	31425	148908	8558	46694	7687	18733	57012	15886

A 302 iskola fentartására kiadatott 185995 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 185995 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
tanitók fizetésére						tanitónak fizetésül					
forint						forint				forint	
131996	12023	14845	1709	2243	23179	372.8	235.7	139.0	615.8	1114065	16.5

A taneszközök egy részéről a tanfelügyelői kimutatás hiányzik.

Digitized by Google

Zalamegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 591 község közül hány birt iskolával			Pusztai iskola van
		helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	
591	333237	344	222	25	2

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 51496 tanköteles közül járt					
396							51496			elemi iskolába			ismétlő iskolába		
ezek közül							ezek közül								
jellegre:				fokozatra:											
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
10	69	317	—	386	5	5	37322	14624	15.5	16472	14629	31101	3933	3237	7170

A 51496 tanköteles közül járt							Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt:		A tankötelesek közül iskolába nem járt			
felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába		elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
412	138	550	—	—	—	—	38821	83.3	74.7	6343	6782	13125	25.3

A tényleg iskolába járó 38821 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
34737	1	2	1344	927	2	1808	30136	657	2	2296	—	5730	—	29127	9694	33485	5336

Az iskolába járók					A 396 iskolában a tankötelesek oktattattak												
a szorgalom ideje alatt 593285 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 5285			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott															
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarúl	németül	románúl	tótúl	szerbül	horvátúl	ruthenúl	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
297491	295794	1	5103	13.1	333	—	—	2	—	11	—	14	—	7	—	26	—	—	3

Digitized by Google

Zalamegye 1880.

A 396 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 520

közülök				közülök hány volt képes magyarúl oktatni				közülök szolgál					A tantermek száma	A tanitók száma
képesitett	nem képesitett	rendes	segéd	szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta	560	520

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 30651 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
69	74

425	95	423	97	481	—	21	18	175	139	92	114	—

A 396 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 396 iskola közül						A 396 iskola taneszközgyüjteményét képezte														
		hányban volt								fali térkép					gyüjtemény					
saját házzal birt	bérházban volt	tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tér	iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	Magyarország	Oszt. magy. monarchia	Európa	a föld 5 része	földgömb	természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
371	25	406	204	64	63	661	93	379	257	335	—	260	29	336	245	73	16	61	18	60

A 396 iskola fentartására volt jövedelem 285197 frt

és pedig származott ez

készpénzben	természetben pénzértékre számitva	ingatlan vagyonból melynek értéke	ingatlan vagyonból melynek jövedelme	tőkepénzből melynek mennyisége	tőkepénzből melynek kamatja	tandíjból	állami segélyekből melyek tesznek évenként	községi segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forint tot			
223175	62022	325746	23743	44410	1988	45824	52428	51700	82555	26959

A 396 iskola fentartására kiadatott 285197 frt

melyből fordittatott						ebből jutott				A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 285197 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
rendes tanitók fizetésére	segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására		
forint						forint			forint	forint	
182133	31959	48357	2888	17326	4454	426.0	293.2	183.7	720.1	1611588	17.6

Digitized by Google

Zemplénmegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 447 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
447	292771	353	75	19	3

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 47623 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
453							47623								
ezek közül jellegre:				fokozatra:			ezek közül		a lakosság hány %-lékát tette?						
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári	6—12 éves	13—15 éves		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
10	19	421	3	452	—	1	34125	13498	16.2	12614	11712	24326	2871	2628	5499

A 47623 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt			
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen					fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
95	—	95	29	62	91	194	30205	77.9	63.4	8522	8896	17418	36.6

A tényleg iskolába járó 30205 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
11554	11399	—	5013	653	—	1586	11025	658	—	11822	—	—	6700	22495	7710	22791	7414

Az iskolába járók					A 453 iskolában a tankötelesek oktattattak													
a szorgalom ideje alatt 194195 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 4069			tisztán							vegyes						
		a kilépéskor jól tudott		hány %-lék	magyarúl	németül	románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni		magyar nyelven							nyelven						
13468	180727	268	3448	12.3	185	—	—	84	—	—	100	7	—	59	—	—	14	4	—

Digitized by Google

Zemplénmegye 1880.

Az 453 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 493

közülök képesített	közülök nem képesített	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban	közülök hány volt képes magyarul oktatni: keveset	közülök hány volt képes magyarul oktatni: semmit	közülök szolgál: 5—10 év óta	közülök szolgál: 10—15 év óta	közülök szolgál: 15—20 év óta	közülök szolgál: 20—25 év óta	közülök szolgál: ismeretlen idő óta
227	266	429	64	382	—	79	32	228	124	73	68	—

A tantermek száma	A tanitók száma
518	493

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 24512 tanköteles ből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
58	60

Az 453 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 453 iskola közül: saját házzal bir	bérházban volt	hánynak volt: tanitói lakása	hánynak volt: faiskola	hánynak volt: kertje	hánynak volt: testgyakorló tere	A 453 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	fali térkép: Osztr. magy. monarchia	fali térkép: Europa	fali térkép: a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	gyüjtemény: természettani	gyüjtemény: rajz és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
421	32	451	230	274	105	568	1	465	234	288	86	207	46	318	245	73	8	60	16	1

Az 453 iskola fentartására volt jövedelem 166213 frt

és pedig: készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek: értéke	ingatlan vagyonból: melynek: jövedelme	tőkepénzből: melynek: mennyisége	tőkepénzből: melynek: kamatja	tandíjból	állami: segélyekből melyek tesznek évenként	községi: segélyekből melyek tesznek évenként	egyházi: segélyekből melyek tesznek évenként	egyéb forrású: segélyekből melyek tesznek évenként
forint		forint					forintot			
108454	57759	369870	30434	77980	5737	31773	13833	11828	68530	4078

Az 453 iskola fentartására kiadatott 166213 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd fizetésére	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd tanitónak fizetésül	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 166213 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
12829	10769	10239	1579	653	14044	300.5	168.2	58.5	366.9	1062489	15.6

Digitized by Google

Zólyommegye 1880.

Községei száma	Lakosainak száma	A 135 község közül hány birt iskolával: helyben	más szomszéd községgel egyesülve	sehol	Pusztai iskola van
135	97897	90	45	—	34

Iskolái száma							A tankötelesek száma			A 17296 tanköteles közül járt elemi iskolába			ismétlő iskolába		
151							17296								
ezek közül jellegre:				ezek közül fokozatra:			ezek közül 6—12 éves	ezek közül 13—15 éves	a lakosság hány %-lékát tette?	fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári									
5	29	115	2	150	1	—	12981	4315	17.6	5817	5786	11603	1671	1658	3329

A 17296 tanköteles közül járt felső nép- vagy polgári iskolába			magán intézetbe			középtanodába	Az iskolába járók főösszege	A tanköteles gyermekek közül iskolába járt: elemibe külön hány %-lék	átlag hány %-lék	A tankötelesek közül iskolába nem járt fiú	leány	összesen	átlag hány %-lék
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen								
—	15	15	—	42	42	—	14989	89.7	86.6	1115	1192	2307	13.4

A tényleg iskolába járó 14989 tanköteles közül

vallásra nézve volt							nyelvre nézve volt							följárt		tankönyve hánynak	
róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv. evang.	ágost. hitv. ev.	unitárius	mózes	magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	télen nyáron	csak télen	volt	nem volt
9003	—	—	3	5835	—	148	557	202	–	14230	—	—	—	14989	—	14571	418

Az iskolába járók a szorgalom ideje alatt 2912 félnapi mulasztást követtek el s ebből		közül kilépésre jogosult volt átlag 1940 a kilépéskor jól tudott			A 151 iskolában a tankötelesek oktattattak tisztán							vegyes							
hány büntettetett	hány mentetett föl	olvasni	irni-olvasni	hány %-lék	magyarul	németül	románul	tótul	szerbül	horvátul	ruthenül	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen	más 2	más 3
					magyar nyelven							nyelven							
324	2588	—	2459	21.1	34	—	—	81	—	—	—	—	—	36	—	—	—	—	—

Digitized by Google

Zólyommegye 1880.

A 151 iskolában alkalmazott tanitók száma volt 196

közülök képesitett	közülök nem képesitett	közülök rendes	közülök segéd	közülök hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban	csak szóban	keveset	semmit	közülök szolgál: 0—10 év óta	10—20 év óta	20—30 év óta	30—40 év óta	ismeretlen idő óta
136	60	152	44	100	40	4	52	103	38	29	26	—

A tantermek száma	A tanitók száma
193	196

Az elemi, felső nép- és polgári iskolába járó 11660 tankötelesből jutott e szerint egy-egy

tanteremre	tanitóra
77	76

A 151 iskoláról, tanhelyiségről s felszereléséről.

A 151 iskola közül: saját házzal birt	bérházban volt	hányának volt: tanitói lakása	faiskola	kertje	testgyakorló tere
128	33	176	77	95	32

A 151 iskola taneszköz gyüjteményét képezte: iskolai irótábla	képek a beszéd és ért. gyakorlathoz	fali olvasótábla gyüjtemény	számoló gép	fali térkép: Magyarország	Osztr. magy. monarchia	Europa	a föld 5 része	földgömb	gyüjtemény: természetrajzi	természettani	rajz és szépirási	tanitói és iskolai könyv	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
212	5	105	40	100	99	100	5	101	87	52	159	30	14	—

A 151 iskola fentartására volt jövedelem 77244 frt

és pedig készpénzben	természetben pénzértékre számitva	származott ez: ingatlan vagyonból: melynek értéke	jövedelme	tőkepénzből: melynek mennyisége	kamatja	tandíjból	állami segélyekből	községi segélyekből	egyházi segélyekből	egyéb forrású segélyekből
							melyek tesznek évenként			
forint		forint					forintot			
65582	11662	64919	4145	203059	12233	16776	6162	21274	11801	4853

A 151 iskola fentartására kiadatott 77244 frt

melyből fordittatott: rendes tanitók fizetésére	segéd	fütésre, tisztogatásra, javitásokra stb.	taneszközökre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	ebből jutott: egy rendes tanitónak fizetésül	egy segéd	vegyes szükségletre	egy-egy iskola fentartására	A megye összes egyenes adója volt	Az iskolák fentartására forditott 77244 frt kiadás hány százalékát teszi ezen adónak
forint						forint			forint	forint	
56746	2239	3067	1009	864	13319	373.3	50.9	120.2	511.5	417749	18.4

Digitized by Google

Magyarázó jegyzetek

az egyes megyékről szerkesztett táblás kimutatáshoz.

1. Budapest.

Az ország fővárosa törvényhozásilag önálló tankerületté levén szervezve, tanügyének állapotáról itt, a megyék sorában kell szólanunk.

Hogy mit tett a főváros 1869 óta a népnevelés érdekében, arról — habár némely főbb tényező mellőzésével — számot adnak a következő adatok.

Ugyanis: az említett év utáni legközelebbi időben átvevén az eddig különféle jelleggel és vezetés alatt álló nyilvános tanintézetek nagyobb részét, hozzáfogott a szervezéshez. Az eredmény méltán nevezhető kedvezőnek, mert az iskolák száma ez ideig 45-ről 142-re (316.8 %-lékkal), a tantermeké 181-ről 592-re (327 %-lékkal), a tanítóké 185-ről 658-ra (355 %-lékkal), a tanítók javadalmazása 86 ezer frtról 652 ezer frtra (757 %-lékkal), az iskolák fentartási költségvetése 96 ezer frtról 1 millió frtra (104 %-lékkal), s az iskolába járóké 14960-ról 37480-ra (60 %-lékkal) emelkedett. Ugyanazalatt 31 iskolaház építtetett 170 tanteremmel s a 14 magyar tannyelvű iskola fölszaporodott 133-ra, az 1869-ben volt 2 német tannyelvű teljesen megszünt s a magyar-német tannyelvűek száma 28-ról 6-ra apadt. E téren a főváros közönsége oly eredményt mutatott fel, melyért a nemzet háláját méltán kiérdemli.

Budapesten a 34247 (elemi, f. nép- és polgári iskolai) tanulóra 142 iskola esik 592 tanteremmel és 658 tanítóval. (Bele nem tudva a leczkeadókat.) Bécsben a 63955 tanulóra esik 176 iskola, 1076 tanterem és 1658 tanító (a 427 leczkeadóval, e nélkül csak 1231), Budapesten egy tanteremre jut 53, Bécsben 59, egy tanítóra Budapesten 46, Bécsben 52 tanuló.

Budapesten 1.007,080, Bécsben 2.052,474 frt fordíttatott iskolai czélokra. Az előbbinél egy tanítói állomás 1461·3, az utóbbinál 1237 frtnyi kiadást okozott.

Folytatva a fővárosi tanügyi állapotnak megvilágítását, úgy találjuk, hogy az 592 tanterem közül a belső magasságot tekintve, teljesen törvényszerű állapotban volt 95 %-lék, ugyanolyan siktérfogattal 94 %-lék, továbbá, hogy azoknak 87 %-léka rendelkezett minden szükséges és czélszerű butorzattal s 41 %-lék teljes taneszköz-gyüjteménynyel.

A tanítók között 95 %-lék volt képesített és az 1879. évi 18. t. cz. követelményének 98 %-birt eleget tenni.

Egy rendes tanító 1056.7 s egy segéd 557.- frtnyi évi fizetési átlagot élvezett, mi a tanítói fizetést európai szinvonalra emeli.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 11 %-léka tanította teljes kiterjedésben. Azonban, hogy mily eredménynyel, az a tanfelügyelői jelentés alapján csak hozzávetőleg állapítható meg. Ezt tekintve az 5 állami iskolában az eredmény 77 %, a 87 községiben 62 %, a 6 róm. kath. iskolában 50%, a 2 kel. görög jellegüben 12 %, a 8 ágost. hitvallásúban 73 %, az 5 Mózes hitűben 73 %, s a 26 magán iskolában 3 % — és igy átlag 50 %-nyi arányban volt jeles. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 133, a női kézi munka 72 s a házi ipar 2 iskolában. A községi iskolák tanítási eredménye nem áll kellő arányban a tanításra fordított áldozattal.

Az egyetemes adóalap s az iskolai kiadások közti arányt 11.6 %-lék fejezi ki. Ha abból az állami hozzájárulás 0.8 %-lék levonatik, marad 10.8 %. Arra mutat ez, hogy a fővárosi adóalap még 2.5 %-léknyi, vagyis mintegy 300.000 frtnyi több iskolai terhet viselhet.

2. Abaújmegye.

Az 1868. évi 38. t. cz. szentesítése óta lefolyt évtized alatt Abaújmegyében csak 18 népiskola, ugyanannyi tanterem és tanítói állomás szaporíttatott.

Az 1879—80-iki tanév folyamában Árka, Jászó, Kér, Resse, Szántó, H. Vése, Pusztafalu Regécz k. hutta létesített új iskolákat. Uj iskolaház épült 5 helyen ugyanannyi tanteremmel s szerveztetett 6 ujabb tanítói állomás.

Ezek betudásával a megye 241 polg. községe közül 182-ben a tanköteles gyermekek befogadására 243 iskola, 310 tanterem s 321 tanítói állomás fölött rendelkezett, melyekből Kassa sz. k. városra 61 tanterem s 57 tanítóval 16 is-

Digitized by Google

kola esett. Mindemellett még mindig 48 község iskolailag a szomszédos községhez volt csatolva és 11 község iskola nélkül áll. Megjegyzendő még, hogy 5 kis község önállósága megszünt, így azok száma 241-re apadt.

A 310 tanterem közül 174. törvényszerű belső magasságú; 170-ben jutott 1—1 tanulóra teljes 1□ méternyi siktérfogat s 197 van fölszerelve czélszerű butorzattal s átlag véve 57% a tanításhoz szükséges segédeszközökkel. Törvényszerű állapotban találtatott e szerint százból mintegy 68 iskolaterem.

Tanítói között a közokt. törv. szempontjából: képesített volt 263 (81.9 %), nem volt 57 (18.1 %). Az 1879 évi XVIII. t. czikket tekintve: teljesen birta a magyar nyelvet 309 (96.2 %), kevéssé birta 11 (3.4 %), nem tudott magyarul 1 (0.4 %). Átlagosan esett egy-egy rendes tanítóra 367.3, egy-egy segédre 191.7 frtnyi jövedelem.

Abaújmegye a lefolyt tanévben 21,834 tankötelest írt össze: e szerint 1000 lakosra csak 131 tanköteles korú gyermek jön, s így a rendes viszonyoknál 1.9 %-lékkal alantabb áll. 1869 óta e tényező 2.6 %-lékkal apadt.

Tényleg iskolába járt a mindennapi kötelezettség alatt állóknak 87.1 %-léka; az átlagos százalék azonban 83.3-ban, azaz apadásban nyilvánul. Ennek oka — a hivatalos bevallás szerint — a törvényhatósági közegek eljárásában keresendő, a mennyiben a szorgalomidő pontos megtartására a szülőket nem szorítják.

Érthetővé teszik ezt a következő adatok. Ugyanis: habár a 243 iskola közül a 8 hóra terjedő tanévet 243 iskola tartotta meg, a 134,495 mulasztási eset közül csupán 362 eset büntettetett pénzbirság s 1838 dorgálással. A mulasztásoknak alig 1.6 %-lékánál alkalmaztatott tehát a törv. 4. §-ának intézkedése. Behajtatott összesen 72 frt 38 kr. birságpénz, melyből 27 frt 50 kr. tőkésíttetett, a többi pedig különféle czélokra kiadatott.

Megjegyeztetik e helyen, hogy az iskolai rendtartási könyvelést a 243 iskola közül mintegy 86 %-lék vezette, azonban a polgári hatóság a legnagyobb (69 %-lék) mértékben elhanyagolta ebbeli kötelességét.

Kívánatos volna tehát, hogy a m. törvényhatóság komolyabban gondoskodnék azon ügyről, mely a közjólét fölvirágzásának egyik alaptöltételét képezi.

Figyelembe véve ezek után a **tanítás eredményét:**

1. a közokt. törv. 55. §-ának szempontjából, a beérkezett adatok alapján, a 243 iskola közül valamennyiben taníttatott a hit- és erkölcstan, írás, olvasás és számvetés, ellenben a többi tantárgyak, mint nevelési eszközök, már nem nyertek általános alkalmazást. Százalékban kifejezve: valamennyit fölhasználta 74 %-lék, nem: 26 %. Továbbá:

2. az 1879. évi XVIII. t. cz. érdekéből úgy találjuk, hogy a nem magyar ajkú 64 iskola közül 52 (81 %) a magyar nyelvet már a lefolyt tanévben is sikerrel alkalmazta, csupán 10 iskola találtatott olyan, melyben az teljesen elhanyagoltatott, végre:

3. a tananyagnak szakszerű földolgozását az iskolák jellegét illetőleg az tünik ki, hogy az állami és községi iskolákban általában minden tantárgy a középszerűnél jobb, a róm. kath., helv., ágost., Móz. hitv. iskolákban a középszerűség körül ingadozó, ellenben a gör. kath. iskolákban alantabb álló eredmény tapasztaltatott. Rendkívüli tantárgy volt a női kézimunka 26 iskolában, a rajztanítás ugyanannyiban.

Az iskolai népkönyvtárak állapotát a tanfelügyelő még nem ismeri, s így azokról jelentést sem tett. Ifjusági olv. találtatott 6 helyen, paedagogiai könyvtár 20 s olyan, melyet felnőttek használhattak, 24. Iskolai takarékpénztár találtatott 1. Igénybe vette 48 tanuló 352 frtnyi forgalommal, Alapíttatott 1878-ban.

Záradékul megemlíttetik, hogy a megye egyenes adójának 16.7 %-lékát fordítja iskolai czélokra.

3. Alsó-Fehérmegye.

A közokt. törvény szentesítése óta a megyében 77 iskolaház s 98 tanterem épült, köztük 4 állami iskola 10 tanteremmel. Tanítói állomás szerveztetett 64. Az 1878/79-iki tanév folyamára új iskola létesíttetett M.-Váradján, Karnán s Rokatón. Uj iskolaház épült 77. A m. évi iskolai létszámban mutatkozó apadás helyesbítésből ered, a mennyiben a tanfelügyelő által beszámított 3 magán zugiskola, a helyi nyilv. iskoláknak kiegészítő része levén, kitörültetett.

A megye 179 községe közül 166 helyen rendelkezett iskolával, melyeknek száma a helyesbítés után 257. A további 13 község közül 3 más községgel tart iskolát, 10-ben azonban a tanítás egyáltalában nem foganatosíttatott. Ezen 257 iskolában találtatott 314 tanterem s 296 tanító: e szerint számos tanítói állomás betöltetlenül állott. Tényleg 245 iskola volt az év folytán tevékenységben, 12 egészen szünetelt.

Hogy az iskolák, tantermek s azoknak fölszerelési állapota mennyiben mondható törvény-

Digitized by Google

szerűnek, azt a m. tanfelügyelő jelentéséből nem lehet biztosan megállapítani.

A tanítók közt a népokt. törvény 133 §-ának számbavétele mellett — képesítettnek találtatott 149 (50.3%), míg az 1879. évi t. cz. figyelembe vételével azok közt 119, tehát csak 40.2 % volt olyan, ki a magyar nyelven oktatni tudott ellenben 59.8 %, volt közülök olyan kik magyar nyelven oktatni nem tudtak.

De arányban is állott ezzel az iskolafentartók áldozatkészsége, mert — daczára annak, hogy a 10 állami iskola minden egyes tanítója 300-tól 1000 frtig terjedő évi javadalmazást nyert, a megyében egy-egy rendes tanítóra átlag csak 200 frtnyi jövedelem esett.

Hozzá vetve ehhez azt, hogy az iskolai czélokra fordított mindennemű kiadás az állami egyenes adónak csak 11.6, illetőleg az államsegély levonásával csak 9.1 %-ra megy, s így az, az országos átlag alatt marad 4.32 %-kal, kiderül, hogy A.-Fehérmegye közönsége még mintegy 24 ezer forinttal magasabb terhet volna képes elviselni s ezzel népokt. ügyét némileg rendezni.

Tanköteleseinek száma a m. évivel szemben emelkedett, mi arra mutat, hogy az összeírás pontosabban foganatosittatott. Azonban még mindig csak 133 tanköteles jut 1000 lakosra, s így az arány igen kedvezőtlen.

Hasonló módon kedvezőtlenek a tényleg iskolába járási viszonyok, mert habár a 6—12 éveseknek 66.6%-a iskolázott is, azon körülmény, hogy az iskolázóknak csak 52 %-a tartotta meg a 8 havi szorgalmi évet, s ezt is közel 200 ezer ½ napi mulasztással — nyilvánvalóvá teszi azt, hogy a műveltebb társadalom s a hivatott törvényhatósági tisztikar nem fogta föl a nevelésügy fontosságát egy oly területen, hol annak szükségérzetét a mult idők eseményei ébren tarthatnák.

4. Aradmegye.

Az 1868. évi 38. t. cz. szentesítése óta lefolyt évtized alatt a megyében 109 iskola és 142 új tanítói állomás keletkezett: ugyanaz alatt 97 új iskolaház s 140 tanterem épült föl.

Az 1879—80-iki tanév folyamára Magy.-Világos, Ó-Paulis, N.-Kamarás, Ó-Pécska, Taucz, Almás, Kurtakér és Kiszinda községekben 9 új iskola állíttatott föl, 9 tanterem nyittatott meg s 11 tanítói állomás szerveztetett. Uj iskolaház épült 8.

Ezek betudásával Aradm. a lefolyt tanévben 219 községe közül 194-ben a 6—12 éves tankötelesek befogadására 319 iskola, 370 tanterem és 374 tanítói állomás fölött rendelkezett, melyekből Arad városára 26 iskola, 57 tanterem és 62 tanító esett. Mindennek daczára a megyében még mindig 24 község iskolailag a szomszédos községhez van csatolva, s egy község az iskolát és iskolázást teljesen nélkülözi.

A 370 tanterem közül 249 bir törvényszerű (3.5 m.) belső magassággal; 207-ben jut egy-egy tanulóra legalább 1 □ méternyi sik térfogat; s 283 tanterem van czélszerű iskolai butorokkal és a tanításhoz szükséges egyéb segédeszközökkel fölszerelve. E szerint azoknak 67.3%-a teljesen törvényszerűnek mondható.

Tanítói között a közokt. törv. 133. §-a szempontjából tekintve képesített volt: 317 (85 %), nem volt: 57 (15 %). Az 1879. évi 18. t. czikket véve tekintetbe, teljesen birta a magyar nyelvet: 350 (95.5 %), jól beszélte: 18 (4.8 %), némileg érthetően 4 (1.0 %) és semmit sem 2 (0.7 %).

Átlag véve egy-egy rendes tanító 451.7, és egy-egy segéd 281 frtnyi évi javadalmazásban részesült.

Aradmegye ez évben 49.344 tankötelest mutatott ki: e szám a 1870. évi népességnek 15.5%-kát teszi. A létszám helyes voltát az 1880. évi népszámlálás fogja kideríteni. 1869 óta e tényező közel 5 %-kal apadt.

Tényleg iskolába járt 6—12 éves tanköteles 100-ból 69, a 6—15 évesekből összesen azonban csak 66.1. Ez utóbbi csökkenést az ismétlő iskolai kötelezettség hiányos foganatosítása okozza.

Hogy miként tartották meg a törv. tanévet az iskolák s az iskolázók, s milynemű kényszereszközök alkalmaztattak a tankötelezettség végrehajtására, arra kellő választ adnak a következő adatok. Ugyanis a 319 iskola közül legalább 8 hónapon át oktatott 302=94.6 %; az iskolába járók sorában 100-ból teljes tanévet töltött 84 gyermek, ezenkívül minden egyes feljáróra 15.3 átlagos mulasztási eset jutott. Ez utóbbiak száma megközelíti a ½ millió félnapot, melyekből elfogadható mentséggel igazoltatott mintegy 235 ezer, hatóságilag fölmentetett 100 ezer eset, ellenben dorgálásban részesült 151 ezer, mulasztás és pénzbirság alkalmaztatott 2876 esetben: mely birságból 161 frt tőkésittetett, ellenben a többi iskolai czélokra fordíttatott.

Kapcsolatban megjegyeztetik, hogy az iskolai rendtartási naplókat valamennyi iskola használta, míg ellenben a polg. közs. előljárói közül csak 16 teljesité a nyilvántartást.

Mindezekből azon tanúság meríthető, hogy a polg. hatóságok legnagyobb része még most sem iparkodik a tanköte-

Digitized by Google

lezettségi törvényt komolyan foganatosítani, s az állami létel egyik alaptényezőjét, a jó rendet megszokni és az alattvalókkal is megszoktatni.

Vizsgálván ezekután a **tanítás eredményét**:

1. a közokt. törv. 55. §-ának szempontjából, úgy látjuk, hogy a 319 iskola közül 710 (65 %) alkalmazta a törv. tantárgyakat nevelési eszközül, továbbá:

2. az 1879. 18. t. cz. szempontjából azt találjuk, hogy a nem magyar ajkú 233 iskola közül 176 (75 %) a magyar nyelvet már ez évben is kielégítő sikerrel tanította és gyakorolta, végre:

3. a tananyagnak szakszerű földolgozásas az iskolák jellege szerint az tünik ki, hogy az állami, a községi, a helv. és ág. h. és magán iskolák minden tárgyat jeles, a róm. kath. azok nagyobb részét jó, a gör. kath. felerészben jó, ellenben a kel. gör. iskolák túlnyomóan csekély eredménynyel tanították.

Mint nem rendes tantárgy taníttatott a rajz 16, a női kézi munka 19, s a házi ipar 3 iskolában.

Iskolai népkönyvtár volt a megyében összesen 40 (köztük Arad városában 9) — 5550 kötetnyi munkával, s ezek közt magyar nyelven írott: 4679, német: 651, román: 220. Ifjúsági könyvtár találtatott 40, s tankönyvgyüjt. 34.

Iskolai takarékpénztár találtatott 1 Aradon. Igénybe vette mint megtakarító 56 tanuló. Forgalma volt a tanév alatt 26 frt 50 kr. Alapíttatott 1879-ben.

Záradékúl megemlíttetik, hogy a megye egyenes adójának 10.2 %-lékát fordítja iskolai célokra, s miután az orsz. átlag 13.32 %, látható, hogy Aradm. még mindig 6—10 ezer frtnyi új terhet vállalhat el tanügyi célokra.

5. Árvamegye.

A közokt. törvény hatása e megyében is észlelhető, a mennyiben a lefolyt időszak alatt 20 új iskola keletkezett s 41 iskolaház épült.

A jelentés által érintett 1879/80-iki tanévben szaporodott az iskolák, valamint a tantermek s tanítók száma is egygyel-egygyel, ellenben iskolai célokra épült 3 új ház.

Ez időszerint a megye 98 községe közül helyben bir iskolával 86, más, közel szomszédos község iskolájához van csatolva 12: eszerint az iskolázás lehetősége 5 község kivételével minden időszakban megvan. Beiskolázatlan községe nincs.

Összesen 105 iskolában 132 tanterem és 129 tanító áll a tankötelesek szolgálatában, csakhogy a tantermek a tankötelesek befogadására elégtelenek s a tanítók száma is kevés, mert mindenik tanteremre átlag mintegy 79 tanköteles s egy-egy tanítóra közel 80 gyermek jut.

Hogy mennyiben felelnek meg a tantermek a közokt. törvény követelményeinek, azt azon okból nem lehet ez időszerint kideríteni, mert a m. közig. bizottsága s a tanfelügyelő az iskolaházak törzskönyvét maig sem létesíté kellő alakban; csupán az oktatási segédeszközök vétettek számba s ezekből az tűnik ki, hogy az iskoláknak alig 59 %-léka van törvényszerűen s a legszükségesebb taneszközökkel fölszerelve.

Tanítói közül: 1-ör a közokt. törv. 133. §-a szempontjából véve képesített: 35 (27.2 %); továbbá tekintve ezen tényezőt, 2-or az 1879. 18. t. cz. alapján teljesen birta a magyar nyelvet; 35 (27 %), beszélte 18 (13 %), némileg értette: 50 (38.7 %) és semmit sem: 26 (20.3 %).

E tényezőnél tehát minden irányban tetemes hiányok észlelhetők, mi magyarázható némileg azok silány javadalmazásából, a menynyiben átlag véve a rendes tanítók fizetése nem rúg feljebb 276.5 és a segédtanítóké 116 forintnál.

De arányban áll ezzel a törvényszabta tanidő megtartása is. Ugyanis a 105 iskola közül 86 tartott oktatást legalább 8 hónapon át, ellenben 19-ben a tanév a törv. időnél korábban megszakíttatott.

Árvamegye az 1879/80-iki tanévre 14.451 tankötelest jelentett be, iskolába járót pedig kimutatott 11.502. Az előbbi adat a lakosság az 1870. évi létszámának 17.5 %-lékával azonos, melynek helyessége iránt azonban az 1880. évi népszámlálás fog felvilágosítást nyujtani. 1869 óta ezek száma 8%-lékkal apadt.

Hogy a tankötelezettségi törvény mily mértékben és mily eszközök által foganatosíttatott, arra nézve válaszolnak a következő adatok.

Tényleg iskolába járt összesen a 6—12 éves korú gyermekek közül 8506, vagyis az egésznek 84.7%-léka: az általános eredmény azonban csak 79.6 %-lékban nyilvánúl, miután az ebbe beszámított ismétlő iskolásokból alig 67 %-lék járt föl.

Az iskolábajárás számos mulasztás által szakíttatott félbe; ilyen eset 65,446-szor fordult elő, melyből elfogadható indokokkal igazoltatott 50 ezer mulasztás, 15 ezer esetet a hatóság büntetés nélkül hagyott, 50 esetben dorgálást és 5 esetben pénzbírságot alkalmazott. Általános mentségül a lefolyt téli idő zord s tartós volta, továbbá a szülők szegénysége említtetik. A leg-

Digitized by Google

főbb ok azonban úgy látszik a polgári hatóság elnézésében s az iskolai hatóságok nem törődésében keresendő, mit némileg igazol azon tény, hogy az iskolai naplók csak szórványosan kezeltettek a kellő pontossággal, maguk a községi előljárók meg éppen mitsem törődtek a törvény komoly végrehajtásával s a nélkülözhetlen rend megkedveltetésével.

Vizsgálván ezek után a **tanítás eredményét**: 1-ör a közokt. törv. 55. §-a alapján, azt találjuk, az iskoláknak csak egy bizonyos töredéke alkalmazta a tantárgyak mindegyikét nevelési eszközül, s hogy 2-or az 1879 évi 18. t. cz. rendelkezése szerint a magyar nyelv tanítása és begyakorlása a tanerők képességénél fogva csekély kiterjedésnek örvendett, és 3-or tekintve az iskolák működését, a törv. kiszabott tananyag földolgozása körül azt észlelhetjük, hogy a hittant minden jellegű iskola jeles eredménynyel tanította, hasonlóúl az írást is, míg ellenben a többi tárgyakban az állami és Móz. vall. iskolák: jó, a községiek: átlag alig jó, a róm. kath. és ág. hitv. átlag csekély eredményt értek el.

Iskolai népkönyvtár volt a megyében 5, összesen 605 — kizárólag magyar nyelvű munkával. Ezenkívül tankönyvgyüjt. 12 községben.

Iskolai takarékpénztár szerveztetett 1, Árvaváralján, hol az 1878-ban keletkezett intézetet mint betevő 28 gyermek vette igénybe, és pedig 65 frt 50 krnyi forgalommal.

Az iskolai czélokra fordított összes kiadás az állami egyenes adók 16.1 %-lékát tette.

6. Bács-Bodrogmegye.

E megyében a közokt. törv. életbe léptetése iránt hatalmas mozgalom észlelhető. A lefolyt 10 év alatt az iskolák száma 121-gyel szaporodott; iskolai czélokra 135 ház s 248 terem építtetett, s új szervezés által a tanítói állomások száma 271-gyel emelkedett.

Minden község helyben bír egy vagy több iskolával, ezenkívül 9 pusztán részesülnek a tankötelesek helyben rendszeres oktatásban.

Iskoláinak száma a lefolyt tanévi szaporodással együtt most már 400. A tantermek száma 796 s a tanítóké 786. Minthogy pedig az elemi, f. nép- s polg. iskolákba összesen 76.922 tanuló járt, kiderül a tantermek s tanítók számának még mindig csekély volta, miután egy tanteremre 96 s egy tanítóra 97 tanuló esik.

A 796 tanterem közül teljes törvényszerű belső magassággal birt 485 (61 %), ugyanolyan térfogattal 437 (55 %). Czélirányos butorzata s más egyéb fölszerelése volt mintegy 50%-nak.

A 786 tanító közt a népokt. törv. 133. §-a ért. képesített volt 736 (93 %), nem képesített 50 (7 %). Ugyanazok közül a magyar nyelvet oktató képességgel birta 605 (76.9 %); beszélte 59 (6.3 %); az 1879. évi 19. t. cz. végrehajtására alkalmatlan volt 131 (26.8 %). Ez utóbbiak közé tartozott a szerb nyelvű iskolák tanítóinak nagy része, miután képezdei oktatásuknál a magyar nyelv elsajátítására eddig igen csekély gond fordíttatott.

Pedig ezen tankerület tanítóitól a szélesebb körű képesség méltán elvárható volna, miután minden egyes rendes tanító átlagos jövedelme közép számítás mellett is meghaladja az 555 frtot s egy segédé 329 frton fölül áll.

A tankötelesek száma a lakosságnak 16.3 %-lékát teszi, s a 6—12 éveseknek 86.8 %-ka járt tényleg iskolába. A tankötelesek száma 17 %-lékkal kevesebb, mint volt 1869-ben.

Tekintve azon tapasztalatot, hogy a törvényszabta tanidőnek pontos megtartása a legtöbb esetben a tanítók szorgalmától s akaratától függ, s hogy az iskolák közül 132, vagyis 33 % a 8 havi szorgalmi időt nem fejezte be, továbbá figyelembe véve azt, hogy egy-egy iskolázóra átlag 7.3 1/2 napi mulasztás esik, melynek alig 0.5 %-léka büntettetett komolyabban, úgy a tanító, mint a törv. végrehajtására hivatott politikai hatóságokra e részben súlyos felelősség háramlik, s eljárásuk nem érdemli meg az elismerést. Emellett tanúskodik még azon körülmény is, hogy az ily iskolai rendtartási könyvelést teljes mértékben az iskoláknak csupán 80%-léka vezette, s ugyanannak a közs. előljárókat illető része csak 30 községben találtatott, míg ellenben 108 község előljárósága által elhanyagoltatott.

Vizsgálván ezek után a **tanítási eredményt**: 1. a tantárgyaknak mint nevelési eszközöknek fölhasználása szempontjából azt látjuk, hogy az iskoláknak 68 %-ka minden tantárgyat alkalmazott, 32 % azonban csak egy részét használta föl nevelési eszközül, s hogy a 251 — nem tisztán magyar tannyelvű iskolák közül alig 60-ban oktattattak a gyermekek az állam hivatalos nyelvére. Tekintve továbbá ugyanazt a tananyagnak mily arányokban történt földolgozása szempontjából, és pedig az iskolák jellegét is hozzátudva, azt tapasztaljuk, hogy az állami, községi, róm. kath. és Mózes hitv. iskolák legnagyobb része a tananyagot jó eredménynyel dolgozta föl, míg ellenben a gör. kath., keleti gör., helv. és ágost hitv. iskolákban azok hézagosan maradtak.

A rendes tantárgyakon kívül a rajzolás

Digitized by Google

123, a női kézi munka 80 s a házi ipar 2 iskolában taníttatott, és pedig az államiakban jó, a közs. és r. kath. iskolákban közepes, a többiekben csekély eredménynyel.

Iskolailag kezelt népkönyvtár a megyében 51 helyen találtatott. Volt ezenkivül ifjusági könyvtár 42, paedagogiai 21, tankönyv gyüjt. 6 helyen.

Iskolai takarékpénztár csak 3 helyen létesíttetett, és pedig 779 gyermek résztvevővel s 34.603 frt 8 krnyi forgalommal.

Bács-Bodrogmegyében az iskolákra fordított jövedelem és kiadás az állami egyenes adó 12.1 %-léknak felelt meg, melyben az állami hozzájárulás mintegy 0.8 %-lékkal mutatkozott. A mennyiben pedig az országos átlag az egyenes adók 13_{32}.%-lékára rúg, kitetszik, hogy e megye — a közvagyonosság túlterhelése nélkül még mindig közel 10 ezer frttal többet fordíthat közokt. czélokra.

7. Baranyamegye.

E törvényhatóság területén 1869—1880-ig 12 új iskola létesült, 70 iskolaház és 94 tanterem építtetett, s 49-czel szaporodott a tanítói állomások száma.

Ezeket beletudva, 504 tanterem s 493 tanítói létszám mellett a népokt. tanintézetek ez időszerint 404, mely 317 községre s 10 pusztára oszlik szét. A községek közül 39 más községben iskoláztat, 2 azonban iskola nélkül áll.

Minthogy pedig a tényleg iskolába járók közül minden egyes tanteremre 73 s egy tanítóra átlag 75 tanuló jut, az általános számítás szempontjából a megyebeli iskolák, tantermek s tanítók még mindig elégtelenek a közokt. törvény végrehajtására.

Az 504 tanterem közül teljes törvényszerű térfogattal bírt 64%, minden tekintetben megfelelő butorzattal 68 %, s czélszerű felszereléssel a 404 iskola közül 253, azaz 62.6 %. Látható ezekből, hogy B. megye iskolái e részben a középszerűség szinvonalát meghaladják.

Tanítói között a közokt. törv. 133. §-a ért. képesített volt 420 (85 %), nem volt 73 (15). A magyar nyelvet teljes oktató képességgel bírta 461 (93.8 %), beszélte 9 (1.9 %), e czélra alkalmatlan volt 23 (4.6 %). Mindennek daczára az állam hivatalos nyelve 62 német, 16 szerb s 6 horvát tannyelvű iskolában eddig figyelmen kívül hagyatott. Egy rendes tanító átlag 479 frtnyi javadalomban részesült.

A tankötelesek száma a lakosságnak 14.1 %-lékát tette, vagyis kevesebb volt az orsz. átlagnál. Ennek az 1880. évi népszámlálás lesz hivatva kellő magyarázatot adni. 1869 óta 9 % apadás mutatkozik.

Tényleg iskolába járt a 6—12 éveseknek 94.7 %-léka, és pedig a tanfelügyelői jelentés szerint valamennyi iskolában a szorgalmi idő teljes megtartásával. Ezzel szemben a stat. adatok eltérő következtetésre jogosítanak, a mennyiben a kilépésre jogosult iskolázók százaléka tetemesen kisebb a tényleg kilépett tanulóknál, s így igen valószinű, hogy a fentebbi adatok ellenőrzés nélkül gyüjtettek össze s nem felelnek meg a valódi helyzetnek. A szorgalmi idő félmilliónál több mulasztási eset által szakíttatott meg, s amennyiben azokból csak 652 esetben alkalmaztatott a törv. 4. §-ának szigorúbb követelése, kiderül, hogy az iskolai hatóságok még most sem veszik teljes komolysággal az iskolai kötelezettséget.

Különösen érthetővé teszik ezt az iskolák rendtartási könyveléseinek mily arányokban történő alkalmazása. Adataink szerint a 404 iskola közül mintegy 75 % vezetett rendszeres nyilvántartást, a 358 polg. község előljárói közül pedig csupán 6 tett ebbeli kötelességének eleget.

Ha ezen tényt az általánosra akarnók irányadóúl alkalmazni, azon meggyőződésre jutunk, hogy B. megyében az iskolai s polgári hatóságok a közkormányzatban szükséges rendet a közoktatási ágra kiterjeszteni nem képesek vagy nem hajlandók.

Áttérve a tanítási eredményre, azt mutatják az adatok, hogy a törvénybe fölvett kötelező tantárgyakat mintegy 15 %-léka az iskoláknak alkalmazta, továbbá, hogy az 1879. évi 18. t. cz. 61 nem magyar ajkú iskolában taníttatott említésre méltó sikerrel, és végre, hogy az egyes tantárgyakban elért eredmény a községi iskolákban átlag véve jó volt, a felekezetiek közül: a róm. kath. iskolákban átlag a középszerűnél jobb, a k. gör. jellegűekben átlag csekély, a helv. hitvallásúakban átlag a középszerű alatti, az ágostaiaknál átlag középszerű.

Rajzolás 95, női kézi munka 22, házi ipar 19 iskolában taníttatott átlag közepes eredménynyel.

Iskolailag kezelt népkönyvtár volt a megyében 20 iskolában 8101 kötetnyi fele részben magyar szerkesztésű gyüjteménynyel; ifjúsági olvasmányok gyüjt. találtatott 22 helyen, paedag. könyvtár 25 s tankönyvtár 46 helyen.

Iskolai takarékpénztár nem jeleztetett.

Az iskolák fentartására fordíttatott kiadás — mindent beleszámítva — az állami egyenes adó 13.3 %-lékának felelt meg.

Digitized by Google

8. Barsmegye.

A közokt. törv. első évtizedét áttekintve, e megyében 26 új iskolát s 25 új tanítói állomást találunk. Ezenkívül ez idő alatt fölépíttetett 36 iskolaház s 43 tanterem.

Ezek hozzáadásával Barsmegye 222 községe közül jelenleg 174-ben találunk iskolát, melyeknek száma 213. A puszták és gyártelepek közül iskolája van 3-nak. 48 község még iskola nélkül áll ugyan, de az iskolába járatás a szomszédos községgel való csatlakozás által lehetségessé vált.

Tantermei között a törvény 27. §-ának megfigyelése mellett csak 70 (27.6 %) volt olyan, mely 3.5 meternyi belső magassággal, s ugyanannyi olyan, mely legalább 60 □ méternyi síkterjedelménél fogva teljesen törvényszerű állapotban találtatott. Helyes padokkal s mindennemű butorzattal el volt látva 113 (144.6 %), s célszerű tanszerelése volt 115-nek, vagyis 45.4 %-léknak. Ezekből kifolyólag a 252 tanterem közül teljes törvényszerű kellékekkel bírt mintegy 37%. Mivel pedig a meglevő létszám mellett egy-egy tanteremre átlag 87 tanuló esik, Barsmegyében 253 tanterem helyett 300-ra volna szükség, hogy a törv. I. Fej. foganatosíttassék. Ezen tényezőben a hiány 47.

Tanítói közül képesített minőségű volt 185 (69 %), e szerint a törvény 133. §-ának meg nem felelő 51 (21 %). A magyar nyelvet teljes oktatóképességgel bírta 163 (69 %), némileg használható volt 40 (16.9 %), igen keveset vagy semmit sem tudott magyarúl 33 (14.1 %). Fizetésüket tekintve, miután minden egyes rendes tanítóra 365,5 s egy segédre 352.6 frtnyi átlagos javadalmazás jut; figyelemmel e megye felső fele részének helyrajzi, fekvésére s annak közvagyonosságára, a viszony nem mondható egészen kedvezőtlennek.

A tanköteles korú gyermekek az összes lakosság 17.8 %-lékát tették. 1869 óta e tényezőben mintegy 2 %-léknyi gyarapodás észlelhető.

Tényleg iskolába járt: és pedig a 6—12 évesekből közel 93 %, átlag azonban 91.5. Hogy mennyiben tétetett elég a közokt. törv. 48., 54. §§-aiban kiszabott föltételeknek s az iskolai rendtartás általában mily lábon állott? arra válaszolnak a következő adatok. Legalább 8 hónapig tartó tanévet gyakorolt 202 (94 %) iskola, s a mindennapi iskolázást a 12 éves korig folytatta mintegy 48%, Bejelentett mulasztási eset előfordult 43.578, de annak csak lényegtelen része (0.2 %) büntettetett komolyan. Az iskolai rendtartási naplókat használta az iskoláknak 74 %, s a községeknek 1.3 %-léka. Ezek arra látszanak mutatni, hogy a polgári hatóságok s iskolai előljárók csak részleges figyelemben tartják a jó iskolázást.

Nevelési szempontból helyesen alkalmazta a törvényszabta tantárgyakat 134 iskola vagyis az egésznek mintegy 60 %-léka.

Rendkivüli tantárgy volt a rajz 14 s a női kézi munka 4 iskolában.

A tanítás eredménye általános szempontból tekintve, középszerűnek mondható. Az iskolák jellegét véve alapúl, általában jó eredménynyel működtek az állami és községiek, középszerűvel a helv. hitvallásúak, ennél kevesebbel a róm. kath. és ágost. hitv. evang. iskolák. Részletes adatokkal azonban a tanfelügyelő nem rendelkezett.

Iskolai könyvtár találtatott 52 helyen: köztük 1 népkönyvtár 134, kizárólag magyar munkával, míg a többiek tankönyv-gyüjteményből állottak.

Iskolai takarékpénztár egy sem volt.

Az állami egyenes adók összegének 12.9 %-léka felelt meg az iskolai kiadásoknak, melyből az állami segély czímre 1 %-nál több esik. E szerint Barsvármegye adóalapjának túlterhelése nélkül még mintegy 16 ezer frttal többet fordíthat a közokt. törvény végrehajtására.

9. Beregmegye.

A közokt. törvény szentesítése óta e megye iskoláinak száma 233-ról 264-re, tantermeié 250-ről 288-ra s a tanítóké 255-ről 288-ra emelkedett. Új iskolaház épült ez alatt 97, ugyanannyi tanteremmel.

Jelenleg 277 községe közül 220-ban helyben s 2 pusztán bír iskolával, 46 község a szomszédossal egyesülten tart iskolát, 11-ben azonban sem iskola, sem iskolázás nincs.

A 250 tanterem közül 3.5 méternyi belső magasságú 178 (71 %), törvényes térfogatú ugyanannyi, 155-ben (62 %) van teljes butorzat s 131-ben (52 %) minden szükséges taneszköz: minélfogva a tantermeknek 64 %-léka nevezhető törvényszerű állapotúnak.

S minthogy ez időszerint egy-egy tanteremre még ez esetben is 57 tanuló esik, kiderül, hogy e megyében 40 tanteremmel van kevesebb a szükségesnél.

274 tanítója között a törv. 132. §-a ért. képesített volt 223 (68 %), nem volt olyan 22%. Az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából birálva, a magyar nyelvet szó- és irásban teljesen birta 209 (73 %), nem tudott magyarúl 75, azaz 27%. E részben tehát a tanítói kar lényeges hiányok-

Digitized by Google

ban szenved. Ebből következik azután, hogy a magyar állam hivatalos nyelve 57 iskolában figyelmen kivül maradt.

A tanítók javadalmazása — e különben helyi népességi viszonyainál fogva sok tekintetben elmaradott területen aránylag nem a legrosszabb, mert átlagosan véve egy rendes tanítóra 285.6 és egy segédre 184.7 frtnyi jövedelem esik.

Tankötelesei a lakosságnak 15.7 %-lékát tették. 1869 óta e megyében 10 százalékkal apadt a 6—15 éves gyermekek száma.

Tényleg iskolába járt a mindennapi iskolába járásra kötelezetteknek 73.2 %-léka. A törv. 54. §-ában kiszabott 8 havi tanidőt megtartotta 220 iskola, nem 44, s évközi 1/2 napos mulasztási eset 180 ezernél több jegyeztetett be, daczára annak, hogy az iskolák közül a rendtartási naplókat csak 132 (50 %) s a községi előljárók közül csupán 2 (0.7 %) vezette. Pénzbirsággal 18 esett rovatott ugyan meg, de tényleg csak 830 eset után hajtatott be. Hogy a községi előljárók s az iskolák tanítói a rendtartási naplókat pontosan nem vezetik, arra nézve azon körülmény, hogy a megyét súlyos csapások inséggel sújtották, mentségül nem szolgál, ellenben az iskolai mulasztások elnézését lényegesen indokolja.

Áttérve a **tanítás eredményére**, úgy találjuk, hogy a törvényszabta tantárgyak átlag 153 (57 %) iskolában alkalmaztattak nevelési eszközül, s hogy az elért siker valamennyi iskolában és tantárgyban nem emelkedett a középszerűség fölé.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 46, a női kézi munka 8 s házi ipar 10 iskolában.

Iskolai könyvtár volt 60 helyen s köztük ifjusági olvasmányokat tartalmazott 8, tanítói szakmunkákat 52.

Iskolai takarékpénztár találtatott 3 helyen 99 frt 16 kr. forgatmánynyal.

Az iskolák fentartási költsége az állami egyenes adók 22.4 %-lékával vágott össze: de annak 1/6-od része államsegélyből állott.

10. Besztercze-Naszódmegye.

Törzskönyv hiányában a tanfelügyelő szabályszerű jelentést nem tevén, e törvényhatóság tanügyi állapotáról csak a következők jegyezhetők meg.

A megye 98 községe közül 97 % helyben s 3 % csatlakozva bír összesen 119 iskolát, 177 tantermet és 179 tanítót.

Tantermeinek leírása hiányzik, csupán az volt általánosságban megláthető, hogy közülök mintegy 34 %-nak volt taneszköze.

A tanítók közül az 1868. 38. t. cz. követelményének megfelelt 77 %, ellenben az 1879 évi 18. t. cz. szándékát csak 11 % tudta foganatosítani, mi arra mutat, hogy e tankerület tanítói silány képzettségűek. Pedig az iskolák között 30 %-léknyi arányban német tannyelv uralkodott, s a magyar csak 6 %-léknyi arányban találtatott.

De hasonló állapotban volt a tanítók díjazása, mert habár a 4 állami iskola tanítói legalább 400 frtnyi javadalmazást élveztek, — egy rendes tanítóra csak 279 s egy segédre 176 frtnyi átlag esett.

Ezer lakosra 11.6 tanköteles jutott, mi aránylag olyannyira csekély, hogy abból a lakosság végelsatnyulása, a közegészségi viszonyoknak igen kedvezőtlen állapota következtethető, ha a népszámlálás javulást nem eredményez.

Tényleg iskolázott 1000 tankötelesből 741 oly formán, hogy azokból 14 % csak időnként járt föl. Hogy a tanév egyébként mily mértékben tartatott meg, s milyen volt a rendtartás, azt a tanfelügyelői jelentésből nem lehet kivenni, de, hogy az igen rendezetlen állapotban lehetett, mutatja a mulasztási napok végtelen csekély száma. Ez, daczára annak, hogy az iskolázók túlnyomóan nagy száma a tanévet nem fejezte be, a 1/2 napi mulasztás csak 4702. Még egyéb körülmény is igazolja a hanyag iskolázást és a polgári és egyházi hatóságok mulasztásait, a mennyiben a 6—12 éveseknek 24.5 %-léka lépett ki ez évben az iskolából, vagyis 33 %-léknál több, mint a hánynak a közokt. törv. 48. §-a ért. lehetett volna.

A tanítás eredménye teljesen ismeretlen.

Az egyenes adók s iskolai kiadások közti arány — mindent összevéve — 16.2 % volt, melyből levonván az alapítványiakat (3.7 %) s az állami segélyt (1.1 %), marad 11.4 %.

11. Békésmegye.

A közokt. törvény hatása e tankerületben annyiban észlelhető, hogy az iskolák száma 31-gyel, a tantermeké 81-gyel, a tanítóké 72-vel gyarapodott, ellenben kevesebb a tankötelesek száma 3780-nal, s több az iskolába járóké 8755-tel és az iskolák fentartási kiadása 51 %-lékkal. Időközben 39 iskolaház és 60 tanterem épült.

Jelenleg valamennyi községében s 12 pusztán helyben van iskola, melyek szám szerint 198-ra mennek 273 tanteremmel és 274 tanítóval.

A tantermek viszonyait vizsgálva, azok közt 52 %-léknyit találunk teljes törvényszerű ma-

Digitized by Google

gasságút, 16 % bír kellő térfogattal, 69 %-nak vannak czélszerű butorai és 46 % rendelkezik minden szükséges taneszközzel. Ezeket tekintve, a tantermeknek 46 %-léka van törvényszerű állapotban.

Szám szerint véve hiányzik még 191 tanterem.

A tanítók közt a közokt. törv. 133. §-a szempontjából véve törvényszerű képesítéssel bírt 83 %, s az 1879. évi 18. t. cz. követelményeinek megfelelhetett tökéletesen 97 %.

Mindennek daczára 39 iskolában a magyar nyelv még most sem használtatott másod tannyelv gyanánt, jeléül annak, hogy ez irányban az illetékes hatóságok kevés erélyt fejtettek ki.

A tanítók javadalmazása igen tisztességes, mert mindenik rendes tanító 536, s a segédek 325 frtnyi fizetésátlagban részesülnek.

A tankötelesek összeírása 173 tankötelest, mutat föl minden 1000 lélek között, s még sem mondható teljesnek, mert 10 év előtt 191 volt az arány.

Iskolába járt pedig a 6—12 éveseknek 85 %-léka, s az általános 75-ön állott. Az 1869. évi létszámmal szemben az átlag 68 %.

Minthogy azonban az iskoláknak 32 %-ka nem fejezte be a tanévet, s 409 ezernyi ½ napos mulasztásoknak alg 0.07 %-léka bírságoltatott, észrevehető, hogy a törvényhatóság a közokt. törv. I. fejezetével szemben igen közönyös.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 66 %-léka használta nevelési eszközül, így ezen tényezőnél is erős hiányok mutatkoznak.

A tanítási eredmény a 17 községi jellegű iskolában 25 %, a 41 róm. kathol. jellegűben 39 %, az 5 kel. görögben 11 %, az 50 helv. hitvallásúban 28 %, a 67 ágostai evang. iskolában 27 % s a 14 Mózes jellegűben 50 %-nyi arányban jeleztetett jelesnek. A középszerűnél jobb eredményt eszerint a 30 % fejezi ki.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 12, a női kézi munka 21 s a házi ipar 1 iskolában.

Iskolai könyvtára volt 45 helyen, de népkönyvtára egy sem.

Iskolai takarékpénztár volt 1. A résztvevők száma kitett 32-at, s a betevés 24 frt 17 kr.

Az állami egyenes adót az iskolai kiadások 12.7 %-lékkal terhelték, s így még mintegy 20 ezer frttal éretnék el az országos átlag.

12. Biharmegye.

A közokt. törvény alkotása óta e megyében az iskolák száma 38-czal szaporodott. Ugyanez idő alatt új iskolaház 129, tanterem 149 épült; új tanító-állomás szerveztetett 61. E haladás azonban nem áll arányban a tényleges szükséglettel, mert habár a megyének 383 községében s 1 pusztán helyben járhatnak a gyermekek iskolába, s további 38 község a szomszédos iskolában némileg megfelelhet a tankötelezettség iránti követelésnek, mindamellett B. megyében még most is 75 olyan, gyakran igen népes község létezik, melynek tankötelesei iskolai oktatásban egyáltalán nem részesülhetnek. Legfőbb okai ezen hátramaradásnak a községek általános szegénysége s azok közgazdasági állapota.

A lefolyt tanévben 598-ra rúgott az iskolák száma, s összesen 688 tanteremben ugyanannyi tanító foglalkozott az iskolábajárók oktatásával.

Tekintve a tankötelesek mennyiségét s az iskolák számát, e megyében közel 100 új iskolára volna szükség, hogy a közokt. törv. végrehajtása komolyan megkezdessék.

A meglevő 688 tanterem közül a közokt. törv. 27. §-ában foglalt egészségügyi követelményeknek megfelelő (3.5 m.) belső magassággal bírt (115) mintegy 18 %, s a tanulók számához mért 1 □ méternyi kiterjedéssel csak (22) 3 %.

Minden szükséges és czélszerű butorzattal rendelkezett (179) mintegy 26 % s kellő tanszerelése volt 100 iskola közül 36-nak. Átlag véve az iskoláknak mintegy 21 %-léka felelt meg a törvény ebbeli követelésének.

Tanítói között a törv. 133. §-ának szempontjából tekintve képesített volt 530 (77 %), ugyanazok közül az 1279. évi 18. t. cz. szempontjából tekintve 540 (78.4 %) szó- és írásban teljes oktató képességgel bírta a magyar nyelvet; — 135 (18.6 %) csak érthetően beszéte, míg 13 (2.0 %) tanító ezen ismeret nélkül működött. A rendes tanítók javadalmazása (átlag 342.4 frt.) megütötte a törvényes mértéket, de a segédeké, átlag 169.4 frttal, a minimum alatt állott.

A tankötelesek nem állanak kellő arányban a lakossági létszámmal, a mennyiben 1000 lélekre csak 115, 6—15 éves gyermek jut. Hogy ez a tényleges népesedési állapot tükre-e, vagy a közhatóságok hiányos eljárásának következménye, azt az 1880. évi népszámlálás fogja eldönteni.

Tényleg iskolázott a 6—15 éves tankötelesek 62.4, a 6—12 évesekből ellenben 74.8 %. Hogy az iskolázás a szorgalmi évnek teljes megtartását s az időközi ½ napos mulasztásokat illetve mily arányokat vett föl, azt a tanfelügyelői jelentésből azért nem lehet tisztán kivonni, mert egyetlen egy iskola sem vezetett pontos

Digitized by Google

mulasztási naplót s a községi előljárók a szükséges nyilvántartást általában elhanyagolták.

Nem ismerve részletesen e mulasztások okát s az okozó viszonyt, e nagymérvű hiányokkal szemben tartózkodni kell azon nyilatkozattól, melyet az ügy érdeke megkövetel, mert e nyilatkozat a legsúlyosabb rosszalása lehetne a polgári és iskolai hatóságok hivatali munkásságának.

Vizsgálva az iskolákban elért **tanítási eredményt**, 1. azon szempontból, hogy a törvényszabta tantárgyak közül melyek használtattak föl nevelési czélokra, 2. az 1879. évi 18. t. cz. érdekéből és 3. a végből, hogy az egyes tantárgyak mily kifejlesztésben részesültek a tanév végeig; úgy találjuk az adatok nyomán, hogy csupán a hit- és erkölcstan, továbbá az írás, olvasás, számvetés és az ének taníttatott mindenik iskolában, s ezen tárgyak átlag jó eredményre juttattak, ellenben a hazai földrajz és történet, a természettan és természetrajz az iskolák 45 %-léka által alkalmaztatott, s ekkor is a középszerűnél alantabb álló eredménynyel, a többi tárgyak pedig átlag el voltak hanyagolva. Ez utóbbi áll a magyar nyelvre nézve is, a mennyiben a megye 299 nem magyar ajkú iskolája közül csupán 104 iparkodott az állami nyelvet mellékesen oktatni, 165 román iskola pedig teljesen figyelmen kívül hagyta azt.

Jellegük szerint tekintve az iskolákat, az állami, községi, ágostai és mózes hitv. iskolák átlag jó, a róm. kath. és helv. hitv. átlag közepes, a gör. kath. és kel. gör. hitf. iskolák átlag csekély eredménynyel dolgoztak.

Mint rendkívüli tantárgy taníttatott a rajz 83, a női kézi munka 20 s a házi ipar egyes ága 10 iskolában.

Népkönyvtárai nincsenek, vegyes tankönyvgyüjt. van összesen 118.

Iskolai takarékpénztár van 1, mely 1874-ben alapíttatott, s a lefolyt évben 91 részvényes 33 frt 35 krt. forgatott.

Az állami egyenes adókkal szemben az iskolai kiadások 14.1 %-lékot képviseltek.

13. Borsodmegye.

E tankerület tanügyi mozgalmaira visszapillantani azon okból nem lehet, mert tanfelügyelői gyakrabban változván, közülök tanügyi törzskönyvet egyik sem létesített, de az 1876. évi szept. hó 2-án, a közokt. törv. s a népokt. hatóságok működését rendező 1876. évi 28. t. cz. végrehajtása tárgyában kiadott Utasítás értelmében abbeli kötelességét a megyei közigazgatási bizottság sem teljesíti.

A különféle iskolai hatóságok bevallása szerint volt a megyében 1869-ben 260, 1879-ben pedig 264 iskola. Tanterem volt 10 év előtt 295, most van 315; tanító pedig 318, illetőleg 341.

Tantermeinek állapota csak annyiban érinthető, hogy közülök kellő tanszereléssel bírt mintegy 70 %.

Tanítói közt képesített volt 282, nem volt 59. A magyar nyelvet oktató képességgel valamennyi beszélte.

Tankötelesei a lakosságnak 15.1 %-lékát teszik. 1869 óta azonban 12 %-lékkal apadt.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesek közül 79.6 %. Átlag följárt 68.8 %.

A közokt. törvény 54. §-ának megfelelt a szorgalmi év megtartásával 208 iskola, 54 nem. Minden egyes tanulóra 26 1/2 napi mulasztás esett, melynek összesen 0.1 %-léka büntettetett a törv. 4. §-a értelmében.

Hogy mely tantárgyak alkalmaztattak a népiskolákban nevelési eszközül, s azok egyes részeiben milynemű eredményre jutottak az egyes iskolák, arról a tanfelügyelői jelentés nem adhat felvilágosítást.

Az iskolák fentartása az állami egyenes adóknak 11.4 %-lékát képviselte.

Általában megjegyeztetik, hogy e megyében az iskolák rendezésére még 20—25 ezer frt volna fordítható a közvagyonosság megterhelése nélkül, továbbá, hogy a szerzett tapasztalatok nyomán minden szükséges intézkedés meg fog tétetni az iránt, hogy az elhanyagoltnak látszó népokt. tanügy minden tényezője kellő figyelemben részesüljön, s az utasításszerű rendezés megtörténjék.

14. Brassómegye.

Brassómegyében 1869-től 1880-ig 21 iskolaház, 32 tanterem s 87 tanítói állomás szervezése, illetőleg építése által szaporodott a közokt. tényezők száma.

Jelenleg van 24 községben 74 iskola, s ezekben 229 tanterem és működik 221 tanító.

Mindenik községében helyben van iskolája. Tantermeinek állapota azonban nem mondható kedvezőnek, mert azoknak csak 41%-léka felel meg a törv. 27. §-ának, magassági 46 %-lékban bírnak a tanulók elég térséggel, s 54 %-léka van czélszerű butorzattal ellátva. A tanszerelés dolgában azonban némi javulás észlelhető, miután a 72 iskola közül mintegy 85 %-lék minden szükséges taneszközzel rendelkezik.

Tanítói közül 195 (88 %) tett eleget a közokt. törv. 133. §-ának, s az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából tekintve 99 (44.5 %) teljesen bírta

Digitized by Google

a magyar nyelvet, 122 (55.5 %) azonban ennek hiányával találtatott. Ezen viszonyok érthetővé teszik azután azt, hogy a nem magyar ajkú iskolák közül csak 8-ban taníttatott az állam hivatalos nyelve.

Azon körülmény, hogy egy rendes tanítóra átlagosan 378.8 frt, ellenben a segédekre átlag 427.1 frt jövedelem esik, abból magyarázható, hogy segédtanítókat általában csak az állami jellegű tanintézetekben találunk, s az ilyenek jobban dijaztatnak, míg ellenben az állami iskolák rendes tanítóinak fizetési átlagát a hitfelekezetiek csekély javadalmazása apasztja.

Tankötelesei pontosan összeirattak. Tanúskodik erről az, hogy 1000 lakosra átlag 174 tanköteles jut.

De a közokt. törvény I. fejezetének komoly foganatosításáról szólanak az iskolába járók adatai, mert a 6—12 éveseknek 89.9 %-léka s átlag a tankötelesekneк 92.8 %-léka részesült oktatásban. Némileg összefüggésben állanak ezzel a szorgalmi időre vonatkozó adatok. Ugyanis — valamennyi iskolában a tanév egész kiterjedésben megtartatott, s habár minden egyes tanuló átlag 7 félnapot mulasztott, azoknak csupán 2 %-léka mentetett föl, a többi pedig büntettetett.

Az iskolalátogatókra és iskolába járásra vonatkozó nyilvántartási naplókat az iskoláknak 84 %-léka vezette, s a községi előljárók kivétel nélkül eleget tettek ebbeli kötelességüknek.

E részben tehát elismerésre méltó a közhatóságok munkássága.

A tanítási eredményt illetőleg a következő adatok állanak rendelkezésre:

1. A törvény 55. §-ában kiszabott tantárgyakat átlag véve az iskoláknak mintegy 90 %-léka kivétel nélkül alkalmazta.

2. Ezen tantárgyak közül a hit- és erkölcstanban átlag j e l e s, ellenben a többiekben átlag k ö z é p s z e r ű eredményre jutottak az állami, a községi, a róm. kath. és ágost. hitv. iskolák, c s e k é l y e b b r e a gör. kath. és kel. görög jellegűek.

3. A rajz 65, a női kézi munka 21 s a házi ipar 10 helyen szintén közepes eredménynyel, mint rendkívüli tantárgy oktattatott.

Népkönyvtárak tényleg nem léteztek. 31 iskola könyvtárában voltak olyan olvasmányok is, melyeket a felnőttek használhattak. Általában a 45 könyvtár vegyes munkákat tartalmazott.

Iskolai takarékpénztár 5 helyen létesíttetett. Valamennyi a lefolyt tanév alatt keletkezett. A részvényes gyermekek száma 299-re, a betétösszeg pedig 306 frt 40 krra rúgott.

Az iskolák fenntartási költsége az állami egyenes adók 22.8 %-lékát képviselte, melyben az államsegély mintegy 6 %-lékra emelkedett.

E megyében a tantermek törvényszerű átalakítása, a tanítók nyelvismeretének — különösen az állam hivatalos nyelvének — terjesztése a legfőbb teendők.

15. Csanádmegye.

Területén a közokt. törvény alkotása óta nem kevesebb mint 21 iskola keletkezett, 23 iskolaház, 28 tanterem épült s a tanítói állomások száma 25-tel szaporíttatott. Ebből az 1879. évre 2 iskola, 5 tanterem s 5 tanító szaporodása esik.

Jelenleg a megye minden egyes községében helyben van iskola, ezenkívül találtatik olyan 3 pusztán.

Iskoláinak száma összesen 87, a tantermeké 113 s a tanítóké 112. Minthogy pedig egy-egy tanteremre átlag 82 tanuló esik, a tantermek s tanítók száma elégtelen. Átlag véve 210 tanteremre s ugyanannyi tanítóra volna szükség, hogy a törv. I. fejezete egész mértékében foganatosíttassék.

Tantermei között a törv. 27. §-ának szempontjából itélve: törvényszerű belső magasságú volt 95 (84 %); ugyanolyan síktérfogattal bírt 31, tehát csak 27 %, mi a tantermek elégtelenségéről tanúskodik. Czélszerű s teljes butorzata volt 66-nak, vagyis 58 %-léknak, kevésbé czélszerű találtatott 40-ben; 7 tanterem nem bírt iskolai butorzattal. Tanszerek dolgában: minden szükségessel rendelkezett azoknak 74 %-léka. Ez érdemben tehát sok kivánni való marad.

Tanítói között találtatott: 1. a törv. 133. §-a ért. képesített 100 (89 %), nem képesített 12 (11 %). 2. Az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából tekintve 101 bírta közülök a magyar nyelvet teljes mértékben, 11 csak hiányosan beszélte azt. Ennélfogva a tanítók állapota az átmeneti viszonyoknak megfelelő. Átlag esett minden rendes tanítóra 481 frt s egy segédre 260 frt.

A tankötelesek létszáma némileg emelkedett. 1000 lakosra 188 (6—15 éves) gyermek jut. 1869 óta a létszám 10 %-lékkal emelkedett.

Tényleg iskolába járt a 1—12 éveseknek 75.3 %-léka; átlag iskolázott 63.4 %. És pedig a közokt. törv. 48. és 54. §-ai szempontjából tekintve azoknak mintegy 80 %-léka.

Az évközi, félnapos mulasztások száma meghaladta a 300 ezeret, s így minden egyes tanuló közel 27 félnapot mulasztott, melynek elenyészően csekély százaléka (0.01 %) érezte a törv. 4. §-ának súlyát. S a mennyiben a községi előljáróságoknak alig 55 %-léka vezette az előírt

Digitized by Google

nyilvántartási naplót, s e tekintetben az iskolákban sem alkalmaztatott az ilynemű ellenőrzés teljes mértékben: úgy az iskolai, mint a törvényhatósági közegekre a súlyos mulasztás vádja nehezül. S miután ezen bajt a tanügy évek óta ismételten érzi, kell, hogy az illetők ez uton is figyelmeztessenek a kötelesség mulasztásra.

A törv. 55. §-ában kiszabott tantárgyakat átlag mintegy 48 iskola, vagyis az egésznek 55 %-léka alkalmazta. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 7, a női kézi munka 9 s házi ipar 1 iskolában.

A 27 nem magyar ajkú iskola közül 1-ben teljes, 4-ben csekély eredménynyel taníttatott a magyar nyelv. 2 gör. kath., 12 kel. gör. s 8 ágost. evang. iskolában az állami nyelv teljesen mellőztetett.

A tanítási eredmény valamennyi iskolában átlag középszerű volt; — figyelemmel a hatóságok működéséről szóló adatokra — megfelelt az általános helyzetnek, s azon körülmény, hogy a tanítók aránylag elég tisztességes javadalmazást élveznek, ez utóbbiakat szintén kedvezőtlen itélet alá sodorja.

Iskolailag kezelt könyvtár 25 volt a megyében, mindannyi vegyes.

Iskolai takarékpénztár 1 találtatott. Fenáll 1879 óta. Forgalma 11 frt 50 kr.

Az iskolák fentartási szükséglete (64.072 frt) az állami egyenes adók 7.3 %-lékával volt azonos.

Ezen tény ismét arra vall, hogy Csanádmegye a közvagyonosság legkisebb túlterhelése nélkül megkétszerezheti az iskolai szükségleteket, s 120 tantermet s tanítói állomást akként létesítheti, hogy minden egyes állomás fentartására 570 frtnál nagyobb bevétel esik.

16. Csíkmegye.

A tanfelügyelői jelentés alapján részletes összehasonlítást tenni, s a tankerület 10 évi tanügyi mozgalmait áttekinteni lehetetlen lévén, ez alkalomból a magyarázó jegyzetek kizárólag a lefolyt tanév egyes mozzanataira szorítkoznak.

A megye 66 községe közül 62 (94%) helyben, 4 (6%) pedig csatlakozva tart iskolát, s ezeknek száma 92, 259 tanteremmel és 160 tanítóval.

A tantermek állapota teljesen ismeretlen, ugyanaz mondható a tanítókról. Ez utóbbiak 385, illetőleg 261 frtnyi évi javadalmazásban részesülnek.

Számszerint véve e két utóbbi tényező elégtelen, a hiány az elsőnél 50, a másodiknál 48—49.

Ezer lakos közt 161 volt a tanköteles és a 6—12 évesekből 74.6 % járt iskolába olyformán, hogy mintegy 54 ezer félnapi mulasztás mellett a közokt. törvény 48. §-a az iskolák 33 %-ában nem tartatott meg.

Ismeretlen az iskolai könyvelés, a tantárgyak fölhasználásának s a tanítási eredménynek aránya.

Az állami egyenes adók s az iskolai kiadások közt 28.7 %-léknyi, tehát az országban a legmagasabb arány létezett.

17. Csongrádmegye.

E tankerület tanügyi állapotára a 2 év előtti árvizveszély oly csapást mért, melyet csak évek multával fog kiheverhetni.

Csongrádmegye eddig 22 községgel szerepelt az iskolai statisztikában, de ezen adat nem volt helyes, sem a hivatalos helység-névtár, sem a törvényhatósági kimutatásban, mert 3 pusztai község csak adóközségi szövetkezetnek bizonyult.

Ugyan csak hiányos volt az iskolák kimutatása is, a mennyiben a IX. jelentésben, minden szigorú helyesbítési törekvés daczára, még 147 iskola fordul elő, holott csak 135 volt és van jelenleg is. A különbözetet nem az iskolák apadásában, hanem azon körülményben kell keresni, hogy az iskolák számát a törv. 48. §-ának figyelembe vétele nélkül állapíták meg a helyi iskolai hatóságok.

A tanfelügyelő jelentése szerint csak 14 új iskola, 31 tanterem s 21 tanítói állomással van több a megyében, mint volt 10 év előtt, holott a tényleges szaporodás még a régi hibás iskolaszaporítási törekvés s a helyesbítés mellett is 27 iskola, 87 tanterem s 89 tanító. Mi annál inkább megfelel a valóságnak, mert a közokt. törv. szentesítése óta keletkezett a pusztai iskolák nagy része, s a megye nagy községei vetélkedve emeltek új iskolákat.

Jelenleg, Algyőt kivéve, mely az árviz csapása alul még most sem üdült föl, minden községben helyben van iskola, ezenkívül 61 pusztán s tanyán nyernek a tankötelesek rendszeres oktatást.

Hogy a tantermek mily állapotban vannak, azt a tanfelügyelő hiányos jelentéséből megitélni nem lehet; annyi azonban tény, hogy 426 tanteremre s ugyanannyi tanítóra volna legalább szükség a mostani 251—260 helyett, hogy a törvény I. Fejezetének foganatosítása ténynyé lehessen.

Tanítói közt még mindig 15 %-lékkal szerepelnek a nem képesítettek; pedig e megyé-

Digitized by Google

ben, még a mostani hiányos jövedelmi bevallás mellett is, — egy rendes tanító 500 frtnál, s egy segéd 400 frtnál magasabb fizetésben részesül, s így a tanítók jobban díjaztatnak, mint a monarchia bármely részében.

Tanköteleseinek száma közel 2 ezerrel több, mint volt a megelőző évben, de a létszám még most is 3 ezerrel mögötte áll az 1869. évi népszámlálási eredménynek.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 67.1, az általánosból 56.1 %. Az apadás eszerint 2.6 % egy év alatt. Csakhogy ezen adatokat a jelentés maga sem ismeri el teljesen alaposnak.

Kedvezőtlen a tanév megtartása is, mert 61 (45 %) iskola a szorgalmi időt tetemesen megrövidítette, s a 128.895 félnapi mulasztásból a hatóság egyetlen egy esetet sem büntetett meg pénzbirsággal, s egyetlen község előjárója sem vezetett nyilvántartási naplót.

Ezen adatok a helyi hatósági működésre igen kedvezőtlen világítást vetnek.

A tantárgyak alkalmazását s a **tanítási eredményt** a tanfelügyelői jelentés alapján — ezek után — részletezni sem lehet, sőt még a könyvtárak állapotát sem lehet ismertetni, miután az adatok nem nyujtanak tiszta képet azok mibenlétéről.

A bevallott iskolafentartási jövedelem az állami egyenes adókat 14 %-lékkal terhelik, de abban 1/7-ed rész = 2 % állami segély.

18. Esztergommegye.

Iskoláinak száma a lefolyt 10 év alatt 16-tal szaporodott. Új iskolaház épült 15 helyen, új tanterem 35. A tanítói állomások száma 102-ről 117-re emelkedett.

Ez időszerint 53 községe közül 50, helyben, 3 pedig a közvetlen tőszomszédos községben bír iskolával. Van ezenkívül 5 pusztán iskolája.

Tantermei közül: a közokt. törv. 27. §-ában foglaltak szerinti volt 90 (73 %) olyan, melyek teljes törv. magassággal, 50 (40 %) olyan, melyben a tanulók megfelelő térséggel bírtak. Minden szükséges és egyúttal teljesen czélszerű butorzattal rendelkezett 15 tanterem, a többi 108 csak kevésbé czélszerűvel. Taneszközeit tekintve mindenneművel birt a tantermek 50 %-léka.

Minthogy pedig egy-egy tanteremre jelenleg 84 tanuló jut, a teljes létszám figyelembe vételével összesen 143 tanteremre volna szükség, hogy a közokt. törv. I. Fej. foganatosíttassék.

Átlag véve a meglevő tantermeknek mintegy 54 %-léka van törvényszerű állapotban.

Tanítói között 1. a közokt. törv. 133. §-ának szempontjából figyelve: képesített volt 109 (93 %), 2. az 1879. évi 18. t. cz. alapjára állva: teljesen bírta a magyar nyelvet 115 (98 %).

Javadalmazási viszonyuk átlag megfelelőnek találtatik, amennyiben a rendeseké meghaladja a 400 frtot, s a segédeké 273 frt körül áll.

Azonban a tanítói létszám szintén szaporításra vár. A hiány mintegy 30.

Tanköteleseinek száma arányban áll a népesedéssel, a mennyiben 1000 lakosra átlag 169 (6—15 éves) gyermek esik. Azonban 1869 óta mégis 7 %-léknyi apadás mutatkozik.

Tényleg iskolába járt: a 6—12 évesekből 93.2 %: átlag 92.2.

A törv. 54. §-ában kijelölt tanévet befejezte 77 iskola, 3 nem. Azonban az évközi mulasztások nagy számban fordultak elő, úgyannyira, hogy minden egyes iskolázóra 11.6 %-léknyi mulasztás jut. Ezeknek 18 %-lékára vettetett ki a törv. 4. §-a szerinti bírság, de a foganatosítás elmaradt. A nyilvántartási naplót csupán egy község vezette. Ez eset tanúságot tesz arról, hogy E. megye közhatóságai törvényes kötelességüket lényegesen elhanyagolták.

Azon tantárgyak közül, melyeket a közokt. törv. kötelezőleg előszabott, valamennyi iskolában taníttatott a hit- és erkölcstan, írás, olvasás, számolás, anyanyelv, hazai földrajz és történet. a természetrajz és ének: míg a többiek csak szórványosan alkalmaztattak nevelési eszközül. Százalékban kifejezve, az iskolák 80 %-léka foganatosítá a törv. ezen intézkedését. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 10, a női kézi munka 12, a házi ipar 1 iskolában.

A tanítás eredménye a törvényszabta tantárgyakra való figyelemmel jelesnek mondatott a hit- és erkölcstanra, középszerűnek a többiekben, kivéve a kert. és gazd. gyakorlatokat, melyben **csekély eredmény** éretett el.

Az 1879. évi 18. t. cz. foganatosítása iránt a 18, nem tisztán magyar ajkú iskolák közül 13-ban történt intézkedés, 5-ben pedig nem.

Iskolai népkönyvtár s takarékpénztár nem létezett. 23 iskola bírt ifjúsági olvasmányokkal.

Az állami egyenes adókkal szemben az iskolák szükséglete 14.2 %-lékra rúgott.

19. Fehérmegye.

Az 1868. évi 38. t. cz. szentesítése óta lefolyt 10 év alatt a megyében az iskolák száma 207-ről 237-re, a szervezett tanítói állomások 283-ról 326-ra emelkedett. Új iskolaház épült 66, új tanterem 51 helyen.

Jelenleg 102 községében helyben van iskola, 1 község pedig más szomszédossal áll kapcsolatban. Ezenkívül iskolával bír 46 puszta

Digitized by Google

Tantermeinek száma azonban elégtelen, mert a 342 közül mindegyikre 91 iskolába járó esik. A közokt. törv. I. Fej. foganatosítására a 27. §. ért. legalább 426 tanteremre, vagyis a meglevőnél 84-gyel többre volna szükség.

Tantermei között 285 (83 %) bír megfelelő törv. belső magassággal, 256 (75 %) elegendő síktérfogattal, 321 (93 %) helyes butorzattal, és minden szükséges tanszerekkel rendelkezett 215 (62 %).

Törvényszerű állapotban találtatott eszerint a tantermeknek 78 %-léka.

Tanítói közül a közokt. törv. 133. §-a ért. képesített volt 297 (91 %); az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából bírálva, teljes oktató képességgel bírta a magyar nyelvet 325, keveset beszélte 1.

Egy rendes tanító fizetési átlaga 451 frtra és egy segédé 292 frtra rúgodt.

Tankötelesseinek száma megfelelő arányban tűnik föl, a mennyiben 1000 lakosra 172 (6—15 éves) gyermek esik. E létszám mintegy 2 %-lékkal magasabb, mint volt 1879-ben.

Tényleg iskolázott a 6—12 éveseknek 94.9 %-léka. Közülök a közokt. törv. 54. §-ában jelzett tanévet megtartotta mintegy 65 %. A 48. §-ban kiszabott iskolázást tekintve, azoknak mintegy 77 %-léka. A félnapos mulasztások tömegéből minden egyes tanulóra átlag 4.6 %-nyi rész jutott. Ilynemű mulasztás 127.676 esetben jelentetett be, de abból komolyabban csak 160 eset büntettetett: mi az egésznek 0.2 %-lékára megy. De ezekkel a tényleges mulasztások nincsenek kimerítve, a mennyiben az iskoláknak 30 %-léka, a községi előljárók közül pedig 17% nyilvántartási naplókat nem vezetett.

E tény arról beszél, hogy F.-megye iskolai és polgári hatóságának a közokt. törvény végrehajtását az állami élet alaptényezőjének, a jó rendnek alkalmazása által s egyébként is foganatosítani még most sem sikerült.

A törvényben előszabott kötelező tantárgyak közül valamennyit csupán 99 (41 %) használta föl nevelési eszközül, s az elért **tanítási eredmény** valamennyi jellegű iskolában csupán a hit- és erkölcstanban volt a középszerűnél jobb, ellenben a többi tantárgyakban a nagyobb rész a középszerű alatt mozgott.

Rendkívüli tantárgyként taníttatott a rajz 38. a női kézi munka szintén 38 s a házi ipar 4 iskolában.

A magyar nyelv a 23 vegyes ajkú iskola közül valamennyiben taníttatott, s így az 1879. évi 18. t. cz. foganatosítása megkezdetett.

Iskolailag kezelt könyvtár találtatott 136, s ebben népkönyvtár volt 32, tankönyvgyüjteményből állott 104.

Iskolai takarékpénztár nincs.

Záradékúl megjegyeztetik, hogy az iskolák fentartási költsége az állami egyenes adók 10.6 %-lékával volt azonos, és így a megye, az adóalap túlterhelése nélkül még mintegy 40 ezer frttal többet fordíthat a tanügy rendezésére, oly módon, hogy ez esetben 426 tanítói állomást tarthat fenn 500 frtnyi átlagos költséggel.

20. Fogarasmegye.

1869 óta iskoláit 29-czel, a tanítói állomásokat pedig 67-tel szaporította. Új iskolaház és tanterem épült azóta 44.

A megye valamennyi községében — helyben rendelkezik iskolával, ezenkívül 11 pusztán s telepen bír olyannal.

Jelenleg van a 107 iskolában 153 tanterem s ugyanannyi tanító. Minthogy pedig 160 tanterem s ugyanannyi tanítóra volna szükség, hogy a közokt. törv. I. Fejezete teljes mértékben foganatosíttassék, hiányzik 7 tanterem s 12 tanító.

Tantermei közül a közokt. törv. 17. §-át tekintve, törvényszerű belső magassággal csak 34 (22 %) bírt, ugyanolyan síktérfogata volt 67-nek (43 %-léknak); továbbá: miután közülök czélszerű butorzattal rendelkezett 49 (32%) s minden szükséges taneszközzel 57 (54 %), kiderül, hogy e részben egészen törvényszabta állapotban volt az iskoláknak mintegy 50 %-ka.

Tanítói közt képesített volt 105, s így azoknak 71 %-léka felelt meg a törv. 133. §-ában foglalt követelésnek. Teljes oktató képességgel bírta a magyar nyelvet 20 (13.5 %), némileg 6 (4 %) és semmit sem bírta 122 (84.5 %). Eszerint az 1879. évi 18. t. cz. rendelkezése alig 17 %-léknyi arányban hajtható végre.

A mily lényeges elmaradás tapasztalható e ezen tényezőknél, olyan arányban áll a tanítók díjazása, a mennyiben egy rendes tanítóra átlag csak 200 frtnyi, és egy segédre 130 frt jövedelem esik.

Tankötelesseinek száma csekély; 1000 lakosra átlag csak 131 tankötelés jut.

Tényleg iskolázott a 6—12 éveseknek 82.7 %-léka, általában pedig 78 %. Az iskolába járók a törv. 48. §-ában előírt módon az 54. §. szerinti tanévet általában befejezték ugyan, mindazonáltal 21.506 félnapi mulasztás vallatott be, melynek 4 %-léka büntettetett komolyabban.

Rendtartási könyvelést vezetett az iskolák 89 %-léka, s e községi előljáróságok 73 helyen teljesíték ebbeli kötelességüket, mi az egésznek 93 %-lékára megy.

Digitized by Google

Fogarasmegye eszerint e részben a népokt. tanügy iránt jogosan támasztható követelésnek foganatosítása utján van.

A törvényszabta tantárgyak átlagosan az iskoláknak 79 %-léka alkalmazta. **A tanításban elért eredmény** 1. a tantárgyakat tekintve, általában csak a hit- és erkölcstanban találtatott jelesnek, ellenben a többiek átlag a középszerűségen maradt. 2. Az iskolák jellegét véve figyelembe, az állami, községi, róm. kath., helv. és ágost. hitv. iskolák átlag meghaladták a középszerűség szinvonalát, de az alatt voltak a gör. kath. és kel. görög hitf. iskolái.

Rendkívüli tantárgyúl taníttatott a rajz 51, a női kézi munka 5, házi ipar 26 iskolában.

Iskolai könyvtár volt 16 helyen. A tanítók számára 22 helyen tartatott paed. szakkönyvek gyüjteménye.

Iskolai takarékpénztár volt 1. Keletkezett 1879-ben. Részvényese volt 10 gyermek. A forgalom 5 frt 81 krra rúgott.

Az iskolák fentartására fordított költség az állami adónak 16-lékával volt azonos, melyben az állami segély mintegy másfél százalékkal fordul elő.

21. Gömörmegye.

A lefolyt 10 év alatt a tankerület iskoláinak száma 292-ről 300-ra, tantermeié 319-ről 350-re s a tanítóké 333-ról 344-re emelkedett. Tényleg azonban 20 iskola s 45 tanítói állomás szaporodása számítandó, a mennyiben az 1869-iki létszámba 12 zugiskola s 36 zugtanító is befoglaltatott, s ezek időközben — mint törvényellenesek — bezárattak, illetőleg a tanítástól eltiltattak. Ugyanez idő alatt 65 iskolaház és 41 tanterem újból épült.

Jelenleg 274 községe közül 245-ben, s ezenkívül 5 pusztán, helyben tartatik iskola, 29 község pedig a szomszédossal szövetkezett.

350 tanterme között: 1. a belső magasságot tekintbe teljes törvényszerű méretekkel bírt 104 (30 %), nem 246 (70 %); 2. a tanulók számával szemben egész 1 □ méternyi térfogattal rendelkezik 173 (50 %); 3. helyes padokkal s mindennemű butorzattal elláttatott 92 (26 %), s a szükséges taneszközök megvoltak 215, vagyis az összesnek 61 %-lékában.

E szerint teljesen törvényszerű állapotban találtatott a tantermeknek mintegy 42%-léka.

A mennyiben pedig egy-egy tanteremre a mostani létszám mellett 62 iskolába járó esik, a 350 helyiség számszerint elégséges, de azokból 50 % tetemesen bővítendő.

344 tanítója közül képesített volt 279 (81 %), a magyar nyelvet teljes oktatóképességgel beszélte 316 (91 %), keveset 28 (9 %); ennélfogva az 1868. 38. és 1879. 18. t. czikkek e részben csak végre vannak hajtva.

A tanítók javadalmazása — a helyi viszonyok szempontjából — középszerűnek mondható, mert egy rendes tanítóra átlag 340, s egy segédre 162 frt esik.

Tankötelesei 1869 óta apadóban vannak, a különbség mintegy 7 %. 1000 lakosra jelenleg csak 145 tanköteles gyermek jut.

Tényleg oktatást nyert a 6—12 éveseknek 92.9 %-léka, s általában 88.9 %. A tanévet teljes kiterjedésben megtartotta 292 iskola, 8 nem. A szorgalmi idő alatt 155 ezernél több ½ napi mulasztás jegyeztetett föl. Minthogy pedig az egésznek alig 0.4%-léka bírságoltatott de e mellett az iskolák közül csak 88 %, s a községi előljáróknak mintegy 85 %-léka vezetett rendes nyilvántartási naplókat, észrevehető, hogy az iskoláztatási viszonyok még nagyobb figyelmet várnak.

A közokt. törvényben kiszabott tantárgyakat nevelési czélra helyesen alkalmazta 266 (88 %) iskola, s a tantárgyak közül valamennyi középszerű eredménynyel taníttatott.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 160, a női kézi munka 94 s házi ipar 95 iskolában.

A magyar nyelvet azonban 21 iskola igen csekély eredménynyel oktatta.

Iskolai könyvtár volt összesen 147 iskolában. Ezek közt tankönyvek gyüjteménye 22 helyen, ifjúsági olvasm. 27 esetben, népkönyvtár volt 20, vegyes 78.

Iskolai takarékpénztár van a megyében 2. Közülök 1 — 1872 óta. Részvényeseik száma 77, forgalmuk 184 frt 41 kr.

Az iskolák fentartására fordított költségek az állami egyenes adók 18.7 %-lékával állt arányban.

22. Győrmegye.

E tankerületben 1869 óta az iskolák száma 24-gyel, a tantermek-é 63-mal, a tanítóké 44-gyel emelkedett. Új iskolaház épült 24, tanterem 53.

94 községe közül helyben bír iskolával 84 helyen, 10 községe, melyek helyrajzilag az anyaközség határán keletkeztek, iskolailag csatlakozott. Van még 6 pusztai iskola.

Tantermeinek száma jelenleg 191, melyek közül 3.5 méternyi belső magasságú volt 109 (56 %), egy-egy tanulóra legalább 1 □ méternyi területtel birt 46 (24 %), minden szükséges és helyes butorzattal rendelkezett 109 (56 %) és

Digitized by Google

czélszerű s szükséges taneszközzel azoknak 73 %-léka. Eszerint a közokt. törvény 27. és 30. §§-aiban foglaltaknak e tankerület tantermeit tekintve mintegy 53 % tett eleget.

Figyelemmel azonban tankötelesek s tantermek közötti arányra, miután egy tanteremre 86 tanuló jut, hogy a 6—12 évesek a törv. I. Fej. ért. iskolába járásra szoríttathassanak, általában 236—240 tanhelyiségre volna szükség, melynek mindegyike legalább 60 □ méter kiterjedéssel bírjon.

201 tanítói között a törv. 133. §-ának megfelelő képesítéssel találtatott 177 (88 %). Az 1879. 18. t. cz. ért. tekintve, olyannak találtatott köztük 99 %. A tanítók közt csupán 2 nem bírta teljesen a magyar nyelvet.

Javadalmazásuk középszerűnek nyilvánult, a mennyiben egy rendes tanító mintegy 390 frt s egy segéd 232 frtnyi évi díjazásban részesült.

Tankötelesei 1869 óta mintegy 2 %-kal apadtak. Jelenleg 1000 lakosra átlag 179 tanköteles esik.

Tényleg iskolába járt a tankötelesek átlag 90.1 %-léka; a 6—12 évesekből pedig 94.4. A 8 havi tanévet megtartotta 102 iskola, nem 27. Százalék szerint megtartotta mintegy 79 %, nem 21 %. ½ napos mulasztási eset bejelentetett 187.630, melyből azonban foganatosítás nélkül 17.899 eset bírságoltatott. Minthogy e mellett az iskolák közül csak 69 %, s a községi előljárók sorából 0.8 % vezetett rendes rendtartási naplókat; láthatóvá lesz, hogy Győrmegye iskolai hatóságai s a törvényhatósági közegek a tankötelezettségi törvényt számításba alig vehető mértékben biztosítá, s az iskolába járók nagyszáma nem az előljárók, hanem a szülők érdeklődése mellett tanúskodik.

A törvényszabta tantárgyaknak 76 %-kát tanították az iskolákban helyes arányokban. 30 iskolában a tantárgyak csak szórványosan használtattak nevelési eszközül. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 10, a női kézi munka 20, a házi ipar 4 iskolában.

A tanítási eredmény jó volt a hit- és erkölcstanban, az olvasás, számvetés, hazai földrajz, hazai történet s az ének valamennyi iskolában, középszerű a többi tantárgyakban.

Iskolai könyvtár találtatott 105, melyek között 89 volt ifjúsági olvasmányokat tartalmazó, 16 volt népkönyvtár.

Iskolai takarékpénztár 3 iskolában szerveztetett. Részvényese volt 140 gyermek. A pénzforgalom 130 frt 77 krra rúgott.

23. Hajdúmegye.

E tankerület 1876-ban újból szerveztetvén, régibb törzskönyvei használhatlanokká váltak, újabbakat pedig a megye közig. bizottsága, úgy látszik, nem szerkesztett, miután a lefolyt 10 év alatti tanügyi mozgalomról a tanfelügyelő teljes tájékozást nem adhat.

Ez idő szerint 20 községében összesen 106 iskola, s ezekben 193 tanterem s 200 tanító találtatik.

Minthogy pedig egy-egy tanteremre 108 tanuló jutott, a 6—12 évesek befogadására a közokt. törv. 1. és 27. §-ai ért. a tantermek száma 107-tel kevesebb a szükségesnél.

A tantermek kiterjedése eddig föl nem méretvén, a meglevők birálat alá sem vehetők. A beérkezett jelentések szerint 162 tanterem volna teljesen butorozva, s 88 bírt minden szükséges taneszközzel. Százalék szerint véve: megfelelő butorzattal bírt azoknak 83 %-léka, s megfelelő taneszközökkel 45 %.

A 200 tanító között: általános, paed. képesség szempontjából bírálva, olyan volt 173 (86 %), az 1879. évi 18. t. cz. alapján vizsgálva: tökéletesen beszélte a magyar nyelvet mind a 200.

Javadalmazásuk átlaga megüti az általános szinvonalat, mert minden rendes tanítóra 540, s minden segéd tanítóra 125 frtnyi évi fizetés esik.

Tankötelesei a lakossági létszámban 16.2 %-lékkal jelentkeznek.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesek közül 85.8, az általánosból 81.1 %. olyformán, hogy a törv. 54. §-ának intézkedése mindenik iskolában foganatosíttatott ugyan, de a 48. §. rendelkezése számos esetben mellőztetett. Erre mutat az iskolából jogosulatlanúl, vagyis túlkorán kilépők nagy számán kívül az is, hogy habár a polg. községek előljárói az iskolai nyilvántartási naplókat egyetlen esetben sem vezették, mégis 120.638 ½ napi mulasztás jeleztetik, melynek 0.1 %-ka, vagyis számba alig vehető töredéke büntettetett.

A törvényszabta tantárgyakat kivétel nélkül alkalmazta 80 iskola (75 %); szórványosan s nem megfelelően 26 (25 %). A tannyelv kizárólag magyar volt mindenik iskolában. Rendkívüli tantárgyúl alkalmaztatott a női kézi munka 15, házi ipar 11 iskolában.

A tanítási eredmény 49 %-ban igen jó, 42 %-ban középszerű és 9 %-ban csekély volt. Az általános eredmény középszerűnek mondható.

Iskolai könyvtár volt összesen 50. Találta-

Digitized by Google

tott 3 helyen népkönyvtár 230 kötetnyi munkával.

Iskolai takarékpénztár volt egy helyen, Debreczenben. Valamennyi legújabb keletkezésü. Részvényeseinek száma 448-ra, a forgalom 276 frt 37 krra ment

24. Háromszékmegye.

Törzskönyv hiányában a lefolyt 10 évi tanügyi mozgalomról csak annyi mondható, hogy az iskolával biró községek száma 4-gyel szaporodott, s jelenleg csupán 2 községből kénytelenek a tankötelesek máshová járni iskolába.

Tantermeinek száma 251, s ezen szempontból a helyi követeléseket kielégítik. Hogy terjedelmük s fölszerelésük mennyiben mondható törvényszerűnek, azt a fentebbi okból megállapítani ez idő szerint lehetetlen.

Tanítói között: 1. az 1868. 38. t. cz. 133. §-a ért. képesített volt 242 (92 %), 2. az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából véve 250 (36 %) volt olyan, ki a magyar nyelvet tökéletesen beszélte.

Fizetési átlagúl esett egy rendes tanítóra 355 és egy segédre 220 frt.

A 6—15 éves tanköteles gyermekek tömege a lakosságnak 15 %-lékát tette.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 87.3, s általában 80.5. De a törvényes szorgalmi idő csak hiányosan tartatott meg, a mennyiben az iskoláknak 30 %-léka a 8 havi tanévet, s a 48. §-ban előírt 6 éves tanfolyamot számos iskola be nem fejezte.

A ½ napi mulasztásokból bejelentetett összesen 7107 eset, mi, figyelembe véve a fentebb közlötteken kívül azt, hogy az iskolák közül mintegy 10 %, s a községi előljárók sorából 65 % rendtartási naplókat nem vezetett, az összes mulasztásoknak csak töredékét fejezi ki.

Mindenesetre kivánatos, hogy úgy a törvényhatóság maga, mint az iskolai előljárók a törvény végrehajtását komolyabban eszközöljék.

A törvényszabta tantárgyak szintén csak szórványosan használtattak föl. **A tanítási eredmény** azonos volt az általánosságban észleltekkel.

Számokban fejezve ki az eredményt: a középszerűnél jobb siker észleltetett 37 esetben, középszerű 55 esetben, csekély mutatkozott 16 esetben. A tanítás eredménye e szerint középszerű.

Rendkívüli tantárgy volt a női kézi munka 18, házi ipar 5 helyen. 17 iskolában a magyar nyelv figyelmen kívül maradt.

Iskolai népkönyvtár találtatott 14 községben 1612, kizárólag magyar szerzőktől származó munkával.

Iskolai takarékpénztár alapíttatott a lefolyt évben 2 helyen 172 részvényessel és 23 frtnyi forgatmánynyal.

Az iskolák fentartási költsége az állami egyenes adókkal szemben 30.6 %-léknak felelt meg, de a fentartási költségeknek majdnem fele (43 %), melyből a beruházások értéke még kihagyatott, állami segélyből származott.

25. Hevesmegye.

A közokt. törvény szentesítése óta lefolyt évtized alatt e tankerület iskoláinak száma 22-vel, s a tanítóké 59-czel szaporodott. Új iskolaház épült 32, tanterem pedig 7.

Jelenleg 116 községe közül helyben bír iskolával valamennyi, van ezenkívül 6 pusztán iskola, melyekben a tankötelesek oktatására 258 tanterem s 289 tanító fölött rendelkezik.

A tantermek között teljes törvényszerű magasságú találtatott 69 (26 %), ugyanolyan síktérségű 85 (33 %). Butorzatát tekintve, minden szükséges és helyes butorzattal bírt 148 (57 %) s teljes taneszköz-gyüjteménynyel 99 (38%). Átlagosan kifejezve: teljesen törvényszerű állapotban találtatott e szerint az iskoláknak 46 %-léka.

Minthogy pedig egy-egy tanteremre ez idő szerint 101 tanuló esik, a meglevő hiányok eltüntetésén kívül még legalább 110 tanterem szaporítása szükséges, hogy a közokt. törv. I. Fejezete foganatosíttassék.

Tanítói között: a közokt. törvény szempontjából tekintve, általános képesítettségű volt 264 (91 %), a magyar nyelv ismerete szempontjából véve olyan, ki azt teljes oktató képességgel bírta, találkozott 287 (99.3 %). Vagyis 2 tanító nem bírta a magyar nyelvet oktató képességgel.

A rendes tanítók javadalmazása 411 frtnyi átlaggal megfelelőnek mondható, ellenben a segédeké 135 frtnyi jövedelemmel, a gyengébbek közé tartozik.

A tankötelesek száma a lakosságénak 15.5 %-lékát tette.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesek közül 88.6 %, általában 78.5. A mindennapi tanköteles, de iskolázóknak mintegy 10-léka a törvény 54. §-ában kijelölt tanévet egyáltalában nem fejezte be, s a tanév is igen számos mulasztással szakíttatott félbe.

Ilyen ½ napi mulasztás, daczára annak, hogy az iskolák nem vezettek mindannyian nyilvántartási naplókat, s a községek teljesen elhanyagolták azt, mégis 47.392 esetben jelentetett.

Digitized by Google

Azonban igen silány eredménynyel, a mennyiben az egésznek alig 0.6 %-léka birságoltatott.

A törvényszabta tantárgyaknak legnagyobb része taníttatott ugyan az iskolákban, de azoknak számszerinti kimutatása ez alkalomból alig lehetséges, miután a tanfelügyelői jelentés megbízható adatokat e részben nem tartalmaz.

A tanítás eredménye: minden jellegű iskolában átlag a középszerűség alatt maradt, mert a 3—4 főtantárgyban elért kiválóbb eredményt a többiek csekélyebb sikere lényegesen lerontja.

Rendkívüli tantárgyúl taníttatott a rajz 39, a női kézi munka 33 iskolában, és pedig az első csekély, ellenben az utóbbi kitünő sikerrel.

Iskolai könyvtár volt 59. Ebben tankönyvgyüjteményből állott 50, ifjúsági olvasmányokat tartalmazott 5, népkönyvtár volt 1.

Iskolai takarékpénztár találtatott 1, 270 részvényessel és 757 frt 27 kr. forgatmánynyal.

Az iskolák fentartási költsége az állami adóknak 12 %-lékát tette, miből következik, hogy Hevesmegye még mintegy 40 ezer frtnyi összeggel emelheti népoktatási budgetjét.

26. Hontmegye.

A közokt. törv. szentesítése óta csak 6 iskola szerveztetett egészen ujból e megyében. Új iskolaház épült 19, tanterem 23. A tanítói állomások száma szaporíttatott 31-gyel. Tényleg azonban csak 4 iskolával s 10 tanítói állomással van több, mint volt 10 év előtt.

A megye 187 községe közül helyben bír iskolával 146. Pusztai iskola van 2. 39 községből a gyermekek a szomszédos községbe járnak, 2 község azonban teljesen iskola nélkül áll.

Voltaképen a csatlakozó községek száma csak 15-nek mondható, miután a 39 közül 19 helyrajzilag együtt fekszik, s csak politikai igazgatásuk különálló, 5 község pedig egészen közel (alig 500 méternyire) fekszik az iskolával bíró anyaközséghez.

Az 1879—80-iki tanévben 3 új iskolaház s 6 tanterem építése fejeztetett be.

Ezek szerint 1880-ban 179 iskolában 217 tanterem és 213 tanító létezett a tankötelesek oktatására s befogadására.

A 217 tanterem közül a közokt. törv. 27. §-a szempontjából tekintve, 179 volt 3.5 méternél magasabb, 178-ban minden egyes tanulóra megvolt a törv. térség, s 174-nek a butorzata találtatott megfelelő állapotban. Teljes tanszerelésssel rendelkezett 125 iskola. Általában véve az iskoláknak mintegy 84 %-léka volt e részben törvényszerű állapotban.

A 213 tanító között találtatott 1. a közokt. törv. 133. §-a ért. képesített 152 (71 %), 2. az 1879. évi 18. t. cz. szerint olyan, ki a magyar nyelvet oktatni képes volt, 197 (92 %) olyan, ki némileg tudott valamit magyarúl, 16 (8 %).

Föltünő ezzel szemben, hogy 82 tót ajkú iskolában a magyar állami hivatalos nyelv alig részesült valamely figyelemben. Pedig e megyében a tanítók javadalmazása jóval meghaladja a törvényes minimumot, a mennyiben egyes rendes tanítóra átlag 447.4 frt s a segédekre átlag 306.4 frt fizetés esik.

Tanköteleseinek száma megfelelő, mert 100 lakosra átlag 16 gyermek jut. 1869 óta azonban apadt a létszám 9 %-lékkal.

Tényleg iskolába járt a 6—13 évesek közül 90.8 %. Az átlagos százalék azonban 92.5-ön találtatott.

A törvény 54 §-ában kiszabott szorgalmi évet az iskoláknak mintegy 97 %-léka tartotta meg. Ellenben az iskolákban a 48. §. követelése még most sincs foganatosítva, mit igazol az iskolából jogosulatlanúl kilépők nagy száma.

Az adatok szerint az iskoláknak 91 %-ka minden nyilvántartási könyvelést pontosan vezetett, s hogy a községi előljárók közül 180 tett eleget ezen kötelezettségének. E tényezők azonban még megerősítésre várnak, miután a kapcsolatos adatok éppen azt látszanak igazolni, hogy H.-megyében az utóbbi évek alatt a közokt. ügy legtöbb tényezője, a közhatóság tényleg alig tesz valamit.

E mellett szólnak a tanítókra, de még inkább a tanítási eredményre vonatkozó adatok. Nevezetesen: figyelembe véve a közokt. törv. 55. §-ának alapján a kötelező tantárgyak alkalmazását, úgy találjuk, hogy ezen megyében, hol a képesített tanítók 71 %-lékát teszik az egésznek, s ebben még mintegy 15 % van olyan, ki képesítő minőségét a gyakorlati oktatás terén — hosszú szolgálatban — érdemelte ki, a törvényszabta tantárgyak mindenike taníttatott 158 iskolában, vagyis azoknak 88 %-lékánál több oly mértékben dolgozta föl a kötelező tantárgyakat, hogy azok közül a hit- és erkölcstan, továbbá az anyanyelv, a beszéd-ért. gyakorlatok az írás, olvasás, a fejbeli számvetés minden jellegű és fokozatú iskolában jeles eredménynyel, a számjegyekkel számolás, hazai és általános földrajz és történelem, a természetrajz és tan, testgyakorlat, ének, gazd. és kert. gyakorlatok pedig általában jó eredménynyel jelöltetnek meg a tanfelügyelői kimutatásban. Csekélyebb eredményen egyes tantárgyakban az iskoláknak alig 3 %-léka maradt. Rendkívüli tantárgyúl taníttatott a rajz 81 iskolában csupa jeles, a

Digitized by Google

női kézi munka 2 iskolában, s a házi ipar ugyancsak 2-ben szintén jeles eredménynyel.

E szerint Hontm. népiskolái átlag jeleseknek volnának nyilvánítandók.

Iskolai könyvtár volt 123. Ebben 112 tankönyvekből s 11 népkönyvtári munkákból állott. Ezek sorába azonban olyanok is fölszámíttattak, melyekben a könyvek száma alig érdemelheti meg a könyvtár czímet. Ez utóbbiak közé 34 iskolai könyvtár számítható.

Iskolai takarékpénztár volt 1. Alapíttatott 1878-ban. Részvényesei száma 21. Forgalma 151 frt 14 kr.

Az iskolák kiadása — mindent összevéve — az állami egyenes adónak 16.3 %-lékát képezte.

27. Hunyadmegye.

E tankerület 1876-ban politikailag ujból szerveztetvén, a mennyiben a lefolyt idő alatt a m. közigazgatási bizottság oly törzskönyvet, melyből a tanügyi viszonyok fölismerhetők volnának, szerkesztett — a tanfelügyelő által bemutatott statisztikai adatok csak szükebb korlátok között mozognak, s azokból a történeti áttekintés alig lehető.

A tantermek s azok felszerelési állapotára, továbbá a tanítás eredményére vonatkozó adatok teljesen hiányzanak.

A 351 tanító közt az 1868. 38. t. cz. 133. §-át tekintve: képesített volt 213 (60 %), nem volt e szerint 138 (40 %). Az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából itélve: teljes oktató képességgel bírta a magyar nyelvet 109 (31 %); némileg bírta 112 (31.9 %), igen keveset vagy semmit sem 130 (37.1 %). Miből kiderül, hogy a megyebeli tanítói személyzet tanképességi s nyelvismereti állapota az illető közegek komoly figyelmét igénylik. Ugyanez áll tanítók fizetési viszonyaira vonatkozólag is, a mennyiben egy-egy rendes tanítóra átlag csak 213.4 frtnyi, s egy segédre 254 frtnyi javadalom esik. A segédtanítók magasabb fizetési viszonya onnét ered, hogy azok nagyobb részét az állam fizetvén, a 300 frtot meghaladó javadalmi átlag a felekezeti iskolák csekély átlaga által nem érintetik oly mértékben, mint az a rendes tanítóknál látható.

A tanköteles gyermekek csak 10.7 %-kát teszik a lakosságnak, mi a tanfelügyelő beismerése szerint nem egészen helyes adat, s a végrehajtó polgári hatóságok fölületes eljárásáról tanúskodik; s a mennyiben az iskolai rendtartási naplók vezetéséről a tanfelügyelő biztos adatokat nem mutathatott be, az egészből azon következtetés vonható, hogy a tényleg iskolázók adatai, nemkülönben az iskolábajárás egyéb viszonyaira vonatkozó részletek a teljes hitelességet nélkülözik, s a megyei törvényhatósági közegek tanügyi működése a legszigorúbb megrovásra méltó.

28. Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye.

E törvényhatóság 1876-ban új szervezést nyert, minélfogva adatai az átalakulás figyelembe vételével dolgoztattak föl.

A közokt. törv. szentesítése óta 108 tanterem épült s ugyanannyi új tanítói állomás szerveztetett, 1879—80-ban a megye 49 községében összesen 178 iskola találtatott, melyek között 23 pusztai iskola volt. Ezen 178 iskolában a tantermek száma 292-re, s a tanítóké 291-re rúgott.

A tantermek között 241, azaz mintegy 82 % teljes törvényszerű belső magassággal, 161, vagyis 55 % ugyanolyan belső térséggel bírt. 12 %-léka volt azoknak fölszerelve mindennemű s czélszerű butorzattal, s átlag véve 43 % rendelkezett teljes tanszereléssel. Miből következik, hogy az iskolák közül a törvény ebbeli követelésének összesen mintegy 65 % volt teljes törvényszerű állapotban.

Tanítói közül képesített volt 89 %, s az 1879. évi 18. t. cz. végrehajtására teljesen alkalmas 100 %.

A tanítás valamennyi iskolában kivétel nélkül magyar nyelven folyt.

Egy-egy rendes tanító fizetése átlagosan meghaladta a 846 frtot, s a segédeké 137 frtra rúgott. Ezen adatok arra mutatnak, hogy a törvényhatóság területén a rendes tanítók fizetési viszonyai az európai államok tanítóit illetőleg tapasztalható javadalmazással egy szinvonalon állanak s tőlük a legkiválóbb munkásság várható.

Minthogy pedig egy-egy tanterem- s tanítóra átlag 109—110 tanuló esik, észrevehető, hogy a tanítók száma elégtelen, s a két tényező létszáma még közel 200-zal szaporítandó.

Jelenleg a megyében az iskolai létszámok összege az állami egyenes adó 10 %-lékával azonos; mely körülmény arra mutat, hogy a fentartási költségek az adóalap túlterhelése nélkül még mintegy 50 ezer frttal emelhetők, s a szükséges 490 tanítói állomás 420 frtnyi átlagos fődözettel szervezhető.

Tankötelesseinek száma 15.6 %-lékát tette a lakosságnak, s állítólag megfelelő arányokban jeleztetett.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 88.4, átalában véve 81.3 %, és pedig a következő viszonyok mellett. Ugyanis:

159 iskolában a tanév teljes törvényszerű

Digitized by Google

kiterjedésben megtartatott, 19 iskolában ellenben be nem fejeztetett.

A tanítási idő alatt 213.439 félnapi mulasztás jelentetett be, melyből a hatóság 14.206 esetet dorgálással, 535-öt pedig pénzbirsággal büntetett. 7 iskolában az ide vonatkozó nyilvántartás hiányzott.

Ezen adatok, egybevetve a törvényhatóság nemzetgazdasági viszonyaival, arra vallanak, hogy a közokt. törv. I. Fejezetében foglalt tankötelezettséget a közigazgatási hatóságok csak csekély erélylyel, de sok elnézéssel iparkodnak foganatosítani.

Áttérve a tanítási viszonyokra, úgy találjuk, hogy az 1868. évi 38. t. czikkben előirt tantárgyakat az iskoláknak 88 %-léka általában, 12 %-léka ellenben hiányosan alkalmazta. Továbbá kivehető, hogy a **tanítási eredmény**: a 29 községi és a 66 róm. kath. iskolában átlag csak 41 %-nyi arányban, a 60 helv. hitv. iskola közül 59 %-léknál, a 2 ágost. hitv. evang. iskolában 23 %-léknyi arányban, s a 18 mózes vallásúban 31 %-nyi arányban jutott jeles sikerre, s így az átlag elért eredmény a középszerűség alatt maradt.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 20, a női kézi munka 10 s házi ipar 6 iskolában.

Iskolailag kezelt könyvtár volt összesen 54 helyen, melyek közül népkönyvtári jelleggel bírt 17. Ezen könyvtárakban a magyar szerzőktől származó könyvek mennyisége 3010, s a nem magyar ajkúaké 1 kötetre rúgott.

Iskolai takarékpénztár volt 1. Alapíttatott 1878. Részvényese 32. Forgatmánya 34 frt.

29. Kis-Küküllőmegye.

E tankerület is az ujonnan szervezettek közé tartozik, ennélfogva törzskönyvi adatai még hiányosak.

Jelenleg a megyében 119 polgári község s ezekben összesen 193 iskola, 335 tanterem és 206 tanító találtatik. Iskola nélküli, vagy becsatolt község nincs, de miként látható 27 tanterem üresen állott, minek oka a tanítók silány javadalmazásában keresendő.

Teljes törvényes belső magasságú volt a tantermeknek 13 %-léka, s e szerint 87 % átalakítandó.

46 %-lékban jutott egy-egy tanulóra átlag 1 □ méternyi terület, 56 %-lékban a törvény e nemű követelésének elég nem tétetett.

Teljes és czélszerű butorzattal a tantermeknek alig 8 %-léka rendelkezett, s az oktatáshoz szükséges tanszergyüjtemény 25 %-lékban találtatott.

Ezen tényezőkben e szerint nagy hiányok mutatkoznak; átlag véve az iskoláknak csupán 23 %-léka, tehát egy negyed része sem volt törvényszerű állapotban.

A szolgálatban álló 206 tanító közül csak 113 (54 %) bírt tanítói oklevéllel, s a magyar nyelvet csupán 97 (47 %) tudta oktatni. Ezen tényezőből 49.5 % nem felelt meg a közoktatási törv. 133. §-ának s az 1879. évi 18. t. czikknek.

Ugyanily hiányos viszonyok mutatkoznak a tanítók javadalmazásánál, mert daczára annak, hogy az állami s községi iskolai tanítók fizetése 400 s 1000 frt közt váltakozik, a felekezetek silány díjazása miatt a rendes tanítók fizetési átlaga 185.3 frtra csökkent.

Tanköteleseinek viszonya hasonlóképen igen kedvezőtlen, mert 1000 lakosra átlag csak 112 tanköteles esik, 155—160 helyett. A jelentések szerint dúló járványos betegségek apasztották a létszámot. Lehet azonban, hogy a hiányos összeírás is okozza a rendkívüli csökkenést.

Ezzel szemben a tényleg iskolázók száma nagyon is kedvező, mert a 6—12 éveseknek közel 84 % járt föl, s átlag véve 81 %-léknál több tanköteles iskolázott, és pedig a teljes szorgalmi év megtartásával, melyet csak 6705 ½ napi mulasztás szakított meg.

Ezen adatokra nézve lényeges befolyással van azonban ama tény, hogy a rendtartási könyveket az iskolák 72 %-léka, a polg. község előljáróinak csupán 14 %-léka vezette.

Az 1868. évi 38. t. czikkben kiszabott tantárgyakat nevelési eszközül fölhasználta az iskoláknak 50 %-léka; a másik fele csak hézagosan alkalmazta azokat.

Az állami nyelvet a 128 nem magyar ajkú iskola közül csupán 6 tanította, mi kétség kívül a törvény szigorú végrehajtására fogja kényszeríteni az illetékes hatóságokat.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 10, a női kézi munka 14 s házi ipar 1 iskolában.

A tanítási eredmény a következő arányokban nyilvánult:

1. az 1 állami iskolában minden tantárgy jeles, s az 1 községiben 11 (60 %) tantárgy jeles, a többi csekélyebb eredménynyel taníttatott;

2. a 10 róm. kath. iskola közül 30 %-léknyi, a 69 gör. kath. iskola közül 7 %-léknyi, a 26 kel. gör. iskolában 5 %-nyi, a 22. ágost. hitv. evang. isk. 55 %-nyi, a 34 helv. hitvallásúban 30 %-nyi, s a 7 unitárius iskola közül mintegy 47 %-léknyi arányban jeles, ellenben a többiekben nagyrészben csak középszerű vagy éppen csekély

Digitized by Google

volt a tanítási eredmény. Átlag véve jó eredménynyel dolgozott az iskoláknak mintegy 42 %-léka.

Az állami egyenes adóval szemben az iskolai kiadások összege 13.5 %-kal mutatkozott, melynek 1/3-ad része állami segélyből állott.

Általában arra mutatnak az adatok, hogy K.-Küküllőmegye számszerint elég iskolával s tanteremmel rendelkezik ugyan, de azoknak alig 1/4 része mondható teljesen törvényszerűnek, s a törvényhatóságra oly terhes munka vár, melyet csak fokozott erély, kitartás és áldozatkészség győzhet le.

30. Kolozsmegye.

Kolozsmegye 1876-ban politikai új szervezést nyert. Jelenleg 235 polgári községet számlál, melyek közül 225-ben helyben van iskola, 9 község a szomszédossal tart iskolát, 1 községben azonban nincs iskola.

1869 óta e tankerületben 31 iskola keletkezett, 16 új iskola s 26 tanterem épült, s 30 tanítói állomás szerveztetett.

318 iskolája van a megyének 389 tanterem 357 tanítóval. A tanköteles gyermekek számával szemben a tantermeké mintegy 20-szal, a tanítóké ellenben 70—80-nal kevesebb a szükségletnél.

Meglevő tantermei közül teljes törvényszerű magassággal bir 128 (33 %), megfelelő síktérfogattal 127 (33 %); teljesen czélszerű butorzata van 90-nek, vagyis 23 %-nak, s minden szükséges taneszközzel rendelkezik 75, azaz mintegy 20 %. Átlag véve az iskoláknak 27 %-léka mondható teljesen törvényszerűnek.

Tanítói között oklevéllel biró találtatott 210, e szerint 59 %. A magyar nyelvet oktató képességgel bírta 233 (65 %), némileg 36 (10 %). Nem bírta a nyelvet 88 (21 %) E tényezőben e szerint igen sok hiány észlelhető.

Kapcsolatban áll ezzel az 1879. t. cz. foganatosítása, melynek a 213 nem magyar ajkú iskola közül mindössze csak 19 felelt meg.

A tanítók javadalmazása igen silány, a mennyiben egy rendes tanítóra csak 214 frtnyi évi fizetés esik. Megjegyzendő e helyen, hogy az állami és községi jellegű tanintézetek tanítói átlag 400—1000 frtig terjedő fizetésével szemben a felekezetieké alig emelkedik 200 frtra.

Tankötelesei alig lehetnek pontosan összeírva, mert 1000 lakosra átlag csak 119 tanköteleskorú gyermek jut, míg 1869-ben az 15 %-nál magasabb arányban állott. A különbözetet a fölületes összeírás s a járványos betegségek által előidézett apadásban jelzi a jelentés.

Tényleg iskolázott, és pedig a 6—13 évesekből 82 %, átlag 74. Csakhogy az iskolábajárás úgy a tanévet, mint az évközi szorgalmi időt illetve, nagyon hiányos volt, mert csak 99 iskola (31 %) töltötte be a 7 havi tanévet, s közel 62 ezer félnapi mulasztás jelentetett be annak daczára, hogy az iskoláknak alig 41 %-léka vezetett nyilvántartási naplókat, s a községi elöljárók ebbeli kötelességüket teljesen elhanyagolták.

A törvényszabta tantárgyakat helyesen és egész kiterjedésben alkalmazta 100 iskola, e szerint az egésznek 31 %-léka.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 42, a női kézi munka 28 s házi ipar 2 iskolában.

Ezekkel szemben a tanítási eredmény a következő arányokban észleltetett, nevezetesen: az állami és községi iskoláknak 75 %-léka jelesen oldotta meg föladatát, a róm. kath. iskolák közül jeles eredménynyel dolgozott 15 %, a helv. hitv. közül mintegy 8 %, az ágost. hitv. közül 50, az unitáriusokéban 25 %, ellenben a gör. kath. és kel. gör. jellegű iskolák tanítási eredménye egyetlen iskolában sem érte el a középszerűség határát. Általában az iskoláknak alig 34 %-léka működött a középszerűnél jobb sikerrel.

Iskolai könyvtár volt a megyében 46 helyen. Ezek közt találtatott tankönyvgyüjtemény 33, ifjúsági olvasmány 7, népkönyvtár 13, s tanítói szakkönyvtár 3 iskolában.

Iskolai takarékpénztár nem alapíttatott.

Az állami egyenes adó 13 %-léknyi iskolai szükséglettel volt terhelve, melyben az állami hozzájárulás egy-ötödrészszel jelentkezett.

Mindezen adatok arra látszanak mutatni, hogy Kolozsmegye polgári és egyházi hatóságai az 1868. 38. s 1879. évi 18. t. czikkek végrehajtása iránt eddig igen keveset tettek, s különösen a polgári községek elöljáróinál hiányzani látszik a közművelődés iránti érzék.

31. Komárommegye.

A közokt. törvény szentesítése óta lefolyt 10 év alatt e tankerületben 19 új iskola létesíttetett, a tantermek száma 58-czal s a tanítóké 45-tel szaporodott. Új iskolaház épült 27, új tanterem 33.

Jelenleg a törvényhatóság 94 községe közül 90-ben összesen 147 iskola van; találtatik ezenkívül 18 pusztai iskola. 4 községből a tankötelesek a szomszédos iskolába járhatnak.

Tantermeinek száma 257. Ezek közül a törvényben kiszabott minimalis belső magasságú

Digitized by Google

volt 54 (32 %), kevesebbel bírt 203 (68 %). 66 tanteremben jutott egy-egy tanulóra legalább 1 □ méternyi térfogat, mi 40 %-léknak felel meg: 60 % ennélfogva nagyobbítandó. Helyes padokkal s minden szükséges butorzattal el volt látva 23 (12 %), s 59 %-léka az iskoláknak rendelkezett minden megkivántató taneszközzel. Mindezekből az tünik ki, hogy a tantermeknek csupán 36 %-léka van teljesen törvényszerű állapotban, s a meglevőknek 64 %-léka átalakításra vár; ezenkívül, mivel 86 tanuló jut egy tanteremre, szükséges még, hogy a 6—12 éves tanköteles befogadására azok száma legalább 300-ra szaporíttassék.

Képesített tanító volt a megyében 222 (87 %), s az 1879. évi 18. t. cz. teljes végrehajtására valamennyi alkalmas.

Egy rendes tanító javadalmazása 423 s egy segédé 243 frt. Látható ebből, hogy ha K.-megye az iskolák jövedelmétől a tanítók fizetésére fordított összeget mintegy 20 ezer frttal emeli, e tényezőt teljes törvényes állapotba helyezheti.

Tankötelesseinek száma közel 4 ezerrel apadt 1870 óta, jelenleg 183 6—15 éves gyermek esik 1000 lakosra. Az arány még mindig jóval meghaladja az országos átlagot.

A tényleg iskolába járók száma mintegy 8 ezerrel emelkedett az utóbbi 10 év alatt. A 6—12 évesekből 90.6 %, általában pedig 87.3 % tényleg följárt.

A tanítási évet 21 (12 %) iskola nem fejezte be, s a szorgalmi idő megszakítása, daczára annak, hogy az iskoláknak alig 40 %-léka vezetett rendes mulasztási naplót, s 93 község (99%), nyilvántartási naplót nem vezetett, mintegy ½ milliónyi félnapi mulaztással jeleztetik. S a menynyiben ezekből 0.7 %-lékkal szemben alkalmaztatott a törv. 4. §-ának szigora, észrevehető, hogy K.-megye közigazgatási hatósága igen csekély mértékben járul a törvény pontos végrehajtásához, s az iskoláztatás s a jó rend meghonosításában tág tért enged a szülői akaratnak s az iskolák közvetlen vezetőinek.

Tekintve a tantárgyak alkalmazását, miután a törvényszabta tantárgyak összesét 135 (81 %) iskola alkalmazta, továbbá, figyelembe véve, hogy a 7 községi iskolának 41 %-léka, a 79 róm. kath. iskola közül 15 %, az 53 helv. hitv. iskolából 20 %, s a 6 ágost. hitvallású közül 8 % működött jeles eredménynyel, látható, hogy az egésznek csupán 33 %-léka állott a középszerűnél magasabb szinvonalon.

A 29 nem magyar ajkú iskola közül 29 (100 %) a magyar nyelvet is tanította.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 5, a női kézi munka 11 s házi ipar 14 iskolában.

Iskolai vegyes könyvtár találtatott 43 helyen, iskolai takarékpénztár 3 helyen, 124 betevővel s 37 frt 06 kr. forgalommal.

Az állami egyenes adóval szemben az iskolák kiadása 13.4 %-nyi arányban állott.

32. Krassómegye.

1869 óta iskoláinak száma 29-czel, a tantermeké 70-nel, s a tanítóké 59-czel gyarapodott.

252 községe közül helyben bír iskolával 242, becsatolt községe van 8, iskola nélküli 2. Pusztai iskola van 5. Az összes létszám 305, 366 tanteremmel s 362 tanítóval. Még mindig 89—90 tanuló esik egy-egy tanterem-, illetőleg tanítóra.

Minthogy e mellett a tantermek közül csak 68 (18 %) bír törv. belső magassággal, s 0 %-lékban található egy gyermekre a megfelelő 1 □ méternyi térfogat, továbbá, miután csak 26 tanterem (7 %) bír minden szükséges butorzattal, s 23 %-léka azoknak minden kellő taneszközzel; kiderül, hogy a mellett, hogy az összes iskoláknak csupán 12 %-léka van teljes törvényszerű állapotban, a tantermek száma a szükséglet szerint még mindig legalább 100-zal volna szaporítandó.

Tanítói között 297 (82 %) a közokt. törv. 133. §-a ért. helyesen foglalja el állomását, de az 1879. évi 18. t. cz. 3. §-a által már 311 (85 %) tanító érintetik, s így a tanítóknak csupán 48 %-léka bír minden törvényes minőséggel.

A rendes tanítók fizetési átlaga megüti a törvényes mértéket, s e tényező a lefolyt 10 év alatt megkétszereződött.

1000 lakosra jelenleg 151 tanköteles jut, mely arány azonban apadóban van, miután 1869 óta mintegy 3000 gyermekkel kevesebb a létszám.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesekből 74 %, s úgy látszik, hogy a 13—15 évesek közül számosan járnak a mindennapi iskolába, mert az általános százalék 77.

A szorgalmi évet 4 iskola nem fejezte be teljesen, s a ½ napi mulasztások száma 82 ezernyi tömegben jeleztetik, melynek 8 %-léka büntettetett pénzbirsággal.

Megemlítendő itt, hogy a községi előljárók nyilvántartási naplókat nem vezettek.

A törvényszabta tantárgyakat 62 % teljes kiterjedésben fölhasználta; rendkívüli tantárgy volt a rajz 14, s a női kézi munka 8 iskolában. Házi ipar sehol sem gyakoroltatott, s a magyar nyelv csupán 27 iskolában alkalmaztatott második tannyelv gyanánt.

Digitized by Google

A tanításban elért eredmény a 28 állami s községi jellegű iskola közül 48 %-nyi, a 22 róm. kath. iskola közül 42 %-nyi, a 24 gör. kath. között 15 %-nyi, a 190 kel. gör. iskola közül szintén 15 %-nyi, s a többiekben 50 %-nyi arányban volt jeles. Átlag számítva, jeles eredmény mutatkozott az iskolák 34 %-lékánál, míg a többi a középszerűség alatt mozgott.

Ifjúsági könvtár volt volt 39 s tankönyvgyüjtemény 49 helyen.

Az állami egyenes adók tömegével szemben az iskolák kiadása csak 7.9 %-ban mutatkozott, mi arra mutat, hogy Krassómegye adóalapja — az állami segély levonása után — még közel 150 ezer frtnyi iskolai terhet viselhet, s a szükséges tanügyi tényezőket önerejéből létesítheti.

33. Liptómegye.

E tankerületben 12 iskolával, 18 tanteremmel s 13 tanítói állomással van több, mint volt 1869-ben. Iskolaház épült 20, tanterem 12.

95 községe közül 74-ben helyben, 19 községből a szomszédba járhatnak a gyermekek-iskolába. Iskola nélkül áll 2 község. Ezenkívül van 2 pusztai iskola.

Mindenik tanítóra 78 tanuló esik. E szerint még mintegy 25 tanítóra s ugyanannyi tanteremre volna szükség.

Tantermei közül törv. belső magasságú s ugyanolyan térfogatú volt 57, illetőleg 40 %. Helyes butorzattal bírt 39 % s minden szükséges taneszközzel 60 %. Ebből látható, hogy a tantermeknek 49 %-léka megfelel a törv. követelményeknek.

Tanítói közül 80 % bírt oklevéllel, de csak 27 % bírta a magyar nyelvet teljes oktató képességgel.

Egy rendes tanító átlagos fizetése mintegy 339 frtra s egy segédé 140-re ment.

Ezer lakosra átlag 176 tanköteles esik, mely tényező 1869 óta helyes arányokban mutattatott ki, habár 500 főnyi apadás észlelhető.

Négyezer gyermekkel jár több iskolába, mint 10 év előtt; a tényleg iskolába járók átlagos %-léka 77.3, míg a 6—12 éveseké 84.1.

A tanévet 7 iskola nem tartotta meg, s a szorgalmi idő 67 ezer félnapi mulasztással szakíttatott félbe.

Az iskoláknak 90 %-léka vezetett nyilvántartási könyveket, de a községek ebbeli kötelességüket általában elhanyagolták.

Minthogy e mellett a mulasztásoknak alig 0.9 %-léka büntettetett, a fentebbiek mellett kiderül, hogy a megye közigazgatási úton vajmi keveset lendít a törvény I. Fejezetének végrehajtása körül.

A törvényszabta tantárgyakat az iskolák 65 %-léka teljesen alkalmazta, csupán az írás, olvasás és jegyszámvetést tanította valamennyi. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 95, a női kézi munka 9 s a házi ipar 3 iskolában.

A tanításban elért eredményt a következő százalékos arányok jelzik, Ugyanis: a 4 állami iskolában jeles eredmény találtatott a tantárgyak 69 %-léka arányában jeles, a 3 községiben jeles 5 % arányban, az 57 róm. katholikusnál az arány 14 %, a 37 ágost. hitv. iskolában jeles volt az arány 13 %-nyi esetben. Átlag számítva 25 %-léka az iskoláknak az összes tárgyakat jeles eredménynyel dolgozta föl, de 75 % a középszerűségen maradt.

Iskolai népkönyvtár volt 9, tanítói szakkönyvtár 2, ifjúsági könyvtár 2 s tankönyvgyüjtemény 19 iskolában.

Takarékpénztárt alapított 3 iskola 182 forgatóval s 308 frt 86 kr. forgatmányi tőkével.

Az állami egyenes adók mennyiségével szemben az iskolákra fordított kiadás 18.3 %-ban mutatkozott.

34. Maros-Tordamegye.

E törvényhatóság 1876-ban új kikerekítést nyervén, miután a közig. bizottság s a tanfelügyelő megfelelő törzskönyvet nem létesített, az időközi tanügyi változások ismeretlenek.

Hozzájárul még a tanfelügyelői jelentés szabálytalansága, mely nem a vett utasítás, hanem a régi szokás alapján szerkesztetett, s nem a közokt. törvény szentesítése óta lefolyt időszakot, hanem a legutóbbi tanévet vette irányadóúl.

Ezek figyelembe vétele után megemlíthető, hogy e tankerület 209 községe közül 93 % helyben, 4 % pedig csatlakozva tart iskolát. E szerint 3 % iskolával nem rendelkezik. 1869 óta. állítólag 32 iskolaház s 44 tanterem épült, s 35 tanítói állomás szerveztetett.

Az iskolák száma, beleértve a 4 pusztait is, 267, 314 tanteremmel és 312 tanítóval.

Szám szerint a tantermek s tanítók elegendők ugyan, de köztük csak 16 % bírt kellő (?) magassággal, 16 % kellő térfogattal, 20 % rendes padokkal s teljes butorzattal, és 28 % minden szükséges taneszközzel. E szerint átlag véve e tényező csak 20 %-nyi arányban volt törvényszerű állapotban s mintegy 84 % átépítendő.

A közokt. törv. 133. §-ának megfelelt a tanítók 34 %-léka, ellenben az 1879. t. cz. követelményének 61 %. Látható ebből, hogy ezen főbb tényező igen silány képzettséggel bír. De

Digitized by Google

megfelelő a dijazásuk is, mert daczára annak, hogy az állami és községi iskolákban szolgálók 100 frttól 800-ig terjedő javadalmazást élveznek, átlag egy rendes tanítóra csak 223.6 frtnyi évi javadalom esik.

Ezer lakos közt van 142 tanköteles, e szerint az aránytalanúl csekély. Hogy ez a hiányos összeírásból, avagy nem helyes népesedési viszonyokból ered-e, azt valószinűleg csak a népszámlálás fogja igazolni. Hiányzott közel 2000 tanköteles.

Iskolába járt a 6—12 évesekből 79, általában 60 %, de a lehető leghanyagabbúl, mert

1. a tanévet az iskolák csak 11 %-léka végezte be, s a gyermekek csak 12 %-léka járt legalább 8 hónapon át iskolába;

2. mert a 6 állami és 8 községi iskolát kivéve, nyilvántartás alig található, s mégis 190 ezerre rúg a félnapi mulasztások száma, melynek mintegy 0.5 %-léka bírságoltatott. Sajátságos a fölfogás, mivel a tanfelügyelő ezen erélytelenséget menti, azt tartja ugyanis, hogy nagyobb szigor veszélyes volna, s elidegenítené a népet az iskolától.

Hogy mily arányban taníttattak a törvényben kiszabott tantárgyak, s milyen volt a **tanítási eredmény,** azt a tanfelügyelői jelentésből kivenni nem lehet. Általánosságban csupán azt jegyzi meg, hogy összesen 34 iskolában (13 %) tapasztaltatott a középszerűt meghaladó eredmény.

Népkönyvtár volt 6; a többiek ismeretlenek.

Az egyenes adóalap és az iskolai kiadások közötti arány 16.1 %-nak felelt meg. Benne az államsegély 1.2 %, s az alapítványi jövedelem 0.5 %-kot képviselt.

35. Mármarosmegye.

A közokt. törv. szentesítése óta e megyében az iskolák száma mintegy 20 %, a tantermeké 25, a tanítóké 26 %-lékkal emelkedett. Ugyan azalatt 23 új iskolaház s 27 tanterem épült.

A tankötelesek számában a kedvező különbözet meghaladja a 33 %-lékot, s a tényleg iskolába járókénál ugyanolyan arányban jelezhető a haladás.

Jelenleg a megye 161 községe közül helyben bír iskolával 158. Csatlakozó van 2. Iskola nélküli község találtatik 1. Pusztai iskola van 10.

Tantermei közül hogy hány van teljes törvényszerű állapotban, azt a jelentés nem tünteti ki, s a kiegészítés a tanfelügyelő közbejött elhalálozása miatt lehetetlenné vált. Annyit azonban a jelentés is tartalmaz, hogy helyes padokkal s mindennemű butorzattal a tantermek 43 %-léka, s czélszerű és minden szükséges taneszközzel azoknak 44 %-léka rendelkezett.

Tanítói között okleveles volt 63 %. A magyar nyelv oktatása szempontjából tekintve, ugyanolyannak találtatott 27 %, használható volt további 32 %; e szerint hiányos képzettsége volt 41 %-nak.

De sem a tantermek, sem a tanítók száma nem volt elegendő, mert a 22 ezernyi mindennapi tankötelesekkel szemben, a létszám mintegy 100-zal kevesebb a szükségletnél.

Hasonlóan igen hiányos a tanítók díjazása, mert egy-egy rendes tanítóra átlag csak 224.6 frtnyi, s egy segédre csak 124 frtnyi jövedelem esett.

Tanköteles gyermek esett 1000 lakosra 156, mi megfelel az orsz. átlagnak.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesek közül 40.6 %, az átlag azonban 35.6-ra szállott alá, s a mennyiben e mellett a tanévet az iskoláknak csupán 79 %-léka tartotta meg, s a ½ napos mulasztási esetek száma a nagyon is szórványosan vezetett rendtartási naplók hiányos kimutatása daczára meghaladja a 4 ezeret, bátran következtethető, hogy M.-megye köztörvényhatóságai a törvény végrehajtását csak csekély mértékben iparkodnak foganatosítani. E mellett szól azon körülmény is, hogy a községi előljárók iskolai nyilvántartást nem alkalmaznak.

A törvényben kiszabott tantárgyakat teljesen tanította az iskoláknak 65 %-léka, e szerint e tényezőben is lényeges hiányok észlelhetők.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 17, a női kézi munka 6 s házi ipar 3 iskolában. Az állam hivatalos nyelve 40 iskolában taníttatott jó sikerrel.

A tanításban elért eredmény megfelelt a közreható tényezők állapotának. Nevezetesen úgy az állami és községi, mint a róm. kath. és helv. hitv. felekezeti iskolákban az eredmény nagy részben meghaladta a középszerű szinvonalat, ellenben a gör. kath. iskolák legnagyobb része az alatt maradt. Minthogy pedig a 4 előbbi az utóbbinak csak 17 %-lékát teszi, a tanítási eredmény általában véve a középszerűnél kevesebb.

Iskolai könyvtár találtatott 36 helyen, melyek között tankönyvgyüjtemény volt 22, ifjúsági könyvtár 10 és paed. szakkönyvtár 3. Népkönyvtár volt 1. Ugyanennyi takarékpénztár, mely 1875-ben létesíttetett. Utolsó évben volt a részvényesek száma 37, s a forgatmány 42 frt 27 krra rúgott.

Digitized by Google

Az iskolák fentartási költségvetése az állami egyenes adók 10.7 %-lékának felelt meg, melyből az állami segélyek czimén nyujtott fentartási fedezetre mintegy 2 % esik. Az esetre tehát, ha M.-megye a közoktatási szükséglet kielégítésére további terheket róna a közadóalapra, ezt mintegy 50 ezer frt erejéig teheti az alap túlterhelése nélkül.

36. Mosonmegye.

Föltűnő, hogy e tankerületben a tanfelügyelői jelentés 5 új iskola s 6 tanítói állomás szervezését jelzi, ellenben a régi adatok alapján 1869 óta az iskolák száma 3-mal s a tanítóké 8-czal csökkent, s csupán a tantermek száma gyarapodott 115-ről 116-ra, tehát egygyel. Az eltérések valószínűleg abból magyarázhatók, hogy a lefolyt 10 év alatt az 1869-ben fenállott engedély nélküli magán iskolák bezárattak, s helyettük 5 rendes tanintézet létesíttetett. De csökkent a tankötelesek száma is 4 %-kal, ellenben az iskolába járóké közel 11 %-kal emelkedett.

A törvényhatóság 53 polgári községe közül 50-ben helyben van iskola, 3 község pedig a szomszédoshoz, közülök egy az alsó ausztriai tartomány egyik községéhez csatlakozott. Az 53 községben s a többi pusztában levő iskolák száma 73, 116 tanteremmel s 117 tanítóval, mely utóbbiaknak mindegyikére 112, illetőleg 111 tanuló esik. E szerint a létszám elégtelen.

A tantermek közül 81 (70 %) kellő magassággal s 58 (50 %) elegendő térfogattal; továbbá 105 (91 %) teljes butorzattal s 70, azaz 95 % minden szükséges taneszközzel rendelkezik. Törvényszerű állapotban van ennélfogva a meglevő tantermeknek 76 %-léka, azonban hiányzik még mintegy 54 tanterem s ugyanannyi tanító.

A tanítók között 96 % bírt oklevéllel, azonban olyan, ki teljes oktató képességgel bírta a magyar nyelvet, csak 66, vagyis mintegy 57 %, s kevésbbé használható csupán 20 (17 %) találtatik. E czélra alkalmatlan volt 31 tanító, vagyis az egésznek 26 %-léka.

E hiány annál figyelemre méltóbb, minthogy a tanítók díjazása erősen megközelíti a szomszéd államok e tényezőt illető intézkedését. Ugyanis M.-megyében minden rendes tanító 499 s egy segéd 276 frtnyi évi javadalmazást nyer.

A tankötelesek létszáma a lakosságéval szemben 18.1 %-nyi arányban állott.

Tényleg iskolázott pedig a 6—12 évesekből 97.3 %, még pedig valamennyi iskolában 10 havi tanidőn át. Azonban a ½ napi mulasztások száma megközelíti a 155 ezeret, melynek csupán 0.8-léka büntettetett pénzbírsággal, jeléül annak, hogy a törv. I. Fejezetében foglaltak komoly végrehajtása hiányos. A polg. községek előljárói az előszabott nyilvántartási naplót nem vezették.

A törvényszabta tantárgyakat teljes kiterjedésben alkalmazták 68 (93 %) helyen, de az állam hivatalos nyelvét a nem magyar ajkú iskoláknak csak 32 %-kában tanították. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 39, a női kézi munka 6 és a házi ipar 1 iskolában.

A tanítás eredménye a tanfelügyelői jelentés alapján csak körvonalokban jelezhető. E szerint a 10 községi iskolában a tantárgyak 37 %-léka, a hitfelekezetiekben azoknak mintegy 39 %-léka taníttatott a középszerűnél jobb eredménynyel, így az átlag a középszerűnél alantabb álló.

Vegyes iskolai könyvtár volt 36 helyen. Iskolai takarékpénztár eddig nem alapíttatott.

Az állami egyenes adókkal szemben az iskolák mostani szükséglete 10.4 %-ban találtatott, a tényleges szükséglet mintegy 15-ban mutatkozik, s ebből látható, hogy M.-megye egyenes adóalapjának túlterhelése nélkül képes az 1868. 38. t. czikket egész kiterjedésben végrehajtani.

37. Nagy-Küküllőmegye.

1876-ban három más megyéből kerekíttetvén ki, a tanügyi adatok összehasonlítása csak jövőre lesz lehetséges.

Jelenleg valamennyi községében helyben van iskolája, és pedig 234, 401 tanteremmel s 377 tanítóval.

Tantermei között teljes törvényes magasságú volt 250 (62 %), ugyanolyan térfogatú 145 (36 %). Minden szükséges és czélszerű butorzattal rendelkezett 112 (28 %) s kellő taneszközökkel 103 (25 %). A tantermekne átlagosan 38 %-léka felelt meg a törv. követelményeinek. Tényleg az iskolák s tantermek száma elégséges, csupán azok terjedelme s fölszerelése nagyon hiányosak.

Tanítói között az 1868. 38. t. cz. szempontjából tekintve, törvényszerű minőségű volt 278 (73 %), ellenben az 1879. évi 18. t. cz. alapján számítva, csupán 71 (18 %) bírta teljesen a magyar nyelvet, további 84 (32 %) volt még némileg alkalmas, ellenben 222 (60 %) e czélra használhatlannak bizonyult. E szerint a tanítókat illetve, a törvényes állapot 43 %-nyi arányban nyilvánul.

E körülmény teszi érthetővé, hogy a 94

Digitized by Google

német (szász) ajkú iskola közül csupán 3-ban tanittatott a magyar (állami hivatalos) nyelv.

A tanitók javadalmazása igen silány, mert daczára annak, hogy az állami és községi iskolák tanitói átlagosan 400 egész 1000 frtnyi fizetésben részesülnek, egy-egy rendes tanitó átlagos jövedelme alig haladja meg a 249 forintot.

Átlagosan 1000 lakosra 151 tanköteles esik, s hogy ezen arány mennyiben felel meg a tényleges állapotnak, azt az 1880. évi népszámlálás fogja igazolni.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesekből 94. általában pedig 88 %, csakhogy ezzel szemben nem szabad figyelmen kívül hagyni a tankötelesek folytonos apadását.

A 8 havi tanidő általában megtartatott, de a nyilvántartás hiányosan vezettetett; mert a 234 iskola közül csak 137 (59 %) teljesitette ebbeli kötelességét.

A törvényszabta tantárgyak földolgozása szintén hiányosan észleltetett, a mennyibencsak 147 iskolában, s igy azoknak 62 %-kában tanittatott valamennyi tantárgy. Rendkívül tanittatott a rajz 93, a női kézi munka 15 s a házi ipar 13 iskolában.

A tanitás eredménye a következő arányokban mutatkozott. Ugyanis a 6 állami és községi iskolában a tantárgyak 63 %-léka jutott jeles eredményre, a 6 róm. kath. iskolában egyanolyanra 9 %-léka, a 36 gör. kath. iskolában a tantárgyaknak csak 4 %-léka tanittatott jeles eredménynyel, a 84 kel. gör. iskolában az arány 8 %-ban volt jeles, a 6 helv. hitvallásúban 38 % jeles, s a 93 ágost. hitv. evang. iskolában a jeles tanitási eredményt 44 %-nyi aránynyal lehet kifejezni. Megjegyzendő, hogy a 93 ágost. hitv. evang. (szász) iskolában a hazai földrajz és történelem, továbbá hazai alkotmánytan helyett a legtöbb esetben csak a szükebb (az erdélyi szászok 600 éves multjával foglalkozó) történelem, továbbá Erdély földrajza s az erdélyi ágost. hitv. egyház autonomiájának tana oktattatott, s a némileg kedvezőbb % ezen, az ország alkotmányával össze nem férő tantárgyak betudásával érettetett el, mert ezek levonása után csak 34 %-nyi a jeles eredmény.

Általában véve jeles eredmény csak 26 %-nyi arányban mutatkozik.

Könyvtár 102 iskolában találtatott. Ezek közt 96 olyan, melyet felnőttek is használhattak, 6 volt tanitói szakkönyvtár.

Népkönyvtár s iskolai takarékpénztár nem találtatott.

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadások 22.6 %-kal terhelték.

38. Nógrádmegye.

A közokt. törv. hatása az iskolaállitás dolgában a következőkben nyilvánúl. Uj iskola szerveztetett 27, tanterem 46, tanitói állomás 37. A tankötelesek száma közel 2 %-kal apadt, ellenben a tényleg iskolázóké mintegy 50 %-kal gyarapodott. Az iskolák fentartására 90 ezer frttal fordíttatik több.

Jelenleg 275 községe közül 255-ben helyben van iskola, 19 község becsatoltatott, 1-nek azonban nincs iskolája. Van ezenkívül 9 pusztai iskola.

A 355 tanterem közül teljes törv. magassággal 51 %, ugyanolyan térfogattal 42 %, teljes czélszerű butorzattal 33 %, s minden szükséges taneszközzel 45 % rendelkezett. Ezen tényezőkből ennélfogva 43 %-nyi arányban volt meg a teljes törvényseerűség.

A tanitók létszámában: tanitói oklevéllel bírt 83 %; a magyar nyelvet teljes oktató képességgel bírta 90 %. E szerint teljesen megfelelt a törv. követelésnek 86 %. Egy tanitóra s tanteremre 77 tanuló esett: igy a szükséglet közel 20 új tantermet kiván.

Ez utóbbiak javadalmazása átlag törvényszerű volt, a mennyiben egy rendes tanitó 359, s egy segéd 200 frtnyi fizetést élvezett.

1000 lakosra átlag véve csak 138 tanköteles mutattatott ki. A népszámlálás e tényezőt valószinűleg kedvezőbb alakban fogja igazolni.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesekből 95 %, s az általános iskolázás 88 %-ban nyilvánult. Azonban az iskoláknak 13 %-léka a törvényben kiszabott tanévet nem fejezte be, s a kimutatott félnapi mulasztásoknak alig 0.8 %-ka büntettetett.

Arra látszik ez mutatni, hogy N.-megye polgári hatóságai a közokt. törv. I. Fejezetét csak igen csekély erélylyel iparkodnak végrehajtani.

A törvényszabta tantárgyaknak mily terjedelemben történő alkalmazása a tanfelügyelői jelentés alapján meg nem állapitható, a mennyiben az abban foglaltak nem felelnek meg a többi tényezőkből kivonható következtetésnek.

Ugyanez mondható a **tanitás eredményéről.** Hogy egy tankerületben az iskolák 95 %-ka kivétel nélkül, minden tantárgyban jeles eredményre jusson, kétkedés nélkül elfogadni nem lehet.

Iskolai könyvtár találtatott a megyében 48. Kimutattatott 25 népkönyvtár 2206 magyar szövegű munkával. Tényleg azonban — a tanfelügyelői jelentés szerint — a könyvtárak állapota csak hiányosan ismeretes.

Digitized by Google

Iskolai takarékpéaztár volt 6 helyen 424 forgatóval és 1117 frt 63 kr. betéti összeggel.

Az állami egyenes adókkal szemben az iskolai kiadások 13.1 %-nyi arányban mutatkoznak. Mivel pedig ebben az állami segély 10 % erejéig található, kiderül, hogy Nógrádmegye adóalapja az orsz. átlagot megütő mértékben csak akkor terhelhetik, ha iskolafentartásra mintegy 20 ezer frttal több fordíttatik.

39. Nyitramegye.

E megyében 74 iskolával, 146 tanteremmel és 113 tanítói állomással van több, mint volt 1869-ben. Új tanterem épült 112. Tanköteleseinek száma csak igen lényegtelen eltérést mutat, jeléül annak, hogy az évenkénti összeírás meglehető gonddal történik. Az iskolába járók %-ka mintegy 30 %-kal emelkedett.

A 453 polgári község közül csak 299-ben van iskola, de iskoláztatás nélkül csak 1 község áll, mivel 153 községből a tankötelesek máshova járhatnak. Jelenleg egy-egy tanteremre átlag 77 tanuló esik, mi arra mutat, hogy a létszám közel 90 tanteremmel kevesebb a szükségesnél.

A 634 tanterem belső térfogata ismeretlen, a fölszerelést illetve: 85 % rendelkezett czélirányos butorzattal, s 35 % minden szükséges taneszközzel.

626 tanítói állomás közül okleveles tanítóval van betöltve 74 %, azoknak 76 %-ka bírta a magyar nyelvet teljes oktató képességgel. Ezen tényezőnek $^3/_4$-ed része felelt meg az 1868. 38. és 1879. 18. t. cz. követelményeinek.

Egy-egy rendes tanító javadalmazása átlag 368, s egy segédé 193 frtra rugott. Az elsőké meghaladja a törvényes minimumot, az utóbbiaké az alatt maradt.

1000 lakosra átlagosan 176 tanköteles esik. A kimutatás e szerint elfogadható alapon mozog.

Tényleg iskolába járt a 6—12 éveseknek 92, s az általánosnak 81 %-ka. Minthogy pedig az iskolák közül 23 % a törv. tanévet nem fejezte be, azonkívül e 700 ezernyi bejelentett mulasztásnak alig 0.1 %-ka büntettetett komolyabban, de e mellett a közs. előljárók az iskolai nyilvántartást nem vezették, látható, hogy a megyei közigazgatási hatóság nem fordít elegendő gondot és erélyt a tankötelezettség foganatosítására.

A törvényszabta tantárgyakat — egész kiterjedésben — az iskoláknak 89 %-ka alkalmazta nevelési eszközül. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 139, a női kézi munka 35, a házi ipar 7 iskolában.

Az állami magyar nyelv 358 iskolában taníttatott, de csak 154-ben volt az egyúttal tannyelv.

A tanítás eredménye a 24 községi iskolában 60 %-nyi arányban, a 204 felekezeti iskola közül a 288 róm. kath. iskolában 38 %-léknyi, a 6 helv. hitvallású ban 65 %-nyi, a 66 ágost. felekezetiben 5 %-nyi s a 44 mózes vallású felekezetiben 50 %-léknyi arányban volt jeles, minélfogva az általános eredmény a középszerűség alatt mozgott.

Könyvtár találtatott 104 iskolában, mindannyi vegyes tartalommal.

Iskolai takarékpénztár volt 6 helyen 131 betevővel és 176 frt 49 kr. forgatmánynyal.

Az állami egyenes adókat az iskolák kiadása 12.8 %-nyi arányban terhelte, s így az országos átlag megközelíttetett. A fentartási költségek 1869 óta megkétszereződtek.

40. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye.

Az 1876. évi törvényhatósági rendezés alkalmával területi változást szenvedvén, törzskönyvi munkálata még nincs teljesen befejezve. Innét van, hogy a különböző főtényezőkben előfordult változást csak hozzávetőleg lehet megállapítani. Ily értelemben véve, az iskolák száma 19 %-kal, a tantermeké 16 %-kal, a tanítók 22 %-kal, a tankötelesek 9 %-kal, a tényleg iskolába járóké 31 %-kal s az iskolafenntartásra fordított kiadás 66 %-kal gyarapodott. 1879—80-ban 5 községben szaporodott az iskolák száma.

Jelenleg — egy községet kivéve — mindenütt helyben van iskolája, ezenkívül 66 pusztán. A 464 iskolában 816 tanterem s 813 tanító áll a közokt. szolgálatában.

Kivántatnék pedig 1234 tanterem s ugyanannyi tanító, miből kiderül, hogy ezen tényezőben közel 33 %-nyi hiány mutatkozik.

Nincs kimutatva, hogy a tantermeknek hány %-léka bír törvényszerű belső kellékekkel. így csupán az tudható, hogy azoknak 79 %-ka kellő butorzattal bír, s 65 % rendelkezik minden szükséges taneszközzel.

A tanítók közt képesített volt 88 %, s a magyar nyelvet 99.6 % teljes oktató képességgel beszélte s írta, s csupán egy volt olyan, ki keveset tudott magyarúl.

A tanítók javadalmazása a nyugot európai államok tanítóiét megközelíté, mert minden rendes tanítóra átlag 482 frtnál magasabb, s egy segédre 280 frtnál több fizetés jutott.

Ezer lakosra átlagosan 177 tanköteles esett.

Tényleg följárt a 6—12 éveseknek 84, átlag pedig 77 %-ka. Azonban a törvényszabta tanévet az iskoláknak csupán 71 %-ka tartotta

Digitized by Google

meg teljesen, s a bejelentett 70 ezeret meghaladó félnapi mulasztásokból csak 1 %-ka büntettetett pénzbirsággal. Minthogy pedig ezenkívül az iskoláknak 21 %-ka rendes naplókat nem vezetett, az iskoláztatás viszonyainak rendezése a törvényhatósági közegek erélyesebb eljárását teszik kívánatossá.

A törvényszabta tantárgyakat neveléstanilag helyesen használta az iskolák közül 40 %. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 165, a női kézi munka 30, s a házi ipar 2 iskolában. E téren tehát sok még a tenni való.

A tanítás eredménye a következőkben nyilvánult: ugyanis a 4 állami iskolában jeles eredménynyel taníttatott a tantárgyak 72 %-nyi aránya, a 75 községi iskolában az arány 45 %-nyi, a 221 róm. kath. jellegűben 44 %-eyi, a 8 kel. gör. jellegűben 37 %-nyi, a 75 helv. hitvallásúban 53 %-nyi, a 39 ágost. h. evang. jellegűben 53 %-nyi, s a 35 mózes hitvallásúban 31 %-nyi arányban ugyanolyan.

Jeles eredmény mutatkozott e szerint átlag 40 %-nyi arányban. A középszerűség alatti 60 %-ban mutatkozik.

45 iskolában találtatott tanítói könyvtár, 78 iskolában kezeltetett népkönyvtár. Ez utóbbi 6637 munka, az előbbiekben pedig 3710 kötetnyi találtatott.

Iskolai takarékpénztár 10 helyen létesíttetett. A betevők száma 441-re, a forgatmány 1331 frt 27 krra rúgott.

Az állami egyenes adók az iskolák kiadásai által 12.3 %-nyi arányban voltak terhelve, melyben az állami segély mintegy 2 %-kal szerepelt.

Pestmegye e szerint még mintegy 80 ezer frtnyi iskolai kiadást viselhet az adóalap túlterhelése nélkül.

41. Pozsonymegye.

A közokt. törvény ideje alatt eddig 22 iskola, 136 tanterem, 84 tanítói állomás szervezésében mutatkozik a gyarapodás. E közben 18 új iskolaház, 99 tanterem épült. A tankötelesek száma 2.3 %-kal apadt, ellenben a tényleg iskolába járóké 3.4 %-kal, helyesebben 26 %-kal emelkedett. Az iskolák fentartására mintegy 55 %-kal több adatott ki.

Jelenleg 308 községe közül helyben bír iskolával 211 (69 %), csatlakozólag 97 (31 %). A tankötelesek oktatására 522 tanteremben 523 tanító működik: e szerint a létszám 113-mal kevesebb a szükségletnél.

A tantermeknek csupán egy csekély töredéke 2.9 % bír teljes törvényszerű belső magassággal, s 23 % ugyanolyan síktérfogattal. Helyes és teljes butorzattal rendelkezik azonban 79 %, s minden szükséges taneszközzel mintegy 48%. A tantermek állapota e szerint 38 %-nyi arányban mondhatók törvényszerűnek.

A tanítók között képezdevégzett volt 85%, ellenben az 1879. évi 18. t. cz. figyelembe vételével csak 30 %-ka a tanítóknak birta az állami hivatalos nyelvet teljes oktató képességgel. E tényezőben e szerint lényeges hiányok mutatkoznak.

Javadalmazásukat tekintve, meghaladta az átlag a törvényes minimumot, a mennyiben egy rendes tanító 390 s egy segéd 281 frtnyi fizetési átlagot élvezett.

A lakossági tömegben a tanköteles korúak 17 %-kal írattak össze, 1869-ben a népszámlálás 19.3 %-kot igazolt.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesekből 88 s az általánosból 84 %. Ez utóbbi az 1869. évi arányokkal szemben mutat 70 %-kot, 84 helyett.

A teljes szorgalmi évet az iskoláknak 98 %-ka tartotta meg, de a bejelentett félnapi mulasztások száma jóval meghaladta a félmilliót, melynek 0.4 %-ka büntettetett ugyan pénzbirsággal, de annak csak 0.1 %-ka foganatosíttatott. Ez azt látszik igazolni, hogy a helyi polgári hatóságok a törv. I. Fejezetével szemben erélytelen álláspontot foglalnak el.

A törvényszabta tantárgyakat az iskolák 77 %-ka teljes kiterjedésben alkalmazta, ezenkívül taníttatott a rajz 116, a női kézi munka 40 s házi ipar 9 iskolában.

58 iskolában a magyar nyelv mind másod tannyelv szerepelt.

Hogy mily arányokban észleltetett a **tanítás eredménye**, arra fölvilágosítást nyujtanak a következő adatok. Ugyanis: a 2 állami iskolában minden tantárgy jeles (?) eredménynyel (100 %) taníttatott, a 19 községi iskolában már csak 42 % arányban, a 208 róm. kath. jellegűben 17 %-nyi, a 11 helv. hitvallásúban 14 %-nyi, 22 ágost. hitv. iskolákban 24 %-nyi, a 24 mózes hitvallásúban 12 %-nyi s a 12 magán jellegűben 45 %-nyi arányban volt jeles.

Ezek után az átlagos eredmény 36 %-nyi arányban mondható jelesnek, s az általános eredmény a középszerű alatt áll.

Iskolai könyvtár 106 jeleztetik. E közt 86 mint népkönyvtár 5636 magyar, 4206 német s 1775 tót nyelvű kiadványnyal.

Iskolai takarékpénztár két helyen létesíttetett. A betevők száma 53. A forgatmány 613 frtra rúgott.

Digitized by Google

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadások 10.4 %-nyi arányban terhelték, melyben az állami segély mintegy 4 %-nyival lép föl. E szerint Pozsonymegye még közel 200 ezer frtnyi több terhet viselhet, s ezzel tanügyét rendezheti.

42. Sárosmegye.

A lefolyt tíz év alatti munkásságot mindössze 16 iskola, 15 tanterem keletkezése jellemzi. Föltünő e mellett, hogy az alatt a tanítók száma apadt egygyel, a tankötelesek pedig 0.9 %-kal, ellenben a tényleg iskolába járók %-ka 27-tel, az iskolák költségvetése mintegy 34 ezer frttal gyarapodott.

Jelenleg 379 községe közül helyben bírt iskolával 61 %, csatlakozva volt mintegy 32 %. Iskolával nem rendelkezett, de nem is iskoláztatott 7 %. Pusztai iskola volt 3.

A tantermek közül 50 %-nak volt meg a törvényszerű belső magassága, 49 % rendelkezett (1 □ méternyi) kellő térfogattal, 53 % mindenben czélszerű butorzattal és 41 % a szükséges tanszereléssel.

A tankötelesek létszámát tekintve, hiányzik még számszerint 20 tanterem. A meglevőknek 48 %-ka van törvényszerű állapotban.

Tanítói között oklevéllel bírt 75 %. Ellenben a magyar nyelvet csupán 22 % írta és beszélte teljes oktató képességgel. 57 % volt közöttük olyan, kit ennek tanítására használni nem lehetett. Ezen tényezőben a törvény. minőséget 48 % fejezi ki.

Javadalmazásuk silánynak mondható, mert egy rendes tanítóra átlag csak 248.7 s egy segédre 160.3 frt jövedelem esik.

Minden ezer lakosból 156 volt tanköteles, 1869-ben 165. Tényleg följárt ezeknek 88.4, illetőleg 80.3 %-ka, az 1869. éviekhez viszonyítva azonban csak 75.7 %. Minthogy pedig az iskoláknak alig 46 %-ka fejezte be a 8 havi tanévet, továbbá, miután daczára annak, hogy az iskolai nyilvántartás csak 84 %-nyi arányban volt meg, s a 117 ezernyi bejelentett mulasztásoknak 0.05 %-ka büntettetett komolyabban, végre a mennyiben a 265 iskola közül csak 16 % tanította a törvényszabta tantárgyakat neveléstanilag helyesen, látható, hogy e megye egyházi, iskolai s polgári hatóságai valmi kevés erélyt fejtenek ki az iskolai állapotok rendezése körül. Kétségtelen tény, hogy a szóban forgó év inséges viszonyai e megyét kemény megpróbáltatás alá vetették, s a közhatóságok ez által érzékenyen érintettek.

A tanítás eredménye a következő arányokban észleltetett, nevezetesen: a 2 állami és 2 községinél 40 %. A 119 róm. kath. jellegűben 25 %. A 97 gör. kath. iskolában 3%, s a 39 ágost. hitv. evang. jellegűben 15%-léknyi arányban volt csak jeles az eredmény, vagyis az átlagos % alig 21 %-ban nyilvánúl.

Iskolai könyvtár összesen 29 találtatott, melynek tartalmát a tanulók s a tanítók számára szolgáló tankönyvek képezék.

Iskolai takarékpénztár hiányzott.

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadások 14.2 %-nyi arányban terhelték, mi arra mutat, hogy e megye közvagyonossága nem engedi meg az iskolaügy rendezését a közadóképesség túlterhelése nélkül.

43. Somogymegye.

E tankerületben a tanfelügyelői jelentés szerint 21, az adatok egybehasonlítása szerint azonban csak 17 új iskola, 70 tanterem s 33 tanítói állomás szaporodás mutatkozik a 10 év elforgása alatt. Újból épült 105 iskolaház s 145 tanterem. A tankötelesek számában 0.3 %-léknyi apadás, ellenben az iskolába járóknál 27 %-nyi, s a fentartási költségeknél 55 %-nyi emelkedés látható.

Jelenleg 313 községe közül 94 % helyben és 6 % csatlakozva bír iskolával. Pusztai iskola van 10.

A tantermek állapotát a tanfelügyelő nem ismeri. Ezek száma a tankötelesekével szemben 62-vel kevesebb.

A tanítók közt oklevéllel bírt 86 %. A magyar nyelvet valamennyi teljesen birta.

Javadalmazásuk megfelelő, mert minden rendes tanítóra 384.6 s mindenik segédre 224.5 frtnyi évi fizetés esik.

Ezer lakos közt átlagosan 151 tanköteles gyermek találtatott.

Tényleg iskolába járt a 6—12 éveseknek 91.7 %-ka; az általános eredmény 88.3 %-ban mutatkozott. A mennyiben pedig az iskolák közül 6 % a törvény szerinti tanévet be nem fejezte, továbbá, miután a közel ½ millióra menő félnapi mulasztásokból egyetlen egy eset sem birságoltatott, végre, mivel a községi előljárók egyáltalában nem vezettek iskolai nyilvántartást, s a tanítók is csak ⅔-ad részben tettek abbeli kötelességüknek eleget, hozzáadva ezekhez, hogy a tanfelügyelő nem tudja, mily mértékben tanítottak a törvényszabta tantárgyak; kiderül, hogy Somogymegye iskolai és polgári hatóságai törvényszabta kötelességüket nem teljesítek kellően.

A tanítás eredménye az imént elmondottak után a beérkezett jelentésből alaposan el nem bírálható. Hozzávetőleg: a 22 állami

Digitized by Google

és községi iskolában 32 %, a 210 róm. kath. jellegűben 31 %, a 106 helv. hitvallásúban 34 %, a 27 ágost. hitv. iskolában 33 % s a 20 mózes hitvallásúban 45 %-nyi, általában véve e szerint 35 %-nyi arányban volt jeles eredmény.

Iskolai takarékpénztár nem jeleztetik. Iskolailag kezelt könyvtár találtatott 66, és pedig 16 tankönyv- és 50 ifjúsági olvasmány-gyüjtemény.

Az állami egyenes adók az iskolai kiadások által 12.9 %-nyi arányban terheltetnek. 10—15 ezer frtnyi e szerint azon összeg, mely az adóalapok túlterhelése nélkül iskolai czélokra még kiróható.

44. Sopronmegye.

A közokt. törvény szentesítése óta e tankerületben 30 iskola, 91 tanterem s 58 tanítói állomás szaporodott. A tankötelesek száma 0.5 %-kal apadt, ellenben az iskolába járóké 7 ezerrel (18 %), s az iskolák költségvetése 56 %-kal gyarapodott. Ugyanaz alatt 21 iskolaház és 30 tanterem épült.

Jelenleg 239 községe közül 85 % helyben s 15 % más községgel csatlakozva bír iskolát. Pusztai iskola van 6.

406 tanterme közül teljes törvényszerű belső magasságú volt 72 %, egy tanulóra 1 □ méternyi térfogattal bírt 23 %. Teljes butorzattal rendelkezett 82 %, és minden szükséges taneszközzel 51 %. E szerint ezen tényezőben a teljesen törvényszerű állapotot 57 % fejezi ki.

A 410 tanító közül képesített volt 91 %. A magyar nyelvet szó- és irásban teljes oktató képességgel bírta 69 %. 71 tanító volt olyan, ki az állami hivatalos nyelvet nem tudta. Ezen tényezőben tehát sok kivánni való marad fenn.

A tankötelesekhez mérve a tantermek száma 128-czal kevesebb a szüségletnél.

A tanítók javadalmazása kielégítő, mert egy-egy rendes tanítóra átlag 490 frt, s a segédekre 190 frt esik.

Minden ezer lakosra 183 tanköteles esik, 1869-ben 191 jutott.

Tényleg iskolába járt a 6—12 évesek közül 94, általában 92 %. Minthogy pedig az iskoláknak 45 %-ka a törv. tanévet nem fejezte be, s a községi előljáróknak 94 %-ka iskolai nyilvántartást nem vezetett, s bejelentett félnapi mulasztások száma csak 16.619, melyből mintegy 5 % birságoltatott; kiderül, hogy Sopron megyében a községi és iskolai hatóságok törvényszabta kötelességüket csekély erélylyel teljesítik.

A törvényben előirt kötelező tantárgyakat az iskolák 79 %-ka alkalmazta nevelési eszközül, hogy mily eredménynyel, arról szólanak a következő adatok. Ugyanis: a 4 községi jellegű iskolában a **tanítás eredménye** 25%-nyi arányban volt jeles, a 206 róm. kath. iskolában az arány 20 %-ban, a 40 ágost. hitvallásúban 30 %, s a 14 mózes hitv. iskolában 35 %-ban, így az eredmény átlag 27 %-nyi arányban volt jeles. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 86, a női kézi munka 18, s a házi ipar 9 iskolában.

Iskolai könyvtár volt minden iskola mellett, melyek közül hogy hány volt kizárólag tanulók kézi- s tanítók szakkönyv-gyüjteményét tartalmazó, hányban volt ifjúsági, s hányban népkönyvtár, tisztán ki nem mutattatott.

Iskolai takarékpénztár volt 1, 15 forgatóval s 5 frt forgatmánynyal.

Az állami egyenes adók az iskolai költségek által 12.8 %-nyi arányban terheltettek, melynek mintegy 0.5 %-kát az államsegély képezte. E szerint Sopronmegye adóalapjának túlterhelése nélkül még mintegy 30 ezer frtot bír el.

45. Szabolcsmegye.

Az ujonnan kikerekített törvényhatóságok közé tartozván, miután ezzel szemben a megyei közigazgatási bizottság s a tanfelügyelő az 1876-ban kiadott utasítás értelmében a tanügyi állapotot híven föltüntető törzskönyvet nem létesített, a lefolyt 10 év viszonyai át nem tekinthetők. De nem itélhető meg a tantermek mibenléte sem, csupán azt lehet megállapítani, hogy azok szám szerint elégtelenek. Hiányzik mintegy 80 tanterem.

A 311 tanító között képesített volt 81 %. A magyar nyelvet kivétel nélkül valamennyi — teljesen bírta.

Javadalmazásuk — aránylag véve — meglehetős silány, mert a bevallások után egy rendes tanító csak 351, s egy segéd csak 194 frtnyi évi jövedelmet élvez.

Ezer lakosra 151 tanköteles jutott.

Iskolába járt a 6—12 évesekből 85.4 %. Általában 79.1 %. Azonban 271 iskola közül 133 (49 %) a törvényileg megállapított tanévet nem tartotta meg. Azoknak 33 %-ka rendes nyilvántartást nem vezetett, s egyetlen előljárója sem tett ebbeli kötelességének eleget. Nem található tehát föltünőnek, hogy mindezek mellett csak 15 ezer félnapi mulasztás jelentetett be, s annak 5 %-ka birságoltatott.

De kellő világosságot is vetnek a fölhozott adatok arra, hogy mily mértékben teljesítik kö-

Digitized by Google

telességüket a szabolcsmegyei iskolai s polgári hatóságok.

A törvényszabta tantárgyakat az iskolák közül 76 % kivétel nélkül tanította, de a **tanítás eredménye** meglehetősen gyarlónak találtatott, mert a beérkezett jelentés szerint a 3 állami iskolában 44 %-nyi, a 2 községiben 0. %, a 73 róm. kath. jellegűben 8 %-nyi, a 47 gör. kath. iskolában 0.01 %-léknyi, a 121 helv. hitvallásúban 0.3 %, s a 17 ágost. hitv. evang. iskolában 2 %-nyi arányban találtatott jeles eredmény, és így a középszerűnél jobb eredmény alig 9 %-léknyi arányban mutatkozott.

Iskolai könyvtár volt 69 helyen. Közöttük tankönyvgyüjtemény 53, ifjúsági könyvtár 5, népkönyvtár 6 s tanítói szakkönyvtár 5. Iskolai takarékpénztár nem jeleztetett.

Az állami egyenes adók az iskolai kiadások által 13 %-nyi arányban terheltetett.

46. Szatmármegye.

1869 óta e tankerület iskoláinak száma 9 %-kal, a tantermeké 15, s a tanítóké 16 %-kal gyarapodott. A tankötelesek száma apadt, az iskolába járóké ellenben mintegy 8 %-kal emelkedett. Új iskolaház épült 114 s ugyanannyi tanterem.

Jelenleg 308 községe közül helyben 95 %, csatlakozva 3 % bír iskolával, e nélkül áll 1 %.

490 tanterme között teljes törvényszerű belső magasságú volt 33, ugyanolyan síktérfogattal bírt 37 %, továbbá helyes padokkal s minden szükséges butorzattal rendelkezett 34 %, és teljes tanszereléssel 45 %. E szerint a tantermeknek átlagosan 37 %-ka volt teljesen törvényszerű állapotban.

A 492 tanító között 79 % bírt tanképesítő okmánnyal, ellenben a magyar nyelvet csak 64 % bírta teljes oktató képességgel. Ez utóbbi teszi érthetővé, hogy az állami hivatalos nyelv alig 10 %-nyi arányban taníttatott megfelelő eredménnyel.

A tanítók javadalmazása nem felel meg a törvény követelésének, mert egy rendes tanítóra csak 289, s egy segédre csupán 144 frt évi fizetés esik.

Minden 1000 lakosra átlagosan 151 tantanköteles jut.

A 6—12 évesekből 63, átalában pedig 53.7 % járt iskolába. De hogy miként történt az iskolába járás, arra a következő adatok vetnek kellő világosságot. Ugyanis: a törvényszabta tanévet az iskoláknak csupán 75 %-ka fejezte be, s az egy milliót jóval meghaladó félnapi, bejelentett mulasztási esetek közül csak 0.08 % birságoltatott. Ha figyelembe vétetik e mellett, hogy az iskolai nyilvántartást az iskolák s községek 57 %-nyi arányban teljesíték, s a törvényszabta tantárgyaknak csupán 51 %-ka vétetett föl neveléstanilag helyesen; láthatóvá lesz, hogy úgy az iskolai, mint a közigazgatási hatóságok a törvény által előírt kötelességet meglehetős erélytelenséggel teljesíték.

A tanítás eredménye a 3 állami és 6 községi jellegű iskolában 77 %-nyi, az 54 róm. kath. iskolában 31 %-nyi, a 184 gör. kath. jellegűben 3 %, a 166 helv. hitvallásúban 24 %-nyi, és így átlag számítva 34 %-nyi arányban volt jeles. Rendkívüli tantárgyúl taníttatott a rajz 26, a női kézi munka 14 s a házi ipar 9 iskolában.

A 39 iskolai könyvtár vegyes tartalommal jelentetett be. Takarékpénztár nem létesíttetett.

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadás 12.9 %-kal terhelte, melyben az állami segély 3 %-kal találtatott.

E szerint Szatmármegye még 30—40 ezer frtnyi több iskolai terhet viselhet, s az ekként 193 ezer frtra növekedett iskolai jövedelemmel mintegy 500 tanítói állomást tarthat fenn átlag véve évi 400 frtnyi kiadással.

47. Szebenmegye.

A törvényhatóság s a tanfelügyelő az 1876-ban elrendelt törzskönyvi munkálatot nem fejezvén be, ez oknál fogva a tanügyi állapotokra visszapillantani sem lehet.

Jelenleg valamennyi községben, s ezenkívül 1 pusztán helyben van iskola.

Tantermei csupán szám szerint vannak bejelentve, egyéb minőségük ismeretlen.

A 301 tanító között képesített volt 80 %, ellenben csupán 71 % birta oly mértékben a magyar nyelvet, hogy azt teljes mértékben oktathassa. Ezen körülmény teszi azután érthetővé, hogy csupán 3 iskolában használtatott az állam hivatalos nyelve másod tannyelvűl, s általában véve, az iskoláknak csak 9 %-ka felelt meg az 1879. évi 18. t. cz. föltételeinek. Megjegyzendő itt, hogy az iskolák közül 30 %-nál több volt német ajkú.

Egy-egy rendes tanítóra átlagosan 324, s egy segédre csak 53 forintnyi évi javadalmazás esett.

Ezer lakosra átlag 144 tanköteles esik. Minthogy pedig az országos átlag jóval meghaladja a 15 %-kot, a bevallás kétségessé válik, s az 1880. évi népszámlálástól kell várni a tényleges állapot földerítését.

Digitized by Google

Tényleg iskolába járt a tankötelesekből 80.3 %, azonban a tankötelesek esetleges helyesbítése esetén ez arány mintegy 60 %-ra fog redukálódni.

A törvény szerinti tanévet az iskolák 10 %-ka nem fejezte be, de a törv. I. Fejezetében foglalt tankötelezettséget iparkodtak ugyan a hatóságok végrehajtani, mert a bejelentett 140 ezernyi ½ napi mulasztásból 5 % birságoltatott, habár ebből csak 0.4 % hajtatott végre. Észrevétetik azonban ezekkel szemben, hogy az iskolák közül csupán 82 % vezetett nyilvántartást, továbbá, hogy a községi elöljárók ebbeli kötelességüket kivétel nélkül elhanyagolták.

Hogy mily arányokban alkalmaztattak a törvényszabta tantárgyak, azt a jelentésből nem lehet biztosan megállapítani. Hasonló eset áll elő a **tanítás eredményét** illetve.

Iskolai könyvtár volt 62 helyen, melyből 7 tankönyvgyüjteményből, 8 tanítói szakmunkák gyüjteményéből, és 47 olyan könyvekből állott, melyeket felnőttek is használhattak.

Iskolai takarékpénztár nem létezett.

Az állami egyenes adók 18.5 %-nyi arányban voltak megterhelve az iskolai kiadások által, mi érthetővé teszi azt, hogy mily silány a megye közvagyonossága, s miért nem lehet tanügyi szükségletét a törvény követelményei szerint fedeznie.

48. Szepesmegye.

1869 óta e törvényhatóság területén az iskolák száma 51-gyel (21 %), a tantermeké 121-gyel (31 %), s a tanítóké 119-czel (33 %) szaporodott. Az építkezési viszonyok a tanfelügyelői jelentésből ki nem vehetők. A tankötelesek száma szintén emelkedett 4 ezerrel, s a tényleg iskolábajárás 44 %-kal javult. Az iskolák fentartási költségvetésében pedig ötszörös gyarapodás mutatkozik.

Jelenleg 224 községe közül 179 (80 %) helyben, 45 (20 %) csatlakozva bír iskolát. Ezenkívül van 7 pusztai iskola.

Tantermeinek száma 349 ugyan, de számszerint elégtelen, mert a tankötelesek befogadására legalább 365 tanteremre volna szükség. A tantermek belső térfogata s butorzatuk állapota ismeretlen, miután megfelelő törzskönyv hiányzik. Minden szükséges taneszközzel azoknak 51 %-ka rendelkezik.

Képesített volt a tanítóknak 86 %-ka, s a magyar nyelvet teljes oktató képességgel csak 44 % bírta, s további 40 % volt közöttük olyan, kit ez érdemben némileg használni lehetett.

Egy-egy rendes tanító átlag véve 347, s egy segéd 141 forintnyi évi javadalmazásban részesült.

Miként fentebb jeleztetett, a tankötelesek száma 1869 óta folytonosan gyarapodott, jelenleg 1000 lakos között 174 a tanköteles korú.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 94.7, általában pedig 92.4 %. A beérkezett jelentés szerint valamennyi iskola megtartotta a tanévet, s a szorgalmi idő alatt elkövetett félnapi mulasztások száma valamivel meghaladta a 38 és ½ ezeret, melynek — állítólag — 10 %-kánál több birságoltatott. Voltaképen 2.5 %-nyi birságpénz mutattatott ki. Az adatokra mindenestre helyesbítő hatással van a jelentésnek azon része, mely beismeri, hogy a községi elöljárók iskolai nyilvántartást nem vezettek. Arra látszik ez mutatni, hogy a tanfelügyelő kerületét nem ismeri alaposan, s a törvényhatóság a jó rend megvalósításával keveset törődik.

A törvényszabta tantárgyakat az iskolák 37 %-ka használta föl neveléstanilag teljesen, s a **tanítás eredménye** a következő arányokban jelentetett be jelesnek. Ugyanis: a 2 állami iskolában a tantárgyak 54 %-nyi, a 20 községiben 60 %-nyi, a 153 róm. kath. jellegűben 26 %, a 17 gör. katholikusban 11 %, a 49 ágost. hitvallásúban 6 %-nyi arányban értek el jeles eredményt, ennélfogva az átlagos % mintegy 30.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 30, a női kézi munka 29 és a házi ipar 6 iskolában.

Az iskolai könyvtárakról szóló adatok hiányosak. Iskolai népkönyvtár és iskolai takarékpénztár nincs.

Az állami egyenes adóalapot az iskolai kiadások 31.5 %-kal terhelik, s miután az egyenes adók mennyiségét 613.998 frtban a megyei adófelügyelőség mutatta ki, ellenben az iskolaiak a tanfelügyelő kimutatásából erednek, e roppant megterheltetés fölött kétely nem támadhat.

49. Szilágymegye.

Hogy milyen tanügyi mozgalom folyt le ezen tankerületben 1869 óta, azt azon okból nem lehet teljes biztossággal megállapítani, mert a törvényhatóság 1876-ban újból szerveztetett.

A beérkezett jelentés 112 új keletkezésü iskolát mutat ki, ezenkívül 27 tanítói állomás keletkezéséről szól. Valószinű e szerint, hogy a 112 iskola helyett csak 20—25 létesült. Ugyancsak a jelentést véve alapúl, a lefolyt 10 év alatt 100 iskolaház és 121 tanterem építése történt meg.

Jelenleg 244 községe közül 95 % helyben,

Digitized by Google

3.5 % csatlakozva bír iskolát. Mindent nélkülöz 0.5 %.

Tantermeinek csak 14 %-ka volt teljesen törvényszerű belső magasságú, 36 %-ban esett mindenik tankötelesre legalább 1 □ méternyi síktérfogat, továbbá czélszerű butorzattal rendelkezett 46 %, s minden szükséges taneszközzel 39 %. E szerint a tantermek közül átlag véve 34 % volt törvényszerű állapotban. Szám szerint véve, a tantermek elégségesek, de egyéb állapotukban silánynak mondhatók.

A tanítók között a közokt. törv. 133. §-a szempontjából itélve képesített volt 67 %, ellenben az 1879. évi 18. t. cz. 3. §-át véve irányadóúl, csak 43 %-léka azoknak bírta a magyar nyelvet teljes oktató képességgel. Innét ered, hogy az állam hivatalos nyelve csak 35 %-nyi arányban taníttatott jó sikerrel.

De silány is a tanítók javadalmazása, mert egy-egy rendes tanítóra, daczára annak, hogy a 22 állami és községi iskola tanítói 300 frttól 1000 frtig terjedő fizetést húznak, csak 229 frt, s egy segéd ellenben 233 frtnyi javadalmazást élvez.

Népesedési viszonya kedvezőtlen, mert átlag csak 143 találtatik 1000 lakos között. Különben ennek igazolása a népszámlálástól várandó.

Iskolázott pedig a 6—12 éveseknek 56.7, s az általánosnak 54 %-léka. Minthogy pedig a tanévet az iskoláknak csak 81 %-léka fejezte be teljesen, e mellett a bejelentett mulasztások száma 78 ezerre rúg, melynek mintegy 7 %-ka birságoltatott, továbbá, a mennyiben az iskolák közül csak 62 % tartotta nyilván az iskolai mozgalmat, a községi előljárók által pedig iskolai nyilvántartás egyáltalában nem vezettetett: e részben a törvényhatóság és az iskolai felügyelettől erélyesebb eljárás kivánható.

Az iskoláknak 66 %-léka tanította a törvényszabta tantárgyakat kivétel nélkül; rendkívüli tantárgy volt a rajz 249 (!?), a női kézi munka 37, s a házi ipar 31 helyen. Sajnos, hogy ezen adatok s a megye iskoláinak intellectuális értéke közt nincs meg az elfogadható arány.

A tanítás eredménye volt az 1 állami iskolában 60 %, a 22 községi jellegűben 45 %, a 13 róm. katholikusban 23 %, a 180 gör. kath. iskolában 14 %, a 12 kel. gör. jellegűben 17, s a 70 helv. hitvallásúban 20 %-nyi arányban jeles. A középszerűnél jobb eredményt e szerint a 20 % fejezi ki.

Iskolai könyvtár volt 60 helyen; ebből 25 tankönyvgyüjtemény, 20 ifjúsági olvasmány, 9 olyan, melyet felnőttek is használhattak, 6 pedig tanítói szakkönyvtár.

Az iskolai népkönyvtárakra vonatkozó adatok hiányzanak, mert azok a 4—5 évi mozgalom daczára eddig számba nem vétettek.

Iskolai takarékpénztár volt 2, 93 gyermek betevővel s 56 frt 27 kr. forgatmánynyal.

Az állami egyenes adók az iskolai kiadások által 13.7 %-nyi arányban terheltettek meg, melyben az állami segély 1/9-ed részben találtatott.

50. Szolnok-Dobokamegye.

A közokt. törv. szentesítése óta e megyében 19 iskolával, 40 tanteremmel és 46 tanítóval van t ö b b.

Jelenleg 320 községe közül 89 % helyben, 10 % csatlakozva iskoláztat, s van még egy pusztai iskola. 1 %-ka a községeknek nem rendelkezik iskolával.

A tanhelyiségek száma minden ily czélra szolgálókat összevetve 313. Közöttük 7 % volt törvényszerű belső magasságú, s ugyancsak 7 %-ban esett egy-egy gyermekre megfelelő síktérfogat; 14 %-ban találtattak czélszerű bútorok, s minden szükséges taneszközzel rendelkezett 32 %. Átlag véve a tanhelyiségeknek csak 19 %-ka volt törvényszerű állapotban, s így e tényező rendkívüli elhagyatottságban tengődik.

Az állomáson levő tanítók között az 1868. 38. t. cz. 133. §-ának megfelelt 69 %, de a 1879. évi 18. t. cz. követelményének már csak 34 % tehetett eleget. Nem csudálható ennélfogva egyfelől, hogy a magyar nyelv tanítása e tankerületben feltünően el volt hanyagolva, és másfelől, hogy a tanítók javadalmazása oly silány volt, hogy habár a 19 állami és községi jellegű tanintézetben a tanítók fizetése 400 és 900 frt közt váltakozott, a rendes tanítók javadalmi átlaga alig 200 frt.

A jelentés ezer lakos között 111 tankötelest gyermeket mutat ki. Föltünő apadás észlelhető e részben már csak a közel multtal szemben is, a mennyiben még az 1877. évi összeírás alkalmával 152 tanköteles találtatott minden ezer lakos közt.

Csakis ezen körülmény magyarázza meg, hogy míg 1877-ben a 6—12 éveseknek 48 %-ka járt iskolába, 1880-ban e tényező már 74 %. Kisebbedvén a tankötelesek száma, a tényleg iskolába járóknál mutatkozó csekély (901) javulás föltünő % szaporodásban nyilvánul: mi a jelentési alapon 26 %, ellenben az 1877. évi kulcs szerint csak 7 % körül áll, s így 74 helyett csak 55.

Az átlagos eredmény 54 %. (1877-ben 36 %), helyesbítve pedig 39 %, mi tényleg ala-

Digitized by Google

posabb következtetésre ad jogot a többi tényezők haladásával szemben.

Ha bármi oknál fogva 3 év elforgása alatt egy 210.587 lakosból álló tömegnek 32.500 tanköteles gyermeket tevő alkatrésze 9062-vel, vagyis 27.8 %-kal, továbbá az ugyanez idő alatt természetesen bekövetkező évi szaporodási contingenssel (ez átlag 3600 × 3 = 10.800) elpusztúl, mi a Sz. D. megyei adatok szerint állítólag megtörtént, oly esemény, mely méltán kétkedésre ád alkalmat, s a csökkenés okait inkább a fölületes összeírásban keresi, és véli föltalálni.

A törvényszabta 8 havi tanévet az iskoláknak csak 7 %-ka fejezte be, s így ezen tényezőben sincs javulás, és a szorgalmi idő alatt elkövetett félnapi mulasztások száma megközelíti a másfél milliót, melynek 0.06 %-ka birságoltatott. Minthogy pedig a nyilvántartási naplókat csak 41 %-nyi arányban vezették az iskolák, s a községi elöljárók ezt teljesen elhanyagolták, kétségtelenné válik, hogy a tankerületben a közokt. törvény végrehajtása iránti érzék csak igen csekély mértékben van kifejlődve.

A törvényszabta tantárgyak közül csak a hittan, az írás, olvasás, számvetés, továbbá az ének taníttatott általában, az arány 34 %-ban fejezhető ki.

A tanítás eredménye a 14 állami és 5 községi iskolában 96 %, a 9 róm. kath. jellegűben 21 %-nyi, a 225 gör. katholikusban 0.0 %, az 55 kel. gör. jellegűben 0.0 %-nyi, a 30 helv. hitvallásúban 29 %, s az 5 ágost. hitv. evang. iskolában 1 %-nyi arányban találtatott jelesnek. E szerint a középszerűnél jobb eredmény csak az állami és községi iskoláknál mutatkozott, ellenben a többieknél igen silány volt.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 19, s a női kézi munka 19 iskolában.

Iskolai könyvtár volt 18 helyen, s e közt 15 tankönyv, 1 ifjúsági olvasmány, 1 felnőttek által használható, s 1 tanítói szakkönyvtár találtatott.

Iskolai takarékpénztár volt 1, 58 betevővel s 17 frt 42 kr. betéttel.

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadások 17 %-nyi arányban terhelték, melynek 1/4-ed része mintegy 4 % állami segélyből állott.

51. Szörénymegye.

A közokt. törvény hatása azon okból, mivel a tankerület a régi határőrvidék egy részéből szerveztetett, meg nem figyeltetett.

Jelenleg 106 községe közül helyben 91.5 %, csatlakozva 6.5 % bír iskolával. Iskola nélkül van 2 %. Pusztai iskola van 1.

136 tanterme között teljes törv. magasságú találtatott 40 %, ugyanolyan síktérfogatú 0 %. Helyes butorzatú volt 22 %, s minden szükséges taneszközzel azoknak mintegy 50 %-ka rendelkezett. A meglevő tantermeknek mintegy 28 %-ka volt e szerint törvényszerű állapotban, de számszerint véve, még 76 tanterem hiányzott.

A 132 tanító között a közokt. törv. 133. §-ának megfelelt 82 %, ellenben az 1879. évi 18. t. cz. szempontjából tekintve, csak 15 %, volt használható. Innét van, hogy a magyar nyelv csak 35 iskolában használtatott másod tannyelv gyanánt.

A tanítók javadalmazása megüti a törvényes minimumot, a mennyiben egy-egy rendes tanító átlag 353 s egyéb segéd 330 forintnyi évi fizetést húz.

Minden ezer lakosra 178 tanköteles jutott. Iskolába járt pedig a 6—12 éveseknek 81, általában azoknak 83 %-ka, még pedig teljes tanéven át. Az időközi mulasztások száma meghaladta a 40 ezeret, melynek azonban csak 1.6 %-ka birságoltatott.

A törvényszabta tantárgyak közül csak a hittan, írás, olvasás, számvetés, nyelvtan, beszédért. gyakorlat, s az ének taníttatott általában, ellenben a többiek csak 25 %-nyi arányban vétettek föl.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 10, a női kézi munka 2, s a házi ipar (kezdetlegesen) 2 iskolában.

A tanítás eredménye a következő arányokban észleltetett jelesnek; ugyanis a 10 állami iskolában 80 %-nyi, a 95 községiben 36 %-nyi, a 2 kel. gör. jellegűben 35 %-nyi mértékben. Fele részben mutatkozott e szerint az oktatás körébe fölvett tantárgyakban elért eredmény jelesnek.

Iskolai könvtár 16 helyen találtatott. Köztük azonban népkönyvtár nem volt, de hiányzott az iskolai takarékpénztári intézmény is.

Az állami egyenes adókat az iskolai kiadások 30 %-nyi arányban terhelték, de annak 1/3-ad részét államsegély képezte, további harmadrésze pedig alapítványokból származott. E szerint az adóalap még mintegy 8 —10 ezer frtnyi új terhet bír el.

52. Temesmegye.

E tankerületben, hozzáértve a bekebelezett határőrvidéki részeket is, 64 iskolával, 218 tanteremmel s 213 tanítóval van több, mint volt

Digitized by Google

1869-ben. Új iskolaház épült 32, tanterem 152. A tankötelesek számában mintegy 6 %-nyi, az iskolába járóknál 42 %-nyi, s a fentartási költségekben közel 60 %-nyi emelkedés észlelhető.

A lefolyt tanévben 221 községe közül helyben bírt iskolával 98 %, s csatlakozva 2 %. Pusztai iskola van 3.

Tantermeinek száma 600, de ez a tankötelesekével szemben elégtelen; a hiány 98 tanterem.

A meglevők közül teljes törvényszerű belső magassággal bír mintegy 60 %, ugyanolyan belső síktérfogattal csak 9 %. Czélszerű padokkal el volt látva 69 %. Az, hogy hány rendelkezett minden szükséges taneszközzel, a tanfelügyelői jelentésből nem volt megtudható, miután törzskönyvében ezekre figyelmet nem fordított.

A 614 tanító között 93 % felelt meg a közokt. törv. 133. §-ának, de az 1879. évi 18. t. cz. követelményének csak 49 % felelt meg.

Javadalmazásuk a monarchia másik felében uralkodó általános fizetési viszonyokkal azonos, mert egy rendes tanítóra átlag 508, s egy segédre 318 frt jutott.

A jelentés szerint a tankötelesek száma apadt, s ezer lakosra csak 151 tanköteles gyermek esett.

Tényleg iskolázott a 6—12 éveseknek 89, általában annak 81 %-ka, ½ milliónyi időközi mulasztással, melyből mintegy másfél százalék birságoltatott.

Az iskolai nyilvántartást az iskolák kivétel nélkül vezették, de a községi előljárók teljesen elhanyagolták azt.

A törvényszabta tantárgyak 59 %-nyi arányban használtattak föl a nevelés eszközeül. Rendkívüli tárgyúl szolgált a rajz 68, a női kézi munka 48, s a házi ipar 6 iskolában.

A tanítás eredménye a következő arányokban észleltetett. Ugyanis: a 9 állami iskolában jeles volt 79 %-nyi arányban, a 105 községiben 70 %, az 51 róm. kath. jellegűben 70 %, a 22 gör. katholikusban 18 %, a 154 kel. gör. iskolában 24 %, a 2 helv. hitvallásúban 49 %, s a 10 ágostaiban 40 %-ban. Az általános arány e szerint 50, s így az eredmény középszerű.

Iskolai takarékpénztár volt 5 iskolában. 455 betevővel és 268 frt 41 krnyi betéti összeggel.

Iskolai népkönyvtár találtatott 132 helyen 8599 kötettel.

Az állami egyenes adóval szemben az iskolai kiadások az állami segélyek betudásával 13.5 %-lék, az államsegély levonásával pedig 12 %-lék.

53. Tolnamegye.

E tankerületben 1869 óta a következő főbb mozzanatok észleltettek. Ugyanis 24 iskolával, 88 tanteremmel és 65 tanítói állomással van több, s 56 iskolaház és 78 tanterem épült. Az iskolába járók száma emelkedett 23, illetőleg 21 %-kal, s az iskolai vagyon 59 %-kal. Ellenben a tanköteleseknél 7 %-nyi az apadás.

Községei közül 99 % helyben, s 1 % csatlakozva tart iskolát. Pusztai van 17.

A tantermek száma 334, s a tanítóké 335. Az előbbiek közül a törvény követelményeinek megfelelő belső magasságú volt 70 %, kellő térfogatú 32 %. Rendes padokkal s butorzattal rendelkezett valamennyi, s minden szükséges taneszközzel 54 %. Egyébként hiányzik még 92 tanterem.

Megjegyzendő azonban, hogy az iskolai butorzat és tanszerelés dolgában igen tág fölfogásnak adatik hely, mert például teljes tornaeszköz-gyüjtemény 107 jelentetett be, s úgy látszik, a padokat és tanszéket már teljes butorzatnak tekintik.

A tanítók közül 90 % felelt meg a törv. 133. §-ának, s 99 % az 1879. évi 18. t. cz. követelésének. Díjazásuk tisztességes volt, mert egy rendes tanítóra átlag 470, s egy segédre 269 frtnyi fizetés esett.

A tanköteleseknek 94.6, illetőleg 83.8 %-ka a teljes tanévet megtartotta, s a félnapi mulasztásokból egy-egy iskolázóra csak 2.3 eset jutott. Csakhogy a mulasztásoknak alig 0.1 %-ka büntettetett, s az iskolai nyilvántartás 46 %-nyi arányban vezettetett.

Arra mutat ez, hogy a közhatóságok nem igen nagy erélyt fejtenek ki a tankötelezettség megvalósítására.

De megjegyeztetik még az is, hogy oly megyében, hol a tankötelesekből számosan pusztai majorságokon szerte szórva laknak, az iskolába járás 95.6 %-ban föltünően kedvező.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 88 %-ka alkalmazta teljesen.

A tanítás eredménye azonban átlag véve csak 15 %-nyi arányban volt jobb a középszerűnél. És pedig a 14 községi iskolában 19 %, a 83 róm. kath. jellegűben csak 9 %, az 5 kel. gör. hitfelekezetiben 0. %, a 34 helv. hitvallásúban 18 %, a 32 ágost. hitv. evang. iskolában 19, s a 18 izr. iskolában 27 %-nyi arányban.

Digitized by Google

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 185, a női kézi munka 7 s a házi ipar 1 iskolában.

Vegyes könyvtár találtatott 79. Iskolai takarékpénztár 1, 54 résztvevővel és 251 frt 66 kr. betéti forgatmánnyal.

Az egyenes adóalap, az állami segélyek levonásával 12 %, együttvéve pedig 12.4 %-nyi arányban terheltetett az iskolai kiadások által. Mivel pedig az egészben még 1.8 %-nyi jövedelem alapítványokból származott, látható, hogy az adóalap tényleg csak 10.2 %-kal van terhelve, s mintegy 53 ezer frt hozzáadással éri el az országos átlagot.

54. Torda-Aranyosmegye.

Miként a tanfelügyelői jelentés mutatja, e tankerületre 1869 óta 42 iskola és 65 tanítói állomás szervezése, 61 iskolaház, és 82 tanterem építése esik. 1879—80-ban ezekből 2 iskola szerveztetett, 3 iskolaház épült, 7 tanterem szaporodott s 2 tanítói állomás szerveztetett.

Ugyanez időben községeinek 98.6 %-ka csatlakozva bírt 208 iskolát. Ezenkívül volt még 5 telep-iskola. A tantermek száma kitett 231-et s a tanítóké 223-at.

Tantermei — figyelemmel a tankötelesek csekély arányára — szám szerint elégségesek. Statistikai átlag szerint azonban a hiány 30—35 közt áll.

Hogy mennyiben törvényszerű azok belső térfogata, arról a jelentés nem tud fölvilágosítást adni. Fölszerelésükről azt jelzi, hogy azoknak 30 %-ka bír minden szükséges butorzattal, s 38 %-ban találtatik minden kellő taneszköz.

A tanítók közt csak 42 % volt olyan, ki a közokt. törvény 133. §-ának, s 54 %, ki az 1879. 18. t. cz. követelményeinek megfelelt. Ez utóbbinak tudható be főképen, hogy az iskoláknak csak 43 %-ka tett eleget a törvény rendelkezésének.

Egyáltalában észrevehető, hogy ezen főtényezőben tetemes hiányok találhatók.

De silány is a tanítók javadalmazása, miután daczára annak, hogy a 16 %-nyi arányú állami és községi iskolák tanítói 300 frttól 1000 frtig terjedő fizetést élveznek, egy rendes tanítóra csak 284 frtnyi fizetési átlag esik.

A tankötelesek száma helytelen arányban áll a lakossági tömeggel, mert 1000 lakosra csak 116 tanköteles korú gyermek jut.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 77, általában pedig 56%. Ha azonban a tankötelesseket az általános statistikai arányban tekintjük, az általános százalék leesik mintegy 40-re. Hogy mily roszúl folyt a törvény végrehajtása, arra bizonyítékot találni a következő adatokban. Ugyanis a tanévet az iskoláknak csupán 26%-ka fejezte be, továbbá a bejelentett félnapi mulasztások száma, daczára annak, hogy az iskolai nyilvántartás csak 65 %-nyi arányban vezettetett, 31.686 esetet mutat föl, melynek 0.3 %-ka birságoltatott.

Ha figyelembe vétetik végre, hogy a törvényben kiszabott tantárgyakat az iskoláknak 49 %-ka alkalmazta teljes kiterjedésben, kiderül, hogy a helyi iskolai és polgári hatóságok a törvény végrehajtását igen csekély erélylyel foganatosíták.

A tanítás eredménye a tanfelügyelő jelentése szerint nem határozható meg százalékos arányokban. Általában csak az vehető ki belőle, hogy az állami iskolák a középszerűnél jobb eredményre, a községiek a középszerűre jutottak, ellenben a többiek nagyon is azalatt működtek.

A 12 könyvtár között 5 volt népkönyvtári jellegű.

Iskolai takarékpénztár nem jeleztetett. Az állami egyenes adókkal szemben az iskolai költségek 14.3 %-nyi arányban állottak, de annak 1/4-ed részét állami segély képezte.

55. Tornamegye.

1869 óta egy iskolával s 1 tanítóval szaporodott a létszám. Tankötelesseinek száma ellenben megapadt 427 gyermekkel. Az iskolába járók száma gyarapodott 1034-gyel, s a fentartási költségek 7 ezerről 13 ezerre emelkedtek.

Ez idő szerint 88 % bír helyben, s 12 % csatlakozva iskolával.

Tantermei között törvényszerű belső magasságú és ugyanolyan térfogatú volt 53 %, teljes és czélszerű butorzattal bírt 64 %. Törvényszerű állapotban találtatott e szerint azoknak 57 %-ka. Szám szerint tekintve, a tantermek elegendő mennyiségben léteznek.

Tanítóinak 70 %-ka felelt meg a közokt. törv. 133. §-a föltételének, s az 1879. 18. t. cz. követelményeinek valamennyi.

Díjazásuk azonban meglehetősen silány állapotú volt, mert egy rendes tanítóra csak 257, s egy segédre 162 frt esett. Megjegyzendő, hogy az állomások 33 %-kát segédek töltik be, mi alig érthető, miután 51 iskolában 52 tanító van alkalmazva, így azok általában egy tanítós iskolák.

Tanköteleseinek száma a népszámlálás óta majdnem 11 %-kal csökkent, úgy hogy most

Digitized by Google

1000 lakos közt csak 150 a 6—15 éves gyermek.

A tanfelügyelői jelentés nyomán haladva, 100, 6—12 éves gyermekből 98.8 % iskolázik, s átlag a 6 - 15 évesekből 96.8. A tankötelesek és tényleg iskolázók viszonyainak összehasonlítása e szerint alig érthető, mert a míg pl. a 6—15 évesek évről-évre pusztulnak, mi kedvezőtlen egészségügyi állapotokat sejtet, addig másfelől 1000 (6—12 éves) gyermek közül följárhat 983. Ezeknél ismét a legkedvezőbb egészségi viszony áll be. Minthogy pedig a hatóságok a legszigorúbb s a legpontosabb összeírásról tesznek jelentést, be kell várni az 1880. évi népszámlálás eredményét.

A tanévet mindenik iskola befejezte, s a szorgalmi idő alatt csak 16 ezer ½ napi mulasztás követtetett el, melynek azonban csak 0.8 %-a birságoltatott. Nyilvántartást mindenik iskola vezetett, de a községek közül már csak 43 %.

A törvényszabta tantárgyakat az iskolák 78 %-ka használta egész kiterjedésben, mi aránylag igen kedvezőnek mondható, kivált ha figyelembe vétetik, hogy a tanítók közt csak 70 %-nyi volt képesített, s 66 %-nyi a rendes.

A tanítás eredményét jelzik a következő arányok. Ugyanis: a 23 róm. kath. jellegű iskolában 35 %, a 3 gör. katholikusban 47 %, a 24 helv. hitvallású iskolában 29 %, s az 1 magán jellegűben 60 %-nyi arányban a tantárgyak jeles eredményre jutottak.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 16, s a női kézi munka 8 iskolában. Megyjegyzendő, hogy csak egy női tanerő volt alkalmazva.

Iskolai vegyes könyvtár volt 21. Takarékpénztár hiányzott.

Az állami egyenes adók az iskolai szükségletek által 16.4 %-nyi arányban érintettek, melyben az alapítványi jövedelem mintegy 3 %-kal szerepelt.

56. Torontálmegye.

A volt katonai határőrvidék egy részének hozzácsatolása által e tankerület tanügyi állapota lényeges változáson ment át, mert 1869 óta iskoláinak száma 200-ról 314-re, tantermei 295-ről 597-re, s tanítói 298-ról 588-ra emelkedett.

A tanfelügyelői jelentés szerint 22 iskola, s 61 tanítói állomás szervezése, 20 iskolaház és 38 tanterem építése jellemzi a lefolyt idők mozgalmát. 1869-ben mintegy 114 ezer, jelenleg már 340 ezer frt fordíttatott iskolai czélokra.

Községei közül 97 % bír helyben, s 3 % csatlakozva iskolát. Ezenkívül van 3 pusztai iskola.

Tantermeit tekintve, azok közt 71 % volt teljes törvényszerinti belső magasságú és 61%-ban esett egy-egy gyermekre törv. síktérfogat. Ezenkívül 87 % rendelkezett czélszerű butorzattal, és 45 % minden szükséges taneszközzel. E szerint ezen tényezőnek átlag 66 %-ka volt megfelelő állapotban.

Szám szerint véve, hiányzott még 300 tanterem s ugyanannyi tanító.

Ez utóbbiak között a törv. 133. §-ának eleget tett 95 %, de a 1879. évi. 18. t. czikknek már csak 55 % felelhetett meg.

Javadalmazásuk kielégítőnek mondható, mert minden egyes tanítóra átlag véve 465 forint esik.

Hiányosnak látszik azonban a tankötelesek összeírása, a mennyiben 1000 lakos közt csak 146 tanköteles találtatott. A népszámlálási adatok fogják a helyesbítést megadni.

A tanévet kivétel nélkül megtartották az iskolák, de a félnapi mulasztások száma meghaladta az egy milliót, melynek mintegy 0.5 %-ka birságoltatott. Hozzáadva ezekhez azt, hogy az iskolai nyilvántartások rendszeresen csak 47 %-léknyi arányban vezettettek, látható, hogy a törvény végrehajtása még sok kívánni valót hagy fenn.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 83 %-ka egész kiterjedésben használta, s rendkívüli tantárgy volt a rajz 190, a női kézi munka 200 s a házi ipar 2 iskolában.

A tanítás eredménye a következő arányokban volt jobb a középszerűnél; ugyanis: a 6 állami és 147 községi jellegűben 71 %-nyi arányban találtatott jelesnek, az 51 róm. kath. iskolában 59 %-nyi, a 4 gör. katholikusban 18 %-nyi, a 85 kel. gör. jellegűben 13 %, a 4 ágost. hitv. és 1 helv. hitv. iskolában 27 %, s a 6 mózes vallásúban és 6 magán jellegűben 41 %-nyi arányban volt olyan. Az átlagos jobb eredményt 38 % fejezi ki.

Iskolai vegyes könyvtár találtatott 137 helyen, és iskolai takarékpénztár 1 helyen, 18 részvényessel és 45 forgatmánynyal.

Az állami egyenes adóalapot az iskolai szükségletek 7.2 %-nyi arányban terhelték, melyből levonván a 30 ezer frtnyi államsegélynek megfelelő 10 %-nyi részt, vagyis 0.72 %-kot, kiderül, hogy Torontálmegye csak 6.4 %-nyi arányban van megterhelve, s így még mintegy 320 ezer frtnyi további költséget fordíthat iskoláinak rendezésére, s 660 ezer frt költségvetéssel

Digitized by Google

(egy tanteremre átlag 603 frtot számítva), 1000 tanteremnél többet létesíthetne.

57. Trencsénmegye.

E tankerületben a lefolyt 10 év alatt 92 iskola s 112 tanítói állomás szerveztetett, 92 iskolaház, 132 tanterem újból építtetett. Tankötelesseinek száma azonban több, mint 1 %-kal csökkent, míg a tényleg iskolázóké 20 ezerrel emelkedett. Ugyancsak emelkedett a fentartási költség is, és pedig 48 ezerről 140 ezerre.

409 községe közül a lefolyt tanévben 67 % tartott helyben iskolát, 32 % a szomszéd községit használhatta, s 1 % nem iskoláztatott.

A községekben 356 s a pusztákon 2 iskola volt, összesen 447 tanteremmel és 444 tanítóval.

Hogy mily térfogatúak a tantermek, azt a tanfelügyelői jelentés nem mutatja ki, mert hiányzik a kellő törzskönyv. Helyes padokkal és minden butorzattal rendelkezett 53 %, s minden szükséges taneszközzel szintén 53 %.

Számszerint tekintve, hiányzott 65—70 tanterem. A tanítók közt a 1868. 38. t. cz. 133. §-ának eleget tett 55 %, ellenben az 1879. évi 18. t. cz. követelményének már csak 39 % felelhetett meg.

Ez egyik főbb oka annak, hogy a magyar nyelv csak 69 iskolában használtatott másod tannyelvül.

A rendes tanítók javadalmazása megütötte a törvényes minimumot, de a segédeké csak 69 frtra emelkedett.

Ezer lakosra 170 tanköteles jutott, melynek 5—12 éves tömegéből 88. átlag pedig 85 %-ka járt iskolába oly módon, hogy azoknak 57 %-ka a tanévet befejezte, de 43 % nem. Ha hozzávétetik ezenkívül, hogy a 200 ezeret meghaladó — bejelentett — mulasztási esetekből egyetlen % sem birságoltatott, hogy az iskolák csak 72 %-nyi arányban vezettek nyilvántartást, ellenben a községek ebbeli kötelességüket teljesen elhanyagolták, kiderül, hogy T.-megye közigazgatási közegei s az iskolai hatóságok törvényszabta kötelességüket lazán teljesítik.

Hogy az 1868. évi 38. t. cz. 55. §-ában előírt tantárgyak közül névszerint melyek alkalmaztattak nevelési eszközül, azt a jelentés nem tüntette föl.

Ezek után **a tanítás eredménye** százalékos arányosítása is csak hozzávetőleg ejthető meg. Ily értelemben a 13 állami iskolában 34 %, a 31 községiben 9 %, a 253 róm. kath. jellegűben 26 %, a 33 ágost. hitv. evangelikusban 0.6 %, s a 25 mózes hitv. iskolában 36 %-nyi arányban folyt az oktatás a középszerűnél jobb sikerrel. Az általános eredmény 21 %-nyi arányban volt e szerint jobb a középszerűnél.

Iskolai könyvtár 47 helyen találtatott. Tartalmukat iskolai tankönyvek képezék.

Iskolai takarékpénztár teljesen hiányzott. Az egyenes adók az iskolai kiadások által átlag 18.7 %-nyi arányban terheltettek, s az állami segély az egésznek mintegy 6-od részét tette ki.

58. Túrócmegye.

1869 óta szaporodott az iskolák száma 8-al, a tantermeké 15-tel s a tanítóké 14-gyel: hasonlólag gyarapodás mutatkozik a tényleg iskolázóknál 14 %, s a fentartási költségeknél 60 %. Ellenben csökkenés tapasztalható, és pedig közel 4 %-nyi a tankötelesek tömegénél.

T.-megye 95 községe közül 66, s csatlakozva 34 %-nyi arányban bír iskolával, melyeknek száma, az 1 pusztait is beletudva, fölmegy 80-ra, 95 tanteremmel s ugyanannyi tanítóval.

Szám szerint véve, mind a két tényező elegendő, de hiányosak azok alkatrészeikben, miután törvényes belső magassággal csak 42 %, s ugyanolyan térfogattal csak 21 %, továbbá teljes és czélszerű butorzattal 63 %, és minden szükséges taneszközzel 53 % rendelkezik. E szerint a tantermeknek 55 %-ka vár átalakításra.

Az 1868. 38. t. cz. 133. §-át tekintve, törv. minőségű volt a tanítóknak 82 %-ka, ellenben az 1879. 18. t. cz. követelményének már csak 31 % bírt eleget tenni. Díjazásuk megközelítőleg érinté a törvényes alapot, a mennyiben egy rendes tanító 330 s egy segéd 150 frtnyi évi fizetési átlagot élvezett.

Ezer lakos közt 156 volt a tanköteles, az arány 1879-ben 189-ben mutatkozott. Tényleg iskolázott azokból 70.9, illetőleg 78.5 %, és pedig valamennyi iskolában egész tanéven át. Föltünő azonban, hogy a félnapi mulasztási esetek száma csak 3928, mi igen kedvező állapotról bizonyítana, ha az iskolák 50, s a községek 100 %-kánál hiányzó nyilvántartás azt nem sejtetné, hogy a bejelentett mulasztások csak töredékét fejezik ki a valóságnak. Megjegyzendő még, hogy egyetlen esetben sem alkalmaztatott birságolás.

Általában arra látszanak következtetni a jelentési adatok, hogy származásukat ellenőrizés nélküli bevallásoknak köszönhetik; ezt sejteti a tantárgyaknak felhasználására vonatkozó része is, a mennyiben a törvény 55. §-ában előírt kötelező tárgyak 80 %-nyi arányban helyesen és egész kiterjedésben földolgoztattak.

Digitized by Google

A tanítás eredménye a 9 állami és 5 községi iskolában 30 %, a 18 róm. kath. jellegűben 11 %, a 44 ágost. hitvallásúban 19 %, s a 4 mózes hitvallásúban 41 %-nyi, és így általában 26 %-nyi arányban találtatott a középszerűnél jobbnak.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 68, a női kézi munka 2 s a házi ipar 1 iskolában.

Könyvtár volt 16 helyen, köztük 1 népkönyvtár. Iskolai takarékpénztár hiányzott.

Az állami egyenes adók az iskolai kiadásokkal 17.5 % arányban állottak. Ebben 4.6 volt államsegély, s 0.8 % alapítv. jövedelem.

59. Udvarhelymegye.

A lefolyt 10 év tanügyi mozgalmára visszatekinteni azon okból nem lehet, mert az új szervezés után megbízható törzskönyvi adatok hiányzanak. Igazolja ezt azon körülmény is, hogy míg a tanfelügyelői jelentés 31 iskola-szaporodást jelez, a régibb adatok alapján ez csak 2-re redukálódnék.

1879/80-ban 132 községe közül 93 % helyben, és 7 % csatlakozva tartott iskolát, melyeknek száma 148, 200 tanteremmel és 189 tanítóval.

A tanteremnek 25 %-ka teljes törvényszerű belső magassággal s 32 %-ka ugyanolyan síktérfogattal rendelkezett. Továbbá 49 % bírt teljes butorzattal, és 50 % volt ellátva minden szükséges taneszközzel. A tantermeknek átlagosan 39 %-ka volt törv. állapotban. Szám szerint tekintve, a tantermek elegendők ugyan, de másrészről tetemes hiányaik vannak.

A tanítók között 88 % felelt meg a közokt. törv. 133. §-ának és az 1879. évi 18. t. cz. követelményének 95 % tehetett eleget. Díjazásuk nem ütötte meg a törv. állagot, mert egy rendes tanítóra csak 256.7 és egy segédre 178.7 frtnyi fizetés esett.

Minden 1000 lakos között 154 tanköteles korú gyermek találtatott. E tényező megfelel ugyan az orsz. átlagnak, de azért silány népesedési mozgalomra vall.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 90, s általában 87.0 %; még pedig a teljes tanév megtartásával. A félnapi mulasztások száma meghaladja a 100 ezeret, melynek azonban csak 0.6 %-ka birságoltatott. Az iskolákban a nyilvántartási könyvelések vezettettek ugyan, de a községi előljárók kivétel nélkül elhanyagolták.

Arra mutat ez, hogy U.-megye polgári hatósága törvényes kötelessége iránt kevés tekintettel van.

A törvényben előírt kötelező tantárgyakat 71 %-nyi arányban alkalmazták nevelési eszközül. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 48, a női kézi munka 5 s a házi ipar 3 iskolában.

A tanítás eredménye megfigyelése a következő adatokat szolgáltatta. Ugyanis: a 2 állami és 29 községi iskolában 80 %, a 31 róm. kath. jellegűben 13 %, a 6 kel. kör. felekezetiben 0. %, a 47 helv. hitv. iskolában 19 %, a 4 ágostai jellegűben 70 %, a 29 unitárius iskolában 26 %-nyi arányban volt jeles. A középszerűnél jobb eredmény e szerint 34 %-nyi arányban mutatkozott.

Könyvtárral bírt 63 iskola, s közöttük népkönvtárral 12. A többi tankönyvgyüjteményből állott. Iskolai takarékpénztárak hiányoztak.

Az egyenes adók 22.1 %-nyi arányban terheltettek meg az iskolai kiadások által. Levonva abból az állami segélyt (4.4 %) s az alapítványok jövedelmét (2.2), látható, hogy Udvarhelymegyében az egyenes adókat terhelő iskolai kiadás 15.5 %.

60. Ugocsamegye.

Némely tényezőben állandó apadás mutatkozik. Csökkent ugyanis a lefolyt 10 év alatt a tankötelesek száma 19 %-kal, az iskolába járóké 1.3 %-kal. Új iskola keletkezett azonban 10, és 12 tanterem, de tanítói állomás csak 4-gyel van több. Új építkezés történt az iskolaházak terén 35, a tantermekében 41.

Helyben rendelkezik iskolával a községek 98% s csatlakozva 2 %-ka.

De föltünően helytelen arányok találtatnak a tantermek állapotában, pedig azoknak 41 %-ka a törvény szentesítése óta épült. Ugyanis az egésznek csupán 6 %-ka bírt törvényszerű belső magassággal, 43 %-ban esett egy-egy tanulóra kellő térség, 3 % rendelkezett mindennemű és czélszerű butorzattal, s 45 %-ban találtatott minden szükséges taneszköz. Ezen tényezőnél ezenkívül még 17 tanterem szükséglete tapasztalható, s 94 %-kuk átépítendő.

A tanítók közül a közokt. törv. 133. §-át tekintve 69, ellenben az 1879. évi 12. t. czikket véve, 86 % volt megfelelő minőségű. Díjazásuk szintén silány állapotban található, a mennyiben a rendes tanítók 247, s a segédek 209 frtnyi jövedelemben részesülnek.

Ezer lakos között tanköteles korban volt 145. Ez arra mutat, hogy vagy az összeírás hiányos, vagy a népességi viszony van rendetlen állapotban.

1000 tanköteles közül 447 járt iskolába. 1000 6—12 éves közül 558, oly formán, hogy

Digitized by Google

azoknak $^1/_3$-ad részéről több a tanévet be sem fejezte, s az iskoláknak 4 %-ka hasonlót tett. Meghaladta a 70 ezeret a bejelentett félnapi mulasztások száma, melynek 0.2 %-ka birságoltatott. A nyilvántartás az iskoláknál 18 %-nyi, a községeknél 0. %-nyi arányban vezettetett, a törvényszabta tantárgyak pedig 43 %-nyi mértékben alkalmaztattak az iskolákban.

A tanítás eredménye a 2 állami és 1 községi iskolában 66 %, a 7 róm. katholikusban 0. %-nyi, az 57 gör. kath. jellegűben 3 %, s a 26 helv. hitvallású iskolában 9 %-nyi arányban észleltetett jelesnek. A középszerűnél jobb eredményt a 19 %-nyi arány mutatja.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 2, a női kézi munka 2 és a házi ipar 4 iskolában.

Vegyes iskolai könyvtár 14 helyen találtatott, iskolai takarékpénztár volt 1, 21 részvénnyel és 6 frt 81 kr. forgatmánnyal.

Az egyenes adókat az iskolai kiadások általában 16.4 %-kal, az állami segélyek nélkül (0.7 %), s az alapítványok levonásával (1.2 %) 14.5 %-kal terhelték.

61. Ungmegye.

A közokt. törvény szentesítése óta 41 iskola szerveztetett, 51 tanterem s 41 tanítói állomás létesült. 36 iskolaház és 41 tanterem épült. Ezen tényezőkben e szerint lényeges javulás észlelhető. A tényleg iskolázók százaléka tetemesen emelkedett, ugyanaz történt a fentartási költségeknél is. A tankötelesek száma azonban nagy mértékben apadt.

A lefolyt tanév alatt 212 községe közül helyben 87.9 %, csatlakozva pedig 7.0 % bírt iskolával. Nem volt 5.1 %-nak. Beleértve a 2 telepiskolát, az 215 volt, 232 tanterem és 227 tanítóval. E két utóbbi tényezőnél 30, illetőleg 35 (számszerinti) hiány mutatkozik.

A tantermeknek 20 %-ka bírt teljes törvényszerű magassággal, csak 12 %-kában esett minden tanulóra ugyanolyan térfogat; 36 %-ban találtattak mindennemű s helyes butorok, és 34 % rendelkezett teljes taneszköz-gyüjteménynyel. E szerint teljesen törvényszerű állapotban találtatott azoknak 25 %-ka, 74 % pedig átalakítandó.

A közokt. törv. 133. §-ának eleget tett a tanítóknak 82 %-ka, az 1879. évi 18. t. cz. követelményeinek 89 %. Ezzel szemben díjazásuk igen silány volt, mert a rendes tanítók csak 183, s a segédek 175 frtnyi javadalmazásban részesültek, pedig a 6 állami és 23 községi iskolánál 4—600 frtnyi volt a tanítók átlagos fizetése.

Ezer lakos között 168 tanköteles korú gyermek találtatott az összeíráskor.

Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 75.8, általában 96.3 %.

A tanévet az iskoláknak csupán 67 %-ka tartotta meg, és félnapi mulasztás csak 7800 mutattatott ki, holott a tanulók 60 %-kánál több elhanyagolta az iskolát. Magyarázható e körülmény abból, hogy az iskoláknak csak 63 %-ka vezetett nyilvántartást, s a községi elöljáróknak alig 1.8 %-ka teljesíté ebbeli kötelességét.

Látható ezekből, hogy a törvényhatóság a közoktatás iránti kötelességét általában erély nélkül teljesíté, s az állami élet egyik legfőbb tényezőjét, a jó rendet, csekély figyelemben részesíti.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 59 %-nyi arányban alkalmazta nevelési eszközül.

A tanítás eredményének arányai a tanfelügyelő jelentéséből ki nem vehetők.

Iskolai könyvtár volt 37 helyen, valamennyi vegyes, legtöbbnyire tankönyv-gyüjteménynyel.

Iskolai takarékpénztár volt 6 helyen. A részvényesek száma tett 290-et, a forgatvány 234 frtot.

Az iskolák kiadása az állami segély nélkül 11 %, az alapítványi jövedelmek levonása után 8.3 %. Mindent összevéve, 12.1 %-nyi arányban terhelte az állami egyenes adókat. E szerint a megye 20—25 ezer frtnyi több kiadást fordíthat az ügy rendezésére.

62. Vasmegye.

E tankerületnek az utóbbi 10 év alatt lefolyt kedvező tanügyi mozgalmát a következő adatok világítják meg. Keletkezett 57 iskola, 138 tanterem s 88 tanítói állomás. Szaporodott a tankötelesek száma 18 %, a tényleg följáróké 33 %-kal s az iskolai vagyon 61 %-kal. Új iskolaház épült 167, külön tanterem 16.

A lefolyt tanév alatt helyben a községeknek 62 %, csatlakozva 37 %-ka bírt iskolával, melyeknek száma 480, 620 tanterem és 596 tanítóval.

Szám szerint tekintve, a tantermeknél 120 hiány mutatkozik, egyebekben pedig a meglevők közt 47 % bírt törv. törv. magassággal, 37 % kellő síktérfogattal, 94 % (?) teljes butorzattal és 57 % minden szükséges taneszközzel. Törvényszerű állapotban volt e szerint azoknak 59 %-ka, de 42 % átalakítandó.

A tanítók közül eleget tett az 1868. 38. t. cz. követelésének 83 %, az 1879. 18. t. cz. ki-

Digitized by Google

vánságának megfelelhetett 80 %. A magyar nyelv 214 nem magyar ajkú iskolában taníttatott.

Díjazásuk középszerű volt, mert egy rendes tanító 359.4, és egy segéd 303.5 frt javadalomban részesült.

Ezer lakos közt 181 tanköteles gyermek találtatott, s iskolába (6—12 éves) 93.6 % járt.

A tanévet az iskolák 82 %-ka, a tanulóknak pedig 90 %-ka fejezte be. Nyilvántartást vezetett az iskoláknak 87 s a községeknek 0. %-ka. Ezekkel szemben a bejelentett félnapi mulasztások tömege meghaladja a félmilliót, melynek 0.0 %-ka birságoltatott. E részben a köztörvényhatóság igen csekély erélylyel járt el.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 54 %-ka használta nevelési eszközül, mi ismét komoly árnyékot vet az iskolai hatóságok eljárására s a tanítók képességére.

A tanítás eredménye a 14 állami és 36 községi jellegű iskolában 51 %, a 299 róm. kath. iskolában 36 %, a 13 helv. hitvallásúban 54 %, a 133 ágost. hitv. ev. iskolában 81 %, s a 11 mózes jellegűben 45 %-nyi, általában tekintve 53 %-nyi arányban volt jeles, s így a középszerűség szinvonalát némileg meghaladta.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 82, a női kézi munka 35 s a házi ipar 47 iskolában.

A 119 iskolai könyvtár közt népkönyvtári jelleggel 1 bírt.

Iskolai takarékpénztár találtatott 1, 144 betevővel és 82 frt 47 kr. forgatmánynyal.

Az iskolai kiadásokban az államsegély 1.7, az alapitv. jövedelem 2.3 %-ban volt képviselve. Ezekkel együtt az egyenes adóalap 17.1 %-nyi arányban terheltetett, nélkülök az arányt 13.2 % fejezi ki, mi megfelel az orsz. átlagnak.

63. Veszprémmegye.

Törzskönyv hiányában a tanfelügyelői jelentés számos főbb tényezőről nem tud adatokat fölmutatni. Ezek közé tartozik a tantermek állapota általában.

Összehasonlítás szerint e tankerületben 24 iskola, 82 tanterem, de csak 42 tanítói állomás szaporodása észlelhető. A tanköteles gyermekek száma 620-al kevesebb, mint volt 1869-ben, ellenben a tényleg iskolába járóké 29 %-kal, s az iskolák jövedelme közel 59 %-kal gyarapodott.

E megye 186 községe közül 178 (95 %) helyben, és 8 községben (5 %) csatlakozva tart iskolát, melyeknek száma, a 19 pusztait is bele tudva 302, 413 tanteremmel és 405 tanítóval.

Tantermeinek száma nem felel meg a követelésnek, azonban csak 25—30 tanterem és 30—40 tanítói állás szervezése kivánható.

A tantermek egyéb állapotát, miként a bevezetésben jeleztetett, a jelentés nem részletezi.

Tanítói között képesített volt 328 (89 %), az 1879. évi 18. t. czikknek eleget tehetett 392 (96 %). Díjazásuk közép minőségűnek mondható, mert 373 frt jutott egy rendes és 236 frt egy segédtanítóra.

Ezer lakos közt 171 tanköteles korú gyermek találtatott, s ezekből 95 % járt iskolába, de nem igen kedvező viszonyok közt, mert:

1. az iskoláknak 24 %-ka, a gyermekeknek pedig közel 39 %-ka nem fejezte be a tanévet;

2. mert — habár a nyilvántartás az illetők által csak 60 %-nyi arányban vezettetett — a bejelentett félnapi mulasztás megközelíté a 150 ezer esetet, s ebből csak 478 eset (0.3 %) birságoltatott.

A törvényszabta tantárgyakat az iskoláknak 84 %-ka alkalmazta teljesen, ezzel szemben **a tanítás eredménye** a 14 községi iskolában 30 %, a 156 róm. katholikusban 38 %, a 68 helv. hitv. iskolában 35 %, a 43 ágost. hitv. 56 %, s a 21 mózes hitűben 57 %, vagyis általában véve 40 %-nyi arányban mutatkozott jelesnek.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 61, a női kézi munka 12, s a házi ipar 4 esetben.

Iskolai könyvtár volt 75; népkönyvtár nincs. Iskolai takarékpénztár volt 8 iskolánál 559 részvényessel és 710 forint 35 kr. betéti tőkével.

Az iskolai kiadások átlag 16.5 %-kal terhelték az egyenes adóalapot, csakhogy abból 0.7 % az államsegélyre, s 3.6 % az alapítványok jövedelmére esett.

64. Zalamegye.

E törvényhatóság a Muraköz visszacsatolása által nagyobbodván, tanügyi állapota ez utóbbi nélkül birálható csak meg a 10 évi visszatekintés szempontjából.

Az érintett idő alatt újonnan keletkezett 65 iskola, 166 tanterem s 92 tanítói állomás. Új iskolaház épült 81 s új tanterem 154. Megjegyzendő, hogy a 92 tanítói állomásba a szervezés alatt levők be nem számíttattak.

Lényeges apadás mutatkozik a tankötelesekeknél (12 %), ellenben növekedés az iskolába járóknál (26 %), valamint a fentartási költségeknél (68 %).

591 községe közül 344 (58.2 %) helyben, 222 (37.6 " ") csatlakozva bír iskolával. 22 (4.2 " ")

Digitized by Google

községben nincs iskola, s a gyermekek föl sem járhatnak.

A 2 pusztai iskolával együtt van 396 iskola, 560 tanterem s 520 tanítói állomás.

A tantermek száma a szükségletnél 62-vel kevesebb. Közöttük teljes törvényszerű belső magasságú volt 43 %, ugyanolyan térfogatú 43 %, helyes és czélszerű butorzattal rendelkezett 70 %, s minden szükséges taneszközzel 40%. Ezekből látható, hogy e tényezőnél még igen sok tenni való vár a fentartókra.

A tanítók közt az 1868. 38. t. cz. 133. §-ának megfelelő minőségű volt 82 %, ellenben az 1879. 18. t. cz. követelményének eleget tehetett 92 %. Díjazásuk elég tisztességes volt, mert a rendes tanítók átlagosan 426 s a segédek 293 frtnyi évi javadalmazásban részesültek.

Ezer lakos között átlagosan 155 volt a tankötelés korú, s azok 6—12 éves tömegéből 83 % járt iskolába, és pedig a következő viszonyok közt; ugyanis: 1. az iskoláknak 81 %-ka a tanévet teljesen, 19 %-ka azonban nem végezte be; 2. a gyermekek közül 67 % csak télen járt föl; 3. a bejelentett ½ napi mulasztások száma megközelíti a 600 ezeret, ámbár az iskolák 81 %-nyi, s a községi előljáróknak 0. %-ka vezetett nyilvántartást. A mulasztásoknak 0.1 % birságoltatott.

A törvényszabta tantárgyak általában véve csak 70 %-nyi arányban alkalmaztattak, e mellett **a tanítás eredménye** a 10 állami iskolában 50 %, a 69 községiben 42 %, a 256 róm. kath. jellegűben 27 %, a 21 helv. hitv. iskolában 38 %, a 20 ágost. hitvallásúban 47 %, s a 20 mózes vallású felekezetiben 35 %-nyi, s így átlagosan 40 %-nyi arányban volt a középszerűnél jobb. Rendkívüli tantárgy volt a rajz 32, a női kézi munka 21 s a házi ipar 8 iskolában.

Iskolai (vegyes) könyvtár volt 60. Takarékpénztár 9, 282 részvényessel és 1296 frtnyi megtakarítással.

Az egyenes adóalappal szemben az iskolai kiadások az állami segély nélkül 14.4 %, az alapítványi jövedelmek nélkül 12.8 %, mindent együtt véve 17.6 %-nyi arányban állott.

65. Zemplénmegye.

Tanköteleseinek száma a lefolyt 10 év alatt 8 %-kal csökkent, ellenben az iskolába járóké emelkedett 20 %-kal. Új iskola keletkezett 28, tanterem 66, és szerveztetett 26 tanítói állomás. Az iskolák kiadása szintén növekedett, és pedig 64 %-kal.

447 községe közül helyben 79 %, csatlakozva 16 % bír iskolával; e nélkül áll 5 %. Az iskolák száma a 3 pusztaival együtt 453. Összesen 518 tanteremmel és 493 tanítóval.

Tantermeit szám szerint tekintve, 50 hiányt találunk. Hogy mily állapotban vannak azok, szabályszerű törzskönyv hiányában csak annyiban jelezhető, hogy közülök 40 % rendelkezett minden szükséges taneszközzel.

Tanítói között a törvény 133. §-ának megfelelő minőségű volt 46 %, s a 1879. 18. t. cz. követelményének eleget tehetett 77 %. Díjazásuk megütötte ugyan a törvényes minimumot, mert egy rendes tanítóra átlag 300 s egy segédre 168 frt esett, de általában mégis igen csekély volt, ha figyelembe jő, hogy a 29 állami és községi iskolai tanítóra abból fejenként 400-tól 809 frtig terjedő fizetés esik.

Ezer lakos közt tankötelés korú találtatott 162, s ezekből átlag 63.4 % járt iskolába, de nem egészen kedvező viszonyok közt, mert 1. az iskoláknak 4 %-ka s a tanulóknak 34 %-ka a tanévet nem fejezte be, s mert 2. daczára annak, hogy a nyilvántartások csak 63 %-nyi arányban vezettettek, a bejelentett félnapi mulasztások száma megközelíté a 100 ezeret, melynek alig 0.1 %-ka birságoltatott.

A törvényszabta tantárgyak 59 %-léknyi arányban használtattak föl, oly formán, hogy a **tanítás eredménye** a 10 állami iskolában 30 %, a 19 községiben 33 %, a 141 róm. katholikusban 25 %, a 160 gör. katholikusban 8 %, a 98 helv. hitvallásúban 20 %, a 18 ágost. hitvallásúban 12 %, s az 5 mózes hitűben 35 %-nyi, s így átlag csak 23 %-nyi arányban találtatott jelesnek.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz 23, a női kézi munka 13 s a házi ipar 8 iskolában.

Vegyes könyvtár volt 60, népkönyvtár 1. Iskolai takarékpénztár 5, 245 résztvevővel és 1729.02 frt forgatmánynyal.

Az egyenes adók s az iskolai kiadások közt mindent betudva, 15.6 %-kos arány mutatkozott. Levonva belőle a 1.3 %-nyi államsegélyt s a 3.4 %-nyi alapítv. jövedelmet, tényleg 10.9 % terheli az adóalapot. E szerint mintegy 30 ezer frtnyi több kiadás lehetséges.

66. Zólyommegye.

Valamennyi főbb tényezőben emelkedés történt a lefolyt 10 év alatt, a mennyiben a tankötelesek száma 2 %-kal, az iskolába járóké 42 %, az iskoláké 13, a tantermeké mintegy 23 %, a tanítóké 18 %, s az iskolai vagyon 56 %-kal nagyobb, mint 1869-ben.

Digitized by Google

Jelenleg a 135 községnek 66 %-ka helyben, 34 %-ka pedig csatlakozva rendelkezik iskolával, melyek szám szerint tesznek a 34 telepítvényivel együtt 151-et (193 tauterem s 196 tanítóval). Hiányzik azonban 20—25 tanterem.

A 193 tanhelyiség között teljes törv. magasságú volt 20 %, ugyanolyan síktérfogatú 47 %, teljes butorzattal bírt 28 % és minden szükséges taneszközzel 25 %. Az átlagos hiányt e szerint 70 % fejezi ki.

A tanítók között 69 % volt képesített, ellenben az 1879. 18. t. czikknek csak 51 % felelhetett meg. Innét van, hogy az iskoláknak csak 47 %-ka a magyar nyelvet nem alkalmazta 2-od tannyelv gyanánt.

Díjazásuk igen eltérő volt, mert a míg a rendes tanítók 373 frtnyi javadalmazást élveztek, a segédeké nem ütötte meg a 60 frtot. Úgy látszik azonban, hogy a tanfelügyelő a segédek teljes ellátását nem számítá be.

Ezer lakosra átlag 176 tanköteles jutott. Tényleg iskolázott a 6—12 évesekből 89.7, általában pedig 86.6 %, és pedig egész tanéven át valamennyi. Nyilvántartást úgy az iskolák, mint a tanítók vezettek, s mulasztási eset csak 2912 fordult elő. Mindezt a tanfelügyelői jelentés tartalmazza, de meglehetős ellenmondásokkal vegyítve, mert pl. 135 község előljárósága helyett 150 vezet nyilvántartást; egy tanulóra csak 0.1 félnapi mulasztás esik, s ily kitünő eredménynyel iskoláznak 8 hónapon át egy oly területen, hol a községeknek 34 %-kából a gyermekek egész 5—6 kilométernyi távolságra kénytelenek iskolába járni. Ugyanily a jelentésnek a tantárgyakra vonatkozó része, mely szerint azok 86 %-nyi arányban átlag véve 40 %-nyi mértékben j e l e s eredménynyel használtattak föl.

Rendkívüli tantárgy volt a rajz valamennyi iskolában, ezenkívül a női kézi munka 2 s a házi ipar 6 helyen.

Vegyes könyvtár volt 29 helyen, iskolai takarékpénztár 2, 165 betevővel és 539 frt 98 kr. betéttel.

Az állami egyenes adó s iskolai kiadások közti aránynak 18.4 % felelt meg, melyben az állami segély 1.5 %, s az alapok jövedelme 4.9 %-ra emelkedett.

Digitized by Google

B) A népiskolák állapotának átalános kimutatása.

I. tábla.

Az 1880-dik évre a népnevelési czélokra megszavazott összegek mikénti felhasználásának kimutatása.

Az 1880-dik évi népnevelési czélokra megszavazott összegekről.

Az országgyülés az 1880-dik évre, népnevelési czélokra egészben 1.666,315 forintot szavazott meg; azonban e czélra 1.673,459 forint 82 kr fordíttatott: minélfogva a megszavazott összegnél 7,144 forint 82 krral fordíttatott több.

A megszavazott s átalában az utalványozott összegek következő tételek szerint oszoltak meg:

1. A népnevelési tanfelügyelőségek szükségleteire megszavaztatott 178,000 forint, azonban kiadatott ugyanerre 185,992 forint 95½ kr és így e tétel 7,992 forint 95½ krral lépetett túl.

Nagy ideje annak, hogy ezen jelentések minden évi folyamában jeleztetik, miként a népnevelési tanfelügyelőségek költségei az e végre megszavazott összeggel nem fedezhetők. Jóllehet e költségek a lehetőségig a legalantabb fokra szállíttattak le; mindazáltal a létező kinevezési okmányokban az irodai, utazási, irnoktartási st. eff. költségek fenállanak s azokat habár más rovatokból is fedezni kell. Megjegyzem itt különösen azt is, hogy e költségek nemcsak ezen fenálló okok miatt tetemesebbek, hanem ezek szaporodni fognak jövőben még a miatt is, hogy ott, hol két politikai megye egybefoglaltatott, mind felügyeleti, mind az ebből folyó okok miatt egymástól elválasztandók s külön tankerületekké alakítandók.

2. A „vizsgáló bizottságok“ rovata alatt 23 tanítóképezde igazgatótanácsának napidíjaira 3,500 forint szavaztatott meg, mely összeg nem levén elég, e czélra 4,495 forint 66 kr. adatott ki, s igy itt a túllépés 995 forint 66 krt tesz.

3. A kassai gépészeti ipartanoda szükségleteire megszavazott 13,300 frt helyett 13,299 forint 87½ kr. adatott ki, s e ponton 12½ kr. esett az állampénztár javára.

4. Az ipari szakoktatásra megszavaztatott 39,375 forint s kiadatott 36,490 frt 70 kr. s igy megtakaríttatott 2,884 forint 30 kr; mely megtakarítás nagyobb része onnan származik, hogy az ipari ügyek tárgyalására kijelölt szakközeg számára kivánt 2,200 forint nem adatott ki senkinek, ily feltétel mellett, e fontos állomásra nem találtatván fel a megfelelő egyéniség.

5. Az elemi- és polgári tanítóképezdék számára megszavaztatott 314,000 frt s kiadatott 313,575 frt 25 kr., megtakaríttatott 424 frt 75 kr.

6. Az elemi és polgári tanítónőképezdék számára megszavaztatott 198,000 frt, kiadatott reájok 197,998 frt 22 kr. s igy maradt 1 frt 78 kr.

Digitized by Google

7. A tanítóképezdék közös költségeire megszavaztatott 8000 frt 53 kr. s igy túlkiadás tétetett 50 frt 33 kr.

8. A tornapóttanfolyamokra megszavaztatott 7000 frt s kiadatott 6.851 frt 60 kr. s igy megmaradt 148 frt 40 kr.

9. A népnevelési szükségletre átalában megszavaztatott 840,000 frt. Ebből fordíttatott:

a) Az elemi népiskolákra . . . 563,151 frt 15½ kr.
b) A felső nép- és polg. iskolákra 276,901 „ 69 „
s így kiadatván összesen . . 840,052 „ 84½ kr.

a túllépés 52 frt 84½ kr.

10. A Néptanítók lapjára megszavaztatott 10,000 frt, kiadatott 9,999 frt 99½ kr, maradt ½ kr.

11. A budapesti felső leányiskolára megszavaztatott 45,140 frt. kiadatott 44,962 frt 10 kr. s így maradt 177 frt 90 kr.

12. A m.-szigethi és a trencséni felsőbb leányiskolára megszavaztatott 10,000 frt, kiadatott 11,690 frt 29 kr. s így e két intézetre több adatott ki 1,690 frt 29 krral.

A népnevelési szükségletekre megszavazott összegekről szóló részletes számadás a ház irodájában le van téve.

II. tábla.

Az iskolák száma.

Az iskolák száma.

Az 1879-dik évi összeirás szerint az ország területén 12,882 községet vettek számba. A ministeriumom által kiadott statistikai utasitás 1. §-a értelmében csak a helyi hatóságokkal biró községek vétettek figyelembe az adószövetkezési, csak névleg létező, de politikailag más községhez csatlakozott községek, illetőleg puszták, be nem számíttattak; és arra nézve hogy mely községekben van vagy nincs iskola, egyelőre ez látszik helyes számításnak. E szerint az 1880-dik évi összeszámítás alkalmával 12,814 község találtatott. Ezen 12,814 községben összesen volt 15,824 iskola, melyek összegbe benfoglaltatik a 479 pusztai iskola is.

A II. tábla 2. 3. 4. és 5-dik rovataiból látható, hogy az ország területén 10,664 község van olyan, melynek helyben iskolája van, 1876 községből pedig a velek szomszédos községekbe járnak, — ha járnak? — a gyermekek iskolába; 274 községben pedig épen nincs iskola, s az ott lakó szülőknek semmi módjuk nincs gyermekeik iskoláztatására.

Ha bár 274 község az, melyben épen nincs iskola; mindazáltal annak 1876 községet, melyből a gyermekek a szomszéd községek iskoláiba járnak. bátran olyanoknak lehet tekinteni, melyeknek nincs iskolájok; minélfogva az iskolával nem biró községek száma együtt 2,150-re megy.

Digitized by Google

A rendelkezésre álló pénzerőhöz képest évről évre állíttatik ily helyeken állami iskola; de mivel ezen pénzerő a nagy szükséglethez csekély, mérve az így felállítható iskolák száma alig apasztja ama nagy hiányt.— Az 1880-dik év folyamán is csak 15 állami új népiskola állíttathatott fel. Ha egy ily iskola felallítását részben bérleti helyiségek igénybe vételével állíttatjuk is fel, 15 iskola felállítása mégis belekerül 35—40 ezer forintba. — Egy iskola felállítására 3000—4000 forint vehető fel, azonban vannak esetek, hogy 6000—8000 forint is felmegy 3—6 osztályú népiskolai épületre.

Az 1879-dik évről kiadott utolsó jelentésben a népiskolák száma 15,715 volt, ezen 1880-dik évről szóló jelentésben az iskolák száma 15,824-re megy. Világos tehát ebből, hogy a népiskolák száma egy év alatt 109-el szaporodott.

Az iskolák jellemökre nézve, következőleg oszoltak meg:

1. Állami iskola volt	266.
2. Községi „ „	1,669.
3. Felekezeti „ „	13,722.
4. Magán „ „	167.
összesen . . .	15,824.

Fokozat szerint megoszoltak:

1. Elemi iskola volt	15,652.
2. Felső népiskola „	71.
3. Polgári iskola „	101.
összesen . .	15,824.

Az 1879-dik évi jelentésben feltüntetett iskolák számához képest

az *állami iskolák*	109-el szaporodtak; *)
a községi iskolák	131-el „
a felekezeti iskolák	34-el „
a magániskolák	71-el fogytak.

III. tábla.

Az iskolába járó és nem járó tanköteles gyermekek száma.

A tanköteles gyermekek száma.

Az 1880-dik évi összeirás szerint a tanköteles gyermekek száma volt 2.097,490.

Ezek között a mindennapi iskolázásra kötelezett 6—12 éves kor közt állott . . . . . 1.497,748.

Ismétlő iskolázásra kötelezett 13—15 éves . . . . . 599,742.

összesen . . 2.097,490.

*) E számba befoglaltattak a tanitóképezdék mellett fenálló ugynevezett *gyakorlóiskolák*, az új épületekben és a bérházakban felállitott állami elemi iskolák.

Digitized by Google

Ugyanezen összeirás szerint az ország lakói száma 13.566,199-re ment.

Egybevetvén a lakosok e számával a tankötelesek számát, kijő, hogy a tankötelesek az ország lakói számának 15.5 százalékát tették, vagyis minden 6.4 lakos tanköteles volt.

A tankötelesek iskolába járása és nem járása.

A 2.097,490 tankötelesből:

iskolába járt összesen	1.619,692.
nem járt iskolába „	477,798.
összesen .	2.097,490.

E szerint az iskolába járó gyermekek a tankötelesek összes számának 77.21 százalékát tették; nem járt iskolába e szám 22.79 százaléka.

Az igazság helyesebb kiderítésére szolgál az, ha a mindennapi iskolázásra kötelezettek iskolába járó részét fejezzük ki ugyanazon korbeli iskolázásra kötelezettekhez mérve: akkor a számok következőleg állanak:

Mindennapi iskolázásra kötelezett 6—12 kor közt álló gyermek volt 1.497,748. Ezek közül iskolába járt: 1.283,859, mely utóbbi ezen tanköteleseknek 85.72 százalékát teszi.

A 13—15 év közt álló 599,742 tanköteles közül 337,273 járt iskolába, vagyis annak 56.4 százaléka.

Míg a mindennapi iskolába járók százaléka elég kedvezőnek tünik fel. addig az ismétlő iskolakötelesek iskolába járása elég kedvezőtlen.

E körülmény maga elég intésül szolgál az iskolai hatóságoknak!

Az iskolába járók iskolai fokok szerint következőleg oszoltak meg:

1. Elemi iskolába járt:			
fiú	659,816	összesen	1.246,525
leány	586,709		
2. Ismétlő iskolába járt:			
fiú	181,689	összesen	337,273
leány	155,584		
3. Felső nép- és polgári iskolába járt:			
fiú	5,654	összesen	11,991
leány	6,337		
4. Magánintézetbe járt:			
fiú	1,019	összesen	5,432
leány	4,413		
5. Középtanodába			18,471
		összesen .	1.619,692

A megyék (tankerületek) egybeállítása azon sorrendben, a mint tankötelesseik iskolába járnak, százalékuk egymásutánja szerint:

Digitized by Google

96.8 % — 90 %-ig járt iskolába

Tornában	96.8	13 megyében.
Mosonban	95.6	
Veszprémben	95.1	
Fehérben	93.7	
Brassóban	93.2	
Hontban	92.5	
Szepesben	92.4	
Esztergomban	92.2	
Sopronban	92.1	
Baranyában	91.8	
Barsban	91.5	
Vasban	90.1	
Győrben	90.1	

89.4 % — 80.2 %-ig járt iskolába

Budapesten (a fővárosban)	89.4	21 megyében.
Gömörben	88.9	
Tolnában	88.8	
Nógrádban	88.4	
Somogyban	88.3	
Nagy-Kükűllőben	88.0	
Udvarhelyben	87.9	
Komáromban	87.3	
Zólyomban	86.6	
Trencsénben	85.4	
Pozsonyban	84.1	
Szörényben	83.4	
Abaujban	83.3	
Nyitrában	81.8	
Jász-Nagy-Kún-Szolnokban	81.3	
Kis-Kükűllőben	82.2	
Hajdumegyében	81.1	
Temesben	81.0	
Háromszékben	80.5	
Sárosban	80.3	
Szebenmegyében	80.2	

Digitized by Google

79.6 % — 70.9 %-ig járt iskolába

Árvában	79.6	15 megyében.
Szabolcsban	79.1	
Hevesben	78.6	
Fogarasban	78.0	
Pest-Pilis-Solt-Kiskunban	77.4	
Liptóban	77.3	
Bács-Bodrogban	77.2	
Krassóban	77.0	
Békésben	75.0	
Zalában	74.7	
Kolozsban	74.6	
Besztercze-Naszódban	74.1	
Torontálban	73.5	
Csikban	71.6	
Turóczban	70.9	

69.3 % — 60.8 %-ig járt iskolába

Ungban	69.3	9 megyében.
Borsodban	68.8	
Beregben	66.4	
Aradban	66.1	
Csanádban	63.4	
Zemplénben	63.4	
Hunyadban	63.0	
Biharban	62.4	
Maros-Tordában	60.8	

56.3 % — 53.3 %-ig járt iskolába

Torda-Aranyosban	56.3	6 megyében.
Csongrádban	56.1	
Szolnok-Dobokában	54.1	
Szilágyban	54.0	
Szathmárban	53.7	
Alsó-Fehérben	53.3	

44.7 % járt iskolába

Ugocsában	44.7

Digitized by Google

34.6 % járt iskolába

Mármarosban . . . . . 34.6.

IV. tábla.

Az iskolába járó gyermekek vallás szerinti megoszlása.

Aziskolábajáró gyermekek vallás szerinti megoszlása.

Az 1880-dik évben iskolába járt 1.619,692 gyermek, kik vallásuk szerint következőleg oszoltak meg:

R. katholikus vallásu volt	849,504.
Gör. kath. „ „	130,560.
Keleti görög „ „	173,098.
Helvét hitvallásu „	236,435.
Ágostai hitvallásu „	154,998.
Unitárius „ „	6,705.
Mózeshitv. „	68,392.
összesen .	1.619,692.

Ha ezen adatokat az előbbi évbeli hasonló adatokkal egybevetjük, kitünik, hogy:

R. katholikus gyermek ez évben			13,304-el járt kevesebb.
Görög kath.	„	„	3,074-el „ „
Keleti görög	„	„	3,370-el járt több.
Helvét hitv.	„	„	2,352-vel járt kevesebb.
Ágostai hitv.	„	„	1,791-el „ „
Unitarius	„	„	75-el járt több.
Mózeshitv.	„	„	7,035-el járt kevesebb.

V. tábla.

Az iskolába járó gyermekek nyelvük szerinti megoszlása.

Az iskolába járók nyelv szerinti megoszlása.

Az 1880-dik évben iskolába járt 1.619,692 gyermek, ezek között:

Magyar volt	787,587.
Német „	267,282.
Román „	204,953.
Tót „	253,942.
Szerb „	36,850.
Horvát „	25,836.
Ruthén „	43,242.
összesen . . .	1.619,692.

Digitized by Google

Ha ezen számokat az ezt megelőzött év adataival egybevetjük, kijő, hogy 1880-ban

Magyar gyermek	. . . . .	7,328-al járt kevesebb.
Német „	. . . . .	4,231-el „ „
Román „	. . . . .	421-el „ „
Tót „	. . . . .	9,682-vel „ „
Szerb „	. . . . .	140-el járt több.
Horvát „	. . . . .	1,240-el járt kevesebb.
Ruthén „	. . . . .	2,349-el „ „

VI. tábla.

Az iskolába járó gyermekek szorgalmi állapota.

Téli-nyári iskolába járás.

Az 1880-dik évben iskolába járt 1.619,692 gyermek közül:

Télen-nyáron iskolába járt 1.316,426.

Csak *télen* járt iskolába 303,266.

Ha a télen-nyáron iskolába járt gyermekek számát az ezt megelőzött éviek számával egybevetjük; kijő, hogy 1879-ben télen-nyáron 30,289 gyermekkel járt több iskolába, mint 1880-ban.

A csak télen iskolába jártak száma 1880-ban 5,178-al ment többre az 1879-dik évben csupán télen iskolába jártakénál.

Hány gyermeknek volt és nem volt tankönyve.

Az 1880-ban iskolába járt gyermekek közül tankönyve volt 1.433.167-nek; nem volt tankönyve 186,525-nek.

Összevetve ezt az 1879-diki ily állapottal, kitünik, hogy 1880-ban 9,030-al volt kevesebbnek tankönyve, mint az ezt megelőzött évben.

Az iskola mulasztók száma.

A szorgalomidő alatt mulasztottak a tanulók 14.801,385 félnapot; e számból a megbüntetettekre esik: 2.601,444 félnap, a kimentett félnapok száma 12.199,941.

A mulasztás 1880-ban 3.841,432 fél nappal szaporodott.

Ugy látszik az iskolamulasztás évről-évre növekedőben van, mi rosz világot vet az iskolai életre.

Az irás olvasás illetve az olvasás ismeretével kilépettek száma.

Az iskolát végképen elhagyott tanulók közül 1880-ban *csupán olvasni* tudott: 12,298; olvasni és irni tudott 191,632.

Az iskolából kilépettek az iskolába járók 16%-kát tették.

VII. tábla.

A népiskolák tanítási nyelv szerinti megoszlása.

A mint fenebb a II. táblán is kimutattatott az 1880-dik, évben 15,824 iskola volt.

Ezek közül:

Digitized by Google

magyar nyelven tanítottak . . .	7,342	iskolában.
német „ „ . . .	867	„
román „ „ . . .	2,756	„
tót „ „ . . .	1,716	„
szerb „ „ . . .	245	„
horvát „ „ . . .	68	„
ruthén „ „ . . .	393	„
német-magyar nyelv „ . . .	919	„
román-magyar „ „ . . .	394	„
tót-magyar „ „ . . .	597	„
szerb-magyar „ „ . . .	52	„
horvát-magyar „ „ . . .	79	„
ruthen-magyar „ „ . . .	246	„
más két nyelven „ . . .	48	„
más három nyelven „ . . .	102	„
összesen . . .	15,824	iskolában.

Ha ezen adatokat az 1879-dik évi hasonló állapottal egybevetjük, a következő eredmény áll elénk:

magyar nyelven 145 iskolával tanítottak többen, mint az 1879-dik évben.

német nyelven 86 iskolával tanítottak kevesebben, mint az ezt megelőzött évben,

román nyelven 92 iskolával tanítottak kevesebben,
tót nyelven 121 „ „ „
szerb nyelven 15 „ „ „
horvát nyelven 2 „ „ többen,
ruthen nyelven 78-al tanítottak kevesebben,
vegyes két nyelven 466-al tanítottak többen, mint azelőtt,
vegyes három nyelven 12 iskolával tanítottak kevesebben, mint azelőtt.

VIII. tábla.

A tanítók állapota.

A tanítók állapota.

A tanítók száma az 1880-dik évben 21,664-re emelkedett.

Ezek közül 1868. XXXVIII. t. cz. 133. §-a értelmében,

képesített tanító volt	17,303
nem volt képesítve	4,361
összesen . .	21,664

Digitized by Google

Állásukra nézve :

rendes tanító volt	18,879
segéd „ „	2,785
összesen . .	21,664

Hány tanító tudott avagy nem tudott magyar nyelven oktatni.

Szóval és irásban magyarul tudott oktatni	15,488	tanító.
Csak szóval, de teljesen oktatott.	1,725	„
Kevesett tudott	1,922	„
Semmit sem tudott	2,529	„
összesen . . .	21,664	tanító.

A tanítók szolgálati éveik szerint.

A tanítók szolgálati éveit tekintve, a 21,664 tanító közül:

0—10 év óta szolgál	9,952	tanító.
10—20 „ „ „	5,629	„
20—30 „ „ „	3,240	„
30—40 „ „ „	2,799	„
ismeretlen idő óta	44	„
összesen . .	21,664	tanító.

Az 1880-ban számbavett tanítók számát egybevetve az 1879-ben létezett tanítók számával, kijő, hogy a tényleges hivatalban álló tanítók egy év elforgása alatt 243-al szaporodtak.

A képesített tanítók száma is gyarapodott 426-al.

A nem képesített tanítók száma pedig fogyott 183-al.

A rendes tanítók száma fogyott egy év alatt 32-el.

Ellenben a segédtanítók szaporodtak 183-al.

A tanítók szolgálati éveiknél fogva 10 évi időközökkel vétettek számba. mivel a tanítói nyugdíjtörvénynek e kimutatás felel meg.

IX. tábla.

Az iskolai épületek és azok külső felszerelése.

Az iskolai épületek száma.

A mint már fenebb többször kimutattatott, az iskolák száma 1880-ban 15,824-re ment.

Ezek közül 14,350 volt saját épületében elhelyezve, bérházban volt 1,474 tehát 221-el volt több saját házában, mint azelőtt.

A tanítói lakok száma.

A tanítói lakok száma volt ugyanezen időben 16,691; tehát 339 tanítóval kapott több természetbeli lakást, mint 1879-ben.

Az iskolák külső felszerelése.

Az iskolák külsőleg következőleg voltak tanítási szerekkel felszerelve:

1. Faiskola volt összesen 9,006; tehát 274-el több, mint azelőtt.

2. Testgyakorló helyisége volt 6,183 iskolának; tehát 390-nel több, mint az ezt megelőző évben.

Digitized by Google

Ezek szerint az iskolák külső felszerelvényei ez év alatt is tetemesen gyarapodtak.

X. tábla.

Az iskolák tantermei és azok belső felszerelése.

A fenebb is jelzett 15,824 iskolában volt összesen 21,838 tanterem. Az iskolák tantermei száma.

Az 1879-dik évben bejelentett tantermek száma 21,592-re ment; tehát egy év alatt a tantermek 246-al szaporodtak.

A tantermek belső felszerelése következőleg állt: A tantermek belső felszerelése.

1. Iskolai irótábla volt összesen 26,066; a mult éviek számához képest szaporodott ez 889-el.

2. Szemléltető képek (a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz) gyüjteményes száma volt 1,273; ezek még most vétettek először számba; számuk azonban arról tanuskodik, hogy e fontos tanítási eszközt sem a tanítók, sem az iskolai hatóságok kellő figyelemben nem részesítik.

3. Fali olvasó-táblagyüjtemény volt 1880-ban 16,136, mely a mult évi gyüjtemények számát 434 példánynyal multa felül.

4. Számológép, mely szintén ez évben vétetett először számba, volt 9,608 darab.

5. Fali térképek;

a) Magyarország falitérképe találtatott 18,093.

b) Osztrák-magyar monarchia fali térképe 4,406.

c) Európa falitérképe 7,693, ...

d) A föld öt része fali térképe volt 2,696.

Különféle fali térkép e szerint találtatott összesen 32,888 példány, mely arra mutat, hogy az 1879-dikben találtatott fali térképek száma 227-el csökkent.

A földrajz tanításának megkönnyebbítésére adatott ki a ministerium a fali térképek mindenben hasonló mást, kézitérképekül, mind a mellett ezen hasznos és felette olcsó kis térképeket, nem tudhatni mi okból, a tanítók nem használják, mire az iskolai hatóságok figyelme ez alkalommal is felhívatik.

6. Földgömb volt összesen 12,337, mely az ezt megelőzött évben bejelentett számnál 1,423 példánynyal kevesebb.

7. Természetrajzi falitábla szám szerint bejelentetett 10,773.

8. Természettani falitábla 5,582.

9. Rajz és szépirási fali tábla 2503.

10. Tanítói és iskolai könyvtár volt 3,855, a mult évinél 117-el több.

Digitized by Google

11. Testgyakorló eszköz 2426.
12. Népkönyvtár 959.

XI. tábla.

Az iskolák évi jövedelme.

Az iskolák évi jövedelme.

A népiskolák évi összes jövedelme az 1880-dik évben 10.057,149 forint volt.

E jövedelem összege következőleg állott elő:

1. Készpénzben befizettetett	7.754,643 forint.
2. Terményekben pénzértékre véve	2.302,506 „
összesen . .	10.057,149 forint.

E jövedelem forrásai következők voltak:

1. Az iskolák ingatlan vagyona alapértékben tett 10.323,582 forintot s ez jövedelmezett . . . . . 823,338 forintot vagyis hozott 7.97 %-kot.

2. Az iskolák tőkepénzbeli vagyona tett 4,662,577 forintot, ennek jövedelme volt . . 311,238 „ ez jövedelmezett 6.67 %-ot.

3. A tandíjból bejött	1.392,327 „
4. Segélyből, nevezetesen	
a) állami segélyből	689,370 „
b) községi „	3.583,114 „
c) egyházi „	2.543,698 „
d) egyéb forrásokból	714,064 „
összesen . .	10.057,149 forintot.

Az ország egyenes adója 1880-ban 75.527,158 forintot tett, mely összeg irányában az iskolák évi jövedelme 13.32 %-ot tüntet fel.

A 10.057,149 forint iskolai évi jövedelmet, ha elosztjuk az akkor létezett 15,824 iskola közt, kijő, hogy egy-egy iskolára 635 frt 56 kr. esik.

Az iskolák évi jövedelmében a tandíj 1.392,327 forintot tett, ha ezt az összeget azon tandíjfizető növendékek között osztjuk fel, kik tandíjukat a népiskolák jövedelme gyarapítására ezen közpénz közé fizették be, kijő, hogy egy-egy gyermekre mennyi esett a tandíj ez összegéből.

1880-ban iskolába járt összesen 1.619,692 tanuló. Ezek között középtanodai tanuló volt	18,471
Együtt . .	18,471

növendék, kik tandíjukat nem ezen közjövedelembe, hanem illetékes helyeikre szolgáltatták; annálfogva, ezen 18,471 tanulót az iskolába járt

Digitized by Google

tanulók számából le kell vonni, s ugy találjuk meg a népoktatási intézetek tandíjfizető tanulói számát.

E szerint azok száma, kik tandíjt fizettek, tett 1.601,221-et s igy ezek közt osztván fel az 1.392,327 frt tandíjat jut egy-egy tanulóra 87 kr. tandíj egy évre.

Ha felveszszük továbbá, hogy a tandíj fizetésére köteleztetett 1.601,221 gyermek tanítására fordíttatott az iskolák évi jövedelme, a 10.051,149 frt, kijő, hogy egy-egy gyermek taníttatása átalában 6 frt 40 krajczárba került.

Ha az 1868-dik évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a alapján az ország egyenes adója 5%-kán kellene az iskolákat fenntartani, az esetben az iskolák fenntartására 3.776,357 frt 90 kr. kerülne ki, melylyel a mostani 10.057,149 forint jövedelemnek alig egyharmadát lehetne fedezni, s ez összeggel épen nem lehetne a létező iskolákat fentartani.

A dicsőség legnagyobb része annak, hogy ennyi évi jövedelemmel rendelkeznek a népiskolák, a polgári és az egyházi hitközségeket illeti, melyek együtt az iskolák évi fenntartására 6.126,812 frtot fordítanak.

És az állam azon 10.057,149 frt jövedelembe, az iskolák évi fenntartási költségeihez, csupán 689,310 forinttal járul!

Ha végre egybehasonlítjuk az iskolák 1880-ik évi jövedelmét az 1879-ik évi 9.539,818 forint jövedelemmel, kijő, hogy az iskolák évi jövedelme egy év alatt 517,331 frttal gyarapodott.

XII. tábla.

Az iskolák évi kiadása.

A népiskolák évi kiadása 1880-ban tett összesen 10.057,149 forintot. Az iskolák kiadása.
Ez részletesen következőleg oszolt fel:

1. Tanítói fizetésekre felment,		
a) Rendes tanítók fizetésére		7.346,582 frt
b) Segéd „ „		639,366 „
összesen .		7.985,948 frt
2. Az iskolák egyébféle kiadásaira felment		
a) fűtésre, világításra, javításokra stb.	820,052 frt	
b) tanszerekre	122,526 „	
c) szegény tanulók segélyezésére . .	97,861 „	
d) egyebekre	1.030,762 „	2.071,201 frt
		10.057,149 frt

Az iskolák kiadásaiból átlag esett

a) egy rendes tanítóra	367.75
b) egy segéd „	212.62
c) dologi kiadásokra egy-egy	200.72 iskolára.

Digitized by Google

Összevetve ezen adatokat az 1879. évi ilynemű adatokkal, kijő, hogy:

1. A rendes tanítók fizetésére 1880-ban 244,593 forinttal jutott több, mint 1879-ben.

2. A segédtanítók fizetésére pedig 91,250 forinttal jutott több.

E szerint a tanítók fizetésére 1880-ban 335,843 forinttal fordíttatott több, mint 1879-ben.

Igy

3. Fűtésre, világításra az 1880-ik évben 126,046 frttal ment fel több,

4. Tanszerekre 6,671 forinttal adatott több ki,

5. Szegény tanulók segélyezésére 25,317 frttal jutott több,

6. Egyebekre 23,454 forinttal fordíttatott több, mint 1879-ben.

XIII. tábla.

Az iskolai főbb tényezők egybeállítása.

A fennebbi táblákon előadottak ismétlése és könnyebb áttekinthetése végett az iskolai főbb tényezők a XIII-dik táblán egymás mellé állítva is előadattak.

Az egyes megyéket illető iskolai főbb tényezőket a szóban levő táblázaton egyenként is meg lehet szemlélni, itt átalában az eredmények soroltattak fel.

1. Magyarország községei száma	12,814
2. Az iskolák száma	15,824
3. A tantermek száma	21,838
4. A tanítók száma	21,664
5. A tanköteles gyermekek száma	2.097,490
6. A tényleg iskolába járók száma	1.619,692
7. Az iskolai félnapi mulasztások száma . . .	14.801,385
8. Az iskolák fenntartására fordíttatott . . .	10.057,149 forint.

Az iskolák, tanítók és tanulók állapota százalékokban kifejezve.

1. Az I. II. III. és IV. számok alatti tényezők százalékokban.
   - a) egy községre jutott 1.39 % iskola.
   - b) „ „ „ 1.38 % tanterem.
   - c) „ „ „ 1.41 % tanító.
2. A III. IV. és V. számok alattiakat illetve:
   - a) egy tanteremre jutott . . 94 tanköteles
   - b) egy tanítóra esett . . . 96 tanköteles
3. A III. IV. és VI. számok alattiakat illetve:
   - a) egy tanterem esett 70 iskolába járó.
   - b) egy tanítóra jutott 71 tanuló.

Digitized by Google

4. A VI. és VII. számok alattiakat illetve :

egyes tanulóra esett 8.8 félnapi mulasztás.

5. A IV. VIII. VI-dik számok alattiakat illetve :

a) egy tanítói állomás került 432.6 forintba.

b) egy gyermek oktatása került 6.4 forintba.

Végre az ország összes egyenes adója és az iskolai kiadás közt a százalékos arány 13.32 % volt.

XIV. tábla.

Az 1879. és 1880-dik évi iskolai főbb tényezők egybehasonlítása.

A nevezett két évbeli tényezők összehasonlítása eredményét az egyes megyékre nézve magán a táblán fel lehet találni: itt az összehasonlítás általános eredményei mutattattak fel.

1. Tanköteles volt:

1879-ben	1880-ban
2.114,864	2.097,490

Csökkent tehát a tankötelesek száma egy év elforgása alatt 17,374-el.

2. Az iskolába járók száma volt:

1879-ben	1880-ban
1.644,803	1.619,692

Csökkent tehát az iskolába járók száma 25,111-el.

3. Iskolák száma volt:

1879-ben	1880-ban
15,715	15,824

Ezek száma tehát egy év alatt 109-el gyarapodott.

4. A tanítók száma volt:

1879-ben	1880-ban
21,421	21,664

Egy év alatt szaporodtak a tanítók 243-al.

5. A tanítók fizetése volt:

1879-ben	1880-ban
7.650,105 frt	7.985,948 frt

Ez is gyarapodott tehát 335,843 forinttal.

6. Az iskolák jövedelme volt:

1879-ben	1880-ban
9,539,818 frt	10.057,149 frt

Az egy évi gyarapodás itt 517,331 forint.

Digitized by Google

XV. tábla.

Az iskola nélküli községek megyék és név szerinti kimutatása 1880-dik évben.

Annyiszor volt szó arról, hogy Magyarország hány községében nincs még mai napig iskola, hogy helyén látszott ezeknek megyeszerte és név szerinti kimutatása.

E kimutatás főkelléke ugyan magának az iskolát nélkülöző község nevének megemlítése; azonban e mellett szükséges tudni azok lakosainak és tankötelesseinek számát, valamint az iskolát nélkülöző községhez legközelebb fekvő iskolával biró község távolságát is, melyekből kitünjék, minemű sorrenddel kellene ezen községekben iskolát állítani. Egyuttal megneveztetett az iskolával nem biró község mellett azon község is, melybe amannak tankötelesei szükségből iskolába járhatnának.

Az alábbiakban megyénként soroltatnak fel az iskolát nélkülöző községek számai: az egyes községek nevei a főtáblában feltalálhatók.

1.	Abauj megyében	. . . . .	59	községben	nincs iskola.
2.	A.-Fehér „	. . . . .	13	„	„ „
3.	Arad „	. . . . .	25	„	„ „
4.	Árva „	. . . . .	12	„	„ „
5.	Baranya „	. . . . .	41	„	„ „
6.	Bars „	. . . . .	48	„	„ „
7.	Bereg „	. . . . .	57	„	„ „
8.	Besztercze-Naszód megyében	. . .	3	„	„ „
9.	Bihar megyében	. . . . .	113	„	„ „
10.	Borsod „	. . . . .	7	„	„ „
11.	Csík „	. . . . .	4	„	„ „
12.	Csongrád „	. . . . .	1	„	„ „
13.	Esztergom „	. . . . .	3	„	„ „
14.	Sz.-Fehér „	. . . . .	1	„	„ „
15.	Gömör „	. . . . .	29	„	„ „
16.	Győr „	. . . . .	10	„	„ „
17.	Háromszék „	. . . . .	2	„	„ „
18.	Hont „	. . . . .	41	„	„ „
19.	Hunyad „	. . . . .	177	„	„ „
20.	Kolozs „	. . . . .	10	„	„ „
21.	Komárom „	. . . . .	4	„	„ „
22.	Krassó „	. . . . .	10	„	„ „
23.	Liptó „	. . . . .	21	„	„ „
24.	Maros-Torda „	. . . . .	14	„	„ „

Digitized by Google

25. Máramaros megyében	3	községben	nincs	iskola.
26. Moson megyében	3	„	„	„
27. Nógrád „	20	„	„	„
28. Nyitra „	154	„	„	„
29. Pest-Pilis-Solt-K.-Kun megyében .	1	„	„	„
30. Pozsony megyében	97	„	„	„
31. Sáros „	145	„	„	„
32. Somogy „	18	„	„	„
33. Sopron „	34	„	„	„
34. Szabolcs „	2	„	„	„
35. Szathmár „	15	„	„	„
36. Szepes „	45	„	„	„
37. Szilágy „	11	„	„	„
38. Szolnok-Doboka megye	35	„	„	„
39. Szörény megyében	9	„	„	„
40. Temes „	4	„	„	„
41. Tolna „	1	„	„	„
42. Torda-Aranyos	2	„	„	„
43. Torna megyében	5	„	„	„
44. Torontál „	5	„	„	„
45. Trencsén „	133	„	„	„
46. Turócz „	32	„	„	„
47. Udvarhely „	10	„	„	„
48. Ugocsa „	1	„	„	„
49. Ung „	26	„	„	„
50. Vas „	240	„	„	„
51. Veszprém „	8	„	„	„
52. Zala „	247	„	„	„
53. Zemplén „	94	„	„	„
54. Zólyom „	45	„	„	„
Összesen .	2,150	„	„	„

XVI. tábla.

Az állami elemi népiskolák.

Állami elemi népiskolák.

Az 1880-dik évben fennállott állami elemi népiskola szám szerint 244 volt. Tanulói száma, kik az iskolába járó tankötelesek sorában szintén felszámittattak, 19,965-re ment. Ezek összesen 423 tanteremben voltak elhelyezve.

Tanította őket 410 tanító. Ezen tanítók közül 347 rendes, 63 pedig segéd tanító volt.

Digitized by Google

A tanítók pénzbeli fizetésére felment 197,546 forint; e mellett nem pénzbeli, de pénzértékre változtatott mellék javadalmuk 27,683 forint értékü volt.

Ez intézetekre dologi kiadás czímén még 68,206 forint fordíttatott.

E szerint a 244 állami iskola kézpénzbeli kiadásai 293,435 forintra rugott .E szerint egy állami iskolai tanuló gyermek taníttatása 14 frt 69 krba került, mely összeghez, mind azon községek, melyekben az állami iskolák fennállanak, tehetségök szerint, azonban legalább egyenes adójok 5%-kával hozzá járultak.

Az állami iskolák száma 1879-ben még csak 230 volt, 1880-ban megint 14-el szaporodott.

XVII. tábla.

Magán elemi népiskolák.

Magán elemi iskolák.

A magán elemi népiskolák száma 1880-ban 154-re ment.

Ezek közül az 1868-dik XXXVIII. t.-cz. 48. §-a kivánatainak 89 megfelelt, 65 nem felelt meg.

A magán elemi iskolákba járt összesen 5.432 tanuló. kik közöl fiú 1019, leány 4,413 volt.

Tanítóik száma tett 477-et. kik közül csak 8-nak nem volt tanítói oklevele.

A tanítás eredménye ezen intézetekben átalában *jó* volt.

Az intézetek kerültek az illető fentartóknak 164.093 forintba, melyhez itt ott az állam is járult némi segélylyel.

A mult évben létezett magán iskolák száma 84-gyel kevesebbedett: levén akkor még 238.

XVIII. tábla.

Felső népiskolák.

Felső népiskolák.

A fenn jelölt táblán felsoroltatnak azon községek megyeszerte, melyekben felső népiskolák állanak fenn.

Volt Magyarországon 1880-ban is épen úgy, mint 1879-ben 71 felső népiskola.

Tanult ezen iskolákban 3541 növendék.

Ezek között fiú volt	1069
leány „	2472
Összesen .	3541

Növendékei száma az 1879-ki állapothoz képest 7-el növekedett.

Taníttattak pedig 257 tanteremben, 322 tanító által.

Digitized by Google

Ezek közül:

rendes tanító volt	192
segéd „ „	43
óraadó „ „	87
Összesen .	322

A tanítók közül

felső népiskolai oklevele volt	117-nek
„ „ nem volt	205-nek.

A tanítók készpénzbeli fizetése	143.270
„ lakbér-illetménye	11.005
„ tiszteletdíja	14.393
összesen .	168.668

forintot tett.

Ehhez járultak dologi kiadások	55.336
kerültek tehát ezen iskolák	224.004 frtba.

Ezen iskolák fenntartási költségeihez járultak:

a) az állam 96.712 frttal,

b) a községek 127.292 frttal.

A 332 tanítóra egyenként jutott 508 frt 3 kr.

Egy-egy tanuló taníttatása került 64 frt 36 krba.

XIX. tábla.

Polgári iskolák.

Polgári iskolák.

A fennjelölt táblán Magyarország azon községei vannak megyeszerte felsorolva, melyekben polgári iskolák állanak fenn.

E kimutatás szerint 1880-ban volt Magyarországon 101 polgári iskola; az 1879-ki állapothoz képest tehát 7-el több.

Tanult ezen iskolákban összesen 8450 tanuló, kik közül

fiú növendék volt	4585
leány „ „	3865
együtt .	8450

Az 1879. évi állapotokhoz képest a fiú-tanulók szaporodtak 56-al

a leányok „ 314-el.

A 8452 tanuló taníttatott 523 tanteremben, egy teremre jutott 16 tanuló.

Tanította őket összesen 622 tanító, s így egy tanítóra esett 13 tanuló.

Digitized by Google

A tanítók közül

rendes volt	352
segéd „	117
óraadó „	153
Összesen .	622
Polgári tanítói oklevele volt . . .	340
„ „ „ nem volt . . .	282
A tanítók évi fizetése	341.984 frt
„ „ lakbére	53.350 „
„ „ tiszteletdíja	42.587 „
Összesen .	437.921 „
A dologi kiadásai tettek	118.346 „
kerültek a polgári iskolák	556.267 frtba.

Ezen összeghez járultak:

a) az állam	192.848 frttal
b) a községek	363.419 „

A tanítók fizetéséből jutott egyre 704 frt 5 kr.

Került egy-egy polgári iskolai növendék taníttatása 65 frt 82 krba.

II. A tanító-képezdék állapota.

XX. tábla.

A tanító- és tanítónő-képezdék.

A tanító- és tanítónő-képezdék.

Magyarországon 1880-ban összesen 69 nyilvános és 1 magán tanítóképezde volt.

A fenn jelzett táblába ezeken kívül felvétettek a budapesti kisdedóvókat képező intézetek és a pozsonyi ipartanítónőket képező intézetek is, de ezek adatai az alábbiakban nem szerepelnek.

A tanító-képezdék így oszoltak meg:

Férfitanítóképezde volt	53
Tanítónőképezde „	16
Magán tanítónőképezde	1
Összesen . .	70

A tanítóképezdék jellegük szerint következőleg oszoltak meg:

1. Állami tanítóképezde volt:

a) Férfitanítóképezde	18
b) Tanítónőképezde	6
Összesen . .	24

Digitized by Google

2. Római katholikus képezde volt:
   a) Férfitanítóképezde 14
   b) Tanítónőképezde 9
   Összesen . . 23
3. Görög kath. férfitanítóképezde 4
4. Görög keleti képezde volt:
   a) Férfitanítóképezde 3
   b) Tanítónőképezde 1
   Összesen . . 4
5. Helvét hitvallású képezde volt 4
6. Ágostai „ „ „ 9
7. Mózes „ „ „ 1
8. Magántanítónőképezde 1

A tanító- és tanítónőképezdei tanárok száma.

A tanító- és tanítónőképezdékben működött összesen 617 tanár; tehát 7-tel több, mint az ezt megelőző évben.

Ezek tanítottak:

a) Az állami tanítóképezdékben:
   α) A férfitanítóképezdékben 188-an
   β) A tanítónőképezdékben 82-en
   Összesen . . 270-en.

b) A róm. kath. képezdékben;
   α) A férfitanítóképezdékben 104
   β) A tanítónőképezdékben 65
   Összesen . . 169
c) A görög kath. képezdékben 25
d) A keleti görög képezdékben 25
e) A helvét hitvallású képezdékben 42
f) Az ágostai hitvallású „ . . . . . 73 *)
g) A mózes „ „ 10
h) A magán tanítónőképezdékben 3
   Főösszeg . . 617

A tanítóképezdei növendékek száma.

A tanítóképezdék növendékei számszerint voltak 4333-an.
Nem szerint következőleg oszoltak meg:
a) Férfinövendék volt 3050
b) Nőnövendék „ 1283
   Összesen . . 4333

*) Ez a 73 ágostai hitv. tanár egyszersmind az odavaló gymnasiumokban működik.

Digitized by Google

2. Az intézetek jellege szerint:

a) Állami tanítóképezdei növendék volt:		
α) Férfinövendék	1242	
β) Nőnövendék	785	
Összesen .		2027
b) Római kath. tanítóképezdei növendék volt:		
α) Férfinövendék	785	
β) Nőnövendék	443	
Összesen .		1228
c) Görög kath. férfinövendék		190
d) Keleti görög képezdei növendék volt:		
α) Férfinövendék	182	
β) Nőnövendék	51	
Összesen .		233
e) Helvét hitvallású férfi-növ.		258
f) Ágostai „ „		281
g) Mózes „ „		112
h) Magánképezdei nőnövendék		4
Főösszeg .		4333

Az intézetekben volt összesen 206 osztály, melyek el voltak helyezve 239 tanteremben.

A 70 tanítóképezde közül gyakorlóiskolája volt 43 intézetnek; tehát nem volt gyakorlóiskolája 27-nek.

Hiányzott ez a róm. kath. budapesti, csíksomlyói, egri, esztergomi, győri, kalocsai, kassai, n.-szombati, n.-váradi, szathmári, szegedi, szepeshelyi tanítóképezdékben;

a róm. kath. egri, kőszegi, n.-váradi, soproni tanítónőképezdékben;

a görög kath. balázsfalvi, szamosujvári, ungvári;

a keleti görög nagyszebeni, zombori tanítóképezdékben;

a helvét hitvallású debreczeni, n.-enyedi tanítóképezdékben:

az ágostai brassói, medgyesi, szarvasi tanítóképezdékben:

a rimaszombati magánképezdékben.

A fennálló 43 gyakorlóiskolában 4502 növendék tanúlt 108 tanítótól.

A tanítóképezdék költségei.

A fennállott 70 tanítóképezde fenntartása került összesen 725,356 forintba, mely összegből az állampénztárból fedeztetett 508.971 frt, a többi 216,385 frtot az illető hitfelekezetek fedezték.

Az állami tanítóképezdék fentartása került összesen 522,585 frtba.

Digitized by Google

Az állami tanító- és tanítónőképezdékben tanított 2027 növendék neveltetése került egyenként 257 frt 81 krba.

Az 1880. iskolai év végén valamennyi tanítóképezdében tanítói oklevelet nyert összesen 1224 új tanító. A képesített új tanítók száma.

Ezek közül az állami:

a) Férfitanítóképezdékben képesíttetett	298	
b) A tanítónőképezdékben „	233 =	531
A római katholikus:		
a) Férfitanítóképezdékben	256	
b) Tanítónőképezdékben	133 =	389
A görög kath. képezdékben		29
A keleti görög képezdékben:		
a) Férfitanító	75	
b) Tanítónő	12 =	87
A helvét hitv. képezdékben		96
Az ágostai hitv. „		55
A mózes „ „		33
A magán nőképezdéből		4
Főösszeg .		1224

A hivatalban levő tanítók számára 1880-ban rendezett tornapóttanfolyamok tartattak: Torna póttanfolyamok.

Budapesten a hol megjelent 40 tanító, kik többnyire a tornatanítói oklevelet is megszerezték.

Kolozsvártt, megjelent 27 tanító.

M.-Szigeten, megjelent 44 tanító.

Nyitrán, megjelent 27 tanító.

Sárospatakon, megjelent 15 tanító.

E szerint összesen megjelent a tornapóttanfolyamon 153 tanító, kik nagyobb részben a tornatanítói oklevelet ez alkalommal meg is szerezték.

A magyarnyelvi póttanfolyam az ezt megelőzött évben elért eredményhez képest hasonló sikerrel folytattatott; ugyanis, az így rendezett tanfolyamokon 1880-ban 835 magyarul nem tudó tanító jelent meg. Nevezetesen: Magyarnyelvi póttan folyama.

Digitized by Google

Aradon megjelent	121	tanító
Baján „	104	„
Kolozsvártt megjelent	88	„
Léván „	28	„
Losonczon „	108	„
Nyitrán „	52	„
Pécsett „	65	„
Sárospatakon „	106	„
Székely-Keresztúron megjelent	118	„
Szombathelyen „	45	„
Összesen	835	tanító

kikről személyes meggyőződés után bizton el lehet mondani, hogy a tanulásra fordíthatott e csekély idő alatt hitelt felülmuló szorgalmat fejtettek ki és kielégítő eredménynyel távoztak el; néhányan képesítő vizsgát is állottak ki.

III. Az állami felsőbb leányiskolák.

1. A budapesti felsőbb leányiskola.

A budapesti felsőbb leányiskola.

Az 187⁹/₈₀-dik iskolai évben a budapesti felsőbb leányiskola kifejlődésére egészen eljutván, mind a hat osztálya életben volt.

Hat osztályába összesen 341 növendék vétetett fel. Osztályai népessége következőleg állt:

I. a) osztályban volt	38	növendék
I. b) „ „	33	„
II. a) „ „	36	„
II. b) „ „	40	„
III. a) „ „	41	„
III. b) „ „	36	„
IV. a) „ „	30	„
IV. b) „ „	33	„
V. „ „	43	„
VI. „ „	11	„
összesen	341	növendék.

Digitized by Google

Nyelvökre nézve mind magyarok voltak.
Vallásra nézve következőleg oszoltak meg:

Róm. katholikus	volt	95
Keleti görög	„	2
Helvét hitv.	„	12
Ágostai hitv.	„	29
Unitárius	„	2
Mózes hitv.	„	201
	Összesen	341

Az intézet igazgatóján kivül volt az intézetnek
8 rendes tanára
3 rendes tanítónője
11
Ezeken kivül volt:
1 segédtanára,
2 segédtanítónője és
3 vallás-tanára.

A felsőbb leányiskolában
a tanítás tárgyai

osztályonként következőleg voltak felosztva.

AZ I. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv. Hetenkint 5 óra. Szép, értelmes olvasás; az olvasmányok értelmezése és tartalmának rövid elmondása. Beszédrészek elemzése mondattani alapon. A mondat; annak főrészei; tőmondat, hiányos mondat. A mondat bővítőrészei, bővitett mondat. Ragok, képzők felismerése. Szavalmányok tekintettel a hangsúlyra. Két hetenként gyakorlat. Az egyes olvasmányok és versek emlékezetből való leirása. Tábla-irás főtekintettel a helyesirásra.

Történelem. Hetenkint 3 óra. Magyarország történetének rövid áttekintése a legujabb időig.

Földrajz. Hetenkint 2 óra. Az Osztr.-Magyar monarchia természeti és politikai földrajza; különös tekintettel a térképolvasásra.

Számtan s mértan. Hetenkint 3 óra. A négy alapművelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel és azok sokoldalu gyakorlása. A métermérték, időszámolás.

A vonalak, irányukra és helyzetükre nézve; a szögek, nagyságukat és

Digitized by Google

helyzetüket tekintve. A háromszögek és egyenközök és azok főbb tulajdonságai.

Geologia. Hetenkint 2 óra. A kőzetek osztályozása. Az üledékes kőzetek keletkezése és képződési módja. Hogyan jutnak állati és növényi maradványok az üledékes kőzetekbe. A petrefactumok s fossilok keletkezése. Conglomerat, homokkő, agyagpala. Az organikus vagy állati és növényi maradványokból képződött kőzetek keletkezése, előjövetele és helyezkedési viszonya. (Kőszén, túrfa, márga.) Az eruptiv kőzetek. A kristályos és törmelékes eruptivkőzetek, u. m. a trachit, porphyr, basalt, granit, láva és vulkáni tuff származásának ismertetése. A mély ásatásoknál tapasztalt hőemelkedés, a meleg források keletkezése, a vulkánok kitörései s a földrengések, a föld belső melegéből vezettettek le. Bizonyitékok arra, hogy a földkérge némely helyen felemeltetett, másutt pedig süllyedt; továbbá, hogy a földkéreg kőzetei rázkódtattak, oldalvást mozdíttattak és törést szenvedtek. A hegyek keletkezése.

Természettan. Hetenkint 2 óra. Az erő és a mozgás fogalma. A nehézség, összetartó, taszító s tapadási erők, a súlypont és a mérleg. Az anyag három állapota. A folyóstestek tulajdonságai. A közlekedő csövek s ugrókútak, a víz minden irányban való nyomása, az úszás és Archimedes elve a viszonylagos sürüségre nézve. A hő tulajdonságai. A testeknek hő által való kiterjedése, a jó és rosz vezetők, a hőmérő, a forrás és elpárolgás, forrpont, a víz és gőz kötött melege. A meleg terjedése vezetés áramlás és sugárzás által. A légnemű testek tulajdonságai. A levegő súlya, nyomása és feszítő ereje. A Toricelli-féle kisérlet és a barometer készítése és használata. A villanyosság keletkezése dörzsölés által, a vonzás és taszítás tüneményei, a villanyosság két neme, az aranyleveles villanymutató, a villanygép és leydeni palaczk. Az érintési villanyosság. A Bunsenféle elem és telep, a villanyfolyam tulajdonságai. A delejesség. A természetes, mesterséges és villanydelejek, az aczél delejesítése, az iránytű s annak alkalmazása.

Rajz. Hetenkint 2 óra. Mértani alapfogalmak. A vonalak mérése, osztása, párhuzamosak, a szögek, háromszögek és négyszögek ismertetése és rajzolása.

A rajzolás az előadással párhuzamosan haladt és a tanárnak a táblán való előrajza, a megismert vonalak és idomok és azokból alkotott egyszerü mértani díszitmények előállításával foglalkozott.

Ének. Hetenkint 2 óra. A zenei alapismeretek, u. m. vonalrendszer, kulcsok, a hangjegyek neve és értéke, a változtatójegyek és ütenynemek elméletileg és gyakorlatilag. Egyszólamú gyakorlatok szöveg nélkül és kisebb

Digitized by Google

dalok magyar szöveggel Reinecke, Schumann, Mendelsohn és Hadn-tól, különös tekintettel a szájtartás és helyes hangvételre. Magyar népdalok.

Kézi munka. Hetenkint 2 óra. Harisnyakötés, kötött és horgolt minták készítése. Színes himzés különböző öltésekkel. A kötés és horgolás gyakorlati használata.

A II. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv. Hetenként 5 óra. Értelmes és kellően hangsúlyozott olvasás. A magyar nyelv mondat- és alaktana, folytonos elemezéssel, kiváló figyelemmel a helyesirásra és az irásjelek használatára. Egyszerű irály és kellékei, különös tekintettel a helyes magyarságra. — Prózai és verses olvasmányok, szavalatok. Két hetenkint isk. irásbeli dolgozat.

Német nyelv. Hetenkint 3 óra. Értelmes olvasás. Nyelvtan: A német nyelvet jellemző hangtörvények, u. m. Ablaut, Umlaut, Lautbrechung; mondattani alapon; az igék hajlítása, a névszók ejtegetése, a beszédrészecskék. Az egyszerű mondat. Kisebb prózai és verses olvasmányok és azoknak magyarra való fordítása és fejtegetése. A két hetenkinti irásbeli gyakorlatokban a német helyesirás főszabályainak alkalmazása.

Franczia nyelv. Hetenkint 3 óra. — Értelmes olvasás. A nyelvtanból: a névelő, a főnév és a melléknév szabályainak ismertetése; a névmások; a rendes igék hajtogatása; a részesülők főszabályai. Olvasmányok: Noëltől, Premières lectures: tizenkét olvasmányának magyarázata és fordítása. Két hetenkint irásbeli gyakorlat.

Történelem. Hetenkint 3 óra. Történettudományi alapfogalmak; a történelem forrásai és segédtudományai. Az emberiség őstörténelme. A főbb nyelvcsaládok államok és államalakzatok keletkezése és különfélesége. — A világtörténet ó-kora, középpontjául Rómát tekintve, a következő főbb csoportokban: a) azon államok története, melyek még Róma hatalmának terjedése előtt virágoztak és melyekből a rómaiak birodalma alakult; b) magának a római birodalomnak története a királyság, köztársaság és pogány császárság alatt. Fősúly mindenütt a művelődésre fordíttatott. — Történeti olvasmányúl tárgyaltatott: Lykurgos (Plutarchos után dr. Kármán), Cajus Marcius Coriolanus (Plutarchos után Névy László), Athéne (Szemere B. „Utazás keleten").

Földrajz. Hetenkint 2 óra. A föld általános leirása, különös figyelmet fordítva a gyakrabban előforduló tüneményekre. — Európa országainak részletes geografiája, — a magyar-ausztriai monarchia kivételével, különös súlyt fektetve a térképen való tájékozottságra.

Számtan s mértan. Hetenkint 3 óra. A négy alapművelet tizedes és kö-

Digitized by Google

zönséges törtekkel. Számolási rövidítések; rövidített szorzás és osztás. Egyszerű és összetett hármasszabály. Olasz számolás. Arányok és aránylatok; százalék számolás. Kamatszámolás. A háromszögek és négyszögek s azok főbb tulajdonságai. A kör s annak tulajdonságai. Az ellipsis és parabola megismertetés. Területszámítás.

Természetrajz. Hetenkint 3 óra. Emlős állatok: kutya, macska, menyétke, medve, ló, tulok, juh, őz, teve, disznó, elefánt, egér, denevér, majmok, rozmár, czet, és rokonai. Madarak: Tyúk, lúd, veréb, fülemile, csóka, gólya, harkály, héja, bagoly, strucz. Hüllők: Gyík, teknősbéka, síkló. Kétéltűek: Kecskebéka, salamandra. Halak: Ponty, sügér, kecsege. Növények példányok szerint Anemone Pulsatilla (Leánykökörcsin), Galanthus nivalis (kikeleti hóvirág). Primula officinalis (Tavaszi kankalin), Lamium purpureum (piros holtcsalán), Iris germanica (pompás nőszirom), Prunus spinosa (kökényszilva), Nymphaea alba (fehér tavi rózsa), Dictamnus albus (Ezerjófű), Daucus Carota (Sárga répa, murok).

Rajz. Heti 2 óra. Egyenesek, a hosszmérték, a kisebbített mérték, merőlegesek, szögek, három-, négy- és sokszögek szerkesztése adott alkatrészekből. A görbe vonalak, kör, kerülék, csigavonalak, továbbá egyenes és görbe vonalú sík diszítmények szerkesztése vonalzóval és körzővel különféle stylben, a tanárnak a táblán készített s magyarázattal kisért előrajza szerint. A színek ismertetése és a sík diszítmények festése. Egynehány emlékezet után való rajz-feladvány.

Ének. Heti 1 óra. A zenei alapismeretek ismétlése, a hangközök ismertetése, a secund, quart, quint közök gyakorlása, portamento gyakorlatok, a hang kitartás és helyes lélekzetvétel czéljából. Egy és két szólamú dalok Reinecke, Schumann, Silcher. Mendelsohn s Kükkentől. Magyar dalok két szólamra.

Kézimunka. Heti 2 óra. Kötés, horgolás, de összetettebb mintákkal, mint az előbbi osztályban. Hálózás és betűjegyzés.

A III. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv. Hetenkint 4 óra. Egyszerű, szép és megindító-irály és ezek kellékei; a nyelvbeli előadás általános formái tartalom és vonatkozás szerint. Az irásművek tényezői; tartalom, nyelv, alak. Verstan, különös tekintettel a hangsúlyos verselésre. Közéleti fogalmazványok. — Prózai és verses olvasmányok. Arany János „Toldy"-ja és Petőfi Sándor „János vitéz"-e kellő módon fejtegetve. Szavalatok. — Az oktatással párhuzamosan két hetenkint iskolai irásbeli dolgozat.

Német nyelv. Hetenkint 3 óra. Összevont és összetett mondat, a mellékmondatok fajai, hiányos és rövidített mondatok, körmondatok. Sajátlagos

Digitized by Google

német szólásmódok, synonymák, közmondások. Olvasmányok: Herder „Cid"-jéből nehány ének, Goethe: „Der Sänger", Schiller: „Die Bürgschaft", Uhland: „Des Sängers Fluch", Bertrand: „de Boru", Chamisso: „Abdallah" czimű költeményei, továbbá nehány dal Uhland-tól, végre prózai olvasmányok. Két ketenkint irásbeli dolgozat.

Franczia nyelv. Hetenkint 3 óra. A bővített, az összetett és összevont mondat. — A függő mondat; mód és időtan. — Az alaktan folytatása és bevégzése — az u. n. rendhagyó igék is.

Olvasmányok: Lafontaine meséiből. Le chêne et le roseau, Le coche et la mouche. — Le savetier et le financier; Buffontól: Le lion; Guizottól: Jeanne d'Arc. Két hetenkint iskolai irásbeli gyakorlat.

Angol nyelv. Hetenkint 3 óra. A kiejtés begyakorlása, olvasás, helyes irás. A nyelvtan teljesen befejezve ismétlésekkel. Kisebb olvasmányok és költemények. Két hetenkint egy iskolai irásbeli dolgozat.

Történelem. Hetenkint 3 óra. Középkori történelem következő nyolcz időszakban, különösen felölelve a művelődési fejlődéseket: I. A keresztény római császárság s a népvándorlás. II. A kelet-római birodalom. III. A frank birodalom. IV. A szász császárok. V. A frank császárok. VI. A középkor általános jelleme, vagyis a középkort jellemző intézmények (pápaság, császárság, hűbérrendszer, városok, polgári rend, lovagság stb.) kifejlődésének időszaka. VII. A Hohenstaufok. VIII. A császárság hanyatlása. — Történelmi olvasmányúl: „A népvándorlás története", dr. Lázár Gyulától.

Földrajz. Hetenhint 2 óra. Ázsia, Amerika, Afrika és Austrália természeti és politikai leirása.

Számtan s mértan. Hetenkint 3 óra. Egyszerű és összetett kamatszámolás. Ráfizetmény. Váltók leszámitolása. Gyöngysúly. Arányos osztás. Láncz-szabály. Elegyítés szabály. A hazai és a legfontosabb külföldi pénznemek ismertetése és átszámítása.

Egyenes oldalú testek, s a henger és kúp felületének és térfogatának kiszámítása.

Természetrajz. Hetenkint 3 óra. Madarak: Tyúkfélék, galamb, uszó madarak, éneklők, gázlók, kúszók, ragadozók, futók. Hüllők, két életűek és halak. Bogarak, pikkelröpűek, hártyas röpűek, pókfélék, rákfélék, férgek. Gasteropodák és Conchiferae, Echinodermata, Medusae, Infusoria, Rhizopoda. Növénytan. Ugyanazon növények tárgyaltattak, mint a II. osztályban; azonkivül az egy szikű és két szikű növények egyes fontosabb családjai, u. m.: Gramineae, Liliaceae, Irideae, Orchideae, Leguminosae, Rosaceae, Amygdalae, Ranunculaceae, Umbelliferae, Cruciferae, Nymphaeaceae, Euphorbiaceae, Labiatae, Scrophularineae, Compositae.

Rajz. Hetenkint 2 óra. Sík diszítménynek rajzolása szabadkézzel, a ta-

Digitized by Google

nárnak magyarázattal kisért előrajza vagy falitábla után különféle stylben. A sík diszítmények festése és a színharmonia ismertetése. Alkalmas szemléleti eszközök felhasználásával a távlattan főbb törvényei és azok gyakorlati alkalmazása. A távlati rajzolás, a magyarázatot kisérte és vonalak, mértani idomok előállítása. Egynehány emlékezet után való diszítményi rajzfeladvány.

Ének. Hetenkint 1 óra. A hangközök bővebb ismertetése, további gyakorlatok quint-, sext-, sept- és octáv-közökkel, a portamento-gyakorlatok folytatása különös tekintettel a helyes lélekzetvétel s a crescendo és decrescendora: scala éneklés dur-hang nemekben. Kétszólamú dalok Haydn, Mozart, Schumann és Schuberttől. Magyar népdalok.

Kézimunka. Hetenkint 2 óra. Horgolás, kivarrás és kivarrások begyakorlása, betü, színes és fehér himzés és ezek gyakorlati felhasználása.

A IV. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv és irodalom. Hetenkint 5 óra. Elbeszélő költészet: Monda, rege, népmese, hősköltemény, beszély, regény, költői elbeszélés, románcz, ballada, példázat; leiró költészet: költői leirás, idyll; lyrai költészet: dal, óda, elegia, költői levél, epigramm és gnoma, satira, tanköltemény. A prózai irásművek közül: prozai elbeszélés, életrajz, történet irás, prózai leirás, jellemrajz, utazási rajz, értekezés. — Nagyobb olvasmányok Vörösmartytól „A két szomszédvár“ és Zrinyitől „Szigetvár veszedelme“, számos kisebb prózai és költői olvasmány az összes műfajok elméleténél. Jelesebb költemények emlézése, 15 iskolai és 3 otthoni dolgozat.

Német nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. A mondattani ismeretek ismétlése. Német verstan, jelesen: a szótagok mértéke, a verslábak és versszorok, a rím fajai és nemei, a versszakok. Olvasmányok: Goethe „Herman und Dorothea“-jából öt ének egészen, a többinek tartalma. Azon kívül Goethe „Euphrosina“ cz. elégiája, több ballada és dal; Schillertől: „Die Kraniche des Ibykus“, „Macht des Gesanges“, „Theilung der Erde“, továbbá egyes költemények Uhland-tól. Néhány prózai olvasmány mint magyarázat „Hermann und Dorothea“-hoz. 15 irásbeli dolgozat.

Franczia nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. A mondattani ismeretek ismétlése és tökéletesítése. Olvasmányok — Andrieuxtől: Le Meunier de sans souci; Bérangertől: Mon habit, les Hirondelles; Michaudtól: La prise de Constantinople és Me de Staeltől: Rome. — 15 irásbeli gyakorlat.

Angol nyelv. Hetenkint 3 óra. Gyakorlati nyelvtani fejtegetések. Mondattan. Homonymok. Olvasmányok: Shakespeare's Talesből: Hamlet, D. Blairtől Earthquake of Lisbon. Adison: First Vision of Mirza. Ismeretlen régi szerzőtől: King John and the Abbot of Canterbury. Összehasonlítása a

Digitized by Google

régi irásmodornak az újjal. Spenzer: The Fairy Queen. Bulver: The Tour of the Virtuous. The last dais of Pompeii (Kivonat.) Tiz különféle költemény. Két hetenkint irásbeli dolgozat.

Történelem. Hetenkint 3 óra. Újkori történelem öt időszakban; mindegyiknél különös tekintettel az államalakulási változásokra s a müveltség fejlődésére. Az öt időszak: I. Spanyolország nagysága. II. Francziaország fénykora. III. Oroszország emelkedése. IV. A franczia forradalom. V. Német- és Olaszország egyesülése. — Történelmi olvasmányúl: Mexico felfedezése és meghódítása. Castillioi Diaz Bernal elbeszélése, átdolgozta az „Országos Középtanodai Tanáregylet" által kiadott „Ifjúsági iratok tára" számára dr. Brózik Károly.

Földrajz. Hetenkint 1 óra. A magyar birodalom természettani földrajza. A birodalom fekvése s határai; alakja s tagozása; területének nagysága. A fel- és alföldek átnézete. A Kárpátok tagozása. A birodalom víztana, égalja s termékei.

Számtan. Hetenkint 2 óra. A négy alapmüvelet általános számokkal. Hatványozás és gyökkivonás. Elsőrendű egyenletek. Leszámítolás. Az ötvényekről, továbbá a hazai és legfontosabb külföldi pénzekről s ezek átszámitásáról.

Vegytan. Hetenkint 2 óra. A levegő és víz elemezéséből kiindulva a legfontosabb nem fémes elemek és azok vegyületei. Az egyszerű és többszörös súlyarányának törvénye, a vegyrokonság. A szén és égésének termékei, a száraz destillatió, kapcsolatban a kőszén képződéssel. A petroleum, antracit, ozokerit, borostyánkő stb., vegytani összetétele és ásványtani ismertetése. A kén, phosphor és chlor vegyületei az idevágó ásványtani tudnivalókkal. A könnyű fémek közül a K, Na, Ca, Sr, Ba, Mg és Al. vegytani és ásványtani szempontból. Az üveg- és porczellán-gyártás.

A nehéz fémek közül a Zn, Ah, Fe, Sn, Hg, Ag, Au, Pt. és érczeik, melyekből nyeretnek. A sók közül a carbonátok, sulphatok, nitratok és a bórax. Végre a földpatok, csillámok és kovarczok vegyi összetétele és ásványtani jellege. A vegytani rész a növendékek előtt megejtett kisérletekkel, az ásványtani rész pedig az egyes kőzetek jellemző sajátságait feltüntető természetes ásványdarabok felmutatásával világíttatott meg.

Természettan. Hetenkint 2 óra. A szilárd testek egyensúlyáról. A munkáról és a gépekről. A csepegős testek egyensúlyáról és mozgásáról. A terjengős testek egyensúlyáról és mozgásáról.

Rajz. Hetenkint 2 óra. Domború gyps-diszítmények rajzolása körrajzban. A fej arányainak magyarázata és a férfi-, nő- és gyermekfej-rajzolása általános méretek szerint.

Digitized by Google

Az árnytan alapelveinek gyakorlati magyarázata és az idevonatkozók rajzolása. Gyps-diszitmények árnyékolása.

Ének. Hetenkint egy óra. Gyakorlatok a gyorsabb menetü hangidomok éneklésére nyolczad és tizenhatod hangjegyekkel, különös figyelemmel a piano, forte, crescendo és decrescendora. Scálák éneklése különböző dur és moll scala elméleti szerkesztése. Két és három szóllamú női kar és párdalok Wagner, Weber, Kreutzer, Flotow, Nicolai s Mendelsohntól, s még néhány 2—3 szólamú magyar dal.

Kézi munka. Hetenkint 2 óra. A szövetek ismertetése. Fehérneműek szabása rajzban s gyakorlatban s ezek varrása, kivarrása, beszövése és foltozása.

AZ V. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv és irodalom. Hetenkint 6 óra. A drámai költészet elmélete: A dráma tárgya, szerkezete és nyelve, drámai jellemek. Szomorumű, vígjáték, szoros értelemben vett dráma, népszinmű, dalmű, bohózat, drámai költemény. — A próza elméletéből a műlevelek, szónoki próza (kapcsolatban logika főbb elveivel) és a prózai párbeszéd. Az irodalom-történet vázlata; részletesebben: Zrinyi, Pázmány, Csokonay, Kisfaludi Sándor és Károly, Kazinczy, Berzsenyi, Kölcsey, Katona, Vörösnarty, Petőfi, Arany, Tompa, Szigligeti. Nagyobb olvasmányok: „Antigona“ Sophoklestől (ford. Csiky G.), „Coriolan“ Shakespeare-től (ford. Petőfi), Plutarchostól Coriolán életrajza, Kölcseytől „Paraenesis“ és „Mohács“; kisebb költői és prózai olvasmányok az egyes irók tárgyalásánál. — Hetenkint két órán át irásbeli dolgozatok, részint iskolaiaknak kidolgozása, részint otthoni dolgozatok és birálatok felolvasása és megbeszélése.

Német nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. A német dráma fejlődési történetének rövid vázlata. Olvasmányok: Schiller „Wilhelm Tell“ czímű drámája, kimerítő tárgymagyarázattal, Goethe „Iphigenie auf Tauris“ tekintettel a német classicus dráma szerkezetére és külalakjára. Egyes fejezetek Lessing „Hamburgische Dramaturgie“ és Goethe „Italienische Reise“ czímű műveiből. Az irásbeli gyakorlatok száma 16 volt, nagy része az olvasmányokból merítve, a legfontosabb jelenetek tartalmát, a főalakok jellemrajzát adva.

Franczia nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. A franczia nyelv eredete és alakulása. Olvasmány: Corneille „Le Cid“ czímű drámájából, két felvonás. „Polyeucte“ — egészen — Larochefoucauld: Maximes ismertetése — Racine: „Athalie“; egy felvonást; „Andromaque“, majd egészen — Boileau La Fontaine, Me de Sévigné es Fénélon ismertetése — Molière: „Les femmes savantes.“ — A sajátos franczia verstan olvasással tanítva — Synonymák és gallicismusok. Tizenöt irásbeli dolgozat.

Digitized by Google

Angol nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. Gyakorlati irálytan. Angol idiotismusok, homonymok és synonimok. Verstan, Byron, Pope és Moore-tól költemények. Sheridan „Rival" című vigjátéka. Ezen szerzők életrajzai Shakespeare Machbetje. Macaulay „Oliver Cromwellje." Két hetenkint egy irásbeli iskolai dolgozat.

Történelemben. Hetenkint 3 óra. Magyarország egész történelme oknyomozólag és műveltségileg, tekintettel az európai történetekre s művelődésre, következő tizenkét időszakban: I. Az őstörténelem. II. A költözködések korszaka. III. A honfoglalás és a rablókalandok. IV. A kereszténység és alkotmányos királyság megalapítása. V. A nemzet és az alkotmányos jogok megszilárdulása. VI. A királyi tekintély sülyedése. VII. Az ország gyarapodása olasz származású királyok alatt. VIII. A német és török befolyás. IX. A német török befolyás. X. A fölkelések. XI. A kibékülés és nemzeti gyengülés. XII. A nemzeti s alkotmányos visszahatás és átalakítás — maig. — Tört. olvasmányokul: Hunyadi Mátyás király, b. Jósika Miklóstól, s II. Lajos udvara Fraknói Vilmostól.

Földrajz. Hetenkint 1 óra. Az ó- és új világ összehasonlítása; — kiterjedés, fekvés, égalj, hegyek, vizek, nedvességi viszonyok, növényi s állati élet s az emberfajták.

Nehány fontosabb szakasz a mennyiségtani földrajzból.

Számtan. Hetenkint 2 óra. A logarithmusról, kamatos-kamat számítás, számtani s mértani haladványok, évi járadék s törlesztés számítás. Mindez sokféle példákkal begyakorolva.

Vegytan. Hetenkint 2 óra. A legfontosabb fémek, vas, zink, ólom, ón, réz, ezüst, arany, higany, kalium, natrium, calcium, magnesium, aluminium. A szerves vegytanból. Szénhydrogen vegyületek, szénhydratok, cellulose, lőgyapot, kollodium, keményitő, czukorfélék, az erjedés, a bor, sör, pálinkaégetés, alkoholok. Szerves savak, zsiradékok, szappan. Cyanvegyületek, alkaloidok, festőanyagok, protein anyagok.

Természettan. Hetenkint 2 óra. A szilárd testek mozgásáról. A mozgás módjai, az erők hatása és mértéke; a szabad esés törvényei; egyenletes gyorulás az eső gépen s a lejtőn; az inga s az ingás törvényei; hajított testek mozgása; a keringésről; a testek ütközéséről s a mozgás akadályairól. A hangról. Rezgés; a hang támadása, elterjedése, visszaverődése s erőssége; zenehangok, hanglépcső, rezgő húrok és légoszlopok zengése s együtthangzás; a hallás.

Rajz. Hetenkint 2 óra. Domborúbb gypszdiszítmények rajzolása és árnyékolása; kiváló lapmintákról diszítmény — virág — és tájképek rajzolása és festése.

Ének. Hetenkint 2 óra. Hangtalálási gyakorlatok. Útmutatás az ének-

Digitized by Google

darabok művészies fölfogása és előadására, válogatott kar és párdalok az olasz, franczia és német iskolák classicus termékeiből, ezekkel kapcsolatban ismertettek meg alkalomszerűleg az egyes zeneművek, műformák, zeneszerzők életrajza és iskolák, azok irányzata és műfejlődési fontossága. Női karok taníttattak be Scarlatti, Mercadante, Rossini, Verdi, Auber, Meyerbeer, Herold, Berton, Haydn, Mozart és Beethowentől magyar szöveggel.

Kézi munka. Hetenkint 2 óra. Női- és gyermek felső ruhák s öltönyök szabása és varrása. Csipkevarrás.

A felső ruhákhoz szükséges anyag ismertetése.

A VI. OSZTÁLYBAN.

Magyar nyelv és irodalom. Hetenkint 6 óra. Prózai olvasmányok: Gyulai Páltól „Vörösmarty életrajza“ és „Emlékbeszéd báró Eötvös József felett“, Kemény Zsigmondtól „A két Wesselényi Miklós“ és „Arany János Toldyjáról“, Arany Jánostól „Zrinyi és Tasso“ bevezető része, Ipolyi Arnoldtól „Magyarország középkori emlékszerű építészete“. Költői művek: Aranytól „Toldy estéje“, Petőfitől „János vitéz“, Vörösmartytól „Csongor és Tünde“ és „Cserhalom“, Eötvöstől „Elbeszélések“, Tegnertől „Frithiof-monda“ (ford. Győry Vilmos) és „Horatius néhány órája“ (ford. Barna). — Hetenkint két órán át irásbeli dolgozatok, részint iskolaiaknak kidolgozása, részint otthoni dolgozatok, s azok birálatainak felolvasása és megbeszélése. Szavalatok.

Német nyelv és irodalom. Hetenkinti 3 óra. A német irodalom részletesebb megismertetése a 18-ik századtól kezdve. A classicus iskola kiváló tagjai: Klopstock, Lessing, Herder, Goethe, Schiller életrajzai, és remek műveinek megismertetése; a romanticus iskola iránya és vezértagjai; a 19-ik század legnevezetesebb német irói. Olvasmányok: Schiller-től „Wilhelm Tell“; Liebig „Chemische Briefe“ és Cotta „Geologie der Gegenwart“ című műveiből válogatott fejezetek. Két hetenkint egy irásbeli dolgozat, részint az olvasmányokból, részint szabad dolgozatok.

Franczia nyelv és irodalom. Hetenkint 3 óra. Az ujabb irodalom részletesb megismertetése.

Olvasmányok: Thiers: „Histoire du Consulat“ és „Histoire de l'Empire“ című műveiből egyes darabok; Georges Sand „Les maitres mosaïstes“, „La mare au diable“; Lamartine „Hymne de la nuit“; Victor Hugo „Contemplations, septembre 1844“; Ponsard „Charlotte Corday“. 14 irásbeli dolgozat.

Angol nyelv és irodalom. Hetenkint 2 óra. A nyelv és irálytan gyakorlati alkalmazása mellett Shakespeare „II. Henrik“-je, olvasás, fordítás és magyarázat. Anglia és Amerika egyes vidékei és népszokásai ismertetése

Digitized by Google

angol nyelven. Macaulay „Warren Hastings“ című essay-je. Angol társadalmi viszonyok, jelesül a női és gyermek nevelési rendszerek ismertetése angol nyelven. Moore „Paradise and the Peri“-je. Irodalomtörténet. Két hetenkint irásbeli szabad dolgozatok.

Történelem. Hetenkint 3 óra. Legújabb kor. Az ujabb népek történelmi fejlődésének áttekintése, különös tekintettel az amerikai szabadságharcztól fogva fejlődött állami, társadalmi s műveltségi életre, s hazánk alkotmányos, társadalmi s műveltségi állapotainak újabb s legújabb átalakulására. A legfontosabb mozzanatoknál megfelelő olvasmányok elsőrangú történelemirók műveiből az iskolában és otthon. Nevezetesen e tanévben egyes fejezetek Quinet Edgár „A forradalom“ című művéből s „Deák Ferencz emlékezet“ egészen Csengery Antaltól.

Meteorologia. Hetenkint 2 óra. A lég főalkatrészei földünk és légkörünk melege. A szárazok és vizek különböző hatásai a lég hőmérsékére. Középhőmérsék s isothermák. A légkör nedvessége s ennek általános változatai. A harmatpont. Nedvmérés és nedvességmutatók. A lég mozgásának keletkezése. A szelek és szélmérők. Nap- és évszaki szelek. A passâtok s ezek jelentősége. Forró szelek, viharok, orkánok. Légköri csapadék képződése. Harmat, dér, köd, felhők, felhőalakok, eső, hó, jégeső. Esőmérés. Az örök hó határa. A légköri nyomás, közép légnyomás a tenger szintjén. A légnyomás ingadozása. A szelek befolyása a légnyomásra. Villanyos tünemények a légkörben. A lég világossága s a főbb fénytünemények a légkörben. Az éghajlatról általában s különösen hazánk éghajlatáról.

Neveléstan. Hetenkint 2 óra. A nevelés tárgya és czélja, iskolai és házi nevelés. Erkölcsi nevelés: az erkölcsi nevelés alapja, szoktatás, gyakorlás, társítás, az értelem viszonya az erkölcsiséghez, erkölcsi itélet, erkölcsi motivumok, különféle erények és hibák. Vallási nevelés, értelmi nevelés: érzékelés, észrevevés, felfogás, figyelem, képzelet, emlékező tehetség; az izlés mivelése.

Egészségtan. Hetenkinti 3 óra., Az egészségtan tárgya, czélja s felosztása. Az egészségtan rövid történelme. (Görögöknél, rómaiaknál, a közép- s uj-korban.) Csont- és izomrendszer s azok működése. Az agy s az idegek. Idegélet. Az agy diätetikája. Az érzékek. A látás, hallás, szaglás, izlés és tapintás szerveinek leirása s ápolása. A szív, véredények s a vérkeringés. Az emésztés szerveinek leirása. A helyes táplálkozás. Állati és növényi tápszerek. Pót- és élvezeti szerek. Italok. Gége, légcső s tüdő. Beszéd, hang, ének. Légzési szabályok. Az egészségre ható különböző tényezők. Éghajlat és vidék. Körlég. Az egészséges lakás föltételei. Fűtés és világítás. Járványos és ragályos betegségek ellen alkalmazott óveljárás. Desinfectio. Beteg-ápolás. Életveszélyek körüli első segédkezés.

Digitized by Google

Háztartástan. Hetenkinti 2 óra. A lakás, konyha, padlás s pinczéről fehérneműek kezeléséről s keményítőről és szappanról. A hús, halak, tojás, liszt s kenyér, hüvelyes vetemények, főzelékek s a gyümölcsökről. A víz és a tejről. A kávé, thea és csokoládéról. A bor, sör és pálinkáról. A konyhasóról. Az olaj, vaj és zsirokról. Az eczet, czukor s a fűszerekről. A vászonneműek, gyapot és gyapjukelmék, selyemszövetek, szalma- és bőrtárgyakról. Világító- és tüzelőszerekről. Igen rövid vonásokban a baromfitenyésztésről. Végre háztartási könyvvitel.

Ének. Hetenkinti 2 óra. Hangtalálási gyakorlatok. Az öszhangzattan elemei, a hangközök fordítása, a hármas, hatos, negyed-hatos, a hetes és ennek fordításaiból származó öszhangzatok ismertetése. Az énekelni tanuló növendékek csekély száma miatt ezen osztályban a kardalok mellőzésével a magán (solo) éneklésre kellett fektetni a fősúlyt, melyhez az anyagot Beethowen (Addaide), Schubert (Erlkönig stb.), Gumbert, Abt, Proch, Kücken jelesebb dalai szolgáltatták.

A tanítás eredménye átalában meglepően jeles volt, mint erről mind alkalmi látogatások, mind a nyilvános vizsgálatok alkalmával a helyszinén szerzett tapasztalat utján meggyőződést szereztem.

Az intézetben uralkodó tanulás iránti kedv, a szép magaviselet és példás erkölcsi állapotok, mind az igazgató és a tanárikar lelkiismeretes buzgóságáról tettek tanubizonyságot.

Az intézet feladatának dicséretesen megfelelt.

A trencséni felsőbb leányiskola

2. A trencséni felsőbb leányiskola.

A trencséni felsőbb leányiskoláról mint fejlődésben levő intézetről, még most keveset lehet irni. Növendékei számszerint az 1879/80-dik iskolai évben 46-an voltak kik közül az

I.	osztályban	20	volt
II.	„	16	„
III.	„	10	„

A tanárikar állott, 5 rendes tanárból s 1 óraadó tanárból.

Ezeken kivül volt 3 hitoktató s 1 zene- és énektanító.

A növendékek tanulásbeli előmenetele és erkölcsi magaviselete kielégítő volt.

3. A mármaros-szigeti felsőbb leányiskola.

Ez is fejlődésben levén, róla még most sokat nem lehet irni. Növendékei szám szerint 35-en voltak, kik közül az

I.	osztályba	járt	21
II.	„	„	10
III.	„	„	4

Digitized by Google

Az ipari szakoktatás.

1. A budapesti közép ipartanoda.

A budapesti közép ipartanoda.

A mult évi jelentésben ez intézet szervezete és tanterve részletesen ismertetve levén, ez alkalommal annak a mult tanévben nyert gyarapodása és működése említtetik fel.

A volt első éves tanulók közül a második évre bejegyeztetett 11 s a középiskolák felsőbb osztályaiból felvétetett még 5 uj jelentkező.

Az első évre jelentkezett 45 tanuló, a kik közül részben vizsgálat alapján felvétetett 36; igy az intézet működésének második évében az első éves tanulók száma megkétszereződött.

Ezen 52 tanuló közül a tanévet elvégezte 41; mostoha anyagi helyzete miatt eltávozott 3, betegség miatt 2, tanuláskedv és kitartás hiánya miatt 5, fegyelmi eset miatt pedig 1 tanuló.

A tanulók közül 22 iparos, 8 kereskedő, 8 hivatalnok, 6 földbirtokos és bérlő, 7 magánzó és különböző foglalkozásu, 1 pedig tanító gyermeke volt.

Mig igy örvendetesen tünik fel a társadalom különböző osztályainak érdeklődése és részvéte, hátrányos körülmény gyanánt említhető fel még ez idő szerint, hogy a jelentkezett tanulók képessége és képzettsége kevés kivétellel igen középszerű volt, s hogy csak hét oly tanuló jelenkezett, a kiknek gyakorlati előképzettségök is volt.

Az intézet felszerelésének fokozatos gyarapítása s több tanár, kinevezése által lehetővé vált három, *az építészeti, gépészeti és vegyészeti szakosztály* megnyítása, a melyek közül a két elsőben volt több tanuló.

Az intézetnél a lefolyt tanévben öt rendes és hat óraadó tanár továbbá egy művezető működött.

A tanulók előhaladásának megkönnyítése végett jó tankönyvek hiányában a tanárok autografozott jegyzeteket készítettek a tanulóknak.

A mi a tanulók előmenetelét illeti, 5 tanuló jeles, 14 jó, 19 elégséges és 3 elégtelen osztályzatot nyert.

A vegyészeti és gépészeti szak tanulóinak gyakorlati ismeretek szerzésére is szép alkalom nyujtatott az intézet vegyészeti laboratoriumában és gépműhelyében; ezenkivül május és junius hóban az illető szaktanárok vezetése alatt megszemléltek a fővárosban és vidékén husz különböző gyárat s az építészeti szaktanulói hat épületet, végre a nyári nagy szünidő alatt ez utóbbi tanulók építkezéseknél a többi tanulók pedig választott szakjokhoz tartozó műhelyekben, gyárakban alkalmaztattak.

A tanulásban és a gyakorlati munkában tanusított szép előhaladás következtében részint pénz, részint könyvjutalomban részesíttetett nyolcz tanuló,

Digitized by Google

az izraelita kézmű és földmíves egylet részéről pedig ösztöndíjt élvezett két tanuló.

A kezdet nehézségei daczára már a második évben felmutathatott szép eredményt, a földmívelés ipar s kereskedelemügyi minister részéről kiküldött biztosok, az ipar és kereskedelmi kamra és az iparegyletek képviselői is, elismerésökkel jutalmazták.

A kassai gépészeti ipartanoda.

2. A kassai gépészeti ipartanoda.

A kassai gépészeti ipartanodában az 188⁰/₁. tanévben volt összesen 45 növendék kik közül az

I. évi folyamban tanult 12.
II. „ „ „ 15.
III. „ „ „ 18.

Ezeken kivül a locomobil-gőzgép és a cséplőgép kezelését tárgyazó vasárnapi oktatásokra beiratta magát 17 tanuló.

Minthogy a kassai gépészeti ipartanoda tanítási tárgyai beosztása némi módosításon ment át; szükségesnek látszik a tanítás tárgyainak évfolyam szerinti felosztásának közlése, a mint ez itt következik:

A tanítás tárgyainak évfolyamok szerinti felosztása.

Magyar irálytan.

I. évfolyam. Az irályt illető általános határozmányok: a gyakorlati irálytan s az irály fogalma, egyszerű és szépirály, az egyszerű irály kellékei: világosság, határozottság, nyelvtisztaság s kellem föltételei. A tárgyismeret, alakismeret követelményei. Az egyszerű levelek fogalma s alkalmazása. A gyakorlati irálytan felosztása. Az okirat fogalma és fajai. A vitás ügyeknél alkalmazandó bizonyíték. Az okiratok kiállítási módja, belső és külső kellékei, bélyeg, elnevezés, irás, aláirás s tanuk. Az okirat hitelesítése; a másolat kiállítása.

Okiratok. A) Nyilatkozatok. A nyilatkozat meghatározása s felosztása: a) elismervények, ezek fogalma s kellékei, b) nyugták s ellennyugták fogalma s kellékei; c) szoros értelemben vett nyilatkozatok; és pedig: bekebelezést megengedő s kitörlő, érvénytelenítési s kötelezettséget vállaló nyilatkozatok, d) bizonyítványok fogalma, kellékei s osztályozása, e) térítvények meghatározása s kellékei, f) felmondások fogalma, kellékei azok alkalmazása, g) számlák, és pedig: egyszerű számlák, mérlegezett számlák (folyó számla s kereskedői mérleg) s jegyzékek (árfolyamjegyzék s leltár), h) végrendelet s fiókvégrendelet fogalma s kellékei. Mindezek példák alkalmazásával. — B) A szerződések fogalma, nemei s általános kellékei. A szerződésekre vonatkozó

Digitized by Google

törvényes határozmányok: 1. Több szerződő fél kötelezettsége és egyetemlegesség. 2. Szavatosság, jótállás a hibákért. 3. Föltételek. 4. A szerződés betöltése. 5. A szerződések magyarázata. 6. A szerződések megszünése.

A szerződésekre vonatkozó mellékhatározmányok: 1. Foglaló. 2. Bánatpénz. 3. Kötbér. 4. Növedék és kamat. — Szinlett szerződések. A szerződések alakja és kiállítás-módja. A szerződések fajai, a) ajándékozás, b) kölcsön, — különösen pénzkölcsön — szerződések; c) haszonkölcsönszerződések, d) kezesség és kifizető, e) zálogszerződés, f) engedmények, g) utalványok, h) meghatalmazványok, i) adásvevési szerződések, k) áruszerzési kötések, l) csere szerződések, m) bérleti és haszonbérleti szerződések, n) munkabéri szerződések s azok felosztása szoros értelemben vett munkabéri, — szolgálati, — tanítási, — és fuvarszerződésekre. — o) Irálytani dolgozatok.

Tankönyv: Névy József és László „Gyakorlati irálytan" I. rész.

II. évfolyam. Az ügyiratok fogalma s fajai. A) A beadványok. A beadványok fogalma, alakja s felosztása. I) Beadványok ipar- s kereskedelmi ügyekben. 1. Beadvány valamely iparűzlet vagy kereskedés megkezdésekor. 2. Beadvány valamely iparűzlet megszüntetése alkalmával. 3. Czégbejegyzésnél előforduló beadványok. 4. Üzleti könyvek hitelesítése. II) Nagykorúsítás iránti folyamodványok. III) Csődelrendelését kérő beadványok. IV) Felmondás iránti beadványok. V) Okirat érvénytelenítése iránti beadványok. VI) Telekkönyvi beadványok (tulajdon- és zálogjog bekeblezése, előjegyzés s följegyzés iránti kérvények s ezek kitörlése iránti kérvények). VII) Panaszbeadványok. VIII) Alkalmaztatás vagy egyéb kedvezmény elnyeréséért pályázati- és magán-beadványok. IX) Követelések behajtása- és biztosításánál előforduló közönséges beadványok (Sommás kereset fogalma s kellékei, zárlati kérvény és biztosítási végrehajtási kérvény).

B) Hirdetmények fogalma s lényeges kellékei.

C) Kereskedelmi levelek. A kereskedelmi levelek meghatározása, irálya, alakja s fajai. I) Levelek üzleti ügyekben általánosan: a) körlevelek meghatározása s alkalmazása, b) tudósító levelek, c) ajánló levelek, d) tudakozó levelek. II) Levelek külön üzletágakban: a) levelek különféle irodai ügyekben, és pedig: 1. ajánló levelek, 2. meghiteleztető levelek, 3. folyószámlákat kisérő levelek, 4. intő levelek. 5. levelek peres ügyekben; 6. levelek bukási esetekben, b) levelek szállítási ügyekben, c) levelek árukereskedésben (megrendelő levelek s azokra válaszok), d) levelek váltóügyekben, és pedig: 1. váltóhitel iránti levelek, 2. intézvények körüli levelek, 4. váltóóvás és közbenjárásra vonatkozó levelek, 5. elveszett váltókra vonatkozó levelek. — Gyakorlati példák.

Tankönyv: Névy József és László „Gyakorlati irálytan" II. rész.

Digitized by Google

Német gyakorlati irálytan.

I. évfolyam. Okiratok. 1. A nyugta fogalma s kellékei, példák betanulása. 2. Elismervények meghatározása s kellékei. 3. Letéti bizonyítványok fogalma s kellékei. 4. Térítvények. 5. Engedmények. 6. Adóslevél fogalma s kellékei. 7. Kezesség. 8. Bizonyítvány meghatározása, felosztása s kellékei. 9. A számla fogalma, alakja s alkalmazása. 10. A hirdetmény fogalma s alkalmazása. 11. A felmondás fogalma s kellékei. 12. Az utalvány meghatározása s kellékei példák betanulásával.

Az elősorolt okiratok mindegyikéből több rendbeli példa betanulása mellett a nyelvtani szabályok alkalmazása. Nevezetesen: a helyesirási szabályok, a főnevek neme, a névelő, („nemet" jelentő nevek s más főnevek előtt), a hajlítás (erős és gyenge hajlítás), tulajdonnevek hajlítása, a melléknév, a melléknév hajlítása, fokozás, a számnév, névmások, (ezek felosztása s alkalmazása), viszonyszók, stb. s a felvett irálytani példák fordítása, illetőleg elemzése.

Tankönyv: Hanenkamp's Stoffsammlung és Nordheim Gyula „A német nyelv sajátossága."

II. évfolyam. Kereskedelmi levelezés. A kereskedelmi levelek fogalma s felosztása. 1. A körlevél fogalma. Gyáros körlevele s erre válasz, illetőleg tudakozódás. 2. Árjegyzék küldés. 3. Megrendelő levelek s válaszok. 4. Tudakozó levél valamely czég vagyoni állása iránt s erre igenlő s tagadó válasz. 5. Intő levelek. 6. Tudósító levelek. 7. Ajánlkozó levelek. 8. Árúügyben irott levelek. 9. Váltóküldés s válaszok. 10. Folyó-számlákat kisérő levelek s válaszok. 11. Folyó-számla küldés társas-czég feloszlása alkalmával. 12. Hitel levelek s válaszok, 13. Bukás esetekben irott levelek. 14. Állampapiri ügyben irott levelek s válaszok. 15. Pénzügyben irott levelek s válaszok.

A felsorolt példák betanulása s fordítása mellett mondattani elemzés. Alany, állítmány, fő- és mellékmondat közti különbség. Kérdőmondat, szó kérdés, mondatkérdés. Kiegészítő mondat. Feltételes mondat. Melléklet jelző. Jelzői mondat. Értelmezvény. Szórend. Egyenes szórend a főmondatban; egyenes szórend a mellékmondatban. Fordított szórend.

Tankönyv: Nordheim Gyula „A német nyelv sajátossága," — az irálytani példákra nézve előadó által összeállított füzet.

Földrajz.

I. évfolyam. Egyetemes földleirás. 1) Menyiségtani és természettani földirat. 1. A föld, mint világtest. 2. Naprendszer. 3. Állócsillagok. 4. A hold fényváltozásai. 5. A hold és nap pályái. 6. Napfogyatkozás. 7. Holdfogyatkozás. 8. A föld alakja. 9. Látszat és való. 10 A föld forgása tengely

Digitized by Google

körül, ennek bizonyítékai. 11. Láthatár. Tető körök, magassági körök. Világtájak. 12. Földünk nagysága. 13. Földtengely, egyenlítő és egyközű körök. 14. Délkörök. 15. Földirati szélesség és hosszuság. 16. Világtengerek. Dagály apály. 17. Tengeröblök, tengerszorosok, félszigetek, földszorosok. 18. Síkföld, domb, hegység, völgy, tűzhányók, folyamvidék, vízválaszték, tavak stb. 20. Levegő, szél. 21. Viztünemények földirati elterjedése; harmat, köd, dér, eső, zuzmara, dara s hó. 22. Ethnographiai adalékok.

II. Az osztrák-magyar monarchia tüzetes tárgyalása. Magyarország hegységei, iparkészítményei, kereskedés, államforma s kormányzat. Magyarország, Horvátország, Szlavonország megyéi. Horvát-Szlavon határőrvidék kerületei. Dalmátország.

Ausztria főherczegség. Salzburg herczegség, Stájer herczegség, Karinthia herczegség, Krajnai herczegség, Görz és Gradiska herczegített grófságok, Isztria határgrófság és Trieszt városa területével, Tirol és Voralberg herczegített grófság, Cseh királyság, Morvaország, Alsó- és Felső-Sziléziai herczegség. Galiczia és Lodoméria királyságok s krakói nagyherczegség, Bukovina herczegség.

III. Európa többi államai részletesen, 1. Németország. 2. Svájcz. 3. Németalföld királyság. 4. Belgium királyság. 5. Dán királyság. 6. Svéd és Norvég királyság. 7. Nagy-Británia királyság. 8. Francziaország. 9. Spanyolország. 10. Portugál királyság. 11. Olaszország. 12. Görög királyság a joniai szigetekkel. 13. Románia. 14. Bosznia, Szerbia. 15. Török császárság. 16. Orosz császárság.

IV. Ázsia, Amerika s Ausztrália főbb vonásaiban. 1. Ázsiai Oroszország. 2. Ázsiai Törökország. 3. Arábia. 4. Perzsia. 5. Afghanisztán, Beludsisztan. 6. A sinai birodalom. 7. Japán. 8. India. — 9. Egyptom. 10. Berberia. 11. Guinea. 12. Foktartomány. 13. Szudan. 14. Afrika szigetei. — 15. Britt Éjszak-Amerika. 16. Egyesült-Államok. 17. Mexiko. 18. Amerikai köztársaságok. 19. Brazilia. 20. Patagonia. 21. Nyugat-India. 22. Az ausztráliai szárazföld. 23. Oczeania. — Mindenütt különös tekintettel az ipar- s kereskedelemre.

Tankönyv: Hauke-Környei „Egyetemes földirat“ II. III.

Történelem.

Az 188$^{0}/_{1}$-ik tanév a történelemre nézve átmeneti-év volt, mennyiben az egyetemes történelem előadása csak egy osztályra utaltatott s miután a III. évfolyambeli növendékek a mult tanévben az ó- és középkort tanulták, ez idén csak főbb vonásokban ismételtetett. És pedig:

Görögország. A görög nép vallása. A dórok vándorlása. Sparta Lycurgus törvényhozása. Athén, Attica régi állapota és történelme. Solon törvény-

Digitized by Google

hozása, Clisthenes alkotmány módosításai. A perzsák elleni háború. Athen és Sparta közti viszály. Pericles és kora. A peloponesusi háboru. Fülöp macedoni király hódításai, a phocisi szent háboru. Demosthenes s a chaeronai csata. — Nagy Sándor. Görögország viszontagságai a római hódításig. — Róma történelme. Latin szövetség. Róma alapítása az ujkori irók nyomán. Róma legelső intézményei, államszerkezet, köz- és magánjog. Róma első királyai. Tarquinius elűzetésének következményei. Az alkotmány fejlődése. Coriolán. Canulejus házassági törvényei, a consuli tiszt feletti vita. — Az etruszkok elleni háboru. Licinus törvényei, a democratia győzelme. — Pún háborúk. — A Grachus testvérek reformjai. Rabszolga lázadások s a Jugurtha elleni háboru. Catalina összeesküvése. Az első triumviratus. Polgárháborúk. Caesar egyeduralma. Caesar megöletésének következményei. a második triumviratus. Octavianus egyeduralma.

II. Középkor kapcsolatban a magyar történelemmel. A népvándorlás. A frankok, a Merovingiek alatt. A háznagyi hivatal s a Karolingek emelkedése. Mohamed s az izlam. Nagy Károly uralkodása, utódai s a birodalom szétválasztása. A keresztes háborúk kora. A keresztes háborúk okai, lefolyása s eredményei. — A mongolok. Németország és Svájcz Habsburgi Rudolftól I. Miksa koráig, különösen Zsigmond kora. Francziaország történelmének átnézete a Capetingek és a Valois ház alatt. Az ozman törökök eredete s hatalmuk növekedése Európában.

Ujkor. Az ujkor jellemzése és felosztása. A felfedezések történelme. A reformatio okai és kezdete. V. Károly császár, a wormsi országgyülés s a reformatio terjedése. A hitujítás politikai következményei, a nürnbergi vallásbéke. Magyar-török viszonyok. A tridenti zsinat, a smalkaldi szövetség elleni háború, az interim és következményei, az augsburgi vallásbéke. Zwingli és Calvin hitujítása. Az ellenformatio kisérletei, a jezsuiták. — A mohácsvész s következményei. Károly legközelebbi utódai Németországban és Spanyolországban. Német alföld szabadságharcza. Francziaország az ifjabb Valois házból származott királyok alatt. Angolország a Tudor ház alatt. — Stuart Mária s Erzsébet uralkodásának eredményei. — A harminczéves háború kora. A csehek felkelése s a háború kezdete, dán, svéd háboru a prágai béke következményei, svéd-franczia háboru, a béke megkötése. — Franczia ország a Bourbonok alatt. — Angolország a Stuartok korában. — Magyar török viszonyok I. Lipót idejében. — Nagy-Brittania. A köztársaságok és Cromwell fővédnöksége. — A spanyol örökösödési háboru I. József császár és magyar király. — Oroszország a Romanow-ház alatt. Nagy Péter s a nagy éjszaki háború. — II. Károly. Mária Terézia s az osztrák-magyar örökösödési háború. — A porosz királyság kezdete. Hét éves háboru. — Franczia ország XV. Lajos korában. — Amerikai szabadságháború. — Oroszor

Digitized by Google

ság Nagy Péter utódai alatt. — Lengyelország első felosztása. — A franczia forradalom okai s előzményei. Az alkotmányozó gyülés, Bastille ostroma, a királyság lealáztatása. — A törvényhozó testület működése. A nemzeti convent, a király kivégeztetése s a rémuralom. A rémuralom bukása, uj alkotmány. Első nagy szövetség Francziaország ellen. A directorium uralma, egyptomi hadjárat, a directorium bukása. — A második nagy szövetség Francziaország ellen. — Európa viszonyai a lunevillei béke folytán, az amiensi békekötés. — Bonaparte első consul kormánya. — A császárság kora. Harmadik nagy szövetség. Negyedik nagy szövetség, háború Poroszés Oroszország ellen. Spanyolországi viszonyok. Az osztrák-magyar monarchia 1809-ki háborúja Napoleon ellen. — Napoleon hatalma tetőpontján; az európai viszonyok a bécsi béke után. — Az orosz háború előzményei s lefolyása. — Egész Európa szövetsége Napoleon ellen. — A száz nap uralma. — Legujabb kor. A reactio kora. — A juliusi forradalom s következményei. — Az 1848-ki franczia forradalom s következményei. — A reactio diadala. — 1848. óta napjainkig.

Tankönyv: Dr. Ribáry Ferencz „Világtörténelem."

Népszerű váltóisme- és jog.

II. évfolyam. Előzmények. Valóságos s képzeleti áru közti külömbség. A váltó lényege. Saját és idegen váltó. Saját rendeletre szóló váltó. — A váltó haszna. A váltónál előforduló személyek. — Az idegen és saját váltó lényeges kellékei. A fizetési idő. A váltók lejárata. Telepített váltó. Váltó átruházás. A hátirat s ennek következményei. Toldat. Váltókezes. Mily váltókat kell elfogadás végett bemutatni? A bemutatás s elfogadási szabályok s ezek következményei. A közbenjárás s nemei. A fizetés végett bemutatás. Kiméleti napok. Meghosszabbítás. Szabályok a fizetőre nézve. Az óvás lényege s esetei. A tudósítás. Visszkereset, visszváltó, küldime. Hamis és hamisított váltó. Váltónyargalás. Megsemmisítés. Bizományi váltó. Záloglevél. Pénztári utalvány. Check. Földtehermentesítési kötvény. Pénzügyi egyensúly s hiánylat. Az állami kölcsön s nemei. Lebegő s állandó adósság. Járadék. Időjáradék. Nemzeti — s tőzsde kölcsön. Sorsjegy-kölcsön. A csődeljárás czélja, helye s nemei.

Tankönyv: Dr. Herich Károly „A kereskedők kézi könyve."

Népszerű közgazdaságtan.

III. évfolyam. A közgazdaság lényege. A szükségletek és javak. Érték. Vagyon. Termelés. Munka. Tőke. Forgalom. Verseny. Egyedáruság. Az ár s nemei. A pénz lényege s kellékei. A pénz előnye s különfélesége. A papirpénz czélja, előnyei s hátrányai. A hitel s ennek szabályai. Jövedelem. A keres-

Digitized by Google

kedés lényege s osztályozása. (Nagy- és kiskereskedés; bel- és kül-kereskedés; activ és passiv kereskedés). A kereskedés alanyai. Az ipar s annak osztályozása. A gyáros kötelességei. A lockout s a stricke. — A szabadalom, annak feltételei s célja. — A kiadói ügylet. Közraktári ügylet. A közraktár lényege. Közraktári jegy, cedul és warrant. A közraktár előnyei. — A tőzsde feladata és ügyletei: díjügylet, szolgáltatási ügylet, meghosszabbítási ügylet. Árfolyamjegyzék. Igérvény, kémlet, különbözeti ügylet. A budapesti tőzsde fontosabb szokásjogai. Választott bíróság. — A bank lényege s ügyletei: letéti-, leszámítolási-, lombard-, jelzálog- és folyószámla ügylet. — A kereskedelmi és iparkamarák feladata, keletkezésük s szabályaik. — A consulatus feladata. — A biztosítási ügylet. A kárbiztosítás célja s szabályai stb.

Tankönyv: dr. Herich Károly „A kereskedők kézikönyve."

Mennyiségtan.

A) *Számtan és algebra.*

I. évfolyam. A különleges egész- és tört-számok kezelésének rövid ismétlése után az összeg, szorzat és hatvány fogalmainak magyarázata, az összeadás, kivonás, szorzás és osztás általános egész számokkal. A szorzat és hányados tulajdonságai. A számok elméletéből az osztó és többes fogalma, a különleges számok oszthatósága, a törzsszámok és viszonyos törzsszámok fogalma, a számok tényezőkre való bontása, a közös tényező kiemelése algebrai többtaguakból és a legkisebb közös többszörös. Közönséges törtek, azok rövidítése, szorzása, osztása, összeadása és kivonása. A tizedes-törtekkel való számvetés, rövidített szorzás és osztás, a tizedes törtek átalakítása közönséges törtekké és viszont. Az arányok és aránylatok tulajdonságai, azok átalakítása és alkalmazása. A hatvány és gyök egész igenleges kitevőkkel, a képzetes szám fogalma. Zéró, nemleges és tört mutatókkal való hatványok és gyökök jelentése. Többtaguak és különleges számok négyzete és köbe, különleges számok négyzet- és köbgyöke, a végszerűtlen szám fogalma, 0 és ∞ számok. Az egyenletek értelmezése és felosztása, egy és több ismeretlennel való első foku s egy ismeretlennel való másodfoku egyenletek megoldása és azok alkalmazása feladatok megfejtésére.

II. évfolyam. A logar fogalma, annak tulajdonságai, a logarokra vonatkozó általános tantételek. A közönséges logarok rendszere és a logartáblák berendezése. Egy adott szám logarának és viszont egy adott logarhoz tartozó számnak kikeresése. A logarokkali számvetés. Egy ismeretlent tartalmazó tiszta és vegyes másodfoku egyenletek. A sorok általán, a számtani és mértani haladványok, emezek alkalmazása a kamatok kamatjának számítására.

III. évfolyam. A helycsere, változtatás és egybevetés fogalma, az

Digitized by Google

ismétlés nélküli egybevetések számának meghatározása. A Newton-féle tantétel levezetése, és annak alkalmazása kéttaguak hatványozására és gyökök kifejtésére. A betűszámtan főbb részeinek ismétlése.

Tankönyv: Mauritz. Számtan és algebra.

B) *Mértan.*

I. évfolyam. A térbeli alakzatok, a test, felület és pont, az egyenes és görbe vonal, a sík és görbe felület. Az egyenes a síkban öszmérhető és összmérhetetlen hosszak. A szög, a nyujtott, homoru, domborn, teljes és zérószög, a mellékszögek, a hegyes, derék és tompa szög, a szög mérése, a csucsszögek. Párhuzamos, össze- és széttartó egyenesek. Két párhuzamos egyenesnek egy harmadik általi átmetszésénél keletkező szögek. A sokszögek általán, a háromszög és annak különböző alakjai, szögeinek és oldalainak viszonylatai. A háromszögek egybevágása, az egyenszáru háromszögek tulajdonságai, idevonatkozó szerkesztések. A négyszög, annak különféle alakjai. A sokszögek szögeinek összege, szabályos sokszögek. A kör, annak részei és a körrel kapcsolatban levő egyenesek, a kör és az egyenes egymáshozi helyzetei a körrel viszonyban álló szögek, a húrok és érintők, a körbe és a kör köré irt háromszögek és a sokszögek, két kör különböző helyzetei egymáshoz képest. Valamely szög szárainak párhuzamos egyenesek általi metszésénél származó hosszak arányossága, néhány idevágó szerkesztés, a háromszögek hasonlósága. Pythagoras tantétele; két adott hossz mértani középarányosának meghatározása. Az egyenes vonalu sík idomok egyenlősége, az egyenközények és háromszögek területének kiszámítása, két hasonló háromszög területének aránya. A ferdény és a sokszögek területének kiszámítása, az egyenes vonalu idomok átalakítása egyenlő területi idomokra. A kör és részei kerületének és területének számìtása. — Az egyenesek és síkok térbeli helyzete, azoknak párhuzamossága és merőlegessége. A háromélű és több élű testszöglet rövid ismertetése. A síklapu testek, a szabályos testek, a gula, csonka gula és hasáb főtulajdonságai s azon testek térfogatának és felszinének számítása. — Sinus, cosinus, tangens és cotangens háromszögtani függvények értelmezése és azok hosszak általi ábrázolása. A szög függvényeinek változása 0 és 360° között, a pót- és kiegészítő szögek függvényei. Ugyanazon szög függvényei közötti összefüggés. Két szög összegének és különbségének, továbbá valamely szög kétszeresének sinusa és cosinusa. Tetszőleges szög függvényének és valamely függvényhez tartozó szögnek kikeresése a háromszögtani táblázatokból. A derékszögű háromszögek megoldása.

II. évfolyam. A háromszögtani függvények, azok mértani ábrázolása, és értékeinek változása 0 és 360° között, a pótszögek függvényei, valamely adott szög függvényei közötti összefüggés, a nemleges szögek és kiegészítő

Digitized by Google

szögek függvényei. A szögek összegének és különbségének, a kétszeres és félszögeknek függvényei. A 30°-, 60°-, 45°-nyi szögek függvényeinek számítása példaképen. Tetszőleges szög függvényei kiszámítási módjának rövid jelzése. A háromszögtani táblák berendezése és azok kezelése. A derékszögű háromszög megfejtése. A sinus-, tangenstétel és a Carnot-féle tétel levezetése és azok alkalmazása a ferdeszögű háromszögek megfejtésére. A háromszögek területe. Az egyenszárú háromszögek és a szabályos sokszögek. — Az egyenesek és síkok térbeli helyzete, több sík kölcsönös felvése, párhuzamos és merőleges síkok és egyenesek. A testszöglet fogalma és legfontosabb tulajdonságai: a háromél. A síklapú testek különféle nemei, a szabályos testek, a gula, hasáb és téglány főbb tulajdonságai. A síklapú testek térfogati viszonyai, a téglány, hasáb, gula és csonka gula felszínei és térfogatának kiszámítása. A görbe lapú testek általán, a henger, kúp és csonkakúp tulajdonságai és azok mérése, a páros oldalú szabályos sokszögek forgása által keletkezett forgási testek mérése. A gömb és annak sík metszései, a gömbnek és részeinek mérése.

III. évfolyam. A pont helyzetének meghatározása derékszögű és sark összrendezőkkel, két pont távola derékszögű és sark összrendezőkkel, a rendszerek átalakítása. Az egyenesvonal egyenlete és annak szerkesztése az egyenletből. Az egyenes sarkegyenlete. Két egyenes átmetszési pontja és az azok által képezett szög. Egy és két adott ponton áthaladó egyenes egyenlete. A kör középponti és általános egyenlete a derékszögű és sarkrendszerben; a kör szerkesztése. A kör- és az egyenes kölcsönös helyzete. A kerülék középponti egyenlete és ennek taglalása, a kerülék szerkesztése és területének kiszámítása. A mentelék egyenlete, ennek taglalása, a mentelék szerkesztése. A hajtalék csucsegyenlete, ennek taglalása, a hajtalék szerkesztése, a hajtaléki szelvény területe. — A mértan fontosabb részeinek ismétlése.

Természettan.

I. évfolyam. A testek általános tulajdonságai, a halmazállapot, a szilárd testek fajai, a jegeczedés, az összetartás és tapadás. A hőokozta tünemények, a testek kitágulása, a hőmérő, a terjedési együttható, olvadás és fagyás, forrás és cseppesülés, hővezetés és hősugárzás, hőfoghatóság, hőforrások. — A testek egyensúlyáról és mozgásáról szóló elvek rövid tárgyalása, az erők összetétele, az erdő, a testek súlypontja, az egyszerű gépek rövid leirása; az ingamozgás törvényei; a röperő fogalma, a ruganyos testek ütközése. — A folyadékok tulajdonságai, azok felszíne, a nyomás egyenletes tovaterjedése, a közlekedő és hajcsövek, a fenék-, oldalnyomás és a felfelé irányult nyomás rövid felemlítése után Archimedes elve és az uszás. Sürüségmérők. — A légnemű testek nyomása és feszereje, a légkör nyo-

Digitized by Google

mása, a légsúlymérő, a légszivattyú, oly készülékek leirása, melyek a légnyomáson alapszanak. A parák, a lég nedvessége. A gőzgép. — A rezgő mozgása és a hang rövid leirása. — A fény, fénysugár; árnyék, a fény ereje. A fény visszaverődése, sík- és gömbtükrök. A fény törése, a teljes visszaverődés, a színszórás, a színkép és a testek színe. A lencsék és az azok általi sugártörés. A szem és a láttani műszerek: a távcső, górcső, sötét kamra és a fényképelés. — A delejes erő, a delejek tulajdonságai, a föld delejessége, delejesítési módok. — A dörzsölési villanyosság, a villanyvezetés, jó és rosz vezetők, ellentétes villanyosságok, a villanyosság eloszlása, feszültsége, elválasztása és kiegyenlítése. A villanygép, Franklin táblája és a leydeni palaczk, a villanytartó. — Az érintkezési villanyosság, a Volta-féle láncz, a galvánlánczok nevezetesebb alakjai. A villanyos áram hatásai a szervezetre, annak vegyi hatásai, a galvánképelés, az áram fény-, hő- és delejes hatásai, a villanydelej és a táviró. Indítási áramok; hővillanyosság. Mind egyszerű kisérleti mutatványokkal kapcsolatban.

Tankönyv: Greguss Gy. Természettan a középiskolák számára.

Középítészettan.

III. évfolyam. Az építési anyagok általán, a természetes kövek, a mészkövek, homokkövek, a többi építési kövek közül a legfőbbek felsorolása, a vályogok és téglák. Az épületfa kellékei, annak tartóssága, a puha és kemény fa, jelesen a fényű- és tölgyfa használata. A mész, vakolat, vizálló vakolat, beton. — Az üveg, a festékek és más mellék-anyagok rövid tárgyalása. — A falazatok nemei, a terméskő-, tégla-, faragott kő-, vegyes-, törmelék-, beton- és sárfalazat, a kövezetek. Párkányok. Bevakolás. — A fontosabb fakötések ismertetése, az erősített gerendák, függő- és feszítő művek, gerendafödények, padolatok. A gerendafalak és favázas falak. A művakolás. Egyszerű födélidom meghatározások. Német és olasz födélszékek, zsindely-, cserép-, pala- és bádogfödelek. — A boltozatok keresztmetszete és azok nemei, mintaállványok. — A kapcsok alkalmazása. — A talaj hordképessége, alapozások, deszka-, gerenda- és czölöprácsok, betonalapozás, alapfalak. — Ablakok, ajtók, kapuk, lépcsők. Szellőztetés és fütés, kályhák, takarék-tűzhelyek. Árnyékszékek, emésztő gödrök és csatornák. — A tervrajzok készitése. Az épitkezési kivitel. — Egyszerű kis hídak szerkezete.

Tankönyv: Gabrielli A. Az építészet alaprajza.

Földmértan.

III. évfolyam. Mérés és mérték. A valódi és látszólagos vízszintes közötti különbség. A telekmérés. Felvételi módok; pontok megjelölése, egyenesek kitűzése különböző esetekben, a kitűzés hibái; egyenes vonalok meg-

Digitized by Google

mérése lánczczal és szalaggal, a láncmérés hibái. 45° 60° és 90°-nyi szögek kitűzése lánczczal és szögtükörrel, felvétel a szögtükörrel. A mérő asztal és a hozzá tartozó eszközök leirása, a szintező kiigazítása, a mérő asztal kezelése, előmetszés, felvétel a mérő asztallal. A szögmérő műszerek rövid leirása. A magasságmérés és lejtmérés, az arra való műszerek leirása és mikénti használata. Mindezek a szabadban eszközölt gyakorlatokkal egybekötve.

Iparműtan.

I. évfolyam. A gépanyagok kidolgozása s az erre szükségelt műhelyek berendezése, u. m. 1. az öntöde czélja kapcsolatban a hozzá tartozó mintaműhelylyel s az ez utóbbiban alkalmazott segédgépekkel, milyenek a körlapfürész, fogbeosztó és rágó készülékek, 2. az öntőműhely berendezése s az öntödében alkalmazott különféle olvasztó kemenczék szerkezete, az öntödei segédeszközök (öntőgödör, szárító kamara, emelő csigák és daruk s a szellentők) czélja és szerkezete. — Kisebb és nagyobb érczöntődék s a nagyobb vasöntőde helyi elhelyezése tekintettel e gyár többi műhelyére; 3. kovácsműhely czélja és felosztása, gép-munka kovácsműhely berendezése, tekintve a kovácstüzek különféleségét, a kovácstüzek tüzelő anyagai s a különnemű fuvattyúk szerkezete és alkalmazása. A kovácsműhelyekben használt forrasztó és hevítő kemenczék szerkezete. A kovácsszerszámok felosztása és pedig: 1 a kovácsolásnál alapúl szolgáló szerszámok, 2. az ütő szerszámok alakja és alkalmazása a kézi kovácsolásnál; 3. a gépkovácskalapácsok felosztása, szerkezete és alkalmazása; 4. azon szerszámok tárgyalása, melyek csupán kalapács és üllő segélyével elő nem állítható alakok készitésénél mint mellék eszközök szerepelnek. — A kovácsolás műtéte (nyujtás és alakodás, zömítés, ülepítés, hajlítás, lemetszés és feldarabolás, lyukasztás stb.) A kazánkovácsműhely czélja és berendezése. A kazánkovácsműhelyekben használt vágó és lyukasztó gépek, ollók stb. szerkezete. A lemezhajlító gépek szerkezete. A lakatos és munkagépek műhelyeinek czélja és berendezése.

II. évfolyam. A gép-munkaműhely berendezési tárgyait képezőgépek (esztergák, fúrógépek, gyalugépek, maró- és csavarvágógépek) szerkezete és kezelése. — A gépgyárakban nélkülözhetetlen segéd- vagy szenvedőleges szerszámok ismertetése, melyek a munkadarabok megfogására, szilárdantartására, mérésére, beosztására és előrajzolásra használtatnak. A gépészetben használandó szerkezeti anyagok tárgyalása. — A fának, vasnak, réznek, ólomnak, ónnak, horgany, arany, éreny, ezüst- és higanynak tulajdonságai és ezen fémeknek érczeikből való nyerése. — Az öntödei müveleteknek bővebb ismertetése. — A vert vagy kovácsolt vas kohászata, kovácsolható öntött vas előállítása. Az aczél előállítása, lágyítás, kohozás, kavarás, czementirozás és a Bessemer-féle eljárás által. A rúdvas-, lemez- és huzal gyártása. Műda-

Digitized by Google

raboknak forrasztás, tapasztás, enyvezés és alakkötések általi előállítása. A műdarabokon eszközlendő vágmunkálatok, u. m. maratás- és festés, köszörülés és csiszolás ismertetése. A diszített felületek előállítása, vésés, zománczolás, bronzirozás és barnítás, vassal, rézzel, horgonnyal és ónnal való bevonás által. — A pénzverés, tűgyártás, sodrony- és gépszögek készítése, a reszelő, fürész és ráspoly gyártása.

III. évfolyam. Mezőgazdasági iparműtan. A malom-ipar ismertetése és pedig; az őrlési műveletek és a malmok berendezése; a gabonanemek magtárolása és eltartása; a szemes élet tisztítása; a különböző őrlési módok; a malomkövek és malomjáratok szerkezete; a lisztet kiválasztó és a tulajdonképeni segédgépek. A keményítőnek buzából és burgonyából való előállítása. A sörfőzés. Pálinka- és szesz-gyártás, burgonyából és a gabonanemekből. A sajtolt élesztő előállítása. Czukorelőállítás gyári uton. Mindezek különös tekintettel hazai viszonyainkra. A légszesz-gyártás. Porczellán-, üveg- és téglagyártás. Olaj-gyártás. A papir-gyártás. A különböző gyárak berendezési költségvetései.

Vegytan.

I. évfolyam. A vegyítés fogalma. Az egyszerű és összetett testek. Vegyképletek értéke. A legfontosabb elemek, köneny, éleny, légeny, széneny, halvany, folany, kén, villany és kovany tulajdonságai s egymással való vegyületeinek kivonatos tárgyalása, kisérleti mutatványokkal egybekapcsolva. A parány és tömecs fogalma. A fémek lelhelye és vegyületi sajátságai. A hamany, szikeny, mészeny, timany, kesreny, kékeny, dárdany, higany, vas, ón, ólom, horgany, réz, arany, ezüst, éreny tulajdonságai és vegyületeinek ismertetése.

Leirati mértan.

I. évfolyam. A különböző vetítési módok ismertetése. A pont helyzete a négy térben. Az egyenes helyzete az első térben. A síkok származtatása és helyzetöknek ismertetése. Az egyenes hajlás szögének, átdöfési pontjainak és valódi nagyságának meghatározása. A sokszögek vetületei. A testek vetületei. A térbeli idomok valódi nagyságának meghatározása. A testek síkmetszete. A testek hálójának szerkesztése. A testek áthatásáról. Nehány test saját és vetett árnyékának meghatározása.

Mértani rajz.

I. évfolyam. Szögek és egyközű vonalak szerkesztése. Egyenes vonak egyenlő részekre való osztása különböző módok szerint. Mérczék szerkesztése. Három-, négy- és sok szögek szerkesztése adott feltételekből. A körre vonatkozó legfontosabb szerkesztések, a kúpmetszet vonalok, — kerekények — és a körlefejtő vonal szerkesztése.

Digitized by Google

Szabadkézi géptani rajz.

I. évfolyam. A egyszerű gépelemek homlok, alap és keresztmetszetekben való rajzolása (csavarok, csavartokok, csavarkulcsok és csavarkapcsolások). A szögecselés különféle nemei. Ékek és ékkapcsolások. Tengelyek és tengely kapcsolások. — Forgattyúk és hajtórúdfők, keresztfők és egyenes vezetékek, csapágyak. Központkivüli tárcsák. Szijtárcsák fogas — és lendkerekek rajzolása. — Könnyebb szerkezetek- és gépeknek, mint: furógépek, fa és vas esztergapadok, gyalugépek stb. vázolása.

Erőműtan.

II. évfolyam. A testek általános- és fajsulya. Az erők hatásának törvényei (szilárd testekre nézve). A súlypont elmélete. A mozgás törvényei. A munka, eleven erő és tehetetlenségi nyomaték elmélete. A mozgási ellentállások és azoknak befolyása az egyszerű gépekre. Az erő és teher egymáshoz való viszonya az összetett gépeknél. A közeg ellenállása. Az ütközés. A forgattyu és lenditő-kerék. A Prony-féle erőmérő. A különböző motorok.

Vizerőműtan: Bevezetés. Az erők hatásának törvényei (cseppfolyó testekre nézve). Az egyenlő nyomás elve. Az úszás kellékei. A vízmoztan fontosabb része különös tekintettel a gyakorlati vízmoztanra. A víz mozgása nyilt és zárt, mesterséges és természetes vezetékekben.

A folyó vizben felhalmazott munkaképesség számítására vonatkozó képletek levezetése.

Légerőműtan. Bevezetés. Mariotte- és Gay Lussac-féle tételek. Az ujabb hőelmélet alapelvei Clausius szerint. Fajhő, melegegység s annak erőműtani munka-egyenértéke. A különféle feszmérők. A különböző egyszerű és kettős hatású szivattyúk. Giffard-féle tápszivattyú. A tűzfecskendő. A vízoszlopgép. A légmoztan lényegesebb rövid ismertetése.

Gépszerkezettan.

II. évfolyam. Hetenként 2 előadási és 6 rajzórával.

Előzményül a szilárdságtanból a következők:

Rövid bevezetés után a testek ide tartozó tulajdonságai. A fogalmak ismertetése. Szilárdság, rugalmasság, ezek határa, feszültség stb.

A gépészetben alkalmazott anyagok szilárdsági határ tényezői. Szilárdsági mérőfok, rugalmassági határ, megengedhető feszültség és rugalmassági mérőfok.

A szilárdságok részletes tárgyalása:

Prismatikus rúd ellenállása húzás, nyomás és metszés ellen. Hordképességének és a rugalmassági határon alól fekvő terhelések által előidézett alakváltozások kiszámítására vonatkozó képletek levezetése és alkalmazásai példák kidolgozásával.

Digitized by Google

A viszonyos szilárdság. A hajlott rúdban fellépő huzási és nyomási feszültségek, a semleges réteg, annak helyzete a keresztmetszet súlypontjában. Az alapegyenlet, levezetése a semleges réteg különböző távolságában fekvő rétegekben fellépő feszültségek által. A gyakrabban használt idomok tehetetlenségi nyomatékának ismertetése. Az erőnyomatékok meghatározása leggyakoribb esetekre nézve. A rugalmas vonal fogalma és a lehajlás nagyságára vonatkozó képlet emlitése. (Számos példa kidolgozása.)

A csavarás elleni szilárdság. A főképlet hasonló lehozása, mint a hajlitás elleni szilárdságnál. A kör, négyzet és épszögény tehetetlenségi sark nyomatéka. A csavarási ellenállás és elcsavarási szögre vonatkozó képletek. (Példák kidolgozása.)

Összetörési szilárdság. Hosszú rúdak nyomási ellenállásának kiszámítására használandó képletek ismertetése és miképeni alkalmazása.

Összetett szilárdságok közül a hajlás és huzási, úgyszintén a hajlás és csavarás elleni igénybevétel, valamint ezen két esetben alkalmazandó képletek használása.

Gépelemek szerkesztése.

Bevezetés. A szerkesztési föltételek, a gépelemek feloszlása; megerősítő mozgást átvivő, mozgást átalakitó és szabályozó gépelemek.

A csavar. Megerősítő csavarok; a csavar igénybevétele, szilárdsága, a csavartok magasságának befolyása a kopásra. A Whitworth-féle csavartáblázat és az arányos mércze. A fej különböző alakja és a csavarbiztosítás. A lapos, ferdény és gömbölyü csavarmenet metszete. Csavarkapcsolás.

Ék. Megerősítő ékek, állító ékek (záró és orvos ék). Ék biztositás.

Szögecselés. A szögecselés menete; a szögecs alakok. A szögecs-sor és a teljes lemez szilárdságának összehasonlítása. Egyszerű, kettős és láncszögecselés. Több lemez összekapcsolása síkban és szögleteknél. Az álló ászok.

Tengelycsapok. Homlok, nyak, tám és gyürűs csapok. A csapraható felületi nyomás megengedhető nagysága a forgásszámok tekintetbe vétele mellett. A homlok-csapok szilárdsági számítása, tekintettel a surlódásra és kopásra.

Tengelyek. Hordtengelyek, melyek csupán hajlításra vétetnek igénybe; a csapokra ható erők és a méretek kiszámítása; a tengelyfej és a megerősítő ék. A közlőtengelyek számítása szilárdság és elcsavarás szerint. Terhelt közlőtengelyek.

Csapágyak. A csapágy főrészei: a csaphéj, csapágy, test- és állitókészülék. A viszonyegység felvétele és annak használása a csapágy méreteinek meghatározására. A különféle csapágyak leirása és azoknak előállitása.

Tengely-kapcsolások. A szilárd, mozgékony és kikapcsolható tengelykapcsolások előnyei és hátrányai. A kapcsolások falvastagsága. Közönséges, biztosító, karmós és surlódási kapcsolatok leirása és szerkesztése.

Digitized by Google

Közlő-kerekek. Közvetlenül és közvetve ható, surlódási és fogas-kerekek közötti különbség.

Surlódási kerekek. A kerületi erő és a nyomás közötti összefüggés.

Szij-közlés. A húzó és húzott szijban létrejövő feszültségek. A szij szélességének kiszámítása. Közönséges és fokozatos szijtárcsák szerkesztése; szijállító készülékek; szijközlések, a vezető tárcsák czélja.

A sodronykötél közlés leirása.

Fogas-kerekek. A jó fogazás föltételei. Egyszerű fogazás kerekény fogazás, egyenes fogoldalok képzése kerekények által, kerekény csoportfogazás és Büttner-féle körfejlék fogazás.

III. évfolyam.

1. Felhúzó gépek; a kéziforgató, láncz, kötél és horog; az egyszerű és összetett hengeremelőgépek: ezek számítása és alkalmazása; a különféle daruk ismertetése.

2. Vizerőművek részletezése.

A vizikerekek. Csatornák és zsilipek szerkezete; a sonval- és Girard-forgany részletes berendezése; a vizikerekek és forganyok készítése.

3. Gőzkazánok részletezése.

A különféle kazánszerkezetekre vonatkozó gyakorlati észrevételek; a kazánok befalazása; a felszerelési tárgyak; az injector és tápszivattyú berendezése és gyakorlati használata.

A kazánoknál alkalmazandó anyagról, a munkaosztás kazán-kovácsmühelyekben.

4. Gőzgépek részletezése.

A hajtómű részleteinek szerkezete, számítása és készítése.

A vezénymű részletezése, különös tekintettel az egyszerű tolattyú-szabályozásra; a gőzhengerek mintázása, öntése, megdolgozása és montirozása; a tolattyú beillesztése és az ennél követendő eljárás; a tolattyú-állítás gyakorlati mutatása.

A sűrítő szerkezete; a lendkerekek készítése, a fogazott lendkerekek mintázása, minta és mintázó-gép segélyével.

A gőzgépek montirozásáról és új gépek megindításánál követendő eljárás.

Géptan.

I. Vizerőművek.

III. évfolyam.

1. A vizben felhalmozott munkáról; a vizmennyiség és gyorsaságának megmérése; vízikerekek, forganyok és vízoszlop-gépek általában.

2. A vizikerekek hatásfokának számítása általában és a kerekekre vonatkozó szerkezeti szabályok. A különféle vízikerekek ismertetése és alkalmazása.

Digitized by Google

A víz működése a forganyokban; ezek beosztása; a főbb forganynemek ismertetése; a forganyok alkalmazása szemben a vízikerekekkel, a visszhatási és nyomási forganyok alkalmazása és hatásfoka.

II. A vízgőz.

1. A hő és annak egyenértékessége a munkával; hőegység, fajhő; a légnyomású és gőzgépek lényege.

2. A vízgőz; az előállítására szükségelt hőmennyiség; az érezhető és lappangó hő; a Fliegner-féle vízgőz-táblázat és alkalmazása; a telített és túlhevített vízgőz; —

3. A tüzelő anyagok; az elégés és tüzelésről.

III. A gőzkazánok.

1. A kazánok alakja és főrészei: a víz-, gőz- és táptérme: az előbbiek befolyása a gőzfejlesztési előmenetelre, ill. a gőz szárazságára.

2. A rostély és tűzfelület, ezek kellékei és méretezése; a kazánkő, iszap, korom és röphamú befolyása a kazán működésére és tartósságára; a rozsda s annak létrejövetele a kazánoknál, kivül és belül; a kazánrobbanások.

IV. A gőzgépek.

1. Az expansió és sűrítés; a gőzgép főrészei; a hajtóműben létrejövő erők számítása; a forgató-gépezet tulajdonságai.

2. A vezénymű különös tekintettel az egyszerű tolattyú szabályozásra a tolattyú működése és a hengerben létrejövő állapotok; a Zeuner-féle diagramm szerkesztése és gyakorlata; az egyszerű tolattyú előnyei és hiányai; a compressio és annak befolyása a gép hatásfokára és működésére; a kora kiáramlás: az Erhardt-féle tolattyú — a két tolattyúval való szabályozás ismertetése és mintán való mutatása; a visszkormányzás; a Corliss-gép és ezeknek mintákon való tanulmányozása.

3. A gőzgépek hatása; az indicator és Prony-féle fék, és ezeknek gyakorlati alkalmazása; az indicatordiagramm jellemző sajátságai; a Mariotte-féle törvény és ennek alkalmazása a gőzgépeknél; a Brutto munka számítása, a hatásfok.

4. A gőz-szükséglet számítása, a gőz-vesztességek és azok okai.

5. A lendkerék és a szabályzó.

6. A sűrítésről és a sűrítők berendezése.

7. A Woolf-féle gép ismertetése, előnyei s alkalmazása.

V. A Hock-féle calorikus gépnek ismertetése, előnyei és hátrányai.

A régibb és ujabb légszesznyomású gépek; Ottó uj gépe.

Digitized by Google

Egyszerű és kettős könyvvitel.

III. évfolyam. A könyvelés fogalma. Miért és miként vezeti a kereskedő vagy iparos a könyveket? Mi a leltár és mérleg, miként kell azokat felvenni, illetve összeállítani? Mit kell a könyvelésnél megőrizni és meddig? Hányféle módon vezethetők a könyvek? A különbség az egyszerű és kettős könyvvitel közt. A legszükségesebb fő- és segédkönyvek. A számla fogalma és berendezése. Az előjegyzék, pénztárkönyv, árú beszerzési és eladási könyv, a napló, a főkönyv az egyszerű és a kettős könyvvitelnél, a leltár- és másolati könyv, a folyó számla, Scontro (árutárkönyv), lejárati- és váltómásolati könyv, az üzleti költség-könyv, végre a mérleg-könyv berendezésének ismertetése.

Ezen felül az egyszerű könyvvitelnek három havi üzemet felkaroló gyakorlata, és a gépgyári kettős könyvvitelnek egy hónapi üzemre vonatkozó részletes kezelése. Összeállítása a gyári könyvelésnél előforduló üzemi és kereskedelmi táblázatoknak és könyveknek.

A tanári testület.

A) A tanárok.

1. *Szakkay József,* gépész-mérnök, az intézet alapítója és igazgatója, városi képviselő, a magyar mérnök- és építész-egylet, a kassai állami gépészvizsgáló-bizottság, Kassa szabad királyi város területén működő gőzkazán-vizsgáló-bizottság és a szabadalmi ügyekben megválasztott küldöttség műszaki tagja. Előadta az erőműtant a II. és a könyveléstant a III. és a leirati mértant az I. évfolyamban, ezenfelül a gőzgépkezelők elméleti és gyakorlati oktatását vezette. Hetenkénti előadási óráinak száma 8—11.

2. *Tetmájer Károly,* okleveles gépész-mérnök és szaktanár, az intézeti gépgyár összes műhelyeinek műszaki vezetője, a magyar és az osztrák mérnök egylet r. tagja. Előadta a géptant és gépszerkezettant a III. évfolyamban. H. előad. ó. sz. 12.

3. *Hinsenkamp Bernát,* okl. mérnök és rendes tanár. A természettani szertár őre. Előadta a mennyiségtant az I., II. III. évfolyamban, a természettant az I., a középitészetet és a földmértant a III. évfolyam. H. előad. ó. sz. 19—18.

4. *Lekly Gyula,* r. tanár, értekezleti jegyző, intézeti könyvtár-őr, az ifjusági önképzőkör elnöke, a magyar történelmi társulat tagja, a kassai kereskedő-ifjak társulatának tiszteletbeli tagja. Előadja a magyar s német irálytant az I. és II. évf., a történelmet a III. évf., a földrajzot az I. és a közgazdaságtant a III. évf. H. előad. ó. sz. 16—14.

5. *Lukács János,* segéd-tanár. Előadta a mértani rajzot, és szabadkézi géptani rajzot az I. évf., az iparműtant az I. II. és III. évf., a vegytant az I. évfolyamban a gépszerkezettant a II. évf. H. előad. ó. száma 23—24.

Digitized by Google

B) A gyári személyzet.

1. *Schleiss Miksa* művezető, tanította a géplakatos munkát és a munkagépek kezelését.

2. *Csadényi Dániel*, a mintaasztalos-műhely vezetője, tanította a mintaasztalos kézi munkát és a faesztergály kezelését.

3. *Zahoranszky József*, az öntöde vezetője, tanította a mintázást és az olvasztókemencze kezelését.

4. *Molnár János*, kovácsmester tanította a gyárban előforduló kovácsmunkák kezelését.

Az ifjuság magaviselete és szorgalma az 188⁰/₁-ik tanév folytán az I. és II. évfolyamban kielégítőnek mondható, de nem volt kifogástalan a III. évfolyami tanulók magaviselete és szorgalma.

A mulasztások és későn jövetelek tekintetében a legtöbb kifogásolni való ismét a III. évfolyamban fordult elő.

Az ifjuság előmenetele, különösen az I. évfolyamban teljesen megfelelt a tanári kar várakozásának; kielégítőnek jelezhető a II. évfolyam előmenetele is; ellenben III. évfolyamban az intézet fennállása óta nem fordult elő annyi elégtelen osztályzat soha, mint ezen tanévben.

Az ifjuság kézmunkabeli foglalkozása. Azon elv, hogy az intézeti ifjuság nem a tömeges készítés, hanem inkább a csínos és pontos kézmunkában találja foglalkozásának irányát, az 188⁰/₁-ik tanévben következetesen keresztülvitetett. E mellett szól azon örvendetes tapasztalás, hogy az ifjuság gyári készitményeinek szakértők részéről történt kedvező megbirálása folytán a megrendelések s általában a gyári készítmények elárusításának mérve akként emelkedett, hogy az ezen tanév alatt készült tárgyakból az év végén alig van egy-kettő a mely elkészítése után azonnal el nem adatott. A fővárosból érkezett megrendelések pedig oly halmozva lepték meg az intézetet, hogy azoknak teljesítése ezen tanévben lehetetlenné vált, s csakis a jövő tanévben lesz eszközölhető.

Ezen feltűnő haladás általában a gyári személyzet tapintatos eljárásának és igyekezetének köszönhető, de különösen a gyár műveleteit vezető szaktanárnak; de nem csekély befolyással volt ezen szép eredményre az intézeti gépgyár jelenlegi felszerelése is, a mely egy s más oldalról hozott, áldozatok következtében oly fokra emeltetett, hogy annak segélyével az ifjuság a valódi gyári készítmények sorába illő tárgyak kiállítását is eszközölheti.

A locomobile és cséplőgép kezelők számára tartott elméleti és gyakorlati oktatás ezen tanévben is kellő sikerrel eszközöltetett; és miután ezen oktatásban — tekintve a hallgatóság egyenlőbb előkészültségét —

Digitized by Google

egyöntetűbb eljárás is követtetett, általában véve az elért siker kielégitőnek mondható. Ezen oktatás tekintetében az intézet körében némi kiszélesbítés terveztetik jövőre nézve, a mennyiben az által nemcsak a lokomobil-e és cséplőgép, hanem általában a Kassa város terűleten levő különféle gőzgépek elméleti ismertetése és gyakorlati kezelése céloztatik.

Az ifjuság egészségi állapota teljesen kielégítőnek jelezhető, mert az egész tanév alatt egyetlenegy eset sem fordult elő, a mely bármely ifjunak az intézeti oktatástól való huzamosabb elmaradását okozta volna.

Ezen tanév végén a kassai állami gépészeti közép ipariskola ismét közelebb jutott kitűzött céljához, s biztosan állíthatjuk, hogy azon, szép de nehéz feladatát, mely a hazai iparosok szakbeli képzettségének, általános miveltségének s különösen a gyáripar emelésében áll, hova tovább teljesíteni fogja, s betöltendi azon helyet, mely ezen intézetnek az ipari oktatás terén kitűzetett.

3. Az ipartanműhelyek.

Ipartanműhelyek.

Az ipartanműhelyek a múlt évi ministeri jelentés megjelenése óta számban nem szaporodtak, hanem a meglevők fejlesztettek és tökéletesíttettek.

Az egyenes vezetésem alatt álló polgári- és felső népiskolák mellett, most is működnek s mind kűl, mind belterjileg gyarapodnak:

a budai tanitóképezdével és polgári iskolával kapcsolatos faipari (asztalos, esztergályos műfaragó) tanműhely; megrendeléseit alig bírja teljesíteni;

a hosszúfalui, kézdivásárhelyi, zay-ugróczi, znióváraljai műfaragó tanműhelyek még mindig a fejlődés állapotában vannak, a sepsiszentgyörgyi és n.-rőczei lakatos tanműhelyek, melyeknek művezetői most képeztetnek, még nem nyittattak meg.

Csak a napokban hívattak fel körrendelet utján a tanfelügyelők adnának felvilágositást az iránt, hogy az országban létező 101 polgári iskola mellett minemű iparággal foglalkozó tanműhelyt lehetne felállítani; valamint világositanák fel azt is, melyik mi hasznot nyújthatna vidék szerint.

E jelentés alapján a rendelkezésre álló pénzerőhöz képest fog ez ügy tovább fejlesztetni.

Az ipartanműhelyek statistikáját az általam is szolgáltatott adatok felhasználásával, a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium csak most állíttatta egybe s adta ki, melyből annak táblás kimutatása szóról szóra ide átvétetett.

Digitized by Google

Kimutatás

az ipari tanműhelyekről

(az 1880-ik év második feléről beküldött adatok alapján összeállítva).

Digitized by Google

Az alapító házi iparegyesület neve és székhelye	A tanműhely neve és székhelye	Tanerők száma	Növendékek száma	
			rendes	rendkivüli
A házi-ipart és iparos-oktatást terjesztő első egyesület Pozsonyban.	Pozsonyi nőipar tanitóképezde . .	12	58	12
	Aranyos-Marót (nőipartanműhely)	1	12	—
	Bitse (nőipartanműhely)	1	22	—
	Érsek-Ujvár (nőipartanműhely)	2	48	—
	Körmöcz (nőipartanműhely)	2	54	—
	Nagy-Szombat (nőipartanműhely)	2	52	—
	Szakolcza (nőipartanműhely)	2	38	—
	Zay-ugróczi műmetszészeti tanm. .	1	13	6
	Ujbányai agyag feldolgozó tanm. .	2	6	12
A házi-ipart és iparos-oktatást terjesztő szepesmegyei egyesület. Székhelye: Igló.	Iglói nőipartanműhely	1	26	—
	Kézsmárki szövészeti tanm.	1	11	—
Az iparos-oktatást és házi-ipart terjesztő gömörmegyei egyesület. Székhely: Rima-Szombat.	Rimaszombati fametszészeti tanm. .	4	12	10
	Dobsinai kígyókőcsiszoló tanm. . .	1	6	—
A zemplénmegyei iparos-oktatást és házi-ipart terjesztő egyesület. Székhely: S.-A.-Ujhely.	Homonnai műfaragó tanm.	1	13	—
	Sátoraljaujhelyi nőipartanm. . . .	1	32	3
Az iparos-oktatást és házi-ipart terjesztő Miskolcz-borsodi egyesület. Székhely: Miskolcz.	Miskolczi nőipar tanm.	2	67	—
	A kassai kötszövészeti tanműhely. Székhelye: Kassa	1	10	—
A házi-ipart és iparos-oktatást terjesztő Székely egyesület. Székhely: Sepsi-Szt-György.	Sepsi-szent-györgyi szövészeti tanm.	1	12	—
	„ „ „ nőipar tanm. . .	1	32	—
Központi házi-ipar-egyesület. A m. általános iparegylet házi-ipari szakosztálya. Székhely: Budapest.	Váczi kosárfonó tanműhely	2	11	6
	Központi árúcsarnok	—	—	—
Az erdélyrészi házi-ipar és iparfejlesztő egylet. Székhely: Kolozsvártt.	Bánffy-hunyadi gyermekjátékszerkészítő tanműhely	3	9	54
A felső tiszavidéki házi-ipart terjesztő egyesület. Székhely: Beregszász.	Beregszászi nőipar tanm.	1	40	—
	„ kosárfonó tanm.	1	5	—
Soproni házi-ipar-egylet. Székhely: Sopron.	Soproni házi-ipar-iskola	5	65	—
Udvarhelymegyei házi-ipart és iparoktatást fejlesztő egylet. Székhely: Székely-Udvarhely.	Székely-udvarhelyi szövészeti tanm.	1	7	—
Orsz. nőiparegylet. Székhely: Budapest.	Nőipariskola	12	71	98
	Buda-ujlaki nőipar tanm. Székhely: Budapest	2	42	—
Összesen 12 egyesület, 27 tanműhely s egy árúcsarnok		66 tanerő	774	201 (975 növendék)

Digitized by Google

A kiképzett növendékek száma	A felhasznált nyersanyag értéke	Az előállított czikkek értéke	Az elárusított czikkekből befolyt	A rendelkezésre álló kész czikkek értéke	Az 1880-ik évben engedélyezett államsegély összege		Jegyzet
					iparügyi ministeriumtól	közoktatásügyi ministeriumtól	
	forintokban						
52	5,073*	5,476	5,801	—			* Fennállása óta az 1880. év végeig.
13	—	—	—	—			
18	—	—	—	—			
27	—	—	—	—			
44	—	—	—	—	7,500	1,500	
38	—	—	—	—			
27	—	—	—	—			
18	1,800*	5,000	4,860	457			* 1875-ik évi április 6-tól az 1880. év végeig.
—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	1,800	—	
—	—	—	—	—			
11	305*	1,662	620	1,038	650	—	* Az 1880. év második felében.
1	141*	927	870	193			* Az 1880-ik év lefolyása alatt.
3	—	409*	273	108	500	—	* dtto.
10	48	150	—	—			
—	—	—	—	—	500	—	
3	2,601	2,079	1,563*	581	4,536	—	* 1879. év végeig.
19	1,829*	2,267	1,745	417	7,602	—	* 1880. év első feléig.
—	195*	160	61	79			* „ „ „ „
23	587	1,494	1,219	577	2,000	—	
—	—	10,735*	2,512	7,923			* Forgalmi adatok 1880. évi május 9-től decz. hó végeig.
—	700	1,066	1,066	50	3,950	373	
—	—	—	—	—	400	—	
12	574	413	90	307			
27	110	300	264	130	700	500	
—	61	64	4	59	360	—	
—	—	—	[illegible]	—	5,500	2,000	
9	—	—	—	—	500	—	
355 kiképzett növendék	14,024 ért. nyers anyag	32,202 ért. előállított czikk	20,948 befolyt a czikkek árában	2,919 ért. kész czikk rendelkezésre áll	36,498	4,373	
					40,871, államsegély		

Digitized by Google

4. A házi-ipar.

Házi-ipar. E tárgyban szintén a földmivelés, ipar- és kereskedelmi ministerium az alább következő kérdőpontokra, nagy részben a kir. tanfelügyelők utján beszerzett adatokat táblás kimutatásban állította össze és adta ki, melyet, mivel főleg ebből az elemi iskolák mellett gyakorlatba vett ipari oktatás, mint a tanítók mellék foglalkozása és gyakorlása, kitünik, itt szintén szóról-szóra kinyomatott.

Az elméleti oktatással foglalkozó tanintézetek iparbeli foglalkozása.

A tanintézetekben felvett iparágak tanítási iránya és termelőképességének kitüntetése czéljából következő kérdések adattak fel :

Kérdő-ív.

1. A tanintézet neve és székhelye (megye)?
2. Mely iparág vagy iparágak taníttatnak?
3. E tanításra minő helyiségek és berendezés állnak rendelkezésre?
4. Tanrendszer?
5. Minő tanerők vannak e czélra alkalmazásban?
6. Évenként hány növendék nyer az illető iparágban kiképzést?
7. Milyen fokú ezen kiképzés?
8. Kapnak-e a növendékek bért vagy más előnyt munkáikért?
9. Minő czikkeket termelt a tanintézet az ipartanítás kezdete óta?
10. Mit termel a jelen tanévben?
11. Hány minta és méret szerint állíttatnak a czikkek elő?
12. Mennyibe került a mult évben feldolgozott nyers anyag?
13. Mit képvisel az előállitott czikkek értéke?
14. Mi árusíttatott el a kész czikkekből?
15. Mi folyt be a czikkek árában?
16. Minő módon történik az elárusitás?
17. Mi áll a kész czikkekből rendelkezésre?
18. Minő értéket képvisel?
19. A jelen tanévben minő termelés várható?
20. Minő bevétel remélhető az előállítandó czikkekből?
21. Hol szándékozik a tanintézet a kész czikkeket eladni?
22. Nem szándékozik-e a tanintézet a központi árúcsarnokkal eladási viszonyba lépni?
23. Ha igen, mily czikkekre nézve és mily feltételek alatt?
24. Egyéb észrevételek?

Az ezen kérdésekre beérkezett feleletek eredménye a következő táblás összeállításban foglaltatik :

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Budapest főváros.				
1. Áll. el. és polgári iskolai tanítóképezde Budapest, I. ker.	Műfaragás, esztergályozás és műasztalosság; kefekészítés, egyszerű könyvkötés, kosárfonás, rajz és mintázás.	3	141	Ujabban külön ipar-tanműhelylyel hozatott kapcsolatba.
2. Áll. el. tanítónőképezde Budapest, II. ker.	Mindennemű női kézi munkákon kívül, ruhaszabás és varrás, diszítések készítése a tamborirozó gépen s gépen kötés.	1	140	Áll. költségen.
3. Áll. el. s polgári isk. tanítónőképezde Budapest, VI. ker.	Mindennemű női kézi munkán kívül: ruhaszabás, kesztyűvarrás, kosárfonás, szatyorkötés, csipkeverés, szalmafonás, lánczhimzés, fa-, porczellán- és selyemfestés, keretmunka, petonirozás.	3	170	Áll. költségen.
4. Iparos tanítónő-képezde Budapest, VIII. ker.	Fehérneműs ruhaszabás és varrás, szalma- s vesszőkosárkötés, permetemunka, csipkekészítés s mindennemű női kézi munkák, rajzolás.	6	k. b. 140	Az „Orsz. nőipar-egylet“ tartja fenn állami segély mellett.
5. Fővárosi szeretetház, Budapest (Városmajor utcza 336. sz.)	Szalmafonás és kalapkészítés	1	22	
Alsó-Fehérmegye.				
1. Áll. el. népiskola, Alvincz.	Kosárfonás.	1	30	Áll. költségen.
2. Áll. el. népiskola, Vizakna.	Szalmafonás és női kézimunkák.	1	42	„

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak	Tanerök száma	Tanulók száma	Jegyzet
Aradmegye.				
1. Állami tanítóképezde Aradon.	Házilag előállítható taneszközök: physikai s természet rajziak.	3	22	Áll. költségen.
2. Ismétlő s befejező-osztály Aradon.	Női kézimunkák, kefemunka (Spritzarbeit), lombfürészelés és kukoriczahéjfonás.	1	48	Nem önálló ipartanoda; az oktatás ingyenes.
Árvamegye.				
Árva-váraljai uradalmi magyar el. iskolai faiparműhelye.	—	2	4	Nyer évenkint teljes kiképzést.
Bács-Bodrogmegye.				
1. Áll. tanítóképezde Baján.	Lombfürészelés, műfaragás, kosárkötés.	1	28	Áll. költségen.
2. Áll. tanítónőképezde, Szabadkán.	Mindennemű női kézimunkán kívül szövés, kosárkötés, himzőmunka, keretmunka, szuplékálás.	1	Az összes képz. növendékek	Áll. költségen.
Barsmegye.				
1. Házi ipariskola, Ujbányán.	Rajz, mintázás és az agyag műszerű feldolgozása, különösen építészeti díszítményekre.	1	16	—
2. Áll. tanítóképezde, Léván.	Agyag-mintázás, gipszöntvények, esztergamunka és műfaragás.	1	12	Áll. költségen.

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
3. Női ipartanműhely, Aranyos-Maróth.	A közönséges női kézimunkákon kívül gépvarrás.	1	26	Csak folyó évben nyittatott meg.
4. Női ipartanműhely, Körmöczbánya.	—	1	86	
Beregmegye.				
1. „Női ipartanoda.“	A női kézi munkákon kívül: ruhakészítés.	1	48	
2. „Felső tiszavidéki házi iparț terjesztő egyesület, kosárfonó műhely, Beregszász.	A házi szükségletre szolgáló mindennemű fonás,	1	20	
Biharmegye.				
1. Községi leányiskola, Sarkad.	Különféle papirkészítmények.	1	16	
2. Közs. felső-fiuiskola, Sarkad.	Fűrészmunka.	1	15	
3. Helv. hitv. népiskola, Diószeg.	Vessző-kosárfonás.	1	15	
4. Áll. népiskola, Csohaj.	Kosárfonás.	1	4	Áll. költségen.
5. Áll. népiskola, Serges.	Kosárfonás.	1	3	„
6. Áll. népiskola, Alsó-Lugos.	Szalmafonás.	1	6	„
Brassómegye.				
Műmetsző áll. felső népiskola Hosszúfalu.	Műfaragás s ennek előiskolája: rajz és mintázás.	1	50	Áll. költségen.

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Csanádmegye.				
Közs. elemi népiskola, Magyar-Bánhegyes.	Szalmakalap-készítés és tisztítás	2	50	
Csongrádmegye.				
1. „Ipari szakosztálylyal megtoldott felső népiskola“, H. M.-Vásárhely.	Különböző nemű szalmafonatok, esztergályozás, lombfürészelés, kefekötés s állatok bőrének kitömése.	2	A felső népiskola 1., 2. és 3. osztályainak összes növendékei	
2. Községi elemi népiskola, Szeged (Neszürjhegyi tanyán).	Szalmafonás.	1	Az iskola növendékei	A tanító önként vállalkozott: a tanulók saját anyagukat saját házi szükségletükre dolgozzák fel.
3. Városi árvaház, Szeged.	Női kézimunka, szalmafonás.	2	„	Saját szükségletükre.
Győrmegye.				
Áll. tanítónőképezde, Győr.	A női kézi munkákon kívül gépvarrás, kosárkötés, lombfürészelés, virágkészítés, sásfonás, rojtkötés, könyvkötés, fa- és vászonfestés.	3	33	Áll. költségen. Házi ipartanitás mellékesen folytattatott: „Vargyasné „polgári leányiskolájában. Győrött, a győrszabadhegyi rk. leányiskolában, a győr-szigeti orth. izr. leányiskola és az encsei ág. evang. népiskolában.

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Hajdúmegye.				
1. Gör. kath. népiskola, Hajdúdorog.	Szalmaméhkas-kötés.	1	30	
2. Ref. elemi leányiskola Debreczenben	Szalmafonás.	1	25	
3. R. kath. elemi leányiskola, Debreczen.	Szalma és forgácsfonás.	1	30	
Háromszékmegye.				
1. „Ipari szakosztályval megtoldott felső népiskola," Kézdivásárhely.	Kosárfonás, kefekötés.	1	24	Áll. költségen.
1. Műfaragó iskola, Kézdivásárhely.	—	—	—	—
Hontmegye.				
„Ipari szakosztályval megtoldott felső népiskola," Korpona.	Lombfürészelés, berakott munkák, naturmunkák.	1	7	
Hunyadmegye.				
1. Áll. tanítóképezde, Déva.	Könyvkötés, díszmunkák, kalapvarrás, lombfürészelés és domborműfaragás.	1	64	Áll. költségen.
2. Határőri iskola, Hátszeg.	Ablakvágás, szalmafonás, kosárkötés.	1	40	
3. Határőri iskola, Veczel	Szalmafonás.	1	40	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
4. Közs. el. iskola, Jovalcsel.	Szalmafonás.	1	54	
5. El. népiskola, Mező-Livádia.	Szalmafonás.	1	7	
6. Közs. el. iskola, Kovrágy.	Szalmafonás.	1	35	
7. Áll. elemi népiskola, Alpestes.	Szalmafonás, kalap- és kosárkötés.	1	40	Áll. költségen.
8. El. népiskola, Bábolna.	Szalmafonás.	1	13	
9. Áll. el. népiskola (leány), (Bród).	Női kézi munkákon kivül: forgácsmunkák.	1	40	Áll. költségen.
10. Áll. népiskola, Nagy-Pestyény.	Lábtörlő, szalmakalapfonás.	1	50	Áll. költségen.
11. Áll. népiskola, Petrozsény.	Fafaragás.	1	az összes növendékek	„
12. Áll. népiskola, Rákosd.	Vessző- és kosárfonás.	1	a IV. osztály növendékei	„
13. Közs. iskola, Ó-Berettye.	Szalmafonás.	1	29	„
14. Telep-iskola, Piski.	Kosárfonás.	1	15	—
Kis-Küküllőmegye.				
Áll. el. népiskola, Dicső-Szt- Márton.	Vesszőfonás és selyemtenyésztés.	2	23	Áll. költségen.
Kolozsmegye.				
1. Gyermekjátékkészítő tanműhely, Bánffy-Hunyad.	Gyermekjátékok.	1	68	Áll. segélylyel.

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Liptómegye.				
Áll. el. népiskola, Liptó-Ujvár.	Könyvkötés, lombfürészelés, berakott munka és műfametszés.	1	15	Áll. költségen.
Mármarosmegye.				
Áll. tanító-képezde, M.-Sziget.	Műfametszés, lombfürészelés, kosárkötés, könyvkötés.	2	25	Áll. költségen.
Nógrádmegye.				
1. Áll. tanítóképezde Losoncz.	Lombfürészelés, kirakott munkák, műfaragás, esztergamunka, gyékénykötés.	1	72	Áll. költségen.
2. Áll. el. népiskola B.-Gyarmat.	Szalmafonás, lombfürészelés, könyvkötés, szalmafonás.	1	30	„
3. Polgári iskola, B.-Gyarmat.	Könyvkötés, állatkitömés, mintázás s női kézi munkák.	3	44	„
Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye.				
1. „Áll. tanítóképezde,“ Félegyháza.	Lombfürészelés és könyvkötés.	1	16	Áll. költségen.
2. Elemi közs. iskola, Felső-Dabas.	Szalmafonás.	1	11	—
3. Tanítónő-képezde, Kalocsa.	Kosárfonás.	2	a harmadéves növendékek	
4. Házi ipar-tanműhely, Czegléd.	Szövészet, szalmakalap készités és keretmunka.	2	35	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Pozsonymegye.				
1. Áll. tanítónőképezde, Pozsony.	A rendes kézi munkákon kivül: szalmafonás, kosárkötés, lombfürészelés, hintő munka, könyvkötés, porczellánfestés.	1	30	Áll. költségen.
2. Ipartanítónőképezde, Pozsony.		12	111	Áll. segélylyel.
Sárosmegye.				
Áll. elemi népiskola, Berzevicze.	Kosárfonás.	1	Az 1-ső oszt. kivételével az összes tanulók.	Áll. költségen.
Somogymegye.				
1. „Állami tanítóképezde“, Csurgó.	Szalmafonás, szalmafüzés, szalmakalap készítés, gyékényfonás, forgácsszövés, könyvkötés, cartonagemunka, lombfürészelés, drótkosárfonás, vesszőfonás, kasvarrás, papirszövés és füzés.	1	70	Állami költségen tartatik fenn.
Sopronmegye.				
1. R. kath. népiskola, Keczöl.	Szalmafonás.	1	7	
2. R. kath. népiskola, Lövő.	Szalma- és lószőrfonás.	1	60	
3. R. kath. népiskola, Nagy-Höflány.	Fa- és szőlőtenyésztés.	2	40	
4. R. kath. népiskola, Pütér.	Kalapfonás.	1	30	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
5. R. k. népiskola, Pusztacsalád.	Kalap- és kosárkötés.	1	20	
6. Házi ipar-egyleti iskola, Sopron.	Gyékény-, fűzfavessző-, szalma- és kukoriczafoszlék-fonás, lombfürészelés, faragászat, asztalos munkák, esztergamunka.	4	54	Áll. segély mellett.
Szabolcsmegye.				
1. Községi el. népiskola, Nyirbátor.	Szalma-, gyékény- és kosárfonás.	1	4	A növendékek teljes kiképzést nyernek.
2. Helv. hitv. népiskola, Berczel.	Szalma-, gyékény- és kosárfonás.	1	Az idén kezdetett meg.	
3. Áll. népiskola, Szentgyörgy.	Kosárfonás.	1	5	Teljes kiképzést.
4. Helv. hitv. népiskola, Kék.	Lombfürészelés és kosárfonás.	1	4	„
5. Áll. el. népiskola, Kisvárda.	Vessző-, szalma- és gyékényfonás.	1	8	„
Szatmármegye.				
Áll. népiskola, Szinyér-Váralja.	Szalmafonás, szalmakalap készítés.	1	60	
Szebenmegye.				
1. Áll. el. népiskola, Nagy-Szeben.	Papirfüzés, szalmakirakás, lombfürészelés.	1	67	Áll. költségen.
2. Kir. kath. Terézárvaház N.-Szeben.	A női kézi munkákon kivül: asztalosság, könyvkötés, szabómesterség, szalmafonás, szalmakirakás, vastag papirmunkák, lombfürészelés, lószőrmunkák.	3	76	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhely	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Szepesmegye.				
1. Áll. tanítóképezde. Igló.	Kivarrás, papirfüzés, agyagmintázás, lombfűrészelés, könyvkötés, szalmakötés és fonás, mozaik-munka, kefekötés.	2	70	Áll. költségen.
2. Továbbképző leányiskola, Igló.	A közönséges női kézimunkákon kívül: gépvarrás és ruhakészítés.	1	30	
3. Áll. népiskola, Granasztó.	Szalmafonás, női kézimunkák.	2	12	Áll. költségen.
4. Elemi népiskola, Szepes-Béla.	Női kézimunkák, lombfürészelés, kivágás s fonás.	2	200	—
Szilágymegye.				
Áll. tanító-képezde, Zilah.	Kosárfonás, lomb- és botfaragás s szalmakalapfonás.	1	30	Áll. költségen. Több elemi népiskolában is űzetik szalmakalap- vagy kosárfonás, de csekély mérvben s kezdetleges módon.
Temesmegye.				
1. Közs. el. népiskola, Majláthfalva.	Női kézi munkák és szalmakalapfonás.	1	95	—
2. Közs. el. népiskola, Szinérszeg.	Szalmafonás.	1	15	—
3. Áll. elemi iskola, Buziás.	Női kézimunka, szalma- s veszőfonás, méhészet, gyümölcsészet.	3	Az iskola összes növendékei	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Torda-Aranyosmegye.				
1. Kákafonó tanműhely, Maros-Ludas.	Kákanövényből kézitáskák (szatyrok) készítése.	2	20	Az „Erdélyrészi háziipar s iparfejlesztő egylet“ által alapíttatott.
2. Állami elemi népiskola, Felvincz.	Vesszö- és szalmakosárkötés.	1	23	Áll. költségen.
3. Közs. el. népiskola, Szent-László.	Vesszö- és szalmakosárkészítés, szalmakalapfonás.	1	11	—
Tolnamegye.				
1. Felső leányiskola, Szegzárd.	A közönséges kézimunkákon kívül: csipkeverés, csomózás és keretmunka.	1	25	—
2. Polgári fiu-iskola, Szegzárd.	Könyvkötés, lombfürészelés, kefekötés, szalmamozaik, szalmafonás, permetelés és a műfaragás elemei.	1	30	—
Torontálmegye.				
Állami elemi leányiskola Pancsova.	Ruhaszabás, varrás, kztyű szabás-varrás, szalmafonás, göbözés, permetegmunka, rojtszövés s közönséges női kézi munkák.	2	35	Áll. költségen.
Trencsénmegye.				
1. Népiskola, Dubnicz.	Szalma- és kosárfonás.	2	70	
2. El. népiskola. Pecsenyéd.	Műszalmafonás.	1	60	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
3. Áll. felsőbb iskola Zay-Ugrócz.	Műfaragás és agyagmintázás.	1	2	
4. El. népiskola, Zbora	Szalmafonás, lombfürészelés, műfaragás és dombormunka.			
5. Áll. elemi népiskola, Draskócz.	Szalmafonás.	1	20	
6. El. népiskola. Cserne.	Forgácsmunka.	1	70	
7. Műmetszési tanműhely, Zay-Ugrócz.		1	53	
8. El. iskola, Baán.	Női iparczikkek.	1	38	
9. El. iskola, Bitse.	„ „	1	36	
10. Női ipartanműhely, Zsolna.		1	31	
Túróczmegye.				
Állami tanítóképezde Znyóváralja (kapcsolatosan vele: fametsző-tanműhely).	Műfaragás.	1	6	Áll. költségen.
Udvarhelymegye.				
1. Állami tanítóképezde, Székely-Keresztúr.	Vesszőfonás és műfaragás.	2	70	Áll. költségen.
2. Róm. kath. városi elemi leányiskola, Székely-Udvarhely.	Tapló-munka (tarsolyok, pongyola férfisapkák, kendőtartók, szivartárczák stb.).	2	12	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
Ungvármegye.				
Gör. kath. elemi és polg. tanodával egybekötött (női iparis kola), Ungvár.	Női házi iparágak.	1	25	
Vasvármegye.				
1. Áll. fiunépiskola. Kristyán.	Szalmafonás, kosárfonás, könyvkötés.	1	20	Áll. költségen.
2. Áll. leányiskola, Kristyán.	Szalmafonás, fenyődobozmunka.	1	14	„
3. Áll. népiskola, Martinya.	Díszkosár- és szalmafonás.	1	30	„
4. Áll. népiskola, Kupsincz-Vescicza.	Lombfűrészelés.	1	13	„
5. Áll. népiskola Muraszombat.	Szalmafonás.	1	10	„
6. Áll. népiskola, Barátmajor.	Szalmafonás, kalap- és kosárkötés.	1	20	„
7. Közs. iskola, Rusnyód.	Kosár- és kalapfonás.	1	20	—
8. Közs. iskola, Lukácsháza.	Szalmafonás.	1	7	—
9. Közs. iskola, Torony-Onód.	Szalmafonás.	1	20	—
10. Róm. kath. el. iskola, Szombathely.	Csipkeverés, szalma- és tengeri fosztalékfonás.	3	37	—
11. Róm. kath. el. iskola, Nagy-Unyom.	Szalmafonás.	1	25	—
12. R. kath. népiskola, Alsó-Szötnökön.	Fűzfavessző- és szalmafonás.	1	16	—

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
13. R. k. iskola, Csákány.	Fűzvessző-kosárfonás.	1	12	—
14. El. népiskola Surány.	Szalma- és gyaluforgács-fonás.	1	20	—
15. El. népiskola, Herény.	Szalmafonás.	2	20	—
16. R. k. népiskola, Nagyasszonyfa.	Szalmafonás.	1	60	—
17. R. k. iskola, Olad.	Szalmafonás.	1	20	—
18. Lakner-féle (magánintézet), Szombathely.	Szalmakalapfonás, lombfűrészelés, nád- és kukoriczasásból székfonás, keretmunka, virágkészítés, gyümölcsutánzás.	a rendes tanítónők	az intézet növendékei	
Veszprémmegye.				
1. Róm. kath. népiskola, B.-Veszprém.	Vessző- és szalmakosárkötés, kalapkészítés.	1	Az iskola tanítványai.	
2. Elemi népiskola, Rátót.	Kefekötés, szalmafonás, kosár- és kalapkészítés.	1	18	
3. Ref. népiskola.	Lombfűrészelés, szalmaipar, gazdasági eszközök készítése (méhkasok stb.).	1	25	
4. Ág. hitv. népiskola, Pápa.	Papirszurás, toboz- (gubó-) munka és női kézimunkák.	1	25	
Zalavármegye.				
1. Polgári iskola, Keszthely.	Lombfűrészelés.	1	Az intézet I. és II. osz. növendékei.	Állami segély mellett.
2. R. k. népiskola, Türje.	Szalmafonás, kosárkötés, fafaragás.	1	„	

Digitized by Google

Az intézet neve és székhelye	Mely iparágak taníttatnak?	Tanerők száma	Tanulók száma	Jegyzet
3. Gazd. szakosztálylyal megtoldott felső népiskola, Tapolcza.	Szalmafonás, műfaragás.	1	Az intézet I. és II. oszt. növendékei.	
4. Áll. tanitóképezde, Csáktornya.	—	1	—	Áll. költségen.
Zemplénmegye.				
1. Áll. tanitóképezde, Sáros-Patak.	Szalmafonás (kalap s műtárgyakra), kosárfonás, lombfűrészelés és nádszék befonása.	1	9	Áll. költségen.
2. Műmetsző intézet, Homonna.	Műfaragás, esztergályozás (rajz és mintázás).	1	18	Áll. segély.
3. Kosárfonóda, S.-A.-Ujhely.	A kosárfonás minden nemei.	1	8	—
4. Kosárfonó tanműhely (nőegyleti), S.-A.-Ujhely.	„	1	35	—

Áttekintés a tanintézetekben az 1879/80. tanév elején folytatott házi-ipar-oktatásról.

Házi-ipar taníttatott: Budapest fővárosban, továbbá Abaúj-, Alsó-Fehér-, Arad-, Árva-, Bács-Bodrog-, Bars-, Bereg-, Bihar-, Brassó-, Csanád-, Csongrád-, Győr-, Hajdú-, Háromszék-, Hont-, Hunyad-, Kis-Küküllő-, Kolozs-, Liptó-, Máramaros-, Nógrád-, Pest-Pilis-Solt-Kiskun-, Pozsony-, Sáros-, Somogy-, Sopron-, Szabolcs-, Szatmár-, Szeben-, Szepes-, Szilágy-, Temes-, Torda-Aranyos-, Tolna-, Torontál-, Trencsén-, Túrócz-, Udvarhely-, Ung-, Vas-, Veszprém-, Zala- és Zemplén vármegyékben; tehát

Budapesten és 44 megyében; 21 megyében nem taníttatott.

A tanítás a leányiskolákban a szorosabb értelemben vett női kézimunkákon kivül; ruhaszabás és készítés, gépvarrás, szalmafonás és kalapkészítésre terjed, kivéve az állami-tanítóképezdéket, melyek sokkal több ágat öleltek föl (úgyszintén a specialis nőipartanműhelyek).

Digitized by Google

B. Azon leányiskolák, melyekben csakis a „női kézimunkák“ taníttattak, itt nem vétettek számításba.

A fiúiskolákban (kivéve a tanító-képezdéket és a specialis tanműhelyeket) többnyire szalma- és vesszőfonás, kalap- és kosárkötés, kukoriczafosztalék-fonás, lombfürészelés, méhkaskészítés és forgácsmunka taníttattak. Természetes, ezeknek csak egy *vagy nehány ága*, a helyi körülmények szerint számbavehető házi-ipar-oktatás az egész országban 152 tanodában folyt s pedig 61 tanodában állami költségen vagy legalább állami segélyezés mellett, 91 tanodában a nélkül.

A kideríthető tanulók száma 4253 volt; de tekintve, hogy sok tanodánál csak általában az jegyeztetett meg, hogy „az összes tanulók“ — vagy „az összes alkalmas tanulók“ taníttattak; feltehető, hogy a házi-ipar-oktatásban részesült tanulók száma a 6000-et meghaladja. Figyelembe veendő végre, hogy számos házipart oktató iskola adata teljesen hiányzik.

4. Iparos tanulók iskolái.

Iparos tanulók iskolái.

Az iparos tanulók oktatása semmi módon nem halad előre. Egy két értelmesebb nagyobb város szívesen foglalkozik a kérdéssel, de még ez sem bír előre haladni; a kisebb városok kevés kivétellel e tárgygyal nem is foglalkoznak.

A közelebbi ministeri jelentésekben elő voltak sorolva azon akadályok, melyek miatt e téren előhaladni, boldogúlni nem lehet, s nem is fog lehetni mind addig, míg erre törvény által nem kényszeríttetnek magok a tanonczokat tartó iparosok, a városi községek, és míg az állam a szükséges segélyt e czélra elég bőven nem nyujtja.

V. A kereskedelmi iskolák.

XXI. tábla.

A kereskedelmi iskolák állapota 1880-ban.

Kereskedelmi iskolák.

A jelzett évben Magyarországon 46 kereskedelmi iskola volt; tehát 4-el több, mint az ezt megelőzött évben.

Ezek közé sorozandó a budapesti kereskedelmi akadémia is.

Ezek jellegükre nézve következőleg oszoltak meg.

1. A község által fentartott volt közöttük . . .	5
2. Felekezet által „ „ „ . . .	6
3. Társaság „ „ „ „ . . .	28
4. Magán kereskedelmi iskola	7

Digitized by Google

Fokozatokra nézve:

Akademia (a mi ugyan valóságban közép kereskedelmi iskola)	1
Közép tanoda	10
Alsó kereskedelmi iskola	35

Valamennyi kereskedelmi iskolában tanult 3053 tanuló.

Tanította ezeket 215 tanár.

Ezen kereskedelmi iskolák évi fentartása került 113,102 forintba.

Ebből az iskolák fentartóira esett 101,002 forint, államsegély volt 12,100 forint.

A kereskedelmi iskolák szintén szaporítandók, de államsegély nélkül erre alig lehet gondolni.

VI. A kisdedóvó intézetek.

XXII. tábla.

A kisdedóvóintézetek állapota 1880-ban.

Kisdedóvó intézetek.

Magyarországon a jelzett évben 278 kisdedóvóintézet volt; tehát 21-el több, mint az ezt megelőzött évben.

Ezek közül:

1. állami volt	2
2. községi volt	49
3. alapítványi volt . . .	29
4. felekezeti volt	48
5. egyleti volt	78
6. magán volt	72
Összesen . .	278.

Ezen intézetekben óvtak 29,782 gyermeket, kik közül

fiú volt	13,992
leány volt	15,790.

Az óvottak száma az ezt megelőzött évbelieknél 4538-al ment többre.

Védte és ápolta ezeket 419 kisdedóvó, kik közül

1. okleves óvó volt . . .	237
2. nem volt oklevele . . .	182-nek.

A kisdedovódák fentartása került összesen 212,656 forintba, mely összeg a mult évi fentartási költségnél 5697 frttal ment többre.

Az évi fentartási költségből

1. társadalmi uton előkerült . .	201,773
2. államsegélyből állt elő . . .	10,883
Összesen . .	212,656 forint.

Digitized by Google

Ezen állami segélyen felül kiszolgáltatott a budapesti kisdedovókat képező intézet számára 10,000 frt segély.

VII. A tanítási eszközök.

1. Az országos tanszermuzeum.

Ezen intézet intensiv fejlődése jelentékeny lendületet vett. A vezetésem alatt álló ministerium, valamint magánfelek (tanszerkészítők, kereskedők és gyárosok) által beküldött számos taneszközök megbírálásán kívül az „állandó bizottság“ az e téren tapasztalt legégetőbb hiányokon kívánt segíteni, midőn

1. a női kézimunka tanítására alkalmas mintagyűjteményről gondoskodott.

A több rendbeli világ- és országos kiállítások alkalmával, de a mindennapi tapasztalásból meggyőződhetett mindenki, hogy a női kézimunkák hazánkban — kevés kivétellel — nem taníttatnak okszerűen. A gyakorlati, hasznos és nemes ízlésű nemzeti irány helyett többnyire fényűzés, mesterkélt keresettség, ízléstelenség és idegen minták majmolása mutatkozott a női kézimunkákban. Sok nehéz, drága és időt rabló munka készült és készül, melyek mindazonáltal nem hasznosak, nem czélszerűek, és melyek miatt a növendékek a legszükségesebb kézimunkák megtanulására nem nyernek időt.

Ezen bajon segítendő, említett bizottság a finomabb női kézimunkák tanítására egy okszerű elvekre alapított, rendszeres és fokozatos, kellő magyarázatokkal ellátott színnyomatú minta-gyüjteményt állított össze, a „Házi ipar díszítményei“ című mű alapján, melyben kizárólag csak hazánkban előforduló nemzeti motivumok vétettek tekintetbe, mi által remélhetőleg az eredeti nemzeti ízlés a női kézimunkákban is érvényesülni fog.

Minthogy e „minta-gyüjtemény“ jelessége mellett rendkívül olcsó, feltehető, hogy rövid idő alatt széles körökben el fog terjedni.

Igazolja továbbá a tapasztalás, hogy

2. a testi nevelésre és a nemzet harczképességére nézve megmérhetetlen fontos és a közokt. törvény által is kötelezőleg előírt torna-oktatás — főleg falusi községekben — csak lassan képes tért hódítani.

Ennek okai csak részben abban keresendők, hogy e tantárgy ellen itt-ott még most is ellenszenv mutatkozik, s hogy a régi tanítók azt tanítani nem tudják. Jelentékeny akadálya abban is rejlik, hogy a tornatér szükséges fölszerelése tettemes összegbe kerül, mert a főbb szereket városokból,

Digitized by Google

sőt a fővárosból készen kell megszerezni. Sok község pedig nem bírja el a nagy költséget.

Az állandó bizottság tehát oly „Utasítást“ dolgozott ki, melyben a szükséges tornafelszerelések rajzban (részletrajzokban s keresztmetszetekben) föl vannak tüntetve s kellő magyarázatokkal ellátva, és lehetővé teendik azt, hogy szegényebb községek is, csekély költséggel, a szükséges tornaszereket készíttethessék helybeli mesteremberek által.

S végre köztudomású dolog, hogy

3. a természettani taneszközök tekintetében iskoláink eddigelé többnyire a külföldre szorultak. Nem is tekintve ezen tény erkölcsi mozzanatát, már nemzetgazdasági szempontból is változtatni kellene ezen állapoton. Évenkint sok ezer forint, melyek physikai taneszközökért külföldre vándorolnak, maradna az által a hazában, és számos hazai iparos állandóan jövedelmező munkára tenne szert.

Ennek folytán a többször említett bizottság a hazai iskolák számára eredeti „physikai tanszergyüjtemények“ szerkesztését vette foganatba. Mindenek előtt — mert az legszükségesebb — az elemi iskolák számára.

Alapelvekül azt tüzte ki, hogy e gyüjtemény a gyakorlati élet, valamint a tudomány mai követelményeinek megfelelő, hogy szilárdabb és mindamellett olcsóbb legyen, mint a hasonnemű külföldi gyüjtemények; s hogy e tanszerek csupán a hazában s hazai iparosok által készíttessenek.

Az „orsz. tanszermuzeum“ többnyire adakozások utján, 65 taneszközzel s könyvvel gyarapodott, látogatói száma 4501-re rugott; 127 könyv és tanszer kölcsönöztetett ki tanulmányozás végett.

A tankönyvek kiadása és eladása.

XXIII. tábla.

I. Tankönyvek.

Tankönyvek kiadása és eladása.

A XXIII. táblán fel vannak sorolva mindazon népiskolai könyvek és taneszközök, melyek jóváhagyásommal a népiskolák számára kiadattak s a m. kir. egyetemi nyomda által kinyomattak és elárusittattak.

Az 1880. évben ezek következőleg állottak:

1.	Magyar tankönyv volt készletben	346,991 példány
	Ebből eladatott	262,910 „
2.	Német nyelven készletben volt	92,787 „
	Ebből eladatott	59,976 „

Digitized by Google

3. Tót nyelven készletben volt:		
a) Az észak-nyugoti megyék számára	44,097	példány
Ebből eladatott	9,393	„
b) Az észak-keleti megyék számára	18,945	„
Ebből eladatott	858	„
4. Ruthén nyelven készletben volt	18,340	„
Ebből eladatott	3,424	„
5. Szerb nyelven készletben volt	27,846	„
Ebből eladatott	9,256	„
6. Román nyelven készletben volt	30,072	„
Ebből eladatott	6,975	„
7. Vend nyelven készletben volt	25,849	„
Ebből eladatott	1,011	„
8. Horvát nyelven készletben volt	4,500	„
Ebből eladatott	817	„

II. Taneszközök.

1. Maszák H. rajzminta	9,110	„
Eladatott	506	„
2. Földgömb	355	„
Eladatott	218	„
3. Tellurium	22	„
Eladatott	22	„
4. Planetarium.	14	„
Eladatott	7	„
5. Hartinger fali táblái:		
a) Az emberi test boncztana készletben . . .	54	„
Eladatott	38	„
b) A hazai mérges növények	35	„
Eladatott	33	„
c) Az ehető és mérges gombák	111	„
Eladatott	32	„
6. Bopp természettani fali ábrai	73	„
Eladatott	62	„

Digitized by Google

7. Rasch természetrajzi fali ábrái	127	példány
Eladatott	117	„
8. Számológép készletben	68	„
Eladatott	64	„
9. Bopp métermértékek gyüjteménye	46	„
Eladatott	43	„
10. Fali térkép készletben	15,226	„
Eladatott	1,429	„
11. Kézi térkép készletben	147.018	„
Eladatott	2,357	„
12. Stieler-Gönczy iskolai atlasza	48	„
Eladatott	26	„
13. Szemléleti képek készletben	14,181 *)	„
Eladatott	422	„

Az 1880-dik évbeli itt kimutatott készletek értéke:		
a) iskolakönyvek értéke	131,543 frt	43 kr.
b) taneszközök értéke	193,901 „	45 „
Összesen . .	325,444 frt	88 kr.
Az eladottakért bejött készpénzben:		
a) iskolakönyvekért	57,625 frt	48 kr.
b) taneszközökért	14,088 „	40 „
Összesen . .	71,713 frt	88 kr.
Hitelbe adatott:		
a) tankönyv	8,944 frt	86 kr.
b) taneszköz	2,284 „	81 „
Összesen . .	11,229 frt	67 kr.
értékben.		
Állami és községi iskolák számára ingyen kiosztott:		
taneszközökért	9,424 frt	39 kr.
Összesen . .	9,424 frt	39 kr.

*) A feljegyzés darab s nem példányszámot jelent.

Digitized by Google

VIII. A néptanitók nyugdíjintézetének állapota.

XXIV-, XXV- és XXVI. tábla.

A néptanitók országos nyugdíj- és gyámintézetének eredménye, fennállásának **hatodik** évében, azaz 1880. év végével a következő volt:

még pedig az alap vagyoni állapotát illetőleg, az ezen évre szerkesztett zárszámadás egyes tételei, a következő eredményt mutatják fel:

a) a mult 1879. évi kezelésből fennmaradt cselekvő hátralék volt			728,241 frt 43½ kr.
ezen összegből az 1879. évben előfordult nyugdíjazások, elhalálozások, végleges lemondások és egyéb változások folytán leiratott, és pedig:			
aa) az intézetbe fölvett tanitók által egyszer-mindenkorra fizetendő díjakból	9,146 frt 11	kr.	
bb) a községek és tanitók által évenként fizetendő díjakból	27,004 frt 01	kr.	
tehát együtt . . .	36.150 frt 12	kr.	
ezen összeg ellenében 1880. év folyamában folytatólag előiratott:			
cc) az ezen évben ujonnan felvett tanitókra, a megelőző évekre kivetett egyszermindenkorrai díjak czímén	16,060 frt 72	kr.	
és dd) a községek és tanitók által az 1875, 1876, 1877, 1878. és 1879. évekre fizetendő évenk. díjak fejében	41.813 frt 77½	kr.	
vagyis együtt . . .	57,874 frt 49½	kr.	
Az itt kimutatott előirási összegből a leirt összeget levonván			21,724 frt 37½ kr.
előirási többlet mutatkozik, melyet az 1879. év végével fennmaradt cselekvő hátralékhoz hozzászámitva			749,965 frt 81 kr.
Átvitel			749,965 frt 81 kr.

Digitized by Google

Áthozat		749,965 frt 81 kr.
kiigazitott cselekvő hátralék mutatkozik.		
Uj járandóságul előiratott 1880. évre:		
a) az alap tulajdonát képező 1.206,610 frt névértékü állami és hitelintézeti értékpapirok, valamint a 415,687 frt 49 kr. kölcsönök utáni kamatok czimén	75,352 frt 66 kr.	
b) az ezen évben felvett 488 tanitó közül 125 által 1880. évtől kezdve, a rendes nyugdij és többlet után egyszermindenkorra fizetendő 2. 5. 20. illetőleg 25% járulék fejében	3,059 frt — kr.	
c) 119 község által a tanitók elhalálozása alkalmából fizetendő 10—10 frt czimén	1,190 frt — kr.	
d) az eddigelé felvett 11,175 tanitó és tanitónő által, a biztositott rendes nyugdij-összeg után évenként fizetendő 2—3, illetőleg 8%	58,865 frt — kr.	
e) ugyanezek által a rendes nyugdíjon felül biztositani kivánt nyugdíjtöbbletek után fizetendő . . .	4,750 frt — kr.	
f) a 9,426 község és 5 puszta által eddig bejelentett és felvett 16,007 tanitói állomás után kivetett évi 12 frtnyi fenntartói díj	191,937 frt — kr.	
g) a községeknek iskolaépités és telekszerzés czél-		
Átvitel . .	335,153 frt 66 kr.	749,965 frt 81 kr.

Digitized by Google

Áthozat .	335,153 frt 66 kr.	749,965 frt 81 kr.
jából adott államsegélyek utáni 3%-os kamat fejében	3,687 frt 29 kr.	
h) vegyes bevételek czimén (a zárszámadás III-ik bevételi mellékletében látható részletezés szerint) .	13,499 frt 09½ kr.	
végre i) az államkincstártól ezen évre nyert adomány fejében	100,000 frt — kr.	
együtt tehát . .		452,340 frt 04½ kr.
a bevételként előirt 1880. évi összes járandóság e szerint teszen		1,202,305 frt 85½ kr.
erre ugyancsak 1880. év folyamában tényleg befolyt		439,576 frt 33 kr.
marad cselekvő hátralék 1880. év végével . . .		762,729 frt 52½ kr.
mely összeghez hozzáadván az ezen alap törzsvagyonát képező állami és hitelintézeti értékpapirjainak névértékét		1,206,610 frt — kr.
továbbá a kamatozásra elhelyezett egyéb cselekvő tőkéket (lásd fenutebb *a)* alatt)		415,687 frt 49 kr.
az 1880. évben előlegezett és ezen év végével megtéritetlen előlegek hátralékát		231 frt 78 kr.
végül az 1880. év befejeztével még rendelkezésre állott készpénzmaradvány összegét		869 frt 64½ kr.
ezen alap összes cselekvő vagyona teszen tehát . .		2,386,128 frt 44 kr.
melyből az alapot terhelő tartozást		31,528 frt 64½ kr.
levonván, a zárszámadás főkimutatásának vagyoni mérlege szerint		2.354,599 frt 79½ kr.
Kiadás czimén ezen alap terhére 1880. év folyamában előiratott, nevezetesen:		
a) folyó kezelési kiadásokra, úgymint tiszteletdíjakra és hivatali szükségletekre		7,598 frt 50 kr.
b) tanitók nyugdíjai		747 frt 85 kr.
c) tanitó-özvegyek nyugdijat pótló segélyeire .		911 frt 67 kr.
d) tanitók özvegyeinek segélypénzeire . . .		20,664 frt 51 kr.
e) tanitók árváinak gyámpénzeire		14,661 frt 73½ kr.
f) végkielégitésekre		2,243 frt — kr.
g) a 63.600 frt névértékü földtehermentesitési kötvények vásárlására		61,533 frt — kr.
Átvitel . . .		108,360 frt 26½ kr.

Digitized by Google

Áthozat . . .		108,360 frt 26½ kr.
h) és az ezek utáni kamatkiegyenlitésekre . .		422 frt 76 kr.
i) a budapesti egyesült takarékpénztárban gyümölcsözőleg elhelyezett		211,000 frt — kr.
k) a kamatozólag elhelyezett egyéb cselekvő tőkék értéke		322,304 frt 96 kr.
l) megtéritendő előlegekre		765 frt 70½ kr.
m) idegen pénzek visszafizetésére		9,133 frt 01½ kr.
n) vegyes kiadásokra		2,156 frt 59½ kr.
o) a mult 1879. évi terhelő hátralékok összege		24,520 frt 71 kr.
összesen tehát . .		678,664 frt 01 kr.
ebből 1880. év folyamában lerovatott		647,135 frt 36½ kr.
mutatkozik tehát terhelő tartozás 1880. év végével		31,528 frt 64½ kr.

Az országos tanitói nyugdij és gyámalap ezen évi kezelésénél az összes pénzforgalom volt, és pedig:

I) a valódi bevételeknél	439,576 frt 33 kr.	
hitel és pénztári műveleteknél	194,380 frt 28 kr.	
valamint az átfutó bevételeknél	9,974 frt 58 kr.	
összesen . . .		643,931 frt 19 kr.
II) a valódi kiadásoknál	46,524 frt 71 kr.	
hitel- és pénztárműveleteknél	594,837 frt 96 kr.	
és az átfutó kiadásoknál .	5,772 frt 69½ kr.	
összesen . . .		647,135 frt 36½ kr.
ral a bevételi és kiadási összeg összehasonlitásánál		3,204 frt 17½ kr.
hiány mutatkozik, melyet az év kezdetén kitüntetett pénzkészletből		4,073 frt 82 kr.
levonva		869 frt 64½ kr.

pénzmaradvány mutatkozik, a lefolyt 1880. év végével.

Az országos tanitói nyugdij és gyámalapba folytatólag felvett községek és tanitók szaporodását, illetőleg apadását s egyéb ezen kezelési évben előfordult változásokat, az ezen jelentéshez mellékelt és az ezen évi zárszámadás 2-ik és 3-ik bevétele tételeinek igazolására szolgáló XXV. a) és b) tábla ismerteti.

A XXVI. tábla az ezen alap terhére 1875. évtől kezdve — bezárólag 1880. év végeig folyósitott nyugdijakat, végkielégitéseket, nyugdijat pótló segélyeket, gyám- és segélypénzeket névszerint mutatja ki, és tartalmazza ezenkivül azon özvegyek és árvák névsorát is, kik eddigelé az utalványozott segély vagy gyámpénz élvezésétől — ujbóli férjhezmenetel, a szabályszerü kor elérése vagy elhalálozás következtében — elestek.

Digitized by Google

IX. Az 1880-ik évben kiadott fontosabb ministeri rendeletek.

475. szám.

Az 1879. évi junius hó 29-én 17284. sz. alatt kelt körrendeletben s az ugyanazon szám és keltezés alatt az 1879. évi 18. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott „Utasitás" I. fejezetében világos és határozott alakban kijelöltettek azon teendők, melyeket . . . . . e nagy fontosságu ügyben mielőbb teljesiteni kell.

Megütközéssel tapasztaltam, hogy . . . . . e kötelességét az azóta lefolyt félév alatt sem birta teljesiteni, s a fentebbi körrendeletben bekivánt adatokat vagy épen nem szolgáltatott be, vagy azt nem név, hanem csak számszerinti adatokban juttatta el hozzám, melyeket, miután a nem magyar tannyelvü iskolákról és magyarul vagy épen nem, vagy csak keveset tudó tanitókról névszerinti törzskönyvet azokból összeállitani nem lehet, egyáltalában hasznavehetlennek kell nyilvánitanom.

Minthogy pedig az idézett t.-cz. foganatositása iránti intézkedések most már halasztást nem szenvedhetnek, saját, jól fölfogott érdekében utasitom . . . . . hogy a tájékozó adatokat a / alatt idecsatolt minta szerinti jegyzékben teljesen megbizható alakban f. é. január hó 25-ik napjáig annál inkább beszolgáltassa, mivel ellenkező esetben a mulasztást hanyagságból eredőnek fogom tekinteni, s az ennek megfelelő eljárást alkalmazni.

Budapest, 1880. január 5-én.

Trefort Ágoston.

476. szám.

Az 1879. évi 18. t.-cz. végrehajtása tárgyában u. a. évi junius hó 29-én 17284 sz. a. kiadott „Utasitás" és körrendeletben világosan oda utasittatott . . . . . hogy a törvény kihirdetése után azonnal látogassa meg a tankerületébe eső azon tanitó- és tanitónőképezdét, melyben a tanitási nyelv nem magyar, s hogy tegyen idő kimeritő jelentést arról:

1. tanittatik-e és mily sikerrel a magyar nyelv? s ha igen, történik-e ez oly sikerrel, hogy a tanitó-, illetőleg a tanitónőképezde növendékei ezen nyelvet beszélni s azon tanitani képesek?

2. hogy hány tanitási óra fordittatik hetenkint a magyar nyelv tanitására?

3. hogy a tanári kar, illetőleg a magyar nyelv tanára birja-e teljesen a magyar nyelvet? vagy oly mértékben, hogy tőle a növendékek a nyelven helyesen beszélni, irni és tanitani megtanulhassanak? s

4. hogy a gyakorló iskolát is vizsgálja meg, vajjon az „Utasitás" 7—11. §§-ainak elég tétetik-e? . . . . . ezen meghagyásnak maig sem tett eleget, ennélfogva a legszigorubb felelőség terhe alatt fölhivom, hogy ez érdemben engem mától számitott 20 nap alatt most már nemcsak a fentebbiekre nézve értesitsen, de egyidejüleg névszerint mutassa ki a képezdei növendékeket s azok nyelvismeretét is.

Jövőre nézve pedig elvárom . . . . . hogy hasonló fontosságu ügyekben mulasztásokat tapasztalni nem fogok.

Budapesten, 1880. évi január hó 5-én.

Trefort Ágoston.

Digitized by Google

781. szám.

Utasitása 9. §-ának kiegészitéseül értesitem a megyei közigazgatási bizottságot, hogy az államilag segélyezett, illetőleg segélyezendő népiskolai rendes és segédtanitók, továbbá tanitónők részére kiállitandó dijlevelekben tárczám terhére csak az esetben biztositható a népoktatási törvény 142. §-ban meghatározottnál magasabb illetmény, ha arra nézve a közig. bizottság esetről esetre beleegyezésemet előzetesen kieszközölte.

Budapest, 1880. február 19-én.

Trefort Ágoston.

5321. szám.

. . . . . felhivom, hogy a tankerületében levő tanitóegyletekről minél előbb tegyen ide jelentést, világosan megjelölvén az egylet jellegét, a területet, melyre kiterjed, s azt, hogy az egyletnek vannak-e a m. kir. ministerium által jóváhagyott alapszabályai; ha van, mely évben, minő szám alatt erősittettek azok meg?

Kivánnám, hogy az alapszabályok egy-egy példánya is terjesztessék fel.

Budapest, 1880. április hó 21-én.

Trefort Ágoston.

6740. szám.

A népnevelésre rendelt iskoláknak nem lehet egyedüli czélul kitüzni a nép értelmi és erkölcsi nevelését, hanem az azokat vezérlő és irányzó testületeknek, előljáróságoknak és tanitóknak kiválólag oda is kell törekedni, hogy a tanitás által nyujtott ismeretek az élet szükségletei beszerzésére és a munka értékének fokozására is alkalmaztassanak, s az intézetekben a megélhetés módja gyakorlatilag is tanittassék.

E czélhoz juthatást abban tüzte ki az 1868. évi XXXVIII. t.-cz., midőn az 55., 64., 74. és 88. §-aiban a természetrajz és természettan tanitását ugy rendeli el, hogy az ezekben szerzett ismeretek gyakorlati utmutatásokra is alkalmaztassanak a mezei gazdaság, kertészet és ipar körében.

A mezei gazdaság, a kertészet és az ipar oktatása körében már eddig is történt a népoktatási intézetekben annyi, a mennyit ily rövid idő alatt a rendelkezésemre álló csekély eszközökkel elérni lehetett. Méltányolva kell elismernem, hogy a községek és felekezeti előljáróságok is az e részbeli jó példát lelkesen követik, s jogositják a hazát azon reményre, hogy a mostani növekedő iskolai növendék-sereg más előismeretekkel s hasznos utasitások nyomán fogja a maga és a nemzet jólétét annak idején előmozdithatni.

A mi feladatunk a jólét megszerzésére szolgáló ezen eszközöket feltalálni, sokasitani, s ezek által a népet a megélhetésre és jólét megszerzésére tanitani.

Ezen eszközök egyik nevezetes ágának lehet tekinteni a selyemtermelést is, mely hazánk némely vidékén egy század óta virágzik, mely a haza minden oly vidékére kiterjeszthető, a hol az eperfa megél és tenyészik. Felhivom ennélfogva

hogy a felügyelete és vezetésére bizott, minden olyan népiskolai előljáróságot és népiskolai tanitót, melynek iskolája oly vidéken van, a hol már eperfák tenyésztettek vagy jövőre tenyészthetők, hasson oda, hogy a selyemtenyésztés lehetőleg már most, mindenesetre a közel jövőben az iskolás gyermekek között gyakorlatilag megkezdessék és lassankint meghonosittassék.

Egyszersmind meghagyom . . . . . hogy a felügyelete alatt álló tanitóképezde német nyelven is beszélő, lehetőleg a természettudományok tanitásával

Digitized by Google

foglalkozó tanárai közül válasszon ki egy oly megbizható és ügyes embert, kit már e tavaszon avagy nyáron, állami költségen ki lehessen küldeni Görzbe, egyfelől a selyemtenyésztés általános gyakorlásának, de különösen a selyembogár tojástermelésének megtanulására.

Az eperfanevelés, az azzal való bánás és a selyemtenyésztés gyakorlására szolgáló utmutatást olvasókönyvek alakjában, a hazai irodalomban számos kiadásban lehet már most is feltalálni, de hogy a gyakorlat és a tudomány e terén tett legujabb vivmányai is magyar nyelven a nép közé eljuthassanak, szándékom legközelebb egy ily népszerü munkát iratni vagy más nyelvből a magyar irodalomba átültetni, miről annak idején . . . . . értesiteni el nem mulasztom.

Meghagyom . . . . . hogy a fennebbiek értelmében teendő intézkedéseiről és azok eredményéről, valamint a czélba vett törekvés mikénti léthesitéséről engemet már legközelebb s azontul is időről időre értesitsen.

Budapest, 1880. márczius 7-én.

Trefort Ágoston.

1879. évi 11871. számv. számhoz.

Utasitás a közigazgatási bizottságok és ezek számvevő közegei számára, az állami és államilag segélyezett községi elemi, felső-, nép- és polgári iskolák fentartási, fölszerelési, épitkezési és egyéb számadásainak vizsgálatánál követendő eljárást illetőleg.

1. §.

Az állami és államsegélyben részesitett községi elemi, felső nép- és polgári iskolák fentartási, felszerelési, épitkezési és egyéb számadásai, mielőtt a közigazgatási bizottságok részéről a vallás- és közoktatási m. kir. ministeri számvevőséghez fölterjesztetnének, a közigazgatási bizottság számvevő közegei által előzetesen megvizsgálandók, s a szabályszerüleg okmányolt számadáson kivül, két okmányolatlan másolati példány, s a közigazgatási bizottságoknak a számvizsgálat eredményét tartalmazó jegyzőkönyvi kivonata is bemutatandó.

2. §.

Érdemleges birálat alá csupán azon számadások veendők, melyek az 1874. évi augusztus 12-én 21.556. szám alatt kiadott ministeri utasitás és minta szerint szerkesztvék és okmányolvák; ellenkező esetben ujabbi szerkesztés és okmányolás végett az illető számadóknak visszaadandók.

3. §.

Ha későbbi évi számadások terjesztetnek be felülvizsgálatra, anélkül, hogy a megelőző évi számadások beküldettek és megvizsgáltattak volna, a hiányzó korábbi számadások azonnal bekövetelendők, s a vizsgálatnál az időszaki rend mindenkor megtartandó.

4. §.

A számadások vizsgálatánál mindenekelőtt megállapitandó, hogy a megelőző számadás szerint esetleg fenmaradt pénzkészlet, a vizsgálat alá vett számadásban bevételkép benfoglaltatik-e? megjegyeztetvén, hogy a mennyiben az állami iskolák gondnoksága a tanév letelte után fenmaradt készpénzt a közoktatási tárcza javára tartozik beszállitani, a pénztári maradvány, ha ez az illető község részéről nem teljesittetett

Digitized by Google

volna előbb, a legközelebbi adóhivatalhoz beszállittatandó, s az adóhivataltól nyert nyugta, — mielőtt a számadás a ministeri számvevőséghez felterjesztetnék, — a számadás megfelelő kiadási tételéhez csatolandó.

5. §.

A számadások vizsgálatánál a ministeri számvevőség által megállapitott ugyanazon évi fentartási költségvetések mindig szemelőtt tartandók, s azokkal a számadások összehasonlittatván, különösen figyelem forditandó arra, hogy mindazon bevételi összegek, melyek ez iskola fentartási költségvetésében előirányozvák, a számadásban okvetlenül előforduljanak, mi azonban nem zárja ki azt, hogyha évközben oly jövedelmek keletkeznének, melyeket a költségvetés készitésénél előre látni nem lehetett, a számadásba szintén fel ne vétessenek.

6. §.

A kiadásoknál szigoruan a költségvetési összegekhez kell ragaszkodni; egyes rovatoknál az előirányzati összegeken felül való tulköltekezés egész szigorral meggátlandó, és az igazolatlannak mutatkozó túlkiadásért az iskolaszékek s gondnokságok felelősségre vonandók.

7. §.

Oly kiadások, melyek előirányozva vagy külön engedélyezve nem lettek, a számadásban helyt nem foglalhatnak, különösen a tanitókért az országos tanitói nyugdij- és gyámalapba a község által fizetendő évi járulék, a tanitóknak tantestületekké való alakításáról szóló szabályrendelet 9., és a közigazgatási bizottságok életbeléptetése iránt 1876. szeptember 26-án 41221. sz. alatt kibocsátott belügyministeri rendelethez csatolt mellékletnek, a közoktatási m. kir. ministerium ügykörére vonatkozó 14. §-a értelmében tantestületi gyülésekből eredő napidijak s utiköltségek, továbbá az iskola jövedelmeinek beszedése és kezeléseért s egyátalán semminemü utazásokért dijak fel nem számithatók, ellenesetben ily kiadás a község által, mely azt különben is viselni tartozik, megtéritendő.

8. §.

Ha az előirányzott iskolai jövedelmek ugyanazon évben teljesen be nem folytak, ügyelni kell arra, hogy az ekként hátralékban maradt, s a számadás bevételeinek „hátralék az év végén“ czimü utolsó hasábjában kitüntetett cselekvő követelés a következő évi számadás „mult évi hátralék“ czimü hasábjában pontosan előtüntettessék.

Ily cselekvő követelések, illetve hátralékok a legnagyobb szigorral hajtandók be.

9. §

A kiadásoknál hasonló módon kell eljárni, csakhogy itt csupán a tanitók vagy szolgák illetményei és esetleg a házbérekből tényleg ki nem fizetett és valódi adósságot képező összegek vehetők fel az év végén maradt szenvedő hátralék gyanánt (a kiadások, hátralék az év végén czimü hasábjában).

A szenvedő hátralékok gyarapodását minden lehető módon gátolni kell, nehogy ezek miatt a tanügy érdeke kárt szenvedjen.

10. §.

Az állam részéről nyujtott segély a számadásba teljes összegben felveendő, mihez képest 1879/80-tól kezdve a megyei számvevő által az alább következő minta szerint

Digitized by Google

készitett nyilvántartási könyv vezetendő, melyben minden államilag segélyezett község és az abban létező elemi-, felső nép- vagy polgári iskola részére külön lap nyitandó.

A nyilvántartási könyv egyik lapját a következő minta mutatja.

53-ik lap.

N. N. állami-, községi elemi-, felső nép- vagy polgári iskola.

Tételszám	A vallás- és közoktatási m. kir. minisztérium utalványának száma és kelte	Tanév, melyre az államsegély utalványoztatott	Építkezésre		Felszerelésre		Fentartásra		A közigazgatási bizottság jegyzőkönyvének száma és kelte, mely alatt a számadás tárgyaltatott	Jegyzet.
			frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.		
1	1879. é. 7/10. 21451.	1879/80	350	—	—	—	—	—		
2	1879. é. 2/11. 29110.	1879/80	—	—	200	—	—	—		
3	1879. é. 1/12. 30811.	1879/80	—	—	—	—	137	—		
4										
5										

Az ekként készitendő nyilvántartási könyvbe a ministeri utalványok időről idő bejegyzendők lévén, szükséges, hogy az utalványokról a közigazgatási bizottsághoz vagy a megyei tanfelügyelőhöz kiadott értesitések a megyei számvevőnek feljegyzés végett mindig kiadassanak, mert csak a pontos feljegyzések vezethetnek biztos ellenőrzésre.

11. §.

A közigazgatási bizottság tartozik szigoruan ügyelni arra, hogy a számadások minden évben a tanév letelte után legkésőbb egy hónappal, vagyis szeptember végéig hozzá felterjesztessenek, minélfogva a számadások beküldésével késedelmeskedő községek a fennebbi határidő lejártával — a 10. §-ában emlitett nyilvántartási könyv segélyével a számadás felterjesztésére — azonnal szigoruan utasitandók.

12. §.

Különös gond forditandó arra, hogy az iskolák alapvagyona mindenkor árvaszéki leg legyen biztositva.

13. §.

A számadások vizsgálata alkalmával a közigazgatási bizottság illető számvevő közege részéről esetleg támasztott észrevételre az illető számadótól a megfelelő felvilágositás záros határidő alatt bekivánandó, s a megyei számvevőség szigorlati záradékával

Digitized by Google

állított okmányolt és okmányolatlan példányok csakis a felvilágositás beérkezte után s ennek hozzácsatolása mellett terjesztendők fel a vallás és közoktatási m. kir. ministerium számvevőségéhez felsőbb fokulag megejtendő vizsgálat netán szükséges intézkedések megtétele s a nyujtott államsegélynek a nyilvántartásból való törlése végett.

14. §.

Ezen utasitás pontos megtartásáért a közigazgatási bizottság szigoru felelősséggel tartozik.

Budapesten, 1880. márczius 7-én.

Trefort Ágoston.

9682. szám.

Többször és több oldalról tétetvén hozzám jelentés arról, hogy az állami tanitóképezdék kertjei, — tekintettel az azon vidéki viszonyokra, — nincsenek eléggé okszerüen berendezve s az illető vidékeken mintakertekül nem szolgálhatnak.

felhivatik, hogy az igazgatása alatti tanitóképezde kertjének beosztásáról (vázlatos térrajz kiséretében) azok állapotáról s az eddig elért eredményekről a f. tanév végén külön részletes kimutatást és jelentést terjeszszen fel.

Budapest, 1880. április 16-án.

A minister meghagyásából:
Gönczy Pál,
ministeri tanácsos.

10569. szám.

A képviselőháznak az izr. országos iskolai alap ügyében közelebbről folyt tárgyalásai s f. évi márczius hó 12-kén hozott határozata folytán indittatva érzem magamat, az izraelita felekezeti iskoláknak a nevezett alapból való segélyezése iránt jövőre benyujtandó kérvények elintézése körül követendő eljárásra nézve az 1875. évi december hó 24-kéről 1946. sz. a. kelt rendeletemet még a következőkkel egésziteni kell.

Hogy jövőre az izr. iskola-alap kitüzött egyéb czéljainak kielégitése után az izr. népiskolák segélyezésére fenmaradó összegnek, az arra az ország különböző részeiből igényt tartó iskolák között, tekintet nélkül az azokat fentartó hitközségek statusquo-, congressusi vagy orthodox párt állására a legczélszerübb módon felosztása lehetővé váljék, s a felosztásnál, minden egyéb tekintet mellőzésével, csakis a segélyt kérő iskolának közmivelődési szempontból való szükségessége, törvényszabta berendezése s bennök a tanitás elért vagy a segély hozzájárultával elérhető eredményei vétethessenek figyelembe s legyenek minél alaposabban megbirálhatók: e végből szükséges, hogy a hazai összes izraelita kitközségek által fentartott valamennyi izr. felekezeti népiskola tényleges állapotának hü képe álljon előttem.

Felhivom ennélfogva a bizottságot, hogy az ide mellékelt rovatos ivek hü és pontos kitöltése iránt haladéktalanul intézkedjék, s azokat hozzám legkésőbb f. évi junius hó végeig terjeszsze föl.

E rovatos kimutatáson kivül a törvényhatóság területén levő minden iskolatartó izr. hitközségtől egyidejüleg követelje be s hivatalos használat végett hozzám terjeszsze föl:

Digitized by Google

1. az alkalmazott tanitó (vagy tanitók) képesitő oklevelének és dijlevelének a politikai hatóság (járási szolgabiró, illetőleg polgármester) által hitelesitett bélyegmentes másolatát;

2. az 1868. XXXVIII. t. cz. 11. §-a által követelt tantárgyakra vonatkozó és a kir. tanfelügyelő által hitelesitett tantervet és tanórarendet, minden egyes tantárgynál megjelölve, mely nyelven tanittatik az.

Az 1880/1. tanévtől kezdve a segély-kiosztás körül követendő eljárást illetőleg, az érdekelt izr. hitközségi előljáróságok mielőbbi s idejekorán leendő értesithetése, s egyszersmind a bizottságnak is maga miheztartása végett kijelentem, hogy jövőre csak oly segélyfolyamodványok lesznek figyelembe vehetők, melyeket az iskolai segélyt igénybe venni kivánó izr. hitközségi előljáróságok, kellőleg felszerelve, az illetékes kir. tanfelügyelőnél és pedig deczember hó 3-ig nyujtanak be.

E kérvények oly módon szerelendők fel, hogy bennök hitelesen kitüntetve legyen:

1. a tankötelesek és a tényleg az izr. felekezeti iskolába járók száma;

2. az alkalmazott tanitók száma és képesitvénye:

3. az iskolai helyiségek (tantermek) száma, terjedelme és fölszerelése;

4. az iskolának kitközségi és tandij-jövedelme, s átalában az iskola fentartására téngleg forditott költség és a mutatkozó fedezetlen hiány, számszerinti összegekben megjelölve;

5. a tanitás eredménye, a tanfelügyelő által hivatalosan igazolva.

A bizottságnak feladatává teszem, hogy a tanfelügyelőhöz minden év végeig beérkező s általa a bizottságnak előterjesztendő segélykérvényeket, beható tárgyalás alá vegye, s különösen azon szempontból: szükséges-e az illető iskolának fentartása a közmivelődés szempontjából s a helyi viszonyok szerint, nem állhat-e fenn az iskola a kért segély nélkül, s alaposan várható-e, hogy a segély hozzájárultával a törvény követelményeinek megfelelővé tehető, indokolt véleménye kiséretében s a segélyre általa leginkább érdemesnek talált iskola — vagy iskolák — megjelölésével, hozzám minden év márczius hó végeig terjeszsze föl.

Budapesten, 1880. április hó 10-én.

Trefort Ágoston.

11637. szám.

Az állami népiskolákban, valamint a kincstári közalapitványi és ménes birtokokban és a fegyintézeteknél alkalmazott tanitóknak végelbánása tekintetében több oldalról felmerült nézeteltérések tisztázása végett, tudomás és miheztartás végett következőkben értesiteni

Az 1875. 32. t. cz. minden népiskolát fentartót, valamint az általa alkalmazott tanitókat az orsz. tanitói nyugdij- és gyámalaphoz való hozzájárulásra kötelezte, különbség nélkül arra, vajjon az illető iskolafenntartó, valamely hitközség, polgári község, testüleg vagy maga az állam; kivételnek a 31-ik §. értelmében csak az esetben van helye, ha az illető iskolafenntartó a záros határidő alatt felterjesztett alapszabályok alapján igazolta, miképpen az általa alkalmazott tanitók részére, már az idézett törvényt megelőző időben oly külön nyugdij-alappal rendelkezett, melyből tanitóik legalább is oly mérvü nyugdijat nyerhetnek, mint a mennyit részökre az orsz. tanitói nyugdijtörvény biztosit.

Az orsz. tanitói nyugdijintézethez való hozzájárulás kötelezettsége alól leendő felmentés azonban csak oly iskolafenntartók igényelhetik, kik e czélra alapszabályszerüleg

Digitized by Google

biztositott külön alappal rendelkeztek, de nem egyszersmind azok is, kik, vagy melyek tanitóikat a régebben fenállott kormányrendeletek alapján nyugdijazták, mivel az 1875. 32. t. cz. 47-ik §. értelmében az érintett kormányrendeletek — a mennyiben a 44-ik §. által további érvényben nem tartattak — hatályon kivül helyeztettek. A fentartás pedig csak a túlkoruság miatt az orsz. tanitói nyugdijintézetbe fel nem vett, valamint a nyugdijalap terhére be nem számitható 1870. év előtti szolgálatok után igényelhető nyugdijazásokra szól. Minthogy pedig a fejezetben érintett iskoláknál alkalmazott tanitók nyugdijazása a hatályon kivül helyezett. „Ratio educationis publicae" és egyéb kormányrendeleten alapult: annálfogva a törvény általános intézkedését véve alapul, az orsz. tanitói nyugdij- és gyámalapot kezelő bizottság 1877. évi junius 11-én tartott ülése véleménye alapján határozatképen kimondottam, miként az 1877. évi junius 11-én megelőző időben véglegesen kinevezett állami, kincstári, közalapitv. és fegyintézetbeli, valamint a ménes birtokokon alkalmazott tanitók kinevezési okmányaik alapján szerzett jogaikat figyelembe véve, az illető tisztviselő karra nézve, melyhez az illető tanitók is sorolhatók, — fenálló szabályok szerint és azon alapból nyugdijazandók, melybe nyugdijjárulékaikat fizették, kitett határidőn túl véglegesen kinevezettek pedig az 1875. 32. t. cz. határozmányai alá vétessenek.

Ha tehát felügyelete alá rendelt tankerületben a kérdéses minőségü tanitók közül olyanok volnának, kik a fentebb előadottak értelmében az orsz. tanitói nyugdijintézethez hozzájárulni tartoznának, és e részbeli kötelezettségöknek ez ideig meg nem feleltek volna, az adatok beterjesztése iránt haladék nélkül intézkedjék.

A mi pedig az ily tanitók után az iskolafentartók által fizetendő dijakat illeti, a nyugdijalap kezelő bizotts. következő elvi határozata irányadó:

Miután az 1868. 38. t. cz. 80. §. rendelkezésénél fogva az állami iskolák a hivatolt törvény 22—78. §. értelmében szervezendők és állitandók fel; annálfogva oly községek, melyeknek kebelében az állam által fentartott iskolán kivül más iskolát sem a községek, sem az ottani felekezetek nem tartanak fenn, a törvény által reájuk rótt terheknek legalább részben viselése alól más községek sérelme nélkül felmenteni nem lehet, s az 1875. 32. t. cz. 29-ik §-nak 3 pontja alatt meghatározott járulékokat fizetni tartoznak.

Budapest, 1880. május hó 11-én.

A minister meghagyásából:
Gönczy Pál,
ministeri tanácsos.

13074. szám.

A görög-keleti román egyházban szokásos papjelölt tanitóknak az orsz. tanitói nyugdijintézetbe kötelezett belépésök tárgyában felmerült kételyek folytán, tudomás és alkalmazkodás végett következőkben értesitem

A gör.-kel. román egyház Ő császári és apostoli királyi Felsége által 1869. évi május 18-án jóváhagyott „Szervezési Szabályzatának" 13-ik §-a szerint a tanitói állomásra pályázónak az 1868. 38. t. cz.-ben megállapitott képesitéssel kell birni.

Tekintettel azonban az idézett §. abbeli rendelkezésére, mely szerint a gör.-keleti román egyházban a papi állomást szorgalmazónak a tanitói hivatásnak is meg kell felelnie, mivégből a papnöveldékben a neveléstan a rendes tantárgyak közé van felvéve: 122. §-nak 11. pontja megengedi, hogy a papjelöltek is lehessenek tanitók, azonban csak

Digitized by Google

oly hittudományi tanfolyamot végzettek, kik a nevelés és tanitásból (paedagogia) jó osztályzattal tettek vizsgát.

Az idézettekből kitünik, miként a gör.-kel. román egyházmegyékben a theologiát végzettek, nem tekinthetők kizárólagosan papjelelteknek, hanem szerzett tanulmányaik alapján ép ugy alkalmazhatók papokká, mint tanitókká. A theologiai tanfolyam lévén egyszersmind a tanitói képzettség megszerzésére nem csak alkalmas és kielégitő, hanem tekintve, hogy a legkevesebb gör.-kel. román egyházmegyében létezik külön tanitóképezde is — majdnem kizárólag hivatott tanszak.

Az előadottakat a nyugdijtörvény határozataival egybevetvén, világos, miként éppen kérdéses kathegoriába tartozó tanitók — mint képesitettek — kötelezhetők leginkább az orsz. tanitói nyugdijintézetbe belépni.

Ha azonban érintett tanitók idővel a papi pályára lépnek, az ideiglenes tanitókra nézve fenálló szabályok értelmében az országos tanitói nyugdijalap javára befizetett dijaikat kamatok nélkül visszanyerik, nyugdijra való igényöket azonban elvesztik.

Budapesten, 1880. évi szeptember 8-án.

Trefort Ágoston.

15581. szám.

A magyar nyelvet nem biró népiskolai tanitók számára a magyar nyelv elsajátitása czéljából a nyári szünidő alatt 6 heti póttanfolyam tartatik Losonczon, Léván, Sárospatakon, Aradon, Baján, Pécsett, Szombathelyen, Kolozsvárott és Székely-Kereszturon, — ezeken kivül az erdélyi ág. hitv. ev. egyháztanács a maga hatásköre alatt álló szász nemzetiségü s magyarul nem tudó tanitók számára beleegyezésemmel szintén rendez ily pótfolyamot Nagy-Szebenben.

A póttanfolyamon résztvevő minden tanitó 70 krnyi napidijban fog részesülni.

Erről azzal értesittetik, hogy ezen rendeletem tartalmát a tankerületében levő, magyarul nem tudó tanitóknak tudomására juttatván, hivja fel őket, hogy ha az emlitett póttanfolyamok valamelyikén részt akarnak venni, folyamodványaikat utján adják be azon tanfelügyelőhöz, a kinek tankerületébe a póttanfolyam tartatik.

igyekezzék ellenőrizni, hogy csak oly tanitók jelentkezzenek a póttanfolyamra, a kik a magyar nyelvben valósággal járatlanok. Továbbá a polgári s egyházi hatóságokkal egyetértőleg igyekezzék kieszközölni, hogy a póttanfolyamra menendő tanitók úti költségeit az illető községek fedezzék.

Egyebekre nézve illető tanfelügyelő-tiszttársával tegye magát érintkezésbe.

Budapesten, 1880. május 29-én.

Trefort Ágoston.

15582. szám.

Népiskolai tanitók számára a f. évi nyarán négy helyen rendeztetik tornászati, öt heti póttanfolyam, ugymint: Nyitrán, Sátor-Alja-Ujhelyen, Marm.-Szigeten és Kolozsvárott. Ezen póttanfolyamokra a tornászatban járatlan vagy csak kevés jártassággal biró tanitók vétetnek fel, ide nem értve az idősebbeket, kik a tornászat tanulására már nem alkalmasak.

Digitized by Google

Az öt hét folyamán minden résztvevő tanitó 60 krnyi napidijban fog rész s esetleg némi elszállásolási előnyben, de utiköltségre nem számithat.

Erről azzal értesittetik, hogy a póttanfolyam napjának megh határozása s kihirdetése azon tanfelügyelőkre bizatott, kiknek tankerületében lesznek az illető póttanfolyamok, valamint minden további felvilágositás is tőlök szerzendő meg.

Budapest, 1880. május 29.

Trefort Ágoston.

15584. szám.

A nők neveltetése iránti közérzület évről-évre átalánosabbá válván, most már minden jóravaló, még szegény sorsu szüle is, igyekszik leányát nemcsak kiválóan jól neveltetni, hanem ez uton anynyi ismerethez juttatni, melyek segitségével önállóan is megélhessen.

De minthogy a szülék ezen törekvésének megfelelő elegendő leánynevelő intézet nincs, az utóbbi időben, a nevelés megszerezhetésére az állami tanitónőképezdék szemeltettek ki, s a tanitónőképezdei növendékek felvétele idején, — tekintet nélkül arra, hogy a leányok tanitónőkké kivánnának lenni, — oly tömegesen jönnek a tanitóképezdébe, hogy a felvételi vizsgálatokkal az igazgatótanácsok szertelenül megterheltetnek, másfelől, a szülék leányaik elutasitása miatt kedvetlenül érintetnek és szükségtelen költségekkel terheltetnek.

Ezen bajok kikerülésére felhivom hogy tankerületében, azonnal juttassa köztudomásra, hogy mostantól fogva az állami tanitónőképezdébe az eddigi számokhoz képest még kevesebb számu, s csak oly növendékek vétetnek fel, kik a kitünő előképzettség mellett biztositékot nyujtanak arra, hogy a tanitónőképezdei pályájuk bevégeztével egyedül csak tanitónők kivánnak lenni, s azon a pályán maradni.

Az ilyenek kötelesek még oly megyében is, hol állami tanitónőképezdék nincsenek, a megyei tanfelügyelőhöz nyujtani be folyamodványaikat, melyeket első sorban megvizsgál, s ha a fenebbi feltételtől eltérőnek találja, egyszerüen elutasit, a nélkül, hogy azt az illető tanitónőképezde igazgatótanácsánál be is nyujtaná.

A folyamodó köteles folyamodványát ezentul julius 1-éig benyujtani, s az ezután érkezetteket egyszerüen elutasitja, az elfogadhatókat pedig julius 25-kéig az illető tanitóképezde igazgatótanácsának beterjeszti.

A fenebbi módon felvételért folyamodó tanitónői növendékek folyamodványait ezentul csak augusztus hó 1-ső napjáig fogadja el, az azontul érkezetteket egyszerüen visszautasitja.

A kitett határidőig beérkezett folyamodók iratait az igazgatótanács közbejöttével átvizsgálja s a fenn kitett feltételeknek meg nem felelőknek találtattakat azzal küldi vissza, hogy beadója a felvételi vizsgán meg se jelenjék, s ha még e mellett is megjelennék, azt a felvételi vizsgálatra nem bocsátja.

Ily módon a tanitónőképezdékbe belépni kivánók száma a kellő mértékre fog leszállani, s a felvételi vizsgálattal eddig járt tulterheltetések meg fognak szünni.

A felvételi vizsgálatra bocsátottak irányában mult évi 15717. szám alatt kiadott rendeletemet teljes mértékben fentartván, azt azzal kivánom kiegésziteni a kellő előképzettség keresése mellett kiváló gondot forditson a belépni kivánó növendék minden egyéb arravalóságának tekintetbe vételére is, és a tanitónőképezde

Digitized by Google

költségvetésének megfelelő, sőt annál is kevesebb számu növendéket vegyen fel, ugy, hogy az ezentul alakulandó osztályok 25—30-nál többre ne terjedjenek.

Budapesten, 1880. május 29-én.

Trefort Ágoston.

15882. szám.

Tudva van előtte, hogy a mult iskolai év kezdetén a budapesti középipartanoda első (átalános) osztálya megnyittatott, és a tervbe vett e nembeli tanitás első évi folyama most bevégeztetik.

Az idecsatolt szervezet szerint*) a közelebbi tanév kezdetével nevezett intézet szakágai közül meg fognak nyittatni az épitészeti, az átalános és mezei gazdasági, gépészeti, a szervetlenek vegytanával kapcsolatos vegyipari és a fémvasipari szakcsoportok.

Egyfelől a közipartanoda fejlődése s majdan kifejlődése állapotában leendő állása ismertetése, másfelől a nagy közönségnek utján is értesitése végett rendelkezésére bocsátom „A budapesti középipartanoda szervezete“ egy példányát, tisztelettel kérvén, méltóztassék ez ügyet hatósága körében az illető szülék és tanulók tudomására juttatni, s az ipari szaktanulásra az embereket buzditani.

Budapest, 1880. junius hó 14-én.

A minister meghagyásából:

Gönczy Pál,
ministeri tanácsos.

16880. szám.

A népokt. állapotról szóló, s az 1868. évi 38. t. cz. 148. §-a ért. felhasználandó statistikai adatok begyüjtése s feldolgozása tárgyában kelt utasitást oly megjegyzéssel küldöm meg, hogy az által ez ügyre vonatkozó minden eddigi körrendeletemet hatályon kivül helyezem, s komolyan figyelmeztetem, hogy jövőben a szóban forgó munkálatot szigoruan a jelen utasitás szerint teljesitse.

Egyidejüleg arra is felhivom, hogy kétes, vagy oly esetben, mely kizárólag különleges helyi viszonyokból ered, annak helyes tárgyilagos ismertetése mellett közvetlenül hozzám forduljon felvilágositásért.

Budapest, 1880. junius 11.

Trefort Ágoston.

---

*) Lásd az 1879-dik ministeri jelentés 205—228. lapjain.

Digitized by Google

Utasítás a m. kir. tanfelügyelők számára a népoktatás állapotáról szóló statisztikai adatok egybegyüjtése és földolgozása tárgyában.

I. FEJEZET.

A főtáblákról.

1. §.

A községekről és pusztákról.

A népoktatás állapotáról szóló statisztikai kimutatásnál nem az adó vagy iskolai, hanem a polgári (politikai) község, továbbá puszta (gyártelep stb.) vétetik számításba.

Egy polgári községnek tekintendő azon szab. királyi s törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu város, továbbá nagy és kis község, mely az 1871. évi XVIII. és 1876. évi XXXIII. t. cz. alapján — habár több községgel egyesülten — saját előljárósága (polgármestere, birája) alatt szervezkedett vagy szerveztetett.

Egy pusztának számitandó oly önálló terület (majorsági birtok, gyár, kertész stb. telep), mely legalább 30 lélekszámból álló lakossággal bir, s valamely magán egyén vagy ilyenül tekintendő társulat tulajdona.

Szorosan a polgári község határterületéhez számitott, a lakosság osztott vagy közös tulajdonát képező külsőség nem esik a puszta fogalma alá. Oly esetben azonban, midőn a polgári község összesége a saját határán kivül bir önálló pusztával vagy telepitvénynyel, a viszony a magán tulajdon szempontjából birálandó el

Hogy hány község vagy puszta van valamely tankerületben, arra nézve irányadó a megyei törvényhatóság községjegyzéke, melynek helyessége a hivatalból történt átvételnél az ezen §. 2. és 3. bekezdésében foglaltak szerint állapitandó meg.

A földolgozás alkalmával, tekintet nélkül arra, vajjon van-e a pusztán iskola vagy nincs? a következők tartandók szem előtt.

a) Szigoruan betüsoros rendben mindenek előtt külön csoportositattnak a tankerület községei, oly módon, hogy mindenik községnél annyi viziránvu vonal csoportositatik a községnévnél, a hány iskola van benne.

b) Ugyanily értelemben, ugyancsak teljesen külön csoportositásban soroztassanak folytatólag a puszták betüsoros nevei.

Megjegyeztetik, hogy egy község vagy puszta neve csak egyszer s egy helyen fordulhat elő, azonban a lélekszám kivételével a többi tanügyi adatok mind, a megfelelő rovatban és pedig végig elkülönitve közlendők.

c) A községek betüsoros rendjéből a kiváltságos községek nem vehetők külön és *d*) a községek folyó számmal jelölendők meg.

2. §.

A lakosság számáról.

Egy község, puszta vagy telep lakosságának mennyisége azon számban veendő föl a népoktatási állapotról szóló statistikai kimutatás ily fejezetü rovatába, a mennyinek azt a legutolsó orsz. *népszámlálás* találta. Ezen adatra az időközben eszközölt helyi, polgári vagy egyházi számlálás befolyással nem lehet.

Földolgozáskor a lakosság számát képviselő összeg csak egyszer és pedig közvetlenül a község, puszta vagy telep neve után iraudó be.

Digitized by Google

Oly esetben, midőn a puszta vagy telep lakossága a népszámlálás által az anyaközségbe olvasztatott be, a rovat üresen hagyatik, s a beszámlálás a jegyzet rovatban jeleztetik.

3. §.

A tankötelesekről.

Hogy hány mindennapi (6—12 éves) s hány ismétlő iskolai (13—15 éves) tanköteles tartozik valamely községi kötelékbe (ideértve a fogalom alapján annak egész határát is) vagy valamely pusztán (akár tömegesen, akár szórványosan) az, az 1876. évi szept. 2-án 20,311 sz. a. kelt — s a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára kiadott „Utasitás" 2. §-ának első 5 sora ért. évenként létesitett polgári hatósági névszerinti (nyári) összeirásból tudható meg. A tanfelügyelőnek, mint közig. bizottsági szakelőadónak kötelessége évről-évre intézkedni:

a) hogy ezen névszerinti összeirás a kellő időben, az egész község határára, a szülői, gyámi, gazdai hatalom alatt álló összes 6—15 évesekre kivétel nélkül kiterjesztve foganatositassék;

b) hogy az összeirás eredménye a törvényhatósági s tanfelügyelői törzskönyvben nyilvántartassék, s helyessége az ezen §. bekezdésében foglaltak szempontjából megállapittassék.

A polgári összeirás helyességének elbirálása történik:

a) az utolsó népszámlálás alkalmával észlelt — a lakosság s taukötelesek száma közt mutatkozó — százalékos arány alapján;

b) a közokt. törvény 2. §-a ért. fölmentettek s a tényleg iskolába járók névsorának az összeirott tankötelesek névsorávali egybehasonlitás utján és

c) a felekezeti iskolai hatóságok (lelkészek, tanitók, iskolaszékek) ilynemü, bármi czélból történt névszerinti összeirása segélyével.

A földolgozás alkalmával szigoruan szem előtt kell tartani, hogy:

1. csupán a községi, polgári hatóság adatai használhatók föl, minden másnemü forrásból eredők csak ellenőrizési támaszul tekinthetők;

2. hogy az illető rovatokban ugy a 6—12, mint 13—15 éves tankötelesek száma vallás szerinti csoportositásban elkülönitve a felekezeti jelleg hozzátételével tüntetendők elő;

3. hogy egy község (de nem iskola) tankötelesei az összegrovatban egy számban teendők ki, még ott is, hol egy polgári községben többnemü iskola létezik, és

4. hogy a tankötelesek mindenkor saját községeiknél (pusztán) mutatandók ki, akár van ott iskola, akár nincs.

(Eltérőleg a 4. §. d. pontjában foglaltaktól.)

4. §.

A tényleg iskolába járókról.

A iskolába járók két fő és négy alosztályzat szerint, e mellett még mint nyilvános, vagy magán tanulók vétetnek számitásba.

Ugyanis a) lehetnek helyben vagy másutt iskolázók, és b) lehetnek elemi mindennapi, elemi ismétlő, felső nép- avagy polgári iskolába s középtanodába járók. Oly 12—15 éves tanulók, kik a 4 alosztályzat szerinti iskolák egyikébe se tartoznak, tekin-

Digitized by Google

tet nélkül az átaluk látogatott tanintézet fokozatára, az ismétlő iskolába járók közé számitandók be.

Hogy hány tanköteles jár valamely községben az ott fenálló, az előbb emlitett 4 fokozat szerinti nyilvános vagy magán iskolák egyikébe vagy másikába, arra nézve fölvilágositást nyujt az illető iskola fölvételi naplója s az ennek alapján a törv. hatósági közig. bizottsági utasitás 2-ik §-ának második bekezdése ért. beszerzett őszi kimutatás, továbbá a magáncsaládban neveltek iránt a családi jelentkezés és végre az előbbiek s másutt iskolázók vagy gazdai hatalom alatt állókra nézve községileg vezetett nyilvántartási (D) napló másolata, mely községi kimutatások alapján törzskönyveltetnek azután az évi iskolázók.

Ezen őszi kimutatások alapos voltának elbirálása, illetőleg a tényleges iskolába járás ellenőrizésének miként je iránt az 1868. 38. és 1876. évi 28. tczikkek végrehajtása tárgyában kelt 5 rendbeli utasitás részletesen intézkedett ugyan, mindazonáltal a tanfelügyelőnek tiszti kötelessége a főfelügyelet lelkiismeretes gyakorlása mellett :

a) a közig. bizottság utján évről-évre kihirdettetni a közokt. törvény ide vágó határozatát ;

b) figyelmeztetni azon szülőket, kik a családban neveltetik gyermekeiket, a közokt. törvény 6. és 7. §§-aiban foglalt kötelezettségre.

A népokt. állapotról szóló statistikai adatok ezen részének alapjául a fentebb jelzett községi kimutatásban nyert, s az évzáró vizsgálatok alkalmával az illetékes iskolai hatóságoktól a tanfelügyelői utasitás X. fejezete értelmében külön-külön bekivánt, s a végeredmény szerint helyesbitett adatok szolgálnak.

Megjegyeztetik, hogy olyan gyermek, ki beiratott ugyan a fölvételi naplóba, de egyhuzamban legalább 30 iskolai napot ki nem járt, tényleg iskolázónak nem számitható.

A begyüjtött anyag földolgozásakor következő irányelvek tartandók szem előtt : ugyanis

a) a mennyiben minden egyes, önálló iskolának (nyilvános vagy magán tanintézetnek) egy-egy viziránya vonalköz hagyandó, a tényleg iskolába járókra vonatkozó adatok mindenkor saját iskolájuk közébe iratnak ;

b) csak a helyben fenálló elemi, ismétlő. f. nép- vagy polgári iskolába, továbbá ugyancsak helybeli magántanintézetbe avagy szintén helyben levő középtanodába járó 6—12, illetve 13—15 éves tanulók vehetők számitásba az ily fejezetü rovatokban, s azok, kik 15-ik életévüket be nem töltve, valamely helybeli szakiskolát látogatnak mint ismétlők, még akkor is, ha maga az intézet a tanfelügyelő hatásköre alá tartozik, de az nem a 4. cathegoriába esik ;

c) hogy a másutt iskolázók minden további tekintet nélkül teljesen kihagyandók a számitásból, s mint „iskolába nem járók“ veendők, miután minden tanintézet kimutatja a maga tanulóit, legyen az helybeli vagy idegen, s igy másnemü eljárás esetén ezek kétszeresen számittatnak. Önként értetődik, hogy ez által az adatok összesége nem szenved, a mennyiben az egyik helyen történt százalékrontás másutt annyival javul ; de lényegesen hat az adatok valóságára ;

d) hogy az iskolával helyben ugyan nem biró, de a közel szomszédos községgel iskolát tartó, s tényleg iskoláztató község, puszta vagy telep tényleg iskolába járóinak

Digitized by Google

adatai azon iskoláénál mutatandók ki, melyben oktatást nyernek, csakhogy ezen körülmény az illető rovatban jegyzetileg kiemelendő.

(Eltérőleg a 3. §. 4. pontjában foglaltaktól.)

e) Hogy a táblás főkimutatás azon adatai, melyek a felső nép- vagy polgári iskolára s magán tanintézetekre vonatkoznak, nem lehetnek eltérők a részletes kimutatás adataitól.

5. §.

Az iskolába járók egyéb viszonyairól.

Ide tartozik :

először a télen-nyáron, vagy csak télen iskolázás, másodszor a tanuláshoz szükséges segédeszközök birása vagy nem birása, harmadszor a mulasztás, és negyedszer a tanitásnak az iskolából kilépéskor észlelt eredménye.

Télen-nyáron iskolázó azon 6—12, illetőleg 13—12 éves tanuló, ki a közokt. törvény 54. §-ában kiszabott évi szorgalmi időt a törv. 49, 50, 52, illetőleg 53. §§-ai ért. kijárja, és a középtanodai, esetleg szaktanuló.

Tankönyvvel birónak számitandó azon tanuló, ki a közok. törvény 11., voltaképpen 55, 64 *a*) *b*) s 74. §§-aiban előirt tantárgyak fődolgozásához nélkülözhetlenül szükséges taneszközök (tankönyvek stb.) fölött sajátjából vagy az iskola könyvtárából rendelkezik s a középiskolai tanuló.

Egy mulasztási esetnek vétetik a délelőtti s egynek a délutáni tanórákon való meg nem jelenés, és pedig minden egyes elemi, ismétlő, f. nép- vagy polgári s magán iskolai tanulónál annyiszor, a hányszor a fél-fél napos mulasztás ismétlődik.

Kilépő, illetőleg kilépésre jogosult a népokt. statistika czéljának szempontjából :

a) a 12 évet betöltött, akár a felső nép-, akár az ismétlő iskolába vagy más életpályára kimenő elemi népiskolai tanuló :

b) a 10-dik életév után polgári iskola vagy középtanodába átlépő gyermek.

Másnemü kilépési jogosultság nincs, s minden olyan gyermek, ki a szülői háztól a 12. év betöltése előtt gazdai hatalom alá megy, a mindennapi iskolába járásra kényszeritendő, s mulasztás esetén mint iskolába nem járó számitandó.

A szorgalmi idő mikénti megtartására vonatkozó adatok a tanév végével, és pedig annak minden egyes hónapjáról szóló számszerinti kimutatásban kivánandók be az illetékes iskolai hatóságtól. (Pl. Hány gyk. járt szept. okt. nov. sat.)

A tankönyvvel birókra vonatkozó adatók mindenkor a tanév elején, a tényleg iskolába járóknak a közig. bizotts. utasitás 2. §-a második bekezdése szerinti jegyzékekkel gyüjtendők be.

A mulasztási $^1/_2$ napos esetek száma a népisk. rendtartás mulasztási naplója alapján kivánandó be a tanév végével, hasonlóképpen a kilépettnek olvasni vagy irni-olvasni tudására vonatkozó adatok is ekkor szerzendők be, utasitván az illető iskolai hatóságokat az ezen §. ötödik bekezdésében foglaltak értelmében.

A földolgozás alkalmával a már elmondottakon kivül ügyelni kell egyfelől arra, hogy a mulasztási esetekre nézve a közokt. törv. 4. §. ért. kiszabott dorgálás vagy pénzbirsággal sujtott esetek (de nem a szülők) száma a *„megbüntettetett“*-ek rovatába esik még akkor is, ha a birság összeg be nem hajtatott volna, ellenben az érintetlenül hagyott esetek a *„fölmentettek“* rovatába soroztatnak, és gondoskodni kell másfelől az

Digitized by Google

iránt, hogy az *„irni-olvasni“* tudók közé a fentebb elsorolt tanulókon kivül mások föl ne vétessenek. Irányadó az elbirálásra azon arány, mely a 6 — mindennapi iskolai — korosztály s a tényleg iskolába járók közt létezik (100 : 6=16.).

6. §.

Az iskolákról.

A népokt. állapotról szóló statistikai kimutatás csak azon iskolákra terjed ki, melyek jellegüknél avagy fokozatuknál fogva a közokt. tv. értelmében s az 1876. évi 18. t. cz. alapján a tanfelügyelők hatáskörébe tartoznak.

Jellegük szerint véve a tanintézetek vagy államiak, vagy községiek, vagy felekezetiek, vagy magán iskolák; fokozatuknál fogva eloszlanak elemi mindennapi, továbbá felső nép- vagy polgári iskolákra. Kivételképpen, további, végleges intézkedésig ugyancsak ide sorolvák az alsóbb foku önálló ipar- s önálló kereskedelmi iskolák is.

A) Külön-külön egy-egy önálló iskolának számittatik a közokt. törvény 48. §-a pontja értelmében szervezett elemi népiskola:

a) ha fiúk s leányok „vegyesen“ látogatják *(vegyes népiskola)*;

b) ha valamennyi tanfolyamát kizárólag fiúk látogatják *(elemi fiúiskola)*; és

c) ha valamennyi tanfolyama kizárólag leányok által látogattatik *(elemi leányiskola)*.

B) Külön-külön egy-egy tanintézetnek a közokt. törvény 59. §-a ért. szervezett felső népiskola, továbbá a 67. §. ért. szervezett polgári iskola.

C) Az állami s egyéb jellegü tanitóképezdék gyakorló iskolája, ha kizárólag ily czélra szolgál.

D) A felső nép- (felsőbb leányiskolák) s polgári iskolák előkészitő elemi tanfolyama.

E) Az önálló szervezésü, kizárólag szaktanulók által, rendes napi tanidőben látogatott alsóbb ipar- s kereskedelmi tanoda.

Megjegyeztetik azonban, hogy a „vegyes“ elemi népiskola még az esetben sem oszlik több iskolára, ha egyes tanfolyamaiban fiúk s leányok teljesen külön választattak, továbbá, hogy a felső nép- és polgári iskola még akkor is külön fiú és külön leányiskola, ha — fiúk s leányok számára szerveztetvén — mindkét tanintézetben ugyanazon tanerők működnek, végre, hogy az *„egy iskola“* fogalmánál nem vehető figyelembe sem az épületek, sem a tantermek, sem a tanitók száma.

Nem képeznek önálló tanintézetet: egyfelől a közokt. törvény 48. §-ának, 2. pontja, illetve az 50. §. ért. szervezett ismétlő iskolák, még akkor sem, ha az általánostól eltérőleg azok csak iparos, vagy kereskedői tanulók számára vasárnapi avagy esti tanfolyammal szervezvék, és másfelől a többi tanintézetek párhuzamos (paralel) osztályai.

A statisztikai adatok alapját e részben a közig. bizotts. utasitás 1. §. ért. létesitett, s a fentebbiek szerint szerkesztett törzskönyv képezi.

A földolgozás alkalmával minden egyes polgári község neve körül annyi viziránya vonalköz használandó, a hány önálló iskola van a községben s annak határán. (De nem értve bele az önálló pusztát, telepet.)

Egy-egy iskolának valamennyi adata a saját vonalközében mutatandó ki.

Az iskola számát képviselő (1) jegy a következő, de megfelelő jelzővel láttatik el. Ugyanis:

Digitized by Google

a közokt. törv. VI. fej. ért. szervezettnél: *„állami“*;

a törvény V. fejezete ért. szervezetteknél: *„községi“*;

A törvény III. fej. ért. szervezetteknél: *„róm. kath.“*, *„gör. kath.“*, *„kel. gör.“*, *„helv. hitv.“*, *„ágost. hitv.“*, *„unit.“*, *„mózes“*;

a törvény IV. fej. ért. szervezetteknél: *„magán közs.“* (esetleg magán felek.), *„magán pusztai“* *);

a polgári község határán levőknél: *„közs. tanyai“*, *„felek. tanyai“*.

A felső nép- vagy polgári, továbbá önálló ipar vagy keresk. iskoláknál a megfelelő jellegjelzőn kivül a fokozati jelző is kiteendő.

7. §.

Az iskola kiegészitő alkatrészeiről.

Ide számittatik az épület, a tanitó lakása, a tanitó vagy az iskola kertje, a faiskola, a tornatér, a tanterem s ennek fölszerelése.

Saját házában van elhelyezve az iskola, ha a helyiségekért (pénzben vagy szolgálmányban) bér nem fizettetik, és pedig tekintet nélkül a telekkönyvi viszonyra.

A tanitó lakása alatt csupán az iskolafentartó által a kijelölt czélra természetben adott szállás s nem annak bérösszege értendő.

Iskolakertnek tekintetik a közokt. törv. 142. §-a ért. kiszolgáltatott s czéljának megfelelő zárt terület.

Faiskolának számittatik a gazdasági s kertészeti gyakorlatokra kijelölt, hasznositható s czéljaira fölhasznált zárt terület.

Tornatérnek veendő az iskola udvarán vagy attól elválasztva testgyakorlati czélokra megfelelő nagysággal biró elegyenlitett terület, akár van fölszerelve, akár nincs.

Továbbá: tanterem-számba jön oly helyiség, mely kizárólag iskolai oktatásra szolgál, de nem a tanitó, vagy más valakinek egyuttal lakszobája is.

Végre: a tanterem fölszerelését képezi annak butorzata, a taneszközök s tanszerek gyüjteménye. Ide tartozik még a tanterem belső magassága, ajtó, ablakok, kályha, butorok minősége a törv. 27. §., illetve 11. 30. §§-ai értelmében.

Az iskola (tanterem) egyéb kellékeiről szóló kimutatás a II. fejezet (pótjelentés) körébe tartozván, itt kizárólag csupán a taneszközökről van szó.

A népokt. állapotról szóló rovatos táblák szerkesztésénél:

a) annyi saját vagy bérház számittatik, a hány iskola van a községben (pusztán, telepen);

b) annyi tanitói lakás vétetik figyelembe, a hány (rendes, segéd) tanitó számára ád a fentartó természetben szállást;

c) annyi faiskola, a hány iskola által az tényleg használtatik, ha mindjárt egy telek több által használtatnék is.

Hasonló eljárás követendő a tornatérre nézve is.

A taneszközök fölszámitásánál darabonként vétetnek számba az iskolatáblák, térképek, földgömbök, szám-gépek, és *gyüjtemény* szerint egy számot tesznek az olvasási szemléltetési, számolási, természetrajzi- és tani falitáblák együtt véve; továbbá a természettani és rajzi tárgyak s eszközök, torna-rajzszerek; végre a tanulók s tanitók segédkönyvtára.

*) Egyes kegyuraságok (egyházi főbb méltóságok által) vagy alapitványokból fentartott iskolák nem tekintetnek magán iskoláknak.

Digitized by Google

A népkönyvtárak, szemléltetési képek, számolási taneszközök, rajzszerek a pótjelentésbe tartoznak mindaddig, mig ujabb rovatos minták ki nem adatnak.

Az adatok alapját a közig. bizottsági s tanf. törzskönyv képezi; megjegyeztetik azonban, hogy a gyüjteményes taneszközök közül olyanok, melyek 50%-nál nagyobb hányt mutatnak, 1 darabnak nem tekinthetők.

8. §.
A tanitókról.

Ezek képesitettek s nem képesitettek, rendesek vagy segédek.

A közokt. törvény szentesitése után tanitói pályára lépett egyének képesitettségüket tanitói oklevéllel, a már szolgálatban voltak a 133. §. második bekezdése szerint tartoznak igazolni.

Ezen igazolvány hiányában a tanitó, mint kisegitő, rendes minőségünek nem számitható; ugyanily elbirálás alá esnek a tanitókat helyettesitő lelkészek is. A hitoktató lelkészek, ha kizárólag hitelemzéssel foglalkoznak, nem veendők föl.

Tanitó-gyakornokok (képezdei tanfolyamot nem végzett egyének) egyik osztályzatba se tudhatók be, mert ezek csak tanulók.

Hogy melyik osztályzatba esik valamely, tanitással foglalkozó egyén, azt, a polgári hatóság által bélyegmentesen hitelesitett okmány-másolat alapján a tanf. határozza meg, s a törzskönyv adata csak ily okmány bemutatása után állapitható meg.

A *földolgozúskor* a fentebbieken kivül az olyan tanitók, kik valamely tanintézetnél mint „*óraadók*“ oktatnak, csak egy iskolánál, és pedig ott veendők számba, hol rendszeresitett állomással birnak; ugyanez áll a munkamesterekre nézve is.

Oly esetben, midőn „beteghelyettesitő“ vagy más czimen vannak kisegitő tanerők, de rendszeresitett állomást egy, határozott iskolánál nem foglalnak el, adataik a község neve alatt folytatólag közlendők.

9. §.
Az iskolák fentartási költségeiről. (Jövedelem, kiadás.)

Az iskolák fentartási szükséglete vagy személyi vagy dologi természetü.

Személyi mindaz, mi a tanitó fizetése gyanánt szerepel, dologi az, mi uj iskolaház emelésére, a meglevőnek jó karban tartására, tanhelyiség bérlésére, tanterem fütésére, napi tisztogatásra, taneszközök, tanszerek beszerzésére, szegény tanulók segélyezésére, irodaszerekre, kisebb javitásokra s vegyes, aprólékos szükségletek beszerzésére szolgál.

E kétrendbeli szükséglet fedezését eszközölheti az iskolafentartó tisztán készpénzbeli, de teheti azt termény- vagy természetbeli és szolgálmányból eredő jövedelemmel, mely jövedelem származhat azután:

a) *ingatlan vagyonból* (ház, szántóföld, rét, legelő, erdő, kert stb. bére vagy terménye);

b) *tőkepénzből* (értékpapirok, elhelyezett tőkék kamatai stb.);

c) *tandijból* (fizetve pénzben, gabonában, másnemü terményekben és szolgálmányban);

d) *állami segélyből* (tanitófizetés, lakbér, iskolaház, ennek fölszerelése, taneszközök adományozása czimén);

e) *községi segélyből* (5% adó, fütő anyag, tisztogatás vagy másnemü szolgálmány);

f) *egyházi segélyből* (adomány, alapitvány, párbér, stolaris illetékek, melyek a

Digitized by Google

közokt. törvény 141. §. ért. a felekezeti iskoláknál a kántortanitók egyházi segédkezéseért isteni tisztelet, temetkezés, hirdetés stb. után fizettetnek, pénzben, terményekben, szolgálmányban stb.);

g) *egyéb forrású segélyből* (ez lehet egyszersmindenkori adomány, tanitói lak bérértéke, kert, földek jövedelmének s a segédtanitók ellátásának s egyes községi vagy felekezeti lakos szolgálmányának értéke stb.).

Az adatok alapját a közigazgatási bizottsági, szükség esetén ily értelemben kiigazitott törzskönyv, továbbá az évenkénti pótgyüjtés képezi.

A természetben, terményekben, szolgálmányban nyert személyi s dologi jövedelem és kiadás pénzértéke a helyi piaczi árak 10 évi átlaga szerint állapittatik meg, minélfogva azon ingadozás, melyet eddig a tanitói fizetések cziménél különböző okokkal észlelni lehetett, megszünik, s a közokt. törv. 143., 144. §-ai lesznek irányadók.

Az anyag földolgozásakor a fentebb részletezetteken kivül még a következők is gondos figyelemben részesitendők, ugyanis:

a) az állami és községi iskoláknál a jövedelem és kiadás szorosan az évi költségvetés „fedezet" és „szükséglet" rovatai, illetőleg mennyisége, továbbá a másnemü czélokra külön rendelettel utalványozott pénzösszeg s az adott taneszközök értéke, nem pedig a zárszámadási okmány tételei tekintendők irányadónak;

b) a hitfelekezeti iskoláknál egyfelől a kántortanitói összes jövedelem, másfelől a zárdai tanitók vagy tanitónők tiszteletdija, személyi ellátásukra szolgáló lakás, ruházat, élelem pénzértéke, valamint a segédtanitók „teljes ellátás" czimén élvezett jövedelmük, s bárhonnét nyert taneszköz s másféle adomány értéke szintén beszámitandó;

c) a magán iskoláknál, mint a községieknél, a tandíj s minden egyéb jövedelem betudandó;

d) a tanitók fizetése czimén kiadásba teendő mindaz, mit az illető akár a közokt. törv. 11, akár annak 142. §§-ai ért. a 48., továbbá 141. §-ok szerinti tanitói, illetőleg kántortanitói munkásságaért bármily néven élvez;

e) fütés czimén kiadásba teendő azon jövedelem pénzértéke is, mely a községtől, egyesektől, szülőktől, a tanulóktól adott fütő anyag értékét képviseli;

f) tisztogatás czimén beszámittatik mindennemü szolgálmány és

g) az „egyebek" czimén kiadásba tétetik a jövedelmi maradvány. Ha valahol tanitó hiányában iskolai szünet állott be, a jövedelem szabályszerüen fölszámitandó. s ez a kiadás egyebek rovatában — mint maradvány — elszámolandó.

Általán véve a tételek mindenütt teljes forintokban fejezendők ki, azonban oly módon, hogy midőn a töredék a $^1/_2$ forintnál kevesebb, ez leüttetik, midőn több, egész forintra változtattatik át.

10. §.

A „Jegyzet" rovatról.

Ezen rovatba jön:

a) oly anyaiskolánál, melybe több, iskolával nem biró szomszédos község vagy puszta tankötelesei iskolailag be vannak kebelezve, ezen jegyzet:

„Ide járnak: N. N. község (puszta) tankötelesei".

b) Oly községnél, népesebb pusztánál, melynek helyben van ugyan iskolája, de nincs saját tanitója, irandó:

„Itt N. N. községbeli tanitó hetenként . . . órán át oktat."

c) Oly községnél, pusztánál, hol nincs iskola, de tankötelesei másutt iskolázhatnak, jegyeztetik:

Digitized by Google

„Tankötelesei N. N. községbe járnak.“

d) Oly község vagy puszta rovatába, hol sem iskola, sem iskolázás nincs, teendő: *„Iskola és iskolázás nincs.“*

Továbbá d) a 2. §. ért. a puszták lakosságára vonatkozó észrevétel; végre

e) a máshova bekebelezett községek egymástóli távolsága kilométerekben kifejezve.

11. §.

Általános észrevételek a főtáblákra nézve.

a) A főtáblák summázatainak minden tényezőnél össze kell vágni az együvé tartozó összegekkel.

b) A summázat kivétel nélkül kiterjesztendő az iskolával biró avagy nem biró községek s puszták összes adataira.

c) Kivéve azon adatokat, melyek ezen utasitásban egy összegben kifejezendőnek mondattak, minden egyes iskolára vonatkozó részletes adatnak azon iskola vizirányu vonalközében kell beirva lenni, melyre vonatkozik.

d) Minden olyan jelző használata, mely a közokt. törvényben alkalmazottaktól eltér, el nem fogadható.

e) A felekezeti vagy magán tanintézetek fentartási adatainak beszolgáltatása iránt a közokt. törv. 14. §-ának c), d) pontja, illetve 17. §-a intézkedett.

II. FEJEZET.

A pótjelentésről.

12. §.

A pótjelentés körébe tartozókról.

Mindazon adatok, melyek eddig pótjelentés czimén, továbbá külön rendeletek által bekivántattak, nemkülönben azok is, melyek tér hiányában eddig a főtáblákból kimaradtak, de mint a jó iskola fogalmának megállapitására szolgálók szükségesek, s azok, melyek ezután ide soroztatnak, pótjelentés alakjában mutatandók ki.

Hogy mire terjesztendő ki a pótjelentés, arra nézve útmutatásul szolgáljanak a következők:

a) Hol létesültek uj iskolák, épittettek uj iskolaházak; hol szaporittattak a tantermek s szerveztettek uj tanitói állomások, vagy ugyanezekben hol történt fogyatkozás? ez a pótjelentésben névszerint kimutatandó.

b) Mennyiben és mi okból apadt a tankötelesek, a tényleg iskolázók, a szorgalmi időt megtartók, a tankönyvvel birók száma?

c) Hány iskolában kezdődött a tanitás szeptember elején s tartott 8 hónapon át?

d) Hány $^1/_2$ napos mulasztási eset igazoltatott, hány büntettetett dorgálás vagy pénzbirsággal, ez utóbbiból mennyi folyt be s ez hova fordittatott, hány eset mentetett föl s mik a főbb okok?

e) Hány nem magyar ajku iskolában tanittatott a magyar nyelv az 1879. évi XVIII. t. cz. ért. jó sikerrel?

f) Hányban volt a tannyelv tisztán magyar, német, román, tót, szerb, horvát, ruthen, hányban magyar német, magyar román, magyar tót, magyar szerb, magyar horvát, magyar ruthen és hányban más két vagy három nyelvü?

g) Hány tanitó szolgál 0—5, 5—10, 10—15, 15—20, 20—25, 25—30, 30—35, 35—40 év óta, hány régebben?

Digitized by Google

h) Hány birja a magyar nyelvet oktató képességgel szóban s irásban, hány töredezve s hány semmit sem?

i) Hány iskola birt szemléltető képekkel, számoló géppel, számtani, rajz, szépirási falitáblákkal, Magyarország, Európa, föld öt része nagy térképpel, hánynál van „Népkönyvtár“, és pedig névszerint hol és mily számu munkákkal, s mely iskolában és mily eredménynyel vezettetik az „iskolai takarékpénztár“?

j) Hány iskolaház, hány tanterem épült a közokt. törv. szentesitése utáni években, hány tanitói állomás szerveztetett azóta?

k) Hány tanterem bir előirt belső magassággal, síktérfogattal, világitással, hány rendes iskola padokkal s másnemü fölszereléssel, hány türhetővel, hány volt a törvényes kellékek nélkül?

l) Hány iskolában tanittatott vagy nem: hit- és erkölcstan, irás, olvasás, számolás s a közokt. törvényben előirt többi tantárgy?

m) Hányban volt a tanitási eredmény 1 (jeles), 2 (jó), 3 (csekély), fokozatu.

1) A hit- és erkölcstanból,
2) az irás- és olvasásból,
3) a számvetésből,
4) az anyanyelvből,
5) a magyar nyelvből (nem magyar iskolákban),
6) beszéd- és értelemgyakorlatból,
7) hazai földleirásból,
8) hazai történetből és alkotmánytanból,
9) az általános földrajz s történelemből,
10) a természetrajzból,
11) a természettanból,
12) a mezei, gazd. és keresk. gyakorlatokból,
13) énekből,
14) testgyakorlatból,
15) női kézi munkákból.

n) Hány helyen s milynemü házi iparág honosittatott meg?

o) Hány iskolában vezettetett: anyakönyv, felvételi, mulasztási napló?

p) Hány községben vezettetett a D. minta szerinti nyilvántartás?

13. §.

A pótjelentés földolgozásáról.

Az adatok alapját a tanfelügyelői törzskönyv (saját látogatása s iskolalátogatói jelentés szerint helyesbitve) képezvén, a földolgozás a tanév bezártával bekivánt iskolahatósági kimutatások segélyével helyesbitett adatokkal történik, és pedig a legegyszerübb, a fentebbieknek megfelelő rovatos tábla segélyével *).

*) Ily rovatos táblák a m. kir. egyetemi nyomdában olcsó áron kaphatók.

Digitized by Google

III. FEJEZET.

A külön kimutatásokról.

14. §.

Az óvodák, állami elemi és magán elemi, továbbá felső nép- és polgári iskolákról, kereskedelmi tanodákról, végre az egyenes adókról.

Eddig ezen intézetekre illetőleg a törvényhatóságra esedékes állami egyenes adóra vonatkozó adatok a főkimutatástól eltérő időben kivántattak be.

Minthogy azonban többször előfordult, hogy a főtáblákban foglalt adatoktól a külön kimutatások adatai eltértek, a fentebbi kimutatások ezentul a megyeiekkel egyszerre terjesztendők föl, és pedig:

a) *az óvodáké* (gyermekkerteké) az 1880. évi január hó 19-én 1934. sz. a. kiadott I. rovatos minta szerint;

b) *az állami elemi iskoláké* az 1880. évi 1935. sz. a. kiadott II. sz. rovat. minta szerint;

c) *a magán elemi iskoláké*, u. a. évi 1936. sz. rend. III. rov. mintája szerint;

d) *a felső nép-* (felsőbb leányiskolák) *s polgári iskoláké* az 1880. évi 1937. sz. rend. IV. rov. mintájával;

e) *a kereskedelmi iskoláké* u. a. évi 1938. sz. rend. V. rov. mintája szerint és

f) az egyenes adók mennyiségéről szóló kimutatás az 1880. évi 9901. sz. rendelet értelmében.

A tanitó- és tanitónőképezdékre vonatkozó kimutatás ugy miként eddig, ezután is vagy közvetlenül az illető igazgatóságoktól, vagy az illetékes egyházi főhatóságok utján fog beszereztetni.

15. §.

Az adatok fölterjesztésének s ezen utasitás életbeléptetésének idejéről.

A népokt. állapotáról szóló évi kimutatások fölterjesztésének ideje mindenkor az adatok által érintett tanévre következő november hó 15-ik napjával jár le, mely napra úgy az I., mint a II. és III. fejez. által érintettek kifogástalan szabályszerüséggel bemutatandók.

Ezen utasitás életbelép azon adatokra nézve, melyek külön begyüjtést s elbirálást nem igényelnek, már az 1879/80-ki tanévről szóló adatok feldolgozásánál, az 1880/1. tanévtől kezdve azonban minden részében.

Kelt Budapesten, 1880. évi junius hó 11. napján.

Trefort Ágoston.

16921. szám.

Tapasztalva azt, hogy habár a községek számára az 1868. évi 38. s 1876. évi 28. törv. czikkek végrehajtása tárgyában 1876. évi szeptember hó 2-án 20,311. sz. alatt kiadott „Utasitás“ I. fej. 1. §-a ért. köteles a polgári község előljárósága az iskolai szorgalmi év kezdete előtt két hónappal a tanköteles gyermekeket felekezeti különbség nél-

Digitized by Google

kül összeirni, — ezen összeirást az elöljáróság vagy épen nem teljesiti, vagy az utasitás szándékától eltérőleg a tankötelesek csupán számszerinti kimutatására szoritkozik, és pedig azon adatok alapján, melyeket a helyi lelkészi hivatal bocsájt rendelkezése alá.

A mennyiben pedig ez utóbbi eljárás által a beköltözöttek, továbbá a lelkészi hivatal hatáskörén kivül más hitfelekezethez tartozó tankötelesek érintetlenül hagyatnak, s a közoktatás törvény I. fejezetében foglalt tankötelezettség elve tudatosan s biztosan nem foganatositható, továbbá azon nagyon is fontos oknál fogva, hogy az 1880. évi deczember hó 31. napjának éjféli 12 órájában talált. népességi mozgalom alapján létesitendő orsz. népszámlálás a községi elöljáróságok fentebb is érintett szabályellenes eljárását föltünő módon megczáfolhatja, fölhivom ezennel a bizottságot, hogy az 1876. évi szeptember hó 2-kán 20311. sz. a. kelt utasitásom II. fejezetének 2. §-a szerinti föladatát már az 1880/1-iki tanévet megelőzőleg a legszigorubban teljesitse, a községek elöljáróságát, a községben vagy annak határán, szülői avagy gazdai hatalom alatt álló 6—12, illetőleg 13—15 éves tankötelesek névszerinti összeirására szoritsa, a kimutatásokat bekivánja, s a tanügyi előadó által felülvizsgáltassa, s jövőben is ez ügyre kellő gondot és figyelmet forditson.

Budapesten, 1880. junius 11-én.

Trefort Ágoston.

22183. szám.

Az ungmegyei tanfelügyelő folyó évi julius 27-kén 800. szám alatt kelt felterjesztéséből arról értesültem, hogy Soltész Károly a f. zempléni ev. ref. egyházkerületi esperesi vizsgáló bizottmány által 1879. évi október 1-én kiállitott tanitói oklevél alapján a rebrini közs. iskolához helyettes tanitóúl alkalmaztatott.

Miután azonban a népokt. törv. 133. §-a értelmében tanitói oklevél csak a tanitóképezdék által állitható ki, s igy a fennebbi bizottmány által kiállitott tanképesitő okmánynak nem tekinthető, az ungmegyei közig. bizottságot felhivtam, hogy érdekelt Soltész Károlyt utasitsa, hogy a tanképesitő vizsgálatot valamelyik állami, vagy felekezeti tanitóképezdénél egy év lefolyása alatt annyival is inkább tegye le, s ennek megtörténtét nálam igazolja, mivel ellenkező esetben állomásától el fog mozdittatni.

Miről tudomás végett azzal értesitem, hogy a megyében müködő azon nyilvános iskolai tanitók irányában, kik a népokt. törv. életbe lépte után léptek, és pedig szintén nem valamelyik tanitóképezdétől nyert tanitóképesitő okmány alapján a tanitói pályára, részéről hozzám teendő jelentés alapján hasonló eljárás fog alkalmaztatni.

Trefort Ágoston.

22888. szám.

A hazában oly nagy az oly siketnémák száma, kik rendszeres oktatásban nem részesülhetnek, hogy nagyon kivánatos ezek oktatásáról is addig is és ideiglenesen gondoskodni, mig a siketnémák rendszeres oktatása végett, a most fennálló siketnémákat tanitó intézeteknél több állittatnék fel. Ez irányban már eddig is történt annyi, hogy az állami tanitóképezdéknél ajánltatott a képezdei növendékek némi bevezetése a siketnémák oktatása módszerébe. Ez intézkedésnek nem lehet ugyan még eddig gya-

Digitized by Google

korlati sikere, de reménylhető, hogy idővel az ilyen úton képezett tanitók szintén közre fognak hathatni a siketnémák tanitásában.

Minthogy a siketnémák tanitásának módszerét, jó akarat és kitartó igyekezet mellett magán úton is meg lehet tanulni, s óhajtandó, hogy a különböző vidékeken működő tanitók közül ily irányu tanitásra is vállalkozzanak; hivja fel a vezetése s felügyelete alatt álló tanitókat testületileg és egyenkint arra, hogy különösebben városi tanitók közül a vállalkozásra hajlandók tanulják meg a siketnémák oktatását, és a körükbe eső ily szerencsétleneket rendes tanitói foglalkozásuk mellett csoportokba gyüjtve vagy egyenkint oktassák.

Hogy siketnémák tanitása módszerében boldogulhassanak, ajánlja nekik tanulmányozás végett a következő műveket:

1) A siketnémák oktatása a népiskolákban. Fekete Károlytól, a siketnémák váczi kir. intézetének igazgatójától. Megjelent a magyarországi néptanitók második egyetemes gyülésének értesitőjében.

Kik bővebb útmutatásokat óhajtanak olvasni, a következő műveket tanulmányozhatják:

2) Anleitung zum Sprachunterricht taubstummer Kinder für Pfarrer und Lehrer. Bearbeitet von Moriz Hill. Essen bei G. D. Bädecker.

3) Vollständige Anleitung zum Unterricht taubstummer Kinder im mechanischen Sprechen, Absehen, Schreiben und Lesen von M. Hill, Inspector der Taubstummen-Anstalten in Weissenfels. Essen, Druck und Verlag von G. D. Bädecker.

4) Anleitung zum Sprech- und Sprachunterricht taubstummer Kinder für Volksschullehrer von C. W. Sägert. Magdeburg bei W. Heinrichshofen.

5) A vallás és közoktatási magy. kir. ministerium által kiadott 40 drb. szemléleti kép.

Kisérje figyelemmel az e téren történő mozgalmat s az ügy lassu bár, de biztos fejlesztésére hasson közre állandóul.

Budapest, 1880. augusztus hó 13-án.

Trefort Ágoston.

24161. szám.

Tekintettel arra, hogy az állami, valamint a felekezeti tanitó- s illetőleg tanitónőképezdékből utóbb kikerült tanitó-jelöltek száma a tényleges szükségletnek nem csakhogy teljesen megfelel, de azt több helyen meg is haladja; tekintve továbbá, hogy a tanügyet jövőben csak oly egyének kiképeztetése által lehet előmozditani, kik a tanitói pályára kellő tehetséggel birnak és arra alapos előképzettséget szereztek; tekintettel végre az államkincstár szigoru helyzetét s jelesen a tanitóképzés czéljaira rendelkezésemre álló javadalom korlátolt voltát, utasitom

1) Hogy ezentúl az állami tanitó- és tanitónőképezdékbe — a gyengébb tehetségüek mellőzésével, s számbavéve a növendékek befogadására rendelkezésre álló helyiségeket, csak a jeles tehetségü s jól előkészült oly növendékeket vétessen föl, kik a felvételi vizsgát jó sikerrel állják ki, s egyuttal kijelentik, hogy a tanitói pályára lépni s azon meg is maradni szándékoznak.

Digitized by Google

2) Az ösztöndíjban részesitésnél jövőre átalában oly növendékekre legyenek figyelemmel, kik egyéb kellékek mellett kimutatják, hogy szüleik vagy gyámjuk részéről legalább némi segélyben részesittetnek, tehát kiképeztetésök nem egészen az államkincstár terhére esik.

3) Az ösztöndíjak megállapitásánál erről évre az általam megszabott fedezet szigoruan figyelembe veendő, és annak túllépése mindenképen elkerülendő.

4) Az intézet helyén lakó növendékek, ha teljes szegénységöket ki nem mutatják s nem kitünőek, ösztöndíjban csak a lehető legritkább esetekben részesitendők.

5) Hanyagság vagy rosz magaviselet által érdemetlenné vált növendékektől az ösztöndíj élvezete évközben is meg vonandó.

Budapest, 1880. augusztus hó 27-én.

A minister meghagyásából:
Gönczy Pál,
ministeri tanácsos.

24194. szám.

Tudomásomra esett, hogy némely magán intézeti tulajdonos, továbbá magán elemi tanintézetben alkalmazott tanitó, a magyar állampolgári jogot az 1879. évi I. t. cz. ért., maig sem szerezte meg, s hogy némely hitfelekezeti iskolában is alkalmaztattak hasonló szempont alá eső, e mellett hazai tanitóképezde által nem képesitett tanitók; utasitom ennélfogva hogy a fentebbiek szempontjából ezekre nézve a legbehatóbb vizsgálatot tartson, s velem a szükséges felvilágositó adatokat közölje.

Budapest, 1881. augusztus 17-én.

A minister meghagyásából:
Gönczy Pál,
ministeri tanácsos.

27496. szám.

Figyelemmel arra, hogy az izraelita hitközségek egy évtized óta úgy a congressusi, mint az orthodox izr. községek által hivattak fel alakulásra, s ennek következtében több oly hitközség van, melyek előbb congressusi, utóbb orthodox módon, vagy ellenkezőleg szervezkedtek, és vannak olyanok is, melyek sem az egyik, sem a másik szervezetet el nem fogadván, részint általam helybenhagyott helyi alapszabályaik alapján szerveszkedtek, részint pedig egyátalán alapszabályokkal nem birnak: szükségesnek tartom az izraelita hitközségek alakulási viszonyainak hiteles kideritését eszközöltetni oly irányban, hogy a kormány biztosi adatok nyomán meggyőződhessék arról, hány izr. hitközség létezik az országban, milyen azoknak területi beosztásuk és mily hitközség minő szervezettel bir?

Felhivom ennélfogva hogy a területén lévő izr. hitközségeket szigoruan kötelezze, mikép a már meglevő, vagy esetleg még csak készitendő, vagy módositandó, minden esetre pedig a hitközségi közgyülés által jóváhagyott helyi alapszabályaikat, jelen rendeletem keltétől számitandó négy hó leforgása

Digitized by Google

alatt küldjék be, és hogy ez alapszabályokból világosan kitünjék, hogy mely helységek izraelita lakosai tartoznak a hitközséghez, s hogy a hitközség maga a congressusi, vagy az orthodox szervezethez, vagy azok egyikéhez sem csatlakozott-e?

Figyelmeztesse már eleve is felhivó rendeletében a hitközségeket, miszerint csak kivételesen fog általam megengedtetni, hogy különböző megyéhez, vagy csak szolgabirói járásokhoz is tartozó helyiségek izraelita lakosai képezhessenek egy hitközséget, és tegye kötelezettségükké a hitközségeknek még azt is, hogy alapszabályaikkal együtt utolsó évi költségvetésüket oly módon összeállitva mutassák be, hogy azokból kiderüljön, hány hitközségi tag fizeti a közvetlen cultusadót, továbbá hány és minő fizetéses hivatalnoka s tanitója van a hitközségnek és mindenikének mi a fizetése?

Mihelyt az imént elősorolt adatok birtokában leend, azokat késedelem nélkül s legfeljebb jövő évi márczius hó végeig esetleges megjegyzései kiséretében felterjesztendi.

Budapest, 1880. október 25.

Trefort Ágoston.

32225. szám.

Több oldalról vett hivatalos jelentésekből tudomásomra jutott, miképpen a gör. kath. és gör. keleti hitközségek közül többen a tanitói állomásokat a csekélyebb fizetésért vállalkozó egyénekkel tekintet nélkül azok képzettségére évről-évre kötött szerződések alapján töltik be. Az 1868. 38. t. cz. értelmében csak oly egyének választhatók a tanitói hivatalra, kik a 133-ik §-ban foglalt követelményeknek megfelelnek, a 138. §. szerint pedig a tanitók élethossziglan választatnak, és hivatalukból csak sulyos hanyagság, erkölcsi kihágás vagy polgári büntény miatt mozdithatók el, és pedig a felekezeti tanitók illetékes egyházhatóságaik által a fennálló egyházi törvény vagy szabály alapján hozott rendes itélet utján. Minthogy pedig a jelzett visszás eljárás sem az imént idézett törvényes intézkedésekkel, sem az 1875. 32. t. cz. által létesitett orsz. tanitói nyugdijintézet érdekeivel, de magoknak a hitközségi tagoknak jól felfogott szellemi érdekeivel legkevésbbé sem egyeztethető meg: annálfogva van szerencsém fölkérni, hogy hathatós befolyásával eme törvényellenes gyakorlat megszüntetése iránt erélyesen intézkedni méltóztassék, annál is inkább, mivel a hitközségeknek tanitóikkal kötött ilyetén szerződéseik, mint a törvénynyel ellenkezők, semmiseknek fogván tekintetni, a tanitók a szabályszerü próbaidő kiállta után alapos ok hiányában véglegesitetteknek fognak tekintetni, és az esetben, ha az elmozditás az egyházhatóság itéletének mellőzésével foganatositttatnék, az illető tanitók állomásaikba és ezzel szerzett összes jogaikba a közig. bizottságok utján vissza fognak helyeztetni, miből a hitközségre ugy a tanitó, mint az orsz. tanitói nyugdijintézet irányában az elvesztett időközi hasznok erejéig ujabb teher hárulhat.

Budapest, 1880. január 13.

Trefort Ágoston.

Digitized by Google

32944. szám.

Szabályrendelet az állami tanitó- és tanitónőképezdék tanárai és az állami vagy államilag segélyezett községi felső nép-, polgári és elemi iskolai tanitók ötödik évi pótléka megállapitásáról.

1. §.

Az állami tanitó- és tanitónőképezdei rendes és segédtanárok, rendes és segédtanitónők, rajz- és szépirás, zene- és énektanitók, tornamesterek és gazdasszonyok, ha ez utóbbiak egyszersmind okleveles s tényleg működő tanitónők is, valamint az ezen képezdékkel kapcsolatos gyakorló iskolai tanitók, továbbá a róm. és gör. kath. képezdéknél alkalmazott azon tanárok, kik fizetéseiket a magyarországi tanulmányi alapból nyerik, ugyszintén az országos izrael. iskolai alapból dijazott izrael. tanitóképezdei rendes (esetleg segéd) tanárok és gyakorló iskolai tanitó; végül az állami és államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskolai rendes tanitók és tanitónők ötödik évi pótlékokban részesittetnek.

2. §.

Az állami elemi és államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskoláknál alkalmazott rendes tanitók és tanitónők ötödik évi pétlékának megállapitásánál csak az emlitett iskoláknál rendes és segédtanitói (tanitónői) minőségben megszakitás nélkül töltött szolgálati idő vétetik figyelembe.

3. §.

Azon rendes tanitók és tanitónők ötödik évi pótlékának megállapitásánál, kik 2. §-ban emlitett iskoláknál már az 1869. év kezdetétől folytonosan működnek, és az alább körülirt minősitéssel birnak, a szolgálati idő ugyancsak az 1869. évtől, illetőleg a hivatalos eskü letétele, vagy az állomás tényleges elfoglalása napját követő hó elsejétől számittatik, ellenben az 1869. év előtt töltött szolgálati idő egyátalán nem számitható be.

A később alkalmazott tanitók és tanitónőknek az ötödik évi pótlékai megállapitásánál alapul veendő szolgálati ideje, szintén az eskü letétele, s illetőleg a tanitói (tanitónői) állomás elfoglalása és működése megkezdése napját követő hó elsejétől számittatik.

4. §.

Ha valamely tanitó, ki a 2. §-ban megnevezett iskolák egyikénél alkalmazva volt, onnan távozván, felekezeti vagy államilag nem segélyezett községi népoktatási tanintézetekbe megy át, de időfolytával ismét állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- vagy polgári iskolánál foglal el tanitói állomást; a felekezeti vagy államilag nem segélyezett népoktatási tanintézeteknél töltött szolgálati idő, szolgálat-megszakitásnak tekintetvén, a 2. §-ban megemlitett iskoláknál korábban töltött szolgálati ideje az ötödik évi pótlék megállapitásánál figyelembe nem vétetik.

5. §.

A kik a tanitói pályáról leléptek, de később oda ismét visszatérnek, azoknak a lelépésök előtt töltött szolgálati ideje csak azon esetben számittatik be az ötödik évi pót-

Digitized by Google

lék megállapitásánál, ha kimutatják, hogy egészségi állapotuk, vagy hasonló, tőlük nem függött rendkivüli körülmények által kényszeritve hagyták oda a tanitóságot; azonban a tanitói pályán emlitett körülmények miatt nem töltött idő egyáltalán be nem számitható.

6. §.

Ha az 1. §-ban emlitett tanintézet valamelyikénél alkalmazásban volt, ötödik évi pótlékra különben jogositott egyén, mielőtt tiz évet szolgált volna, végleg kielégittetik, vagy ha tiz évig, vagy tovább szolgált s esetleg ideiglenesen nyugdijaztatik, de később ismét szolgálatba lép, a végkielégités és ideiglenes nyugalomba helyezés előtt töltött szolgálati idő az ötödik évi pótlék kiszabásánál beszámittatik, azonban a végkielégitéstől s illetőleg az ideiglenes nyugdijazás napjától ujból szolgálatba való való lépés napjáig töltött idő be nem számitható.

7. §.

Ha ellenben a véglegesen nyugdijazott tanitó, tanitónő vagy az 1. §-ban emlitett képezdék és gyakorló iskolák valamelyikénél alkalmazva volt tanár, tanitó és tanitónő s általában ötödik évi pótlékokra igénynyel biró egyén véglegesen nyugdijaztatik, s később esetleg ismét szolgálatba lép, a végleges nyugdijazás előtt töltött szolgálati ideje az ötödik évi pótlékok megállapitásánál nem vétetik figyelembe.

8. §.

Helyettesi minőségben eltöltött szolgálati idő egyáltalán nem számitható be.

9. §.

Ha az 1. §-ban megnevezett tanintézetek valamelyikénél alkalmazott tanár, tanitó vagy tanitónő oly tanintézetbe lép át, mely a vallás és közoktatásügyi ministeri tárczából. vagy a magyarországi tanulmányi, és az országos izrael. iskolai alapból nem tartatik fenn és nem is segélyeztetik, vagy ha szolgálatát figyelembe nem vehető körülmények miatt megszakitja: az ily tanintézetbe történt átlépése, illetőleg a szolgálat folytonosságának megszakitása előtt már élvezett ötödik évi pótlékokra nem tarthatnak igényt, ha esetleg az 1. §-ban emlitett tanintézetek valamelyikénél ismét alkalmaztatnak, vagy ha ujból szolgálatba lépnek.

10. §.

Ha az állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- vagy polgári iskolai tanitó (tanitónő) az 1. §-ban emlitett tanitó- vagy tanitónőképezdék valamelyikéhez rendes tanárrá vagy rendes tanitónővé neveztetik ki: ezen esetben az ötödik évi pótlékok megállapitásánál az elemi iskolánál töltött szolgálati három év képezdei két évnek, a felső nép- vagy polgári iskolánál töltött két év pedig képezdei egy és fél évnek vétetik.

Ha azonban ily tanitók és tanitónők a képezdéhez történt kineveztetésök előtt már élveztek ötödik évi pótlékot, ez nekik mindaddig meghagyatik, mig a képezdénél is ilyenre igényt szereztek.

11. §.

Az állam által vagy a magy. kormány közvetlen kezelése alatt lévő közalapokból fentartott oly közép- vagy szaktanodákból, melyeknél az ötödik évi pótlékok már rend-

Digitized by Google

szeresitve voltak, az 1. §-ban emlitett tanitó- vagy tanitónőképezdékhez kinevezett tanároknak az ötödik évi pótlékra már előbb szerzett igénye teljes épségben fenntartatik, az 1880. év előtti időre azonban ötödik évi pótlék nem utalványoztatik, kivéve, ha az illető a képezdéhez történt kinevezése alkalmával ily pótlékot személyére nézve már élvezett volna.

12. §.

Oly állami hivatalból, melynél ötödik évi pótlékok nincsenek rendszeresitve, az 1. §-ban megnevezett tanintézetek bármelyikébe átlépő egyéneknek, az előbbeni minőségben töltött szolgálati idejök után ötödik évi pótlékra nem lehet igényök.

13. §.

Az 1. §-ban emlitett tanitó- és tanitónőképezdéknél alkalmazott rendes és segédtanárok, tanitók, tanitónők és segédtanitónők, gazdasszonyok, valamint a gyakorló iskolai tanitók és tanitónők csak akkor tarthatnak ötödik évi pótlékra igényt, ha végleges minőségben alkalmaztattak; az állami elemi és államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskolai tanitók pedig akkor, ha tanképesitéssel birnak, s egyszersmind véglegesen alkalmaztattak.

14. §.

Oly állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskolai tanitók és tanitónőknél, kik alkalmaztatásukhoz tanképesitéssel nem birtak, de az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 102. §-ban határidőül megszabott egy, s legfeljebb két év leforgása alatt képesittetnek és véglegesittetnek, a képesités és véglegesités előtt ideiglenes minőségben töltött idő az ötödik évi pótlék megállapitásánál beszámittatik.

Ellenben, ha a képesitő vizsgálatot az idézett §-ban meghatározott időn tul állották ki, ezen vizsgálat letétele előtt töltött szolgálati idő a mulasztás kellő indokolása esetén csak a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium kivételes engedélye alapján számitható be.

Hasonlóképen beszámittatik az 1. §-ban emlitett tanitó- és tanitónőképezdéknél, valamint az azokkal kapcsolatos gyakorló iskoláknál alkalmazott, és a jelen szabályzat értelmében különben ötödik évi pótlékra igénynyel biró tanitószemélyzet által ideiglenes minőségben töltött szolgálati idő is, ha idő folytával állomásán véglegesittetik.

15. §.

Kik csak bizonyos feltételek mellett véglegesittettek, az ötödik évi pótlékra csak akkor tarthatnak számot, ha a véglegesitéshez kötött föltételeknek megfelelvén, állomásaikon föltétel nélkül véglegesittetnek.

16. §.

Minthogy az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 135. §-a értelmében polgári iskolákba kivételesen oly szakférfiak is meghivathatnak, kik tanitói oklevéllel nem birnak ugyan, de egyes tudományok több évi folytonos müvelése által az irodalom terén magukat kitüntették, az igy alkalmazott tanitók, ha állomásaikon véglegesen megerősittetnek, az ötödik évi pótlékra, tekintet nélkül arra, hogy képesitve nincsenek, a hivatalos eskü letétele illetőleg a tanitói állomás tényleges elfoglalása napját követő hó elsejétől számitandólag igényt tarthatnak.

Digitized by Google

17. §.

Az 1. §-ban megnevezett tanitó- és tanitónőképezdei rendes tanárok és tanitónők ötödik évi pótléka, tekintet nélkül a fizetésre, melyet élveznek, 25 évig bezárólag öt évről öt évre 100 frtban, a segédtanárok és segédtanitónők, továbbá az ötödik évi pótlékra igénynyel biró rajz- és szépirás, zene- és énektanitók, tornatanitók és gazdasszonyok, ha ez utóbbiak egyszersmind okleveles és tényleg működő tanitónők is, szintén 25 évig bezárólag öt évről öt évre törzsfizetésüknek 10%-tólijában állapittatik meg.

18. §.

Az állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskoláknál alkalmazott rendes tanitók részére 30 szolgálati évig bezárólag öt évről öt évre törzsfizetésük 10%-tólija állapittatik meg ötödik évi pótlékok fejében.

19. §.

Az ötödik évi pótlékok megállapitásánál az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 142. §-ban legkevesebbül meghatározott fizetések szolgálnak alapul; ha azonban valamely tanitó vagy tanitónő az idézett törvényczikk szentesitése előtt a fentebbi §-ban kitett összegnél nagyobb fizetést élvezett, s ez neki az ugyanazon törvényczikk 144. §-a értelmében meghagyatott, az ötödik évi pótlékok ezen magasabb fizetés után szabatnak meg.

20. §.

Ha a 18-ik §-ban emlitett tanitók és tanitónők valamelyikének fizetése nem az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 144. §-ának rendelkezése folytán, hanem beigazolt rendkivüli körülmények következtében szabatott meg magasabb összegben, a fizetést meghaladó többlet az ötödik évi pótlékokba a következő módon tudatik be:

Ha például valamely nagyobb városban alkalmazott polgári iskolai tanitó fizetése 900 frtban állapittatott meg, ez az idézett t. cz. 142. §-ban legkevesebbül meghatározott 800 frtot 100 frttal haladja meg.

Jelen szabályzat értelmében a törvényileg legkevesebbül megállapitott 800 frt fizetés után az első öt év leteltével 10%, vagyis 80 frt ötödik évi pótlék jár az illető tanitónak, ezen első ötödik évi pótlékba a fentebb kitett 100 frtnyi fizetési többletből 80 frt, a fennmaradó 20 frt pedig a következő (második) ötödik évi pótlék kiegészitésére csak 60 frt engedélyeztetik.

A harmadik és a következő többi 80 frtnyi ötödik évi pótlékok, a fizetési többlet már egészen be lévén tudva, teljes összegekben rendesen szolgáltatnak ki.

A fizetési többletből fennmaradó összeget a jelen példa szerint 20 frtot az illető tanitó, tanitónő személyes pótlékul élvezi, mindaddig, mig az a második, esetleg harmadik, ötödik évi pótlékba be nem tudatik.

21. §.

Az ötödik évi pótlékok előleges havi részletekben utalványoztatnak, illetőleg kiszolgáltatnak.

Digitized by Google

22. §.

Az 1. §-ban emlitett képezdéknél alkalmazott rendes és segédtanárok, tanitók, rendes és segédtanitónők, gazdasszonyok és gyakorló iskolai tanitók, valamint azon állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskolai tanitók nyugdijazásánál, kik az országos tanitói nyugdijintézetbe föl nem vétettek, hanem az 1875. évi XXXII. t. cz. 44. §-ában emlitett, s teljes érvényben hagyott kormányrendeletek, jelesen a „Ratio educationis publicae" 290. §-sa, továbbá az 1828. évi junius hó 21-én 7664. szám alatt kelt, s ugyanazon évi 16542. helytartótanácsi számmal intézvényezett udvari rendelet, valamint az 1845. évi 25224. helytartótanácsi szám alatt kiadott szabályrendelet 71. §-sa, vagy végül az állami tisztviselőkre nézve fennálló szabályok szerint nyugdijaztatnak, vagy elégittetnek ki véglegesen, az ötödik évi pótlékok a nyugdijba és végkielégitésbe is beszámittatnak.

23. §.

Az ötödik évi pótlékok engedélyezését feltételező jelen szabályzatban fölsorolt kellékeket igazoló bizonyitványokkal és szolgálati (eskü) okmányokkal fölszerelt kérvényeket az állami tanitó- és tanitónőképezdei tanszemélyzet az illető megyei (budapesti) kir. tanfelügyelő, a róm. és g. kath. tanitóképezdei tanitó-személyzet az illető egyházmegyei főhatóság, végül az ország izrael. tanitóképezdei tanári személyzet az igazgató tanács utján, azon állami vagy államilag segélyezett községi elemi, felső nép- és polgári iskolai tanitók és tanitónők pedig, kiknek fizetése közvetlenül saját kezeikhez utalványoztatott, s kiknek ötödik évi pótléka is ugyanigy lesznek utalványozandók, az illető megye vagy szab. kir. város közigazgatási bizottsága utján terjesztik fel a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz.

A kellően föl nem szerelt kérvények a tanfelügyelők és közigazgatási bizottságok részéről, a fölszerelés kiegészitése végett, az illető kérelmezőknek visszaadandók.

24. §.

Azon tanitók- és tanitónőknek ötödik évi pótlék engedélyezése iránti, kellően fölszerelt kérvényei, kiknek fizetése nincsen állandóan utalványozva, hanem évről-évre az iskolai költségvetésben a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium számvevősége által állapittatik meg, mindig a legközelebbi iskolai költségvetéssel egyszerre az illető közigazgatási bizottságnál nyujtandó be, mely azt a költségvetéssel együtt tárgyalván, a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium számvevőségéhez az iskolai költségvetéssel javaslata kiséretében egyszerre küldi be.

Budapesten 1880. deczember hó 15-én.

Trefort Ágoston.

33035. szám.

A megyei tanfelügyelők nagy része azon panaszszal járul hozzám, hogy a tankötelés (6—15 éves) gyermekeknek az 1876. évi szeptember 2-án 20311. sz. a. kelt utasitás II. fejezete értelmében családonként s névszerint történő összeirása vagy nem foganatositattik a kiszabott időben, vagy a munkálat oly felületesen végeztetik, vagy a mi szintén gyakori eset, a lelkészektől nyert anyakönyvi kivonatokkal helyettesittetik, s ez

Digitized by Google

által a törzskönyvi bejegyzés s az 1868. 38. t. cz. 148. §-ában elrendelt országos jelentés számára hozzám bemutatandó adatok meg nem bizható adatokat nyernek, tisztelettel kérem méltóztassék intézkedni, hogy egyfelől az összeirás foganatosítására használt alantas községi közegek rendszeres útmutatást nyerjenek a munkálat mikénti keresztülvitelében, s másfelől, hogy az utasitással ellenkezőleg cselekvők vagy épen hanyag közegek a törvény s megyei szabályok értelmében a legszigorubb felelősségre vonassanak.

Fogadja stb.

Budapest, 1880. deczember hó 1-én.

Trefort Ágoston.

34124. szám.

A tanitók által az orsz. tanitói nyugdij- és gyámalap javára fizetendő dijak, az 1875. 32. t. cz. 30. §-a értelmében, az illető iskolafenntartó által a tanitó fizetéséből vonandók le és szállitandók a községi adópénztárba.

A törvény ezen rendelkezéséből folyólag az iskolafenntartó, legyen az bár község, hitfelekezet, vagy bármely alap, nem csak az iskola fenntartóra kirótt járulékok befizetésére köteles, hanem egyuttal első sorban szavatol az általa alkalmazott tanitók részéről fizetendő dijak behajtásáért is.

Ha tehát a községek nevére kiállitott, és az érintett nyugdijalap javára szolgáló járulékok beszedése és elszámolása tárgyában a m. kir. adóhivatalok részére 1875. évi 32385. sz. a kiadott utasitás III-ik szakaszának 3, illetve 7-ik pontjai értelmében behajtandó nyugdijintézeti járulékokra nézve, az adóhivatalok utján kellő időben megküldött befizetési jegyzékek, illetve fizetési meghagyások alapján a kirótt járulékok a kézbesitestől számitandó 30 nap alatt az illető tanitó által nem fizettetnének be, a községi előljáróság a szavatos iskolafenntartó ellen fordulhat.

Minthogy pedig a községi előljáróság a hatósági rendeleteknek mikénti foganatositásáért felelős: annálfogva felhivom a közigazg. bizottságot, hogy a községek előljáróságait a fenntebb előadottak értelmében oly hozzáadással értesitse, miképen azon esetben, ha a község kebelében létező valamely iskolafenntartót, vagy az általa alkalmazott tanitót az 1875. 32. t. cz. 28, illetve 29-ik §§. alapján terhelő nyugdijintézeti járulékok a kivetési év tartama alatt be nem hajtatnának, és a kellő biztositás elmulasztatnék, ugy az orsz. tanitói nyugdijintézeti hátralékok — a visszkereseti jog épségben tartása mellett — a községi előljáróságon veendő meg.

Az adók beszedésére hivatott közegek felelőssége tárgyában 1878. évi 2441. szám alatt kelt szabályrendeletem záradékában foglaltak, jelen rendeletem által módosulást nem szenvednek. és érintett közegek mulasztásai az adók behajtása tekintetéből törvényileg megállapitott szabályok értelmében birálandók el.

Budapest, 1880. deczember 22-én.

Trefort Ágoston.

Digitized by Google

34148. szám.

1880.

Az 1879. évi XVIII. t. cz. minél gyorsabb és teljesebb foganatositását nem csak erkölcsi, hanem anyagi eszközökkel is óhajtván előmozditani: elhatároztam, hogy országszerte azon, nem magyar ajku iskolákban működő tanitókat, kik a magyar nyelv tanitása körül az 1880. évben legtöbb sikert mutattak föl, kitüntető jutalmakban részesitem.

Ennélfogva felhivom a megye közig. bizottságát, hogy, tekintet nélkül az illetőknek felekezetére és vagyoni állapotára, a megye területén nem magyar ajku iskolákban működő tanitók közül azon két egyént jelölje meg, kik emlitett jutalomra leginkább igényt tarthatnak.

E kijelölésnél vegye a közig. bizottság tekintbe azt, hogy tisztán nem magyar ajku avagy vegyes ajku iskolában működtek-e az illetők? hány gyermek járt fel az iskolába? és csak olvasásra és irásra szoritkozott-e a tanitás, vagy tettek-e a tanulók némi haladást a magyar nyelv megértésében és beszélésében is? Megjegyzem, hogy az ajánlatba hozandó két tanitó közül egyik első, a másik másodrendü jutalomban fog részesittetni.

Kijelölését, illetőleg indokolt javaslatát minél előbb elvárom.

Budapest, 1881. január hó 2-kán.

Trefort Ágoston.

34727. szám.

A jövő $188^{1}/_{2}$-dik iskolai év beálltával a budapesti sugárúti állami tanitónőképezde elemi tanitónőket képező 1. osztálya, s folytatólag az erre következő iskolai években mindhárom osztálya meg fog szüntettetni, s helyén csupán a polgári tanitónőket képező felsőbb intézet fog megmaradni, a mellette most már fejlődésben levő polgári gyakorló leányiskolával együtt, mely utóbbinak növendékei is a polgári tanitónőképezdei növendékekkel az intézetben teljes ellátás mellett ben fognak lakni és neveltetni.

Midőn ezt tudomására juttatom, egyszersmind felhivom, hogy a jövőben netalán hozzá beadandó oly kérvényeket, melyeknél fogva a budapesti sugárúti állami tanitónőképezde elemi osztályába kivánná magát valaki felvétetni, el ne fogadjon; másrészről, ha esetleg oly szüle jelentkeznék ki 10—14 éves kor közt álló leányát a nevezett intézet polgári gyakorlóiskolájába kivánná bevétetni, annak jelentse ki, hogy oda, ha különben a növendék előkészülete és a helység korlátolt volta akadályul nem szolgálnának, csak megszabott évi fizetés mellett lehet belépni, mely irányban s általában a kellő felvilágositást az intézet igazgatóságától nyerheti.

Budapesten, 1880. deczember 15-én.

Trefort Ágoston.

36002. szám.

A folyó évi junius hó 11-én 16880. szám alatt kelt statistikai utasitás szakaszonként s világosan megjelöli ugyan azon módozatot s időt, mely szerint és mikor gyüjtendők be az 1868. évi 38. t. cz. 148. §-a ért. szerkesztendő ministeri jelentés számára

Digitized by Google

szükséges adatok, s ekként teljes tájékozást nyújt az iránt is, hogy a begyüjtött, és szabályszerüen helyesbitett anyagnak a tanév lejárása után történő ujabb beszerzése annál kevésbbé szükséges, minthogy az e részben kiadott régibb utasitások és szabály rendeletek a fentebb jelzett utasitás által lényegesen módosittattak.

Mind e mellett tapasztaltatott, hogy a tanfelügyelők egyrésze most az utasitás teljes életbe lépte után sem egészen annak szellemében jár el, ennélfogva — midőn jelen rendeletem kapcsán megküldöm az 1880. 1. évi statistikai adatok beszolgáltatásához szükséges rovatos nyomtatványokat, egyidejüleg egyszersmindenkorra figyelmeztetem, hogy a tankötelesek s tényleg iskolába járók adatai, továbbá mindazon tényezők, melyek a törzskönyv állandó anyagát képezik, már az iskolai szorgalmi év folyamában mint előmunkálat feldolgozandók, s csak azon adatok szerzendők be pótlólag, melyek amazoknak mintegy ellenőrzésére, vagy a tanitási eredményre vonatkoznak.

Ezen eljárás mellett fölöslegessé válik azon csak rendkivüli körülmények s akadályok által indokolt kérelem, melyet némely tanfelügyelő az évenként megújuló időmaladék engedélyezése iránt hozzám benyujtani szokott.

Budapest, 1880, deczember 17-én.

A minister meghagyásából:
Gönczy Pál.
ministeri tanácsos.

36063. szám.

Folyó évi április hó 10-én 10569. szám alatt kiadott rendeletemben részletesen megállapittattak azon pontozatok, melyeknek értelmében az országos izraelita alap jövedelméből kiosztandó segélyek iránti kérvények fogalmazandók, illetőleg felszerelendők; világosan és határozottan kijelentetett, hogy minden ilyen módon beadandó segélyfolyamodvány csak az esetben fog figyelembe s egyátalában tárgyalás alá vétetni, ha az az illetékes kir. tanfelügyelőnél fog benyujtatni.

Mind e mellett azt tapasztalom, hogy hivatolt rendeletemben meghatározott eljárási módozatokat némely izraelita hitközség mellőzi, s folyamodványával egyenesen vagy kerülő úton a vezetésem alatt álló ministeriumhoz fordul.

Meghagyom ennélfogva a közig. bizottságnak, hogy e körrendeletem vételével azonnal értesitsen a megyéjében létező minden egyes izr. hitközséget — legyen az status quo ante, congressusi vagy orthodox párt állásu — hogy ha nevezett körrendeletemben kiszabott utat mellőzi, és segélyfolyamodványát nem az illetékes tanfelügyelőnél nyujtja be, illetve első fokon nem a közig. bizottság által tárgyaltatja, segélyre nem csak nem számithat, hanem folyamodványa egyszerüen vissza fog utasittatni.

Felkérem továbbá a közigazg. bizottságot arra is, hogy az izr. hitközségek által benyujtandó segélyfolyamodványokat a hivatolt rendelet értelmében behatóan tárgyalja, és azokat indokolt véleménye kiséretében jövő 1881. év márczius hó végeig hozzám terjessze fel.

Budapest, 1880. deczember 15-én.

Trefort Ágoston.

Digitized by Google

36412./1880. szám.

A közokt. törv. 148. §-a ért. az országgyülés elé terjesztendő — az ország népoktatási állapotáról szóló — jelentés adatainak begyüjtésénél és szakszerü feldolgozásánál némely tanfelügyelő azon nehézségre talált, hogy a zárdai tanintézetek fenntartási költségét megállapitani, s az adatok közé felvenni nem lehetett.

Tekintettel arra, hogy számos, ilynemü tanintézet van a hazában, s azoknak fenntartása oly nagymérvü anyagi áldozattal jár, hogy jövedelmeik s kiadásaik mellőzése nem csupán a törvényben kifejezett czél s ez intézeteket alapitó s fentartó róm. kath egyház érdeke ellen fennforgó körülménynek mondható, de magára, a tényleges állapotra is befolyást gyakorol, s egyébként sem állhat a fenntartó egyházak s alapitványok érdekében csekélyebb fenntartási jövedelmet mutatni ki az ország szine előtt annál mennyit tényleg az általa fenntartott iskolákra fordit, tisztelettel felkérem

méltóztassék az iránt intézkedni, hogy ugy a zárdai tanintézetek s azok tanitónőinek ellátására szolgáló alapok s jövedelmek, nem különben az egyházi főhatósága alatt álló r. k. iskolák, azok tanitói, illetőleg kántortanitóinak jövedelme m. é 16880. sz. a. megküldött utasitás 9. §-ában jelzett irányadó módozat és számitás mellett csorbitatlanul bevallassanak. Fogadja sat.

Budapest, 1881. január 2-án.

Trefort Ágoston.

Digitized by Google

I. tábla.

Kimutatás

az 1880-ik évben „Népnevelési célokra“ megszavazott összegeknek miként történt felhasználásáról.

Folyó szám	A rovatok megnevezése	1880-dik évre					
		megszavazott hitel		erre utalványozta tott		mutatkozik megtakaritás vagy **túllépés**	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr
1	Népnevelési tanfelügyelőség	178,000	—	185,992	95½	**7,992**	**95½**
2	Vizsgálati bizottmányok rovata alatt 22 tanitóképezde igazgatótanácsnak szánt 3,500 frt.	3,500	—	4,495	66	**995**	**66**
3	Gépészeti ipartanoda Kassán	13,300	—	13,299	87½		12½
4	Iparos szaktanodák	39,375	—	36,490	70	2,884	30
5	Elemi és polgári tanitóképezdék	314,000	—	313,575	25	424	75
6	Elemi és polgári tanitónőképezdék	198,000	—	197,998	22	1	78
7	Tanitóképezdék közösköltségei	8,000	—	8,050	33	**50**	**33**
8	Tornapóttanfolyamok	7,000	—	6,851	60	148	40
9	Népnevelési szükséglet						
	a) elemi népiskolákra	595,000	—	563.151	15½	31,848	84½
	b) felső nép- és polgári iskolákra	245,000	—	276.901	69	**31,901**	**69**
10	A „Néptanitók lapja“ kiadására	10,000	—	9,999	99½		½
11	A budapesti felső leányiskola	45,140	—	44,962	10	177	90
12	A mármaros-szigeti és trencséni felsőbb leányiskola	10,000	—	11,690	29	**1,690**	**29**
	Együtt . .	1.666,315	—	1.673,459	82	**7,144**	**82**
	E szerint mutatkozik megtakaritás vagy **túllépés**	—	—	—	—	**7,144**	**82**

Digitized by Google

II. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A törvényhatóság községeinek száma	A községek közül hánynak volt iskolája			Az iskolával biró puszták száma	Az iskolák száma összesen	Az iskolák között volt						
								jellegre nézve				fokozat szerint		
			helyben	a közel szomszéd községben	sehol			állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári
1	Budapest	1	1	—	—	—	142	6	87	23	26	128	1	13
2	Abaúj	241	182	48	11	—	243	1	5	231	6	239	2	2
3	Alsó-Fehér	179	166	3	10	—	257	10	2	245	—	255	—	2
4	Arad	219	194	25	—	—	319	2	37	278	2	317	1	1
5	Árva	98	86	12	—	—	105	2	7	96	—	105	—	—
6	Bács-Bodrog	128	128	—	—	9	400	6	80	310	4	389	5	6
7	Baranya	358	317	39	2	10	404	—	46	353	5	404	—	—
8	Bars	222	174	48	—	3	213	4	15	194	—	212	1	—
9	Bereg	277	220	46	11	2	264	10	16	237	1	262	—	2
10	Besztercze-Naszód	98	95	3	—	—	119	4	—	115	—	118	1	—
11	Békés	29	29	—	—	12	198	—	17	177	4	194	1	3
12	Bihar	496	383	38	75	1	598	3	15	574	6	593	3	2
13	Borsod	180	173	7	—	6	264	2	8	252	2	262	—	2
14	Brassó	24	24	—	—	—	74	7	11	54	2	72	2	—
15	Csanád	31	31	—	—	3	87	—	17	67	3	86	1	—
16	Csík	66	62	4	—	—	92	1	19	71	1	88	2	2
17	Csongrád	19	18	—	1	61	135	—	85	48	2	128	2	5
18	Esztergom	53	50	3	—	5	80	—	5	72	3	79	—	1
19	Fehér	103	102	1	—	46	237	—	33	202	2	236	—	1
20	Fogaras	78	78	—	—	11	107	3	10	94	—	105	—	2
21	Gömör	274	245	29	—	4	300	—	13	286	1	298	—	2
22	Győr	94	84	10	—	6	129	1	7	118	3	128	—	1
23	Hajdú	20	20	—	—	1	106	—	2	97	7	104	1	1
24	Háromszék	114	112	2	—	1	168	1	76	91	—	164	2	2
25	Heves	116	116	—	—	6	188	—	9	174	5	188	—	—
26	Hont	187	146	39	2	2	179	3	3	173	—	177	1	1
27	Hunyad	442	265	120	57	2	305	21	29	255	—	305	—	—
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	49	49	—	—	23	178	—	29	146	3	177	1	—
29	Kis-Küküllő	119	119	—	—	—	193	3	1	189	—	192	1	—
30	Kolozs	235	225	9	1	—	318	14	7	292	5	314	3	1
31	Komárom	94	90	4	—	18	165	2	13	149	1	165	—	—
32	Krassó	252	242	8	2	5	305	3	58	244	—	300	2	3
33	Liptó	95	74	19	2	2	107	4	3	96	4	107	—	—
	1-től 33-ig összesen	4991	4300	517	174	239	6979	113	765	6003	98	6891	33	55

Digitized by Google

II. b) **tábla.**

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A törvényhatóság községeinek száma	A községek közül hányaknak volt iskolája			Az iskolával biró pusztáik száma	Az iskolák száma összesen	Az iskolák között volt						
								jellegre nézve				fokozat szerint		
			helyben	a közel szomszéd községben	sehol			állami	községi	felekezeti	magán	elemi	felső nép	polgári
34	Maros-Torda	209	195	8	6	4	267	6	8	250	3	266	—	1
35	Mármaros	161	158	2	1	10	200	3	2	195	—	199	1	—
36	Moson	53	50	3	—	6	73	—	10	62	1	73	—	—
37	Nagy-Küküllő	125	125	—	—	—	234	2	4	228	—	228	6	—
38	Nógrád	275	255	19	1	9	305	3	18	282	2	302	—	2
39	Nyitra	453	299	153	1	10	431	—	24	404	3	427	1	3
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	210	209	1	—	66	464	4	76	378	6	457	3	4
41	Pozsony	308	211	97	—	—	298	2	19	265	12	289	2	7
42	Sáros	379	231	121	24	3	265	2	3	257	3	265	—	—
43	Somogy	313	295	18	—	10	385	1	21	363	—	385	—	—
44	Sopron	239	205	34	—	6	268	—	6	258	4	265	3	—
45	Szabolcs	137	135	2	—	15	271	3	2	263	3	271	—	—
46	Szatmár	308	293	12	3	—	423	3	6	410	4	421	2	—
47	Szeben	88	88	—	—	1	149	2	5	142	—	146	3	—
48	Szepes	224	179	45	—	7	241	2	20	218	1	239	2	—
49	Szilágy	244	233	10	1	—	300	1	21	277	1	299	—	1
50	Szolnok-Doboka	320	285	32	3	1	344	14	5	324	1	342	—	2
51	Szörény	106	97	7	2	1	110	9	99	2	—	107	1	2
52	Temes	221	217	4	—	3	360	9	105	241	5	350	3	7
53	Tolna	117	116	1	—	17	203	—	25	174	4	201	1	1
54	Torda-Aranyos	142	140	2	—	5	213	10	24	179	—	210	1	2
55	Torna	42	37	5	—	—	51	—	—	50	1	51	—	—
56	Torontál	228	223	5	—	3	314	6	147	155	6	311	1	2
57	Trencsén	409	276	132	1	2	358	13	30	312	3	355	2	1
58	Turócz	95	63	32	—	1	80	9	4	67	—	80	—	—
59	Udvarhely	138	128	10	—	—	148	2	29	117	—	148	—	—
60	Ugocsa	72	71	1	—	—	93	2	1	90	—	93	—	—
61	Ung	212	186	15	11	2	215	6	23	186	—	214	—	1
62	Vas	636	396	238	2	—	480	14	36	429	1	477	—	3
63	Veszprém	186	178	8	—	19	302	—	14	288	—	301	—	1
64	Zala	591	344	222	25	2	396	10	69	317	—	386	5	5
65	Zemplén	447	353	75	19	3	453	10	19	421	3	452	—	1
66	Zólyom	135	90	45	—	34	151	5	29	115	2	150	1	—
	34-től 66-ig összesen	7823	6364	1359	100	240	8845	153	904	7719	69	8761	38	46
	Ehhez 1-től 33-ig összesen	4991	4300	517	174	239	6979	113	765	6003	98	6891	33	55
	Főösszeg	12814 *)	10664	1876	274	479	15824	266 **)	1669	13722	167 ***)	15652	71	101

*) 1879-ben 12882 polgári község vétetett számitásba. A különbözet (68 polg. községgel kevesebb) abban leli magyarázatát, hogy a statistikai utasitás 1. §-a ért. csak a helyi hatósággal biró községek jöttek figyelembe s az adószövetkezési s csak névleg létező, de politikailag más községgel csatlakozott községek, illetőleg puszták többé be nem számittattak.

**) U. m. 244 elemi-, 12 f. nép- és 10 polgári iskola = 266.

***) U. m. 154 elemi-, 4 f. nép- és 9 polgári iskola = 167.

Digitized by Google

III. a) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A törvényhatóság lakosai száma	A tanköteles gyermekek száma volt			A lakosságnak hány %-ka volt tanköteles	A tanköteles gyerme-					
							elemi iskolába			ismétlő iskolába		
			6—12 éves	13—15 éves	összesen		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
1	Budapest . . .	309,208	31,173	10,764	41,937	13.5	14,635	13,093	27,728	2,262	382	2,644
2	Abauj	166,666	16.157	5,677	21,834	13.1	7,309	6,601	13,910	1.828	1.538	3,366
3	Alsó-Fehér . .	188,702	17,122	7,989	25,111	13.3	6,672	4,781	11.453	830	593	1,423
4	Arad	322,104	34.842	14,502	49,344	15.5	13.620	10,414	24,034	4.764	3,070	7.834
5	Árva	82,364	10,035	4,416	14,451	17.5	4.429	4.077	8,506	1.453	1,519	2,972
6	Bács-Bodrog .	609,716	71,167	29,617	100,784	16.5	32.767	28,972	61.739	7.912	6,537	14.449
7	Baranya . . .	285,506	28,427	11,981	40,408	14.1	13,568	13,223	26,791	5,189	4.674	9,863
8	Bars	137,191	17,875	6,577	24,452	17.8	8,591	7,999	16,590	2,931	2.657	5.588
9	Bereg	159,223	17,296	7,722	25,018	15.7	6,635	6,023	12,658	1,994	1,777	3.771
10	Beszterce-Naszód	96,339	7,314	3,919	11.233	11.6	3.252	2,896	6.148	1,103	856	1,959
11	Békés	212,499	27,836	9.090	36,926	17.3	12.334	11,127	23,461	2,056	1,559	3.615
12	Bihar	499,385	41,588	16,159	57,747	11.5	16.164	14.634	30,798	2,381	1.787	4,168
13	Borsod	195,037	21,396	8.144	29,540	15.1	8,625	8,358	16 983	1.229	1,523	2.752
14	Brassó	83,090	10,257	4,310	14,567	17.4	5,001	5,086	10.087	1,730	1,253	2,983
15	Csanád	94,658	12,432	5,420	17,852	18.8	5,212	4,085	9.297	1,080	762	1 842
16	Csík	107.285	12,510	4,787	17,297	16.1	5,013	4,301	9,314	1,465	1,306	2.771
17	Csongrád . . .	215.692	25,444	10,316	35,760	16.8	9,311	7.544	16,855	1,442	472	1,914
18	Esztergom . .	67,024	8,564	2,783	11.347	16.9	4,072	3,835	7,907	1,197	1,137	2,334
19	Fehér	196,294	25,585	8,184	33,769	17.2	12,490	11,766	24.256	3,923	3,102	7,025
20	Fogaras	86,943	8,406	3,048	11,454	13.1	4.260	2,698	6,958	1,031	854	1.885
21	Gömör	173,438	17,928	7,325	25,253	14.5	8.541	8,130	16.671	2,686	2,558	5,244
22	Győr	103,637	14,164	4,396	18,560	17.9	6,808	6,339	13,147	1,565	1,607	3 172
23	Hajdú	163,742	18,515	8,120	26,635	16.2	7.824	7,856	15,680	2.788	2,193	4,981
24	Háromszék . .	125,881	13,333	5.648	18,981	15.0	6,066	5,650	11.716	1,732	1,448	3,180
25	Heves	216,633	23,949	9.701	33,650	15.5	10,094	10.025	20.119	3,180	2,729	5,909
26	Hont	116,256	13,555	5.068	18,623	16.0	6,551	5,764	12,315	2.569	2.133	4.702
27	Hunyad	257,461	19,282	8,339	27,621	10.7	8,375	4,991	13,366	2,284	1.519	3.803
28	Jász-N.-Kun-Szolnok . . .	256,475	29.447	10.667	40.114	15.6	13,592	12,357	25.949	3,363	2,637	6.000
29	Kis-Küküllő .	100,161	7,999	3,288	11,287	11.2	3,618	3,089	6,707	1,316	1,107	2 423
30	Kolozs	202,263	16,275	7,877	24,152	11.9	7.137	5,998	13,135	2.594	1.859	4,453
31	Komárom . . .	141,372	19,136	6.831	25,967	18.3	8.878	8,456	17,334	2,650	2,531	5,181
32	Krassó	273,827	28,324	13,242	41,566	15.1	11.700	9,357	21,057	5,593	4,906	10.499
33	Liptó	79,273	9,763	4,205	13,968	17.6	4,229	3,912	8.141	1,205	1,338	2.543
	1-től 33-ig összesen . . .	6.325,285	677,096	270,112	947,208	15.3	297,373	263,437	560.810	81.325	65,923	147.248

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

kek közül járt						középtanodába	A tankötelesek közül hány járt iskolába összesen	A tanköteleseknek hány %-léka járt iskolába		A tanköteles gyermekek közül iskolába egyátalában nem járt			Az iskolába nem járók %-ka	Folyó szám
felsö nép- és polgári iskolába			magán tanintézetbe					elemi iskolába	általában					
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen					fiú	leány	összesen		
1,134	1,982	3,116	186	573	759	3,233	37,480	91.3	89.4	800	3,657	4,457	10.6	1
157	296	453	—	173	173	292	18,194	87.1	83.3	1,803	1 837	3,640	16.7	2
34	81	115	—	—	—	398	13,389	65.6	53.3	5,532	6 190	11,722	46.7	3
236	—	236	42	54	96	426	32,626	69.0	66 1	6,293	10,425	16,718	33.9	4
—	—	—	—	—	—	24	11,502	84.7	79.6	1,427	1,522	2,949	20.4	5
160	490	650	—	84	84	924	77,846	86.8	77.2	10,636	12.302	22,938	22.8	6
-	—	—	13	139	152	325	37,131	94.7	91 8	1,605	1,672	3,277	8.2	7
—	30	30	—	—	—	170	22,378	92.8	91.5	983	1.091	2,074	8.5	8
91	48	139	–	14	14	40	16,622	73.2	66.4	4,168	4,228	8,396	33.6	9
—	77	77	–	—	—	143	8,327	84.0	74.1	1,371	1,535	2,906	25.9	10
85	99	184	4	122	126	329	27,715	84.9	75.0	3,880	5,331	9,211	25.0	11
91	32	123	191	132	326	652	36,067	74.8	62.4	10,503	11,177	21,680	37.6	12
31	102	133	12	29	41	428	20.337	79.6	68.8	1,451	4,752	9,203	31.2	13
45	8	53	26	32	58	399	13,580	98.9	93.2	535	452	987	6.8	14
19	-	19	—	76	76	83	11,317	75.3	63.4	2,696	3,839	6,535	36.6	15
187	—	187	-	14	14	102	12.388	74.6	71.6	2,160	2,749	4,909	28.4	16
397	243	640	—	220	220	461	20,090	67.1	56.1	7,862	7,808	15,670	43.9	17
—	18	18	--	79	79	135	10,473	93.2	92.2	352	522	874	7.8	18
—	68	68	--	46	46	252	31.647	94.9	93.7	621	1.501	2,122	6.3	19
63	28	91	—	—	--	—	8,934	82 7	78.0	824	1,696	2,520	22.0	20
52	29	81	—	—	—	475	22,471	92.9	88.9	947	1,835	2,782	11.1	21
-	50	50	111	121	232	137	16,738	94.4	90.1	964	858	1,822	9.9	22
12	52	64	111	95	206	682	21,613	85.8	81.1	2.365	2,657	5,022	18.9	23
124	54	178	—	—	—	108	15,182	87.8	80.5	1,909	1,890	3,799	19.5	24
—	—	—	26	82	108	344	26,480	88.6	78.6	3,410	3,760	7,170	21.4	25
61	36	97	—	—	—	63	17,177	90.8	92.5	640	806	1,446	7.5	26
—	—	—	—	—	—	217	17,386	69.3	63.0	2,323	7,912	10,235	37.0	27
—	9	9	—	96	96	577	32,631	88.1	81.3	3,721	3,762	7,483	18.7	28
15	—	15	—	—	—	22	9,167	83.8	81.2	918	1,202	2,120	18.8	29
56	16	72	–	205	205	161	18,026	81.9	74.6	2,832	3,294	6,126	25.4	30
—	—	—	—	21	21	146	22,682	90.6	87.3	1,512	1,773	3,285	12.7	31
151	182	333	—	—	—	123	32,012	74.3	77.0	4,046	5,508	9,554	23.0	32
—	—	—	44	35	79	42	10,805	84.1	77.3	1,526	1,637	3,163	22.7	33
3,201	4,030	7,231	769	2,442	3,211	11,913	730,413	83.87	77.11	95,615	121,180	216,795	22.89	—

Digitized by Google

III. b) Tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A törvényhatóság lakosai száma	A tanköteles gyermekek száma volt			A lakosságnak hány %-ka volt tanköteles	A tanköteles gyerme-					
							elemi iskolába			ismétlő iskolába		
			6—12 éves	13—15 éves	összesen		fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen
34	Maros-Torda .	165,627	15,468	8,057	23,525	14.2	6,431	5,762	12,193	937	721	1,658
35	Mármaros . . .	220,506	24,397	9,951	34,348	15.6	6,331	3,583	9,914	1,351	845	2,196
36	Moson	75,486	10,210	3,490	13,700	18.1	5,015	4,918	9,933	1,501	1,632	3,133
37	Nagy-Küküllő	137,610	14,638	6,233	20,871	15.1	6,805	6,384	13,189	2,312	2,185	4,497
38	Nógrád	198,269	19,842	7,687	27,529	13.8	9,539	9,191	18,730	2,591	2,731	5,322
39	Nyitra	361,005	43,275	17,047	60,322	16.7	20,262	18,745	39,007	4,926	4,692	9,618
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun . . .	545,119	70,454	26,465	96,919	17.7	30,505	28,465	58,970	7,294	6,838	14,132
41	Pozsony	297,377	38,150	12,587	50,737	17.0	17,355	15,944	33,299	4,241	3,740	7,981
42	Sáros	175,292	18,974	8,417	27,391	15.6	8,694	8,008	16,702	2,719	2,315	5,034
43	Somogy	287,555	31,571	11,980	43,551	15.1	14,920	14,034	28,954	5,103	4,725	9,828
44	Sopron	230,158	32,052	10,261	42,313	18.3	15,346	14,877	30,223	4,249	4,003	8,252
45	Szabolcs	220,708	23,721	9,711	33,432	15.1	10,095	10,006	20,101	3,152	2,809	5,961
46	Szatmár . . .	308,883	31,678	14,981	46,659	15.1	11,065	8,943	20,008	2,367	1,847	4,214
47	Szeben	145,523	13,926	7,056	20,982	14.4	6,965	5,839	12,804	1,826	1,446	3,272
48	Szepes	175,061	21,696	8,788	30,184	17.4	10,723	9,790	20,513	3,896	3,606	7,502
49	Szilágy	194,693	19,290	8,595	27,885	14.3	6,025	4,787	10,812	2,186	1,908	4,094
50	Szolnok-Doboka	210,587	15,546	7,892	23,438	11.1	6,703	4,834	11,537	560	380	940
51	Szörény	104,886	12,458	6,244	18,702	17.8	5,376	4,744	10,120	2,812	2,543	5,355
52	Temes	411,761	41,898	20,575	62,473	15.1	20,128	17,120	37,248	7,350	4,739	12,089
53	Tolna	220,740	25,608	9,294	34,902	15.8	12,561	11,811	24,372	3,371	3,065	6,436
54	Torda-Aranyos	140,600	11,402	4,947	16,349	11.6	4,552	3,723	8,275	402	418	820
55	Torna	23,176	2,473	1,021	3,494	15.0	1,199	1,217	2,416	463	489	952
56	Torontál	545,503	56,138	23,677	79,815	14.6	26,042	18,328	44,370	7,226	6,247	13,473
57	Trencsén . . .	248,626	31,692	12,132	43,824	17.6	14,661	13,532	28,193	4,642	4,385	9,027
58	Túrócz	45,346	5,413	1,678	7,091	15.6	2,261	1,990	4,251	384	398	782
59	Udvarhely . . .	105,349	11,328	4,942	16,270	15.4	5,195	5,001	10,196	1,913	1,966	3,879
60	Ugocsa	67,498	7,056	2,757	9,813	14.5	2,230	1,711	3,941	237	226	463
61	Ung	130,032	15,273	6,607	21,880	16.8	6,187	5,407	11,594	1,626	1,556	3,182
62	Vas	331,602	44,571	15,675	60,246	18.1	21,403	20,278	41,681	6,540	6,269	12,809
63	Veszprém . . .	201,431	26,026	8,446	34,472	17.1	12,966	12,173	25,139	3,712	3,414	7,126
64	Zala	333,237	37,322	14,624	51,946	15.5	16,472	14,629	31,101	3,933	3,237	7,170
65	Zemplén	292,771	34,125	13,498	47,623	16.2	12,614	11,712	24,326	2,871	2,628	5,499
66	Zólyom	97,897	12,981	4,315	17,296	17.6	5,817	5,786	11,603	1,671	1,658	3,329
	34-től 66-ig összesen . .	7.240,914	820,652	329,630	1.150,282	15.7	362,443	323,272	685,715	100,364	89,661	190,025
	Ehhez 1-től 33-ig összesen	6.325,285	677,096	270,112	947,208	15.3	297,373	263,437	560,810	81,325	65,923	147,248
	Főösszeg . .	13.566,199 *)	1.497,748	599,742	2.097,490	15.5	659,816	586,709	1.246,525	181,689	155,584	337,273

*) Az 1870. évi népszámlálás szerint.

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

kek közül hány járt						A tankötelesek közül hány járt iskolába összesen	A tankötelesek hány %-léka járt iskolába		A tankötelesek gyermekek közül iskolába egyátalában nem járt			Az iskolába nem járók %-léka	Folyó szám
felső nép- és polgári iskolába			magán tanintézetbe			középtanodába		elemi iskolába	általában				
fiú	leány	összesen	fiú	leány	összesen					fiú	leány	összesen		
51	—	51	26	52	78	309	14,289	79.8	60.8	4,144	5,092	9,236	39.2	34
—	35	35	—	—	—	100	12,245	40.6	35.6	9,445	12,658	22,103	64.4	35
—	—	—	—	9	9	30	13,105	97.3	95.6	285	310	595	4.4	36
293	252	545	—	—	—	174	18,405	94.1	88.0	1,089	1,377	2,466	12.0	37
143	27	170	—	135	135	56	24,413	95.0	88.4	1,515	1,601	3,116	11.6	38
64	82	146	—	67	67	519	49,357	92.6	81.8	5,385	5,580	10,965	18.2	39
126	159	285	14	175	189	503	74,079	83.9	77.4	10,570	12,270	22,840	22.6	40
170	126	296	5	442	447	652	42,675	88.4	84.1	3,529	4,533	8,062	15.9	41
—	—	—	7	69	76	172	21,984	88.4	80.3	2,700	2,707	5,407	19.7	42
—	—	—	—	—	—	150	38,932	91.7	88.3	2,187	2,432	4,619	11.7	43
—	168	168	30	45	75	294	39,012	94.3	92.1	1,346	1,955	3,301	7.9	44
—	—	—	36	131	167	233	26,462	85.4	79.1	3,374	3,596	6,970	20.9	45
—	86	86	—	105	105	662	25,075	63.4	53.7	9,110	12,474	21,584	46.3	46
35	304	339	—	—	—	321	16,736	91.9	80.2	2,201	2,045	4,246	19.8	47
—	42	42	—	47	47	70	28,174	94.7	92.4	885	1,425	2,310	7.6	48
131	—	131	—	22	22	—	15,059	56.7	54.0	6,257	6,569	12 826	46.0	49
102	24	126	—	38	38	57	12,698	74.4	54.1	5,252	5,488	10,740	45.9	50
114	9	123	—	—	—	—	15,598	81.2	83.4	1,368	1,736	3,104	16.6	51
271	365	636	30	59	89	570	50,632	89.1	81.0	5,258	6,583	11.841	19.0	52
88	26	114	20	90	110	—	31,032	95.6	88.8	1,811	2,059	3,870	11.2	53
60	28	88	—	—	—	33	9,216	72.5	56.3	3,148	3,985	7,133	43.7	54
—	—	—	—	16	16	—	3,384	98.3	96.8	65	45	110	3.2	55
164	81	245	15	255	270	335	58,693	79.0	73.5	9,044	12,078	21,122	26.5	56
88	62	150	38	51	89	—	37,459	88.5	85.4	3,225	3,140	6,365	14.6	57
—	—	—	—	—	—	—	5,033	78.5	70.9	999	1,059	2,058	29.1	58
—	—	—	—	—	—	229	12,304	90.0	87.9	937	1,029	1,966	12.1	59
—	—	—	—	—	—	—	4,404	55.8	44.7	2,476	2,933	5,499	55.3	60
—	73	73	—	—	—	320	15,169	75.8	69.3	3,449	3,262	6,711	30.7	61
42	123	165	—	59	59	140	54,854	93.6	90.1	2,739	2,653	5,392	9.9	62
—	86	86	—	—	—	435	32.786	96.5	95.1	793	893	1,686	4.9	63
412	138	550	—	—	—	—	38,821	83.3	74.7	6,343	6,782	13 125	25.3	64
95	—	95	29	62	91	194	30,205	77.9	63.4	8,522	8,896	17,418	36.6	65
—	15	15	—	42	42	—	14,989	89.7	86.6	1,115	1,192	2,307	13.4	66
2,453	2,307	4,760	250	1,971	2,221	6,558	889,279	83.57	77.3	120,566	140,437	261,003	22.69	
3,201	4,030	7,231	769	2,442	3,211	11,913	730,413	87.87	77.11	95,615	121,180	216,795	22.89	
5,654	6,337	11,991	1,019	4,413	5,432	18,471	1.619,692 *)	85.72	77.21	216,181	261,617	477,798	22.79	

*) A mult évinél 25,111-gyel kevesebb. Ez a különbözet azon helyesbitésből ered, hogy csupán azon tanulók vétettek számitásba, kik valamely iskola anyakönyvében mint tényleg iskolába járók szerepeltek, ellenben azok, kik csak tudomás szerint jártak valahol iskolába — az utasitás 4. §-ának c) pontja ért. kihagyattak. A különbözet tehát csak látszólagos; illetőleg az anyagnak figyelmesebb földolgozásából ered.

Digitized by Google

IV. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt összesen	Az iskolák járók közt volt vallásra nézve						
			római kath.	görög kath.	keleti görög	helvét hitv.	ágost. hitv.	unitárius	mózes hitv.
1	Budapest	37,480	33.650	52	153	1,684	1,589	13	10,349
2	Abaúj	18.194	10,920	1.696	—	3.677	754	—	1,147
3	Alsó-Fehér	13,389	1,135	4,741	4.387	1.874	794	87	371
4	Arad	33.626	9,617	1.002	17.840	2,419	547	—	1,201
5	Árva	11.502	10.040	—	—	—	1,001	—	461
6	Bács-Bodrog	77.846	50.561	910	11.923	3.620	7,936	—	2,896
7	Baranya	37,131	27,640	21	1.440	5.401	1,905	—	724
8	Bars	22,378	19.122	—	—	2,561	286	—	409
9	Bereg	16.622	1,595	8,227	—	5,412	80	—	1,308
10	Beszterce-Naszód	8.327	182	4.357	974	181	2,522	2	109
11	Békés	27.715	5.679	1	528	6,598	10,796	—	1,113
12	Bihar	36.067	4.052	2.998	8,423	17,774	70	—	2 750
13	Borsod	20,337	10.210	1.275	5	7,100	446	—	1,301
14	Brassó	13.580	1.437	31	5,034	508	6,383	7	180
15	Csanád	11.317	5.541	435	1.197	2,019	1,613	—	512
16	Csík	12.388	11.429	915	—	6	10	—	28
17	Csongrád	20,090	13.654	—	87	4,578	254	1	1,516
18	Esztergom	10,473	8.744	—	1	1,325	75	—	328
19	Fehér	31.647	20,929	1	113	8.634	583	—	1.387
20	Fogaras	8,934	250	2,922	5,262	94	329	1	76
21	Gömör	22.471	8 562	517	—	4,164	8,681	—	547
22	Győr	16.738	12.425	—	—	969	2,496	—	848
23	Hajdú	21.613	1,971	1,107	—	17,636	48	—	851
24	Háromszék	15.182	4.497	163	2,438	7,430	22	575	57
25	Heves	26.480	22.600	—	3	2,198	10	1	1,668
26	Hont	17.177	11.664	—	1	1,150	4,134	—	228
27	Hunyad	17,386	1.228	2.595	12.437	758	242	4	122
28	Jász-Nagykun-Szolnok	32,631	17.358	—	2	13,626	296	—	1,349
29	Kis-Küküllő	9,167	365	2.970	1.581	1,356	2,527	358	10
30	Kolozs	18.026	1.831	8.011	2.604	4,222	888	222	248
31	Komárom	22.682	13.995	—	3	6,815	790	—	1,079
32	Krassó	32.012	7.190	1.860	22.278	189	124	3	368
33	Liptó	10.805	5.846	—	—	—	4,446	—	513
	1—33 összesen	730,413	345,919	46,807	98,714	138,978	62,677	1,274	36,044

Digitized by Google

IV. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt összesen	Az iskolába járók közt volt vallásra nézve						
			római kath.	görög kath.	keleti görög	helvét hitv.	ágost. hitv.	unitárius	mózes hitv.
34	Maros-Torda	14,289	1,785	2,687	1,524	6,743	714	647	189
35	Mármaros	12.245	2.021	8.960	—	934	13	—	317
36	Moson	13,105	11,328	—	—	2	1,457	—	318
37	Nagy-Küküllő	18,405	374	1,858	4,965	516	10,438	192	62
38	Nógrád	24,413	16,710	5	4	541	6,057	—	1,096
39	Nyitra	46,357	38,567	—	—	1,185	5,710	1	3.894
40	Pest-Pilis-Solt Kis-Kun	74,079	45.775	5	405	18,822	5,914	87	3.071
41	Pozsony	42,675	35.184	2	—	1.325	3,164	—	3,000
42	Sáros	21,984	11,881	7,637	—	7	2,040	1	418
43	Somogy	38,932	26,723	—	—	8.656	2,165	—	1.388
44	Sopron	39,012	33,319	1	1	—	4.497	—	1,194
45	Szabolcs	26,462	6,807	4,513	2	11,258	2,303	—	1,579
46	Szatmár	25,075	5,960	8,863	59	9,084	109	—	1.000
47	Szeben	16.736	993	1,467	8,867	140	5,226	7	36
48	Szepes	28,174	17,838	3.766	18	16	5,759	2	775
49	Szilágy	15,059	675	8,205	583	4,927	95	5	269
50	Szolnok-Doboka	12.698	933	7.494	1.974	1,877	198	1	221
51	Szörény	15,598	2,206	30	13,240	20	32	—	70
52	Temes	50,632	26.407	996	20,371	398	1,228	3	1,229
53	Tolna	31,032	20.075	—	110	4,783	4.903	—	1,161
54	Torda-Aranyos	9.216	362	3.793	2,534	1,611	43	826	47
55	Torna	3,384	1,692	180	—	1,437	3	—	72
56	Torontál	58,693	35.246	165	19,359	925	2,270	—	728
57	Trencsén	37.459	32,931	—	—	2	2,744	—	1,782
58	Turócz	5,033	2,002	—	—	—	2,732	—	299
59	Udvarhely	14.304	4,697	77	363	5.094	403	3 657	13
60	Ugocsa	4.404	435	2,953	3	871	23	—	119
61	Ung	15.169	3,674	8,696	—	1,698	29	—	1,072
62	Vas	54.854	40,999	—	—	1,424	10,938	—	1.493
63	Veszprém	32.786	20.292	—	—	6,801	3,699	—	1,994
64	Zala	38,821	34,737	1	2	1,344	927	2	1.808
65	Zemplén	30,205	11,554	11,399	—	5,013	653	—	1,586
66	Zólyom	14,689	9,003	—	—	3	5,835	—	148
	34—66-ig összesen	889,279	503,585	83.753	74,384	97,457	92,321	5,431	32,348
	Ehhez 1—33-ig összesen	730,413	345,919	46,807	98,714	138,978	62,677	1.274	36,044
	Főösszeg	1.619,692	849,504	130,560	173,098	236,435	154,998	6,705	68,392

Digitized by Google

V. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt összesen	Az iskolába járók között volt anyanyelvre nézve						
			magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen
1	Budapest	37,480	28,401	8,342	31	511	82	59	48
2	Abaúj	18,194	10,955	1,319	—	5,642	—	—	278
3	Alsó-Fehér	13,389	3,459	749	9,181	—	—	—	—
4	Arad	32,626	10,177	3,626	18,404	48	371	—	—
5	Árva	11,502	18	465	—	11,019	—	—	—
6	Bács-Bodrog	77,846	30,010	27,754	—	2,653	11,923	4,599	907
7	Baranya	37,131	18,027	15,030	—	334	1,463	2,277	—
8	Bars	22,378	6,732	2,420	—	13,226	—	—	—
9	Bereg	16,622	7,486	1,221	—	80	—	—	7,835
10	Besztercze-Naszód . .	8,327	380	2,636	5,311	—	—	—	—
11	Békés	27,715	18,861	797	461	7,596	—	—	—
12	Bihar	36,067	24,348	152	11,189	286	—	—	92
13	Borsod	20,337	19,548	58	—	731	—	—	—
14	Brassó	13,580	4,017	4,443	5,106	—	14	—	—
15	Csanád	11,317	8,300	29	1,013	1,636	339	—	—
16	Csík	12,388	11,770	36	582	—	—	—	—
17	Csongrád	20,090	19,956	104	5	2	23	—	—
18	Esztergom	10,473	8,220	1,312	—	940	1	—	—
19	Fehér	31,647	27,840	3,077	—	669	61	—	—
20	Fogaras	8,934	273	413	8,248	—	—	—	—
21	Gömör	22,471	10,489	1,062	—	10,920	—	—	—
22	Győr	16,738	16,554	169	—	13	—	2	—
23	Hajdú	21,613	21,613	—	—	—	—	—	—
24	Háromszék	15,182	13,173	4	2,003	—	—	—	2
25	Heves	26,480	26,480	—	—	—	—	—	—
26	Hont	17,386	7,129	1,342	—	8,706	—	—	—
27	Hunyad	17,177	1,430	845	14,935	148	26	1	1
28	Jász-N.-Kun-Szolnok .	32,631	32,631	—	—	—	—	—	—
29	Kis-Küküllő	9,167	2,082	2,534	4,551	—	—	—	—
30	Kolozs	18,026	6,531	879	10,606	7	1	—	2
31	Komárom	22,682	19,604	1,629	—	1,449	—	—	—
32	Krassó	32,012	151	4,707	23,228	367	945	1,054	960
33	Liptó	10,805	76	546	—	10,183	—	—	—
	1-től 33-ig összesen .	730,413	417,321	87,700	114,854	77,172	15,249	7,992	10,125

Digitized by Google

V. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt összesen	Az iskolába járók között volt anyanyelvre nézve						
			magyar	német	román	tót	szerb	horvát	ruthen
34	Maros-Torda	14,289	9,377	701	4,211	—	—	—	—
35	Mármaros	12,245	3,302	366	3,088	38	—	—	5,451
36	Moson	13,105	1,677	9,918	—	30	—	1,480	—
37	Nagy-Küküllő	18,405	1,170	10,412	6,823	—	—	—	—
38	Nógrád	24,413	15,957	423	27	7,977	29	—	—
39	Nyitra	49,357	8,835	5,635	—	34,887	—	—	—
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	74,079	55,739	12,515	—	4,711	423	504	187
41	Pozsony	42,675	14,799	8,405	1	19,469	—	1	—
42	Sáros	21,984	522	666	—	13,775	—	—	7,021
43	Somogy	38,932	33,606	3,431	—	361	2	1,532	—
44	Sopron	39,012	18,955	15,989	—	—	—	4,068	—
45	Szabolcs	26,462	25,223	—	190	986	—	—	63
46	Szatmár	25,075	15,723	2,221	7,032	16	—	—	83
47	Szeben	16,736	474	5,955	10,210	—	—	—	97
48	Szepes	28,174	204	9,046	—	15,643	—	—	3,281
49	Szilágy	15,059	5,866	91	8,893	209	—	—	—
50	Szolnok-Doboka	12,698	3,062	168	9,468	—	—	—	—
51	Szörény	15,598	136	1,345	13,183	48	228	20	638
52	Temes	50,632	4,561	22,949	13,644	478	7,849	919	232
53	Tolna	31,032	19,745	11,173	—	4	110	—	—
54	Torda-Aranyos	9,216	2,794	4	6,418	—	—	—	—
55	Torna	3,384	3,293	1	—	—	—	—	90
56	Torontál	58,693	9,295	27,096	6,310	1,730	12,960	544	758
57	Trencsén	37,459	150	1,791	—	35,518	—	—	—
58	Turócz	5,033	303	950	—	3,780	—	—	—
59	Udvarhely	14,304	13,703	282	319	—	—	—	—
60	Ugocsa	4,404	1,831	73	280	1	—	—	2,219
61	Ung	15,169	4,363	554	—	3,955	—	—	6,297
62	Vas	54,854	27,899	19,629	—	4,280	—	3,046	—
63	Veszprém	32,786	25,984	6,276	—	526	—	—	—
64	Zala	38,821	30,136	657	2	2,296	—	5,730	—
65	Zemplén	30,205	11,025	658	—	11,822	—	—	6,700
66	Zólyom	14,989	557	202	—	14,230	—	—	—
	34—66-ig összesen	889,279	370,266	179,582	90,099	176,770	21,601	17,844	33,117
	Ehhez 1—33-ig összesen	730,413	417,321	87,700	114,854	77,172	15,249	7,992	10,125
	Főösszeg	1.619,692	787,587	267,282	204,953	253,942	36,850	25,836	43,242

Digitized by Google

VI. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt	Az iskolába járó gyermekek közül									
			föl járt		tankönyve hánynak		a szorgalmi idő alatt 1/2 napos mulasztást elkövetett, s ilyen			kilépéskor jól tudott		Az iskolába járók hány %-ka járt tették ez utóbbiak?
			télen nyáron	csak télen	volt	nem volt	büntetett	fölmentetett	volt összesen	olvasni	olvasni irni	
1	Budapest . . .	37,480	37,395	85	36,109	1,371	20,664	563,772	584,436	—	4,853	17.
2	Abaúj	18,194	17,034	1,160	16,483	1,711	2,157	132,338	134,495	—	2,340	16.
3	Alsó-Fehér . .	13,389	7,011	6,378	9,076	4,313	47,500	144,817	192,317	300	1,542	17.
4	Arad	32,626	24,820	7,806	29,547	3,079	153,639	341,408	495,047	13	4,304	17.
5	Árva	11,502	9,836	1,666	11,095	407	14,971	50,475	65,446	360	1,143	17.
6	Bács-Bodrog .	77,846	63,070	14,776	73,617	4,229	101,501	456,607	558,108	104	4,615	7.
7	Baranya	37,131	29,848	7,283	34,204	2,927	144,708	411,157	555,865	102	4,807	17.
8	Bars	22,378	22,208	170	20,898	1,480	962	42,616	43,578	40	2,687	16.
9	Bereg	16,622	14,259	2,363	13,938	2,684	18,161	162,461	180,622	120	1,768	14.
10	Besztercze-Naszód	8,327	7,161	1,166	5,702	2,625	964	3,138	4,102	136	1,375	24.
11	Békés	27,715	21,352	6,363	26,918	797	150,536	233,122	383,658	271	8,178	35.
12	Bihar	36,067	25,856	10,211	28,518	7,549	1,878	144,289	146,167	70	5,810	18.
13	Borsod	20,337	17,175	3,162	14,137	6,200	185,071	263,200	448,271	248	2,469	9.
14	Brassó	13,580	13,580	—	13,135	445	1,998	93,986	95,984	—	1,487	13.
15	Csanád	11,317	7,762	3,555	10,502	815	39,964	262,966	302,930	—	1,299	13.
16	Csík	12,388	9,628	2,760	11,333	1,055	15,628	38,114	53,742	652	1,308	21.
17	Csongrád . . .	20,090	13,994	6,096	20,081	9	1,798	127,097	128,895	—	2,406	14.
18	Esztergom . .	10,473	9,775	698	9,621	852	26,292	94,512	120,804	—	1,152	14.
19	Fehér	31,647	28,505	3,142	24,111	7,536	16,723	110,953	127,676	—	5,194	21.
20	Fogaras	8,934	8,897	37	6,229	2,705	1,139	20,367	21,506	—	1,152	16.
21	Gömör	22,471	21,436	1,035	21,550	921	23,954	131,380	155,334	18	2,585	11.
22	Győr , ...	16,738	12,223	4,515	15,279	1,459	17,899	169,731	187,630	—	1,681	12.
23	Hajdú	21,613	19,373	2,240	20,966	647	1,295	119,343	120,638	273	2,745	19.
24	Háromszék . .	15,182	15,182	—	13,958	1,224	813	6,294	7,107	—	1,847	15.
25	Heves	26,480	18,449	8,031	21,722	4,758	299	47,098	47,397	252	2,972	15.
26	Hont	17,177	14,986	2,191	15,390	1,787	6,426	18,299	24,725	293	1,904	17.
27	Hunyad	17,386	17,386	—	13,237	4,149	3,543	23,373	26,916	1,248	1,140	17.
28	Jász-Nagykun-Szolnok . . .	32,631	29,048	3,583	30,654	1,977	14,841	198,598	213,439	—	4,378	16.
29	Kis-Küküllő .	9,167	9,167	—	7,375	1,792	1,090	5,615	6,705	—	1,579	20.
30	Kolozs	18,026	12,583	5,443	12,737	5,289	4,529	57,246	61,775	849	2,463	24.
31	Komárom . . .	22,682	19,205	3,477	20,941	1,741	144,934	323,445	468,379	42	3,063	17.
32	Krassó	32,012	17,001	15,011	20,273	11,739	1,263	81,356	82,619	97	3,122	10.
33	Liptó	10,805	10,387	418	10,692	113	10,785	56,896	67,681	304	1,463	18.
	1-től 33-ig összesen	730,413	605,592	124,821	640,028	90,385	1.177,925	4.956,069	6.133,994	5,792	90,826	17.

Digitized by Google

VI. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolába járók száma volt	Az iskolába járó gyermekek közül: föl járt: télen nyáron	föl járt: csak télen	tankönyve hánynak: volt	tankönyve hánynak: nem volt	a szorgalmi idő alatt ½ napos mulasztást elkövetett, s ilyen: büntetve volt	a szorgalmi idő alatt ½ napos mulasztást elkövetett, s ilyen: fölmentve volt	a szorgalmi idő alatt ½ napos mulasztást elkövetett, s ilyen: összesen volt	kilépéskor jól tudott: olvasni	kilépéskor jól tudott: olvasni irni	Az iskolába járók hány %-ka tette ezt utóbbiak?
34	Maros-Torda .	14,289	1,604	12,685	10,009	4,280	36,237	152,657	188,894	222	1,164	11.8
35	Mármaros . . .	12,245	8,066	4,179	7,554	4,691	1,127	2,989	4,116	113	1,401	15.2
36	Moson	13,105	12,693	412	12,791	314	4,479	150,390	154,869	23	1,277	13.0
37	Nagy-Küküllő	18,405	18,405	—	15,290	3,115	3,519	13,588	17,107	—	3,546	26.9
38	Nógrád	24,413	17,441	6,972	21,554	2,859	13,041	39,825	52,866	1,235	1,880	16.5
39	Nyitra	49,357	35,521	13,836	44,276	5,081	31,525	666,746	698,271	293	6,068	13.0
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun . .	74,079	56,994	17,085	70,804	3,275	29,455	41,191	70,646	—	9,563	14.1
41	Pozsony	42,675	32,233	10,442	40,957	1,718	2,490	526,576	529,066	623	4,411	14.8
42	Sáros	21,984	14,695	7,289	19,785	2,199	12,205	104,753	116,958	356	2,882	14.6
43	Somogy	38,932	30,021	8,911	36,933	1,999	24,974	446,455	471,429	131	4,403	11.6
44	Sopron	39,012	30,136	8,876	38,168	844	1,827	14,792	16,619	645	3,719	14.3
45	Szabolcs	26,462	20,684	5,778	24,316	2,146	820	14,238	15,058	—	1,738	8.5
46	Szatmár	25,075	19,585	5,490	19,438	5,637	137,254	986,586	1.123,840	346	2,960	13.5
47	Szeben	16,736	15,123	1,613	15,709	1,027	43,693	95,746	139,439	—	2,360	18.3
48	Szepes	28,174	27,742	432	26,387	1,787	5,684	32,947	38,631	—	3,458	16.8
49	Szilágy	15,059	14,351	708	12,404	2,655	4,051	74,149	78,200	—	1,356	12.5
50	Szolnok-Doboka	12,698	5,329	7,369	4,010	8,688	12,902	1.456,331	1.469,233	869	781	14.2
51	Szörény	15,598	8,656	6,942	9,758	5,840	1,457	40,068	41,525	3	1,610	15.0
52	Temes	50,632	50,632	—	49,812	820	79,846	393,240	473,086	—	6,223	16.6
53	Tolna	31,032	25,516	5,516	30,362	670	39,814	31,975	71,789	4	4,020	16.4
54	Torda-Aranyos	9,216	3,030	6,186	7,954	1,262	935	30,751	31,686	225	1,084	15.8
55	Torna	3,384	3,345	39	3,242	142	1,222	14,824	16,046	—	394	16.2
56	Torontál . . .	58,693	58,693	—	55,743	2,950	464,132	536,580	1.000,712	159	5,933	13.4
57	Trencsén . . .	37,459	31,783	5,676	31,741	5,718	3,084	201,255	204,339	387	5,130	19.5
58	Turócz	5,033	4,966	67	4,859	174	1,100	2,828	3,928	12	558	13.4
59	Udvarhely . .	14,304	14,304	—	13,935	369	982	100,868	101,850	12	1,629	16.1
60	Ugocsa	4,404	3,083	1,321	2,882	1,522	4,301	65,740	70,041	124	451	13.0
61	Ung , ...	15,169	9,573	5,596	11,355	3,814	253	7,606	7,859	197	1,573	15.2
62	Vas	54,854	49,697	5,157	53,778	1,076	147,018	375,588	522,606	—	5,516	13.2
63	Veszprém . . .	32,786	20,322	12,464	26,486	6,300	2,809	143,481	146,290	258	3,708	12.3
64	Zala	38,821	29,127	9,694	33,485	6,336	297,491	295,794	593,285	1	5,103	13.1
65	Zemplén	30,205	22,495	7,710	22,791	7,414	13,468	180,727	194,195	268	3,448	12.5
66	Zólyóm	14,989	14,989	—	14,571	418	324	2,588	2,912	-	2,459	21.1
	34-től 66-ig összesen	889,279	710,834	178,445	793,139	96,140	1.423,519	7.243,872	8.667,391	6,506	100806	14.9
	Ehhez 1-től 33-ig összesen	730,413	605,592	124,821	640,028	90,385	1.177,925	4.956,069	6.133,994	5,792	90826	17.1
	Főösszeg . .	1.619,692	1.316,426	303,266	1.433,167	186,525	2.601,444	12199941	14801385	12,298	191632	16.0

Digitized by Google

VII. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák száma összesen	Hány iskolában tanitottak: kizárólag magyar nyelven	kizárólag német nyelven	kizárólag román nyelven	kizárólag tót nyelven	kizárólag szerb nyelven	kizárólag horvát nyelven	kizárólag ruthen nyelven	vegyes: német-magyar nyelven	vegyes: román-magyar nyelven	vegyes: tót-magyar nyelven	vegyes: szerb-magyar nyelven	vegyes: horvát-magyar-ruthen-magyar nyelven	vegyes: más két nyelven	vegyes: más három nyelven
1	Budapest	142	133	—	—	—	—	—	—	6	—	1	2	—	—	—	—
2	Abaúj	243	179	—	—	9	—	—	1	5	—	44	—	—	5	—	—
3	Alsó-Fehér	257	65	12	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arad	319	85	18	208	—	5	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—
5	Árva	105	3	2	—	92	—	—	—	3	—	5	—	—	—	—	—
6	Bács-Bodrog	400	149	67	—	11	91	7	4	38	—	3	1	18	—	1	10
7	Baranya	404	181	62	—	—	16	6	—	96	—	—	9	9	—	3	22
8	Bars	213	74	6	—	54	—	—	—	11	—	64	—	—	—	—	4
9	Bereg	264	108	2	—	—	—	—	55	12	—	1	—	—	86	—	—
10	Besztercze-Naszód	119	7	35	76	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
11	Békés	198	135	4	3	32	—	—	—	6	1	16	—	—	—	—	1
12	Bihar	598	299	—	195	—	—	—	—	3	93	6	—	—	2	—	—
13	Borsod	264	248	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	14	—	—
14	Brassó	74	20	21	28	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1
15	Csanád	87	60	—	9	8	5	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—
16	Csík	92	82	—	8	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
17	Csongrád	135	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Esztergom	80	62	3	—	2	—	—	—	8	—	5	—	—	—	—	—
19	Fehér	237	214	—	—	—	—	—	—	16	—	3	4	—	—	—	—
20	Fogaras	107	6	3	96	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
21	Gömör	300	154	—	—	103	—	—	—	3	—	39	—	—	—	—	—
22	Győr	129	128	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
23	Hajdú	106	106	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Háromszék	168	146	—	17	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—
25	Heves	188	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Hont	179	85	—	—	82	—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	4
27	Hunyad	305	50	2	250	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1
28	Jász-N.Kun-Szolnok	178	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Kis-Küküllö	193	65	32	90	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—
30	Kolozs	318	105	7	181	—	—	—	—	6	13	—	—	—	—	—	—
31	Komárom	165	146	3	—	—	—	—	—	6	—	10	—	—	—	—	—
32	Krassó	305	6	20	224	1	13	8	1	17	10	—	—	—	—	3	2
33	Liptó	107	4	3	—	88	—	—	—	3	—	9	—	—	—	—	—
	1-től 33-ig összesen	6,979	3,606	302	1,571	482	131	21	61	259	130	213	16	27	107	8	45

Digitized by Google

VII. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák száma összesen	Hány iskolában tanitottak: kizárólag magyar	kizárólag német	kizárólag román	kizárólag tót	kizárólag szerb	kizárólag horvát	kizárólag ruthen	vegyes német-magyar	vegyes román-magyar	vegyes tót-magyar	vegyes szerb-magyar	vegyes horvát-magyar	vegyes ruthen-magyar	vegyes más két	vegyes más három
			nyelven														
34	Maros-Torda	267	155	6	103	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
35	Mármaros	200	31	—	38	—	—	—	56	3	19	—	—	—	52	—	1
36	Moson	73	9	36	—	—	—	7	—	19	—	—	—	—	—	2	—
37	Nagy-Küküllő	234	17	91	119	—	—	—	—	3	4	—	—	—	—	—	—
38	Nográd	305	185	3	—	77	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	2
39	Nyitra	431	66	25	—	250	—	—	—	22	—	66	—	—	—	—	2
40	Pest-Pilis-Solt-K.-Kun	464	363	1	—	1	—	—	—	49	—	33	8	3	—	1	5
41	Pozsony	298	102	31	—	102	—	—	—	35	—	13	—	—	—	5	10
42	Sáros	265	—	—	—	154	—	—	90	12	—	6	—	—	—	3	—
43	Somogy	385	351	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—	8	—	—	—
44	Sopron	268	129	100	—	—	—	23		8	—	—	—	1	—	5	2
45	Szabolcs	271	259	—	—	—	—	—	—	—	2	10	—	—	—	—	—
46	Szatmár	423	244	2	135	—	—	—	—	18	21	—	—	—	3	—	—
47	Szeben	149	5	41	98	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	1
48	Szepes	241	2	81	—	134	—	—	18	4	—	—	—	—	—	2	—
49	Szilágy	300	100	—	87	1	—	—	—	4	107	1	—	—	—	—	—
50	Szolnok-Doboka	344	59	5	280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	Szörény	119	2	3	62	5	2			13	22	—	—	—	—	1	—
52	Temes	360	27	—	70	—	25	—	—	104	79	5	27	—	—	11	12
53	Tolna	203	128	24	—	—	4		—	46	—	—	1	—	—	—	—
54	Torda-Aranyos	213	71	1	133	—	—	—	—	—	8	—	—	—			—
55	Torna	51	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
56	Torontál	314	49	83	45	4	83	5	bolg. 5	34	—	1	—	2	bolg. 3	—	—
57	Trencsén	358	14	3	—	272	—	—	—	24	—	45	—	—	—	—	—
58	Turócz	80	20	5	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Udvarhely	148	139	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Ugocsa	93	45	—	9	—	—	—	11	1	—	—	—	—	27	—	—
61	Ung	215	75	—	—	10	—	—	52	—	—	31	—	—	39	5	3
62	Vas	480	245	21	—	vend 2	—	1	—	154	—	30	—	12	—	—	15
63	Veszprém	302	242	—	—	—	—	—	—	56	—	3	—	—	—	—	1
64	Zala	396	333	—	—	2	—	11	—	14	—	7	—	26	—	—	3
65	Zemplén	453	185	—	—	84	—	—	100	7	—	59	—	—	14	4	—
66	Zólyom	151	34	—	—	81	—	—	—	—	—	36	—	—	—	—	—
	34—66-ig összesen	8,845	3,736	565	1,185	1,234	114	47	332	660	264	384	36	52	139	40	57
	Ehhez 1—33-ig összes.	6,979	3,606	302	1,571	482	131	21	61	259	130	213	16	27	107	8	45
	Főösszeg	15,824	7,342	867	2,756	1,716	245	68	393	919	394	597	52	79	246	48	102

Digitized by Google

VIII. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A tanitók száma volt összesen	A tanitók közül: minőségre nézve volt: a törv. 133. §. értelmében képesitett	minőségre nézve volt: a törv. 133. §. értelmében nem képesitett	állásra nézve volt: rendes	állásra nézve volt: segéd	hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban teljesen	hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban, de teljesen	hány volt képes magyarul oktatni: keveset	hány volt képes magyarul oktatni: semmit	hány szolgál: 0-10 év óta	hány szolgál: 10-20 év óta	hány szolgál: 20-30 év óta	hány szolgál: 30-40 év óta	hány szolgál: ismeretlen idő óta
1	Budapest . .	658	642	16	517	141	649	—	9	—	418	167	50	23	—
2	Abaúj	321	263	58	248	73	309	—	11	1	141	93	53	34	—
3	Alsó-Fehér .	296	149	147	278	18	119	—	49	128	186	73	21	16	—
4	Arad	374	317	57	311	63	350	18	4	2	189	84	74	27	—
5	Árva	129	94	35	120	9	35	18	50	26	50	36	16	27	—
6	Bács-Bodrog	786	736	50	734	52	605	50	66	65	364	211	127	84	—
7	Baranya . . .	493	420	73	431	62	461	9	15	8	161	134	100	98	—
8	Bars	236	185	51	218	18	163	40	20	13	96	55	40	45	—
9	Bereg	284	223	61	256	28	209	—	46	29	133	73	46	32	—
10	Besztercze-Naszód . .	179	139	40	153	26	21	—	18	140	88	55	27	9	—
11	Békés	274	227	47	270	4	271	3	—	—	128	77	40	29	—
12	Bihar	688	530	158	599	89	540	135	—	13	323	200	91	74	—
13	Borsod . . .	341	282	59	307	34	341	—	—	—	115	81	57	88	—
14	Brassó . . .	211	195	16	192	19	69	5	73	64	104	64	33	10	—
15	Csanád . . .	112	100	12	105	7	101	9	2	—	65	27	9	11	—
16	Csík	160	144	16	124	36	151	4	5	—	98	30	19	13	—
17	Csongrád . .	260	221	39	228	32	260	—	—	—	120	73	43	24	—
18	Esztergom .	117	109	8	92	25	115	2	—	—	54	31	17	15	—
19	Fehér	326	297	29	290	36	325	—	1	—	134	87	57	48	—
20	Fogaras . . .	148	105	43	132	16	20	6	46	76	99	28	18	3	—
21	Gömör . . .	344	279	65	273	71	316	22	6	—	144	77	60	63	—
22	Győr	201	177	24	167	34	199	—	1	1	85	50	30	36	—
23	Hajdú	200	173	27	168	32	200	—	—	—	122	38	19	21	—
24	Háromszék .	261	241	20	235	26	250	7	4	—	155	58	25	23	—
25	Heves	289	264	25	247	42	287	2	—	—	111	89	49	40	—
26	Hont	213	152	61	204	9	197	13	3	—	78	46	36	53	—
27	Hunyad . . .	351	213	138	334	17	109	112	85	45	255	64	23	9	—
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	291	258	33	259	32	291	—	—	—	144	69	42	36	—
29	Kis-Küküllő .	206	112	94	193	13	97	46	14	49	111	62	22	11	—
30	Kolozs . . .	357	210	147	324	33	233	36	50	38	192	99	47	19	—
31	Komárom . .	256	222	34	207	49	256	—	—	—	110	62	32	52	—
32	Krassó . . .	362	297	65	320	42	51	22	120	169	125	113	85	39	—
33	Liptó	138	111	27	134	4	37	20	51	30	59	33	17	29	—
	1–33-ig összes.	9862	8087	1775	8670	1192	7637	579	749	897	4757	2539	1425	1141	—

Digitized by Google

VIII. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A tanitók száma volt összesen	A tanitók közül: minőségre nézve volt: a törv. 133. §. értelmében képesitett	minőségre nézve volt: a törv. 133. §. értelmében nem képesitett	állásra nézve volt: rendes	állásra nézve volt: segéd	hány volt képes magyarul oktatni: szó- és irásban teljesen	hány volt képes magyarul oktatni: csak szóban, de teljesen	hány volt képes magyarul oktatni: keveset	hány volt képes magyarul oktatni: semmit	hány szolgál: 0-10 év óta	hány szolgál: 10-20 év óta	hány szolgál: 20-30 év óta	hány szolgál: 30-40 év óta	hány szolgál: ismeretlen idő óta
34	Maros-Torda	312	107	205	306	6	195	—	44	73	150	73	54	35	—
35	Mármaros .	216	138	78	136	80	58	69	53	36	103	68	34	11	—
36	Moson	117	113	4	90	27	66	20	25	6	46	29	21	21	—
37	Nagy-Küküllő	377	278	99	336	41	22	84	48	223	191	115	50	21	—
38	Nógrád . . .	355	295	60	334	21	320	27	8	—	148	74	65	68	—
39	Nyitra . . .	626	464	162	485	141	480	43	12	91	305	154	78	89	—
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun . .	813	721	92	707	106	810	2	1	—	352	198	121	126	16
41	Pozsony . . .	523	447	76	451	72	159	238	85	41	220	145	80	78	—
42	Sáros	287	216	71	212	75	64	49	113	61	112	77	50	48	—
43	Somogy . . .	464	401	63	408	56	464	—	—	—	186	113	72	93	—
44	Sopron . . .	410	373	37	310	100	281	58	—	71	159	108	55	83	5
45	Szabolcs . . .	311	253	58	290	21	311	—	—	—	128	106	37	40	—
46	Szatmár . .	492	390	102	449	43	415	—	62	15	206	128	76	59	23
47	Szeben . . .	301	242	59	278	23	44	48	30	179	169	78	39	15	—
48	Szepes	351	303	48	327	24	157	137	—	57	132	102	59	58	—
49	Szilágy . . .	304	206	98	288	16	232	20	21	31	121	89	49	45	—
50	Szolnok-Doboka	339	231	108	329	10	118	7	51	163	202	91	35	11	—
51	Szörény . . .	132	109	23	122	10	19	8	51	54	47	55	27	3	—
52	Temes . . .	614	577	37	597	17	306	110	131	67	248	176	125	65	—
53	Tolna	335	303	32	277	58	332	—	3	—	144	79	58	54	—
54	Torda-Aranyos	223	95	128	85	138	121	31	28	43	160	38	15	10	—
55	Torna	52	36	16	35	17	52	—	—	—	24	16	4	8	—
56	Torontál . .	588	558	30	588	—	327	75	134	52	227	161	106	94	—
57	Trencsén . .	444	247	197	316	128	171	—	96	177	251	102	51	40	—
58	Turócz . . .	95	78	17	80	15	30	20	10	35	45	26	14	10	—
59	Udvarhely .	189	167	22	167	22	180	2	2	5	97	51	19	22	—
60	Ugocsa . . .	95	66	29	67	28	82	9	4	—	37	19	28	11	—
61	Ung	227	189	38	220	7	201	10	10	6	91	58	43	35	—
62	Vas	596	497	99	561	35	479	27	46	44	236	166	92	102	—
63	Veszprém . .	405	328	77	354	51	392	12	1	—	152	94	64	95	—
64	Zala	520	425	95	423	97	481	—	21	18	175	139	92	114	—
65	Zemplén . .	493	227	266	429	64	382	—	79	32	228	124	73	68	—
66	Zólyom . . .	196	136	60	152	44	100	40	4	52	103	38	29	26	—
	34—66-ig összesen	11802	9216	2586	10209	1593	7851	1146	1173	1632	5195	3090	1815	1658	44
	Ehhez 1—33-ig összesen . . .	9862	8087	1775	8670	1192	7637	579	749	897	4757	2539	1425	1141	—
	Főösszeg . . .	21664	17303	4361	18879	2785	15488	1725	1922	2529	9952	5629	3240	2799	44

Digitized by Google

IX. a) Tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák száma volt összesen	Az iskolák közül hány volt elhelyezve		Hány tanító számára volt lakás természetben	Hány faiskola volt összesen	Hány iskolakert volt összesen	Hány iskola birt testgyakorló helyiséggel
			saját házában	bérházban				
1	Budapest	142	85	57	86	5	18	58
2	Abaúj	243	230	13	223	130	125	41
3	Alsó-Fehér	257	205	52	202	106	144	95
4	Arad	319	302	17	325	133	228	64
5	Árva	105	95	10	122	44	5	9
6	Bács-Bodrog	400	353	47	446	136	109	110
7	Baranya	404	395	9	435	249	294	113
8	Bars	213	204	9	214	173	114	95
9	Bereg	264	241	23	266	135	136	21
10	Besztercze-Naszód	119	113	6	106	97	80	45
11	Békés	198	171	27	235	85	30	71
12	Bihar	598	555	43	643	323	24	170
13	Borsod	264	249	15	255	211	168	81
14	Brassó	74	68	6	123	40	38	43
15	Csanád	87	82	5	104	80	38	82
16	Csík	92	85	7	117	67	59	76
17	Csongrád	135	111	24	132	76	51	121
18	Esztergom	80	76	4	102	57	24	63
19	Fehér	237	226	11	299	210	198	194
20	Fogaras	107	101	6	95	52	56	49
21	Gömör	300	292	8	326	191	279	213
22	Győr	129	119	10	127	103	80	122
23	Hajdú	106	92	14	147	39	89	67
24	Háromszék	168	150	18	151	75	85	75
25	Heves	188	172	16	193	113	69	29
26	Hont	179	169	10	191	170	144	173
27	Hunyad	305	184	121	231	77	142	75
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	178	166	12	169	71	80	96
29	Kis-Küküllő	193	163	30	191	99	97	74
30	Kolozs	318	277	41	296	107	194	77
31	Komárom	165	153	12	189	91	99	26
32	Krassó	305	286	19	290	161	60	49
33	Liptó	107	93	14	125	41	5	12
	1-től 33-ig összesen	6979	6263	716	7156	3747	3362	2693

Digitized by Google

IX. b) Tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák száma volt összesen	Az iskolák közül hány volt elhelyezve		Hány tanító számára volt lakás természetben	Hány faiskola volt összesen	Hány iskolakert volt összesen	Hány iskola birt testgyakorló helyiséggel
			saját házában	bérházban				
34	Maros-Torda	267	237	30	261	75	2	10
35	Mármaros	200	189	11	189	60	99	16
36	Moson	73	72	1	97	68	29	32
37	Nagy-Küküllő	234	204	30	297	153	182	104
38	Nógrád	305	299	6	323	140	213	54
39	Nyitra	431	366	65	465	340	338	386
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	464	418	46	531	282	143	93
41	Pozsony	298	260	38	290	233	100	176
42	Sáros	265	233	32	244	155	155	17
43	Somogy	385	377	8	394	248	2	36
44	Sopron	268	254	14	303	228	67	119
45	Szabolcs	271	263	8	290	133	203	109
46	Szatmár	423	417	6	435	102	231	411
47	Szeben	149	130	19	212	76	90	45
48	Szepes	241	232	9	248	167	179	63
49	Szilágy	300	275	25	288	244	4	74
50	Szolnok-Doboka	344	283	61	295	94	138	14
51	Szörény	110	104	6	102	14	13	9
52	Temes	360	340	20	502	288	—	179
53	Tolna	203	193	10	251	129	141	145
54	Torda-Aranyos	213	196	17	194	68	160	115
55	Torna	51	50	1	52	46	33	20
56	Torontál	314	267	47	500	241	14	164
57	Trencsén	358	254	104	324	168	182	56
58	Turócz	80	66	14	95	29	55	21
59	Udvarhely	148	144	4	187	125	120	120
60	Ugocsa	93	92	1	94	56	37	10
61	Ung	215	195	20	213	118	28	41
62	Vas	480	466	14	491	404	443	380
63	Veszprém	302	291	11	335	264	9	271
64	Zala	396	371	25	406	204	64	63
65	Zemplén	453	421	32	451	230	274	105
66	Zólyom	151	128	23	176	77	95	32
	34-től 66-ig összesen	8845	8087	758	9535	5259	3843	3490
	Ehhez 1—33-ig összesen	6979	6263	716	7156	3747	3362	2693
	Főösszeg	15,824	14,350	1474	16,691	9006	7205	6183

Digitized by Google

X. a) Tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A tantermek száma	A tantermek fölszereléséhez tartozó, az oktatáshoz szükségesebb taneszközökből volt:															
			iskolai irótábla	szemléltető képek a beszéd és ért. gyakorlatához	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térképe: Magyarország	fali térképe: Ösztr. magy. monarchia	fali térképe: Europa	fali térképe: a föld öt része	földgömb	fali táblák: természetrajzi	fali táblák: természettani	fali táblák: rajz- és szépirási	tanitói és iskolai könyvgyüjtemény	testgyakorló eszköz	népkönyvtár
1	Budapest . . .	592	686	3	245	74	1027	121	58	58	154	330	104	20	75	48	—	
2	Abaúj	310	330	18	218	190	297	60	184	23	221	170	126	35	50	11	—	
3	Alsó-Fehér . .	314	311	8	161	88	176	20	89	26	93	124	37	17	39	15	10	
4	Arad	370	417	74	438	246	321	294	299	265	285	181	72	295	65	8	40	
5	Árva	132	166	—	108	80	83	61	39	20	94	78	76	2	18	4	—	
6	Bács-Bodrog .	796	1113	21	532	323	943	103	230	47	866	305	185	60	115	79	51	
7	Baranya	504	590	71	434	380	484	182	281	64	338	230	83	114	59	45	20	
8	Bars	253	283	63	226	151	132	30	89	26	164	128	106	15	51	43	1	
9	Bereg	288	281	9	275	189	193	—	110	99	182	155	81	10	60	4	60	
10	Besztercze-Naszód	177	185	3	75	—	269	—	—	—	73	42	18	—	29	10	25	
11	Békés	273	461	20	152	154	327	19	48	22	138	127	44	—	45	25	—	
12	Bihar	688	876	88	524	201	277	5	178	53	257	238	59	52	118	47	—	
13	Borsod	315	366	—	272	—	213	11	178	—	212	189	101	—	61	22	6	
14	Brassó	229	275	30	70	109	236	43	58	50	93	143	73	71	45	24	—	
15	Csanád	113	153	30	99	162	89	16	46	13	64	71	14	60	25	9	25	
16	Csík	159	166	1	117	—	249	—	—	—	88	87	56	—	48	32	—	
17	Csongrád . . .	251	404	—	172	—	422	—	—	—	125	68	33	—	31	20	31	
18	Esztergom . .	123	146	4	96	89	79	79	35	20	80	66	21	10	23	8	—	
19	Fehér	342	452	6	256	391	345	42	305	22	234	224	211	25	104	102	30	
20	Fogaras	153	166	14	49	86	66	33	61	36	68	76	29	35	16	19	—	
21	Gömör	350	491	4	268	202	221	80	199	42	230	456	141	119	127	52	20	
22	Győr	191	241	3	137	224	119	28	89	23	121	111	41	120	105	11	10	
23	Hajdú	193	324	2	113	103	106	55	106	60	119	119	64	—	50	15	3	
24	Háromszék . .	251	275	9	163	—	447	—	—	—	163	128	84	—	61	10	14	
25	Heves	258	297	3	198	190	186	53	156	37	182	159	108	21	58	20	—	
26	Hont	217	177	4	168	133	158	41	152	130	136	124	31	35	123	4	11	
27	Hunyad	346	296	—	226	—	168	—	—	—	92	87	41	—	44	11	4	
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok . . .	292	462	—	193	187	138	38	85	56	147	140	66	55	54	16	17	
29	Kis-Küküllő . .	253	236	37	142	116	94	55	14	3	88	95	47	15	50	16	—	
30	Kolozs	389	408	6	265	42	74	28	40	17	126	108	63	14	33	17	13	
31	Komárom . . .	257	354	5	169	154	345	34	113	14	152	128	31	3	43	20	43	
32	Krassó	366	408	2	224	227	222	124	195	10	242	116	72	75	1	36	—	
33	Liptó	140	190	—	102	75	80	64	46	26	93	87	83	13	31	8	9	
	1-től 33-ig összesen	9885	11,986	538	6857	4566	8586	1719	3483	1262	5222	4819	2398	1292	1857	811	440	

Digitized by Google

X. b) **Tábla.**

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	A tantermek száma	A tantermek fölszereléséhez tartozó, az oktatáshoz szükségesebb taneszközökből volt:															
			iskolai irótábla	szemléltető képek a beszéd- és ért. gyakorlathoz	fali olvasó tábla gyüjtemény	számoló gép	fali térképe: Magyarország	fali térképe: Osztr. magy. monarchia	fali térképe: Europa	fali térképe: a föld öt része	földgömb	fali táblák: természetrajzi	fali táblák: természettani	fali táblák: rajz- és szépirási	gyüjtemény: tanitói és iskolai könyv-	gyüjtemény: testgyakorló eszköz	népkönyvtár
34	Maros-Torda .	314	311	3	234	75	144	—	20	17	125	97	24	—	6	10	6
35	Mármaros . .	216	215	1	179	94	94	94	63	12	125	112	61	—	37	7	1
36	Moson	116	173	31	100	101	75	49	69	46	272	73	69	13	36	6	—
37	Nagy-Küküllő.	401	474	47	191	133	48	43	29	17	181	181	146	106	102	40	—
38	Nógrád	355	376	68	366	183	172	65	138	65	234	181	61	100	48	18	22
39	Nyitra	634	419	25	388	551	387	105	387	45	364	347	280	420	104	384	76
40	Pest-Pilis-Solt-Kis Kun . . .	816	1163	32	571	346	270	64	232	52	390	360	112	46	151	50	78
41	Pozsony	522	627	9	290	120	382	151	283	65	282	276	170	8	106	51	—
42	Sáros	296	333	—	341	112	146	14	100	107	150	121	38	—	29	3	—
43	Somogy	477	565	1	369	—	897	—	—	—	318	255	148	—	66	23	—
44	Sopron	406	559	35	283	217	336	251	240	121	310	51	35	—	67	48	25
45	Szabolcs	315	389	3	277	50	271	135	260	20	274	268	200	6	69	39	11
46	Szatmár	490	626	24	417	236	362	88	222	49	245	288	62	—	39	1	—
47	Szeben	331	372	—	127	—	465	—	—	—	110	158	70	—	62	16	—
48	Szepes	349	343	5	260	141	437	270	120	47	237	191	68	—	59	50	—
49	Szilágy	325	345	4	298	259	369	94	175	24	159	204	198	25	60	20	—
50	Szolnok-Doboka	313	308	10	300	210	224	19	40	4	101	81	37	—	18	4	—
51	Szörény	136	153	5	106	85	106	69	68	4	98	42	20	—	16	4	—
52	Temes	600	859	—	457	—	1209	—	—	—	368	357	160	—	143	104	—
53	Tolna	334	436	1	258	203	203	180	190	190	195	150	73	—	79	107	—
54	Torda-Aranyos	231	231	4	210	116	163	19	40	23	142	65	33	13	17	10	5
55	Torna	51	64	—	45	33	43	12	36	4	39	34	29	18	21	9	—
56	Torontál . . .	597	833	147	495	216	258	154	207	121	263	244	198	29	137	111	137
57	Trencsén . . .	447	476	11	338	211	248	240	248	198	230	210	166	154	47	16	47
58	Turócz	95	116	14	52	116	60	78	40	16	60	50	36	60	26	15	—
59	Udvarhely . .	200	212	4	165	137	192	36	62	54	159	148	34	6	63	6	12
60	Ugocsa	100	92	—	77	51	65	4	48	2	59	70	39	14	—	2	—
61	Ung	232	234	1	160	152	20	18	15	15	158	111	73	5	43	—	37
62	Vas	620	850	87	572	363	383	250	311	36	442	381	225	5	119	330	1
63	Veszprém . . .	413	485	—	404	—	655	—	—	—	270	271	121	—	77	83	—
64	Zala	560	661	93	379	257	335	—	260	29	336	245	73	16	61	18	60
65	Zemplém . . .	518	568	55	465	234	288	86	207	46	318	245	73	8	60	16	1
66	Zólyom	193	212	5	105	40	100	99	100	5	101	87	52	159	30	14	—
	34—66-ig összesen	11,953	14,080	735	9279	5042	9507	2687	4210	1434	7115	5954	3184	1211	1998	1615	519
	Ehhez 1—33-ig összesen . . .	9885	11,986	538	6857	4566	8586	1719	3483	1262	5222	4819	2398	1292	1857	811	440
	Főösszeg . .	21,838	26,066	1273	16,136	9608	18,093	4406	7693	2696	12,337	10,773	5582	2503	3855	2426	959

Digitized by Google

XI. a) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák évi jövedelme						
		kitett volt			származott			
		készpénzben	természetben pénzértékre számítva	e kettő együttvéve összesen	ingatlan vagyonból		tőkepénzből	
					melynek			
					értéke	jövedelme	mennyisége	kamatja
		for			in		t	
1	Budapest	987.680	19,400	961,590	108.000	21,444	106,795	10.190
2	Abaúj	96.049	29.949	125,998	74,226	7,536	83,952	5.035
3	Alsó-Fehér	55,385	16.788	72,173	57,455	4,630	80,739	5.083
4	Arad	150.130	34.982	185,112	159.080	10,328	31,499	1,716
5	Árva	30.478	8,206	38,684	1.670	71	2,578	344
6	Bács-Bodrog	500.926	73.656	574.582	528,701	44,209	391,954	28.954
7	Baranya	121.328	108,101	229,429	221,496	23,188	37,703	2,146
8	Bars	70.492	28,028	98,520	141.686	13,514	13,027	1,163
9	Bereg	58,032	36,124	94.156	100,990	9,497	33,539	2.155
10	Besztercze-Naszód	49.328	2,832	52,160	1,670	153	169,643	9,692
11	Békés	101,197	68,668	169,865	346,412	32,522	26.322	1,555
12	Bihar	154.314	102,353	256,667	435.740	40.467	247,893	14,496
13	Borsód	78.435	42,457	120,892	271.202	22,978	74.713	4,962
14	Brassó	105,407	300	105,707	11.930	893	30,889	1,514
15	Csanád	48.419	15,653	64,072	89,600	7,523	23.470	1,456
16	Csík	61.379	11.472	72.851	26.831	969	59,548	3,905
17	Csongrád	165.945	7,106	173,051	11,470	1,116	10,849	927
18	Esztergom	47.901	13,588	61.489	74,580	5,800	10,893	733
19	Fehér	146.473	30,875	177,348	373,192	22,523	79,810	5,046
20	Fogaras	38.804	440	39,244	40,870	8.370	114,476	9,344
21	Gömör	83,970	50,447	134.417	121.678	15,047	90.430	5,837
22	Győr	68.328	23.842	92,170	133.140	10,354	52.970	2,301
23	Hajdú	107.734	15,849	123,583	123,880	13.891	23.074	1,260
24	Háromszék	81,957	23,761	105,718	11.272	736	80.841	6,653
25	Heves	95,941	33,878	129,819	285,870	28,708	19,033	1,920
26	Hont	44.384	56.337	100,721	124.467	14.421	29.277	1,782
27	Hunyad	83,347	8.234	91,581	17.706	1.261	52.689	3,441
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	134,088	25,337	159.425	232.700	16.494	45,433	3,503
29	Kis-Küküllő	21.762	25,584	47,346	9,828	1,021	60.170	4,754
30	Kolozs	90.407	13.441	103,848	24.660	2,047	15.649	1,190
31	Komárom	71,753	42,788	114.541	279.637	20,661	68,763	3,769
32	Krassó	140.903	36.394	177.297	356.000	29,056	45.669	3,877
33	Liptó	40,391	13,021	53,412	36,105	1,965	7,215	512
	1—33-ig összesen	4.087,577	1019,891	5.107,468	4.833,744	428,393	2.220,505	151,213

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

Az iskolák évi jövedelme származott					volt összesen	A megye összes (állami) egyenes adója az adófelügyelői kimutatás szerint volt	Az iskolák évi jövedelme az állami egyenes adó hány %-lékának felelt meg	Folyó szám
tandijból	segélyekből, névszerint			egyéb forrásokból				
	államiból	községiből	egyházból					
forint						forint		
153,972	69,743	703,446	16,587	31,698	1.007,080	8.243,389	12.2	1
25,688	3,249	55,767	19,805	8,918	125,998	751,616	16.7	2
7,051	15,346	8,846	28,511	2,706	72,173	621,102	11.6	3
11,545	3,359	146,590	8,686	2,938	185,112	1.797,565	10.2	4
11,596	2,410	21,816	526	1,921	38,684	240,131	16.1	5
24,778	14,952	370,184	68,848	22,657	574,582	4.727,962	12.1	6
25,235	—	89,649	62,477	26,734	229,429	1.718,338	13.3	7
20,184	6,357	25,781	19,717	11,804	98.520	759,152	12.9	8
9,541	15,731	26,271	27,639	3,322	94,156	468,885	22.4	9
3,425	3,308	9,989	13,523	12,070	52,160	321,116	16.2	10
15,872	3,600	11,958	93,309	11,049	169,865	1.377,000	12.3	11
43,730	6,685	26,733	116,763	7,793	256,667	1.815,317	14.1	12
23,292	10,109	10,857	30,188	18,506	120,892	1.055,920	11.4	13
15,402	20,077	29,382	33,782	4,657	105,707	468,423	22.3	14
10,021	—	16,382	27,360	1,330	64,072	869,008	7.3	15
961	14,312	31,323	17,019	4,362	72,851	253,067	28.7	16
17,747	25,570	79,844	39,815	8,032	173,051	1.232,532	14.0	17
5,778	—	34,408	5,482	9,288	61,489	431,695	14.2	18
21,362	3,066	58,411	48,251	18,689	177,348	1.664,914	10.6	19
656	3,612	17,112	4,043	1,107	39,244	243,924	16.0	20
21,461	5,048	34,399	32,871	19,754	134,417	715,749	18.7	21
20,485	1,850	6,244	48,012	2,924	92,170	737,436	12.5	22
21,137	—	36,161	50,812	322	123,583	997,841	12.3	23
4,223	44,932	21,983	21,161	6,030	105,718	345,024	30.6	24
11,650	882	39,071	13,579	34,009	129,819	1.059,798	12.2	25
11,903	5,896	12,997	36,085	17,637	100,721	616,274	16.3	26
3,620	17,463	24,966	24,273	16,557	91,581	713,514	12.8	27
19,770	2,647	51,077	58,482	7,452	159,425	1.593,482	10.0	28
1,948	5,197	1,054	30,839	2,533	47,346	350,066	13.5	29
19,464	18,999	19,364	38,286	4,498	103,848	792,849	13.1	30
19,961	—	22,815	30,327	17,008	114,541	851,156	13.4	31
6,763	11,627	71,594	21,866	32,514	177,297	1.083,281	7.6	32
15,033	4,460	23,563	5,690	2,189	53,412	282,589	18 8	33
605,926	314,327	2.140,037	1.094,564	373,008	5,107,468	39,200,115	13.03	

Digitized by Google

XI. b) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák évi jövedelme kitett volt: készpénzben	kitett volt: természetekben pénzértékre számítva	kitett volt: e kettő együttvéve összesen	származott: ingatlan vagyonból: értéke	származott: ingatlan vagyonból: jövedelme	származott: tőkepénzből: mennyisége	származott: tőkepénzből: kamatja
			f o r		i	n	t	
34	Maros-Torda	59,506	25,235	84.741	4,200	529	27,702	2.116
35	Mármaros	51,569	3,592	55.161	1,763	141	13.426	1,157
36	Moson	51,319	18,205	69,524	101,828	5,959	10.662	534
37	Nagy-Küküllő	65.724	39,706	105.430	12,167	1,357	134,046	10,251
38	Nógrád	77,939	60,236	138,175	206,335	16,329	75,232	4,127
39	Nyitra	223,459	41.192	264,651	133.845	10,197	25.421	1,421
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	321,386	117,529	438,915	743,121	55,837	72.090	4,995
41	Pozsony	229,977	6,041	236,018	71,192	5.701	112,342	6.372
42	Sáros	55,749	17,399	73,148	140,130	8.871	29,726	1,501
43	Somogy	85.052	95,807	180.859	352.750	32,680	19,412	1,279
44	Sopron	132,961	68,912	201,873	393.441	24,305	192.882	10,053
45	Szabolcs	51.706	66,334	118,040	224.692	13,533	109.275	5,930
46	Szatmár	101,365	51,587	252.952	187.877	13,785	28,116	1,899
47	Szeben	91,818	20.691	112.509	119,802	7,713	155,704	9.046
48	Szepes	173.002	20,445	193.447	44,976	3.652	22,685	1,262
49	Szilágy	57,504	32.070	89,574	48.357	2,884	38,015	2,717
50	Szolnok-Doboka	69,910	16,189	86.099	80,505	6,992	48.424	3,476
51	Szörény	49.112	11,334	60,446	82,551	8.980	99,014	8,627
52	Temes	362,131	55,312	417,443	37,865	4,249	124,447	11.509
53	Tolna	62,677	114,618	177,295	345,757	21,244	76,330	4.724
54	Torda-Aranyos	55,394	862	56,256	14,940	990	36.506	2.397
55	Torna	6,325	7,057	13.382	18,639	2,266	880	96
56	Torontál	281,826	58,900	340,726	310,785	13,630	220,741	16.210
57	Trencsén	131,851	8,400	150,251	4,540	578	147,412	8,857
58	Turócz	24,551	8,048	32,599	15,970	1,414	450	31
59	Udvarhely	25,986	26,703	52,689	5,000	341	66,412	4.986
60	Ugocsa	16.137	17,660	33,797	24,240	2,424	2,158	178
61	Ung	38,732	11.669	50,401	90,375	7,062	55,235	4,276
62	Vas	180,379	78,252	258,631	413,820	31.555	22,970	1,479
63	Veszprém	134,808	51,187	185,995	497,740	31,425	148.908	8,558
64	Zala	223.175	62,022	285.197	325.746	23,743	44,410	1.988
65	Zemplém	108,454	57,759	166,213	369,870	30,434	77,980	5,737
66	Zólyom	65.582	11,662	77,244	64,919	4,145	203,059	12.233
	34-től 66-ig összesen	3.667,066	1.282,615	4.949,681	5.489,838	394.945	2.442,072	160,025
	Ehhez 1—33-ig összesen	4.087,577	1.019,891	5.107,468	4.833,744	428,393	2.220,505	151,213
	Főösszeg	7.754,643	2.302,506	1.057,149	10.323,582	823,338	4.662,577	311.238

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

Az iskolák évi jövedelme származott					volt összesen	A megye összes (állami) egyenes adója az adófelügyelői kimutatás szerint volt	Az iskolák évi jövedelme az állami egyenes adó hány %-kának felelt meg	Folyó szám
tandíjból	segélyből, névszerint			egyéb forrásokból				
	államiból	községiből	egyháziból					
forint						forint		
11,856	6,059	15,447	37,801	10,933	84,741	525,440	16.1	34
4,448	9,761	23,325	10,491	5,838	55,161	543,384	10.7	35
7,219	—	36,814	10,452	8,546	69,524	665,699	10.4	36
5 261	2,396	18,170	57,793	10,202	105,430	465,144	22.6	37
23,822	12,714	48,721	23,072	9,390	138,175	1.052,018	13.1	38
73,548	7,161	72,504	58,542	36,278	264,651	2.059,951	12.8	39
43,656	12,682	174,171	133,090	14,481	438,915	3.577,205	12.2	40
63,581	10,662	135,527	6,535	7,640	236,018	2.262,483	10.4	41
10,621	3,180	5,254	41,825	1,896	73,148	514,891	14.2	42
46,225	1,980	6,301	87,003	5,391	180,859	1.393,819	12.9	43
30,278	3,454	44,467	64,572	24,744	201,873	1.592,705	12.6	44
23,027	3,567	5,349	64,268	2,366	118,040	902,756	13.0	45
16,351	4,839	22,185	77,549	10,344	152,952	1.179,938	12.9	46
15,000	5,848	46,166	13,487	15,249	112,509	606,876	18.5	47
37,186	11,020	77,344	22,278	40,705	193,447	613,998	31.5	48
7,102	9,690	9,128	57,384	669	89,574	684,939	13.7	49
8,940	20,452	30,552	10,004	5,683	86,099	505,190	17.0	50
1,495	19,921	17,389	1,470	2,564	60,446	201,245	30.0	51
55,426	24,234	181,777	136,430	3,818	417,443	3.074,914	13.5	52
21,873	5,134	50,506	59,184	14,630	177,295	1.422,568	12.4	53
3,522	14,045	8,094	6,565	20,643	56,256	378,186	14.8	54
2,532	—	2,727	4,909	852	13,382	81,448	16.4	55
7,823	30,801	180,041	82,249	9,972	340,726	4.516,550	7.3	56
32,223	23,561	56,416	16,125	2,491	140,251	746,618	18.7	57
10,696	8,530	7,264	3,116	1,548	32,599	185,016	17.5	58
5,098	10,462	4,600	25,137	2,065	52,689	237,587	22.1	59
2,445	1,338	8,021	16,782	2,609	33,797	205,512	16.4	60
6,849	6,901	12,824	7,093	5,396	50,401	415,273	12.1	61
62,231	24,541	32,458	94,030	12,337	258,631	1.509,796	17.1	62
46,694	7,687	18,733	57,012	15,886	185,995	1.114,065	16.5	63
45,824	52,428	51,700	82,555	26,959	285,197	1.611,588	17.6	64
31,773	13,833	11,828	68,530	4,078	166,213	1.062,489	15.6	65
16,776	6,162	21,274	11,801	4,853	77,244	417,749	18.4	66
786,401	375,043	1.443,077	1.449,134	341,056	4.949,681	36.327,043	13.62	—
605,926	314,327	2.140,037	1.094,564	373,008	5.107,468	39.200,115	13.03	—
1.392,327	689,370	3.583,114	2.543,698	714,064	10.057.149	75.527,158	13.32	—

Digitized by Google

XII. a) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák évi kiadása volt: a rendes tanitók fizetésére	a segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatás, világitás, javitásra stb.	tanszerekre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	összesen	Az iskolák kiadásából átlag esett: egy-egy rendes tanitóra	egy-egy segéd tanitóra	dologi szükségletekre
		f		o	r		i	n	t		
1	Budapest	573.357	78.651	60.538	12,383	1,805	280,346	1.007,080	1056.7	557.8	287.0
2	Abaúj	91,235	13.994	11,809	2.077	592	6,291	125,998	367.8	191.7	85.4
3	Alsó-Fehér	56.986	3,543	6.382	947	548	3,767	72.173	200.6	196.6	45.3
4	Arad	140.481	17,702	10.479	5,680	2,165	8.605	185.112	451.7	281.0	84.4
5	Árva	33.188	1.044	3.659	219	368	206	38.684	276.5	116.0	42.4
6	Bács-Bodrog	407,412	17.131	48.851	7,531	3,323	90.334	574.582	555.0	329.4	375.6
7	Baranya	181.366	13.423	18.921	2.038	885	12.796	229.429	418.9	216.5	85.1
8	Bars	79.758	6,347	7,005	653	586	4,171	98.520	365.8	352.6	71.3
9	Bereg	73.125	5 173	6,036	1,044	1.315	7,463	94.156	285 6	184.7	60.0
10	Besztercze-Naszód	42.758	4.593	2,310	533	537	1.429	52,160	279.4	176.6	40.4
11	Békés	144,776	1,300	12.035	1.589	1.181	8,984	169.865	536.2	325.0	120.1
12	Bihar	205,149	15,079	22,708	2.734	1.735	9,262	256,667	342.4	169.4	60.9
13	Borsod	94.514	7,818	6.494	295	400	11,371	120,892	307.8	230.0	70.3
14	Brassó	72,617	8,117	10.475	1,198	732	12,568	105.707	378.2	427.1	342.1
15	Csanád	50,497	1.820	43.76	759	1.005	5,615	64.072	480.9	260.0	135.1
16	Csik	47.720	9.414	5.325	1.960	6,454	1.978	72.851	384.8	261.5	170.8
17	Csongrád	118,954	15.440	17,132	3.504	1,304	16.717	173.051	521.7	428.5	286.3
18	Esztergom	37,719	6.819	2,632	572	595	13,152	61.489	405.8	272 8	211 5
19	Fehér	132.307	10.508	16.160	1.671	2.794	13.908	177.348	451.5	291.9	166.8
20	Fogaras	26.512	2,080	4.096	1,286	365	4.905	39.244	204.8	130.0	118.4
21	Gömör	92.909	11,462	8.489	1.160	419	19,978	134,417	340.3	161.8	100.4
22	Győr	65.092	7.877	6.517	609	1.314	10.761	92,170	389.7	231.7	148.9
23	Hajdú	90.798	7,188	10,085	1,414	1,024	13,074	123,583	540.4	224.6	241.5
24	Háromszék	83.403	5,730	6,844	2,059	2.304	5,378	105,718	354.9	220.3	98.7
25	Heves	96,250	5,679	8,844	1.276	449	17,321	129,819	411.3	135.0	147.8
26	Hont	91.271	2,758	4.495	926	470	801	100,721	447.4	306.4	37.3
27	Hunyad	71,283	4,318	7.962	1.410	1.465	5,143	91,581	213.4	254.0	52.4
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	126.351	4.380	13,857	2 405	811	11.621	159,425	487.9	136.8	161.2
29	Kis Küküllő	35.429	2.063	4,103	310	376	5,065	47,346	185.3	158.7	51.0
30	Kolozs	69,412	15,100	8.210	1,723	697	8,706	103,848	214.2	457.5	60.8
31	Komárom	27,539	13.396	7.363	1.174	1,320	3.749	114,541	422.9	243.4	82.4
32	Krassó	124,615	7.495	17,961	3,626	988	22.612	177,297	336.7	178.4	148.1
33	Liptó	45,406	560	6.745	137	271	293	53,412	338.8	140.0	69.2
	1—33-ig összesen	3.664,189	328,002	385,898	66,302	40,597	622,480	5.107,468	392.91	250.00	192.69

Digitized by Google

XII. b) tábla.

Magyarország népiskolái 1880-ban.

Folyó szám	A törvényhatóság neve	Az iskolák évi kiadása volt: a rendes tanitók fizetésére	a segéd tanitók fizetésére	fütésre, tisztogatás, világitás, javitásra stb.	tanszerekre	szegény tanulók segélyezésére	egyebekre	összesen	Az iskolák kiadásából átlag esett: egy-egy rendes tanitóra	egy-egy segéd tanitóra	dologi szükségletekre
		f	o	r		i		n	t		
34	Maros-Torda	68.418	2,865	7,317	372	302	5,467	84,741	223 6	477.5	50.4
35	Mármaros	30,553	9,931	4,825	2.477	303	7.072	55.161	224.6	124.1	73.3
36	Moson	44.893	7,462	6.294	803	681	9,391	69.524	498.8	276.3	235.1
37	Nagy-Küküllő	83.736	8.544	6,488	1,098	913	4,651	105.430	249.2	208.3	56.1
38	Nógrád	118.197	4.362	8,938	1.104	417	5,157	138.175	353.8	207.7	51.2
39	Nyitra	178,338	27,201	16,388	2.425	2 042	38,257	264,651	367.9	192.9	137.1
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	341,144	29.618	34,496	5,277	2.696	25,684	438,915	482.5	280.0	146.9
41	Pozsony	176,109	20,220	32.776	1,606	2,089	3.218	236,018	390.4	280.8	133.8
42	Sáros	52.736	12,002	3.784	691	429	3.506	73,148	248.7	160.3	31.7
43	Somogy	156,951	10.787	10 714	1,189	549	669	180,859	384.6	224.7	34.0
44	Sopron	152.109	18.979	18.743	1,362	1,137	9,543	201,873	490.6	189.8	114.9
45	Szabolcs	102,000	4,086	8.233	679	694	2,348	118.040	351.7	194.5	44.1
46	Szatmár	129,908	6.207	10.975	531	1.616	3.715	152.952	289.3	144.3	39.8
47	Szeben	91,227	1,231	8,890	1.744	803	8,614	112,509	324.5	53.5	134.5
48	Szepes	113,556	3.392	13.018	1.687	904	60,890	193,447	347.2	141.3	317.4
49	Szilágy	66.017	3.730	13,360	434	854	5.179	89,574	229.2	233.1	66.0
50	Szolnok-Doboka	65.017	3,910	6.534	929	604	9.105	86,099	200.3	391.0	49.6
51	Szörény	43,029	3.300	5,243	711	431	7,732	60.446	352.7	330.0	128.3
52	Temes	303.452	5.400	42,103	7,825	6 014	52,649	417,443	508.3	317.9	301.6
53	Tolna	130,378	15,647	12,609	1,217	624	16.820	177,295	470.6	269.7	154.0
54	Torda-Aranyos	24.150	19,870	4.931	879	543	5,883	56,256	284.1	144.0	57.4
55	Torna	8,994	2.755	1.370	82	38	143	13.382	257.0	162.0	32.0
56	Torontál	275,352	—	29.813	6,296	6.418	22,847	340,726	468.2	— .0	208.1
57	Trencsén	100,643	8 560	10,236	1,145	1.962	17,705	140,251	318.4	69.0	86.7
58	Turócz	26,327	2.251	1,559	536	260	1,666	32,599	329.8	150.0	50.2
59	Udvarhely	42,828	3.933	3 072	664	750	1.442	52.689	256.4	178.7	30.0
60	Ugocsa	16.571	5,844	11,277	41	35	29	33,797	247.3	208.7	119.7
61	Ung	40,208	1.664	2.531	514	258	5,226	50,401	182.7	174.8	39.6
62	Vas	201,668	10.623	21,129	4.721	1.812	18,678	258,631	359.4	303.5	96.5
63	Veszprém	131,996	12,023	14.845	1.709	2,243	23,179	185,995	372.8	235.7	139.0
64	Zala	180,213	31,959	48.357	2.888	17,326	4,454	285,197	426.0	293.2	183.7
65	Zemplen	128,929	10,769	10.239	1,579	653	14.044	166,213	300.5	168.2	58.3
66	Zólyom	56,746	2.239	3.067	1,009	864	13,319	77,244	373.3	50.9	120.2
	34—66-ig összesen	3.682,393	311,364	434,154	56.224	57,264	408,282	4.949 681	342.60	175.25	208.75
	Ehhez 1-től 33-ig összesen	3.664,189	328,002	385,898	66,302	40,597	622,480	5.107,468	392.91	250.00	192.69
	Főösszeg	7.346,582	639,366	820,052	122,526	97,861	1.030,762	10.057,149	367.75	212.62	200.72

Digitized by Google

XIII. a) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	I. A községek száma	II. Az iskolák száma	III. A tantermek száma	IV. A tanulók száma	V. A tankötelés gyermekek száma	VI. A tényleg iskolába járók száma	VII. Az iskolába járók által elkövetett ½ napi mulasztások száma	VIII. Az iskolák fentartására hány forint fordittatott?
1	Budapest	1	141	592	658	41,937	37,480	584,436	1.007,080
2	Abaúj	241	243	310	321	21,834	18,194	134,495	125,998
3	Alsó-Fehér	179	257	314	296	25,111	13,389	192,307	72,173
4	Arad	219	319	370	374	49,344	32,626	495,047	185,112
5	Árva	97	105	132	129	14,451	11,502	65,446	38,684
6	Bács-Bodrog	128	400	796	786	100,784	77,846	558,108	574,582
7	Baranya	358	404	504	493	40,408	37,131	555,865	229,429
8	Bars	222	213	253	236	24,452	22,378	43,578	98,520
9	Bereg	277	264	288	284	25,018	16,622	235,067	94,156
10	Besztercze-Naszód . . .	98	119	177	179	11,233	8,327	4,102	52,160
11	Békés	29	198	273	274	36,926	27,715	383,658	169,865
12	Bihar	496	598	688	688	57,747	36,067	146,167	256,667
13	Borsod	180	264	315	341	29,540	20,337	448,271	120,892
14	Brassó	24	74	229	221	14,567	13,580	95,984	105,707
15	Csanád	31	87	113	112	17,852	11,317	302,930	64,072
16	Csík	66	92	159	160	17,297	12,388	53,742	72,851
17	Csongrád	19	135	251	260	35,760	20,090	128,895	173,051
98	Esztergom	53	80	123	117	11,347	10,473	120,804	61,489
11	Fehér	103	237	342	326	33,769	31,647	127,676	177,348
20	Fogaras	78	107	153	148	11,454	8,934	21,506	39,244
21	Gömör	274	300	350	344	25,253	22,471	155,334	134,417
22	Győr	94	129	191	201	18,560	16,738	187,630	92,170
23	Hajdú	20	106	193	200	26,635	21,613	120,639	123,583
24	Háromszék	114	168	251	261	18,981	15,182	7,107	105,718
25	Heves	116	188	258	289	33,650	26,480	47,397	129,819
26	Hont	187	179	217	213	18,623	17,177	24,725	100,721
27	Hunyad	442	305	346	351	27,621	17,386	26,916	91,581
28	Jász-Nagykun-Szolnok	49	178	292	291	40,114	32,631	213,439	159,425
29	Kis-Küküllő	119	193	233	206	11,287	9,167	6,705	47,346
30	Kolozs	235	318	389	357	24,152	18,026	61,775	103,848
31	Komárom	94	165	257	256	25,967	22,682	468,379	114,541
32	Krassó	252	305	366	362	41,566	32,012	82,619	177,297
33	Liptó	95	107	140	138	13,968	10,805	62,681	53,412
	1—33-ig összesen . .	4,991	6,979	9,885	9,862	947,208	730,413	6.133,994	5.107,468

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

I. II. III. IV.			III. IV. V.		III. V. VI.		VI. VII.	IV. VIII. VI.			
a)	b)	c)	a)	b)	a)	b)		a)	b)		
Hány iskola jutott egy községre?	Hány tanterem jutott egy községre?	Hány tanító jutott egy községre?	Hány tankötelés jutott egy tanteremre?	Hány tankötelés jutott egy tanitóra?	Hány iskolába járó esett egy tanteremre?	Hány iskolába járó esett egy tanitóra?	Hány ½ napi mulasztás esett egy tanulóra?	Hány forintba került egy tanitói állomás?	Hány forintba került egy gyermek oktatása?	Az egyenes adó és iskolai kiadás közt a százalék szerinti arány volt	Folyó szám
141.00	592.00	658.00	70	63	53	46	15.5	1461.3	25.4	11.6	1
1.00	1.28	1.33	77	68	58	56	7.3	392.5	7.0	16.6	2
1.43	1.75	1.69	80	84	41	43	14.8	243.8	5.5	11.6	3
1.45	1.69	1.70	133	131	66	65	15.3	494.4	5.7	19.2	4
1.08	1.36	1.33	109	112	87	89	5.7	300.0	3.3	16.1	5
3.12	6.21	6.14	126	128	96	97	7.2	731.0	7.4	12.1	6
1.12	1.40	1.37	80	82	73	75	15.1	465.3	6.2	13.3	7
0.96	1.14	1.06	96	103	87	94	1.9	417.4	4.4	12.9	8
0.95	1.04	1.02	86	88	57	58	14.1	331.5	5.6	42.4	9
1.21	1.80	1.82	63	62	46	46	0.5	291.3	6.3	16.2	10
6.82	9.41	9.44	135	134	86	86	14.0	857.9	6.2	12.3	11
1.20	1.38	1.38	83	83	51	51	4.1	373.0	7.2	14.1	12
1.47	1.70	1.89	95	86	54	50	26.3	354.4	7.1	11.4	13
3.01	9.54	8.79	63	69	61	64	0.4	478.3	7.4	22.3	14
2.80	3.64	3.61	158	159	82	83	26.9	572.0	5.7	7.3	15
1.39	2.40	2.42	108	108	77	76	4.3	455.3	5.9	28.7	16
7.10	13.21	13.68	142	137	78	75	6.5	516.8	8.6	14.0	17
1.50	2.32	2.20	92	97	84	88	11.6	525.5	5.8	14.2	18
2.30	3.32	3.16	98	103	91	96	4.6	544.0	5.6	10.6	19
1.37	1.96	1.90	75	77	58	60	2.4	265.1	4.3	16.0	20
1.09	1.27	1.25	72	73	62	63	7.6	390.7	6.1	18.7	21
1.37	2.03	2.13	96	92	86	83	11.3	456.5	5.5	12.5	22
5.30	9.65	10.00	137	133	108	104	5.7	617.9	5.4	12.3	23
1.47	2.09	2.28	75	72	60	58	4.7	405.0	7.0	30.6	24
1.62	2.22	2.49	130	113	101	90	1.8	450.0	4.9	12.2	25
0.95	1.16	1.15	86	87	78	80	1.4	472.8	5.8	16.3	26
0.69	0.78	0.79	79	78	49	48	1.5	260.9	5.3	12.8	27
4.63	6.00	6.00	137	137	109	110	6.6	547.8	4.9	10.0	28
1.62	1.95	1.73	48	55	39	44	0.7	230.0	5.1	13.5	29
1.41	1.72	1.59	62	67	46	50	3.4	290.8	5.8	13.1	30
1.73	2.73	2.72	101	101	86	86	21.0	447.4	5.1	13.4	31
1.21	1.45	1.30	113	114	89	90	2.5	489.7	5.5	7.6	32
1.17	1.47	1.45	99	101	76	78	6.2	387.0	4.9	18.8	33
1.33*)	1.10*)	1.20*)	95	96	70	70	8.7	470.2	7.2	13.03	—
***) Budapest adatai nékül.											
4.13a)	12.20a)	13.4a)									
aaa) Budapest adataival együtt.											

Digitized by Google

XIII. b) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	I. A községek száma	II. Az iskolák száma	III. A tantermek száma	IV. A tanitók száma	V. A tankötelés gyermekek száma	VI. A tényleg iskolába járók száma	VII. Az iskolába járók által elkövetett félnapi mulasztások száma	VIII. Az iskolák fentartására hány forint fordittatott?
34	Maros-Torda	209	267	314	312	23.525	14.289	188,894	84.741
35	Mármaros	161	200	216	216	34,348	12,245	4,116	55.161
36	Moson	53	73	116	117	13.700	13 105	154.869	69.524
37	Nagy-Küküllő	125	234	401	377	20,871	18,405	17.107	105.430
38	Nógrád	275	305	355	355	27.529	24.413	52,866	138 175
39	Nyitra	453	431	634	626	60.322	49,357	698,271	264.651
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	210	464	816	813	96.919	74.079	70,646	438.915
41	Pozsony	308	298	522	523	50.737	42 675	529.066	236,018
42	Sáros	379	265	296	287	27.391	21.984	116.958	73.148
43	Somogy	313	385	477	464	43,551	38.932	471.429	180,859
44	Sopron	239	286	406	410	42.313	39.012	16.619	201.873
45	Szabolcs	137	271	315	311	33.432	26.462	15.058	118.040
46	Szatmár	308	423	490	492	46,659	25,075	1.123.840	152 952
47	Szeben	88	149	331	301	20.966	16.736	139,439	112.569
48	Szepes	224	241	349	342	30 484	28.174	38,631	194.508
49	Szilágy	244	300	325	304	27.885	15.059	78.200	89.574
50	Szolnok-Doboka	320	344	313	339	23.438	12.698	1.469.233	86.099
51	Szörény	106	110	136	132	18.702	15.598	41.525	60.446
52	Temes	221	360	600	614	62,473	50,632	473.086	417.443
53	Tolna	117	203	334	335	34.902	31,032	71.789	177 295
54	Torda-Aranyos	142	213	231	223	16.349	9.216	31.686	56.256
55	Torna	42	51	51	52	3,494	3.384	16.046	13.382
56	Torontál	228	314	597	588	79.815	58.693	1000.712	340.726
57	Trencsén	409	358	447	444	43.824	37.459	204.339	140.251
58	Turócz	95	80	95	95	7.091	5.033	3,928	32.599
59	Udvarhely	138	148	200	189	16.270	14,304	101.850	52.689
60	Ugocsa	72	93	100	95	9.813	4.404	70,041	33.797
61	Ung	212	215	232	227	21,880	15,169	7,859	50,401
62	Vas	636	480	620	596	60.246	54,854	522.606	258.631
63	Veszprém	186	302	413	405	34.472	32,786	146.290	185.995
64	Zala	591	396	560	520	51.946	38.821	593.285	285.197
65	Zemplén	447	453	518	493	47.623	30,205	194.195	166,213
66	Zólyom	152	151	193	196	17,296	14.989	2.912	77,244
	34—66-ig összesen	7,823	8,845	11,953	11.802	1.150,282	889,279	8.667,391	4.949.681
	Ehhez 1—33-ig összesen	4,991	6,979	9.885	9.862	947,208	730,413	6.133.994	5.107.468
	Főösszeg	12.814	15,824	21,838	21,664	2.097,490	1.619,692	14.801,385	10.057.149

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

I. II. III. IV.			III. IV. V.		III. V. VI.		VI. VII.	IV. VIII. VI.			
a)	b)	c)	a)	b)	a)	b)		a)	b)		
Hány iskola jutott egy községre?	Hány tanterem jutott egy községre?	Hány tanító jutott egy községre?	Hány tankötelés jutott egy tanteremre?	Hány tankötelés jutott egy tanitóra?	Hány iskolába járó jutott egy tanteremre?	Hány iskolába járó jutott egy tanitóra?	Hány ½ napi mulasztás esett egy-egy tanulóra?	Hány forintba került egy-egy tanitói állomás?	Hány frtba került egy-egy gyermek oktatása?	Az egyenes adó és iskolai kiadás közt a százalékos arány volt	Folyó szám
1.28	1.50	1.49	75	75	47	47	12.6	271.3	5.6	16.1	34
1.24	1.99	1.09	159	159	56	56	0.3	255.3	4.5	10.7	35
1.37	0.63	0.62	118	117	112	111	11.8	594.2	5.3	10.4	36
1.87	3.20	3.01	52	54	45	48	0.8	379.6	5.7	22.6	37
1.10	1.82	1.28	86	86	77	77	2 1	371.1	5.6	13.1	38
0.95	1.39	1.38	95	96	77	78	14.3	422.7	5.4	12.8	39
2.20	3.88	3.87	118	119	90	90	1.2	539.8	5.9	12.2	40
0.96	1.69	1.69	97	97	80	80	5.4	451.0	6.2	10.4	41
0.70	0.78	0.75	92	95	73	76	5.3	254.8	3.3	14.2	42
1.21	1.52	1.48	91	93	81	83	12.1	389.7	4.6	13.7	43
1.12	1.70	1.71	104	103	96	95	4.3	492.3	5.2	12.6	44
1.97	2.30	2.27	106	107	83	84	0.5	379.5	4.4	13.7	45
1.37	1.59	1.59	95	94	49	49	46.0	310.6	6.2	12.9	46
1.69	3.76	3.42	63	69	50	54	8.4	373.7	6.8	18.5	47
1.07	1.55	1.52	87	89	80	82	1.3	568.7	6.2	31.6	48
1.22	1.33	1.25	85	91	46	49	5.1	294.5	5.9	13.7	49
1.08	0.90	1.05	75	69	40	37	62.6	253.9	3.6	17.0	50
1.03	1.28	1.24	137	141	114	117	2.6	457.0	3.8	30.0	51
1.62	2.71	1.77	104	101	83	81	9.4	679.8	8.3	13.5	52
1.73	2.85	2.86	104	104	92	92	2.3	529.2	5.7	12.4	53
1.50	1.62	1.57	70	73	39	41	3.4	264.1	6.1	14.8	54
1.39	1.39	1.40	68	67	66	65	4.7	257.3	3.9	16.4	55
1.37	2.58	2.57	133	135	97	99	17.1	579.4	5.6	7.3	56
0.87	1.09	2.08	98	98	83	84	5.4	315.9	3.7	18.7	57
0.80	0.84	0.84	74	74	53	53	0.9	343.1	6.4	17.5	58
1.05	1.45	1.35	81	86	70	74	7.2	278.1	3.7	22.1	59
1.29	1.39	1.32	98	103	44	46	15.4	355.7	7.6	16.4	60
1.01	1.09	1.05	94	96	64	65	0.5	222.0	3.4	12.1	61
0.75	0.97	0.93	97	117	88	91	9.5	433.9	4.7	17.1	62
1.62	2.22	2.17	79	80	78	80	4.5	459.2	5.7	16.5	63
0.67	0.94	0.87	92	99	69	74	15.2	536.2	7.4	17.6	64
1.01	1.16	1.10	91	96	58	60	6.4	337.1	5.5	15.6	65
0.99	1.27	1.28	89	88	77	76	0.1	364.1	5.1	18.4	66
1.25	1.66	1.63	93	96	70	72	9.0	395.3	5.6	13.62	—
1.33	1.10	1.20	95	96	70	70	8.7	470.2	7.2	13.03	—
1.29	1.38	1.41	94	96	70	71	8.8	432.6	6.4	13.32	—

Digitized by Google

XIV. a) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	I. A tankötelesekről.				II. Az iskolába járókról.				III. Az iskolákról.			
		1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés
1	Budapest	41,937	41,937	—	—	35,765	37,480	1,715	—	139	142	3	—
2	Abaúj	22,197	21,834	—	363	19,189	18,194	—	995	234	243	9	—
3	Alsó-Fehér	24,152	25,111	959	—	13,446	13,389	—	57	259	257	—	2
4	Arad	47,377	49,344	1,967	—	30,003	32,626	2,623	—	309	319	10	—
5	Árva	14,007	14,451	444	—	11,304	11,502	198	—	104	105	1	—
6	Bács-Bodrog	102,327	100,784	—	1,543	76,444	77,846	1,402	—	387	400	13	—
7	Baranya	40,794	40,408	—	386	37,698	37,131	—	567	409	404	—	5
8	Bars	24,997	24,452	—	545	22,567	22,378	—	189	214	213	—	1
9	Bereg	25,751	25,018	—	733	19,450	16,622	—	2828	256	264	8	—
10	Besztercze-Naszód	11,872	11,233	—	639	8,929	8,327	—	602	120	119	—	1
11	Békés	37,137	36,926	—	211	28,060	27,715	—	345	196	198	2	—
12	Bihar	60,291	57,747	—	2,544	36,995	36,067	—	928	581	598	17	—
13	Borsod	31,500	29,540	—	1,960	20,710	20,337	—	373	261	264	3	—
14	Brassó	14,470	14,567	97	—	12,881	13,580	699	—	67	74	7	—
15	Csanád	17,839	17,852	13	—	11,665	11,317	—	348	86	87	1	—
16	Csík	17,112	17,297	185	—	12,617	12,388	—	229	90	92	2	—
17	Csongrád	33,986	35,760	1,774	—	19,963	20,090	127	—	147	135	—	12
18	Esztergom	11,060	11,347	287	—	10,334	10,473	139	—	80	80	—	—
19	Fehér	33,417	33,769	352	—	30,882	31,647	765	—	228	237	9	—
20	Fogaras	11,725	11,454	—	271	9,517	8,934	—	583	108	107	—	1
21	Gömör	25,909	25,253	—	656	23,796	22,471	—	1325	300	300	—	—
22	Győr	17,595	18,560	965	—	16,112	16,738	626	—	129	129	—	—
23	Hajdú	27,040	26,635	—	475	22,135	21,613	—	522	106	106	—	—
24	Háromszék	18,802	18,981	179	—	15,342	15,182	—	160	148	168	20	—
25	Heves	32,924	33,650	726	—	27,344	26,480	—	864	197	188	—	9
26	Hont	17,358	18,623	1,265	—	16,052	17,177	1,125	—	178	179	1	—
27	Hunyad	28,377	27,621	—	756	16,980	17,386	406	—	300	305	5	—
28	Jász-N.-Kun-Szolnok	40,261	40,114	—	147	31,743	32,631	888	—	186	178	—	8
29	Kis-Küküllő	12,280	11,287	—	993	9,526	9,167	—	359	187	193	6	—
30	Kolozs	27,292	24,152	—	3,140	20,808	18,026	—	2782	325	318	—	7
31	Komárom	25,790	25,967	177	—	22,921	22,682	—	239	167	165	—	2
32	Krassó	41,314	41,566	252	—	31,878	32,012	134	—	304	305	1	—
33	Liptó	12,991	13,968	977	—	10,277	10,805	528	—	111	103	—	2
	1—33-ig összesen	951,881	947,208	—	4,673	733,333	730,413	—	2920	6,911	6,979	68	—

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

IV. A tanitókról				V. A tanitók fizetéséről.				VI. Az iskolák jövedelméről.				Folyó szám
1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	
628	658	30	—	593,124	625,008	26,884	—	1.007,080	961,590	163	—	1
332	321	—	11	97,945	105229	7,284	—	115,876	125,998	10,122	—	2
301	296	—	5	55,427	60,529	5,102	—	64,622	72,173	7,551	—	3
363	874	11	—	152,245	158,183	5,838	—	175,216	185,112	9,896	—	4
128	129	1	—	31,819	34,232	2,413	—	36,242	38,684	2,442	—	5
772	786	14	—	298,850	424,543	125,693		518,028	574,582	56,554	—	6
495	493	—	2	186,891	194,789	7,898	—	222,088	229,429	7,341	—	7
243	236	—	7	84,807	86,105	1,298	—	108,750	98,510	—	10,230	8
281	284	3	—	72,293	78,298	6,005	—	83,553	94,156	10,603	—	9
178	179	1	—	45,559	47,351	1,792	—	50,383	52,160	1.777	—	10
263	274	11	—	129,949	146,076	16,127	—	151,648	169,865	18,217	—	11
676	688	12	—	204,449	220,228	15,779	—	234,816	256,667	21,851	—	12
342	341	—	1	114,740	102,322	—	12,418	124,605	120,892	—	3,713	13
204	201	17	—	74,274	80,317	6,460	—	87,964	105,707	17,743	—	14
107	112	5	—	50,104	52,317	2,213	—	60,650	64,072	3,422	—	15
161	160	—	1	53,989	57,134	3,145	—	68,962	72,851	3,889	—	16
267	260	—	7	130,469	134,394	—	3,925	181,042	173,051	—	11.991	17
100	117	17	—	37,153	44,538	7,385	—	39,735	61,489	21,754	—	18
325	326	1	—	138,959	142,815	3,856	—	162,707	177,348	14,641	—	19
149	148	—	1	29,515	28,592	—	923	36,991	39,244	2,253	—	20
348	344	—	4	93,755	104,371	10,616	—	122,724	134,417	11,693	—	21
199	201	2	—	77,052	72,969	—	6,083	91,723	92,170	447	—	22
212	200	—	12	104,060	97,986	6,074	—	156,007	123,583	—	32,424	23
256	261	5	—	82,368	89,133	6,765	—	101,580	105,718	4,138	—	24
297	289	—	8	102,827	101,929	—	898	114,256	129,819	15,563	—	25
205	213	8	—	75,740	94,029	8,289	—	82,029	100.721	18,692	—	26
340	351	11	—	72,013	77,601	5,588	—	85,056	91,581	6.525	—	27
275	291	16	—	118,068	130,731	12,663	—	145,529	159,425	13,896	—	28
214	206	—	8	36,358	37,492	1,134	—	44,077	47.346	3,269	—	29
349	357	—	8	77,982	84,512	6,530	—	106,430	103,848	—	2,582	30
265	256	—	9	99,102	100,935	1,833	—	112,423	114,541	2.118	—	31
359	362	3	—	121,554	132,210	10,656	—	156,922	177,297	20,375	—	32
134	138	4	—	43,649	45,966	2,317	—	50,073	53,412	3,339	—	33
9,768	9,862	94	—	3.792,089	3.992,191	200,102	—	4.854,134	5.107,468	253,334	—	

Digitized by Google

XIV. b) tábla.

Magyarország nép-

Folyó szám	A törvényhatóság neve	I. A tankötelesekről.				II. Az iskolába járókról.				III. Az iskolákról.			
		1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés
34	Maros-Torda	23,871	23,525	—	346	12,758	14,289	1,531	—	267	267	—	—
35	Mármaros	31,944	34,348	2404	—	11,742	12,245	503	—	200	200	—	—
36	Moson	13,395	13,700	305	—	12,886	13,105	219	—	74	73	—	1
37	Nagy-Küküllő	20,979	20,871	—	108	18,584	18,405	—	179	229	234	5	—
38	Nográd	28,025	27,529	—	496	23,360	24,413	1,053	—	303	305	—	1
39	Nyitra	57,785	60,322	2537	—	50,826	49,357	—	1469	423	431	8	—
40	Pest-Pilis-Solt-K.Kun	96,025	96,919	894	—	72,892	74,079	1,137	—	459	464	5	—
41	Pozsony	50,424	50,737	313	—	43,123	42,675	—	448	294	298	4	—
42	Sáros	26,782	27,391	609	—	22,622	21,984	—	638	262	265	3	—
43	Somogy	42,135	43,551	1416	—	38,163	38,932	769	—	381	385	4	—
44	Sopron	43,131	42,313	—	818	39,719	39,012	—	707	267	268	1	—
45	Szabolcs	32,221	33,432	1211	—	26,350	26,462	112	—	263	271	8	—
46	Szatmár	44,839	46,659	1820	—	26,859	25,075	—	1784	423	423	—	—
47	Szeben	20,889	20,966	77	—	16,474	16,736	262	—	151	149	—	2
48	Szepes	29,014	30,484	1470	—	26,859	28,174	1,318	—	237	241	4	—
49	Szilágy	29,509	27,885	—	1,624	16,734	15,059	—	1675	294	300	6	—
50	Szolnok-Doboka	28,083	23,438	—	4,645	12,552	12,698	146	—	342	344	2	—
51	Szörény	18,224	18,702	478	—	14,778	15,598	820	—	108	110	2	—
52	Temes	67,060	62,473	—	4,587	55,828	50,632	—	5196	361	360	—	1
53	Tolna	34,922	34,902	—	20	30,960	31,032	72	—	197	203	6	—
54	Torda-Aranyos	15,681	16,349	668	—	9,607	9,216	—	391	212	213	1	—
55	Torna	3,450	3,494	44	—	3,322	3,384	62	—	51	51	—	—
56	Torontál	86,367	79,815	—	6,552	59,114	58,693	—	421	331	314	—	17
57	Trencsén	46,689	43,824	—	2,865	44,385	37,459	—	6926	350	358	8	—
58	Túrócz	8,304	7,091	—	1,213	4,923	5,033	110	—	84	—	—	—
59	Udvarhely	16,246	16,270	24	—	14,017	14,304	287	—	148	148	—	—
60	Ugocsa	9,716	9,813	97	—	5,742	4,404	—	1338	96	93	—	3
61	Ung	20,484	21,880	1396	—	15,479	15,169	—	310	212	215	3	—
62	Vas	60,439	60,246	—	193	56,196	54,854	—	1342	478	480	2	—
63	Veszprém	34,176	34,472	296	—	31,359	32,786	1,427	—	304	302	—	2
64	Zala	58,052	51,946	—	6106	44,852	38,821	—	6031	394	396	2	—
65	Zemplén	47,162	47,623	461	—	33,594	30,205	—	3389	451	453	2	—
66	Zólyom	16,960	17,296	336	—	14,814	14,989	175	—	152	151	—	1
	34—66-ig összesen	1.162,983	1.150,282	—	12,701	911,470	889,279	—	22191	8,804	8,845	41	—
	Ehez 1—33-ig összes.	951,881	947,208	—	4,673	733,333	730,413	—	2920	6,911	6,979	68	—
	Főösszeg	2.114,864	2.097,490	—	17,374	1.644,803	1.619,692	—	25111	15,715	15,824	109	—

Digitized by Google

iskolái 1880-ban.

IV. A tanitókról.				V. A tanitók fizetéséről.				VI. Az iskolák jövedelméről.				Folyó szám
1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	1879.	1880.	Gyarapodás	Csökkenés	
316	312	—	4	70,655	71,283	628	—	82,771	84,741	1,970	—	34
210	216	6	—	36,036	40,484	4,448	—	43,240	55,161	11,921	—	35
118	117	—	1	50,398	52,355	1,957	—	62,481	69,524	7,043	—	36
373	377	4	—	89,756	92,280	3,524	—	97,076	165,430	8,354	—	37
351	355	4	—	122,730	122,559	—	171	136,982	138,175	1,193	—	38
603	626	23	—	183,602	205,539	21,937	—	278,647	264,651	—	13,996	39
805	813	8	—	353,460	370,762	17,302	—	417,389	438,915	21,526	—	40
509	523	14	—	193,834	196,329	2,495	—	230,419	236,018	5,599	—	41
284	287	3	—	58,722	64,738	6,016	—	64,137	73,148	9,011	—	42
453	464	11	—	165,340	167,738	2,398	—	176,188	180,859	4,671	—	43
407	410	3	—	169,091	171,088	1,997	—	211,041	201,873	—	10,832	44
297	311	14	—	120,652	106,086	—	15,566	139,993	118,040	—	21,953	45
493	492	—	1	128,022	186,115	8,093	—	144,555	152,952	8,397	—	46
331	301	—	30	85,863	92,458	6,575	—	103,998	112,509	8,511	—	47
340	342	2	—	112,904	116,948	4,044	—	131,431	194,508	63,077	—	48
306	304	—	2	69,961	69,747	—	214	87,057	89,574	2,517	—	49
321	339	18	—	67,738	68,927	1,189	—	86,397	86,099	—	298	50
129	132	3	—	38,578	46,329	7,751	—	49,934	60,446	10,512	—	51
587	614	27	—	306'142	308,852	2,710	—	398,349	417,443	19,094	—	52
331	335	4	—	143,796	146,025	2,229	—	165,832	177,295	11,463	—	53
217	223	6	—	40,130	44,020	3,890	—	49,147	56,256	7,109	—	54
53	52	—	1	9,677	11,749	2,072	—	10,219	13,382	3,163	—	55
579	588	9	—	271,876	275,352	3,476	—	341,997	340,726	—	1,271	56
430	444	14	—	102,119	109,203	7,084	—	123,318	140,251	16,933	—	57
98	95	—	3	27,859	28,578	719	—	30,305	32,599	2,284	—	58
191	189	—	2	45,458	46,761	1,303	—	50,157	52,689	2,532	—	59
97	95	—	2	16,857	22,415	5,558	—	18,945	33,797	14,852	—	60
228	227	—	1	42,509	41,432	—	1,077	47,297	50,401	2,104	—	61
599	596	—	3	198,664	212,291	13,627	—	251,230	258,631	7,401	—	62
403	405	2	—	142,206	144,019	1,813	—	189,343	185,995	—	3,348	63
522	520	—	2	206,668	212,172	5,504	—	244,967	285,197	40,230	—	64
484	493	9	—	129,992	139,698	9,706	—	156,098	166,213	10,115	—	65
188	196	8	—	56,721	58,985	2,266	—	72,744	77,244	4,500	—	66
11,653	11,802	149	—	3.858,016	3,993,757	135,741	—	4.685,684	4.949,681	263,997	—	
9,768	9,862	94	—	3,792,089	3.992,191	200,102	—	4.854,134	5.107,468	253,334	—	
21,421	21,664	243	—	7.650,105	7.985,948	335,843	—	9.539,818	10.057,149	517,331	—	

Digitized by Google

XV. 1. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község				
	neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
	Abauj megye.				
1	Apáti	146	7	A. Gagy	1.9
2	B. Koksó	179	16	Koksó-Mindszent	1.9
3	Baska	188	15	Miszloka	2.8
4	Benyék	247	25	Vajkócz	1.9
5	Berencs	257	22	Léh	0.9
6	Bernátfalu	258	16	K. Mindszent	0.9
7	Bocsárd	118	12	Szakaly	0.9
8	Bukócz	445	38	Hilyó	3.8
9	Buzafalu	400	25	K. Mindszent	0.9
10	Buzinka	460	24	Jacza	0.9
11	Büttös	295	14	— —	—
12	Csáj (A.)	200	25	F. Csáj	1.9
13	Csontosfalva	297	25	K. Mindszent	0.9
14	Czekeháza	211	37	— —	—
15	F. Huska	307	37	A. Hutka	1.9
16	F. Kéked	211	30	A. Kéked	1.9
17	F. Szend	210	30	A. Szend	0.9
18	Füged (A.)	184	22	F. Füged	0.9
19	Garbócz	224	6	Bogdány	0.3
20	Gecse	435	30	K. Mindszent	0.9
21	Hatkócz	270	48	Semse	0.9
22	Herlány	171	19	Ránk	0.9
23	Hym	293	41	Perény	0.9
24	Idrány	334	34	Novaj	0.4
25	Jánosd	329	18	A. Vadász	0.9
26	Jászó-Váralja	233	47	Jászó	0.3
27	Kázsmárk (A.)	356	48	F. Kázsmárk	0.9
28	Kis-Bányácska	271	14	— —	—
29	Kis-Bozsva	137	19	N. Bozsva	1.9
30	„ Ida	362	15	Polyi	0.9
31	„ Kázmér	228	10	— —	—
32	Keresztéte	179	10	— —	—
33	Komarócz	405	20	Szeszta	2.8
34	Komlós	313	34	Nyiri	2.8
35	Litke	304	11	Semse	1.9
36	Lőrinczke	150	4	Pólyi	4.0
37	Mátyásháza	153	10	Rezmecz	0.5
38	Méra (A.)	387	49	F. Méra	0.9
39	Nádaska	168	15	Györgyi	2.2
40	Novaj (A.)	364	52	F. Novaj	0.5

Digitized by Google

XV. 2. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól
41	Prépost	77	45	N. Kéres	0.9
42	Pusztafalu	523	103	— —	—
43	P. Radvány	205	10	— —	—
44	Rákos	297	17	— —	—
45	Raás	258	20	Kassa	6.6
46	Olcsvár (A.)	319	45	F. Olcsvár	0.5
47	Réka	635	122	A. Idka	3.8
48	Saáp	192	28	Rásony	0.9
49	Sompataki k. huta	148	21	N. Huta	3.2
50	Szalánczhuta	279	50	— —	—
51	Szaláncs (k.)	283	13	— —	—
52	Széplakszer	876	120	Széplak	0.6
53	Szilvásapáti	208	57	Széplak	3.8
54	Tökés (A.)	446	71	F. Tökés	1.9
55	Ujlak Sz.	316	46	O. Gadna	2.8
56	Ujszállás	271	31	— —	—
57	Vendégi (P.)	361	17	Gagy	2.8
58	Vilm. Kisfalu	298	40	Vilmány	0.9
59	Zsir	168	28	— —	0.9
	Alsó Fehér megye.				
1	Gaurény	240	36	— —	—
2	Gáldtő	461	45	Maros Szt.-Imre	0.3
3	Kis Solymos	215	15	— —	—
4	Koppánd	445	62	Maros Csúcs	0.5
5	Korna	1000	124	— —	—
6	Miklóslaka	588	75	— —	—
7	Pojána	446	59	— —	—
8	Szabaderdő	98	18	— —	—
9	Szarakszó	333	55	— —	—
10	Szász-Ujfalu	306	12	Tompaháza	0.9
11	Székás	314	54	— —	—
12	Tartaria	804	93	— —	—
13	Tótfalud	560	80	— —	—
	Arad megye.				
1	Pojána	354	47	Acsuva	2.8
2	Vojvodjen	344	52	Algyest	1.0
3	Krisztesd	219	31	Banyesd	1.9
4	Mermesd	212	27	Bodesd	1.9
5	Rostocs	470	48	Dumbrava	2.8
6	Budesd	233	27	Dumbrava	1.3

Digitized by Google

XV. 3. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község				
	neve	lakosainak	tankötelesseinek	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
		száma			
7	Ráczfalva	504	75	K.-Halmágy	7.5
8	Ternovicza	270	40	„	1.8
9	Leásza	311	40	N.-Halmágy	5.6
10	Lestyora	132	19	„	2.3
11	Czohesd	508	55	„	2.8
12	Pojenár	303	29	„	2.8
13	Tisza	521	53	„	3.8
14	Czernura	285	35	„	2.8
15	Juonesd	337	39	„	2.0
16	Baltyele	117	17	Jószáshely	3.5
17	Gros	227	35	Lazuri	3.8
18	Vosdocs	141	21	Lunysora	1.9
19	Otsisor	408	58	Ots	1.9
20	Kocsoba	118	17	Revetis	1.0
21	Obersin	326	45	Rossia	1.5
22	Vinyest	373	43	Soborsin	0.5
23	Bruszturesk	152	22	Zimbró	4.0
24	Dulcsele	239	37	„	3.5
25	Zsigmondháza	1114	134	Ugard	1.0
	Árva megye.				
1	B. Lehota	153	21	N.-Biszterecz	3.0
2	Geczel	85	12	A.-Kubin	2.0
3	Kis Biszterecz	132	19	N.-Biszterecz	2.0
4	Laukó	86	15	Usztye	2.0
5	Medvecze	203	38	Turdosin	4.0
6	Medzihradne	115	19	A.-Kubin	1.0
7	Mokrágy	213	30	Knazsa	?
8	Oszádka	217	32	Lestyin	2.0
9	Revisnye	128	17	Nagyfalu	4.0
10	Szrnacze	78	16	Lestyin	3.0
11	Zábres	249	36	Poruba	—
12	Zászkol	320	58	A.-Kubin	3.0
	Baranya megye.				
1	Bosta	297	35	Gáré	4.6
2	Bodolla	189	20	Egyházbér	0.9
3	Budafa	283	42	Mánfa	2.0
4	Babarcz-Szőllős	265	31	Bodony	2.3
5	Bagota	182	15	Szt.-Király	3.2
6	Cserkút	286	25	K.-Szőllős	1.4
7	Cserdi	304	23	Helesfa	1.4

Digitized by Google

XV. 4. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
8	Csonka Mindszent	338	54	Szt.-Lőrincz	2.6
9	Egerszeg	306	51	Sásd	2.3
10	F. Mindszent	813	120	— —	—
11	Gadány	170	14	Arányos	2.3
12	Húsztót	220	17	Kovaczenó	2.0
13	Hegy Szt.-Márton	202	35	Egerszeg Sásd	1.3
14	Hernátfa	133	8	Rónásfa	0.2
15	Karáczodfa	137	17	Szt.-Katalin	1.7
16	K. Hertelend	98	16	M. Szék	2.5
17	Kacsóta	499	42	Szt. Lőrincz	2.1
18	K. Dér	310	35	Görcsön	3.8
19	K. Telek	466	44	Kisaszszonyfa	4.6
20	Lipovicza	75	5	Lipovicz puszta	0.2
21	M. Ürög	430	61	— —	—
22	Márok	1203	102	Darázs	1.0
23	Monyorosd	276	32	Bodony	2.3
24	Ném. Szék	365	79	Magy. Szék	0.2
25	Oszró	595	61	K. Csány	0.5
26	Pázdány	123	18	Arányos	1.6
27	Rugásd	229	21	Gerde	0.0
28	Szalánta	611	84	Németi	0.7
29	Szőke	305	40	Szilvás	1.4
30	Szaporcza	558	63	Tésenfa	1.4
31	Szatina	235	19	K.-Hagymás	3.1
32	Szabás	82	15	?	?
33	Szt.-Gál	673	88	Szt.-Iván	1.2
34	Tapolcza	171	6	Nagyfalu	1.9
35	Tengerin	251	38	Egerszág Sásd	2.9
36	Új-Mindszent	282	16	Cz. Bogád	1.1
37	Vázsnok	283	43	Sásd	2.4
38	Vékény	297	29	Kárász	2.3
39	Varjas	185	17	Szt.-Király	1.7
40	Velény	321	47	Szt.-Király	4.3
41	Zóók	473	43	Bicsérd	2.3
	Bars megye.				
1	A. Trnavka	235	36	N.-Lovcsa	3.8
2	A. Kamenecz	395	46	F. Kamenecz	0.7
3	Bélád	319	20	N. Herestény	1.9
4	Derezslény	176	11	N. Endréd	0.5
5	F. Győrőd	352	69	A. Győrőd	1.9
6	F. Trnavka	266	44	F. Zsdány	5.7

Digitized by Google

XV. 5. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község				
	neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
7	Gar. Apáti	150	30	G. Újfalu	0.0
8	Hölvény	321	58	N. Salló	0.0
9	K.-Herestény	193	24	N. Herestény	1.9
10	K.-Endréd	244	13	N. Endréd	0.0
11	K.-Lót	258	26	N. Lót	0.0
12	K.-Fajkürt	144	27	N. Fajkürt	1.8
13	K. Töre	98	3	A. Várad	0.7
14	K. Lovcsa	450	25	Trubin	1.9
15	K. Vezekény	212	20	N. Vezekény	1.9
16	K. Szelezsény	240	15	N. Szelezsény	1.9
17	K. Ugrócz	396	29	Simony	1.9
18	K. Óhaj	320	26	Óhaj	0.0
19	Kolacsnó	473	64	N. Ugrócz	0.0
20	Knezics	721	115	K. Apáti	0.1
21	Ladamér	316	42	Vieszka	0.0
22	Lülle	213	12	Mellek	3.8
23	Marosfalva	461	43	Új-Bars	0.0
24	Malonya	405	72	Thaszár	0.0
25	M. Kis Salló	616	27	N. Salló	0.0
26	N. Krestenye	278	55	K. Krestyene	1.9
27	N. Sári	172	10	Néved	3.8
28	N. Töre	294	22	A. Várad	3.3
29	Nyitraszeg	139	3	Bisztricsény	3.8
30	Osztrigrun	278	71	Klak	1.5
31	Pázsit	155	16	N. Ugrócz	3.8
32	Perlep	282	20	F. Kelecsény	1.9
33	Peszerény	495	80	Vichnye	0.0
34	Peszér	280	45	Szt.-Benedek	1.9
35	Rohozsnicza	168	18	Nemcsény	0.0
36	Radobicza	390	30	Tepla	1.9
37	Repistye	416	65	Szklenó	3.8
38	Sötétkút	80	10	N. Bese	3.8
39	Szt. Márton	210	20	N. Szelezsény	3.8
40	Tajna	178	16	Nemcsény	3.8
41	Trnava Hóra	304	50	Jálna	0.5
42	Viszka	72	12	Oszlány	1.5
43	Veszele a.	60	5	N. Sáró	3.8
44	Veszele f.	96	8	Kis Sáró	3.8
45	Vörösvár	372	43	Néved	1.9
46	Závada	130	16	Valócz	0.0
47	Zsakil	276	66	Tepla	0.9
48	Bukovina	161	26	A. Zsdány	2.5

Digitized by Google

XV. 6. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
	Bereg megye.				
1	Ábránka (vereczke)	90	9	N. Ábránka	1.9
2	Almamező	63	9	Valócz	3.8
3	Bábofalva	359	57	Kutkafalva	1.9
4	Balázsfalva	181	20	N. Mogyoros	1.6
5	Belebele	72	12	— —	—
6	Berezinka	84	6	F. Schönborn	1.9
7	Berejócz	92	15	Veleczke	2.8
8	Bileszovicza	77	9	K. Bisztro	1.9
9	Bisztra K.	96	13	Ploszkó	1.9
10	Borszucsina	72	11	Mitkasevicz	1.9
11	Brusztopatak	60	7	Sztrojna	4.7
12	Czalánfalva	147	28	Leczfalva	1.9
13	Csabina	75	13	Dunkófalva	1.9
14	Csernek	72	17	Sztrojna	1.9
15	Cserejócz	129	9	N. Lohó	3.8
16	Drahusócz	142	20	Vereczke	1.9
17	Dubrovicza	112	7	— —	—
18	Diskovicza	100	20	Polena	0.9
19	Egreske	214	22	Repedé	2.8
20	Fedelesfalva	129	29	Puzunyékfalu	1.9
21	Gálfalva	44	15	Kelemenfalva	1.9
22	Gajdos	215	28	Gajdos (Ung)	0.0
23	Gerénfalva	67	9	— —	—
24	Gútnagy	376	49	K. Gút	1.9
25	Herczfalva	62	9	— —	—
26	Hlubokpatak	53	12	Verajás	0.9
27	Ilikócz	54	7	— —	—
28	Jalova	84	9	— —	—
29	Jobbovicza	262	35	Szuszkó	1.9
30	Kendereske	131	12	Porhening	1.9
31	Kicsorna	210	28	N. Roszko	1.9
32	Klastromfalva	146	11	Zsávidfalva	1.9
33	Klastromalja	268	34	Oroszvég	0.9
34	Kloczkófalva	91	30	— —	—
35	Kosilnicza	165	31	K. Bisztra	1.9
36	Lázárpatak	186	23	F. Vereczke	1.9
37	Liszárnya	131	17	— —	—
38	K. Lohó	112	11	N. Lohó	0.9
39	K. Lucska	148	28	Izsánfalva	1.9
40	Medvezsa	109	16	Tipova	2.8

Digitized by Google

XV. 7. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
41	Melnicska K.	102	14	Ploszlkó	4.7
42	Pálfalva	287	23	Falucska	1.9
43	Papgyörgyfalva	54	12	Feketepatak	3.8
44	Paulova	190	27	Ploszkó	3.8
45	Pátkócz	62	8	Serbócz	3.8
46	Pereszirova	176	20	Zavadka	1.9
47	Ploszkánfalva	125	31	N. Brezsó	1.9
48	Romocsaháza	294	47	K. Almás	2.8
49	Rosztoka K.	213	47	N. Rosztoka	1.9
50	Rosztoka Új	213	33	Verbjász	5.7
51	Runófalva	87	9	— —	—
52	Szkotárszka	474	99	Szvalgaoka	2.8
53	Szobatin	174	27	— —	—
54	Szundákfalva	112	22	Kelemenfalva	1.9
55	Trosztyanicza	82	15	— —	—
56	Veretecső	114	16	Hukliva	2.8
57	Vorotnyicza	44	6	Stribócz	1.9
	Besztercze-Naszód megye.				
1	Gaureny	349	60	Pojén	?
2	Lajosfalva	287	28	Kirlibaba (Moldva)	?
3	Serling	295	45	Nagyfalu	?
	Bihar megye.				
1	Almamező	419	44	— —	—
2	Almaszeg	600	49	— —	—
3	Almaszeghutta	512	55	— —	—
4	Alsó Derna	561	47	— —	—
5	Alsó Topa	382	29	— —	—
6	Alsó Valenegra	497	42	Dumbrovány	3.0
7	Bárest	378	38	Vaskoh	2.0
8	Bárzesd	203	24	Grós	3.5
9	Bánlaka	1164	141	— —	—
10	Bártfalva	420	33	— —	—
11	Belezseny	279	29	— —	—
12	Benyesd	278	39	Bokkia	3.5
13	Birtény	368	40	— —	—
14	Bisztra Ujfalu	299	30	— —	—
15	Bogdánszóvárhegy	743	71	— —	—
16	Bogy	282	24	Ökrös	1.0
17	Botfej	399	42	— —	—
18	Bozsaj	328	25	— —	—

Digitized by Google

XV. 8. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
19	Brátka	1173	120	— —	—
20	Brihény	462	39	Kollest	3.5
21	Brost	241	24	Dumbrovány	3.0
22	Bukorvány	442	55	— —	—
23	Burda	369	33	Kreszulya	3.5
24	Csujafalva	304	31	— —	—
25	Czéczke	407	51	— —	—
26	Czigányesd	383	28	Dragonyesd	2.0
27	Czigányfalva	419	62	— —	—
28	Damos	454	47	— —	—
29	Dekanyesd	412	60	— —	—
30	Esküllő	464	46	— —	—
31	Ér-Fancsika	349	20	— —	—
32	Fancsika	509	59	— —	—
33	Farkaspatak	556	57	— —	—
34	Felső Darna	289	24	— —	—
35	„ Kimpány	378	38	A. Kimpány	2.0
36	„ Lugos	787	45	A. Lugos	2.0
37	„ Valenegra	303	31	Kis Koh	3.9
38	Forrószeg	535	44	— —	—
39	Gálosháza	212	33	— —	—
40	Gégény	107	12	— —	—
41	Görbesd	133	14	— —	—
42	Harangmező	761	77	— —	—
43	Határ	351	48	Lunka	3.0
44	Hegyes	411	29	Albest	2.0
45	Herzest	363	35	Segyest	1.0
46	Hógyis	301	25	Rotarest	3.5
47	Hosszúliget	270	25	— —	—
48	Hőke	136	12	— —	—
49	Jankafalva	399	22	Diószeg	3.5
50	Kabaláspatak	569	50	— —	—
51	Kakacseny	170	19	Gyigyiseny	3.0
52	Kalota	738	79	— —	—
53	Kapocsány	264	21	Varosány	3.0
54	Karbunár	374	39	Budurász	3.0
55	Keszteg	413	27	— —	—
56	Kis Almás	223	17	— —	—
57	„ Dombrovicza	512	65	— —	—
58	„ Kágya	303	33	Székelyhid	3.0
59	„ Maros	306	33	Csontaháza	3.0
60	Kocsuba	321	41	Gurány	3.0

Digitized by Google

(V. 9. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelezseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
61	Kohány	161	14	F. Ábrány	2.0
62	Kopacsel	728	86	—	—
63	Kövesegyháza	207	15	—	—
64	Közepes	469	54	—	—
65	Kőalja	405	54	—	—
66	Krajnikfalva	372	39	—	—
67	Krajova	635	59	—	—
68	Kumanyesd	281	32	Ágris	3.5
69	Lokk	1533	140	—	—
70	Lóró	760	48	—	—
71	Lüki	591	35	—	—
72	Magura	407	44	K. Koh	3.5
73	Márkaszék	542	48	—	—
74	Mikló-Lazur	628	61	—	—
75	Nadánytelek	341	33	—	—
76	Nagy Kágya	288	26	Koly	3.0
77	„ Kerpest	523	35	—	—
78	„ Kér	416	60	—	—
79	„ Patak (csékei)	259	21	—	—
80	„ Patak	540	40	—	—
81	Oláh Hódos	409	55	—	—
82	„ Kalkus	264	30	—	—
83	Papmező	352	30	Szpinus	1.0
84	Pestere	556	59	—	—
85	Poklusa	158	20	Urszád	3.5
86	Puszta Bihács	307	25	Janesesd	2.0
87	„ Hodisel	505	67	—	—
88	„ K. Káránd	195	35	Mihellő	3.5
89	„ N. Káránd	231	26	—	—
90	„ Szuszág	1023	76	—	—
91	„ Talmács	242	22	—	—
92	Remecz	525	55	—	—
93	Rikosd	270	22	—	—
94	Rozsafalva	560	51	—	—
95	Sástelek	339	40	—	—
96	Segyeszel	413	50	Jonácza	
97	Sitervölgy	518	54	—	—
98	Suszt	371	38	Serbest	3.0
99	Stej	472	36	Petrileny	2.0
100	Szászfalva	221	28	—	—
101	Szelistye P.	265	29	—	—
102	Szentelek	638	80	—	—

Digitized by Google

XV. 10. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	neve	Az iskolával (helyben) nem biró község: lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
103	Széltalló	515	49	— —	—
104	Szócset	178	21	— —	—
105	Sztrákos	370	43	— —	—
106	Szudrics	344	49	Rieny	3.0
107	Szurdok	743	79	Serges	3.5
108	Telek	252	33	Talp	2.0
109	Terebes	430	43	— —	—
110	Topesd	240	27	— —	—
111	Vasand	862	107	— —	—
112	Verzár	291	19	Baromlak	2.0
113	Viresolog	532	67	— —	—
	Borsod megye.				
1	A. Barczika	201	11	S. Kazincz	1.6
2	Besenyő	497	32	Sz. Besenyő	0.0
3	Czenter	180	13	S. Németi	2.2
4	Döbréte	222	20	Szt. Jakab	2.8
5	F. Győr	335	26	D. Győr	1.6
6	F. Telekes	445	27	A. Telekes	2.0
7	Ormány	449	47	Csókva	0.1
	Csik megye.				
1	Csekefalva	1109	129	Szt. Márton	0.0
2	Domuk	1443	160	Békás	7.6
3	Görögcsfalva	469	68	Rákos	0.0
4	Kászon Altiz	1030	205	K. Impér	0.1
	Esztergom megye.				
1	Gyiva	181	15	Sárkány	2.0
2	Kis Bény	242	36	N. Bény	0.1
3	Ném. Szölgyén	1325	190	M. Szölgyény	0.0
	Fehér megye.				
1	N. Loók	504	26	Józsefházi puszta	1.0
	Gömör megye.				
1	F. Bátka	218	25	A. Bátka	0.9
2	Bellény	248	21	Szutor	3.8
3	Bikkszög	164	17	F. Vály	0.9
4	Dobfenék	221	23	Péterfa	1.9
5	Dulháza	249	20	Zsip	1.9
6	Felfalu	249	25	Visnya	0.9

Digitized by Google

XV. 11. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
7	Fillér	481	79	Bisztra	0.9
8	Gergelyfalva	99	10	F. Vály	1.9
9	F. Hangony	660	82	A. Hangony	0.9
10	Henczlova	350	56	Stillbach	1.9
11	N. Hnilócz	856	117	Hnilócz	0.9
12	F. Kálosa	130	19	A. Kálosa	1.9
13	Királyi	406	52	Tornalja	1.9
14	Koprás	159	22	Mnisány	2.8
15	Lenke	222	15	Keszi	1.9
16	Nasztraj	252	27	Gicze	2.8
17	Ploszkó	302	44	Raskó	1.9
18	Pribój	93	8	R. Zsaluzsány	0.9
19	Rakotyás	343	38	A. Bátka	3.8
20	Sánkfala	428	64	Harkács	0.9
21	Szt. Király	528	49	Abafalu	1.9
22	Szkálnok F.	212	28	A. Szkálnok	0.9
23	Sztárnya	321	41	Tornalja	2.8
24	Tamásfalva	1001	122	R. Szombat	0.9
25	Tiba	127	16	Szerkenye	0.9
26	Ujfalu	212	15	Zsíp	1.9
27	Vály a.	260	28	F. Vály	2.8
28	Veszverés k.	595	97	N. Veszverés	0.9
29	Vígtelke	212	27	Szalócz	2.8
	Győr megye.				
1	Czakóháza	224	33	Bödöge	2.7
2	Csanakhegy	958	150	Csanak	1.0
3	Écshegy	1330	200	Écs	1.0
4	Ésmesterfa	290	43	„	2.0
5	K. Baráthegy	1282	111	K. Barát	2.0
6	Nyulhegy	938	145	Nyulfalu	2.0
7	K. Nyúlfalu	340	51	„	1.0
8	„ „ hegy	560	80	„	2.0
9	„ „ káptalan	327	48	„	0.3
10	Pázmándhegy	594	90	Pázmánd	1.5
	Háromszék megye.				
1	Várhegy	111	17	Bita	?
2	Zoltán	152	18	Ésfalva	?
	Hont megye.				
1	Alsok A.	97	18	Bozók	2.0

Digitized by Google

XV. 12. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	neve	Az iskolával (helyben) nem biró község: lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
2	Alsok F.	63	15	Bozók	1.1
3	Apát Marót	259	45	Egyh. Marót	0.0
4	Apáti	116	19	Leszenye	2.2
5	Badin F.	165	26	Badin	0.0
6	Bátorfalu	351	56	Házas Nénye	1.6
7	Baráti	345	56	Bernecze	0.0
8	Dacsolam	457	73	F Dacsólam	0.0
9	Darázsi	205	23	Bácsfalu	1.7
10	Disznós	125	24	F. Zsember	1.5
11	Domanyik	239	36	Németi	2.0
12	Élesfalu	229	94	Bát	1.2
13	Borfő Tegzes	230	43	K. Borfő	0.0
14	Tompa	179	28	Horváti	0.8
15	Kis Túr	241	38	K. Túr	0.9
16	Zsember a.	245	42	F. Zsember	0.0
17	F. Fegyvernek	353	46	A. Fegyvernek	0.0
18	Gyűgy	122	20	F. Terény	2.1
19	Gyűrki	223	40	Kőkeszi	2.0
20	Haraszti	187	30	Leszenye	1.8
21	Ipoly Nyék a.	989	156	F. Nyék	0.0
22	Kecske Varbok	167	24	Bozok	2.0
23	Kis Kereskény	188	30	N. Kereskény	1.0
24	Klaszita	113	18	Bagyán	1.4
25	Lukanénye	480	77	H. Nénye	0.0
26	Magyarad	269	43	Deménd	2.0
27	Mere	157	25	Gyűgy	1.5
28	Peszek K.	100	16	N. Peszek	0.1
29	Tot-Baka a.	666	108	Tótbaka f.	0.0
50	Pribel a.	387	13	F. Pribely	0.0
31	Priklek	83	73	„	0.8
32	Rákócz	121	20	Németi	0.5
33	Sirák	323	38	Kőkeszi	0.9
34	Sipék a.	138	22	Bátfalu	0.0
35	Szelény f.	189	16	Kőkeszi	1.9
36	„ a.	102	14	„	1.9
37	Szelcz	145	23	Badin	1.0
*)	**Hunyad megye.**				
1	Abucsa	169	12	Dobra	4.7
2	A. Barbatyen	400	34	— —	—
3	A. Bój	186	15	F. Bój	1.9
4	A. Farkadin	292	20	F. Farkadin	0.9

*) 4 községé hiányzik.

Digitized by Google

XV. 13. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
5	A. Szálláspatak	456	57	F. Szálláspatak	3.8
6	A. Városviz	631	21	F. Városviz	4.7
7	Aranyos	138	15	— —	—
8	Árki	96	19	— —	—
9	Baldovin	194	16	Viskulicza	6.6
10	Balomir	200	24	Váralja	3.7
11	Banyicza	220	14	— —	—
12	Basarabasa	450	16	— —	—
13	Bánpatak	742	93	— —	—
14	Bárbura	555	73	— —	—
15	Bezsán	323	41	Kajanel	1.9
16	Boholt	573	111	— —	—
17	Boicza	315	41	N. Csula	2.8
18	Boos	763	111	— —	—
19	Bójabirz	255	13	— —	—
20	Brázova	220	60	Várhely	1.9
21	Bratuna	210	16	Alvácza	6.6
22	Bucsum	425	21	F. Városviz	1.9
23	Bunyilla	286	46	— —	—
24	Burjánfalva	404	68	Kecskedága	2.8
25	Burdulár	96	8	— —	—
26	Bujtur	173	30	— —	—
27	Cserbel	386	75	— —	—
28	Cserisor	367	74	— —	—
29	Cserna	306	33	— —	—
30	Csopéa	211	25	K. Ohába	2.8
31	Damulesd	301	49	Karmazinesd	5.7
32	Dumesd	288	45	Baresd	4.7
33	Erdőhát	430	55	— —	—
34	Erdőhát-Runk	109	8	— —	—
35	Farkaspataka	410	31	N. Baár	1.9
36	Faracsel	115	20	Dobra	5.7
37	F. Bauczár	640	76	A. Bauczár	4.7
38	F. Nyiretfalva	546	50	A. Nyiresfalva	1.9
39	Fegyver	550	67	— —	—
40	Felpestes	267	36	— —	—
41	Felvácza	408	15	Alvácza	2.8
42	Feresd	211	36	— —	—
43	Floresze	59	17	— —	—
44	Füzes Barb.	428	41	— —	—
45	Füzesd	810	57	— —	—
46	Galacz	680	51	Púj	3.8

Digitized by Google

XV. 14. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
47	Gauricza	298	24	F. Farkadin	0.9
48	Gerend	115	14	Laszó	1.9
49	Goles	96	13	— —	—
50	Gonczága	520	51	Kovrágy	1.4
51	Gredistye	225	17	— —	—
52	Gross	160	14	— —	—
53	Grujelács	216	21	Gyalumare	6.1
54	Guradobra	443	44	Dobra	0.9
55	Gureny	270	11	Malomviz	0.9
56	Gyalár	1101	108	— —	—
57	Gyertyános	244	27	Arany	2.8
58	Haczazsel	345	51	Demsus	1.9
59	Hegyalja Liv.	514	23	Mező Livádia	0.9
60	Hobiczány	236	20	Borbásviz	4.7
61	Hobicza Várh.	220	56	Várhely	2.0
62	Hosdó	260	48	Doboka	3.8
63	Iszkony	300	24	Válkán	11.8
64	Kabesd	184	16	Gyalakuta	7.6
65	Karács	349	42	Czebe	7.6
66	Kaún	94	16	Veczel	3.8
67	Karanest	338	12	Csungány	18.0
68	Kereszt. Almás	186	33	— —	—
69	Kernyesd	1050	85	Poklisa	1.9
70	Kékesfalva	467	35	A. Nyiresfalva	7.6
71	Dimpur	227	16	K. Szurduk	0.9
72	Kis Baár	250	21	N. Baár	0.5
73	K. Csula	161	41	N. Csula	2.8
74	K. Kalán	152	21	Batiz	3.8
75	K. Muncsel	172	27	N. Muncsel	5.7
76	K. Osztró	180	12	N. Osztró	0.5
77	K. Pestyén	500	81	N. Pestény	1.9
78	K. Rápolt	418	50	N. Rápolt	2.8
79	K. Tóti	242	14	Lozsád	3.8
80	Korojesd	710	23	Fehérviz	11.7
81	Kosztesd	602	17	— —	—
82	Kozolya	231	40	Kersecz	8.5
83	Kozsa	304	45	A. Csertés	1.9
84	Kraguis	160	28	F. Farkadin	2.8
85	Krivádia	158	9	— —	—
86	Kulyes	159	45	Bácsfalva	2.8
87	Kurpeny	405	36	Lindzsina	3.8
88	Ludesd	554	19	— —	—

Digitized by Google

XV. 15. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelezettseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
89	Lungsora	206	22	Viszka	5.7
90	Lunkány	876	76	Bosorod	12.3
91	Lyáncz	255	14	Dobrócz	4.7
92	Máczesd	514	27	F. Szálláspatak	3.8
93	Magureny	136	13	—	—
94	Magyarosd	511	77	—	—
95	Malajesd	261	20	—	—
96	Maros Baláta	224	18	Berekszó	4.0
97	„ Solymos	800	120	—	—
98	Merisor	162	8	—	—
99	Mihálesd	334	26	Rozkány	0.9
100	Nagy Barcsa	160	7	K. Barcsa	0.9
101	Nagy Fóti	173	17	Petrény	2.7
102	Naláczvád	395	22	—	—
103	Nádasdia	215	18	Glad	4.7
104	Nándor	310	35	—	—
105	„ válya	354	52	—	—
106	Nozság	483	52	—	—
107	Obersia	362	14	Dobrócz	1.9
108	Oh. Ponor	510	26	Ponor	2.8
109	„ Sibesel	230	15	V. Dilsi	2.8
110	Oláh Bretye	232	26	M. Bretye	1.4
111	Osztrovel	560	42	Malomviz	0.9
112	Öralja Boldogfalva	210	57	—	—
113	Paroseny	600	75	Lupseny	4.7
114	Parosza	700	58	—	—
115	Párospestyere	230	49	F. Szálláspatak	3.8
116	Petresd	297	26	Godincz	2.8
117	Petrosz	240	35	N. Baár	0.5
118	Plop	174	11	—	—
119	Pogánesd	241	22	Cserbin	1.9
120	Pogyele	508	59	F. Lunko	7.6
121	Popesd	420	33	—	—
122	Porkura	379	33	Voja	11.4
123	Poj. Rekiczel	160	21	—	—
124	Poj. Tomi	195	25	—	—
125	Pojeny	167	12	—	—
126	Puszta Kalán	185	16	Sztr. Szt. György	4.7
127	Répás	162	18	Paad	1.9
128	Réja	437	20	Poklisa	1.9
129	Riska	517	47	Czebe	4.1
130	Rovina	700	116	Bukaresd	7.5

Digitized by Google

XV. 16. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
131	Ruda	338	43	— —	—
132	Runkor	352	22	Vika	0.9
133	Rusor	560	37	Fehérviz	4.7
134	Sárfalva	277	21	Dedács	1.9
135	Serél	600	62	— —	—
136	Strimba	347	33	Tomesd	6.6
137	Steja	361	11	Tomesd	1.9
138	Szacsal	355	58	Szt. Péterfalva	0.9
139	Szántóhalma	480	33	Szt. András	1.9
140	Szár. Almás	315	45	Kersecz	6.6
141	Szelistye	127	10	Pauk	3.8
142	Szkrofa	541	79	A. Lunkoj	1.9
143	Dzocset	230	36	— —	—
144	Sztregonya	259	35	Radulesd	3.8
145	Sztretye	160	18	Dobra	2.8
146	Sztrigy Szacsal	300	24	Sztr. Szt György	2.1
147	„ Ohaba	325	12	„ „	3.8
148	„ Plop	270	16	M. Brettye	2.8
149	Szuszeny	400	19	Malomviz	1.9
150	Tataresd	215	18	Prihodesd	23.7
151	Tamasesd	380	38	Zám	1.9
152	Tamástelke	200	13	Alpestes	1.8
153	Tekerő	279	20	Pojána	3.8
154	Ternávu	336	16	Alvácza	4.7
155	Tinlesd	271	11	Tornesd	1.9
156	Toplicza	320	23	— —	—
157	Tormás	105	7	Martinesd	1.9
158	Totesd	725	41	Poklisa	1.9
159	Ulm	143	13	— —	—
160	Uncsukfalva	260	25	Szt. Péterfalva	5.7
161	Urik	200	23	Borbátviz	3.7
162	Ujbarest	304	54	Ribicze	15.2
163	Zejkfalva	350	32	Russ	2.4
164	Valár	111	26	Alun	15.2
165	V. Lunga	271	45	Vorcza	4.7
166	Valeamáre	131	9	Riskulicza	16.0
167	Valióra	327	24	N. Csula	3.8
168	Vajdej	200	17	Fehérvíz	3.8
169	V. Dobri	111	18	— —	—
170	Vulcsesd	274	27	Herepe	3.8
171	Zsil Korajesd	350	41	Vulkán	2.9
172	„ Maczesd	263	20	— —	—

Digitized by Google

XV. 17. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
173	Zsil Vajdej	140	10	—	—
174	Zsozsány	441	60	—	—
175	Lunk			—	—
*)					
	Kolozsmegye.				
1	Bádok	465	33	Borsa	
2	Csomafája	411	50	Gyula	
3	Darócz	181	22	Bogártelke	
4	Kendermál	176	20	M. N. Sombor	
5	Kovácsi	388	60	Babucza	
6	Nyárszó	422	80	—	—
7	Ördög-Keresztúr	411	27	K. Eskülö	
8	P. Szt. Miklós	239	6	Apahida	
9	Szt. Márton-Macskás	181	26	H. Macskás	
10	Zentelke	699		K. Szt. Király	
	Komárom megye.				
1	A. Gellér	480	88	F. Gellér	1.0
2	Bogya	533	78	„ „	2.0
3	Kis Keszi	294	34	N. Keszi	1.0
4	Szilas	312	40	Lak és F. Szakállas	1.5
	Krassó megye.				
1	Balozest	191	22	Zupunyest	3.4
2	Botyesd	191	27	Zsusest	2.8
3	Goizest	162	31	Rumunyesd	2.0
4	Istvánhegy	126	?	—	—
5	Károlyfalva	187	34	—	—
6	Kis Kastély	406	108	N. Kastély	0.4
7	Mária Schnee	434	92	Kohlsdorf	1.9
8	Rom. Poverzsina	555	83	Szerb Poverzsina	0.8
9	Zorány	293	47	Marzsinó	0.6
10	Zsuppány	493	49	Szudrics	1.7
	Liptó megye.				
1	Andicz	119	18	Szt. Kereszt	5.0
2	Bobrovnik	246	41	Szielnicz	6.0
3	Bukovina	126	21	Szt. András	2.0
4	Dechtár	280	33	Szokolcs	3.0
5	Illanó	226	41	Plostyin	2.0
6	Ivachnó falu	335	57	Szt. Mihály	3.0

*) 2 községé hiányzik.

Digitized by Google

XV. 18. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	neve	Az iskolával (helyben) nem biró község: lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
7	Kelecsény	381	72	Szt. Erzsébet	2.0
8	Madocsány	157	12	Tepla	2.0
9	Magyarfalu	334	66	Szt. Iván	3.0
10	Nem. Ludova	225	39	Ludrova falu	0.1
11	Olaszi (kis)	165	24	Szt. Mária	3.0
12	Olaszi (nagy)	171	28	— —	—
13	Patak	144	31	Besenyő	3.0
14	Pattornya	502	99	Szt. Iván	5.0
15	Rásztok	95	13	Tarnócz	5.0
16	Selmecz (kis)	219	34	— —	—
17	Szt. Miklós	414	75	L. Szt. Miklós	0.5
18	Verbicz	1665	336	„ „ „	0.3
19	Verbiczhusták	566	104	„ „ „	0.1
20	Verbó	111	22	Bessenyő	2.0
21	Zsaár	388	77	Szmrecsány	3.0
	Maros-Torda megye.				
1	Cserefalva	407	48	Ákos falva	2.0
2	Csiba	231	40	K. Szt. Miklós	2.0
3	Csíkfalva	480	108	Ny. Szt. Márton	2.0
4	Demeterfalva	133	13	— —	—
5	Folyfalva	498	76	Karácsonfalva	2.0
6	Hidvég	133	4	— —	—
7	Ilenczfalva	422	74	Lunkafalva	2.0
8	Illésmező		37	— —	—
9	Kebele	216	27	— —	—
10	Remeteszeg	207	16	— —	—
11	Sikesfalva	217	28	— —	—
12	Sóspatak	136	9	M. Sóspatak	2.0
13	Sós Szt. Márton	403	26	G. Sóakna	1.0
14	Kisfalud	386	49	Náznánfalva	1.0
	Mármaros megye.				
1	Fehérpatak	747	112	Trebusa	1.9
2	K. Nyegrovecz	384	59	K. Imsád	1.9
3	Veresmart	387	60	— —	—
	Moson megye.				
1	Bruck	263	50	Osztrák Bruck	0.0
2	Felső Ilmicz	372	74	A. Ilmicz	0.0
3	Király Udvar	233	28	Köbánya	2.8

Digitized by Google

XV. 19. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
	Nógrád megye.				
1	Andrásfalva	279	25	Pálfalva	0.0
2	Apátfalva K.	293	39	Lapujtő	0.0
3	Bakó	120	9	Csesztve	1.9
4	Balázshuta	112	16	—	—
5	Bodony F.	159	15	Romhány	1.9
6	Csengerháza	57	12	M. Verebély	2.8
7	Debercsény	148	22	Nándor	2.8
8	Garáb p.	174	14	F. Told	2.8
9	Gerge k.	204	32	L. Gerge	0.9
10	Kér	313	20	Varbó	2.8
11	Keresztúr	261	26	N. Darócz	1.9
12	Kelecsény F.	158	7	Galsa	2.8
13	Kis Kürtös	226	27	N. Kürtös	2.8
14	Ludány a.	339	48	J. Ludány	0.1
15	Mulyadka	156	15	Rapp	1.9
16	Pető	199	11	Kovácsi	1.9
17	Sáp f.	404	31	A. Táp	0.0
18	Szántó p.	142	17	Rétság	2.8
19	Szécsényke f.	114	12	A. Szécsénke	0.0
20	Told a.	287	27	F. Told	2.8
	Nyitra megye.				
1	Alsó Atrak	224	26	A. Merasicz	3.8
2	„ Elefánt	353	46	F. Elefánt	1.9
3	„ Helbén	251	30	Koros	1.2
4	„ Kaáp	170	11	A. Merasicz	3.3
5	„ Rédel	73	2	Sissó	1.4
6	„ Sutócz	113	13	F. Sutócz	0.2
7	„ Vásárd	213	32	A. Merasicz	4.7
8	„ Zéle	503	48	F. Zélle	1.9
9	Andacs	102	14	Elecske	2.8
10	Bacskafalu	77	13	N. Bossány	4.2
11	Bánka	93	14	Divék	7.0
12	Bastyánka	27	6	Divék	0.5
13	Beéd	254	37	Szalakusz	3.2
14	Belles	189	33	Bajna	3.8
15	Bellincz	135	37	Pereszlény	1.5
16	Beznákfalu	40	11	Divék	1.0
17	Borcsán	83	19	Sissó	7.1
18	Brunócz	238	32	Patvarócz	2.8

Digitized by Google

XV. 20. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
19	Brusznó	278	64	Chrenócz	0.6
20	Bzincz	148	16	Radosna	2.7
21	Chudó Lehota	119	26	Sissó	1.5
22	Csabb	256	32	Assakürt	1.9
23	Családka	277	68	Zerdahely	1.9
24	Csasztkócz	746	148	Podola	1.9
25	Dejthe	1115	44	Dejtha	0.5
26	Dlzsin	200	48	Kosztolna	2.3
27	Dobrocsora	264	41	Kosztolna	6.3
28	Dov. Falkas	297	36	A. Ludány	2.8
29	Duczó	139	19	Hubina	2.0
30	Felső Behincz	191	21	A. Behincz	0.6
31	„ Dubován	291	37	A. Dubován	0.5
32	„ Helbény	145	26	Koros	2.0
33	„ Kaáp	69	10	A. Merasicz	2.4
34	„ Köröskény	405	62	A. Köröskény	1.9
35	„ Lelócz	215	24	Novák	0.9
36	„ Ludány	250	40	A. Ludány	0.5
37	„ Merasicz	102	11	A. Merasicz	0.9
38	„ Récsény	387	53	A. Récsény	0.9
39	„ Rédek	39	8	Sissó	0.9
40	Fornószeg	248	35	J. Vásárd	0.9
41	Gellénfalu	139	19	Pászthó	2.8
42	Gergelyfalu	96	19		
43	Ghymes Koszt.	244	30	Ghym. Koszt. Bars m.	0.0
44	Jalovecz	250	53	Rásztocsnó	0.9
45	Janofalu	246	29	Tökésújfalu	1.3
46	Jeskófalu	150	13	Divek	1.5
47	Kajsza	215	13	Molnos	1.9
48	Kakasfalu	107	6	Teszér	1.2
49	Kámánfalu	303	46	Ludány	4.2
50	Kátó	488	94	Holics	2.8
51	Kis Bielicz	197	36	N. Bielicz	1.8
52	„ Bossány	197	31	„ Bossány	1.5
53	„ Bölgyén	117	13	„ Bölgyén	2.5
54	„ Dovorán	190	28	Bajna	1.2
55	„ Hind	427	68	N. Hind	1.3
56	„ Jácz	41	9	N. Jácz	1.4
57	„ Kér	248	18	N. Kér	0.9
58	„ Keszi	201	41	Bánkeszi	0.9
59	„ Kovalló	335	58	Kropo	1.9
60	„ Lapás	180	17	N. Lapás	0.9

Digitized by Google

XV. 21. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem bíró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
61	Kis Lehotka	168	35	N. Lehotka	1.0
62	„ Modró	156	26	N. Modró	1.9
63	„ Örvistye	129	12	N. Örvistye	1.9
64	„ Rippény	268	18	N. Rippény	3.3
65	Kis Szulány	118	20	Suránka	2.6
66	„ Vicsap	345	28	?	—
67	Kocsin	237	36	Lancsár	1.0
68	Koczúr	164	29	Bajmócz	5.2
69	Koczúricz	87	26	Bori	5.2
70	Kolos Hrad	388	55	Kolos	0.7
71	„ Jeskofalu	351	63	Kolos	1.5
72	Komárnó	178	21	Csejthe	1.0
73	Koritno	818	142	Podola	0.9
74	Könyök	232	29	Molnos	1.9
75	Körtvélyes	410	51	Pereszlény	1.6
76	Krstyánfalu	186	29	Rudnó	0.5
77	Kunó	454	68	Szenicz	3.8
78	Lajosfalu	106	26	Egerszeg	1.9
79	Laszkár	182	32	Novák	3.0
80	Lédecz	321	27	Bars Lédecz	0.0
81	Lészkó	468	62	Czerova	0.9
82	Lettnicz	490	85	Péterfalu	1.9
83	Libichava	102	15	Sissó	2.4
84	Lipovnik	260	40	Vezekény	1.2
85	Lipnik	236	31	Chrenócz	1.1
86	Livina	175	11	Nadlány	2.9
87	Livina Apáti	202	27	„	3.0
88	Lomnicza	219	31	Lestyén	?
89	Lovászi	243	30	Pereszlény	3.0
90	Lüki	280	65	Ivánka	1.9
91	Mácsó	172	26	Dívék	1.2
92	Menyhe	387	61	Szalakusz	1.5
93	Morovnó	169	38	Rásztócz	1.8
94	Mosócz	326	52	Szt. Kereszt.	2.0
95	Nagy Báb	531	83	K. Báb	0.9
96	„ Csaucsa	286	44	K. Csaucsa	3.4
97	„ Falu	430	63	Berencs	0.9
98	„ Szeg	251	53	Egyházszeg	1.9
99	„ Szulány	107	10	Suránka	2.6
100	Návojocz	191	14	Szkacsány	3.2
101	Neczpál	257	41	Privigye	1.4
102	Nedanócz	442	93	Széplak	1.3

Digitized by Google

XV. 22. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község: neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
103	Nedasócz	262	35	Viszocsány	?
104	Nemes Jácz	365	41	N. Jácz	0.3
105	Nemes Perk	107	10	Suránka	2.5
106	Niver	201	19	Lédecz	4.7
107	Nevidzén	331	31	Kosztolna f.	7.5
108	Nezsete	119	8	N. Rippény	3.0
109	Nyitra Apáti	473	49	Ny. Vicsap	0.4
110	„ Malomszeg	405	40	Egyházszeg	1.9
111	Ocskó	230	40	Podola	3.1
112	Onor	192	37	Sissó	2.9
113	Paczolaj	198	9	N. Rippény	2.2
114	Petőfalu	317	43	Pecsenéd	0.8
115	Pochabán	163	26	K. Vendég	1.2
116	Popudin	349	37	Mocsidlán	0.9
117	Poszádka	98	19	Udvarnok	2.8
118	Püspökfalu	160	12	A. Merasicz	5.7
119	Racsicz	470	65	Dvornik	0.5
120	Rajcsán	377	48	Nadlány	1.6
121	Rakovicz	401	72	Veszele	1.0
122	Ribek	385	43	Rahó	2.8
123	Rovenszkó	466	67	„	2.8
124	Rozbehi	324	41	Czereva	2.0
125	Rud. Lehota	275	53	Rudnó	1.6
126	Salgócska	288	23	Nemeskürt	1.0
127	Sarluska Ny.	436	64	Üzbég	2.8
128	„ T.	124	11	N. Rippény	2.8
129	Strázsa	502	98	Krakován	?
130	Szádok	65	12	T. Újfalu	3.5
131	Szecs	231	46	Kosztolna	1.7
132	Szill	210	53	Assakürt	1.2
133	Szer. Újváros	882	141	Szered	0.2
134	Szolcsánka	120	14	Koros	4.2
135	Szomorfalu Pr.	70	6	Divék	0.8
136	„ T.	91	16	Pereszlény	2.5
137	Szostina	431	73	Szenicz	1.0
138	Szulócz	436	39	Appony	2.5
139	Szorbicz	172	31	Ardanócz	2.8
140	Temes	203	52	Csavoj	2.0
141	Tót Sook	413	60	Ardanócz	1.9
142	Turcsánka	125	19	Széplak	2.2
143	Tövisfalu	332	71	K. Pritrzsd	1.8
144	Tököld	123	12	F. Attrak	3.8

Digitized by Google

XV. 23. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község: neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
145	Tyapkó	112	18	Veszele	1.3
146	Ujlacska	267	26	Assakürt	7.9
147	Vámos Ujfalu	187	27	A. Ludány	2.5
148	Verbény	178	19	Divék	2.6
149	Vészka H.	356	69	Radosócz	0.9
150	„ Vág	131	23	Szt. Kereszt	1.9
151	Vidován	243	32	Weskován	0.9
152	Vitkócz	92	17	Kuzmicz	1.0
153	Zákosztolán	311	42	N. Kosztolán	1.0
154	Zsolnafalu	461	51	Csejtc	1.0
	Pest-Pilis-S.-Kis-Kun megye.				
1	Tázlár	1398	184	Vadkert — s több helyre.	9.5
	Pozsony megye.				
1	Hegysúr	276	25	Egyházfa	2.1
2	Papkörmösd	274	25	„	1.0
3	Pénteksúr	172	32	„	0.8
4	Németbél	175	24	M. Bél	1.0
5	Papfa	356	14	Ivánka	0.0
6	Saáp	311	46	D. Ujfalu	1.2
7	Torony	148	20	Zoncz	0.0
8	Nagyszarva	216	29	Bácsfa	2.3
9	Gomba	125	18	Csütörtök	2.0
10	Torcs	299	30	Dienesd	0.8
11	A. Csölle	236	20	F. Csölle	0.0
12	Madarász	69	80	Fél	2.5
13	Vök	202	14	„	2.3
14	Hideghét	166	27	„	2.0
15	Bústelek	39	25	Nagy-Magyar	2.8
16	Csenke	233	54	„	0.9
17	Kismagyar	508	33	„	1.0
18	Vajasvatta	158	60	„	2.0
19	Bélvatta	308	9	Illésháza	2.8
20	Tonkháza	189	77	„	0.8
21	Tejfalu	765	80	Somorja	1.0
22	Királyfia	58	10	„	2.5
23	Bucsuháza	137	16	„	1.5
24	Csölösztő	208	34	„	1.9
25	Uszor	186	18	„	3.6
26	Ujhely Jóka	332	40	Jóka	0.0
27	Szunyogdi	432	48	Püspöki	0.5

Digitized by Google

XV. 24. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
28	Vereknye	442	56	Püspöki	1.0
29	A. Jányok	213	10	F. Jányok	0.8
30	K. Lég	306	20	N. Lég	0.0
31	Szász	237	51	„	1.0
32	Előpatony	231	23	„	1.5
33	Keszölcsés	427	42	Vajka	1.2
34	Doborgáz	691	95	„	1.0
35	V. Sziget		95	„	3.5
36	K. Paka	136	22	Nagy Paka	1.0
37	Cs. Paka	221	23	„	1.2
38	Maczháza	88	10	„	2.4
39	A. Czöpöny	383	58	Szered	0.5
40	K. Czöpöny	283	46	„	1.1
41	A. Lócz	498	55	Zavar	1.1
42	F. Czöpöny	247	34	Nagy Súr	1.8
43	Nem. Súr	234	50	„	0.0
44	Valta Súr	472	86	„	0.7
45	Fehéregyház	234	40	Rosindol	2.7
46	F. Lócz	308	42	N. Bresztován	2.6
47	K. Bresztován	311	44	„	0.0
48	Gócznod	138	30	Báhany	2.0
49	Jászlócz	509	85	Bohunicz	0.0
50	Klcsován	331	50	Boleráz	0.8
51	Kosolna	548	100	Szucha	2.4
52	Zvoncsin	350	60	„	0.8
53	Körtvélyes	82	14	Vedrőd	2.2
54	Nestich	443	40	Szomolyán	0.0
55	Pusztapát	284	30	Cziper	1.5
56	Selpicz	348	36	Bogdanócz	1.0
57	Barakony	122	20	Gány	0.4
58	Hegy	167	25	Kosút	1.3
59	Hodi	271	56	Galánta	1.7
60	Balázsfa	156	25	D. Szerdahely	2.8
61	Csenkeszfa	84	17	„	2.0
62	H. Bene-Eta	205	19	„	3.0
63	L. Tejed	273	40	„	2.0
64	O. Tejed	125	12	„	2.1
65	Podafa	162	25	„	1.8
66	Síkabony	642	90	„	1.4
67	Töböréte	206	20	„	3.0
68	Bekesfa	108	12	Egyh. Gelle	0.7
69	Cséfa	118	12	„	1.3

Digitized by Google

XV. 25. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelezseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
70	Csentőfa	66	14	Egyh. Gelle	2.0
71	K. Budafa	173	16	„	2.7
72	N. Budafa	118	16	„	1.4
73	K. Lucs	199	34	„	2.2
74	O. Gelle	220	30	„	1.0
75	Pósfa	186	16	„	0.3
76	Bögellő	338	50	Alistál	2.0
77	Felistál	269	23	„	0.6
78	Tönye	299	34	„	1.5
79	Bögölypatony	307	38	Szt. Mihályfa	2.0
80	Cs. Patony	259	41	„	1.0
81	D. E. Karcsa	177	23	Egyh. Karcsa	1.3
82	Etre „	210	34	„	0.8
83	G. „	67	5	„	1.2
84	Kir. „	194	34	„	2.0
85	Kul. „	139	17	„	2.7
86	Mor. „	145	16	„	1.9
87	Pin. „	163	23	„	1.0
88	Sip. Am. Karcsa	197	20	„	1.5
89	Soly. Karcsa	104	20	„	3.0
90	Süly	294	50	Felbár	1.0
91	F. Nyárasd	588	72	A. Nyárasd	0.0
92	N. Udvarnok	364	26	K. Udvarnok	0.9
93	Tőkés	140	17	„	4.2
94	Nyék	507	70	Várkony	0.4
95	Igrám	462	60	Kápolna	1.1
96	K. Senkvicz	246	51	N. Senkvicz	0.0
97	Neustift	392	38	Szt. György	0.0
	Sáros megye.				
1	Ábrahámfalu	267	49	M. Raszlavicz	2.8
2	Ábrány	346	44	Kakasfalva	2.8
3	Ádámföld	195	24	K. Szilva	0.9
4	Andrásvágás	141	34	Mohnya	1.9
5	Ásgút A.	159	18	Komlos	1.9
6	„ F.	172	22	„	1.9
7	Balpataka	183	18	Ternye	1.9
8	Belejócz	95	12	Vapenik	2.8
9	Benedikocz	320	65	Schavnik	2.8
10	Bérczalja	554	44	Lófalu	2.8
11	Berettő	365	43	Budamér	2.8
12	Berthót	327	36	Frícs	3.8

Digitized by Google

XV. 26. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
13	Berzenke	221	30	Berki	2.8
14	Bodonlaka	187	47	Tolcsenes	1.9
15	Bolyár	401	44	K. Pelén	3.8
16	Brezufka	78	8	Ortutó	2.8
17	Buczló	172	21	Lapos	1.9
18	Buják	147	21	Bajor	4.7
19	Bunyita	165	16	Vargony	2.8
20	Csarnó kr.	99	14	— —	—
21	Cselfalu	164	24	Potfalu	2.8
22	Csipkés	63	8	Tolcsemes	0.9
23	Deléte	134	23	Jernye	1.9
24	Deméte	380	64	Tölgyszék	1.9
25	Dobroszlava	88	12	— —	—
26	Dolhonya	93	13	Szvidnicska	1.9
27	Dubine	343	50	Kurina	2.8
28	Dukafalu	239	34	Kükemező	3.8
29	Enyiczke	224	26	Sovár	2.8
30	Erdőcske	251	36	Zsegnye	6.6
31	Fias	117	28	Szobos	2.8
32	Fricske	380	45	Osikó	1.9
33	Gavranyecz	48	7	Szvidnicska	3.8
34	Gombosfalu	255	23	Szt.-György	0.9
35	Gribó	152	12	— —	—
36	Gyulvész	454	45	Kakasfalva	3.8
37	Harcsár L.	256	42	Tarkó	3.8
38	Harság	405	49	— —	—
39	Hedri	202	31	Frics	1.9
40	Hejhej	214	16	Hankocz	2.8
41	Hunkócz	287	39	— —	—
42	Hutka	218	29	F. Mirossó	2.8
43	Hűvész	203	25	Vörösvágás	3.8
44	Istvánvágás	178	31	Szinyelipócz	8.5
45	Izsép	341	46	Bajor	2.8
46	Jakabvolya	242	34	Vörösalma	0.9
47	Jakoris	199	30	— —	—
48	Janó	200	30	Radács	0.9
49	Janocska	218	30	Bök	1.9
50	Jedlova A.	89	12	— —	—
51	Kálnás	346	48	Kar. mező	2.8
52	Kapistó	249	32	Kuruzslyó	2.8
53	Kellemes	698	66	A. Sebes	0.9
54	Kerekrét	338	50	— —	—

Digitized by Google

XV. 27. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község				
	neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
55	Kohány	234	31	Hankocz	3.3
56	Komarnik F.	162	24	Komarnik A.	2.8
57	Komarócz	255	40	Hrabocz	1.9
58	Korejócz	62	9	—	—
59	Kozsán	197	40	Sapinecz	2.8
60	Kozsubócz	110	23	—	—
61	Kökény	151	30	Körösfő	1.9
62	Kőszeg	494	70	Abos	3.8
63	Krucsó	149	22	Kapronczа	1.9
64	Krusinecz	111	16	—	—
65	Kucsin	393	60	Kurima	2.8
66	Kvacsán	222	33	Klemberk	3.8
67	Lacsnó	133	26	Rencsissó	5.7
68	Láda	260	44	Kapi-Német	1.9
69	Ladna k.	330	72	N. Lad	2.8
70	Laszczó	224	23	Margonya	1.9
71	Lászka	110	15	Szinye	2.8
72	Lemes	714	90	Abos	2.6
73	Lipócs K.	246	35	K. Peklén	2.8
74	Lipova	148	30	Ortutó	1.9
75	Long	158	22	Giralt	0.9
76	Lubócz	258	37	P. Peklén	1.9
77	Lucska T.	169	24	Kükemező	1.9
78	Mátévágás	149	28	Szobos	0.9
79	Megyes	236	29	Hanusfalva	2.8
80	Mérk A.	187	29	F. Mérk	0.0
81	Mirolya	82	16	Psztrina	1.9
82	Mocsármány	372	52	Szentpéter	0.9
83	Mocsolya	243	32	Jernye	0.9
84	Mudrócz	160	24	K. Peklén	2.8
85	Nádfő	63	9	Komlos	0.9
86	Németfalu	221	44	Hankócz	2.8
87	Obrucsna	246	36	—	—
88	Olejnok	640	55	Litényе	1.9
89	Olysavka	180	29	—	—
90	Ondavka	162	24	F.-Polyánka	1.9
91	Orlicha	324	70	—	—
92	Oroszvolya	293	37	—	—
93	Patacskő	180	26	Vargony	1.9
94	Piszána F.	108	15	A.-Piszána	1.9
95	Polyakócz	357	57	Hrabócz	2.8
96	Polyana Kr.	88	10	—	—

Digitized by Google

XV. 28. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
97	Polyánka a.	263	43	Váradka	1.9
98	Porubka	205	30	Hankocz	1.9
99	„ kr.	79	10	— —	—
100	Potoka	126	18	Mérgeske	4.7
101	Prikra	122	18	— —	—
102	Procs	195	30	Posfalu	1.9
103	Radvány	184	27	K.-Keresztes	1.9
104	Rákócz	115	16	Hrabofcsik	4.7
105	Raszlavicza T.	662	102	M.-Szlavicza	0.0
106	Ratvaj	134	18	Szt. György	1.9
107	Rokisó	361	52	Sárpatak	1.9
108	Salgó	210	27	Sóvár	2.8
109	Salgó-Usz	300	48	Nyársardó	1.9
110	Sandal	245	36	Boksa	4.7
111	Sarbó	87	12	— —	—
112	Sasova	234	33	Ortutó	1.9
113	Sebes-Kellemes	838	122	— —	—
114	Senyék	142	19	Budamér	2.8
115	Sinylér	363	57	Hervartó	?
116	Somosújfalu	395	42	Sz. Lipócz	2.8
117	Sóvár N.	399	60	Kende	2.8
118	Sóvár T.	1336	198	Sóbánya	0.0
119	Szárazvölgy	320	48	Szedlicze	3.8
120	Szt. Imre	344	36	Radács	0.9
121	Szilva N.	206	26	K.-Szilva	1.9
122	Sztaskócz	238	22	— —	—
123	Szuha	170	28	Dricsna	2.8
124	Szulin	263	39	— —	—
125	Szvidnik a.	302	45	F.-Szvidnik	0.0
126	Tapolcsán	363	62	Szt.-István	1.9
127	Tarnó	327	51	Sverzsó	1.9
128	Terebő	208	34	Abos	4.7
129	Terjéktalu	241	36	Sóvár	3.8
130	Tisinyecz	151	21	Duplin	1.9
131	Tizsise	234	34	K.-Peklén	1.9
132	Trocsán	282	42	M.-Raszlav	5.7
133	Uszfalu	239	36	Szt.-György	0.9
134	Vagrínyecz	181	32	— —	—
135	Valykócz	232	38	Stefuró	1.9
136	Vanyiskócz	257	45	Osikó	1.9
137	Váralja Seb.	349	52	F.-Sebes	2.8
138	Varjúfalu	251	44	Kapronca	1.9

Digitized by Google

V. 29. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
139	Vaspatak	314	46	Girált	3.8
140	Venetzia	201	30	Lukó	0.9
141	Visér K.	265	51	N.-Vitéz	2.8
142	Vlacsa	172	24	Bábfalva	2.8
143	Vladicsa	110	15	— —	—
144	Zavadka	77	16	Hradiszkó	3.8
145	Zsetek	115	17	Giralt	0.9
	Somogy megye.				
1	Agarév	287	33	Háromfa	1.9
2	Antalfalu	579	46	Inke	0.9
3	Dráva-Keresztúr	388	58	Szt. Márton	6.6
4	Falu-Hidvég	724	60	V. Hidvég	0.0
5	Hosszúviz	190	18	Bize	4.4
6	Keleviz	205	22	„	1.9
7	Kürtös	360	43	P. Kovácsi	4.7
8	Nemeske	326	36	K.-Tamási	1.9
9	Ötvös	483	47	Konyi	0.3
10	Patalom	201	29	M.-Átád	2.8
11	Poklosi	348	43	Pata	0.9
12	Szt. Borbás	291	38	T. Ujfalu	8.5
13	Szt. Pál	180	15	Bükkösd	1.6
14	Tikos	324	40	Hollád	?
15	Zsibót	335	31	Beczefa	1.5
16	Zsitfa	606	41	F.-Egyház	0.9
17	Várad	163	36	Bürűs	0.9
18	Vrácsik	388	18	Sárd	2.8
	Sopron megye.				
1	Agyagos	575	128	Szergény	0.9
2	Alsópásztori	113	12	F.-Pásztori	0.9
3	Alsószakony	379	76	F.-Szakony	0.9
4	Berény	118	16	Locs. A.-Szopor	2.8
5	Csáford	144	18	Jánosfa	0.9
6	Csér	300	35	Jánosfa	0.9
7	Csernelháza	128	21	R. Szt. György	1.1
8	Czundra	271	55	Veperd-Kabold	3.3
9	Dasztifalu	385	82	Egyh. Falu	1.0
10	Eszterháza	365	66	Süttör	1.3
11	Felső-Bükk	1111	106	A. és K. Bükk	1.0
12	„ Péterfa	403	63	Kabold	2.6
13	Felső-Szopor	385	63	Ujkér-A.-Szopor	1.9

Digitized by Google

XV. 30. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
14	Gyaloka	285	47	F.-Szakony	1.9
15	Gyüleviz	121	115	Zsira	0.9
16	Hasfalva	181	26	A.-Péterfa	1.0
17	Gogánfa	204	37	Egyh. Falu	0.9
18	Kalchgruben	205	38	Kabold	4.9
19	Kis-Geresd	201	23	N.-Geresd	1.9
20	Kis-Czenk	347	57	N.-Czenk	1.1
21	Kukerics	119	18	Nyujtál	0.8
22	Lédecz	268	46	Horpács	0.8
23	Lindengraben	317	42	Kabold-Veperd	3.0
24	Makkoshetye	92	8	A.-Szopor	0.9
25	Mesterháza	266	51	N.-Ládony-Geresd	5.7 3.8
26	Muzsaj	296	41	Röjtök	1.1
27	Nemesvis	467	99	Káptalanvis	0.7
28	Pervány	321	49	Udvard	1.0
29	Salamonfa	226	41	Zsira	1.6
30	Simaháza	75	9	A. Szopor-Ság	1.9 3.8
31	Tompaháza	440	85	N. P. Ládony	3.8 0.9
32	Zemenye	736	52	Boldogasszony	1.7
33	Ujtelek	925	76	Frakmó	1.9
34	Kis-Marton Váralja	?	?	?	?
	Szabolcs megye.				
1	Kis-Báka	467	70	N. Báka	0.9
2	Ontelek	414	50	Dombrád	0.9
	Szathmár megye.				
1	Czégény	387	38	Dányád	0.1
2	Dánfalu	288	25	Lukácsfalva	3.3
3	Duruzsa	178	21	Gaura	4.7
4	Gilvács	396	65	N. Majtény	1.7
5	Györkefalu	428	54	Sürgyefalu	1.9
6	Iklod	346	37	K. Jánosi	0.0
7	Iloba Handal	377	38	— —	—
8	Nyegrefalu	278	50	— —	—
9	Pálfalva	269	20	Ombod	1.9
10	Pusztatelek	207	31	Bajfalu	0.9
11	Sándorfalu	489	81	Oroszfalu	2.8
12	Szappanpataka	132	19	P. Fentős	0.9
13	Sztezsér	155	29	Jéder	4.7
14	Tölgyes	327	38	Gyökeres	5.7
15	Feketepatak	?	?	?	?

Digitized by Google

XV. 31. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
	Szepes megye.				
1	Ábrahámfalu	128	10	Farkasfalu	1.9
2	Buglocz	143	24	Baldocz	1.9
3	Csontfalu	28	4	Jánócz	2.8
4	Danisócz	378	67	Odoru	2.8
5	Fallstein	189	46	A. Laps	3.8
6	K.-Folkmár	154	15	Opoka	—
7	K.-Frankova	312	80	N. Frankova	—
8	Gánócz	211	39	Svabócz	1.0
9	Grancs-Petrócz	191	28	Beharocz	0.9
10	Hági	129	54	Relyó	0.9
11	Hinczocz	338	22	Velbach	2.9
12	Horka	36	10	Svabócz	2.8
13	Hotkocz	136	13	Zsegra	1.9
14	Hozelecz	145	31	Svabócz	1.9
15	Hrisócz	311	20	Richnó	2.8
16	Imrichfalu	359	77	Istvánfalu	0.9
17	Kacse	183	31	Mnisek	1.9
18	Kahlenberg	186	38	Ófalu	2.9
19	Káhlyava	269	36	Richnó	5.7
20	Kattuny	133	30	Baldócz	3.8
21	Kissócz	206	26	Svabocz	0.9
22	Koncsán P.	171	30	Kolcsó	1.0
23	Korotnok	70	20	Polyanócz	1.9
24	Lefkócz	52	3	Farkasfalu	1.9
25	Lengvart	155	26	Dravecz	3.8
26	Leszkovján	124	30	Markusfalva	2.8
27	Lucska	95	30	Almás	1.9
28	Lublóvár Szadek	259	16	Hobgart	2.8
29	Mahalfalu	111	26	Jánócz	0.9
30	Matejócz	249	26	Haraszt	2.8
31	Miklósfalu	68	11	Svabócz	1.8
32	Nemesán	222	35	Kolcsó	0.9
33	Nedeczvár	152	17	Nedecz	1.9
34	Olysavka	180	24	Zsegra	2.8
35	Pikócz	56	9	Farkasfalva	3.8
36	Pilhó	218	55	Mnisek	1.9
37	Podprócs	93	19	Olysavicza	5.7
38	Primócz	78	17	Svabócz	2.7
39	Roskócz	97	11	Görgő	5.7
40	Sunyava J.	519	94	A. Sunyava	1.9
41	Szepeshely	249	10	Sz. Váralja	0.9

Digitized by Google

XV 32. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	neve	Az iskolával (helyben) nem biró község: lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
42	Szt. András	95	26	Svabócz	1.9
43	Szlovinka F.	1065	158	A. Szlovinka	3.9
44	Vilkócz	100	20	Hradiszkó	1.9
45	Vitkócz	218	24	Körtvélyes	2.8
	Szilágy megye.				
1	Bolyán	600	87	Csizér	2.0
2	Boronamező	379	55	Bagolyfalu	2.0
3	Kr. Totfalu	370	55	Ballaháza	1.7
4	Mojád	134	16	Hidvég	3.0
5	Nem. Keszi	276	37	Pele	1.5
6	O. Keszi	91	12	„	2.0
7	Paliczka	207	28	Bagolyfalu	2.5
8	Peleszarvad	257	32	— —	—
9	Petenye	306	43	Horvát	1.5
10	Vaja	86	10	Czigányi	1.2
11	Vaskapu	280	32	Poosa	3.0
	Szolnok-Doboka megye.				
1	Antos	240	28	Bujdos	3.8
2	Blozsa	78	?	— —	—
3	Császári	197	9	V. Szt.-Iván	1.8
4	Csula	310	11	Kozla	2.4
5	Diószpatak	157	17	Purkerecz	3.0
6	Erdő O.-Vásárh.	211	20	Bujdos	1.7
7	F.-Csobánka	261	30	Veczk	2.5
8	F.-Egres	130	13	Füge	2.0
9	Groppa	78	15	Preluka	3.3
10	Guga	108	12	F. Kosály	6.2
11	Igricze	227	46	F. Töök	2.2
12	Kálna	367	36	O. Bogáta	5.7
13	Kecsed Szilv.	296	23	Kecsed	2.0
14	Keménye	229	15	Mánya	1.2
15	Kéthely	270	25	M. Borzás	1.2
16	Kis-Solymos	271	7	Kozla	2.1
17	Klicz	282	24	N.-Lozna	1.5
18	Kőlozna	641	40	N.-Lozna	1.5

Digitized by Google

XV. 33. táala.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelezseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
19	Közfalu	125	14	O. Fodorháza	5.1
20	Magura	367	35	Csernefalva	2.3
21	Malyán	71	13	Szász	5.4
22	Monostorszeg	292	32	Kozárvár	2.8
23	Moró	318	44	Esztény	2.4
24	N.-Borszó	398	43	Soósmező	2.8
25	N.-Mező	247	26	—	—
26	Onok	363	28	Lozsárd	2.8
27	Pirosa	165	12	Pojnicza	2.6
28	Plopis	276	13	K. Kápolnok	4.2
29	Puszta-Ujfalu	132	10	Bujdos	7.7
30	Resztölcs	356	27	K. Nyires	6.2
31	Rusor	352	38	M. Kápolnok	2.5
32	Szarvaskend	355	25	—	—
33	Szóváros	391	42	Szinye	2.8
34	Tálasfalva	164	14	Bujdos	4.8
35	Toplicza	355	35	Lemény	1.2
	Szörény megye.				
1	Bőrza	198	51	—	—
2	Csiklény	170	58	Dalcs	1.5
3	Koramnik	173	29	Euffier	1.6
4	Priszián	528	49	Bukin	1.9
5	Tiszovicza	189	39	—	—
6	Turnul	392	57	Rujen	1.0
7	Valeamare	292	46	Voiszlava	2.5
8	Vamamarga	71	18	Marga	0.9
9	Zavoj	320	48	Csiresa	1.9
	Temes megye.				
1	Kis-Toplovecz	207	27	N. Toplovecz	3.0
2	Berekutcza	273	45	Z. Szt. György	2.0
3	Zábrány	150	24	Hidegkút	1.6
4	Mész-Dorgos	133	18	Dorgos.	4.3
	Tolna megye.				
1	Kovácsi	203	21	Tevel	0.9
	Torda megye.				
1	F. Fülehavas	162	19	A. F. Havas	12.0
2	Runk	?	?	Lunga Larga	12.0

Digitized by Google

XV. 34. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	neve	Az iskolával (helyben) nem biró község: lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
	Torna megye.				
1	Dobodél	192	31	Rákó	2.8
2	Kápolna	177	23	Teresztenye	1.9
3	Méhész	192	18	Görgő	14.2
4	Nádaska	284	32	Komjáti	2.8
5	Vendégi-Bodva	444	56	H. Ardó	0.9
	Torontál megye.				
1	Itvarnok-Szőllős	210	20	Cszőszteiék	6.0
2	Battyánháza	230	61	Ó-Béba	0.0
3	Kis-Béba	79	17	Kübekháza	1.9
4	Hettény	154	12	Tamásfalva	2.0
5	Kis-Sziget	161	22	Majdán	5.7
	Trencsén megye.				
1	Adamócz	148	24	Kochanócz	0.0
2	Birócz K.	215	11	„	0.5
3	Bella	81	9	Turna	1.4
4	Benyó	82	13	K. Jeszen	7.1
5	Biskupicz	242	40	Trencsén	2.3
6	Bobot	434	80	Bobot Lehota	0.0
7	Bobrovnik	69	12	Apáti	1.9
8	Borcsán K.	92	10	Sissó	3.0
9	Borcsicz	190	18	Nemsova	2.0
10	Bresztyene	81	12	Pruzsina	1.9
11	Brezani	179	36	Litava	2.8
12	Czimena	75	15	Dubodiel	5.7
13	Csuklász	152	24	Gradna	9.5
14	Chlivény K.	139	10	N. Chlivén	1.9
15	Chocholna K.	105	12	Kosztolna	2.4
16	Chocholna N.	563	19	„	1.6
17	Divina	151	22	N. Divina	1.9
18	Dobra	272	35	Tepla	1.9
19	Drskocz F.	86	19	A. Drskocz	0.9
20	Drienove	193	35	Plevnik	0.9
21	Dubje	126	17	Újhely	1.9
22	Dubkova	417	35	Luk	1.9
23	Dvorecz baáni	140	11	N. Chlivén	1.0
24	„ puchoi	106	20	Nemsova	0.9
25	Farkaska	130	21	Dezser	0.9
26	Gyurgyove	211	51	Pruzsina	1.9
27	Halács	131	15	N. Chlivén	3.8

Digitized by Google

XV. 35. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
28	Halnsics	216	16	Csötörtök	1.4
29	Hauzlikfalu	208	16	Orechó	2.3
30	Hamri	116	5	Barat L.	1.9
31	Hatne	385	46	A. Marikó	3.8
32	Hloboke a.	136	24	Hloboka	0.5
33	Horenicz	228	24	Rovne	0.9
34	Hórócz	307	59	D. Ujfalu	1.9
35	Hosztina	451	50	Domány	3.8
36	Hrabovka puchnoi	98	14	Puchó	1.4
37	Hradna	240	50	Szuló	2.8
38	Huorka	97	16	Rovne	1.2
39	Hristye	149	30	Dohnán	3.3
40	Glove	151	24	Bittsicza	1.9
41	Isztebnik	220	29	Orechova	0.4
42	Ivanocz	611	78	Melcsicz	1.4
43	Jeszenicz N.	213	25	K. Jeszenicz	0.8
44	Kamencsán	331	33	Bolessó	0.5
45	Klacsán	133	13	Rajecz	2.0
46	Kliesztina	341	51	A. Marikó	3.8
47	Klobusicz	361	46	Illava	1.4
48	Kocsócz a.	180	65	F. Kocsócz	1.9
49	Kocskócz a.	355	25	F. Kocskócz	1.9
50	Kolacsin nagy	253	52	K. Kolacsin	0.9
51	Kotossó-Kis	185	40	Nem. Kotossó	0.4
52	„ Nagy	594	50	„	0.8
53	Kubra-Kis	138	22	Szoblahó	2.5
54	Klucsó	283	21	Nemsova	2.8
55	Kunyerád	292	44	Kőporuba	1.9
56	Lalinek	253	43	Chumecz	4.8
57	Látkócz	89	11	Viczocsány	4.7
58	Lehota D.	51	5	Szadecsna	3.8
59	Lehota pleb.	96	8	Domanis	2.6
60	„ precs.	161	15	Rovnye	0.5
61	„ vár.	268	69	Lednicz	0.9
62	Liborcsa	405	48	Nemsova	0.9
63	Lieszkó a	108	7	Szlopna	0.9
64	„ Nem.	285	26	Kochanócz	1.5
65	Liethava L.	237	44	Bittsicza	1.9
66	Marcsek	207	21	Szvedernik	2.9
67	Marsova	144	29	Predmér	1.0
68	Medné	148	26	Rovne	2.7
69	Mestecskó	365	67	Luki	2.8

Digitized by Google

XV. 36. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
70	Miticz N.	230	26	Kosztolna	0.9
71	Miticz R.	241	41	Jasztrabje	1.2
72	Mostiste	192	51	Dohnán	2.8
73	Neporacz K.	113	18	Szvinna	0.9
74	„ Rozs.	183	27	— —	—
75	Nimnicz	312	42	Pucho	2.8
76	Nozdrovicz	64	10	Kassza	1.8
77	Nozdrkócz	61	6	Trencsén	3.8
78	Oblazov	184	16	N. Kottosó	2.8
79	Okrút	102	16	K. Udics	1.9
80	Oskerda	130	8	Brodnó	2.9
81	Otrhanki	134	14	N. Lévény	1.9
82	Ozor a	121	15	F. Ozor	1.4
83	Peklina	104	11	Závada	1.4
84	Piechó	472	81	Bolesó	0.9
85	Podhragy b.	111	36	Zsittna	1.9
86	Podhorje	235	40	Liethava	2.1
87	Podvázs	92	15	Pruszka	2.3
88	Poluzsi	320	29	Sztránszke	1.9
89	Prilesz	59	4	Dubnicz	3.3
90	Proszné	431	78	K. Udics	2.5
91	Radissa	155	20	Zsitna	1.9
92	Rajecz fürdó	87	14	Konszka	1.9
93	Rakolub	164	10	Beczkó	3.3
94	Ribári	176	31	N. Zablat	0.5
95	Rozvádz	160	15	Sztankócz	0.6
96	Rudina k.	214	21	N. Rudina	2.3
97	Ruszkócz	114	21	K. Gradna	2.8
98	Szaucsina	99	11	Pruszka	2.3
99	Szedmorócz	267	36	Szlavnicz	2.4
100	Szedlicsna	182	31	Stankócz	0.9
101	Szkala Ujfalu	341	36	Szkala	0.9
102	Szlatina K.	267	30	N. Szlatina	1.9
103	Sznazsnicza	309	11	Brodnó	4.7
104	Sztankócz N	488	99	Birócz	2.3
105	Sztrázsa	389	95	Tizsina	1.9
106	Sztrezsenicz	341	48	Puchó	2.4
107	Sztrécze k.	233	14	N. Sztrécze	1.0
108	Sztupné	473	72	K. Jeszenecz	2.7
109	Suja	328	41	Rajecz	2.7
110	Trsztye	185	28	Privzsina	3.8
111	Trsztenna	57	9	Frievald	1.8

Digitized by Google

XV. 37. tábta.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
112	Ujezdó	153	31	Szkala	2·2
113	Upohlav	125	17	K. Udics	2.9
114	Urbanó	41	4	Predméz	2.0
115	Udics N.	516	94	K. Udics	0.5
116	Vadicsó K.	109	18	F. Vadicsó	1.4
117	Vászka K.	136	21	Domanis	1.4
118	Vaszka	107	6	Szlavnicz	0.6
119	Veszka	221	21	Puchó	3.8
120	Vjeszka	219	22	V. Ujfalu	2.8
121	Vranje	196	17	Brodno	1.4
122	Vidrna	511	80	Luk	3.2
123	Zárjecs Keb.	306	61	Szedernik	0.6
124	„ Tren.	164	18	Kosztolna	0.4
125	Závada Sz.	127	16	Licsava	3.8
126	Záblat K.	48	10	N. Záblat	0.0
127	Zamarócz	262	44	Orechó	1.5
128	Závada p.	165	15	Nemsova	3.8
129	Zlatócz	301	30	Orechó	1.9
130	Závada	385	41	Ksinua	1.9
131	Zadubie	218	19	Brodnó	3.8
132	Zsabinecz	109	26	Orechó	0.5
133	Zsámbokrét k.	105	7	Kochanócz	0.9
	Túrócz megye.				
1	A. Kálnok	64	9	F. Kálnok	0.5
2	Andrásfalu	152	23	Ábrahámfalu	1.9
3	Bálintfalu	99	13	Pribócz	1.9
4	Benicz	181	21	Pribócz	1.9
5	Blazsócz	90	14	Jezernicz	2.8
6	Bodó	117	14	„	1.8
7	Bodorfalu	162	23	„	4.7
8	Boriczfalu	142	19	Pribócz.	2.8
9	Deákfalu	137	19	Szt.-Ilona	4.7
10	Dvorecz	130	21	N.-Csepcsén	0.9
11	Hadviga	337	54	T.-Prona	4.7
12	Gyulafalu	285	42	Bella	0.9
13	Jahodnik	392	59	Szt.-Márton	0.9
14	Kavicz	63	19	Jezernicz	0.9
15	Kis-Szószócz	169	24	N.-Szószócz	0.5
16	Konszka	167	26	Nolcsova	2.8
17	Kossút	96	14	Szt.-Márton	4.7
18	Lászlófalva	263	46	Ivánkófalu	1.9

Digitized by Google

XV. 38. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
19	Lazán	319	46	Znyóváralja	1.9
20	Moskocz	120	18	Ábrahámfalu	2.8
21	Nedozor	202	40	Raksa	2.8
22	Polyericska	99	12	Ábrahámfaln	2.8
23	Rákó K	27	11	Pribócz	2.8
24	Rákó N.	254	35	„	2.8
25	Ratko	148	22	Suttó	1.9
26	Riadok	261	39	T. Szt.-Márton	0.5
27	Rutka a.	631	90	F. Ruska	0.5
28	Szklabina V.	269	40	Szklabina	1.9
29	Tomcsány	92	14	Szt.-Ilona	1.0
30	Zátor	188	18	A. Jeszen	1.9
31	Zorkocz	62	12	Szt.-Mihály	1.5
32	Zaturcs a.	179	25	F. Zaturcs	0.5
	Udvarhely megye.				
1	Ábrahámfalu	109	13	Szt.-László	2.0
2	Andrásfalva	173	23	„ Ábrahám	1.5
3	Benczéd	274	40	„ Mihály	2.0
4	Décsfalva	190	25	Agyagfalva	3.6
5	Dobó	679	105	Vágás	0.1
6	Jásfalva	100	15	Kányád	1.2
7	Kis-Kede	196	23	N.-Kede	2.5
8	Kobát D.	499	80	Szt.-Mihály	2.5
9	Tibod	196	32	„ Tamás	2.0
10	Ülke	512	80	„ „	1.0
	Ugocsa megye.				
1	Farkasfalva	138	17	Bökény	4.0
	Ung megye.				
1	Banka	561	70	— —	—
2	Bátfa	250	60	Palló	1.9
3	Bozos	88	15	Eör	1.9
4	Budaháza	126	15	Dobóruszka	1.9
5	Csepely	271	44	N.-Kapus	0.0
6	Dengláz	384	66	Nagy-láz	0.0
7	Gajdosócz	151	16	— —	—
8	Györöcske	173	16	— —	—
9	Hanajcsa	193	20	Feketeháza	1.9
10	Hegyfarka	141	22	— —	—
11	Kelecseny	425	71	Nyárád	0.0

Digitized by Google

XV. 39. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelezseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
12	Kerész	179	37	Mokcsa	0.9
13	Ketergény	178	38	Minaj	1.9
14	Kolibábócz	168	18	— —	—
15	Kom. Szobráncz	331	41	Szobráncz	1.9
16	Palágy	455	47	Komorócz	0.0
17	Mocsár	350	38	Nyárád	0.0
18	Polena hutta	200	30	— —	—
19	Prikopa	346	60	— —	—
20	Rát n.	614	85	K. Rát	0.0
21	Remete s.	343	28	— —	—
22	Szelmencz k.	236	32	— —	—
23	Szelmencz n.	602	57	— —	—
24	Sztripa	180	17	— —	—
25	Téglás	185	15	Szürte	1.9
26	Jesztreb	615	68	Solymos	1.9
	Vas megye.				
1	Abdalócz	179	33	Szt.-Katalin	2.0
2	Adriáncz	320	58	F. Petricz	1.0
3	Alsó-Berkifalu	233	25	Körmend	1.0
4	„ Csatár	200	44	F. Csatár	0.8
5	„ Oszkó	382	62	F. Oszkó	1.0
6	„ Paty	458	94	F. Paty	1.0
7	„ Strázsa	649	115	R. Szt.-Márton	2.0
8	„ Szilvágy	244	39	F. Szilvágy	0.4
9	„ Szlavecsa	510	88	„ Szlavecsa	3.0
10	Apáti	191	35	N. Gems	1.5
11	Bajánháza	199	19	Senyeháza	1.5
12	Balogfa	252	16	N. Unyom	1.4
13	Balozsa	195	36	Egyházszeg	1.0
14	Bárdos	152	24	Széchény	2.0
15	Békafalu	111	22	Szt. Miklós	3.5
16	Békafa	264	45	Dobra	2.8
17	Belső Váth	99	14	Mercse	3.0
18	Berkeháza	72	16	— —	—
19	Bokrács	109	15	Andreicz	2.0
20	Bonisdorf	260	39	Dobra	2.8
21	Borecsa	206	45	F. Petrócz	1.5
22	Borhida	209	40	Tissina sat.	4.0
23	Börgölin	264	35	Istvánfalu	3.0
24	Brezócz	324	74	Puczincz	3.0
25	Büdincz	261	64	N. Dolincz	3.0

Digitized by Google

XV. 40. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
26	Bükkalja	173	32	Domonkosfa	1.0
27	Csekefa	195	38	Szt. László	2.0
28	Csempesz k.	254	28	Töttös	2.0
29	Csernelócz	196	29	M. Szombat	3.0
30	Csöpincz	517	98	Markócz	4.0
31	Czák	211	32	Szerdahely	3.0
32	Dankócz	284	38	Musznya	3.0
33	Darázs P.	130	17	P. Popácz	0.4
34	Dávidháza	152	18	Senyeháza	2.0
35	Dienerfa Lakhegy	564	112	Egervár	5.0
36	Dolina	181	39	Musznya	3.0
37	Domaincz	264	31	Hidegkút	4.7
38	Döbör	396	89	R. Szt. Márton	3.0
39	Döbörhegy	379	68	Szarvas K.	2.0
40	Dömötöri	412	55	Szt. Loránt	2.0
41	Farkasfalva	1252	143	R. Szt. Márton	3.0
42	Felső Beled	343	64	A. Beled	0.5
43	„ Csernecz	101	9	Hidegkút	3.8
44	„ Mesteri	242	40	A. Mesteri	0.5
45	„ Strázsa	491	60	R. Szt. Márton	4.0
46	Frankócz	223	38	Tissina	2.0
47	Füsthegy	111	22	Barátmajor	1.0
48	Füztő és Zúgó	124	14	Csénye	2.0
49	Gederócz	143	29	Tissina	3.5
50	Geregye	145	15	Szt. Loránt	2.0
51	Gerencserócz	227	50	Domonkosfa	1.0
52	Goricza	290	51	Puczincz	3.0
53	Gödörháza	273	51	Velemér	0.5
54	Görlincz	633	119	Pertócsa	4.0
55	Gradistya	286	55	Tissina	1.5
56	Gries	163	26	R. Szt. Márton	3.5
57	Guiczenhof	228	70	Szt. György	7.0
58	Gutaháza	180	24	Töttös	4.0
59	Gyanavla	277	71	F. Petrócz	1.0
60	Gyanó	214	50	Szt. Loránt	1.0
61	Gyertyános	242	57	Beicz	0.0
62	Gyimotfalva	298	42	M. Falva-Lövő	2.5
63	Háromház	112	19	Kethely	2.8
64	Hermán	294	70	Szt. Király	2.0
65	Hochárd	201	41	Pinkafő	8.0
66	Horv. Csencs	220	22	Ném. Csencs	4.0
67	„ Hásos	259	39	Szt. Katalin	3.0

Digitized by Google

XV. 41. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
68	Horv.-Zsámánd	213	39	N. Zsármánd	0.0
69	Hovárdos	191	38	Szt. Katalin	2.0
70	Ispány	209	22	N. Rákos	6.0
71	Jánosfa	109	16	Szt. Jakab	1.5
72	Jánusócz	93	21	Domonkosfa	2.0
73	Kalch	310	47	Dobra	3.8
74	Kámon	255	30	Szombathely	2.0
75	Kancsocz	228	40	T. Keresztúr	2.0
76	Kapornak	172	14	Kenyeri	0.9
77	Kecskéd	541	100	Nyavalyás	6.0
78	Keléd	246	27	Hodos	3.0
79	Kem. Egerszeg	227	38	Iv. Egerszeg	0.5
80	Kemesmál	107	17	P. Szt. Király	2.5
81	Kerk. Kápolna	277	19	Senyeháza	2.7
82	Kernes	138	18	Andreicz	2.0
83	Két Dolin	379	50	Kuzma	2.0
84	Kisasszonyfa	251	56	N. Asszonyfa	6.5
85	Kis-Csömöte	96	12	Lukácsháza	0.6
86	„ Cziklin	137	39	K. Szt. Mihály	0.3
87	„ Dolicz	74	17	N. Dolincz	1.0
88	„ Falud	174	23	Kethely	1.4
89	„ Karasztos	186	23	P. Miske	1.2
90	„ Kölked	158	13	Egyh. Rádócz	2.5
91	„ Mákfa	165	29	Vasvár	4.0
92	„ Narda	160	24	N. Mardó	1.0
93	„ Ölbö	130	14	N. Ölbö	1.0
94	„ Pöse	128	23	„ Pöse	1.0
95	„ Sároslak	255	24	Egyh. Rádócz	1.5
96	„ Seé	107	16	Olad	5.0
97	„ Sitke	460	55	N. Sitke	0.2
98	„ Ujfalu	190	17	Egyh. Rádócz	1.0
99	Kólom	282	56	M. Kerék	1.0
100	Korong	586	76	M. Szombat	5.0
101	Korosecz	292	49	Hidegkút	2.8
102	Kosárháza	121	33	Tót Keresztúr	1.0
103	Kotormány	114	12	Hodos	3.0
104	Kovasócz	156	27	E. Lendva	6.0
105	Kozmafa	65	13	Olaszka	1.0
106	Kölesvölgye	187	43	T. Keresztúr	2.0
107	Köveskút	403	72	Salfa	2.0
108	Krajna	265	35	Tissina	3.5
109	Krasics	345	76	Petrócz	4.3

Digitized by Google

XV. 42. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
110	Kulcsárfalu	148	20	Kethely	1.5
111	Kustanócz	406	66	T. Keresztúr	2.0
112	Kükecs	255	53	„	1.0
113	Lehomér	253	70	M. Szombat	3.0
114	Liba	349	43	Dobra	3.8
115	Lovaszad	220	43	Karácsfa	2.0
116	Ludad	260	48	N. Pöse	1.0
117	Lukasócz	42	7	Martyáncz	4.0
118	Luczova	191	38	F. Petrócz	0.5
119	M. Keresztes	372	56	N. Keresztes	1.0
120	„ Nadalla	166	14	P. Szt. Mihály	1.5
121	Macskócz	117	25	Pecsnarócz	2.0
122	Markusócz	202	36	Puczincz	2.0
123	Matyasócz	266	58	Kozma	2.0
124	Megyes	304	50	Egyh. Szeg.	1.0
125	Mladetincz	170	16	Martyáncz	1.0
126	Molnári	462	104	Petrócz	0.5
127	Motovilcz	263	68	Martyáncz	2.5
128	Mura Petrócz	117	17	Szt. Tamás	2.0
129	„ Csernecz	208	32	Kruplivnik	5.0
130	Mühlgraben	561	132	Tissina	4.7
131	N.-Csömöte	419	52	M. Szombat	2.0
132	„ Karasztos	164	44	Dobra	1.5
133	„ Mizdó	320	40	N. Pöse	2.0
134	„ Seé	217	29	P. Miske	0.4
135	Ném. Szecsőd	250	34	Szarv. Kend	1.0
136	Nemsócz	203	32	Olad	2.0
137	Neradnócz	207	36	Egyh. Szecsőd	1.0
138	Nocsincs	242	28	Martyáncz	1.0
139	Nuszkova	419	75	Szt. György	3.0
140	N. Lak	239	37	Olaszfalu	2.0
141	Nyulfalu	144	19	Tobaj	0.6
142	Obernócz	140	23	Bodoncz	10.0
143	O-Hadász	230	54	V. Hadász	1.0
144	O-Perint	1368	187	Szombathely	0.0
145	O-Zalónak	541	67	V. Szalónak	0.95
146	Ondód	418	81	Torony	1.0
147	Orfalu	292	39	Istvánfalu	2.0
148	Pananócz	210	45	T. Keresztúr	1.0
149	Paukasz	373	39	Rákos	6.0
150	Péntekfalu	451	51	Sárvár	1.0
151	Permise	163	19	Istvánfalu	2.5

Digitized by Google

XV. 43. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
152	Peszkócz	197	44	T. Keresztúr	8.0
153	Petáncz	466	88	Tissina	2.0
154	Pokol	137	13	A. Beled	2.0
155	Polona	236	40	Puczincz	2.0
156	Pordasincz	57	16	Szt. László	?
157	Por Dömölk	109	14	K. Czel	0.6
158	„ Magas	458	48	N. Magos	0.5
159	Pocsfalu	139	16	Olaszfalu	2.0
160	Poznanócz	171	41	Pecsanócz	4.0
161	Predanócz	232	33	Puczincz	3.0
162	Prosnyákfa	211	48	Szt. Benedek	5.0
163	Pusocz	198	32	Puczincz	4.0
164	P. Rádócz	381	40	Egyh. Rádócz	1.0
165	Püspöki	287	83	Szt. Tamás	2.0
166	R. Doroszló	218	43	Csákány	2.0
167	„ Kovácsi	609	105	Egyh. Szeg	0.3
168	„ Kövesd	241	25	Jákfa	2.0
169	Rádócz	268	53	Kruplivnik	3.0
170	Radván	83	18	N. Csencs	2.0
171	Rákosd	240	32	Árokszállás	3.0
172	Rakiesán	466	78	M. Szombat	3.0
173	Raks	968	159	Gyanafalva	2.4
174	Ratkócz	138	40	T. Keresztúr	10.0
175	Rásos	217	29	R. Szt. Mihály	2.0
176	Ritkasócz	182	42	— —	—
177	Rogasócz	373	70	Szt. György	3.0
178	Roprecsa	316	35	Portócsa	3.0
179	Sál (szt. Gth.)	717	171	N. Dolincz	3.0
180	Sál	234	42	Nádasd	1.6
181	Salafa	152	26	P. Szt. Mihály	4.0
182	Salamoncz	335	70	Puczincz	3.0
183	Sönhern	124	19	Buglócz	0.9
184	Seregélyháza	145	17	N. Töse	2.0
185	Sirokány	98	20	Barátmajor	1.0
186	Sorki Kápolna	171	28	Tótfalu	1.5
187	„ Kisfalud	269	20	Szt. Loránt	1.0
188	„ Ujfalu	537	99	S. Polány	1.0
189	Sulczrigel	108	23	Máriafalva	4.0
190	Süllincz	293	52	F. Petrócz	2.0
191	Szaknyér	154	30	K. Rákos	2.0
192	Szakonyfalva	464	76	A. Szölnök	?
193	Szatta	203	24	N. Rákos	7.0

Digitized by Google

XV. 11. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
194	Szembiborcz	440	55	Puczincz	1.0
195	Szt.-Ivánfalva	346	52	Ur. Újfalu	2.0
196	„ Márton (sz.)	737	138	Szombathely	0.2
197	„ Márton (h.)	275	55	Iváncz	2.0
198	„ Mihályfalva	915	188	Vasvár	0.0
199	„ Miklósfa	365	52	Pápócz	0.3
200	„ Péterfa	327	51	Győrvár	0.9
201	Szerdicza	566	119	Szt. György	5.0
202	Sinnersdorf	229	36	„ „	4.0
203	Szkahócz	355	46	Hidegkút	2.4
204	Szodesincz	228	37	Tissina	3.0
205	Szombatfa	352	64	Kereza	3.0
206	Szombatfa	122	24	Stremba	2.0
207	Szomorócz	200	39	Domokosfa	1.0
208	Szottina	470	82	Szt. György	6.0
209	Szőcze	579	108	Magyarosd	2.0
210	Sztanyócz	424	88	F. Petrócz	0.8
211	Szvetahócz	234	24	M. Szombat	4.0
212	Talapatka	251	24	Kerthely	1.9
213	Tana	208	41	N. Kajd	1.0
214	Taródfa	336	54	P. Szt. Király	2.6
215	Tanka	331	53	Dobra	3.8
216	Terestyénfa	312	46	Jákfa	1.0
217	Tivadarcz	426	100	Kruplivnik	10.0
218	Tizenhárom város	307	56	Sárvár	1.0
219	Topolócz	121	19	Hidegkút	3.8
220	Tóttalu W.	501	95	Szt. Gothárd	3.7
221	Táplánfa	355	78	Szt. Lőrinoz	1.0
222	Tótlak	653	120	Falkócz	1.0
223	Tótfalu	175	33	Monyorokerék	1.0
224	Tropocz	241	39	Tissina	2.0
225	Türke	386	69	Martinya	1.0
226	Uj Benócz	44	7	Hidegkút	6.6
227	Ujtelep	184	26	Bánya	0.3
228	Ujvidék	458	83	Árokszállás	2.0
229	Vanacsa	364	62	Puczincz	2.0
230	Vanecsavecz	250	51	Tissina	1.5
231	Vármellék	1025	166	Sárvár	0.3
232	Veszczicza	228	40	M. Szombat	4.0
233	Veceseszlavecz	543	67	Petrísócz	2.0
234	Vidoncz	517	62	F. Lendva	6.0
235	Viszák	380	77	Iváncz	2.0

Digitized by Google

XV. 45. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
236	Zarkaháza	336	55	Szt. Király	1.5
237	Zenkócz	375	80	Bodoncz	10.0
238	Zsida	236	23	Kethely	1.9
239	Zsidóföld	513	146	Vasvár	0.1
240	Zerdahely	171	36	Kercza	2.0
	Veszprém megye.				
1	Almádi	120	15	Vörösberény	1.2
2	K. Ganna	230	59	N. Ganna	0.9
3	A. Görzsöny	413	50	F. Görzsöny	1.9
4	Hidegkút	320	65	N. Hidegkút	0.9
5	A. Iszkáz	200	32	K. Iszkáz	0.9
6	N. Polány	434	66	M. Polány	0.5
7	Pór-Szalók	239	42	N. Szalók	0.7
8	Tósok	296	79	T. Berénd	0.5
	Zala megye.				
1	Alibánfa	263	23	Szt. Iván	2.2
2	Apátfa	113	18	Andráshida	1.5
3	Apáti (k.)	339	55	Apáti	1.2
4	Aranyód (a)	407	53	Szt. Grót	2.0
5	Badlicsán	77	8	Mihályevecz	1.8
6	Bagod f.	204	36	A. Bagod	2.5
7	Baksaháza	132	9	Oroszton	0.8
8	Bakónak	172	33	Bagonya	5.2
9	Barátsziget	88	6	Kehida	2.4
10	Bánúta	70	17	A. Lendva	6.4
11	Bárhely	178	20	K. Szt. Mihályfa	1.5
12	Báza	118	13	— —	—
13	Bekeháza	79	8	Ságod	1.8
14	Benkovecz	249	20	Szoboticza	1.0
15	Bécz	411	64	Letenye	1.5
16	Besztricze (a)	343	88	K. Bisztricze	2.0
17	„ (f)	684	134	„ „	1.6
18	Bocska	323	60	M. Szerdahely	2.5
19	Bodorfa	290	38	Káptalanfa	1.5
20	Bogdanovecz	96	11	F. Mihályevecz	1.6
21	Boldogfa	474	21	— —	—
22	Borsfa	333	68	— —	—
23	Bozsok	67	11	Csács	1.9
24	Böde	213	29	— —	—
25	Bödeháza	192	37	Gáborháza	3.0

Digitized by Google

XV. 46. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
26	Bördöcze	194	40	Iklód	1.0
27	Börzönce	215	19	Balázs	3.2
28	Bratoncz	319	85	Bellatincz	3.0
29	Brezovicza	331	83	Turnisa	1.8
30	Brezovecz	99	12	M. Szt. Márton	0.5
31	Bucsa	170	14	— —	—
32	Budafa	110	23	Salamonvár	2.0
33	Buzovecz	225	25	Csáktornya	2.0
34	Czup	120	19	Baksa	2.8
35	Csehi	319	46	Szt. Adorján	3.0
36	Csehovecz	657	149	T. Szt. György	2.4
37	Csente	250	53	A. Lendva	2.3
38	Csernecz k)	247	39	F. Szemenye	0.8
39	Csertelakos	129	18	Náprádfa	1.5
40	Csesztjanecz	59	6	M. Szt. Márton	2.5
41	Csonkaegyhát	196	23	Kustánszeg	2.5
42	Csopok	408	49	Paloznak	0.6
43	Csöde	141	27	— —	—
44	Csömödér	405	79	Páka	2.6
45	Csrecsán	209	25	Maczinecz	2.5
46	Csukovecz	383	85	Draskovecz	2.2
47	Dedes	128	16	Rédics	4.2
48	Deklezsin	409	53	Izsakocz	3.2
49	Derzsimorecz	446	58	Strelecz	1.0
50	Dobroföld	100	13	Szt. Györgyvölgy	7.0
51	Dobri	506	51	K. Szt. Miklós	2.7
52	Domború f.	192	23	F. Mihályovecz	2.5
53	Döbröcze	208	35	N. Görbö	1.0
54	Dömeföld	372	59	Páka	1.5
55	Dragoszlavecz	43	5	F. Mihályóvecz	2.0
56	Dusnak	102	11	Pökőskefő	2.5
57	Dvoricse	100	11	Turcsicse	1.8
58	Erdőhát	110	22	Szt. Adorján	1.2
59	Erdősfa	475	56	T. Szt. Márton	6.5
60	Égenföld	233	14	Sármellék	2.6
61	Ferketinecz	131	22	Miklavecz	1.0
62	Filócz	603	120	Bagonya	3.2
63	Gébárt	65	5	Andráshida	1.5
64	Gibina	238	44	Stridó	4.0
65	Gombosszeg	62	8	Petri Keresztúr	2.3
66	Göntérháza	226	63	Gáborjaháza	4.0
67	Grabrovnik	102	14	Stridó	2.5

Digitized by Google

XV. 47. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
68	Gutorföld	482	85	Náprátfa	3.0
69	Gyepü	314	58	Kajánföld	3.0
70	Gyertyános	406	69	F. Lendvalakos	2.0
71	Gosztola	135	18	— —	—
72	Győrfiszeg	124	9	P. Keresztúr	2.0
73	Hagyáros	72	8	Börönd	8.5
74	Hemusevecz	276	63	Draskovecz	1.6
75	Hencse	89	5	Tófej	1.5
76	Henye Ördög	184	24	Szt. Iván	2.0
77	„ Pető	186	18	„ „	1.5
78	Hernyék	228	43	K. Sziget	3.6
79	Hetyefő	142	26	Nyavalád	1.8
80	Hidvég	77	21	A. Lendva	5.5
81	Hlapicsina	474	79	M. Szt. Márton	3.5
82	Horváti	138	12	K. „ „	2.6
83	Hosszufalu	628	94	A. Lendva	2.2
84	„	154	18	Bokaháza	2.5
85	Hotlicza	440	53	Kapcza	2.6
86	Hottó	276	29	Bonczodföld	12.9
87	Hrastyán f.	490	74	Maczinecz	4.8
88	Iborfia	77	8	P. Keresztúr	1.8
89	Ivanovecz	555	55	Csáktornya	1.3
90	Iváncz	299	73	Bagonya	3.8
91	Jalsovecz	198	25	Stridó	2.3
92	Jánosfalu	120	13	— —	—
93	Jósecz	116	23	Dobronak	5.3
94	Jurcsevecz	290	20	Szoboticza	1.8
95	Karácsonfa	238	25	Nova	2.5
96	Kaszaháza	132	11	Egerszeg	0.8
97	Kámaháza	105	18	Dobronak	3.8
98	Keményfa	145	17	Salomvár	2.8
99	Keretye	98	24	— —	—
100	Kerka Kálóczfa	308	51	Kozma Dombja	3.5
101	„ Ujfalu	159	14	Csesztreg	1.7
102	Keszthely p. vár.	585	82	Keszthely	1.5
103	Kiliman	279	25	Gelse	3.9
104	Kisfalud	379	56	Miszt. Kálla	2.0
105	Kót	149	24	Kapcza	2.2
106	Korpavár	150	13	Fűzvölgy	2.3
107	Kökényes M.	86	2	N. Lengyel	2.5
108	Köszvényes	134	22	Szt. György	3.6
109	Kövesküt	146	20	Gyülevész	4.0

Digitized by Google

XV. 48. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
110	Kraljevecz f.	404	51	Vratisinecz	2.8
111	Krizsovecz	415	68	Miklavecz	1.5
112	Kustán a.)	486	59	Kehida	3.2
113	Kutas k.)	202	17	N. Kutas	2.5
114	Kutfej	243	54	Lovászi	2.1
115	Lángviz	362	40	Fűzvölgy	1.4
116	Lasztonya	226	46	Szt. Adorján	3.8
117	Lendvalakos a.)	669	38	F. Lendva Lakos	1.8
118	„ Ujfalu	380	45	K. Szt. Miklós	2.4
119	Lengyel K.	84	7	Kustánszeg	4.5
120	Leszkovecz	108	11	Stridó	2.0
121	Liczkó	164	27	Gellénháza	2.5
122	Lippa	693	124	Gumilicza	2.2
123	Lippahocz	564	139	Belatincz	4.1
124	Lispe	143	32	Szt. Adorján	3.0
125	Lukafa	80	16	Szt. Iván	3.5
126	Macskovecz	250	24	—	—
127	Marócz	209	55	Szt. Adorján	2.5
128	Martinusevecz	112	4	Mihályevecz	4.6
129	Máhonfa	200	22	K. Teskánd	1.2
130	Márof	152	25	M. Szt. Márton	2.4
131	Márokföld	281	36	Szt. György	1.7
132	Medgyes	156	34	Rigács	?
133	Megyer	164	20	Ukk	4.5
134	Mellincz	627	57	Izsakócz	2.2
135	Mihályevecz a.)	1140	103	Szt. Mária	1.7
136	Mihovlján	274	33	Csáktornya	2.5
137	Mikefa	293	22	Nova	5.0
138	Misefa	275	47	Kapornak	1.6
139	Molnári	617	119	T. Szerdahely	3.2
140	Mumor	146	36	Lenti	3.0
141	Nem. Boldogasszonyfa	123	22	A. Pábok	3.3
142	„ Nép	455	55	Szt. Györgyvölgye	4.0
143	„ Szer	149	5	Szt. Pétervár	3.2
144	Neszelej	91	6	Z. Egerszeg	2.4
145	Németfalu	83	8	Millei	6.8
146	Novakovecz	931	154	Dekanovecz	1.8
147	Obornak	68	3	H. Komárom	2.6
148	Ola	426	68	Z. Egerszeg	1.8
149	Oporovecz	367	75	Draskovecz	4.2
150	Orbányosfa	93	11	Bezeréd	3.7
151	Ormándlak	105	12	Gelénháza	2.4

Digitized by Google

XV. 49. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
152	Oroklán	78	23	Tárnok	1.5
153	Ortaháza	194	40	K. Sziget	5.7
154	Ottok	108	5	Perlak	2.3
155	Örs k.	80	11	B. Tomaj	6.5
156	Pacsatüttös	441	55	— —	—
157	Paizsszeg	172	22	Barabásszeg	1.7
158	Palinovecz	583	164	T. Szt. György	2.5
159	Palkonya	104	11	Dios-Káll	0.7
160	Pálfiszeg	203	31	Millei	1.3
161	Páli k.	163	28	N. Páli	1.0
162	Pálovecz	565	82	Strelecz	1.7
163	Peklenicza	317	69	Vratisinecz	3.0
164	Péntekfalu	191	46	K. N. Falu	1.7
165	Pincze	308	36	N. Szt. Miklós	3.4
166	Podbrest	353	30	— —	—
167	Pola	627	65	Besehely	2.5
168	Pozva	153	26	Szt. Iván	3.0
169	Pördeföld	225	21	Kányavár	2.0
170	Prezeka	69	6	F. Mihályvecz	1.5
171	Pretetinecz	190	24	— —	—
172	Puczina	376	20	Nedelicz	?
173	P. Ederics	224	46	P. Magyarosd	4.0
174	Pusztakovecz f.	320	34	Csáktornya	2.0
175	P. Szt.-Péter	103	13	Németfalu	2.5
176	Putján	258	32	— —	—
177	Radamos	395	49	— —	—
178	Ramocsa	87	10	Németfalu	3.5
179	R. Kanizsa	245	48	Stridó	2.0
180	Rám	63	19	Döbréte	2.6
181	Rátka	275	24	F. Szemenye	5.2
182	Renkócz	484	116	Turnisa	3.0
183	Récse k.	276	37	N. Récse	1.0
184	Rokolán	38	4	— —	—
185	Rozsásszeg	204	22	Millei	1.3
186	Sáfárskó	219	34	Stridó	3.8
187	Sándorháza	620	125	Szt. L. Egyház	0.8
188	Sárd b.	164	23	Rédics	3.2
189	„ k.	135	21	„	3.2
190	Sárszeg	206	16	N. Récse	3.0
191	Senkovecz	284	28	Csáktornya	2.0
192	Stefanecz	337	25	Szoboticza	2.6
193	Strelecz	387	71	Dobronak	2.0

Digitized by Google

XV. 50. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
194	Strukovecz	201	40	Szelnicze	2.0
195	Szászkovecz	255	28	— —	—
196	Szemenye a:	295	39	F. Szemenye	2.0
197	Szt.-Erzsébet a.	300	44	Szt. Györgyvölgy	5.8
198	„ „ f.	205	64	K. Nemetfalu	3.6
199	„ „ hegy	302	40	Ebergény	3.2
200	Szt.-Kozmadombja	259	50	— —	—
201	„ Lőrincz	258	41	Egervár	—
202	„ Margita	175	33	J. Szemenye	—
203	Szijártóháza	136	22	Gáborjaháza	4.8
204	Szt.-Mihályföld	88	11	— —	—
205	„ Péterfölde	242	31	— —	—
206	Szivicze	367	53	— —	—
207	Szlakovecz	271	13	Lopatinecz	1.7
208	Szombatfa	193	29	Gáborjaháza	1.8
209	Stanetinecz	190	31	Stridó	7.2
210	Ternovecz	203	36	Maczinecz	2.0
211	Teskánd	135	31	Bonczodföld	3.5
212	Tolmács	289	54	— —	—
213	Totovecz	238	22	Kurtanecz	4.0
214	Totfalu	241	40	K. Teskánd	2.4
215	Tupkovecz	65	13	Mihályevecz	1.5
216	Tüskeszer	623	107	Cserencsócz	1.5
217	Vadamos	36	2	Bollahida	8.9
218	Vakola	63	21	Tárnok	3.2
219	Vakonya	187	30	— —	—
220	Verhovlján	133	20	M. Szt. Márton	1.2
221	Vesczicza	172	36	Stridó	3.5
222	Vidovecz	70	8	Csáktornya	3.2
223	Vigánt	126	20	Petend	0.7
224	Vitenyéd	171	16	Ragod	1.8
225	Vorhota	99	12	Andráshida	2.0
226	Vöczkönd	213	27	N. Apáti	—
227	Völgyifalu	321	36	— —	—
228	Vörrü	116	17	Szt. Pétervár	—
229	Vullaria	222	24	Orchovicza	—
230	Zajk	394	46	— —	—
231	Zala Mindszent	425	62	Zala Lövö	1.1
232	„ Pataka	343	67	„ „	1.1
233	Zebanecz	62	6	Szelnicza	2.0
234	Zebeczke	248	40	K. Sziget	2.5
235	Zorkaháza	562	152	Turnisa	2.0

Digitized by Google

. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Az iskolával (helyben) nem biró község				
neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
Zsábnik	169	39	M. Szt. Márton	1.8
Zséd f.	982	197	A. Zsid	1.2
Zsitkócz	266	41	Dobronak	3.5
Zsitkovecz	122	12	Kristanovez	1.8
Zsizsekszer	413	69	Cserencsocs	0.8
I. Hegykerület	867	205	Több községbe	?
II. „ „	794	110	„ „	?
III. „ „	1204	183	„ „	?
IV. „ „	1069	152	„ „	?
V. „ „	1591	151	„ „	?
VI. „ „	1772	254	„ „	?
VII. „ „	1021	160	„ „	?
Zemplén megye.				
Bári k.	159	26	N. Bári	1.0
Baskócz	157	25	Turczócz	2.0
Bereczki F.	223	31	A. Bereczki	0.5
Bisztra ór.	73	9	Havaj	3.0
Bodzás	203	40	Lomna	1.0
Bosnyicza	141	28	Parno	2.0
Böcs külső	641	94	B. Böcs	1.0
Brezovácz	95	14	— —	—
Bukocz	67	9	Sáros Bukócz	0.2
Czigánd (nagy)	1177	178	K. Czigánd	0.1
Cseb kis	99	22	N. Csebb	0.1
Csebénye a.	289	49	F. Csebény	0.5
„ Horb.	177	32	„ „	1.0
Csécs k.	204	40	Girincs	3.0
Dargó	394	59	Bacsko	4.0
Dedasocz	153	17	— —	—
Detrik	175	30	— —	—
Dricsna	128	15	Sár. Dricsna	0.1
Fias	18	3	— —	—
Füzesér	435	48	N. Csebb	1.5
Gatály	784	80	„ „	0.2
Gerenda	418	62	Vécse	2.0
Giglócz	142	20	N. Domása	2.0
Girócz	89	20	— —	—
Gruzócz	117	17	Volova	3.0
Hegedűsfalva	208	29	Fopolovka	2.0
Hermány	269	40	Sár. Hermány	1.0
Hoór	724	93	Vásárhely	5.0

Digitized by Google

XV. 52. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tanköteleseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
29	Hocsa	361	40	— —	—
30	Holcsikócz	128	17	N. Domása	2.0
31	Hosszúláz	270	52	— —	—
32	Izb. Hrabócz	293	56	Jzb. Hosszumező	2.0
33	Or. Hrabócz	103	13	— —	—
34	Izbugya	275	68	Ung Izbugya	0.2
35	Jakacsócz	90	17	Brinyicza	4.0
36	Józseffalva	279	38	Sárospatak	1.0
37	Or. Kajnya	103	18	Pakasztó	2.0
38	Kaponya	197	20	Lelesz	1.0
39	Kácsánd	334	50	Falkus	2.0
40	Kárna	275	43	— —	—
41	Kelecseny	298	40	Iztancs	1.0
42	Kereplye	354	45	Sztankócz	2.0
43	Kohány	874	117	Gálszécs	3.0
44	Kolbócz	135	23	Brusnyicza	2.0
45	Kriva F.	79	10	Jablonya	2.0
46	Krizslócz	91	10	Brusnyicza	2.0
47	Krucsó m.	301	42	Komarócz	4.0
48	Kucsiny	326	42	Hrabócz	2.0
49	Majorocska	220	40	Szedliszke	1.0
50	Makócz	144	25	Havaj	2.0
51	Micsák	108	22	Kobulnyicza	4.0
52	Mihályo	153	25	— —	—
53	Mocsár	657	90	— —	—
54	Mrázócz	60	7	Minyócz	2.0
55	Neszest	215	27	Petrik	2.0
56	Olyka H.	264	48	Sztr. Olyka	0.2
57	Olyka kr.	60	15	„ „	2.0
58	Patak Ar.	86	12	Agyagos	1.0
59	Pálfölde	147	26	Szt. Mária	0.2
60	Petőfalva	143	23	— —	—
61	Petrocz or.	124	25	Fakasztó	1.0
62	Polena Sztr.	208	41	Mikova	2.0
63	Polyánka tav.	122	19	Tavaruna	1.0
64	Potocske	89	18	Brezsnyicz	4.0
65	Pránrócz	145	21	Repejő	1.0
66	Proszács	93	11	Remenye	0.5
67	Pritulyán	124	20	Poruba	6.0
68	Horb. Radvány	153	25	Radvány	1.0
79	Rokozsnyik	34	7	Poruba	4.0
70	Rokitó	322	72	Rokitó	0.2

Digitized by Google

XV. 53. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
71	Rosztoka	123	21	Dubrava	2.0
72	Ruszka or.	241	35	Pelejte	1.0
73	Sára	156	22	Zsadány B.	0.5
74	Szitnyicze a	307	47	Jankócz	3.5
75	Szkálnik	120	21	Puczál	2.0
76	Szelepka	549	96	— —	—
77	B. Szög	210	37	— —	—
78	Sztriócz	244	49	Dubrava	4.0
79	Tarnóka	219	36	Gálszécz	1.0
80	Tokaj or.	112	21	— —	—
81	Trepecz	210	41	— —	—
82	Tussa ujfalu	327	40	Tussa	0.5
83	K. Ujlak	236	36	Vécs B.	0.6
84	Upor	445	73	Iztáncs	1.5
85	Varehócz	141	20	Repejő	4.6
86	Varrincz	105	24	Mátyáska	4.0
87	Vladicsa	100	17	Staskócz	2.0
88	Vojtócz ,	110	21	Breznyicze	1.0
89	Volya Izb.	253	57	— —	—
90	Or. Volya	110	19	— —	—
91	Volyovicza	306	51	Izb. Béla	2.0
92	Zavada	121	25	Poruba	4.0
93	Zavadka	243	42	— —	—
94	Zbojna	249	56	H. Zbojna	0.5
	Zólyom megye.				
1	Alsó-Prsán	?	?	F. Prsán	0.0
2	Balázs	136	18	Prichod	6.7
3	Becsó	9	1	F.-Micsinye	5.0
4	Brezova	86	12	Lópej	4.6
5	Budicska	108	16	Ternye	1.9
6	Bukovecz	75	11	Motisko	4.8
7	Dolina	89	12	Kram	1.9
8	Dubravicza	94	15	Pojnik	3.8
9	Farkasfalva	269	46	Garamszeg	1.9
10	Illésfalva	204	30	Radvány	1.3
11	Jabrikova	290	45	Tajova	0.2
12	Jánosovka	223	35	Urvölgy	3.8
13	Kalistya	122	18	Priechod	5.9
14	Kassa Lehotka	54	8	Ternye	1.9
15	Kosztivjarka	268	46	Jakabfalva	1.9
16	Kovácsova	249	44	Hajnik	3.8

Digitized by Google

XV. 54. tábla.

Az iskola nélküli községek 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az iskolával (helyben) nem biró község				
	neve	lakosainak száma	tankötelesseinek száma	tankötelesei melyik községbe járhatnak iskolába?	hány kilométernyi távolságra fekszik az utóbbitól?
17	Körmöcske	344	56	Radvány	1.9
18	Kramlisztja	344	56	„	1.9
19	Kralova	111	16	„	0.2
20	Királyfalu	111	16	„	0.2
21	Lukavicza	138	13	A. Micsinye	5.7
22	Medved	316	31	Krám	2.9
23	Nemeczke	420	60	Dubora	2.0
24	Nemcze	183	24	Kinczelova	1.9
25	Orócz	187	25	Pojnik	1.9
26	Petőfalu	95	14	Garamszeg	3.8
27	Podzámcsok	250	39	Dobrom	5.3
28	Pojnikhutta	304	46	Pojnik	2.8
29	„ Lehota	397	59	„	2.8
30	Pusztó	237	35	Balog	5.0
31	Rakitócz	76	12	Badin	1.9
32	Rásztoka	488	72	Dubova	3.8
33	Ribár	89	12	Hajnik	0.1
34	Rudlova	220	32	Beszterczeb.	3.8
35	Szenicz	164	23	Kinczelova	0.2
36	Szielnicz	315	45	Badin	3.2
37	Vaiszkova	32	2	Lopej	2.0
38	Vidrovó	70	12	Balog	0.9
39	Zamoszte	348	48	Dubova	3.8
40	Zavoda	105	16	Krám	3.8
41	Utcza Lipcse	?	?	Zolyom L.	0.0
42	Zolyomváralja	?	?	Zolyom	0.0
43	Túrova	169	26	Bucs	3.8
44	Szt.-Jakab	318	47	Ó-hegy	2.9
45	Cserin	?	?	— —	—

Digitized by Google

Az állami- és magán elemi-, továbbá felső **népiskolák, polgári iskolák,** tanitó s tanitónőképezdék a kereskedelmi **iskolák és kisdedóvódák**

1880. évi külön kimutatása.

Digitized by Google

XVI. a) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei hány forint 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdíj	összesen	A tanitók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás	b) fűtőanyag	c) más egyéb	pénzérték szerint összesen	Az intézet dologi szükségletére hány forint fordittatott?
	Budapest főváros															
1	Orsz. vakokintézete	6	47	7	6	1	5800	—	—	—	5800	1400	—	—	1400	1800
2	I. kerületi	1	42	1	1	—	800	200	200	—	1200	—	—	—	—	1460
3	II. „	1	47	1	1	—	1000	200	200	—	1400	—	—	—	—	335
4	VI. „	1	49	1	1	—	800	200	200	—	1200	—	—	—	—	590
	Abaúj megye.															
5	Arany-Idka	3	240	3	1	2	1000	200	—	100	1300	—	—	—	—	1652
	Alsó Fehér megye.															
6	Alvincz	4	144	4	2	2	1100	—	250	—	1350	320	—	—	320	811
7	Magy. Becze . . .	2	41	2	2	—	550	—	100	—	650	100	—	187	287	69
8	„ Csesztve .	1	37	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100	120
9	„ Kapud . .	1	19	1	1	—	300	—	50	—	350	30	—	—	30	550
10	Maros Cs. Koppánd	2	50	2	1	1	600	—	100	—	700	150	—	40	190	214
11	„ Ujvár	3	169	3	2	1	2250	100	—	200	2550	300	400	—	700	934
12	„ „	3	160	3	2	1										
13	Szent-Benedek . .	1	39	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	152
14	Vizakna	2	75	2	2	—	1500	300	—	150	1950	70	—	—	70	557
15	„	3	80	2	1	1										
	Arad megye.															
16	Arad	1	48	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	50
17	Csermő	1	80	1	1	—	300	—	100	—	400	50	60	20	130	115
	Árva megye.															
18	Kralován	1	99	1	1	—	300	—	50	—	350	50	30	25	105	133
19	Pokrivács	1	40	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	99
	Bács-Bodrog megye															
20	Baja	1	43	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	25
21	Szabadka	1	41	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	45
22	Titel	2	71	2	2	—	1200	300	—	—	1500	—	—	—	—	150
23	„	2	59	2	2	—	768	—	—	—	768	100	—	—	100	100
	Bars megye.															
24	Aranyos-Marót . .	3	170	3	3	—	900	300	300	—	1500	—	—	—	—	435
25	Léva	1	21	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	27
26	Nagy-Málas . . .	1	43	1	1	—	300	80	50	—	430	—	—	—	—	210
	Bereg megye.															
27	Alsó-Vereczke . .	1	45	1	1	—	400	—	—	50	450	50	—	—	50	68
28	„ „ . .	1	38	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	—	50	67
29	Bilke	2	111	2	2	—	800	—	—	100	900	300	—	—	300	107
30	„	1	48	1	1	—	300	—	—	—	300	140	—	—	140	106
31	Ploncza	1	32	1	1	—	300	—	50	—	350	150	—	—	150	166
32	Kelemenfalva . . .	1	45	1	1	—	400	—	50	—	450	100	—	—	100	70
33	Kisfalud	1	25	1	1	—	400	—	—	—	400	150	—	—	150	267
34	Oroszvég	1	42	1	1	—	400	—	—	—	400	250	—	—	250	114
35	Szolyva	1	48	1	1	—	400	—	—	—	400	150	—	—	150	76
36	„	1	44	1	1	—	300	—	—	—	300	150	—	—	150	290
	1-től 36-ig összesen	60	2412	60	51	9	27168	2280	2000	600	32048	4260	490	272	5022	11064

Digitized by Google

XVI. b) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdíj	összesen	A tanitók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás	b) fűtőanyag	c) más egyéb	pénzértéke szerint összesen	Az intézet dologi szükségletére hány forint fordittatott?
		száma					hány forint									
	Besztercze N. m.															
37	Magyar Nemegye	2	76	2	1	1	550	—	150	—	700	200	—	120	320	139
38	Ó-Radna	4	120	5	3	2	1450	250	300	170	2170	100	—	25	125	170
39	„ „															
40	Tacs	1	41	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	50	150	180
	Bihar megye.															
41	Alsó-Lugos	1	91	1	1	—	400	—	100	—	500	50	—	70	60	90
42	Csóhaj	1	33	1	1	—	400	—	50	—	450	50	—	—	50	40
43	Serges	1	98	1	1	—	300	—	100	—	400	50	24	—	74	18
	Borsod megye.															
44	Diós-Győr	4	123	3	2	1	1400	—	50	—	1450	300	150	—	450	358
45	„ „															
	Brassó megye.															
46	Brassó	11	592	9	3	6	4100	750	200	50	5100	400	—	—	400	1728
47	„															
48	Brassó-Bolonya . .	4	121	4	4	—	2400	450	100	—	2950	200	—	—	200	—
49	„ „ . .															
50	„ A. Tömös .	1	31	1	1	—	400	—	50	—	450	100	—	—	100	219
	Fogaras megye.															
51	Felső Porumbák .	1	35	1	1	—	400	13	—	—	413	—	—	—	—	84
	Győr megye.															
52	Győr	1		1	1	—										
	Háromszék megye.															
53	Kovászna	4	144	3	1	2	850	120	200	—	1170	100	—	—	100	312
	Hont megye.															
54	Gyökés	1	70	1	1	—	360	—	—	—	360	100	128	5	233	34
55	Horhi	1	47	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	5	105	64
56	Terbegecz	1	47	1	1	—	300	100	100	—	500	—	—	—	—	44
	Hunyad megye.															
57	Alpestes	1	70	1	1	—	300	—	60	—	360	50	—	20	70	165
58	Alsó-Szilvás . . .	1	54	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	—	50	60
59	Bácsi	2	41	2	1	1	600	—	—	—	600	100	—	—	100	141
60	Berekszó	1	65	1	—	1	250	—	50		300	100	—	40	140	141
61	Borbátviz	1	69	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	10	60	90
62	Brád	2	42	2	1	1	650	50	100	—	800	50	—	—	50	288
63	Déva	1	16	1	1	—	800	—	—	—	800	150	—	—	150	30
64	Felső Szállaspatak	3	161	3	2	1	1100	—	—	—	1100	150	—	30	180	394
65	„ Szilvás . . .	1	34	1	1	—	300	—	50	—	350	50	—	10	60	70
66	Gyógy-Felfalu . .	2	90	2	1	1	600	—	—	140	740	100	—	20	120	242
67	Kis-Barcsa	1	40	1	1	—	300	—	—	—	300	89	—	20	100	130
68	Körösbánya	2	53	2	2	—	700	100	—	—	800	200	—	20	220	156
69	Lindzsina	1	60	1	1	—	300	30	60	—	390	—	—	—	—	45
70	Livazény	4	104	4	4	—	2300	—	—	—	2300	600	100	100	800	529
	1-től 70-ig összesen	122	4980	119	93	26	49878	4143	3920	960	58901	7840	892	757	9489	17018

Digitized by Google

XVI. c) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanítók száma összesen	A tanítók minősége rendes	A tanítók minősége segéd	A tanítók pénzbeli illetményei hány forint 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdíj	összesen	A tanítók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás	b) fűtőanyag	c) más egyéb	pénzérték szerint összesen	Az intézet dologi szükségletére hány forint fordíttatott?
71	**Nagy-Ág**	4	141	4	3	1	1350	200	150	—	1700	80	—	20	100	799
72	**Nagy-Pestény**	2	109	2	1	1	600	—	—	—	600	50	—	30	80	185
73	**Petrilla**	1	28	1	1	—	600	—	—	—	600	150	30	20	200	132
74	**Piski telep**	2	99	2	2	—	1200	80	—	—	1280	—	—	—	—	320
75	**Puj**	2	78	2	1	1	700	—	—	—	700	150	—	30	180	211
76	**Rákosd**	1	89	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	30	80	62
77	**Vajda-Hunyad**	3	127	3	2	1	1100	60	100	—	1260	200	—	80	280	452
	Kis-Küküllőmegye															
78	**Dicső-Szt.-Márton**	2	94	2	2	—	800	200	200	250	1450	—	—	—	—	409
79	„ „ „	2		2	2	—	800	100	200	100	1200	100	—	—	100	400
	Kolozs megye.															
80	**Bánffy-Hunyad**	7	420	6	4	2	1900	100	300	100	2400	500	—	60	560	679
81	„ „															
82	**Borsa**	1	32	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	162
83	**Gyalu**	4	183	4	3	1	1150	260	200	100	1000	100	—	80	180	838
84	„															
85	**Hidalmás**	2	36	1	1	—	400	—	—	—	1710	100	—	30	130	306
86	**Kalota-Szt-Király**	3	161	3	2	1	1000	—	—	—	400	250	20	30	300	230
87	„ „ „															
88	**Kide**	2	75	2	1	1	700	—	—	—	700	100	—	20	120	139
89	**Kolozsvár**	1	45	1	1	—	700	—	—	—	700	100	—	30	130	85
90	**Kolozsvár**	1	60	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	149
91	**Mocs**	1	40	1	1	—	400	100	—	—	500	—	—	10	10	60
	Komárom megye.															
92	**Bábolna**	2	129	2	1	1	900	—	—	—	900	200	64	203	467	544
93	**Vasdinye**	2	122	2	2	—	700	—	—	—	700	200	48	467	715	524
	Krassó megye.															
94	**Báziás**	1	48	1	1	—	500	—	—	—	500	100	—	—	100	114
95	**Lugos**	4	269	4	3	1	1410	600	550	100	2600	150	—	40	190	1499
96	**Német-Gladna**	1	63	1	1	—	400	—	—	—	460	80	30	—	110	55
	Liptó megye.															
97	**Benedekfalva**	1	57	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	—	50	328
98	**Liptó-Szt.-Miklós**	3	180	3	3	—	1000	200	500	50	1750	100	—	—	100	1328
99	**Liptó-Ujvár**	4	134	3	3	—	1125	—	—	—	1125	300	250	461	1011	868
100	**Szlécs f.**	1	97	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	134
	Maros-Torda m.															
101	**Göde-Mesterháza**	1	34	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	206
102	**Görgény-Szt. Imre**	1	80	1	1	—	300	—	50	—	350	50	—	—	50	223
103	„ **Üvegcsür**	2	78	2	1	1	500	—	100	39	639	100	—	130	230	23
104	**Maros-Szt.-Király**	1	39	1	1	—	300	—	50	—	350	350	—	—	50	395
105	**Mező-Bánd**	3	96	3	3	—	1000	—	150	—	1150	00	—	—	300	949
106	**Nagy-Ölyves**	1	30	1	1	—	300	—	—	—	300	50	—	—	50	601
	Máramaros megye.															
107	**Márm. Sziget**	1	59	1	1	—	700	—	—	45	745	100	—	100	200	379
108	„ „	2	67	2	2	—	1200	160	—	—	1360	—	—	—	—	2222
	1-től 108-ig összesen	194	8388	188	150	38	76013	6303	6570	1744	90630	11760	1334	2628	15722	33028

Digitized by Google

XVI. d) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei hány forint: 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdíj	összesen	A tanitók nem pénzbeli illetményei hány forint: a) szabad lakás	b) fütőanyag	c) más egyéb	pénzérték szerint összesen	Az intézet dologi szükségletére hány forint fordittatott?
	Nagy-Küküllő m.															
109	Bürkös	2	40	1	1	—	300	—	100	—	400	60	—	—	60	357
110	Voldorf	1	26	1	1	—	300	60	—	—	360	—	—	—	—	73
	Nográd megye.															
111	Balassa-Gyarmat .	5	176	4	4	—	1600	300	400	100	2400	60	226	250	536	529
112	Losoncz	2	101	2	1	1	1400	200	—	—	1600	—	—	—	—	227
113	„	1	49	1	1	—	700	200	—	400	1300	—	—	—	—	
	Pest P. S. K.-Kun megye															
114	Félegyháza	1	43	1	1	—	700	130	—	—	830	—	—	—	—	101
115	Kis Pest	1	85	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	100
116	„ „	1	65	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	100
117	Kis Tétény	1	102	1	1	—	300	—	00	—	400	100	—	—	100	105
	Pozsony megye.															
118	Modor	1	50	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	42
119	Pozsony	1	53	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	50
	Sáros megye.															
120	Aranybánya (Claus)	1	61	1	1	—	300	—	—	40	340	50	—	—	50	150
121	Berzevicze	2	203	2	2	—	800	80	—	—	880	—	—	—	—	155
	Somogy megye.															
122	Csurgó	2	113	2	2	—	1300	100	—	150	1550	100	—	—	100	100
	Szabolcs megye.															
123	Kis-Várda	6	358	6	6	—	2600	650	—	100	3350	—	—	—	—	640
124	„ „															
125	Szt. György Ábrány	2	35	1	1		400	—	100	—	500	75	—	25	100	208
	Szatmár megye.															
126	Kapnik-bánya . .	3	155	3	1	2	1100	200	300	50	1650	100	—	—	100	678
127	„ „ . .	1	98	1	1	—										
128	Szinyér-Váralja . .	3	78	2	2	—	800	—	200	—	1000	100	100	—	200	76
	Szeben megye.															
129	Nagy-Szeben . .	8	203	8	8	—	3700	600	200	150	4650	200	—	100	300	1716
130	„ „ . .															
	Szepes megye.															
131	Granasztó	1	88	1	1	—	400	—	—	—	700	50	20	—	70	475
132	Igló	1	42	1	1	—	700	—	—	—	700	100	—	—	100	50
	Szilágy megye.															
133	Zilah	2	49	1	1	—	700	230	—	—	930	—	—	—	—	104
	Szolnok-Dobokam.															
134	Bálványos-Váralja	3	83	3	2	1	850	—	250	—	1100	60	—	—	60	244
135	Betlen	4	128	4	3	1	1350	360	50	100	1860	—	96	—	96	825
136	Deés-Akna	1	116	3	2	1	850	—	200	—	1050	120	—	—	120	281
	1-től 136-ig összesen	252	11008	242	198	44	99163	9613	8670	2834	120280	13035	1776	3003	17814	40414

Digitized by Google

XVI. e) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdíj	összesen	A tanitók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás	b) fütőanyag	c) más egyéb	pénzérték szerint összesen
		száma					hány forint								
137	Domokos	1	66	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50
138	Felőr	2	46	2	1	1	550	—	150	—	700	50	—	—	50
139	Kudu	1	56	1	1	—	400	—	—	—	400	100	—	—	100
140	Magyar-Lápos	4	151	4	4	—	1500	300	—	100	1900	100	132	—	232
141	Málom	2	37	2	1	1	550	—	150	—	700	100	40	—	140
142	Retteg	3	82	3	3	—	1000	—	100	100	1200	180	36	—	216
143	S. Szt. András	1	18	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	20	120
144	Somkerék	2	65	2	1	1	550	—	150	—	700	120	—	—	120
145	Szászbréte	1	29	1	1	—	400	—	—	—	400	30	—	—	30
146	Szék	2	154	2	2	—	600	—	150	—	750	60	—	—	60
147	Veresegyház	1	26	1	1	—	250	—	50	—	300	50	—	—	50
	Szörény megye.														
148	Berzaszka	1	44	1	1	—	400	—	—	—	400	84	36	—	120
149	Herkulesfürdő	1	22	1	1	—	400	150	—	—	550	—	—	—	—
150	Karansebes	4	241	4	3	1	1760	550	150	—	2460	—	—	—	—
151	„	4	162	5	4	1	2000	600	—	—	2600	150	—	—	150
152	Kornya	1	42	1	1	—	400	—	—	—	400	100	42	—	142
153	Mehádia	1	71	1	1	—	300	—	—	—	300	150	—	—	150
	Temes megye.														
154	Buziás	3	196	3	3	—	1080	100	300	100	1580	300	—	—	300
155	Fehértemplom	4	208	4	4	—	2000	450	—	100	2550	150	—	—	150
156	„ „	7	463	7	7	—	2800	900	—	100	3800	150	—	—	150
157	Ferendia	1	28	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
158	Jaszenova	1	33	1	1	—	400	—	—	—	400	100	—	—	100
159	Klopodia	2	89	2	2	—	600	—	200	—	800	200	—	—	200
160	Nagy-Kőveres	1	16	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
161	Temesvár	2	112	2	1	—	1200	—	—	—	1200	400	80	60	540
162	Dragsina	1	23	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
	Torda-Aranyos m.														
163	Aljára	1	15	1	1	—	400	100	—	—	500	—	—	—	—
164	„	1	16	1	1	—	300	50	—	—	350	—	—	—	—
165	Felvincz	2	82	2	1	1	650	150	50	—	850	—	—	—	—
166	„	2	69	2	1	1	550	150	50	—	750	—	—	—	—
167	Torda	2	61	2	1	1	700	160	50	—	910	—	—	—	—
168	„	2	122	2	1	1	700	160	—	—	860	—	—	—	—
169	Túr	1	22	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
170	„	1	24	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
	Torontál megye.														
171	Alibunár	2	72	1	1	—	650	—	—	—	605	150	—	25	175
172	Glogon	1	54	1	1	—	400	—	—	—	400	100	20	—	120
173	Lászlófalva	1	67	1	—	1	250	—	50	—	300	40	—	130	170
174	Pancsova	4	233	4	4	—	2200	600	—	—	2800	—	—	—	—
175	„	7	211	7	7	—	2800	1050	—	100	3950	—	—	—	—
	Trencsén megye.														
176	Alsó-Draskócz	1	48	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50
177	Bohunicz	1	96	1	1	—	300	—	50	—	350	50	—	—	50
178	Csacza	1	120	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100
	1-től 178-ig összesen	336	14798	326	272	54	130858	15083	11220	3434	160595	16749	2162	3238	22149

Digitized by Google

XVI. f) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei 1 rendes fizetés (hány forint)	2 lakbér (hány forint)	3 helyi pótlék (hány forint)	4 tiszteletdíj (hány forint)	Összesen (hány forint)	A tanitók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás (hány forint)	b) fütő anyag (hány forint)	c) más egyéb (hány forint)	pénzértéke szerint összesen (hány forint)	Az intézet dologi szükségletére hány forint fordíttatott?
179	Kocsócz	1	132	1	1	—	300	—	100	100	500	50	—	—	50	258
180	Lidecz	1	64	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	260
181	Prejta	1	61	1	1	—	300	—	50	—	350	50	—	—	50	322
182	Szlávnicz	1	138	1	1	—	300	—	100	120	520	50	—	—	50	155
183	Trencsén	2	44	2	2	—	1100	200	—	—	1300	—	—	—	—	1824
184	Zay-Ugrócz	1	37	1	1	—	500	—	—	—	500	100	—	—	100	462
185	„ „	1	12	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100	
186	Zbora	1	71	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	121
	Turócz megye.															
187	Ábrahámfalva	1	91	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	49
188	Jezernicz	1	71	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	130
189	Mosócz	1	20	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	234
190	Nagy-Csepcsény	1	55	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	115
191	Rutka	2	144	2	2	—	800	200	200	200	1400	—	—	—	—	100
192	Tótpróna	1	39	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	127
193	T. Szt. Márton	2	42	2	2	—	700	100	60	—	860	100	—	—	100	530
194	Vriczkó	1	41	1	1	—	300	—	60	—	360	60	—	—	60	173
195	Znió-Váralja	1	45	1	1	—	700	—	—	—	700	100	—	—	100	100
	Udvarhely m.															
196	Magyar-Hidegkút	1	46	1	1	—	300	—	50	—	350	40	—	—	40	86
197	Székely-Keresztúr	1	56	1	1	—	700	—	—	—	700	100	24	—	124	26
	Ugócsa megye.															
198	Halmi	2	54	1	1	—	300	—	125	—	425	100	80	50	230	81
199	N. Tarna	1	42	1	1	—	300	—	30	—	330	50	—	—	50	40
	Ung megye.															
200	Bajánháza	1	63	1	1	—	300	—	50	—	350	100	—	—	100	99
201	Gálócs	1	72	1	1	—	300	—	50	—	350	100	—	—	100	67
202	Karcsava	1	1	sz	ü	n	e	t	e	l	t	—	—	—	—	50
203	Nagy-Berezna	2	249	2	1	1	700	60	50	—	810	100	—	—	100	355
204	Poroszló	1	75	1	1	—	300	—	50	—	350	80	—	—	80	91
205	Vajnatina	1	68	1	1	—	300	—	50	—	350	100	—	—	100	95
	Vas megye.															
206	Barátmajor	1	95	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	260
207	Hackerhegy	1	47	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	51
208	Kis és N. Barkócz	1	139	1	1	—	400	—	100	—	500	60	—	—	60	189
209	Kristyán	2	128	2	2	—	700	100	100	—	900	100	—	—	100	447
210	Kruplivnik	1	57	1	1	—	400	—	—	—	400	40	—	—	40	183
211	Kupsincz	1	83	1	1	—	400	—	100	—	500	70	—	—	70	525
212	Markócz	2	135	2	2	—	705	—	—	—	705	120	—	—	120	302
213	Martinya	1	109	1	1	—	300	—	100	—	400	60	—	—	60	131
214	Muraszombat	2	115	2	2	—	1000	—	200	—	1200	250	—	—	250	425
215	Neudóhegy	1	54	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	152
216	Szalónak	2	50	1	1	—	400	—	100	—	500	60	—	—	60	235
217	Tessanócz	1	67	1	1	—	400	—	—	—	400	60	—	—	60	195
218	Ujfalu	1	60	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100	90
219	Zsidahegy	1	101	1	1	—	300	—	100	—	400	60	—	—	60	150
	1-től 219-ig összesen	386	17866	373	318	55	148563	15743	13645	3854	181805	19659	2266	3288	25213	62472

Digitized by Google

XVI. g) tábla.

Az állami elemi népiskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	A tantermek száma	A tanulók száma	A tanitók száma összesen	A tanitók minősége rendes	A tanitók minősége segéd	A tanitók pénzbeli illetményei 1 rendes fizetés	2 lakbér	3 helyi pótlék	4 tiszteletdij	A tanitók pénzbeli illetményei összesen	A tanitók nem pénzbeli illetményei a) szabad lakás	b) fütőanyag	c) más egyéb	pénzérték szerint összesen	Az intézet dologi szükségletére hány forint
							hány forint									
	Zala megye.															
220	Baglad	1	34	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100	11
221	Csabrendek	6	158	6	4	2	1600	500	600	—	2700	—	—	—	—	937
222	„ „		161									—	—	—	—	
223	Csáktornya	1	15	1	1	—	700	—	—	—	700	250	—	—	250	5
224	Egyedúta	2	130	2	1	1	550	—	—	—	550	150	—	—	150	29
225	Gánicsa	2	121	2	2	—	560	—	200	—	760	150	—	—	150	15
226	Hodosán	2	202	2	2	—	600	200	200	—	1000	—	—	—	—	18
227	Kursanecz	1	73	1	1	—	450	—	—	—	450	100	—	—	100	6
228	Pórszombat	1	66	1	1	—	300	—	100	—	400	100	—	—	100	15
229	Szt. Adorján	2	117	2	1	1	500	—	100	—	600	150	—	20	170	35
	Zemplén megye.															
230	Cséke	1	26	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	3
231	Csörgő	1	51	1	1	—	400	50	—	—	450	—	—	—	—	2
232	Gálszécs	1	65	1	1	—	400	—	—	31	431	50	—	—	50	19
233	„	1	98	1	1	—	400	—	100	—	500	50	—	—	50	19
234	Kazsú	1	31	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	19
235	Mád	2	120	2	1	1	650	—	150	—	800	100	—	—	100	116
236	Sárospatak	1	45	1	1	—	700	100	—	—	800	—	—	—	—	4
237	Kis-Rozvágy	1	18	1	1	—	300	—	100	—	400	50	—	—	50	4
238	Szinyér	1	44	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	5	6
239	Szolnocska	1	33	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	23
	Zólyom megye.															
240	A. F. Jelenecz	1	110	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	27
241	Bravaczó	1	84	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	10
242	Brusznó	1	88	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	17
243	Krám	1	149	1	1	—	400	—	—	—	400	50	—	—	50	29
244	Zólyom-Lipcse	4	60	4	1	3	1600	—	—	—	1600	300	—	—	800	40
	1-től 244-ig főösszeg	423	19965	410	347	63	161773	16593	15295	3885	197546	21609	2266	3808	27683	6820

Digitized by Google

XVII. a) tábla.

A magánjellegü elemi iskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság neve.	Az intézetek száma összesen	közül a közokt. törv. 48. §-ának hány felelt meg?	közül a közokt. törv. 48. §-ának hány nem tett eleget?	A magánjellegü elemi népiskolákba járt hány fiu	leány	összesen	Hány tanitó volt alkalmazva összesen	s közöttük rendes	kisegitő	képesitett	nem képesitett	Az intézet fentartók közül a közokt. törv. IV. fej. értelm. hatósági engedélyel hány birt	nem birt	Az intézet fölszerelése megfelelt-e a czélnak?	Általában mily eredménye volt az oktatásnak?	Az intézet fentartására hány frt fordittatott? összesen	s ebben hány frt volt államsegély	magánemü jövedelem
1	Budapest . . .	26	10	16	186	573	759	112	25	87	87	25	26	—	igen	középszerü	58373	—	38373
2	Abauj	6	2	4	—	173	173	19	9	19	19	—	5	1	igen	középszerü	35774	—	5774
3	Alsó-Fehér . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arad	2	2	—	42	54	96	6	3	3	4	2	2	—	nem	középszerü	69	—	695
5	Árva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Bács-Bodrog .	3	3	—	—	84	84	8	4	4	7	1	3	—	igen	jó	2427	—	2427
7	Baranya	5	4	1	13	139	152	18	4	14	15	3	4	1	„	„	3674	—	3674
8	Bars	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Bereg	1	—	1	—	14	14	1	1	—	1	—	1	—	nem	jó	250	—	250
10	Besztercze-Naszód	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Békés	4	1	3	4	122	126	9	6	3	6	3	4	—	igen	jó	4912	—	4912
12	Bihar	6	—	6	194	132	326	13	13	—	12	1	6	—	nem egészen	középszerü	6770	—	6770
13	Borsod	2	2	—	12	29	41	6	3	3	5	1	2	—	„	jó	2430	—	2430
14	Brassó	2	1	1	26	32	58	5	—	5	5	—	2	—	nem	csekély	2200	—	2200
15	Csanád	3	3	—	—	76	76	8	3	5	5	3	3	—	igen	jó	2570	—	2570
16	Csik	1	—	1	—	14	14	1	1	—	—	1	—	1	nem	csekély	420	—	420
17	Csongrád . . .	2	2	—	—	218	218	31	6	25	31	—	2	—	igen	középsz.	10900	500	11400
18	Esztergom . .	2	2	—	—	79	79	6	1	5	4	2	2	—	nem egészen	jó	900	—	900
19	Fehér	2	1	1	—	46	46	6	2	4	6	—	2	—	igen	jó	2190	—	2190
20	Fogaras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Gömör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Győr	3	3	—	111	121	232	8	8	—	8	—	3	—	igen	jó	9030	300	8730
23	Hajdu	7	2	5	111	95	206	18	14	4	15	3	7	—	nem	jó	5550	—	2550
24	Háromszék . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Heves	5	3	2	26	82	108	6	5	1	5	1	4	1	igen	jó	2335	—	2335
26	Hont	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Hunyad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Jász-Nagy-Kun-Szolnok . . .	2	2	—	—	96	96	11	5	6	5	6	2	—	nem egészen	jó	1840	—	1840
29	Kis-Küküllő . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Kolozs	5	1	4	—	205	205	30	5	25	4	26	5	—	igen	jó	5806	—	5806
31	Komárom . . .	1	1	—	—	21	21	3	2	1	3	—	—	1	nem egészen	jó	600	—	600
32	Krassó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Liptó	4	3	1	—	35	79	4	3	1	4	—	4	—	igen	jó	2790	—	2790
	1-től 33-ig összesen	94	48	46	769	2442	3211	329	123	206	220	78	89	5	—	—	109836	800	110636

Digitized by Google

XVII. b) tábla.

A magánjellegü elemi iskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság neve.	Az intézetek közül a közokt. törv. 48. §-ának: száma összesen	hány felelt meg?	hány nem tett eleget?	A magánjellegü elemi népiskolákba járt hány: fiu	leány	összesen	Hány tanító volt alkalmazva: összesen	s közöttük: rendes	kisegitő	képesitett	nem képesitett	Az intézetfentartók közül a közokt. törv. IV. fej. értelm. hatósági engedélylyel hány: birt	nem birt	Az intézet fölszerelése megfelelt-e a czélnak?	Általában mily eredménye volt az oktatásnak?	Az intézet fentartására hány frt fordittatott?: összesen	s ebben hány frt volt: államsegély	másnemü jövedelem
34	Maros-Torda .	3	—	3	26	52	78	6	6	—	3	3	3	—	igen	jó	2700	—	2700
35	Mármaros . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Moson	1	1	—	—	9	9	2	1	1	2	—	1	—	igen	„	533	—	533
37	Nagy-Küküllő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Nógrád	2	1	1	—	135	135	8	3	5	7	1	2	—	igen	jó	2410	200	2210
39	Nyitra	2	2	—	—	67	67	3	2	1	1	2	2	—	nem	csekély	1500	200	1300
40	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun . . .	6	1	5	14	175	189	11	6	5	11	—	6	—	igen	jó	3623	—	3628
41	Pozsony	8	7	1	5	442	447	21	18	3	19	2	8	—	igen	„	9255	200	9055
42	Sáros	3	3	—	7	69	76	7	4	3	4	3	3	—	„	„	2736	—	2736
43	Somogy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Sopron	3	3	—	30	45	75	7	5	2	6	1	3	—	igen	jó	3120	—	3120
45	Szabolcs	3	3	—	36	131	167	11	4	7	11	—	3	—	nem egészen	középszerü	2481	—	2481
46	Szatmár	4	4	—	—	105	105	7	7	—	7	—	4	—	igen	jó	2630	—	2630
47	Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Szepes	1	1	—	—	47	47	6	5	1	2	4	1	—	teljesen	jó	1000	—	1000
49	Szilágy	1	1	—	—	22	22	7	2	5	5	2	1	—	„	„	892	—	892
50	Szolnok-Doboka	1	1	—	—	38	38	4	1	3	4	—	1	—	„	„	800	—	800
51	Szörény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Temes	3	1	2	30	59	89	7	2	5	3	—	3	—	„	jó	3560	—	3560
53	Tolna	4	4	—	20	90	110	6	6	—	6	—	4	—	„	„	4981	—	4981
54	Torda-Aranyos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Torna	1	—	1	—	16	16	2	2	—	2	—	2	3	igen	jó	560	—	560
56	Torontál . . .	6	3	3	15	255	170	13	6	7	5	8	3	—	igen	jó	5200	—	5200
57	Trencsén . . .	3	3	—	38	51	89	6	5	1	3	3	3	—	igen	?	1620	—	1620
58	Turócz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Udvarhely . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Ugocsa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61	Ung	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Vas	1	—	1	—	59	59	6	3	3	2	4	1	—	igen	jó	900	—	900
63	Veszprém . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	Zala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	Zemplén	3	1	2	29	62	91	5	5	—	4	1	3	—	igen	jó	1900	—	1900
66	Zólyom	1	1	—	—	42	42	3	3	—	2	1	1	—	igen	jó	1856	200	1656
	34-től—66-ig összesen . .	60	41	19	250	1971	2221	148	96	52	109	39	57	3	—	—	54257	800	53457
	Ehhez 1-től 33-ig összesen	94	48	46	769	2442	3211	329	123	206	251	78	89	5	—	—	111436	800	110636
	Főösszeg . . .	154	89	65	1019	4413	5432	477	219	258	360	117	146	8	—	—	165693	1600	164093

Digitized by Google

XVIII. a) tábla.

A felső népiskolák

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	tanfolyamainak száma	A tanulók száma I. osztályban fiú	I. leány	II. fiú	II. leány	III. fiú	III. leány	IV. fiú	IV. leány	V. fiú	V. leány	VI. fiú	VI. leány	összesen
1	**Budapest főváros.**	állami fels. l. i.	VI.	—	71	—	76	—	77	—	63	—	43	—	11	341
	Abauj megye.															
2	Kassa	r. kath.	II.	—	24	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	30
3	„	ágh.	IV.	—	23	—	22	—	16	—	20	—	—	—	—	81
	Arad megye.															
4	Ó-Világos	kel. gör.	II.	30	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
	Bács-Bodrog megye.															
5	Apatin	közs.	III.	55	—	14	—	12	—	—	—	—	—	—	—	81
6	„	áll. seg.	II.	—	49	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	60
7	Baja	r. kath.	II.	—	57	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	107
8	Ujvidék	kel. gör.	IV.	—	23	—	10	—	15	—	7	—	—	—	—	55
9	Zombor	„	III.	—	15	—	8	—	5	—	—	—	—	—	—	28
	Bars megye.															
10	Aranyos-Marót . . .	állami	II.	—	20	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	30
	Beszt.-Naszód megye.															
11	Besztercze	ágh.	IV.	—	30	—	21	—	19	—	7	—	—	—	—	77
	Békés megye.															
12	Tót-Komlós	ágh.	I.	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
	Bihar megye.															
13	Sarkad	k. á. s. n.	III.	3	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	8
14	„	„	II.	—	8	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	14
15	Nagy-Várad	k. áll. s.	I.	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
	Brassó megye.															
16	Brassó	állami	I.	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	8
17	Hosszúfalu	„	IV.	18	—	17	—	5	—	5	—	—	—	—	—	45
	Csanád megye.															
18	Makó	k. s. n.	I.	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
	Csik megye.															
19	Gyergyó-Alfalu . . .	állami	IV.	17	—	15	—	12	—	9	—	—	—	—	—	53
20	Csik-Szereda	k. á. s.	IV.	16	—	13	—	8	—	5	—	—	—	—	—	42
	Csongrád megye.															
21	H.-M. Vásárhely . .	k. á. s.	III.	—	21	—	16	—	9	—	—	—	—	—	—	46
22	„ „ . .	k. á. s. n.	IV.	23	—	8	—	8	—	6	—	—	—	—	—	45
	Hajdú megye.															
23	Debreczen	helv. hitv.	II.	—	44	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	52
	Háromszék megye.															
24	Barót	á. s. k.	IV.	12	—	10	—	2	—	2	—	—	—	—	—	26
25	Kezdi-Vásárhely . .	„	IV.	17	—	12	—	11	—	11	—	—	—	—	—	50
	1-től 25-ig összesen	—	—	213	403	114	252	60	141	40	97	—	43	—	11	1374

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tantermek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre fordittatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük felső népiskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		állam-segély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
19	18	12	2	4	18	—	26400	—	600	27000	18490	26160	19330
2	3	—	—	3	—	3	—	—	600	600	600	—	1200
2	2	2	—	—	2	—	800	200	—	1000	200	—	1200
1	1	1	—	—	1	—	480	—	—	480	120	—	600
8	5	5	—	—	3	2	3450	450	100	4000	1797	2400	3397
3	3	3	—	—	3	—	900	—	—	900	200	—	1100
6	7	3	3	1	1	6	4280	220	100	4600	600	—	5200
4	4	3	—	1	—	4	2200	200	200	2620	750	—	3370
1	2	1	1	—	1	1	1000	200	100	1300	179	1300	179
4	7	5	1	1	—	7	3300	—	—	3300	320	—	3620
1	1	1	—	—	—	1	600	—	—	600	113	—	713
2	2	1	1	—	1	1	1100	—	—	1100	440	—	1540
1	1	1	—	—	1	—	700	—	—	700	220	—	920
1	4	1	—	3	1	3	550	200	50	800	360	560	600
1	3	1	—	2	1	2	700	150	100	950	—	950	—
7	5	4	—	1	1	4	3100	200	500	3800	1396	4522	674
1	1	1	—	—	1	—	720	—	—	720	120	—	840
6	7	4	—	3	3	4	3600	300	100	4000	2494	4744	1750
9	5	5	—	—	2	3	3650	—	100	3750	3480	1650	5580
2	5	2	3	—	1	4	1700	200	200	2100	650	2126	624
4	5	5	—	—	3	2	3600	400	150	4150	200	—	4350
5	10	2	3	5	4	6	4000	—	—	4000	500	—	4500
4	5	5	—	—	4	1	3700	400	—	4100	313	4257	156
5	5	5	—	—	4	1	3600	400	—	4000	513	4302	211
95	111	73	14	24	56	55	71713	3060	2600	77373	33965	52071	59267

Digitized by Google

XVIII. b) tábla.

A felső népiskolák

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	Az intézet tanfolyamainak száma	A tanulók száma osztályban I. fiú	I. leány	II. fiú	II. leány	III. fiú	III. leány	IV. fiú	IV. leány	V. fiú	V. leány	VI. fiú	VI. leány	összesen
	Hont megye.															
26	Korpona	á. s. k.	III.	32	—	21	—	8	—	—	—	—	—	—	—	61
	Jász-N.-Kun-Szolnok megye.															
27	Jászberény	magán	II.	—	5	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	9
	K.-Küküllő megye.															
28	Dicső Szt.-Márton .	állami	III.	4	—	6	—	5	—	—	—	—	—	—	—	15
	Kolozs megye.															
29	Bánffy-Hunyad . . .	„	II.	4	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
30	„ „ . . .	„	II.	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
31	Kolozsvár	r. kath.	II.	—	6	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	13
	Krassó megye.															
32	Resiczabánya	á. segély	III.	33	—	16	—	9	—	—	—	—	—	—	—	58
33	„	községi	II.	—	22	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	29
	Mármaros megye.															
34	Már.-Sziget	állami	IV.	—	21	—	10	—	4	—	—	—	—	—	—	35
	N.-Küküllő megye.															
35	Berethalom	ághitv.	v. III.	11	9	7	7	4	4	—	—	—	—	—	—	42
36	Kőhalom	„	v. IV.	15	17	9	12	7	9	4	7	—	—	—	—	80
37	Medgyes	„	v. IV.	19	17	3	9	3	8	5	6	—	—	—	—	70
38	Nagy-Sink	„	v. IV.	13	12	9	11	9	7	7	2	—	—	—	—	70
39	Segesvár	„	v. IV.	—	23	—	19	—	18	—	19	—	—	—	—	79
40	Szt.-Ágota	„	v. IV.	61	12	43	9	35	8	29	7	—	—	—	—	204
	Nyitra megye.															
41	Szakolcza	k. á. s. n.	II.	—	14	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	24
	Pest-P.-S.-K.-Kun m.															
42	Kalocsa	r. kath.	II.	—	4	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	9
43	Kecskemét	áll. s. k.	IV.	24	—	14	—	6	—	1	—	—	—	—	—	45
44	N.-Körös	községi	II.	—	15	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	28
	Pozsony megye.															
45	Somorja	áll. s. k.	II.	—	13	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	16
46	Pozsony	magán	II.	—	5	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	15
	Sopron megye.															
47	Sopron I.	áll. s. k.	III.	—	34	—	25	—	18	—	—	—	—	—	—	77
48	„ II.	r. kath.	III.	—	26	—	18	—	12	—	—	—	—	—	—	56
49	Kis-Mártom	magán	II.	—	23	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	35
	Szatmár megye.															
50	Szatmár-Németi . .	r. kath.	IV.	—	3	—	3	—	9	—	12	—	2	—	6	35
51	„ „ . .	helv. hitv.	V.	—	13	—	12	—	12	—	8	—	6	—	—	51
	1-től 51-ig összesen	—	—	429	697	247	461	146	250	86	158	—	51	—	17	2542

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tantermek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre fordittatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük felső népiskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		állam-segély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
4	4	3	—	1	—	4	2417	480	300	3197	90	900	2387
1	5	1	1	3	4	1	600	—	150	750	60	—	810
4	3	3	—	—	1	2	1650	600	200	2450	146	2450	146
2	7	4	1	2	2	5	2400	255	650	3305	715	3401	621
1	3	1	—	2	—	3	600	—	—	600	40	—	640
3	3	3	—	—	3	—	1900	360	—	2260	740	1507	1493
2	2	2	—	—	2	—	1200	240	—	1440	600	960	1080
8	5	4	—	1	2	3	2900	380	493	3773	2222	4951	1044
4	3	2	1	—	—	3	1130	—	—	1130	118	—	1248
5	5	4	—	1	—	5	2100	—	—	2100	101	—	2201
5	6	3	2	1	—	6	2100	—	—	2100	264	—	2364
5	4	4	—	—	—	4	2780	—	—	2780	150	—	2930
5	4	3	—	1	—	4	2000	—	—	2000	180	—	2180
5	5	4	—	1	—	5	2000	—	—	2000	287	—	2287
5	6	1	1	5	—	6	850	100	300	1250	507	—	1757
1	2	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1200	—	1200
4	6	4	—	2	3	3	2800	800	367	3867	413	1050	3230
2	3	2	1	—	2	1	1450	400	—	1850	370	—	2220
2	2	2	—	—	2	—	950	100	150	1200	280	1200	280
1	2	—	—	2	2	—	—	—	800	800	100	—	900
3	7	4	1	2	1	6	3760	320	200	4280	1436	2000	3716
4	5	5	—	—	—	5	z á	r	d	a i	330	—	330
2	2	1	1	—	1	1	750	—	—	750	150	300	600
7	8	4	4	—	—	8	2400	—	—	2400	460	—	2860
6	8	1	3	4	—	8	2400	160	507	2417	631	—	3048
187	221	139	31	51	82	139	112200	7255	6617	126072	45555	70790	100837

Digitized by Google

XVIII. c) tábla.

A felső népiskolák

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	Az intézet tanfolyamainak száma	A tanulók száma osztályban I. fiu	I. leány	II. fiu	II. leány	III. fiu	III. leány	IV. fiu	IV. leány	V. fiu	V. leány	VI. fiu	VI. leány	Összesen
	Szeben megye.															
52	Nagy-Disznód	ágh.	v. III.	16	15	9	10	10	8	—	—	—	—	—	—	68
53	Nagy-Szeben	r. kath.	IV.	—	48	—	14	—	14	—	18	—	—	—	—	94
54	„ „	ágh.	IV.	—	43	—	49	—	53	—	32	—	—	—	—	177
	Szepes megye.															
55	Igló	egyleti	II.	—	9	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	19
56	Lőcse	á. s. n. k.	II.	—	17	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	23
	Szörény megye.															
57	Orsova	állami	III.	25	—	8	—	7	—	—	—	—	—	—	—	40
	Temes megye.															
58	Lippa	r. kath.	II.	—	36	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	70
59	Temesvár	„	II.	—	41	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	76
60	Versecz	k. á. s. n.	II.	—	19	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	40
	Tolna megye.															
61	Szegzárd	k. á. s.	II.	—	14	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	26
	Torda-Aranyos m.															
62	Maros-Ludas	k. á. s.	IV.	8	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
	Torontál megye.															
63	Pancsova	kel. gör.	IV.	—	24	—	23	—	17	—	13	—	—	—	—	77
	Trencsén megye.															
64	Trencsén	állami	IV.	—	15	—	17	—	11	—	8	—	—	—	—	51
65	Zay-Ugrócz	„	IV.	7	—	6	—	6	—	2	—	—	—	—	—	21
	Zala megye.															
66	Balaton-Füred . . .	k. á. s.	II.	13	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
67	Keszthely	„	II.	—	27	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	39
68	Nagy-Kanizsa	„	II.	—	35	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	66
69	Tapolcza	„	IV.	12	—	11	—	3	1	2	—	—	—	—	—	29
70	Zala-Egerszeg	„	II.	—	20	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	31
	Zólyom megye.															
71	Beszterczebánya . .	magán	II.	—	9	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	15
	1-től 71-ig főösszeg	—	—	510	1069	297	752	172	354	90	229	—	51	—	17	3541

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tanulók és tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre fordittatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ez közül			köztük felső népiskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdij	összesen		államsegély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
7	4	3	1	—	—	4	1930	200	400	2530	400	—	2930
7	9	7	—	2	2	7	600	—	200	800	540	—	1340
6	8	3	2	3	5	3	2800	180	400	3380	650	—	4030
3	4	2	—	4	2	2	—	—	900	900	100	—	1000
2	7	—	—	7	—	7	—	—	1101	1101	314	—	1415
3	4	3	1	—	3	1	2355	300	100	2755	360	2755	360
3	4	2	1	1	2	2	300	—	200	500	112	—	612
1	2	1	—	1	1	1	—	—	300	300	250	—	550
2	3	2	1	—	3	—	1500	—	—	1500	280	—	1780
2	2	—	—	—	1	1	1100	200	—	1300	1000	1300	2300
2	4	2	—	2	1	3	1100	200	300	1600	190	1600	190
5	6	5	—	1	—	6	4040	220	100	4360	1334	—	4694
4	11	7	—	4	2	9	4820	600	500	5920	1309	5379	1850
4	5	4	—	1	3	2	2400	—	350	2750	1208	2958	100
4	2	1	1	2	1	3	1150	400	625	2175	225	2175	225
3	5	2	1	2	2	3	1800	200	250	2250	594	2421	423
3	4	2	1	1	1	3	1675	450	—	2125	133	2104	154
6	7	4	3	—	4	3	2500	500	500	3500	570	3680	390
2	3	3	—	—	2	1	1000	300	50	1350	112	1350	112
1	7	—	—	7	—	7	—	—	1500	1500	100	200	1400
257	322	192	43	87	117	205	143270	11005	14393	168668	55336	96712	127292

Digitized by Google

XIX. a) tábla.

A polgári iskolák

Folyó szám	A község neve	Az intézet jellege	tanfolyam száma	A tanulók száma												Összesen
				I. osztályban		II. osztályban		III. osztályban		IV. osztályban		V. osztályban		VI. osztályban		
				fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány	
1	**Budapest főváros.**	állami	I.	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
2	II. kerület	közs.	VI.	85	—	38	—	26	—	23	—	10	—	12	—	194
3	II. „	„	IV.	—	110	—	75	—	54	—	32	—	—	—	—	261
4	III. „	„	III.	58	—	30	—	8	—	—	—	—	—	—	—	96
5	IV. „	„	IV.	—	139	—	119	—	90	—	64	—	—	—	—	412
6	V. „	„	IV.	—	159	—	103	—	80	—	43	—	—	—	—	385
7	VI. „	„	VI.	139	—	92	—	51	—	24	—	15	—	5	—	326
8	VII. „	„	IV.	—	150	—	127	—	92	—	72	—	—	—	—	441
9	IX. „	„	IV.	75	—	51	—	32	—	23	—	—	—	—	—	181
10	IV. „	egyl.	VI.	—	34	—	25	—	23	—	17	—	14	—	6	119
11	VII. „	„	II.	—	16	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	23
12	V. „	magán	IV.	34	—	72	—	66	—	48	—	—	—	—	—	220
13	V. „	„	III.	16	—	24	—	61	—	—	—	—	—	—	—	101
	Abaújmegye.															
14	Kassa	községi	IV.	57	—	39	—	35	—	43	—	9	—	4	—	157
15	„	„	VI.	—	88	—	46	—	36	—	15	—	—	—	—	185
	Alsó-Fehérmegye.															
16	Nagy Enyed	á. s. közs.	IV.	14	—	8	—	7	—	5	—	—	—	—	—	34
17	„ „	„	IV.	—	36	—	27	—	12	—	6	—	—	—	—	81
	Aradmegye.															
18	Arad	közs. á. s. n.	IV.	88	—	46	—	32	—	18	—	—	—	—	—	184
	Bács-Bodrog m.		vegy													
19	Baja	moz. hitv.	II.	18	9	14	5	—	—	—	—	—	—	—	—	46
20	„	magán	I.	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
21	Szabadka	közs. á. s. n.	IV.	—	64	—	32	—	27	—	18	—	—	—	—	141
22	Titel	állami	IV.	10	4	8	—	7	—	5	—	—	—	—	—	34
23	Ujvidék	„	IV.	—	23	—	15	—	12	—	10	—	—	—	—	60
24	Zenta	közs. á. s. n.	II.	—	13	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	21
	Bereg megye.															
25	Beregszász	á. s. közs.	IV.	33	—	24	—	21	—	13	—	—	—	—	—	91
26	„	á. s. egyl.	IV.	—	21	—	12	—	7	—	8	—	—	—	—	48
	Békés megye.															
27	Csaba	á. s. egyl.	IV.	—	16	—	22	—	24	—	12	—	—	—	—	74
28	Gyula	á. s. közs.	IV.	33	—	20	—	19	—	10	—	—	—	—	—	82
29	Szarvas	egyleti	IV.	—	4	—	2	—	10	—	9	—	—	—	—	25
	Bihar megye.															
30	Szalonta	közs. á. s. n.	II.	15	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	7
31	Nagy-Várad	közs. á. s. n.	III.	9	—	17	—	40	—	—	—	—	—	—	—	76
	Borsod megye.															
32	Miskolcz	áll. segély	IV.	16	—	10	—	3	—	2	—	—	—	—	—	31
33	„	községi	IV.	—	53	—	23	—	19	—	7	—	—	—	—	102
	1—33-ig összesen . .	—	—	733	939	493	648	410	486	184	303	34	14	21	6	4271

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tantermek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre forditatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük polgári iskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		államsegély-	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
2	3	2	1	—	3	—	2600	400	—	3000	750	3750	—
11	10	5	3	2	8	2							
10	8	3	2	3	7	7							
4	5	3	2	—	1	4							
13	13	6	3	4	4	9	94859	16300	—	113159	42270	3571	151858
9	12	5	3	4	9	3							
10	13	9	1	3	3	10							
12	13	6	3	4	11	2							
7	11	4	3	4	8	3							
8	21	8	—	13	1	20	1700	—	8939	10639	4237	5000	9876
2	2	2	—	—	2	—	760	—	—	760	734	—	1497
5	10	2	—	8	6	4	6470	—	—	6470	3130	—	9600
2	8	—	—	8	8	—	—	—	2300	2300		—	3900
10	12	9	3	—	12	—	9100	1880	—	10900	1748	—	12648
8	9	8	—	1	7	2	6000	800	250	7000	1609	4095	4514
7	9	5	—	4	9	—	3880	600	1400	54880	760	—	65640
3	4	3	—	1	3	1	1900	—	200	2100	250	—	2350
2	3	1	—	2	1	2	—	—	500	500	90	—	590
7	6	4	2	—	5	1	4600	—	—	4600	350	—	4950
6	4	4	—	—	2	2	2720	600	260	3580	530	4030	80
7	5	3	2	—	5	—	1900	—	350	2250	1716	3763	203
2	2	2	—	—	2	—	1400	240	—	1640	490	—	2130
4	7	5	2	—	2	5	5000	1120	200	6320	1151	4932	2539
4	4	3	1	—	1	3	2960	—	—	2960	2160	2000	3120
6	4	3	1	—	1	3	3600	600	—	4200	3076	3000	4276
7	7	5	—	2	1	6	3700	880	200	4700	991	506	5185
2	4	2	—	2	1	3	1540	—	—	1540	700	—	2240
4	4	3	1	—	—	4	3500	300	—	3800	492	—	4292
2	6	2	—	4	—	6	1750	200	—	1950	194	—	2144
10	11	6	4	1	6	5	5000	1470	200	6674	2420	7798	1292
186	230	123	37	70	129	101	164939	27230	14749	206918	71448	42445	235921

Digitized by Google

XIX. b) tábla.

A polgári iskolák

Folyó szám	A község neve	Az intézet jellege	Az intézet tanfolyam száma	A tanulók száma osztályban I. fiú	I. leány	II. fiú	II. leány	III. fiú	III. leány	IV. fiú	IV. leány	V. fiú	V. leány	VI. fiú	VI. leány	Összesen
	Csik megye.															
34	Gyergyó-Ditró	r. kath.	III.	17	—	8	—	5	—	—	—	—	—	—	—	30
35	Gyergyó-Szt.-Miklós .	á. s. közs.	IV.	28	—	14	—	10	—	10	—	—	—	—	—	62
	Csongrád megye.															
36	Csongrád	áll. s. közs.	IV.	18	—	16	—	9	—	10	—	—	—	—	—	53
37	Szeged	„	VI.	79	—	42	—	17	—	15	—	6	—	4	—	163
38	„	„	III.	—	65	—	44	—	34	—	—	—	—	—	—	143
39	Szentes	k. áll. s. n.	VI.	50	—	23	—	25	—	21	—	10	—	7	—	136
40	„	„	II.	—	23	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	54
	Esztergom megye.															
41	Esztergom	magán	III.	—	6	—	9	—	3	—	—	—	—	—	—	18
	Fehér megye.															
42	Székes-Fehérvár . . .	k. á. s. n.	III.	—	30	—	19	—	19	—	—	—	—	—	—	68
	Fogaras megye.															
43	Fogaras	állami	III.	33	—	18	—	12	—	—	—	—	—	—	—	63
44	„	„	III.	—	9	—	6	—	13	—	—	—	—	—	—	28
	Gömör megye.															
45	Rima-Szombat	magán	VI.	—	6	—	9	—	8	—	6	—	—	—	—	29
46	Nagy-Rőcze	á. s. közs.	IV.	24	—	9	—	14	—	5	—	—	—	—	—	52
	Győr megye.															
47	Győr	magán	IV.	—	12	—	10	—	15	—	13	—	—	—	—	50
	Hajdú megye.															
48	Szoboszló	k. á. s. n.	IV.	5	—	3	—	3	—	1	—	—	—	—	—	12
	Háromszék megye.															
49	S.-Szt.-György	á. s. közs.	IV.	20	—	13	—	8	—	4	—	—	—	—	—	45
50	„ „	„	IV.	—	18	—	11	—	13	—	12	—	—	—	—	54
	Hont megye.															
51	Ipolyság	á. s. közs.	IV.	—	9	—	12	—	7	—	8	—	—	—	—	36
	Kolozs megye.															
52	Kolozsvár	k. á. s. n.	IV.	17	—	10	—	10	—	10	—	—	—	—	—	47
	Krassó megye.															
53	Oraviczabánya	á. s. közs.	IV.	36	—	29	—	16	—	12	—	—	—	—	—	93
54	„	r. kath.	IV.	—	28	—	20	—	16	—	10	—	—	—	—	74
55	Lugos	„	III.	—	33	—	27	—	19	—	—	—	—	—	—	79
	Maros-Torda megye.															
56	Maros-Vásárhely . . .	k. á. s. n.	IV.	23	—	15	—	7	—	6	—	—	—	—	—	51
	Nógrád megye.															
57	Balassa-Gyarmat . . .	á. s. közs.	V.	52	—	31	—	33	—	19	—	8	—	—	—	143
58	„ „ . . .	„	I.	1	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
	1—58-ig összesen . .	—	—	1135	1205	724	846	579	633	297	352	58	14	32	6	5881

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tanteremek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre forditatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük polgári iskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		államsegély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
6	6	3	1	2	2	4	2800	50	100	2950	689	—	3639
[illegible]	[illegible]	3	1	2	1	2	4100	700	200	5000	1117	2200	3917
[illegible]	6	4	2	—	3	3	3800	400	—	4200	250	3313	1137
[illegible]	8	5	3	—	5	3	5300	1050	—	6350	350	6350	350
4	6	3	3	—	3	3	2600	200	700	3500	150	—	3650
8	9	9	—	—	—	9	5800	900	—	6700	250	—	7050
3	4	1	—	3	—	4	700	100	600	1400	150	—	1550
3	5	1	—	4	1	4	—	—	700	700	500	—	1200
3	7	3	2	2	2	5	2200	—	200	2400	600	—	3000
7	8	6	—	2	5	3	4800	600	500	5900	2100	2930	5070
3	12	3	1	8	2	10	900	—	185	1085	200	400	880
9	9	4	2	3	4	5	2800	400	940	4140	280	3700	720
4	5	3	2	—	4	1	1200	—	350	1730	500	300	1930
5	5	4	—	1	1	4	3100	—	—	3100	90	—	3190
4	4	4	—	—	3	1	2700	300	—	3000	863	3660	208
4	7	6	1	—	4	3	4720	570	—	5290	530	5290	530
4	4	2	2	—	1	3	2100	400	100	2600	711	2600	711
6	7	6	—	1	—	7	6750	900	200	7850	1750	—	9600
9	7	5	2	—	7	—	5660	1000	1050	7710	1465	5860	3315
5	8	4	4	—	6	2	—	—	2048	2048	—	—	2048
3	4	4	—	—	4	—	—	—	2182	2182	—	—	2182
4	7	4	—	3	—	7	3200	800	800	4800	534	—	5354
11	7	4	2	1	4	3	4000	1000	1090	6090	848	3623	3315
312	381	214	65	102	194	187	233169	36600	26874	296643	85500	82671	299472

Digitized by Google

XIX. c) tábla.

A polgári iskolák

Folyó szám	A község neve	Az intézet jellege	Az intézet tanfolyam száma	A tanulók száma I. osztályban fiú	I. leány	II. fiú	II. leány	III. fiú	III. leány	IV. fiú	IV. leány	V. fiú	V. leány	VI. fiú	VI. leány	összesen
	Nyitra megye.															
59	Érsekujvár	magán	I.	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
60	Galgócz I.	áll. s. közs.	III.	33	—	12	—	19	—	—	—	—	—	—	—	64
61	„ II.		III.	—	18	—	14	—	11	—	—	—	—	—	—	43
	Pest-P.-S.-Kis-Kun m.															
62	Czegléd I.	áll. s. közs.	IV.	42	—	16	—	16	—	7	—	—	—	—	—	81
63	„ II.	„	II.	—	18	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	27
64	Kalocsa	r. kath.	IV.	—	7	—	5	—	4	—	3	—	—	—	—	19
65	Kecskemét	k. á. s. n.	III.	—	24	—	33	—	19	—	—	—	—	—	—	76
	Pozsony megye.															
66	Modor I.	áll. s. közs.	IV.	22	—	10	—	10	—	8	—	—	—	—	—	50
67	„ II.	„	II.	—	4	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	11
68	Nagy-Szombat I. . .	k. á. s. n.	IV.	26	—	30	—	20	—	7	—	—	—	—	—	83
69	„ „ II. . .	magán	I.	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
70	Somorja	áll. s. közs.	IV.	20	—	9	—	5	—	3	—	—	—	—	—	37
71	Pozsony I.	magán	I.	—	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
72	„ II.	„	I.	—	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
	Szilágy megye.															
73	Zilah	áll. s. közs.	IV.	37	—	28	—	38	—	28	—	—	—	—	—	131
	Szolnok-Doboka m.															
74	Deés I.	áll. s. közs.	V.	36	—	28	—	16	—	20	—	2	—	—	—	102
75	„ II.	„	IV.	—	14	—	5	—	4	—	1	—	—	—	—	24
	Szörény megye.															
76	Karánsebes I. . . .	állami	IV.	36	—	19	—	14	—	5	—	—	—	—	—	74
77	„ II. . . .	„	IV.	—	4	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	9
	Temes megye.															
78	Lippa	áll. s. közs.	IV.	27	—	11	—	14	—	6	—	—	—	—	—	58
79	Temesvár I. . . .	r. kath.	IV.	—	13	—	20	—	30	—	16	—	—	—	—	79
80	„ II. . . .	„	II.	—	20	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	41
81	„ III. . . .	„	I.	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
82	„ IV. . . .	magán	IV.	21	—	20	—	24	—	17	—	—	—	—	—	82
83	Versecz I.	k. á. s. n.	IV.	66	—	32	—	14	—	19	—	—	—	—	—	131
84	„ II.	magán	III.	—	20	—	9	—	7	—	—	—	—	—	—	36
	Tolna megye.															
85	Szegzárd	áll. s. közs.	IV.	30	—	21	—	23	—	14	—	—	—	—	—	88
	Torda-Aranyos megye															
86	Torda I.	állami	III.	14	—	16	—	16	—	—	—	—	—	—	—	46
87	„ II.	„	II.	—	18	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	28
	Torontál megye.															
88	Pancsova	állami	IV.	40	—	25	—	10	5	7	—	—	—	—	—	91
89	Zsombolya	áll. s. közs.	IV.	27	2	20	—	18	—	10	4	—	—	—	—	77
	1—89-ig összesen . .	—	—	1612	1489	1021	982	836	714	448	377	60	14	32	6	7591

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tantermek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre fordittatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük polgári iskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		államsegély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
1	1	1	—	—	1	—	800	170	—	970	120	—	1090
10	10	5	4	1	3	7	4700	600	100	5400	1202	5400	1302
10	7	4	2	1	4	3	4300	500	270	5070	621	2472	3319
3	6	3	3	—	3	3	—	—	1200	1200	—	—	1200
3	6	4	—	2	3	3	3200	800	333	4333	546	—	4879
4	5	4	1	—	3	2	3650	500	400	4550	436	1104	3882
1	2	1	—	1	1	1							
5	7	5	—	2	4	3	3500	500	400	4400	380	—	4780
1	2	—	—	2	1	1	—	—	400	400	150	—	550
4	3	3	—	—	2	1	3000	450	800	4250	350	4050	550
1	2	—	—	2	2	—	—	—	400	400	100	—	500
1	3	—	1	2	2	1	—	—	800	800	100	—	900
5	9	3	1	5	4	5	2800	700	1760	5260	1660	4600	2320
7	9	6	3	—	6	3	5100	400	200	5700	1550	5100	2150
3	3	2	1	—	1	2	1700	190	50	1940	1084	1940	1084
6	9	6	3	—	6	3	4720	1150	900	6770	860	6920	710
5	7	5	—	2	3	4	4600	500	700	5800	900	5800	900
5	6	5	1	—	6	—	600	—	—	600	350	—	950
3	4	3	1	—	3	1	600	—	—	600	170	—	770
2	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	70	—	70
8	7	5	2	—	5	2	2390	—	—	2390	540	—	2930
10	10	6	2	2	7	3	6550	1050	100	7700	850	—	8550
5	10	2	2	6	8	2	800	—	1500	2300	1200	—	3500
4	6	2	2	2	3	3	2650	300	200	3150	2542	3150	2542
4 3	9	6	1	2	5	4	3700	400	500	4600	2669	6060	1209
7	7	7	—	—	5	2	4380	900	200	5480	3311	8511	280
8	7	5	—	2	3	4	3500	500	1800	8803	505	6050	255
441	540	309	95	136	288	252	300409	46210	39887	386506	107866	143728	350644

Digitized by Google

XIX. d) tábla.

A polgári iskolák

Folyó szám	A község neve	Az intézet jellege	Az intézet tanfolyam száma	A tanulók száma I. fiú	I. leány	II. fiú	II. leány	III. fiú	III. leány	IV. fiú	IV. leány	V. fiú	V. leány	VI. fiú	VI. leány	összesen
	Trencsén megye.															
90	Nagy-Biese	moz. hitv.	IV.	34	—	18	—	15	—	11	—	—	—	—	—	78
	Ung megye.															
91	Ungvár	g. kath.	III.	—	33	—	25	—	15	—	—	—	—	—	—	73
	Vas megye.															
92	Kőszeg I.	áll. s. közs.	IV.	16	—	11	—	6	—	9	—	—	—	—	—	42
93	„ II.	„	III.	—	13	—	11	—	8	—	—	—	—	—	—	32
94	Szombathely	„	IV.	—	29	—	29	—	20	—	13	—	—	—	—	91
	Veszprém megye.															
95	Pápa	„	IV.	—	35	—	20	—	15	—	16	—	—	—	—	86
	Zala megye.															
96	Alsó-Lendra	„	IV.	11	—	7	—	5	—	4	—	—	—	—	—	27
97	Csáktornya	„	IV.	17	—	14	—	19	1	13	—	—	—	—	—	64
98	Keszthely	„	VI.	17	—	10	—	6	—	8	—	10	—	7	—	58
99	Nagy-Kanizsa	„	VI.	41	—	28	—	27	—	16	—	12	—	5	—	129
100	Zala-Egerszeg	„	IV.	35	—	21	—	23	—	5	—	—	—	—	—	84
	Zemplén megye.															
101	Homonna	„	IV.	35	—	18	—	17	—	25	—	—	—	—	—	95
	1-től 101-ig főösszesen	—	—	1818	1599	1148	1067	954	775	539	406	82	14	44	6	8450
	Azaz fiú 4585 és leány 3865															

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

A tantermek s tanhelyiségek száma	A tanitók száma						A tanitók illetményei				Lakbér, fütés és másnemü szükségletre fordittatott	A fenntartásban volt	
	összesen	ezek közül			köztük felső népiskolai oklevéllel		évi fizetés	lakbér	tiszteletdíj	összesen		állam-segély	más jövedelem
		rendes	segéd	óraadó	bir	nem bir	hány forint					forint	
3	6	4	—	2	4	2	3100	—	—	3100	—	—	3100
3	10	4	—	6	1	9	1300	—	600	1900	1130	1050	1980
13	9	5	3	1	4	5	5250	640	200	6090	1294	7161	223
5	5	3	2	—	5	—	3275	500	100	3875	1070	2900	2045
7	13	3	3	7	10	3	2750	700	300	3750	1343	3750	1343
7	6	4	2	—	4	2	4100	900	300	5300	559	5700	159
6	6	4	2	—	6	—	4000	800	200	5000	550	5400	150
7	7	4	3	—	5	2	5200	1000	300	6500	638	6959	179
10	8	5	3	—	7	1	5300	1100	200	6600	1063	6700	936
14	6	4	2	—	6	—	4000	800	300	5100	678	5300	478
7	6	3	2	1	—	6	3300	700	200	4200	2155	4200	2155
523	622	352	117	153	340	282	341984	53350	42587	437921	118346	192848	363419

Digitized by Google

XX. a) tábla.

A tanitó- s tanitónő-képezdék

Folyó szám	Az intézet székhelye	Az intézet: jellege	Az intézet: hány tanfolyamú	Az intézet: tantermei száma	Az intézet: mellékt.-anhelyiségeinek száma	A tanárok száma: volt összesen	A tanárok száma: és pedig: rendes	A tanárok száma: és pedig: segéd	A tanárok száma: és pedig: óraadó	Hány növendéke volt: összesen	Hány növendéke volt: és pedig külön az I. tanfolyamban?	a II. tanfolyamban?	a III. tanfolyamban?	a IV. tanfolyamban?
	A) Tanitóképezdék.													
1	Arad	állami	III	4	6	13	3	10	—	66	22	25	19	—
2	Baja	„	III	4	2	11	5	1	5	97	26	34	34	—
3	Budapest elemi iskola	„	III	3	7	16	8	1	7	90	41	31	18	—
4	Budapest polgári iskola	„	II	4						51	22	29	—	—
5	Csáktornya	„	I	3	2	9	5	1	3	25	25	—	—	—
6	Csurgó	„	III	3	4	11	4	1	6	74	27	29	18	—
7	Déva	„	III	6	2	9	5	1	3	59	29	18	12	—
8	Félegyháza	„	III	5	3	10	5	1	4	90	35	29	26	—
9	Igló	„	III	3	3	8	4	1	3	72	24	32	16	—
10	Kolozsvár	„	III	4	7	17	6	1	10	73	24	23	26	—
11	Léva	„	III	4	4	5	4	1	—	104	44	33	27	—
12	Losoncz	„	III	5	6	11	5	1	5	81	24	31	26	—
13	Mármaros-Sziget	„	III	4	1	14	6	2	6	49	16	18	15	—
14	Modor	„	III	3	8	9	5	1	3	69	26	21	23	—
15	Sárospatak	„	III	8	6	12	7	1	4	57	15	17	25	—
16	Székely-Keresztúr	„	III	5	4	12	6	1	5	70	25	22	23	—
17	Zilah	„	III	7	2	11	6	1	4	52	23	20	9	—
18	Znyó-Váralja	„	III	3	2	10	6	1	3	63	24	19	20	—
	B) Tanitónőképezdék.													
19	Budapest II. ker.	állami	IV	3	2	14	12	1	1	122	47	37	33	5
20	Budapest VI. ker. elemi iskolai	„	III	8	3	18	13	2	3	125	44	39	42	—
21	Budapest VI. ker. polgári iskolai	„	II							62	35	37	—	—
22	Győr	„	III	4	—	11	3	4	4	111	39	38	34	—
23	Kolozsvár	„	III	3	1	17	7	2	8	126	38	40	48	—
24	Pozsony	„	III	3	9	11	7	1	3	136	39	47	42	8
25	Szabadka	„	III	4	1	11	10	1	—	103	39	36	28	—
	A) Tanitóképezdék.													
26	Budapest V. ker.	rom. kath	III	3	3	7	2	5	—	61	17	20	24	—
27	Csik-Somlyó	„	III	3	—	7	4	3	—	58	11	22	25	—
28	Eger	„	III	4	2	12	7	5	—	61	21	33	7	—
29	Esztergom	„	III	3	4	7	3	4	—	44	17	10	17	—
30	Győr	„	III	4	1	6	4	1	1	78	24	23	31	—
31	Kalocsa	„	III	3	2	10	2	8	—	85	35	23	27	—
32	Kassa	„	III	4	—	6	4	2	—	54	16	18	20	—
33	Nagy-Szombat	„	III	3	3	9	4	1	4	50	18	14	18	—

Digitized by Google

1880 évi kimutatása.

Az 187⁹/₀-iki tanévhöz mérve mutatkozik		Növendékei közül hány részesült köztartásban vagy más jótétemény-ben?	Az 1879—80-iki tanév alatt hány nyert tanképesítő oklevelet?	Az intézet tannyelve volt?	A gyakorló iskola			Hány forintba került az intézet fentartása			Folyó szám
					tanfolyamainak	tanítóinak	tanulóinak	összesen	s ebben hány forint volt		
apadás	növekedés				s z á m a				állami segély	más forrású jövedelem	
3	—	62	13	magyar	IV	1	50	20411	20411	—	1
1	—	75	22	„	IV	1	43	15660	15390	270	2
—	10	67	2	„	IV	1	40	47240	46858	382	3
2	—	43	23	„	I	2	16				4
—	—	22	—	„	II	2	15	13335	12932	403	5
3	—	60	18	„	V	2	137	16643	15828	815	6
—	7	55	16	magy. rom.	V	1	14	19883	19679	204	7
19	—	76	33	magyar	IV	1	43	16294	15566	728	8
5	—	71	13	„	IV	1	32	15548	14907	641	9
7	—	72	18	„	VI	1	45	17029	16893	136	10
—	14	88	14	„	IV	1	21	15700	15237	463	11
19	—	71	26	„	VI	1	44	17602	17048	554	12
8	—	45	8	„	IV	1	60	18036	17917	119	13
3	—	61	30	„	V	1	42	15668	15255	413	14
9	—	54	14	„	IV	1	45	14376	11247	3129	15
5	—	70	25	„	VI	1	51	14866	14776	90	16
—	2	50	3	„	IV	1	49	15147	14997	150	17
13	—	53	20	„	V	1	41	19777	17180	2597	18
10	—	103	41	„	VI	1	47	39764	36589	3175	19
											20
—	1	86	31	„	V	1	48	55501	50488	5013	21
11	—	—	40	„	—	—	—				
—	—	64	32	„	V	1	45	26510	25083	1427	22
10	—	95	38	„	VI	1	60	29665	24980	4685	23
—	13	88	36	„	IV	1	31	33350	28850	4500	24
11	—	79	15	„	V	1	35	24580	21491	3089	25
—	6	4	10	„	—	—	—	5573	2807	2766	26
—	2	14	25	„	—	—	—	2770	—	2770	27
1	—	37	10	„	—	—	—	5090	—	5090	28
—	1	20	15	„	—	—	—	2955	753	2202	29
—	19	12	26	„	—	—	—	3874	—	3874	30
—	11	63	18	„	—	—	—	10138	1304	8834	31
—	1	25	14	„	—	—	—	4364	400	3964	32
12	—	17	32	„	—	—	—	3095	1359	1736	33

Digitized by Google

XX. b) tábla.

A tanitó- és tanitónő-képezdék

Folyó szám	Az intézet székhelye	Az intézet: jellege	Az intézet: hány tanfolyamú	Az intézet: tantermei száma	Az intézet: melléktanhelyiségeinek száma	A tanárok száma: volt összesen	A tanárok száma: és pedig: rendes	A tanárok száma: és pedig: segéd	A tanárok száma: és pedig: óraadó	Hány növendéke volt: összesen	Hány növendéke volt: és pedig külön az I. tanfolyamban?	a II.	a III.	a IV.
34	Nagyvárad	r. kath.	III	2	1	6	1	4	1	22	7	9	6	—
35	Pécs	„	III	3	4	7	3	2	2	64	28	22	14	—
36	Sopron	„	III	4	5	7	2	2	3	76	25	29	22	—
37	Szatmár	„	IV	4	1	8	6	2	—	51	9	18	17	7
38	Szeged	„	III	3	1	6	2	1	3	64	28	20	16	—
39	Szepeshely	„	III	4	—	6	4	2	—	17	7	3	7	—
	B) Tanitónőképezdék.													
40	Budapest IV. ker.	r. kath.	III	3	—	10	2	8	—	105	36	38	31	—
41	Eger	„	I	1	—	8	4	4	—	14	—	—	14	—
42	Kassa	„	I	1	—	7	3	—	4	50	—	50	—	—
43	Kalocsa elemi iskolai	„	III	3	7	12	3	6	3	76	30	20	26	—
44	Kalocsa polgári iskolai	„	I							2	2	—	—	—
45	Kőszeg	„	I	1	—	4	1	2	1	10	—	—	10	—
46	Nagy-Várad	„	III	3	1	6	5	1	—	57	24	14	19	—
47	Sopron	„	III	3	2	7	7	—	—	31	15	9	7	—
48	Szatmár	„	III	3	1	7	7	—	—	74	23	36	15	—
49	Temesvár	„	II	3	1	4	3	—	1	24	16	8	—	—
	A) Tanitóképezdék.													
50	Balázsfalva	g. kath.	II	2	1	5	2	—	3	43	28	15	—	—
51	Nagy-Várad	„	III	2	—	8	2	6	—	25	9	8	8	—
52	Szamos-Ujvár	„	III	2	1	5	3	2	—	47	16	17	14	—
53	Ungvár	„	III	4	2	7	1	5	1	75	35	20	20	—
54	Arad	kel. gör.	III	3	2	9	4	3	2	127	57	47	23	—
55	Nagy-Szeben	„	III	3	1	7	6	1	—	12	3	6	3	—
56	Zombor	„	III	3	3	9	4	2	3	43	18	13	12	—
	B) Tanitónőképezde.													
57	Zombor	kel. gör.	III	közös a tanitóképezdével						51	22	16	13	—
	A) Tanitóképezdék.													
58	Debreczen	helv. hitv.	III	3	3	7	3	1	3	108	47	41	20	—
59	Nagy-Enyed	„	III	3	2	10	5	5	—	35	16	13	6	—
60	Nagy-Kőrös	„	III	3	4	9	4	5	—	70	28	19	23	—
61	Pápa	„	III	3	3	16	14	2	—	45	19	20	6	—
62	Besztercze	ág. hitv.	III	3	1	4	3	1	—	16	4	10	2	—
63	Brassó	„	IV	4	2	12	3	9	—	17	9	1	2	5
64	Eperjes	„	III	2	2	4	3	1	—	39	16	12	11	—
65	Felső-Lövő	„	III	5	14	8	3	1	4	38	18	12	8	—
66	Medgyes	„	IV	6	—	12	10	1	1	36	16	8	7	5

Digitized by Google

1880 évi kimutatása.

Az 187⁸ s-iki tanévhöz mérve mutatkozik		Növendéket közül hány részesült köztartásban vagy másnemü segélyezésben?	Az 1879—80-iki tanév alatt hány nyert tanképesitő oklevelet?	Az intézet tanyelve volt?	A gyakorló iskola			Hány forintba került az intézet fentartása			Folyó szám
					tanfolyamainak	tanitóinak	tanulóinak	összesen	s ebben hány forint volt		
apadás	növekedés				s z á m a				állami segély	más forrásu jövedelem	
10	—	4	3	magy.	—	—	—	6137	—	6137	34
—	4	28	19	„	IV	4	46	4500	735	3765	35
—	5	8	27	magy. ném.	IV	2	17	3800	1359	2441	36
—	4	28	10	magy.	—	—	—	8594	1054	7540	37
8	—	10	24	„	—	—	—	4240	1874	2366	38
1	—	7	23	„	—	—	—	1450	—	1450	39
8	—	5	43	magy.	VI	8	400	2363	1453	910	40
—	—	—	13	„	—	6	352	410	—	410	41
—	—	10	5	„	VI	9	161	1420	500	920	42
—	3	45	20	„	VII	5	436	2500	—	2500	43 44
—	—	—	10	„	—	—	—	1040	—	1040	45
—	4	6	19	„	—	—	—	175	—	175	46
1	—	—	8	magy. ném.	—	—	—	2350	600	1750	47
—	12	39	15	magy.	VI	9	414	14113	—	14113	48
—	—	24	—	„	IV	2	50	3600	—	3600	49
—	11	40	—	rom.	—	—	—	2700	—	2700	50
—	1	14	2	„	IV	2	50	1885	1785	100	51
—	3	—	10	rom. magy.	—	—	—	1800	—	1800	52
45	—	32	17	magy. ruth.	—	—	—	3706	2986	720	53
—	23	57	30	rom.	IV	1	65	8800	—	8800	54
5	—	12	34	„	—	—	—	közös a papi intézettel			55
—	5	23	11	szerb	—	6	100	7725	—	7725	56
—	11	17	12	szerb	VI	2	100	közös a tanitóképezdével			57
8	—	93	31	magy.	—	—	—	12456	—	12456	58
—	9	35	8	„	—	—	—	közös a főgymnasiummal			59
3	—	42	37	„	VI	1	63	7957	—	7957	60
—	4	18	20	„	VI	2	150	2140	—	2140	61
—	1	10	—	ném.	II	1	24	3286	—	2386	62
—	—	12	3	„	—	—	—	3117	—	3117	63
—	7	28	13	magy.	IV	2	99	5108	—	5108	64
22	—	38	6	ném. magy.	VI	3	90	5876	—	5876	65
—	7	15	6	ném.	—	—	—	3000	—	3000	66

Digitized by Google

XX. c) tábla.

A tanitó- és tanitónö-képezdék

Folyó szám	Az intézet székhelye.	Az intézet jellege	Az intézet hány tanfolyamú	Az intézet tantermei száma	Az intézet mellék-tanhelyiségeinek száma	A tanárok száma volt összesen	A tanárok száma és pedig rendes	A tanárok száma és pedig segéd	A tanárok száma és pedig óraadó	Hány növendéke volt összesen	Hány növendéke volt és pedig külön az I. tanfolyamban?	a II. tanfolyamban?	a III. tanfolyamban?	a IV. tanfolyamban?
67	Nagy-Szeben	ág. hitv.	IV	4	6	11	4	3	4	23	3	10	6	4
68	Segesvár	„	IV	5	7	11	6	5	—	46	13	15	11	7
69	Sopron	„	III	3	3	9	4	1	4	52	14	26	15	—
70	Szarvas	„	III	2	—	2	2	—	—	14	7	5	2	—
	A) Tanitóképezde.													
71	Budapest	móz. hitv.	III	3	5	10	4	—	6	112	33	39	40	—
	B) Tanitónőképezde.													
72	Rima-Szombat	magán	I	1	2	3	1	1	1	4	—	—	4	—
I	1-től 25-ig összesen .	25 állami	—	102	86	270	142	38	90	2027	746	705	563	13
II	26-tól 71-ig „ .	46 felek.	—	136	100	344	173	117	54	2302	840	812	622	28
III	72 összesen	1 magán	—	1	2	3	1	1	1	4	—	—	4	—
	Főösszeg . . .		—	239	188	617	316	156	145	4333	1586	1517	1189	41

Ipari és kisdedóvói képezdék

	Ipari tanitónőképezde													
73	Pozsony	társulati	IV	7	2	12	1	6	5	60	18	16	13	13
	Összesen . . .			7	2	12	1	6	5	60	18	16	13	13
	Kisdedóvókat képző intézet													
74	Budapest	egyleti	II	4	2	9	4	—	5	61	27	34	—	—
75	Budapest	„	II	3	3	5	—	—	5	30	19	11	—	—
	Összesen . . .			7	5	14	4	—	10	91	46	45	—	—

Digitized by Google

1880. évi kimutatása.

Az 187⁹/₀-iki tanévhöz mérve mutatkozik		Növendékei közül hány részesült köztartásban vagy másnemű segélyezésben?	Az 1879—80-iki tanév alatt hány nyert tanképesítő oklevelet?	Az intézet tannyelve volt?	A gyakorló iskola			Hány forintba került az intézet fentartása			Folyó szám
					tanfolyamainak	tanítóinak	tanulóinak	összesen	s ebben hány forint volt		
					s z á m a				állami segély	más forrású jövedelem	
apadás	növekedés										
—	1	—	4	német	IV	4	390	6785	—	6785	67
—	9	33	7	„	IV	5	298	3643	—	3643	68
11	—	33	14	magyar	III	2	32	6222	—	6222	69
—	4	7	2	„	—	—	—	közös a gymnásiuméval.			70
—	25	112	33	magyar	IV	5	91	19342	—	19342	71
5	—	—	4	magyar	—	—	—	2672	400	2272	72
92	—	1610	531	24 magyar 1 m. román	—	27	1054	522585	489602*)	32983	—
—	57	1077	689	30 magyar, 5 német, 4 román, 2 szerb, 3 m. ném., 1 rom. m., 1 m. ruth.	—	81	3448	200099	18969	181130	—
5	—	—	4	1 magyar	—	—	—	2672	400	2272	—
40	—	2687	1224	55 magyar 5 német 4 román 2 szerb 3 m. ném. 2 m. rom. 1 m. ruth.		108	4502	725356	508971	216385	

*) Ezen kivül közös költségekre kiadott: 8050 frt.

1880. évi kimutatása.

--	1	—	13	magyar	I.	2	18	20179	8000	12179	73
—	1	—	13	1 magyar	—	2	18	20179	8000	12179	—
—	12	31	33	magyar	—	—	83	18108	10000	8108	74
—	—	—	11	magyar	—	—	—	1840	900	940	75
—	12	21	44	2 magyar	—	—	83	19998	10900	9048	—

Digitized by Google

XXI. tábla.

A kereskedelmi iskolák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	Az intézet helye	Az intézet				A tanárok			A tanulók száma	Hány forint fordittatott fentartásra			Részesül-e az egy éves önkéntes (katonai) kedvezményben?
		jellege	fokozata	tanfolyamai száma	heti tanórái-nak száma	összesen	és pedig állandóan alkalmazott	és pedig kisegítő		államsegély	egyéb forrásu jövedelem	összesen	
1	Arad I.	magán	közép	2	16	4	2	2	35	—	700	700	nem
2	„ II.	közs.	alsó	2	5	12	—	12	613	—	1,000	1,000	„
3	„ III.	társ.	„	1	8	3	—	3	108	—	550	550	„
4	„ IV.	„	„	2	5	2	—	2	94	—	450	450	„
5	Brassó I.	felek.	„	4	10½	8	—	8	60	—	4,200	4,200	„
6	„ II.	„	közép	3	40	10	4	6	18	—	4,168	4,168	„
7	Budapest I.	társ.	akad.	4	32	22	13	9	353	4,000	46,557	50,557	igen
8	„ II.	„	alsó	5	3	8	—	8	447	—	5,207	5,207	nem
9	„ III.	magán	közép	3	33	11	10	1	35	—	4,100	4,100	„
10	„ IV.	„	„	3	31	7	—	7	64	—	2,500	2,500	„
11	„ V.	társ.	alsó	3	4	4	3	1	85	—	830	830	„
12	Debreczen I.	„	közép	3	28	8	5	3	49	3,500	3,950	7,450	igen
13	„ II.	„	alsó	3	7	8	5	3	86				nem
14	Deés	„	„	2	1	1	—	1	9	—	43	43	„
15	Esztergom	„	„	2	4	2	—	2	33	—	300	300	„
16	Gyula-Fehérvár	közs.	„	1	2	1	—	1	20	—	50	50	„
17	Kassa	társ.	„	3	12	5	—	5	70	—	540	540	„
18	Kézsmárk	„	„	3	3	2	—	2	15	—	137	137	„
19	Kolozsvár I.	„	közép	3	30	13	—	13	25	3,000	4,167	4,167	„
20	„ II.	„	alsó	4	2	3	—	3	63	—	1,500	1,500	„
21	Lugos	magán	„	1	24	1	1	—	9	—	540	540	„
22	Makó	közs.	„	1	5½	1	—	1	60	—	120	120	„
23	Maros-Vásárhely	társ.	„	1	2	1	—	1	28	—	255	255	„
24	Magyar-Óvár	„	„	1	2½	1	—	1	11	—	200	200	„
25	Moson	„	„	1	2½	1	—	1	9	—	150	150	„
26	Medgyes	felek.	„	5	7	5	—	5	25	—	1,260	1,260	„
27	N.-Enyed	közs.	„	1	6½	4	—	4	11	—	88	88	„
28	N.-Kanizsa	felek.	közép	3	12	4	2	2	48	—	2,160	2,160	„
29	N.-Szeben	társ.	alsó	2	8	3	—	3	50	—	900	900	„
30	Pápa	„	„	3	6	1	—	1	33	—	500	500	„
31	Pécs	magán	közép	2	30	8	1	7	22	—	1,780	1,780	„
32	Rima-Szombat	társ.	alsó	2	2	1	—	1	12	—	111	111	„
33	Rozsnyó	„	„	2	2	1	—	1	10	—	80	80	„
34	Sopron	„	„	3	5	6	6	—	49	—	1,120	1,120	„
35	Segesvár	felek.	„	5	6	6	—	6	17	—	1,200	1,200	„
36	Selmecz	társ.	„	3	4	1	—	1	28	200	189	389	„
37	Sepsi-Szt.-György												
38	Szamos-Ujvár	„	alsó	2	2	3	—	3	12	—	150	150	„
39	Szatmár	„	„	2	4	1	—	1	52	—	300	300	„
40	Székes-Fehérvár	„	közép	3	28	10	2	8	33	1,000	3,600	4,600	„
41	Szolnok	„	alsó	1	2	1	1	—	27	400	—	400	„
42	Szombathely	felek.	alsó	2	26½	3	2	1	12	—	1,700	1,700	„
43	Temesvár I.	magán	közép	3	24	7	4	3	48	—	4,800	4,800	igen
44	„ II.	„	alsó	3	3	3	—	3	88	—	1,080	1,080	nem
45	Versecz	közs.	alsó	2	4	6	—	6	44	—	350	350	„
46	Veszprém	társ.	„	3	6	2	—	2	33	—	420	420	„
	Összesen . . .	5 közs. 6 felek. 28 társ. 7 mag.	1 akad. 10 közs. 35 alsó.	—	—	215	61	154	3053	12100	101,002	113,102	—

Digitized by Google

XXII. a) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	állam-segély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Budapest főváros											
1	I. kerület	egyleti	67	57	124	1	—	203	501	700	igen	igen
2	„ „	„	32	28	60	1	—	—	1,432	1,432	„	„
3	„ „	„	33	24	57	1	—	300	902	1,202	„	„
4	„ „	magán	19	23	42	1	—	—	302	380	„	„
5	II. kerület	egyleti	52	66	118	1	—	—	800	800	„	„
6	„ „	„	42	47	89	2	—	—	1.700	1,700	„	„
7	„ „	„	76	68	144	1	—	—	1,200	1.200	„	„
8	III. kerület	„	28	31	59	1	—	—	1,432	1.432	„	„
9	„ „	„	77	66	143	1	1	117	562	678	„	„
10	„ „	„	62	77	139	1	1	117	875	992	„	„
11	„ „	„	57	58	115	1	1	116	579	696	„	„
12	IV. kerület	magán	20	12	32	1	1	—	1,250	1,250	„	„
13	„ „	„	11	14	25	1	—	—	600	600	„	„
14	„ „	„	52	38	90	2	1	—	800	800	„	„
15	V. kerület	„	25	25	50	1	—	—	1,000	1,000	„	„
16	„ „	egyleti	121	87	208	2	—	200	1,534	1,734	„	„
17	VI. kerület	„	65	43	108	1	1	—	1,600	1,600	„	„
18	VII. kerület	„	56	44	100	1	1	—	1,600	1,600	„	„
19	„ „	„	41	31	72	1	1	—	1,600	1,600	„	„
20	„ „	magán	101	55	156	2	—	—	850	850	„	„
21	„ „	egyleti	70	50	120	1	1	—	1,457	1,457	kevés	bé
22	„ „	magán	8	12	20	—	1	—	320	320	igen	igen
23	„ „	egyleti	51	36	87	1	—	200	825	1,025	„	„
24	„ „	magán	40	30	70	1	1	—	825	825	„	„
25	„ „	egyleti	75	51	126	1	1	250	1.682	1,932	„	„
26	„ „	„	26	24	50	1	1	—	540	540	„	„
27	VIII. kerület . . .	„	69	76	145	2	—	200	1,500	1,700	„	„
28	„ „ . . .	„	67	65	132	1	—	250	1.289	1,539	„	„
29	„ „ . . .	„	104	87	191	1	1	—	1.859	1,859	„	„
30	„ „ . . .	„	71	79	150	1	1	—	2,062	2.062	„	„
31	„ „ . . .	magán	54	31	85	1	—	—	1,020	1,020	kevés	bé
32	IX. kerület	egyleti	42	34	76	1	—	200	788	988	igen	igen
33	„ „	„	68	55	123	1	—	—	860	860	„	„
34	„ „	állami	33	41	74	1	—	800	160	960	„	„
35	X. kerület	egyleti	45	57	102	1	—	—	923	923	„	„
36	II. kerület	r.kath.	40	59	99	1	1	—	53	53	„	„
37	III. kerület	„ „	24	69	93	—	2	—	300	300	„	„
38	VI. kerület	„ „	41	100	141	1	2	—	100	100	„	„
39	IX. kerület	„ „	73	152	225	2	1	—	107	107	„	„
	1-től 39-ig összesen	—	2,038	2,062	4,100	43	21	2950	37,866	40,816	—	

Digitized by Google

XXII. b) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a főszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Abaúj megye.											
40	Enyiczke	alapit.	30	16	46	1	—	—	200	200	igen	igen
41	Kassa I.	egyl.	70	50	120	1	2	—	1600	1600	„	„
42	„ II.	„	106	89	195	3	—	—	858	858	„	„
43	„ III.	mag.	102	88	190	1	2	—	486	486	„	„
	Alsó-Fehér m.											
44	Nagy-Enyed	alapit.	76	68	144	1	1	—	1213	1213	„	„
	Arad megye.											
45	Arad I.	mag.	40	32	72	1	1	—	520	520	„	„
46	„ II.	„	10	9	19	—	1	—	150	150	nem	nem
47	„ III.	„	20	14	34	—	1	—	240	240	igen	igen
48	„ IV.	„	10	16	26	—	1	—	200	200	nem	nem
49	„ V.	„	26	22	48	1	—	—	400	400	igen	igen
50	„ VI.	„	8	12	20	—	1	—	160	160	nem	nem
51	Boros-Jenő	„	18	22	40	1	—	—	280	280	igen	igen
	Árva megye.											
52	Alsó-Kubin	egyl.	35	28	63	1	—	—	590	590	„	„
53	Turdosin	közs.	19	27	46	1	—	100	468	568	„	„
	Bács-Bodrog m.											
54	Ada	közs.	110	94	204	1	—	—	774	774	„	„
55	Baja I.	r. k.	118	108	226	1	2	—	690	690	„	„
56	„ II.	izr.	26	14	40	1	—	—	500	500	„	„
57	„ III.	mag.	45	46	91	2	1	—	650	650	„	„
58	„ IV.	„										
59	Bács	r. k.	60	50	110	1	1	—	600	600	„	„
60	Cservenka	mag.	25	27	52	1	—	—	857	857	„	„
61	Járek	„	15	15	30	—	1	—	300	300	nem	nem
62	Kula	„	28	31	59	1	—	—	440	440	igen	igen
63	Ó-Becse	r. k.	39	40	79	2	—	—	800	800	„	„
64	Ó-Kanizsa I. . . .	közs.	211	160	371	2	—	—	1388	1388	„	„
65	„ „ II. . . .	„										
66	Szabadka I. . . .	közs.										
67	„ II. . . .	„	378	456	834	5	—	—	6400	6400	igen	igen
68	„ III. . . .	„										
69	„ IV. . . .	„										
70	Szabadka V. . . .	„										
71	„ VI. . . .	magán	80	95	175	1	1	—	600	600	igen	igen
72	Tisza-Földvár . . .	„	14	14	28	—	1	—	100	100	nem	nem
73	Torzsa	„	16	21	37	—	1	—	222	202	„	„
74	Uj-Verbász	„	25	30	60	—	1	200	265	465	„	„
	1-től 74-ig összesen	—	3798	3756	7554	73	40	3250	59.817	63.067	—	—

Digitized by Google

XXII. c) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
75	Uj-vidék	r. kath.	110	130	240	1	1	—	600	600	igen	igen
76	Zenta I.	községi	142	173	315	2	—	—	1200	1200	igen	igen
77	„ II.	„										
78	Zombor I.	magán	15	10	25	—	1	—	250	250	igen	nem
79	„ II.	„	10	10	20	—	1	—	120	120	nem	„
	Baranya megye.											
80	Mohács	egyleti	52	53	105	1	—	—	403	403	igen	igen
81	Pécs	„	91	84	175	2	—	—	1527	1527	„	„
82	Siklós	magán	15	20	35	—	1	—	300	300	kevésbé	kev.
	Bars megye.											
83	Körmöczbánya . . .	egyleti	35	51	86	1	1	—	720	720	igen	igen
84	Léva	„	27	58	85	—	4	—	1400	1400	„	„
	Bereg megye.											
85	Beregszász	egyleti	29	45	74	1	—	—	970	970	„	„
86	Munkács	községi	36	44	80	1	—	—	830	830	„	„
	Besztercze-Naszód megye.											
87	Besztercze	magán	20	23	43	1	—	—	430	430	nem	nem
	Békés megye.											
88	Békés	községi	108	117	225	1	1	—	786	786	igen	igen
89	Csaba	magán	12	18	30	1	—	—	220	220	„	„
90	Gyula	„	10	12	22	—	1	—	200	200	nem	nem
91	Gyoma	„	6	4	10	—	1	—	120	120	„	„
92	Mező-Berény . . .	egyleti	64	41	115	1	—	100	540	640	igen	igen
93	Orosháza	magán	10	12	22	—	1	—	220	220	nem	nem
94	Szarvas	egyleti	25	40	65	1	1	200	995	1195	igen	igen
	Bihar megye.											
95	Álmosd	alapitv.	25	27	52	1	1	—	970	970	„	„
96	Berettyó Ujfalu . .	magán	22	24	46	—	1	—	480	480	nem	nem
97	Nagy-Várad I. . .	közs.	35	55	90	1	1	—	900	900	nem	igen
98	„ „ II. . .	mag.	30	22	52	1	1	—	950	950	igen	„
99	„ „ III. . .	r. k.	60	72	132	—	3	—	1200	1200	„	„
100	„ „ IV. . .	„ „	45	51	96	—	2	—	700	700	„	„
101	Püspöki	közs.	41	32	73	—	1	—	360	360	nem	nem
102	Szalonta	mag.	21	23	44	—	1	—	520	520	„	igen
	Borsod megye.											
103	Miskolcz I. . . .	közs.	130	144	274	2	—	—	1597	1597	igen	„
104	„ II. . . .	mag.	11	12	23	1	—	—	192	192	nem	„
	Brassó megye.											
105	Brassó	ág. hit.	18	22	40	1	1	—	1000	1000	igen	„
	Csanád megye.											
106	Makó	egyl.	34	36	70	1	—	—	500	500	„	„
	1-től 106-ig összesen	—	5087	5221	10,308	95	66	3250	81.017	84,267	—	—

Digitized by Google

XXII. d) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e céljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	állam-segély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Csongrád megye.											
107	Hód-m. Vásárhely .	egyl.	35	32	67	1	—	300	750	1050	igen	igen
108	Szeged I.	„	68	62	130	2	—	500	1100	1600	„	„
109	„ II.	„	49	45	94	2	—	—	820	820	„	„
110	Szentes	„	44	42	86	1	—	—	850	850	„	„
	Esztergom megye.											
111	Esztergom I. . . .	egyl.	88	57	145	1	—	150	980	1130	igen	igen
112	„ II. . . .	r. k.	90	115	205	1	1	—	600	600	„	„
	Fehér megye.											
113	Csákvár	r. k.	37	53	90	1	1	—	710	710	„	„
114	Lovasberény	„ „	16	24	40	—	1	—	240	240	nem	nem
115	Moór	közs.	25	15	40	1	—	—	450	450	igen	igen
116	Nagy-Perkáta . . .	r. k.	50	130	180	1	—	—	250	250	—	—
117	Rácz-Almás	közs.	15	25	40	1	—	100	240	340	igen	igen
118	Szék. Fehérvár I.	„	137	96	233	1	—	—	1520	1520	„	„
119	„ „ II.	r. k.	—	22	22	1	—	—	250	250	kev.	kev.
120	„ „ III.	„ „	95	85	180	1	—	—	950	950	—	—
	Gömör megye.											
121	Dobsina	közs.	123	124	247	1	3	—	1741	1741	igen	igen
122	Jolsva	„	28	39	67	—	1	—	282	282	„	„
123	Pelsücz	helv.	20	28	48	—	1	—	216	216	nem	nem
124	Putnok	alap.	29	58	87	1	—	—	636	636	igen	igen
125	Rima-Szombat . . .	közs.	36	45	81	—	2	—	682	682	„	„
126	Rozsnyó I. . . .	alap.	47	37	84	1	—	—	840	840	„	„
127	„ II. . . .	„	54	58	112	1	1	—	356	356	„	„
	Győr megye.											
128	Győr . , ...	alap.	79	74	153	1	—	—	900	900	„	„
129	„	egyl.	35	30	65	1	—	—	1300	1300	„	„
130	„ . , , , . .	közs.	47	30	87	1	—	—	1100	1100	„	„
131	„ Sziget . . .	alap.	30	40	70	—	1	—	200	200	nem	nem
132	„ Szt.-Márton .	„	30	32	62	—	1	—	300	300	igen	igen
133	Kajár	„	25	26	51	1	—	—	600	600	„	„
	Hajdú megye.											
134	Böszörmény . . .	helv.	—	—	—	1	—	—	508	508	nem	igen
135	Debreczen I. . . .	közs.	140	110	250	1	—	—	1,266	1,266	„	„
136	„ II. . . .	helv.	60	55	115	1	—	—	891	891	„	„
137	„ III. . . .	egyl.	20	10	30	1	—	—	600	600	igen	„
	Háromszék m.											
138	Dálnok	közs.	46	44	91	1	—	150	150	300	„	„
139	Kezdi-Vásárhely . .	„	92	97	189	1	—	300	1,160	1,460	„	„
	1-től 139-ig összesen	—	6777	6971	13748	124	79	4750	104,455	109,205		

Digitized by Google

XXII. e) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e céljának	
			fiu	leány	összesen	oklevéles	nem oklevéles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
140	S.-Szt.-György . . .	mag.	27	35	62	1	—	150	200	350	igen	„
141	„ „ „ . . .	„	24	20	44	1	—	150	200	350	„	„
	Heves megye.											
142	Eger I.	alap.	150	144	294	1	—	—	388	388	„	„
143	„ II.	izr.	14	16	30	—	1	—	360	360	„	„
144	Gyöngyös	r.kath.	64	70	134	—	1	—	440	440	„	„
	Jász-N.-Kun-Szolnok megye.											
145	Árokszállás	mag.	9	9	18	1	—	—	300	300	„	„
146	Dévaványa	közs.	37	45	82	1	—	—	410	410	„	„
147	Jákohalma	alap.	47	53	100	1	—	196	400	596	„	„
148	Jászberény	mag.	37	48	85	1	1	—	720	720	„	„
149	Karczag	egyl.	83	79	162	1	1	—	700	700	„	„
150	Kis-Ujszállás	helv.	61	89	150	1	—	—	600	600	„	„
151	Kun-Szt.-Márton . .	mag.	34	62	96	1	—	—	503	503	kev.	kev.
152	Mezőtur	egyl.	64	115	179	1	1	100	814	914	igen	igen
153	Szolnok	„	83	87	170	1	1	200	1,284	1,484	„	„
	Kolozs megye.											
154	Kolozsvár I. . . .	r.kath.	8	9	17	—	1	—	200	200	nem	nem
155	„ II. . . .	„	30	29	59	—	1	—	380	380	igen	igen
156	„ III. . . .	helv.	44	50	94	1	—	—	525	525	„	„
157	„ IV. . . .	„	41	34	75	—	1	—	345	345	„	„
158	„ V. . . .	egyl.	24	26	50	2	—	—	1,000	1,000	„	„
	Komárom megye.											
159	Komárom I.	r.kath.	96	157	253	2	—	—	709	709	„	„
160	„ II.	mag.	79	66	145	2	—	—	1,700	1,700	„	„
161	Kurtakesz	alap.	21	23	44	1	—	—	508	508	„	„
	Liptó megye.											
162	L.-Szt.-Miklós . . .	állami	50	37	87	2	—	1090	185	1,275	„	„
	Maros-Torda m.											
163	Mar.-Vásárhely . .	egyl.	60	45	105	1	1	—	1,035	1,035	„	kev.
	Mármaros megye.											
164	Huszt	egyl.	16	19	35	1	—	647	474	1,121	nem	igen
165	Már.-Sziget	„	63	81	144	1	1	600	678	1,278	igen	„
	Moson megye.											
166	Nezsidér	r.kath.	61	146	207	—	2	—	500	500	„	„
	Nógrád megye.											
167	Bal.-Gyarmat . . .	közs.	61	72	133	—	1	—	660	660	„	„
168	Losoncz	„	97	98	195	1	2	—	800	800	„	„
169	Sirák	„	32	61	93	1	—	—	600	600	„	„
	1-től 169-ig összesen	—	8294	8796	17090	151	95	7883	122,073	129,956	—	—

Digitized by Google

XXII. f) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatás.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	oklevelés	nem oklevelés	állam-segély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Nyitra megye.											
170	Érsek-Ujvár	alap.	114	128	242	—	2	—	1,533	1,533	igen	„
171	Galgócz	egyl.	36	53	89	1	—	200	1,094	1,294	„	-
172	Holics	r. kath.	21	40	61	1	2	—	420	420	kev.	kev.
173	Nyitra	„	44	68	112	—	1	—	375	375	„	„
174	Ürmény	alap.	40	56	96	—	1	—	350	350	„	„
175	Vágujhely	izr.	16	11	27	—	1	—	550	550	„	„
	Pest-P.-S.-K.-Kun megye.											
176	Abony	mag.	15	12	27	1	—	—	60	60	nem	nem
177	Czegléd	egyl.	52	57	109	1	1	300	552	852	igen	igen
178	Gödöllő	mag.	22	15	37	1	—	100	171	271	„	„
179	Kalocsa	r. kath.	171	195	366	2	3	—	800	800	„	„
180	Kecskemét I. . . .	közs.	14	30	44	1	—	—	694	694	„	„
181	„ II. . . .	„	13	19	32	1	—	—	894	894	„	„
182	Kis-Kőrös	„	35	55	90	1	—	—	600	600	„	„
183	K. K. Halas	egyl.	30	30	60	1	—	—	506	506	„	„
184	Monor	mag.	27	45	72	—	2	—	100	100	nem	nem
185	N.-Kőrös I. . . .	egyl.	290	383	673	1	—	150	708	858	igen	igen
186	„ II. . . .	közs.	319	521	840	—	1	—	350	350	„	„
187	„ III. . . .	„	220	395	615	—	1	—	350	350	„	„
188	Ujpest	egyl.	26	15	41	1	—	200	300	500	„	„
189	Vácz	„	39	43	82	1	—	—	900	900	„	„
	Pozsony megye.											
190	Duna-Szerdahely .	mag.	23	14	37	—	1	—	400	400	igen	igen
191	Modor	egyl.	32	22	54	1	—	200	750	950	„	„
192	N.-Szombat I. . .	alap.	75	75	150	2	—	—	1,230	1,230	„	„
193	„ II. . .	mag.	14	18	32	1	—	—	543	543	„	„
194	„ III. . .	„	10	19	29	—	2	—	230	230	„	„
195	Pozsony I. . . .	egyl.	168	150	318	—	2	—	540	540	„	„
196	„ II. . . .	„	121	107	228	—	2	—	540	540	„	„
197	„ III. . . .	„	113	86	199	—	2	—	540	540	„	„
198	„ IV. . . .	mag.	45	40	85	1	1	—	3,026	3,026	„	„
199	„ V. . . .	alap.	93	88	181	1	1	—	3,738	3,738	„	„
200	„ VI. . . .	mag.	32	36	68	1	1	75	725	800	„	„
201	„ VII. . . .	„	20	28	48	1	—	75	425	500	„	„
202	„ VIII. . . .	„	11	10	21	1	—	—	300	300	kev.	kev.
203	„ IX. . . .	„	22	25	47	—	1	—	580	580	igen	igen
204	„ X. . . .	„	44	28	72	1	2	150	640	800	„	„
205	Somorja	r. kath.	25	20	45	—	1	—	100	100	kev.	kev.
206	Szered	egyl.	12	30	42	1	1	150	650	800	igen	igen
	1-től 206-ig összesen	—	10,698	11,763	22,461	179	127	9483	148,447	157,930	—	—

Digitized by Google

XXII. g) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatás.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	oklevéles	nem oklevéles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Sáros megye.											
207	Eperjes I.	„	42	38	80	2	—	300	715	1,015	igen	igen
208	„ II.	mag.	14	25	39	—	3	—	1,335	1,335	„	„
	Somogy megye.											
209	Bálványos	alap.	22	34	56	—	1	—	3.000	3,000	igen	igen
210	Berzencze	mag.	28	32	60	—	1	—	700	700	„	„
211	Kaposvár I.	közs.	80	60	140	—	2	—	1,700	1,700	„	„
212	„ II.	mag.	12	18	30	1	—	—	300	300	„	„
213	Kereki	„	24	33	57	1	—	—	3.000	3.000	„	„
214	N.-Atád	egyl.	35	48	83	1	—	—	720	720	„	„
215	Toponár	mag.	16	36	52	1	—	—	700	720	„	„
	Sopron megye.											
216	Csorna	alap.	7	39	46	—	1	—	90	90	igen	igen
217	Füles	„	20	54	74	—	1	—	100	100	„	„
218	Kapuvár	„	75	79	154	—	1	—	70	70	„	„
219	Sopron I.	„	30	40	70	—	1	—	144	144	„	„
220	„ II.	ágh.	59	44	103	—	—	—	1.617	1,617	„	„
221	„ III.	„	38	42	80	1	—					
222	„ IV.	„	84	74	158	2	1					
	Szabolcs megye.											
223	Nyiregyháza	közs.	68	51	119	1	—	—	1,200	—	igen	igen
	Szatmár megye.											
224	Szatmár-Németi I.	egyl.	112	65	177	1	1	—	1,055	1,055	„	„
225	„ „ II.	alap.	—	260	260	1	2	—	695	695	„	„
226	Nagybánya	egyl.	49	51	100	1	2	—	850	850	„	„
227	Nagy-Károly	„	53	45	98	1	2	—	949	949	„	„
	Szeben megye.											
228	Nagy-Szeben	mag.	25	30	55	1	2	—	650	650	„	„
	Szepes megye.											
229	Gölniczbánya . . .	egyl.	21	32	53	1	1	—	1,376	1,376	„	„
230	Igló	közs.	47	52	99	1	1	—	1,285	1.285	„	„
231	Kézsmárk	„	26	17	43	1	1	—	900	900	„	„
232	Lócse	egyl.	26	33	59	1	—	—	400	400	„	„
	Szilágy megye.											
233	Szilágy-Somlyó . .	egyl.	20	38	58	1	—	—	792	792	nem	„
	Szoln.-Doboka m.											
234	Deés	alap.	49	51	100	1	—	—	907	907	nem	igen
	Szörény megye.											
235	Karánsebes	egyl.	15	8	23	1	—	—	750	750	igen	„
	Tolna megye.											
236	Duna-Földvár . . .	közs.	34	21	55	1	1	—	720	720	„	„
237	Szegzárd	egyl.	40	38	78	1	1	—	789	789	„	„
	1-től 237-ig összesen	—	11.869	13,251	25,120	200	153	9.783	175.956	185.739	—	—

Digitized by Google

XXII. h) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e czéljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a felszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Temes megye.											
238	Fehértemplom . . .	mag.	18	18	36	—	2	100	180	280	„	„
239	Lippa I.	„	22	20	42	1	—	—	420	420	„	„
240	„ II.	„	7	5	12	—	1	—	58	58	nem	nem
241	Temesvár I. . . .	egyl.	51	47	98	1	1	100	1,384	1,484	igen	igen
242	„ II. . . .	„	127	118	245	1	2	—	1,435	1,435	„	„
243	„ III. . . .	közs.	200	225	425	3	3	—	1,180	1,180	„	„
244	Versecz I.	mag.	13	7	20	—	1	—	200	200	nem	nem
245	„ II.	„	20	19	39	—	1	—	210	210	„	„
	Torda-Aranyosm.											
246	Torda	alap.	45	39	84	1	1	—	815	815	igen	igen
	Torontál megye.											
247	Nagy-Becskerek . .	egyl.	189	315	504	1	2	200	954	1,154	igen	„
248	Nagy-Kikinda . . .	„	48	55	103	1	1	200	1,131	1,331	„	„
249	Nagy-Szt.-Miklós .	„	128	263	391	1	1	100	983	1,083	„	„
250	Pancsova	mag.	30	25	55	—	1	—	600	600	„	„
251	Perjámos	r.kath.	110	96	206	2	2	—	zár-	dai.	„	„
252	Zsombolya	egyl.	20	35	55	1	1	—	1,250	1,250	„	„
	Udvarhely m.											
253	Szék.-Udvarhely . .	közs.	50	54	104	2	—	150	610	760	igen	„
	Ung megye.											
254	Ungvár	közs.	43	32	75	1	1	—	600	600	nem	„
255	„	mag.	12	11	23	1	1	—	804	804	igen	„
256	„	r.kath.	23	21	44	1	1	—	550	550	„	„
	Vas megye.											
257	Kőszeg	alapv.	35	44	79	1	—	—	867	867	igen	igen
258	Léka	r. k.	28	42	70	1	—	—	350	350	„	„
259	Pinkafő	„ „	32	68	100	—	1	—	330	330	„	„
260	Szombathely I. . .	„ „	85	69	154	1	1	—	2067	2067	„	„
261	„ II. . .	izr.	16	14	30	1	1	—	1200	1200	„	„
	Veszprém megye.											
262	Lajos-Komárom . .	közs.	18	23	41	—	1	—	150	150	hiány	nem
263	Pápa I.	„	97	55	152	1	1	—	1017	1017	igen	igen
264	„ II.	r. k.	80	150	230	2	—	—	1200	1200	„	nem
265	Várpalota	„ „	45	75	120	1	—	—	330	330	kev.	„
266	Veszprém	mag.	30	35	65	1	—	—	550	550	„	„
	1-től 266-ig összesen	—	13,491	15,231	28,722	227	178	15633	197.281	208,014	—	—

Digitized by Google

XXII. i) tábla.

A kisdedóvodák 1880. évi kimutatása.

Folyó szám	A törvényhatóság és község neve	Az intézet jellege	A bejáró gyermekek száma			Az óvók (óvónők) száma és minősége		Fenntartására fordittatott			Megfelelt-e céljának	
			fiu	leány	összesen	okleveles	nem okleveles	államsegély	egyéb jövedelem	összesen	a fölszerelés	az intézet általában
								hány forint				
	Zala megye.											
267	Nagy-Kanizsa . . .	közs.	87	88	175	1	—	—	500	500	igen	igen
268	Sümeg	„	45	48	93	2	—	—	929	929	„	„
269	Tapolcza	r. k.	72	91	163	—	1	—	—	—	„	„
270	„	izr.	12	12	24	1	—	—	200	200	„	„
271	Zala-Egerszeg . . .	közs.	45	30	75	1	—	—	533	533	részb.	nem
	Zemplén megye.											
272	Golop	mag.	7	8	15	—	1	—	300	300	igen	igen
273	Sárospatak	alap.	62	73	135	1	—	100	398	498	„	„
274	S.-A.-Ujhely	„	60	84	144	1	—	—	347	347	„	„
275	S.-A.-Ujhely	mag.	8	10	18	—	—	—	124	124	„	„
276	Tálya	közs.	40	54	94	—	—	150	661	881	„	„
	Zólyom megye.											
277	Beszterczebánya I.	alap.	15	32	47	1	—	—	100	100	„	„
278	„ II.	egyl.	48	29	77	1	1	—	300	300	„	„
	Főösszeg . . .	2 állami 49 közs. 29 alap. 48 felek. 78 egyl. 72 mag.	13,992	15,790	29,782	237	182	10883	201.773	212.656		

Digitized by Google

XXIII. a) tábla.

Jegyzéke azon népiskola

melyek a vallás- és közoktatási magy. kir. ministerium által kiadva, a magy. kir. egyet

Sorszám	A könyvek megnevezése	Magyar könyvek				Német könyvek			
		maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	18 elad tot
1	Gönczy, Abc olvasókönyv	17650	100630	118280	108028	7168	30610	37778	317
2	„ Vezérkönyv az Abc-hez	328	1125	1453	805	488	.	488	
3	„ Fali olvasótábla	164	970	1134	455	58	493	551	
4	„ Irásbeli mozgatható betük	1677	.	1677	295	516	32	548	
5	„ Nyomtatott mozgatható betük	267	100	367	343	457	35	492	
6	Gáspár, II. olvasókönyv	4317	40402	44719	39248	5245	12371	17616	112
7	„ III. „	2697	30237	32934	22483	2573	11164	13737	81
8	„ IV. „	3983	16143	20126	16532	1009	8185	9194	57
9	„ V—VI. „	4583	6034	10617	6194	635	4089	4724	18
10	Nagy L., Vezérkönyv	771	1004	1775	1465	167	22	189	
11	„ Nyelvtani vezérkönyv I—II. oszt.	725	140	865	658	1663	10	1673	
12	„ „ „ III—IV. oszt.	208	1154	1362	740	.	.	.	
13	„ „ gyakorlókönyv II. oszt.	2580	36293	37873	30120	2437	.	2437	10
14	„ „ „ III—IV. oszt.	5134	31361	36495	30610	.	.	.	
15	Gönczy, Métermértékek falitáblája	2004	.	2004	92	533	.	533	
16	Emericzy, Földrajzi vezérkönyv	1771	14	1785	209	982	.	982	
17	„ „ eredménytár	627	34	661	251	872	.	872	
18	„ „ atlasz	697	2	699	60	.	.	.	
19	Groó V., Nyelvtani vezérkönyv I. rész	.	.	.	.	.	.	.	
20	„ „ „ „ II. „	.	.	.	.	.	.	.	
21	„ „ magyar olvasókönyv	.	.	.	.	.	.	.	
22	Maszák H., Rajztanitás	1195	.	1195	144	973	.	973	
23	„ „ Kivágott papirminták	32	200	232	104	.	.	.	
24	Gönczy, Utasitás a földgömbhöz	12	55	67	60	.	.	.	
25	Valkovszky Magyarország története	.	.	.	.	.	.	.	
26	Bartalus, Éneklő Abc I. évfolyam	275	2011	2286	921	.	.	.	
27	„ „ „ II. „	3650	14	3664	643	.	.	.	
28	„ „ „ III. „	3712	16	3728	403	.	.	.	
29	„ „ „ IV. „	1478	15	1493	194	.	.	.	
30	„ „ „ V. „	4195	52	4247	175	.	.	.	
31	„ „ „ VI. „	473	49	522	149	.	.	.	
32	„ Vezérkönyv I—II. évfolyam	797	7	804	135	.	.	.	
33	„ „ III—IV. „	685	.	685	90	.	.	.	
34	„ „ V—VI. „	648	.	648	62	.	.	.	
35	Sz. Nagy, Vezérkönyv az énektanit.	1407	.	1407	12	.	.	.	
36	„ „ Gyakorlókönyv az énektanit.	2718	10	2728	135	.	.	.	
37	Torkos, Magyar nyelv és irodalmi kézikönyve I. füzet	94	2000	2094	265	.	.	.	
38	II. füzet	141	2000	2141	264	.	.	.	
39	Ugyanaz II. rész	861	5	866	181	.	.	.	
40	Sonnenfeld, Német nyelv és irodalmi kézikönyv I. rész	633	.	633	97	.	.	.	
41	Ugyanaz II. rész	926	.	926	65	.	.	.	
42	Ábrányi, Zenészeti aesthetika	393	.	393	10	.	.	.	
43	„ Magyar dal- és zene sajátságai	391	.	391	8	.	.	.	
44	Bartalus, Zongora és orgona iskola	79	.	79	32	.	.	.	
45	Gönczy P., Pestmegye és tájéka viránya	.	936	936	173	.	.	.	
	Összesen	74978	272013	346991	262910	25776	67011	92787	599
	Horvát könyvek.								
1	Groó V., Nyelvt. vezérkönyv I. rész	.	1500	1500	114				
2	Gönczy P., Murakőzi Abc olvasókönyv	.	3000	3000	703				
	Összesen	.	4500	4500	817				

Digitized by Google

...könyv- és taneszközöknek,

...nyomdánál 1880. évi január 1-jétől egész deczember végeig kinyomattak és elárusittattak.

Tót könyvek				Sáros-szepesi tót könyvek				Ruthén könyvek				Szerb könyvek			
...adv. 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott
948	89	12037	4786	1965	10	1975	1	10805	.	10805	2792	6184	.	6184	3077
003	.	1003	21	412	.	412	1	1571	.	1571	71	1648	.	1648	14
89	.	89	48	.	.	.	.	176	.	176	20	837	.	837	3
78	.	278	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
78	.	278	7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
37	80	3317	1031	1291	6	1297	1	735	.	735	137	2536	3000	5536	2834
87	41	3428	798	1629	5	1634	1	.	.	.	.	2366	4000	6366	1971
81	28	1509	335	1671	2	1673	1	.	.	.	.	2092	.	2092	1075
20	.	4520	104	1934	.	1934	1	.	.	.	.	.	.	.	.
0	10	1818	65	422	2	424	1	1578	.	1578	101	1028	.	1028	40
32	.	1732	3	1931	.	1931	1	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
76	35	2911	94	1730	.	1730	1	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
79	.	179	1	.	.	.	.	475	.	475	1	490	.	490	.
87	.	1987	13	1998	.	1998	1	.	.	.	.	466	.	466	10
93	.	1993	1	1998	.	1998	1	.	.	.	.	1472	.	1472	8
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
86	.	1786	915	1489	.	1489	847	.	.	.	.	.	1500	1500	216
.	2000	2000	163	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	2000	2000	974	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
98	.	798	12	.	.	.	.	.	.	.	.	164	.	164	6
20	50	70	11	.	.	.	.	.	.	.	.	13	50	63	2
64	.	364	4	450	.	450	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	3000	3000	302	.	.	.	.
764	4333	44097	9393	18920	25	18945	858	15340	3000	18340	3424	19296	8550	27846	9256

A könyvek megnevezése	Román könyvek				Vend könyvek			
	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott	maradvány 1879. évi deczemb. végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott
Gönczy, Abc olvasókönyv	4607	3000	7607	4411	4533	.	4533	657
„ Vezérkönyv	.	.	.	.	993	.	993	2
„ Fali olvasótábla	576	.	576	26	.	.	.	.
„ Irásbeli mozgatható betük	17	.	17	5	91	.	91	1
„ Nyomtatott mozgatható betük	3	.	3	4	91	.	91	1
Gáspár, II. olvasókönyv	3229	.	3229	939	2193	25	2218	203
„ III. „	6333	.	6333	226	3936	.	3936	72
„ IV. „	3306	.	3306	131	4547	.	4547	47
„ V—VI „	.	.	.	.	.	.	.	.
Nagy L., Vezérkönyv	1155	.	1155	83	1901	.	1901	2
„ Nyelvtani vezérkönyv I—II. oszt.	1618	.	1618	3	1905	.	1905	1
„ „ „ III—IV. oszt.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ „ gyakorlókönyv II. oszt.	1427	.	1427	103	4434	20	4454	22
„ „ „ III—IV. oszt.	.	.	.	.	.	.	.	.
Gönczy, Métermértékek falitáblája	62	.	62	1	499	.	499	1
Emericzy, Földrajzi vezérkönyv	982	.	982	1	.	.	.	.
„ Eredménytár	998	.	998	5	.	.	.	.
„ Atlasz	.	.	.	.	.	.	.	.
Groó V., Nyelvtani vezérkönyv I. rész	.	2000	2000	1029	.	.	.	.
„ „ „ II. „	.	.	.	.	.	.	.	.
„ „ Magyar olvasókönyv	.	.	.	.	.	.	.	.
Maszák H., Rajztanitás	709	.	709	1	590	.	590	1
„ „ Kivágott papirminták	4	.	4	1	91	.	91	1
Gönczy, Utasitás a földgömbhöz	46	.	46	1	.	.	.	.
Összesen	25072	5000	30072	6975	25804	45	25849	1011

Digitized by Google

XXIII. b) tábla.

II. Taneszközök.

Sorszám	A taneszközök megnevezése	Maradvány 1879. évi december végével	1880-ban uj növekedés	1880-ban összes készlet	1880-ban eladatott
1	Maszák H., Fali rajzminta	1725	.	1725	46
2	„ „ Kézi rajzminta A. m.	1767	.	1767	158
3	„ „ „ „ B. „	1809	.	1809	112
4	„ „ „ „ C. „	1901	.	1901	102
5	„ „ „ „ D. „	1908	.	1908	88
		9110	.	9110	506
6	21 cm. átm. földgömb délkör nélkül	5	61	66	66
7	21 „ „ „ fél délkörrel	28	40	68	65
8	21 „ „ „ egész délkörrel	1	30	31	28
9	$31^{5}/_{10}$ „ „ „ délkör nélkül	124	.	124	12
10	$31^{5}/_{10}$ „ „ „ délkörrel és emelkedési szinezettel	14	27	41	39
11	47 cm „ „ délkör nélkül	20	.	20	3
12	47 „ „ „ délkörrel	3	2	5	5
		195	160	355	218
13	Hartinger. Az emberi test boncztana	20	30	50	38
14	„ A hazai mérges növények	15	20	35	33
15	„ Az ehető és mérges gombák	41	70	111	32
16	Rasch. Természetrajzi fali ábrái	.	127	127	117
17	Bopp. Természettani fali ábrái	14	59	73	62
18	Tellurium	2	20	22	22
19	Planetarium	14	.	14	7
20	Számológép	8	60	68	64
21	Bopp. Métermértékek gyüjteménye	3	43	46	43
		117	429	546	418
22	Gönczy. Magyarország fali térképe	142	2000	2142	678
23	„ Europa „ „	1757	.	1757	286
24	„ Ázsia fali térképe	1722	.	1722	34
25	„ Afrika „ „	1770	.	1770	25
26	„ Észak-Amerika fali térképe	1935	.	1935	39
27	„ Dél-Amerika „ „	1884	.	1884	34
28	„ Ausztrália „ „	1928	.	1928	32
29	„ A föld öt része fali térképe	1137	.	1137	174
30	„ Osztrák-magyar monarchia fali térképe	910	.	910	116
31	„ Osztrák-magyar monarchia domboru térképe	7	.	7	7
32	„ Lauschman. Magyarország domboru térképe	34	.	34	4
33	„ Stieler. Iskolai atlasz	8	40	48	26
34	„ Magyarország kézi térképe	16866	179	17045	903
35	„ Europa „ „	13783	.	13783	556
36	„ Ázsia kézi térképe	19637	.	19637	156
37	„ Afrika „ „	19516	.	19516	160
38	„ Amerika „ „	19692	.	19692	105
39	„ Ausztrália kézi térképe	19864	.	19864	86
40	„ Osztrák-magyar monarchia kézi térképe	17665	.	17665	299
41	„ A föld öt része kézi térképe	19816	.	19816	92
		160073	2219	162292	3812
42	Szemléleti képek. I. szállitmány	3328	.	3328	125
	„ „ II. „	3460	.	3460	106
	„ „ III. „	3668	.	3668	97
	„ „ IV. „	3725	.	3725	94
		14181	.	14181	422

Digitized by Google

Az orsz. tanitói nyugdij és gyámalap 1880. évi zárszámadása.

XXIV. a) tábla.

A. Főkimutatás.

I. Pénztári eredmény.

Sorszám	Vonatkozás a rovat- vagy sorszámra			Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr	Bevételi kiadási többlet frt	Bevételi kiadási többlet kr
1	14	61	Valódi	339576	33	46524	71	293051	62
2	17	64	Rendkivüli	.	.	.	.	.	.
3	20	67	Hitel- és pénztári müveletek	194380	28	594837	96	**400457**	**68**
4	24	71	Átfutó	9974	58	5772	69½	4201	88½
5	25	72	Kapott és megtéritett adomány	100000	.	.	.	100000	.
6	26	73	**Összesen**	643931	19	647135	36½	**3204**	**17½**
7		27	Hozzáadván a **kezdőleges pénzmaradványt**					4073	82
8		74	Mutatkozik **pénzmaradvány** a folyó év végével					869	64½

II. Vagyonmérleg.

	melléklet		Vagyon 1880. év végével	frt	kr		Teher 1880. év végével	frt	kr
9	A. C.		1. Cselekvő tőkék	1622297	49		Terhelő tőkék	.	.
10	B.		2. Fekvőségek és hasznothajtó jogok értéke	.	.				
11	26	73	3. Cselekvő hátralékok	762961	30½		Terhelő hátralékok	31528	64½
12		74	4. Pénzmaradvány	869	64½				
13			**Összes cselekvő vagyon**	2386128	44		**Összes teher**	31528	64½
14			Levonva a **terhelőséget**	31528	64½				
15			Marad **tiszta vagyon**	2354599	79½				

A vagyon 1880. évbeni gyarapodása-**fogyatkozásának** részletezése

		I. Vagyon készpénzben és hátralékokban:	Cselekvő vagyon az év kezdetén frt	kr	Terhelő frt	kr	**Tiszta cselekvő terhelő** frt	kr	Cselekvő vagyon az év végén frt	kr	Terhelő frt	kr	**Tiszta cselekvő terhelő** frt	kr	Összes vagyon gyarapodása **fogyatkozása** frt	kr
16	14 61	Valódi hátralékok	749865	81	17737	42	732128	39	762629	52½	20619	33	742010	19½	9881	80½
17	17 64	Rendkivüli	100	.	.	.	100	.	100	.	.	.	100	.	.	.
18	24 71	Átfutó	307	64	6783	29	**6475**	**55**	231	78	10909	31½	**10677**	**53½**	**4201**	**88½**
19	25 72	Adományok	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
20	27 74	Pénzmaradvány	4073	82	.	.	4073	82	869	64½	.	.	869	64½	**3204**	**17½**
21		**Összesen**	754347	27	24520	71	729826	56	763830	95	31528	64½	732302	30½	2475	74½
22	A. C.	**II. Tőkék**	1219772	81	.	.	1219772	81	1622297	49	.	.	1622297	49	402524	68
23	B.	**III. Fekvőségek és hasznothajtó jogok**	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
24		**Mindössze**	1974120	08	24520	71	1949599	37	2386128	44	31528	64½	2354599	79½	405000	42½

III. Kezelési eredmény.

			Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr	Fölösség, hiány frt	Fölösség, hiány kr
25	14	61	A valódi **bevételek** és **kiadások** folyó évi járandósága	352340	04½	49406	62	302933	42½
26	14	61	Összehasonlitva az **előirányzott** összegekkel	.	.	.	.	.	.
27			Az eredmény kedvezőbb, **kedvezőtlenebb**	352340	04½	49406	62	302933	42½

Digitized by Google

Rovat száma	Melléklet	A bevételek részletezése	Járandóság: hátralék az év kezdetével frt	kr	folyó évi frt	kr	összesen frt	kr	Lerovás frt	kr	Cselekvő hátralék az év végével frt	kr	Előirányzott összeg frt	A f. évi járandóság az előirányzott összeg ellenében kedvezőbb kedvezőt lenebb frt	kr
		I. Valódi bevételek.													
1		Tevőleges kamatok	9159	26	75352	66	84511	92	62411	83	22100	09	.	.	.
2		Az intézetbe felvett tanitók által egyszer mindenkorra fizetendő dijak	73986	88½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Ezekből az 1880. év folyamában beállott elhalálozások vagy egyéb változások folytán töröltetett	**9146**	**11**	4249	.	85150	49½	17301	63½	67848	86	.	.	.
		Ellenben az 1880. évben ujonnan felvett tanitókra az 1875. 1876. 1877. 1878. és 1879. évre pótlólag előirásba vétetett . .	16060	72	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
3		A községek és tanitók által évenként fizetendő dijak . .	636581	86	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Ezekből az 1880. év folyamában beállott elhalálozások vagy egyéb változások folytán töröltetett	**27004**	**01**	255552	.	906943	62½	245278	95½	661664	67	.	.	.
		Ellenben az 1880. évben ujonnan felvett községekre és tanitókra 1875. 1876. 1877 1878. és 1879. évre pótlólag előiratott .	41813	77½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
4		Az alapitó levelek értelmében fordítható közalapok s e czélra szánt alapitványok jövedelmei	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
5	II.	Községeknek iskola épitésre és telekszerzésre adott államsegélyek után fizetendő 3 -os kamat	8298	43	3687	29	11985	72	1235	66½	10750	05½	.	.	.
6	III.	Vegyes bevételek	115	.	13499	09½	13614	09½	13348	24½	265	85	.	.	.
14		A valódi bevételek **összege**	749865	81	352340	04½	1102205	85½	339576	33	762629	52½			
		II. Rendkivüli bevételek.													
15		Ajándékok és hagyományok .	100	.	.	.	100	.	.	.	100	.			
16															
17		**összesen** .	100	.	.	.	100	.	.	.	100	.			
		III. Hitel- és pénztári müveletek.													
18	**A.**	Visszakapott cselekvő tőkék	.	.	194380	28	194380	28	194380	28	.	.			
19	**C.**	Kölcsön vett terhelő tőkék	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
20		Hitelmüveleti bevételek **összege**	.	.	194380	28	194380	28	194380	28	.	.			
		IV. Átfutó bevételek.													
21		Kapott előlegek . . .	.	.	25	22	25	22	25	22	.	.			
22		Adott előlegek visszatérítésére	307	64	740	48½	1048	12½	816	34½	231	78			
23		Idegen pénzek	.	.	9133	01½	9133	01½	9133	01½	.	.			
24		Átfutó bevételek **összege**	307	64	9898	72	10206	36	9974	58	231	78			
		V. Adományok.													
25		A vallás és közoktatásügyi tárczából . . .	.	.	100000	.	100000	.	100000	.	.	.			
26		Mindössze	750273	45	656619	04½	1406892	49½	643931	19	762961	30½			
27		**Pénzmaradvány** az év kezdetén	.	.	.	.	.	.	4073	82	.	.			
28		**Összes bevétel** .	.	.	.	.	.	.	648005	01	.	.			

Digitized by Google

Rovat száma	Melléklet	A kiadások részletezése	Járandóság: hátralék az év kezdetével frt	kr	folyó évi frt	kr	összesen frt	kr	Lerovás frt	kr	Terhelő hátralék az év végével frt	kr	Előirányzott összeg frt	A f. évi járandóság az előirányzott összeg ellenében kedvezőbb kedvezőtlenebb frt	kr
		I. Valódi kiadások.													
		Központi igazgatás:													
29		a) Tiszteletdíjak . .	.	.	7385	.	7385	.	7385	.	.	.	.	.	.
30		b) Hivat. irod. költségek	204	90	213	50	418	40	281	90	136	50	.	.	.
31		Tanitók nyugdíjai . .	.	.	747	85	747	85	33	33	714	52	.	.	.
32		Tanitók és azok özvegyeinek nyugdíjat pótló segélyei	631	67	911	67	1543	34	1151	67	391	67	.	.	.
		Leiratott .	**19**	**02**											
33		Özvegyek nyug. illetőleg segélypénzei	7839	18	20664	51	28503	69	19845	½	8658	68½	.	.	.
34		Leiratott .	**217**	**19**											
35		Árvák gyámpénzei . .	5058	77	14661	73½	19720	50½	12147	16½	7573	34	.	.	.
36	II.	Végkielégitések . . .	2909	40	2243	.	5152	40	4113	50	1038	90	.	.	.
		Vegyes kiadások . .	1093	50	2579	35½	3672	85½	1567	14	2105	71½	.	.	.
		Leiratott .	**236**	**21**											
61		A valódi kiadások **összege**	17737	42	49406	62	67144	04	46524	71	20619	33			
		II. Rendkivüli kiadások.													
62		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
63		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
64		**összesen** .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
		III. Hitel- és pénztári müveletek.													
65	**A.**	Tőkésitések	.	.	594837	96	594837	96	594837	96	.	.			
66	**C.**	Visszafizetett terhelő tőkék	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
67		Hitelmüveleti kiadások **összege**	.	.	594837	96	594837	96	594837	96	.	.			
		IV. Átfutó kiadások													
68		Kapott előlegek visszafizetésére	.	.	25	22	25	22	25	22	.	.			
70		Adott előlegek . . .	.	.	740	48½	740	48½	740	48½					
		Idegen pénzek visszafizet.	6783	29	9133	01½	15916	30½	5006	99	10909	31½			
71		Átfutó kiadások **összege**	6783	29	9898	72	16682	01	5772	69½	10909	31½			
		V. Adományok.													
72		Megtéritett adomány .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
		Leiratott .	**236**	**21**											
73		Mindössze	24520	71	654143	30	678364	01	647135	36½	31528	64½			
74		**Pénzmaradvány** az év végén	.	.	.	.	.	.	869	64½	.	.			
75		**Összes kiadás** .	.	.	.	.	.	.	648005	01	.	.			

Digitized by Google

XXIV. b) tábla.

B. Mellékletek a főkimutatáshoz.

Tételszám	Mellékletek az egyes rovatokhoz	Járandóság: hátralék az év kezdetén frt	kr	folyó évi frt	kr	összesen frt	kr	Lerovás frt	kr	Hátralék az év végén frt	kr	Előirányzott összeg frt	A f. évi járandóság az előirányzott összeg ellenében kedvezőbb, kedvezőtlenebb frt	kr
	(5-ik bevételi tételhez:) II. **Községeknek iskolaépitésre és telekszerzésre adott államsegélyek után fizetendő 3%-os kamat.**													
1	Ürményház községe . . .	275	17½	61	15	336	32½	.	.	336	32½			
2	Buttyin „ . . .	356	31	79	18	435	49	.	.	435	49			
3	Dézsánfalva „ . . .	1463	04	325	12	1788	16	.	.	1788	16			
4	Szredistye „ . . .	324	27	72	06	396	33	.	.	396	33			
5	Szerb-Neuzina „ . . .	201	24	44	72	245	96	.	.	245	96			
6	Kis-Zombor „ . . .	20	82	5	96	26	78	.	.	26	78			
7	Homoród-Keményfalva . .	423	20	105	80	529	.	.	.	529	.			
8	Falkócz-Tótlak község . .	30	.	7	50	37	50	.	.	37	50			
9	Králik község	594	40½	132	09	726	49½	.	.	726	49½			
10	Nagy-Szerdahely község .	254	10	50	82	304	92	.	.	304	92			
11	Vaszar község	22	50	7	50	30	.	.	.	30	.			
12	Ujfalu (Vasmegye) község .	29	80	7	45	37	25	.	.	37	25			
13	Kis-Telep község	40	05	13	35	53	40	.	.	53	40			
14	Mátyócz „	35	01	11	67	46	68	.	.	46	68			
15	Ujfalu (Sopronm.) község .	.	.	6	93	6	93	6	93	.	.			
16	Gyér község	.	.	3	33	3	33	.	.	3	33			
17	Romonya község	10	65	10	65	21	30	10	65	10	65			
18	Patacs „	10	50	10	50	21	.	.	.	21	.			
19	Kis-Zombor „	24	.	6	.	30	.	.	.	30	.			
20	Nagy-Csömöte községe . .	22	50	15	.	37	50	.	.	37	50			
21	Daruvár község	106	52	26	63	133	15	.	.	133	15			
22	Tapolcza „	39	.	15	60	54	60	.	.	54	60			
23	Alsó-Kapnik község . . .	36	97½	14	79	51	76½	.	.	51	76½			
24	Muraszombat „	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
25	Muraszombat „	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
26	Kuzma „	58	12½	23	25	81	37½	.	.	81	37½			
27	Tót-Kovácsháza „	144	67½	57	87	202	54½	.	.	202	54½			
28	Maroscsúcs-Koppánd község	110	05	44	02	154	07	.	.	154	07			
29	Magyar-Csesztve község .	94	35	37	74	132	09	.	.	132	09			
30	Lázárföld község	27	57½	11	03	38	60½	.	.	38	60½			
31	Bucsú „	38	82½	15	53	54	35½	.	.	54	35½			
32	Szalonak „	170	72½	68	29	239	01½	.	.	239	01½			
33	Kibéd „	150	.	120	.	270	.	150	.	120	.			
34	Kovászna „	.	.	5	64	5	64	2	82	2	82			
35	Maroscsúcs-Koppánd község	27	18	13	59	40	77	.	.	40	77			
36	Magyar-Csesztve község .	18	30	9	15	27	45	.	.	27	45			
37	Zsidahegy község	2	76	1	38	4	14	3	45	.	69			
38	Alsó-Turcsek „	38	66	19	33	57	99	.	.	57	99			
39	Felső-Turcsek „	57	38	28	69	86	07	.	.	86	07			
40	Sárfi-Mizdó „	192	.	96	.	288	.	195	37	92	63			
41	Krizba „	141	62	70	81	212	43	.	.	212	43			
42	Pecsenyéd „	8	40	4	20	12	60	6	30	6	30			
	Oldal .	5600	69	1660	32	7261	01	375	52	6885	49			

Digitized by Google

Tételszám	Mellékletek az egyes rovatokhoz	Járandóság: hátralék az év kezdetén		folyó évi		összesen		Lerovás		Hátralék az év végén		Előirányzott összeg	A f. évi járandóság az előirányzott összeg ellenében kedvezőbb, kedvezőtlenebb	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	frt	kr
	Áthozat .	5600	69	1660	32	7261	01	375	52	6885	49			
43	Zboró község	181	88	90	94	272	82	.	.	272	82			
44	Magyar-Csesztve község .	497	82	165	94	663	76	.	.	663	76			
45	Maroscsucs-Koppánd község	759	.	276	.	1035	.	.	.	1035	.			
46	Bácsfa község	98	25	98	25	196	50	49	12½	147	37½			
47	Tállya „	106	25	42	50	148	75	.	.	148	75			
48	Puszta-Zámor község . .	63	52½	25	41	88	93½	.	.	88	93½			
49	Homorod-Almás község .	150	.	120	.	270	.	180	.	90	.			
50	Uj-Szeged község . . .	13	66½	7	81	21	47½	.	.	21	47½			
51	Mikó-Ujfalu „	42	22	84	44	126	66	.	.	126	66			
52	Kardosrét „	70	12	40	07	110	19	.	.	110	19			
53	Feldoboly „	.	.	4	97	4	97	4	97	.	.			
54	Felső-Szölnök „	3	24	3	24	6	48	3	24	3	24			
55	Besenyőpatak község . .	72	22	36	11	108	33	.	.	108	33			
56	Csittár község	34	35	19	63	53	98	.	.	53	98			
57	Sárosfa „	.	.	10	62½	10	62½	.	.	10	62½			
58	Laborfalva község . . .	15	.	15	.	30	.	.	.	30	.			
59	Medzibrogy „	9	.	9	.	18	.	9	.	9	.			
60	Bánfalva „	21	76	10	88	32	64	.	.	32	64			
61	Zólyom-Lipcse község . .	120	72	241	72	362	44	241	48	120	96			
62	Barcza ujfalu „ . . .	11	37	11	37	22	74	.	.	22	74			
63	Kénos község	15	.	60	.	75	.	60	.	15	.			
64	Felső-Boldogasszonyfalva község	225	.	90	.	315	.	186	75	128	25			
65	Tőke-Terebes község . .	187	35	187	35	374	70	.	.	374	70			
66	Rempe-Hollós „ . . .	.	.	8	10	8	10	8	10	.	.			
67	Csókfalva „	.	.	60	.	60	.	.	.	60	.			
68	Felső-Csernáton „ . . .	.	.	105	.	105	.	105	.	.	.			
69	Aranyos-Polyán „ . . .	.	.	9	.	9	.	9	.	.	.			
70	Bódmér „	.	.	3	48	3	48	3	48	.	.			
71	Tárnok „	.	.	156	50	156	50	.	.	156	50			
72	Hutta „	.	.	1	50	1	50	.	.	1	50			
73	Szt-Helena „	.	.	9	15	9	15	.	.	9	15			
74	Falkócz-Tótlak „ . . .	.	.	7	50	7	50	.	.	7	50			
75	Pénzeskút „	.	.	4	50	4	50	.	.	4	50			
76	Barcza-Ujfalu „ . . .	.	.	1	98½	1	98½	.	.	1	98½			
77	Eger városa	.	.	9	.	9	.	.	.	9	.			
	Összesen .	8298	43	3687	29	11985	72	1235	66½	10750	05½			

Digitized by Google

Tételszám	Mellékletek az egyes rovatokhoz	Járandóság: hátralék az év kezdetén frt	kr	folyó évi frt	kr	összesen frt	kr	Lerovás frt	kr	Hátralék az év végén frt	kr	Előirányzott összeg frt	A f. évi járandóság az előirányzott összeg ellenében kedvezőbb, kedvezőtlenebb frt	kr
	(6-ik bevételi tételhez:)													
	III.													
	Vegyes bevételek.													
1	A néptanitók által a fennállott, de ezen alapba bekebelezett segélyalap javára fizetendő volt, de eddig hátralékban maradt 2% o-os járulékból 1880. év folyamán befizetett összegből .	.	.	236	74	236	74	14	02	222	72			
2	A tanitóktól fegyelmi úton behajtott pénzbirságok .	115	.	138	.	253	.	223	.	30	.			
3	Az ezen alap törzsvagyonához tartozó 20000 frt o. é. névértékü magyar 6% o-os aranyjáradék- kötvények szelvényei után nyert felpénz	.	.	201	37	201	37	201	37	.	.			
4	Az intézetbe felvett községek és tanitóktól, a reájok kivetett járulékok után beszedett késedelmi kamat .	.	.	12922	98½	12922	98½	12909	85½	13	13			
	Összesen .	115	.	13499	09½	13614	09½	13348	24½	265	85			
	(36-ik kiadási tételhez:)													
	II.													
	Vegyes kiadások.													
1	Az ezen alap számára vásárolt különféle államkötvények után fizetendő volt kiegyenlitési kamat . .	.	.	422	76	422	76	422	76	.	.			
2	A tanitók által illetéken felül fizetett és ennél fogva nekik visszatéritendő 2% o-os járulék	.	.	265	76½	265	76½	217	50	48	26½			
3	Községektől a tanitói állomások után illetéktelenül beszedett, tehát visszatéritendő fenntartói díjak . .	672	.	1070	34	1742	34	528	.	1214	34			
4	Tanitók által a rendes nyugdij után illetéktelenül befizetett s ennélfogva visszafizetendő évi járulékok .	341	50	680	49	1021	99	398	88	623	11			
5	Ugyancsak a tanitók által a nyugdijtöbbletek után befizetett, de visszatéritendő járulék	80	.	140	.	220	.	.	.	220	.			
	Összesen .	1093	50	2579	35½	3672	85½	1567	14	2105	71½			
	(22-ik bevételi rovathoz:)													
	IV.													
	Átfutó bevételek.													
1	A lefolyt évben mutatkozó hátralék az özvegyi segély és árvagyámpénzek kiszolgáltatása alkalmával történt túlfizetésekből ered	231	78	.	.	.	.	.	.	.	.			

Digitized by Google

A. melléklet.

Álladéka a szabad és terhelt vagyonnak értékpapirokban és évi kamatjövedelme.

Tőkeálladék az év végén:	Kamatláb	Szabad vagyonálladék értékpapirokban frt	kr	Terhelt vagyonálladék értékpapirokban frt	kr	összes vagyonálladék értékpapirokban frt	kr	Évi nyers kamatjárandóság o. é. frt	kr	Jövedelmi adó- összeg %	frt	kr	Évi tiszta kamatjárandóság o. é. frt	kr
I. Államkötvények.														
Osztrák egységes államkötvények:														
Osztrák ezüstjáradék-kötvények . .	5	20000	.	.	.	20000	.	1000	.	16	160	.	840	.
Osztrák papirjáradék-kötvények . .	5	17000	.	.	.	17000	.	850	.	16	136	.	714	.
1860. évi sorsolási kölcsönkötvény .	5	2000	.	.	.	2000	.	100	.	20	20	.	80	.
Magyar aranyjáradék-kötvények . .	6	20000	.	.	.	20000	.	1200	.	.	.	.	1200	.
Összesen .		59000	.	.	.	59000	.	3150	.	.	316	.	2834	.
II. Urbéri kötvények.														
Földtehermentesitési kötvények p. p.	5	185110	.	.	.	185110	.	9718	27½	7	680	28	9037	99½
Szőllődézsmaváltsági „ o. é.		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Összesen .		185110	.	.	.	185110	.	9718	27½	.	680	28	9037	99½
III. Hitelintézeti értékpapirok.														
a) Földhitelintézeti záloglevelek . .	5½	629000	.	.	.	629000	.	34595	.	.	.	.	34595	.
b) Takarékpénztári könyvecskék . .	4	185000	.	.	.	185000	.	7400	.	.	.	.	7400	.
c) Takarékpénztári könyvecskék . .	3½	45000	.	.	.	45000	.	1575	.	.	.	.	1575	.
d) Takarékpénztári könyvecskék . .	3	103500	.	.	.	103500	.	3105	.	.	.	.	3105	.
Összesen .		962500	.	.	.	962500	.	46675	.	.	.	.	46675	.
IV. Magán tőkék.														
Magán és jogi személyeknél . . .	6	415687	49	.	.	415687	49	24941	25	.	.	.	24941	25
„ „ „ . . .	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ „ „ . . .	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kamat nélküli kölcsönök . . .		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Összesen .		415687	49	.	.	415687	49	24941	25	.	.	.	24941	25
Összesítés.														
Államkötvények		59000	.	.	.	59000	.	3150	.	.	316	.	2834	.
Urbéri kötvények		185110	.	.	.	185110	.	9718	27½	.	680	28	9037	99½
Hitelintézeti értékpapirok . . .		962500	.	.	.	962500	.	46675	.	.	.	.	46675	.
Magán tőkék		415687	49	.	.	415687	49	24941	25	.	.	.	24941	25
Összes tőkeálladék az év végén.		1622297	49	.	.	1622297	49	84484	52½	.	996	28	83488	24½
Tőkeálladék az év kezdetén.														
Államkötvények		59000	.	.	.	59000	.	3150	.	.	316	.	2834	.
Urbéri kötvények		121510	.	.	.	121510	.	6379	27½	.	446	55	5932	72½
Hitelintézeti értékpapirok . . .		932000	.	.	.	932000	.	47140	.	.	.	.	47140	.
Magántőkék		107262	81	.	.	107262	81	6435	76	.	.	.	6435	76
Összesen .		1219772	81	.	.	1219772	81	63105	03½	.	762	55	62342	48½
A tőkeálladék az 1880. év folyamában														
gyarapodott, fogyatkozott:														
1. Az államkötvényeknél		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2. Az urbéri kötvényeknél		63600	.	.	.	63600	.	3339	.	.	233	73	3105	27
3. Hitelintézeti értékpapiroknál . .		30500	.	.	.	30500	.	**465**	.	.	.	.	**465**	.
4. A magán tőkéknél		308424	68	.	.	308424	68	18505	49	.	.	.	18505	49
Összesen { gyarapodott . .		402524	68	.	.	402524	68	21844	49	.	233	73	21610	76
Összesen { **fogyatkozott** .		.	.	.	.	.	.	**465**	.	.	.	.	**465**	.
Mutatkozik a tőkeálladék összes gyarapodása, **fogyatkozása**		402524	68	.	.	402524	68	21379	49	.	.	.	21145	76

Digitized by Google

A. melléklethez.

Az év folyama alatt bekövetkezett különbségek okadatolása.

	A kötvények gyarapodása vagy **fogyatkozása**		Készpénzbeni **kiadás** bevétel		Az alapitott terhek gyarapodása vagy **fogyatkozása**	
	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Gyarapodás						
Az ezen alap tulajdonához tartozott 5½%-os földhitelintézeti záloglevelek közül az 1880. évi április 30-án megejtett sorsolás alkalmával 2 drb à 1000 frt és 6 drb à 10000 frt vagyis együtt 62000 frt értékben kisorsoltatván, az ezek beváltása alkalmával nyert készpénzen **temesi területi földtehermentesitési kötvények** (933. számu A. betüs) vásároltattak 96·75 árfolyam mellett	63600	.	**61533**	.		
Az alapnak rendelkezésre állott készpénzből a budapesti fővárosi egyesült takarékpénztár 116224, 116513, 116905, 117145 és 118648. számu betéti könyvecskéire 19, 35, 72, 92 és 147 kiadási czikkek alatt kamatozás végett elhelyeztetett 26000, 119000, 25000, 9000 és 32000 frt vagyis együtt	211000	.	**211000**	.		
A magy. nemzeti Muzeum palotáján eszközölt helyreállitási költségekre kölcsönképen adatott	1026	67	**1026**	**67**		
A pozsonyi tanitónőképezde épületének befejezésére kölcsönképen fordittatott	23188	15	**23188**	**15**		
A budapesti VI. ker. állami tanitónőképezde telkének és épületének megvételére kölcsönképen adatott	153455	85	**153455**	**85**		
A „József“ müegyetemi épület épitésének megkezdése czéljából szükségelt előzetes költségekre szintén kölcsönképen fordittatott az 1879. évi XLII. t. cz. alapján	8619	92	**8619**	**92**		
Az állami állatorvosi tanintézet épületének létesitése czéljából a m. k. földmiv., ipar és keresk. ministeriumnak nyujtott 200000 frt hitelből, ezen év folyamában igénybe vétetett	132874	39	**132874**	**39**		
A „Weber“-féle épitészeti szakkönyvtárnak a m. kir. „József“ müegyetem részére lett megvételére kölcsönképen adott	3139	98	**3139**	**98**		
mely összeg kamataival együtt az 1881. évi államköltségvetésbe VI. fej. 4. cz. alatt felvétetett és megszavaztatott						
Összes gyarapodás .	596904	96	**594837**	**96**		
Fogyatkozás.						
Az alap tulajdonát képezett 5½%-os földhitelintézeti záloglevelek közül az 1880. évi április 30-án megtartott huzás alkalmából a 26120. és 26306. számu 2 drb a 1000 frtos, valamint a 890, 1756, 1757, 1851, 1876 és 1877 számu 6 drb à 10000 frtos együtt 62000 frt névértékü záloglevelek kisoroltatván, beváltattak	**62000**	.	62000	.		
A budapesti fővárosi egyesült takarékpénztárban à 116513, 114274 és 115490. számu betéti könyvecskékre elhelyezve volt összegekből 100000, 3000, 15500 frt együtt . . . . . kivétetvén 129, 149 és 165 cz. a. ismét bevételeztetett, illetőleg a fentebb elősorolt épitkezési költségek fedezésére fordittatott.	**118500**	.	118500	.		
A m. nemzeti Muzeum épületének helyreállitására eddigelé kölcsön adott összegnek részbeni tőke törlesztésére az 1880. évi tárczaköltségvetés IV. fej. 4. cz. a. felvett 12000 frtból fordittatott és illetőleg befolyt.	**8844**	**88**	8844	88		
A fővárosi VI. ker. állami tanitónőképezde telkének s épületének megszerzésére adott kölcsön részbeni tőke törleszté sére befolyt ezen évben	**4579**	**50**	4579	50		
Az állami állatorvosi tanintézet létesitése érdekében adott kölcsön összegből mint fel nem használt visszafolyt és bevételeztetett	**455**	**90**	455	90		
Összes fogyatkozás .	**194380**	**28**	194380	28		
Összehasonlitva a gyarapodást a fogyatkozással, mutatkozik tiszta gyarapodás fogyatkozás	402524	68	**400457**	**68**		

Digitized by Google

AZ ORSZÁGOS

TANITÓI NYUGDIJ ÉS GYÁMALAPBA

FELVETT

NYILVÁNOS ELEMI, FELSŐ NÉP- ÉS POLGÁRI ISKOLÁK

TANITÓI ÉS AZ ISKOLAFENTARTÓ KÖZSÉGEK, TESTÜLETEK ÉS MAGÁNOSOK

ÁLTAL

AZ 1880. ÉVRE FIZETENDŐ DIJAKNAK

MEGYÉK SZERINTI

SOMMÁS KIMUTATÁSA.

Digitized by Google

XXV. a) tábla.

Folyó szám	Megye	Az adókerületekben létező polgári községek összes száma az orsz. m. k. statistikai hivatal által 1877. évre kiadott helységnévtár szerint	Azon községek száma, melyek által a kebelökben alkalmazott tanítók nyugdijazására vonatkozó adatok beküldettek	Iskolailag a szomszédos községbe kebelezett iskolával nem biró vagy adatokat be nem küldött községek	Az országos tanítói nyugdij-intézetbe felvett tanítók	fel nem vett tanítók: Túlkoruság miatt	fel nem vett tanítók: Tanképesitési hiánya, vagy más okok miatt	A be nem töltött tanítói állomások	Az 1875. évi XXXII. t. cz. 9. és 41. §-ai értelmében biztositott rendes nyugdijösszegen kivül még: 100 forintig fokozható nyugdijtöbbletet biztositott	200 forintig fokozható nyugdijtöbbletet biztositott	300 forintig fokozható nyugdijtöbbletet biztositott	400 forintig fokozható nyugdijtöbbletet biztositott
					s z á m a				hány tanító			
1	Budapest	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Abauj	246	127	119	147	20	41	8	.	.	.	.
3	Alsó-Fehér	181	151	30	120	11	66	35	.	.	.	.
4	Arad	219	194	25	207	15	86	—	3	.	.	1
5	Árva	99	82	17	51	15	36	2	1	.	.	.
6	Bács-Bodrog	128	118	10	514	56	22	16	11	1	.	.
7	Baranya	358	303	55	304	36	25	26	18	.	.	.
8	Bars	222	160	62	145	30	20	19	4	.	.	.
9	Békés	29	29	—	178	12	26	4	7	.	.	.
10	Bereg	277	216	61	175	27	47	7	1	.	.	.
11	Beszterce-Naszód	98	70	28	49	2	37	7	.	.	.	.
12	Bihar	495	416	79	428	34	108	115	6	.	.	.
13	Borsód	180	173	7	206	42	75	5	1	.	.	.
14	Brassó	24	24	—	63	—	12	6	3	.	.	1
15	Csanád	30	30	—	80	5	4	3	2	.	.	.
16	Csik	66	63	3	94	9	17	6	.	.	.	.
17	Csongrád	22	14	8	102	17	24	7	3	.	.	.
18	Esztergom	53	52	1	73	8	3	9	4	.	.	.
19	Fehér	103	103	—	225	27	47	18	4	.	.	.
20	Fogaras	78	48	30	35	—	19	13	1	1	.	.
21	Gömör	274	244	30	221	50	42	11	4	.	.	2
22	Győr	94	81	13	80	24	14	12	.	4	.	1
23	Hajdu	20	20	—	102	15	27	3	.	.	.	.
24	Háromszék	114	111	3	190	21	—	7	5	.	.	.
25	Heves	116	116	—	193	23	9	7	6	.	.	.
26	Hont	186	150	36	112	33	21	23	1	1	.	.
27	Hunyad	436	151	285	99	22	45	10	.	.	.	.
28	Jász-N.-K.-Szolnok	49	49	—	216	15	7	7	4	.	.	.
29	Kis-Küküllő	118	89	29	52	15	30	28	.	.	.	.
30	Kolozs	235	168	67	126	16	53	26	.	.	.	.
31	Komárom	95	94	1	164	29	22	8	9	.	.	.
32	Krassó	252	221	31	157	17	79	18	3	.	.	.
33	Liptó	139	69	70	77	20	16	8	.	.	.	.
	Oldal	5,037	3,936	1,101	4,985	666	1,080	474	101	7	—	5

Digitized by Google

A községek által nyugdijazás vagy halálozás esetében (1875. évi 32. t. cz. 28. §. 3-ik pont) fizetendő 10 forint	A tanitók által nyugdijaztatásukkor (1875. évi 32. t. cz. 28. §. 3. pont) fizetendő 2 forint	A tanitók által egyszer mindenkorra fizetendő dijak				Évenként fizetendő dijak						Összesen		Jegyzet.
		a rendes nyugdij után megállapitott		a nyugdijtöbblet után megállapitott		a község által		a tanitók által						
		5% illetve 20%		25%		hány tanitói állomás után	külön 12 forintjával	rendes 100 250, illetőleg 300 és 400 frt nyugdij után 2, 3, illetőleg 8%		nyugdijtöbblet után 10%				
frt	frt	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
20	.	.	.	.	.	216	2.592	.	780	.	.	.	3.392	.	
.	.	30	.	.	.	232	2.784	.	644	.	.	.	3.458	.	
10	.	30	.	.	.	308	3,696	.	1.074	.	70	.	4.880	.	
10	.	.	.	.	.	104	1.248	.	255	.	10	.	1.523	.	
30	2	105	.	.	.	608	7,296	.	2.712	.	130	.	10.275	.	
40	.	30	.	.	.	391	4,692	.	1.564	.	180	.	6,506	.	
10	.	30	.	25	.	214	2.568	.	765	.	40	.	3,438	.	
10	.	45	.	.	.	220	2,640	.	954	50	70	.	3,719	50	
50	.	60	.	.	.	256	3,072	.	931	.	10	.	4.123	.	
.	.	.	.	.	.	95	1.140	.	252	.	.	.	1,392	.	
30	.	15	.	.	.	685	8,220	.	2.220	50	60	.	10,545	50	
.	.	15	.	.	.	328	3,936	.	1.056	50	10	.	5.017	50	
.	.	.	.	.	.	81	972	.	329	.	70	.	1.371	.	
.	.	30	.	.	.	92	1.104	.	423	50	20	.	1.577	50	
20	2	30	.	.	.	126	1,512	.	544	.	.	.	2.108	.	
.	.	45	.	.	.	150	1,800	.	569	.	30	.	2.444	.	
.	.	.	.	.	.	93	1,116	.	375	.	40	.	1.531	.	
10	.	135	.	.	.	317	3.804	.	1.187	.	40	.	5.176	.	
.	.	.	.	.	.	67	804	.	191	.	30	.	1.025	.	
40	.	30	.	.	.	324	3.888	.	1.147	.	120	.	5.225	.	
.	.	.	.	.	.	130	1,560	.	403	.	120	.	2.083	.	
.	.	15	.	.	.	147	1.764	.	542	.	.	.	2,321	.	
.	.	75	.	.	.	218	2.616	.	1.055	.	50	.	3,796	.	
20	.	90	.	.	.	232	2.768	.	996	.	60	.	3.934	.	
10	2	.	.	.	.	189	2,268	.	573	.	30	.	2.883	.	
10	2	45	.	.	.	176	2,112	.	532	.	.	.	2,701	.	
40	6	120	.	.	.	245	2,940	.	1,153	.	40	.	4.299	.	
10	.	.	.	.	.	125	1,500	.	271	.	.	.	1.781	.	
10	.	.	.	.	.	221	2,652	.	663	.	.	.	3,325	.	
30	.	105	.	.	.	223	2,676	.	867	.	90	.	3.768	.	
10	.	.	.	.	.	271	3,252	.	812	.	30	.	4.104	.	
20	2	.	.	.	.	121	1,452	.	397	.	.	.	1.871	.	
440	16	1080	—	25	—	7,205	86,444	.	26,238	.	1,350	,	115,593	.	

Digitized by Google

XXV. b) tábla.

Folyó szám	Megye	Az adókerületekben létező polgári községek összes száma az orsz. m. k. statistikai hivatal által 1877. évre kiadott helységnévtár szerint	Azon községek száma, melyek által a kebelökben alkalmazott tanitók nyugdijazására vonatkozó adatok beküldettek	Iskolailag a szomszédos községbe bekebelezett iskolával nem biró v. adatokat be nem küldött községek	Az országos tanitói nyugdij-intézetbe felvett tanitók	fel nem vett tanitók: Túlkorúság miatt	fel nem vett tanitók: Tanképesités hiánya, vagy más okok miatt	A be nem töltött tanitói állomások	Az 1875. évi XXXII. t. cz. 9. és 41. §-ai értelmében biztositott rendes nyugdijösszegen kivül még: 100 forintig fokozható nyugdijtöbbletet biztositott hány tanitó	200	300	400
					s z á m a							
34	Áthozat . .	5037	3936	1101	4985	666	1080	474	101	7	—	—
35	Mármaros	161	30	131	32	4	4	.	.	.	.	.
36	Maros-Torda . . .	211	167	44	162	22	24	21	.	.	.	.
37	Moson	53	53	.	80	16	7	2	.	1	.	.
38	Nagy-Küküllő . .	125	89	36	49	3	33	22	.	.	.	.
39	Nógrád	275	243	32	209	37	37	19	6	1	.	1
40	Nyitra	454	302	152	335	69	87	60	14	.	.	.
41	Pest-P.-S.-K.-Kun .	209	205	4	538	67	38	30	32	1	.	3
42	Pozsony	305	208	97	290	31	22	29	12	.	.	.
43	Sáros	379	219	160	152	32	49	19	2	.	.	.
44	Somogy	313	284	29	267	56	45	20	3	.	.	1
45	Sopron	239	185	54	170	32	20	26	4	.	.	1
46	Szabolcs	139	122	17	163	17	54	18	5	1	.	.
47	Szatmár	308	280	28	263	31	98	39	5	.	.	1
48	Szeben	88	77	11	90	.	15	18	.	.	.	.
49	Szepes	224	174	50	201	42	23	14	3	.	1	.
50	Szilágy	243	220	23	204	21	39	30	3	.	.	.
51	Szolnok-Doboka .	320	272	48	218	11	76	26	.	.	.	.
52	Szörény	106	6	100	6	.	.	.	.	1	.	.
53	Temes	222	194	28	362	33	28	24	15	4	.	7
54	Tolna	117	115	2	201	29	25	23	11	.	.	1
55	Torda-Aranyos . .	142	49	93	33	10	26	5	.	.	.	.
56	Torna	42	37	5	27	5	6	6	.	.	.	.
57	Torontál	232	186	46	352	30	10	13	12	2	.	4
58	Trencsén	407	184	223	148	44	62	17	7	.	.	.
59	Turóz	99	52	47	44	11	12	5	1	.	.	2
60	Udvarhely	138	119	19	122	16	8	9	.	.	.	.
61	Ugocsa	73	56	17	55	3	12	4	.	.	.	.
62	Ung	209	125	84	104	14	13	12	7	.	.	.
63	Vas	636	390	246	405	86	33	30	8	.	.	.
64	Veszprém	186	175	11	248	47	6	20	24	1	.	2
65	Zala	591	285	306	323	53	44	24	18	.	.	1
66	Zemplén	447	290	157	247	48	69	29	2	5	1	.
	Zólyom	152	97	55	90	27	15	16	2	.	.	2
	Összesen . . .	12814	9426	3388	11175	1613	2120	1104	297	24	2	31

Digitized by Google

A községek által nyugdijazás vagy halálozás esetében (1875. évi 32. t. cz. 28. §. 3-ik pont) fizetendő 10 forint	A tanitók által nyugdijaztatásukkor (1875. évi 32 t. cz. 28. §. 3. pont) fizetendő 2 forint	A tanitók által egyszer mindenkorra fizetendő dijak				Évenként fizetendő dijak						Összesen		Jegyzet.
		a rendes nyugdij után megállapitott 5% illetve 20%		a nyugdijtöbblet után megállapitott 25%		a község által: hány tanitói állomás után	a község által: külön 12 forintjával		a tanitók által: rendes 100 250, illetőleg 300 és 400 frt nyugdij után 2, 3, illetőleg 8%		a tanitók által: nyugdijtöbblet után 10%			
frt	frt	frt	kr	frt	kr		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
440	16	1080	.	25	.	7205	86444	.	26238	.	1350	.	115593	.	
.	.	.	.	.	.	40	480	.	166	.	.	.	646	.	
20	.	15	.	.	.	229	2.748	.	826	.	.	.	3.609	.	
.	.	75	.	.	.	105	1,260	.	413	.	20	.	1,768	.	
.	.	.	.	.	.	107	1.284	.	253	.	.	.	1,537	.	
30	.	30	.	.	.	302	3.624	.	1.093	.	120	.	4.897	.	
70	6	335	.	.	.	551	6,498	.	2.027	50	140	.	9.076	50	
50	6	300	.	.	.	673	8.076	.	2.849	.	460	.	11.741	.	
30	.	135	.	.	.	372	4.455	.	1,559	.	120	.	6.299	.	
40	.	15	.	.	.	252	3,024	.	771	.	20	.	3.870	.	
20	2	15	.	.	.	388	4,656	.	1.351	.	70	.	6.114	.	
10	.	30	.	.	.	248	2.976	.	865	.	80	.	3,961	.	
40	.	15	.	.	.	252	3,024	.	841	.	70	.	3.990	.	
90	.	.	.	.	.	431	5.172	.	1.322	.	90	.	6.674	.	
.	.	.	.	.	.	123	1.476	.	463	.	.	.	1.939	.	
10	.	.	.	.	.	280	3.360	.	1,019	.	60	.	4.449	.	
20	.	15	.	.	.	294	3,528	.	1.055	.	30	.	4.648	.	
10	.	60	.	.	.	331	3,972	.	1.182	50	.	.	5,224	50	5 állami elemi tanitó után még nem vettetett ki a fentartódij.
.	.	.	.	.	.	1	12	.	34	.	20	.	66	.	
20	4	30	.	.	.	447	5,364	.	1,866	.	510	.	7.794	.	
.	.	30	.	.	.	278	3.336	.	1,064	.	150	.	4,580	.	
10	.	.	.	.	.	74	888	.	176	.	.	.	1.074	.	
.	.	.	.	.	.	44	528	.	135	.	.	.	663	.	
20	.	240	.	.	.	405	4.860	.	1.854	50	320	.	7.294	50	
20	.	.	.	.	.	271	3.252	.	766	.	70	.	4.108	.	
.	.	.	.	.	.	72	864	.	223	.	90	.	1,177	.	
10	.	120	.	.	.	155	1,852	.	658	.	.	.	2.640	.	
20	.	.	.	.	.	74	888	.	275	.	.	.	1.183	.	
30	.	.	.	.	.	143	1.716	.	534	50	70	.	2,350	50	
30	2	190	.	.	.	554	6.648	.	2,156	.	80	.	9.106	.	
30	4	150	.	.	.	321	3.852	.	1,287	50	340	.	5,663	50	
70	.	65	.	.	.	444	5.328	.	1.807	50	220	.	7,490	50	
50	4	30	.	.	.	393	4.716	.	1.273	.	150	.	6,223	.	
.	.	15	.	.	.	148	1,776	.	461	.	100	.	2.352	.	
1,190	44	2990	.	25	.	16.007	191.937	.	58,865	50	4,750	.	259.801	—	

Digitized by Google

Névszerinti kimutatása azon tanitóknak, tanitó-özvegyeknek és árváknak, ki az országos tanitói nyugdíj- és gyámalapból végkielégitést, nyugdíjt-pótl segélyt, gyámpénzt vagy segélypénzt élveznek.

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora	Az özvegyi segély- vagy árva gyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet kelte	Az özvegyi segély- vagy árva gyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet száma	Az utalványozott nyugdijnak özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege frt	kr.	Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
	I. Tanitók nyugdijai.						
1	Döbrössy Mihály, kardosréti községi tanitó	1880 $^{21}/_{8}$	19517	100	—	1880 jul. 1-től	
2	Funke Károly, temesvári városi „	„ $^{7}/_{11}$	13870	100	—	„ okt. „	
3	Kovács Ferencz, bolhói községi „	„ $^{28}/_{10}$	24591	100	—	„ „ „	
4	Körbl Károly, solymári r. kath. „	„ $^{21}/_{11}$	26408	100	—	„ nov. „	
5	Verly Amália, perlaky r. kath. „	„ $^{27}/_{11}$	33962	100	—	„ decz. „	
6	Micsinay Imre, héviz-györki ág. ev. „	1881 $^{25}/_{1}$	35666	100	—	„ nov. „	
7	Fodor Miklós, lopassói r. kath. „	„ $^{23}/_{2}$	1880 870	100	—	„ „ „	
8	Kopeczky Ferencz, komáromi közs. „	„ „	33546	100	—	„ szept. 9-től	
9	Radinszky György, hrussói r. kath. „	„ „	1880 1043	100	—	„ jan. 1-től	
10	Zsumanka József, foliai g. kath. „	„ $^{30}/_{3}$	31080	100	—	„ decz. „	
11	Winter Ezaiás, holicsi izr. „	— —	—	100	—	„ szept. „	
12	Kocsis Gergely, csik-madarasi r. k. „	„ $^{30}/_{3}$	638	100	—	„ „ „	
13	Vass Nándor, varannoi r. kath. „	„ „	701	100	—	„ „ „	
14	Pinkóczy Kálmán, tisza-szalóki ref. „	„ $^{30}/_{6}$	16962	100	—	„ „ „	
15	Hamrják György, porubkai g. kath. „	„ $^{30}/_{3}$	5931	100	—	„ máj. „	
16	Glonek József, nagy-borovei r. kath. „	„ „	3723:3	100	—	„ szept. „	
17	Drahotuszky Mihály, kóosi r. kath. „	„ „	1880 33989	100	—	„ „ „	
18	Farkas János, zajkányi közs. „	„ „	1880 35858	100	—	„ „ „	
19	Magyar György, narai r. kath. „	„ $^{9}/_{5}$	1880 7554	100	—	„ „ „	
20	Kóczian János jász-árokszállási r. k. „	„ $^{13}/_{4}$	5735	100	—	„ okt. „	
21	Schmidt Mária, csáktornyai közs. „	„ $^{30}/_{3}$	36492	100	—	„ nov. „	
22	Mayer Jakab, nagy-tényi r. kath. „	„ $^{24}/_{6}$	1880 4858	100	—	„ decz. „	
23	Paczelt József, gyepü-füzesi r. kath. „	„ „	16344	100	—	„ okt. „	
24	Schönberger Ignácz, devecseri izr. „	„ $^{22}/_{7}$	9393	100	—	„ szept. „	
25	Oláh Imre, karczagi ref. „	„ $^{30}/_{8}$	13502	100	—	„ decz. „	
	Összesen . . .			2500	—		
	II. Nyugdijat pótló segélyek.						
1	Schweitzer Borbála, kistelepi volt tanitó özvegyének	1880 $^{24}/_{2}$	567	80	—	egyszer minden korra	
2	Torma Antal, szeged-tanyai „	„ $^{17}/_{3}$	6019	30	—		
3	Gruja Miklós, elaggott tanitónak	„ $^{2}/_{4}$	8380	80	—	„	
4	Eisele Eulália, kepeti községi „	„ $^{12}/_{5}$	12519	80	—	„	
5	Sturduk Anna, g. kath. „	„ $^{25}/_{7}$	16808	90	—	„	
6	Engelmann Katalin, offszeniczai „	„ $^{19}/_{9}$	20910	80	—	„	
7	Engl Zsuzsanna, gyéri „	„ $^{25}/_{8}$	23741	80	—	„	
8	Vadászfy János, káposztafalvi „	„ $^{28}/_{10}$	30174	300	—	„	
9	Kusch Luiza, nagy-becskereki „	„ $^{6}/_{12}$	34692	91	67	„	
	Összesen . . .			911	67		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpént utalványozó miniszteri rendelet kelte		Az utalványozott nyugdijnek; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege frt	kr.	Időpont, melytől kezdve a nyugdij vagy özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
	II. Nyugdijazott özvegyek.							
1	Kuzsárszky Anna, nagysállyai	volt tanitó özvegye	1879 $^{11}/_{3}$	6570	124	—	1879 máj. 12-től	
2	Sáringer Janka, bakonysági	„	„ $^{27}/_{9}$	26801	84	—	„ aug. 16-tól	
3	Pennavin Julia, bácsi	„	„ $^{11}/_{3}$	6569	84	—	1878 szept. 28-tól	
4	Westreicher Anna, vecseházi	„	„ $^{27}/_{9}$	26787	84	—	1877 máj. 10-től	
5	Belopotocky Anna, rózsahegyi	„	„ $^{13}/_{3}$	6975	84	—	1879 jun. 11-től	
6	Rieder Jozefa, alsó-gallai	„	„ $^{1}/_{12}$	32427	84	—	„ szept. 26-tól	
7	Haber Mária Amália, krempachi	„	„ $^{16}/_{3}$	7180	84	—	„ máj. 29-től	
8	Weininger Julia, kassai	„	„ $^{1}/_{12}$	32428	84	—	„ jun. 20-tól	
9	Szabó Judit, maros-szt.-annai	„	„ $^{23}/_{3}$	8189	84	—	„ jan. 10-től	
10	Aranyos Anna, oláh dubovai	„	„ $^{9}/_{12}$	33947	84	—	1877 okt. 18-tól	
11	Kaufmann Janka, szeniczi	„	„ $^{23}/_{3}$	7997	84	—	1879 jun. 28-tól	
12	Kirschner Terézia, szászrégeni	„	„ $^{23}/_{3}$	7995	84	—	„ márcz. 15-től	
13	Kulcsár Éva, mocsoládi	„	„ $^{6}/_{4}$	9438	84	—	„ máj. 21-től	
14	Kovács Erzsébet, kecskeméti	„	„ $^{11}/_{12}$	34112	84	—	„ nov. 6-tól	
15	Muntyán Erzsébet, csicsógyörgyfalvi	„	„ $^{6}/_{4}$	9264	84	—	1877 jul. 7-től	
16	Kis Agnes, magy.-bölkönyi	„	„ $^{10}/_{12}$	33822	84	—	1878 jun. 12-től	
17	Kecskés Emilia, kecskeméti	„	„ $^{2}/_{4}$	10015	84	—	1879 aug. 12-től	
18	Varga Eszter, török-szt.-miklósi	„	„ $^{7}/_{4}$	9537	84	—	„ april 30-tól	
19	Szilágyi Julia, szakadáti	„	„ $^{28}/_{4}$	11125	84	—	„ jun. 12-től	
20	Bakó Julia, tarnaeörsi	„	„ $^{11}/_{12}$	34115	84	—	„ nov. 7-től	
21	Hostyák Czeczilia, hecséi	„	„ $^{28}/_{4}$	11124	84	—	1878 jun. 2-től	
22	Bukovinszky Aloizia, licsérti	„	„ $^{6}/_{4}$	9268	84	—	„ nov. 13-tól	
23	Biczkó Anna, nagy-leányfalvi	„	„ $^{11}/_{12}$	34117	84	—	1877 jan. 24-től	
24	Csajka Karolina, tisza-földvári	„	1878 $^{5}/_{12}$	31709	84	—	1879 márcz. 6-tól	
25	Szabó Terézia, kis-somlyói	„	1879 $^{17}/_{12}$	34589	84	—	„ nov. 19-től	
26	Dudlák Mária, világhi	„	1878 $^{3}/_{12}$	31490	84	—	1878 jul. 23-tól	
27	Szitha Apollonia, nyirmádai	„	1879 $^{14}/_{12}$	34384	84	—	1879 jun. 7-től	
28	Hanusz Janka, alsó-győrődi	„	1878 $^{10}/_{12}$	32139	84	—	1878 decz. 24-től	
29	Drahotuszky Franczisska, nyitrai	„	1879 $^{7}/_{1}$	189	84	—	1878 okt. 20-tól	
30	Tropp Mária, krighi	„	„ $^{7}/_{1}$	190	84	—	„ decz. 6-tól	
31	Petrilla Anticza, karászi	„	„ $^{11}/_{12}$	32106	84	—	1879 okt. 20-tól	
32	Kliment Amália, péteri	„	„ $^{7}/_{1}$	187	84	—	„ márcz. 20-tól	
33	Nyúl Rozália, eőr-tilosi	„	„ $^{14}/_{12}$	34383	84	—	„ oct. 29-től	
34	Turi Sára, kunhegyesi	„	„ $^{7}/_{1}$	188	84	—	„ apr. 13-tól	
35	Mácher Aloizia, billeti	„	„ $^{17}/_{12}$	34588	84	—	„ máj. 20-tól	
36	Gubás Albertina, miskolczi	„	„ $^{18}/_{2}$	5480	84	—	1878 decz. 20-tól	
37	Petreczky Márta, bródi	„	„ $^{21}/_{12}$	35382	84	—	1879 okt. 12-től	
38	Szidor Mária, bukovinkai	„	„ $^{1}/_{3}$	5674	84	—	1878 jul. 15-től	
39	Kovács Katalin, terjei	„	1880 $^{1}/_{1}$	32232 1879	84	—	1879 aug. 18-tól	
40	Ferenczi Karolina, jobbágytelki	„	1879 $^{8}/_{3}$	6205	84	—	„ apr. 13-tól	
41	Tjinkul Katalin, krassovai	„	1880 $^{1}/_{1}$	36103 1879	84	—	„ marcz. 27-től	
42	Mussong Terézia, ürömi	„	1879 $^{11}/_{3}$	6567	84	—	1878 jul. 30-tól	
43	Szedljják Anna, ocsovai	„	1880 $^{2}/_{2}$	3096	84	—	1879 okt. 2-től	
44	Bárány Mária, alsó-karászlói	„	„ $^{11}/_{3}$	6568	84	—	1878 szept. 7-től	
45	Blázek Borbála, kis-hegyesi	„	1880 $^{31}/_{1}$	2922	84	—	1876 okt. 12-től	
46	Kornfeld Anna, n.-hajmási	„	1879 $^{13}/_{3}$	6977	84	—	1878 „ 1-től	
47	Hosszú Karolina, géderlaki	„	1880 $^{2}/_{2}$	3088	84	—	1879 decz. 3-tól	
48	Blaskó Terézia, illésfalvi	„	1879 $^{13}/_{3}$	6971	84	—	1878 „ 17-től	
49	Palicska Szidonia, zavatkai	„	1880 $^{31}/_{1}$	2925	84	—	1879 aug. 13-tól	
50	Forbák Mária, rakovai	„	1879 $^{13}/_{3}$	6976	84	—	1878 jul. 20-tól	
51	Marsič Jozefa, alsó-dombori	„	„ „	6974	84	—	1877 decz. 27-től	
	Átvitel . . .				4324	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet kelte	Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet száma	Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege frt	kr.	Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
	Áthozat . . .				4324	—		
52	Széplaki Terézia, gálospetrii	volt tanitó özvegye	1880 2/2	3095	84	—	1877 jul. 8-tól	
53	Farkas Julianna, diószkáli	„	1878 10/4	6972	84	—	1878 apr. 10-től	
54	Csepcsányi Julia, turócz-rudnai	„	1879 23/3	7990	84	—	„ aug. 20-tól	
55	Rudolf Anna Mária, cservenkai	„	1880 13/2	3706	84	—	1879 máj. 12-től	
56	Komáromi Karolina, czeglédi	„	1877 12/3	8779	84	—	1877 marcz. 8-tól	
57	Seregly Aurelia, mohácsi	„	1880 23/2	5155	84	—	1879 szept. 4-től	
58	Lotos Erzsébet, zimánd-ujfalui	„	1878 13/11	29562	84	—	1878 okt. 24-től	
59	Szél Sára, hód-m.-vásárhelyi	„	1880 12/3	7110	84	—	1879 „ 1-től	
60	Szavonescu Szoponos Márta, székudvari	„	1877 14/7	6908	84	—	1877 marcz. 14-től	
61	Schodt Julia, rohniczi	„	1880 8/3	6889	84	—	1879 nov. 23-tól	
62	Vitéz Amália, cseh-brezói	„	1878 31/7	25344 1877	84	—	1877 aug. 11-től	
63	Budó Antonia, venter-vogozi	„	1880 8/3	6890	84	—	1879 nov. 23-tól	
64	Márczy Czeczilia, ó-lublói	„	1877 11/7	6909	84	—	1877 marcz. 23-tól	
65	Széner Klára, szegszárdi	„	1878 13/11	29564	84	—	1878 aug. 13-tól	
66	Berwanger Emilia, ebendorfi	„	1880 8/3	6888	84	—	„ jun. 13-tól	
67	Bognár Francziska, váczi	„	1877 6/8	16310	84	—	1876 decz. 9-től	
68	Popovics Julianna, rohonczai	„	1880 31/3	9505	84	—	1877 nov. 7-től	
69	Engi Ágnes, szaldobágyi	„	1878 13/11	29561	84	—	1878 jun. 13-tól	
70	Huszti R. Borbála, kis-kerekii	„	1880 5/4	9730	84	—	1879 aug. 9-től	
71	Neborovszky Zsófia, pilis-szántói	„	1877 6/8	16309	124	—	1877 szept. 29-től	
72	Kocsik Mária, hollópataki	„	1880 23/4	10458	84	—	1879 jan. 15-től	
73	Pap Krisztina, verébi	„	1878 16/11	29853	84	—	1878 okt. 17-től	
74	Buták Anna, hidvégi	„	1877 14/11	29156	84	—	1877 decz. 4-től	
75	Kablay Mária, járembinai	„	1880 30/4	12255	84	—	1879 jun. 29-től	
76	Folkmer Francziska, n.-megyeri	„	1878 18/11	30010	124	—	1878 okt. 1-től	
77	Sztrihovszky Mária, jeszenői	„	1880 30/4	12254	84	—	1879 jan. 23-tól	
78	ifj. Chambré Anna, sándorházi	„	1877 14/11	29157	84	—	1876 aug. 1-től	
79	Möhler Emilia, báani	„	1880 22/5	10387	84	—	1879 sept. 25-től	
80	Kolhors Julianna, kis-székelyi	„	1878 4/9	22939	84	—	1878 jan. 12-től	
81	Baranyi Karolina, verbőczi	„	1880 22/5	10374	84	—	„ aug. 18-tól	
82	Kovács Emilia, kis-kun-laczházi	„	1879 18/22	29379	84	—	1876 „ 20-tól	
83	Breznyák Julianna, szmizsáni	„	1878 24/9	24814	84	—	„ jul. 15-től	
84	Kovács Zsuzsanna, kis-ladányi	„	1877 25/11	30052	84	—	1877 aug. 26-tól	
85	Matis Mária, zankai	„	1880 22/5	13861	84	—	1879 jul. 20-tól	
86	Puskás Janka, endrői	„	1878 16/11	29852	84	—	1878 sept. 28-tól	
87	Martinkovics Emilia, ocsovai	„	1877 28/11	30164	84	—	1876 okt. 9-től	
88	Lakatos Zsuzsanna, kerekgedei	„	1880 22/5	14082	84	—	1878 marcz. 14-től	
89	Varjassy Vranna Erzsébet, jászladányi	„	1878 24/9	24816	84	—	„ okt. 23-tól	
90	Papp Terézia, kőrösladányi	„	1880 22/5	13864	84	—	1879 „ 13-tól	
91	Binder Anna, állióssi	„	1877 1/12	30860	84	—	1876 jul. 11-től	
92	Jánetskó Borbála, szmizsáni	„	1878 24/9	24817	84	—	1877 nov. 28-tól	
93	Horváth Sára, keszűi	„	1880 22/5	14083	84	—	1879 jul. 14-től	
94	Kutor Anna, szabari	„	1877 12/12	31689	124	—	1877 febr. 23-tól	
95	Plazsek Anna, tolnai	„	1878 22/11	30454	84	—	1878 jul. 22-től	
96	Pataky Terézia, erdőhegyi	„	1877 14/12	31917	124	—	1877 nov. 23-tól	
97	Kosár Anna, füxlinczi	„	1878 22/11	30453	84	—	1878 okt. 14-től	
98	Krizmanics Rozalia, szt.-péterúri	„	1877 26/12	32950	84	—	„ marcz. 13-tól	
99	Fülöp Rozália, homorod-lövétei	„	1878 28/12	28199	84	—	1879 febr. 7-től	
100	Kocsis Julianna, füzesabonyi	„	1878 25/1	1935	84	—	1877 okt. 1-től	
101	István Méda, vingai	„	1878 3/12	31494	84	—	1878 aug. 23-tól	
102	Bélik Borbála, sárii	„	1878 11/2	3401	244	—	„ marcz. 8-tól	
	Átvitel . . .				8928	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak, özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .				8928	—		
103	Strausz Terézia, kőszegi	volt tanitó özvegye	1878 $^{22}/_{11}$	30331	84	—	1878 decz. 29-től	
104	Szécsényi Ágnes, ürményházi	„	„ $^{12}/_{3}$	6075	124	—	1877 aug. 14-től	
105	Kincses Róza, szőrényi	„	„ $^{22}/_{11}$	30332	84	—	„ „ 23-tól	
106	Técsy Terézia, hadad-nádasdi	„	„ $^{30}/_{3}$	6785	84	—	1878 febr. 20-tól	
107	Kutwasser Terézia, nagysztriczei	„	„ $^{22}/_{11}$	30334	84	—	„ jun. 20-tól	
108	Hannos Rozália, tó-almási	„	„ $^{30}/_{3}$	6784	84	—	1877 nov. 19-től	
109	Szücs Mária, bogaméri	„	„ $^{22}/_{11}$	30335	84	—	1878 sept. 8-tól	
110	Kletzl Francziska, keszüi	„	„ $^{30}/_{3}$	6783	84	—	1876 oct. 14-től	
111	Farkas Mária, szedliczai	„	„ $^{22}/_{7}$	18975	84	—	1878 jan. 17-től	
112	Csintalan Anna, devecseri	„	„ $^{4}/_{4}$	8069	84	—	1876 sept. 1-től	
113	Deák Francziska, bihari	„	„ $^{3}/_{12}$	31497	84	—	1878 decz. 8-tól	
114	Wilfinger Julianna, kukméri	„	„ $^{0}/_{4}$	8706	84	—	1876 sept. 29-től	
115	Simon Ágnes, ádámosi	„	„ $^{3}/_{12}$	31498	84	-	1878 decz. 20-tól	
116	Lusánszky Mária, n.-tárkányi	„	„ $^{19}/_{7}$	18297	84	—	„ jan. 12-től	
117	Rátz Erzsébet, köszvényesi	„	„ $^{3}/_{12}$	31499	84	—	„ nov. 8-tól	
118	Szabó Julianna, dömsödi	„	„ $^{19}/_{7}$	18294	124	—	1877 sept. 8-tól	
119	Kardos Mária, nagy-megyeri	„	1879 $^{5}/_{6}$	14801	84	—	1879 aug. 11-től	
120	Paksi Krisztina raádi	„	„ „	14802	84	—	„ márt. 23-tól	
121	Smeringay Hermin, nádasi	„	„ „	14803	84	—	1878 jun. 2-től	
122	Giud Katalin, kottorii	„	„ „	14807	84	—	1879 jun. 19-től	
123	Markovics Jusztina, vámi	„	1878 $^{7}/_{8}$	20376	84	—	1878 jul. 1-től	
124	Cziczvarek Julianna, stomfai	„	1879 $^{19}/_{7}$	18299	84	—	„ febr. 24-től	
125	Vasszilievics Mártha, gyigyisényi	„	„ $^{5}/_{6}$	14806	84	—	1879 jul. 26-tól	
126	Kadász Matild, vencsellői	„	1878 $^{22}/_{11}$	30333	84	—	1878 nov. 24-től	
127	Gruber Paulina, stomfai	„	„ $^{19}/_{7}$	18295	84	—	1877 nov. 10-től	
128	Rehorovszky Julianna, morva-lieszkói	„	„ $^{1}/_{8}$	19765	84	—	„ decz. 4-től	
129	Fábri Veron, dobsinai	„	„ $^{19}/_{7}$	18296	84	—	1878 jan. 25-től	
130	Fink Mária, n.-porubai	„	„ $^{24}/_{9}$	24815	84	—	1878 jan. 16-tól	
131	Simon Mária, alsó-remetei	„	„ $^{20}/_{7}$	18442	84	—	1877 decz. 28-tól	
132	Kovacsik Ludovika, szeniczi	„	„ $^{4}/_{9}$	22938	84	—	1879 jan. 17-től	
133	Kardos Zsuzsanna, laski	„	„ $^{25}/_{7}$	18797	84	—	1877 nov. 27-től	
134	Szabados Mária, rékási	„	„ $^{22}/_{11}$	30337	84	—	1878 decz. 20-tól	
135	Batta Karolina, zápszonyi	„	„ $^{23}/_{7}$	18796	84	—	„ okt. 2-tól	
136	Bendik Mária, surányi	„	1879 $^{22}/_{6}$	16473	84	—	„ márcz. 18-tól	
137	Kölln Anna, keczeli	„	„ „	16474	84	—	„ jun. 25-től	
138	Tanár Mária, csőszi	„	„ „	16472	84	—	„ nov. 7-től	
139	Szeiler Erzsébet grábóczi	„	„ „	16471	84	—	1879 febr. 22-től	
140	Dingha Lidia, gyermelyi	„	„ $^{3}/_{7}$	17032	84	—	„ márcz. 26-tól	
141	Czapulics Anna, gerenyi	„	„ „	17031	84	—	„ jul. 13-tól	
142	Richter Jozefa, békés-gyulai	„	„ „	17033	84	—	„ okt. 9-től	
143	Teichter Anna, szig.-szt.-mártoni	„	„ „	17034	84	—	„ aug. 13-tól	
144	Mitrov Anna, gerlahói	„	„ $^{19}/_{7}$	19533	84	—	„ szept. 29-től	
145	Baranek Mária, valaszka-bélai	„	„ „	19531	84	—	„ jun. 17-től	
146	Hegedüs Erzsébeth, szerb-szt.-péteri	„	„ „	19532	84	—	„ szept. 21-től	
147	Zsigmond Veron, esztelneki	„	„ $^{11}/_{8}$	21639	84	—	„ jan. 9-től	
148	Kovácsics Emerentia, csépai	„	„ $^{12}/_{9}$	24813	84	—	„ okt. 24-től	
149	Fischer Julianna, darázsfalvi	„	„ $^{13}/_{9}$	24964	84	—	„ jul. 3-tól	
150	Szilágyi Etelka, debreczeni	„	„ „	24962	84	—	„ szept. 10-től	
151	Kocsis Julianna, nagy-kállói	„	„ „	24965	84	—	„ decz. 1-től	
152	Nasztasics Julianna, beodrai	„	„ $^{12}/_{9}$	24811	124	—	„ márcz. 13-tól	
153	Kovács Emilia, kecskeméti	„	„ „	24809	84	—	„ márcz. 24-től	
154	Kiss Borbála, sövényfalvi	„	„ „	24810	84	—	„ szept. 9-től	
155	Kubányi Julianna, revuczai	„	„ $^{13}/_{9}$	29463	84	—	„ szept. 12-től	
	Átvitel . . .				13500	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet			Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte		száma	frt	kr		
	Áthozat . . .					13500	—		
156	Nyika Mária, fonácz-segyesti	volt tanitó özvegye	1879	16/9	25518	84	—	1878 jun. 13-tól	
157	Mészáros Erzsébet, vesei	„	„	12/9	24812	84	—	„ febr. 23-tól	
158	Parniczky Rozália, námesztói	„	„	22/9	26258	84	—	1879 nov. 12-től	
159	Tandler Lotti, diószegi	„	„	16/9	25517	84	—	„ febr. 19-től	
160	Amandi Julianna, bukoveczi	„	„	17/9	25515	84	—	„ szept. 22-től	
161	Kis Lidia, hódmező-v.-helyi	„	„	13/9	25513	84	—	„ apr. 8-tól	
162	Laczkó Julianna, solcziczai	„	„	17/9	25511	84	—	„ szept. 12-től	
163	Bellovics Anna, daróczi	„	„	„	25514	84	—	1876 okt. 19-től	
164	Faur Gaftia, kis-kóhi	„	„	„	25516	84	—	1878 máj. 22-től	
165	Kerezsi Julianna n.-szántói	„	„	22/9	26253	84	—	1879 febr. 20-tól	
166	Tomasovszky Mária, nagycserkesztornyai	„	„	6/10	27597	84	—	1878 nov. 20-tól	
167	Gorelovics Leokádia, turó-tridvori	„	„	27/9	26802	84	—	1879 nov. 24-től	
168	Szeghy Amália, kéki	„	1880	6/6	15834	84	—	1878 okt. 17-tól	
169	Zaboy Katalin, felső-szelii	„	„	21/8	18429	84	—	„ márcz. 24-től	
170	Bovankovics Zsuzsanna, márki	„	„	21/8	16922	84	—	1880 máj. 18-tól	
171	Lédeczy Katalin, puszta-vogyerádi	„	„	6/6	15833	84	—	„ jul. 14-től	
172	Béres Mária, szentháromsági	„	„	5/7	14142	84	—	„ febr. 27-től	
173	Szilágyi Julianna, porcsalmai	„	„	21/8	18440	84	—	„ sept. 16-tól	
174	Sajtos Terézia, hosszúfalui	„	„	25/8	23486	84	—	„ jul. 25-től	
175	Szombati Erzsébet, ricsei	„	„	25/8	23495	84	—	„ febr. 23-tól	
176	Pál Rebekka, tiszta-bereki	„	„	27/8	15098	84	—	„ sept. 28-tól	
177	Nagy Erzsébet, csatári	„	„	25/8	23493	84	—	„ okt. 17-től	
178	Bartha Rozália, enlaki	„	„	27/8	24455	84	—	„ jun. 12-től	
179	Szinetár Mária, krajnya-martinkai	„	„	„	24456	84	—	1879 márcz. 26-tól	
180	Zatopek Anna, morod-lieszkói	„	„	„	16014	84	—	„ „ 8-tól	
181	Miklusovszky Zsuzsanna, berzétei	„	„	25/8	23487	84	—	1878 jun. 10-től	
182	Linzenbold Julianna, zilahi	„	„	21/8	19258	84	—	1880 nov. 28-tól	
183	Gorzó Erzsébet, iloncza-novoszeliczai	„	„	„	16924	84	—	1876 jul. 6-tól	
184	Gáti Zsófia, öcsödi	„	„	27/8	15097	84	—	1880 „ 27-től	
185	Drohubeczky Agapia, lökési	„	„	25/8	23489	84	—	„ jun. 14-től	
186	Roth Anna, soproni	„	„	27/8	24457	84	—	„ okt. 21-től	
187	Frimmel Terézia, német-prónai	„	„	„	20909	84	—	„ jul. 27-től	
188	Rafila Rozália, ó-paulisi	„	„	„	15426	84	—	„ „ 16-tól	
189	Görög Terézia, lippói	„	„	1/10	23177	84	—	„ okt. 18-tól	
190	Krman Emilia. liptó-szt.-miklósi	„	„	19/10	18489	84	—	„ febr. 23-tól	
191	Neuländer Mária, szatmár-németi	„	„	22/10	23545	84	—	„ nov. 15-től	
192	Schneider Anna, jánosii	„	„	„	22556	84	—	„ sept. 6-tól	
193	Smehil Mária, sztrecsnói	„	„	„	23534	84	—	1879 nov. 4-től	
194	Roskó Anna, kuszini	„	„	28/10	24222	84	—	1878 nov. 11-től	
195	Kardos Erzsébet, éberhárdi	„	„	22/10	22265	84	—	1880 „ 2-tól	
196	Csoma Anna, kalota-szt.-király-zentelki	„	„	28/10	24786	84	—	„ febr. 17-től	
197	Darab Karolina, ötvös-kónyii	„	„	28/10	24683	84	—	„ nov. 7-től	
198	Tarr Zsófia, gyulai	„	„	21/11	14212	84	—	„ febr. 13-tól	
199	Hermann Anna, ácsi	„	„	21/11	20755	84	—	„ nov. 23-től	
200	Münnich Anna, kisszebeni	„	„	12/3	7118	84	—	„ jul. 6-tól	
201	Szivák István, turcsok	„	„	30/4	12253	84	—	„ febr. 2-tól	
202	Paczák Terézia, novtyii	„	„	26/5	13869	84	—	„ jun. 10-től	
203	Renda Rozália, szuhai	„	„	25/5	14896	84	—	„ aug. 6-tól	
204	Zeke Hermina, betykai	„	„	22/9	10386	84	—	„ márt. 14-től	
205	Szabó Zsuzsanna, szabédi	„	„	31/5	15179	84	—	„ okt. 1-től	
206	André Terézia, petrovoszellói	„	„	5/7	14497	84	—	„ sept. 27től	
	Átvitel . . .					17784	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolitott tanító-árvákknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniteri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .				17784	—		
207	Helyes Mária, lentii	volt tanitó özvegye	1880 6/12	25217	84	—	1880 decz. 20-tól	
208	Demko Julianna, szerencsi	„	„ 14/12	27019	84	—	„ „ 19-től	
209	Fogaras Anna kumáni	„	„ „	27368	84	—	1879 okt. 1-től	
210	Szeghy Amália, kéki	„	„ „	33901	84	—	1878 „ 17-től	
211	Bittarovszky Mária, tari	„	1881 12/1	28725 1880	84	—	1880 sept. 25-től	
212	Sarkadi Eszter, tiszafüredi	„	„ 21/1	26117 1880	84	—	1880 „ 17-től	
213	Pjatkó Zsófia, geczefalvi	„	„ 25/1	27677 1880	84	—	„ jun. 5-től	
214	Szlacsányi Mária, nézsai	„	„ „	27705 1880	84	—	„ máj. 4-től	
215	Kelsch Julianna, nagy-kikindai	„	„ „	34629 1880	84	—	1877 nov. 22-től	
216	Kiss Julia, nagyváradi	„	„ 21/2	30612 1880	84	—	1880 okt. 10-től	
217	Trnka Anna, alsó-zsadányi	„	„ „	30604 1880	84	—	1878 nov. 28-től	
218	Tószeghy Terézia, szt. mártonkátai	„	„ 23/2	28906 1880	84	—	1880 aug. 15-től	
219	Garay Zsuzsanna, nagy-cserkésztanyai	„	„ 6/3	3787	84	—	1876 nov. 9-től	
220	Dikay Rozália, zala-koppáni	„	„ 23/2	869	84	—	1880 jan. 18-tól	
221	Jánosy (Janicskó) Mária, hennigi	„	„ 31/2	1708	84	—	„ febr. 19-től	
222	Müller Jetti, eperjesi	„	„ 23/2	1042	84	—	„ sept. 12 „	
223	Hornyák Terézia, ruszkóczi	„	„ 7/3	37192 1880	84	—	„ ápr. 13-tól	
224	Albisi Karolina, szatmárhegyi	„	„ 30/3	33605 1880	84	—	„ márt. 6-tól	
225	Horovitz Terézia, pápai	„	„ 30/3	31148 1880	84	—	„ jun. 27-től	
226	Jaszkovits Agápia, felső-sáradi	„	„ „	1660	84	—	„ jan. 1-től	
227	Onczai Anna, tibai	„	„ „	5714	84	—	1879 jun. 29-től	
228	Mendelsohn Jozefa, szécsényi	„	„ 26/3	8809	84	—	„ sept. 17-től	
229	Pasku Iréna, kerelő-sóspataki	„	„ 30/3	6761	84	—	„ ápr. 16-tól	
230	Németh (Derdák) Antal, nagy-görbői	„	„ „	33312 1880	84	—	1880 „ 24-től	
231	Székely Katalin, szt.-királyi	„	„ „	36749 1880	84	—	„ máj 5-től	
232	Vajda Mária, nagy-kupányi	„	„ „	35999 1880	84	—	1879 jun. 16-tól	
233	Bölcsházy Terézia, méhii	„	1881 30/3	6420	84	—	1880 sept. 7-től	
234	Derekas Julianna, mezőturi	„	„ „	36491 1880	84	—	„ okt. 21-től	
235	Schmidt Rozália, sár-egresi	„	„ „	35860 1880	84	—	„ febr. 4-től	
236	Kacsmarik Berta, nagy-folkmári	„	„ „	31234 1880	84	—	„ sept. 20-tól	
237	Szontag Anna Jozefin, vécsei	„	„ „	32270 1880	84	—	„ ápr. 4-től	
238	Kassiczky Mária, prassiczi	„	„ „	37049 1880	84	—	„ jul. 12-től	
239	Kiszely Mária, oszadai	„	„ „	37193 1880	84	—	„ febr. 4-től	
	Átvitel . . .				20556	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanítóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolított tanító-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet			Az utalványozott nyugdíjnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segélyvagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte		száma	frt	kr		
	Áthozat . . .					20556	—		
240	Gyura Katalin, zsichlavai	volt tanító özvegye	1881	30/3	34232 / 1880	84	—	1880 febr. 28-tól	
241	Kovács Mária, kőszegi	„	„	9/5	8500	84	—	„ okt. 1-től	
242	Papp Mária, kis-szokondi	„	„	24/6	11182	84	—	„ febr. 15-től	
243	Lipcsei Julianna, rápolti	„	„	„	11608	84	—	„ okt. 20-tól	
244	Kohn Amália, nagy-szalontai	„	„	„	13398	84	—	„ jun. 12-től	
245	Román Anna, szolnoki	„	„	„	10675	84	—	„ jun. 17-től	
246	Blosiu Tirona, mikeházi	„	„	22/7	15080	84	—	„ april. 19-től	
	Összesen . .					21144	—		
	III. Gyámolított árvák.								
1	Kuzsárszky Bertalan, n.-sályai	volt tanító árvája	1879	11/3	6570	25	—	1879 máj. 12-től	1881 aug. 2
2	„ György, „	„	„	„	„	25	—	„ máj. 12-től	1884 jul. 2
3	Weininger Aloizia, kassai	„	„	1/12	32428	25	—	„ jun. 20-tól	1882 jan.
4	„ Jozefa, „	„	„	„	„	25	—	„ jun. 20-tól	1888 decz. 20
5	Belopotoczky Gyula, rózsahegyi	„	1879	13/3	6975	21	—	1879 jun. 11-től	1887 szept. 15
6	„ Emilia, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1889 aug. 14
7	„ Irén, „	„	1879	13/3	„	21	—	„ „ „	1891 jul. 9
8	„ Anna, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1893 apr. 21
9	„ Emilia, „	„	„	30/5	14308	21	—	„ „ „	1895 márcz. 13
10	Tóth Borbála, balmaz-ujvárosi	„	„	9/12	33948	25	—	1878 jan. 9-től	1881 jun. 15
11	Kauffmann Riki, szeniczi	„	„	10/6	14017	25	—	1879 jun. 28-tól	„ jul. 12
12	„ Babet, szeniczi	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1884 szept. 29
13	„ Benedek, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1887 „ 24
14	Kirschner Karolina, szászrégeni	„	„	23/3	7995	21	—	1879 márcz. 15-től	1883 márcz. 11
15	„ György, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1887 aug. 20
16	„ Károly, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1890 jul. 7
17	„ Frigyes, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1892 márcz. 12
18	Kovács Ilona, kecskeméti	„	1879	11/12	34112	25	—	1879 nov. 6-tól	1885 jun. 20
19	„ Etel, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1887 febr. 4
20	„ Gyula, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1893 jun. 16
21	Muntyán Paraschiva, csicsó-györgyf.	„	„	6/4	9264	25	—	1877 jul. 7-től	1882 szept. 8
22	„ János, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1886 jun. 9
23	Priczel Róza, rétsági	„	„	11/12	16486	50	—	1879 febr. 5-től	1891 jul. 5
24	„ Gusztáv, rétsági	„	„	„	„	50	—	„ „ „	1894 máj. 11
25	Szűcs Augustin, bogaméri	„	1878	22/11	30335	21	—	1878 szept. 8-tól	1882 szept. 23
26	„ Terézia, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1885 aug. 10
27	„ János, „	„	„	„	„	21	—	„ „ „	1890 szept. 10
28	Kis Berta, magy.-bölkönyi	„	1879	10/12	33822	25	—	1878 jun. 12-től	1881 jan. 1
29	„ Lajos, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1886 „ 26
30	„ József, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1891 apr. 3
31	Kotrosits Erzsébet, horvát-lői	„	1878	29/11	30336	25	—	1877 márcz. 1-től	1885 nov. 19
32	Csajka János, tisza-földvári	„	„	5/12	31709	25	—	1879 márcz. 6-tól	1887 márcz. 31
33	„ Károlina, „	„	„	„	„	25	—	„ „ „	1889 „ 1
34	Bakó Sándor, torna-eőrsi	„	1879	11/12	34115	9	33	1879 nov. 7-től	1881 márcz. 20
35	„ László, „	„	„	„	„	9	33	„ „ „	1882 jun. 30
36	„ Mária, „	„	„	„	„	9	33	„ „ „	1883 decz. 10
37	„ Béla, „	„	„	„	„	9	33	„ „ „	1885 márcz. 3
38	„ Lajos, „	„	„	„	„	9	33	„ „ „	1889 apr. 20
	Átvitel . . .					873	65		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanítóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolított tanító-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet			Az utalványozott nyugdíjnak, özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott			Az árvagyámpénz élvezetének tartama		
			kelte		száma	frt	kr						
	Áthozat . . .					873	65						
39	Bakó Anna, tarna-eőrsi	volt tanító árvája	1879	11/12	34115	9	33	1879	nov.	7-től	1891	jul.	2-ig
40	„ József, „	„	„	„	„	9	33	„	„	„	1893	marcz.	25-ig
41	„ Gizella, „	„	„	„	„	9	33	„	„	„	1895	máj.	5-ig
42	Kecskés Emilia, kecskeméti	„	„	21/4	10015	25	—	1879	aug.	12-től	1890	„	15-ig
43	„ Pál, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1893	márcz.	30-ig
44	Biczkó Mária, n.-leányfalvi	„	„	11/12	34117	16	80	„	jan.	24-től	1882	jun.	13-ig
45	„ Melánia, „	„	„	„	„	16	80	„	„	„	1887	sept.	18-ig
46	„ Mihály, „	„	„	„	„	16	80	„	„	„	1890	nov.	1-ig
47	Hanusz Emilia, alsó-győrödi	„	1878	10/12	32139	25	—	1878	decz.	24-től	1882	aug.	15-ig
48	„ Viktor, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1892	márcz.	13-ig
49	Szabó Eszter, kis-somlyói	„	1879	17/12	34589	25	—	1879	nov.	19-től	1884	márcz.	13-ig
50	„ Gyula, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1888	apr.	29-ig
51	Martesik János, hlubokai	„	1879	15/2	4020	50	—	1878	szept.	6-tól	1881	apr.	17-ig
52	Szitha Erzsébet, nyir-madai	„	„	14/12	34384	25	—	1879	jun.	7-től	„	maj.	13-ig
53	„ István, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1884	marcz.	22-ig
54	„ József, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1886	„	2-ig
55	Tropp Béla, krighi	„	„	7/1	190	25	—	1878	decz.	6-tól	1884	apr.	19-ig
56	Hostyák Zsuzsanna, hecsei	„	„	28/4	11124	21	—	1878	jun.	2-től	1882	decz.	6-ig
57	„ János, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1885	máj.	15-ig
58	„ József, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1887	jun.	3-ig
59	Petrilla János, karászói	„	„	14/12	32106	25	—	1879	okt.	20-tól	1889	jan.	22-ig
60	„ Parthén, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1892	febr.	23-ig
61	„ György, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1894	decz.	6-ig
62	Bukovinszky Emilia, licsérti	„	„	6/4	9268	21	—	1878	nov.	13-tól	1884	aug.	29-ig
63	„ Károly, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1886	decz.	19-ig
64	„ Vincze, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1889	aug.	13-ig
65	„ Anna, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1892	maj.	25-ig
66	Fojti Mária, ó-kanizsai	„	„	17/12	34587	50	—	1878	nov.	25-től	„	márcz.	19-ig
67	„ János, „	„	„	„	„	50	—	„	„	„	1893	aug.	17-ig
68	Szidor Mihály, bukovinkai	„	„	1/3	5674	25	—	„	jul.	15-től	1885	jun.	1-ig
69	„ Mária, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1887	aug.	7-ig
70	„ Melánia, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1892	apr.	22-ig
71	Macher Éva, billeti	„	„	17/12	34588	25	—	1879	máj.	20-tól	1890	márcz.	6-ig
72	„ János, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1893	jun.	28-ig
73	Ferenczy Berta, jobágytelki	„	„	8/3	6205	25	—	„	apr.	13-tól	1883	nov.	11-ig
74	„ Sándor, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1885	márcz.	19-ig
75	Petreczky Karolina, bródi	„	„	23/12	35382	21	—	1879	okt.	12-től	1882	nov.	13-ig
76	„ Helén, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1884	máj.	31-ig
77	„ János, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1886	nov.	5-ig
78	Puska Ilona, kaposvári	„	„	8/3	6200	21	—	„	febr.	24-től	1885	aug.	24-ig
79	Kovács Mária, terjei	„	1880	1/1	32232 1879	25	—	„	aug.	18-tól	1884	jul.	23-ig
80	„ Ákos, „	„	„	„	„	25	—	„	„	„	1889	okt.	2-ig
81	Gitz Linka, somkutpataki	„	1879	6/3	6207	50	—	1878	szept.	15-től	1885	„	10-ig
82	Rákosi Ilona, ilyefalvi	„	1880	31/1	2924	50	—	„	febr.	26-tól	1893	aug.	16-ig
83	Bárány Sándor, alsó-karászlói	„	1879	11/3	6568	16	80	1878	sept.	7-től	1881	szept.	11-ig
84	„ Helena, „	„	„	„	„	16	80	„	„	„	1884	márcz.	28-ig
85	„ Anna, „	„	„	„	„	16	80	„	„	„	1886	jun.	11-ig
86	„ Bazil, „	„	„	„	„	16	80	„	„	„	1891	márcz.	21-ig
87	Forbák Terézia, rakovai	„	„	13/3	6970	25	—	1878	jul.	20-tól	1882	január	3-ig
88	Hosszú Sándor, géderlaki	„	1880	2/2	3088	21	—	1879	decz.	3-tól	1881	márcz.	11-ig
89	„ Joiánka, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1885	jun	18-ig
90	„ Imre, „	„	„	„	„	21	—	„	„	„	1887	febr.	3-ig
	Átvitel . . .					2138	24						

Digitized by Google

A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott		Az árvagyámpénz élvezetének tartama	
		kelte	száma	frt	kr				
Áthozat . . .				2138	24				
Hossú Flórián, géderlaki	volt tanitó árvája	1880 $^{2}/_{2}$	3088	21	—	1879 decz. 3-tól		1893 febr. 19-ig	
Marsic Alajos, alsó-domborui	„	1879 $^{13}/_{8}$	6974	21	—	1877 decz. 27-től		1883 jun. 5-ig	
„ Ilona, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1885 jul. 31-ig	
„ Szidonia, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1891 márcz. 8-ig	
Farkas Eleonora, dióskáli	„	1879 $^{13}/_{3}$	6975	25	—	1878 apr. 10-től		1885 febr. 17-ig	
„ Mária, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1893 apr. 19-ig	
Rudolf Lipót, cservenkai	„	1880 $^{13}/_{2}$	3700	25	—	1879 máj. 12-től		1885 jan. 1-ig	
„ János, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1887 jul. 12-ig	
Smeringay Mária, nádasi	„	1879 $^{5}/_{6}$	14803	25	—	1878 jun. 2-től		1882 máj. 5-ig	
„ Rezső, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1884 nov. 10-ig	
Nagy Mária, kis-görbői	„	1880 $^{28}/_{2}$	34111 1879	50	—	1879 apr. 6-tól		1888 decz. 13-ig	
„ Árpád, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1890 oct. 11-ig	
Gjud Aurelia, kottorii	„	1879 $^{5}/_{6}$	14807	21	—	1879 jun. 19-től		1885 jan. 15-ig	
„ György, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1887 apr. 18-ig	
„ Ferencz, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1892 sept. 28-ig	
„ Mária, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1895 jan. 13-ig	
Budó János, ventorvogozi	„	1880 $^{8}/_{3}$	6890	25	—	1879 nov. 23-tól		1883 jun. 8-ig	
„ Amália, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1886 jun. 13-ig	
Berwanger Ignácz, ebendorfi	„	„ „	6888	25	—	1878 jun. 13-tól		1881 jul. 21-ig	
„ István, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1890 sept. 18-ig	
„ Anna, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1892 „ 20-ig	
Vaszilievits Silvia, gyigyisényi	„	1879 $^{5}/_{6}$	14806	25	—	1879 jul. 26-tól		1883 jul. 13-ig	
„ Tekla, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1892 sept. 27-ig	
Popovics Terézia, „	„	1880 $^{31}/_{3}$	9505	25	—	1877 nov. 7-től		1881 aug. 22-ig	
„ János, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1883 jul. 4-ig	
Komáromi László, czeglédi	„	1877 $^{12}/_{4}$	8779	25	—	1877 márcz. 8-tól		1881 aug. 25-ig	
Bereczky Emilia, szováthi	„	1880 $^{5}/_{4}$	9760	50	—	1879 decz. 21-től		„ decz. 7-ig	
„ Mária, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1883 nov. 4-ig	
„ Erzsébet, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1885 aug. 23-ig	
„ Ilona, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1888 nov. 1-ig	
„ Ida, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1890 oct. 6-ig	
Kovács Ambrus, szedliszkei	„	1879 $^{22}/_{6}$	16479	50	—	1878 oct. 26-tól		1889 decz. 6-ig	
Szeiler Mátyás, „	„	„ „	16471	25	—	1879 febr. 22-től		1886 febr. 22-ig	
„ Valentin, „	„	1880 $^{21}/_{5}$	13662	25	—	1879 febr. 12-től		1895 „ 12-ig	
Varjassi Vranna András, jászladányi	„	1879 $^{26}/_{9}$	24816	21	—	1878 oct. 23-tól		1887 jan. 23-ig	
„ „ Iván, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1891 oct. 6-ig	
„ „ Erzsébet, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1894 apr. 28-ig	
Fabinyi Eugenia, bussóczi	„	1880 $^{30}/_{4}$	12259	50	—	1878 nov. 27-től		1881 aug. 27-ig	
„ Konrád, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „		1885 nov. 20-ig	
Marczy Róbert, ó-lublói	„	1877 $^{11}/_{7}$	6909	25	—	1877 márcz. 23-tól		1882 „ 28-ig	
„ Emil, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1886 sept. 3-ig	
Bogdán János, bajánházi	„	1880 $^{22}/_{5}$	13865	50	—	1877 nov. 8-tól		1886 oct. 23-ig	
Janecskó Nándor, jaminiczi	„	1878 $^{24}/_{9}$	24817	21	—	1877 nov. 28-tól		1882 decz. 30-ig	
„ Eufemia, jaminiczi	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1884 nov. 22-ig	
„ Hugó, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „		1886 „ 17-ig	
Neborovszky Antal, pilis-szántói	„	1877 $^{6}/_{8}$	16309	25	—	1877 sept. 29-től		1884 „ 18-ig	
„ Mária, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1886 márcz. 20-ig	
„ József, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1891 jan. 25-ig	
Matis Géza, zankai	„	1880 $^{22}/_{5}$	13861	25	—	1879 jul. 20-tól		1887 jan. 4-ig	
„ Kálmán, zankai,	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1888 „ 30-ig	
„ Vilma, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „		1890 nov. 4-ig	
Breznyák Poli, szmizsáni	„	1878 $^{24}/_{9}$	24814	16	80	1876 „ 15-től		1883 febr. 1-ig	
Átvitel . . .				3649	04				

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .				3649	04		
143	Breznyák János, szmizsáni	volt tanitó árvája	1878 $^{24}/_{9}$	24814	16	80	1876 jul. 15-től	1888 jun. 19-ig
144	„ József, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1892 febr. 21-ig
145	Chambré János, sándorházi	„	1877 $^{14}/_{11}$	29157	25	—	1876 aug. 1-től	1881 máj. 29-ig
146	„ Ida, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 aug. 8-ig
147	„ Károly, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1887 nov. 3-ig
148	Lakatos Amália, kerekgedei	„	1880 $^{22}/_{5}$	14082	25	—	1878 márcz. 14-től	1885 márcz. 4-ig
149	Lotos József, zimánd-ujfalvi	„	1878 $^{15}/_{11}$	29562	25	—	1878 oct. 24-től	1884 febr. 28-ig
150	„ János, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1893 máj. 2-ig
151	Papp Matild, körös-ladányi	„	1880 $^{22}/_{5}$	13864	25	—	1879 „ 13-tól	1893 oct. 25-ig
152	„ Stefánia, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1895 aug. 20-ig
153	Regenhold Valentin, lippai	„	1880 $^{31}/_{5}$	15179	50	—	1879 decz. 29-től	1882 jan. 13-ig
154	„ Mária, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1883 márcz. 31-ig
155	„ Berta, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1887 nov. 18-ig
156	Kovács Lajos, k.-k.-laczházai	„	1877 $^{18}/_{11}$	29379	25	—	1876 aug. 26-tól	1890 máj. 10-ig
157	„ Luiza, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 febr. 20-ig
158	Pásztor Erzsébet, pozbai	„	1880 $^{31}/_{5}$	12100	50	—	1879 oct. 13-tól	1884 aug. 25-ig
159	„ Zsuzsanna, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1889 sept. 5-ig
160	„ Julianna, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1892 máj. 9-ig
161	Engi Etelka, száldóbágyi	„	1878 $^{3}/_{11}$	14721	21	—	1878 jun. 13-tól	1883 decz. 24-ig
162	„ Julianna, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1886 márcz. 26-ig
163	„ Károly, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 aug. 12-ig
164	„ Márta, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1892 jul. 30-ig
165	Horváth József, keszüi	„	1880 $^{22}/_{5}$	14083	21	—	1879 jul. 14-től	1882 máj. 2-ig
166	„ Ferencz, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1884 jul. 16-ig
167	„ István, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1886 oct. 6-ig
168	„ Bálint, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1890 febr. 12-ig
169	Czapulics Milka, gerényi	„	1879 $^{3}/_{7}$	17031	21	—	„ jul. 13-tól	1881 márcz. 21-ig
170	„ Ilona, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1883 jan. 24-ig
171	„ Anna, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 jan. 15-ig
172	Richter Ilona, békés-gyulai	„	„ $^{3}/_{7}$	17033	14	—	„ oct. 9-től	1882 jan. 26-ig
173	„ Paulina, „	„	„ „	„	14	—	„ „ „	1885 sept. 2-ig
174	„ Aurelia, „	„	„ „	„	14	—	„ „ „	1887 decz. 25-ig
175	„ Etel, „	„	„ „	„	14	—	„ „ „	1890 aug. 24-ig
176	„ Ida, „	„	„ „	„	14	—	„ „ „	1891 oct. 31-ig
177	Molnár Elek, p.-ladányi	„	1880 $^{6}/_{6}$	15832	50	—	„ aug. 1-től	1895 máj. 21-ig
178	Teichter Gáspár, sziget-szt.-mártoni	„	1879 $^{3}/_{7}$	17034	21	—	„ „ 13-tól	1881 apr. 22-ig
179	„ József, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1883 jan. 17-ig
180	„ István, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1885 jun. 19-ig
181	„ Genovéva, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 decz. 28-ig
182	Kovács Terézia, körös-ladányi	„	1878 $^{30}/_{5}$	13101	25	—	1878 apr. 1-től	1885 jun. 1-ig
183	Papp Vilma, verébi	„	„ $^{16}/_{11}$	29853	25	—	„ oct. 17-től	1886 „ 25-ig
184	„ Géza, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 máj. 27-ig
185	Folkmer Árpád, nagy-megyeri	„	1878 $^{18}/_{11}$	30010	24	80	1878 „ 1-től	1886 aug. 31-ig
186	„ Ferencz, „	„	„ „	„	24	80	„ „ „	1888 febr. 26-ig
187	„ Margit, „	„	„ „	„	24	80	„ „ „	1892 máj. 3-ig
188	„ Mária, „	„	„ „	„	24	80	„ „ „	1893 oct. 21-ig
189	„ Anna, „	„	„ „	„	24	80	„ „ 14-től	1894 „ 14-ig
190	Pataky Lajos, erdőhegyi	„	1877 $^{14}/_{12}$	31917	25	—	1877 nov. 23-tól	1885 jun. 15-ig
191	„ István, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 jul. 8-ig
192	„ Gizella, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1890 sept. 6-ig
193	Puskás József, endrődi	„	1878 $^{16}/_{11}$	29852	25	—	1878 sept. 28-tól	1885 oct. 17-ig
194	„ Anna, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 aug. 21-ig
195	„ János, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 jan. 19-ig
	Átvitel . . .				5016	64		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora	Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
		kelte	száma	frt	kr.		
	Áthozat . . .			5016	64		
196	Krizmanics Antonia, szt.-péteruri volt tanitó árvája	1877 $^{26}/_{12}$	32950	25	—	1878 márcz. 13-tól	1883 decz. 27-ig
197	„ Mária, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 aug. 2-ig
198	„ Aloizia, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 jan. 20-ig
199	Kudász Margit, vencsellői „	1878 $^{22}/_{11}$	30333	25	—	„ nov. 24-től	1883 jul. 6-ig
200	„ Anna, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1887 maj. 31-ig
201	„ Géza, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 sept. 19-ig
202	Kocsis Erzsébet, füzes-abonyi „	1878 $^{25}/_{1}$	1935	25	—	1877 oct. 1-től	1882 febr. 26-ig
203	„ Béla, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 apr. 16-ig
204	„ Pál, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1891 febr. 7-ig
205	Fülöp Albert, homorod-lövétei „	1878 $^{28}/_{11}$	28199	25	—	1879 febr. 7-től	1885 nov. 7-ig
206	„ Zenóbia, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 febr. 8-ig
207	Técsy Mária, hadad-nádasdi „	„ $^{20}/_{3}$	6785	25	—	1878 „ 20-tól	1887 april. 13-ig
208	Fink Mária, német-perubai „	„ $^{24}/_{9}$	24815	21	—	„ jan. 16-tól	1881 jan. 4-ig
209	„ Anna, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1884 nov. 19-ig
210	„ Rozália, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1890 apr. 20-ig
211	„ Mihály, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1892 aug. 24-ig
212	Farkas Gyula, szedliczai „	„ $^{23}/_{7}$	18975	21	—	„ „ 17-től	1886 febr. 12-ig
213	„ László, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1888 oct. 23-ig
214	„ Hermina, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 jan. 27-ig
215	„ Gizella, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1893 márcz. 11-ig
216	Csintalan Anna, devecseri „	„ $^{4}/_{4}$	8069	25	—	1876 sept. 1-től	1881 febr. 17-ig
217	Markovits József, vámi „	„ $^{7}/_{8}$	20376	21	—	1878 jul. 1-től	1882 jun. 10-ig
218	„ László, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1886 apr. 20-ig
219	„ Anna, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1888 apr. 13-ig
220	„ Mária, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 jun. 25-ig
221	Wilfinger Károly, kukméri „	„ $^{9}/_{4}$	8700	25	—	1876 sept. 29-től	1882 jul. 27-ig
222	„ Erzsébet, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 nov. 18-ig
223	„ Alajos, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 „ 11-ig
224	„ József, „ „	„ „	„	25	—	1876 sept. 29-től	1890 „ 1-ig
225	Rehorovszky Lajos, morva-lieszkói „	„ $^{1}/_{7}$	19765	25	—	1877 decz. 4-től	1882 aug. 23-ig
226	„ János, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 máj. 15-ig
227	Lucsánszky Terézia, nagy-tárkányi „	„ $^{19}/_{7}$	18297	25	—	1878 jan. 12-től	1883 decz. 27-ig
228	Lucsánszky Ágoston, n.-tárkányi „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 jul. 23-ig
239	Savonescu Aurél, székudvari „	„ $^{2}/_{8}$	9108	21	—	1877 márcz. 14-től	1883 jun. 23-ig
220	„ Lukrétia, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1886 febr. 1-ig
231	„ Romulus, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 sept. 20-ig
232	„ Elena, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 jul. 18-ig
233	Szabó Róza, dömsödi „	„ $^{19}/_{7}$	18294	25	—	„ sept. 8-től	1882 decz. 31-ig
234	Vitéz Emilia, cseh-brezói „	„ $^{31}/_{7}$	25344	25	—	1877 aug. 11-től	„ sept. 7-ig
235	„ Adél, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 márcz. 6-ig
236	Cziczvarek Vilmos, stomfai „	„ $^{19}/_{7}$	18299	25	—	1878 febr. 24-től	1889 jun. 14-ig
237	„ János, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1891 apr. 24-ig
238	„ Aloizia, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1893 „ 21-ig
239	Batta József, zápszonyi „	„ $^{23}/_{7}$	18796	14	—	„ oct. 2-től	1884 jul. 20-ig
240	„ Karolina, zápszonyi „	„ „	„	14	—	„ „ „	1886 aug. 17-ig
241	„ Kálmán, „ „	„ „	„	14	—	„ „ „	1889 máj. 26-ig
242	„ Péter, „ „	„ „	„	14	—	„ „ „	1891 jun. 10-ig
243	„ Honoria, „ „	„ „	„	14	—	„ „ „	1893 oct. 23-ig
244	Gruber István, stomfai „	„ $^{19}/_{7}$	18295	25	—	1877 nov. 10-től	1888 aug. 17-ig
425	Kardos Jolán, laski „	„ $^{23}/_{7}$	18797	25	—	„ „ 27-től	1883 jun. 7-ig
246	„ Bertalan, laski „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 márcz. 5-ig
247	„ Antal, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 jun. 28-ig
248	Simon Helena, alsó-remetei „	„ $^{20}/_{7}$	18442	25	—	1877 decz. 28-tól	1883 jun. 17-ig
	Átvitel . . .			6222	64		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott			Az árvagyámpénz élvezetének tartama		
			kelte	száma	frt	kr.						
	Áthozat . . .				6222	64						
249	Kincses Sándor, szörényi	volt tanitó árvája	1878 22/11	30332	25	—	1877	aug.	23-tól	1881	apr.	20-ig
250	„ Endre, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1889	jul.	2-ig
251	„ Jolán, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1892	máj.	28-ig
252	Mitrov Mihály, gerlahói	„	1879 19/7	19533	25	—	1879	sept.	29-től	1882	jan.	15-ig
253	Gléga Pál, viszocsáni	„	„ 8/7	17035	50	—	1876	„	7-től	1891	„	25-ig
254	„ Paulina, viszocsáni	„	„ „	„	50	—	„	„	„	„	„	25-ig
255	Hegedüs Mária, szerb-szt.-péteri	„	„ 19/7	19532	25	—	1879	sept.	21-től	1883	jul.	17-ig
256	„ Rozina, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1886	jan.	29-ig
257	„ János, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1891	máj.	20-ig
258	Kocsis Berta, nagykállói	„	„ 13/9	24965	21	—	1879	decz.	1-től	1886	oct.	6-ig
259	„ Árpád, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1890	máj.	25-ig
260	„ Zoltán, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1892	aug.	13-ig
261	„ Lajos, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1894	„	25-ig
262	Nasztasits Zsófia, beodrai	„	„ 13/9	24811	25	—	1879	márcz.	13-tól	1882	máj.	27-ig
263	„ Dragó, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1885	apr.	28-ig
264	„ Milán, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1889	jan.	3-ig
265	Kováts József, kecskeméti	„	„ „	24809	21	—	1879	márcz.	24-től	1882	márcz.	31-ig
266	„ Gizella, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1883	sept.	22-ig
267	„ Ida, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1885	jan.	24-ig
268	„ Emilia, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1886	aug.	3-ig
269	Kiss József, sövényfalvi	„	„ „	24810	16	80	1879	sept.	9-től	1882	jun.	11-ig
270	„ Ilona, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1884	sept.	13-ig
271	„ Géza, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1889	máj.	5-ig
272	„ Rozália, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1891	aug.	30-ig
273	„ Lajos, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1894	aug.	20-ig
274	Kubányi Terézia, revuczai	„	„ 13/9	24963	14	—	1879	sept.	12-től	1882	jun.	12-ig
275	„ Emilia, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1884	apr.	7-ig
276	„ József, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1885	decz.	16-ig
277	Kubányi Aloizia, revuczai	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1890	márcz.	25-ig
278	„ Ede, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1893	sept.	18-ig
279	Mészáros Károly, vesei	„	„ 12/9	24812	16	80	1878	febr.	23-tól	1884	márcz.	18-ig
280	„ Sándor, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1886	sept.	18-ig
281	„ István, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1888	aug.	10-ig
282	„ Róza, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1890	máj.	5-ig
283	Tandler Ábrahám, diószegi	„	„ 16/9	25517	25	—	1879	febr.	19-től	1882	márcz.	3-ig
284	„ Árnold, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1889	oct.	30-ig
285	„ Etel. „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1893	márcz.	29-ig
286	Amandia Virgil, bukoveczi	„	„ 17/9	„	25	—	1879	sept.	22-től	1881	oct.	28-ig
287	„ Livia, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1886	decz.	20-ig
288	„ Rozália, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1890	jun.	3-ig
289	Kis Bálint, h.-m.-vásárhelyi	„	„ 13/9	25513	16	80	1879	apr.	8-tól	1881	máj.	12-ig
290	„ József, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1883	jun.	10-ig
291	„ Amália, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1884	oct.	5-ig
292	„ Imre, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1887	jan.	28-ig
293	„ Ferencz, „	„	„ „	„	16	80	„	„	„	1890	nov.	13-ig
294	Laczkó Krisztina, solcziczai	„	„ 17/9	25511	25	—	1879	sept.	12-től	1881	apr.	11-ig
295	„ Spiridion, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1884	febr.	2-ig
296	„ Rocsanda, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1890	jan.	27-ig
297	Bellovics Mária, daróczi	„	„ „	25514	25	—	1876	oct.	19-től	1886	aug.	14-ig
298	„ Ilona, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1892	febr.	24-ig
299	Veress Rafael, csik-lázárfalvi	„	„ „	25512	25	—	1878	jun.	16-tól	1881	oct.	14-ig
300	„ Antal, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1886	máj.	10-ig
301	„ Mathild, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1890	aug.	15-ig
	Átvitel . . .				7395	84						

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árvákнak névsora	Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
		kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .			7395	84		
302	Rehling János, méremi volt tanitó árvája	1879 $^{6}/_{10}$	27595	50	—	1879 decz. 30-tól	1885 márcz. 30-ig
303	„ Ottó, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1886 decz. 6-ig
304	„ Győző, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1889 jul. 1-ig
305	Faur Terézia, kis-kohi „	„ $^{17}/_{9}$	25516	25	—	1878 máj. 22-től	1886 apr. 29-ig
306	„ Anna, „ „	„ „	„	25	—	1878 máj. 22-től	1892 febr. 2-ig
307	„ Mária, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 jul. 4-ig
308	Tomasovszky Béla, n.-cserkesz-tornyai „	„ $^{6}/_{10}$	27597	21	—	„ nov. 20-tól	1881 oct. 15-ig
309	„ Julianna, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1887 „ 25-ig
310	„ Kálmán, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 jan. 13-ig
311	„ József, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1892 aug. 9-ig
312	Gorelovits Leontin, turó-tridvori „	„ $^{27}/_{9}$	26802	25	—	1879 nov. 24-től	1882 decz. 31-ig
313	„ Albina, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 máj. 8-ig
314	Szeghy Erzsébet, kéki „	1880 $^{6}/_{6}$	15834	25	—	1878 okt. 17-től	1881 febr. 4-ig
315	„ Lajos, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1884 jun. 7-ig
316	„ Sándor, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 márt. 16-ig
317	Mester Ilona, s.-a-.ujhelyi „	„ $^{27}/_{8}$	20143	25	—	1880 nov. 21-től	1884 sept. 14-ig
318	„ Anna, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1887 jan 12-ig
319	„ Dezső, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 márt. 31-ig
320	„ Sándor, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1891 ápr. 26-ig
321	Ledéczy János, puszta-vogyerádi „	„ $^{6}/_{6}$	15833	16	80	1880 jul. 14-től	1881 decz. 1-ig
322	„ Sándor, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1883 sept. 12-ig
323	„ Mária, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1885 ápr. 18-ig
324	„ Anna, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1888 sept. 21-ig
325	„ Gizella, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1893 aug. 15-ig
326	Béres János, szt.-háromsági „	„ $^{5}/_{7}$	14142	25	—	1880 febr. 27-től	1889 jul. 10-ig
327	„ Anna, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 máj. 1-ig
328	Puska Károly, kaposvári „	„ $^{8}/_{6}$	11869	50	—	1880 ápr. 1-től	1888 nov. 14-ig
329	„ Paulina, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1890 márt. 4-ig
330	„ Gábor, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1892 jun. 10-ig
331	Bonis Lajos, fülpös-daróczi „	„ $^{25}/_{8}$	23494	50	—	1879 decz. 17-től	1886 jan. 19-ig
332	„ Gyula, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1891 máj. 16-ig
333	„ Kálmán, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1894 jan. 3-ig
334	Albisi Erzsébet, szatmárhegyi „	1881 $^{30}/_{3}$	33605 1880	25	—	1880 márcz. 6-tól	1887 máj. 11-ig
335	„ László, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 nov. 9-ig
337	Drágán Mária, kavaráni „	„ „	3245	50	—	1879 okt. 4-től	1881 aug. 29-ig
336	Bölöni Simon, száz-dányáni „	1880 $^{25}/_{8}$	23490	50	—	1880 „ 15-től	1886 jan. 5-ig
338	„ Anna, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1889 mart. 30-ig
339	„ Vilma, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1890 jun. 30-ig
340	„ Balázs, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1892 jun. 18-ig
341	„ Sándor, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1894 sept. 1-ig
342	Lindenbold Mária, zilahi „	„ $^{21}/_{8}$	19258	25	—	1880 nov. 28-tól	1883 oct. 8-ig
343	„ Lajos, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 sept. 6-ig
344	Gorzó Emil, iloncza-novoszeliczai „	„ „	16924	25	—	1880 aug. 17-től	1882 okt. 19-ig
345	„ Sándor, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 jan. 23-ig
346	„ Elek, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1891 jun. 8-ig
347	Gáti János, öcsödi „	„ $^{27}/_{8}$	15097	25	—	1880 jul 27-től	1880 decz. 18-ig
348	„ Erzsébet „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 okt. 17-ig
349	Drohubeczky Basil. lökési „	„ $^{25}/_{8}$	23489	25	—	1880 jun 14-től	1886 ápr. 9-ig
350	„ Milán, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 okt. 12-ig
351	Ursz Rozália, récsei „	„ „	23428	25	—	1880 okt. 15-től	1891 nov. 5-ig
352	„ Ludovica „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1895 máj. 20-ig
353	„ Lukreczia „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1895 máj 20-ig
	Átvitel . . .			9018	84		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanítóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolított tanító-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet kelte		Az utalványozott nyugdíjnak: özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege frt	kr	Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
	Áthozat . . .				9013	84		
354	Róth Ernestin, soproni	volt tanító árvája	1880 27/8	24457	16	80	1880 okt. 21-től	1881 nov. 10-ig
355	„ Helena, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1883 aug. 25-ig
356	„ Friderika, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1885 márt. 22-ig
357	„ Moricz, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1887 febr. 9-ig
358	„ Alfréd, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1890 okt. 25-ig
359	Frimmel András, német-prónai	„	„ „	20909	25	—	1880 jul. 27-től	1886 sept. 13-ig
360	„ Jakab, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 jun. 12-ig
361	Rafila Demeter, ó-paulisi	„	„ „	15426	25	—	1880 jul. 16-tól	1891 decz. 19-ig
362	„ Sylvia, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 jan. 26-ig
363	Görög Justina, lippói	„	„ 1/10	23177	25	—	„ okt. 18-tól	1891 okt. 3-ig
364	„ Gergely, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 márt. 19-ig
365	Krman Jaroslav, liptó-szt.-miklósi	„	„ 19/10	18489	21	—	„ febr. 23-tól	1886 márt. 11-ig
366	„ Emilia, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1890 febr. 9-ig
367	„ Karolina, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1892 febr. 17-ig
368	„ Kornélia, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1892 febr. 17-ig
369	Neuländer Elias, szatmár-németi	„	„ 10/12	35088	25	—	„ nov. 15-től	1883 aug. 20-ig
370	„ Sámuel, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1888 apr. 1-ig
371	„ Kain, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 jun. 20-ig
372	Smehil János, strecsnói	„	„ „	23534	21	—	1879 nov. 4-től	1881 jul. 18-ig
373	„ Paulina, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1884 jun. 21-ig
374	„ Szaniszló, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1887 máj. 6-ig
375	„ Gyula, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 febr. 17-ig
376	Kardos Gizella, éberhárdi	„	„ „	22265	21	—	1880 nov. 2-től	1888 márt. 31-ig
377	„ Béla, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 okt. 18-ig
378	„ Ödön, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1894 jan. 10-ig
379	„ Margit, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1895 jan. 9-ig
380	Csoma Anna, kálota szt.-kir.-zentelkei	„	„ 28/10	24786	10	50	„ febr. 17-től	1882 nov. 29-ig
381	Csoma Ilona, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1884 apr. 17-ig
382	„ Sándor, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1886 jan, 4-ig
383	„ Zsigmond, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1887 sept. 30-ig
384	„ József, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1890 márt. 8-ig
385	„ András, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1891 nov. 17-ig
386	„ Rozália, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1893 decz. 21-ig
387	„ Lajos, „	„	„ „	„	10	50	„ „ „	1895 jun. 6-ig
388	Darab Lajos, ötvös-konyii	„	„ „	24683	16	80	„ nov. 7-től	1881 jun. 11-ig
389	„ István, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1883 jun. 8-ig
390	„ Karolina, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1887 jan. 3-ig
391	„ Emilia, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1889 febr. 19-ig
392	„ Pál, „	„	„ „	„	16	80	„ „ „	1891 mart. 26-ig
393	Szivák Emilia, turcsoki	„	„ 30/4	12253	25	—	1880 febr. 2-tól	1892 feb. 29-ig
394	„ Bohumil, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 márt. 21-ig
395	Renda Anna, szuhai	„	1880 25/5	14896	21	—	1880 aug. 6-tól	1882 apr. 6-ig
396	„ Helena, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1884 márt. 22-ig
397	„ János, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 máj. 9-ig
398	„ Szidonia „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 jul. 4-ig
399	Zeke Dániel, betykai	„	„ 22/5	10386	25	—	1880 márt. 14-től	1890 jul. 10-ig
400	„ Zomilla, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 márt. 14-ig
401	Szabó Borbála, szabédi	„	„ 31/5	15179	21	—	„ okt. 1-től	1885 decz. 13-ig
402	„ Rozália, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1887 aug. 1-ig
403	„ Katalin, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 nov. 1-ig
404	„ Rebeka, „	„	„ „	„	21	—	„ „ „	1894 aug. 16-ig
405	Horváth Károlina, válusi	„	„ 6/6	15831	50	—	„ [illegible]g. 22-től	1889 okt. 27-ig
406	„ Antal, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1891 decz. 31-ig
	Átvitel . . .				10110	84		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanítóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolított tanító-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet		Az utalványozott nyugdíjnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott			Az árvagyámpénz élvezetének tartama		
			kelte	száma	frt	kr						
	Áthozat . . .				10110	84						
407	Helyes Lajos, lentii	volt tanító árvája	1880 6/12	25217	25	—	1880	decz.	20-tól	1888	aug.	10
408	„ Helena, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1889	sept.	5
409	„ Géza, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1896	jul.	15
410	Ecsedi Lajos, puszta-ujlaki	„	„ 27/11	32571	50	—	1879	jul.	4-től	1880	ápr.	16
411	„ Árpád, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1883	decz.	24
412	„ Erzsébet, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1885	aug.	28
413	„ Zoltán, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1887	apr.	4
414	„ Etelka, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1890	jul.	19
415	„ Maria, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1893	jan.	11
416	Fogaras Katalin. kumáni	„	„ 14/12	27368	25	—	„	okt.	1-től	1880	decz.	11
417	„ Kristof,	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1882	jun.	3
418	„ Konstantin,	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1884	apr.	10
419	Szeghy Erzsébet, kéki	„	„ „	33901	25	—	1878	okt.	17-től	1881	febr.	4
420	„ Lajos, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1884	jun.	7
421	„ Sándor, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1892	márt.	16
422	Pál Mária, tisztabereki	„	1880 31/12	31299	25	—	1880	márt.	28-tól	1880	jun.	28
423	„ Rozália, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1882	aug.	8
424	Mogyorósy Jenő, eőr-szigeti	„	1881 12/1	28287 / 1880	50	—	1880	febr.	21-től	1893	máj.	1
425	„ Hermina, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1894	sept.	5
426	Kelsch János, nagy-kikindai	„	„ 25/1	34629 / 1880	50	—	1878	okt.	16-tól	1887	febr.	11
427	„ István, „	„	„ „	„	50	—	„	„	„	1892	okt.	15
428	Tószeghy Irén, szt. márton kátai	„	„ 23/2	28906 / 1880	21	—	1880	aug.	15-től	1881	febr	8
429	Tószeghy János, márton-kátai	„	„ 23/2	„	21	—	1880	aug.	15-től	1882	decz.	4
430	„ Erzsébet „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1884	nov.	11
431	„ Amália „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1890	jul.	23
432	Garay Pál, nagy-szerkesztanyai	„	„ 6/3	3787	21	—	1876	nov.	9-től	1881	decz.	29
433	„ Gerő „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1888	mart.	8
434	„ Ilona „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1890	jan.	31
435	„ Kálmán „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1891	nov.	19
436	Dikay Hermina, zala-koppáni	„	„ 25/2	869	21	—	1880	jan.	18-tól	1884	ápr.	7
437	„ Gyula „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1886	febr.	3
438	„ Viktoria „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1889	nov.	26
439	„ Anna „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1833	jul.	24
440	Jánosy (Janicskó) Antal, hennigi	„	„ „	1708	25	—	„	febr.	19-től	1883	ápr.	14
441	„ „ Miklós, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1892	febr.	29
442	Müller Ernestin, eperjesi	„	„ „	1042	21	—	„	sept.	12-től	1883	jun.	11
443	„ Rella, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1885	jul.	23
444	„ Hermina, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1888	márt.	30
445	„ Sáli, „	„	„ „	„	21	—	„	„	„	1891	aug.	9
446	Hornyák Mária, ruszkóczi	„	„ 7/3	37192 / 1880	25	—	„	ápr.	13-tól	1881	aug.	6
447	„ János, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1885	máj.	22
448	„ Todor, „	„	„ „	„	25	—	„	„	„	1889	febr.	26
449	Horovitz Róza, pápai	„	„ 30/3	31148 / 1880	14	—	„	jun.	27-től	1883	jan.	6
450	„ Zsigmond, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1884	decz.	25
451	„ Natán, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1886	aug.	16
452	„ Eva, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1887	nov.	4
453	„ Judit, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1889	márt.	8
454	„ Adolf, „	„	„ „	„	14	—	„	„	„	1892	febr.	14
	Átvitel . . .				11430	84						

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanítóknak, tanító-özvegyeknek vagy gyámolított tanító-árváknak névsora	Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet		Az utalványozott nyugdíjnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
		kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .			11430	84		
455	Jaczkovics Agapia, felső-sáradi volt tanító árvája	1881 30/3	1660	25	—	1880 jan. 1-től	1881 decz. 9-ig
456	„ Julia, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1884 nov. 3-ig
457	Onczay Gyula, tibai „	„ „	5714	16	80	1879 jun. 29-től	1882 febr. 16-ig
458	„ László, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1884 jan. 10-ig
459	„ Ilona, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1887 máj. 21-ig
460	„ Róza, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1888 sept. 20-ig
461	„ Albert, „ „	„ „	„	16	80	„ „ „	1890 nov. 1-ig
462	Mendelsohn Emmánuel, szécsényi „	„ 26/3	8809	21	—	1879 sept. 17-től	1882 okt. 19-ig
463	„ Samu, „ „	1881 „	8809	21	—	„ „ „	1887 febr. 14-ig
464	„ Hermina, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1889 máj. 16-ig
465	„ Dávid, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 okt. 4-ig
466	Pasku Aniszia, kerelő-sóspataki „	„ 30/3	6761	25	—	1879 ápr. 16-től	1880 decz. 28-ig
467	„ Dokitia, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1884 márt. 1-ig
468	„ Pantilimon „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1887 sept. 19-ig
469	Szini Kálmán, uj-dávidházi „	„ „	33700 1880	50	—	1880 aug. 1-től	1882 márt. 25-ig
470	„ Zsigmond, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1886 sept. 20-ig
471	„ Amália, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1895 jul. 6-ig
472	Németh (Derdák) Ilona, nagy-görbői „	„ „	33312 1880	25	—	„ ápr. 24-től	1882 aug. 19-ig
473	„ „ György, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 ápr. 13-ig
474	Székely Károly, szt.-királyi „	„ „	36749 1880	25	—	„ máj. 5-től	1886 máj. 14-ig
475	„ Antal, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1893 sept. 2-ig
476	Vajda Mihály, nagykupányi „	„ „	35999 1880	25	—	1879 jun. 16-tól	1891 sept. 26-ig
477	„ Mária, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1894 nov. 7-ig
478	Bölcsházy István, méhii „	„ „	6420	25	—	„ sept. 7-től	1885 aug. 6-ig
479	„ Béla „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1890 jul. 12-ig
480	Kacsmarik Kelemen, nagy-folkmári „	„ „	31234 1880	25	—	„ „ 20-tól	1884 aug. 14-ig
481	„ Imre, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1886 nov. 5-ig
482	„ Anna, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1889 okt. 30-ig
483	Sáringer József, bakonysági „	„ 1/6	13754	25	—	1879 aug. 16-tól	1887 márt. 2-ig
484	Szontag Mária, vecsési „	„ 30/3	32270 1880	25	—	1880 ápr. 4-től	1881 jan. 11-ig
485	„ Sándor, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1887 nov. 1-ig
486	Kassiczky Gyula, prassiczi „	„ „	37049 1880	25	—	„ jul. 11-től	1881 sept. 8-ig
487	„ Vilmos, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 máj. 18-ig
488	Kiszely Anna, oszadai „	„ „	37193 1880	21	—	„ febr. 4-től	1882 jul. 21-ig
489	„ János, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1885 jan. 23-ig
490	„ Mária, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1891 máj. 30-ig
491	„ József, „ „	„ „	„	21	—	„ „ „	1893 nov. 17-ig
492	Pásztor Terézia, vajszkai „	„ 13/4	10543	50	—	1879 jul. 15-től	1886 aug. 15-ig
493	„ Czeczilia, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1890 febr. 26-ig
494	„ Pál, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1894 jan. 21-ig
495	Gajdics Antal, miklóvai „	„ 9/5	6356	50	—	1880 máj. 20-tól	1890 márt. 7-ig
496	„ Miklós, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1892 febr. 18-ig
497	„ Julianna, „ „	„ „	„	50	—	„ „ „	1894 ápr. 15-ig
498	Groszos Miklós, kis-szokondi „	„ 24/6	11182	25	—	„ febr. 15-től	1883 decz. 16-ig
499	„ Flóra, „ „	„ „	„	25	—	„ „ „	1885 ápr. 12-ig
	Átvitel . . .			12707	84		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdíjazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó miniszteri rendelet		Az utalványozott nyugdíjnak; özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdíj az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyám-pénz élvezetének tartama
			kelte	száma	frt	kr		
	Áthozat . . .				12707	84		
500	Matyola Virgil, zavatkai	volt tanitó árvája	1881 $^{24}/_{6}$	3780	50	—	1877 máj. 11-től	1885 nov. 27-ig
501	„ Tivadar, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1887 sept. 21-ig
502	Hirkó István, büdösfai	„	„ „	9166	50	-	1880 jan. 29-től	1892 febr. 24-ig
503	Korcsek Andor, kassai	„	„ „	10987	50	—	„ márcz. 23-tól	1891 sept. 9-ig
504	„ Anna, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1893 máj. 27-ig
505	„ Stefánia, „	„	„ „	„	50	—	„ „ „	1881 máj. 23-ig
506	Kohn Ábrahám, nagyszalontai	„	„ „	13398	25	—	„ jun. 12-től	1890 aug. 1-ig
507	„ Lipót, „	„	„ „	„	25	—	„ „ „	1892 mart 21-ig
508	Román Mihály, szolnoki	„	„ „	10675	21	—	„ „ 17-től	1880 nov. 12-ig
509	„ Mária. „	„	„ „	„	21	-	„ „ „	1883 sept. 1-ig
510	„ Terézia, „	„	„ „	„	21	-	„ „ „	1886 aug. 6-ig
511	„ Anna, „	„	„ „	„	21	-	„ „ „	1891 máj. 6-ig
512	Krennert Erzsébet, leányvári	„	1880 $^{31}/_{12}$	34225	50	—	„ máj. 1-től	1888 febr. 18-ig
513	„ Ödön „	„	„ „	„	50	—	„ „ -	1890 apr. 13-ig
	Összesen . . .				13241	84		
	IV. Végkielégitések.			34120				
1	Hell Ferencz, vörösvári	volt tanitó	1880 $^{6}/_{4}$	1879	250	--		
2	Unger Domokos, nagy-ághi v. r. kath.	„	„ $^{31}/_{3}$	9500	250	—		* Ezen végkielé-gités első fel-ugyanily rész-szegben még 1879. évben lett kifizetve.
3	Mozgay József, alsó-szöllősi	„ helv. h. „	„ $^{14}/_{4}$	3099	250	—		
4	Fresz Mihály, agostányi	volt r. kath. „	„ $^{23}/_{4}$	9237	250	—		
5	Veress László, ber-ujfalui	„ ref. „	„ $^{6}/_{6}$	15835	250	--		
6	Horváth István, vajszkai	„ r. kath. „	„ $^{21}/_{8}$	18681	100	—		
7	Mester Terézia, s.-a.-ujhelyi	v. ref. t. özv.	„ $^{27}/_{8}$	20143	100	—		
8	Predmerszky Károly, buttyini	v. ág. ev. tan.	„ $^{27}/_{8}$	17040	125	—		
9	Holenkay Imre, alsó-körtvélyesi	volt tanitó	1879 $^{5}/_{6}$	14804	125	*		
10	Csorba Simon, nagy-bölkényi	„ „	„ „	14805	125	*		
11	Fülöp Ferencz, cseklészi	„ „	1880 $^{21}/_{11}$	29830	50	*		
12	Mozgay Mária, kolozs-némai	v. tan. özvegye	„ $^{14}/_{12}$	26465	100	-		
13	Nagy Mária, tibold-daróczi	„ „ „	„ $^{30}/_{12}$	33608	168	-		Ferjhez menés alkalmából.
14	Vojtury János, kis-kemerczei	volt tanitó	1881 $^{28}/_{7}$	21435	100	---		
				1880				
	Összesen . . .				2243			
	Névsora azon tanitó-özvegyeknek, kik a részökre utalványozott segélypénz élvezésétől 1878. 1879. és 1880. évek folyamán elestek.							
1	Chambré Anna, sándorházi	volt tan. özv.	.	.	84	—		1879 aug. 31-ig
2	Binder Anna, álliósi	„	.	.	84	-		1878 jul. 31-ig
3	Csintalan Anna, devecseri	„	.	.	84	-		1879 ápr. 30-ig
4	Slivinszky Amalia, szolnoki	„	.	.	84	--		1878 aug. 31-ig
5	Bellovics Anna, daróczi	„	.	.	84	--		1879 jan. 14-ig
6	Puska Terézia, kaposvári	„	.	.	84	--		1880 márcz. 31-ig
7	Krennert Mária, leányvári	„	.	.	84	—		„ ápr. 30-ig
8	Nagy Mária, tibold-daróczi	„	.	.	84	---		1879 nov. 30-ig
9	Kelsch Julianna, nagykikindai	„	.	.	84	---		1878 okt. 15-ig
10	Bartha Zsigmondné, enlaki	„	.	.	84	—		1880 aug. 31-ig
	Összesen . . .				840	—		

Digitized by Google

Folyó szám	A nyugdijazott tanitóknak, tanitó-özvegyeknek vagy gyámolitott tanitó-árváknak névsora		Az özvegyi segély- vagy árvagyámpénzt utalványozó ministeri rendelet		Az utalványozott nyugdijnak: özvegyi segély- vagy árvagyámpénznek évi összege		Időpont, melytől kezdve a nyugdij az özvegyi segély- vagy árvagyámpénz utalványoztatott	Az árvagyámpénz élvezetének tartama
			kelte	száma	frt	kr		
	Névsora azon tanitói árváknak, kik a részökre utalványozott gyámpénz élvezésétől 1877., 1878. 1879. és 1880. évek folyamán elestek.							
1	Belopotoczky Emilia, rózsahegyi	volt tanitó árvája	.	.	21	—		1879 jun. 11-el
2	Tóth Erzsébet, balmaz-ujvárosi	„	.	.	25	—		1878 jul. 8-al
3	Szücs Antal, bagaméri	„	.	.	21	—		1879 sept. 7-el
4	Biczkó Antal. nagy-leányfalvi	„	.	.	16	80		1877 oct. 17-el
5	Hostyák Jozefa, hecsei	„	.	.	21	—		1879 márcz. 15-el
6	Puska Ilona, kaposvári	„	.	.	21	—		„ sept. 30-al
7	Forbák Veronika, rakovai	„	.	.	25	—		1878 decz. 29-el
8	Marsič Irma, alsó-domborui	„	.	.	21	—		1879 aug. 30-al
9	Popovics Anna, rahonczai	„	.	.	25	—		1878 „ 4-el
10	Komáromi Lydia, czeglédi	„	.	.	25	—		1879 oct. 28-al
11	Szeiler Anna, grábóczi	„	.	.	25	—		„ jul. 26-al
12	Fábinyi János, bussóczi	„	.	.	50	—		„ febr. 13-al
13	Janecskó Janka, jaminiczi	„	.	.	21	—		„ apr. 5-el
14	Breznyák Hermina, szmizsáni	„	.	.	16	80		1877 febr. 20-al
15	„ Ede, „	„	.	.	16	80		1879 nov 30-al
16	Chambré Rozália, sándorházi	„	.	.	25	—		1877 sept. 13-al
17	„ Karolina. „	„	.	.	25	—		1879 jun. 12-el
18	Lakatos Rozália, kerekgedei	„	.	.	25	—		1878 „ 19-el
19	Kovács Ilona, körösladányi	„	.	.	25	—		1879 aug. 31-el
20	Martinkovics Mária, ocsovai	„	.	.	25	—		1878 nov. 29-el
21	Folkmer Anna, nagy-megyeri	„	.	.	24	80		1879 febr. 2-el
22	Kocsis Julia, füzes-abonyi	„	.	.	25	—		„ márcz. 16-el
23	Técsy József, hadad-nádasdi	„	.	.	25	—		1878 decz. 7-el
24	Csintalan Mária, devecseri	„	.	.	25	—		1879 oct. 8-al
25	Vitéz Emilia, cseh-brezói	„	.	.	25	—		„ apr. 15-el
26	Batta Honoria, záp szonyi	„	.	.	14	—		„ máj. 8-al
27	Veress Karolina, csik-lázárfalvi	„	.	.	25	—		1878 nov. 24-el
28	Puska Károly, kaposvári	„	.	.	25	—		1880 márcz. 31-el
29	„ Paulina „	„	.	.	25	—		„ „ „
30	„ Gábor „	„	.	.	25	—		„ „ „
31	Ecsedi Lajos, pusztaujlaki	„	.	.	50	—		„ ápr. 16-al
32	Fogaras Katalin, kumáni	„	.	.	25	—		„ decz. 11-el
33	Pál Mária, tisztabereki	„	.	.	25	—		„ jun. 28-al
34	Gáti János, öcsödi	„	.	.	25	—		„ decz. 18-al
35	Krennert Erzsébet, leányvári	„	.	.	25	—		„ ápr. 30-al
36	Krennert Ödön, „	„	.	.	25	—		„ ápr. 30-al
	Összesen . . .				890	20		

Digitized by Google

II. Szakasz.

Középiskolák.

A) Gymnasiumok.

I.

A budapesti kir. tankerület.

A budapesti tank. kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma		
8 osztályu	6 osztályu	4 osztályu
9	—	1

A gymnasiumok helye	Jellege	Föntartójuk
Budapest II. kerület	kir. egyet. kath. főgymn.	a tanulmányi alap
Budapest IV. kerület	kegyesr. kath. főgymn.	a kegyestanitórend
Budapest V. kerület	kir. kath. főgymn.	a tanulmányi alap
Székesfehérvár	zircz-cziszt. főgymn.	a zircz-cziszterczita rend
Kecskemét	kegyesr. kath. főgymn.	a kegyes tanitórend és a kath. hitközség
Jászberény	kerül. kath. főgymn.	a volt Jász-Kúnkerület
Kalocsa	jézustárs. k. érs. főgymn.	a kalocsai érsek
Vácz	kegyesr. kath. főgymn.	a kegyes tanitórend
Kún-Félegyháza	városi kath. gymn.	Félegyház városa
Budapest VI. kerület	magán-reálgymn.	orsz. köznevelési egyesület

Digitized by Google

II.

A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve és helye	Az intézet egyes osztályai											Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel.
	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Budapest II. ker. főgymnasium	58	57	47	48	57	—	54	50	33	38	26	468	41	—	
Budapest IV. ker. főgymnasium	120	—	96	—	70	—	59	59	58	54	41	557	—	8	
Budapest V. ker. főgymnasium	77	—	61	—	52	44	IV. a) 38 IV. b) 37	54	46	53	42	504	—	—	
Székesfehérvár főgymnasium	106	—	69	—	69	—	62	45	31	39	77	449	17	—	
Esztergom főgymnasium	76	—	51	—	44	—	33	34	27	27	26	318	29	—	
Jászberény főgymnasium	47	—	43	—	34	—	30	29	18	22	18	241	—	18	
Kecskemét főgymnasium	73	—	42	—	29	—	33	28	27	24	25	281	6	—	
Kalocsa főgymnasium	82	—	81	—	65	—	58	59	52	34	27	458	4	—	
Vácz főgymnasium	47	—	43	—	24	—	26	20	17	26	12	215	6	—	
Félegyháza gymnasium	33	—	30	—	14	—	16	—	—	—	—	93	4	—	
Budapest VI. ker. országos köznev. egyesület gymnasium	23	—	12	—	3	—	4	8	3	8	10	71	5	—	

Digitized by Google

A tanulók állapota vallás, nyelvi viszonyok, és a szülők polgári állását tekintve.

Az intézet helye	A tanulók vallása								Nyelvi viszonyok																A szülőknek polgári állása							
	Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Ágost hitv.	Helvét hitv.	Unitárius	Izraelita	Anglikán	Magyar	Magyar-német	Magyar-tót	Magyar-szerb	Magyar-német-tót	Magyar-német-szerb	Magyar-német-román	Magyar-német-olasz	Magyar-német-lengyel	Magyar-német-franczia	Magyar-franczia	Magyar-német-cseh	Magyar-román	Magyar-német-franczia-angol	Magyar-német-angol	Magyar-német-olasz	Német	Értelmiség	Önálló őstermelők	Önálló kereskedők iparosok	Magán tisztviselők	Személyes szolgálattevők	Helybeli	Vidéki	Külföldi
Budapest II. ker. főgymn.	290	.	12	30	32	2	53	.	76	290	2	1	10	8	4	1	2	17	2	.	.	.	.	.	.	290	22	86	50	20	393	71	4
Budapest IV. ker. főgymn.	461	1	2	9	15	.	68	1	257	284	.	.	11	3	1	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	238	71	149	65	34	311	240	.
Budapest V. ker. főgymn.	209	.	2	9	12	.	272	.	461	37	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	120	30	221	117	16	293	211	.
Székesfehérvár	313	1	1	13	29	.	92	.	330	108	.	.	3	.	.	.	.	2	.	.	.	10	2	1	.	106	71	98	155	19	280	169	.
Esztergom	260	.	3	.	3	.	52	.	197	69	37	2	11	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	69	49	135	37	18	122	190	.
Jászberény	165	.	.	1	6	.	69	.	200	18	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	53	50	105	17	16	104	137	.
Kecskemét	201	1	5	.	6	.	68	.	170	99	6	.	2	.	3	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	46	62	80	36	57	126	155	.
Kalocsa	412	.	1	.	3	.	42	.	184	206	.	24	14	25	2	.	1	.	.	.	2	.	.	.	.	179	125	108	27	19	88	370	.
Vácz	138	.	12	12	15	.	48	.	130	50	14	.	13	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	54	30	97	9	25	95	120	.
Kún-Félegyháza	76	.	.	.	2	.	15	.	69	22	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15	24	35	4	15	58	35	.
Budapest VI. kerület orsz. köznevelés egyesület .	35	.	1	1	4	.	34	.	73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	8	12	40	15	.	59	10	.

Digitized by Google

II. 6. A tanulók előmenetele osztályonként kimutatva.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Budapest II. ker. főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	84	90	56	52	44	33	37	23	419
	Felsőbb osztályba léphet	55	62	49	43	31	29	36	19	324
	Javító vizsgálatot tehet	21	19	6	7	11	4	1	4	73
	Az osztályt ismételni tartozik	8	9	1	2	2	—	—	—	22
Budapest IV. ker. főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	120	96	70	59	59	58	54	41	557
	Felsőbb osztályba léphet	102	72	57	47	43	44	43	34	442
	Javító vizsgálatot tehet	5	14	7	4	6	7	9	5	57
	Az osztályt ismételni tartozik	13	10	6	8	10	7	2	2	58
Budapest V. ker. főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	54	54	92	64	46	32	49	32	423
	Felsőbb osztályba léphet	45	39	71	52	43	30	47	32	359
	Javító vizsgálatot tehet	1	5	12	6	1	2	2	1	30
	Az osztályt ismételni tartozik	8	10	9	6	2	—	—	—	35
Székesfehérvár főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	106	69	69	62	45	32	39	27	449
	Felsőbb osztályba léphet	64	58	59	49	36	26	37	27	346
	Javító vizsgálatot tehet	15	8	6	6	7	3	1	—	56
	Az osztályt ismételni tartozik	27	3	4	7	2	3	1	—	47
Esztergom főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	64	49	38	29	30	23	23	25	281
	Felsőbb osztályba léphet	30	40	32	28	29	21	17	23	220
	Javító vizsgálatot tehet	12	4	3	1	—	2	6	—	28
	Az osztályt ismételni tartozik	22	5	3	—	1	—	—	2	33
Jászberény főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	46	41	34	29	28	14	21	18	231
	Felsőbb osztályba léphet	31	39	34	19	23	13	21	18	198
	Javító vizsgálatot tehet	6	2	—	8	3	1	—	—	20
	Az osztályt ismételni tartozik	9	—	—	2	2	—	—	—	13
Kecskemét főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	65	42	28	31	27	27	19	24	263
	Felsőbb osztályba léphet	42	39	24	22	15	17	17	24	200
	Javító vizsgálatot tehet	4	2	4	3	7	5	1	—	26
	Az osztályt ismételni tartozik	19	1	—	6	5	5	1	—	37
Kalocsa főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	72	80	54	54	52	49	31	25	417
	Felsőbb osztályba léphet	49	65	45	48	46	49	29	25	356
	Javító vizsgálatot tehet	5	6	5	3	4	—	2	—	25
	Az osztályt ismételni tartozik	18	9	4	3	2	—	—	—	36

Digitized by Google

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Vácz főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	47	43	24	26	20	17	26	12	215
	Felsőbb osztályba léphet	33	32	23	21	17	14	26	12	178
	Javító vizsgálatot tehet	3	4	1	2	3	2	—	—	15
	Az osztályt ismételni tartozik	11	7	—	3	—	1	—	—	22
Kun-Félegyháza algymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	31	29	14	15	—	—	—	—	89
	Felsőbb osztályba léphet	21	22	12	12	—	—	—	—	67
	Javító vizsgálatot tehet	2	4	2	2	—	—	—	—	10
	Az osztályt ismételni tartozik	8	3	—	1	—	—	—	—	12
Budapest VI. ker. magán intézet	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1.	22	11	3	4	8	3	8	10	69
	Felsőbb osztályba léphet	18	7	3	4	8	3	7	10	60
	Javító vizsgálatot tehet	4	3	—	—	—	—	—	—	7
	Az osztályt ismételni tartozik	—	1	—	—	—	—	—	—	1

II. 7. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Szépirás	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Franczia nyelv	Eredmény	Műének	Eredmény	Angol nyelv	Eredmény	Zene	Eredmény	Önképző	Eredmény	Rajz V.—VIII. oszt.	Olasz nyelv
Budapest II. kerület főgymnasium	23	jó	60	jó	25	jó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest IV. kerület főgymnasium	—	—	37	jó	53	elég jó	75	elég jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest V. kerület főgymnasium	—	—	—	—	22	elég jó	36	elég jó	36	jó	—	—	—	—	—	—
Székesfehérvár főgymnasium	162	elég.	10	jó	36	jó	167	jó	—	—	38	jó	—	—	—	—
Esztergom főgymnasium	—	—	—	—	—	—	25	jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Jászberény főgymnasium	—	—	16	jó	37	jó	58	jeles	—	—	—	—	39	jeles	—	—
Kecskemét főgymnasium	105	jó	45	jó	5	elégséges	77	jó	—	—	38	elég jó	—	—	43	—
Kalocsa főgymnasium	—	—	—	—	79	—	54	—	2	—	72	—	—	—	—	2
Vácz főgymnasium	—	—	14	jeles	12	jeles	47	jó	—	—	—	—	37	—	—	—
Kún-Félegyháza gymnasium	—	—	48	jó	—	—	89	jó	—	—	13	elég jó	—	—	—	—
Budapest VI. kerület országos közn. egyesület	—	—	—	—	27	—	—	—	2	—	5	—	—	—	—	—

Digitized by Google

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Jelentkezett	Irásbelin visszautasittatott	Jelesen érett	Egyszerüen érett	Pályák									
					Jogi	Orvosi	Bölcsészeti	Más pálya	Hittudományi	Bányászati	Természettudományi	Gazdasági	Diplomatiai	Hadi
Budapest II. kerül. .	19	3	1	14	7	3	4	—	—	—	—	—	—	—
Budapest IV. kerül. .	34	4	1	24	11	10	3	1	—	—	—	—	—	—
Budapest V. kerül. .	52	—	3	42	20	10	3	1	1	3	4	3	—	—
Székesfehérvár . .	27	—	1	26	6	4	1	1	6	—	1	4	1	3
Esztergom	52	1	3	48	8	2	1	—	36	1	1	2	—	—
Jászberény	18	—	3	15	10	2	2	2	1	—	1	—	—	—
Kecskemét	24	—	4	19	1	2	2	2	15	—	1	—	—	—
Kalocsa	25	—	9	16	7	4	—	3	10	—	1	—	—	—
Vácz	13	—	—	12	1	3	—	—	8	—	—	—	—	—
Budapest VI. kerület ország. közn. egylet .	11	—	1	10	7	1	—	—	—	—	—	3	—	—

II. 9. Egészségi állapot.

Budapest II. kerül. főgymnasium: Két haláleset fordult elő.

Budapest IV. kerül.: Átalában igen kedvező. Haláleset nem fordult elő.

Budapest V. kerül : Kielégitő.

Székesfehérvár: jó. Egy haláleset fordult elő.

Esztergom: Nem volt a legkedvezőbb. Typhus, diphteritis és himlőeset több fordult elő.

Jászberény: Halálozás nem fordult elő.

Kecskemét: Járványos baj és halálos eset nem fordult elő.

Kalocsa: 120 kisebb és 8 sulyos betegedési eset fordult elő; 2 halálesettel. Különben kielégitő.

Vácz: Átalában kedvező. Haláleset egy fordult elő.

Félegyháza: kielégitő, járvány nem fordult elő.

Országos köznevelészeti egylet: jó volt.

Digitized by Google

10. 11. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb összeg	Legkisebb összeg		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt	frt	kr.	
Budapest II. ker. főgymn.	30	4425	—	500	60	—	A segélyző egyesület 72 tanuló közt 267 db. könyvet osztott ki és tőkéjét 2494 frtra emelte.
Budapest IV. ker. főgymn.	12	1430	—	200	40	—	A segélyző egylettől 85 tanuló 815 frt 4 kr. segélyben részesült. A Trautwein János alapból egy tanuló 10 frtot kapott.
Budapest V. ker. főgymn.	12	883	—	250	18	—	A segélyző egylettől 25 tanuló 7 frtot 3 tanuló 6 frtot kapott. Iskolakönyvekre 149 frt 49 kr. fordittatott. Az egylet vagyona az év végén 3221 frt 5 kr.
Székesfehérvár főgymn.	12	677	46	—	—	—	Jutalomkönyvet 37-en kaptak. — Pénzjutalmat 16-an. — A segélyző egylet 41 tanuló közt 260 frtot osztott ki. — Tankönyvvel elláttak 20 tanulót; alaptőke 4955 frt 45 kr.
Esztergom főgymn.	20	2281	—	150	50	—	A segélyegylet vagyona 7968 frt 70 kr.
Jászberény főgymn.	13	850	36	—	—	—	6 tanuló 29 frt pénzjutalmat kapott, 25 tanuló 134 kötet könyvet kapott. — 2 tanuló kapott pénzsegélyt. A segélyegylet tőkéje 244 frt 95 kr.
Kecskemét főgymn.	—	410	—	—	—	—	Több tanuló kapott 6 aranyat és 17 ezüst forintot; pályamüvek után 13 db. arany és 6 ezüst forint osztatott ki. Szegény tanulók közt 130 frt osztatott ki. — Könyvekben 77 frt 94 kr. érték. — Könyvajándék-jutalmak értéke 25 frt.
Kalocsa főgymn.	17	1630	—	120	60	—	Teljes élelmet kapott a rendházban 20, a kanonoknál 11; a papnevelőben 10; az apáczáknál 4 tanuló.
Vácz főgymn.	9	990	—	—	—	—	A Berkes-Orbay-Tiller alapból 67 frt 40 kr. a Szikora Midlarcsik-Orbay-alapból 86 frt 62 kr. osztatott ki 20 tanuló között.
Félegyháza gymn.	—	—	—	—	—	—	Összesen 195 frt segély osztatott szét 20—25 frtnyi részletekben.
Országos köznevelési egyesület	1	120	—	120	120	—	n i n c s e n.

Digitized by Google

III. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	oklevelesek	nem oklevelesek	oklevelesek	nem oklevelesek		szerzetesek	nem szerzetesek
Budapest II. kerül. főgymnasium	15	—	3	—	15	2	1
Budapest IV. ker. főgymnasium	10	3	—	—	1	12	—
Budapest V. kerül. főgymnasium	16	—	3	—	18	—	1
Székesfehérvár főgymn.	10	2	—	2	3	14	—
Esztergom főgymn. . .	8	6	1	—	1	14	—
Jászberény főgymn . .	8	1	—	4	8	4	1
Kecskemét főgymn. . .	2	4	—	8	1	13	—
Kalocsa főgymnasium	3	13	—	—	1	16	—
Vácz főgymnasium . .	4	6	—	—	—	10	—
Félegyháza gymn. .	4	3	—	—	6	—	1
Országos köznevelészeti egyesület	11	—	—	1	10	1	1

IV. Az épület állapota.

Budapest II. ker.: Az uj épület állapota minden tekintetben jó.

Budapest IV. ker. ktr.: Jó épület, melybe vizvezeték lett bevezetve; két helyiséggel szaporodott.

Budapest V. ker.: Az épület jó karban van.

Székesfehérvár: Az épület jó karban van.

Esztergom: Az uj épület jó karban tartatik.

Jászberény: Az épület jó karban tartatik.

Kecskemét: Az épület jó karban tartatik.

Kalocsa: Az épületben a legjobb rend van.

Vácz: Épület jó, de az iskolai padok a legrosszabbak; a 7. és 8. osztály számára uj helyiség készült, továbbá egy természetrajzi szertár és egy tanári szoba.

Félegyháza: Az épületben (régi) változás nem történt.

Országos köznevelészeti egylet: magánintézete bérházban van elhelyezve.

Digitized by Google

V. A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtár		Szertárak									Észrevétel
	Tanári	Ifjúsági	Állattani	Növénytani	Ásványtani	Természettani	Vegytani	Földrajzi	Éremtani	Tornaszertár	Rajzszertár	
Budapest II. kerület	9939 db.	—	8890 db.	2900 db.	7368 db.	320 db.	137	133 db.	467 db.	—	—	Jelen status
			122 db. tábla									
Budapest IV. kerület	—	—	82 darab			8 darab		—	—	—	—	Gyarapodás
Budapest V. kerület	1500 db.	1501 db.	3055 darab			—	663 db.	70 db.	—	167 db.	1308 db.	Jelen status
Székesfehérvár	50 műv.	73 műv.	757 darab			26 db.	—	—	40 db.	—	—	Szaporodás
Esztergom *)	3211 kötet	2681 kötet	—	—	—	453 db.	—	—	—	—	—	Jelen status
Jászberény	400 frt keretén belül gyarapodott											Gyarapodás
Kecskemét	50 gyarapodás	40 gyarapodás	—	—	10 db.	10 db.	—	—	11 db.	—	—	Gyarapodás
Kalocsa	—	—	22 darab			12 db.	—	—	—	—	—	Gyarapodás
Vácz	—	—	egy csiga s egy kagylógyüjtemény			20	—	—	—	—	—	Gyarapodás
Félegyháza	—	—	—	—	12 db.	—	—	—	11 db.	—	—	Gyarapodás
Országos közn. egyesület	1144 kötet	—	7636 darab			429 db.	—	—	—	—	164 db.	Jelen status

*) Fölszerelésre ezen tanévben 5104 frt 80 kr. fordittatott.

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások						Bevétel	
		tanári fizetésre	építkezésre	fűtésre, világításra stb.	szertárakra	a könyvtárra	vegyesekre	tandíjakból	fölvételi díjakból
Budapest II. kerület	A tanulmányi alapból	31625 forint	—	3505 forint	626 frt 50 kr.		859 frt	3552 frt	266 frt 70 kr.
Budapest IV. ker.	Kegyesrend és tanulmányi alap	A tanulmányi alap terhére a kiadás 3850 forint						6141 frt	443 frt
Budapest V. kerület	Tanulmányi alap	34700 frt	—	3455 frt 44 kr.	1492 frt 90 kr.	—	—	4746 frt	407 frt 40 kr.
Székesfehérvár	A zirczi cisterczita-rend	—	—	459 frt 58 kr.	416 frt 24kr.	183 frt	—	4955 frt	
Esztergom	A pannonhalmi szt. benedekr.	26316 frt	—	926 frt	5104 frt		—	—	—
Jászberény	A főgymnasium alaptőkéjének kamataiból	12530 frt	300 frt	300 frt	200 frt	218 frt	300 frt	2032 frt	218 frt
Kecskemét	Kegyesrend és a róm. kath. hitközség által	fizetés nincs	az egyház viseli		227 frt 36 kr.		415 frt 58 kr.	—	—
Kalocsa	Az összes költségeket a rendház viseli, a számadás alól felsőbb rendeletek által föl van mentve								
Vácz	A kegyesrend és a tanulmányi alap	2450 frt	—	—	—	—	—	1934 frt	167 frt 70 kr.
Félegyháza	A városi pénztárból	Összes kiadás 3926 frt						141 frt 90 kr.	
Országos köznevelési egylet magán középtanodája	Az összes kiadások magánpénztárból fedeztetnek								

Digitized by Google

II.

A pozsonyi kir. tankerület.

A pozsonyi tank. kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

I.

A gymnasiumok száma.	
Főgymnasium	Gymnasium
3.	5. (négyosztályu)
A gymnasium helye és jellege.	A gymnasium föntartója.
Pozsony, kir. kath. főgymnasium	Tanulmányi alap.
Nagyszombat, érseki kath. főgymnasium	Az esztergomi érsek.
Nyitra, kath. főgymnasium	Kegyes tanitórend és nyitrai püspök.
Szakolcza, kir. kath. gymnasium	Tanulmányi alap.
Léva, kegyesrendi kath. gymnasium	Léva városa.
Privigye, kegyesrendi kath. gymnasium	Tanulmányi alap, és más járulékok.
Pozsony-Szent-György, „ „	Kegyes tanitórend és a város.
Érsekujvár, szent-ferenczrendi kath. gymn.	Érsekujvár városa.

II.

A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve és helye.	Az intézet egyes osztályai								Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Pozsony, főgymnasium	81	60	64	61	44	53	27	28	418	13	—	
Nagyszombat, főgymnasium . .	88	66	63	47	74	58	27	20	443	33	—	
Nyitra, főgymnasium	98	87	47	45	46	33	24	20	400	21	—	Nyilvános és magán tanulókról szól.
Szakolcza, gymnasium	43	18	24	14	—	—	—	—	99	17	—	
Léva, gymnasium	69	53	47	28	—	—	—	—	197	12	—	
Privigye, gymnasium	40	20	25	19	—	—	—	—	104	—	14	
Pozsony-Szent-György, gymnasium	19	22	13	13	—	—	—	—	67	—	5	
Érsekujvár, gymnasium	72	48	32	23	—	—	—	—	175	—	22	

Digitized by Google

II. 2. 3. 4. 5.

A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása						Nyelvi viszonyok							A szülőknek polgári állása					Helybeliek	Vidékiek	Külföldiek
	róm. kath.	görög keleti	ágost. hitv.	helv. hitv.	izraelita	anglikán	magyar	német	magyar-német	magyar-tót	német-tót	tót	magyar-német-tót	értelmiség	önálló őstermelők	kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	személy szolg. tevők			
Pozsony	295	4	–	4	115	—	22	17	256	9	8	—	106	179	51	133	34	21	198	220	—
Nagyszombat	352	—	7	2	81	1	32	—	97	93	—	—	221	101	124	140	50	28	145	298	—
Nyitra	286	—	4	—	110	—	18	—	35	166	—	2	179	53	76	167	76	28	130	270	—
Szakolcza	65	—	15	—	19	—	—	—	—	38	11	19	31	17	15	52	8	7	51	48	—
Léva	122	—	13	21	41	—	52	—	40	77	28	—	—	29	24	106	22	16	88	109	—
Privigye	71	—	—	—	33	—	10	—	—	37	—	—	57	23	19	47	9	6	33	71	—
Pozsony-Szent-György	48	—	7	—	12	—	4	—	11	7	—	—	45	11	23	25	5	3	17	50	—
Érsekujvár	111	—	2	1	61	—	59	—	62	36	—	—	18	19	29	95	6	26	97	78	—

Digitized by Google

II. 6. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet neve	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Pozsony, főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 188⁰/₁	77	59	62	57	42	53	26	26	402
	Felsőbb osztályba léphet	65	43	53	46	27	45	18	26	323
	Javító vizsgálatot tehet	8	10	7	6	8	6	5	—	50
	Az osztályt ismételni tartozik	4	6	2	4	7	1	1	—	25
	Utóvizsgálatot tehet	—	—	—	2	—	2	5	—	9
Nagyszombat, főgymn.	Nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁	85	65	62	46	71	55	26	20	430
	Felsőbb osztályba léphet	59	50	47	42	47	53	23	20	341
	Az osztályt ismételni tartozik	15	4	4	—	9	—	1	—	33
	Javító vizsgálatot tehet	11	11	11	4	15	2	2	—	56
Nyitra, főgymnasium	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁	87	83	42	43	41	32	23	20	371
	Felsőbb osztályba léphet	49	51	26	32	34	29	19	19	259
	Javító vizsgálatot tehet	7	14	8	4	3	3	4	—	43
	Az osztályt ismételni tartozik	31	18	8	7	4	—	—	1	69
Szakolcza gymnasium	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁	40	18	22	14	—	—	—	—	94
	Felsőbb osztályba léphet	32	17	16	14	—	—	—	—	79
	Javító vizsgálatot tehet	6	1	3	—	—	—	—	—	10
	Az osztályt ismételni tartozik	2	—	3	—	—	—	—	—	5
Léva, gymnasium	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁	62	49	46	28	—	—	—	—	185
	Felsőbb osztályba léphet	39	33	44	28	—	—	—	—	144
	Javító vizsgálatot tehet	8	7	—	—	—	—	—	—	15
	Az osztályt ismételni tartozik	15	9	2	—	—	—	—	—	26
Privigye, gymnasium	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁ végén	36	20	25	19	—	—	—	—	100
	Felsőbb osztályba léphet	24	17	24	14	—	—	—	—	79
	Javító vizsgálatot tehet	4	2	1	3	—	—	—	—	10
	Az osztályt ismételni tartozik	8	1	—	2	—	—	—	—	11
Pozsony-Szent-György, gymn.	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁ végén	18	22	13	13	—	—	—	—	66
	Felsőbb osztályba léphet	12	16	12	13	—	—	—	—	53
	Javító vizsgálatot tehet	2	4	1	—	—	—	—	—	7
	Az osztályt ismételni tartozik	4	2	—	—	—	—	—	—	6
Érsekujvár, gymnasium	A nyilv. és magán tanulók száma 188⁰/₁	70	46	29	22	—	—	—	—	167
	Felsőbb osztályba léphet	51	37	27	21	—	—	—	—	136
	Javító vizsgálatot tehet	4	4	2	1	—	—	—	—	11
	Az osztályt ismételni tartozik	15	5	—	—	—	—	—	—	20

Digitized by Google

II. 7. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye.	Franczia nyelv	Eredmény	Olasz nyelv	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Műének	Eredmény	Zene	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Önképző kör tagjai	Eredmény
Pozsony, főgymnasium	9	elégs.	—	—	52	jó	157	jó	52	elégs.	—	—	—	—
Nagyszombat, főgymn.	115	elégs.	—	—	20	jeles	89	jeles	55	jó	—	—	120	jó
Nyitra, főgymnasium .	36	jó	31	jó	21	jó	90	jeles	—	—	—	—	32 rendes 46 pártoló	jó
Szakolcza, gymnasium .	—	—	—	—	—	—	80	jeles	30	jeles	58	jó	—	—
Léva, gymnasinm . . .	12	jó	—	—	31	jeles	183	elégs.	6	jó	—	—	—	—
Privigye, gymnasium .	—	—	—	—	—	—	38	jó	—	—	—	—	—	—
Pozs.-Sz. György gymn.	8	elégs.	—	—	17	jeles	49	jó	24	jó	—	—	—	—
Érsekujvár, gymn. . . .	5	elégs.	—	—	—	—	167	elégs.	—	—	—	—	—	—

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Jelentkezett	Visszalépett	Megvizsgált	Érett		Visszavettetett	Egyetemre szándékozik				Más pályára
	tanulók száma			jelesen	egyszerűen		theologia	jog	orvosi	bölcsészet	
Pozsony	26	—	26	6	16	4	2	10	5	3	6
Nagyszombat	17	—	17	2	13	2	2	5	4	—	6
Nyitra	19	—	19	2	17	—	5	2	7	1	4

II. 9. Egészségi állapot.

Pozsonyi főgymnasiumban: igen jó; 2 haláleset; a Pozsonyban járványos himlőben csak néhány gymnasiumi tanuló volt beteg, áldozatul egy sem esett.

Nagyszombati főgymnasiumban: jó; 1 haláleset.

Nyitrai főgymnasiumban: jó; 1 haláleset.

Szakolczai gymnasium: jó; 1 haláleset.

Lévai gymnasiúmban: kifogástalan.

Privigyei gymnasiumban: jó volt.

Pozsonyszentgyörgyi gymnasiumban: kielégitő.

Érsekujvári gymnasiumban: nem egészen kielégitő; roncsoló toroklob és torokgyik uralkodott; 2 haláleset.

Digitized by Google

10. 11. segélyezési ügy.

Az intézet helye	Ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege		Legnagyobb ösztöndij	Legkisebb ösztöndij		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt	frt	kr.	
Pozsony, főgymnasium	28	3661	60	315	40	—	A segélyegylet alaptőkéje: 11808 frt 76 kr. Az egylet a tanulók segélyezésére 613 frt 97 krt forditott. Deák Ferencz féle 25 frtos dijt 2 tanuló kapott. Az Eötvös-dij alapitványból, melynek tőkéje 1101 frt 17 krt tesz, 4 tanuló dijazására 45 frt adatott ki. A 34 frt 17 krnyi Kolmár József dijt 1 tanuló —, a Pásztéry-féle 67 frtos segélydijt 4 —, a Patek József-féle 11 frt 72 krnyi dijt 2 —, a Prachner-féle 5 frt 4 krnyi dijt 1 tanuló nyerte el. A Zsófia-alapitvány 75 frt 67 krnyi kamatjain ez idén is szegény tanulók javára tankönyvek vásároltattak. A pozsonyi *Magyar kör* ajándékozta 10 francos 2 arany 2 nem magyar ajku tanulónak adatott. Több szegény tanulót élelmeztek a pozsonyi Orsolya szüzek, a ferenciek, a Jézus társaság és a kapuczinus zárdák főnökségei. Palugyai Jakab és mások.
Nagyszombat, főgymnasium	30	4118	48	500	56	14	Esztergomi érsek kegyességéből 1 tanuló kapott 200 frtot. Esztergomi főkáptalantól 11 tanuló 480 frtot. Egyes jótevőktől 8 tanuló összesen 90 frtot. Azonkivül több szegény tanuló a Jézus társaság és szt. Ferencz rendi zárdában élelemmel láttatott el.
Nyitra, főgymnasium	93	3646 és 175 #	25	147	11	47 1/2	A Szt.-Ágoston nevü *segély-egylet* 187⁶/₇. óta van alakulóban. Az egylet 134 tanulót segélyezett tankönyv- és rajzeszközökkel. Több szegény tanuló a megyés püspök, a káptalan, papnövelde, kegyesrendi és szt.-Ferenczrendi társház stb. által élelmezés-, készpénz-, vagy ruhanemüekkel segélyeztetett.
Szakolcza, gymnasium	3	130	20	52 50 kr.	25	20	A *segélyegylet* 1875-ben kezdetett meg. Vagyona: 3850 frt 32 kr. Az egylet 7 tanulót élelmezéssel, 57-et tankönyvekkel segélyezett. 281 frt 10 kr. erejéig. A gymnasiumhoz kötött Koreska, Árbay, Thebery-Bársony, Pinkász és Schedy-féle alapitványokból 11 tanuló 59 frt 11 krban részesült.
Léva, gymnasium	6	530	—	120	60	—	Peck Ágoston-féle alapitványt 4 frt 80 krt 2 tanuló kapott. Jutalomösszegek: 6 drb arany, 6 drb ezüst frtos, 97 frt o. é. és 8 drb könyv.

Digitized by Google

Az intézet helye	Ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj		Legkisebb ösztöndíj		A segélyzés egyéb neme
		frt	kr.	frt	frt	kr.		
Privigye, gymnasium	2	200	—	100	100	—		A *segélyegylet* 1878-ban megalakult. Vagyona: 1758 frt 93 kr. A tanulók közt 36 frt értékü tankönyv osztatott ki használat végett. Üdvös működését az egylet csak akkor kezdheti meg, ha tőkéje 4000 frtra emelkedett.
Pozsony-szentgyörgy, gymnasium	—	—	—	—	—	—		
Érsekujvár, gymnasium	1	100	—	100	100	—		Segélyegylete nincsen. 17 tanuló 5 drb arany, 4 drb ezüst 2 frtos és 8 drb 1 frtos jutalomban részesült. Több szegény tanuló a plébánián és a Ferenczrendiek házában élelmezéssel láttatott el.

III. Tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetesek	nem szerzetesek
Pozsony, főgymnasium . . .	14	—	2	—	16	—	1
Nagyszombat, főgymnasium	1	2	—	12	2	—	13
Nyitra, főgymnasium	4	3	—	8	2	13	—
Szakolcza, gymnasium . . .	8	—	—	—	7	1	—
Léva, gymnasium	—	5	—	1	—	6	—
Privigye gymnasium	—	5	2	—	2	5	—
Pozsony-Szentgyörgy, gymn.	—	5	2	1	2	6	—
Érsekujvár, gymnasium . .	—	6	—	1	1	6	—

IV. Taneszközök.

1. Az épületek állapota.

Pozsonyi főgymnasium: változás nem történt, az épület kielégitő.

Nagyszombati főgymnasium: az épület megfelelő.

Nyitrai főgymnasium: az épület kielégitő.

Szakolczai gymnasium: a szt. Ferenczrendi házban lévő tanhelyiségek jó rendben tartatnak.

Digitized by Google

Lévai gymnasium: az iskolai helyiségek megfelelők.

Privigyei gymnasium: a tanhelyiségek átidomitásuk folytán jobban megfelelnek.

Pozsony-szent-györgyi gymnasium: az épületben kivánatos néhány téli ablak, kályha és külön rajzterem.

Érsekujvári gymnasium: az épület kielégitő.

2. A szertárak állapota.

Az intézet helye.	Könyvtárak			Muzeumok						Gyarapodás? Jelenlegi status?
	tanári	ifjusági	régi	természetrajzi	természettani vegytani	mennyiségtani	földrajzi	rajztani	régiségtani	
Pozsony, főgymnasium	4047 darab	3378 darab	9010 darab	10314 darab	968 darab	157 darab	223 darab	453 darab	644 darab	jelenlegi status
Nagyszombat, főgymnasium	7763 darab	599 kötet	—	1073 darab	127 darab	—	109 darab	—	710 132 ezüst darab	jelenlegi status
Nyitra, főgymnasium	2490 darab	1240 darab	—	12046 darab	450 darab	115 darab	132 darab	460 darab	4268 darab	jelenlegi status
Szakolcza, gymnasium	1113 kötet 1584 füzet	284 kötet 531 füzet	—	2977 darab	744 darab	torna 32 darab	86 darab	1081 darab	—	jelenlegi status
Léva, gymnasium	1471 darab	639 darab	—	3525 darab	373 darab	—	34 darab	—	524 darab	jelenlegi status
Privigye, gymnasium	56 darab	—	—	307 darab	—	—	12 darab	—	—	szaporodás
Pozsony-Szent-György, gymn.	308 darab	402 darab	—	2677 darab	193 darab	—	45 darab	—	421 darab	jelenlegi status
Érsekujvár, gymnasium	1628 darab	—	—	6102 darab	238 darab	—	55 darab	—	452 darab	jelenlegi status

Digitized by Google

V. A gymnasium költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások								Bevétel			
		tanári fizetésre		fütésre, világitásra stb.		szertár-, könyvtárakra		vegyesekre		tandijakból		fölvételi dijakból	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr
Pozsony, főgymnasium	A tanulmányi alapból.	24383	15	1090	56	1184	15	1003	96	3512	—	275	1(
Nagyszombat, főgymnasium	Esztergomi érsek által.	10300	—	1640	55	1030	86	1152	32	5118	50	256	—
Nyitra, főgymnasium	A kegyes tanitórend és nyitrai püspök által, kivéve a rajztanár (880 frt), tornamester (550 frt), tanszolga (400 frt) fizetése és 400 frt tanszerekre a tanulmányi alapból.	5030	—	975	—	1141	—	199	40	4008	—	264	6(
Szakolcza, gymnasium	A tanulmányi alapból.	11700	—	629	50	189	30	281	10	711	—	90	3(
Léva, gymnasium	A város által.	1170	—	198	70	712	48	110	63	1438	—	149	1(
Privigye, gymnasium	A tanulmányi alap és más járul.	3400	—	156	—	330	60	165	22	942	—	67	2(
Pozsony-Szent-György, gymnasium	A kegyes tanitórend és a város által; kivéve a rajztanár (500 frt), tornamester (300 frt) és tanszolga 200 frt fizetése a tanulmányi alapból.	1500	—	—	—	179	19	118	49	660	—	42	—
Érsekujvár, gymnasium	A város által.	4548	—	132	—	204	65	712	35	1247	—	—	—

Digitized by Google

III.

Győri kir. tankerület.

A győri tankerületi kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma.		
Főgymnasium	Gymnasium	Gymnasium
5	4 (6 osztályu)	6 (4 osztályu)
A gymnasium helye	A gymnasium jellege	A gymnasium föntartója.
Győr	kath. főgymnasium	A szent-benedek-rend
Nagy-Kanizsa	kath. főgymnasium	A kegy. tanitórend és a polg. közs.
Pécs	kath. főgymnasium	A zircz-cisterczita-rend
Sopron	kath. főgymnasium	A szent-benedek-rend
Szombathely	kath. főgymnasium	A csorna-prémontrei-rend
Kaposvár	állami gymnasium	A magyar kir. állam
Veszprém	kath. gymnasium	A kegy. tanitórend és a polg. közs.
Keszthely	kath. gymnasium	A csorna-prémontrei rend
Rév-Komárom	kath. gymnasium	A szent-benedek rend
Kőszeg	kath. gymnasium	A szent-benedek rend
Magyar-Óvár	kath. gymnasium	A kegyes tanitórend
Pápa	kath, gymnasium	A szent-benedekrend
Tata	kath. gymnasium	A kegyes tanitórend
Sopron . . . . . ,	magán reál-gymnasium	Csöndes J. Ferencz
Sopron	magán reál-gymnasium	Lähne Frigyes

II. 1. A tanulók száma osztályok szerint az 188⁰/₁ tanév elején.

Az intézet neve és helye	Az intézet egyes osztályai								Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.				
Győr, főgymnasium	93	77	55	50	64	54	36	31	460	—	4	
N.-Kanizsa, főgymnasium	56	39	57	43	59	39	43	31	367	—	5	
Pécs, főgymnasium	91	78	59	69	47	53	52	34	483	—	27	
Sopron főgymnasium	70	57	38	31	41	28	21	19	305	19	—	
Szombathely, főgymnasium . .	100	72	46	48	59	46	44	24	439	28	—	
Kaposvár, államgymnasium . .	61	59	36	47	22	18	—	—	243	—	1	
Veszprém, gymnasium	79	60	53	47	34	37	—	—	310	6	—	
Keszthely, gymnasium	18	22	14	16	—	—	—	—	70	—	8	
Komárom, gymnasium	50	47	32	22	—	—	—	—	151	—	2	
Kőszeg, gymnasium	62	38	32	22	—	—	—	—	154	2	—	
M.-Óvár, gymnasium	54	26	15	14	—	—	—	—	109	6	—	
Pápa, gymnasium	50	38	39	19	—	—	—	—	146	—	8	
Tata, gymnasium	63	30	30	24	—	—	—	—	147	25	—	
Sopron, Csöndes-féle gymn.	12	9	9	6	6	2	—	—	44	6	—	
Sopron, Lähne-féle gymnasium	9	6	10	2	6	—	—	—	33	—	—	
Összesen . . .	868	658	525	460	338	277	196	139	3461	92	55	

Digitized by Google

A tanulók száma, vallás, nyelv, szüleik polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása							Nyelvi viszonyok								A szülők polgári állása					Összesen	Helybeliek	Vidékiek
	Rom. kath.	görög kath.	görög keleti	ágostai hitv.	helvét hitv.	unitárius	izraelita	magyar	német	román	horvát	tót	szerb	külföldi	vend	értelmiségi	önálló őstermelők	önálló kereskedők s iparosok	magán tisztviselők	személyesen szolgálatot tev. s munkások			
Győr	329	—	—	14	4	—	113	425	27	—	4	4	—	—	—	111	83	177	56	33	460	162	298
Nagy-Kanizsa	220	—	—	3	6	—	138	352	7	—	5	1	—	2	—	123	186	—	—	58	367	120	247
Pécs	387	—	2	8	7	—	79	472	5	—	2	2	2	—	—	156	63	177	72	15	483	140	343
Sopron	297	—	—	3	—	—	5	168	121	—	14	2	—	—	—	89	77	75	37	27	305	53	252
Szombathely	312	—	—	3	3	—	121	428	10	—	1	—	—	—	—	110	91	149	41	48	439	142	297
Kaposvár	118	—	—	6	9	—	110	243	—	—	—	—	—	—	—	82	25	111	12	13	243	77	166
Veszprém	206	—	—	4	20	—	80	310	—	—	—	—	—	—	—	105	46	120	14	25	310	139	171
Keszthely	51	—	—	—	2	—	17	70	—	—	—	—	—	—	—	18	2	32	6	12	70	31	39
Komárom	74	—	—	5	24	—	48	142	5	—	—	3	—	1	—	37	19	76	9	10	151	79	72
Kőszeg	147	—	—	2	—	—	5	67	65	—	8	—	—	—	14	27	55	45	12	15	154	17	137
M.-Óvár	99	—	—	4	—	—	6	56	46	—	3	—	—	4	—	35	27	30	10	7	109	18	91
Pápa	97	—	—	3	1	—	45	136	10	—	—	—	—	—	—	28	10	90	4	14	146	98	48
Tata	96	—	—	1	17	—	33	140	4	—	—	3	—	—	—	38	25	75	—	9	147	83	64
Sopron (Csöndes-féle)	31	—	—	7	3	—	3	27	12	—	—	—	—	5	—	16	19	2	7	—	44	4	40
Sopron (Lähne-féle)	20	—	1	10	—	—	2	31	2	—	—	—	—	—	—	7	20	6	—	—	33	2	31
Összesen	2484	—	3	73	96	—	805	3067	314	—	37	15	2	12	14	982	748	1165	280	286	3461	3461	

Digitized by Google

II. 6. A tanulók előmenetelének kimutatása az 1880/1. tanév végén.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint								Összesen
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
Győr	Nyilvános és magántanulók .	81	71	53	47	54	51	33	31	421
	Felsőbb osztályba léphet . .	51	45	42	43	45	44	26	27	323
	Javító vizsgálatot tehet . . .	9	12	8	3	5	6	1	2	46
	Osztályt ismételni tartozik .	19	12	2	1	3	1	3	1	42
Nagy-Kanizsa	Nyilvános és magántanulók .	53	36	49	39	52	38	37	31	335
	Felsőbb osztályba léphet . .	33	29	37	22	34	29	29	28	241
	Javító vizsgálatot tehet . . .	4	6	3	10	10	6	6	2	47
	Osztályt ismételni tartozik .	16	1	9	7	8	3	2	1	57
Pécs	Nyilvános és magántanulók .	80	73	57	64	37	52	47	33	443
	Felsőbb osztályba léphet . .	50	48	43	49	23	42	41	33	329
	Javító vizsgálatot tehet . . .	14	13	6	9	7	3	5	—	57
	Osztályt ismételni tartozik .	15	10	8	6	6	5	1	—	51
Sopron	Nyilvános és magántanulók .	65	56	38	30	39	28	19	18	293
	Felsőbb osztályba léphet . .	41	36	26	27	34	22	14	18	218
	Javító vizsgálatot tehet . . .	8	11	6	4	3	5	5	—	42
	Osztályt ismételni tartozik .	13	9	4	—	2	1	—	—	29
Szombathely	Nyilvános és magántanulók .	97	68	44	46	52	45	42	23	417
	Felsőbb osztályba léphet . .	79	54	35	34	39	38	39	20	338
	Javító vizsgálatot tehet . . .	5	9	6	5	4	2	1	2	34
	Osztályt ismételni tartozik .	13	3	3	7	7	2	—	—	35
Kaposvár	Nyilvános és magántanulók .	53	53	31	46	20	17	—	—	220
	Felsőbb osztályba léphet . .	44	49	28	43	18	14	—	—	196
	Javító vizsgálat tehet	4	1	2	2	1	3	—	—	13
	Osztályt ismételni tartozik .	5	3	1	1	1	—	—	—	11
Veszprém	Nyilvános és magántanulók .	71	58	50	45	31	37	—	—	292
	Felsőbb osztályba léphet . .	49	51	44	43	31	37	—	—	255
	Javító vizsgálatot tehet . . .	5	5	4	2	—	—	—	—	16
	Osztályt ismételni tartozik .	17	2	2	—	—	—	—	—	21
Keszthely	Nyilvános és magántanulók .	17	22	13	13	—	—	—	—	65
	Felsőbb osztályba léphet . .	13	18	8	13	—	—	—	—	52
	Javító vizsgálatot tehet . . .	1	2	5	—	—	—	—	—	8
	Osztályt ismételni tartozik .	3	2	—	—	—	—	—	—	5

Digitized by Google

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint								Összesen
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
Komárom	Nyilvános és magántanulók	48	44	32	22	—	—	—	—	146
	Felsőbb osztályba léphet .	30	39	26	20	—	—	—	—	115
	Javító vizsgálatot tehet . .	4	2	3	2	—	—	—	—	11
	Osztályt ismételni tartozik .	14	3	3	—	—	—	—	—	20
Kőszeg	Nyilvános és magántanulók	59	37	32	22	—	—	—	—	150
	Felsőbb osztályba léphet .	41	37	27	20	—	—	—	—	125
	Javító vizsgálatot tehet . .	10	—	4	—	—	—	—	—	14
	Osztályt ismételni tartozik .	8	—	1	2	—	—	—	—	11
M.-Óvár	Nyilvános és magántanulók	47	25	14	14	—	—	—	—	100
	Felsőbb osztályba léphét .	29	25	11	13	—	—	—	—	78
	Javító vizsgálatot tehet . .	10	—	2	—	—	—	—	—	12
	Osztályt ismételni tartozik .	8	—	1	1	—	—	—	—	10
Pápa	Nyilvános és magántanulók	44	37	39	19	—	—	—	—	139
	Felsőbb osztályba léphet .	24	37	34	19	—	—	—	—	114
	Javító vizsgálatot tehet .	8	—	4	—	—	—	—	—	12
	Osztályt ismételni tartozik .	12	—	1	—	—	—	—	—	13
Tata	Nyilvános és magántanulók	56	26	29	24	—	—	—	—	135
	Felsőbb osztályba léphet .	36	23	21	24	—	—	—	—	104
	Javító vizsgálatot tehet .	5	2	3	—	—	—	—	—	10
	Osztályt ismételni tartozik .	15	1	4	—	—	—	—	—	20
Sopron (Csöndesfélé)	Nyilvános és magántanulók	12	7	8	6	6	2	—	—	41
	Felsőbb osztályba léphet .	10	6	6	6	6	2	—	—	36
	Javító vizsgálatot tehet .	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	Osztályt ismételni tartozik .	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Sopron (Lähnefélé)	Nyilvános és magántanulók	9	6	10	2	6	—	—	—	33
	Felsőbb osztályba léphet .	7	5	9	2	6	—	—	—	29
	Javító vizsgálatot tehet .	2	1	1	—	—	—	—	—	4
	Osztályt ismételni tartozik .	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Jegyzet. A vizsgálatlanul maradt tanulók száma: Győrött 10, Kanizsán 2, Pécsett 6, Sopron (főgymn.) 3, Szombathelyen 7, Sopronban (Csöndesnél) 1.

Digitized by Google

II. 7. Rendkivüli tárgyak, önképzőkörök.

Az intézet helye	Franczia nyelv.		Ének.		Zene.		Gyorsirás.		Önképzőkör.	
	A tanulók száma	Eredmény	A tanulók száma	Eredmény	A tanulók száma	Eredmény	A tanulók száma	Eredmény	A tanulók száma	Eredmény
Győr	11	kielégitő	109	kielégitő	32	—	53	kielégítő	—	—
N.-Kanizsa	36	jó	46	jó	10	jó	28	jó	150	jó
Pécs	34	kielégitő	45	igen jó	—	kezdők	—	—	62	jó
Sopron	21	jó	41	jó	—	—	—	—	—	—
Szombathely . . .	21	kielégitő	115	kielégitő	—	—	11	kielégitő	147	kielégitő
Kaposvár	6	jó	—	—	—	—	65	kielégitő	—	jó
Veszprém	24	jeles	90	jeles	—	—	31	jeles	67	—
Keszthely	—	—	64	kielégitő	—	—	—	—	—	—
Komárom	23	kielégitő	83	kielégitő	—	—	—	—	—	—
Kőszeg	—	—	150	jó	—	—	—	—	—	—
M.-Óvár	—	—	47	jó	—	—	—	—	—	—
Pápa	—	—	47	kielégitő	—	—	—	—	—	—
Tata	19	elégséges	71	jó	—	—	10	jó	—	—
Sopron (Csöndes) .	38	jó	28	jó	9	jó	—	—	—	—
Sopron (Lähne) . .	33	kielégitő	20	jó	25	jó	12	jó	—	—

Digitized by Google

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Írásbelin visszautasittatott	Érett		Egyetemre szándékozik				Müegyetemre	Más pályára
			jelesen	egyszerüen	theologiára	jogra	orvosira	bölcsészetre		
Győr	30	1	5	19	17	—	4	3	—	—
N.-Kanizsa	24	—	5	15	7	6	4	1	—	2
Pécs	33	1	3	23	10	9	—	1	—	6
Sopron	15	2	2	10	2	1	3	1	1	4
Szombathely	23	—	3	15	7	4	1	3	1	2

II. 9. Egészségi állapot.

Győri főgymnasiumban: kielégitő; 3 haláleset.

N.-kanizsai főgymnasiumban: jó; 1 haláleset.

Pécsi főgymnasiumban: csekélyebb mérvü himlőbajon kivül kielégitő; 2 haláleset.

Soproni főgymnasiumban: kisebb foku himlőjárványt leszámitva, jó; 3 haláleset.

Szombathelyi főgymnasiumban: jó; 2 haláleset.

Kaposvári gymnasium: jó; 1 haláleset.

Veszprémi gymnasiumban: kielégitő; 1 haláleset.

Keszthelyi gymnasiumban: jó.

Komáromi gymnasiumban: jó.

Kőszegi gymnasiumban: jó.

Magyar-óvári gymnasiumban: elég jó.

Pápai gymnasiumban: jó.

Tatai gymnasiumban: kielégitő.

Csöndes-féle magán-gymnasiumban: kedvező.

Lähne-féle magán-gymnasiumban: 1 haláleset.

Digitized by Google

II. 10. 11. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj		Legkisebb ösztöndíj		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt		frt	kr.	
Győr	20	2820	—	200		60	—	A Deák-segélyzőegylet évi jövedelme volt 142 frt 64 kr, ebből ruházatra, könyvekre, pénzbeli segélyezésre, bélyegekre kiadatott 142 frt 35 kr. — A szt.-mártoni főapát 8 tanulónak 100—100 frtos ösztöndíjat adott. — A győri püspök több tanulót készpénz- és élelmezéssel segélyezett.
N.-Kanizsa	5	750	—	200		60	—	A segélyző-egyesület kamatozó tőkéje 2769 frt 68 kr. melyből 680 frt 82 kr. lett fölhasználva; könyvtára iskolai könyvekből áll. A magán ösztöndíjak után 113 frt 90 kr. lett kiosztva.
Pécs	51	2454	29	200		20	—	A segélyző-egyesület tőkéje 2007 frt 48 kr., melynek kamataiból 128 frt 89kr. fordittatott segélyezésre. Könyvtárában van 259 kötet, 1 atlasz, 3 rajzszer és több térkép.
Sopron	15	1291	—	150		25	—	Az Eszterházy Pál-féle és Fekésházi alapitvány kamataiból jutalomkönyvek osztattak ki.
Szombathely	14	1662	50	200		50	—	A segélyző-egylet jövedelme volt 795 frt 14 kr., melyből 602 frt 93 kr. 55 tanuló segélyezésére lett forditva. Szabó Imre megyés püspök 12 tanulónak élelmezést, Simon Vincze csornai prépost 4 tanulónak 80—80 frtos évi kegypénzt adott.
Kaposvár	—	—	—	—		—	—	25 tanuló közt magánalapitványok után 415 frt lett kiosztva. Nemes József, bőszénfai plebános 2 db. ezüstórát, Kunfi Adolf 5—5 frtot. egy névtelen 5 frtot adott át az igazgatóságnak jó tanulók jutalmazására. Freystadtler Vilmos élelmet adott több tanulónak.
Veszprém	11	845	—	100		60	—	A veszprémi főt. káptalan és a jótékony nőegylet több szegény tanulót részesitett anyagi segélyben.

Digitized by Google

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj		Legkisebb ösztöndíj		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt		frt	kr.	
Keszthely	—	—	—	—		—	—	Magánalapitvány kamatai után 6 tanuló 210 frtot kapott, 24 ezüst frtot 4 tanuló, 1 drb. aranyat 1 tanuló hasonlólag magánalapitvány után. Simon Vincze prépost 1 tanulónak 80 frtot, 4 tanulónak 1—1 db. aranyat adományozott.
Komárom	25	4290	—	180		30	—	Magánalapitvány kamataiból 4 tanuló élvezett egyenkint 6 frt 30 krt.
Kőszeg	2	205	—	105		100	—	Magánalapitvány kamataiból 96 frtot kapott 3 tanuló. A takarékpénztár 40 frtot adott tankönyvekre. A Fekésházy-alapitványból jutalomkönyvek osztattak ki. Chernel Kálmán 4 frtot, egy névtelen pedig 2 db. magyar ezüst frtot adott jutalmazásra.
M.-Óvár	—	—	—	—		—	—	A „Nunkovits"-féle 19268 frt 15 kr. alapitványnak 840 frt kamatját 25 tanuló élvezte; a 2000 frtos Szabe-féle alapitvány 100 frt kamatját 1 tanuló kapta meg. Mosonymegye és a mosonyi takarékpénztár tanszerekre pénzbeli segélyt nyujtottak.
Pápa	—	—	—	—		—	—	A segélyző „Szulpicz"-egyesület vagyona 3691 frt 25 kr., melynek kamataiból tankönyvek vásároltatnak és pénzbeli segélyezések történnek.
Tata	3	430	—	150		80	—	Magánalapitványi összeg után 19 tanuló 443 frt 41 krt élvezett. Egyes emberbarátok készpénz- és élelmezéssel több tanulót segélyeztek.

Digitized by Google

III. A tanárok állapota.

Általános kimutatás.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	oklevelesek	nem oklevelesek	oklevelesek	nem oklevelesek		szerzetesek	nem szerzetesek
Győr	8	7	2	—	2	15	—
N.-Kanizsa . . .	8	4	3	—	3	12	—
Pécs	7	2	—	6	2	13	—
Sopron	5	2	—	8	1	14	—
Szombathely . .	9	6	—	—	2	12	1
Kaposvár	8	—	2	—	9	—	1
Veszprém	5	4	—	7	2	9	—
Keszthely	3	—	—	2	3	6	1
Komárom	2	5	1	—	1	7	—
Kőszeg	3	3	2	—	2	6	—
M.-Óvár	—	4	1	3	1	7	—
Pápa	1	5	1	—	1	6	—
Tata	—	6	2	—	2	6	—
Sopron (Csöndes)	—	—	6	5	9	—	2
Sopron (Lähne .	—	—	6	6	8	—	4

IV. Tanészközök.

1. Az épületek állapota.

Győri főgymnasium: az épület meglehetős; egyes tantermek azonban szükek. Átalakitása igen kivánatos, főleg a rajzolás és természettudományi oktatás czéljából.

N.-kanizsai főgymnasium: az épület jó karban van; az elemi osztály eltávolitása igen kivánatos.

Pécsi főgymnasium: az épület teljesen jó karban van.

Soproni főgymnasium: a díszes, uj épület semmi hiányt sem mutat.

Szombathelyi főgymnasium: jó karban van; a két különálló egymástól távol eső épületnek egyesitése igen czélszerü lenne.

Kaposvári gymnasium: jó rendben van.

Veszprémi gymnasium: nem esik szigorubb kifogás alá.

Keszthelyi gymnasium: változás nem történt.

Komáromi gymnasium: a czélnak megfelel.

Kőszegi gymnasium: nem kifogásolható.

M.-óvári gymnasium: a czélnak megfelel; egyes tantermek célszerü butorzatot kaptak

Pápai gymnasium: jó karban van.

Tatai gymnasium; jó állapotban van.

Csöndes-féle Sopronban: teljesen czélszerü.

Lähne-féle Sopronban: a tanczéloknak megfelelő.

Digitized by Google

IV. 2. A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtárak		Szertárak						Gyarapodás?
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtani	vegytani	természettani	régiségtani	
	darabszám								
Győr	74	42	118	10	22	—	42	214	igen
N.-Kanizsa	107	53	2	—	6	1	15	53	„
Pécs	88	156	53	92	26	—	20	285	„
Sopron	139	138	137	—	11	7	51	—	„
Szombathely	102	70	40	—	130	—	30	90	„
Kaposvár	71	78	35	2	144	—	—	—	„
Veszprém	42	68	1	60	—	—	—	1	„
Keszthely	310	19	5	—	—	—	5	—	„
Komárom	338	61	—	—	—	—	—	71	„
Kőszeg	26	12	8	60	42	20	15	149	„
M.-Óvár	44	49	5	—	—	—	—	3	„
Pápa	39	28	16	—	5	—	3	40	„
Tata	63	45	2	—	32	78	—	80	„
Sopron (Csöndes-é)	czélszerüen föl van szerelve.								
Sopron (Lähne-é)	czélszerüen föl van szerelve.								

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások						Bevétel	
		tanári fizetésre	építkezésre	fűtésre, világításra	szertárakra	könyvtárra	vegyesekre	tandijakból	felvételi díjakból
Győr	A szt.-Benedekrend pénztárából.	700 frt	5706 frt		1363 frt		—	2888 frt	251 frt
N.-Kanizsa	A kegyesrend pénztárából és a községiből.	6400 frt	1000 frt		240 frt	350 frt	50 frt	3840 frt	174 frt
Pécs	A cisterczitarend pénztárából.	25000 frt	—	—	423 frt	355 frt	—	4160 frt	
Sopron	A szt.-Benedekrend pénztárából.	—	700 frt		950 frt	365 frt	—	2240 frt	140 frt
Szombathely	A prémontrei rend pénztárából.	—	—	—	1863 frt	230 frt	—	3537 frt	156 frt
Kaposvár	Az állami pénzt. és alapitvány után.	14300 frt	—	520 frt	158 frt	117 frt	—	1980 frt	151 frt
Veszprém	A kegyesrend pénztárából, községi járulékból és az állam pénztárából.	2400 frt	—	1169 frt	32 frt	98 frt	—	2250 frt	155 frt
Keszthely	A prémontrei rend pénztárából.	—	—	—	157 frt	160 frt	650 frt	5 frt egy-egy tanulótól.	1 frt egy-egy tanulótól.
Kőszeg	A szt.-Benedekrend pénztárából.	rajz, ének, torna, 750 frt	—	—	342 frt		228 frt	—	72 frt
M.-Óvár	A kegyesrend pénztárából, állami s községi járulékból.	torna és rajz 480 frt	984 frt		—	163 frt	—	1068 frt	94 frt
Pápa	A szt.-Benedekrend pénztárából.	—	—	—	68 frt	125 frt	—	—	—
Tata	A kegyesrend és állam pénztárából (1690 frt).	800 frt	690 frt		200 frt		—	1195 frt	121 frt
Csöndes Sopronb. Lábne	Magán tanintézetek.								

Digitized by Google

IV.

Beszterczebányai tankerület.

A beszterczebányai kir. tankerületi főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma.		
Főgymnasium	Gymnasiumok hat osztálylyal	Gymnasium négy osztálylyal
3.	1.	3.
A gymnasium helye	A gymnasium jellege	A gymnasium fentartója
Beszterczebánya	kir. kath. főgymnasium.	A tanulmányi alap.
Losoncz	állami főgymnasium.	Az állam.
Rózsahegy	kegyestanitórendi négy osztályu gymnasium.	Rózsahegy városa, a kegy. tanitórend, s a tanulmányi alap.
Selmeczbánya	kir. kath. hatoszt. gym. kegy.-rendi és világi tanárokkal.	A tanulmányi alap.
Trencsén	kir. kath. főgymn. kegyesrendi és világi tanárokkal.	A tanulmányi alap.
Trsztena	kir. kath. négyosztályu gymnasium.	A tanulmányi alap.
Zsolna	kir. kath. négyosztályu gymnasium.	A tanulmányi alap.

II. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve és helye	Az intézet egyes osztályai											Összesen	Növekedés	Fogyás	Észrevétel
	Előkészitő	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Beszterczebányai főgymnasium	24	41	42	31	34	56	53	57	46	35	21	440	37	—	A tanulók számábanvalamenynyi beirt tanuló benfoglaltatik. A többi táblában a tanulók száma a tanév végéről van véve.
Losonczi főgymnasium	—	63	—	55	—	40	37	30	20	24	12	281	—	30	
Rózsahegyi gymnasium	—	44	—	40	—	33	33	—	—	—	—	150	—	13	
Selmeczbányai gymnasium	—	60	—	45	—	32	23	18	17	—	—	195	19	—	
Trencséni főgymnasium	—	33	32	62	—	47	39	25	25	21	11	295	—	9	
Trsztenai gymnasium	—	31	—	31	—	20	22	—	—	—	—	104	—	3	
Zsolnai gymnasium	—	54	—	38	—	26	24	—	—	—	—	142	5	—	
Összesen	24	326	74	302	34	254	231	130	108	80	44	1607	61	55	

A beszterczebányai főgymnasiumon előkészitő osztály van engedélyezve, oly tanulók számára, kiknek a III. elemi iskola bevégezteig nem volt alkalmuk a magyar nyelvet, mely a gymnasium tannyelve, tanulni. (Bővebben lásd a IX. jelentést.)

Digitized by Google

III. A tanulók száma vallás, nyelvi viszonyok, szülőik polgári állása és lakhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása szerint				Nyelvi viszonyok szerint							A szülők polgári állása szerint					Helybeliek	Vidékiek	Külföldiek
	róm. kath.	ágost. evang.	helv. evang.	izraelita	magyar	magyar-német	magyar-tót	magyar-német-tót	német	tót	német-tót	értelmiségi	önálló őstermelők (földbirt és bérlők.)	önálló kereskedők és iparosok	magántisztviselők	személyes szolgálatot tevők és munkások			
Beszterczebánya	276	36	—	94	25	35	98	218	3	17	10	140	52	176	13	25	131	273	2
Losoncz	71	49	30	104	102	61	38	53	—	—	—	55	57	113	24	5	105	143	6
Rózsahegy	70	11	—	61	2	5	41	48	—	24	22	36	37	50	—	19	47	95	—
Selmeczbánya	175	—	1	7	11	10	86	76	—	—	—	44	16	40	35	48	76	107	—
Trencsén	119	10	—	137	4	28	66	168	—	—	—	74	33	121	24	14	81	172	13
Trsztena	70	1	—	27	—	1	47	29	—	17	4	13	56	24	—	5	17	81	—
Zsolna	69	—	—	55	—	9	29	52	—	14	4	34	18	66	1	5	35	89	—
Összesen	850	107	31	485	144	149	405	644	19	72	40	396	269	590	97	121	492	960	21

A losonczi gymnasiumon a *tannyelv* a magyar. A beszterczebányai főgymnasiumon szintén a magyar az I. A. osztályban a tót nyelvnek, az I. B. osztályban a német nyelvnek segitségével. A többi gymnasiumon szintén a magyar az I. osztályban a tót és német nyelv segitségével.

Digitized by Google

IV. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint								Összesen
		Előkészitő	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	
Beszterczebánya	A nyilvános és magántanulók száma 1880/1 év végén	24	78	62	50	50	52	40	32	18	406
	Felsőbb osztályba léphet	23	63	54	39	42	45	39	25	17	347
	Javitó vizsgálatot tehet	1	2	5	4	2	3	1	7	—	25
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	13	3	7	6	4	—	—	1	34
Losoncz	A nyilv. és magántanulók száma 1880/1 év végén	—	56	48	36	35	27	20	21	11	254
	Felsőbb osztályba léphet	—	50	39	33	28	24	17	19	11	221
	Javitó vizsgálatot tehet	—	1	2	2	2	—	3	—	—	10
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	5	7	1	5	3	—	2	—	23
Rózsahegy	A nyilv. és magántanulók száma 1880/1 év végén	—	41	35	33	33	—	—	—	—	142
	Felsőbb osztályba léphet	—	30	28	24	28	—	—	—	—	113
	Javitó vizsgálatot tehet	—	3	2	6	—	—	—	—	—	11
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	8	5	—	5	—	—	—	—	18
Selmeczbánya	A nyilv. és magántanulók száma 1880/1 év végén	—	54	44	31	22	17	15	—	—	183
	Felsőbb osztályba léphet	—	39	33	30	19	15	12	—	—	148
	Javitó vizsgálatot tehet	—	6	8	—	3	2	2	—	—	21
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	9	3	1	—	—	1	—	—	14
Trencsén	A nyilv. és magántanulók száma 1880/1 év végén	—	60	55	42	34	22	23	20	10	266
	Felsőbb osztályba léphet	—	49	46	33	29	17	17	16	10	217
	Javitó vizsgálatot tehet	—	2	3	4	2	—	—	1	—	12
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	9	6	5	3	5	6	3	—	37
Trsztena	A nyilv. és magántanulók száma 1880/1 év végén	—	27	29	20	22	—	—	—	—	98
	Felsőbb osztályba léphet	—	17	25	17	18	—	—	—	—	77
	Javitó vizsgálatot tehet	—	4	1	2	3	—	—	—	—	10
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	6	3	1	1	—	—	—	—	11
Zsolna	A nyilv. és magántanulók száma 1880 1 év végén	—	48	33	23	20	—	—	—	—	124
	Felsőbb osztályba léphet	—	35	24	18	15	—	—	—	—	92
	Javitó vizsgálatot tehet.	—	2	7	2	2	—	—	—	—	13
	Az osztályt ismételni tartozik .	—	11	2	3	3	—	—	—	—	19

Digitized by Google

V. A rendkivüli tantárgyaknál a tanulók száma és előmenetele.

Az intézet helye	Tót nyelv	Eredmény	Franczia nyelv	Eredmény	Gyorsírás	Eredmény	Rendkivüli rajz	Eredmény	Ének	Eredmény	Zene	Eredmény	Önképző kör
Beszterczebánya .	52	elégs.	35	jó	33	elégs.	54	elégs.	42	elégs.	31	elégs.	Csak olvasókör volt heti 2 órával. A szükséges utasitást az önképzésre s e munkálkodás ellenőrzését a tanárok rendes óraikon végezték.
Losoncz	—	—	10	elégs.	—	—	—	—	248	elégs.	—	—	—
Rőzsahegy	10	elégs.	11	elégs.	10	elégs.	—	—	64	elégs.	—	—	—
Selmeczbánya . .	—	—	7	elégs.	37	elégs.	—	—	36	elégs.	—	—	—
Trencsén	—	—	16	elégs.	48	jó	24	elégs.	52	jó	10	elégs.	Volt egy gyakorló iskola a magyar irodalom tanárának vezetése alatt, heti egyszeri összejövetellel, a stilus bővebb gyakorlására, melyben a két felső osztály tanulói vettek részt.
Trsztena	—	—	—	—	—	—	—	—	85	elégs.	—	—	—
Zsolna	26	elégs.	—	—	—	—	55	elégs.	33	elégs.	18	elégs.	—
Összesen	68	—	79	—	128	—	133	—	560	—	65	—	—

VI. Az érettségi vizsgálatok.

Az intézet helye	Jelentkezett	Az irásbelin viszszavettetett	Érettnek nyilvánittatott		Egyetemre szándékozik				Műegyetemre			Más pályára
			jelesen	egyszerüen	theologiára	jogra	orvosi szakra	bölcsészeti szakra	épitészeti	mérnökgépszi	vegyészi szakra	
Beszterczebánya	16	—	3	11	—	3	5	1	1	1	—	Katonai 1 Gazdászati 2
Losoncz	11	—	2	8	—	2	3	1	1	—	—	Katonai 1 Gazdászati 1 Pénzügyi 1
Trencsén	10	—	3	5	—	2	3	1	—	—	—	Gazdászati 1
Összesen	37	—	8	24	—	8	11	3	2	1	—	7

Digitized by Google

VII. Egészségi állapot.

A *beszterczebányai főgymnasiumon* kielégitő. Járványos betegség és halálozás nem fordult elő.

A *losonczi főgymnasiumon* kielégitő. Járványos betegség nem fordult elő az iskolában. Halálozási eset 3 volt.

A *rózsahegyi gymnasiumon* kielégitő.

A *selmeczbányai főgymnasiumon* kielégitő. 1 halálozási eset fordult elő.

A *trencséni főgymnasiumon* kielégitő. Sem járványos betegségek, sem halálozás nem fordult elő.

A *trsztenai gymnasiumon* jó volt. Halálozási eset nem fordult elő.

A *zsolnai gymnasiumon* türhető.

VIII. Segélyzési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege		Legnagyobb összeg	Legkisebb összeg		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt	frt	kr.	
Beszterczebánya	34	2209	15	150	6	30	A főgymnasium mellett önálló segélyző egyesületnek 11,926 frt 9 kr. alaptőkéje van. 47 tanuló részint ingyen, részint mérsékelt áron élelemmel, többen gyógyszerekkel láttattak el. Az egyesület a lefolyt tanévben segélyzésre 1124 frt 34 krt adott ki.
Losoncz	—	—	—	—	—	—	A segélyző egyesület vagyona 12430 frt 65 kr. 46 tanuló segélyeztetett részint élelemmel, részint gyógykezeléssel. Az egyesület ez évben segélyzésre forditott 1282 frt 15 krt. A losonczi helv. evang. egyház 123 frt 30 kr., s az ágost. evang. egyház 34 frt 80 kr. jutalmat osztott ki,
Rózsahegy	1	120	—	—	—	—	Néhány emberbarát néhány jó tanulónak jutalmat adott.
Selmeczbánya	10	1144	—	300	60	—	A segélyző egyesület 495 frt 50 krt forditott néhány tanuló élelmezésére és ruházására.
Trencsén	20	1439 és 50 arany	20	150	25	20	A segélyző egyesület alapvagyona 11074 frt 41 kr. Élelmeztetett 19 tanuló részint ingyen, részint mérsékelt áron. Segélyzésre forditott az egyesület ez évben 1320 frtot. Több tanuló iskolai könyvvel lett ellátva.
Trsztena	6	185	—	32	25	—	A segélyző intézet alapvagyona 10339 frt 93 kr. 20 tanuló segélyeztetett élelemmel. A segélyző intézet 940 frt 50 krt forditott ez évben a segélyzésekre.
Zsolna	16	1383	20	285	25	20	
Összesen	87	6480 és 50 arany	55	—	—	—	

Digitized by Google

IX. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak		Megjegyzés
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetesek	nem szerzetesek	
Beszterczebánya	12	—	6	—	16	—	2	Ezeken kivül 1 evang., 1 izr., rk. hittanár és 2 melléktanitó (tornára és zenére).
Losoncz	10	1	2	—	13	—	—	Ezeken kivül 2 próbatanárjelölt. 1 róm. kath., 1 ág. evang., 1 izr., rendk. hittanár és 1 melléktanitó (énekre). Egy rendes tanár mint régi tanár a vizsgálat alól föl van mentve.
Rózsahegy	2	—	1	3	2	4 kegyesrendi	—	Ezeken kivül 1 evang., 1 izr. rk. hittanár és 1 melléktanitó (tornára és énekre).
Selmeczbánya	3	—	4	3	7	2 kegyesrendi	1	Ezeken kivül 1 evang., 1 izr. rk. hittanár és 1 melléktanitó (tornára).
Trencsén	5	1	6	3	10	5 kegyesrendi	—	Ezeken kivül 1 evang., 1 izr. rk. hittanár és 1 próbatanárjelölt.
Trsztena	5	—	2	—	5	1 Ferencz-rendi	1	Ezeken kivül 1 izr. rendkivüli hittanár.
Zsolna	4	—	2	1	4	3 Ferencz-rendi	—	Ezeken kivül 1 izr. rk., hittanár és 1 melléktanitó (énekre).
Összesen	41	2	23	10	57	15	4	Próbatanárjelölt 3, rk. hittanár 14, melléktanitó (torna, ének és zenére) 6.

X. Tanneszközök.

1. Az épületek állapota

1. A *beszterczebányai kir. főgymnasium* épületét tulajdonosa, Beszterczebánya városa ép most bővitette ki, körülbelöl 25000 forinton. Van benne 11 tanterem, 1 rajzterem, 1 tornacsarnok, 2 mellékhelyiséggel, 5 könyv- és szertári helyiség, 3 hivatali és 3 szolgahelyiséggel. A helyiségek most már téresek.

2. A *losonczi főgymnasium* régi és czélszerütlen épülete helyébe most épül a diszes uj épület, mely körülbelöl 70,000 frtba fog kerülni, s mely minden szükséges helyiséggel fog birni, t. i. lesz benne 10 tanterem, 1 rajz-

Digitized by Google

terem, 1 tornacsarnok, 6 könyv- és szertári helyiség, 2 hivatali helyiség, igazgatói és 2 szolgalakás.

3. A *rózsahegyi gymnasium* csekély és czélszerütlen épülete helyébe Rózsahegy városának mint a gymnasium föntartójának uj épületet kell majd emelnie. Az ügy tárgyalás alatt van.

4. A *selmeczbányai gymnasium* épületét még legalább 1 könyvtárteremmel, 2 hivatali helyiséggel és 1 szolgalakással kellene megbőviteni.

5. A *trencséni főgymnasiumnak* minden tekintetben megfelelő épülete van, melyben minden czélra van bőven helyiség.

6. A *trsztenai gymnasiumnak* kellő épülete van.

7. A *zsolnai gymnasium* épülete czéljának nem felel meg. Uj épület emelése tárgyalás alatt van.

2. A szertárak állapota.

A könyv- és szertárak teljes állománya látható a mult évi jelentésben; az idei gyarapodás következő:

Az intézet helye	Könyvtárak		Szertárak								Megjegyzés
				Természetrajz							
	tanári	ifjusági	mennyiségtani	ásványtani	növénytani	állattani	vegy- és természettani	rajzi	torna	régiség és eremgyüjtemény	
Beszterczebánya	106 drb	176 drb	—	3 drb	—	27 drb	20 drb	12 drb	—	—	Ez intézetnek ének- és zenemü szertára is van
Losoncz	972 drb	103 drb	15 drb	57 drb	—	185 drb	53 drb	1 drb	—	2 drb	Ez intézeten van tankönyvtár is szegény ifjak számára.
Rózsahegy	14 drb	20 drb	—	50 drb	—	—	—	—	—	—	A szertári helyiségek nem felelnek meg.
Selmeczbánya . .	135 drb	65 drb	—	25 drb			—	143 drb	—	11 drb	—
Trencsén	132 drb	12 drb	—	23 drb	—	2533 drb	2 drb	—	—	700 drb	—
Trsztena	66 drb	22 drb	—	160 drb	—	—	24 drb	114 drb	—	—	—
Zsolna	77 drb	41 drb	—	400 drb			—	125 drb	—	115 drb	A szertári helyiségek nem elegendők.
Összesen	1502 drb	439 drb	15 drb	3463 drb			99 drb	395 drb	—	828 drb	—

Digitized by Google

XI. Az intézet költségei.

Az intézet neve	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadás												Bevétel									
		tanári fizetésekre		építkezésre		hivatali szükségl. fűtés, világítás és szolgák díja		könyv- és szertárakra		házbérérték		összesen		állami járulék		egyházi		községi járulék		tandíj		a tanulók által fizetett felvételi s egyéb díjak		összesen	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Beszterczebányai főgymnasium	A tanulmányi alapból. Az épület Besztercz. városáé.	25799	92	—	—	1445	—	1267	40	2500	—	31112	32	a tanulm. alapból 23208	34	—	—	2560	—	3134	16	2209	82	34112	32
Losonczi főgymnasium	Az állami pénztárból Losoncz városa, s az ottani helv. evang. egyház némi hozzájárulásával.	22466	—	—	—	1469	84	972	80	1900	—	26480	64	18646	64	3038	90	1000	—	2340	—	1383	10	26408	64
Rózsahegyi gymnasium	Rózsahegy városa s a tanulmányi alapból.	6269	8	—	—	433	38	210	19	400	—	7312	65	a tanulm. alapból 600	—	a kegyes rendtől 4357	—	1003	26	1025	—	327	39	7312	65
Selmeczbányai gymn.	A tanulmányi alapból.	8997	—	—	—	762	—	628	50	480	—	10867	50	a tanulm. alapból 7302	—	a kegyes rendtől 1700	—	—	—	1410	—	455	50	10867	50
Trencséni főgymn.	A tanulmányi alapból.	14200	—	körülbelül 15000	—	1298	87	1312	23	3000	—	34811	10	a tanulm. alapból 31277	12	a kegyes rendtől 700	—	—	—	2369	88	464	10	34811	10
Trsztenai gymnasium	A tanulmányi alapból. Az épület Trsztena városáé.	9660	—	—	—	530	—	464	90	800	—	11454	90	a tanulm. alapból 9908	—	—	—	920	—	462	—	164	90	11454	90
Zsolnai gymnasium	A tanulmányi alapból.	7065	2	—	—	410	—	493	10	590	—	8558	12	a tanulm. alapból 5830	54	—	—	600	—	1200	96	926	62	8558	12
	Összesen . .	94057	2	15000	—	6449	9	5349	12	9670	—	130525	23	96792	64	9795	90	6083	26	11942	—	5931	43	130525	23

Digitized by Google

V.

A kassai kir. tankerület.

A kassai tankerületi kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma.		
Főgymnasium	Gymnasium	Gymnasium
6	3 hatosztályu	5 négyosztályu
A gymnasium helye	A gymnasiumok jellege	A gymnasium föntartója
Eger	cisterczi rendi főgymnasium	a cisterczi rend
Eperjes	kir. kath. főgymnasium	a tanulmányi alap
Kassa	prémontrei rendi főgymnasium	a prémontrei rend
Lőcse	kir. kath. főgymnasium	a tanulmányi alap
Rozsnyó	kath. főgymnasium	a prémontrei rend és tanulmányi alap
Ungvár	kir. kath. főgymnasium	a tanulmányi alap
Gyöngyös	városi kath. főgymnasium	a városi közönség
Sátoralja-Ujhely . . .	kegyes tanitórendi gymnasium	segély a tanulmányi alapból
Szolnok	városi kath. gymnasium	a városi közönség
Bártfa	városi kath. gymnasium	a városi közönség
Kisszeben	kegyes tanitórendi gymnasium	segély a városi közönség részéről
Miskolcz	minorita rendi gymnasium	segély a tanulmányi alapból
Munkács	magy. kir. állami gymnasium	az állam
Podolin	kegyes tanitórendi gymnasium	segély a tanulmányi alapból

Digitized by Google

II. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve	Az intézet egyes osztályai												Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV.	V. A.	V. B.	VI.	VII.	VIII.				
Egri főgymnasium	91	—	67	—	62	—	50	47	—	36	53	43	449	18	—	
Eperjesi főgymnasium . . .	39	38	59	—	54	—	41	33	—	34	22	18	338	3	—	
Kassai főgymnasium	69	61	46	45	81	—	50	66	—	39	52	31	540	28	—	
Lőcsei főgymnasium	69	—	48	—	46	—	42	46	—	38	26	10	325	30	—	
Rozsnyói főgymnasium . . .	41	—	23	—	34	—	23	23	—	18	14	10	186	—	12	
Ungvári főgymnasium . . .	45	34	40	38	35	31	58	31	31	35	29	45	452	—	33	
Gyöngyösi gymnasium . . .	65	—	49	—	44	—	30	36	—	17	—	—	241	—	21	
S.-a.-ujhelyi gymnasium . .	65	—	45	—	35	—	27	24	—	19	—	—	215	—	1	
Szolnoki gymnasium	53	—	40	—	30	—	20	14	—	22	—	—	179	—	3	
Bártfai gymnasium	13	—	17	—	10	—	8	—	—	—	—	—	48	—	3	
Kisszebeni gymnasium . . .	22	—	16	—	25	—	12	—	—	—	—	—	75	12	—	
Miskolczi gymnasium	39	—	32	—	18	—	12	—	—	—	—	—	101	12	—	
Munkácsi gymnasium . . .	41	—	31	—	34	—	19	—	—	—	—	—	125	7	—	
Podolini gymnasium	16	—	15	—	13	—	14	—	—	—	—	—	58	2	—	
Összesen .	801		611		552		406	351		258	196	157	3332	112	73	Növekedés 39

Digitized by Google

A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása						Nyelvi viszonyok										A szülők polgári állása					Helybeliek	Vidékiek	Külföldiek
	római kath.	görög kath.	görög keleti	ágost. hitv.	helv. hitvall.	mózes vallású	magyar	magyar-német	magyar-tót	magyar-német-tót	magyar-ruthén	német-magyar	tót-magyar	ruthen-magyar	lengyel-magyar	külföldi	értelmiség	önálló őstermelők	önálló iparos nagykereskedők	magánhivatalnok	munkások és személyes szolgálattevők			
Egri főgymnasium	357	1	1	—	8	82	427	7	11	4	—	—	—	—	—	—	120	57	167	73	32	146	302	1
Eperjesi főgymnasium . . .	185	80	—	3	—	70	10	22	50	66	10	82	83	15	—	—	133	61	99	19	26	81	257	—
Kassai főgymnasium	315	13	—	34	29	149	121	157	127	132	3	—	—	—	—	—	151	126	171	65	27	179	361	—
Lőcsei főgymnasium	241	15	—	33	8	28	31	99	32	150	2	11	—	—	—	—	123	70	95	19	18	76	249	—
Rozsnyói főgymnasium . . .	186	—	—	—	—	—	65	52	29	40	—	—	—	—	—	—	60	16	57	23	30	22	164	—
Ungvári főgymnasium . .	117	152	3	7	20	153	94	89	75	40	83	26	10	35	—	—	195	79	145	11	22	212	240	—
Gyöngyösi gymnasium . . .	170	—	—	2	6	63	173	62	6	—	—	—	—	—	—	—	50	27	95	24	45	161	80	—
S.-a.-ujhelyi gymnasium . .	107	14	—	2	24	68	121	50	19	6	—	11	3	—	—	5	49	23	111	16	16	97	118	—
Szolnoki gymnasium	117	—	2	2	9	49	166	12	1	—	—	—	—	—	—	—	62	23	59	22	13	93	86	—
Bártfai gymnasium	26	7	—	9	—	6	3	—	—	—	—	6	33	6	—	—	5	8	24	8	3	18	26	4
Kisszebeni gymnasium . . .	58	—	—	5	—	12	—	—	18	21	—	—	36	—	—	—	13	13	33	—	16	32	43	—
Miskolczi gymnasium . . .	84	2	—	—	—	15	65	20	4	5	—	1	4	—	—	2	23	14	37	20	7	29	72	—
Munkácsi gymnasium . . .	45	33	—	5	16	26	29	22	—	2	62	1	—	4	5	—	75	6	31	5	8	40	81	4
Podolini gymnasium . . .	55	—	—	—	—	3	7	25	16	—	—	—	—	—	—	—	18	10	28	1	1	12	46	—
Összesen . . .	2063	317	6	102	120	724	1312	617	398	466	160	138	169	60	5	7	1077	533	1152	306	264	1198	2125	9

Digitized by Google

II. 6. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Eger főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	91	67	62	50	47	36	53	43	449
	Felsőbb osztályba léphet .	58	39	36	37	35	29	40	36	310
	Javító vizsgálatot tehet . .	23	16	19	10	6	5	7	5	91
	Az osztályt ismételni tartozik	10	12	7	3	6	2	6	2	48
Eperjes főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	77	59	54	41	33	34	22	18	338
	Felsőbb osztályba léphet .	55	44	39	32	25	30	20	18	263
	Javító vizsgálatot tehet . ,	8	7	5	9	7	3	1	—	40
	Az osztályt ismételni tartozik	14	8	10	—	1	1	1	—	35
Kassa főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	130	91	81	50	66	39	52	31	540
	Felsőbb osztályba léphet .	89	74	61	38	45	29	37	31	404
	Javító vizsgálatot tehet . .	14	9	14	7	12	7	10	—	73
	Az osztályt ismételni tartozik	27	8	6	5	9	3	5	—	63
Lőcse főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	69	48	46	42	46	38	26	10	325
	Felsőbb osztályba léphet .	56	47	42	37	37	38	25	10	292
	Javító vizsgálatot tehet . .	8	1	4	3	7	—	—	—	23
	Az osztályt ismételni tartozik	5	—	—	2	2	—	1	—	10
Rozsnyó főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	41	23	34	23	23	18	14	10	186
	Felsőbb osztályba léphet .	32	16	29	21	20	18	14	10	160
	Javító vizsgálatot tehet . .	2	7	5	1	2	—	—	—	17
	Az osztályt ismételni tartozik	7	—	—	1	1	—	—	—	9
Ungvár főgymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	79	78	66	58	62	35	29	45	452
	Felsőbb osztályba léphet .	57	54	54	44	46	29	24	45	353
	Javító vizsgálatot tehet . .	15	17	9	8	14	5	5	—	73
	Az osztályt ismételni tartozik	7	7	3	6	2	1	—	—	26
Gyöngyös gymnas.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	65	49	44	30	36	17	—	—	241
	Felsőbb osztályba léphet .	44	40	36	24	30	16	—	—	190
	Javító vizsgálatot tehet . .	7	2	7	2	4	1	—	—	23
	Az osztályt ismételni tartozik	14	8	1	4	2	—	—	—	28
S.-a.-ujhelyi gymnas.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	65	45	35	27	24	19	—	—	215
	Felsőbb osztályba léphet .	34	31	23	16	13	11	—	—	128
	Javító vizsgálatot tehet . .	21	9	12	8	5	8	—	—	63
	Az osztályt ismételni tartozik	10	5	—	3	6	—	—	—	24

Digitized by Google

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Szolnoki gymnas.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	53	40	30	20	14	22	—	—	179
	Felsőbb osztályba léphet . .	42	30	29	19	14	21	—	—	155
	Javító vizsgálatot tehet . .	2	2	—	1	—	—	—	—	5
	Az osztályt ismételni tartozik	9	8	1	—	—	1	—	—	19
Bártfai gymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	13	17	10	8	—	—	—	—	48
	Felsőbb osztályba léphet .	10	15	7	8	—	—	—	—	40
	Javító vizsgálatot tehet . .	—	2	1	—	—	—	—	—	3
	Az osztályt ismételni tartozik	3	—	2	—	—	—	—	—	5
Kis-szebeni gymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	22	16	25	12	—	—	—	—	75
	Felsőbb osztályba léphet .	12	14	20	10	—	—	—	—	56
	Javító vizsgálatot tehet . .	3	1	2	—	—	—	—	—	6
	Az osztályt ismételni tartozik	7	1	3	2	—	—	—	—	13
Miskolczi gymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	39	32	18	12	—	—	—	—	101
	Felsőbb osztályba léphet .	30	26	16	9	—	—	—	—	81
	Javító vizsgálatot tehet . .	4	5	1	1	—	—	—	—	11
	Az osztályt ismételni tartozik	5	1	1	2	—	—	—	—	9
Munkácsi gymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	41	31	34	19	—	—	—	—	125
	Felsőbb osztályba léphet .	28	27	27	15	—	—	—	—	97
	Javító vizsgálatot tehet . .	1	4	3	1	—	—	—	—	9
	Az osztályt ismételni tartozik	12	—	4	3	—	—	—	—	19
Podolini gymn.	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	16	15	13	14	—	—	—	—	58
	Felsőbb osztályba léphet .	15	12	12	14	—	—	—	—	53
	Javító vizsgálatot tehet . .	—	2	1	—	—	—	—	—	3
	Az osztályt ismételni tartozik	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Összesen	A nyilvános és magán tanulók száma 1880/1-ben .	—	—	—	—	—	—	—	—	3332
	Felsőbb osztályba léphet .	—	—	—	—	—	—	—	—	2582
	Javító vizsgálatot tehet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	440
	Az osztályt ismételni tartozik	—	—	—	—	—	—	—	—	310

Digitized by Google

II. 7. Rendkivüli tárgyak.

Az intézet helye	Francziá nyelv	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Szabadrajz	Eredmény	Müének	Eredmény	Zene	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény
Egri főgymnasium	19	nagyobb-részt jeles	156	nagyobb-részt jó	—	—	32	jeles	123	átalán jó	—	—	83	jó
Eperjesi főgymnasium	—	—	—	—	—	—	—	—	114	jeles	—	—	93	jó
Kassai főgymnasium	32	jó	—	—	15	jó	—	—	68	jó	24	jó	102	jó
Lőcsei főgymnasium	48	jó	—	—	18	jó	—	—	159	jó	—	—	108	jó
Rozsnyói főgymnasium	—	—	—	—	22	jó	—	—	19	jó	7	jó	31	jó
Ungvári főgymnasium	13	jeles	—	—	31	jeles	5	jeles	84	jó	7	jeles	112	jó
Gyöngyösi gymnasium	—	—	—	—	7	jó	—	—	63	jó	14	jó	84	kielégitő
S.-a.-ujhelyi gymnasium	17	átalán jó	—	—	20	jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Szolnoki gymnasium	22	jó	—	—	4	jó	—	—	92	jó	—	—	86	kielégitő
Bártfai gymnasium	—	—	—	—	—	—	—	—	46	jó	23	jó	—	—
Kisszebeni gymnasium	—	—	—	—	33	jó	—	—	23	jó	—	—	—	—
Miskolczi gymnasium	—	—	—	—	—	—	8	jó	69	jó	—	—	—	—
Munkácsi gymnasium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podolini gymnasium	—	—	—	—	17	jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	151	—	156	—	167	—	45	—	860	—	75	—	699	—

Digitized by Google

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbelin visszautasittatott	Érett		Egyetemre szándékozik					
			jelesen	egyszerűen	Theologiu	Jog	Orvos	Bölcészet	Müegyetemre	Más pályára
Egri főgymnasium	36	4	4	27	15	2	3	9	—	2
Eperjesi főgymnasium	18	—	—	18	5	3	3	—	—	7
Kassai főgymnasium	31	—	4	23	7	6	4	5	—	5
Lőcsei főgymnasium	10	—	1	9	3	2	3	1	—	1
Rozsnyói főgymnasium	10	—	3	7	5	2	1	1	—	1
Ungvári főgymnasium	46	1	1	37	10	13	6	3	3	3
Összesen	151	5	13	121	45	28	20	19	3	19

II. 9. Egészségi állapot.

Az intézet helye.	Egészségi állapot
Egri főgymnasium	Kielégitő; járvány nem volt; halálozási eset: 1.
Eperjesi főgymnasium	A hagymáz két hónapig járványos volt, 2 halálozási eset
Kassai főgymnasium	Kielégitő; himlő két hónapon át uralkodott; halálozási eset 3.
Lőcsei főgymnasium	Kielégitő; járvány nem volt; halálozási eset 1.
Rozsnyói főgymnasium	Kielégitő; járvány nem volt; halálozási eset 1
Ungvári főgymnasium	Toroklob több hónapon át szórványosan; 2 halálozási eset.
Gyöngyösi gymnasium	Járvány nem volt; torokbaj s idegláz több esetben mutatkozott; 2 halálozási eset,
S.-a.-ujhelyi gymnasium	Marczius hó 29-től május 2-káig a skarlát miatt az előadások szüneteltek.
Szolnoki gymnasium	Kielégitő; járvány nem volt; halálozási eset 1.
Bártfai gymnasium	Több izben mutatkozott a kanyaró, toroklob és forróláz; halálozási eset 1.
Kisszebeni gymnasium	Kielégitő.
Miskolczi gymnasium	Himlő egy hónapig uralkodott: egy halálozási eset.
Munkácsi gymnasium	Kielégitő.
Podolini gymnasium	Kielégitő.

Digitized by Google

II. 10. Segélyzési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj	Legkisebb ösztöndíj		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt	frt	kr.	
Egri főgymnasium . .	22	864	—	120	16	80	A jutalmazottak száma 32, jutalomdijaik összege 71 frt 60 kr. és 49 drb cs. arany. Segélyeztetett magánosok által 34 tanuló 3298 frttal; az intézetek által (az érseki, pap- és finöveldében s a kolostorokban 150 frttal számitott ellátással) 66 tanuló 9900 frttal. A bármikép segélyezett tanulók száma 154, javadalmaik összege 14132 frt 52 kr. és 49 drb arany.
Eperjesi főgymnasium	10	1140	—	210	60	—	A jutalmazottak száma 26, jutalmaik összege 62 frt; tápintézetekben 61 tanuló segélyeztetett 1844 frt 50 krral. A segélyzőegylet alaptőkéje 6892 frt. A segélyzett tanulók javadalmainak összege 3046 frt 50 kr.
Kassai főgymnasium	7	990	—	300	60	—	A jutalmazottak száma 73, jutalmaik összege 380 frt. Segélyeztetett magánosak által 54 tanuló 693 frttal; intézetekben 28 tanuló nyert élelmezést 5824 frtba számitva; a segélyzőegylet által 19 tanuló 885 frttal. A segélyzőegylet alaptőkéje 4000 frt. Bármikép segélyzett tanulók száma 165, javadalmaik összege 8772 frt.
Lőcsei főgymnasium	23	2542	50	210	52	50	A jutalmazottak száma 28, jutalmaik összege 138 frt 18 kr. Segélyeztetett magánosok által 17 tanuló 696 frttal; segélyzőegylet által 58 tanuló 1860 frttal. A segélyzőegylet alaptőkéje 12657 frt 67½ kr. Bármikép segélyzett tanulók száma 126; javadalmaik összege 5228 frt 68 kr.
Rozsnyói főgymnasium	8	910	—	150	80	—	A jutalmazottak száma 16, jutalmaik összege 189 frt 36 kr. Segélyeztetett magánosok által 69 tanuló 2994 frttal; intézetben 12 tanuló 3600 frttal, segélyzőegylet által 50 tanuló 995 frttal. A segélyzőegylet alaptőkéje 10410 frt 14 kr. Bármikép segélyezett tanulók száma 89, javadalmaik összege 8688 frt 36 kr.
Ungvári főgymnasium	3	270	—	150	60	—	A jutalmazottak száma 43 tanuló, jutalmaik összege 440 frt 53 kr. Segélyeztetett magánosok által 68 tanuló 936 frt 82 krral, intézetben 50 tanuló 5300 frttal, a segélyzőegylet által 26 tanuló 110 frttal. A segélyzőegylet alaptőkéje 1730 frt. Bármikép segélyzett tanulók száma 190, javadalmaik összege 7057 frt 35 kr.

Digitized by Google

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj		Legkisebb ösztöndíj		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt		frt	kr.	
Gyöngyösi gymn.	3	320	—	120		100	—	A jutalmazottak száma 48, jutalmaik összege 375 frt. Segélyeztetett magánosok által 3 tanuló 18 frttal. Bármikép segélyezett tanulók száma 39, javadalmaik összege 1280 frt.
S.-a.-ujhelyi gymn.	2	170	—	100		70	—	A jutalmazottak száma 19, jutalmaik összege 148 frt. Segélyeztetett magánosok által 3 tanuló 366 frttal, intézetben 17 tanuló 100 frttal. A segélyzőegylet alaptőkéje 450 frt.
Szolnoki gymn.	5	500	—	220		60	—	A jutalmazott tanulók száma 28, jutalmaik összege 196 frt 76 kr. Bármikép segélyzett tanulók száma 33, javadalmaik összege 696 frt 76 kr.
Bártfai gymnasium	1	60	—	60		60	—	A jutalmazott tanulók száma 14, jutalmaik összege 29 frt. Segélyeztetett magánosok által 3 tanuló 60 frttal.
Kisszebeni gymnas.	1	60	—	60		60	—	A jutalmazott tanulók száma 9, jutalmaik összege 61 frt. Bármikép segélyzett tanulók száma 10, javadalmaik összege 121 frt.
Miskolczi gymnasium	—	—	—	—		—	—	— — —
Munkácsi gymnasium	—	—	—	—		—	—	A jutalmazott tanulók száma 13, jutalmaik összege 137 frt.
Podolini gymnasium	—	—	—	—		—	—	A kegyes tanitórendi kolostorban élelmezést nyert 2 tanuló 120 frtba számitva. 4 tanuló segélyeztetett a Golanovics-féle alapitványból 12 frt 60 krral. Bármikép segélyzett tanulók száma 6, javadalmaik összege 136 frt.

Digitized by Google

III. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetesek	nem szerzetesek
Egri főgymnasium	11	—	—	5	2	14	—
Eperjesi főgymnasium	15	—	—	2	13	—	4
Kassai főgymnasium	12	—	—	4	1	15	—
Lőcsei főgymnasium	14	1	—	—	13	—	2
Rozsnyói főgymnasium	5	1	1	7	3	6	5
Ungvári főgymnasium	15	—	5	2	16	—	6
Gyöngyösi gymnasium	1	—	—	8	—	9	—
S.-a.-ujhelyi gymnasium	1	1	—	8	5	5	—
Szolnoki gymnasium	1	4	—	5	1	9	—
Bártfai gymnasium	—	1	—	6	2	5	—
Kisszebeni gymnasium	2	4	—	—	—	6	—
Miskolczi gymnasium	2	4	—	1	1	6	—
Munkácsi gymnasium	6	—	—	—	5	—	1
Podolini gymnasium	1	—	1	5	2	5	—
Összesen . . .	86	16	7	53	64	80	18

IV. Taneszközök.

1. Az épületek állapota.

Az intézet helye	Az épületek állapota
Egri főgymnasium	Van tulajdon épülete, jó karban, összesen 53 szobával és helyiséggel.
Eperjesi főgymnasium	Bérelt épületben. Van benne szoba és helyiség 20.
Kassai főgymnasium	Van tulajdon épülete 17 szobával helyiséggel. A szükséghez képest nem elégséges terjedelmü.
Lőcsei főgymnasium	Két tulajdon épületben; ezek jó karban vannak. Szoba és helyiség száma: 24.
Rozsnyói főgymnasium	Egy jó karban levő tulajdon- s 1 bérelt épületben. A helyiségek sem számra, sem terjedelemre nézve nem elégségesek.
Ungvári főgymnasium	Egy tulajdon és két bérelt épületben; a tulajdon épület rokkant, valamenyi szük és czélszerütlen.
Gyöngyösi gymnasium . . .	Tulajdon épületben.
S.-a.-ujhelyi gymnasium . .	Tulajdon épület, rozzant.
Szolnoki gymnasium	Tulajdon épület, jó karban, czélszerü.
Bártfai gymnasium	Tulajdon épület.
Kisszebeni gymnasium . . .	Tulajdon épület.
Miskolczi gymnasium	Tulajdon épület.
Munkácsi gymnasium	Tulajdon épület, jó rendben, a czélnak megfelelő.
Podolini gymnasium	Tulajdon épület, mely minden tekintetben megfelelő.

Digitized by Google

2. Szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtárak		Muzeumok						
	tanári	ifjusági	állattani szertárak	növénytani szertárak	ásványtani szertárak	vegytani	természettani	régiségtani	Gyarapodás? Jelenlegi status?
Egri főgymnasium . .	7118 köt. és füz.	3807 köt. füz.	7133 db.	4573 db.	1896 db.	925 készülék és eszköz		1313 db.	Jelenlegi status
Eperjesi főgymnasium	együttvéve 3324 köt. 4547 füz.		2453 db.	2528 db.	2879 db.	226 készülék, 282 eszköz, 111 mellékszer, 122 kémszer, 11 szerszám		352 db.	„ „
Kassai főgymnasium .	Az intézeti, tanári és ifjusági könyvtárakban van összesen 8588 k. és f.		együttvéve 13140 darab			719 darab		743 db.	„ „
Lőcsei főgymnasium .	2075 kötet 3026 füzet	1330 kötet 323 füzet	997 db.	1260 db.	615 db.	380 eszköz és készülék		317 db.	„ „
Rozsnyói főgymnasium	Az intézeti, tanári és ifjusági könyvtárakban összesen 4581 k. és f.		együttvéve 3918 darab			158 darab		1070 db.	„ „
Ungvári főgymnasium	A tanári és ifjuságiban együttvéve van: 4747 kötet és füzet		együttvéve 5546 darab			756 darab		1418 db.	„ „
Gyöngyösi gymn.	A tanári és ifjusági könyvtárban van: összesen 4755 köt. és füzet		együttvéve 6079 darab			224 darab		382 db.	„ „
S.-a.-ujhelyi gymnasium	A tanári és ifjuságiban együttvéve van: 2850 kötet és füzet		együttvéve 7771 darab			716 darab		542 db.	„ „
Szolnoki gymnas.	A tanári és ifjusági könyvtárakban van: összesen 2873 k. és f.		együttvéve 2687 darab			180 darab		500 db.	„ „
Bártfai gymnasium	A tanári és ifjuságiban együttesen van: 486 kötet és füzet		együttvéve 1414 darab			136 darab		389 db.	„ „
Kisszebeni gymnas.	A tanári és ifjuságiban együttvéve: 840 kötet és füzet		együttvéve 1080 darab			134 darab		100 db.	„ „
Miskolczi gymnas.	A tanári és ifjusági könyvtárakban összesen véve: 1606 k. és f.		együttvéve 386 darab			110 darab		365 db.	„ „
Munkácsi gymnas.	A tanári és ifjuságiban összesen véve: 1664 kötet és füzet		együttvéve 906 darab			568 darab		534 db.	„ „
Podolini gymnas.	A tanári és ifjuságiban együttvéve van: 354 kötet és füzet		együttvéve 655 darab			399 darab		5 db.	„ „

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások						Bevétel	
		tanári fizetésre?	építkezésre	fütésre, világitásra stb.	szertárakra	a könyvtárra	vegyesekre	tandijakból	fölvételi dijakból
Egri főgymn.	Cziszterczi rend.	Összes kiadásokra 37850 forint fordittatik.						4373 frt	—
Eperjesi főgymn.	Tanulmányi alap és eperjes sz. kir. város közönsége.	25757 frt 50 kr.	A tanulmányi alap 3069 forint 50 krajczárt, Eperjes város közönsége 1050 frt.					2904 frt	210 frt
Kassai főgymn.	Prémontréi rend.	Összesen, valamennyi kiadásokra 21800 forintot költ.						5061 frt	373 frt 80 kr.
Lőcsei főgymn.	Tanulmányi- és vallásalap.	22300 frt	Összesen 1880 forintot ad ki.					1788 frt	249 frt 90 kr.
Rozsnyói főgymn.	Prémontréi rend, Tanulmányi alap és Lippay György, esztergomi érsek-féle (300 frt) alap.	A tanulmányi alap 9600 forinttal, a premontrei rend pedig 7595 forinttal járul a kiadások fedezésére.						756 frt	117 frt 60 kr.
Ungvári főgymn.	Tanulmányi alap.	29000 frt	A czimzett kiadásokra fordit 4041 forintot.					3654 frt	214 frt 20 kr.
Gyöngyösi gymn.	Gyöngyös város.	Összes kiadásai tesznek 5580 forintot.						1147 frt	98 frt
S.-a.-ujhelyi gymnasium	Tanulmányi alap, kegyes tanitórend és S.-A.-Ujhely város.	A tanulmányi alap 5710 forintot, a kegyes tanitórend 5815 forintot, és a város 120 forintot ad a kiadásokra.						1884 frt	149 frt 10 kr.
Szolnoki gymn.	Szolnok város.	Összes kiadásokra van 5446 forint.						1002 frt	—
Bártfai gymn.	Bártfa város.	Valamennyi kiadásokra van 3090 forint.						—	—
Kisszebeni kisgymn.	Kegyes tanitórend és Kisszeben város.	A kegyes tanitórend 2800 forintot, a város közönsége pedig 1530 forintot ad a kiadások fedezésére.						392 frt	35 frt
Miskolczi gymn.	Tanulmányi alap és a minorita szerzetesrend.	A tanulmányi alap ad évenként 3366 forintot s 88 krt, a minorita szerzetesrend pedig 1200 forintot.						804 frt	107 frt 10 kr.
Munkácsi gymn.	Az állam, és Munkács város.	10400 frt	Az állam fizet évenként 1519 forintot, a város pedig 168 forintot a czimzett kiadásokra.					870 frt 36 kr.	86 frt 10 kr.
Podolini gymn.	Tanulmányi alap, kegyes tanitórend és Podolin város.	A tanulmányi alap 1995 forintot, a kegyes tanitórend 3700 forintot, Podolin város közönsége pedig 66 forintot adott a kiadásokra.						500 frt 64 kr.	37 frt 80 kr.

Digitized by Google

VI.

Nagyváradi kir. tankerület.

I. A nagyváradi tank. kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma		
Főgymnasium	Gymnasium	Gymnasium
7	1 (6 osztályu)	3 (4 osztályu)
A gymnasium helye	A gymnasium jellege	A gymnasium föntartója
Arad	kir. főgymnasium	A Bibits-alapitvány
Belényes	gör. kath. főgymnasium	A Vulkán alapitvány
Lugos	róm. kath. főgymnasium	Krassómegye nemessége és V. Ferdinánd magy. király alapitványa
Nagybánya	róm. kath. főgymnasium	Matyasovszky László udvari kanczellár alapitványa.
Nagyvárad	róm. kath főgymnasium	Több alapitvány, nevezetesen Benkovits Ágost és Okolicsányi János püspökök alapitványa.
Szatmár	róm. kath. kir. főgymn.	Pázmán Péter érsek alapitványa és a tanulmányi-alap.
Temesvár	róm. kath. főgymnasium	A lycealis, a Bibits-alapitvány és a tanulmányi-alap.
Nagy-Károly	róm. kath. gymn.	Gróf Károlyi Sándor alapitványa.
Debreczen	róm. kath. gymnasium	Bakó János nagyváradi kanonok alapitványa.
Marmaros-Sziget	róm. kath. gymnasium	VI. Károly e néven III-ik magyar kir. alapitványa.
Szilágy-Somlyó	róm. kath. gymnasium	Szilágy-Somlyó városnak a ministerium kezelése alatt levő alapitványa.

Digitized by Google

A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve és helye	Az intézet egyes osztályai.										Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel.
	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Aradi főgymnasium	44	43	39	35	55	55	46	38	24	22	401	5	—	
Belényesi főgymnasium	41	—	28	—	29	26	31	18	23	18	214	14	—	
Lugosi főgymnasium	53	—	44	—	26	25	11	24	11	13	207	—	15	
Nagy-bányai főgymnasium	45	—	34	—	37	35	20	24	16	7	218	—	3	
Nagy-váradi	55	56	50	36	86	80	62	51	50	30	556	4	—	
Szatmári főgymnasium	63	—	41	—	51	40	35	29	44	35	338	17	—	
Temesvári főgymnasium	79	—	62	—	49	77	42	29	24	29	391	—	31	
Nagy-károlyi gymnasium	62	—	23	—	21	23	13	14	—	—	156	—	4	
Debreczeni gymnasium	37	—	15	—	21	14	—	—	—	—	87	14	—	
Marmaros-szigeti gymnasium	41	—	32	—	24	21	—	—	—	—	118	2	—	
Szilágy-somlyói gymnasium	31	—	38	—	7	—	—	—	—	—	76	18	—	

Digitized by Google

A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyaik, szülők polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása							Nyelvi viszonyok																		A szülők polgári állása					Helybeliek	Vidékiek
	Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Helvét hitv.	Ágostai hitv.	Unitárius	Mózes vallású	Magyar	Román	Magyar-német	Magyar-román	Magyar-szerb	Magyar-tót	Magyar-orosz	Magyar-bolgár	Magyar-lengyel	Magyar-franczia	Román-német	Magyar-német-román	Magyar-német-szerb	Magyar-német-tót	Magyar-német-horvát	Magyar-német-bolgár	Magyar-német-franczia	Magyar-német-szerb	Magy.-német-román-szerb	M.-német-franczia-olasz	Értelmiségi	Önálló őstermelő	Önálló kereskedő és iparos	Magán tisztviselő	Személyes szolgálattevő		
Arad	199	6	52	14	21	—	109	143	—	155	41	2	—	—	—	2	1	—	29	8	1	—	4	4	4	4	1	156	55	135	36	19	156	245
Belényes	21	86	99	6	—	—	6	4	49	2	141	—	—	—	—	—	—	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	98	35	6	6	2	42	184
Lugos	63	12	67	4	5	1	55	18	—	76	17	—	—	—	—	—	—	—	101	—	—	—	—	—	—	—	—	87	31	73	7	9	76	131
Nagy-Bánya . . .	92	80	10	21	3	—	12	71	—	7	114	—	—	1	—	—	1	—	20	—	—	—	—	4	—	—	—	104	32	41	11	9	56	162
Nagy-Várad . . .	227	84	45	37	8	—	156	314	—	96	114	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6	—	14	—	245	95	158	76	50	185	371
Szatmár	214	46	—	22	1	—	55	178	—	74	35	—	33	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	167	70	99	16	8	91	247
Temesvár	276	1	43	—	13	—	58	20	—	303	—	—	—	—	3	—	—	—	23	32	—	1	—	—	—	—	—	135	76	109	52	19	145	315
Nagy-Károly . . .	72	25	2	29	4	—	39	116	—	44	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	38	71	18	4	—	—
Debreczen	76	2	—	2	—	—	9	11	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	12	9	34	23	11	45	44
Marmaros-Sziget .	63	50	—	1	1	—	3	60	—	6	40	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	4	22	—	38	37	47
Szilágy-Somlyó .	24	21	—	11	—	—	19	42	—	14	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	42	—	1	4	—	—

Jegyzet. Több tanintézet egyik rovatosztályban a beirott, másikban az év végén maradt ifjuságot vette tekintetbe. A nagybányai „Értesitő“ 21, a szilágy-somlyói 6 tanulót hivatalosan nem létező rovatba helyezett a szülők polgári állását jelző rovatosztályban.

Digitized by Google

II. 6. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Aradi főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	87	74	55	55	46	38	24	22	401
	Felsőbb osztályba léphet	59	61	45	41	32	35	20	22	315
	Javító vizsgálatot tehet	2	5	6	9	7	3	4	—	36
	Az osztályt ismételni tartozik	26	7	4	5	7	—	—	—	49
Belényesi főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	44	30	29	26	35	19	25	18	226
	Felsőbb osztályba léphet	27	19	14	19	23	17	8	—	127
	Javító vizsgálatot tehet	2	10	9	6	4	2	9	—	42
	Az osztályt ismételni tartozik	12	1	6	1	4	—	5	—	29
Lugosi főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	54	44	26	25	11	24	11	13	208
	Felsőbb osztályba léphet	32	38	23	22	7	16	10	—	148
	Javító vizsgálatot tehet	7	3	2	—	3	6	—	—	21
	Az osztályt ismételni tartozik	14	3	1	3	1	2	1	—	25
Nagy-bányai főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	46	34	37	35	22	24	16	7	221
	Felsőbb osztályba léphet	34	27	33	30	18	22	14	—	177
	Javító vizsgálatot tehet	7	6	4	5	2	2	2	—	28
	Az osztályt ismételni tartozik	4	1	—	—	—	—	—	—	5
Nagy-váradi főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	113	88	89	82	65	52	50	33	572
	Felsőbb osztályba léphet	67	71	58	57	47	37	86	—	373
	Javító vizsgálatot tehet	11	4	8	9	6	5	7	3	53
	Az osztályt ismételni tartozik	33	11	20	14	9	9	7	1	104
Szatmári főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	66	43	54	40	35	29	44	36	346
	Felsőbb osztályba léphet	42	32	44	38	33	25	34	—	248
	Javító vizsgálatot tehet	11	5	4	2	1	1	6	2	32
	Az osztályt ismételni tartozik	9	3	5	—	1	3	3	2	26
Temesvári főgymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	79	62	49	77	42	29	24	29	391
	Felsőbb osztályba léphet	69	46	40	60	36	28	22	—	301
	Javító vizsgálatot tehet	4	11	5	7	4	1	2	—	34
	Az osztályt ismételni tartozik	6	5	4	10	2	—	—	—	27
Nagy-károlyi gymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	67	24	22	23	13	14	—	—	163
	Felsőbb osztályba léphet	52	21	19	23	13	14	—	—	142
	Javító vizsgálatot tehet	2	2	3	—	—	—	—	—	7
	Az osztályt ismételni tartozik	13	1	—	—	—	—	—	—	14

Digitized by Google

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Debreczeni gymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	37	15	21	14	—	—	—	—	87
	Felső osztályba léphet	15	14	20	11	—	—	—	—	60
	Javító vizsgálatot tehet	2	—	1	1	—	—	—	—	4
	Az osztályt ismételni tartozik . .	10	1	—	2	—	—	—	—	13
Marmaros-szigeti gymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	43	32	24	21	—	—	—	—	120
	Felső osztályba léphet	35	27	22	19	—	—	—	—	103
	Javító vizsgálatot tehet	3	2	2	2	—	—	—	—	9
	Az osztályt ismételni tartozik . .	5	5	—	—	—	—	—	—	10
Szilágy-somlyói gymnasium	A nyilvános és magántanulók száma 1880/81.	31	38	7	—	—	—	—	—	76
	Felsőbb osztályba léphet	29	36	7	—	—	—	—	—	72
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik . .	2	2	—	—	—	—	—	—	4

II. 7. Rendkivüli tárgyak és önképzőkörök.

Az intézet helye	Francziа nyelv	Eredmény	Műének	Eredmény	Zene	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény
Aradi főgymnasium . .	—	—	26	—	—	—	31	jó	számuk nincs kimondva	—
Belényesi főgymnasium	—	—	10	jó	13	jó	—	—	35	jó
Lugosi főgymnasium . .	—	—	89	elég jó	—	—	—	—	55	elég jó
Nagybányai főgymn. . .	—	—	79	jó	49	jó	—	—	számuk nincs kimondva	jó
Nagyváradi főgymn. . .	28	—	—	—	—	—	—	—	115	jó
Szatmári főgymnasium .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	jó
Temesvári főgymnasium	szám nincs kitéve	—	108	—	—	—	—	—	61	elégséges
Nagy-károlyi nagygymn.	—	—	109	—	—	—	—	—	—	—
Debreczeni gymnasium	24	jó	19	jó	—	—	30	jó	—	—
Marmaros-szigeti gymnasium	8	jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Szilágy-somlyói gymnasium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbelin visszautasittatott	Érett		Egyetemre szándékozik				Müegyetemre	Más pályára
			jelesen	egyszerüen	theologia	jog	orvosi	bölcsészet		
Arad	23	1	4	18	—	16	5	—	—	1
Belényes	18	—	—	9	4	1	1	—	—	3
Lugos	13	1	—	7	1	4	1	—	1	—
Nagy-Bánya	7	—	—	7	1	1	2	—	1	2
Nagy-Várad	28	2	—	18	3	3	3	3	—	6
Szatmár	32	1	2	24	—	—	—	—	—	—
Temesvár	29	3	1	20	6	6	1	—	—	3

II. 9. Egészségi állapot.

Aradi főgymnasiumban: jó, 1 haláleset.
Belényesi főgymnasiumban: igen jó.
Lugosi főgymnasiumban: jó, 1 haláleset.
Nagy-bányai főgymnasiumban: jó, két haláleset.
Nagy-váradi főgymnasiumban: jó.
Szatmári főgymnasiumban: járványos bajok, 2 haláleset.
Temesvári főgymnasiumban: jó.
Nagy-károlyi gymnasiumban: jó.
Debreczeni gymnasiumban: jó.
Marmaros-szigeti gymnasiumban: jó.
Szilágy-somlyói gymnasiumban: jó.

Digitized by Google

II. 10. 11. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Legnagyobb ösztöndíj		Legkisebb ösztöndíj		A segélyezés egyéb neme.
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	
Aradi főgymn.	11	1926		210	—	100	—	1 tanuló 60 frt pályadíjat, 1 magyar nyelvi előmenetelért jutalmat nyert. Segélyegyleti alaptőke 2992 frt 81 kr., rendelkezésre állt 395 frt 7 kr., segélyezésre kiadatott 173 frt 90 kr.
Belényesi főgymn.	15	830	—	120	—	25	—	57 tanuló a Vulkán-alapból, 8 a Zsiga-alapból kisebb segélyekben részesült. Segélyegylet nincs.
Lugosi főgymn.	—	—	—	—	—	—	—	A Concordia-hitelszövetkezet szegény fiuknak könyvvételre 10 frtot adott. Segélyegylet nincs.
Nagy-bányai főgymn.	3	320	—	120	—	80	—	A hittanban, rajzban, énekben vagy az önképző körben kifejtett buzgalomért többen kisebb jutalmakban részesülnek. Segélyegylet nincs.
Nagy-váradi főgymn.	21	2458	—	210	—	20	—	Segélyegyleti alaptőke 1584 frt 56½ kr. segélyezésre fordittatott 185 frt.
Szatmári főgymn.	13	1730	—	210	—	50	—	A tápintézet alaptőkéje 9372 frt 35 kr., ez évi bevétel 1315 frt 36 kr., 43 tanuló segélyezése 627 frt.
Temesvári főgymn.	3	390		210	—	60	—	Segélyegyleti vagyon 2217 frt 38 segélyezésre fordittatott 106 frt 93 kr.
Nagy-károlyi gymn.	—	—	—	—	—	—	—	4 tanuló kisebb adományokban részesült egy az intézeten kivül álló egylet és egy magános részéről. Segélyegylet nincs.
Debreczeni gymn.	18	751	80	63	—	25	20	A hittanban, latin és franczia nyelvben, egyházi énekben mutatott sikerért 4 tanuló kisebb adományokban részesült. Segélyegylet nincs.
Marmaros-szigeti gymn.	—	—	—	—	—	—	—	Több tanuló különböző sikerekért kisebb adományokban részesült. Segélyegylet nincs.
Szilágy-somlyói gymn.	—	—	—	—	—	—	—	Segélyegylet nincs.

Digitized by Google

III. Tanárok állapota.

Általános kimutatás.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	okleveles	nem oklevelesek	okleveles	nem oklevelesek		szerzetesek	nem szerzetesek
Aradi főgymnasium	12	—	4	—	16	—	—
Belényesi főgymnasium . .	3	—	—	10	1	—	12
Lugosi főgymnasium . . .	2	—	—	11	9	1	3
Nagy-bányai főgymnasium .	1	—	—	13	1	12	1
Nagy-váradi főgymnasium . .	13	—	—	4	1	15	1
Szatmári főgymnasium . . .	10	1	4	—	4	—	11
Temesvári főgymnasium . .	5	—	—	9	—	7	7
Nagy-károlyi gymnasium . .	3	—	—	9	1	10	1
Debreczeni gymnasium . .	2	—	—	5	3	4	—
Marmaros-szigeti gymnasium	2	—	—	6	1	5	2
Szilágy-somlyói gymnasium	—	—	1	6	1	6	—

IV. Taneszközök.

1. Az épületek állapota.

Aradi főgymnasium: emeletes nagyszerü épület, egészségi és tanitási tekintetben czélszerü; a mutatkozó hiányok csekélyebbek.

Belényesi főgymnasium: emeletes épület, meglehetős állapotban.

Lugosi főgymnasium: emeletes, de e czélra szük épület, egészséges, de czélszerütlen tantermekkel; a gyüjtemények apró szobákban elhelyezve.

Nagy-bányai főgymnasium: emeletes épület türhető tantermekkel.

Nagy-váradi főgymnasium: 2 emeletes épület több fogyatkozással, tantermei alkalmasak.

Szatmári emeletes épület, mely folytonos s nem sokára költségesebb tatarozást igényel.

Temesvári főgymnasium: két külön (egyik 2, a másik 1 emeletes) épület, — a helyiségek nem egészen felelnek meg a czélnak.

Nagy-károlyi gymnasium: földszinti, alacsony, czélszerütlen épület.

Debreczeni gymnasium: földszinti, alacsony, szük épület.

Marmaros-szigeti gymnasium: emeletes, türhető épület, földszinti tanterme czélszerütlen.

Szilágy-somlyói gymnasium: emeletes épület alkalmas tantermekkel.

Digitized by Google

2. A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtárak		Muzeumok						
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtan	vegytani	természettani	régiségtani	Gyarapodás? Jelenlegi status?
			szertárak						
Aradi főgymnasium	109 darab	93 darab	6 darab és 4 kis gyüjtemény	1 gyüjtemény	116 darab	5 darab	7 darab	—	gyarapodás
Belényesi főgymnasium	100 darab	—	—	—	—	—	56 darab	—	gyarapodás
Lugosi főgymnasium	62 darab	15 darab	—	—	—	—	—	—	gyarapodás
Nagy-bányai főgymn.	583 darab	105 darab	—	1 darab	—	—	—	—	gyarapodás
Nagy-váradi főgymn.	1137 darab	66 darab	154 darab	—	133 darab	—	21 darab	24 darab	gyarapodás
Szatmári főgymnasium	210 darab		—	—	—	—	296 frt érték	—	gyarapodás
Temesvári főgymnasium	30 darab	288 frt 54 kr. érték	—	—	—	—	—	—	gyarapodás
Nagy-károlyi nagygymn.	21 darab	66 darab	—	—	—	—	—	—	gyarapodás
Debreczeni gymnasium	31 darab	6 darab	—	—	—	—	—	2 darab	gyarapodás
Marmaros-szigeti gymn.	40 darab	15 frt érték	—	—	—	—	—	—	gyarapodás
Szilágy-somlyói gymn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások												Bevételek			
		tanári fizetésre		építkezésre		fűtésre, világitásra stb.		tanszerekre, könyvtárra stb.		vegyesekre		tandijból		felvéti dijakból	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Aradi főgymnasium	A Bibits-féle alapitványból	22235	28	—	—	1305	—	550	—	—	—	4104	—	207	90
Belényesi főgymnasium	A Vulkán-féle alapitványból	9870	—	—	—	465	34	504	86	435	50	1968	—	138	60
Lugosi főgymnasium	Krassómegye nemességének alapitványából és V. Ferdinánd király adományából	9390	—	—	—	855	1/2 13	—	—	—	—	2448	—	152	—
Nagy-bányai főgymnasium	Nagy-Bánya sz. kir. város alapitványából	6384	—	—	—	—	—	—	—	472	83	1932	—	117	—
Nagy-váradi főgymnasium	Több püspöki alapitványból és a premontrei rend vagyonából	3800	—	—	—	1216	—	1096	—	892	—	5754	—	413	—
Szatmári főgymnasium	Pázmán Péter alapitványából és a tanulmányi alapból	21251	50	—	—	695	74	671	46	402	27	3013	—	2245	70
Temesvári főgymnasium	Alapi és Bibits-féle alapitványból	7800	—	—	—	970	—	1229	38	—	—	2298	24	262	80
Nagy-károlyi gymnasium	Gróf Károlyi Sándor alapitványából	Rajz, torna és román tanár 1600 frt		—	—	280	—	101	58	—	—	1215	40	136	74
Debreczeni gymnasium	Bakó János, váradi kanonok alapitványából a kegyes rend vagyonából és a tanulmányi alapból	Világi tanárokéra 2400 frt		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marmarosszigeti gymnasium	III. Károly, magyar király alapitványából	Román, ruthén, ny. rajz- és tornatanitóéra 2450 frt		—	—	125	—	302	57	193	—	1074	—	98	70
Szilágy-somlyói gymnasium	Szilágy-Somlyó város alapitványából	2210	—	—	—	138	68	168	—	275	18	444	—	78	—

Digitized by Google

VII.

A szegedi kir. tankerület.

I. A szegedi tankerületi kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma	
Főgymnasium	Gymnasium
7.	3 (4 osztályu)

a gymnasium helye	a gymnasium jellege	a gymnasium föntartója
Baja	zircz-cziszterczi rendi főgymn.	a zircz-cziszterczi-rend
Fehértemplom	állami főgymnasium	az állam
Nagybecskerek	községi főgymnasium	községi s megyei járulék
Nagykikinda	községi gymnasium	községi járulék
Szabadka	községi főgymnasium	községi járulék
Szeged	kegyes tanitórendi főgymnasium	községi járulék
Ujverbász	hitfelekezet nélk. reálgymnasium	magán járulék
Ujvidék	kir. kath. főgymnasium	tanulmányi alap
Zenta	községi gymnasium	községi járulék
Zombor	állami főgymnasium	az állam

II. 1. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye	az osztályok									Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	I. A.	I. B.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII				
Baja	88	—	51	39	46	28	32	34	23	341	—	11	E rovatokba az 1880/81tanév elején beiratott tanulók száma van fölvéve.
Fehértemplom	62	—	35	19	28	17	12	6	13	192	7	—	
Nagybecskerek	87	—	63	51	30	34	14	20	18	317	18	—	
Nagykikinda	40	—	31	27	23	—	—	—	—	121	—	18	
Szabadka	71	66	77	58	40	30	33	13	31	419	21	—	
Szeged	84	86	96	86	76	66	53	41	38	626	141	—	
Ujverbász	43	—	17	22	82	—	—	—	—	94	12	—	
Ujvidék	49	—	47	53	19	18	18	24	33	261	—	8	
Zenta	61	—	29	25	13	—	—	—	—	128	15	—	
Zombor	73	—	51	41	41	40	31	20	30	327	—	21	
Összesen	810		497	421	328	233	193	158	186	2826	284	58	

Digitized by Google

A tanulók száma vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhely szerint.

Az intézet helye.	Vallás						Nyelvi viszonyok																					A szülők polgári állása						
	Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Ágostai hitv.	Helvét hitv.	Izraelita	Magyar	Német	Szerb	Magyar-német	Magyar-szerb	Magyar-dalmát	Magyar-bolgár	Magyar-angol	Német-szerb	Német-román	Cseh-német	Magyar-német-bolgár	Magyar-német-tót	Magyar-német-szerb	Magyar-német-román	Magyar-német-horvát	Magyar-német-dalmát	Magyar-német-francsia	Magyar-német-szerb-román	Magyar-német-szerb-tót	Magyar-német-szerb-francsia	Magy.-ném.-szerb-francsia-angol	Értelmiség	Önálló ostermelők (földbirtokosok, bérlők)	Önálló kereskedők, iparosok	Magán tisztviselők	Személyes szolgálattevők, munkások	Helybeli	Vidéki
Baja	193	—	10	10	1	127	140	—	—	168	15	—	—	1	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	—	27	—	—	—	86	54	163	34	4	145	196
Fehértemplom	95	2	77	6	2	10	3	17	—	66	—	—	—	—	11	7	—	—	—	41	20	—	—	—	27	—	—	—	—	73	50	65	2	2	71	121
Nagybecskerek	169	—	70	10	6	62	35	—	—	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	12	—	—	—	10	6	2	—	—	130	51	122	—	14	164	153
Nagykikinda	64	—	33	2	—	22	4	—	—	45	6	—	—	—	—	—	—	—	—	62	2	—	—	1	1	—	—	—	—	39	21	45	7	9	64	57
Szabadka	272	—	24	4	10	109	201	—	—	89	29	85	—	—	—	—	—	—	2	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	96	201	17	30	339	80
Szeged	385	5	20	11	16	189	282	—	—	281	18	—	3	—	—	—	3	3	2	10	11	1	—	10	3	—	—	—	—	170	97	273	31	55	320	306
Újverbász	17	1	8	30	22	16	38	—	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	32	37	3	2	34	60
Újvidék	127	—	38	15	9	72	23	—	—	129	15	—	—	—	1	—	—	—	—	86	—	7	—	—	—	—	—	—	—	77	23	130	22	9	93	168
Zenta	83	—	10	—	2	33	85	23	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	41	55	2	7	70	58
Zombor	196	—	65	5	1	60	41	—	2	86	76	13	—	—	—	—	—	—	—	93	—	1	7	1	—	8	3	1		144	45	112	5	21	141	186
Összesen	1601	8	355	93	69	700	862	40	12	1068	159	98	3	1	12	7	2	3	4	426	45	9	7	12	41	9	5	1		837	510	1203	123	153	1441	1385
	2826						2826																							2826					2826	

Digitized by Google

II. b) A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint								Összesen
		I.	II.	III.	VI.	V.	VI.	VII	VIII	
Baja	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	71	45	37	44	26	31	29	22	305
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	39	34	26	32	20	28	26	22	227
	Javító vizsgálatot tehet	16	7	4	3	4	1	—	—	35
	Az osztályt ismételni tartozik	16	4	7	4	2	2	3	—	43
Fehértemplom	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	56	33	18	24	14	11	6	12	174
	Ezek közül felsőbb osztályba mehet	37	27	15	17	13	11	6	12	138
	Javító vizsgálatot tehet	6	5	—	5	—	—	—	—	16
	Az osztályt ismételni tartozik	13	1	3	2	1	—	—	—	20
Nagy-Becskerek	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	76	59	50	29	34	12	14	18	292
	Ezek közül felsőbb osztályba mehet	56	44	37	21	25	9	9	18	219
	Javító vizsgálatot tehet	3	3	2	4	3	1	—	—	16
	Az osztályt ismételni tartozik	17	12	11	4	6	2	5	—	57
Nagy-Kikinda	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	36	28	27	21	—	—	—	—	112
	Ezek közül felsőbb osztályba mehet	29	20	23	15	—	—	—	—	87
	Javító vizsgálatot tehet	5	5	4	5	—	—	—	—	19
	Az osztályt ismételni tartozik	2	3	—	1	—	—	—	—	6
Szabadka	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	116	66	53	37	25	30	12	30	369
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	75	45	40	27	17	20	9	29	262
	Javító vizsgálatot tehet	12	10	6	3	2	7	3	1	44
	Az osztályt ismételni tartozik	29	11	7	7	6	3	—	—	63
Szeged	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	151	87	76	72	52	45	37	36	556
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	105	70	54	56	42	36	31	27	421
	Javító vizsgálatot tehet	18	4	14	12	6	4	1	3	62
	Az osztályt ismételni tartozik	28	13	8	4	4	5	5	6	73
Ujverbász	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	43	16	22	12	—	—	—	—	93
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	33	12	20	12	—	—	—	—	77
	Javító vizsgálatot tehet	4	2	2	—	—	—	—	—	8
	Az osztályt ismételni tartozik	6	2	—	—	—	—	—	—	8
Ujvidék	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	48	44	50	18	15	18	22	33	248
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	35	37	45	14	12	17	21	33	214
	Javító vizsgálatot tehet	4	4	4	2	1	1	—	—	16
	Az osztályt ismételni tartozik	9	3	1	2	2	—	1	—	18
Zenta	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	48	27	23	12	—	—	—	—	110
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	31	18	17	10	—	—	—	—	76
	Javító vizsgálatot tehet	7	7	4	2	—	—	—	—	20
	Az osztályt ismételni tartozik	10	2	2	—	—	—	—	—	14
Zombor	A nyilvános és magántanulók száma az 1880/1 tanév végén	63	47	38	35	34	28	20	29	294
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	36	30	32	27	24	21	20	29	219
	Javító vizsgálatot tehet	9	8	3	7	4	5	—	—	36
	Az osztályt ismételni tartozik	18	9	3	1	6	2	—	—	39

Digitized by Google

II. 7. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Franczia nyelv	Eredmény	Szerb nyelv	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Ének	Eredmény	Zene	Eredmény	Önképzőkör	Eredmény
Baja	17	jó	—	—	—	—	—	—	60	jó	—	—	28	jó
Fehértemplom .	4	jó	—	—	—	—	—	—	47	jó	30	—	61	dicséretes
Nagybecskerek .	14	jó	51	kielégítő	3	jó	—	—	19	jó	—	—	—	—
Nagykikinda . .	37	jó	—	—	31	jó	—	—	—	—	—	—	—	—
Szabadka . . .	10	jó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	dicséretes
Szeged	56	jó	—	—	121	kitünő	—	—	112	jó	—	—	73	„
Ujverbász . . .	35	középszerü	—	—	10	—	—	—	84	jó	6	—	—	—
Ujvidék	—	—	45	jó	5	—	—	—	245	jó	5	—	62	dicséretes
Zenta	20	jó	—	—	9	jó	—	—	44	jeles	—	—	—	—
Zombor	20	—	—	—	18	—	51	—	—	—	—	—	79	—
Összesen .	213	jó	96	jó	197	jó	51	—	611	jó	41	—	346	dicséretes

II. 8. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségi vizsgálatra jelentkezett	Visszalépett	Érett		Visszavettetett	Tudomány-egyetemre szándékozik				Müegyetemre	Más pályára
			jelesen	egyszerüen		hittudományi	jogi	orvosi	bölcseleti		
Baja	23	—	2	16	5	5	3	8	1	3	3
Fehértemplom .	12	—	3	9	—	2	2	6	1	—	1
Nagybecskerek	18	1	4	9	4	2	4	4	2	1	4
Nagykikinda .	Négyosztályu intézet.										
Szabadka . .	19	2	—	15	2	2	5	4	1	—	5
Szeged . . .	38	10	1	24	3	2	13	4	3	2	4
Ujverbász . .	Négyosztályu intézet.										
Ujvidék . . .	34	1	3	27	3	7	3	12	2	1	8
Zenta . . .	Négyosztályu intézet.										
Zombor . . .	28	—	2	24	2	4	8	3	3	2	8
Összesen .	172	14	15	124	19	24	38	41	13	9	33
			172			158					

Digitized by Google

II. 9. Egészségi állapot.

A bajai főgymnasiumban: átalában jó; 1 tanuló halt meg roncsoló toroklobban.

A fehértemplomi főgymnasiumban: ki nem elégitő; himlő, hagymáz, s torokbajok, főkép pedig lázak következtében a lefolyt tanévi mulasztások aránylag tetemesebbek az előző évekéinél. Haláleset nem fordult elő.

A nagybecskereki főgymnasiumban: kielégitő; a halálozási esetek száma 2.

A nagykikindai gymnasiumban: jó.

A szabadkai főgymnasiumban: jó; 3 haláleset.

A szegedi főgymnasium: jó; egy haláleset.

Az újverbászi reálgymnasiumban: teljesen kielégitő; óramulasztás kevés.

Az újvidéki főgymnasiumban: teljesen kielégitő; járványos baj elő nem fordult.

A zentai gymnasiumban: kielégitő.

A zombori főgymnasiumban: teljesen kedvező; hosszabban tartó betegeskedési eset 2 volt.

II. 10. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege		Legnagyobb ösztöndij	Legkisebb ösztöndij	A segélyezés egyéb neme.
		frt	kr.	frt	frt	
Baja	3	400	—	160	120	Az ifjusági segélyző egyesület 804 frt 93 kr tőkével bir, ennek kamataiból 5 láttatott el tankönyvekkel. Jutalomösszegek: 8 drb. cs. arany pályaművekre. Helyi ösztöndijak összege 323 frt 93 kr. és 2 drb. arany.
Fehértemplom	6	640	—	210	40	Jutalomösszegek: 8 drb cs., 2 drb 20 franc, 1 drb 5 franc-os arany, 1 ezüst frt és diszmüvek.
Nagybecskerek	2	690	—	150	120	Jutalomdijak 1 drb arany, 9 drb ezüst, 40 díszmű s iróeszközök.
Nagykikinda	—	—	—	—	—	A lefolyt tanévben létesült 1000 frtos ösztöndij alapitvány.
Szabadka	1	38	64	—	—	Helyi ösztöndijak s jutalmak czimén kiosztatott: 6 drb cs. arany, 510 frt 50 kr. és 3 drb diszmű.
Szeged	5	436	—	120	60	Jutalmak: 7 drb arany, 1 drb ezüst és 128 frt 80 kr. A segélyző-egyesület tőkéje 4084 frt 83 kr., melyből 20 tanulót 217 frttal és 64 tanulót 182 tankönyvvel segélyezett.
Újverbász	4	118	—	100	6	Jutalmak: 1 drb arany, 41 frt s több diszmű; 3 szegénysorsu ifju dijmentesen elláttatott.

Digitized by Google

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege frt	kr.	Legnagyobb ösztöndij frt	Legkisebb ösztöndij frt	A segélyezés egyéb neme
Ujvidék	7	1012	50	250	25	A segélyző egyesület tőkéje: 2133 frt 47 kr.; könyvtára 603 frt 13 kr. értékü, ebből tankönyveket kapott 60 tanuló 262 kötetben; egy tanuló ellenben 20 frtnyi segélyt nyert. A jutalomdijak: 12 drb arany, 23 drb ezüst frt, 37 frt és több diszmü. Helybeli alapitványok összege: 400 frt.
Zenta	1	60	—	—	—	A segélyző egyesület vagyona: 264 frt 11 kr. A szegény tanulók könyvtárából 194 frt 16 kr. értékü taneszköz adatott ki használatul, jutalmul pedig több diszmü osztatott ki.
Zombor	2	400	—	250	150	A segélyző egyesület vagyona: 647 frt 38 kr., ebből segélyképen kiosztatott 73 frt 50 kr. Jutalomdijak 4 drb arany s több mü.
Összesen . .	31	3795	14	—	—	

III. A tanárok állapota.

Az intézet helye	A tanárok és tanitók összes száma	Rendes tanár		Helyettes tanár		Mellék-tanár	Hitoktató	Világi	Egyházi	
		okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles				szerzetes	nem szerzetes
Baja	21	13	—	1	—	1	6	9	8	4
Fehértemplom	19	12	—	—	1	1	5	15	—	4
Nagybecskerek	19	9	—	—	4	2	4	11	4	1
Nagykikinda	13	3	—	—	4	2	4	10	—	3
Szabadka	19	14	—	1	—	1	3	16	—	3
Szeged	22	11	—	—	4	3	4	4	14	4
Ujverbász	13	1	2	—	1	4	5	6	—	7
Ujvidék	20	12	—	2	—	1	5	14	—	6
Zenta	11	6	—	—	1	1	3	8	—	3
Zombor	19	12	—	2	—	1	4	15	—	4
Összesen . . .	176	93	2	6	15	17	43	108	26	42

IV. Taneszközök.

1. Az épületek állapota.

A tanintézeti épületek nagyobbrészt jó karban vannak s a czélnak megfelelnek; kivételt képeznek: a nagykikindai gymnasium, a megye tulajdonát képező „Curia“ épületben van ideiglenesen elhelyezve, de a külön épület ügyében már folyik az alkudozás, továbbá a szegedi főgymnasium, melynek épülete sok tekintetben nem felel meg a szükségeknek, és végre a zombori állami főgymnasium, melynek elhelyezésére egy új épület égetően szükséges.

Digitized by Google

2. A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtárak		Muzeumok					Testgyakorló	Gyarapodás?
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtani	természettani	földrajzi s régiségtani		Jelenlegi status?
Baja	1116 mű	544 mű	kielégitő nagyságu, de nedves			kielégitő	nincs	a téli helyiség sötét és nedves	jelenlegi status
Fehértemplom	890 kötet 91 füzet	562 kötet 2 füzet	365 darab	—	1586 darab	428 darab	földrajzi 78 drb érem 247 drb rajzt. 617 drb	128 darab	jelenlegi status
Nagybecskerek	166 kötet 61 füzet	12 kötet	276 darab	1 darab	609 darab	34 darab	földrajzi kellő érem 136 drb	nyári kellőleg fölszerelt	gyarapodás
Nagykikinda	Rendezés alatt áll.							van	gyarapodott
Szabadka	49 mű	van	van			300 frt értékben	—	nyári e tanévben szereltetett föl	gyarapodott
Szeged	150 forint		50 forint		—	520 drb 200 frt	—	nyári és téli	gyarapodás
Ujverbász	955 kötet	411 kötet	731 darab	700 darab	752 darab	154	földrajzi 11 drb éremgy. 836 drb	fölszerelt nyári	jelenlegi status
Ujvidék	2506 darab	821 darab	a legfőbbek megvannak		622 darab	hiányos	földrajzi 39 drb érem 399 drb	nyári	jelenlegi status
Zenta	719 kötet	602 kötet	557 darab	151 darab	305 darab	124 darab	földrajzi 135 drb érem 588 drb	nyári, 26 drb	jelenlegi status
Zombor	3019		5055			177	681	nyári	jelenlegi status

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadás										Bevétel							
		tanárok és szolgák fizetésére		fütésre, világitásra stb.		tanszerekre, könyvtárra		vegyesekre		összesen		tandijból		fölvéti dijból		értesitői és egyéb dijakból		összesen	
		frt	kr	frt	kr.	frt	kr	frt	kr	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Baja	A zircz-cziszt. rend által.	—	—			2433	27			2433	27	3180	—	—	—	—	—	3180	—
Fehértemplom .	A magyar állampénztárból.	19140	—	328	45	3415	32	1913	12	24796	89	1586	—	147	—	384	—	2117	—
Nagybecskerek .	Községi és megyei járulékból.	—	—	329	85	1094	04	1201	16	2625	05	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagykikinda . .	Községi járulékból.	8920	—	150	—	300	—	389	08	9759	08	582	—	84	—	120	—	786	—
Szabadka	Községi járulékból.	22700	—	—	—	330	—	250	—	23280	—	—	—	337	—	—	—	337	—
Szeged	A kegyes tanitórend és a község által.	12110	—	1000	—	1000	—	—	—	14110	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ujverbász . . .	Magán járulékból.	3250	—	150	—	100	—	218	—	3718	—	1640	—	—	—	82	—	1722	—
Ujvidék	Tanulmányi alapból.	19800	—	500	—	529	20	50	—	20879	20	1692	—	109	20	—	—	1801	20
Zenta	Községi járulékból.	8250	—	372	—	586	—	530	—	9738	—	nincs				186	—	186	—
Zombor	A magyar állampénztárból.	20700	—	600	—	500	—	—	—	21800	—	2712	—	172	20	314	—	3198	20

Digitized by Google

VIII. Erdélyi kir. tankerület.

I. Az erdélyi tanker. kir. főigazgatósághoz tartozó gymnasiumok száma és jellege.

A gymnasiumok száma.		
Főgymnasium	Gymnasium	Gymnasium
8.	1. (6 osztályu)	3. (4 osztályu)
A gymnasium helye.	A gymnasium jellege	A gymnasium fenntartója
Nagy-Szeben	állami főgymnasium	Az állam
Balázsfalva	g. kath. főgymnasium	A basiliták alapja
Naszód	g. kath. főgymnasium	A naszódi központi iskolai alap
Brassó	róm. kath. főgymnasium	Az erd. róm. k. tanulmányi alap s gymnasiumi alap
Csik-Somlyó	róm. kath. főgymnasium	Ugyanaz
Kolozsvár	róm. kath. főgymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alap
Károly-Fehérvár . . .	rom. kath. gymnasium	Ugyanaz
Károly-Fehérvár . . .	r. kath. püspöki lyceum	Saját alap
Maros-Vásárhely . . .	r. kath. gymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alap
Erzsébetváros	örm. kath. gymnasium	A Rafaeli alap s a város pénztára
Kézdivásárhely-Kanta .	róm. kath. gymnastum	Az erd. r. k. tanulmányi alap
Székely-Udvarhely . .	róm. kath. főgymnasium	Ugyanaz
Szamosujvár	örm. kath. gymnasium	Szamosujvár városa

2. A tanulók száma, osztályok szerint.

Az intézet neve és helye.	Az intézet egyes osztályai									Összesen	Szaporodás	Apadás	Észrevétel
	Előkészitő	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
N.-szebeni főgymnasium . . .	—	73	54	40	36	32	22	13	15	295	—	25	
Balázsfalvi főgymnasium . . .	—	100	54	59	68	36	36	32	27	412	—	3	
Naszódi főgymnasium	—	37	29	35	23	17	19	11	11	182	6	—	
Brassói főgymnasium	—	33	34	23	20	20	18	13	8	169	—	2	
Cs.-somlyói főgymnasium . . .	—	43	40	23	18	21	15	9	7	176	—	—	
Kolozsvári főgymnasium . . .	—	61	60	42	40	54	52	38	35	382	9	—	
Sz.-udvarhelyi főgymnasium .	18	29	18	21	13	9	14	14	6	142	—	6	
K.-fehérvári gymnasium . . .	-	61	43	25	34	39	20	—	—	222	—	22	E 2 tanintézet egymás kiegészitője
K.-fehérvári püsk. lyceum . .	—	—	—	—	—	—	—	46	21	67	12	—	
M.-vásárhelyi gymnasium . .	—	31	28	15	17	21	12	—	—	124	3	—	
Erzsébetvárosi gymnasium . .	—	18	4	8	5	—	—	—	—	35	—	1	
K.-vásárhely-kantai gymnas. .	—	24	14	17	19	—	—	—	—	74	—	5	
Szamosujvári gymnasium . . .	—	39	28	26	14	—	—	-	—	137	—	4	

Digitized by Google

3) A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása							Nyelvi viszonyok								A szülőknek polgári állása							Helybeliek	Vidékiek	Külföldiek
	róm. kath.	görög kath.	görög keleti	ágost. hitv.	helvét hitv.	unitárius	mózes vallású	magyar	magyar-német	magyar-román	magyar-német-román	román	román-német	magyar-örmény	magyar v. más nyelv	értelmiség	önálló őstermelők	magán hivatalnok	munkások és szolgálatot tevők	katonák	állami hivatalnokok	iparos v. kereskedő			
Nagy-Szeben	112	39	95	4	38	2	5	168	5	122	—	—	—	—	—	63	95	24	22	12	33	46	76	219	—
Balázsfalva	1	361	48	1	—	—	1	—	—	—	—	140	2	—	—	128	266	—	—	—	—	18	25	387	—
Naszód	3	142	37	—	—	—	—	—	—	10	6	155	8	—	3	70	112	—	—	—	—	—	20	158	4
Brassó	116	1	8	13	24	2	5	84	76	3	6	—	—	—	—	77	19	2	9	2	6	54	62	105	2
Cs.-Somlyó	172	3	—	—	1	—	—	151	4	3	—	—	—	11	7	25	95	30	2	—	—	24	10	166	—
Kolozsvár	252	88	19	4	4	—	15	225	41	108	3	—	—	—	5	195	64	27	31	—	—	65	156	226	—
Székely-Udvarhely . . .	134	1	2	—	5	—	—	133	2	—	7	—	—	—	—	30	63	—	6	—	—	43	63	79	—
Károly-Fehérvár	103	25	48	3	7	—	36	19	41	100	62	—	—	—	—	59	64	27	6	—	—	66	52	170	—
Károly-Fehérvár	40	7	5	2	1	—	12	15	7	17	28	—	—	—	—	21	28	3	—	—	—	15	23	44	—
Maros-Vásárhely	67	41	9	—	4	—	3	60	9	48	7	—	—	—	—	51	47	4	6	—	—	16	27	97	—
Erzsébetváros	24	1	1	1	6	2	—	23	3	3	—	—	—	—	—	10	5	—	5	—	—	15	23	12	—
K.-Vásárhely-Kanta . .	64	1	—	—	7	2	—	73	—	—	—	—	—	—	—	11	42	6	7	—	—	8	9	65	—
Szamosujvár	44	43	3	—	2	—	—	11	—	46	—	—	—	—	—	28	24	—	14	—	—	26	28	64	—

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		előkészítő	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
N.-Szeben főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	73	49	37	34	40	22	9	15	279
	Felsőbb osztályba léphet	—	43	36	31	25	24	17	8	15	199
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	30	13	6	9	16	5	1	—	80
Balázsfalva főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	92	47	58	67	35	31	30	27	387
	Felsőbb osztályba léphet	—	68	42	52	65	33	31	30	27	384
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	24	5	6	2	2	—	—	—	39
Naszód főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	34	25	35	23	16	19	11	9	172
	Felsőbb osztályba léphet	—	24	20	31	17	14	15	11	9	141
	Javító vizsgálatot tehet	—	4	5	2	2	1	3	—	—	17
	Az osztályt ismételni tartozik	—	6	—	2	4	1	1	—	—	14
Brassó, főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	30	34	22	19	16	17	12	8	158
	Felsőbb osztályba léphet	—	25	30	18	19	14	16	11	8	140
	Javító vizsgálatot tehet	—	5	2	3	—	1	—	1	—	12
	Az osztályt ismételni tartozik	—	—	2	1	—	1	1	—	1	6
Csik-Somlyó, főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	43	40	23	18	21	15	9	7	176
	Felsőbb osztályba léphet	—	31	33	22	18	21	14	8	7	154
	Javító vizsgálatot tehet	—	1	5	1	—	—	—	1	—	8
	Az osztályt ismételni tartozik	—	11	2	—	—	—	1	—	—	14
Kolozsvár főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	47	53	38	39	47	47	36	33	340
	Felsőbb osztályba léphet	—	32	40	32	29	33	44	30	29	269
	Javító vizsgálatot tehet	—	3	4	3	5	4	1	2	4	26
	Az osztályt ismételni tartozik	—	12	9	3	5	10	2	4	—	45
Sz.-Udvarhely, főgymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	17	27	18	19	13	9	14	13	6	136
	Felsőbb osztályba léphet	15	28	16	17	12	8	13	13	6	129
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	2	4	2	2	1	1	1	—	—	13
K.-Fehérvár, n agygym	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	59	41	23	32	33	18	—	—	206
	Felsőbb osztályba léphet	—	46	38	22	29	31	17	—	—	183
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	13	3	1	3	2	1	—	—	24
K -Fehérvár, püsp. lyceum	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	—	—	—	—	—	—	43	20	63
	Felsőbb osztályba léphet	—	—	—	—	—	—	—	43	20	63
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maros-Vásárhely nagy-gymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	30	26	14	17	18	12	—	—	117
	Felsőbb osztályba léphet	—	16	18	11	10	16	12	—	—	83
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	14	8	3	7	2	—	—	—	34
Erzsébetváros algymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	18	4	8	5	—	—	—	—	35
	Felsőbb osztályba léphet	—	14	4	8	5	—	—	—	—	31
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
K.-Vásárhely-Kanta, algymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	24	14	17	19	—	—	—	—	74
	Felsőbb osztályba léphet	—	18	13	16	17	—	—	—	—	64
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	6	1	1	2	—	—	—	—	10
Szamos-Ujvár, algymn.	A nyilv. és magántanulók száma 188⁰/₁ végén	—	35	25	20	12	—	—	—	—	92
	Felsőbb osztályba léphet	—	26	20	16	11	—	—	—	—	73
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	9	5	4	1	—	—	—	—	19

Digitized by Google

5. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Francziа nyelv	Eredmény	Román nyelv	Eredmény	Ének	Eredmény	Zene	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény	Örmén nyelv	Eredmény
N.-Szeben, főgymnasium . .	9	megle-hetős	134	kielé-gitő	66	jó	11	jó	27	jó	—	—	70	megle-hetős	—	—
Balázsfalva „ . .	—	—	—	—	287	kielé-gitő	43	megle-hetős	—	—	139	jó	57	jó	—	—
Naszód „ . .	—	—	—	—	172	jó	115	jó	—	—	34	jó	20	jó	—	—
Brassó „ . .	—	—	—	—	45	jó	43	jó	—	—	64	elég-séges	—	—	—	—
Cs.-Somlyó „ . .	—	—	—	—	147	jó	4	jó	—	—	—	—	51	jó	—	—
Kolozsvár „ . .	—	—	35	jó	77	jó	8	jó	15	jó	99	jó	104	jó	—	—
Sz.-Udvarhely „ . .	—	—	—	—	120	jó	24	jó	—	—	—	—	42	jó	—	—
K.-Fehérvár nagy gymn. . .	—	—	32	jó	85	elég-séges	4	jó	—	—	—	—	55	jó	—	—
K.-Fehérvár püsp. lyceum .	—	—	—	—	33	elég-séges	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Vásárhely nagy gymn. .	—	—	—	—	78	jó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébethváros algymn. . .	—	—	—	—	33	elég-séges	—	—	—	—	35	elég-séges	—	—	—	—
K.-Vásárhely-Kanta gymn.	—	—	—	—	74	jó	—	—	—	—	38	megle-hetős	—	—	—	—
Szamosujvár gymnasium . .	—	—	—	—	92	jó	—	—	—	—	—	—	—	—	35	jó

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségre jelentkezett	Irásbelin visszautasittatott	Érett		Egyetemre szándékozik				Müegyetemre	Más pályára
			jelesen	egyszerüen	theologia	jog	orvosi	bölcsészet		
N.-Szeben	15	—	—	10	2	4	—	1	—	3
Balázsfalva	28	—	6	19	20	—	—	—	—	5
Naszód	9	—	2	6	4	1	—	1	1	1
Brassó	8	1	2	5	—	2	—	—	—	5
Cs.-Somlyó	7	—	1	6	1	3	2	1	—	—
Kolozsvár	29	4	3	19	5	11	4	2	—	—
Szt.-Udvarhely	6	—	—	6	—	1	1	1	—	3
K.-Fehérvár	21	—	—	17	10	4	—	—	1	2

7. Egészségi állapot.

N.-szebeni főgymnasiumban: csekély mérvü himlő és hagymáz uralkodott.
Balázsfalvi főgymnasiumban: kielégitő; 1 haláleset.
Naszódi főgymnasiumban: kielégitő.

Digitized by Google

Brassói főgymnasiumban: nehány himlő esetet kivéve, jó; 2 haláleset.
Cs.-somlyói főgymnasiumban: jó.
Kolozsvári főgymnasiumban: jó; haláleset volt 3.
Sz.-udvarhelyi főgymnasiumban: kitünő.
K.-fehérvári nagygymnasiumban: jó; 1 haláleset.
K.-fehérvári püspöki lyceumban: jó.
Maros-vásárhelyi gymnasiumban: kielégitő.
Erzsébetvárosi gymnasiumban: kielégitő.
Kantai gymnasiumban: jó.
Szamosujvári gymnasiumban: kielégitő; haláleset volt 1.

8. Segélyzési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege		Legnagyobb ösztöndij	Legkisebb ösztöndij		A segélyezés egyéb neme.
		frt	kr.	frt	frt	kr.	
N.-Szeben, főgymnasium	5	333	—	100	40	—	N.-Szeben városának Rudolf czimü alapitványa 2 tanuló részére. 72 frttal. Az ifjusági segélyegylet 836 frt 36 kr. alaptőkével. A Deák Ferencz alapitvány 1143 frt 66 kr. alappal. A zene és énekalap 50 frt. Vándoregyleti alaptőke 130 frt.
Balázsfalva, főgymnasium	26	1206	—	120	20	—	Kenyérrel elláttatott 174.
Naszód, főgymnasium	3	180	—	60	60	—	A naszódi határőrvidéki alapból 77 tanulónak 1375 frt osztatott ki.
Brassó, főgymn.	9	708	—	150	20	—	— — —
Cs.-Somlyó, főgymnasium	41	3445	—	100	50	—	A kölcsönkönyvtár vagyona 265 frt 45 kr.; a könyvek száma 1207 kötet.
Kolozsvár, főgymnasium	15	1061	50	100	52	50	A M. Terézia és Szt. József finöveldében teljes ellátást 76 tanuló nyert.
Sz.-Udvarhely, főgymnasium	—	—	—	—	—	—	A Szt. Imre finöveldében 36 tanuló teljes ellátásban részesült.
K.-Fehérvár, gymnas.	13	1379	—	400	24	—	A segélyegylet állása 1315 frt 75 kr. Segélyeztetett 15 tanuló, 87 frt 42 krral; a Szt. István finöveldében ellátást és gondozást nyert alapitványnyal 20, asztali szolgálatért 4 tanuló.
K.-Fehérvár, püspöki lyceum	4	223	—	100	20	—	A növendék papok az intézet által láttatnak el.
M.-Vásárhely, gymnas.	1	63	—	—	—	—	A tápintézetben 23 tanuló nyert teljes ellátást, minek költsége 2415 frtot tett.
Erzsébetváros, gymnasium	1	66	50	—	—	—	A Gorove Gergely-féle alapitvány összege 52 frt 50 kr., ennek 6 % kamatából könyvek szereztetnek szegények tanulók segélyezésére.
Kanta, gymn.	2	110	—	60	50	—	A tápintézetben 19 tanuló nyert teljes ellátást.
Szamosujvár, gymnasium	2	152	—	100	52	—	Az árvaházban mindennel elláttatott 8 tanuló.

Digitized by Google

III. A tanárok állapota.

1. Általános kimutatás.

Folyó szám	Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
		okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetesek	nem szerzetesek
1	N.-Szeben, főgymnasium	13	—	—	—	13	—	—
2	Balázsfalva főgymnasium	5	5	—	4	—	—	14
3	Naszód főgymnasium	2	3	3	7	13	—	2
4	Brassó főgymnasium	4	—	3	5	9	—	3
5	Cs.-Somlyó főgymnasium	3	1	3	7	9	2	3
6	Kolozsvár főgymnasium	4	4	—	3	1	12	2
7	Sz.-Udvarhely főgymnasium	5	1	3	5	10	—	4
8	K.-Fehérvár gymnasium	5	4	—	—	6	—	3
9	K.-Fehérvár püsp. lyceum	2	3	—	—	2	—	3
10	M.-Vásárhely gymnasium	1	7	—	1	6	—	3
11	Erzsébetváros gymnasium	—	6	—	—	4	1	1
12	Kanta gymnasium	—	6	—	2	2	6	—
13	Szamosujvár	—	6	—	2	5	—	2

IV. Tanszközök.

1. Az épületek állapota.

N.-szebeni főgymnasium: bérházban, szük volta miatt a czélnak nem felel meg.

Balázsfalvi főgymnasium: jó karban van.

Naszódi főgymnasium: meglehetős.

Brassói főgymnasium: az épület jó karban van.

Cs.-somlyói főgymnasium: a szilárd kőépület a legjobb rendben van.

Kolozsvári főgymnasium: az épület teljesen jó karban van.

Sz.-udvarhelyi főgymnasium: az épület teljesen kielégitő.

K.-fehérvári gymnasium: az épület jó karban van.

K.-fehérvári püspöki lyceum: változás nem történt.

M.-vásárhelyi gymnasium: az épület jó.

Erzsébetvárosi gymnasium: az épület jó állapotban van.

Kantai algymnasium: az épület kielégitő.

Szamosujvári gymnasium: az épület jó karban van.

Digitized by Google

Az intézet helye	Könyvtár		Muzeumok						
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtani	vegytani	természettani	régiségtani	Gyarapodás? Jelenlegi status?
			szertárak						
N.-Szeben főgymnasium	326 darab	93 darab	114 darab			—	47 darab	6 darab	gyarapodás
Balázsfalva főgymnasium	4325 darab	—	—	—	—	—	479 darab	1817 darab	jelenlegi status
Naszód főgymnasium	1312 darab	356 darab	6262 darab			—	164 darab	torna 85 drb rajz 1860	jelenlegi status
Brassó főgymnasium	36 darab	28 darab	4 darab	—	—	—	8 darab	24 darab	gyarapodás
Sz.-Somlyó főgymnasium	62 darab	57 darab	—	—	141 darab	—	—	3 darab	gyarapodás
Kolozsvár főgymnasium	380 darab	68 darab	—	—	—	—	35 darab	—	gyarapodás
Sz.-Udvarhely főgymnasium	98 darab	92 darab	—	—	130 darab	—	2 darab	86 darab	gyarapodás
K.-Fehérvár gymnasium	155 darab	38 darab	—	42 darab	5 darab	—	2 darab	89 darab	gyarapodás
K.-Fehérvár püspöki lyceum	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Vásárhely gymnasium	—	373 darab	—	—	—	—	—	9 darab	gyarapodás
Erzsébetváros gymnasium	478 darab	—	—	—	—	—	—	55 darab	jelenlegi status
Kanta gymnasium	962 darab	—	—	350 darab	—	—	—	—	jelenlegi status
Szamosujvár algymnasium	156 darab	—	222 darab	34 darab	51 darab	31 darab	—	39 darab	gyarapodás

Digitized by Google

V. A gymnasiumok költségei.

Az intézet helye	Költségel honnan fedeztetnek?	Kiadások												Bevétel			
		tanári fizetésekre		építkezésre		fűtésre, világitásra		szertárakra		könyvtárra		vegyesekre		tandijakból		felvételi dijakból	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
N.-Szeben, főgymn.	Az állampénztárból	21688	—	—	—	650	—	550	—	117	—	1576	—	1809	—	121	50
Balázsfalva, főgymnasium	A Basiliták alapjából	7085	—	—	—	407	44	348	72	219	11	—	—	—	—	813	15
Naszód, főgymnasium	A naszodi közp. isk. alapból	13570	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó, főgymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi s gymnasium alapból	8753	34	531	50	300	—		400	frt		1250	—	1045	—	—	—
Cs.-Somlyó, főgymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi s gymn. magán alapból . . .	9544	—	299	50	325	12	158	—	—	—	568	10	700	—	—	—
Kolozsvár, főgymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alapból	11065	18	—	—	300	—	170	—	105	—	25	—	1669	50	—	—
Sz.-Udvarhely, főgymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alapból	9731	—	—	—	282	—	228	—	—	—	—	—	508	—	—	—
K.-Fehérvár, gymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alapból	7595	50	—	—	307	—	339	—	—	—	60	—	1095	—	—	—
K.-Fehérvár. püspöki lyceum	Kiadásai a papnöveldével közösek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	235	—	—	—
M.-Vásárhely, gymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alapból	7263	—	—	—	395	—	274	—	—	—	131	—	456	—	—	—
Erzsébetváros, gymnasium	A Rafael alapból s a városi pénztárból	2310	—	12	50	—	—	54	40	—	—	—	—	65	70	—	—
Kanta, algymnasium	Az erd. r. k. tanulmányi alapból	2529	—	160	39	114	—	50	—	—	—	146	50	296	—	—	—
Szamosujvár, gymnasium	Szamosujvár városa által . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

IX.

Fiume.

A fiumei állami felsőbb középiskolának az 1880/1-iki tanévben volt 147 növendéke, magántanulója 3; összesen 150.

A tanév végén vizsgálatot tett tanulók közül jeles osztályzatot nyert 6. elsőrendű osztályzatot 92, másodrendű osztályzatot 42.

Vallás szerint volt: 141 r. kath., gör. kath. 2, izraelita 4. Nyelvek szerint: 67, olasz-magyar 5, olasz-német 15, olasz-horvát 48.

Érettségi vizsgálatot 6 tanuló tett jó eredménynyel.

Jegyzet. Ezen intézet, mely eddigi szervezete szerint a czélnak meg nem felelt, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministernek 1881-ik évi junius hó 7-én 9268. szám alatti rendelete szerint teljes, tiszta magyar kir. állami főgymnasiummá változtatott át, és mint ilyen kezdette működését az 1881/2-iki tanévben.

Intézkedés történt, hogy pályázat utján ezen főgymnasium az olasz tannyelvben jártas magyar, a mai követelményeknek megfelelő tanerőket nyerjen, és fokozatosan a magyarországi gymnasiumi tanterv léptettessék élethe.

Digitized by Google

Középiskolai tanárképző intézetek.

A budapesti m. kir. középiskolai tanárképző intézet mellett fennálló gyakorló-iskola (főgymnasium.)

I.

A gyakorló-iskola az 1880/1-ki tanévvel fennállásának kilenczedik évét fejezte be.

II.

A) A magy. kir. tanárképző intézet gyakorló-iskola főgymnasiumában 1880/1-ik évben működött vezető és gyakorló tanárok táblázata.

Folyó szám	Vezető tanár	Gyakorló tanárok	Tanitott
1	Bartal Antal igazgató	Dr. Fináczy Ernő Kutrucz Rezső	görögöt a VII. osztályban latint a III. „
2	Dr. Kármán Mór	Hegedüs Béla Horay István Novák Sándor	latint az I. osztályban németet az I. osztályban magyart az I. „
3	Lutter János	Rombauer Emil Dr. Schwaiger Ph. Szemethy Béla Baló Gyula Prilisauer Adolf Steiner (Bogyó) Samu Trübswetter Ferencz Szemethy Béla Schönfeld Salamon Grünwald Miksa Király József Király József	algebrát, geometr. a VII. osztályban physikát a VII. osztályban vegytant a VII. „ physikát az V. „ mértant az V. „ algebrát az V. „ algebrát, geometriát az V. oszt. physikát a III. osztályban mértant a III. „ mértani rajzot a III. osztályban mértant és mértani rajzot az I. oszt.
4	Malmosi Károly	Holenda József Dr. Fináczy Ernő Roseth Arnold	latint a VII. osztályban görögöt az V. „ latint az V. „
5	Dr. Marczali Henrik	Mannheimer (M.) M. Szemák Antal Grósz Viktor Molnár János Szemák Antal Kis Ernő	történelmet az V. osztályban földrajzot a III. osztályban földrajzot az I. „
6	Dr. Staub Móricz	Budai József Szutórisz Frigyes Breitner Samu Kecskószky Ödön Szlimák Lajos Göndör Károly Pollák Simon Breitner Samu Prilisauer Adolf Silberstein Salamon	természetrajzot a VII. osztályban természetrajzot az V. „ számtant a III. „ természetrajzot a III. „ természetrajzot az I. „ számtant az I. „
7	Wolf György	Varga Bálint Háhn Adolf Dr. Badics Ferencz Jesze Károly Gróf József Szlovacsek Rezső	magyart a VII. osztályban németet a VII. „ magyart az V. „ németet az V. „ magyart a III. „ németet a III. „

Digitized by Google

III.

A m. k. tanárképző-intézet főgymnasium gyakorló tanárainak statisztikai kimutatása az 1880/1. évben.

Szakosztály	Rendes tag	Rendkivüli tag	Tanképesitett	Vizsgálat alatt	Tudor	Az év közben kilépett	Az év végéig maradt	Magyar	Magyar-német	Magyar-tót	Római kath.	Görög kath.	Helvét hitvallásu	Ágostai hitvallásu	Mózes hitvallásu	Összesen
I. Classica philologia . . .	3	4	7	—	2	—	7	5	1	1	4	—	1	—	2	7
II. Modern philologia . . .	2	17	11	8	2	8	11	15	3	1	11	1	1	1	5	19
III. Történelem-földrajz .	1	4	4	1	—	2	3	5	—	—	1	—	1	—	3	5
IV. Mathematika-physica	4	14	10	8	1	7	11	18	—	—	9	—	1	1	7	18
V. Természetrajz	2	10	8	4	—	4	8	9	2	1	6	1	2	1	2	12
	12	49	40	21	5	21	40	52	6	3	31	2	6	3	19	61

IV.

A m. kir. tanárképzőintézeti gyakorló iskola tanulóinak általános áttekintése az 1880/1-ik évben.

I.	II. A tanulók száma			III. Vallásuk					IV. Nyelvi viszonyok					V. Szüleik polgári állása					VI.		VII. Előmenetel	
osztály	beiratott	elhalt	elmaradt	római kath.	görög-keleti	ágost. hitv.	helv. hitv.	Mózes hitv.	magyar	magy.-német	magyar-tót	magy.-szerb	magyar-román	értelmiség	önálló őstermelők	önálló kereskedők és iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálatot tevők	az előbbi osztályból átjött	kivülről jött	haladók	ismétlők
I.	33	—	1	19	—	2	6	5	32	—	—	—	—	21	2	9	—	—	2	31	29	3
III.	37	—	2	17	2	4	5	7	30	2	1	1	1	27	4	4	—	—	29	8	34	1
V.	38	—	1	23	—	3	3	8	36	—	franczia 1	—	—	27	6	3	1	—	33	5	35	2
VII.	24	—	3	12	—	3	1	5	21	—	—	—	—	13	3	3	1	1	23	1	21	—
	132		7	71	2	12	15	25	119	2	2	1	1	88	15	20	2	1	87	54	119	6

Digitized by Google

V.

A m. k. tanárképző gyakorló-iskola főgymnasiuma tanulói osztályzatainak kimutatása 1880/1. évben.

Tantárgy	VII. osztály				V. osztály				III. osztály				I. osztály			
	jeles	jó	elgs.	elgt.	jeles	jó	elgs.	elgt.	jeles	jó	elgs.	elgt.	jeles	jó	elgs.	elgt.
Vallástan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Görög nyelv .	8	9	4	—	12	11	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Latin nyelv . .	3	11	7	—	9	12	16	—	17	9	8	1	12	12	8	—
Magyar nyelv	10	11	—	—	15	20	2	—	17	11	7	—	19	6	7	—
Német nyelv .	7	14	—	—	17	16	4	—	13	15	6	1	16	8	8	—
Történelem . .	6	8	7	—	10	13	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Földrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	15	14	6	—	16	12	4	—
Természetrajz	11	9	1	—	18	15	4	—	18	16	1	—	15	14	3	—
Természettan .	10	6	5	—	14	20	2	1	21	8	6	—	—	—	—	—
Számtan	9	5	7	—	18	14	5	—	20	10	4	1	8	15	6	3
Mértan	8	6	7	—	15	16	6	—	13	17	4	1	15	11	6	—
Philosophia . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rajz, mértani .	—	—	—	—	—	—	—	—	13	16	6	—	13	16	3	—
Rajz, szabadkézi	—	—	—	—	11	16	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—

B) A kolozsvári m. kir. középiskolai tanképző-intézet.

1. A tanári kar változatlanul ugyanaz volt, mint az 1879/80-i tanévben, névszerint 1 igazgató tanár és 14 rendes tanár.

2. Képezdei tag be volt irva az I. félévben 29, a II-ikban 27; előkészitő-éves az I. félévben 13, a II-ikban 15; a létszám az előző évekhez képest apadást mutat, minek természetesen oka egyrészt a tanfolyamok számának növelésében és a követelések jogosult fokozásában, másrészt azon körülményben leli magyarázatát, hogy az állomás nélküli vizsgált tanárjelöltek száma az országban szaporodik. Ez utóbbi körülménynyel függ össze az is, hogy az előkészitő-évesek közül 11, illetőleg 14 esik a nyelvészeti szakokra s csak 2, illetőleg 1 a természettudományokra, mint a melyekből több állomás nélküli végzett egyén van; mig főleg a classika-philologiai szakban bizonyos tekintetben még mindig hiány mutatkozik.

3. A képző-intézet eddigi tagjai közül a lefolyt évben teljes tanári vizsgálatot állván ki, oklevelet nyert összesen 21. Részben állottak szakvizsgálatot összesen 11. Bölcsészettudori oklevelet nyert összesen 7.

Digitized by Google

B.

Reáliskolák.

Átnézet.

A reáliskolák számában, jellegében, tankerületenkénti beosztásában az 1879/80. tanév óta változás nem történt. Történt ellenben a kiegészítés tekintetében annyi, hogy az előbb VI. osztályu aradi főreáliskola, e tanévben már VII. osztálylyal birt.

E szerint volt az 1880/1. tanévben is, mint a megelőzőben, az országban összesen 26 reáliskola; és pedig:

állami	17
államilag segélyzett községi	3
községi	4
hitközségi	1
magán-reáliskola	1
Összesen	26

Továbbá a 26 reáliskola közül volt:

teljes (nyolcz osztályu) főreáliskola	19
kiegészítés alatt álló főreáliskola	4
alreáliskola	3
Összesen	26

A 26 reáliskola közül esett:

I. A *budapesti* tankerületre 6 teljes, 1 kiegészítés alatt álló fő-, 1 alreáliskola	8
II. A *győri* tankerületre 2 teljes fő-, 1 alreáliskola	3
III. A *pozsonyi* tankerületre 1 teljes fő-, 1 alreáliskola	2
IV. A *beszterczebányai* tankerületre 1 teljes főreáliskola	1
V. A *kassai* tankerületre 2 teljes főreáliskola	2
VI. A *nagyváradi* tankerületre 1 teljes, 3 kiegészítés alatt álló főreáliskola	4
VII. A *szegedi* tankerületre 4 teljes főreáliskola	4
VIII. Az *erdélyi* tankerületre 2 teljes főreáliskola	2
Összesen	26

Digitized by Google

I. A budapesti tankerület.

E tankerületben van 3 állami, 4 községi, 1 magán (főgymnasiummal összekötött), összesen tehát 8 reáliskola; közte 6 teljes nyolcz osztályu; 1 kiegészités alatt álló hat osztályu fő-, és egy négy osztályu alreáliskola.

Itt következnek róluk a kimutatások :

1. A reáliskolák helye, jellege, osztály-száma, fentartó testülete.

Folyó szám	A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testület
1	Budapest II. kerület	Állami főreáliskola.	VIII és 1 párhuzamos.	Az állam és Budapest főváros
2	Budapest IV. kerület	Községi főreáliskola.	VIII és 2 párhuzamos.	Budapest főváros
3	Budapest VI. kerület	Állami főreáliskola.	VIII és 1 párhuzamos.	Az állam
4	Budapest VIII. kerület	Községi főreáliskola.	VIII és 3 párhuzamos.	Budapest főváros
5	Kecskemét	Állami főreáliskola.	VIII	Az állam
6	Székes-Fehérvár . .	Államilag segélyezett községi főreáliskola.	VI	Az állam és Székes-Fehérvár város
7	Esztergom	Községi alreáliskola.	IV	Esztergom város
8	Budapest VI. kerület	Magán főreáliskola.	IV *)	Az országos köznevelési egyesület

*) E reáliskolát az „Országos köznevelési egyesület“ nyolcz osztályu főgymnasiumával egyesitve tartja fönn. De reáliskolai tanulók csak az I. V. VII. és VIII. osztályokban levén, a reáliskola, mint ilyen, csak négy osztályunak mondható.

Digitized by Google

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye	Az osztályok											Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	I. A.	I. B.	II. A.	II. B.	III. A.	III. B.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Budapest II. ker. állami főreáliskola	55	—	42	41	44	—	36	22	28	39	31	338	—	74	A tanulók száma a tanév *elején* van föltüntetve. A tanév *végén* maradt számokat az előmenetelt kimutató 4. táblázat tünteti föl.
Budapest IV. ker. közs. főreáliskola	62	62	63	63	73	—	57	34	33	37	22	506	—	11	
Budapest VI. ker. áll. főreáliskola	58	66	76	—	73	—	67	46	40	64	50	540	—	33	
Budapest VIII. ker. közs. főreáliskola	62	61	49	42	46	45	53	24	18	26	20	446	—	4	
Kecskeméti állami főreáliskola	31	—	21	—	24	—	13	11	13	10	14	137	—	12	
Székes-Fehérvár községi, államilag segélyezett főreáliskola .	38	—	35	—	18	—	13	11	6	—	—	121	—	44	
Esztergom községi alreáliskola .	43	—	20	—	13	—	15	—	—	—	—	91	6	—	
Országos köznev. egyesület reáliskolája	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	4	—	—	

Digitized by Google

3. A tanulók száma vallás, nyelv, a szülők polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás						Nyelvi viszonyok																				A szülők foglalkozása					Helybeliek	Vidékiek	Külföldiek
	róm. katholikus	görög katholikus	görög keleti	ágostai hitvallású	helvét hitvallású	izraelita	magyar	magyar-német	magy.-ném.-olasz	magyar-német-tót	magy.-ném.-román	magy.-ném.-francz.	magy.-ném.-cseh	magyar-német-franczia-szerb	magy.-ném.-lengy.	magyar-franczia	magy.-ném.-szerb	magyar-tót	magy.-ném.-orosz	magy.-ném.-angol	magyar-német-franczia-angol	magyar-szerb	magyar-olasz	magyar-lengyel	magy.-ném.-horvát	német	értelmiségiek	önálló őstermelők	önálló kereskedő, iparos	magántisztviselő	személyes szolgálatot tevők munkások			
Budapest II. ker. .	237	2	2	23	7	43	25	246	2	6	3	5	2	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123	20	102	30	39	160	133	21
Budapest IV. ker.	189	—	4	15	11	238	43	368	1	9	2	14	1	—	—	3	5	1	1	4	3	2	—	—	—	—	91	33	285	60	37	318	188	19
Budapest VI. ker.	100	—	2	16	6	346	68	340	—	—	—	11	—	—	—	—	—	47	—	—	—	2	1	1	—	—	84	34	287	58	7	200	249	21
Budapest VIII. ker.	247	—	2	17	17	106	82	291	—	7	—	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	2	—	1	1	—	30	29	250	36	44	—	—	—
Kecskemét . . .	87	—	—	5	14	31	42	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	41	25	63	7	1	68	69	—
Székes-Fehérvár .	48	—	—	1	2	58	108	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	18	61	—	—	77	32	—
Esztergom . . .	47	—	1	—	—	43	41	31	—	7	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	9	16	57	7	2	28	62	1

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	Az 1880/81 tanév végéről	Osztályok szerint								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Budapest II. ker.	A nyilvános és magántanulók száma	49	78	42	35	20	25	37	28	314
	Felsőbb osztályba léphet	31	50	26	25	16	17	21	25	211
	Javító vizsgálatot tehet	6	11	5	3	2	4	9	2	42
	Az osztályt ismételni tartozik	12	17	11	7	2	4	7	1	61
Budapest IV. ker.	A nyilvános és magántanulók száma	112	109	69	53	29	32	32	21	457
	Felsőbb osztályba léphet	61	49	57	27	23	29	25	20	291
	Javító vizsgálatot tehet	20	34	10	14	6	3	6	1	94
	Az osztályt ismételni tartozik	30	26	2	12	—	—	1	—	71
Budapest VI. ker.	A nyilvános és magántanulók száma	106	70	71	60	41	31	50	43	472
	Felsőbb osztályba léphet	66	50	55	49	35	27	42	40	364
	Javító vizsgálatot tehet	24	13	7	9	5	3	7	1	69
	Az osztályt ismételni tartozik	16	6	8	2	1	1	1	2	37
Budapest VIII. ker.	A nyilvános és magántanulók száma	124	92	91	53	25	19	26	20	452
	Felsőbb osztályba léphet	69	65	63	35	17	16	13	17	29ç
	Javító vizsgálatot tehet	8	4	9	12	—	1	3	2	39
	Az osztályt ismételni tartozik	31	8	9	5	3	—	5	—	61
Kecskemét	A nyilvános és magántanulók száma	28	19	22	13	11	10	9	13	125
	Felsőbb osztályba léphet	18	12	14	7	11	7	5	10	84
	Javító vizsgálatot tehet	4	3	2	2	—	1	—	—	12
	Az osztályt ismételni tartozik	6	4	6	4	—	2	4	3	29
Székes-Fehérvár	A nyilvános és magántanulók száma	33	36	17	13	9	6	—	—	100
	Felsőbb osztályba léphet	29	26	15	13	9	6	—	—	99
	Javító vizsgálatot tehet	4	3	1	—	—	—	—	—	8
	Az osztályt ismételni tartozik	—	2	—	—	—	—	—	—	1
Esztergom	A nyilvános és magántanulók száma	38	19	13	13	—	—	—	—	83
	Felsőbb osztályba léphet	28	16	11	10	—	—	—	—	65
	Javító vizsgálatot tehet	9	3	2	1	—	—	—	—	15
	Az osztályt ismételni tartozik	1	—	—	2	—	—	—	—	3
Országos köznevelési egyes.	A nyilvános és magántanulók száma	1	—	—	—	1	1	—	1	4
	Felsőbb osztályba léphet	1	—	—	—	—	1	—	1	3
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Az osztályt ismételni tartozik	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Digitized by Google

5. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Angol nyelv	Eredmény	Vegytani gyakorlatok	Eredmény	Mintázás	Eredmény	Önképzőkör	Eredmény	Dalkör	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Latin nyelv	Eredmény	Gyorsirás	Franczia nyelv
Budapest II. ker.	23	—	5	jó	5	jó	48	jó	69	jó	127	jó	—	—	—	—
Budapest IV. ker.	12	jó	—	—	—	—	—	—	91	elégs.	—	—	19	jó	20 jó	—
Budapest VI. ker.	28	—	16	jó	—	—	77	jó	Franczia önképző 28	jó	—	—	—	—	10 jó	45 jó
Budapest VIII. ker.	7	jó	43	elégs.	—	—	44	jó	78	jó	266	jó	14	jó	—	33 elégs. jó
Kecskemét	—	—	4	jó	1	jeles	—	—	41	elégs.	44	elégs.	3	jó	6 jeles	—
Székes-Fehérvár	—	—	3	elégs.	—	—	—	—	39	elégs.	—	—	—	—	—	—
Esztergom	—	—	—	—	—	—	—	—	van	—	—	—	—	—	—	—
Országos köznevelési egyesület	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbeli után visszautasittatott	Érett		Pályák								
			Jelesen	Egyszerüen	Bölcsészeti	Jogi és diplomatikai	Mérnöki	Bányászati és erdészeti	Orvosi és vegyészi	Hivatalnoki	Gazdasági	Művészi és iparosira	Bizonytalan
Budapest II. ker.	25	2	3	14	2	1	4	2	—	1	3	4	—
Budapest IV. ker.	22	—	5	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest VI. ker.	42	5	4	28	2	1	22	—	2	—	—	—	5
Budapest VIII. ker.	20	—	1	17	—	—	6	—	1	—	5	—	6
Kecskemét	10	—	—	9	—	—	2	1	—	3	1	—	2
Székes-Fehérvár	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Esztergom	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Országos köznevelési egyesület	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Digitized by Google

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Ösztöndíjasok száma	Összeg forint	Legnagyobb Összeg	Legkisebb	A segélyezés egyéb nemei
Budapest II. kerület	34	3588 84kr.	300	80	Segélyegyesületi alapvagyon 2755 frt 44 kr. Abból 78 tanuló 524 drb könyvet, 51 tanuló 489 ív papirt 445 drb rajzlát kapott. Az összes kiadás erre 108 frt 59 kr.
Budapest IV. kerület	23	2180	—	—	Tankönyveket és rajzszereket kapott a Scitovszky alapból 46 tanuló 175 frt 33 kr. értékben. A Szilágyi alapból 39 tanuló 122 frt 10 kr. ért. Az ifj. segélyegylettől 44-en 323 frt összeget.
Budapest VI. kerület	10	980	210	60	A segélyegylet vagyona 1248 frt 21 kr. Könyvekért kiadtak 95 frt 15 krt. Segélyezésre 21 frtot. Kisebb kiadásokra 2 frt 31 krt. Marad még 1129 frt 69 kr.
Budapest VIII. kerület	9	1641	500	60	A Szilágyi alapból tankönyvet kapott 73 tanuló 110 frtig; 80 frt kapott 22 tanuló 1760 frtig; az intézeti segélyalapból tanszert kapott 82 tanuló 56 frt 86 krig.
Kecskemét	n i n c s				Magánadakozásból begyült 57 frt 6 drb arany és 12 drb jutalomkönyv.
Székesfehérvár	2	220	120	100	Az iskolai alapból 4 tanuló 37 frt 50 kr. segélyt kapott. Ifj. segélyegyl. 1283 frt 25 kr. 1880—81-ben szaporodás 198 frt 47 kr. Kiadás ezen évben 87 frt 33 kr. Maradvány 1394 frt 47 kr.
Esztergom	—	—	—	—	— —
Országos köznevelési egyesület	1	120	120		Egy teljesen s egy részben tandíjmentes.

Digitized by Google

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettesek		Világi	Egyházi	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetes	nem szerzetes
Budapest II. kerület	16	—	9	—	21	—	4
Budapest IV. kerület . . .	12	—	8	rendk. 4	20	—	—
Budapest VI. kerület . . .	16	—	11	—	22	—	5
Budapest VIII. kerület . . .	13	—	7	2	22	—	—
Kecskemét	11	—	2	—	12	—	1
Székes-Fehérvár	9	1	1	—	9	—	2
Esztergom	6	—	—	—	5	1	—
Országos köznevelési egyesület	11	—	—	1	10	1	1

9. Taneszközök.

a) Az épületek állapota.

Budapest II. kerület: az épület és kertje jó karban tartatnak.

Budapest IV. kerület: jó karban van.

Budapest VI. kerület: a jelenlegi bérház czélszerütlen. Kérve kérnek alkalmasabb iskolai épületet.

Budapest VIII. kerület: az új épület teljesen jó karban van.

Kecskemét: az épület (városi) elég jó.

Székes-Fehérvár: a nedves és homályos helyiségek a czélnak nem felelnek meg.

Esztergom: jó karban van.

Országos köznevelési egyesület: bérházban van elhelyezve.

Digitized by Google

b) A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtár		Szertárak										Észrevétel
			természetrajzi										
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtani	természettani	vegytani	földrajzi	éremtár	szabadkézi rajz	mértani rajz	torna szertár	
Budapest II. kerület	89 kötet	—	24 drb	21 drb	125 drb	19 drb	10 drb	8 drb	50 drb	—	—	—	A gyarapodás vétetett föl.
Budapest IV. kerület	1000 forint költség keretén belül gyarapodott.												
Budapest VI. kerület	1197 mű 1656 drb	26 folyóirat	1002 darab			238	109 készitm. 156 műszer	50 drb	—	816	280	—	Jelenlegi status.
Budapest VIII. kerület	73 drb	34 drb	60 darab			42 drb	71 drb	3	171	11 drb	3 drb	472 drb (jelenl.)	Gyarapodás.
Kecskemét	30 drb	2 drb	16 drb	120 drb	50 drb	—	20 drb	és tört. 3—3 drb	50 drb	12 drb	—	—	Gyarapodás.
Székes-Fehérvár	82 drb	38 mű	—	—	126 drb	3 drb	4 drb	2 drb	—	12 drb	—	—	Gyarapodás.
Esztergom	30 drb (gyarapodás)	20 drb	240 drb	2990 drb	430 drb	198 drb	59 drb	44 drb	490 drb	—	—	—	Jelenlegi status.
Országos köznevelési egyesület	1124 kötet	—	7536 darab			429 drb	—	20 drb	166 darab		—	—	Jelenlegi status.

Digitized by Google

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások.												Bevételek.			
		Tanári fizetésre		Építkezésre		Fütésre, világitásra		Szertárakra		Könyvtárra		Vegyesekre		Tandijakból		Fölvételi dijakból	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Budapest II. kerület.	Az állami és fővárosi pénztárakból.	34290 (államp.)	—	2045 (főváros)	15	3689 (főváros)	—	1000 frt (főváros)				l. az építkezést		3494	25	675	65
Budapest IV. kerület.	Budapest fővárosi pénztár.	31810	—	Nincs róla tudomás				1500 frt				—	—	10924 frt			
Budapest VI. kerület.	Állami pénztár.	31860	—	—	—	2800 (a szolg. együtt.)	—	1837 frt				10130	—	6004	—	455	79
Budapest VIII. kerület.	Budapest fővárosi pénztár.	29320	—	Nincs róla tudomás				1000 frt				—	—	8144 frt			
Kecskemét.	Állami pénztár.	18700	—	—	—	500 (szolg. 500 frt)	—	600 frt				—	—	1489 frt 54 kr.			
Székes-Fehérvár.	Állami segélyforrásból és községi pénztárból (4000 frt állami segély).	14680	—	560 (a szolgákkal)	17	—	—	69	—	120	—	1329	82	88	—	1160	—
Esztergom.	A városi pénztárból.	5100	—	—	—	400	—	—	—	60	—	50	—	810	—	—	—
Országos köznevelési egyesület.	Magánintézet.																

Digitized by Google

II. Győri tankerület.

E tankerületben van 2 állami főreáliskola és egy községi 4 osztályú reáliskola.

1. A reáliskolák helye, jellege, fentartó testülete.

Folyó szám	A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testület
1	Győr	Állami főreáliskola	VIII.	Az állam
2	Sopron	Állami főreáliskola	VIII.	Az állam
3	Sümeg	Községi alreáliskola	IV.	Államsegély mellett Sümeg városa.

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye	Osztályok szerint								Összesen	Növekedés	Apadás
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.			
Győr	54	40	25	18	14	17	25	19	212	—	23
Sopron	58	35	23	24	25	15	14	9	203	—	9
Sümeg	26	14	11	8	—	—	—	—	59	11	—

3. A tanulók száma vallás, nyelv, a szülők polgári állása s lakóhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás						Nyelvi viszonyok							A szülők polgári állása					Helybeliek	Vidékiek	Összesen
	róm. kath.	görög kath.	görög keleti	ágost. hitv.	helv. hitv.	unitarius	izraelita	magyar	német	román	horvát	tót	szerb	külföldi	vend	értelmiségi	önálló ős-termelők	önálló keresk. s iparosok	magántisztviselők	szem. szolg. tev. s munkások			
Győr	82	—	—	7	—	—	123	209	3	—	—	—	—	—	—	31	23	117	23	18	212	111	101
Sopron	108	—	1	49	1	—	44	101	98	—	1	1	1	1	—	53	19	120	3	8	203	107	96
Sümeg	37	—	—	—	—	—	22	58	1	—	—	—	—	—	—	12	1	33	8	5	59	22	37

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetele az 1880/1 tanév végén.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint 1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	Összesen
Győr	A nyilvános és magántanulók száma	49	33	25	16	12	17	23	19	194
	Felsőbb osztályba léphet	34	16	10	7	6	11	12	15	111
	Javító vizsgálatot tehet	6	8	9	5	3	1	1	3	36
	Osztályt ismételni tartozik	9	9	6	4	3	5	10	1	47
Sopron	A nyilvános és magántanulók száma	52	33	23	23	25	14	14	7	191
	Felsőbb osztályba léphet	36	23	14	10	18	7	11	7	126
	Javító vizsgálatot tehet	5	4	6	7	6	4	3	—	35
	Osztályt ismételni tartozik	9	4	2	6	1	3	—	—	25
Sümeg	A nyilvános és magántanulók száma	22	12	10	8	—	—	—	—	52
	Felsőbb osztályba léphet	18	12	8	7	—	—	—	—	45
	Javító vizsgálatot tehet	1	—	2	1	—	—	—	—	4
	Osztályt ismételni tartozik	3	—	—	—	—	—	—	—	3

5. Rendkivüli tárgyak.

Az intézet helye	Latin nyelv		Ének		Zene		Gyorsirás		Önképzőkör	
	tanulók száma	eredmény	tanulók száma	eredmény	tanulók száma	eredmény	tanulók száma	eredmény	tagok száma	eredmény
Győr	16	kielégitő	—	—	12	kielégitő	—	—	—	—
Sopron	—	—	191	kielégitő	—	—	24	kielégitő	39	dicséretes
Sümeg	16	kielégitő	58	kielégitő	—	—	16	kielégitő	—	—

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásb. után visszautasittatott	Érett		Pályák						
			jelesen	egyszerüen	bölcsészeti	mérnöki	orvostudományi	erdészeti	vizépitészeti	gazdászati	bizonytalan
Győr	10	1	2	5	—	5	—	1	—	1	—
Sopron	7	—	1	5	—	2	—	—	—	2	2

Digitized by Google

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege	Ösztöndíj		A segélyzés egyéb neme
			legnagyobb	legkisebb	
		forint			
Győr	4	760	270	80	
Sopron	6	800	150	125	A „Segélyegyesület“ tápintézetet nyitott, melyben 60 frtnyi évi dijért élelmezést nyert több tanuló, volt 30, 40, 45 és 50 frtos kedvezményi hely is.
Sümeg	2	160	100	60	A városi iskolabizottság 25 tanulónak a tandijat (1208 frt összegben) elengedte, 39 tanuló közt 223 drb. iskolai könyv osztatott ki, 14 tanuló jótékony családoknál élelmezést kapott.

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világi egyének	Papi egyének (hitoktatók)
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		
Győr	12	1	1	1	16	6
Sopron	14	—	—	—	14	5
Sümeg	2	—	3	4	9	2

9. Taneszközök.

a) Az épületek állapota.

Győr. Az épület új; egyes tan- és szertárhelyiségek szükek. Nagy hátrányára van a tanczélnak azon állapot, hogy ugyanezen épületben van a kir. jogakademia is.

Sopron. Az épület új és általában czélszerü; hátrányára van azon körülmény, hogy a városi elemi iskolák több osztálya is bele van ékelve.

Sümeg. Az épület teljesen megfelel az iskolai czélnak.

Digitized by Google

b) A szertárak állapota.

A győri főreáliskolánál a tanári könyvtár 50 kötettel, az ifjusági 254-el, az állattani szertár 811 darabbal, a növénytani 200 darabbal, az ásványtani 10 darabbal, a természettani 8 drb., a vegytani 40 drb., a történet-földrajzi 4 drb., a rajz 106 darabbal gyarapodott.

A soproni főreáliskolánál a tanári könyvtár 116 kötettel, az ifjusági 93 kötettel, az önképzőköri 40 kötettel, a természettani szertár 15 drb., az állattani 16 drb., a régiségtani 22 drb., a vegytani 11 drb., a történet-földrajzi 2 drb., a mennyiségtani 1 darabbal gyarapodott.

A sümegi reáliskolánál a tanári könyvtár 131, az ifjusági 14 kötettel, a természettani szertár 9 drb., az ásványtani 3 drb., a régiségtani 19 drb., a vegytani 15 drb., a történet-földrajzi 3 darabbal gyarapodott.

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások								Bevételek			
		Tanári fizetésre	Építkezésre	Fűtésre, világításra	Szertárakra		Könyvtárra		Vegyesekre	Tandijakból		Felvételi díjakból	
		frt	frt	frt	frt	kr.	frt	kr.	frt	frt	kr.	frt	kr.
Győr	A magy. állam pénztárából s részben a városiból .	21200	530		424	—	148	—	69	2030	—	111	30
Sopron	A magy. állam pénztárából s részben a községiből .	21600	2040		180	70	371	11	2040	2040	—	132	30
Sümeg	A magy. állam és a község pénztárából	5840	15	325	45	20	205	—	—	260	40	88	45

Digitized by Google

III. Pozsonyi tankerület.

E tankerületben egy teljes nyolczosztályu fő- és egy háromosztályu alreáliskola van.

1. A reáliskolák helye, jellege, osztályszáma, fentartó testülete.

A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testület
Pozsony	Városi főreáliskola	VIII.	Pozsony városa állami segélylyel
Vágujhely	Izr. hitközségi reálisk.	III.	Vágujhelyi izr. hitközség

2. A tanulók száma osztályok szerint.

A tanintézet helye és jellege	Osztály I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
Pozsony, városi főreálisk. . . .	79	67	50	29	16	21	22	19	303	—	17	Nyilvános és magántanulók összefoglalva.
Vágujhely, hitközségi reálisk.	35	29	19	—	—	—	—	—	83	1	—	

3. A tanulók száma vallás, nyelv és a szülék polgári állása s lakóhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás: római kath.	görög keleti	helvét hitv.	ágost. hitv.	izraelita	Nyelvi viszonyok: magyar	német	magyar-német	német-tót	magyar-német-tót	A szülők foglalkozása: értelmiség	önálló őstermelők	kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálatot tevők	Helybeli	Vidéki
Pozsony	197	3	3	25	75	49	—	194	—	60	101	31	139	11	21	115	188
Vágujhely	6	—	—	2	75	1	19	2	42	19	11	17	54	—	1	59	24

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztály I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Pozsony	A nyilv. és magántanulók száma az év végén	72	64	48	27	15	19	22	19	286
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	51	50	37	18	8	10	22	18	214
	Javító vizsgálatot tehet	8	8	7	4	5	3	—	1	36
	Az osztályt ismételni tartozik	12	6	3	5	—	4	—	—	30
	Utóvizsgálatot tehet .	1	—	1	—	2	2	—	—	6
Vágujhely	Nyilv. és magántanulók száma az év végén	31	26	19	—	—	—	—	—	76
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	18	15	15	—	—	—	—	—	48
	Javító vizsgálatot tehet	3	5.	1	—	—	—	—	—	9
	Az osztályt ismételni tartozik	10	6	3	—	—	—	—	—	19

5. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Gyorsirás	Eredmény	Tót nyelv	Eredmény	Müének	Eredmény	Szépirás	Eredmény
Pozsony	54	elégs.	11	jó	48	jó	182	elégs.
Vágujhely	—	—	—	—	—	—	—	—

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Visszautasittatott	Érett jelesen	Érett egyszerűen	Pályák természettudományi	Pályák mérnöki	Pályák gazdasági	Pályák hivatalnoki	Pályák hadi
Pozsony	17	3	—	14	1	7	4	3	2

Digitized by Google

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege	Ösztöndíj legnagyobb	Ösztöndíj legkisebb	A segélyzés egyéb neme
		forint			
Pozsony	3	372	126	120	Segélyegylet 4 év óta működik. Alapitók száma 69, rendes tagoké 103. Alaptőkéje 2347 frt 68 kr. Könyvekért, rajzeszközökért kiadott 182 frt 80 krt, egyéb költségekre 23 frt 40 krt.
Vágujhely . . .	nincsen ösztöndijas				

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok: okleveles	Rendes tanárok: nem okleveles	Helyettes tanárok: okleveles	Helyettes tanárok: nem okleveles	Világiak	Egyházi egyén: szerzetes	Egyházi egyén: nem szerzetes	Észrevétel
Pozsony .	11	—	—	3	14	—	—	Azonkivül 1 r. kath., 2 ág. ev., 3 izr. hittanitó, 2 mellék- és 1 tornatanár.
Vágujhely	3	1	—	1	5	—	—	Azonkivül 1 r. kath., 1 ág. hitv., 1 izr. hittanitó és 1 melléktanitó.

9. Taneszközök.

a) Az épületek állapota.

Pozsony. Az egyes osztályok alkalmas iskolai épület hiányában még ma is két külön épületben vannak elhelyezve.

Vágujhely. Annyiban változott, a mennyiben a rajzterem alkalmasabb helyiségbe helyeztetett.

b) A szertárak állapota.

A pozsonyvárosi főreáliskolánál a tanári könyvtár 9712, az ifjusági 1036 kötetből a természetrajzi gyüjtemény 16457, a földrajzi 82, a természettani 300, a vegytani 1179 a mennyiségtani 67, a mértanrajzi és ábrázoló mértani 65, a szabadkézrajzi 2834 darabból áll. A pénz- és éremtárban van 634 és a hangjegygyüjteményben 22 drb; azonkivül a történelmi tanitás élénkitésére szolgáló 160 kép. Összesen 35445 frt 34 kr. értékben.

A vágujhelyi izr. alreáliskolánál: a tanári könyvtárban van 140, az ifjuságiban 407 kötet; a természetrajzi gyüjteményben 899, a természettani és vegytaniban 446, s a földrajziban 18 darab.

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások: tanári fizetésre frt	fütésre, világitásra stb. frt	kr.	szertár s könyvtárra frt	kr.	vegyesekre frt	Bevételek: tandijakból frt	kr.	fölvételi dijakból frt	kr.
Pozsony .	A városi pénztárból és 4000 frt állami segélyből	21640	317	10	634	20	—	4937	10	634	20
Vágujhely	Az izr. hitközség pénztárából	2520	650	—	—	—	80	2500	—	73	—

Digitized by Google

IV. Beszterczebányai tankerület.

E tankerületben egy állami teljes főreáliskola van.

1. A reáliskola helye, jellege, osztályszáma, föntartója.

A reáliskola helye	Jellege	Osztályainak száma	Föntartója
Körmöczbánya	Állami főreáliskola	VIII.	Az állam

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye	Osztály								Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Körmöczbánya .	34	36	27	28	12	12	20	14	183	—	25	Itt a tanulók száma a tanév elejéről van véve, tehát valamennyi tanuló előfordul. A többi táblázatokban a tanulók száma a tanév végéről van fölvéve.

3. A tanulók száma vallás, nyelv és a szülők polgári állása és lakhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás				Nyelvi viszonyok							A szülők foglalkozása					Helybeli	Vidéki	Külföldi
	róm. kath.	ágost. hitvallású	helv. hitvallású	izraelita	magyar	magyar-német	magyar-tót	magyar-német-tót	német	tót	német-tót	értelmiségi	önálló ösztermelők	önálló kereskedők és iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálat tevők			
Körmöczbánya . . .	91	26	4	54	17	23	13	106	4	3	9	36	17	94	12	16	54	120	1

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztály I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Körmöczbánya	A nyilvános és magántanulók száma a tanév végén	32	34	26	26	12	12	20	13	175
	Ezek közül a felsőbb osztályba fölléphet .	27	26	21	25	10	12	20	13	154
	Javító vizsgálatot tehet	1	—	2	1	1	—	—	—	5
	Az osztályt ismételni tartozik	4	8	3	—	1	—	—	—	16

5. A rendkivüli tárgyaknál s az önképző körnél a tanulók száma és előmenetele.

Az intézet helye	Latin nyelv	Eredmény	Vegyelemzés	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Ének	Eredmény	Zene	Eredmény	Önképzőkör	Eredmény
Körmöczbánya . . .	12	elégséges	13	elégséges	8	elégséges	140	jó	4	elégséges	27	jó

6. Az érettségi vizsgálat eredménye.

Az intézet helye	Jelentkezett	Irásbelit tett	Szóbelit tett	Érettnek nyilvánittatott jelesen	egyszerűen	Jövő pálya tanári	építészeti	gépészmérnöki	vegyészeti	bányászati	erdészeti	gazdasági	határozatlan
Körmöczbánya	14	14	13	1	11	1	1	5	1	—	1	2	3

Digitized by Google

7. Segélyzési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíjak összege	Ösztöndíj		A segélyzés egyéb neme
			legnagyobb	legkisebb	
		forint			
Körmöczbánya . . .	2	1150	1000	150	A tápintézeti egyesület vagyona 7115 frt 46 kr. Ingyen élelmeztetett 1 tanuló, 17 frt 50 kr. évi díjért 5 tanuló, 35 frt évi díjért 11 tanuló, és 70 frt évi díjért 7 tanuló kapott ebédet és vacsorát. A segélyzésre maga az egyesület 602 frtot fordított.

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világi egyén	Egyházi egyén	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetes	nem szerzetes
Körmöczbánya	13	—	1	—	14	—	4

A 18 tanáron kivül működött még 1 próbatanárjelölt és 1 ének- és zenetanitó.

9. Taneszközök.

a) Az épület állapota.

A *körmöczbányai reáliskolának* kiváló épülete van. Van benne 10 tanterem, 14 szertári és hivatali helyiség, 1 diszterem és 11 lakó helyiség az igazgató és szolgák számára. Összesen 45 helyiség. Az épület Körmöczbánya városa tulajdona, s jó karban tartásáról kellően gondoskodik.

b) A szertárak állapota.

A *körmöczbányai főreáliskolán* a tanári könyvtárban van 2550 drb.; ez évi gyarapodás 402 drb. Az ifjusági könyvtárban 923 drb; gyarapodás 70 drb. A természetrajzi szertárban 4178 drb; gyarapodás 329 drb. A földrajziban 98 drb; gyarapodás 4 drb. A mértaniban 426 drb. A vegytaniban 1879 drb; gyarapodás 2 drb. A természettaniban 377 drb; gyarapodás 1 drb. A régiségiben 1002 drb; gyaporodás 685 drb. A rajziban 1377 drb; gyarapodás 5 drb. A tornászatiban 173 drb; gyarapodás 3 drb.

Digitized by Google

10. Az intézet költségei.

Az intézet neve	Költségei honnan fedeztetnek!	Kiadás							Bevétel					
		tanári fizetésre	építkezésre	fütés, világitás, szolgák dija	könyv- és szertárakra	hivatali, házi és irodai szükséglet	házbér érték	összesen	állami járulék	kath. vallásalap	községi járulék	tandij	a tanulók által fizetett felvételi és egyéb dijak	összesen
		forint							forint					
Körmöczbánya	Az állampénztárból, némi járulékkal a kath. vallásalapból és Körmöczbánya városa pénztárából	21900	—	800	1173	300	2000	26173	20775 40 kr.	400	3200	1428	399 60 kr.	26173

Digitized by Google

. Kassai tankerület.

E tankerületben van két állami, teljes, nyolcz osztályu reáliskola.

1. A reáliskolák helye, jellege, osztály száma, fentartó testülete.

Folyó szám	A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testülete
1	Kassa . .	Állami főreáliskola	VIII.	Az állam és Kassa sz. kir. város.
2	Lőcse . .	Állami főreáliskola	VIII.	Az állam és Lőcse sz. kir. város.

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet neve	Az intézet osztályai								Összesen	Növekedés	Apadás
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.			
Kassai főreáliskola . .	46	30	33	20	10	15	10	17	181	2	—
Lőcsei főreáliskola . .	12	16	8	8	11	4	7	16	82	—	13

3. A tanulók száma vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhelye szerint.

Az intézet helye	A tanulók vallása						Nyelvi viszonyok									A szülők polgári állása					Helybeliek	Vidékiek
	római kath.	görög kath.	görög keleti	ágost. hitv.	helvét hitv.	mózes vall.	magyar	magy.-német	magy.-tót	magy.-német-tót	német	német-magyar	tót-magyar	tót-német	lengyel-magyar	külföldi	értelmiség	önálló termelők	önálló iparos vagy kereskedők	magán hivatalnok	munkások és személyes szolgálattevők		
Kassai főreáliskola	64	3	—	30	14	70	22	56	11	76	—	12	4	—	—	—	38	37	87	10	9	99	81
Lőcsei főreáliskola	28	1	—	25	8	20	10	20	—	40	2	—	—	10	—	—	19	24	25	8	6	24	58

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Kassai főreáliskola	A nyilv. és magántanulók száma a tanév végén	46	30	33	20	10	15	10	17	181
	Felsőbb osztályba léphet	32	26	24	14	7	12	7	17	139
	Javító vizsgálatot tehet	7	1	4	3	3	3	3	—	24
	Osztályt ismételni tartozik	7	3	5	3	—	—	—	—	18
Lőcsei főreáliskola	A nyilv. és magántanulók száma a tanév végén	12	16	8	8	11	4	7	16	82
	Felsőbb osztályba léphet	10	14	6	8	9	4	7	16	74
	Javító vizsgálatot tehet	1	1	2	—	—	—	—	—	4
	Osztályt ismételni tartozik	1	1	—	—	2	—	—	—	4

5. Rendkivüli tárgyak.

Az intézet helye	Szépirás	Eredmény	Ének	Eredmény	Önképző kör tagjai	Eredmény
Kassai főreáliskola	109	elégséges	53	elégséges	magyar önképzőköri tagok 38	jó
Lőcsei főreáliskola	—	—	—	—	magyar önképzőkörieк 34 franczia önképz. 24	jó jó

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbelin visszautasitatott	Érett jelesen	Érett egyszerűen	Pályák gazdasági	Pályák hadi	Pályák gyógytudományi	Pályák erdőszeti	Pályák műegyetemi	Más pályára
Kassai főreáliskola	18	1	—	15	—	2	1	2	5	5
Lőcsei főreáliskola	17	—	3	14	5	2	—	3	2	5

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege frt	Legnagyobb ösztöndij frt	Legkisebb ösztöndij frt	A segélyezés neme
Kassai főreáliskola	6	555	200	35	Segélyeztetett magánosok által 5 tanuló 20 frttal, a segélyegylet által 10 tanuló 87 frttal; — segélyegylet tőkéje: 1803 frt 77 kr.
Lőcsei főreáliskola	—	—	—	—	Jutalmazottak száma 19; jutalmaik összege: 236 frt.

Digitized by Google

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világiak	Egyháziak	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetes	nem szerzetes
Kassai főreáliskola . . .	12	3	—	—	13	—	2
Lőcsei főreáliskola . . .	11	1	1	1	13	—	1

9. Taneszközök.

a) *Az épületek állapota.*

A kassai főreáliskolának van egy bérelt tanépülete, szük, czélszerütlen. Most épül az uj tanépület.

A lőcsei főreáliskola tanépülete bérelt, a czélnak meg nem felelő.

b) *A szertárak állapota.*

Az intézet helye	Könyvtárak		Muzeumok					
	tanári	ifjusági	természet-rajzi szertár (állat, növény s ásvány)	vegytani és természettani szertár	mennyiség- és mértani szertár	földrajzi szertár (atlasz, térkép, földgömb stb.)	mértani- és szabadkézrajzi szertár	gyarapodás? jelenlegi status
Kassai főreáliskola	A tanári és ifjusági könyvtárban összesen van: 3488 kötet és füzet		3045 drb	2027 drb	509 drb	105 drb	1003 drb	Jelenlegi status
Lőcsei főreáliskola	A tanári és ifjusági könyvtárban összesen van: 2057 kötet és füzet		965 drb	532 drb	105 drb	44 drb	228 drb	Jelenlegi status

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek	Kiadások						Bevétel	
		tanári fizetésekre	építkezésre	fütésre, világitásra stb.	szertárakra	a könyvtárra	vegyesekre	tandijakból	felvételi dijakból
Kassai főreáliskola	Az állam, vallásalap s Kassa város	23900 frt	Az ezen rovatokban czimzett költségekre összesen 2296 frt 5 kr. fordittatott					133 frt	132 frt 30 kr.
Lőcsei főreáliskola	Az állam és Lőcse város . .	20300 frt	Az összes kiadások 2100 forintot tettek					492 frt	63 frt

Digitized by Google

VI. Nagyváradi tankerület.

E tankerületben van egy teljes nyolcz osztályu állami, két kiegészités alatt álló állami és egy szintén nem teljes községi főreáliskola.

1. A reáliskolák helye, jellege, osztály-száma, fentartó testülete.

A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testület
Arad	Állami reáliskola (kiegészités alatt)	VII.	az állam
Debreczen . . .	Községi reáliskola (kiegészités alatt)	V.	a város
Nagy-Kálló . . .	Állami reáliskola (kiegészités alatt)	VII.	a város és az állam
Nagy-Várad . . .	Állami főreáliskola	VIII.	a város és az állam

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye és jellege	Az osztályok								Összesen	Növekedés	Apadás
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.			
Aradi állami reáliskola .	50	37	25	12	12	17	13	—	166	—	11
Debreczeni közs. reáliskola	32	13	11	16	9	—	—	—	81	—	2
Nagykállói állami reálisk.	17	9	14	7	5	4	5	—	62	—	4
Nagyváradi áll. főreálisk.	41	32	26	27	14	16	15	11	182	—	7

3. A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyok, szülők polgári állása és lakhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás						Nyelvi viszonyok									A szülők polgári állása					Helybeliek	Vidékiek
	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helvét	ágostai	izraelita	magyar	német	magyar-német	magyar-román	magyar-szerb	magyar-tót	magy.-német-rom.	magy.-német-szerb	magyar-német-tót	magyar-német-francia	magyar-német-román-szerb	értelmiségi	önálló őstermelő	önálló kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	szolgálatot tevő munkások		
Arad	66	—	6	7	11	76	65	—	77	6	6	—	13	1	—	2	2	32	12	92	20	10	82	84
Debreczen . .	15	—	—	25	4	37	79	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	22	34	2	3	—	—
Nagy-Kálló .	11	6	—	12	—	32	55	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	7	24	18	3	10	24	—
Nagy-Várad	29	2	—	10	6	138	65	—	102	7	—	1	11	1	2	1	—	31	28	139	9	7	—	38

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonként								Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Arad	A nyilvános és magántanulók száma az 188⁰/₁. tanév végén	50	37	25	12	12	17	13	—	166
	Felsőbb osztályba léphet	34	24	18	12	10	17	10	—	125
	Javító vizsgálatot tehet .	6	4	5	—	—	—	2	—	17
	Osztályt ismételni tartozik	10	9	2	—	2	—	1	—	24
Debreczen	A nyilvános és magántanulók száma az 188⁰/₁. tanév végén	35	16	11	16	9	—	—	—	87
	Felsőbb osztályba léphet	34	15	9	10	8	—	—	—	76
	Javító vizsgálatot tehet .	—	1	1	1	1	—	—	—	4
	Osztályt ismételni tartozik	1	—	1	5	—	—	—	—	7
Nagykálló	A nyilvános és magántanulók száma az 188⁰/₁. tanév végén	17	9	14	7	5	4	5	—	61
	Felsőbb osztályba léphet	16	8	13	5	3	3	5	—	53
	Javító vizsgálatot tehet .	—	—	1	1	1	1	—	—	4
	Osztályt ismételni tartozik	1	1	—	1	1	—	—	—	4
Nagyvárad	A nyilvános és magántanulók száma az 188⁰/₁. tanév végén	41	32	26	27	14	16	15	11	182
	Felsőbb osztályba léphet	22	21	13	13	11	13	8	10	111
	Javító vizsgálatot tehet .	7	3	6	2	—	—	1	1	20
	Osztályt ismételni tartozik	12	8	7	12	3	3	6	—	51

Digitized by Google

5. Rendkivüli tárgyak.

Az intézet helye	Vegytani gyakorlatok	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény
Aradi reáliskola . . .	9	jó	—	—	2	jeles	a gymnasiummal együtt volt	jó
Nagykállói reáliskola .	—	—	—	—	—	—	9	jó
Nagyváradi főreáliskola	szám nincs kitéve	—	szám nincs kitéve	—	—	—	a kör az év közepén beszüntettetett	—
Debreczeni reáliskola .	—	—	—	—	—	—	—	—

6. Érettségi vizsgálat eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbeli után visszautasittatott	Érett		Egyetemre szándékozott	Műegyetemre	Más pályára
			jelesen	egyszerüen			
Nagyvárad	9	1	—	8	—	8	—

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege	Legnagyobb ösztöndij	Legkisebb ösztöndij	A segélyezés egyéb neme
Arad	1	100	—	—	
Debreczen . . .	—	—	—	—	Több tanuló jó előmenetelért kisebb-nagyobb jutalomban részesült.
Nagykálló . . .	—	—	—	—	A segélyegylet alaptőkéje 7520 frt 24 kr. Segélyeztetett 13 tanuló összesen 394 frt 60 krral. A takaréktár részéről 5 tanuló összesen 280 frttal. *)
Nagyvárad . . .	1	315	—	—	Segélyegyleti alaptőke 235 frt 69 kr. Segélyre fordittatott 43 frt 22 kr. 6 tanuló társulatok és magánosok részéről jutalmakban részesittetett.

*) 17 tanuló jutalmat kapott egy magános részéről.

Digitized by Google

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világi egyén	Egyházi egyén	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetes	nem szerzetes
Arad	11	—	1	—	12	—	—
Debreczen	4	—	—	4	8	—	—
Nagykálló	9	—	1	—	9	—	1
Nagyvárad	14	—	1	—	15	—	—

9. Taneszközök.

a) Az épületek állapota.

Arad: ugyanazon épületben van, melyben a gymnasium. (L. a gymnasiumot.)

Debreczen: az ottani collegium két emeletes épületében van elhelyezve, jó karban van.

Nagykálló: két földszintes épülete jó karban van, különösen az egyik, melyben az osztályok és tanszerek vannak elhelyezve.

Nagyvárad: földszinti és több tekintetben czélszerütlen épület.

b) A szertárak állapota.

Az aradi főreáliskolánál ugyanazok a szertárak vannak, melyek a gymnásiumnál.

A debreczeni reáliskola a ref. collegium szertárait használja.

A nagykállói reáliskola tanári könyvtára 59, ifjusági könyvtára 16 művel, földrajzi szertára 6 térképpel, természettani szertára 16 darabbal, mértani rajzszertára 8 mintával, szabadkézi rajzszertára 1 művel gyarapodott.

A nagyváradi főreáliskola tanári könyvtára 125, ifjusági könyvtára 194 művel, pénz- és éremtára 2 darab ezüst és 12 db. rézpénzzel, természettani szertára 45, vegytani szertára 82 darabbal, földrajzi szertára 2 földképpel gyarapodott.

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadások														Bevételek			
		tanári fizetésre		építkezésre		fűtésre, világításra		szertárakra		könyvtárra		vegyeseke		tandijakból		felvételi dijakból	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Arad . . .	Az állampénztárból	16500	—	—	—	1100	—	300	—	200	—	—	—	1956	—	121	80
Debreczen	A városi pénztárból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagykálló	Az állampénztárból	14679	30	—	—	810	—	311	—	200	—	1321	70	360	—	292	10
Nagyvárad	Az állampénztárból	20400	—	—	—	—	—	1000	—	370	60	406	—	222	60	132	30

Digitized by Google

VII. Szegedi tankerület.

1. A szegedi tankerületi kir. főigazgatósághoz tartozó reáliskolák száma és jellege.

E tankerületi főigazgatóság alá 4 (pancsovai, pécsi, szegedi, temesvári) állami teljes reáliskola tartozik.

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye	Az osztályok								Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Pancsova . . .	27	29	15	10	13	6	8	5	113	—	31	E rovatokba az 1880/1. tanév elején beiratott tanulók száma van fölvéve.
Pécs	63	55	21	24	20	24	18	22	247	—	11	
Szeged	34	20	16	11	10	20	17	14	142	24	—	
Temesvár . . .	80	46	47	34	24	26	18	21	296	—	23	

3. A tanulók száma, vallás, nyelvi viszonyok, szüleik polgári állása és lakóhely szerint.

Az intézet helye	Vallás						Nyelvi viszonyok									A szülők polgári állása					Helybeli	Vidéki
	róm. kath.	görög kath.	görög keleti	ágostai hitvallású	helvét hitvallású	izraelita	magyar	német	magyar-német	magyar-szerb	román-szerb	szerb-német	magy.-német-horvát	magyar-német-román	magyar-német szerb	magyar-német-tót	értelmiség	önálló őstermelők (földbirt., bérlők)	önálló kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálattevők, munkások		
Pancsova . .	43	—	45	8	2	15	—	4	30	2	1	21	—	—	55	—	32	13	52	12	4	54	59
Pécs	146	—	—	8	7	86	71	—	157	—	—	—	14	—	4	1	55	36	126	26	4	80	167
Szeged . . .	74	1	14	5	3	46	50	19	59	5	—	—	—	5	4	—	22	33	68	14	5	36	106
Temesvár . ,	140	1	44	10	5	96	13	—	235	—	—	—	3	24	21	—	65	34	141	27	29	178	118
Összesen .	403	1	103	31	17	243	134	23	481	7	1	21	17	29	84	1	174	116	387	79	42	348	450
	798						798										798					798	

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet helye	A tanulók előmenetele	Osztályonkint I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Pancsova	A nyilv. és magánt. száma a tanév végén	22	26	14	9	13	6	7	5	102
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet . .	16	21	12	8	11	3	4	5	80
	Javító vizsgálatot tehet	2	2	1	1	1	2	2	—	11
	Az osztályt ismételni tartozik	4	7	1	—	1	1	1	—	11
Pécs	A nyilv. és magánt. száma a tanév végén	52	45	19	21	18	25	17	22	219
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet . .	38	35	15	16	15	24	14	21	178
	Javító vizsgálatot tehet	4	6	4	4	2	1	3	1	25
	Az osztályt ismételni tartozik	10	4	—	1	1	—	—	—	16
Szeged	A nyilv. és magánt. száma a tanév végén	32	16	11	11	10	18	15	14	127
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet . .	25	15	8	10	7	17	9	11	102
	Javító vizsgálatot tehet	1	1	3	1	2	1	5	—	14
	Az osztályt ismételni tartozik	6	—	—	—	1	—	1	3	11
Temesvár	A nyilv. és magánt. száma a tanév végén	69	38	41	24	20	24	18	19	253
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet . .	53	25	30	22	15	23	16	19	203
	Javító vizsgálatot tehet	9	3	6	1	3	1	2	—	25
	Az osztályt ismételni tartozik	7	10	5	1	2	—	—	—	25

5. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Szerb nyelv	Eredmény	Természetrajzi gyakorlatok	Eredmény	Ének	Eredmény	Zene	Eredmény	Szépirás	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény
Pancsova	31	jó	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	30	kielég.
Pécs	—	—	—	—	219	—	—	—	—	—	—	—	31	jó
Szeged	—	—	—	—	18	jó	—	—	—	—	—	—	21	jó
Temesvár	—	—	17	jó	211	—	10	jó	35	—	22	jó	87	dicséretes

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségi vizsgálatra jelentkezett	Visszalépett	Érett jelesen	Érett egyszerűen	Visszavettetek	Pályák: jogtudományi	bölcseleti	természettudományi	vegyészeti	mérnök-építészeti	mérnök-gépészeti	erdészeti	gazdasági	magasabb műtani	hadi	hivatalnoki	kereskedelmi
Pancsova	5	—	1	4	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Pécs	22	1	3	14	4	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	12
Szeged	11	1	—	9	1	—	—	—	—	3	2	1	1	2	—	1	—
Temesvár	19	3	2	11	3	—	—	1	3	1	1	1	—	—	5	—	1

Digitized by Google

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíj összege		Ösztöndíj: Legnagyobb		Ösztöndíj: Legkisebb		A segélyezés egyéb neme
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
Pancsova . . .	12	1200	—	100	—	—	—	A segélyző-egyesület tőkéje: 1457 frt 13 kr., 51 tanuló 331 tankönyvvel láttatott el; jutalom dijat az 1880/1-tanévben alakult „Önképzőkör" négyet tüzött ki.
Pécs	2	320	—	200	—	120	—	A segélyző-egyesület tőkéje: 1245 frt 12 kr., könyvtára áll: 348 kötetből; segélyt nyert: 5 tanuló 35 frtot és 12 tanuló, 145 tankönyvet. Helyi ösztöndíjak: 303 frt 20 krt tesznek; jutalomdíjak czímén 5 drb. csász., 8 drb. frcos arany és 19 drb. ezüst forint osztatott ki.
Szeged	—	—	—	175	—	—	—	A segélyző-egyesület vagyona: 2295 frt 55 kr.; segélyt nyert 22 tanuló 13 frtot, 3 több tankönyvet. Jutalmúl több díszmű osztatott ki.
Temesvár . . .	12	1482	—	—	—	25	—	A segélyző-egyesület tőkéje 1433 frt 55 kr.; könyvtára 529 műből áll, ebből használatúl kiadatott 211 drb. Jutalomdíjak összege: 8 arany és 1 ezüst-tallér.

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	A tanárok és tanítók összes száma	Rendes tanár: okleveles	Rendes tanár: nem oklveles	Helyettes tanár: okleveles	Helyettes tanár: nem oklveles	Mellékta-nárok	Hitokta-tók	Világi	Egyházi: szerzetes	Egyházi: nem szerzetes
Pancsova	19	13	—	1	—	1	4	16	1	2
Pécs	19	14	—	—	—	—	5	14	1	4
Szeged	20	12	—	1	1	1	5	15	—	5
Temesvár	24	14	—	1	—	1	8	18	—	6
Összesen :	82	52	—	3	1	3	22	63	2	17
		82						82		

9. Taneszközök.

a) Az épületek állapota.

A *szegedi* s *temesvári* főreáliskolai épületek a tanitás czéljainak minden tekintetben megfelelnek, ellenben a *pancsovai* és *pécsi* főreáliskolák épületei oly rossz karban vannak, hogy új épületek felállitása annál sürgősebb, mert a jelenlegi rozzant épületek egészségtelenek, s mert a szertárak nedvessége és szük volta folytán sok, nagy értéket képviselő jeles tanszer, részint nem értékesithető, részint pedig enyészetnek kezd indulni.

Digitized by Google

b) A szertárak állapota.

Az intézet helye	Könyvtárak		Muzeumok					Testgyakorló	Gyarapodás. Jelenlegi status.
	tanári	ifjusági	állattani	növénytani	ásványtani	természettani	földrajzi és régiségtani		
Pancsova . .	1141 mű	522 mű	618 drb	3675 drb	650 drb	természettani 931 drb vegytani 1581 drb	földrajzi 121 drb. mértani 116 drb. szabadkézi rajzi 302 drb	41 drb	Jelenlegi status.
Pécs	1493 kötet	333 kötet	1623 drb	761 drb	886 drb	természettani 219 drb vegytani 1191 drb	földrajzi 43 drb. mértani 112 drb. szabadk. rajzi 1242 drb. képtár 19 drb	van	Jelenlegi status.
Szeged . . .	813 mű 2746 ft 85 kr. értékben	512 frt 95 kr. értékben	225 drb	307 drb	203 drb	természettani 234 db 2912 frt 36 kr értékben vegyt. 262 drb 2824 frt 62 kr értékben	földrajzi 33 drb 369 frt 90 kr ért. mért. 28 drb 413 frt ért. szabadk. rajzi 50 drb 519 frt 3 kr. ért.	172 drb 443 frt 30 kr. értékü	Jelenlegi status.
			összesen 514 frt 51 kr. értékben						
Temesvár .	1100 kötet	1336 drb	685 drb		1430 drb	természettani 260 drb vegytani 590 drb	földrajzi 73 drb. mért. 89 drb. szabadk. rajzi 2751 drb.	76 drb	Jelenlegi status.

10. A reáliskolák költségei.

Az intézet helye	Költségei honnan fedeztetnek?	Kiadás					Bevétel					
		Tanárok és szolgák fizetésére	fütésre, világitásra stb.	tanszerekre, könyvtárra	vegyesekre	összesen	tandijból	fölvéti dijból		értesitői s egyéb dijakból	összesen	
		frt	frt	frt	frt	frt	frt	frt	kr	frt	frt	kr
Pancsova .	a magyar állampénztárból	21394	640	600	1200	23834	639	54	60	111	774	60
Pécs	a magyar állampénztárból	22750	300	1147	320	24517	2280	147	—	247	2674	—
Szeged . .	a magyar állampénztárból	21060	1200	870	—	23131	1362	100	80	71	1533	80
Temesvár .	a magyar állampénztárból	21200	2200	1089	869	25349	3144	180	60	701	4025	60

Digitized by Google

VIII. Erdélyi tankerület.

E tankerületben két állami reáliskola van: a sz.-udvarhelyi s a dévai nyolcz osztályu, teljes főreáliskolák.

1. A reáliskolák helye, jellege, osztályszáma, fentartó testülete.

A reáliskola helye	Jellege	Osztályok száma	Fentartó testület
Sz.-Udvarhely . . .	Állami főreáliskola.	VIII, és 1 előkészitő osztály.	Az állam.
Déva	Állami főreáliskola.	VIII.	Az állam.

2. A tanulók száma osztályok szerint.

Az intézet helye és jellege	Az osztályok									Összesen	Növekedés	Apadás	Észrevétel
	előkészitő	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.				
Sz.-udvarhelyi állami főreáliskola	18	11	18	10	22	8	12	11	5	115	—	20	A tanulók száma a tanév *elején* van feltüntetve. A tanév *végén* maradt számokat az előmenetelt kimutató 4-ik táblázat mutatja.
Dévai állami főreáliskola . . .	—	45	21	30	9	16	13	12	5	151	—	3	

3. A tanulók száma, vallás, nyelv s a szülők polgári állása s lakóhelye szerint.

Az intézet helye	Vallás							Nyelvi viszonyok						A szülők foglalkozása					Helybeli	Vidéki	Külföldi
	róm. kath.	görög kath.	görög keleti	helv. hitv.	ágost. hitv.	unitárius	izraelita	magyar	magyar-német	magyar-német-román	magyar-román	magyar-tót	magyar-német-tót	magyar-német-franczia v. bolgár	értelmiségi	önálló őstermelők	önálló kereskedők, iparosok	magán tisztviselők	személyes szolgálatot tevők			
Sz.-Udvarhely . .	30	1	1	49	11	18	5	84	21	8	1	1	—	—	27	45	31	5	7	22	93	—
Déva	61	10	22	35	3	—	20	5	8	63	69	—	2	4	58	16	26	13	38	19	129	3

Digitized by Google

4. A tanulók előmenetelének kimutatása.

Az intézet neve	A tanulók előmenetele	Osztályok szerint									Összesen
		előkészítő	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Sz.-Udvarhely	A nyilvános és magán-tanulók száma a tanév végén	16	10	16	10	22	7	12	10	5	108
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	14	8	14	9	22	5	8	10	5	95
	Javító vizsgálatot tehet	—	—	2	1	—	1	4	—	—	8
	Az osztályt ismételni tartozik	2	2	—	—	—	1	—	—	—	5
Déva	A nyilvános tanulók száma a tanév végén	—	44	19	30	9	15	13	11	5	146
	Ezek közül felsőbb osztályba léphet	—	31	12	21	7	13	13	11	5	113
	Javító vizsgálatot tehet	—	6	2	8	1	1	—	—	—	18
	Osztályvizsgálattal tartozik	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2
	Osztályt ismételni köteles	—	7	4	1	1	—	—	—	—	13

5. Rendkivüli tantárgyak.

Az intézet helye	Latin nyelv	Eredmény	Vegytani gyakorlatok	Eredmény	Gyorsirás	Eredmény	Ének	Eredmény	Szépírás	Eredmény	Önképzőkör tagjai	Eredmény	Zene	Eredmény
Sz.-Udvarhely	—	—	15	jó	—	—	—	—	44	jó	—	—	12	jó
Déva	20	elégs. jó	2	elégs.	38	jó	82	elégs.	62	jó	15	elégs. jó	—	—

6. Az érettségi vizsgálatok eredménye.

Az intézet helye	Érettségire jelentkezett	Irásbeli után visszautasitatott	Érett		Pályák					
			jelesen	egyszerüen	gépészmérnöki	bányászati	hivatalnoki	gazdászati	erdészeti	vegyészeti
Sz.-Udvarhely	5	—	—	5	—	—	—	2	2	1
Déva	5	—	1	3	1	1	2	—	—	—

Digitized by Google

7. Segélyezési ügy.

Az intézet helye	Az ösztöndijasok száma	Az ösztöndij összege	Ösztöndij legnagyobb (forint)	Ösztöndij legkisebb (forint)	A segélyezés egyéb neme
Sz.-Udvarhely	30	1112	300	12 f. 50	Lakással és fűtéssel 56, élelemmel 10 tanuló segélyeztetett. A lakás s fűtés pénzértéke: 1450 frt. A segélyző egylet alapvagyona: 12699 f. 18 kr. Ennek kamataiból, valamint a közokt. ministeriumtól, s egyebünnen nyert bevételekből a tápintézetben 25 tanulónak 1353 frtba került élelmezéséhez a segélyegylet 962 frt 51 krral járult, könyvek s tanszerekkel segélyzett 48 tanulót 200 frt 25 kr. értékig; gyógyszerekért 22 beteg tanuló számára fizetett 26 f. 6 krt. A városbeli családok ingyen élelmeztek 10 tanulót.
Déva . . , . . .	14	770	120	20	

8. A tanárok állapota.

Az intézet helye	Rendes tanárok		Helyettes tanárok		Világi egyének	Egyházi egyén	
	okleveles	nem okleveles	okleveles	nem okleveles		szerzetes	nem szerzetes
Sz.-Udvarhely	12	1	1	7	14	1	6
Déva	13	—	1	9	16	4	3

9. Tanoszközök.

a) Az épületek állapota.

Sz.-Udvarhelytt a tanhelyiséget, valamint a tanulók együttlakására az épületet a megye és város ingyen adja. Az igért állandó épület felépitése elkerülhetetlenül szükséges. A tanépület lakbére 910 frt.

Déván az iskola két épületbe volt beosztva, melyek az intézet czéljaira szük, alacsony, s részben sötét és elégtelen szobákkal birnak.

b) A szertárak állapota.

Sz.-Udvarhelytt az intézeti könyvtár 69 művel, 17 folyóirattal, az ifjusági könyvtár 11 önálló munkával, a természetrajzi gyűjtemény 3 darabbal, a vegytani szertár 8 darabbal, a földrajzi 3 darabbal szaporodott.

Déván a tanári könyvtár 366 kötettel, 105 drb értekezéssel s 114 drb iskolai értesitővel, az ifjusági könyvtár 89 kötettel, a természetrajzi szertár 33, a földrajzi 1 drbbal, s a rajzszaki gyűjtemény 24 lappal gyarapodott.

10. Az intézetek költségei.

Az intézet helye	Bevételek: tandijakból		felvéti dijakból		könyvtárdij		zenejövedelem		Kiadások: tanári fizetések		szertárakra		fűtésre, világitásra stb.		lakbér és fűtés		zeneoktatás		vegyesekre		Költségei honnan fedeztetnek.
	frt	kr	frt	kr	ft	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
Sz.-Udvarhely	306	—	42	50	65	—	144	16	19400	—	1350	—	—	—	2360	—	144	16	—	—	Az állampénztárból. Községi járulék 2860ft
Déva . . . , . .	780	—	84	—	—	—	—	—	20150	—	600	—	600	—	—	—	—	—	550	—	Az állampénztárból.

Digitized by Google

III. Szakasz.

Felsőbb tanintézetek.

A) Hittani intézetek.

A római és görög kath. hittani intézetek statistikai táblája 1880/81-re.

Sorszám	Az intézet székhelye	Az 1880/81-ik tanévben			Az 1879/80-ki tanévről való		Az intézet jellege
		az osztályok száma	a tanárok száma	a tanulók száma	apadás	növekvés	
1	Beszterczebánya . .	IV.	5	14	1	—	Római kathol.
2	Eger	IV.	7	43	—	7	„ „
3	Esztergom	IV.	7	71	2	—	„ „
4	Győr	IV.	6	42	2	—	„ „
5	Gyulafehérvár . . .	IV.	4	52	—	10	„ „
6	Kalocsa	II.	5	41	—	6	„ „
7	Kassa	IV.	7	36	1	—	„ „
8	Nagyvárad lat. szert. .	IV.	5	35	—	1	„ „
9	Nyitra	IV.	4	24	—	4	„ „
10	Budapest	IV.	10	84	—	3	„ „
11	Pécs	IV.	4	27	4	—	„ „
12	Rozsnyó	IV.	4	17	—	1	„ „
13	Szatmár	IV.	4	29	10	—	„ „
14	Székesfehérvár . . .	II.	4	14	—	—	„ „
15	Pannonhalma . . .	IV.	4	17	—	1	„ „
16	Szepesváralja . . .	IV.	4	29	—	1	„ „
17	Szombathely . . .	IV.	4	26	—	2	„ „
18	Temesvár	IV.	8	42	—	2	„ „
19	Vácz	IV.	4	27	—	2	„ „
20	Veszprém	IV.	4	26	5	—	„ „
21	Balázsfalva	IV.	8	57	—	—	Görög kathol.
22	Munkács	IV.	10	100	5	—	„ „
23	Szamosujvár . . .	IV.	3	47	—	12	„ „
24	Eperjes	I.	3	13	—	—	Előbb nem létezett

Digitized by Google

B) Jogakadémiák.

I. Az állami- és tanulmányi alapból fenntartott jogakadémiák s a kath. püspöki joglyceumok 1880/81-iki tanévre szóló kimutatása.

Az intézet helye	Az 1880—81-iki tanévben																	Az 1879—80. tanulók száma	1879/80-ról 1880/1-re való		Az intézet jellege
	a tanfolyamok száma	a tanárok száma	a tanulók összes száma	nyelvre nézve						vallásra nézve									apadás	növekvés	
				magyar	német	tót	román	szerb	ruthén	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	helv. hitv.	ágost. hitv.	unitárius	mózes hitv.					
Pozsonyi jogakadémia	4 jogi, 3 bölcsészeti	Az igazgató mellett 12 rendes- és 2 magántanár.	120	104	4	9	2	1	—	73	—	3	7	35	—	2		137	17	—	A tanulmányi alapból fenntartott kir. jogakadémia.
Győri jogakadémia	4 jogi	Az igazgató mellett 9 tanár	73	73	—	—	—	—	—	47	—	—	4	18	—	4		84	11	—	„ „
Kassai jogakadémia	4 jogi	Az igazgató mellett 7 rendes- és 3 magántanár	82	81	1	—	—	—	—	43	4	—	14	10	—	11		88	6	—	„ „
Nagyváradi jogakadémia	4 jogi	Az igazgató mellett 9 tanár	86	75	1	—	10	—	—	43	6	6	11	5	—	15		101	15	—	„ „
Nagyszebeni jogakadémia	4 jogi	Az igazgató mellett 11 tanár	53	24	16	—	13	—	—	8	2	11	13	16	3	—		52	—	1	Az állampénztárból fenntartott kir. tanintézet.
Egri joglyceum	4 jogi	Az igazgatón kivül, 11 tanár	59	57	—	—	—	2	—	41	—	3	3	1	—	11		45	—	14	Érseki róm. kath. jellegü tanintézet.
Pécsi joglyceum	4 jogi	Az igazgatón kivül, 11 tanár	53	52	—	—	—	1	—	42	—	1	3	—	—	7		60	7	—	Püspöki róm. kath. jellegü tanintézet.

Digitized by Google

II. Kimutatás a m. kir. egyetemi, állami- és tanulmányi alapból fenntartott jogakademiák és a püspöki kath. joglyceumok mellett fennállott alap- és államvizsgálati bizottságok működéséről az 1880—81. tanévről.

Az intézet helye	I. alapvizsga					II. alapvizsga					Államtudományi államvizsgálat					Jogtudományi államvizsgálat				
	a vizsgát letettek száma	képesittetett: kitüntetéssel	képesittetett: egyszerűen	nem képesittetett	felfüggesztetett	a vizsgát letettek száma	képesittetett: kitüntetéssel	képesittetett: egyszerűen	nem képesittetett	felfüggesztetett	a vizsgát letettek száma	képesittetett: kitüntetéssel	képesittetett: egyszerűen	nem képesittetett	felfüggesztetett	a vizsgát letettek száma	képesittetett: kitüntetéssel	képesittetett: egyszerűen	nem képesittetett	felfüggesztetett
Pozsonyi jogakademia . .	28	4	15	3	6	33	6	24	1	2	47	8	29	3	7	32	7	23	2	—
Győri jogakademia	26	6	13	4	3	17	7	9	—	1	20	5	8	2	5	25	4	12	6	3
Kassai jogakademia	23	8	14	—	1	27	8	14	2	3	20	6	10	2	2	27	6	18	2	1
Nagyváradi jogakademia .	24	—	18	4	2	31	4	26	1	—	26	7	17	1	1	26	1	19	1	5
Nagyszebeni jogakademia	19	—	13	2	4	12	3	9	—	—	6	—	5	1	—	17	3	13	—	1
Pécsi joglyceum	21	3	11	6	1	20	3	16	1	—	10	—	10	—	—	7	—	6	1	—
Egri joglyceum	21	3	15	2	1	16	4	9	2	1	12	6	4	1	1	9	4	4	1	—

Digitized by Google

C.

Egyetemek.

1. Budapesti tudomány-egyetem.

Hazánk ez első s legfőbb tanintézete az 188⁰/₁ tanévben is több nemü gyarapodást nyert.

Az intézetek száma növekedett, új helyiségek szereztettek, s új üdvös intézmények lőnek életbeléptetve. A tanárok létszáma szaporittatott, s eddig föl nem vett disciplinák jöttek sorba.

Mindjárt a tanév elején az üllői úti telepen újon épült, s a nagy szünidő alatt teljes befejezésére jutott *II. belgyógykóroda* a tanév elején megnyittatott, s rendeltetésének átadatott.

Utána életbelépett a tananyagát a főváros különféle részeiben felkereső, u. n. polyclinicum intézménye is; nevezetesebb betegeinek elhelyezésére ideiglenesen 600 frtnyi bér mellett egy statio-utczai kisebb helyiség béreltetett egyelőre 6 betegágy befogadására; azonban tágasabbal fog rendelkezhetni a jövő tanévben az évi 6000 frttal kibérelt bodzafa-utczai báró Simonyiféle házban, hol egyuttal az orvostanhallgatóktól ezentúl illően külön tanítandó, szülésznők számára létesitett II. szülészeti s nőgyógyászati kóroda is el lesz helyezve. A 12000 frtnyi utalványozott költséggel történő czélszerü adaptatiók és felszerelések közel állnak befejezésükhöz.

Üdvös működése nov. 1-től összesen 314 beteg nőre terjedett ki, és a nehezebb esetekben szükségessé vált sebészszülészi műtétek száma eddig 34 volt. E reformok miatt átmenetileg a lefolyt tanév szorgalmi ideje alatt szünetelnie kellett a szülésznői tanfolyamnak, mely mintegy pótolólag május 1-től kezdett beiratások mellett a nagy szünidőkre lett áttéve, és folytattatik szept. 25-ig; a már rendesen menendő 1881/82. évi tanfolyamra mindazáltal nemcsak a beiratások folyhatnak teljesen szabályszerüleg, hanem az ujonnevezett külön r. tanár által tartandó előadások is akadálytalanul.

Mintegy új helyiséget nyert a sebészkóroda is a főváros törvényhatóságával kötött azon szerződésnél fogva, mely szerint évi 2000 frt bér mellett egyelőre 5 évre ugyanazon helyiségek lettek a szt. Rókusz-kórházban

Digitized by Google

egyetemi használatra átengedve, melyek eddig dr. Lumnitzer Sándor ny. r. tanár, mint kórházi főorvosnak álltak rendelkezésére. Végre az egyetemi könyvtár is szintén nyert a tanév vége felé új helyiségeket a középiskolai tanárképzőnek a könyvtár-épület II. emeletéről történt kiköltözése folytán, még pedig 3 nagy termet és 2 szobát, melyeknek az utalványozva lett 3500 frttal történő felszerelése nemsokára be lesz fejezve.

A tanhelyiségek további gyarapitását czélzólag, foganatba vétetett az üllői úti telepen az I. sebészi és II. belgyógykórodákat összekötendő *középépületnek* körülbelől 3 évre tervezett felépitése is, melyben a szemészeti klinikán, a gyógytani, s élet- és kórvegytani intézeteken kivül helyet foglalandanak: az orvoskari dékáni hivatal és szakkönyvtár, szigorlati s egyéb orvoskari hivatalos termek s az egyetemi gazda-gondnokság.

A tanári kinevezések és magántanári képesitések folytán a tanári testület is lényeges gyarapodást nyert. Kineveztettek ugyanis:

a hittudományi karhoz: az egyháztört. ny. r. tanárává dr. Rapaics Raymond, egri főegyházmegyei áldozár s érseki lyceumi hittanár;

a jog- és államtudományi karhoz: dr. Plósz Sándor, kolozsvári egyetemi ny. r. tanár a polgári törvénykezés ny. r. tanárává, és egyuttal jogositványt nyert a váltó és kereskedelmi jog előadhatására is;

Dr. Antal Gyula, az osztrák magánjognak eddig magántanára, ugyanezen tantárgy nyilv. rendkiv. tanárává mozdittatott elő.

Az orvos-sebésztud. karhoz: dr. Tauffer Vilmos, a szülészeti műtéttan magántanára s szülészeti tanársegéd a szülésznők számára rendszeresitve lett. szülészeti s nőgyógyászati tanszék rendes tanárává neveztetett.

Dr. Kétly Károly, a villámgyógyászat magántanárának pedig, valamint dr. Thanhoffer Lajos, a szövettan magántanárának rendkivüli tanári czím adományoztatott.

A bölcsészettud. karhoz: dr. Hampel József, nemzeti muzeumi őr és magántanár az ó-kor és keleti népek történelmének ny. rk. tanárává, Dr. Török Aurél, előbb a kolozsvári tud.-egyetemen a boncztan nyilv. r. tanára, az anthropologia nyilv. r. tanárá neveztetett ki.

Magántanári képesités történt, összesen 9, melyből 1 a jogi karra, 2 az orvosira és 6 a bölcsészetire esik; nevezetesen

Dr. Csarada János, a tételes europai nemzetközi jogból.

Dr. Babesiu Viktor, a kórszövettanból.

Dr. Regéczi Nagy Imre, az élettani eszköz és kisérleti módszertanból,

Bogisich Mihály, esztergom-főegyházmegyei áldozár s akad. lev. tag az egyházi zene történelméből,

Dr. Borbás Vincze a növény-geographia és Magyarország edényes növényei systematikájából,

Digitized by Google

Dr. Farkas Gyula, az imaginarius változók elméletéből,

Dr. Kont Ignácz, a görög és római drámairodalomból,

Dr. Mangold Lajos, helyettes tanár, az ókor és keleti népek történelméből, végre

Dr. Szalay József, Magyarország vegyesházak-korabeli történetéből magán tanárokká képesittettek.

A halál által ellenben érdemes erőkben fogyatkozott meg az egyetem: f. é. april hó 30-kán dr. Rupp Nep. János, a törvényszéki orvostan nyilv. r. tanára s az orvosi karnak 13 éven át fáradhatatlan dékána, augusztus 14-én pedig Dr. Baintner János, a polgári törvénykezés ny. r. tanára ragadtatott ki az élők sorából.

Az egyetem élete, e változások mellett, rendesen folytatta működését e tanévben is.

A karok jelentései, működésükről itt következnek:

I. Hittudományi kar.

I. félév.

1. A kar tanári személyzete volt: összesen 8 ny. r. tanár és két tanárhelyettes, u. m.

dr. Ruzsicska János
dr. Bita Dezső
dr. Klinger István
dr. Stanczel Ferencz
dr. Berger János
dr. Breznay Béla
dr. Bognár István
dr. Rapaics Raymund ny. r. tanárok és
dr. Való Simon, dr. Belopotovzky Kálmán tanárhelyettesek.

2. A hallgatók száma összesen 84, ezek közül:

az I-ső évi tanfolyamban hallgatták:

a) az alaphittant 24
b) ó- szöv. sz. irattant 25

II-od évi tanfolyamban hallgatták:

a) az ágazatos hittant 25
b) ujszövetségi sz. irattant 22

III. évi tanfolyamban hallgatták:

a) a ker. erkölcstant 22
b) az egyháztörténetet 19

Digitized by Google

IV-ed évi tanfolyamban hallgatták:

a) az egyházjogot 15
b) a lelkipásztorkodástant 14

Végül:

Syr és chald nyelvet hallgattak 25
Arab nyelvet hallgattak 24

Más karokban hallgattak, és pedig:

1. bölcsészeti karban 40
2. jogi karban 2

3. A hallgatók előmenetele.

I. évi tanfolyam.

Alaphittan . . . . . jeles 16, I. r. 8
Ó-szövetségi irástudomány . . . . . „ 11, „ 14

II. évi tanfolyam.

Ágazatos hittan . . . . . jeles 17, I. r. 8
Uj szöv. sz. irástudomány . . . . . „ 19, „ 3

III. évi tanfolyam.

Ker. erkölcstan . . . . . jeles 13, I. r. 9
Egyháztörténet . . . . . „ 13, „ 6

IV. évi tanfolyam.

Egyházjog . . . . . jeles 11, I. r. 4
Lelkipásztorkodástan . . . . . „ 7, „ 7

4. Leczkerend.

I. évi tanfolyam.

a) Bevezetés az összes hittudományba. Alaphittan; a kinyilatkoztatás elmélete és a ker. vallás igazságának bebizonyitása . . . . . heti 9 óra.
b) Ó-szövetségi, történetitészeti és régiségtani tanulmányok Salamon király haláláig, egybekötve, a sz. irás vitásabb helyeinek fejtegetéseivel, nemkülönben úgy

Digitized by Google

általános, mint különös bevezetésekkel a sz. iratokba. Héber nyelv szövegezési gyakorlatokkal . . . . heti 9 óra.

c) Syr-chald nyelv . . . . . heti 2 óra.

II. évi tanfolyam.

a) Jézus nyilvános működésének 2-ik esztendeje, a 4 evangelium nyomán, görög szöveg szerint; sz. Jakab apostol levelének fejtegetése görög szövegből; sz. irás magyarázattan; bevezetés az új szöv. sz. iratokba . . heti 9 óra.

b) Az ágazatos hittan első része: Istenről, az ő tulajdonságairól, az Isten viszonyáról a teremtményekhez. Az angyalokról, az ember eredeti állapotáról és bukásáról . . . . . heti 9 óra.

c) Arab nyelv . . . . . heti 2 óra.

III. évi tanfolyam.

a) Egyháztörténelem, Krisztus születésétől VII. Gergely pápa koráig . . . . . heti 9 óra.

b) Ker. kath. erkölcstan: az ember végczélja, az erkölcsi világrend, az erkölcsi jó és rosz, a törvények, lelkiismeret, cselekedetek, erények általában . . . . . heti 9 óra.

IV. évi tanfolyam.

a) Egyházjog, annak bevezetése, történelme és általános része, az egyház hármas hatalma, annak viszonya az államhoz . . . . . heti 8 óra.

b) Lelkipásztorkodástan: a prófétai hivatal, az általános tanmód, a kisdedek vallási oktatása, az egyházi szónoklattan és a magánoktatás elmélete . . . . . heti 9 óra.

5. Vizsgálatok rendje.

1880. deczember 22-én: Lelkipásztorkodástan.
„ 23-án: Ker. erkölcstan.
„ 27-én: Új szövetségi sz. iratok.
„ 28-án: Ó szövetségi sz. iratok.
„ 30-án: Egyházjog.
1881. január 3-án: Egyháztörténet.
„ 4-én: Ágazatos hittan.
„ 4-én: délután alaphittan.

Digitized by Google

6. Szigorlatok

voltak összesen 3 szakcsoportból . . . . 5 és pedig:

A) 1. a sz. irati tanulmányokból 1
2. dogmatikai „ 1
3. erkölcstan és lelkipásztorkodástanból . 3

B) eredmény szerint:
1. a sz. irati tanulmányokból aprobáltatott: 1 egyhangulag
2. a dogmatikai „ „ 1 szótöbbséggel
9. az erkölcs- és lelkipásztorkodástanból 2 egyhang., 1 szótöbbséggel

C) a szigorlók közt volt:
1. kari hallgató 1
2. áldozár . . . . . 4 és pedig:
a veszprémi egyházmegyéből . . . 1
a kalocsai „ . . . 1
a beszterczei „ . . . 1
a csanádi „ . . . 1

II. félév.

1. A kar tanári személyzete, mint az I. félévben.

2. A hallgatók száma.

Első évi tanfolyamban hallgatták:

Az alaphittant 24
Az ó-szövetségi szt.-irástudományt 25
A syr-chald nyelvtant 25

Másod évi tanfolyamban hallgatták:

Agazatos hittant 26
Ujszövetségi szentirástudományt 22
Arab nyelvtudományt 23

Harmadévi tanfolyamban hallgatták:

Egyháztörténelmet 19
Erkölcstant 22

Negyedévi tanfolyamban hallgatták:

Egyházjogot 15
Lelkipásztorkodástant 15

Összesen: a) rendes hallgató 82
b) rendkivüli hallgató . . . . . 2 } 84.

Digitized by Google

Vallásra nézve:

a) róm. kath. l. sz.	60	84
b) r. k., gör. ruth. és rom. sz.	24	

Születésre nézve:

a) Magyarországi	79	84
b) Horvát-tót-dalmátországi	3	
c) a monarchia más tartományaiból . . .	2	

Más karokban hallgattak, és pedig:

a) a bölcsészeti karban:

ujkori neveléstant	23
ker. műarchaeologiai encyclopaediát .	14
ezeken kivül 11 tantárgyat hallgattak .	11-en;

b) a jog- és államtudományi karban:

római magánjogot	1
római perjogot	1

3. A hallgatók előmenetele.

I. évi tanfolyam.

Alaphittan	jeles	16,	I. r. 8
Ó-szövetségi sz. irástudomány . . .	„	8,	„ 16
Syr-chald nyelvtan	„	11,	„ 14

II. évi tanfolyam.

Ágazatos hittan	jeles	19,	I. r. 6
Uj-szövetségi sz. irástudomány . .	„	15,	„ 6
Arab nyelvtan	„	9,	„ 12

III. évi tanfolyam.

Egyháztörténelem	jeles	14,	I. r. 1
Ker. erkölcstan	„	14,	„ 5

IV. évi tanfolyam.

Egyházjog	jeles	14,	I. r. 1
Lelkipásztorkodástan	„	10,	„ 5

Jegyzet. Az ószövetségi sz. irástudományból vizsgálatot nem tett: 1. — Elhalt egy II-od évi hallgató.

Digitized by Google

4. Leczke-rend.

I. évi tanfolyam :

a) Az alaphittan folyt. a ker. vallás isteni eredetéről, az egyházról és a hitszabályról . . . . . heti 9 óra

b) Ó-szövetségi történet-itészeti s régiségt. tanulmányok, héber syntaxis, bibliai értelmezéstan, a bölcselmi és látnoki könyvekből kiszemelt szakaszok magyarázata, szentirási enantiophaniák, szövegkritikai gyakorlatok . . . . . heti 9 óra

c) Syr-chald nyelvtan . . . . . heti 2 óra

II. évi tanfolyam :

a) Ágazatos hittan, folyt. a Megváltó műveiről, a malasztról, a szentségekről és a négy utolsó dolgokról heti 9 óra

b) Bevezetés az uj-szöv. szentiratokba, Jézus nyilvános működésének második esztendeje, sz. Pál ap. a Kor. intézett I. levelének fejtegetése, ujszövetségi palãographia . . . . . heti 9 óra

c) Arab nyelvtan . . . . . heti 2 óra

III. évi tanfolyam :

a) Egyháztörténelem, folyt. VII. Gergelytől a legujabb korig . . . . . heti 9 óra

b) Ker. erkölcstan, folyt. az erényekről, erényes életről s ennek eszközeiről . . . . . heti 9 óra

IV. évi tanfolyam :

a) Egyházjogtan folyt. . . . . heti 8 óra

b) Lelkipásztorkodástan, folyt. a lelkipásztor papi s egyházközség-igazgatói tiszteiről . . . . . heti 9 óra

5. Vizsgálatok rendje.

Május 27. az arab nyelvtanból.
„ 28. a syr-chald nyelvtanból.
Junius 2. az egyházjogtanból.
„ 3. a ker. erkölcstanból.
„ 4. az ágazatos hittanból.
„ 7. az alaphittanból.
„ 9. lelkipásztorkodástanból.
„ 11. az egyháztörténelemből.
„ 13. az uj- szövetségi szentirástanból.
„ 14. az ó- szövetségi szentirástanból.

Digitized by Google

6. Szigorlatok

voltak összesen három szakcsoportból 15, és pedig:

A) a) a szentirati tanulmányokból 5
b) a dogmatikai tanulmányokból 8
c) az erkölcstanból és lelkipásztorkodásból 2

B) eredmény szerint:
a) a szentirati tanulmányokból approbáltatott:
egyhangulag 4, szótöbbséggel 1
b) a dogmatikai tanulmányokból „ 7, „ 1
c) az erkölcs- és lelkipásztork. „ 1, „ 1

C) szigorlatot tettek:
a) kari hallgatók 10
b) áldozárok, és pedig
a cziszt. rendből . . . 1
az eszterg. főmegyéből . 1
a kalocsai főmegyéből . 1
a szatmári megyéből . 1
a nyitrai megyéből . . 1
Összesen . 15

7. Jutalomtételek.

a) Ki volt tűzve három pályakérdés, és pedig 1. az alaphittanból 75 frttal, 2. az ó-szöv. szentirástanból 50 frttal, 3. az uj-szöv. sz. irástanból 50 frttal.

b) Az első tételre 4 irat érkezett be, közülök 2 jutalomra, 1 dicséretre méltónak itéltetett. A második tételre három mű érkezett be. Jutalomra egy sem érdemesült. A harmadik tételre egy mű jött be, mely a jutalomra érdemesnek itéltetett.

c) Az 1881/2-i tanévre kitüzetett következő két tétel:

1. Exponantur proprietates, effectus et necessitas contritionis. — Jutalma a Pasquich-alapból 50, a Fogarasy-ból 25 frt.

2. Describatur historia schismatis magni occidentalis. — Jut. ugyanazon két alapból ugyanazon arány szerint 75 frt.

8. Ösztöndijak.

a) Bésánféle ösztöndijat (250 frtot) kapott . . 7 } hallgató.
b) Szabó-féle 15 frtos ösztöndijat nyert . . . 1 }

Digitized by Google

II. Jog- és államtudományi kar.

I. félév.

1. A joghallgatók általános létszáma, vallása, származása.

1. Beiktatott rendes joghallgató					
a) a mult félévből	973	Róm. kath.	678	Magyarországi .	1422
b) ujonnan beiktatott	482	Görög kath.	29	Horvát- és tót-	
		Görög keleti	64	országi	15
		Ágostai	145	A monarchia	
Összesen . . .	1455	Helvét	196	többi tartomá-	
		Unitárius	4	nyaiból	11
Az 1879/80 tanév első felében volt	1448	Mózes	339	Más államokból .	7
ezen félévben több	7				
2. Rendkivüli joghallgató	73				
Az 1879/80 tanév első felében . .	131	Összesen . .	1455	Összesen . .	1455
ezen félévben kevesebb . . .	58				

2. Átnézete az előadásoknak és azokra beirott joghallgatóknak.

Tárgya az előadásoknak	Heten-kinti óraszám	Előadó tanár neve	Hallga-tók száma
Magyar magánjog	5	Dr. Wenzel Gusztáv	161
Egyetemes europai jogtörténet	5	Ugyanaz	114
Hazai bányajog	2	Ugyanaz	77
Magyar birodalom statistikája	5	Dr. Konek Sándor	270
Statistika elmélete	2	Ugyanaz	28
Nemzetgazdaságtan	5	Dr. Kautz Gyula	330
Politika	5	Ugyanaz	94
Egyházjog	5	Dr. Cherny József	261
Hűbérjog	2	Ugyanaz	14
Római magánjog	8	Dr. Hoffmann Pál	227
A római jog kutforrásairól	2	Ugyanaz	140
Pénzügytan	5	Dr. Kerkapoly Károly	231
*Gazdászati politika	1	Ugyanaz	218
Magyar közjog	5	Dr. Lechner Ágost	331
Magyar közigazgatási jog	5	Ugyanaz	192
Kereskedelmi jog	5	Dr. Apáthy István	278
Anyagi és alaki váltójog	5	Ugyanaz	297
Egyetemes európai jogtörténet	5	Dr. Hajnik Imre	245
Büntetőjog	5	Dr. Schnierer Aladár	148
Észjog	5	Ugyanaz	130
A magyar polgári törvénykezési rendtartás	5	Dr. Herczegh Mihály	308
Magyar magánjog	5	Ugyanaz	124
Csődtörvénykezés	2	Ugyanaz	93
Ausztriai általános magánjog	5	Dr. Sághy Gyula	279
*A házassági jogról az egyházjog szerint . .	1	Ugyanaz	206
Politika	5	Dr. Szilágyi Dezső	187
Büntetőjog	5	Ugyanaz	179

Digitized by Google

Tárgya az előadásoknak	Heten-kinti óraszám	Előadó tanár neve	Hallga-tók száma
Észjog	5	Dr. Pulszky Ágoston	200
Jog- és államtudományi encyclopaedia	3	Ugyanaz	46
Jogbölcsészet története	2	Ugyanaz	86
Római magánjog	8	Dr. Vécsey Tamás	140
A római jog külszerü története	2	Ugyanaz	134
Az ausztriai általános polg. magánjog	5	Dr. Antal Gyula	12
A hagyományok és hitbizományokról	1	Dr. Takács Lajos	15
Kereskedelmi jog	5	Dr. Herich Károly	88
Magyar magánjog	5	Dr. Csiky Kálmán	12
A Corpus juris Hungarici ismertetése	1	Ugyanaz	36
Telekkönyvi rendtartás magyarázata	2	Dr. Csillag Gyula	32
Magyar pénzügyi törvényisme	5	Dr. Wekerle Sándor	75
Közgazdaság története	2	Dr. Láng Lajos	nem tartatott meg
Szemelvények a magy. bünt. törv. könyvből	1	Dr. Fayer László	detto.
Az angol közjog mai érvényében	2	Dr. Lánczy Gyula	13
Törvényszéki orvostan	2	Dr. Schmidt György	12
Törvényszéki orvostan	2	Dr. Grósz Lajos	36
Államszámviteltan	4	Dr. Bochkor Károly	30
Államszámviteltan	4	Kasztowszky János	53

Jegyzet: A *)-gal jegyzettek ingyenes előadások.

3. Ösztöndíjasok.

Ösztöndijas hallgató volt 107

4. Tandijmentes hallgató volt:

a) az egésztől 133
b) a felétől 61

5. Vég- és távozási bizonyitványok:

a) végbizonyitvány 79
b) távozási bizonyitvány 12

6. A tanári kar személyzete.

Rendes tanár 16
Magántanár 15
Helyettes rendkivüli 1

7. Szigorlatok és avattatások.

I. Régi rendszer szerint volt 7
és pedig a) államtudományi 7

Digitized by Google

b) történelmi 1
c) tételes 4
Elfogadtatott 9
Felfüggesztetett 1
Visszautasittatott 2
Pótszigorlat volt 3
Ebből teljes ismétlésre utasittatott 1

II. Uj rendszer szerinti jogtudományi 266
és pedig első 111
második 87
harmadik 68
Elfogadtatott 170
Felfüggesztetett 52
Visszautasittatott 44
Pótszigorlat volt 47
Ebből teljes ismétlésre utasittatott 5

III. Államtudományi uj rendszer szerint volt . . . 7
és pedig első 3
második 4
Elfogadtatott 4
Felfüggesztetett 1
Visszautasittatott 2
Pótszigorlat 0

IV. Államtudományi után jogtudományi 2
és pedig első 0
második 2
Elfogadtatott 1
Visszautasittatott 1
Pótszigorlat volt és elfogadtatott 2

V. Jogtudományi után államtudományi felavattatott . 58

8. Alap- és államvizsgálatok.

1. Első alapvizsga volt 117
Ebből kitüntetéssel képesittetett 6
Képesittetett 71
Felfüggesztetett 30
Visszautasittatott 10

Digitized by Google

Pótvizsgálat volt	35
Elfogadtatott	30
Teljes ismétlésre utasittatott	5
2. Második alapvizsgálat volt	134
Kitüntetéssel képesittetett	1
Képesittetett	78
Felfüggesztetett	30
Visszautasittatott	21
Pótvizsgálat volt	32
Elfogadtatott	28
Teljes ismétlésre utasittatott	4
3. Államtudományi államvizsgálat volt	149
Kitüntetéssel képesittetett	6
Képesittetett	92
Felfüggesztetett	36
Visszautasittatott	15
Pótvizsgálat volt	61
Elfogadtatott	59
Teljes ismétlésre utasittatott	2
4. Jogtudományi államvizsgálat volt	7
Kitüntetéssel képesittetett	—
Képesittetett	6
Felfüggesztetett	1
Visszautasittatott	—
Pótvizsgálat volt	—
Elfogadtatott	—
Teljes ismétlésre utasittatott	—

Digitized by Google

II. félév.

1. A joghallgatók általános létszáma, vallása, származása.

1. Beiktatott joghallgatók létszáma	1393	Róm. kath.	659	Magyarországi .	1361
ebből 1. rendes	1315	Görög kath.	25	Horvát-tótországi	13
2. rendkivüli	78	Görög keleti	63	A monarchia több-	
a) a mult félévből	1354	Ágostai hitv.	145	bi tartományai-	
b) ujonnan beiktatott . .	39	Helvét hitv.	185	ból	11
Az $187^{9}/_{80}$-ik tanév második felében volt	1412	Unitárius	4		
		Mózes vall.	312	Más államokból	8
Ezen félévben tehát kevesebb volt	19	Összesen	1393	Összesen	1393

2. Átnézete az előadásoknak és azokra beirt joghallgatóknak.

Tárgya az előadásnak	Hetenkinti óraszám	Előadó tanár neve	A hallgatók száma
Magyar magánjog	5	Dr. Wenzel Gusztáv	167
Egyetemes európai történet	5	Ugyanaz	135
Vasuti jog	2	Ugyanaz	96
A magyar s a többi európai államok alkotmánya és kormányzata közti statistikai párhuzam	3	Dr. Konek Sándor	78
*Európa államainak culturviszonyai statistikailag feltüntetve	1	Ugyanaz	424
Pénzügytan	5	Dr. Kautz Gyula	151
Magyar közjog	3	Ugyanaz	260
Egyházjog	5	Dr. Cserny József	134
Római magánjog	8	Dr. Hoffmann Pál	189
„ perjog	2	Ugyanaz	219
Nemzetgazdaságtan	5	Dr. Kerkapoly Károly	305
Politika	5	Ugyanaz	117
Magyar közigazgatási jog	5	Dr. Lechner Ágost	146
Magyar pénzügyi igazgatási jog	5	Ugyanaz	225
*Az anyagi felségjogokról a magyar alkotmány szerint	1	Ugyanaz	447
Tételes európai nemzetközi jog	5	Dr. Apáthy István	259
Kereskedelmi jog	5	Ugyanaz	193
*A magyar kötelmi jog tervezetének ismertetése	1	Ugyanaz	334
Egyetemes európai jogtörténet	5	Dr. Hajnik Imre	186
Magyar alkotmánytörténet	4	Ugyanaz	69
Büntetőjog	5	Dr. Schnierer Aladár	144
Észjog	5	Ugyanaz	134
Polgári törvénykezési rendtartás	5	Dr. Herczegh Mihály	237
Magyar magánjog	5	Ugyanaz	108
Telekkönyvi rendtartás	2	Ugyanaz	178
Ausztriai magánjog	5	Dr. Sághy Gyula	268

Digitized by Google

Tárgya az előadásnak	Heti-kinti óraszám	Előadó tanár neve	A hallgatók száma
Egyházjog	5	Dr. Sághy Gyula	133
Büntetőjog	5	Dr. Szilágyi Dezső	167
Politika	5	Ugyanaz	129
Észjog	5	Dr. Pulszky Ágost	178
A jogbölcsészet története	2	Ugyanaz	107
Nemzetközi magánjog	2	Ugyanaz	70
Római magánjog	8	Dr. Vécsey Tamás	149
Válogatott helyek a pandektákból	2	Ugyanaz	192
Római örökjog	2	Dr. Takács Lajos mt.	93
Az ausztriai örökösödési jog	2	Dr. Antal Gyula mt.	28
A magyar birodalom statistikája	5	Dr. Dobránszky Péter mt.	74
Váltójog	5	Dr. Herich Károly	106
Közigazgatási jog	5	Havas Sándor	30
Gyakorlati nemzetgazdaságtan	2	Dr. Földes (Weisz) Béla	37
Verbőczy Hármaskönyvének ismertetése	2	Dr. Csiky Kálmán	41
Bélyeg és illetéki szabályok	2	Dr. Wekerle Sándor	14
Szabadkereskedés és védvám	2	Dr. Láng Lajos	18
Parlamenti szervezet	2	Dr. Lánczy Gyula	17
Törvényszéki orvostan	2	Dr. Schmidt György	23
Törvényszéki lélektan	2	Dr. Niedermann Gy.	10
Államszámviteltan	4	Dr. Bochkor Károly	42
Államszámviteltan	4	Kastóvszky János	63
Törvényszéki orvostan	2	Dr. Gross Lajos	56

Jegyz. A *-gal jegyzettek ingyenes előadások.

3. Ösztöndijasok:

Ösztöndijas hallgató volt 106

4. Tandijmentes hallgató volt:

a) az egésztől 136
b) felétől 68

5. Vég- és távozási bizonyitványok:

a) végbizonyitvány 197
b) távozási bizonyitvány 14

6. A tanári kar személyzete:

a) rendes tanár 16
b) magántanár 15
c) helyettes rendkivüli tanár 1

Digitized by Google

7. Szigorlatok és avattatások:

I. Régi rendszer szerinti volt	11
a) államtudományi	6
b) történelmi	0
c) tételes	5
Elfogadtatott	6
Felfüggesztetett	0
Visszautasittatott	5
Pótszigorlat volt	1
Ebből teljes ismétlésre utasittatott	0
II. Uj rendszer szerinti jogtudományi szigorlat volt	412
a) első	184
b) második	117
c) harmadik	111
Elfogadtatott	263
Felfüggesztetett	77
Visszautasittatott	72
Pótszigorlat volt	75
Ebből teljes ismétlésre utasittatott	3
III. Államtudományi uj rendszer szerinti szigorlat volt	9
a) első	6
b) második	3
Elfogadtatott	7
Felfüggesztetett	1
Visszautasittatott	1
Pótszigorlat volt	3
IV. Államtudományi után jogtudományi volt	2
a) első	0
b) második	2
Elfogadtatott	1
Felfüggesztetett	1
Visszautasittatott	0
V. Jogtudományi után államtudományi volt	0
VI. Felavattatott	117
és pedig uj rendszer szerinti	
a) jogtudorrá	101
b) államtudorrá	5
Régi rendszer szerinti jog- és államtudorrá	11

Digitized by Google

8. Alap- és államvizsgálatok:

I. Első alapvizsgálat volt	215
Ebből kitüntetéssel képesittetett	20
Képesittetett	142
Felfüggesztetett	36
Visszautasittatott	17
Pótvizsgálat volt	13
Elfogadtatott	11
Teljes ismétlésre utasittatott	2
II. Második alapvizsgálat volt	212
Ebből kitüntetéssel képesittetett	9
Képesittetett	140
Felfüggesztetett	38
Visszautasittatott	25
Pótvizsgálat volt	13
Elfogadtatott	12
Teljes ismétlésére utasittatott	1
III. Államtudományi államvizsgálat volt	238
Ebből kitüntetéssel képesittetett	10
Képesittetett	143
Felfüggesztetett	48
Visszautasittatott	25
Pótvizsgálat volt	37
Elfogadtatott	36
Teljes ismétlésre utasittatott	1
IV. Jogtudományi államvizsgálat volt	83
Ebből kitüntetéssel képesittetett	3
Képesittetett	64
Felfüggesztetett	11
Visszautasittatott	5
Pótvizsgálat volt	3
Elfogadtatott	3
Teljes ismétlésre utasittatott	0

Digitized by Google

III. Orvosi kar.

I. félév.

1. Az orvoshallgatók száma, vallása és származása.

Általános száma az orvoshallgatóknak	877	Róm. kath.	282	Magyarország	862
I. Beiktatott rendes orvoshallgatók, és pedig:		Görög kath.	12	Horvát-tótországi	8
		Görög keleti	14	A monarchia többi	
		Ágostai hitv.	116	tartományaiból.	7
A) A mult félévekből	563	Helvét hitv.	85		
B) Ujonnan beiktattak	246	unitárius	2		
II. Rendkivüli orvoshallgatók	68	Héber	366	Összesen	877

2. Az előadások és azokra beirt hallgatók száma.

Tárgya az előadásnak	Hetenkinti óraszám	Az előadó tanár neve és állása	Tandij	Hallgatók száma
Bevezetés az orvosi tudományokba, s ennek befejeztével		Dr. Lenhossék József,		
Leiró boncztan	5	ny. r. tanár.	Rendes	241
Tájboncztan	3	Ugyanazon tanár	„	188
Érzékszervek	1½	Ugyanazon tanár	Heti 2 órai dij	90
Gyakorlati boncztan	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Rendes	328
Tájboncztan	3	Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár	„	45
Központi idegrendszer	1½	Ugyanazon tanár	„	10
Gyakorlati boncztan	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	41
Fejlődéstani dolgozatok	Naponkint, egész napon át	Ugyanazon tanár	„	1
Elméleti kórboncztan	5	Dr. Scheuthauer Gusztáv ny. r. tanár	„	150
Gyakorlati kórboncztan	3	Ugyanazon tanár	„	140
Kórszövettani gyakorlatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	14
Élettan	5	Dr. Jendrássik Jenő ny. r. tanár	„	187
Bevezető élettani és szövettani gyakorlatok	8	Ugyanazon tanár	Heti 5 órai dij	168
Élettani és szövettani gyakorlatok előhaladottak számára	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Rendes	19
Gyógyszerisme	3	Dr. Balogh Kálmán ny. r. tanár	„	276
Gyógyszerismei gyakorlatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	96
Mérgekről	3	Ugyanazon tanár	„	125
Általános kórtan	5	Ugyanazon tanár	„	190
Különös kór- és gyógytan, s kórodai előadások	10	Dr. Wágner János ny. r. tanár	„	139
Különös kór- és gyógytan, s kórodai előadások	10	Dr. Korányi Frigyes ny. r. tanár	„	187
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások	10	Dr. Kovács Jozsef ny. r. tanár	„	177

Digitized by Google

Tárgya az előadásnak	Heten-kinti óraszám	Az előadó tanár neve és állása	Tandij	Hallgatók száma
Sebészeti műtéttan . . .	5	Dr. Kovács József ny. r. tanár	Rendes	104
Bevezetés a sebészi műtéttanba	2	Ugyanazon tanár	Heti 10 ft 50 kr dij	17
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások	10	Dr. Lumniczer Sándor ny. r. tanár	Rendes	44
Elméleti és gyakorlati szülészet	10	Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár	„	54
Szülészeti műtéttan . . .	1	Ugyanazon tanár	„	66
Elméleti és gyakorlati szemészet	10	Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanár	„	121
Szemtükrészeti gyakorlatok	2	Ugyanazon tanár	Heti 4 órai dij	68
Törvényszéki orvostan . .	5	Dr. Rupp N. János ny. r. tanár	Rendes	101
Közegészségügyi statisztika és járványtan	5	Dr. Fodor József ny. r. tanár	Nem adatott elő	
Dolgozdabeli gyakorlatok .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Rendes	3
Gyermekgyógyászat . . .	5	Dr. Bókai János ny. r. tanár	„	59
Szövettan	2	Dr. Margó Tivadar bölcsészetkari ny. r. tanár	„	13
Szövettani gyakorlatok . .	4	Ugyanazon tanár	„	3
Fogászat	2	Dr. Nedelko Döme ny. r. tanár	„	20
A mellkórok isme- és gyógytana	4	Dr. Gebhardt Lajos ny. rk. tanár	„	2
A bőrbetegségek kór- és gyógytana	6	Dr. Poor Imre ny. rk. tanár	Nem adatott elő	
Gyakorlati gége- és orrtükrészet	3	Dr. Navratil Imre ny. rk. tanár	Rendes	20
Hasonszenvészeti előadások .	10	Dr. Bakody Tivadar ny. rk. tanár	„	1
Élet- és kórvegytan . . .	3	Dr. Plósz Pál ny. rk. tanár	„	4
Húgyvizsgálat	1	Ugyanazon tanár	„	25
Dolgozdabeli gyakorlatok .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Heti 6 órai dij	2
Fülgyógyászat	2	Dr. Böke Gyula ny. rk. tanár	Rendes	
Bőr- és bujakórtan . . .	2	Dr. Schwimmer Ernő ny. rk. tanár	Hallgatókról ivet nem küldött be	
Az ásványviztanról . . .	2	Dr. Hasenfeld Manó m. tanár	Rendes	11
Szemészeti műtéttan . . .	3	Dr. Siklósy Gyula m. tanár	„	10
Villamgyógyászat	2	Dr. Kétli Károly m. tanár	„	6
Sebészeti műtéttan . . .	2	Dr. Verebély László m. tanár	„	2

Digitized by Google

Tárgya az előadásnak	Heten-kinti óraszám	Az előadó tanár neve és állása	Tandij	Hallgatók száma
Szövettan	3	Dr. Thanhoffer Lajos m. tanár	Rendes	4
A hasbetegségek kór- és gyógytana	2	Dr. Müller Kálmán m. tanár	Nem tartott előadást	
A női- és férfi ivarszervek sebészeti bántalmai . .	3	Dr. Antal Géza m. tanár	Rendes	23
A csontok és izületek sebészeti bántalmai	3	Dr. Réczey Imre m. tanár	„	31
A hasbetegségek kór- és gyógytana	3	Dr. Stiller Bertalan m. tanár	„	11
A méh- és járulékainak lobos bántalmairól	2	Dr. Elischer Gyula m. tanár	Hallgatók száma nem közöltetett	
Ókori orvostudomány történelme	2	Id. dr. Purjesz Zsigmond m. tanár	Rendes	4
Törvényszéki orvosi practicum	3	Dr. Belky János m. tanár	„	2
Az elmebetegségek kór- és gyógytana	2	Dr. Laufenauer Károly m. tanár	„	18
Az agybántalmak localisatiójáról	2	Ugyanazon tanár	„	6
Általános szemészeti kórtan- és kórboncztan	2	Dr. Goldzieher Vilmos m. tanár	„	3
Szülészeti műtéttan . . .	2	Dr. Liebmann Mór m. tanár	„	2
A sérvek kór- és gyógytana	3	Dr. Báron Jónás m. tanár	„	21
Idegkórtan	3	Dr. Takács Endre m. tanár	„	4
Medenczetan és szülészeti műtéttan	2	Dr. Tauffer Vilmos m. tanár	„	15
A sebész első teendőiről, s különösen a sebkezelésről.	3	Dr. Puky Ákos m. tanár	„	17
Hallás, szóhangképzés és meglátásról	1	Dr. Jendrássik Jenő ny. r. tanár	„	131
Kisérleti kórtan elmélete .	1	Dr. Balogh Kálmán ny. r. tanár	„	77
A szemtükrészet elmélete .	1	Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanár	„	101
A gyermekágyi láz . . .	1	Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár	„	52

Azon orvoshallgatók száma, kik a bölcsészeti karnál előadásokat hallgattak 387

3. Ösztöndijasok.

Neve	évenkinti összege	az adományozottak száma
Ágoston János n.-károlyi polgármester	180	2
Alapy-féle	210	1

Digitized by Google

Neve	évenkinti összege	az adományozottak száma
Állami	300	4
Balassa Pál gróf	300	1
Balassa Zsuzsanna	300 150	2 4
Besán	250	5
Engel-féle	128	1
Eszterházy gróf féle	150	1
Ferencz József-féle	300	1
Gozsdu	150 100	1 1
Horvát-szlavon állami	300	1
Jettini	100 80 60	4 4 4
Jövedéki birsági alap	200	1
Kajdácsy	490	1
Koháry	300 150	1 2
Lippay-féle	150	1
Lymburg-Styrum gróf féle	120	2
Mária Terézia budai	300 150 120	2 10 4
Mária Terézia váczi	150 120	1 1
Mária Terézia (budai váczi)	120	1
Romanczay	315	5
Széchenyi-féle	120	2
Szt.-István-társulat	150	1
Tökŏli Maticza Srbska	300	4
Wels-Georg-féle	100	1
Koháry	150	1 üresedésbe
Lippay-féle	150	1 jöttek.

4. Tanpénzmentesség.

Az *egész* tanpénzfizetés alól felmentetett 35
felében pedig 18

5. Távozási és végbizonyitványok.

Az 1880/1. szeptember 1-től deczember végéig kiadatott:

I. Távozási bizonyitvány 23
II. Végbizonyitvány 22

Digitized by Google

6. Szigorlatok.

a) Régi rendszer szerinti orvostudori szigorlatok és felavatások a tanév I-ső felében.

I-ső *orvostudori* szigorlatot tett		2
	felfüggesztetett	1
II-dik „ „ „		5
	felfüggesztetett	1
	oklevelet nyert	7
I-ső *sebésztudori* szigorlatot tett		2
	felfüggesztetett	1
II-dik „ „ „		1
	felfüggesztetett	1
	oklevelet nyert	1
Szülészmesteri szigorlati vizsgát tett		3
	oklevelet nyert	3

b) Új rendszer szerinti orvostudori elővizsgálatok és szigorlatok.

Orvostudori *elővizsgálatot* tett :		
„ „ „	az állattanból	114
	felfüggesztetett	4
„ „ „	az ásványtanból	111
	felfüggesztetett	5
„ „ „	a növénytanból	126
	felfüggesztetett	6
Orvostudori *előszigorlatot tett* :		53
	felfüggesztetett	30
I-ső *orvosgyakorlati* vizsgálatot tett		20
	felfüggesztetett	7
II-dik „ „ „		46
	felfüggesztetett	10
III-dik „ „ „		24
	felfüggesztetett	6
	orvostudori *oklevelet* nyert	21

Digitized by Google

7. Gyógyszerészeti tanfolyam.

A gyógyszerészhallgatók száma, vallása és származása.					
Beirott II-od évbeli gyógyszerészhallgatók száma . . .	88	Róm. kath.	66	Magyarországi .	88
		Görög „	1		
		„ keleti	2		
		Ágostai hitv.	6	Összesen	88
		Helvét „	8		
		Héber „	5		

Első év.

Elméleti természettan
Ásványtan
Állattan
Növénytan
Általános és részletes kisérleti vegytan
} lásd a bölcsészeti karnál.

Második év.

Elemző vegytan
Vegytani gyakorlatok
} lásd a bölcsészeti karnál.

Gyógyszerisme
Gyógyszerismei gyakorlatok
} lásd fenntebb az orvosi tanfolyamnál.

Gyógyszerészeti szigorlatok és felavatások.

II-dik gyógyszerészeti szigorlati vizsgálatot tett		2
III-dik „ „ „ „		8
	felfüggesztetett	0
	oklevelet nyert	13
Bábaszigorlatot tett :		
	oklevelet nyert	5

8. Az orvoskari tanártestület létszáma.

Nyilvános rendes tanár	15
Nyilvános rendkivüli tanár	2
Czimzetes rendkivüli tanár	9
Helyettes tanár	1
Más karbeli tanár, ki e karban előadások tartására jogositva van	1
Magántanár	23

Digitized by Google

II. félév.

1. Az orvoshallgatók száma, vallása és származása.

Általános száma az orvoshallgatóknak	807	Római kath.	250	Magyarországi .	792
		Görög „	12	Horvát-tótorsz.	7
I. Beiktatott rendes orvoshallgatók, és pedig:		„ keleti	10	A monarchia többi tartományaiból	7
		Ágostai hitv.	82		
a) A múlt félévekből	760	Helvét „	109	Más államból .	1
b) Ujonnan beiktattak . . .	17	Unitarius „	2		
II. Rendkivüli orvoshallgatók .	30	Héber „	342	Összesen	807

2. Az előadások és azokra beirott hallgatók száma.

Tárgya az előadásnak	Hetenkinti óraszám	Az előadó tanár neve. és állása.	Tandij	Hallgatók száma
Leiró boncztan	5	Dr. Lenhossék József ny. r. tanár	Rendes	237
Tájboncztan	3	Ugyanazon tanár	„	206
Központi idegrendszer . .	$1^1/_2$	Ugyanazon tanár	Heti 2 órai dij	82
Gyakorlati boncztan . . .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Rendes	294
Tájboncztan	3	Dr. Mikalkovics Géza ny. r. tanár	„	40
Gyakorlati boncztan . . .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	45
Fejlődéstan	$1^1/_2$	Ugyanazon tanár	„	31
Fejlődéstani dolgozatok . .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	5
Elméleti kórboncztan . .	5	Dr. Schenthauer Gusztáv ny. r. tanár	„	147
Gyakorlati kórboncztan . .	3	Ugyanazon tanár	„	100
Kórszövettani gyakorlatok .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	23
Kisérleti élettan	5	Dr. Jendrássik Jenő ny. r. tanár	„	181
Bevezető élettani és szövettani gyakorlatok . . .	10	Ugyanazon tanár	„	140
Bevezető élettani és szövettani gyakorlatok előhaladottak számára	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	11
Gyógyszerhatástan . . .	5	Dr. Balogh Kálmán ny. r. tanár	„	179
Mérgekről	2	Ugyanazon tanár	„	84
A gyógyszerészet törvényei	2	Ugyanazon tanár	„	87
Az orvosi vények szerkesztéséről, mutatványokkal .	2	Ugyanazon tanár	„	145
Gyógyszerismei gyakorlatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	Heti 6 órai dij	10

Digitized by Google

Tárgya az előadásnak	Heten-kinti óraszám	Az előadó tanár neve és állása	T a n d i j	Hallgatók száma
Különös kór- és gyógytan, s kórodai előadások . . .	10	Dr. Wagner János ny. r. tanár	Rendes	122
Különös kór- és gyógytan, s kórodai előadások . . .	10	Dr. Korányi Frigyes ny. r. tanár	„	138
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások	10	Dr. Kovács József ny. r tanár	„	138
Bevezetés a sebészeti műtéttanba	2	Ugyanazon tanár	Heti 5 frt 25 kr. dij	5
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások	10	Dr. Lumniczer Sándor ny. rk. tanár	Rendes	70
Elméleti és gyakorlati szemészet	10	Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanár	„	116
Szemtükrészet, gyakorlatokkal	2	Ugyanazon tanár	Heti négy órai dij	83
Elméleti és gyakorlati szülészet	10	Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár	„	56
Szülészeti műtéttan . . .	1	Ugyanazon tanár	„	47
Gyermekgyógyászat . . .	5	Dr. Bókai János ny. r. tanár	„	18
Közegészségtan	5	Dr. Fodor József ny. r. tanár	„	100
Dolgozdabeli gyakorlatok .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	8
Állatjárványtan	4	Dr. Zlamál Vilmos ny. r. tanár	Nem tartatott előadás	
A rögtön támadt életveszélyek elháritásáról . . .	1	Dr. Arányi Lajos nyug. tanár	Rendes	3
Szövettani gyakorlatok . .	2	Dr. Margó Tivadar bölcsészetkari ny. r. tanár	„	4
A bujabántalmak és a bujakór ismeje és gyógytana, kórodai gyakorlattal . .	4	Dr. Poor Imre ny. rk. tanár	„	12
Gége- és orr-tükrészet, kór- és gyógytani gyakorlattal.	3	Dr. Navratil Imre ny. rk. tanár	„	35
Különös kór- és hasonszenvi gyógytan, s kórodai előadások	10	Dr. Bakody Tivadar ny. rk. tanár	„	2
Élet- és kórvegytan . . .	3	Dr. Plósz Pál ny. rk. tanár	„	6
Húgyvizsgálat	1	Ugyanazon tanár	„	16
Dolgozdabeli gyakorlatok .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	„	3
Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat	2	Dr. Böke Gyula ny. rk. tanár	„	11
Bőr- és bujakórtan . . .	2	Dr. Schwimmer Ernő ny. rk. tanár	„	33
Gyakorlati elmegyógyászat .	2	Dr. Schwarzer Ferencz m. tanár	Nem tartatott előadás	
Elméleti és gyakorlati elmegyógyászat	2	Dr. Bolyó Károly m. tanár	Rendes	9

Digitized by Google

Tárgya az előadásnak	Hetenkénti óraszám	Az előadó tanár neve és állása	Tandij	Hallgatók száma
Testegyenészet	2	Dr. Batizfalvy Sámuel m. tanár	Rendes	3
Fürdőgyógyászat	2	Dr. Hasenfeld Manó m. tanár	„	7
A tápszerek és italok hamisitásáról, orvosrendőri tekintetben	1	Dr. Grósz Lajos m. tanár	Nem tartott előadást	
Villamgyógyászat	2	Dr. Kétli Károly m. tanár	Rendes	12
Szövettan	3	Dr. Thanhoffer Lajos m. tanár	„	9
A hasbetegségek kór- és gyógytana	2	Dr. Müller Kálmán m. tanár	„	11
A férfi- és női ivarszervek sebészeti bántalmai . . .	3	Dr. Antal Géza m. tanár	„	19
A csontok és izületek sebészeti bántalmai	3	Dr. Réczey Imre m. tanár	„	28
A hasbetegségek kor- és gyógytana	2	Dr. Stiller Bertalan m. tanár	„	24
A méh és járulékainak lobos folyamairól	2	Dr. Elischer Gyula m. tanár	Hallgatókról ivet nem küldött be	
A védhimlő-oltás, tekintettel a gyermekek bántalmaira	2	Dr. Wittmann Lázár m. tanár	Rendes	52
Ókori orvostudomány történelme	2	Ifj. dr. Purjesz Zsigmond m. tanár	„	7
Törvényszéki orvosi practicum	3	Dr. Belky János m. tanár	„	2
Az elmebetegségek kór- és gyógytana	2	Dr. Laufenauer Károly m. tanár	„	16
Az agybántalmak localisatiójáról	2	Ugyanazon tanár	„	8
Elmebetegségek kórtana .	1	Ugyanazon tanár	„	6
Átalános szemészeti kórtan és kórboncztan	2	Dr. Goldzieher Vilmos m. tanár	Nem tartott előadást	
Szülészeti műtéttan . . .	2	Dr. Liebmann Mór m. tnr	Rendes	2
A sérvek kór- és gyógytana	3	Dr. Báron Jónás m. tanár	„	20
Idegkórtan	3	Dr. Takács Endre m. tanár	„	4
A medencze-tan- és szülészeti műtéttan	2	Dr. Tauffer Vilmos m. tanár	„	24
A sebész első teendői és a sebkezelés	3	Dr. Puky Ákos m. tanár	„	4
Bevezetés a kórodai előadásokba	1	Dr. Wagner János ny. r. tanár	Ingyenes	73
Gyermekgyógyászati kórismei és gyógytani gyakorlatok .	1	Dr. Bókai János ny. r. tanár	„	31
Anthropologiára vonatkozó kórboncztani adatok . .	1	Dr. Scheuthauer Gusztáv ny. r. tanár	„	80
Közegészségtani kirándulások	1	Dr. Fodor József ny. r. tanár	„	58
Egyszerü szövetek fejlődéstana	1	Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár	„	46

Digitized by Google

Azon orvoshallgatók száma, kik a bölcsészeti karnál előadásokat hallgattak 486

3. Ösztöndijasok.

Neve		évenkinti összege	az adományozottak száma
Ágoston János n.-károlyi polgármester		180	2
Alapy-féle		210	1
Állami		300	3
Balassa Pál gróf		300	1
Balassa Zsuzsanna		300 150	3 4
Besán		250	8
Balkovics váczi püspök féle		30	1
Engel-féle		128	1
Eszterházy gróf féle		150	1
Ferencz József féle		300	1
Gozsdu alap		150 100	1 1
Határőrvidéki alap		420	1
Horvát-szlavon állami		300	1
Jettini		100 80 60	5 3 1
Jövedéki birsági alap		200	2
Kajdácsy féle		500	1
Koháry féle		300 150	1 2
Lippai féle		—	—
Lymburg-Styrum gróf féle		120	2
Mária Terézia	budai	300 150 120	4 10 2
	váczi	300 150	2 2
Mária Terézia budai-váczi		120	1
Romanczay féle		315	5
Széchenyi féle		120	2
Szt.-István-társulat		300	1
Tökőli féle		300	4
Wels Georg		100	1

Digitized by Google

4. Tanpénzmentesség.

Az *egész* tanpénz fizetése alól felmentetett 36
felében pedig 22

5. Távozási és végbizonyitványok.

Az 1880/1-diki tanév január 1-től junius végéig kiadatott :
I. Távozási bizonyitványok. 13
II. Végbizonyitvány 112

6. Szigorlatok.

a) Régi rendszer szerinti orvostudori szigorlatok és felavatások

I. orvostudori szigorlatot tett 10
felfüggesztetett 6
II. „ „ „ 14
felfüggesztetett 7
oklevelet nyert 9
I. sebésztudori szigorlatot tett 8
II. „ „ „ 13
oklevelet nyert 15
I. Szülészmesteri szigorlatot tett 6
oklevelet nyert 5
II. Sebészmesteri szigorlatot tett 1
III. „ „ „ 1
oklevelet nyert 1

b) Új rendszer szerinti orvostudori elővizsgálatok és szigorlatok :

Orvostudori *elővizsgálatot* tett :
az állattanból 69
felfüggesztetett 2
az ásványtanból 72
felfüggesztetett 5
a növénytanból 68
felfüggesztetett 5
Orvostudori *előszigorlatot* tett 64
felfüggesztetett 28
I. orvosgyakorlati vizsgálatot tett 70
felfüggesztetett 28
II. „ „ „ 24
felfüggesztetett 9

Digitized by Google

III. orvosgyakorlati vizsgálatot tett 45
felfüggesztetett 3
orvostudori oklevelet nyert . . 47

7. Gyógyszerészeti tanfolyam.

A gyógyszerészhallgatók száma, vallása és származása.					
Beirott II-od évbeli gyógyszerész-hallgatók száma	84	Római kath.	55	Magyarországi	84
		Görög „	1		
		„ keleti	2		
		Ágostai hitv.	9	Összesen	84
		Helvét „	13		
		Héber „	4		

Első év.

Elméleti természettan
Ásványtan
Állattan
Növénytan
Általános és részletes kisérleti vegytan
} lásd a bölcsészeti karnál.

Második év.

Elemző vegytan
Vegytani gyakorlatok
} lásd a bölcsészeti karnál.

A gyógyszerészet törvényei, mint fentebb az orvosi tanfolyamnál.

Gyógyszerészeti szigorlatok és felavatások.

II-dik *gyógyszerészeti* szigorlati vizsgálatot tett 82
felfüggesztetett 2
III-dik *gyógyszerészeti* szigorlati vizsgálatot tett 78
felfüggesztetett 11
oklevelet nyert 70
Bábaszigorlatot tett 4
oklevelet nyert 4

8. Az orvoskari tanártestület létszáma.

Nyilvános rendes tanár 15
Nyilvános rendkivüli tanár 2
Czimzetes rendkivüli tanár 9
Helyettes tanár 1
Más karbeli tanár, ki e karban előadások tartására jogositva van 1
Magántanár 23

Digitized by Google

IV. Bölcsészeti kar.

I. félév.

1. A hallgatók.

a) Létszáma.

1. Beiktatott rendes hallgató	383	
2. „ rendkiv. hallgató	83	563
3. „ I. évi gyógyszerész	97	
4. Más karokból bejárók:		
a) a hittani karból	40	
b) a jogi „	542	919
c) az orvosi „	337	
Összesen . . .		1482

b) Vallása.

	Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Ágostai	Helvét	Unitár.	Mózes
1. Bölcsészethallgató . . .	269	14	6	44	58	1	74
2. I. éves gyógyszerész . . .	54	2	4	13	14	1	9

c) Származása.

	Magyarországi	Horvát-tótországi	Az osztrák monarchiából	Más államokból
1. Bölcsészethallgató	456	3	4	3
2. I. évi gyógyszerész	96	1	—	—

2. Az előadások s azokra beirt hallgatók száma.

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
	I. Bölcsészeti előadások.			
1	Bölcsészeti erkölcstan	4	Dr. Horváth Cyril ny. r. tanár	113
2	A philosophiai tudomanyok encyklopaediája	2	Ugyanazon tanár	29
3	A philosophia története	1	Ugyanazon tanár	37

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
4	Az ujkor nevelés-történelme	3	Lubrich Ágoston	93
5	Különös neveléstan	2	ny. r. tanár	110
6	Általános széptan	4	Dr. Greguss Ágoston	69
7	Illemtan	1	ny. r. tanár	67
8	Ethika (bölcsészeti erkölcstan)	4	Dr. Kármán Mór	206
9	*A paedagogia története a XVIII. század óta	1	ny. r. tanár Ugyanazon tanár	167
10	Európa legnevezetesebb államai közoktatás ügyének ismertetése	1	Ugyanazon tanár	54
11	Logika kapcsolatban ismerettannal . .	2	Dr. Alexander Bernát	11
12	Schopenhauer élete s philosophiája . .	2	magán tanár	6
13	A philosophia története Kanttól maig .	2	Dr. Bánóczi József magántanár	18
	II. Történelmi előadások.			
14	Magyarország culturtörténelméből . .	2	Dr. Kerékgyártó Árpád	37
15	Magyarország politikai történelme. A gr. Széchenyi által meginditott reformoktól kezdve. Tekintettel félszázados jubileumára	5	ny. r. tanár Ugyanazon tanár	246
16	Magyar oklevéltan	4	Dr. Horváth Árpád	32
17	*Magyar jogtörténelmi bevezetés az oklevéltani előadásokhoz	1	ny. r. tanár Ugyanazon tauár	89
18	Európa államainak földrajzából . . .	5	Dr. Hunfalvy János ny. r. tanár	61
19	A római birodalom feloszlása és a népvándorlás története	5	Dr. Salamon Ferencz ny. r. tanár	59
20	A művészet történelméből a hátralévő antik classikai szobrászati rész és az antik classikai festészet N. Constantin koráig	4	Henszlmann Imre ny. r. tanár	38
21	Gyakorlat	2	Ugyanazon tanár	3
22	Római régiségek, folytonos tekintettel a két Pannonia és Dacia feliratos és másnemű emlékeire.	3	Dr. Torma Károly ny. r. tanár.	8
23	Római felirattan	2	Ugyanazon tanár	6
24	Felirattani gyakorlatok	1	Ugyanazon tanár	2
25	*Dacia mint római tartomány a Kr. u. 274-ik évig	1	Ugyanazon tanár	25
26	Görög műtörténeti források, különösen Pausanias	2	Dr. Pasteiner Gyula magántanár	6
27	Vallásos és világias elem a görög római művészetben	2	Ugyanazon tanár	6
28	A képzőművészetek története a régi Athénében a magyar n. muzeum gipszgyüjteményének fölhasználásával . . .	2	Dr. Hampel József magántanár	5
29	A keresztény műarchaeologia encyclopaediája	2	Dr. Czobor Béla magántanár	16

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
30	A pécsi őskeresztény cubiculum . . .	1	Dr. Czobor Béla	1
31	Árpádkori műemlékeink	1	magántanár	2
32	Ókori néprajz	2	Dr. Heinrich Alajos magántanár	4
33	A harminczéves háború története . . .	5	Dr. Ballagi Aladár	14
34	*A nemzetiségi eszme világtörténelmi fejlődése	1	helyettes tanár Ugyanazon tanár	7
35	A görögök története	5	Dr. Mangold Lajos helyettes tanár	5
36	XIV. Lajos kora	4	Dr. Marczali Henrik	21
37	Kútfői gyakorlatok	2	magántanár	4
38	A magyarok miveltségi állapotának története az Árpád fejedelmi ház uralkodása alatt	2	Dr. Vajda Gyula magántanár	20
39	Külső oklevéltan	4	Dr. Fejérpataky László	2
40	Az oklevéltan Magyarországon	1	magántanár	4
	III. Classica philologiai előadások.			
41	A classica philologia encyclopaediája . .	3	Dr Télfy Iván.	50
42	Pindar ódái	2	ny. r. tanár	59
43	Xenophon hellén történetei	2	Ugyanazon tanár	45
44	**Hephaestio a versmértékekről . . .	1	Ugyanazon tanár	26
45	Tacitus Germániájának forditása görögre	1	Ugyanazon tanár	22
46	Latin mondattan	3	Dr. P. Thewrewk Emil	86
47	Terentius Phormiója	2	ny. r. tanár	60
48	**Ovidius Metamorphosisai	1	Ugyanazon tanár	59
49	**Latin dolgozatok	1	Ugyanazon tanár	32
50	Latin etymologia	2	Bartal Antal magántanár	58
51	Görög mythologia	2	Dr. Bászel Aurél	9
52	Bevezetés Platón párbeszédeibe . . .	2	magántanár	2
53	Homerosi hang- és alaktan	2	Dr. Abel Jenő magántanár	11
	IV. Mathematikai előadások.			
54	Felsőbb mennyiségtan nevezetesen pedig a külzeléki hánylat alkalmazásával . .	5	Dr. Petzval Otto ny. r. tanár	24
55	Csillagászattan különös tekintettel a mathematikai földrajzra	4	Ugyanazon tanár	19
56	A mechanikának alapelvei alkalmazással .	2	Ugyanazon tanár	18
57	Egyenletek elmélete	3	Dr. Kondor Gusztáv	53
58	Elemző mértan a térben	3	ny. r. tanár	50
59	*Determinansok	1	Ugyanazon tanár	33
60	Gömbi csillagászat	3	Dr. Gruber Lajos magántanár	4
61	Az algebrai alakok elmélete	2	Scholtz Ágoston magántanár	17

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
	V. Természettudományi előadások.			
62	Általános állattan és összehasonlitó boncztan	5	Dr. Margó Tivadar ny. r. tanár	352
63	Szövettan	2	Ugyanazon tanár	13
64	Állatboncztani gyakorlatok	8	Ugyanazon tanár	14
65	Állattani dolgozatok	12	Ugyanazon tanár	2
66	Szövettani gyakorlatok	4	Ugyanazon tanár	3
67	Kisérleti vegytan	5	Dr. Than Károly ny. r. tanár	456
68	Vegytani gyakorlatok kezdők számára	10		97
69	*Bevezetés a vegytani buvárkodás módszereibe	hetenként 6 napon át	Ugyanazon tanár	2
70	A fehérnye-félékről és az erjedés tüneményeiről	1	Ugyanazon tanár	341
71	Földtan, kiváló tekintettel a kőzettanra, a hydrographiára és vulkanismusra	4	Dr. Szabó József ny. r. tanár	335
72	Lángkisérletek; II. fémes ásványokkal	1	Ugyanazon tanár	27
73	Lángkisérleti gyakorlatok	4	Ugyanazon tanár	15
74	Haladottabbak foglalkozása az ásványtani intézetben	6	Ugyanazon tanár	2
75	Általános növénytan	5	Dr. Jurányi Lajos ny. r. tanár	351
76	Górcsövészeti növénytani gyakorlatok	4		22
77	Kisérleti természettan	5	Dr. b. Eötvös Loránd ny. r. tanár	372*
78	Fényelmélet	2		20*
79	Gyakorlatok a physikai laboratoriumban	5	Ugyanazon tanár	33*
80	Alkalmazott vegytan: I. rész, fontosabb készitmények előállitása	5	Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár	98
81	*Az egyvegyértékü szeszek és származékaik	1	Ugyanazon tanár	80
82	Bevezetés az elméleti természettanba	4	Dr. Fröhlich Izor	16
83	Elektromosság	2	ny. rk. tanár	11
84	*Capillaritas	1	Ugyanazon tanár	15
85	Őslénytan (Palaeontologia)	4	Hantken Miksa m. tanár	1
86	Általános ichthyologia	3	Dr. Kárl János m. tanár	1
87	Szerves vegytan	2	Dr. Lieberman Leo	3
88	Törvényszéki és rendőri vegytan	2	m. tanár	1
	VI. Irodalmi, nyelvészeti és nyelvtani előadások.			
89	Arab olvasmányok	3	Dr. Hatala Péter	3
90	Arab nyelvtan	3	ny. r. tanár	1
91	Szirus olvasmányok	2	Ugyanazon tanár	3
92	Vulgáris arab társalgás	1	Ugyanazon tanár	2
93	*Szírus irodalom története	1	Ugyanazon tanár	21
94	*Magyar stilgyakorlatok	2	Dr. Greguss Ágost ny. r. tanár	56
95	Török-tatár nyelv kezdők számára	3	Dr. Vámbéry Armin	2
96	Török-tatár nyelv haladók számára	3	ny. r. tanár	4
97	Persa nyelv elemei	2	Ugyanazon tanár	2

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
98	Ugor-magyar nyelvtanulmány. I. év: Bevezetés. Ugor nyelvek ismertetése (finn nyelv)	3	Dr. Budenz József ny. r. tanár	46
99	Ugor-magyar nyelvtanulmány. II. év: Hangtani fejtegetések. Az ugor nyelvek szóképzése	2	Ugyanazon tanár	22
100	*Az ugor nyelvek névragozása	1	Ugyanazon tanár	16
101	A XVI. század magyar költői	2	Dr. Gyulai Pál	100
102	A XVIII. század magyar prózairói	2	ny. r. tanár	127
103	Irodalomtörténeti s kritikai dolgozatok	1	Ugyanazon tanár	64
104	*Arany János Toldi-Trilógiája	1	Ugyanazon tanár	206
105	A XIX. századi német irodalom története	2	Dr. Heinrich Gusztáv	41
106	A német éposz története	2	ny. r. tanár	33
107	Gót nyelvtan olvasmányokkal	2	Ugyanazon tanár	29
108	Nyelvtani s irodalomtörténeti gyakorlatok	2	Ugyanazon tanár	16
109	*Az Eddáról	1	Ugyanazon tanár	23
110	A román nyelvtan (elméletileg és gyakorlatilag)	3	Román Sándor ny. r. tanár	15
111	A román nyelvek összehasonlító nyelvtana	1	Ugyanazon tanár	6
112	Az isztriai román nyelv (párhuzamban a keleti román nyelvvel)	1	Ugyanazon tanár	2
113	*Alessandrescu Gr. költeményei	1	Ugyanazon tanár	5
114	Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag előadva	3	Messi Antal ny. rk. tanár	7
115	Silvio Pellico élete és műveinek fejtegetése	1	Ugyanazon tánár	1
116	Ujkori olasz lyricus költők (Vittorelli, Monti, Prati Dall'Ongaro) olvasása	1	Ugyanazon tanár	1
117	Franczia nyelvtan kezdők számára	2	Rákosy Sándor	37
118	Franczia nyelvtan haladottabbak számára	1	ny. rk. tanár	5
119	Franczia irodalom	1	Udyanazon tanár	7
120	Franczia művek fordítása	1	Ugyanazon tanár	8
121	Szanszkrit nyelvtan	2	Dr. Mayr Aurél	6
122	Indgerman összehasonlító nyelvtan	2	ny. rk. tanár	4
123	Ó ir nyelvtan	1	Ugyanazon tanár	1
124	Ó szláv nyelvtan	3	Ugyanazon tanár	1
125	Szerb nyelvtan	2	Ugyanazon tanár	2
126	Magyar nyelvtan I. Hangtan	2	Dr. Simonyi Zsigmond	50
127	*Árpádkori nyelvemlékek ismertetése	2	helyettes tanár	50
128	Nyelvtani társaság	2	Ugyanazon tanár	10
129	*A franczia klassikus drámáról (Molière)	1	Dr. Szász Károly m. tanár	81
130	A franczia irodalom története a XVIII. század végén	3	Saissy Amadé m. tanár	20
131	Angol nyelvtan	2	Dallos Gyula	5
132	Shakespeare Hamletjének fordítása	3	m. tanár	5
133	*Angol nyelv és irodalomtörténet	1	Ugyanazon tanár	10
134	Orosz nyelvtan	3	Dr. Asbóth Oszkár m. tanár	5

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
135	Az angol nyelvtan, kiejtés, olvasmányok irály, kézi könyve után németül vagy francziául	2	Dr. Lewis Lajos m. tanitó	3
136	Angol irodalomból Essay on Man, Byckert vandar Pope fejtegetése angolul	2	Ugyanazon tanár	2
131	Angol nyelv és irodalom [1])	3	Egan James m. tanitó	4
138	*Orthoëpia, hangsulytan és angol nyelvtan és Lamb' Shakespearejének forditása	3	Rochlitz Béla m. tanitó	18
139	Buckle Civilisatiója Angolhonban . . .	3	Ugyanazon tanár	5
140	*Shakespearenek Antonius és Cleopatra műve	2	Ugyanazon tanár	3
	VII. Ügyességek.			
141	Az emberi testidomok arányairól és az alakrajzolás	2	Rostagni Achilles m. tanitó	4
142	A „Magyar Gyorsirás“ Gabelsberger rendsze szerint	2	Balogh Andor m. tanitó	2

A *-gal jegyzettek ingyenes, a **-gal jegyzettek a középiskolai tanárképző hallgatóira nézve ingyenes; végre az [1])-gyel jegyzett rendesnél magasb tandij mellett tartott előadások. A hallgatók száma rovatában *-gal jegyzett számokba be vannak számitva a tanárképző tagjul is.

3. Tanpénz elengedése.

Folyó-szám	Felmentetett	Az egész tandijtól	A tandij felétől
1.	Bölcsészethallgató	77	27
2.	Joghallgató	25	9
3.	Orvosnövendék	13	21
	Összesen . . .	115	58

Digitized by Google

4. Ösztöndijasok.

420	frt	vegyészeti 2
420	„	volt magyar határőrvidéki 1
300	„	Ferencz József Erzsébet aranyösztöndij . 3
300	„	állami 10
300	„	Tököly 2
300	„	M. Terézia 2
300	„	érsek Széchenyi György 1
300	„	Balassa Zsuzsanna 1
300	„	Szt.-István főtárs 1
250	„	Bésán 3
200	„	Philologiai 4
200	„	Czuppon családi 1
200	„	Gozsdu 1
157	„	50 kr. Thonhauser 1
150	„	Széchenyi György 1
150	„	Mária Terézia 2
150	„	győri árva 1
150	„	Balassa Zsuzsanna 1
120	„	M. Terézia 7
120	„	váczi püspök 2
120	„	Balassa Zsuzsanna 2
120	„	Koháry 1
105	„	Heinrich Jakab 1
100	„	Jettim 1
100	„	győri árva 1
80	„	Keller György 1
80	„	Jettim 1

5. Szigorlatok és felavatások.

1.	Bölcsészeti szigorlat	5
2.	Gyógyszerészi szigorlat	65
3.	Bölcsészettudori fölavatás	3
4.	Félszázados bölcsészeti tudorrá fölavatás . . .	1

6. Kari személyzet.

Rendes tanár	25	Tanársegéd	6
Rendkivüli tanár	4	Kari pedellus	1
Helyettes tanár (1 a ki rendes, 1 rendkivüli, 2 magántanár és 1 a ki még nem az) . .	5	Kari szolga	1
		Főkertész	1
		Intézeti szolga	10
Magántanár	33	Fűtő	1
Magántanitó	6	Kertész-segéd	3

Digitized by Google

II. félév.

I. A hallgatók

a) létszáma.

1. Beiktatott rendes hallgató	329	
2. „ rendkiv. hallgató	85	511
3. „ I. évi gyógyszerész	97	
4. Más karokból bejárók:		
a) a hittani karból	44	
b) a jogi „	511	1041
c) az orvosi „	486	
Összesen . . .		1552

b) Vallása.

	Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Ágostai	Helvét	Unitár.	Mózes
1. Bölcsészethallgató . . .	246	8	6	39	56	—	59
2. I. évi gyógyszerész . . .	65	1	2	7	12	1	9

c) Származása.

	Magyarországi	Horvát-tótországi	Az osztrák monarchiából	Más államokból
1. Bölcsészethallgató	406	3	4	1
2. I. évi gyógyszerész	65	2	1	—

2. Az előadások s az azokra beirt hallgatók száma.

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
	I. Bölcsészeti előadások.			
1	A philosophiai tudományok encyklopaediája	4	Dr. Horváth Cyril ny. r. tanár	91
2	Az emberi lélek halhatatlansága . . .	2	ugyanazon tanár	33
3	*Conversatorium historico-criticum a philosophiának napjainkban legválságosabb vitapontjai fölött	1	ugyanazon tanár	98

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
4	Különös neveléstan	2	Lubrich Ágoston	101
5	Az ujkor nevelés-története	3	ny. r. tanár	66
6	Részletes széptan	4	Dr. Greguss Ágoston	58
7	Az ember tragédiája fejtegetése	1	ny. r. tanár	85
8	Gymnasiumi paedagogia	3	Dr. Kármán Mór magántanár	48
9	Európa államai közoktatásügyének ismertetése	1	Ugyanazon tanár	21
10	A görög philosophia története	2	Dr. Alexander Bernát	9
11	Aristoteles és Bacon	1	magántanár	5
12	Philosophiai conversatorium. Bacon Organonjának olvasása	1	Ugyanazon tanár	5
13	Hume	2	Dr. Bánóczi József m. tnr.	12
14	Anthropologia	3	Dr. Medveczky Frigyes	4
15	Philosophiai seminarium	2	magántanár	1
	II. Történelmi előadások.			
16	A magyar történelem vegyes korszaki kutfői	1	Dr. Kerékgyártó Árpád ny. r. tanár	42
17	Magyarország politikai történelme I. Lipót kir. és fiai korában (1657—1740)	5	Ugyanazon tanár	113
18	Magyar oklevéltan, továbbá a czimertan	4	Dr. Horvát Árpád	30
19	Pecsétisme	1	ny. r. tanár	22
20	Európa földrajzából	5	Dr. Hunfalvy János ny. r. tanár	62
21	Világtörténelem; a népvándorlás, arabok, merovingek, karolingek története	5	Dr. Salamon Ferencz ny. r. tanár	44
22	A művészet történelméből. Középkori festészet	4	Dr. Henszlmann Imre	36
23	Gyakorlatok	2	ny. r. tanár	1
24	Római régiségek, folytonos tekintettel a két Pannonia és Dacia feliratos és másnemü emlékeire	3	Dr. Torma Károly ny. r. tanár	8
25	Római felirattan	2	Ugyanazon tanár	6
26	Felirattani gyakorlatok	1	Ugyanazon tanár	4
27	A harmincz-éves háború története	5	Dr. Ballagi Aladár	17
28	*Udvari élet a XVI—XVIII században	1	helyettes tanár	157
29	A görögök története	5	Dr. Mangold Lajos	18
30	Görög régiségtan	3	helyettes tanár	6
31	A görög szobrászat története	2	Dr. Pasteiner Gyula magántanár	10
32	A műtörténelem tudományos föladata és annak föltételei	1	Ugyanazon tanár	4
33	Velencze művészete és társadalma	3	Ugyanazon tanár	3
34	A képzőművészetek története a régi Athénében	2	Dr. Hampel József magántanár	7
35	A képzőművészetek története a régi Rómában	2	Ugyanazon tanár	6
36	A keresztény műarchaeologia encyclopaediája, különös tekintettel a hazai középkori festészetre	2	Dr. Czobor Béla magántanár	15

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
37	Európa ókori földrajza	2	Dr. Heinrich Alajos	3
38	Ókori néprajz	2	magántanár	2
39	Kútfői dolgozatok	2	Dr. Marczali Henrik magántanár	4
40	A magyarok miveltségi állapotának története az Árpád fejedelmi ház uralkodása alatt	2	Dr. Vajda Gyula magántanár	17
41	A déldunai tartományok kapcsolatban Magyarországgal, főleg közgazdasági tekintetben	2	Dr. Thallóczy Lajos magántanár	12
42	A magyar állambirtokok története . .	1	Ugyanazon tanár	8
	III. Classica-philologiai előadások.			
43	Pindar ódái	2	Dr. Télfy Iván	53
44	Görög vallásrégiségek	2	ny. r. tanár	68
45	*Görög syntaxis	1	Ugyanazon tanár	78
46	**Sophokles Antigonéja	1	Ugyanazon tanár	29
47	**Tacitus Germániájának ford. görögre	1	Ugyanazon tanár	14
48	Latin mondattan	3	Dr. P. Thewrewk Emil	77
49	Livius	2	ny. r. tanár	69
50	*Horatius ódái	1	Ugyanazon tanár	94
51	Latin stilgyakorlatok	1	Ugyanazon tanár	32
52	Görög mythologia (folytatás)	1	Dr. Bászel Aurél	9
53	Plátón „Állam“-ának magyarázata . .	3	magántanár	4
54	Homeros Iliasa	2	Dr. Ábel Jenő m.-tanár	23
	IV. Mathematicai előadások.			
55	A felsőbb mennyiségtanból, az egészleti hánylat alkalmazásával együtt . . .	5	Dr. Petzval Otto ny. r. tanár	20
56	Az elemi csillagászat mathematicai földrajzzal együtt	4	Ugyanazon tanár	16
57	A mechanikának első része: a nyugtan .	2	Ugyanazon tanár	36
58	Egyenletek elmélete (folytatva) . . .	8	Dr. Kondor Gusztáv	36
59	Elemző térmértan (folytatva)	3	ny. r. tanár	35
60	*Gömbháromszögtan	1	Ugyanazon tanár	44
61	A legkisebb négyzetek elmélete . . .	3	Dr. Gruber Lajos	4
62	Az időmeghatározás különböző módjai .	2	magántanár	3
	V. Természettudományi előadások.			
63	Rendszeres állattan mutatványokkal . .	5	Dr. Margó Tivadar	345
64	Állatfejlődéstan	2	ny. r. tanár	142
65	*Az állatok földrajzi elterjedése, különös tekintettel a budapesti és magyarországi faunára	1	Ugyanazon tanár	71
66	Állatboncztani górcsői gyakorlatok gerinctelenekkel	6	Ugyanazon tanár	12
67	Állattani dolgozatok haladottabbak számára	9	Ugyanazon tanár	4

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
68	Szövettani gyakorlatok	2	Margó Tivadar ny. r. tanár	4
69	Kisérleti vegytan (részletes)	5	Dr. Than Károly	410
70	Vegytani gyakorlatok	10	ny. r. tanár	97
71	Bevezetés a vegytani buvárkodás módszereibe	30	Ugyanazon tanár	3
72	Ásványtan	5	Dr. Szabó József	343
73	*Ásványtani általános gyakorlatok	1	ny. r. tanár	128
74	Az ásványok mikroscopi meghatározásának módszere	1	Ugyanazon tanár	18
75	Gyakorlatok a mikrosc. meghatározásban	4	Ugyanazon tanár	15
76	Haladottabbak foglalkozása az ásvány és kőzettani intézetben	6	Ugyanazon tanár	3
77	Földtani kirándulás	—	Ugyanazon tanár	112
78	Általános növénytan	5	Dr. Jurányi Lajos	337
79	Mikroskopi növénytani gyakorlatok	4	ny. r. tanár	19
80	Gyakorlatok a növények leirása és meghatározásában	2	Ugyanazon tanár	84
81	*Növénytani kirándulások	—	Ugyanazon tanár	20
82	Növényi élettan	2	Ugyanazon tanár	183
83	Kisérleti természettan	5	Dr. b. Eötvös Loránd	360*
84	*Hőtan	2	ny. r. tanár	41*
85	Gyakorlatok	5	Ugyanazon tanár	26*
86	Alkalmazott vegytan. II. rész: Bevezetés az elemző vegytanba	5	Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár	87
87	Elektromosság	3	Dr. Fröhlich Izor	8
88	Ruganyosság	2	ny. rk. tanár	9
89	Magyarország halfaunája	2	Dr. Kárl János m. tanár	1
90	Szerves vegytan	2	Dr. Liebermann Leo m. tanár	3
91	*Magyarország edényes növényei floristikájának rendszertani ismertetése	3	Dr. Borbás Vincze m. tanár	7
	VI. Irodalmi, nyelvészeti és nyelvtani előadások.			
92	Arab nyelvtan	3	Dr. Hatala Péter	2
93	Arab olvasmányok	3	ny. r. tanár	2
94	Arab társalgás	1	Ugyanazon tanár	2
95	Szírus olvasmányok	2	Ugyanazon tanár	1
96	*Arab irodalomtörténet	1	Ugyanazon tanár	10
97	**Magyar stilgyakorlatok	2	Dr. Greguss Ágost ny. r. tanár	48
98	Török-tatár nyelv haladók számára	3	Dr. Vámbéry Armin	5
99	Tatár olvasmányok	3	ny. r. tanár	1
100	Persa nyelv	2	Ugyanazon tanár	1

*) Beszámitva (a hallgatók száma cz. rovatban) a középiskolai tanárképző hallgatóit.

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
101	Ugor-magyar nyelvtanulmány. I. év. Ugor nyelvek ismertetése: finn dialectusok, lapp nyelv, zürjén nyelv	3	Dr. Budenz József ny. r. tanár	36
102	Ugor-magyar nyelvtanulmány, II. év. Az ugor nyelvek alaktana: Igeragozás .	2	Ugyanazon tanár	24
103	A magyar nyelv szókincséről (eredeti és idegen elemeiről	1	Ugyanazon tanár	90
104	A XVI. század magyar költői	2	Dr. Gyulai Pál	85
105	A XVIII. század magyar prózairói . . .	2	ny. r. tanár	106
106	Arany János Toldi trilogiája	1	Ugyanazon tanár	195
107	Irodalomtörténeti és kritikai dolgozatok .	1	Ugyanazon tanár	43
108	A német irodalom története a XIX. században	2	Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár	44
109	Gót és ó-felnémet olvasmány	2	Ugyanazon tanár	17
110	A német dráma története Lessingig . .	2	Ugyanazon tanár	41
111	**Irodalomtörténeti gyakorlatok . . .	2	Ugyanazon tanár	19
112	A román nyelvtanból	3	Román Sándor	5
113	*Az irodalomból (Sicriulu de auru) . .	1	ny. r. tanár	11
114	A román nyelvek összehasonlító nyelvtana (folytatólag)	2	Ugyanazon tanár	5
115	Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag előadva	3	Messi Antal ny. rk. tanár	4
116	Ugo Foscolo élete és müveinek fejtegetése	1	Ugyanazon tanár	3
117	Ujkori olasz lyricus költők	1	Ugyanazon tanár	4
118	Franczia nyelvtan kezdők számára . .	2	Rákosy Sándor	24
119	Franczia nyelvtan haladottabbak számára	1	ny. rk. tanár	6
120	*A franczia irodalom köréből	1	Ugyanazon tanár	28
121	Franczia müvek forditása	1	Ugyanazon tanár	11
122	Indgerman hangtan	2	Dr. Mayr Aurél	2
123	Szanszkrit nyelvtan	2	ny. rk. tanár	3
124	Ó-szláv nyelvtan	2	Ugyanazon tanár	3
125	Szerb nyelvtan	2	Ugyanazon tanár	3
126	Magyar nyelvtan II. (Szóképzés) . . .	3	Dr. Simonyi Zsigmond helyettes tanár	36
127	Gyakorlatok a nyelvemlékek olvasásában s magyarázatában	1	Ugyanazon tanár	23
128	*Nyelvtani társaság. (Dolgozatok és viták)	2	Ugyanazon tanár	9
129	Korán-magyarázat	2	Dr. Goldziher Ignácz m. tanár	1
130	Magyar irodalomtörténet	3	Bodnár Zsigmond m. tanár	5
131	Magyar prózairók a mult század végén .	2	Beöthy Zsolt m. tanár	21
132	A XVIII.-ik század franczia irodalma (befejezés)	3	Saissy Amadé m. tanár	20
133	Turgenyev Novj czimü regényének olvasása	3	Dr. Asbóth Oszkár m. tanár	3
134	Angol nyelvtan	2	Dr. Lewis Lajos	3
135	History of English Literature	2	m. tanító	2

Digitized by Google

Folyó szám	Tantárgy	Heti órák száma	A tanár neve	Hallgatók száma
136	Angol nyelv és irodalom kezdők számára[1])	3	Egan James m. tanitó	1
137	Shakespearenek Coriolanus-a	3	Rochlitz Béla magántanitó	1
	VII. Ügyességek.			
138	„Parlamenti gyorsirás" Gabelsberger rendszere szerint [1])	1	Balogh Andor m. tanitó	1
139	Az emberi testidomok arányairól és az alakrajzolás	2	Rostagni Achilles m. tanitó	6

A *-gal jegyzettek ingyenes, a **-gal jegyzettek a tanárképző hallgatóinak ingyenes, végre az [1])-gyel jegyzettek a rendesnél magasb tandij mellett tartott előadások.

3. Tanpénz elengedése.

Folyó szám	Felmentetett	Az egész tandijtól	A tandij felétől
1	Bölcsészethallgatók	88	28
2	Joghallgatók	15	14
3	Orvosnövendékek	13	21
	Összesen . . .	116	63

4. Ösztöndijasok.

420 frt vegyészeti 2
420 „ volt magyar határőrvidéki 1
300 „ Ferencz József Erzsébet-féle 3
300 „ állami 10
300 „ Tököly 2
300 „ M. Terézia 3
300 „ Fiumei capitali industriali-alap 1
300 „ Balassa Zsuzsanna 2
300 „ Szt.-István főtárs 2
300 „ érsek Széchenyi 2

Digitized by Google

250 frt	Bésán	7
200 „	philologiai	4
200 „	Czuppon családi	1
200 „	Gozsdu	1
200 „	nagyváradi görög kath. egyház	1
150 „	M. Terézia	5
150 „	Széchenyi György	1
150 „	győri árva	2
150 „	Balassa Zsuzsanna	2
120 „	M. Terézia	5
120 „	váczi püspök	2
120 „	Balassa Zsuzsanna	1
105 „	Heinrich Jakab	1
100 „	Jettim	1
100 „	orsz. magyar izraelita egyleti	1
80 „	Keller György	1
80 „	Jettim	2

5. Szigorlatok és felavatások.

1.	Bölcsészeti szigorlat	27
2.	Első gyógyszerészi szigorlat	88
3.	Bölcsészettudori fölavatás	19
4.	Tiszteleti bölcsészettudorrá fölavatás	4

6. Kari személyzet.

Rendes tanár	25
Rendkivüli tanár	4
Helyettes tanár (1 a ki rendes, 1 rendkivüli és 3 magántanár)	5
Magántanár	38
Magántanitó	6
Tanársegéd	6
Kari pedellus	1
Kari szolga	1
Főkertész	1
Intézeti szolga	10
Fűtő	1
Kertész-segéd	3

Digitized by Google

2. Kolozsvári tudomány-egyetem.

A kolozsvári tudomány-egyetem életében, a lefolyt 1880/1. tanév folyamából nevezetes mozzanatokul jegyezhetők fel, hogy Ő cs. és apostoli kir. Felsége 1881. évi január hó 4-én kelt legf. elhatározásával kegyelmesen megengedni méltóztatott, hogy ezen 1872-ben alapitott egyetem Ő Felsége legmagasb nevét viselhesse, miről a szokásos oklevél azonban még eddig nem állittatott ki; továbbá, hogy a természettudományi kar részére a vegytani intézetnek még a mult tanévben megkezdett épitése folytattatott, s az a most kezdődő 1881/2. tanévben be fog fejeztetni.

Ez épitkezéssel megkezdődött a demonstrativ tudományok, természet- és orvostudományiak, állandó és a kor igényeinek megfelelő intézetekben leendő elhelyezése, melynek most már félbeszakitás nélkül kellend egymás után sorban következni.

E végből a tanév második felében, több szakértő kiséretében személyesen meglátogattam a kolozsvári egyetemet, meggyőződést szereztem magamnak a szükségekről, s felhivtam az egyetemet, hogy különösen az orvoskari intézeteknek s klinikáknak fölépitése sorrendje s elhelyezésének programmja iránt hozzám javaslatokat terjeszszen.

Az egyes karok működéséről itt következnek a jelentések.

I. BÖLCSÉSZET-, NYELV- S TÖRTÉNETTUDOMÁNYI KAR.

1. A hallgatók.

A hallgatók	Száma		Vallása	Száma		Származása	Száma	
	I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben
Rendes hallgatók . . .	66	63	Római kath.	40	35	Magyarországi . .	72	66
			Görög kath.	2	2			
Rendkivüli hallgatók .	6	3	Görög keleti	1	1			
			Ágost. hitv.	2	3			
			Református	17	16			
			Unitárius	10	9			
			Móz. vallásu	—	—			
Összesen . .	72	66	. . . . .	72	66	. . . . .	72	66

Digitized by Google

2. Az előadások s azokra beiratkozott hallgatók kimutatása.

a) I. félév.

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
	I. Bölcsészeti előadások.			
1	Az uj philosophia történetének első fele	4	Dr. Szász Béla	14
2	Lélektan	2	Ugyanazon tanár	16
3	Katona J. Bánkbánjáról	1	Ugyanazon tanár	13
4	A paedagogia encyclopaediája	3	Dr. Felméri Lajos	27
5	A franczia paedagogiai irodalom ismertetése	2	Ugyanazon tanár	—
	II. Nyelvészeti előadások.			
6	Kazinczy F. és társai költészete . . .	3	Dr. Imre Sándor	20
7	Magyar nyelvtudomány : hangtan, szóképzés	3	Ugyanazon tanár	38
8	A rhetorika elmélete és története a görögöknél és rómaiaknál	3	Dr. Hóman Ottó	24
9	Aristophanes Békái forditása s magyarázata	3	Ugyanazon tanár	22
10	Görög és latin összehasonlitó alaktan .	3	Dr. Szamosi János	29
11	Horatius válogatott dalainak értelmezése	2	Ugyanazon tanár	32
12	Musaeus „Heró és Leander“ czimü költeményének értelmezése	1	Ugyanazon tanár	19
13	A német irodalom kritikai történelme V. VI. r.	5	Dr. Meltzl Hugo	16
14	Edda Saemundina kritikai olv. ó-izlandi nyelvgyakorlatok	4	Ugyanazon tanár	3
15	Beowulf és angol szász nyelgyakorlatok .	2	Ugyanazon tanár	9
16	Az Oberon aesthetikai kritikája és történelme	1	Ugyanazon tanár	5
17	Az isztriai s maczedoniai román nyelvjárás párhuzamban a dóriaival	2	Dr. Szilassy Gergely	—
18	Szóképzés a román nyelvben	2	Ugyanazon tanár	—
19	A román szinműköltészet történelme . .	1	Ugyanazon tanár	3
20	Az arab nyelv elemei, folytonos tekintettel a többi sémi nyelvre	2	Ugyanazon tanár	—
21	Sanscrit nyelv „Nalas“ költői beszély magyarázata	2	Dr. Brassai Sámuel	6
	III. Történelmi s földrajzi előadások.			
22	A XVIII. század történelme	3	Dr. Ladányi Gedeon	12
23	A régi Görögország történelme . . .	2	Ugyanazon tanár	29
24	A rómaiak történelme a császárság alatt	3	Schilling Lajos	16
25	Magyarország történelme a XI. és XII. században	5	Dr. Szabó Károly	13
26	A középkori keresztyén időszámitás és naptár	3	Dr. Finály Henrik	5

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
27	A hazai pénzverés történelme	2	Dr. Finály Henrik	—
28	Gájus I. könyvének értelmezése . . .	1	Ugyanazon tanár	7
29	Általános földrajz	5	Dr. Terner Adolf	11
	IV. A bölcsészeti kar mellett működő magántanitók előadásai.			
30	Franczia nyelvtan kezdők számára . .	3	Duret József	2
31	Franczia nyelv haladottak számára . .	2	Ugyanazon tanár	2
32	A franczia classica irodalom köréből . .	2	Ugyanazon tanár	2
33	Angol nyelvtan kezdők számára . . .	2	Kovács János	7
34	Angol nyelvtan irálytani gyakorlatokkal	2	Ugyanazon tanár	—
35	Az angol classicus irók művei fordítása .	2	Ugyanazon tanár	2
36	Az angol irodalomtörténet, előadva angol nyelven	1	Ugyanazon tanár	1

b) **II. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
	I Bölcsészeti előadások.			
1	Az uj philosophia történetének II-ik fele	4	Dr. Szász Béla	9
2	A lét és megismerés végkérdései . . .	2	Ugyanazon tanár	11
3	A paedagogia encyclopaediája II. fele .	3	Dr. Felméry Lajos	16
4	Locke Rousseau neveléstana	2	Ugyanazon tanár	13
	II. Nyelvészeti előadások.			
5	Magyar irodalom történelme	3	Dr. Imre Sándor	28
6	Magyar nyelvtudomány. Szóképzés . .	3	Ugyanazon tanár	36
7	A görög melos-költészet történelme . .	3	Dr. Homan Otto	19
8	Cicero válogatott leveleinek értelmezése	3	Ugyanazon tanár	27
9	Hercules mythusa az ókori népeknél . .	1	Ugyanazon tanár	24
10	A görög irodalom történelme	4	Dr. Szamosi János	28
11	Aristoteles költészettanának értelmezése	2	Ugyanazon tanár	23
12	A német irodalom kritikai történelme .	5	Dr. Meltzl Hugó	15
13	Bevezetés a német nyelvtudományba .	2	Ugyanazon tanár	8
14	Ó-friz olvasmányok és nyelvgyakorlatok .	1	Ugyanazon tanár	5
15	Edda olvasása kapcsolatban szövegkritikával	2	Ugyanazon tanár	4
16	Kant Kritik der reinen Vernunft-ja . .	1	Ugyanazon tanár	6
17	A román történelemirás fejlődése eleitől korunkig	2	Dr. Szilasi Gergely	3
18	Román mondattan nyelvtörténelmi alapon	2	Ugyanazon tanár	—

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
19	Román helyesirás történelme	1	Dr. Szilasi Gergely	1
20	Az arab nyelv elemei	2	Ugyanazon tanár	6
21	Sanscrit nyelv. „Nalas“ olvasása . . .	2	Dr. Brassai Sámuel	4
	III. Történelmi s földrajzi előadások.			
22	A XIX. század történelme 1815 után .	3	Dr. Ladányi Gedeon	14
23	A régi keleti népek történelme . . .	2	Ugyanazon tanár	14
24	A rómaiak történelme	2	Dr. Schilling Lajos	15
25	Magyarország történelme 1222-1342-ig .	5	Dr. Szabó Károly	12
26	A hazai történelem irodalma	1	Ugyanazon tanár	20
27	Ókori metrologia	3	Dr. Finály Henrik	4
28	Általános czimertan	2	Ugyanazon tanár	2
29	Magyarország természeti viszonyainak leirása	4	Dr. Terner Adolf	10
30	Válogatott fejezetek az általános földrajzból	1	Ugyanazon tanár	14
	IV. A bölcsészeti kar mellett működő magántanitók előadásai.			
31	A franczia nyelvtan kezdők számára . .	2	Duret József m. tanár	—
32	A franczia nyelvtan haladottak számára .	3	Ugyanazon tanár	2
33	A franczia irodalom köréből	2	Ugyanazon tanár	1
34	Angol nyelvtan haladottak számára . .	3	Kováts János	3
35	Fordítás szemelvényesen az angol class. irók műveiből	2	Ugyanazon tanár	—
36	Az angol irók életrajza	1	Ugyanazon tanár	2

3. Tanpénzmentesek.

	I. félév	II. félév.
Egész tandijfizetés alól felmentetett bölcsészetkari hallgató	8	9
jogkari	1	—
mathematikai kari	1	—
Fél tandijfizetés alól felmentetett bölcsészet kari hallgató	8	8
jogkari	3	—
mathematikai kari	3	—
Összesen	24	17

Digitized by Google

4. Ösztöndijasok.

	I. félév	II. félév
Állami kari ösztöndijt élvezett	4	4
„ tanárképezdei ösztöndijt élvezett .	8	8
Ferencz József Erzsébet arany ösztöndij	1	1
Róm. kath. status élelem és lakás (120 frt)	4	4
Gyulafehérvári róm. kath. káptalan alapitványt élvezett 80 frt	1	1
Veszprémmegyei Csapody Nedeczki-féle alapitványt à 84 frt	1	1
Határőrvidéki isk. alapitványt à 100 frt .	1	1

5. Jutalmazások.

Sz. kir. Kolozsvár város által pályakérdések sikeres megfejtésére kitüzött alapitványból kitüzött 12 pályakérdésre beérkezett 11 pályamunka, melyek közül pályanyertes lett 8, t. i.

	Pályadij frt
a 36 sz. pályakérdésre beérkezett 2 munka . .	150
a 37 sz. class. philologiai kérdésre 1 „ . .	75
a 42 sz. egyetemes történelmi 1 „ . .	100
a 35 sz. paedagogiai 1 „ . .	100
a 39 sz. pályakérdésre 2 „ . .	90
a 34 sz. „ 1 „ . .	75
Összesen	580 frt.

6. Szigorlatok és felavatások.

Bölcsészettudori szigorlat tartatott	3
Bölcsészettudorrá felavattatott a bölcs. karban .	3

7. Vég- és távozási bizonyitványok.

Távozási bizonyitvány kiadatott	3
Végbizonyitvány	10

8. Tanári kar személyzete.

Rendes tanár	11
Magántanár	1
Magántanitó	2
Kari szolga	1

Digitized by Google

II. MENNYISÉG- ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR.

1. A hallgatók.

A hallgatók	Száma		Vallása	Száma		Származása	Száma	
	I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben
Rendes hallgató . . .	40	36	Róm. kath.	23	23	Magyarországi . .	60	53
			Gör. kath.	3	2			
Rendkivüli hallgató .	6	5	Gör. keleti	1	1			
			Ágost. hitv.	4	4			
I. éves gyógyszerészek	14	12	Ev. reform.	26	20			
			Unitarius	2	2			
			Mózes	1	1			
Összesen . .	60	53	. . . . .	60	53	. . . . .	60	53

2. Az előadások s azokra beiratkozott hallgatók kimutatása.

a) **I. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óraszám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Általános kisérleti természettan, erőműtan	5	Dr. Abt Antal	17
2	Rezgés és hangtan	3	Ugyanazon tanár	25
3	Természettani gyakorlatok a kisérletezési és buvárlási módszerekben	4	Ugyanazon tanár	15
4	Algebra, geometria és trigonometria . .	5	Dr. Brassai Sámuel	3
5	Mathesis történelme	1	Ugyanazon tanár	22
6	Elemi mathesisból gyakorlatok . . .	2	Ugyanazon tanár	4
7	Külzeléki számitás, alkalmazással a mértanra	5	Dr. Martin Lajos	5
8	Külzeléki egyenletek	3	Ugyanazon tanár	5
9	Gömbcsillagászat, tekintettel a mathematikai földiratra	3	Ugyanazon tanár	20
10	Kalendarium-csinálás mestersége . . .	1	Ugyanazon tanár	9
11	Elméleti optika	6	Dr. Réthy Mór	3
12	Általános kisérleti vegytan I. rész . . .	5	Dr. Fabinyi Rudolf	20
13	Elemző vegytan I. rész. Minőleges vegyelemzés	5	Ugyanazon tanár	1
14	Vegytani gyakorlatok	30	Ugyanazon tanár	20
15	Bevezetés a vegytani buvárkodás módszerébe	48	Ugyanazon tanár	1
16	Ásványtan	5	Dr. Koch Antal	20

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
17	Kőzet- és sziklatan, kőzetmeghatározási gyakorlatokkal	3	Dr. Koch Antal	8
18	Ásványtani gyakorlatok	2	Ugyanazon tanár	23
19	A Kárpátok geologiája	2	Dr. Herbich Ferencz	—
20	Növényi boncz-, fejlődés- és élettan, egybekötve demonstratiókkal, különös tekintettel az orvos- és gyógyszerész-hallgatókra	5	Dr. Kanitz Ágoston	26
21	Részletes növény-fejlődéstan	2	Ugyanazon tanár	—
22	Növénytani gyakorlatok, különös tekintettel a kari hallgatókra és a magyar gyógyszerkönyvben előjövő növényrészekre	5	Ugyanazon tanár	23
23	Általános állattan	5	Dr. Entz Géza	19
24	Válogatott fejezetek az állattanból . . .	2	Ugyanazon tanár	7
25	Állattani gyakorlatok	4	Ugyanazon tanár	4

b) **II. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Geometriára alkalmazott algebra . . .	5	Dr. Brassai Sámuel	3
2	Gyakorlatok az elemi mathesisből . . .	2	Ugyanazon tanár	2
3	Felsőbb analysis (folytatás)	2	Dr. Martin Lajos	5
4	Variatió-számitás	3	Ugyanazon tanár	10
5	Gömbcsillagászat (folytatás)	2	Ugyanazon tanár	8
6	Valószinüségi számitás	2	Ugyanazon tanár	16
7	A külzeléki és egészleti számitás elemei .	3	Ugyanazon tanár	5
8	Kisérleti természettan II. rész	5	Dr. Abt Antal	15
9	Rezgés és hangtan (folytatás)	3	Ugyanazon tanár	22
10	Természettani gyakorlatok	4	Ugyanazon tanár	20
11	A trigonometrikus sorok és hő elmélete .	6	Dr. Réthy Mór	16
12	Általános kiséleti vegytan; II. és III. rész	5	Dr. Fabinyi Rudolf	6
13	Elemző vegytan; I. rész befejezése . .	5	Ugyanazon tanár	5
14	Gyógyszerészeti vegytan	5	Ugyanazon tanár	12
15	Vegyi készitmények előállitása . . .	5	Ugyanazon tanár	3
16	Vegytani gyakorlatok	25—30	Ugyanazon tanár	7
17	Bevezetés a vegytani buvárkodás módszerébe	48	Ugyanazon tanár	1
18	Ásványtan (befejezés) és földtan . . .	4	Dr. Koch Antal	19
19	Válogatott fejezetek a földtani hatások tanából	2	Ugyanazon tanár	8

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra szám	A tanár neve	Hallgatók száma
20	A magyar birodalom földtani szerkezetéről	1	Koch Antal	8
21	Ásvány-meghatározási gyakorlatok . .	2	Ugyanazon tanár	20
22	Növény-, idom- és rendszertan, különös tekintettel az orvosi és gyógyszerészi növényekre egybekötve demonstratiókkal	5	Dr. Kanitz Ágoston	18
23	Növénytani dolgozdai gyakorlatok, különös tekintettel a tanárjelöltekre és a magyar gyógyszerkönyvben előjövő növényrészekre	5	Ugyanazon tanár	18
24	Növénytani dolgozdai munkálatok olyanok számára, kik a növénytan egyes részeivel behatóbban akarnak foglalkozni	3	Ugyanazon tanár	8
25	Az állatok részletes boncz-, fejlődés- és rendszertana	5	Dr. Entz Géza	16
26	Válogatott fejezetek az állattanból . .	2	Ugyanazon tanár	8

3. Tanpénzmentesek.

	I. félév	II. félév
A mennyiségt. természettudományi karban	—	—
Egész tandijtól felmentetett	4	4
Ebből orvoskari hallgató	2	2
Fél tandij alól felmentetett	16	17
Ebből orvoskari hallgató	2	7

4. Ösztöndijasok.

	I. félév	II. félév
Állami ösztöndijasok	—	—
a) szakösztöndijas	5	5
b) tanárképezdei	8	8
Alapitványosok (nem államiak)	4	2
Összesen	17	15

5. Vég- és távozási bizonyitványok.

Végbizonyitvány kiadatott	13
Távozási bizonyitvány kiadatott	1

Digitized by Google

6. *Jutalmazások.*

Pályadij frt

Sz. kir. Kolozsvár város által pályakérdések sikeres megfejtésére kitüzött alapitványból 13 pályakérdésre, mely 800 frt kitüzött pályadijat képviselt, beérkezett 15 pályamunka, melyek közül pályanyertessé lett 6, t. i.

2 vegytani	150
1 ásványtani	50
2 növénytani	100
1 állattani	50
Összesen	350 frt

7. *Tudori szigorlatok.*

	I. félév	II. félév
Tudori szigorlat tartatott	1	8
Bölcsészettudorrá avattatott a math. term. tudományi karból	1	7
Nostrificatió	1	—
Gyógyszerészi vizsgálat (első)	—	10

8. *Tanári kar személyzete.*

	I. félév	II. félév
Rendes nyilvános tanár	8	8
Magán tanár	2	2
Magán tanitó	—	—
Kari szolga	1	1

III. JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR.

1. *A hallgatók száma és viszonyai.*

A hallgatók	Száma		Vallása	Száma		Származása	Száma	
	I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben		I. félévben	II. félévben
Joghallgatók összesen	228	217	Róm. kath.	110	104	Magyarországi . .	228	217
Ezek közül rendes . .	212	209	Gör. kath.	13	13			
Rendkivüli	16	8	Gör. keleti	6	3			
Ujonnan beirt	88	—	Lutheranus	20	19			
A bölcsészeti karnál is hallgatott	76	—	Helvét	53	54			
			Unitarius	17	16			
			Mózes	9	8			
Összesen . .	228	217		228	217		228	217

Digitized by Google

2. Az előadások és azokra beirott hallgatók.

a) I. félév.

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Egyetemes europai jogtörténet . . .	5	Dr. Óvári Kelemen	65
2	Magyar jogtörténet	3	Ugyanaz	68
3	A római jog története stb.	8	Dr. Farkas Lajos	65
4	Római öröklési jog	3	Dr. Kiss Mór	—
5	Exegetikai gyakorlatok	1	Ugyanaz	—
6	A római jus civile alapjellemvonásai történelmi fejlődésükben és azok befolyása a magánjog tételeinek képződésére .	2	E három előadás nem tartatott meg, mert Dr. Kiss Mór Ernő magántanár a n.-szebeni jogakadémiához helyeztetett át. Ugyanaz	—
7	Jog- és államtudományok encyklopaediája és módszertana	2	Dr. Jenei Viktor	50
8	Bölcseleti jogtan	5	Ugyanaz	53
9	Magyar közjog	5	Dr. Lindner Gusztáv	58
10	Nemzetgazdaságtan	5	Dr. Berde Áron	55
11	*A nemzetgazdaság uj iránya . . .	1	Ugyanaz	55
12	Magyar magánjog	5	Dr. Kolozsvári Sándor	55
13	*A hazai protestansok egyház alkotmánya	1	Ugyanaz	38
14	Ausztriai magánjog, az erdélyi részekben érvényes alakjában (Általános rész és dologbani jogok)	5	Dr. Haller Károly	49
15	Ausztriai magánjog az erdélyi részekben érvényes alakjában (Öröklési jog) .	3	Ugyanaz	47
16	Váltó- és keresked. jog	7	E tárgyak nem adattak elő, mert Dr. Plósz az igazságügyi ministerium megbizása folytán e félévben külföldön időzött. Dr. Plósz Sándor	—
17	*Váltójogi gyakorlatok	1	Ugyanaz	—
18	Büntetőjog (anyagi rész)	5	Dr. Groisz Gusztáv	54
19	*A nemzetk. büntetőjogi elméletek birálata	1	Ugyanaz	34
20	Elméleti és által. összehasonlító statisztika	6	Dr. Vályi Gábor	41
21	Magyar közigazgatási jog	5	Dr. Lindner Gusztáv	45
22	Egyházjog, különös tekintettel a magyar egyház viszonyaira	5	Dr. Csiky Viktor	42
23	*Az egyházjog forrásainak története .	1	Ugyanaz	42
24	Alkotmánytan	5	Dr. Concha Győző	41
25	Polgári perrendtartás (helyettesitőleg) .	5	Dr. Groisz Gusztáv	49

Digitized by Google

b) **II. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti-óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Egyetemes europai jogtörténet . . .	5	Dr. Óvári K.	56
2	Magyar jogtörténet	3	Ugyanaz	60
3	Római magánjog (folytatás)	8	Dr. Farkas L.	59
4	Római öröklési jog	2	Ugyanaz	61
5	Hűbérjog	2	Dr. Csiky V.	49
6	Bölcseleti jogtan	5	Dr. Jenei V.	54
7	*A bölcs. jogtudomány ujabbkori története	1	Ugyanaz	54
8	Nemzetgazdaságtan	5	Dr. Berde Áron	54
9	Magyar magánjog (különös rész) . .	5	Dr. Kolozsvári S.	47
10	Hazai bányajog	3	Ugyanaz	20
11	*Szemelvények a magyar közjogból . .	1	Dr. Lindner G.	45
12	Ausztriai magánjog, az erdélyi részekben érvényes alakjában (kötelmi jog) . .	5	Dr. Haller Károly	47
13	Váltó- és kereskedelmi jog	7	Dr. Plósz Sándor	54
14	*Váltójogi gyakorlatok	1	Ugyanaz	38
15	Bűntetőjog (anyagi rész folytatása) s az eljárás	5	Dr. Groisz G.	53
16	Törvényszéki orvostan, joghallgatók számára	2	Dr. Ajtai Sándor	10
17	Egyházjog különös tekintettel a magyar egyház viszonyaira	5	Dr. Csiky V.	35
18	Magyarország és Ausztria statisztikája .	5	Dr. Vályi G.	44
19	*Magyarország területe közigazgatási felosztásának összehasonlitása . . .	1	Ugyanaz	44
20	Közigazgatástan	5	Dr. Concha Gy.	43
21	*Az államtan története az ujabb korban	1	Ugyanaz	52
22	Magyar pénzügyi jog	5	Dr. Lindner G.	45
23	Pénzügytan	5	Dr. Berde Áron	73
24	Államszámviteltan (egész évi tantárgy) .	3	Ruzitska Béla előadó	11

A *-gal jegyzettek ingyenes előadások.

3. Tandijmentesség és ösztöndij.

	I. félév	II. félév
Egészen mentes	16	17
Fél mentes	22	26
Ösztöndijas	46	53
Pályadijnyertes	—	5

4. Vég- és távozási bizonyitványok.

Végbizonyitvány	1	36
Távozási bizonyitvány	14	1
Index-másodlat	1	1

Digitized by Google

5. *Alap- és államvizsgálatok.*

A vizsgálat minősége	A vizsgálatok összes száma	Elfogadtatott		Felfüggesztetett	Visszautasittatott
		kitüntetéssel	egyszerüen		
Első alapvizsgálat	64	2	47	12	3
Második alapvizsgálat	69	6	47	8	8
Jogtudományi államvizsgálat . .	42	4	31	5	2
Államtudományi államvizsgálat .	40	2	29	5	4

6. *Szigorlatok.*

A szigorlatok összes száma	Régi rendszerü jogtörténet	Uj rendszer				Egyházjogi		Nostrificatio	Felfüggesztetett	Visszautasittatott	Pótszigorlat	Tudorrá avattatott	Jegyzet
		jogtudományi szigorlat			államtudományi								
		I.	II.	III.	I.	I.	II.						
73	1	a) 9	b) 21	c) 14	4	d) 1	1	1	10	6	6	e) 13	a) 2 kitünő. b) 1 kitünő. c) 1 kitünő. d) 4 kitünő. e) 10 jogtudom. 3 államtud.

7. *Tanári kar személyzete.*

Nyilvános rendes tanár	12
Előadó	1
Összesen . . .	13

Digitized by Google

IV. ORVOSI KAR.

1. A hallgatóság számszerinti viszonyai.

A hallgatók	I. félévben	II. félévben	Vallása	I. félévben	II. félévben	Származása	I. félévben	II. félévben
Rendes hallgató	89	84	Róm. kath.	41	42	Magyarországból .	110	148
			Görög kath.	6	6			
Rendkivüli hallgató . .	7	6	Görög keleti	2	2			
			Ágost. hitv.	3	3	Más államokból . . .	1	—
Gyógyszerészhallgató .	15	16	Helv. hitv.	47	41			
			Unitarius	—	1			
Bába	—	42	Mózes vall.	12	11			
Összesen . .	111	148	. . . . .	111	106	. . . . .	111	148

2. Az előadások s azokra beiratkozott hallgatók.

a) **I. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óraszám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Leiró boncztan	5	Dr. Genersich Antal mint helyettes	25
2	Gyakorlati boncztan	5	Ugyanazon tanár	26
3	Kisérleti élet- és szövettan	5	Dr. Klug Nándor ny. r. tanár	25
4	Élet- és szövettani gyakorlatok . . .	Naponta 10—1-ig	Ugyanazon tanár	25
5	Élet- és szövettani dolgozatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	6
6	Elméleti kórboncztan	5	Dr. Genersich Antal ny. r. tanár	14
7	Gyakorlati kórboncztan	3	Ugyanazon tanár	14
8	Kórboncztani mutatványos előadások .	2	Ugyanazon tanár	13
9	Kórszövettani gyakorlatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	14
10	Általános kórtan	5	Dr. Högyes Endre ny. r. tanár	13
11	Intézeti gyakorlatok	3	Ugyanazon tanár	12
12	Kórtani kisérletek	2	Ugyanazon tanár	10
13	Különös kór és gyógytan és kórodai előadások	10	Dr. Purjesz Zsigmond ny. r. tanár	32
14	Kórodai sebészet	10	Dr. Brand József ny. r. tanár	13

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti-óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
15	Sebészi műtéttan	3	Dr. Brand József ny. r. tanár	15
16	Műszer és köttan	4	Ugyanazon tanár	25
17	Szemészi kóroda	10	Dr. Szilágyi Ede ny. r. tanár	15
18	Elméleti szülészet	5	Dr. Maizner János ny. r. tanár	14
19	Gyakorlati szülészet	5	Ugyanazon tanár	15
20	Válogatott fejezetek a szülészet történelméből	1	Ugyanazon tanár	5
21	Bőrkórtan	5	Dr. Géber Ede ny. r. tanár	15
22	Orvosi rendészet	5	Dr. Ajtai Sándor ny. r. tanár	16
23	Az elmeháborodásról	1	Ugyanazon tanár	14
24	Élet- és kórvegytan	3	Dr. Ossikovszky József ny. rk. tanár	-
25	Élet- és kórvegytani gyakorlatok . . .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	- -
26	A kopogtatás és hallgatódzás	3	Dr. Büchler Ignácz magán tanár	6
27	Szülészeti műtéttan gyakorlatokkal . .	2	Dr. Góth Manó m. tanár	1

b) **II. félév.**

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti óra-szám	A tanár neve	Hallgatók száma
1	Leiró boncztan	5	Dr. Davida Leo helyettes tanár	23
2	Gyakorlati boncztan	5	Ugyanazon tanár	24
3	Tájboncztan	3	Ugyanazon tanár	20
4	Kisérleti élettan és szövettan	5	Dr. Klug Nándor ny. r. tanár	25
5	Élet- és szövettani gyakorlatok . . .	Naponta 10–1-ig	Ugyanazon tanár	24
6	Élet- és szövettani dolgozatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	—
7	Társalgás az élettanból	1	Ugyanazon tanár	24
8	Rendszeres kórboncztan	5	Dr. Genersich Antal ny. r. tanár	12
9	Kórboncztani gyakorlatok	3	Ugyanazon tanár	13
10	Kórszövettani gyakorlatok	Egész napon át	Ugyanazon tanár	12
11	Kórboncztani mutatványok	2	Ugyanazon tanár	16
12	Gyógyszerisme (Pharmacognosia) . . .	3	Dr. Högyes Endre ny. r. tanár	34
13	Gyógyszerhatástan (Pharmacologia) . .	5	Ugyanazon tanár	10
14	Gyógyszerészeti törvények	2	Ugyanazon tanár	16

Digitized by Google

Folyó szám	Tárgya az előadásnak	Heti-óra-szám	A tanár neve	Hall-gatók száma
15	Gyakorlat a gyógyszerisméből	3	Dr. Högyes Endre ny. r. tanár	41
16	Méregisme kisérletekkel	2	Ugyanazon tanár	32
17	Belgyógyászati kóroda	10	Dr. Purjesz Zsigmond ny. r. tanár	30
18	Sebészi kóroda	10	Dr. Brandt József ny. r. tanár	26
19	Sebészeti eszköz- és kötszertan	4	Ugyanazon tanár	24
20	Szemészeti műtéttan	2	Dr. Szilágyi Ede ny. r. tanár	17
21	Szemészeti kóroda	10	Ugyanazon tanár	—
22	Szülészeti kóroda	10	Dr. Maizner János ny. r. tanár	—
23	Szülészet bábák számára	—	Ugyanazon tanár	42
24	Bujakórtan	3	Dr. Géber Ede ny. r. tanár	1
25	Himlőoltás	1	Ugyanazon tanár	11
26	Bőrkórtan egyéb fejezeteiből	1	Ugyanazon tanár	15
27	Törvényszéki orvostan	5	Dr. Ajtai Sándor ny. r. tanár	18
28	Törvényszéki orvostani gyakorlatok . .	3	Ugyanazon tanár	17
29	Méregisme	3	Dr. Ossikovszky József ny. rk. tanár	—
30	Húgyvizsgálat	2	Ugyanazon tanár	3
31	Élet- és kórvegytani gyakorlatok . . .	Egész napon át	Ugyanazon tanár	—
32	Kopogtatás és hallgatódzás	3	Dr. Büchler Ignácz magán tanár	11
33	Szülészeti műtéttan gyakorlatokkal . .	2	Dr. Góth Manó m. tanár	3

3. A szigorlatok és vizsgálatok száma.

Természetrajzi elővizsgálat	81
Orvostudori elsőszigorlat	18
Orvosgyakorlati első szigorlat	14
Orvosgyakorlati második szigorlat	5
Orvosgyakorlati harmadik szigorlat	7
Első orvostudori szigorlat (régi rendszer) . . .	1
Második orvostudori szigorlat (régi rendszer) . .	2
Első sebésztudori szigorlat (régi rendszer) . . .	1
Második sebésztudori szigorlat (régi rendszer) .	2
Első gyógyszerészmesteri szigorlat (a természettudományi karnál)	—
Második gyógyszerészmesteri szigorlat . . .	15

Digitized by Google

Harmadik gyógyszerészmesteri szigorlat . . .	19
Szülészmesteri szigorlat	1
Szemészmesteri szigorlat	1
Bábavizsgálat	42
Sebész (polgári) 1-sö szigorlat	1

4. A kiadott bizonyitványok és oklevelek száma.

Végbizonyitvány	16
Távozási bizonyitvány	9
Orvostudori oklevél	3
Egyetemes orvostudori oklevél	7
Sebésztudori oklevél	2
Gyógyszerészmesteri oklevél	13
Szülészmesteri oklevél	1
Szemészmesteri oklevél	1
Bábaoklevél	43

5. Ösztöndijasok.

a) 300 frtos állami ösztöndijat élvezett . . .	5
b) Különböző alapitványt együttvéve 924 frt 57½ kr. összegben	9
c) Az egyetem által Kolozsvár város évi 1600 frtnyi alapitványából hirdetni szokott pályakérdésekre érkezett művek közül a karban jutalomdijat nyert	9

6. Tanári személyzet.

Rendes nyilvános tanár	10
Rendkivüli nyilvános tanár	1
Helyettes tanár	1
Magántanár	2
Tanársegéd	11
Összesen . .	25

Digitized by Google

3. Kir. József-műegyetem.

A kir. József-műegyetem 1880/81. tanévi életének legnevezetesb mozzanata, a mult évi jelentésben már emlitett s az előző tanév végnapjaiban tényleg meg is kezdett épitkezésnek folytatása, melynek czélja e technikai főtanintézetünket az 1879. évi XLVII. t. cz. alapján megfelelő saját épülettel látni el.

Az épitkezés e tanévben a legnagyobb erélylyel folytattatott, s annyira haladt, hogy a kisebbik épületnek fal-egyene tényleg már a tanév végén megtartathatott, sőt a nagyobb épület falmunkája is közel jutott befejezéséhez, a mit — e jelentés szerkesztése alatt tényleg el is ért; ugy hogy a tél beállta előtt, mindkét épületrész, legalább ideiglenes fedél alá jut hogy igy a falak a téli időjárás kártékony befolyásától óva legyenek.

Hogy a következő tanévben, az elkészülendő új épületben új életet, kezdhessen az intézet s szellemi alkata is megfelelhessen annak: a műegyetemi tanács az új és czélszerűbb szervezet kidolgozására bizottságot nevezett ki, melynek munkálata annak idején a szakosztályok és tanács birálatán átmenve fog a kormány elé terjesztetni.

A műegyetem tanári személyzetében a lefolyt tanév alatt a következő változások történtek:

Horváth Ignácz, a műszaki mechanika és elméleti géptan rendes tanára, gyászos elhatározással, maga vetett véget életének. Tanszéke ideiglenesen Szily Kálmán és Nagy Dezső r. tanárok által láttatott el.

Magántanári képesitést nyertek s előadásaikat tényleg meg is kezdették: Seefehlner Gyula, a m. kir. államvasutak gépgyárában főmérnök, „a vashidak gyártásáról"; Lóczy Lajos, a magyar nemzeti muzeum segédőre „az általános és műszaki geologiából", továbbá „Magyarország geologiájából."

Összesen az 1880/81-iki tanévben a kir. József-műegyetemen 28 rendes tanár, 1 adjunktus, 7 magán tanár, 2 rendkivüli tanitó, 1 repetitor és 18 tanársegéd működött közre az előadások tartásában és a gyakorlatok vezetésében. A tanszemélyzet létszáma tehát 57 volt.

A *könyvtár* gyarapodása 449 munka 871 darabban. Van a könyvtárban összesen 6860 munka 36.690 kötetben; ezek közt 304 folyóirat 5770 kötetben. Az olvasótermet a tanév alatt 11.454-en látogatták.

A szertárak — melyek alap-fölszerelésben soha sem részesültek, — e tanévben is gyarapittattak, részint a költségvetési átalányokból, részint ajándékozások utján. De múlhatatlan, hogy az új épület átvételekor maj-

Digitized by Google

dan, tetemesb fölszerelést nyerjenek. E részben is megtette a műegyetemi tanács a szükséges előmunkálatokat s fölterjesztéseket, melyek annak idején a törvényhozás elé fognak terjesztetni.

A rendes előadásokon és gyakorlaton kivül, melyekről az alább következő szakosztályi jelentések szólanak, a hallgatók tudományos kiképzésének gyakorlatilag is előmozditása czéljából a lefolyt tanévben Klimm Mihály r. tanár vezetése alatt 45 hallgató nagyobb kirándulást tett Szegedre és a Tiszavidékre, az ármentesitő munkálatok, valamint a Ferencz-csatorna megszemlélésére; Pilch r. tanár a gépészmérnöki szakosztály hallgatóit Salgó-Tarjánba és Losonczra vezette; Krenner r. tanár Selmeczre és vidékére, Kriesch és Klein r. tanárok pedig Fiuméba tettek hallgatóikkal nagyobb kirándulást.

A műegyetemi hallgatóság létszáma az I. félévben 481 volt, 79-czel kevesebb, mint a megelőző tanév I. felében. A hallgatók az egyes osztályok között következőleg oszlottak meg:

Az egyetemes és a vele kapcsolatos chemiai osztályban	291
A mérnöki szakosztályban	119
A gépészmérnökiben	42
Az épitésziben	10
Rendkivüli hallgató volt	19

A II. félévben, szokás szerint, a hallgatók száma ismét csökkent; maradt ugyanis:

Az egyetemes és chemiai szakosztályban	248
A mérnöki szakosztályban	115
A gépészmérnöki szakosztályban	38
Az épitészi szakosztályban	10
Rendkivüli hallgató	10

A hallgatók számának csökkenése, a megelőző tanévéhez képest, egyes-egyedül az egyetemes osztály rovására esik; a szakosztályokban a létszám állandó maradt, sőt a gépészmérnökiben még kevéssel emelkedett is.

A lefolyt tanévben 125 hallgató először iratkozott be e műegyetemre; közülök 6 más egyetemről, 27 gymnasiumi és 98 reáliskolai érettségi bizonyitvány alapján vétetett föl. A gymnasiumról és a reáliskoláról jövők viszony-száma tehát 21 a 79-hez, mig a megelőző tanévben csak 10 a 90-hez volt.

Eredetre nézve a hallgatóság következőleg oszlott meg:

Magyarországi volt	470
A monarchia másik részéből	9
Külföldi	2
Összesen:	481

Digitized by Google

Vallás szerint:

Római katholikus	240
Görög katholikus	4
Görög keleti	8
Ágostai hitvallásu	40
Helvét hitvallásu	35
Unitarius	1
Izraelita	153
Összesen:	481

A szakosztályok jelentései itt következnek :

I. Az egyetemes osztály és a vele kapcsolatos chemiai szakosztály.

1. Előadási órák száma.

Az egyetemes osztályban és a vegyészi szakosztályban a lefolyt 1880/1 tanév alatt összesen 93-féle előadás tartatott, és pedig 47 az I. félévben 196 hetenkénti előadási órában, a második félévben pedig 49 szintén 196 hetenkénti előadási órában. Féléves tantárgy volt összesen 23, az első félévben 12, a másodikban pedig 11 s e szerint az egész éves tantárgyak száma volt 35.

A programmban kihirdetve volt előadás mind megtartatott.

Az előadások az analytikai mechanikából és a gyakorlatok az elméleti természettanból (mindkettő nem promotionális tantárgy) megszakadást szenvedtek, minthogy ezen tantárgyak előadója dr. Szily Kálmán a néhai Horváth Ignácz által előadott promotionális és szakosztályi tantárgyak előadásával bizatott meg.

Az egyetemes és vegyészi szakosztály tanszemélyzete összesen 21 tagból állott, és pedig rendes tagja volt az osztálynak 11 rendes tanár, azonkivül működött még a két osztályban 3 magántanár, 6 tanársegéd és 1 tanító.

Az egyes tanárok működésének kimutatása.

A tanár neve	I. félév.		II. félév.		Jegyzet
	Előadási órák	Gyakorlatok	Előadási órák	Gyakorlatok	
Dr. Nendtvich Károly	10	15	6	15	
Kriesch János	6	13	5	18	
Engerth Vilmos	—	12	—	12	
Dr. Szily Kálmán	6	—	6	—	Horváth Ignácz elhunyta óta pótolta a mechanikai előadásokat.
Fölser István	10	8	11	12	
Dr. Krenner József	8	10	7	10	
Klein Gyula	7	8	7	8	
Schuller Alajos	7	—	7	4	
Dr. Hunyady Jenő	8	1	9	1	
Dr. Dobránszky Péter	5	—	5	—	
Dr. König Gyula	9	1	7	1	
Fritsch Vilmos	4	—	4	—	

Digitized by Google

2. Hallgatók száma.

Az egyetemes osztályba be volt jegyezve a tanév elején 291 hallgató. A vegyészi szakosztálynak volt két hallgatója.

A 291 hallgató közül már mult évben is műegyetemi hallgató volt 166, 125 pedig ujonnan jött és pedig más egyetemtől 6, gymnasiumi érettségi bizonyitványnyal 27, reáliskolából 98.

A 125 ujonnan beiratkozott hallgató közül 7 külön tanrendet követ, 8 mindjárt a II. évre iratkozott.

A mult évről maradtak közül az ajánlott tanrendet követi 96. — külön tanrendet követő van 70. — A külön tanrendet követők száma az egyetemes osztályban e szerint 77.

A második félévben az összes hallgatók száma volt 248, 15 lépett be január hóban, az első félév kezdetével beiratkozottak közül elmaradt tehát 58, azaz közel 20%.

3. A hallgatók előmenetele.

A hallgatók előmenetele átlag véve az eddig tapasztalt középmértéket meghaladja. Itt csak a szakosztályra való promoveáltatásra szükséges tantárgyakat emelve ki, kitünik, hogy az azokra bejegyzett hallgatók után összesen 1099 vizsgálat lett volna tartandó, és 609 tartatott meg tényleg, tehát közel 56%, mely viszony elég kedvező, különösen ha tekintetbe veszszük, hogy ma már 32 hallgató, vagyis közel 38% a szakosztályokra promoveálva van.

Különben a vizsgálatok eredménye az egyes tantárgyak szerint a következő táblázatban van kimutatva:

I. év.

Tantárgyak	A hallgatók száma	A vizsgálatot tevők száma	Hány % tett vizsgálatot	A vizsgálatok eredménye %-ban				
				6	5	4	3	2
Algebra	91	37	41	13.5	13.5	43	13.5	16.5
Mértan	94	48	51	19	22	37	22	—
Kisérleti természettan	85	49	58	4	22	39	35	—
Általános vegytan	106	67	63	25	28	15	25	6
Ábrázoló mértan I. folyam	35	24	68	46	12	21	21	—
Műszaki rajz I. folyam	81	72	88	22	29	39	10	—

Digitized by Google

II. év.

Tantárgyak	Hallgatók száma	Vizsgálatra jogosultak	A jogosultak közül vizsgálatot tett.	%	Vizsgálattevők száma % a beirt hallgatókhoz viszonyítva.	A vizsgálatok eredménye %-ban				
						6	5	4	3	2
Egyenletek elmélete . .	114	61	60	98	52	23	10	34	20	13
Elemző geometria . . .	110	60	60	100	55	28	11	37	24	—
Különbz. és egészl. szám.	103	62	56	90	54	23	16	35	23	3
Műszaki természettan I. f.	98	63	54	85	55	16	16	53	15	—
Műszaki mechanika I. f.	85	60	55	83	64	20	31	34	15	—
Ábrázoló mértan II. f. .	85	77	63	82	74	14	41	29	16	—
Ásványtan	93	93	76	81.7	81.7	10.5	25	29	35.5	—

Az I. félévben tandijmentes volt 59, vagyis a hallgatók 20%-a. Egész tandij fizetése alól föl volt mentve 50, féltandijtól 9.

A II. félévben a tandijmentesek száma volt 60, tehát a beirt hallgatók 24%-a. Az egész tandijtól 53, féltandijtól 7 volt felmentve.

A tandijak fejében elengedett összeg az egyetemes osztályban 1665 frtot tesz ki.

Ösztöndijas hallgató volt az I. félévben 14, a másodikban 17 vagyis a beirt hallgatóknak 7%.

Az ösztöndijakra forditott összeg 3760 frtot tesz ki.

Az előmenetellel szoros kapcsolatban van a Kauser-Eigel-féle ösztöndij 300—300 frt, az alapitó akarata szerint a legjobb első és másod éves műegyetemi hallgatónak adandó. Ezt a felmutatott bizonyitvány alapján az egyetemes osztály tanártestülete

Szakmáry Miklós I. évesnek

Wufka Albert II. évesnek itélte oda.

Az egyetemes osztály tanártestülete a jelen tanévben azon kellemes helyzetben van, a Kauser-Eigel féle alapitvány kamataiból megtakaritott 300 frtot két egyenlő részben szorgalmi dij fejében kiosztani. Ezen 150 frtos másodrendű szorgalmi dijat a következő egyetemes osztálybeli hallgatók nyerték el:

Bodola Lajos I. éves *)

Alaco Zoltán II. éves.

A ministerium által adományozott két 50 frtos colloquiumi dijra érdemeseknek itéltettek: Rosenfeld Samu I. éves, Jurkiny Jenő II. éves.

*) Bodola Lajosnak különösen azért itéltetett oda a 150 frtos szorgalmi dij, mert mint olaszszületésű, olasz tannyelvü gymnasiumot végzett ifjú rendkivüli szorgalmat fejtett ki a magyar nyelvű előadások megértésére és elsajátitására. Ki nehézségekkel küzködve az I. év végén öt tantárgyból 6-os osztályzatot, egyből 5-ös és egyből 4-est mutat föl, az méltán megérdemli a megjutalmazást.

Digitized by Google

II. Mérnöki és épitészi szakosztály.

1. A tanárok és előadások.

A mérnöki és épitészi szakosztály tanereje állott e tanévben 14 rendes tanárból (kik közül a szakosztálynak 9 rendes és 5 kültagja), 1 segédtanárból (adjunctus), 1 rendes tanitóból, 7 magántanárból és 6 tanársegédből.

A programmban megállapitott tananyag nagyobbára befejeztetett, kivéve a középitészet II. folyamát, mely a csekély óraszám miatt nem volt teljesen kimerithető.

A szakosztályban összesen (rendes és rendkivüli) 42 tantárgy adatott elő 162 heti óraszámban.

2. A hallgatók száma.

A mérnöki és épitészi szakosztály hallgatóinak száma az I. félévben volt összesen 129. Ebből a mérnöki szakosztályban 119 és pedig az első folyamon 31, a második éven 29 és a harmadik éven 59 hallgató. Az épitészi szakosztályban volt 10 hallgató, és pedig az I. évben 6, a II. évben 2, a III. évben szintén két hallgató.

A második félévben volt beirva összesen 124. Ebből a mérnöki szakosztály

I. évére esik	. . . . .	29
II. „ „	. . . . .	26
III. „ „	. . . . .	59

Az épitészi szakosztálynak a II. félévben is 10 hallgatója volt.

A hallgatók létszámainak összehasonlitása az előbbi két évvel, a következő rovatos kimutatásból látható:

Szakosztály és évfolyam	1878/9.		1879/80.		1880/1.			
	egyenk.	összesen	egyenk.	összesen	egyenkint		összesen	
					I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
I. mérnöki szakosztály	56		27		31	29	—	—
II. „ „	45	151	62	138	29	26	119	114
III. „ „	50		49		59	59	—	—
I. épitészeti „	3		1		6	6	—	—
II. „ „	2	12	2	5	2	2	10	10
III. „ „	7		2		2	2	—	—

Digitized by Google

3. *A hallgatók szorgalma és előmenetele.*

a) A mérnöki és épitészeti szakosztálybeli hallgatók szorgalmáról és előmeneteléről az alábbi rovatos kimutatások tanuskodnak. Ezek szerint:

α) A mérnöki szakosztály első évfolyam 9 rendes tantárgyára beirt hallgatók átlagos számából 29-ből

igen szorgalmas látogatást tanusit: . . .	25
szorgalmas „ „ . . .	2
kevésbbé „ „ „ . . .	1
az aláirás megtagadtatott	1-től

Az előmenetel pedig a végcolloquiumok alapján a következő:

összesen colloquált	18
és pedig (6—5)re	7
(4—3)ra	11
nem colloquált	11
az évfolyam minden tárgyából colloquált . . .	7 = 24·5.

β) A második évfolyam 12 rendes tantárgyára beirt hallgatók átlagos számából 26-ból:

igen szorgalmas látogatást tanusitott . . .	24
szorgalmas „ „ . . .	2

a colloquium eredménye a következő:

összesen colloquált	19
és pedig (6—5)re	11
(4—3)ra	8
nem colloquált	7
az évfolyam minden tantárgyából colloquált	11 = 42.3.

γ) A harmadik évfolyam 8 rendes tantárgyára beirtak átlagos számából 58-ból

igen szorgalmas látogatást tanusitott . . .	52
szorgalmas „ „ . . .	6

előmenetel szerint pedig:

összesen colloquált	38
(6—5)	30
(4—3)	8
nem colloquált	14
a szakosztályt teljesen végezték	21 = 36.2.

Az épitészeti szakosztályban:

α) Az I. évfolyamban beirt 6 hallgató közül igen szorgalmas látogatást tanusitott 5, szorgalmast egy. Összesen colloquált 4, és pedig (6—5)re kettő. (4—3)ra 2, nem colloquált kettő.

β) A II. évfolyamban beirt 2 hallgató szorgalmas látogatást tanusitott; colloquált egy (4—3)ra, nem colloquált egy.

γ) A III. évfolyamra beirt hallgatók száma (2) közül igen szorgalmas látogatást tanusitott 1, szorgalmast 1, colloquált kettő (6—5)re egy, (4—3)ra szintén egy.

Digitized by Google

Mérnöki szakosztály.

I. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beírva	Szorgalom: igen szorgalmas	Szorgalom: szorgalmas	Szorgalom: kevésbbé szorgalmas	Hány colloquált	Előmenetel: jeles (5 és 6)	Előmenetel: elég (3 és 4)	Előmenetel: nem elég (2)	Hány nem colloquált	Megjegyzés
Részletes különbzéki egyenletek	29	25	3	1	10	4	6	—	19	
Műszaki mechanika .	29	27	—	—	12	6	5	1	17	2 megtagadt.
Térképrajzolás	30	28	2	—	24	23	1	—	6	az aláiras.
Műszaki természettan II. folyam	31	30	—	—	21	5	16	—	10	1 „
Vaskohászat	31	23	3	1	17	9	8	—	14	4 „
Középitéstan	29	19	4	5	21	7	14	—	8	1 „
Középitéstani szerk. .	29	24	—	4	23	11	12	—	6	1 „
Mechanikai technologia	29	29	—	—	23	6	17	—	6	
Földmertan	30	30	—	—	11	8	3	—	19	
%-ban kifejezve . .	**100**	**88**	**4.5**	**4.2**	**60.67**	**29.58**	**30.71**	**0.38**	**30.33**	**3.3**

Mérnöki szakosztály.

II. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beírva	Szorgalom: igen szorgalmas	Szorgalom: szorgalmas	Szorgalom: kevésbbé szorgalmas	Hány colloquált	Előmenetel: kitünő 6. 5.	Előmenetel: elégséges 4. 3.	Előmenetel: elégtelen 2	Hány nem colloquált	Megjegyzés
Graphostatika	29	20	5	1	13	9	4	—	16	3 megt.
Ugyanabból szerkeszt.	28	19	6	—	13	11	2	—	16	3 megt.
Kő- és fahidak	27	24	3	—	15	7	8	—	12	
Ugyanabból szerkeszt.	32	30	2	—	15	10	5	—	17	
Föld- és útépitéstan .	26	26	—	—	21	20	1	—	5	
Ugyanabból szerkeszt.	26	26	—	—	21	19	2	—	5	
Vizépitéstan I. f. . . .	26	26	—	—	23	11	12	—	3	
Ugyanabból szerkeszt.	26	26	—	—	23	11	12	—	3	
Géprajzolás	26	26	—	—	21	16	5	—	5	
Felsőbb geodaesia . .	26	26	—	—	14	10	4	—	12	
Diszépitéstan mérnökök számára	27	27	—	—	27	21	6	—	—	
Alkalmazott hydraulika	29	29	—	—	14	10	4	—	15	
%-ban kifejezve. . .	**100**	**92.98**	**4.88**	**4.31**	**67**	**47.2**	**19.8**	—	**33**	**1.83**

Digitized by Google

Mérnöki szakosztály.

III. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beirva	Szorgalom			Hány colloquált	Előmenetel			Hány nem colloquált	Megjegyzés
		igen szorgalmas	szorgalmas	kevésbbé szorgalmas		kitünő 5. 5.	elégséges 4. 3.	elégtelen 2.		
Vasutépitéstan	58	57	1	—	36	24	12	—	22	
Ugyanabból terv.	58	57	1	—	36	25	11	—	22	
Vashidak szerk. és elm. .	58	55	2	—	37	12	25	—	21	1 megt.
Ugyanabból tervezések .	58	42	12	—	37	24	13	—	21	4 megt.
Vizépités I. folyam . . .	58	57	—	—	45	22	23	—	13	1 megt.
Ugyanabból terv.	58	57	—	—	45	35	10	—	13	1 megt.
Gépszerkezettan mérn. sz.	59	54	5	—	48	27	21	—	11	
Nemzetgazdaságtan . . .	57	47	10	—	26	6	20	—	13	
%-ban kifejezve	100	91.82	6.68	—	66.82	37.72	29.10	—	33.18	1.50

Épitészi szakosztály.

I. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beirva	Szorgalom			Hány colloquált	Előmenetel			Hány nem colloquált	Megjegyzés
		igen szorgalmas	szorgalmas	kevésbbé szorgalmas		kitünő 6. 5.	elégséges 4. 3.	elégtelen 2.		
Épitési alaktan I. f. . .	6	6	—	—	6	5	1	—	—	
Műszaki mechanika . .	6	6	—	—	3	1	2	—	3	
Épitési műtörténet I. f.	6	6	—	—	6	5	1	—	—	
Vaskohászat	6	5	1	—	5	2	3	—	1	
Középitéstan	6	6	—	—	5	3	2	—	1	
Ugyanabból terv. . . .	6	4	2	—	5	3	2	—	1	
Műszaki term. II. f. . .	6	6	—	—	3	1	2	—	3	
Földmértan elemei . .	6	6	—	—	1	—	1	—	5	
Mintázás	6	5	1	—	6	5	1	—	—	
Érczkohászat	4	3	1	—	3	3	—	—	1	
%-ban kifejezve . . .	100	91.38	8.62	—	74.14	48.28	25.86	—	25.86	

Digitized by Google

Építészi szakosztály.

II. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beírva	Szorgalom: igen szorgalmas	Szorgalom: szorgalmas	Szorgalom: kevésbbé szorgalmas	Hány colloquált	Előmenetel: kitünő 6. 5.	Előmenetel: elégséges 4. 3.	Előmenetel: elégtelen 2.	Hány nem colloquált	Megjegyzés
Építési alaktan II. foly.	2	2	—	—	2	—	2	—	—	
Építési műtörténet II. folyam	2	2	—	—	2	—	2	—	—	
Graphostatika	3	—	1	—	—	—	—	—	3	2 megt.
Ugyanabból szerkesztések	3	—	—	—	—	—	—	—	3	3 megt.
Középitéstan II. folyam	2		2	—	1	—	1	—	1	
Ugyanabból szerkesztések	2	—	2	—		—	—	—	2	
Szintanulmányok	2	—	2	—	—	—	—	—	2	
Mintázás II. folyam	2	—	2	—	2	—	2	—	—	
Érczkohászat	2	1	1	—	1		1		1	
%-ban kifejezve	**100**	**25.0**	**50.0**		**40.0**	—	**40.0**	—	**60.0**	**25.0**

Építészi szakosztály.

III. évfolyam.

Tantárgy	Hány hallgató volt beírva	Szorgalom: igen szorgalmas	Szorgalom: szorgalmas	Szorgalom: kevésbbé szorgalmas	Hány colloquált	Előmenetel: kitünő 6. 5.	Előmenetel: elégséges 4. 3.	Előmenetel: elégtelen 2.	Hány nem colloquált	Megjegyzés
Középitestan III. foly.	2	1	1	—	2	1	1	—	—	
Nemzetgazdaságtan	2	1	1	—	1		1		1	
Tervezési gyakorlatok	2	2	—	—	2	1	1		—	
Építesi műtörténet III. folyam	2	2	—	—	2	1	1		—	
Válogatott fejezetek	2	1	1	—	2	1	1	—	—	
Fütes és szellőztetés	5	4	1	—	4	1	3	—	1	
Építési rendszabályok	2	1	1	—	2	1	1	—	—	
Leiró géptan	2	2	—	—	1	—	—	—	—	
%-ban kifejezve	**100**	**73.68**	**26.32**	—	**84.22**	**36.85**	**47.37**	—	**15.78**	

Digitized by Google

Utólagos és felvételi colloquium tartatott összesen 210, és pedig a következő tantárgyakból és eredménynyel :

Folyó szám	Tantárgy	Összesen	6. 5. kitünő jeles	4. 3. elégséges	2. elégtelen
1	Alkalmazott hydraulika	16	9	7	—
2	Diszépitéstan	3	—	2	1
3	Érczkohászat (vegyiparmütan) . . .	4	—	4	—
4	Felsöbb geodaesia	16	5	11	—
5	Földmértan	18	4	12	2
6	Földmértan elemei	1	—	1	—
7	Géprajzolás	2	1	1	—
8	Gépszerkezettan mérnökök számára . .	4	1	3	—
9	Graphostatika	21	12	9	—
10	Kő- és fahidak	15	2	13	—
11	Vashidak	2	1	—	1
12	Középitéstan I. folyam és II. folyam . .	15	13	2	—
13	Mechanikai technologia	6	1	5	—
14	Müszaki mechanika	16	—	15	1
15	Müszaki természettan	9	2	7	—
16	Nemzetgazdaságtan	23	23	—	—
17	Részletkülönbzéki egyenletek	3	3	—	—
18	Ut- és földépitéstan	18	7	11	—
19	Vasutépitéstan	7	4	3	—
20	Vizépitéstan I. folyam	6	—	6	—
21	Vizépitéstan II. folyam	1	—	1	—
22	Épitési alaktan I. és II. folyam . . .	2	—	2	—
23	Mütörténet I. és II. folyam	2	—	2	—
	Összesen . .	210	88	117	5

Digitized by Google

4. Szigorlatok.

A mérnöki és épitészi szakosztályban 1880. szeptember hó 15-től 1881. május hó 31-ig összesen 65 szigorlat tartatott, s pedig mérnöki szigorlat volt:

1-ső	23
2-ik	16
3-ik	16
pótszigorlat tartatott	4
összesen	59

épitészi szigorlat volt:

1-ső	1
2-ik	0
3-ik	5
összesen	6

A két szakosztályban tartott szigorlatok között volt 4 kitünő, 56 kielégitő és 5 visszautasittatott.

Mérnöki oklevelet kapott 16, épitészi oklevelet nyert 5.

5. Absolutorium, nostrificatio és földmérői szigorlatok.

A folyó tanévben nostrificált külföldi oklevelek száma 7.

Ministeri engedély alapján kiadott absolutoriumok száma 20.

Földmérői szigorlat alapján kiadatott egy földmérői oklevél.

6. Ösztöndijas és tandijmentes hallgatók.

a) Ösztöndijasok.

A folyó tanévben ösztöndijt élvező hallgató volt a szakosztályokban 11, az ösztöndijak összege kitett 2760 frtot.

Szigorló ösztöndijas volt három.

Az ösztöndijas műegyetemi hallgatók a követelményeknek megfeleltek s az utolsó részletet a tanév végén föl is vették.

b) Tandijmentes hallgatók.

A folyó tanév első felében a tandij fizetése alól felmentett hallgatók száma 27 volt, ezek közül 25 az egész, kettő pedig a fél tandij fizetése alól mentetett fel.

A második félévben tandijmentességet élvezett 24 hallgató közül 4 csak a tandij fele alól volt felmentve.

7. Pályakérdések.

Az 1880/1. tanévre a vizépitéstan köréből kiirt pályakérdésre összesen két pályamű érkezvén be, a 100 frtos pályadij a szakosztályi tanártestület javaslata alapján 1880. deczember hó 12-én 35051. sz. a. kelt vallás- és közoktatásügyi rendelettel Holl Gyula végzett műegyetemi hallgatónak adományoztatott.

Az 1881/2. tanévre a hidépitészet köréből lett egy 100 frtos jutalomdijjal ellátott pályakérdés kitüzve, melynek beadási határideje folyó évi szeptember hó 1-ére tétetett.

Digitized by Google

III. Gépészmérnöki szakosztály.

1. A szakosztály tanártestülete.

A lefolyt tanévben a gépészmérnöki szakosztály tagjai voltak: 8 rendes tanár, mint a szakosztály beltagja, 9 rendes tanár, mint kültag, továbbá 6 tanársegéd és egy gépműhelyvezető.

Horváth Ignácz r. tanárnak április hó 16-kán bekövetkezett halálával a szakosztályba tartozó tárgyának előadásával dr. Szily Kálmán rendes tanár — és a szakosztályban kültag — a laboratorium vezetésével pedig Nagy Dezső r. tanár s szakosztályi dékán és beltag bizatott meg.

2. Előadások és gyakorlatok.

A gépészmérnöki szakosztály tanrendje a lefolyt tanév alatt 22 tantárgyat foglalt magában, mely tantárgyak közül 4 tervezési gyakorlatokkal volt kapcsolatban.

A tananyag a programmnak megfelőleg kezeltetett és be is fejeztetett.

3. A hallgatók és azok előmenetele.

Az 1880/81 tanév I. felében 42, a II. félévben 38 hallgató volt beiratkozva, ezek által hallgatott tantárgyakat és az azokban felmutatott eredményeket a következő táblázatok tüntetik elő.

I. évfolyam.

Tantárgy	Heti órák száma	Összes hallgatók száma	Kitűnő	Jeles	Jó		Nem felelt meg		Százalékban		
			6	5	4	3	2	nem tett vizsgálat.	kitűnő és jeles	jó	nem felelt meg
Részl. különbz. egyenl. var. számitás, legk. négyz. elmélete	2	18	2	2	3	3	—	8	22	33	45
Műszaki mechanika II. folyam	6	18	2	3	7	4	—	2	28	61	11
Műszaki természettan	2	18	2	3	8	2	—	3	28	56	16
Mechanikai techn. I. folyam	2	18	4	6	6	—	—	2	56	33	11
Vaskohászat	1½	19	5	5	5	—	—	4	53	26	21
Érczkohászat	1	18	4	6	3	8	—	4	56	22	22
Középitéstan	5	18	3	3	4	8	—	7	33	28	39
Géprajz	11	18	4	5	5	2	—	2	50	37	11
									41	37	22
									78		

Digitized by Google

II. évfolyam.

Tantárgy	Heti órák száma	Összes hallgatók száma	Kitűnő	Jeles	Jó		Nem felelt meg		Százalékban		
			6	5	4	3	2	nem tett vizsgálat.	Kitűnő és jeles	jó	nem felelt meg
Gépszerkezettan I. folyam . .	5	5	1	1	3	—	—	—	40	60	—
Gépszerkesztések I. folyam .	12	5	0	2	3	—	—	—	40	60	—
Elméleti géptan I. folyam . .	2½	5	1	4	—	—	—	—	100	—	—
Mechanikai techn. I. folyam .	3	5	1	4	—	—	—	—	100	—	—
Graphostatika	2½	7	3	1	2	—	—	1	57	29	14
Graphostatikai szerkesztések	1	7	3	2	1	—	—	1	72	14	14
Földmértan elemei	1	5	1	2	2	—	—	—	60	40	—
Alkalmazott hydraulika . . .	1½	6	1	1	2	1	—	—	33	50	17
									63	31	6
									94		

III. évfolyam.

Tantárgy	Heti órák száma	Összes hallgatók száma	Kitűnő	Jeles	Jó		Nem felelt meg		Százalékban		
			6	5	4	3	2	nem tett vizsgálat.	kitűnő és jeles	jó	nem felelt meg
Gépszerkezettan II. folyam .	4½	15	3	5	2	—	—	5	53	14	33
Gépszerkesztések II. folyam .	12	15	6	1	3	—	—	5	47	20	33
Elméleti géptan II. folyam .	1½	14	4	4	1	—	—	5	57	7	36
A lokomotiv a pályán	1	15	7	2	1	—	—	5	60	7	33
Mechanikai techn. III. folyam	1	17	2	7	3	—	—	5	53	18	29
Vashidak	1½	17	5	5	1	—	—	6	59	6	35
Vasútépitéstan	2	16	5	4	—	2	—	5	56	13	31
Nemzetgazdaságtan	4	15	1	4	2	1	—	7	33	20	47
Könyvviteltan	4	15	4	2	1	1	—	4	60	14	26
									53	13	34
									66		

Digitized by Google

A kimutatás szerint az I-ső évben 78%, a II-ik évben 94%, a III-ik évben 66% tett jeles és jó előmenetelü eredménynyel colloqiumot; miért is a felmutatott eredmény kielégitőnek mondható.

Az év folyama alatt összesen 9 szigorlat tartatott, mely közül egy kitüntetéssel, 7 egyszerüen megfelelt, 1 pedig nem sikerült.

A letett szigorlatok alapján 3 gépészmérnöki oklevél és 4 gépészmérnöki absolutorium adatott ki.

4. Tandijmentesség és ösztöndijak.

Az I. félévben 16 hallgató, azaz 38% élvezett tandijmentességet és pedig 13 egész, 3 pedig fél tandijelengedésben részesült; az elengedett összeg tett: 217 frt 50 krt.

A II. félévben 13 hallgató, vagyis 34% élvezett tandijmentességet, és pedig 8 egészet, 5 pedig felet, ugy, hogy az elengedett összeg 195 frt 50 kr.

Ösztöndijas hallgató volt 11, kik összesen 2801 frt összegü ösztöndijat élveztek.

5. Pályadijak.

A kiirva volt pályakérdések közül a gépszerkezettanira pályamunka nem adatott be; a mechanikai és chemiai technologiai pályakérdésre 1 munkálat érkezett be, Pollák János III-ad éves gépészmérnöki szakosztálybeli hallgatótól, ki is a kitüzött dijat elnyerte.

A jelen tanévben a következő pályakérdések hirdettettek:

1. Az „elméleti géptan“ és a „gépszerkezettan“ köréből vett egy nagyobb dolgozat 100 frt jutalommal.
2. A „müszaki mechanika“ köréből vett kérdés 50 frt jutalommal.
3. A „müszaki természettan“ köréből 50 frt pályadijjal.

Digitized by Google

IV. SZAKASZ.

Autonom felekezeti közép- és fő-iskolák.

Megelőző nyolczadik és kilenczedik jelentéseimben közzétettem az autonom felekezeti hatóságok felügyelete alatt álló közép tanintézetek keletkezése, rövid történeti rajzának, elhelyezése, felszerelése, tanerői s általán beléletének adatait az unitárius középtanodák hason adatai kivételével.

A kolozsvári fő és az 5 osztályu székelykeresztúri unitárius gymnasiumok időközben bemutatott eme adatait most teszem közzé, megjegyezvén, hogy a Tordán fenállott unitárius algymnasium az unitárius egyházi főtanács és vallás és közoktatási ministerium közt 1878. évben 23036. sz. a. létrejött szerződés értelmében állami polgári iskolává alakittatott át.

Előre bocsátom az összeállitott statistikai táblázatokat a protestans és a gör. kel. közép és főiskolákról, valamint az orsz. izraelita rabbiképző intézetről.

Digitized by Google

Protestans és görög keleti

Folyó szám	Az intézet helye	Az évfolyamok száma	Tanárok				Tanulók			Nyelvre nézve				
			rendes	helyettes	magán	összesen	nyilvános	magán	összesen	magyar	német	tót és ruthén	román	horvát és szerb
	Jog-													
	Ágostai hitvallású													
1	Eperjes	4	6	2	1	9	56	—	56	47	4	4	—	1
	Helvét hitvallású													
1	Debreczen	4	8	1	1	10	108	1	109	105	1	2	—	1
2	Kecskemét	4	8	—	3	11	35	—	35	34	—	—	—	1
3	Mármaros-Sziget . . .	4	4	3	1	8	51	5	56	52	—	2	2	—
4	Pápa	4	6	2	—	8	24	1	25	25	—	—	—	—
5	Sárospatak	4	6	3	—	9	48	—	48	48	—	—	—	—
	Összesen . .	—	32	9	5	46	266	7	273	264	1	4	2	1
	Hittani													
	Görög keleti													
1	Karlócza, szerb ajku .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Nagy-Szeben, román ajku	3	5	1	—	6	68	—	68	—	—	—	68	—
3	Arad, román ajku . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Karánsebes, román ajku	3	1	5	—	6	27	—	27	—	—	—	27	—
	Összesen . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ágostai hitvallású													
1	Besztercze, paedagog. .	4a)	7	—	—	7	15	—	15	—	15	—	—	—
2	Brassó, „ . .	4	3	9	—	12	17	—	17	—	17	—	—	—
3	Eperjes, hittani „ . .	3	3	—	—	3	31	—	31	21	10	—	—	—
4	Medgyes, paedagog. .	4	6	4	—	10	24	—	24	—	24	—	—	—
5	Nagy-Szeben, „ . .	4	3	6	—	9	18	—	18	—	18	—	—	—
6	Pozsony, hittani . . .	4	4	2	—	6	58	—	58	50	3	5	—	—
7	Segesvár, paedagog. . .	4	5	5	—	10	33	—	33	—	33	—	—	—
8	Sopron, hittani . . .	4	4	1	—	5	15	—	15	12	1	2	—	—
	Összesen . .	—	35	27	—	62	211	—	211	83	121	7	—	—
	Helvét hitvallású													
1	Budapest	4	4	2	—	6	55	—	55	55	—	—	—	—
2	Debreczen	4	8	6	3	17	137	—	137	137	—	—	—	—
3	Nagyenyed	4	5	—	—	5	60	—	60	60	—	—	—	—
4	Pápa	4	3	2	—	5	47	—	47	47	—	—	—	—
5	Sárospatak	4	4	5	—	9	123	—	121	21	—	—	—	—
	Összesen . .	—	24	15	3	42	420	—	420	420	—	—	—	—
	Unitarius													
1	Kolozsvár	4	5	3	—	8	18	—	18	18	—	—	—	—
	Országos rabbi-													
1	Budapest , ...	4	6	2	1	9	39	—	39	—	—	—	—	—

Digitized by Google

felső tanintézetek 1881-ben.

Vallásra nézve							Az 1880-ik tanévben	Ehhez képest		Jegyzetek
róm. kath.	görög kath.	görög keleti	ágostai hitv.	helvét hitv.	unitárius	izraelita		apadás	emelkedés	
akadémiák.										
evang. jogakadémia.										
14	3	1	19	8	—	10	37	—	19	
evang. jogakadémiák.										
12	—	1	5	81	—	1	132	23	—	
20	—	1	—	11	—	3	55	20	—	
73	9	—	—	25	—	3	51	—	5	
10	—	—	1	8	—	3	29	1	—	
2	—	—	4	15	—	—	12	—	6	
63	9	5	10	173	—	13	309	47	11	
intézetek.										
hittani intézetek.										
—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	
—	—	68	—	—	—	—	77	9	1	
—	—	—	—	—	—	—	64	—	—	
—	—	27	—	—	—	—	32	5	—	
—	—	—	—	—	—	—	207	—	—	
evang. hittani intézetek.										
—	—	—	15	—	—	—	16	1	—	a) V. II. évfolyamban nem volt tanuló.
—	—	—	17	—	—	—	17	—	—	
—	—	—	31	—	—	—	14	—	17	
—	—	—	24	—	—	—	34	10	—	
—	—	—	18	—	—	—	23	5	—	
—	—	—	58	—	—	—	56	—	2	
—	—	—	33	—	—	—	46	13	—	
—	—	—	15	—	—	—	11	—	4	
—	—	—	211	—	—	—	217	29	23	
evang. hittani intézetek.										
—	—	—	—	55	—	—	40	—	15	
—	—	—	—	137	—	—	105	—	32	
—	—	—	—	60	—	—	49	—	11	
—	—	—	—	17	—	—	11	—	6	
—	—	—	—	121	—	—	122	1	—	
—	—	—	—	120	—	—	357	1	64	
hittani intézet.										
—	—	—	—	—	18	—	20	2	—	
képző intézet.										
—	—	—	—	—	—	39	36	3	—	

Digitized by Google

Protestans és görög keleti

Folyó szám	A főgymnasium helye	A tanárok száma	A tanulók száma	Nyelvre nézve: magyar	német	tót	román	szerb és horvát	ruthén	külföldi
	a) Ágostai hitvallású									
1	Besztercze	17	204	28	148	—	25	—	—	3
2	Brassó	19	192	10	150	—	28	4	—	—
3	Budapest	14	463	463	—	—	—	—	—	—
4	Eperjes	16	219	120	77	22	—	—	—	—
5	Igló	13	485	258	206	21	—	—	—	—
6	Késmárk	13	379	143	190	46	—	—	—	—
7	Medgyes	16	125	8	111	—	6	—	—	—
8	Nagyszeben	15	260	9	192	—	58	1	—	—
9	Pozsony	20	376	222	114	33	5	1	—	1
10	Rozsnyó	10	211	143	38	30	—	—	—	—
11	Segesvár	19	140	8	117	—	12	—	—	3
12	Selmeczbánya	13	290	144	98	48	—	—	—	—
13	Sopron	22	369	302	58	7	—	2	—	—
14	Szarvas	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	b) Helvét hitvallású									
1	Budapest	15	403	400	1	—	1	1	—	—
2	Debreczen	20	704	691	2	4	5	—	—	2
3	Halas	14	126	121	5	—	—	—	—	—
4	Hódmezővásárhely	17	278	253	15	—	4	6	—	—
5	Kecskemét	16	226	208	7	—	8	3	—	—
6	Kolozsvár	22	266	256	1	—	9	—	—	—
7	Marosvásárhely	26	460	441	7	—	12	—	—	—
8	Márm.-Sziget	16	316	243	—	—	38	—	35	—
9	Miskolcz	14	424	420	—	—	—	—	—	4
10	Nagy-Enyed	17	333	313	1	1	17	—	—	1
11	Nagy-Kőrös	13	228	228	—	—	—	—	—	—
12	Pápa	17	306	306	—	—	—	—	—	—
13	Sárospatak	15	544	544	—	—	—	—	—	—
14	Szászváros	11	148	74	12	—	62	—	—	—
15	Székelyudvarhely	17	166	164	1	—	1	—	—	—
16	Zilah	11	49	48	1	—	—	—	—	—
	Összesen	254	4977	4710	53	5	157	10	35	7
	c) Unitárius									
1	Kolozsvár	22	230	218	3	—	9	—	—	—
	d) Görög keleti									
1	Brassó	15	169	—	—	—	169	—	—	—
2	Ujvidék	13	233	17	1	—	—	215	—	—
	Összesen	28	402	17	1	—	169	215	—	—

Digitized by Google

főgymnasiumok az 1881-dik tanévben.

Vallásra nézve							Érettségi vizsgát tett	Visszavettetett	Az 187⁹/₈₀. tanévi tanulók száma	E számhoz képest a jelen évben		Jegyzetek.
római kath.	görög kath.	görög keleti	ág. hitv. ev.	helv. hitv. evang.	unitarius	izraelita				apadás	növekedés	
evangelikus főgymnasiumok.												
33	16	6	129	14	1	6	4	—	189	—	15	
9	1	8	155	3	—	16	10	—	205	13	—	
33	—	3	134	15	—	278	37	—	454	5	—	
27	1	—	106	14	—	71	19	5	222	3	—	
125	15	—	175	107	—	63	60	5	489	19	—	
82	—	7	198	49	—	43	39	3	402	42	—	
12	3	3	93	4	—	10	5	—	116	—	9	
24	4	55	169	5	—	3	13	2	251	—	9	
61	—	8	224	54	—	29	45	10	398	22	—	
13	—	—	124	40	—	34	23	5	215	4	—	
7	—	12	115	5	—	1	6	—	149	9	—	
69	—	—	174	36	—	11	32	8	294	4	—	
14	—	—	288	18	—	49	35	1	349	—	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	478	—	—	adat nem érkezett.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4211	—	—	
evangelikus főgymnasiumok.												
94	1	1	15	137	—	115	26	2	422	19	—	
41	4	6	78	495	—	80	72	9	692	—	12	
26	—	—	3	79	—	18	15	3	125	—	1	
76	—	14	6	114	—	68	26	—	285	7	—	
41	4	8	13	126	—	34	42	5	208	—	18	
30	7	2	9	209	1	8	25	—	290	24	—	
41	8	4	9	365	15	18	24	5	310	—	150	
84	103	—	3	90	—	36	58	3	366	50	—	
65	6	2	14	165	—	172	49	17	421	—	3	
31	12	6	12	261	4	7	11	—	313	—	20	
19	—	1	5	157	—	46	19	3	264	36	—	
48	—	—	23	150	—	85	56	9	313	7	—	
47	9	—	12	445	—	31	36	11	590	46	—	
16	18	44	5	53	—	12	8	—	116	—	32	
4	—	1	1	153	6	1	15	—	162	—	4	
7	—	—	—	35	—	7	10	—	43	—	6	
670	172	49	208	3704	26	778	502	63	4920	189	246	
főgymnasium.												
28	18	3	13	41	115	20	26	6	226	—	4	
főgymnasium.												
—	15	147	—	—	—	7	8	1	182	13	—	
17	—	215	—	—	—	1	12	—	218	-	15	
17	15	362	—	—	—	8	29	1	400	13	15	

Digitized by Google

Protestans és görög keleti nem

Folyó szám	A nem teljes gymnasium helye	Az osztályok száma	A tanárok száma	A tanulók száma	Nyelvre nézve: magyar	német	tót és ruthén	román	horvát és szerb	külföldi
	a) Egyesült protestans									
1	Rimaszombat	6	15	182	148	11	23	—	—	—
	b) Ágostai hitvallásu evangelikus									
1	Aszód	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Beszterczebánya . . .	5	13	96	10	13	73	—	—	—
3	Békés-Csaba	4	7	76	61	1	14	—	—	—
4	Bonyhád	4	7	106	57	47	—	—	2	—
5	Felső-Lövő	6	12	149	06	81	—	—	2	—
6	Győr	4	6	57	51	6	—	—	—	—
7	Miskolcz	4	7	79	67	10	2	—	—	—
8	Nyiregyháza	6	9	153	151	2	—	—	—	—
9	Sajó-Gömör	3	4	28	8	2	18	—	—	—
10	Szászrégen	4	8	89	20	56	6	7	—	—
11	Szászsebes	4	10	52	2	40	—	10	—	—
	Ágostai hitv. összesen .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Helvét hitvallásu evangelikus									
1	Békés	6	10	115	100	—	—	15	—	—
2	Csurgó	6	7	139	139	—	—	—	—	—
3	Gyönk	4	4	77	66	11	—	—	—	—
4	Hajdu-Böszörmény . .	6	7	73	73	—	—	—	—	—
5	Hajdu-Nánás	6	5	47	47	—	—	—	—	—
6	Hajdu-Szoboszló . . .	4	7	46	46	—	—	—	—	—
7	Karczag	4	5	65	65	—	—	—	—	—
8	Kisujszállás	6	8	95	95	—	—	—	—	—
9	Kún-Szent-Miklós . . .	6	7	67	66	1	—	—	—	—
10	Makó	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Mezőtúr	6	11	141	138	3	—	—	—	—
12	Nagy-Szalonta	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Sepsi-Szent-György . .	4	9	141	135	6	—	—	—	—
14	Szatmár	6	10	184	184	—	—	—	—	—
	A helv. hitv. összesen .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	d) Unitárius nem									
1	Székely-Keresztúr . .	5	9	136	125	1	—	10	—	—
2	Torda	5	6	86	81	—	—	5	—	—
	Unitár. összesen .	10	15	222	206	1	—	15	—	—
	e) Görög keleti nem									
1	Brád	4	5	84	3	—	—	81	—	—

Digitized by Google

teljes gymnasiumok az 1881-ik tanévben.

Vallásra nézve							Az 1879/80-ban volt	Ehhez képest		Jegyzetek
róm. kath.	görög kath.	gör. keleti	ágostai hitv. evang.	helv. hitv. evang.	unitarius	izraelita		apadás	növekedés	
nagy-gymnasium.										
37	—		66	65	—	14	175	—	7	
nem teljes gymnasiumok.										
—	—	—	—	—	—	—	102	—	—	adat nem érkezett.
2	—	—	86	—	—	8	90	—	6	
71	2	—	12	2	—	23	76	—	1	
32	—	2	45	14	—	13	125	19	—	
60	—	3	63	10	—	13	141	—	8	
1	—	—	46	3	—	7	50	—	7	
3	2	1	35	9	—	29	79	—	—	
35	1	—	38	25	—	54	176	23	—	
1	—	—	25	—	—	2	31	3	—	
11	2	5	51	14	—	6	74	—	15	
5	2	8	35	—	—	2	52	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	995	—	—	
nem teljes gymnasiumok.										
28	—	18	2	44	—	23	136	21	—	
46	—	—	3	72	—	18	139	—	3	
14	—	—	14	35	—	14	—	—	—	
4	1	—	1	54	—	10	84	11	—	
2	2	—	—	39	—	4	43	—	4	
4	—	—	1	30	—	11	46	—	—	
7	—	3	2	37	—	16	64	—	1	
5	—	—	—	68	—	21	96	—	1	
12	—	1	3	33	—	18	70	3	—	
—	—	—	—	—	—	—	87	—	—	
8	—	—	3	92	—	38	137	—	4	adat nem érkezett.
—	—	—	—	—	—	—	55	—	—	
18	—	—	1	121	1	—	167	26	—	
8	7	—	2	154	—	13	186	2	—	
—	—	—	—	—	—	—	1317	—	—	
teljes gymnasium.										
6	—	10	1	22	95	2	—	—	—	
14	5	—	—	27	38	2	—	—	—	
20	5	10	1	49	133	4	—	—	—	
teljes gymnasium.										
2	4	77	1	—			81	—	3	

Digitized by Google

I. A kolozsvári unitárius főgymnasium.

Kolozsvár egész népessége 1566-ban az unitárius vallásra térvén, az országgyülés által 1557-ben állitott s János Zsigmond által később megerősitett főiskola is az unitáriusok birtokába ment át.

El volt pedig helyezve az Óvárban, a dominikánus-féle zárdaépületben, s fenntartására volt rendelve a kolozsvári összes dézsmának negyedrésze.

Ezen iskola és dézsma birtokában az unitáriusokat mindenik fejedelem megerősitette, maga II. Leopold is a nevéről nevezett diplomában. Csak az iskolai helyiség adatott át az ország határozatából — felsőbb rendeletre — 1693-ban a jezsuitáknak, s helyette az unitáriusoknak az ország vett 3 házat a piaczi nagy templom főbejáratával szemben, hová azok saját költségükön 18,000 m. frttal egy 39 teremmel ellátott díszes iskolát épitettek, s ebben tanitottak 1718. márcz. 30-ig. Ekkor gr. Stainville, Erdély fő hadikormányzója, nemcsak magát az iskolát, hanem a tanári lakokat, könyvnyomdát, quártát, az egyes jóltevők által a XVII. században tett alapitványokból vásárolt birtokokat, szóval az unitáriusoknak minden névvel nevezhető javait katonai karhatalommal elfoglalta, az isteni tiszteletet és tanitást betiltotta. Mártonffy r. kath. püspök a főtanoda könyvtárából a reformatió előtt megjelent könyveket Gyulafehérvárra vitette, a többit pedig a piaczra hordatta, s mind elégettette. A tanulók szanaszét eloszlattak.

Azonban a kolozsvári unitárius ekklésia, melyek gr. Stainville 1716. márcz. 30-án szintén minden vagyonától megfosztott volt, magyar utczában egy kis házat ajándékozván, itt a tanitás 1718. május 10-én 9 diákkal ujra megkezdetett, de az Stainville rendeletéből többször betiltatott, ugy hogy 1721-ig csak szakadozva folyt a tanitás. Az egyház által adott szük telekhez apránként még 3 szomszéd telket szerezvén, a diákok maguk fontak veszszőből még néhány szobát, s igy állott az iskola 1780-ig, a mely évben hosszas kérelmezés után, és rettenetes megszoritásokkal az épités megengedtetvén, a P. Horváth Ferencz buzgó fáradozása következtében téglából még 6 szoba épült. Mindezen toldozott-foldozott épületek lerontatván. 1800 — 1806-ban a Zsuki László hagyományából épült a mostani kétemeletes épület, melyhez 1860-ban még 4 földszinti tanterem csatoltatott.

A XVII. században 5—6 rendes tanár és 5 köztanitó tanitott. A tanárok mind külföldi akadémiákat járt férfiak voltak, a köztanitók pedig végzett diákok, s a quarta jövedelemből gazdagon fizettettek. 1737. évtől kezdve apródonként mind több tanári szék állittatott fel, ugy hogy 1780-ban már 4 rendes tanár volt. Az egész XVII. század befolyása alatt főképen egynehány főrendü család hordozott minden költséget. Ugyan e családok tettek össze 1805-ben egy alapot, melylyel az 5-ik tanári szék is felállittatott.

Digitized by Google

Végre 1847. szept. 1-én a 6-ik, t. i. a jogi tanári szék is felállittatott, a Rédiger Károly tordai póstamester 10,000 r. frt e végre tett alapitványából, de ez csak egy évig állott fenn, mivel az osztrák kormány a forradalom után a jogtanitást nem engedte meg.

A fennebbi rendes tanárokon kivül volt még 6 köztanitó, végzett diákok közül. A tanárok fizetése ez idő alatt volt évi 300 m. frt és lakás, a köztanitók évi jövedelme pedig 100 m. frt. és több mellékes beneficium.

1841-ig a philosophia tanfolyam állott 4 évből, s az ebbe lépő tanulók neveztettek diákoknak: ezt megelőzte 7 alosztály, melyből az első osztály csak magyar nyelven tanult, a 2-ik és 3-ik magyar és latin nyelven, a többi osztályban pedig mind latin nyelven. 1841-ben a latin helyett mind a 11 osztályban a magyar hozatott be tannyelvül, s az osztályrendszer helyett pedig a szakrendszer.

1847-ben a 11 osztályon felül még beállittatott a theologiai tanfolyam és jogi tanfolyam, mindenik 2—2 évvel. 1862-ben a theologiai tanfolyam 3 évre szaporodott.

1850-ben az egész iskola az Entwurf szerint rendeztetett, s a gymn. osztályokat megelőzte 3 elemi osztály, melynek száma 1868-ban 4-re emeltetett.

A gymnasium népességének kimutatása az 1868—69. tanévtől kezdve.

Az 1868—69-ik	tanévben	222
1869—70-ik	„	233
1870—71-ik	„	217
1871—72-ik	„	223
1872—73-ik	„	213
1873—74-ik	„	189
1874—75-ik	„	172
1875—76-ik	„	174
1876—77-ik	„	198
1877—78-ik	„	225
1878—79-ik	„	251
1879—80-ik	„	241

Főfelügyelet, iskolai igazgatóság, tanári és tanitói személyzet.

A főfelügyeletet gyakorolja az „Egyházi főtanács“; közvetlen pedig a Kolozsvárt székelő „Egyházi képviselő tanács.“

Az igazgatóságot alkotják a felügyelő gondnokok, a kik egyszersmind az üléseken elnökölnek, s a rendes tanárok.

Digitized by Google

A 8 gymnasialis osztályban működik jelenleg :

Rendes tanár	8
Póttanár	4
Segédtanár	3
Köztanitó	3
Zene- és műénektanár	1
Vallásos énektanitó	2
Rajztanitó	1
Szépirástanitó	1
Tornatanitó	1
Összesen	24

Az iskolai felügyelő gondnokokat és rendes tanárokat az „Egyházi főtanács választja.“ A pót- és segédtanárokat, köz- és szaktanitókat az igazgatóság által kijelöltek közül az „Egyházi képviselő tanács nevezi ki.“

A főtanoda épülete belső magyar utczában van a belváros egyik legegészségesebb részében. A főbejárat fölött a következő föliratáll : „Musis et virtutibus MDCCCVI. Communitas Unitariorum reaedificavit.“

Az épületben van 12 lakszoba, 11 tanterem, egy iró- rajzolóterem : egy igazgatósági tanácsterem; egy tanácskozó terem, hol az „Egyházi k. tanács“ minden vasárnap üléseit tartja, s a melyben az egyházi acták is állanak; egy nagy díszterem, melyben isteni tiszteletek s közvizsgálatok tartatnak; vegytani, természettani és ásványtani gyüjtemények számára van 3 terem; a nagy könyvtár elfoglal 3 termet egy előszobával, az ifjuság könyvtára egy termet: összesen 35 helység. A tantermek kettő kivételével a legczélszerübben vannak berendezve.

A vegytani laboratorium szükségleteire légszeszvilágitás használtatik; a lakszobák és tantermek photogén lámpákkal világittatnak. A lakszobákat butorral a tanulók közösen látják el. A tantermek, folyosók s udvar tisztán tartását s a tantermek fütését 10 szegény sorsu alosztályu tanuló végzi, mely szolgálatukért teljes tan- és egyéb díjmentességet élveznek, s ezenkivül havonként 2 frtot kapnak a közpénztárból.

Minden tanév elején az egész tanoda épülete kijavitva és meszelve, a tantermek és lakszobák butorozata kiigazitva és kisurolva adatik a közhasználatnak.

Tanszerek.

1. A főiskola könyvtára áll jelenleg 23,043 drb könyvből.

2. Fali abroszok :

a) Európa-Wand-Atlasz von Sydow.

Digitized by Google

b) Európa-Berghaus-Gönczy-féle, kiadta Justhus Perthes 1870.
c) Európa fali abrosza Berghaus-Gönczy-féle kiadta Justhus Perthes 1870.
d) Ázsia-Wand-Atlas, von Sydow 1871.
e) Afrika-Wandkarte, von Handtke.
f) Amerika Nord und Süd Wand-Atlasz von Sydow 1872.
g) Ausztrália-Wand-Atlas von Sydow 1871.
h) Magyar korona országai fali abrosza Berghaus-Gönczy 1871.
i) Palesztina fali abrosza.
j) A magyar korona országai fali abrosza az uj felosztás szerint Gönczy Pál és Berghaus-féle, kiadja Justhus Perthes Gotha.
k) A magyar korona országainak felosztása földabrosza, Hácsek J.
l) A magyar birodalom fali abrosza 888-től—1849-ig Helmár Ágost.
m) Ázsia terképe.
n) Észak-Amerika.
o) Dél-Amerika.
p) Osztrák-magyar-monarchia.
q) Német birodalom.
r) Holland és Belgium.
s) Svéd, Norvég, Izland és Dánia.
t) Anglia.
u) Francziaország.
v) Olaszország.
w) Svajcz.
x) Török- és Görögország.
y) Oroszország.
z) Spanyol- és Portugalia.

3. Természetrajzi eszközök:

a) Comte Achille, Planches Murales d'histoire naturelle I. zoologie.
b) Természetrajzi tábla, vászonra s két fekete rudra feszitve, 2—2 sárga réz karikával ellátva. Dr. Schuberttől, 15 ábrával.
c) Természetrajzi tábla, fehér pappendékli papirosra huzva, szinezett állati képekkel, német és latin nevekkel, — 20 ábrával.
d) Természetrajzi képek, sárga pappendékli papirosra vonva — 90 ábrával.
e) Gombák és növények szines képei, pappendéklire vonva 26 ábra, ehez tartozik: Die essbaren und giftigen Schwämme. Wien 1858, 1 ábra.
f) Gyermek-csontváz.
g) Pillangó és bogárgyüjtemény egy kis fenyőfa szekrényben.
h) Pillangók szinezett képei, I—IV. táblán, melyek egybe vannak füzve, s vele egy magyarázó szöveg németül, ilyek a: Die schädlichen Schmetterlinge Oesterreichs. Wien 1863.

Digitized by Google

4. Természet-, vegy- s ásványtani gyüjteményekkel az intézet kellően el van látva.

5. Irás- és rajzminták.

a) A diszitményi rajz elemei, Landau Alajos.

b) Falitáblák az elemi rajztanitáshoz, rajzolta Felméri Mózes, vászonra huzva és fenyőfa 2 hengerre alkalmazva, zöld zsinórral I—XX. tábla. Ezekhez tartozó vastag pappendékli papirosra ragasztott, kivágott minta egyes darabokban = 11 darab.

c) Rajzminták az elemi osztályok számára 30 drb.

d) Rajzminták az „ „ „ 60 drb, Szabó Endre.

e) Rajzminták a gymnasium számára.

f) Irásminták, magyar 43, német 45.

g) Rajzminták a gymnasium számára:

1. Különféle oszlopok mintás üveg alatt 7 drb.
2. Emberi alakok mintás nagy alakban 20 drb.
3. Vegyes rajzminták 270 drb.

6) Számtani és mértani eszközök:

a) Számoló gép kezdő gyermekek számára.

b) Mértani alakok, koczka, henger, kup stb. fából kifaragva.

c) Czirkalom és vonalzó 2 drb.

7. Két drb földgömb.

8. Zenetanuláshoz: orgona és harmonium.

Együttlakás, igazgatás.

A tanuló ifjuság egy része (t. i. a vidékiek, s többnyire a székely földről) a főtanodában lakik és nem csak a gymnasialis osztálybeliek, hanem a papnövelde hallgatói és az elemi iskolából is. Egy kisebb lakszobában 5—7 személy, 4—5 nagy és egy karikás ágygyal; a nagyobb szobában 8—10 személy, 6—8 nagy és 1—2 karikás ágygyal. A karikás ágyban háló szegény sorsu tanuló végzi rendesen a szobában levő teendőket, a miért a lakók közösen fizetnek neki, ugy szintén a fütést és világitást is közösen hordozzák.

Az igazgató minden szobába rendel egy szobagazdát, (hospes) (rendesen a papnövendékek közül s csak szükség esetén a VIII-ik osztályból), ki a szobának kellő tisztaságban és jó rendben tartásáért, laktársainak szobai élete s magaviseleteért felelős; továbbá köteles a szoba gazdasági ügyeit számadás mellett intézni, s a szobájában levő betegekről az igazgatónak azonnal hirt adni. Bennlakást csakis rendes tanuló, s első sorban unitarius vallásu kaphat.

Digitized by Google

A tanodai rend közvetlen felügyelői: az iskolafőnök (senior) ellenőr (contra) az iskolagazda és az esküdtek (juratus). Az iskola főnökőt, ellenőrt és gazdát az igazgatóság ajánlatára az E. K. tanács nevezi ki; az esküdteket az igazgatóság. Ezek alkotják a tanodai elsőfoku törvényszéket a főnök elnöklete alatt. A határozatokat az igazgató hagyja helyben. Az esküdtszék fölött áll az igazgatóság. A főtanoda bel- és külügyeit az igazgató intézi a megszabott utasitások szerint.

Egyletek és alapok.

a) Az „ifj. olv. önképző egylet," a melynek alapszabályai értelmében minden felosztályu tanuló rendes tagja. Czélja ez egyletnek az önképzés: szavallatok, felolvasások, vitatételek megvitatása által. Elnöke s a többi hivatalnokai is az ifjuság kebeléből vannak, de egy védnöke van a tanári testületből is, ki felügyel a hivatalnokok eljárására, és az egyleti ügyekre főfelügyeletet gyakorol. Van egy szép könyvtára, mely mintegy 627 drb könyvből áll.

b) Van még egy „Egylet": Az alosztálynak (III—V.) „olvasó egylete." Ez egyletnek viszont czélja az önképzés, szavallatok, kisebb dolgozatok készitése s ezeknek a gyüléseni felolvasása által. Van könyvtáruk is. Hivatalnokai az egylet tagjaiból vannak, de van egy védnökük a tanári testületből, a ki, mint a fennebbi egyletnél is, főfelügyeletet gyakorol az egylet mindennemü ügyei felett.

c) A felosztályu tanulók részén van egy ugynevezett „Kölcsönző Egylet"; alapitója Lendvai-Latzkócziné. Az alapösszeg 200 frt. Ebből a felosztályu tanulók vesznek ki kamatra, személyenként 2 frtot. Ezt azonban minden három hónapban egyszer befizetik 20 frt kamattal, s az igy begyült kamatból tüz ki az egylet pályázatokat: szépirodalmi és szavallati pályázatokra.

d) Az „Apollókör." A kik az intézetben valamiféle zenét tudnak, azok együttesen gyakorolják, képezik magukat. Minden e végre szükséges kelléke megvan ez egyletnek vagy körnek. Az ifjuság által rendezett ünnepélyeken s más nevezetesebb alkalmakkor ezek működnek. Van ez egyletnek védnöke is. — Pénzbeli vagyona 573 frt.

e) A főtanodai „Dalkör" czélja, hogy az ifjuság a műénekben némileg járatos legyen, s ugy szintén kotta-ismeretben is. Tagja minden olyan tanuló, a kinek alkalmas hangja van; értve a felosztályu tanulókat. Vezetője Boér Gergely állami fiképezdei zenetanár.

f) A „Remény-alap." Az a) pont alatt jelzett egyletnek van egy „Remény" czimü hetilapja; ezekből adott ki egy könyvet „Remény" czimmel, s a mi pénzt ez jövedelmezett, képezi a „Remény" alapot, mely viszont egy

Digitized by Google

más kötet „Remény“ kiadhatására van szánva. 233 frt alap összege van jelenleg s még eladandó könyv is vagy 100 drb.

g) A „Jóltevők arczképezésére gyüjtött alap.“ A főtanodában sok alapitvány van, melyeket egyes jóltévők tettek; ezekből az alapitványokból a kik részesülnek, egy pár krajczárt minden részesülés alkalmával letesznek az isk. főnöknél s az igy begyülendő összeg fordittatik az illető adományozók arczképeinek megszerzésére. Ez alap tesz jelenleg 152 frt 90 krt. Ez összeg, valamint a fentebb emlitettek is a „Takarékpénztárba“ kezeltetnek.

h) Önkéntesen tanult „angol nyelvtant“ 20 tanuló.

Alapitványok, ösztöndijak és segélyezések.

A különböző alapitványok tőkéjét a vallás közönség közpénztára őrzi és kezeli. Ez alapitványok kamataiból kiosztatott az 1879—80. tanév folyama alatt:

a) „Koncz János alapitványból,“ a mely 600 frt, részesedett 24 tanuló, kik személyenkint kaptak egy hóra 2 frt 50 kr.

b) Szintén a „Koncz János alapitvány“-ból (150 frt) ebédet kapott 3 tanuló.

c) A „Mártonfi Gergelyné sz. Koncz Juliánna alapitványá“-ból, mely 150 frt, kapott 3 tanuló 50—50 frtot.

d) A „Fejér Ödön alapitvány“-ból, a mely 50 frt, két tanuló kapott havonként 2 frt 50 — 2 frt 50 krt.

e) Az „Árkosi Lajos alapitvány“-ból, mely 50 frt, kapott két tanuló havonként egyik-egyik 2 frt 50 krt.

f) A K. Nagy Sándor alapitvány“-ból, mely 25 frt, kapott egy tanuló 2 frt 50 krt havonként.

g) A „Kelemen Benjamin alapitvány“-ból élvezett 3 tanuló 1—1 czipót napjában.

h) A „Sepsi-Szentiványi Szentiványi alapitvány“ 1879. évi 8 frt 10 kr. kamatjából tankönyveket s iró eszközöket kapott 6 szegény tanuló.

i) „Erdélyi kincstári ösztöndijat,“ mely 240 frt, élvezte négy tanuló, egyenként 60 frtot.

Ösztöndijak értéke összesen: 1363 frt 10 kr.

Az érdemsorozat felolvasásakor jutalmat nyertek:

a) Az angol nyelvben tett előmenetelért a „Paget Oliver alapitványból“ jutalmat kaptak hárman; egy 100 frtot egy 50 frtot és egy 25 frtot.

b) Szép irásért két tanuló nyert; fejenként 1 frtos tallért.

c) Két tanuló, szép irodalmi dolgozataikkal, nyert 10 frtot, fejenként 5 frtot.

Digitized by Google

d) Kitünő tanulásért nyert 6 szegény sorsu tanuló 50 frtot; 4 tanuló fejenként 10 frtot, kettő fejenként 5 frtot.

e) A rajzban s harmoniában tanusitott előmenetelért 13 tanuló nyert 13 frtot, fejenként 1 frtot. Két theologus 2 frtot, egyenként 1 frtot.

f) Szép éneklés s szavallásért nyert 7 tanuló fejenként 1 tallért.

g) Szépen tornászásért s jól vivásért nyert 10 tanuló; egy tanuló 3 frtot, 9 tanuló 9 frtot, fejenként 1 frtot.

h) Jó tanulás, jó magaviseletért nyert 23 tanuló könyveket, fejenként egy-egy példányt; különböző adományokból gyültek be e könyvek.

Jutalmak értéke, ide nem véve a könyvek értékét, 281 frt.

Segélyezés.

a) Özv. főtisztelendő Kriza Jánosné adományából, mely 25 frt, kapott egy tanuló 2 frt 50 krt havonként.

b) Dr. Máthé Dénes adományát, mely 10 frt élvezte havonkénti részletben egy tanuló.

c) A helybeli „Jótékony nőegylet“ által adott 8 frtból két tanuló ruházatot kapott.

d) Ezenkivül a tanári kar adományából 15 frt 16 krt kapott több szegény tanuló,

e) A szegény sorsu tanulók közül 22 tanuló részesült élelmezésben; egy rész kapott ebédet, más rész vacsorát s a nagyobb rész egész kosztot.

Javadalmak.

a) A „Zsúki László alapitvány“-ból, temetkezési dijakból és patrociniumból kiosztatott az egyenruhás ifjak közt 95 frt 40 kr.

b) Legátiókból kaptak az illetők 330 frt 70 krt.

c) Magántanitásból élveztek a theologusok s felosztályuak pénzértékben 6355 frt.

d) Különböző forrásokból kapott az ifjuság 855 frtot.

e) Különböző czimeken elengedtetett 481 frt.

Ha összegezzük a fennebb elősorolt ösztöndijakat, jutalmakat, segélyezést és javadalmakat — ide nem értve 22 tanuló élelmezését — tesz az összes 9819 frt 41 krt.

A főtanoda kórháza.

Van a jelzett tanodának egy jól berendezett kórháza, a tanoda közelében fákkal beültetett és sétányokkal ellátott tágas udvarral, — két szoba a betegek részére, egy szoba s konyha a betegápoló részére. A legnagyobb

Digitized by Google

kényelemre talál minden beteg; a szegényebbek ingyen orvosoltatnak, a módosabbak feltünő csekély fizetésért. Alapitója Kelemen Benjamin. Főfelügyeletet gyakorol e kórház mindennemü ügyei felett: Kovács János igazgató tanár.

II. A székelykeresztúri V. osztályu unitárius algymnasium.

Keletkezett 1794-ben a székelyföldi unitárius ekklézsiák és egyesek adományaiból. A tanitás 1796-ban vette kezdetét.

Az eddig használt faépület helyébe — szaporodván a tanulók száma és a tanitás benlakással lévén összekötve — 1820-ban, csakugyan közadakozás utján, egy 14 szobából álló emeletes kőépület épittetett. Ezt aztán 1833-ban, az emlitett alapból 3 szobával nagyitották. A gymnasium épülete és udvara abban az időben 1824·36 □ meter területet foglalt el.

1868 és 1869-ben az épület 9 szobával és 4 mellékhelyiséggel nagyittatott meg. Most az épület magában foglal 26 szobát és 4 mellékhelyiséget.

A szobákból 6 tanterem; 1 téli tornaterem, mely 118·68 □ meter terjedelmü; 3 könyvtári helyiség; 1 természettani s természetrajzi gyüjtemények és más taneszközök helyisége; 14 lakó szoba a növendékek 1 pedig az iskolafőnök részére. A szobák közül a legnagyobb 47·36 □ meter, a legkisebb 28·67 □ meter terjedelmü. A tantermek elég tágasak, világosak és a legujabb igények szerint vannak felszerelve.

1872-ben a gymnasium épülete végében vásároltatott gyümölcsfaiskolának 2341·38 □ meter kert és az udvar megnagyobbitására — ennek hosszában — 312·94 □ meter hely. Most a gymnasium épülete elfoglal 968·80 □ metert; az udvara pedig 1172·40 □ metert. Ezen vannak felállitva a nyári tornaszerek.

1876-ban az épület külső letakaritására és a belső berendezésére az angol unitáriusok 200 font sterlinget küldöttek.

A gymnasiumi könyvtár állott az 1879/80-ik isk. év végén 8907 darabból; az ifjusági könyvtár pedig 1392 darabból. Természetrajzi gyüjtemény 822 drb; természettani 116 drb; földrajzi 80 drb. Állattani s rajztáblák s mértani eszközök kellő mennyiségben. A pénzgyüjteményt teszi az uralkodók pénzeiből egy-egy s több példány is szent Istvántól maig.

A tanári, tanitói személyzet fizetését az unitárius vallás közönség közpénztára hordozza. A tanulók fizetnek fejenként 2 forint tan-, és 1 frt ágyhelydijt. Ez az épület conservalására, a tantermek fütése és világitására és a gyüjtemények gyarapitására s más ily nemü czélokra fordittatik. Az ezen dijakból bejövő csekély összegecske akárhányszor nem fedezi a szükségeket. Ilyenkor a hitrokonok áldozatkészsége vétetik igénybe.

Digitized by Google

A tanulók részére ösztöndij, illetőleg segélyalapot egyes buzgó alapitványozók tettek. Ez alapok kamataiból — ez idő szerint — évenkint kiosztatik 521 frt 68 kr. o. értékben. Ebből a legmagasabb ösztöndij 20 frt 34 krt, a legkisebb 1 frt o. é.

Beiratott az 1879/80-ik isk. évben az öt gymn. osztályba 130 tanuló.

A tanári, tanitói kar állott 9 személyből: 1 igazgató, 3 rendes tanár, 1 segédtanár, 2 köztanitó és 2 szaktanitóból.

A tanterv ugyanaz, a mi a kolozsvári főgymn. megfelelő osztályaiban. Tanitási órák d. e. 8—11, d. u. 2—5-ig.

Digitized by Google

V. Szakasz.

Emberbaráti és közmivelődési intézetek.

a) A siketnémák váczi kir. országos intézete.

Figyelemmel kisérve más cultur államok törekvéseit és intézkedéseit az emberbaráti intézetek feladatának mennél tökéletesebb megoldására vezető utak egyengetésére, s azon rendszabályok megalapitására, melyek által a siketnémák modern tanmódjának tökéletesbitésére, valamint a hallástól megfosztott szenvedő embertársaink nevelésének terjesztése legtágasabb körben foganatosittatnak; tekintetbe véve továbbá azt, hogy mig a Lajtán tul 15 intézetben 1122 siketnéma (656 fiu s 466 leány) részesül nevelésben s oktatásban, hazánkban csak két intézetben, t. i. Váczon s Budapesten, körülbelől 140 növendék képeztetik: nem szenved kétséget, miszerint nevezetesebb pénzáldozatoktól sem szabad visszariadnunk, hogy illő helyet foglalhassunk el a müveltség terén előhaladottabb országok sorában.

Ezen meggyőződés volt mérvadó ama intézkedések életbeléptetésénél is, melyek az 1874. év óta az országgyülés elé terjesztett jelentésekben felsorolvák, s arról tanuskodnak, hogy hét év lefolyása alatt a siketnémák váczi orsz. intézetében, annak szervezését, berendezését s a tanmód életrevalóságát illetőleg több történt, mint ezelőtt sok évtized alatt.

Mindamellett, különösen tekintettel azon elvekre és határozatokra, melyeket a siketnémák oktatásával foglalkozó szakférfiak nemzetközi congressusa Milanóban 1880. évi szeptember hó 6-tól—11-kéig tartott tanácskozmányai folytán megállapitott, ujabb időben ismét oly rendelkezések váltak szükségesekké, melyek által néhány még figyelmet érdemlő hiány a lehetőséghez képest elenyésztetett.

Hogy az intézet a modern tanmód követelményeinek megfeleljen, s elegendő tanerőkkel rendelkezzék, a 19,383/879. szám alatt kelt, s a nyolczadik jelentésben közzétett ministeri rendelet szabályai szerint tanképesitett Bogányi Gyula s Ulrich Géza tanárjelöltek az 1880. évi deczember

Digitized by Google

7-én 34,559. sz. a. kelt ministeri rendelettel egyenkint 600 frt fizetéssel — az elől nevezett rendes, az utóbbi számfeletti minőségben — az intézetben természetbeli lakással, esetleg 100 frt szálláspénz élvezetével, tanársegédekül kineveztettek.

Ennek következtében a 450 frt évi ösztöndíjjal és 50 frt évi lakpénzzel rendszeresitett két tanárjelölti állomás üresedésbe jövén, ezek betöltése az 1881. évi márczius hó 2-án 6317. szám alatt kelt ministeri rendelet szerint azon hozzáadással engedélyeztetett, hogy a siketnémák oktatására alkalmas uj tanerők kiképeztetése czéljából, a két tanárjelölti állomás — figyelemmel az e részben fennálló szabályokra — az 1881-ik évi május hó 30-án 14,152. számu ministeri rendelettel megállapitott pályázat folytán az intézeti igazgatósághoz érkező folyamodványoknak szabályszerü minősitvényi kimutatás s hármas kijelölés felterjesztése után megejtendő kinevezéssel, három év tartamára lészen betöltendő.

A „Budapesti Közlöny"-ben és a „Néptanitók Lapjá"-ban közzétett, valamint a budapesti állami elemi s polgári férfitanitóképezde igazgatójával megfelelő kihirdetés végett közölt pályázatnak feltételei közé többek között fölvétetett az is, miszerint kötelesek az ösztöndijt elnyerők az intézetben alkalmazott tanárgyakornokok számára készitett s az 1870. évi ápril hó 12-én 3896. szám alatt kelt ministeri rendelettel jóváhagyott utasitásban foglalt szabályoknak magukat alávetni s továbbá, hogy a pályázni kivánók oly nőtlen s okleveles elemi néptanitók legyenek, kik a magyar nyelvet, s azonkivül legalább is a német nyelvet tökéletesen birják.

Végül megjegyeztetett, hogy a házi ipar, vagy pedig az asztalosság, fafaragászat vagy más munka tanitásában képzettek előnyben részesülnek, és hogy a kinevezendő tanárgyakornokok két, a körülményekhez képest három év mulva, ha a siketnémák tanitására előirt tanképességi vizsgát jó sikerrel kiállják, üresedés esetére az intézetben nyerendnek alkalmazást, vagy pedig valamely állami népiskolánál rendszeresitett tanitói állomás betöltése alkalmával, hasonló képzettséggel biró pályázók fölött, előnyös figyelembevételben fognak részesittetni.

Ezen pályázati hirdetés folytán 12 folyamodvány érkezett az intézeti igazgatóhoz, kinek kijelölése alapján a 27,629/1881. szám alatt kelt ministeri rendelettel Scherer István és Együd Lajos okleveles néptanitók az intézethez ösztöndijas tanárgyakornokokká kineveztettek.

A női kézimunkák tanitására eddig irányzatul szolgált részletes tantervezet módositásának szüksége felmerülvén, ezen tervezet minden pontja alapos birálat alá vétetett, minek következtében az 1881. évi junius 12-én 11,436. szám alatt kelt ministeri rendelettel a következő uj tervezet állapittatott meg:

Digitized by Google

Tanterv

a siketnémák váczi magy. kir. intézetének nyolczosztályu leánytanodájában oktatandó kézimunkából.

I. osztály.

Kötés. 1. Kötés elemei, kezdés, sima szemek, czifra szemek, 6 mintából álló mintaszalagon szálbakötés, leesett szemek igazitása, fogyasztás, becsukás (14-es pamut) — 2. Gyermekharisnya kötése.

II. osztály.

Kötés, horgolás. 1. Egy pár gyermekharisnya, hat mintából álló kötött mintaszalag. — 2. A horgolás elemei, hat legkönnyebb a mintafokozatban.

III. osztály.

Kötés, horgolás, jegyzés, varrás.

1. A likacsoskötés elemei, négy likacsos minta-gyermekharisnya, likacsos széllel.

2. A hat mintafokozatban horgolt gyermekkabát.

3. A jegyzés elemei, durva ritka vásznon nehány betü.

4. Közönséges pamutvászonkendőn tanitandó a szegély-behajtás, szálbevarrás, szegés.

5. Az ügyesebbek megtanulják a szalmaszalagok fonását.

IV. osztály.

Jegyzés, varrás, hurkolás, foltozás.

1. A kötést és horgolást a növendékek a négy osztálytól felfelé a tanitónő felügyelete alatt, órán kivül gyakorolják. Készitenek horgolt gyermekfőkötőt és kabátot, horgolt s kötött csipkét stb.

2. A jegyzést a megelőző évben kezdett mintakendőn gyakorolják.

3. Varrott mintakendőt készitnek, melyen az öltések minden neme tanitandó. Az összevarrás és rászegésnél a vászon szétvágandó és ismét összeállitandó. Gomblyuk-kivarrás.

4. Egy 50 ctm. hosszu perkálcsikon tanulják a hurkolást és lyukvarrást.

5. A foltozást és beszövést tanulják fehér és szines szöveten, harisnyán, vásznon.

6. Az ügyesebbek szalmaszalagokat fonnak.

Digitized by Google

V. osztály.

Szabás, varrás, hurkolás, hálózás, foltozás.

1. A kötést és horgolást órán kivül gyakorolván, készitenek kötött gyermekfőkötőt és kabátot, horgolt női fejkötőt, gallért, gyermek-előkét stb.

2. Tanulják a hálózás elemeit kis mintákon.

3. Gyakorolják a fehérneműek varrását egyszerübb fehérneműdarabokon, mint párnahéj, kisgyermeking, egyszerü gyermekpendel, kötény stb. Ezek szabására elméleti útmutatást nyernek, s feldiszitésükre az eddig készitett hálózott, kötött és horgolt betétet, illetőleg csipkét felhasználják.

4. A foltozásban alkalomszerüleg gyakoroltatnak.

5. Az ügyesebbek sásból fonott kosarat, szalmakalapot, szalmaszéket készitenek.

VI. osztály.

Szabás, varrás, csomózás, fehérhimzés, hálózás, gépvarrás.

1. Hat darab hálózott és kivarrott minta.

2. Egyszerü szabásu női ingen, férfi ingen stb. gyakorolják a fehérneműek szabását, varrását.

3. Tanulják a felsőruhák szabásának elméletét s egyszerü szoknya és kabát varrásán és szabásán gyakorolják is.

4. Az ügyesebbek rojtcsomózást tanulnak.

5. Utmutatást nyernek a kézi munkalapokban előforduló ismeretesebb minták lemásolására.

6. Az egészségesek megtanulnak gépen varrni.

7. Az ügyesebbek a gyékény és szalmafonást gyakorolják.

VII. és VIII. osztály.

A 7. és 8. osztályban az eddig tanultakat ismétlik. Szabnak és varrnak mindenféle fehérnemü darabot, női felsőruhát; ezek varrásában, valamint a fehérhímzésben kiváló ügyességre kell szert tenniök. (Betühímzés.)

Az ügyesebbek és erősebbek a gépkötést is megtanulják, s a vessző és gyékényfonást gyakorolják. A finomabb díszitési munkákat is csak ezek tanulhatják.

Az intézetben 1881. évi junius hó 27-én tartott zárvizsgálathoz kiküldött ministeri biztosnak jelentéséből többek között kitünvén az is, miszerint némely növendékeknél a tanulmányokban tapasztalt csekély eredmény oka a gyenge képességben rejlik, a mennyiben a felvétel alkalmával a pályazók részére kiállitott bizonyitványok nem felelnek meg mindig a valóságnak, s igy történik, hogy kivált a magánalapitványi helyekre olyanok is

Digitized by Google

vétetnek fel növendékül, kik a kellő minősitvénynyel nem birnak: ezen visszás állapotnak lehető megszüntetése czéljából elrendeltetett, miszerint jövőre a siketnémanövendékek egészségi állapotáról s tehetségéről bemutatandó orvosi bizonyitványoknak, ha utólagosan nem tapasztaltatnának az igazságnak megfelelőknek, érvény nem fog tulajdonittatni s az ily bizonyitványokkal bemutatott növendékek, mint akár testi betegség, akár szellemi képtelenség miatt képezhetetlenek, habár helytelen bizonyitványok alapján felvétettek is, utólag az intézetből szülőikhez vagy gyámjaikhoz visszaküldendők. Ennélfogva az 1881. évi augusztus hó 25-én 23238. sz. a. kelt ministeri rendelettel utasittatott az intézeti igazgatóság, hogy minden felvett növendék szülőjét és gyámját eleve értesitse, miszerint a fölvétel csak azon feltétel alatt történik, hogy a növendék egészségi s képességi állapota olyannak találtatik, milyent a mellékelt bizonyitványok jeleznek.

Az 1880/1. tanév végével az intézeti növendékek létszáma a tanórákra bejárókkal együtt volt 98; és pedig 61 fiú s 37 leány, kik közül 77 róm. kath., 3 görög kath., 8 ev. helv. hitv., 6 ev. ágostai hitv., 4 izraelita.

Tanulmányait befejezte 17 növendék.

A finövendékek közül 5 betüszedő, 3 könyvkötő, 1 kosárkötő, 17 varga, 19 szabó, 1 kőfaragó volt; iparos foglalkozásra még nem találtatott alkalmazhatónak 15.

A leánynövendékek az ezen jelentésben közzétett tantervezet alapján foglalkoztak női kézimunkákkal, melyek a f. évben Budapesten megtartott női kézimunkakiállitásban, aranyéremmel lettek kitüntetve.

A növendékek egészségi állapota a lefolyt évben annyiban, hogy sulyos s ragályos betegségek nem fordultak elő, átalában kedvezőnek mondható. Gyermekeknél néha mutatkozó csekélyebb bajok, czélszerü orvosi kezelés s gondos ápolás mellett, gyorsan elmultak.

Kiváló sulyt fektetve a növendékek egészségi állapotának fenntartására, gondoskodni kellett azon növendékekről is, kik szegénységük miatt a nyári szünidőre sem képesek hazautazni, és igy az intézetnek nyárban is költséget okoznak egyfelől, s másfelől egészségökre is hátrányos befolyással van, ha legalább néhány hétig a vidéki levegőt nem élvezhetik. Ennél fogva az 1881. augusztus 25-én 23238. sz. a. kelt ministeri rendelet szerint az ily gyermekeknek utazási segélyben való részesitése kilátásban helyeztetvén, utasitatott az igazgatóság, miszerint minden tanév vége felé mutassa be az ilyen szegény növendékek névsorát, s e mellett tüntesse ki pontosan az ilyenek szülőinek vagyoni állapotát, lakását s azon segélyösszeg mennyiségét is, a mire szükségük lenne. Miután a segélyösszeg csak is a távozók tartási dijai terhére s illetőleg az ily módon eszközölhető megtakaritás fejében engedélyez-

Digitized by Google

hető, ennélfogva a segélyösszeg megállapitásánál a most jelzett körülmény figyelembe veendő.

Egészségi szempontból szükséges lévén az is, hogy a növendékek télen is hetenkint vagy kéthetenkint legalább egyszer megfürödhessenek, a fürdőkádak szaporitása is engedélyeztetett.

A siketnémák váczi kir. országos intézete alapvagyonának gyarapitására adományok s hagyományok czimén az 1880. évben 782 frt 75 kr. folyt be.

b) A vakok országos intézete Budapesten.

A vakok budapesti országos intézetében az 1880/1. tanév folyamán volt összesen 83 növendék; ezek között 81 alapitványt élvező és 2 bejáró tanuló.

Nemre nézve	
fiu	58
leány	25
Vallásra nézve volt közöttük:	
Római katholikus	53
Helvét hitv. evangelikus	10
Ágostai hitv. evangelikus	6
Görög keleti	3
Izraelita	11
Összesen	83

Kor és szellemi érettséghez képest a létező három osztályban következőleg oszoltak meg:

Az I-ső osztályban volt	25
a II-dik „ „	36
a III-dik „ „	22
Összesen	83

Énekoktatásban részt vett	72
Orgonázni tanult fiu	4
Hegedülni tanult:	
az I-ső hegedüosztályban fiu	22
a II-dik „ „	13
a III-dik „ „	15
Összesen	50

Gordonka és nagygordonon képeztetett fiu	4
Czimbalmon képeztetett fiu	1
Fuvolán „ „	1
Zenekari közremüködésre képesittetett fiu	22

Digitized by Google

Zongorázni tanult fiu 17
Zongorázni tanult leány 8
Összesen . 25

Guittarret tanult leány 2
Női kézmüvekben képeztetett leány 24
Kosárfonásban képeztetett fiu 33
Nádszékfonásban képeztetett fiu 20

Az év folyamán női kézmű készült, legtöbbnyire házi használatra . . . . . 302 darab
Kosár készült . . . . . 326 „
Nádszék befonatott . . . . . 20 „

Ezen évben is és pedig nagyobb mérvben mutatkoztak a szokott görvélyes bajok s betegségek, ugy hogy az orvos fölötte igénybe volt véve.

Évközben görvélyestüdővész folytán szülei háznál meghalt 2
Nagyfoku görvélybaj miatt hazavitetett . . . 5
Rosz magaviselet miatt elbocsáttatott 1

Az év végén maradt rendes növendék 73
Bejáró tanuló 2
tehát összesen . 75

A kilépett zenésznövendékek ugy mint eddigelé, a lefolyt tanévben is segélyeztettek az által, hogy részükre az intézettel szemben a Csillag-házban egy terem béreltetett, hol tanulmányaikat és összpróbáikat tartják, s Pischinger Alajos által hetenkénti 6 órában, az ujabb keletü zenedarabokra oktattattak. Ugyancsak közülök hatnak egyenként 10. összesen 60 frt segély lett ruházatra engedélyezve.

Az ország különböző helyein elhelyzett 4 vakleány havonkénti 2—3—4 forinttal segélyeztetett; ezek közül évközben elhalt Zólyommegyében 1, maradt segélyezve 3, és pedig Budapesten 1, havonkénti 4 forinttal; pestmegyei Dányon 1, havonkénti 3 forinttal; Komárommegyében Perbetén 1, havonkénti 2 forinttal.

A tanfolyam végén elbocsátottak közül kettőnek kosárfonószerszámok szereztettek be, egyénenként 15 frt erejéig, egy harmadiknak pedig, ki zongorahangolással is foglalkozik, 20 frt erejéig.

Az intézet épületén a lefolyt tanévben nagyobb mérvü javitások foganatositattak, a vizvezető csatornák részben kijavittattak, részben megujittattak, ezen kivül az udvaron lévő faszin uj keritést és uj tetőt nyert, s az udvarban szétfolyó esőviz levezetésére egy uj vizfogócsatorna készült, továbbá az épület udvari része egészen ujra vakoltatott és meszeltetett.

Digitized by Google

A vakok budapesti országos intézetében 1881. évi junius hó 23-án tartott zárvizsgálatra kiküldött ministeri biztos jelentése szerint — a vallás és erkölcstanból a növendékek, elkülönitve az illető hitoktatók részéről, már a vizsgálat előtt kikérdeztetvén — az olvasás, irás, földrajz, természetrajz, magyar nyelvtan, a magyarok történetéből, számtanból, zeneelméletből, továbbá az ének, orgonázás, zongorázásból és hegedülésből tartott vizsgálatok szép sikerrel folytak le; a zenekari előadásokban részt vett tanitványok szintén elég ügyességet és jó felfogást tanusitottak.

Soha ennyi közönség nem jelent meg a vizsgálaton és egy évben sem tapasztalt a ministeri biztos annyi érdeklődést az intézet iránt, mint ezen alkalommal.

Az intézet alapja javára hagyományok és adományok czimén az 1880. évben 2553 frt 89 kr. folyt be.

c) A balatonfüredi szeretetház.

1. Nevelő személyzet és növendékek.

a) Az anyaintézetben.

Az 1880/81 tanévben az igazgató és 3 családtanitó által 3 családban neveltetett, s a hat osztályu elemi- és a három osztályu felső-népiskolában oktattatott 61 növendék.

A növendékek közül nemzetiségre nézve: magyar 46, német 1, román 2, tót 12; vallásra nézve: róm. kath. 47, g. kath. 1, helv. hitv. 11, ág. hitv. 2. A 61 növendék 27 vármegyéből került az intézetbe.

b) A fiókintézetben.

(Felső nép- és vinczellér-iskola.)

Az igazgató és egy segédtanitó által oktattatott 3 osztályban 8 bentlakó s 18 a községből bejáró, összesen tehát 26 növendék, kik nemzetiségre nézve mind magyarok; vallásra nézve: róm. kath. 11, helv. hitv. 14, ág. hitv. 1.

A mi a kilépett növendékeket s azok elhelyezését illeti, megjegyzendő, hogy ez évben az anyaintézetből kihelyeztetett 4, és pedig 1 bányásziskolába, 1 molnár inasnak, 1 pintér inasnak, 1 pedig magával hozott epyleptikus betegsége miatt visszaadatott előbbi gondviselőjének. Ezek helyébe fölvétetett 4.

Digitized by Google

Viszont a fiókintézetből kilépett 3 növendék vinczelléri bizonyitványnyal.

A b.-füredi szeretetház fennállása óta 1880 végéig elbocsátott összesen 55 növendéket, kik közül, ez idő szerint, foglalkozásra nézve 6 okleveles tanitó, 7 vinczellér, 3 katona, 4 iparos segéd, 18 iparos inas, 2 kereskedő inas, 2 tanitóképző-intézeti növendék, 1 ipariskolai tanuló, 7 vinczellér-növendék, 5 bányásziskolai tanuló.

3. Az intézet vagyoni állapota.

I. Bevétel.

1. Készpénzben.

1879. évi pénztár maradvány . . .	476 frt 01 kr.
Növendékek tartásdijából	150 „ — „
Adakozásokból	326 „ 79 „
Kamatokból	550 „ 58 „
Haszonbérből	4 „ — „
A VII. áll. sorsjátékból utolsó összeg .	1519 „ — „
A fiókintézettől visszafizettetett . .	1056 „ — „
Eladott értékpapirokból	7222 „ 74 „
Visszafizetések	15 „ — „
Összesen .	11320 frt 12 kr.

2. Értékpapirokban.

1879. évi pénztármaradvány . . .	17319 frt 87 kr.
Kötelezvény	1250 „ — „
Összesen .	18569 frt 87 kr.

II. Kiadás.

1. Készpénzben.

Igazgató és tanitói fizetésekre . .	1791 frt 48 kr.
Háztartási költségekre	6554 „ 58 „
Tőkésittetett	1250 „ — „
Orvos fizetése	120 „ — „
Tűzbiztositás	100 „ 80 „
Haszonbér szántóföldekért	202 „ 08 „
Előleg a fiókintézetnek	747 „ 58 „
Napló szerinti kiadások	9 „ 69 „
Összesen	10776 frt 12 kr.

Digitized by Google

2. Értékpapirokban.

Kiadott értékpapir	7222 frt 74 kr.

III. Kiadást a bevételből levonva marad:

1. Készpénzben	544 frt — kr.
2. Értékpapirokban	11347 „ 13 „

Kimutatható érték.

1. Épületben — butor nélkül- és ingatlan birtokban	27009 frt 95 kr.
2. Butorokban s egyéb házi és konyha eszközökben	5209 „ 36 „
3. Gazdasági kézi-, igás eszközökben és gépekben	1347 „ 94 „
4. Tanszerekben és könyvtárban .	950 „ — „
5. Állatokban	894 „ — „
6. Terményekben	300 „ — „
7. Értékpapirokban	11347 „ 13 „
8. Készpénzben	544 „ — „
Összesen .	47602 frt 38 kr.

d) Országos szinitanoda.

Az országos szinitanoda igazgatása körül a lefolyt 1880/1. tanévben lényeges változások történtek.

Ugyanis miután az eddigi igazgató gróf Festetics Leo a tanoda vezetésétől visszalépett és ugyanekkor Szigeti József is aligazgatói állásáról lemondott volna, a tanoda ügyeinek vezetése ministeri biztosi minőségben Gömöry Oszkár keb. osztálytanácsosra bizatott, ki is ezen megbizatásához képest az intézetet 7 hónapon át igazgatta. Mig végre 1881. évi márczius hó 9-én 486. eln. szám alatt kelt ministeri rendelettel Mihálovich Ödön a szinészeti tanoda igazgatójául kineveztetetvén, a titkári és könyvtárnoki teendőkkel Dr. Váradi Antal tanár bizatott meg.

Az orsz. szinészeti tanoda igazgatóságának 1880. évi julius havában közzétett hirdetése következtében, az 1880/81. évi tanfolyamra jelentkezett 117 egyén, és pedig 50 a drámai s 67 az operai szakra. A drámához jelentkezettek közt volt 16 ifju és 34 leány; az operához 11 ifju és 56 leány.

Digitized by Google

Ezek közül, a tanári testület által szeptember 1-étől 3-áig tartott felvételi vizsgálatokon, képzésre alkalmatosnak találtatott 35, és pedig 20 (10 ifju és 10 leány) a drámai és 15 (5 ifju és 10 leány) az operai szakban.

Ezek a kihirdetett szabályok értelmében csak ideiglenesen, három havi próbaidőre vétettek fel s ennek elteltével közülök azok, kik haladást és általában képességet nem tanusitottak, a november hó végén tartott tanári értekezlet határozata folytán, a szabályok értelmében elbocsáttattak; ellenben időközben jelentkezettek közül nehányan alkalmasoknak találtatván és a később jelentkezés okát igazolván, felvétettek, s igy az 1880/1. évi tanfolyamra a drámai szakra 7 férfi s 8 leány, összesen 15; az operai szakra 3 férfi s 11 leány, összesen 14 s igy együttesen a drámai és operai szakra 29-en lettek az intézet növendékeiül véglegesen fölvéve.

A növendékek száma volt az 1880/1. tanév elején: a drámai szakban 14 férfi s 19 leány, összesen 33; az operai szakban 6 férfi s 38 leány, összesen 44, tehát együttvéve mindkét szakmabéli növendék 77; a zárvizsgálat előtt az intézetből eltávozott; 4 férfi és 11 leány, s igy az 1880/1 tanév végén a növendékek száma mindössze volt 62.

A tanoda növendékei részt vettek mint szereplők és néma személyek a nemzeti- és várszinházban 1880. évi junius hó 1-től 1881 évi május hó 31-kéig bezárólag (julius és augusztus szünetes hónapok kivételével), tehát 10 hónap alatt, összesen 232 előadásban, melyből 162 drámai és 70 operai előadás volt.

Ezen előadásokban 3381 közremüködőt szolgáltatott a tanoda a nemzeti szinháznak, és pedig :

a drámában :	233 férfi	szereplőt
„ „	91 nő	
„ „	1251 férfi	néma személyt,
„ „	828 nő	
az operában :	25 férfi	szereplőt
„ „	20 nő	
„ „	641 férfi	néma személyt.
„ „	298 nő	

E lefolyt évben, az eddigi szokás szerint a tanoda helyiségében a déli órákban tartott zártkörü előadások helyett, a budai várszinházban rendeztetett három esti és nyilt előadás, rendes belépti dij mellett.

Ezen három előadásnak összesitett tiszta jövedelme volt 216 frt. 90 kr., mely összegből 150 frt a tanoda pénztárának, 66 frt 90 kr. pedig a növendékek által alapitandó segély-egylet javára fordittatott.

Digitized by Google

e) Országos zeneakadémia.

Az orsz. zeneakadémia az 188⁰/₁-i tanév végével, fennállásának és működésének 6. évfolyamát, az 1879. év nyarán használatba vett sugáruti tágas helyiségben pedig két évi működését fejezte be, s ez idő alatt is az életbeléptetésekor alapszabályilag elébeszabott zongoraművészet s a zenészeti tudományos képzettséghez szükségelt különböző elméleti tanszakok keretében folytatta működését, melynek sikeres volta kellő beigazolásául szolgálhat ugy a minden évben jelentkezett és fölvett növendékek számának gyarapodása, valamint az intézetből — tanulmányaik bevégeztével — már eddig kilépett növendékek művészi állása és működési köre is, melyet immár a nyilvánosság terén elfoglalnak.

A zenészeti általános müveltség, minden országban első sorban az alapos s tudományos elméleti zenei képzettség s másod sorban a zongora mint legelterjedtebb világhangszernek magasabb izléssel, tökéletesebb technikával és irodalmának szélesebb ismeretével való kezelése s művelése képezvén: az orsz. zeneakadémia, nem állván, rendelkezésére a zeneművészet, más gyakorlati ágainak művelhetése is, működésének sulypontját a fentjelzett kettős irányra fekteté.

Az intézet fejlesztésére vonatkozó kérdésekben a zeneművészet terén működő szakférfiak és zeneértők véleménye mérvadó lévén, czélszerünek mutatkozott egy orsz. zeneakadémiai ideiglenes igazgató-tanácsnak létesitése, mely Dr. Schlauch Lőrincz szatmári püspök elnöklete alatt az 1880. évi deczember hó 8-án 1458/eln. sz. a. kelt min. rendelet folytán több tagból és a zeneakadémiai elnökön kivül, ezen intézet nehány tanárából megalakulván, működését a jóváhagyott ideiglenes utasitás értelmében megkezdette és folytatja.

Ezen utasitás szerint a tanácsban az előülés és a tanácskozmányok vezetése a minister által kinevezett elnököt, akadályoztatása esetén, a kinevezés sorrendje szerint, az elnök után első helyen megnevezett kültagot mint helyettest illeti.

A tanácsnál a minister által kinevezett tanárok egyike az előadói és jegyzői teendőket végzi.

A tanács föladatához tartozik javaslatokat tenni, a kezdeményezés és illetőleg az előzetes tanácskozás megejtése után a következő ügyekben:

a) az orsz. zeneakadémia alapszabályainak módositása vagy megváltoztatása tárgyában;

b) szervezési és esetleg uj tanszakosztályok felállitása iránti kérdésekben;

Digitized by Google

c) ő hozzá tartozik a tanári értekezleti jegyzőkönyvekben előforduló fontosabb elvi ügyek megbirálása;

d) oly kérdések tárgyalása, melyeket a minister a tanácshoz utasit;

e) tanpénz alóli felmentésre vonatkozó folyamodások tárgyalása; végre

f) valamely növendéknek az akadémiából való kizáratása fölött határozni.

Az a), b), c), d) és e) alatt felsorolt ügyekre nézve javaslatait ezen tanács jegyzőkönyvek, s a mennyiben szükséges, külön jelentések alakjában terjeszti a vallás és közoktatásügyi ministerhez, hogy azok alapján a szükséges intézkedések megtétethessenek.

A tanács elnökének teendőjéhez tartozik évnegyedenként, vagy szükség esetén többször is, a tagokat tanácskozásra egybehivni, a jegyzőkönyveket hitelesiteni, s azokat vagy a netaláni külön előterjesztéseket, a ministernek bemutatni.

A tanács kültagjainak tísztjéhez tartozik, a zeneakadémián a tanórák alatt az előadásokon időnkint megjelenni, és ez alkalommal tett észleleteiket a legközelebbi tanácsülésen előadni.

A tanácskozási jegyzőkönyvek ugy szerkesztendők, hogy azokban, a kisebbségben maradt tagok esetleges kivánságára, a különvélemények is kifejezést nyerjenek, szabadságában állván a tanács bármely tagjának külön véleményét irásban is a jegyzőkönyvhöz mellékelni.

Ügyrendjét a tanács maga állapitja meg.

Az orsz. zeneakadémiai elnök akadályoztatása esetére annak helyettesitése szükségessé válván, e czélra az 1881. évi május hó 12-én 9947. sz. alatt kelt ministeri rendelettel az orsz. zeneakadémiai elnök összes teendőivel, az őt az alapszabályok értelmében különben megillető hatáskörrel, orsz. zeneakadémiai alelnöki minőségben Végh János a zeneakadémiai igazgató tanács tagja bizatott meg.

A zeneakadémiai növendékek a lefolyt 1880/1 tanévben is a következő gyakorlati s elméleti tantárgyakban nyertek részint fokozatos, részint pedig befejező oktatást, u. m:

1. *a zongoramüvészetben;*

2. *az elméleti összhangzattanban;*

3. *az alkalmazott összhangzattan, dallamtan, kisebb műformák ismeretében és az egyszerü ellenpontozatban;*

4. *a kettős ellenpontozat, az ellenpontozatos műformák és a fuga-tanban;*

5. *a kettős fuga, a nagyobb müformák és a hangszerelés tudományában;*

6. *a zenetörténelemben* Palestrina korszakától kezdve egészen a legujabb korig;

Digitized by Google

7. *a zenészeti széptanban*; s végre

8. *az elméleti s gyakorlati magyar zenészetben.*

Az 1. alatt jelzett zongoraművészet oktatása, Liszt Ferencz és Erkel Ferencz vezetése mellett a zongorairodalomnak minden, ugy régibb klassikus, mint ujabb irányu válfajaira terjedt ki.

Liszt Ferencz oktatásában 16 nő s 7 fi, összesen 23 növendék; Erkel Ferencz oktatásában pedig 20 nő és 5 fi, összesen 29 növendék részesült.

Ugyancsak az 1. alatt jelzett zongorakimüvelési osztályokban Erkel Gyula és Gobbi Henrik tanárok vezetése mellett, 19 nő és 5 fi, összesen 24 növendék nyert oktatást.

A 2. alattiban az *összhangzattanban* Ábrányi K. Erkel Gyula és Nikolics S. tanárok vezetése mellett, négy külön osztályra osztva: 27 nő és 7 fi, öszszesen 34 hallgató;

A 3. alatti tantárgyakban Ábrányi K. Erkel Gyula, Nikolics S. és Volkmann Róbert tanárok vezetése mellett, 5 külön osztályban: 21 nő és 6 fi, összesen 27 hallgató;

A 4. alatti tantárgyakban Ábrányi K. Nikolics S. és Volkmann S. tanárok vezetése mellett, 3 külön osztályban 4 nő és 2 fi, összesen 6 hallgató;

Az 5. alatti tantárgyakban Volkmann Róbert és Nikolics S. tanárok vezetése mellett, 2 külön osztályban 4 nő és 5 fi, összesen 9 hallgató;

A 6. és 7. alatti tantárgyakban Ábrányi K. tanár vezetése mellett, 4 külön osztályban 7 nő és 2 fi, összesen 9 hallgató volt; s végre:

A 8. alatti *elméleti s gyakorlati magyar zenészeti tanszak*, mely ez évfolyamban is arra fekteté törekvésének sulypontját, hogy a magyar dal-, szó- és hangszeres zene speciális sajátságainak feltüntetése mellett, minden irányu magyar szerzemények által a nemzeti érzületet fejlessze, a nyilvános gyakorlati előadás terén pedig a magyar zeneirodalom kiválóbb termékeit megismertesse és terjessze, Erkel Ferencz és Ábrányi Kornél tanárok vezetése mellett négy külön osztályban 11 nő s 7 fi, összesen 18 hallgató volt, kik közől 4 fi és 4 nő hallgató, az ez évi nyilvános vizsgálat és a zárelőadások alkalmával előadott szerzeményeik által igazolták be e téreni képességüket.

Az 1880/1 akad. tanévben a fölvett növendékek száma a következő volt:

Az előző 1879/80 évből átjött	22 fi és 41 nő	
összesen .	63.	
Ujonnan fölvétetett	15 fi és 25 nő	
összesen .	40.	

Digitized by Google

A lefolyt tanév kezdetén tehát volt az akadémiának összesen 103 növendéke.

Az ez évi nyilvános vizsgálatok befejezése előtt az akadémia köréből kilépett 5 fi és 12 nő, összesen 17.

A zeneakadémia növendékei a lefolyt tanév alatt a fennebb elősorolt tantárgyakból összesen 2470 tanórában részesültek.

A lefolyt tanév alatt, 4 nyilvános zenészeti reggélyben s az év végén egy magyar s egy zenekari zárelőadásban mutatta be kiválóbb növendékeinek ugy gyakorlati előadásait, mint minden válfaju nagyobb keretü szerzeményeit is.

Ezen kivül a zene minden nemében és ágában való önképző felolvasások, kamarai zenei előadások és a rendes tagok megbirált dolgozatainak előadása czéljából az 1880. év végén megalakult orsz. zeneakadémiai önképzőkör működése is hozzájárult a növendékek zeneszerzési tehetségeinek és gyakorlati előadásának fejlesztéséhez, a menyiben ezen önképző-kör, alapszabályainak az 1881. évi április hó 11-ik 17065. sz. alatt kelt belügyminisiterirendelettel történt jóváhagyása után, szem előtt tartva a kitüzött czélt. a zeneakademia helyiségében hetenkint zártkörü kamarai zeneelőadásokat s ezenkivül még egy nyilvános előadást is rendezett.

Az ily irányban működő zeneakademiai önképző-kör, a czélnak megfelelő s helyes idő és erőmegosztás által, hivatva van idővel a zeneakademia működésében üdvös szerepet játszani.

f) Országos mintarajztanoda és rajztanárképezde, valamint az ezzel kapcsolatos iparművészeti szakiskola.

Az 1880—81-i tanév eredménye, a mi a növendékek által kifejtett szorgalmat, munkakedvet és az ezekkel arányban elért sikerek összegét illeti, a normalis tanévekéhez méltón sorakozik.

Az egyes szakosztályokban folyt oktatás menetét és eredményét az alább következőkben részletezzük :

I. Az ornamentika és iparművészeti rajzolás osztálya.

Ennek előkészületi osztályában a növendékek főleg domboru főszmintákról gyakorolták a másoló rajzolást, és pedig az előadási módok különféle nemeire való tekintetből irón és szén, ecset és toll segélyével. E fokon a szemmérték gyakorlása és a kézi ügyesség fejlesztése képezik az oktatás czélját.

Az első szakosztályban egész tárgyak rajzolása következett. de már az ékitményes részletidomok és a stylkülönbségek összehasonlitó tanulmányozása mellett. A példák többnyire az olasz renaissanceból vétettek. mely az intézet mintatárában legjobban van képviselve.

Digitized by Google

A kezdő növendékeket előbb Werdenstetter segédtanár, majd Rauscher szakosztálybeli rendes tanár vezette. A nyári félév kezdetével néhány haladottabb tanuló már résztvehetett a 2-ik tanfolyam behatóbb styltanulmányaiban.

A második tanfolyambeli növendékek a görög stylforma elemeit tárgyaló néhány lap rajzolása után, ugyanezen elvek alkalmazása mellett, egyszerűbb ékítményes feladatok önálló tervezését kisérlették meg. A tehetségesebbek átmehettek a renaissance-idomok tanulmányára, s ezek alkalmazására könnyebb feladatok körül például, adott síkok ékitésére, szalag- és szegélydíszek tervezésére stb.

A III-ik szakosztálybeli növendékek folytatták a renaissance-styl irányban való tervezgetéseket, de különös tekintettel a szinezésre. Majd a középkori síkdiszitmények tanulmányára, különösen a szövészet köréből valókra tért át az oktatás; egyuttal a természetadta idomok stylizálására s e tanulmányok alkalmazása mellett, önálló feladatok megoldására terjeszkedve ki, a kisérletek állottak szőnyegmustrák tervezgetéséből, alap- és szegélydiszszel, szöglet és középékitménynyel; nagyobb mérvekben tervezett párkányszerü sgraffito rajzokból s. t. b.

Tanulságosnak bizonyult ugyanazon rajztervezetnek többféle szinváltozatban előállitása.

A III-ad évi tanfolyam növendékei a nyári félév alatt domboru kivitelre szánt tervezeteket is készitettek, melyek közül többeket a szobrászati szakosztályban agyagból mintáztak. E tanulmányok folyamában a szaktanárnak gondja volt arra is, hogy az intézeti könyvtárnak idevágó szakmunkáit a tanulókkal megismertesse, oly czélból, hogy az azokban foglalt ornamentalis anyagnak javát vázlatkönyveikbe másolgatva, utóbbi használatra bizonyos mérvü formakészletet gyüjtsenek. Az értelmesebb növendékeknek jó része ezt csakugyan nagy buzgósággal gyakorolta, s a szabad vázolgatásban elismerésre méltó ügyességet szerzett.

Figyelmet érdemlő körülményként e helyen felemlittetik az is, hogy a magyar államvasutak igazgatóságának a sugárut végén fölépült palotájának szokatlanul nagy terjedelmü sgraffito-diszitményeinél, melyek a lefolyt nyári szünidők alatt Rauscher Lajos szaktanár tervezete szerint s felügyelete mellett készültekkel, az intézet több növendéke, ugy a kartonok kirajzolása, mint a diszitményeknek a külfalakon végrehajtása körül, igen jelentékeny módon és sikerrel müködött közre.

II. Az épitészeti rajz szakosztálya.

A kezdők (2-od éves növendékek) a tanterv értelmében ez évben is az antik (ó-görög és római) épitészetből meritett példák nyomán rajzoltak,

Digitized by Google

különös tekintettel arra, hogy a remekkori épületek szerkezetét, azok részleteinek és tagozatainak beható magyarázata utján, külön jelentőségük szerint megismervén, a stylkülönbségek szempontjából egymással és a renaissancekori műemlékekkel párhuzamosan és összehasonlitva tanulmányozhassák.

Az idevágó rajzokat eleintén szabatos körvonalokban, utóbb a világitás szokásszerü föltevése mellett árnyékolva, sőt a világosságnak és árnyéknak mértanilag pontosan megállapitott fokozataival is gyakorolták.

A tanfolyam látogatóinak viszonylag nagy száma miatt a kitüzött tanczélt csak ugynevezett tömegestanitás utján, a szaktanár által nagy méretekben készitett fali ábrák és lapminták segélyével lehetett megközeliteni.

A szorgalmasabb növendékek időnként külön feladatokat is kaptak, valamint a 3-ik évfolyambeliek is, kik a látszattani (perspectiva) előadásokat, mint kötelezett tantárgyat, szorgalmasan látogatva, az épitészeti rajzolást ezen szempontból is gyakorolták.

E tanfolyamban egyes részleteket s épületek alkatrészeit többféle látszattani szerkesztési mód alkalmazásával ábrázoltak, ugy a régibb mértani eljárás szerint, mint az ujabb szabad szerkesztés (perspective libre), vagyis a képsíkon való közvetlen ábrázolás modorában.

Az ó-keresztény és középkori jelesebb műemlékek közül válogatott részletek, fényképi motivumok szabad feldolgozásával előállitott épitészeti látképek, tükröződési problemák megoldása stb., valamint a műszaki rajzolás többféle módjának gyakorlása egészitették ki az épitészeti szakosztály külön tanulmányait, mely tanágban, különösen az utolsó tanfolyambeli III-ad osztályuak, illetőleg, a mennyiben ismereteik kibővitése czéljából tanfolyamukat egy évvel önként megtoldták, 4-ed évesek, elismerésre méltó tevékenység mellett, dicséretes sikert arattak.

III. Az alaki (figuralis) rajz és festészeti szakosztály.

A rajztanuló, kivált művészeti szakiskolákban, hol domboru mintákról, nagy szobrok és élő alakok nyomán foly a szakoktatás, mint tudva van, többszörte tágabb tért igényel foglalkozásához, mint a tudományos iskolák növendéke a hallgató teremben, hol egy-egy padban 8-10-12 növendék is kényelmesen elfér egymás mellett.

A dolog természetéből folyó ezen nagyobb térszükséglethez s az intézet növendékeinek számához képest, kik mindannyian résztvesznek ez oktatásban, csakhamar szüknek bizonyultak a tanépület termei, melyek a figuralis rajz és festészet számára fenntartvák, noha ezek foglalják el az

Digitized by Google

épületnek nagyobb részét, t. i. az egész 1-ső emeletét, s még két földszinti helyiségét.

Az oktatás egyébiránt a figuralis rajz és festészeti szakosztály valamennyi évfolyamában a lefolyt tanév alatt is programmszerüen s viszonylag kielégitő sikerrel folyt.

Az előkészületi osztálybeli, vagyis kezdő növendékek elé, előkészültségük fokához képest, minél előbb domboru minták állittatnak; a felsőbb osztályokban a növendékek fokozatos menetben a mellszobrok s az élő fejminta rajzolására térnek át, majd egész szobrok és egészalaku élőminták rajzolásával, utóbb festésével foglalkoznak. A rajzolás hol szénnel, hol irónnal, a festés kezdetben „en grisaille“ szürke modorban, utóbb szinesen, olajfestékkel gyakoroltatik.

Ezen szakosztálybeli oktatást ez idő szerint két szaktanár u. m. Székely Bertalan és Greguss János látja el, jövőre azonban a föntjelzett okoknál fogva szüksége mutatkozik ugy a tanszemélyzet, mint a tanhelyiségek szaporitásának.

Üdvös hatásunak bizonyult a figuralis rajzolás tanágára a szemléleti távlattannak már az előkészületi osztályba kötelezőleg történt behozatala, mely a növendékek formaérzékét mértani alapon fejleszti, s az ábrázolás szabatosságának, az önbirálat fölébresztése és kalauzolása mellett, biztosabb támpontokat nyujt. A felsőbb osztályokban, illetőleg évfolyamokban viszont a festészeti boncztan (mely Székely Bertalan tanár előadásai fonalán ez intézetben a szokottnál nagyobb mérvben tárgyaltatik) szolgál a rajzolás művésziebb irányának előmozditására. A boncztani tanulmányokkal kapcsolatban a haladottabb növendékek a művészet szerkezettanában is nyernek útmutatást, habár nem kötelező tanfolyam alakjában, s tevékenységük ez irányban külön compositio-feladatok kitüzése s kisebb mérvü pályadijak által is fokoztatik.

Ez eljárásnak, a lefolyt tanév alatt, aránylag nagyobb sikere mutatkozott a nőosztály tehetségesebb tagjainál, mint a fiosztályokban, melyeknek leghaladottabb növendékei, t. i. az abituriens rajztanárjelöltek, a rendes tantárgyakon kivül a képesitő vizsgálatra való készülődéssel is el voltak foglalva.

IV. A szobrászati szakosztály.

Intézetünk körében sem az épitészeti, sem a szobrászati szakosztálynak nem az a rendeltetése, hogy e szakmákban önálló művészeket, tehát épitészeket vagy szobrászokat képezzen. Ily magasra tüzött czélnak megközelitése csak széles alapon szervezett teljes képzőművészeti akademiának lehetne feladata. Mindkét testvérmüvészet oktatásának az országos minta-

Digitized by Google

rajztanoda és rajztanárképezde keretében csak az a szerényebb, de magában véve igen fontos hivatása van, hogy a növendékeknek formaérzékét belterjesebben fejlessze, művészeti felfogását és látkörét nemesbitse és tágitsa, s hogy azok a nevezett művészeteknek elemiebb fokon, mindazonáltal alapos utmutatás mellett való gyakorlása közben, a körükbe vágó régibb és ujabb műremekek idomgazdagsága és felülmulhatlan harmoniájába, komolyabb tanulmányok segélye mellett, mélyebb bepillantást s több oldalu tájékozást nyerjenek.

Ily szempontból az intézet kezdettől fogva kötelezővé tette rajztanárjelölt növendékei számára mind az épitészeti rajzolás, mind a mintázásnak valamennyi tanfolyamon keresztül gyakorlását, a festésznövendékeknek pedig melegen ajánlotta e szakmák egyidejü mivelését, azon meggyőződésből indulva ki, hogy ezen két segédművészettel való behatóbb megismerkedés a festészre nézve ép oly szükséges, mint a rajztanárjelöltre nézve, kinek e tárgyakból szerzett ismereteit, az állami tanárvizsgálatnál, igazolnia is kell.

Hogy az intézet tantervének ilynemü megállapitásával mindjárt keletkezésétől fogva helyes nyomon járt, bizonyitja az e tekintetben elért sikereken kivül a külföld, nevezetesen Francziaország legujabb példája, hol a képzőművészeti közoktatás terén tapasztalható mozgalmak közepette ugyanezt az eszmét a legszerencsésebb reform gyanánt üdvözlik, melytől képzőművészetüknek hova-tovább teljes ujjászületését reménylik.

Képzőművészeti szemléjük, a *„L'anné artistique“* 1880—81-i évfolyamának a hivatalos intézkedésekre vonatkozó részében ugyanis dicsérőleg emeli ki a párisi École des beaux arts, tehát az állami központi képzőművészeti akademia körében fölmerült uj tanitási elveket, illetőleg terveket, és pedig e könyv 32-ik lapján, a következő szavakban: „Les questions d'enseignement sur lesquelles M. Paul Dubois (szobrász, az École d. b. arts jelen igazgatója) avait appelé l'attention l'an passé ont été soumises au conseil superieur de l'École, qui en a approuvé l'excellent esprit. Voici en quels termes M. Turquel (Le sous-sécrétaire d'État au ministère des beaux arts) a parlé de ces reformes réclamées par l'honorable directeur, dans le discours quil a prononcé à la séance de la distribution des prix, le 28. novembre 1880. (Journal officiel du 29. novembre 1880.)

„Une preuve de l'esprit progressif qui dirige cette école vient de m'être donnée par une vote récent du conseil supérieur. Dans sa dernière sèance, le conseil a voté l'introduction à l'école de l'enseignement *simultané* et *obligatoire* des arts: *l'architecture, la sculpture et la peinture.* C'est plus qu'un progrès, c'est un développement nouveau et considérable dans l'énseignement

Digitized by Google

de l'école. Désormais, tout élève devra joindre à l'étude de l'art vers lequel il sera appelé par une vocation particulière des connaissances suffisantes des deux autres. Ainsi l'enseignement s'élargira et avec lui s'élargiront les vues de ceux qui le recevront; des aptitudes nouvelles seront développées chez nos jeunes artistes, et nous pourrons voir renaitre les jours ou des grands artistes, dont les noms sont dans toutes les mémoires, embrassaint dans leurs féconde activité le domaine entier des beaux-arts. Comme eux, nos artistes modernes pourront imprimer à leurs oeuvres cette unité qui leurs manque trop souvent et qui donne scule aux oeuvres de l'art la beauté veritable et la veritable grandeur."

Igaz, ez idáig csak tervezet, teszi hozzá a „L'anné artistique" szerkesztője, csupán az elvet szavazhattuk meg, a szervezést ezentul kellend előkésziteni, de legközelebb kötetünkben bizonyára lesz alkalmunk már az első eredményekről is szólani.

Ezen elvek üdvös és czélszerü voltáról — a mennyiben az orsz. mintarajztanoda szükebb keretében alkalmazást találhattak — az intézeti tanárok már a gyakorlatból rég meg vannak győződve.

Az intézet czéljához képest nyujtott mintázási oktatás a lefolyt tanévben is tantervszerüleg és az egyes osztályok szerint a következő mérvben folyt.

Az előkészületi osztály növendékei az anyaggal és mintázó eszközökkel megismertetvén, egyszerü ékitményes mintákkal kezdik tanulmányaikat, és pedig, nehogy az uj tanág számos nehézségeivel egyszerre kelljen megküzdeniök, domboru minták azonos nagyságu másolatainak készitésével.

Ugyanily mintáknak megváltoztatott méretekben, tehát nagyitva vagy kisebbitve utánzása már fejlettebb képességet tételez fel, s azért csak az 1-ső szakosztályban gyakoroltatik kisebb-nagyobb sikerrel. A 2-ik és 3-ik szakosztályban már lapminták és fényképekről mintáznak a növendékek, adott méretekben és pedig ékitményes és alaki (figuralis) tárgyakat, fejeket és szoborrészleteket; az ügyesebbek, különösen az utolsó tanfolyambeliek közül, a lefolyt tanévben is önálló feltalálásu iparművészeti tárgyakat mintáztak, vagy figuralis compositiók kidomboritásában tettek kisebb-nagyobb sikerü kisérleteket.

Ezen tanulmányokra, a többi tantárgyak nagy száma mellett, minden egyes osztály növendékeinek hetenként csak 4—4 óra jut; de nehány vendéglátogatón kivül részt vett bennök az intézet összes ifjuságának nagyobb része, még a nők is, örvendetes buzgósággal, ugy hogy a felmutatható eredmény is kielégitőnek mondható. Egynémely növendékben az ily természetü gyakorlatok közben fölébred a hivatás érzete is. Két tavalyi növendék jelenleg Bécsben és Münhenben folytatja, mint állami

Digitized by Google

ösztöndijas szobrásznövendék, és pedig biztató sikerrel szaktanulmányait, melyeket az országos mintarajztanodában kezdett volt s mind jobban megszeretett.

V. Mértani tárgyak.

A) *Szemléleti látszattan.*

A tudományos alapon tárgyalt látszattan megértésének előföltétele az elemi és ábrázoló mértanban való jártasság. Ez utóbbi tanok tehát a dolog természetéből folyó fokozatban az intézet előkészitő I. és II. szakosztályában, a látszattan csak a III. és utolsó tanfolyamában tanittatnak. A mértani tantárgyaknak ez a természetes sorrendje, mindamellett hátrányosnak bizonyult a szabadkézi, nevezetesen az alaki (figuralis) és az ékitményes rajzolás szakmájában elérhető eredményekre. A növendékek nagyobb része ugyanis, kik általában látszattani ismeretek nélkül lépnek a tanodába, nem lévén tisztában az emberi fej és test különböző idomainak mértani alapfogalmaival, a plastikai mintával szemben rendszerint tévesen alkalmazták a világosságot, s elhibázták a síkok és vonalak rövidüléseinek jellemző visszaadását. Szóval a látszattani ismeretek hiánya miatt a fejek és ékitmények rajzán is soká megérzett a kellő szabatosság hiánya. Itt tehát szüksége mutatkozott egy oly elemi tanfolyam berendezésének, a melyben már a kezdő növendék és pedig nagyobb mérvben készitett mértani testekről való rajzolási gyakorlatok folyamában, a távlattan és árnytan főbb elveivel, népszerü fejtegetések utján, mielőbb megismerkedjék. Ezen kisérletek igen jó sikerüeknek bizonyultak két év előtt, s azóta kötelezőkké tétettek a rendes növendékekre nézve, kik a tanfolyammal párhuzamosan, és pedig az előkészitő osztályban az elemi, az I-sö szakosztályban az ábrázoló mértant is hallgatják. Ezen szemléleti perspectivikus cursus tartására önzetlenül vállalkozott Werdenstetter Szilárd, az ékitményes rajz segédtanára (okleveles középt. rajztanár), ki a nevezett két osztályban hetenkint 4 órán keresztül gyakorolja a növendékeket, azonfölül e tanfolyam számára igen gyakorlati szerkezetü és czélszerü mintákat is készitett, melyek folytonos gyarapitásán fáradozik. Az első féléven át e tanfolyam az ugynevezett tömegestanitás jellegével birt. Megelőző magyarázat után a körbe ültetett növendékek (kiki a maga látszattani szempontjából) lerajzolták a központba helyzett mértani testet vagy ilyenekből összeállitott csoportokat. A nyári félév kezdetével át lehetett térni a forgási testekre, melyek rajzolásánál nem csak a szabatos körrajzra, hanem az árny és fény pontos meghatározására is kiváló figyelem fordittatott. A vendéglátogatók csekélyebb buzgóságot tanusitottak e tanfolyam látogatásában, mely pedig jelentékeny támogatására szolgált a művészibb jellegü szakmák oktatásának, s azért jövőre a nők osztályában is rendes tantárgyat fog képezni.

Digitized by Google

B) *Elemi mértan.*

E tantárgy előadásaiban részt vett az előkészületi s az I-ső szakosztály. Hetenkint 3 órán előadás és 4 órán keresztül rajzgyakorlatok tartattak. Szaktanár: Pórszász József mérnök (egyuttal a VI. kerületi állami főreáltanoda rendes tanára).

I. Síkmértan. Bevezetés és általános előfogalmak. Egyenes vonalak és szögek metrikus és fekvési viszonylatai; a párhuzamos vonalak elmélete. Az egyenes vonalu idomok meghatározása, összeillősége, hasonlósága és terület meghatározása. Az egyenes vonalak arányossága. A görbe vonalak elmélete és szerkesztése, különösen a kör- és a kupmetszetek.

II. Az idomok projectivitása, különösen a collineatio és az affinitas. Harmonikus, polarikus és potentialis viszonylatok. Constructiv feladatok és a mértan alkalmazása méréseknél.

Idő rövidsége miatt a lefolyt tanévben a görbe vonalok fejtegetésének befejezése és a stereometria elmaradt, mely mulasztást a jövő tanévben részint a rendes, részint pedig külön órák alatt kellend pótolni.

C) *Ábrázoló mértan.*

I. Tanfolyam. Orthogonalis vetülettan. Hetenkint 3 óra előadás és 4 óráig rajzgyakorlatok.

Ezen előadásokban a tantervnek megfelelőleg résztvett az I-ső szakosztály. Tárgyát képezte a stereometria azon tételeinek fejtegetése, melyek az ábrázoló mértanban alkalmazást nyernek.

Bevezetés és előfogalmak. A pont, az egyenes és a sik ábrázolása. Pontok, egyenesek és sikok relativ fekvésére vonatkozó constructiv feladatok, nevezetesen: távolságok, pontok, szögek és metszések meghatározása. Lapos (sik) idomok és szögletes testek. Görbe vonalok és görbe lapok, nevezetesen a másod rendü vonalok, egyenes vonalu lapok (Regelflächen) és a görbe vonalu lapokból (Curvenflächen) a forgási lapok. Ide vonatkozó constructiv feladatok.

II. tanfolyam. Klinogonalis vetülettan és az árnytan. Hetenkint 2 óra előadás és 4 órán át rajzgyakorlatok.

Ezen tárgy előadásain résztvesz a II. szakosztály.

A klinogonalis axonometria elmélete és alkalmazása. Az árnyéktan elmélete és alkalmazása különféle tárgyak saját és vetett árnyékának meghatározására; a megvilágitás intensitása. Középponti megvilágitás.

Digitized by Google

D) *Mértani módszertan.*

Hetenként 1 óra előadás.

Ezen előadásokat hallgatni tartoznak a III. szakosztály rajztanár-jelölt növendékei. Tárgyaltatott azon tananyag módszeres kezelése, mely a középtanoda négy alsó osztályában a mértanból tanitandó.

És ugyan:

Planimetria. A pont és az egyenes vonal. Két egyenes vonal fekvése és nagysága. A egyenes mérése. Az egyenesek alapmiveletei. A szög és a kör, szögek alapmiveletei. A párhuzamos vonalak. A három, négy és sok-szögek általános tálajdonságai, összeillősége és hasonlósága; szabályos idomok. A kör legfontosabb tulajdonságai. Az idomok területmeghatározása. A kör mérése. Az ellypsis megismertetése.

Stereometria.

Bevezetés. A sík. Két egyenes vonal. Az egyenes és a sík; az egyenes szöge a síkkal. Két sík; a lapszög. Három sík; a trieder és a testszög. Négy és több sík; a nyitott és zárt polyederek, különösen a szabályos testszögek s testek, a hasábok és gulák. A testek összeillősége, hasonlósága, felülete és köbtartalma.

Gömbölyü testek, különösen a henger, kúp és a gömb; e testek összeillősége, hasonlósága; felület és térfogat-meghatározás.

E) *Látszattan.*
(Perspectiva.)

Hetenkint 2 órai előadás és rajzgyakorlatok.

Ezen tanfolyamban a III-ad éves növendékek vesznek részt, miután az előző két osztályban az ábrázoló mértant, még előbb pedig az előkészületi osztályban, az elemi mértant hallgatták volna.

Ezen tanfolyam, melyben a távlattannak nem csak elmélete, hanem az elméleti tételeknek a képzőművész szükségeihez mért gyakorlati alkalmazása is bővebb keretben tanittatik, szorosan csatlakozik amaz épitészeti rajz- és szerkesztési tanulmányokhoz, melyekről már az épitészeti rajzolás szakosztályáról szóló szakaszban röviden megemlékezés történt. Mindkét tanfolyamnak Schulek Frigyes épitész, mint rendes szaktanár a vezetője.

VI. Műtörténelem.

Dr. Henszlmann Imre egyetemi ny. r. tanár a művészet történelméből való előadásait, az egyetemi tanács engedélyéből két év óta az országos mintarajztanoda helyiségeiben tartja, minthogy hallgatóinak tulnyomó többségét idáig ezen intézet növendékei képezik, kik a műtörténelmet három éven át rendes tantárgyul hallgatni kötelesek.

Digitized by Google

Az 1880—81. tanévben a szaktanár az antikművészet történelmét a remekkori festészet tárgyalásával befejezvén, áttért a középkor festészetére, a mennyiben a flamand és német iskolák azon alapulnak. Tárgyalta tehát a régibb kölni, prágai és nürnbergi iskolát, ezek után a van Eyckek s ezek tanitványai és kortársai életét és működését. Innen át ment Schongauerhez és a felső rajnai iskolához, továbbá Dürerhez és az általa alapitott ujabb nürnbergi iskolához; végül az augsburgi és sváb iskolához, különösen ifjabb Holbein János működéséhez Svajczban és Angliában. A tanfolyamot a szász iskola és annak feje: idősb Kranach Lukács jellemzésével fejezte be.

Előadásaiban a szaktanár a különböző korszakok polgári és politikai életének a művészetre gyakorolt befolyását röviden kifejtette és magyarázatai közben felhasználta s bemutatta a tananyagára vonatkozó mindazon eredeti műveket, másolatokat és különösen metszvényeket, melyek a nemzeti képtárban, a m. nemzeti muzeumban és saját gyüjteményében találtattak.

A lefolyt tanévben volt két rendes és 34 rendkivüli hallgatója, az utóbbiak mind a mintarajztanoda növendékei.

Ugy a téli, mint a nyári félév végével a műtörténelemből, valamint minden egyéb elméleti tantárgyból colloquiumok tartatnak, melyek eredménye a tanbizonyitványokba jegyzendő osztályzatok alapjául szolgálnak.

VII. Fametszészet.

(*Xylographia.*)

A fametszészeti szakosztály nem ugyan szervesen kiegészitő része az országos mintarajztanodának, de azzal ez idő szerint tényleg összefügg. Tanműhelye az intézet tanépületében van elhelyezve, s növendékei az intézet által nyujtott rajzoktatásban is résztvesznek. Az 1880—81-iki tanévben 5 növendéke volt e szakosztálynak, 3 első éves és 2 másodéves, Morelli Gusztáv szaktanitó vezetése alatt.

Az első éveseknél, kik rendszerint minden szakszerü előkészület nélkül lépnek az intézetbe, kezdetben lassu a haladás. Mert időbe kerül, mig a vésők és eszközök használatával megbarátkoznak, s szemük az eröltető, aprózó munkához hozzászokik. Az oktatás egyenes párhuzamos vonalok metszésével kezdődik, azután áttér keresztbemetsző vonalok, egyszerü körrajzokból alkotott ékitmények, utóbb árnyékhatással előállitandó idomok metszésére, mely gyakorlatok közben a növendék hovatovább a véső és szerszám készlet minden darabjának használati módjával megismerkedik. Sulyt kell fektetni arra, hogy a növendék a rajzban jelzett minden pontot és vonalat szabatosan metsze ki, s a rajzrészletek lágyságát, s a hol kell keménységét a metszett vonalok megfelelő árnyalatában visszaadni képes legyen, ugy

Digitized by Google

hogy később a fára fényképezett vagy festett képet is, önálló oly eljárással, a hol t. i. ő maga lesz a megfelelő vonás teremtője, hűségesen és érzéssel tudja előállitani. A kezdők rendesen egyszerűbb, de mintaszerü fametszetek másolgató metszésével foglalkoznak. A haladottabb növendékek complicáltabb hatásu metszvények és rajzok után dolgoznak, és sorban megismerkednek a fametszészet régibb és ujabb termékeivel és modorával, a figuralis, ékitményes, épitészeti, tájrajzolási és iparművészeti szakmából válogatott minták nyomán, melyeket utóbb maguk rajzolnak fára s abból ki is metszik. Két siketnéma növendéke is volt e szakosztálynak a mult tanév alatt. Az egyik szembajba esvén, hónapokig szünetelni volt kénytelen. A másik, ki a siketnémák bécsi intézetében kellő oktatásban részesült s előzetesen már 3 évig foglalkozott is a fametszészettel, csak a nyári félév folyamában kisérletképen vétetett föl, s rövid idő alatt oly szép haladást tanusitott, hogy jövőre rendes tanulóúl lesz befogadható; noha a vele való érintkezés, szerencsétlen helyzetéből folyó sok nehézséggel jár. E szakosztály növendékei naponkint 8 órát töltenek az intézetben, mely munkaidőből két óra a rajzban való gyakorlásra fordittatik. Kivánatosnak mutatkozik, habár idáig a helyszüke nem engedi, hogy hetenként több óráig az ékitmény rajzolásában is résztvegyenek. Megjegyzendő, hogy a fametszészeti szakosztálynak nehány régibb növendéke, az intézetből való kilépése után külföldön, nevezetesen Párisban, jól jövedelmező foglalkozást nyert.

Az intézet látogatási viszonyait a következő adatok tüntetik elé;

A magyar kir. országos mintarajztanodát és rajztanárképezdét az 1880—81-iki tanév alatt, és ugyan: a téli félév folyamában . 100 } növendék
a nyári félév folyamában . . . . . 94 } látogatta.

Ezek közül:	az 1880/1-iki tanév téli felében,	nyári felében
Előkészületi osztályba járt	15	14
I-ső szakosztályba járt	11	11
II-ik „ „	20	20
III-ik „ „	20	19
Vendéglátogató volt	21	18
Nőtanuló volt	8	8
Fametsző volt	5	4
Összesen :	100	94
Kimaradt	2	8

Digitized by Google

Hivatásuk szerint volt:

Rajztanár és rajztanitójelölt	56
Művésznövendék	22
Müiparos	9
Vegyes foglalkozásu	5
Nő	8
Növendékek összege	100

Előzetes tanulmányaikat illetőleg az orsz. mintarajztanoda lépés is előtt

Főiskolát látogatott	10
Főgymnasiumot vagy főreálisk. végezett	20
Tanitóképezdét végezett	5
Alsóbb osztályokba járt	55
Összesen	100

Korukat illetőleg a növendékek 16 és 28 év között váltakoztak. Évi 300 forinttal segélyzett állami rajztanárjelölt volt közöttük 13.

Az előbbi tanév végével, tanfolyamuk bevégezte után kilépett rajztanárjelöltek helyébe az 1880. évi augustus hó 21-én 23,208. szám alatt kelt ministeri rendelet szerint állami rajztanárjelölt-ösztöndíjal nyertek: Nagy Lázár, Seemann Kálmán, Hunyady László és Raidl Sándor.

Azonfelül 160 frtos állam segélyben részesült Schimkó József III-ad éves rajztanárjelölt, és 80 frtos segélyben Kovács József az előkészületi osztály növendéke.

Az intézet három jelesebb növendékének, kik az 1880—81-i tanév végével a rajztanári vizsgálatot letették, 1881. junius hó 3-án 15,026. sz. a. kelt min. rendelettel fejenként 300 frtnyi ösztöndíj engedélyeztett oly czélból, hogy a vallásalap költségén felállitott és Kratzman Ede üvegfestő vezetésére bizott üvegfestészeti műteremben az üvegfestészet műszaki eljárásait tanulmányozzák. Végre a „Trefort“ nevet viselő festészeti ösztöndíjalapitvány, az 1881. évi január 31-én 32,063/880. sz. a. kelt m. rendelettel Schnier Bertalan országos mintarajztanodai végzett növendéknek adományoztatott 3 év tartamára oly czélból, hogy további kiképeztetését valamely külföldi akademián eszközölhesse.

A tandij fizetésének kötelezettsége alól, szük körülményeik és tanusitott szorgalomnak alapján:

a téli félév alatt	17 növendék
a nyári félév alatt	22 növendék

mentetett föl a tanártestület javaslatára.

Az egész 1880-81-i tanév alatt tandij fejében befolyt 525 forint.

A tanév végével tartott zárünnepély alkalmával az egyes tanszakokban kitüntetett szorgalom és haladás elismeréséül évenként engedélyezett

Digitized by Google

ezüstjutalomdijak összegéből, első rendü (50-50 frt) jutalomban részesültek, és ugyan az összes tantárgyakból tanusitott szorgalom és haladás elismeréseül :

Balló Ede és Hollós (azelőtt Hoffmann) Károly másod rendü (fejen-20-20 frtos) jutalmakat nyertek ;

Huszár (azelőtt Hausszer) Frigyes, Reimlinger Gyula, Fajth István és Nagy Lázár.

Harmad rendü jutalmakat nyertek, egyes tantárgyakban tanusitott jó igyekezet és haladás elismeréséül : Jantyik Mátyás, Stollman Andor, Faragó (azelőtt Faylhauer) Lajos, Gaál József, Schwertner Zsigmond, Kocsis József, Hunyady László és Lányi Ernő.

Évi kiállitás az 1880—81-i tanév végével nem tartatott. Tekintettel t. i. arra, hogy a tanév folyamában készült müvek kiállitása rendszerint az intézet összes helyiségeit elfoglalja, s hogy az évi kiállitás ideje viszont az év végével megtartandó tanárvizsgálatok idejével összeesik, melyek szintén igénybe veszik a tantermek nagy részét; tekintettel továbbá arra, hogy a kiállitás és a tanképesitő vizsgálatoknak külön egymásután megtartása, a kiállitás előkészületeivel együtt igen sok időt, a tanév utolsó hónapját, teljesen elvonná a tanitás elől, az igazgatóság indokolt kérelme folytán az 1881. évi márczius 8-án 6160. sz. alatt kelt min. rendelettel megengedtetett, hogy a külföldi szakiskolák példája nyomán, az országos mintarajztanoda növendékei müveinek kiállitása is csak minden második évben rendeztessék, ennélfogva az iskolának legközelebbi mükiállitása az 1881—82-i tanév végével, két tanév eredményének együttes feltüntetése mellett fog, megtartatni.

Az intézetbeli ifjuság között fennálló társaskör a lefolyt tanév alatt is folytatta szerény munkálkodását. Részint művészeti feladatra, részint irásbeli dolgozatra összesen 9 pályázatot hirdetett, melyre 31 pályamü adatott be; a kitüzött dijak, két eset kivételével kiadhatók voltak. Felolvasást kettőt s a növendékek által a nyári szünidők alatt készitett rajz és festészeti tanulmányokból a tanév elején az egyik tanteremben kiállitást rendezett, mely több tekintetben érdekesnek volt mondható. Az ifjusági kör külön kis helyiségében kézi könyvtárt szerez be, illustrált lapokat járat, a tanárok előadásait kéziratból autographikus uton sokszorositja a növendékek számára, minden tanév végével pedig rajzolt „Emléklapot“ ad ki. A társaskör vagyona ez idő szerint 426 frt 98 kr.-ból álló. Tagjainak, s egyáltalában az intézet növendékeinek, az országos képzőművészeti társulat az idén

Digitized by Google

is kedveskedett 100-100 ingyen belépti jegygyel, a műcsarnokban rendezett minden egyes műkiállításhoz.

Az intézet évi javadalmazása a lefolyt tanév alatt örvendetesen gyarapodott. Ugyanis az igazgató jelentésében az intézetnek az utolsó évek alatt felszaporodott szükségleteit felsorolván, azok fedezésére az intézet javadalmazásának az 1881-i évtől számitólag fölemelése, a törvényhozás utján kieszközöltetett.

Az országos mintarajztanoda javadalmának törvényhozásilag történt ezen fölemelése következtében az 1881. évi január hó 21. 31649. sz. a kelt min. rendelettel: Huszár Adolf szobrászati tanár részére 1000 frt. rendes fizetésen felül, lakbér czimén még 300 forint engedélyeztetett; Pórszász József segédtanárnak eddigi 700 frt évi tiszteletdija pedig 800 frtra felemeltetett;

Werdenstetter Szilárd segédtanárnak eddigi 600 frt fizetése 800 frtra emeltetvén, 200 frt lakpénzzel megtoldatott;

Greguss János rendkivüli tanár pedig az intézeti könyvtár, metszet és fényképgyüjtemény szakszerü rendezése és gondozásaért 300 frt évi tiszteletdijban részesült.

Az igazgató s 4 tanár az 1881. évben részint első, részint második 5-öd éves pótléknak élvezetébe lép.

Utazási költségekre s rendkivüli szolgálatok jutalmazására évi 600 frt az intézet költségvetésébe fölvétetett. Az intézet dologi kiadásainak fedezetére előirányzott többlet szintén rég érzett szükséget pótolt.

Az iskola könyvtára, metszet és fényképgyüjteménye a fennérintett intézkedés folytán már is szakok szerint rendezve s a könyvek és müvek nagyobb részt kötve van, s a könyvtárnoki teendőkkel megbizott tanár jelenleg a katalogusnak nyomatás alá rendezésével foglalkozik. Magának a könyvtárnak és az iskola mintagyüjteményének ez évi gyarapodása a rendelkezésre állott dotatió mérve szerint eszközöltetett, melynek részletes kimutatása az intézet által évenként fölterjesztett számadásban foglaltatik. A föszmintatár, különösen a bécsi csász. kir. iparmüvészeti muzeum ujabb öntvényeivel gyarapodott. a használat alatt gyérülő mintakészlet különben magában az iskolában, a becsesebb minták többszörös ujra öntése által lőn kiegészitve. Egyes adományok által is gazdagodott a könyvtár. Igy nevezetesen Simor János esztergomi bibornok érsek ő eminentiája az esztergomi műkincsekről kiadott díszmunkának egy példányával kegyeskedett az intézetről megemlékezni. Kisebb szakmunkákkal maga a vallás- és közoktatási ministerium.

A művészeti tanügy érdekében két kiküldetés szüksége merült fel. Az 1881. év tavaszán az igazgató javaslata alapján az intézet tanári karából Székely Bertalan küldetett ki Bécsbe, az ottani rajztanképesitési vizsgálatok

Digitized by Google

körüli eljárások s átlagos eredmények tanulmányozására. Az 1881. évi 172. igazg. sz. a. Székely Bertalannak ezen kiküldetésről bemutatott jelentéséből, a viszonyok elfogulatlan összevetése folyamán kiderült, hogy a nehézségek, melyeket a rajztanárképzés és képesítés körül több év során itthon észleltünk, hason terjedelemben túl a Lajthán is tapasztaltatnak; s hogy az eredmények, a viszonyainkkal megférő okszerü szigor alkalmazása mellett, kedvezőbbeknek mondhatók minálunk, mint oda át a monarchia másik felében. A másik tanügyi kiküldetésben a mintarajztanodai igazgató részesült, kinek a müncheni műintézetek ujabb szervezetének és fejlődésének tanulmányozása jutott feladatául s ezen utját a nyári szünidők alatt tette meg.

Az 1880/1-i tanév végével megtartott rajztanári és rajztanitói képesitő vizsgálatokra összesen 24 jelölt jelentkezett és ugyan:

a) már alkalmazásban levő rajztanár vagy rajztanitó 1
b) intézeti volt és végzett növendék 23

Összesen . 24

Ezek közül:

Az 1880/81-iki tanév végével megejtett képesitő vizsgálatok alkalmával:	Alkalmazott rajztanár és rajztanitó	Intézetbeli végzett növendék	Összesen
Középtanodai képességet nyert	—	7	7
és alsóbb fokú polgári iskolai	—	5	5
Egy évre visszautasittatott	—	8	8
Két évre visszautasittatott	—	1	1
Vizsgálatra nem bocsáttatott	—	—	—
Visszalépett	1	2	3
Összesen . . .	1	23	24

A magyar királyi iparművészeti szakiskola Budapesten.

Ezen, egyrészt az országos mintarajztanodával, másrészt az országos iparművészeti muzeummal szerves kapcsolatban levő, s egy műfaragászati tanműhelylyel összekötött iparművészeti szakiskola 1880. november hó 14-én a két testvériskola ifjusága és díszes közönség jelenlétében ünnepélyesen nyittatott meg.

Digitized by Google

Célja és rendeltetése az uj intézménynek:

a) szakszerü elméleti és gyakorlati kiképzésben részesiteni oly ifjakat, a kik (a butoriparra való különös tekintettel) a műfaragászat szakmájának szentelik magukat;

b) az oly iparos segédeknek, kik a műasztalosság vagy ezzel rokon ipar terén már régebben gyakorlatilag foglalkoznak, alkalmat nyujtani arra, hogy a nélkülözhetlen szakismereteikben mutatkozó hézagokat kipótolhassák, s a műízlésnek magasabb fokára emelkedjenek.

Az intézet e szerint feloszlik:

1. egy műfaragászati szakiskolára, melynek növendékei egész idejüket a szakmájukban való kiképzésre forditják s egyuttal az előkészitő, illetőleg továbbképző tanfolyamot rendesen látogatni tartoznak.

2. az előkészitő, illetőleg továbbképző tanfolyamra, melyben az oktatás hetenkint három félnapon át délután 2 órától esti 6—7 óráig foly, s mindazon tantárgyakra terjeszkedik ki, melyek a művészibb jellegü, de különösen a fa és butoriparral rokon iparágak nélkülözhetlen előismeretei gyanánt tekintendők.

E tanfolyamnak egyelőre főbb tantárgyai:

1. Elemi és ábrázoló mértan.
2. Ékitményes és műszaki rajzolás
3. Mintázás.
4. Épitészeti és iparművészeti styltan.
5. Szemléltető távlattan.

A műfaragászati (gyakorlati) tanfolyam 3 évre, az előkészitő illetőleg továbbképző tanfolyam egyelőre két évre terveztetett.

Az oktatás mindkét tanfolyamban teljesen ingyenes.

Jó tehetségü oly iparos segédek vagy növendékek, kiknek a tanfolyamok rendes látogatása megbirhatlan anyagi áldozatot okozna, az erre kirendelt javadalmazás erejéig, némi támogatásban is részesülnek.

A műfaragászati tanfolyamra fölvétetnek oly növendékek, kik 14. kórévüket már betöltötték, a népiskolának legalább 4 osztályát elvégezték, a rajzban vagy mintázásban némi előismerettel birnak s szülőik vagy gyámjaik engedélyével jelentkeznek a fölvételre.

Az előkészitő vagy továbbképző rajz és elméleti tanfolyamra fölvétetnek oly fiatal iparosok és iparos segédek, a kik igazolni képesek, hogy a a tanfolyam rendes látogatására kellő készültséggel és idővel rendelkeznek.

Ennyiből állott az első tanév kezdetén ez uj szakiskola programmja. A külső keret, a tanágak száma, terjedelme, szóval az iskolai szabályzatnak részletesebb megállapitása előtt, czélszerünek látszott legalább az első tanév tájékoztató tapasztalatait és eredményeit bevárni.

Digitized by Google

Az uj iparművészeti tanoda keletkezésénél fölemlitendő, hogy az a vallás- és közoktatási ministerium kezdeménye folytán és a jelennél szélesebb alapon tervezve állittatott fel, oly módon, t. i. hogy ez idő szerint csupán a művésziebb irányu faipar iskolaszerü támogatására szolgáló műfaragászati tanműhely és elméleti tanfolyamok léptek életbe, de melyekhez hovatovább a keramikai, műdíszitményes, nemesfémipari s egyéb tanfolyamok és tanműhelyek fognak sorakozni, és a rendelkezhető javadalmakhoz képest észszerü egymásutánban felállittatni.

Ezen szakiskolába az 1880/1-i tanév első felében 19 növendék iratkozott be; közülök redes műfaragászati növendék 8; a továbbképző elméleti tanfolyamra a téli hónapok alatt szünetelő kőművessegéd 5, és egyes tantárgyak mivelésére mint vendéglátogató 6; összesen 19 növendék.

Ezek közül állami segélydijban (havonként 12-24 forintjával) részesültek ötön.

Mindnyájan pedig ingyen kapták a rajzolásra és mintázásra szükséges szereket és eszközöket.

A tanszemélyzet Keleti Gusztáv igazgatósága mellett egyelőre négy tagból áll, a kik részint az országos mintarajztanoda tanártestületéből, részint a m. kir. iparművészeti muzeum szakférfiai közül neveztetettek ki. Névszerint: Rauscher Lajos épitésztanár: az épitészeti rajz és styltanra: Schickedancz Albert épitész, az iparművészeti muzeum titkára: az ékitményes rajzra; Werdenstetten Szilárd tanár: a mértani szakokra és szemléltető távlattanra és Muderlak Lajos szobrász: a műfaragás és mintázás tanitására.

Ezen tanintézet a budapesti sugáruton 79. sz. a. az országos mintarajztanoda és műcsarnok tőszomszédjában a m. kir. zeneakademia bérházának földszinti helyiségeiben van ideiglen elhelyezve, hol három tágasabb tanteremmel és több kisebb (légszesz és vizvezetékkel ellátott) helyiséggel rendelkezik, a mai kor szinvonalán álló fölszereléssel bir, s a kezdethez képest, a legjobb tan- és segédeszközökkel elég bőven el van látva. Az 1880/81-i tanévre országgyülésileg megszavazott költségvetése 9,700 frt volt, melyből a személyes járandóságokra és ösztöndijakra 3,700 frt, dologi kiadásokra és első berendezési költségekre 6000 frt esett.

Növendékek ösztöndijaira és segélyezéseire fordittatott 1220 frt. És ugyan az országos mintarajztanoda javadalmából Sanek Samu műfaragászati növendék külön engedélylyel megtartá évi 300 frt ösztöndiját. Az iparművészeti tanoda javadalmából havi 24 frtos segélydijban részesült, az első félév alatt: Farkas Ede, Scheffer Nándor, Tóth András, Jávorszki György; havi 12 frtos segélyben pedig Szabó Sándor. A 2. félév

Digitized by Google

kezdetével Farkas Ede s Szabó Sándor kilépvén, helyettük a megüresedett ösztöndij élvezetébe léptek: Riva József és Trebitscher Antal, kik a téli félév alatt szorgalmuk és haladásuk által kitünvén, a tanári testület részéről e kedvezményre érdemeseknek itéltettek és javaslatba hozattak. A téli félév alatt az intézet által nyujtott oktatás naponkint 8 órára, a nyári félév alatt pedig 9 órára, s igy a szombatot és vasárnapot mint szünnapokat leszámitva, hetenként 45 tanórára terjedt, melyből:

Mintázásra és faragásra esett hetenként	24	óra
Épitészeti és műszaki rajzra „	4	„
Ékitményes rajzra „	6	„
Elemi mértanra „	1	„
Ábrázoló mértanra „	1	„
Szemléltető távlattanra „	2	„
Szabadgyakorlatokra „	7	„
Összesen .	45	óra

A nyári félév kezdetével kilépett nehány növendék helyét azonnal uj növendékek foglalták el, sőt többet, a kik a felvételt szorgalmazták, hely szüke miatt nem lehetett befogadni.

A mintázás és faragásból szerzett némi előzetes szakkészültséggel alig egy-két növendék lépett az intézetbe. Kettőnek kivételével a mintázást mindnyájával a legelemiebb gyakorlatokkal kellett megkezdeni. A műfaragás tanitását a haladottabb növendékekkel csak a nyári félév kezdetével lehetett megindítani. A hiányokból egyébiránt hovatovább a növendékek buzgósága és teljes elismerésre érdemes szorgalma sokat pótolt, és az év végeig teljesen kielégitő eredményekre vezetett, melyek néhány mintázási pályázat jó sikerében nyilvánultak, valamint abban is, hogy egy az intézetnél rokoko stylban megrendelt nagy faragott képkeretet a szaktanitó vezérlő felügyelete mellett ugyan, de anyagi közremunkálása nélkül, a megbizó megelégedésére lehetett elkésziteni.

Az előkészültség csekély mérve a többi tantárgyakban is lassitotta az előmenetelt. Nagy nehézségekbe ütközött a mértani és távlattani oktatás, ugy az épitészeti rajzolásnak is a kellő kerekvágásba hozatala. Mindazonáltal a növendékek haladása ezen tantárgyakban is kielégitőnek mondható. Szükségesnek mutatkozott azonban az alaki (figuralis) rajzolásnak a tantervbe való fölvétele, mely ezen első tanév tervezetében takarékossági szempontból mellőztetett, de jövőre ezen tantárgy oktatásáról is mulhatlanul gondoskodni kellend.

Digitized by Google

g) A magyar nemzeti muzeum.

A magyar nemzeti muzeum fejlődéséről, melyben a nagy közönség hazafias buzgóságának s áldozatkész érdeklődésének oly nagy része van, mint ezt azon körülmény igazolja, hogy a gyüjtemények gyarapodása általában véve legnagyobb részt az intézet pártfogóinak ajándékaiból ered, a következők nyujtanak tájékozást.

Könyvtár. A mi jelesen a könyvtárt illeti, abban a nyomtatványi szak szerzeményeinek leltározása tovább folytattatott, s különösen a hirlapi osztályban betűrend és évszám szerint a lefolyt évben ideiglenesen 576 féle hírlap 3407 kötetben állittatott fel.

A levéltári osztály rendezése, illetőleg a katalogusok készitése ez évben is, csak kisebb mértékben haladhatott előre, minthogy a könyvtári csekély személyzet a folyó ügyekkel elfoglalva levén, az oklevelek kivonatolása, a katalogusok elkészitése nagyobb mérvben nem volt eszközölhető; mindazonáltal a czéhszabályok, szabadalmak és kiváltságok tömege, nemcsak rendeztetett, hanem azok használata is a szakjegyzék által teljesen lehetővé tétetett. Ezen felül felállittatott évrendi sorozatban a mult évi oklevéltári szaporulat anyaga is. A muzeum ezen évben is két oklevéltár letéteményezése által szaporodott, t. i. örök időkre letétképen adta át a gróf Forgách-család abaujmegyei Alsó-Kemenczén őrzött s történelmi szempontból igen érdekesnek mondható nagybecsü levéltárát; továbbá Máriássy Ferencz és Miklós átengedték a Szepesmegyében Markusfalván őrzött szintén igen becses levéltárt. Ezen levéltárak szintén felállittattak és évrendben illető helyeikre beosztattak.

Eltekintve azonban az örök letéteményektől, a könyvtár gyüjteményei örvendetesen gyarapodtak azon ajándékok által is, melyekkel buzgó hazafiak az oklevélgyüjteményt tulajdoni joguk átengedése mellett gazdagitották.

Kellő figyelembe véve a könyvtárnak azon feladatát, hogy az magyar nemzeti szempontból lehetőleg összegyűjtse a könyvészet körében mindazt, mi a régi nyomdászat magyar nyelvü termékeire vonatkozik, a tiszti személyzet figyelemmel kisérte a bel- és külföldi könyvészeti szaklajstromokat, minek eredményeül a könyvtár vétel által hét, részben másodlat, részben unicum gyanánt feltüntethető régi magyar nyomtatvány birtokába jutott.

Nevezetesen ez ideig, mint unicumok szerepelnek:

1. A Boldogságos Szűz az halállal tusakodók annya. Melyet elsőben deákul kibocsájtott az Jézus társaságában lévő P. Nádasy János. Most pedig megöregbétvén magyarul fordított ugyanazon Jézus társaságban lévő P. Jázbrinyi Tamás. Nagyszombat 1658.

2. Szent Erzsébet asszony élete.

Digitized by Google

3. Utitárs. Azaz Reggel és Estve és egyébb üdőkben gyakorlandó imádságok.

4. Az nagy Calvinus Jánosnak hiszek egy Istene. Nagyszombat 1609. Egy keresztyén Prédicátortól. S. T. D. P. P.

5. Az Cassai ismeretes tanitóhoz Alvinczi Péter uramhoz Iratot öt szép levél. Nyomatott G. S. P. G. V. T. A. MDC. IX.

6. Imádságos könyv. Nagyszombat 1701. (Pázmán munkái) s végre:

7. Az öt Szabad király városoknak felső Magyar országban, Cassának, Lőcsének, Bártfának, Eperjesnek és Szibinnek keresztyéni tudományról és hitről való vallástétele. Cassán 1634; ezen nyomtatványnak még csak egy példánya létezik a British Muzeumban.

A kéziratgyüjtemény szaporodása a lefolyt évben 100 darabot tesz. Ebből 30 darab ajándék, és 70 darab vásárolt, melyek között tartalomra nézve is érdekesek és fontosak találhatók.

A könyvtári anyag összes szaporodása a lefolyt évben 17,343 darabot tesz. E számból a nyomtatványokra 3624 darab (vétel utján 722, ajándékképen 235, köteles példányul 2667), a kéziratokra — mint előbb emlittetett — 100 darab, oklevelek, levelek, percsomók, rajzokra 13,619 darab, melyekből 12,424 ajándék — esik.

A könyvtári forgalom következőkből tünik elő: az olvasók száma 21475 volt, kik 41371 nyomtatványt, 2045 kéziratot és 8950 oklevelet használtak.

Az érem- és régiségtári osztály éremgyüjteménye az 1880. évben ajándékozás folytán 1889, vétel utján 401, összesen tehát 2290 darabbal gyarapodott, mely számban 22 arany, 1536 ezüst, 699 egyéb fémből való érem s 33 papirpénz foglaltatik. Érem- és régiségtári osztály.

A növedékben különösen felemlitendők két római kori bronz érem, egyik Carinus- és Numerianusé, másika Alexander Severus tiszteletére Hyatheira város által veretett fémer. Az érmek sorozatában némely hiányokat két leletből lehetett pótolni. Az egyik, állitólag csanádmegyei leletet, mely macedon pénzek durva utánzait foglalta magában, Hornyik János főjegyző közvetitésével Kecskemétről nyerte a muzeum. A másik Szathmár-Németiről származik, mely azért is figyelmet érdemel, minthogy hazánk éjszakkeleti vidékén a leletek annál feltünőbbek, minél régiebbek az érmek. Ezen lelet darabjai pedig, az Alexander Severus-denárt kivéve, a Krisztus előtti század elejéig értek fel, lefelé azonban egy sem ért Augustus idejéig. A leletben volt hét ezüst érem, melyek római denárok barbar utánzásai.

Doboczky Ignácz, egy jelentékenyebb római éremsorozatból a muzeumban hiányzó példányoknak kiválasztását engedte meg.

A magyar érmek osztályában a hiányok kiegészitésére három lelet:

Digitized by Google

a budapesti egyetemtéri, egy borsodmegyei, melyet Tatai Béla, miskolczi ügyvéd, és azon lelet szolgált, melyet Pécsről ifjabb Horváth Antal küldött be.

A herczeg Montenuovo-féle nevezetes gyüjteményből, mely eladásra került, a muzeum csak tizenhat darabot szerezhetett meg, köztük II. Ulászló egy másfél tallérnyi Thurso feliratu darabját, Bernhardt Behem 1525. évi széles duplatallérját, II. Ferdinand 1637. évi nagybányai tallérját, mely tallérokból a muzeum még nem birt, továbbá a német renaissance egy előkelő művészének ritkaszépségü emlékérmét, V. Károly és huga Mária királynénk arczképével. Megemlitendő még Becker Károly hires medailleur és hirhedt éremhamisitó egy ezüst érme Viczay Mihály gróf arczképével, kinek tiszteletére öt ezüstérmet készitett. A muzeum eddig csak négygyel birt, most az utolsót, az ötödiket is megszerezte. Nagybecsü szerzeménye a muzeumnak Bakács Tamás fémere, a legszebb az ismertek közt, melyet Erdődy Sándor gróf a Montenuovo-gyüjteményből megszerezvén, a muzeummak kevésbbé jó példányért cserébe engedett át.

A nem magyar középkori és modern éremszererzemények között figyelmet érdemel a nyitramegyei csapori lelet, mely a bécsi fillérek gyüjteményét szaporitotta.

Jelentékeny ajándékkal gazdagitotta az éremsorozatokat József főherczeg ő fensége, a muzeum állandó magas pártfogója, ki 46 darab ezüst és bronz érmet engedett át a lelhelyre vonatkozó adatok pontos feljegyzése mellett.

A magyar földtani társulat az 1878. évi párisi világkiállitáson kiérdemelt nagy jutalomérmét, s a maltai lovagrend az ujból felállitása alkalmára vert bronzérmet küldte be.

Az őskori régiséggyüjteményben a gyarapodás 1105 darabot tesz. Köztük 229 arany, 4 ezüst, 14 réz, 568 bronz, a többi kő, agyag s csontból való.

Az őskori leletekben két igen érdekes emlitendő fel első sorban. A 14 bronz kardból álló podheringi lelet, melyet gróf Schönborn Ervin, és a sarlókból, vésükből, kardokból, lándzsacsucsokból álló veszprémmegyei csabai leletet, melyet gróf Welsersheimb Zeno ajándékozott a muzeumnak.

Az antik emlékek gyüjteménye majd kivétel nélkül helyi érdekü régiségekkel — számra 406-tal — gyarapodott. Igen fontos volt az intézetre nézve az aquincumi amphitheatrum felásatása, de az ennek folytán napfényre jutott tárgyak az 1881. évi növedékben szerepelnek. Az aquincumi ásatásoktól eltekintve, legfontosb a budai török-utczai és a felcsúti két sirlelet, melyek érintetlenül kerültek napfényre, mi ritkaság. A budai sarcophagon felirat nincs. A csontváz mellett vas kés aranyos markolattal,

Digitized by Google

arany csatt, ezüst tányér, tálcza, kanál, üvegedények, egy mázos korsó, egy kis szobrocska, mely gondolkodásba merült öreg embert ábrázol, találtattak

A felcsúti sír kőlapokból s téglákból volt épitve. A benne talált tárgyak közt legfontosabb egy ékszerszekrényke fából, bronzpléhhel bevonva, domboru alakokkal. A szekrényke a negyedik század első feléből való.

Aquincumból származik egy Telesphorus-fej, melyet még a jelen század ötödik tizedében találtak Ó-Budán, s melyet a muzeumi ügyeknek akkori előadója a helytartóságnál, lovag Tandler József, megemlékezvén a nemzeti muzeumról, ajándékba küldött.

Ezen gyüjtemény Schwerer János pancsovai vámfelügyelő, Marossy János buzgó gyüjtők és mások ajándékaiból is tetemesen gyarapodott.

A népvándorláskori emlékek gyüjteménye összesen 1376 tárgygyal — melyekből 5 arany, 19 ezüst, 201 bronz, 165 vas, s a többi agyag s egyéb — szaporodott.

Az ezen gyüjtemény gyarapodása tekintetéből fontosb leletek közé tartoznak az adonyi, az ordasi, a szilágynagyfalusi és a keszthelyi, melyek világosságot vetnek a népvándorlási emlékcsoportra.

Az adonyi leletet gróf Zichy Nándor ajándékozta a muzeumnak. A negyedik vagy ötödik századból származható keszthelyi leleteket dr. Lipp Vilmos, gymnasiumi igazgató által rendezett ásatások hozták napfényre. Ordason az ásatásokat maga a muzeum foganatositatta.

A közép- és ujabbkori fegyverek csoportjában, melynek gyarapodása összesen 109 darabot tesz, külön emlitendő fel báró Révay Ferencz ajándéka. A nemes báró szklabinyai várában levő gyüjteményéből megengedte azon tárgyakat kiválasztani, melyek a nemzeti muzeum gyüjteményét gazdagithatták. A nemeslelkü ajánlat folytán öt vas-kard, két sisak, egy pánczél, két tollas buzogány, egy csatacsillag, három alabárd, ugyanannyi lándzsa, dárdacsúcs, vadászkés, ékesen berakott mivü lőportartó stb. választattak ki.

Mint történelmi és műbecsesel biró tárgy kiváló helyet foglal el Sobiesky János király kardja, melyet özvegy Erdődy Jánosné, Raczinszka grófnő adományozott a muzeumnak.

Még gróf Forgách László, Schwerer János, Szőllősy Benő adományából, valamint néhai Koppi nyug. cs. kir. tábornok hagyományából is gyarapodott e gyüjtemény.

A modern ötvösművek nem sok, de érdekes darabokkal szaporodtak, melyek között egy erdélyi mivü mentekapocs a mult század elejéről emlithető fel.

A gyarapodás összesen 69 darabot tett.

A pecsétek és pecsétnyomók gyüjteménye szintén több érdekes

Digitized by Google

tárgygyal gazdagodott. Jelesen Kulcsár Károly Miskolczról, Jakab Samu, Szivessy Ignácz pecsétnyomókat, báró Mednyánszky Dénes 2936 darabból álló pecsétlenyomat gyüjteményt ajándékoztak. Az összesgyarapodás 3225 darabból áll.

A közép- s ujkori vegyes emlékek gyüjteménye is 144 darabbal szaporodott József herczeg Ő Fensége, b. Révay Ferencz, Kada Elek orsz. képviselő, Geržetics Budán állomáson levő ezredorvos és mások ajándékából.

A szoborgyüjtemény számára a lőcsei templomból Thurzó Elek és Thurzó Szaniszló sirtáblájának föszöntvényei készitettek el.

A régiségtár látogatóinak száma 118 nyitás mellett 67,513 volt, és azoké, kik az osztályt ajándékaikkal gazdagitották, a háromszázat megközelitette.

Állattár. Az állattárba az 1880-ik évben 4415 különféle rendű tárgy, és pedig ajándékképen 1202, vétel utján 1431, gyüjtés által 1510, és csere fejében 272 példány jutott, melyek közül emlős 6, madár 80, madárcsontváz 1, madárfészek 1, madártojás 368, hüllő és kétéltü 10, hal 58, rovar 3605, darázsfészek 1, csigakagyló 228 és féreg 57.

Az ajándékok közül emlitésre méltók: gróf Pejachevich-Prandau Alvintól egy fehér szalonka Komárommegyéből; dr. Madarász Gyula muzeumi segédtől 18 faj hazai s külföldi madár 27 példányban és 116 faj hazai madártojás 367 példányban; dr. Kaufmann Ernő bányaorvostól 70 faj délmagyarországi és fiumei rovar 130 példányban; dr. Chyzer Kornéltól 135 faj zemplénmegyei rovar; Bíró Lajos ref. theologustól 70 faj komárommegyei rovar 84 példányban és a m. kir. természettudományi társulattól 30 faj amerikai csigakagyló 190 példányban.

Vétel utján: 4 faj délamerikai emlős, az intézetben eddig még hiányzott 44 külföldi madárfaj, 45 példányban; 599 faj külföldi és 276 faj európai különféle rendü rovar 1382 példányban szereztetett, melyek közt nemcsak sok ritka, hanem egyszersmind Európában az ujabb időben fölfedezett számos uj faj is foglaltatik.

Csere utján a gyüjtemény egy faj külföldi kétéltüvel, 33 faj szintén külföldi hallal 49 példányban és 143 faj rovarral, 222 példányban gyarapodott.

Az osztály részéről ez évben két nagyobb kirándulás tétetett, melyek eredményeül Mocsáry Sándor segéd és Pável János gyüjtő 637 faj rovarral 1510 példányban gyarapitották a rovargyüjteményt.

A kézikönyvtár vásárlás utján 6 uj munkával és a már meglevő szakmunkák és folyóiratok folytatásául 18 kötet és 94 füzettel; csere által 48 és ajándékképen 11 füzettel gyarapodott.

A látogatók száma ez évben 124 napi nyitásnál 110,861 volt.

Az osztály ez évi szakszerü foglalkozásáról megemlitendő, hogy az általános madárgyüjteménynek összeirása folytattatott; a magyarországi

Digitized by Google

Coleopterák gyüjteményének végleges rendezése s felállitása megkezdetett, s eddig a negyedik családig befejeztetett; a magyarországi darázs- és méhfauna szakszerüen, valamint a kézikönyvtár, tekintettel gyarapodására, szintén ujolag rendeztetett; azonkivül az uj szerzemények jegyzékekbe foglaltattak, az illető helyekre beosztattak, végre a még nagyszámu határozatlan rovarfajok további meghatározása folytattatott, mely utóbbi munka az illető tiszti személyzetnek még sok évi szorgalmas tevékenységét fogja igényelni.

A tiszti személyzet, melyhez rovarok meghatározása végett nemcsak hazai, hanem idegen, jelesen német s franczia szakférfiak is fordultak, irodalmilag is folytatta működését.

Ásvány-őslénytani osztály.

Az ásvány-földtani gyüjtemény igen becses példányokkal gazdagodott, melyek főleg Semsey Andor nagylelkűségének köszönhetők, ki nem kevesebb mint 803 példány ásványt ajándékozott ez évben a muzeumnak, melyek között a régi magyar ásványok reánk igen nagy becscsel birnak. Vétel utján 73 szám ásvány szereztetett meg.

A kőzetgyüjtemény ajándékozás folytán 8 példánynyal, a kövületgyüjtemény 96 példánynyal, — melyekből 44 ajándék — gyarapodott.

Az osztály összes szaporodása tehát 876 ásványból, 8 kőzetből, 96 kövületből, együttvéve 980 példányból áll.

A szakkönyvtár 156 művel 163 kötetben, 114 kötet és füzet folyóirattal és 46 térképpel gyarapodott.

Képtár.

A képtár az utolsó jelentés szerkesztése óta a következő művekkel szaporodott, és pedig:

Vétel utján Matejko Jánostól a „várnai csata“ 2500 frton, Párisban elhalt tehetséges tájfestőnk Paál László hagyatékából két tájkép 2149 frankon, Mezey Józseftől Petőfi Sándornak természet után festett 1846. évi arczképe 70 frton, Novotny Jánostól „Magyar paraszt leány“ 50 frton és Szerdahelyi György váczi kanonok arczképe (ismeretlentől) 25 frton szereztettek meg.

Than Mór ajándékából a gyüjteménybe jutott az ajándékozó egyik műve: Priamus Hector holttestét Trójába viszi.

A mellszobrokhoz az 1880. évben Bethlen Gábor szobra járult, melyet a szokásos 1200 frt tiszteletdij mellett Julier Ferencz készitett.

A képtárt összesen 122.250 egyén látogatta.

Népismei osztály.

A népismei osztály gyarapodását az 1880. év folyamában a következő tárgyak képezik: egy japáni hirdetés, egy uj-zeelandi fonaltartó, egy chinai kalap, 2 japáni váltóürlap, egy ezüst ivóedény tokban, egy ébenfabuzogány (e két tárgy állitólag a darfuri szultán tulajdonát képezte), nyilvesszők Nubiából és Sudanból, zsiraffszőrből készült légycsapó Sudanból, rhinocerosbőr-poharak, vizilóbőrből készitett ostorok és egy fazsámoly Nubiából.

A négy első helyen emlitett tárgyakat Stein Mór budapesti képezdei

Digitized by Google

tanár, Mervay Sándor, Komáromy Mihály s Turóssy Lőrincz, a többieket Goldstein József budapesti lakos nevében, ki jelenleg keleten tartózkodik, Irányi Dániel ajándékozta a muzeumnak.

Az osztályt az 1880. év folyamán 110,861 egyén látogatta.

Növénytár. A növénytani osztály 1880. nyarán uj, alkalmasabb helyiségbe tétetett át.

A haza bölcse, Deák Ferenczre vonatkozó többnemü kegyeleti tárgyak ugyanis a m. n. muzeumnak engedtetvén át, szükség volt azok elhelyezése végett egy termet illően berendezni. E czélra legalkalmasabbnak mutatkozott a növénytani osztály terme, mely a mondott czélra át is alakíttatott, s ma a Deák-szoba, mely a nagy férfiu ereklyéit foglalja magában, a kegyeletes közönség részéről sürü látogatottságban részesül.

A Deák-szoba berendezése folytán a füvészeti gyüjtemény elhelyezésére a könyvtár utolsó tágas terme engedtetett át, és egyuttal elrendeltetett, hogy ezen gyüjtemény végleges rendezése és felállitása, mit eddig megfelelő helyiség hiánya is akadályozott, mielébb megkezdessék.

A munka folyamatba is tétetett, s remélhetőleg rövid idő multán a füvészeti osztály gyüjteményei rendezés s felállitás tekintetében méltóan fognak sorakozni a többi osztályok gyüjteményeihez.

Az osztály számára az utolsó időben megszereztetett a mintegy 50,000 példányból álló Bohács-féle mintaszerü szép gyüjtemény, mely pótolván az eddigi hiányokat, ma a n. muzeum virágos növény herbariuma bármely külföldivel versenyezhet.

Steinitz ur ajándékából az osztály Budapest florájából álló, mintegy 500 fajt képviselő gyüjteményt nyert.

Muzeumi tiszti személyzet. A muzeumi tiszti személyzetben Tipray Tivadar könyvtári őrsegéd halála által következett be változás. Buzgó tisztviselő s jeles bibliographus volt, ki hosszabb betegsége alatt is pontosan s fáradatlanul töltötte be hivatalát.

Helyére Csontosi János segéd, és ennek állomására ifj. dr. Szinnyei József neveztetett ki.

Országos Esterházy-képtár. Az országos Esterházy-képtár, mely a n. muzeum igazgatójának közvetlen kezelése alatt áll, országos gyüjteményeinknek nemcsak kiegészitő része levén, hanem kölcsönös csere által a nemzeti muzeumi képtárral közvetlen kapcsolatba is hozatván, itt van helye megemlékezni az Esterházy-képtárról és az ahoz tartozó egyéb gyüjteményekről is, melyek a m. t. Akadémia palotájában helyezvék el.

Tudvalevőleg azon termek, melyeket ezen gyüjtemények elfoglalnak, nem mindenben felelnek meg azon kivánalmaknak, melyek kielégitése képtár czéljaira szolgáló helyiségeknél részben igen kivánatos, részben okvetlenül szükséges.

Digitized by Google

A jelen helyiségek hiányaira már az 1871. évben ezen ügyben tartott tanácskozmány is reá mutatott, s azok részben meg is szüntettettek; különösen pedig a képtárnak a tűzveszélytől lehető megóvása végett az Akadémia palotája vasszerkezetü tetővel láttatott el.

A nemzeti muzeum igazgatójának jelentése szerint sajnosan észleltetvén, hogy a képek folyvást romlanak, a fára festettek repedeznek vagy megvetemednek, a vászonra festettekről pedig itt-ott lehull a festék; az 1879. év folyamában ujabb tanácskozmány, melyben a hazai szakértőkön kivül Engerth Ede cs. kir. kormánytanácsos és a bécsi cs. kir. festmény- és rézmetszet-gyüjtemény igazgatója is részt vett, hivatott össze.

Az értekezlet a hely szinén 1879. május 20-án megtartatván, s ugy a helyiségek, mint maguk a képek megvizsgáltatván, megállapittatott azon tény, hogy a képek részben s némelyek jelentékenyen szenvedtek. A képek romlásának első oka kétségtelenül régiségükben, agg korukban keresendő; az ebből származó bajok azonban más gyüjteményekben sem kerülhetők el a legnagyobb gondozás daczára sem. Az Esterházy-képtárban mindazáltal fokozták a bajt egyéb okok is. Jelesen a vizfütési szerkezetnek több helyiségben annyiban czélszerütlen alkalmazása, hogy a vizvezető csövek közvetlenül a falak tövében vezettetvén, a melegitett légrétegek közvetlenül érték a képeket. Némely helyiségekben továbbá a vizvezető csövek oly mennyiségben alkalmaztattak, hogy a meleg a szabályszerü hőmérsékletet tetemesen meghaladta. Mig azonban télen ezek szerint a vizfütés, addig nyáron a nap által az épület fekvése folytán a képtári helyiségekben előidézett tulságos hőmérsék mutatkozott a festményekre ártalmasnak.

A helyiségeknek a tulságos hőmérsékből eredő bajain kivül megemlitendő, hogy a termek — bár épitészetileg szépek — oly kapuszerü nyilások által voltak egymással összeköttetésben, a falak s a diszitési részletek oly világos mész-szinekkel voltak festve, melyek képtári helyiségekben határozottan mellőzendők.

A jelzett hiányok orvoslása végett a tanácskozmányban létrejött megállapodáshoz képest, szükségesnek találtatván a fütési csövek folyó hosszának az illető helyiségekben kevesbitése, vagy a falak tövéből a termek közepére áthelyezése, a teremnyilások egy részének befalazása, más részének kissebbitése és elfüggönyözése, a falaknak s díszitési részleteknek ujra festése s a megromlott képeknek szakavatott restaurátiója; mindezen munkálatok, a mennyiben sürgősek voltak azonnal, a mennyiben halasztást türtek, a megfelelő költségnek (az 1880. évi állami költségvetésben 10.000 frt, az 1881. éviben 8000 frt irányoztatott elő) a törvényhozás által megszavazása után folyamatba is tétettek.

A mi a vizfütési szerkezetre, a helyiségek átalakitására s ujjáfestésére

Digitized by Google

vonatkozó munkálatokat illeti, azok az 1879. és 1880. években hajtattak végre.

A képek restaurálására a müncheni kir. képtár jó hirnévnek örvendő restaurátora és őre, Hauser A. hivatott meg, ki felsőbbségének engedélyével a restaurálás munkáját elvállalta, s 1880. évi szabadságideje alatt 51 képet javitott ki.

Egyrészről a képek restaurálása s a képtári helyiségek átalakitása, másrészről azon körülmény, hogy a képzőművészeti társulat által az akadémia palotájában birt helyiségek a társulatnak saját épületébe, a műcsarnokba átköltözése után az Esterházy-képtár számára szintén kibéreltettek, a gyüjtemény ujabb felállitását és rendezését tette szükségessé, melyre nézve az 1879. évben tartott tanácskozmányban is elfogadott elvnek megfelelőleg kimondatott, hogy az a festészeti iskolák, azok osztályai s ezek keretén belül a történeti rendszer szerint eszközlendő.

Kratzmann Gusztáv, ki az Esterházy-képtárnak az ország által megvételekor mint őr átvétetett, tekintettel előhaladott korára és beteges állapotára, saját kérelme következtében 1880. január 1-jétől kezdve, ő Felsége által az igazgatói czim engedélyezése mellett hosszu szolgálata után nyugalomba helyeztetvén, a képtár ujrarendezése Ligeti Antal nemzeti muzeumi képtárőrre, s Pulszky Károly iparművészeti muzeumi őrre bizatott, mint kikre az Esterházy-gyüjtemények gondozása s felügyelése ideiglenesen ruháztatott.

Az uj felállitás, a mint az átalakitási munkálatok befejeztettek, meg is kezdetett, s a képtár az uj rendezés szerint 1881. év május havának elején a közönsgszámára megnyittatott.

Kratzman Gusztáv nyugdijaztatása folytán megüresedett őri állomásra 1881. május 18-án az iparművészeti muzeum őre, dr. Pulszky Károly, a szabályszerü illetményekkel neveztetett ki, minek következtében az iparművészeti muzeumnál az őri állomás üresedésbe jutott.

Ezen állomás betöltése azonban függőben hagyatott azon időre, mig azon kérdés, hogy ezen muzeum a felállitandó műszaki muzeummal mily módon hozassék szerves kapcsolatba, eldöntetni fog.

Iparművészeti muzeum.

Addig is, mig az iparművészeti muzeumhoz az őr kineveztetni fog, ezen intézet közvetlen vezetését s felügyeletét a hozzá intézett felkérés folytán Ráth György, kir. táblai tanácselnök, mint a nevezett muzeum felügyelő bizottságának másodelnöke volt szives elvállalni, kinek vezetése alatt ezen intézet gyüjteményeinek szakavatott lajstromozása s rendezése egész erélylyel meg is indittatott, s intézkedések tétettek, hogy a muzeum üdvös befolyása ugy a nagy közönségre, valamint különösen az iparosokra nézve is, rendeltetésének megfelelőleg s az alapszabályok értelmében minél hatékonyabbá s gyümölcsözőbbé váljék.

Digitized by Google

Első sorban is előkészületek történtek egy országos könyvkötészeti kiállitás rendezése végett, melynek megtartása a jövő év elejére tüzetett ki.

Az iparmüvészeti és technologiai muzeum czéljai részben rokon természetüek levén s ez intézetek egymást kiegészitvén, itt látszik szükségesnek a technologiai muzeumról is megemlékezni. Technologiai muzeum.

Ily intézet felállitása a hazai ipar fejlesztésére s előmozditására kiváló fontossággal bir. Annak szükséges voltát az ország iparos körei is felismervén, az iparmüvészeti muzeum létesitése után a tárgyalások a müszaki (technologiai) muzeum ügyében is megindittattak, sőt ezen intézet czéljaira felszólitásom folytán magánadakozások utján 10,000 frt meghaladó alap gyüjtetett össze.

Mig az első helyen emlitett muzeum az ipar előmozditását müvészeti irányban, az alaki szépség fejlesztése által czélozza: addig a második, a müszaki muzeum az iparczikkek anyagát, szerkezetét, készitési módját, eszközeit veszi figyelembe.

Oly végre, hogy a monarchia másik felében, valamint a külföldön e téren már tett tapasztalatok saját viszonyainkhoz alkalmazva felhasználtathassanak, szükségesnek mutatkozott mindenek előtt az osztrák s német hasonló intézetek szervezetét s az általuk elért eredményeket megismerni, melyek tanulmányozására a vallás- és közoktatásügyi ministerium kebeléből a közmivelődési ügyek előadója küldetett ki.

Az általa ezen ügyben tett jelentések s javaslatok*) az 1881. év október 12-én a vallás és közoktatásügyi, a földmivelés-, ipar és kereskedelmi ministerium, a budapesti ipar- s kereskedelmi kamara, az országos iparegyesület, az általános iparegylet, a mintarajztanoda, a középipartanoda képviselőinek közbenjöttével tartott értekezleten tárgyalás alá vétetvén, a Budapesten felállitandó müszaki muzeum ideiglenes szervezetére vonatkozó szabályzati tervezet némely módositásokkal elfogadtatott.

Ezen szabályzat első szakasza szerint a mondott intézet „feladata a hazai kézmüves ipart, első sorban pedig a fa és fémipart, közhasznu szakismereteknek lehetőleg szemléleti uton való terjesztésével támogatni, s a jelenkori igényekhez képesti fejlődését hathatósan előmozditani.“

A felállitandó intézet legközvetlenebb czéljaira s szervezetére nézve az illetékes körökkel való tárgyalások folytán a kivánt megállapodás létrejövén, a jövő 1882. évi költségvetésbe a technologiai muzeum számára javadalmi átalánykép 10,000 frt irányoztatott elő, és ha ezen javadalom — mint az országgyülésnek a hazai ipar fejlesztésére irányzott törekvéséből méltán

*) L. Jelentések és javaslatok a Budapesten létesitendő müszaki iparmuzeum tárgyában. 1881. 4. sz. 67. lap.

Digitized by Google

következtethető — megszavaztatik, ugy a szóban levő intézet közhasznú működését már az 1882. év folyamában meg fogja kezdhetni.

h) Műemlékek.

A hazai műemlékek ügyére nézve az 1881. év a műemlékek fentartásáról szóló 1881 : 39. törvényczikk megalkotása által egy új korszak kiindulási pontját képezi, melytől kezdve az ország műemlékeinek fentartása s biztositása iránt a törvény rendelkezései alapján képes lesz a kormány részint közvetve, részint közvetlenül jövőre sokkal hatékonyabban intézkedni azon esetre, hogy ha a törvény végrehajthatásának czéljából a fenntartandóknak kijelölt műemlékek megóvására megkivántató javadalmazás az országgyülés által a törvény természetszerü folyományául engedélyeztetni fog.

Az idézett törvényczikk, melynek megalkotása végett már az 1871. évben tárgyalások folytattak és javaslatok készittettek, minden oly épitményt s tartozékát, mely történeti vagy müvészeti emlék becsével bir, a mondott törvény védelme és a vallás- s közoktatásügyi minister felügyelete alá helyezi, s a ministerre bizza meghatározni, hogy mint műemlékek mely épitmények tartandók fenn.

A fenntartandónak nyilvánitott műemléket a tulajdonos saját költségén épségben fentartani köteles, s azon javitásokat, bővitéseket vagy átalakításokat csakis a kormány engedélyével tehet; mert ha akár az első, akár a második irányban a törvény rendelkezésének meg nem felel, a kormány a műemlék ideiglenes vagy végleges kisajátitását elrendelheti, melynél a kisajátitási 1881. évi 41. törvényczikk szabványai szolgálnak — némi módositással — zsinórmértékül.

A mi a műemlékek ideiglenes bizottságát illeti, mely egy elnökből, egy előadóból, egy titkárból, egy épitészből s több rendes és levelező tagból áll, ezen bizottság végleges szervezését a törvény negyedik fejezete jóváhagyván, az — az 1882. évi költségvetési törvényczikk megállapitása után — azonnal eszközöltetni fog.

De bár ezen törvény megalkotása kétségtelenül oly nagy fontossággal bir, oly vivmányt képez, melyet a műemlékek ügyének minden barátja élénk örömmel üdvözöl; bár a törvény végrehajtása a büntető határozatok által is biztositva van : attól a gyakorlatban azon eredmények, melyek elérésére a törvény alkottatott — csak azon esetben lesznek várhatók, ha ott, hol a kormány a műemlékek biztositásának ügyét a magánosok kezéből a törvény értelmében kivenni tartozik, egyszersmind az országgyülés arról is gondoskodik, hogy a megkivántató összegeknek rendelkezésre bocsátása által a kormány a törvény czélzatának foganatositására képesittessék.

Digitized by Google

Az 1881 : 39. törvényczikk azonban, mint fentebb megemlittetett, csakis a történelmi vagy művészeti becscsel biró épitészeti emlékeket veszi ótalma alá, ellenben nem intézkedik azon tudományos, művészeti vagy történelmi becsü tárgyakról, melyek az ingó dolgok fogalma alá tartoznak; pedig ha figyelembe veszszük az illető körökben nagyon is ismert azon sajnos tényt, hogy mióta a régészeti tudományok iránt való érdeklődés felébredt, hazánkból mily nagy számu és becses tárgyak kerültek ki a hazai intézetek mellőzésével külföldre, vagy vesztek el a tudományra és művészetre, még ha az anyagi értékre nézve tán meg is maradtak, ugy alig vonható kétségbe, hogy vajmi kivánatos lenne ezen tárgyak eladására, megváltoztatására, elővételi jogára, kivitelére nézve a művészet és tudomány, valamint hazai intézeteink érdekében az állam számára bizonyos előjogokat tartani fenn, mint ez másutt is, mint Olasz-, Görög- és Svédországban történik.

Nálunk e téren eddig csak rendeleti uton történtek intézkedések, és e rendeletek csakis a kincs fogalmából és azon czélból indultak ki, hogy a kincs egy része a fiscus számára biztosittassék, a mennyiben annak fémértéke a 150 frtot meghaladja; utóbb mindazáltal oly rendeletek is bocsáttattak ki, melyek czélja az volt, hogy a tudományos vagy művészeti becscsel biró tárgyakra a nemzeti muzeumnak s utána az egyetemnek kiválasztási és elővételi jog biztosittassék.

Nem szorul azonban bővebb indokolásra — a tapasztalati tények tanusága mellett — hogy e rendeletek sem a kincstár érdekeit nem biztositották, s még kevésbbé védték meg a tudomány, a művészet igényeit.

Ezen meggyőződésből kiindulva azon tárgyalások, melyek az 1881 : 39. törvényczikk megalkotását megelőzőleg az ingó műemlékek megvédésére is kiterjesztettek, most ujból folyamatba tétetettek, s az illetékes ministeriumok képviselőiből egy bizottság hivatott össze, melynek feladata leend azon kérdést tárgyalni, miként lehetne az ingó műemlékek megvédése iránt leghatékonyabban intézkedni.

Áttérve ezek előrebocsátása után a műemlékek felkutatása, ismertetése s helyreállitása körül történtekre, mindenek előtt felemlitendő, hogy Ó-Budán, az egykori Aquincum területén a régészeti ásatások az 1881. évben is folytattatván, a felfedezett amphitheatrum nézőtere körülbelül egy tizedrészének kivételével teljesen kiásatott, s a küzdtér talaja (arena) majd nem az eredeti szinvonalig feltakartatott. Ó-budai amphitheatrum.

Mig azonban az ásatások az amphitheatrum helyén a szentendrei országut egyik felén Torma Károly egyetemi tanár vezetése mellett folytattattak, addig másik felén a Krempl-malmon innen levő „Papföldén“, a régészeti kutatásokra kijelölt másik téren, azon 2000 frt segélyével, melyet a fővá-

Digitized by Google

ros az 1881. évre engedélyezett, az ásatások Hampel József, n. muzeumi régiségtári őr vezetése mellett megkezdettek.

Ó-budai római fürdő.

Ezen ásatásokat is nagy siker koronázta, mert egy római fürdő maradványait hozták napfényre, melyekből az 1881 év folyamában egy frigidarium, egy caldarium több teremmel s hypocaustum-részletekkel takartatott fel.

Az amphitheatrumban s a fürdőben hazánk s Budapest fővárosa oly nagy érdekü s kiváló fontosságu két műemlékkel bir, melyeknek fenntartásáról gondoskodni mellőzhetlen kötelességünk.

Az amphitheatrumnál e czélból egy körtöltés készitése volt első sorban szükséges, mely az 1881 év folyamában el is készült, és ezen kivül a talajvizek levezetése végett is kellett intézkedni.

Az iránt azonban, vajjon mennyiben és mily irányban eszközöltessenek az amphitheatrum egyik-másik részletének kiegészitésével még egyéb fenntartási munkálatok is, majd csak akkor lehet megállapodásra jutni, ha e czélra az 1882 évi állami költségvetésben előirányzott javadalom tekintetében a törvényhozás határozni fog.

A fürdőmaradványok biztositását illetőleg megjegyzendő, hogy mivel a jövő évben folytatandó munkálatok eshetőleg még az eddig kiásottaknál is fontosabb vagy érdekesebb részleteket fognak napfényre hozni, a folyó évben a fürdő biztositására irányzott munkálatoknál ezen műemlék állandó fenntartásának követelményét szem előtt tartani nem lehetett s azoknak czélja csakis az volt, hogy a kiásott részek minél kisebb költséggel az időjárás viszontagsága ellen, a jövő tavaszig lehetőleg megóvassanak.

A mi a hazai műemlékek ismertetését illeti, az Akadémia archaeologiai bizottságának munkálatain, s az általa kiadott Archaeologiai Értesitőn kivül, melyek költségeihez a közoktatásügyi ministeri tárcza 5000 frttal járul, nem hagyható emlités nélkül, hogy a műemlékek ideiglenes bizottságának levéltára hazai műemlékekre vonatkozó számos rajzzal, felvételekkel, s ezeket kiegészitő s megmagyarázó törzsivvel az 1881. évben is gyarapodott, melyek közül különösen felemlitendők a pozsonyi főreáltanoda tanára, Könyöki József által beküldött rajzok.

Áttérve a műemlékek tényleges helyreállitása és fenntartása czéljából foganatositott munkálatokra, az 1881. év tevékenysége a következőkbe foglalható össze.

Visegrádi Salamontorony.

Mindenek előtt meg kell jegyezni, hogy a visegrádi Salamontorony helyreállitásának folytatása javadalom hiányában ismét szünetelt, és hogy ha hazánk nevezetesb templomai, mint egyszersmind műemlékek a vallás- és egyéb alapból nem állittatnak helyre, akkor az 1881. évben e téren mi jelezni való sem lett volna.

Digitized by Google

A budavári koronázási templom helyreállításának munkája jelentékenyen haladt előre. A keleti rész ujjáépitése ugyan is oly mérvig foganatositta- A budavári plébánia-templom.
tott, hogy arra a tető felrakása immár eszközöltethetett. A fedélszék azonban csak ideiglenesen födettetett be, mert zománczos téglák Budapesten ez ideig alig kerestetvén, azok készitésében iparosaink kisebb gyakorlattal birnak, minek következtében a mondott templom számára megrendelt cserepek szállitása késedelmet szenvedett.

A kassai székesegyház keleti részének: a szentélynek s a két lépcső- A kassai székesegyház.
toronynak helyreállitása az 1881. évben teljesen befejeztetett, és ezen munkálatok felülvizsgálata is elrendeltetett.

A keleti rész helyreállitásának folytatásán kivül azonban a déli előcsarnok ujjáépitésének előmunkálatai sem szüneteltek; az előcsarnokhoz szükséges kövek ugyanis a tizennegyedik rétegig már kifaragtattak, s a huszonhatodik rétegig — a tél folyamában leendő kidolgozás végett — megrendeltettek.

A bártfai plébániatemplomon a helyreállitás műve szintén a szentély- Bártfai templom.
lyen kezdetett meg, mely részben helyreállitatott, részben ujra épittetett.

Ezen munkálatok az idén annyira előhaladtak, hogy a folyó évben a szentély már a fedéllel elláttathatik.

A máriafalvi plébániatemplom helyreállitása tényleg még nem kezdet- Máriafalvi templom.
tett ugyan meg, de az elkészitett tervek s költségvetések alapján a helyreállitáshoz szükséges kövek szállitása és kifaragása iránt a szerződés megköttetett, s igy 1882. év elején a munkálatok meg fognak indittathatni.

A jáki apátsági templom helyreállitására vonatkozólag a tervek s Jáki templom.
költségvetés Steindl Imre, műegyetemi tanár által elkészittetvén, azok a műemlékek bizottságával véleményezés végett közöltettek. A bizottság a terveket egészben s részleteiben helyeselvén, és jóváhagyandóknak véleményezvén, azok a költségvetéssel együtt a jáki templom helyreállitása ügyében Vasmegye által kiküldött bizottságnak küldettek le a végből, hogy mielőtt a helyreállitás munkálatai megindittatnak, a restauratióra s annak költségeire nézve észrevételeit szintén előterjeszthesse.

A képviselőház 1880. évi april 19-én kelt határozatának megfelelőleg, A vajdahunyadi vár.
mely kimondotta, hogy a vajdahunyadi vár „mint műemlék a m. k. vallás- és közoktatási minister felügyelete és intézkedése alá helyeztetik“, ugy a felső, mint az elő — ugynevezett Huszár-vár, 1880. évi november 11-én a pénzügyministerium kezelése alól a vallás- és közoktatásügyi ministerium közvetlen felügyelete, s kezelése alá átvétetett.

Még mielőtt azonban az átadás és átvétel megtörtént volna, a legsürgősb, s kisebb költséggel foganatositható helyreállitási munkálatok elrendeltettek, s azok egyrészt még 1880-ban, egyrészt 1881-ben végre is hajtat-

Digitized by Google

tak azon 1000 frtnyi javadalom terhére, melyet a törvényhozás az 1881 évre megszavazott.

A sürgős teendők sorát mindazáltal az eddig foganatositott munkák ki nem meritik, s még jobbára hátra vannak azon munkálatok, melyek czélját a vizlevezetés megfelelő rendezése, a tetőzet helyreállitása képezik, hogy a viznek a falakba beszivárgása és a fedélszék, s a mennyezetek romlása megakadályoztassék.

Ha azonban a fenntartási sürgős munkák mind foganatosittatnak is, még távolról sem nyernek kielégitést azon igények, melyeket a vajdahunyadi várnak, mint világi épitményeink között ugy történelmi, mint műbecsre nézve elsőnek fenntartása iránt méltán támaszthatni, s melyek teljesitésére a képviselőház határozata alapján joggal számithatni.

A vár állapotának megvizsgálásából ugyanis kettős körülmény derült ki: az egyik, hogy akkor, midőn a vár helyreállitására forditott költségek a negyedfél százezer forintot meghaladják, nincs ezen nevezetes műemléknek egyetlen egy része, melynek restaurálása meg nem kezdettetett, de egy sincs, melynek helyreállitása teljesen befejeztetett volna; a másik, hogy azon védmunkálatok, melyek a restauratio művének félbenszakitása után az addig foganatositott helyreállitási műveletek biztositását célozták, ezen czélt el nem érték.

Ezen kettős körülmény jelöli ki a teendők kettős irányát a végre, hogy egyrészt a vár a romlás ellen kellően biztosittassék, másrészt, hogy az mint műemlék megfelelő karba helyeztessék.

Az utolsó jelentésben, továbbá az 1882 évi költségvetés indokolásában részletesen előadottak ismétlésének kikerülése végett röviden csak azt emlitjük fel, hogy a mondott kettős feladatnak megfelelőleg történt, hogy az 1882 évi állami költségvetésben a biztositási munkálatokra, valamint az aranyház helyreállitásának befejezésére jelen korlátolt viszonyainkhoz mért összegek irányoztattak elő, melyek megszavazását a képviselőháztól annyival inkább lehet reményleni, mennyivel inkább feltehető, hogy elölidézett határozatának foganatot is kiván szerezni az által, hogy az e czélra megkivántató javadalmat a kormány rendelkezésére bocsátja.

Mielőtt a hazai műemlékek fenntartása s helyreállitása körül az utolsó jelentés szerkesztése óta történtek ismertetését befejeznők, meg kell még emlékezni a pécsi székesegyházról, valamint szent László király nagyváradi templomáról is.

Pécsi székesegyház.

A pécsi székesegyház, melynek épitését — ugy látszik — Calanus püspök kezdte meg, ki a pécsi egyházmegyét 1188. évtől 1218-ig kormányozta, hazánk legnevezetesebb műemlékei közé tartozik, sőt a román stylü

Digitized by Google

alkotások közt ugy régisége és méretei, mint sajátságai s arányalagos épségben maradása által az első helyet foglalja el.

„Sajnos, hogy mint minden műemlékünk, ugy ez is magán hordja egyrészt a pusztitó elemek rombolásának, másrészt azon sebeknek nyomait, melyeket a háboruk viharai alatt vad harczosok s béke idején, bár jóakarattal, kontár kezek ütöttek.“

Ezen egyház, mely a templomhajónak ugy kivül, mint belül nem kissé átváltoztatott alakjában maradt reánk, jelentőségénél fogva kétségtelenül azon műemlékek közé sorolandó, melyek helyreállitása elengedhetlen kötelesség, és pedig annyival inkább, mert a mondott egyház fenntartására rendelt oly tetemes vagyonnal bir, hogy a helyreállitás müve, a költségek szempontját tekintve, biztos alapra fektethető.

A templom helyreállitásának ügye már hosszabb idő óta figyelem tárgya volt, főleg mióta szakértő vizsgálatok kideritették, hogy az eredetileg basilika módjára csakis lapos mennyezet terhének hordására épitett falak a későbben készült boltozat terhe folytán oly mérvü kihajlásokat mutatnak, melyek méltó aggályokra adnak okot.

Ezen aggályokat azon földrengés, mely a zágrábi főtemplomra nézve oly vészteljessé volt, annyival inkább fokozta, mennyivel inkább valószinünek tünt fel, hogy, ha a földrengés Pécset is oly mérvben éri, mint Zágrábot, a pécsi székesegyházra is hasonló szomoru sors várt volna, mint ezen eshetőség a templom állapotának megvizsgálására felkért szakértők véleményében is kifejezésre jutott.

Midőn ennélfogva a kormány a pécsi püspök figyelmét ezen szomoru eshetőségre irányozta, nem késett a műszerető egyháznagy, ki a helyreállitás kérdésével már hosszu idő óta foglalkozott, azt szokott buzgóságával ujolag behatható tárgyalás alá venni, és annak eredményeül Schmidt Frigyes, hirneves épitészt a helyreállitás terveinek s költségvetésének elkészitésével megbizni.

Az előmunkálatok már nyár óta folyamatban vannak, s ha a tervek, s költségvetések — mint remélhető — a tél folyamában elkészülnek, ugy valószinünek látszik, hogy hazánk ezen nevezetes műemlékének helyreállitása már az 1882. évben meg fog indittathatni.

Szent-László nagyváradi székesegyháza.

A mi szent László király nagyváradi székesegyházát illeti, ezen nevezetes történelmi műemlékre vonatkozólag részletesb adatok szerezhetése és e czélból ásatások foganatositása végett tárgyalások inditására azon munkálatok szolgáltattak alkalmat, melyek a nagyváradi várban levő laktanya kibővitése, jelesen egy uj szárny épitése végett folyamatba tétettek.

Ezen munkálatok, 1881. augusztus havának végén, egy régi szentegyház falrészleteit hozták napfényre, melyekben a romokhoz kizarándokló lakosság a

Digitized by Google

nagy király emléke s a kegyelet érzelmei által fellelkesedve, az eredetileg általa alapitott s utóbb ezüst koporsóban ereklyéit magába fogadó basilika maradványait vélte szemlélni.

E váratlan felfedezés ugy a hazafiúi kegyelet, mint a régészeti tudomány szempontjából kiváló jelentőséggel birván, nem késtem első sorban a dolog mibenlétéről kellő tudomás szerezhetése végett a műemlékek bizottságának előadóját a hely szinére kiküldeni.

A szent király iránt való buzgó kegyelet és a tudomány érdeke vezérelte Nagyvárad város közönségét is, midőn a laktanya épitésének a valódi tényállás felderitéséig leendő felfüggesztése végett szeptember 9-én tartott közgyüléséből ő cs. és a. kir. Felségéhez folyamodványt intézett és e folyamodványának a trón előtt pártfogolását kérelmezte.

Mielőtt azonban ezen ügyben ő Felségéhez előterjesztés tétetett volna, szükséges volt legelsőben is, hogy a tényállás a katonai hatóság közbenjöttével tisztába hozatván, a különböző érdekek kiegyenlitésével kijelölendő eljárás módozatai a vallás- és közoktatásügyi, a hadügyi ministerium, továbbá a műemlékek orsz. bizottsága képviselőiből alakitandó vegyes bizottság által tartandó tanácskozmányban közmegegyezéssel állapittassanak meg.

Ezen tanácskozmány szeptember hó 14-én az érdeklett felek közbenjöttével megtartatván, abban az ügy mindkét fél érdekeit kielégitő megoldást nyert.

A hely szinén tartott szemle ugyanis megállapitotta, hogy az épülőfélben levő laktanyaszárny keleti alapfala egy régi templom nyugati homlokfalának küszöbét és a régi talaj felett 0·80 méterig fennálló maradványait 19 méter hosszuságban szeli keresztül; mivel azonban a szóban lévő szárny a közösügyi bizottságoknak legfelsőbb szentesitéssel ellátott határozatai folytán épittetik; mivel továbbá napvilágra jutott maradványok oly csekélyek, s annyira elmállottak, hogy azok esetleges helyreállitás alkalmával sem jöhetnének figyelembe; mivel végre ezen műemléki részletek helyzete s a rájuk vonatkozó adatok pontosan felvétettek, a bizottság annyival kevésbbé volt azon helyzetben, hogy a folyamatban levő épitkezés félbeszakitását, mint különben is szükségtelent, javasolhassa, mert ez épitkezést indokolatlan költségek és világos kár nélkül felfüggeszteni nem is lehetett volna.

Másrészről azonban, tekintve, hogy a talált épület-maradványok, azok szerkezete, iránya, arra engednek következtetést, hogy a laktanya udvarán nyugatról keletre huzódva szent László király által a boldogságos Szűz tiszteletére alapitott, de a századok folyamában többszörös átalakitást és rombolást szenvedett, majd II. Rákóczy György által, ki a szent király hamvait a vár egyik bástyájában temetteté el, várerődítési célokra lebon-

Digitized by Google

tott székesegyház maradványai lesznek fellelhetők, a bizottság szakszerü ásatások foganatositását szükségesnek találván, azok elrendelését javaslatba hozta.

A bizottságnak az ásatások idejére s módozataira is kiterjedő megállapodásait, melyekhez a hadügyministerium, valamint a műemlékek bizottsága is hozzájárult, annyival inkább helyeselvén, mennyivel bizonyosb, hogy ugyanazok által ama czél, melyből Nagyvárad városa felségfolyamodványát bemutatta: a szent László épitette székesegyház még létezhető maradványainak felfedezésére irányzott tudományos ásatás, foganatositható leend, nem késtem a jelzett megállapodások nyomán ő cs. és a. kir. Felségéhez legalázatosb előterjesztést tenni, melyben előadott javaslatomra a nagyváradi várban eszközlendő régészeti ásatások tárgyában felvett vegyes bizottsági jegyzőkönyv tartalmát tudomásul venni, s ezen ásatásoknak a jövő évben leendő foganatositását 1881 november 9-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben jóváhagyni méltóztatott.

1) Képzőművészetek.

Azon örvendetes haladás, mely a hazai képzőművészetek terén azok jövője iránt oly méltó bizalmat keltő jelenséget képez, az utolsó jelentés szerkesztése óta sem lankadt, sőt ugy belértékére, mint külterjedelmére nézve fokozódott.

Művészeink ugyanis nem csak külföldön, hanem itthon is serényen munkálkodnak, és ebben kétségtelenül érdeme van a hazai közönségnek is, mely mindinkább felfogván a képzőművészetek előmozditásának kiváló horderejét a nemzet szellemi, sőt anyagi életének fejlesztésére nézve is, mind inkább érdeklődik a képzőművészetek iránt. Tanuskodik erről első sorban is azon körülmény, hogy gyakrabban kezd vásárolni a magyar képzőművészeti társulat tárlatain kiállitott művek közül, s igy egyrészt hozzájárul ahoz, hogy művészeink foglalkozást találjanak, más részt előmozditja a nevezett társulat kiállitásainak sikerét. Ezen előzmények által támogatva sikerült az igazgatóság buzgó eljárásának a kiállitásokon résztvevés végett külföldi, jelesen franczia, belga, sőt angol művészekkel is összeköttetést hozni létre, s ez által e kiállitásoknak, becsét és nemzetközi jellegét — egyszersmind hazai képzőművészetünk érdekében — jelentékenyen fokozni.

A mi a képzőművészetek egyes ágaiban előfordult mozzanatokat illeti, azok a következőkbe foglalhatók össze.

Festészet.

Az egyházi festészet ágában, mint a korábbi jelentésből kitetszik, nagyobb megrendeléseket nyertek Lotz Károly és Than Mór, kik a budapesti ferenczvárosi templom kereszthajójába szükséges falfestmények kivitelével bizattak meg.

Digitized by Google

Ezen festmények egy része még taval készült el, másik részének kivitele azonban az 1881. évre maradt.

A nevezett művészek a folyó évben be is mutatták a két oltárkép: szent István és szent László, valamint négy egyes alak szénrajzait, melyek a képzőművészeti tanács által felülvizsgáltatván, azok alapján a falfestményeket is elkészitették, s megbizatásukat a művészeti igényeknek megfelelőleg teljesitették.

Lotz Károly ez évben fejezte be ménest ábrázoló, s a kisbéri kastély királyi lakosztálya számára megrendelt nagy festményét is. A mű a festő legjobb képei közé méltán sorakozik, és az előleges megállapodástól eltérőleg nem a kisbéri, hanem a gödöllői kastélyban helyeztetett el.

Hogy a magyar közönségnek alkalom nyujtassék az urbinói mester falfestményeivel hon is megismerkedhetni, a vatikáni palota nagy falképei közül „Disputája“ és „Atheni iskolája“ a m. n. muzeum képtára számára Haan Antal, Olaszországban időző hazánkfia által lemásoltattak. Ugyan-e művész bizatott meg a Stanza d'Eliodoro-ban levő festménynek „Attila Roma előtt“ lemásolásával is. E nagyszerű fresco, mely tárgyánál fogva bennünket különösebben érdekel, ez évben elkészülvén, immár a nemzeti muzeum képtárában ki is állittatott.

Legujabban Jankó János, a magyar népéletet oly alaposan ismerő művészünk nyert megrendelést 3000 frt tiszteletdij mellett, egy nagyobb méretü olajfestményre. A mű, melynek vázlata előlegesen a képzőművészeti tanács birálata alá bocsáttatott, nászmenetet fog ábrázolni.

A n. muzeumi képtár gyarapitására ezen intézet javadalmában foglalt 5000 frtnyi, de tényleg a százalékos levonások folytán jóval kisebb összeg rovására a képzőművészeti társulat kiállitásaiból a folyó évben a következő művek vásároltattak: Weyrassat „Lóvásár“-ja 5000 francon a párisi Tedesco műárusoktól, Mesdag „Téli tájképe“ 4500 francon, Wenglein „Tavasz elő“ tájképe 800 frton.

A festészeti ágban megemlitendő, hogy az ő cs. és ap. kir. Felsége által a magyar vallásalapból három évre engedélyezett öt ezer forint javadalom terhére a folyó évben ujabb pályázat hirdettetett, melynek tárgyát a vallás-alap kegyurasága alatt álló csákovári uj templomnak a szent Háromságot ábrázolandó oltárképe képezi.

A szinvázlatok már beérkeztek, s a képzőművészeti társulat őszi kiállitásán láthatók, tanuságot tevén arról, hogy ezen pályázat eredménye a tavalihoz képest némely tekintetben előhaladást mutat.

Jelentékenyen támogatták a képzőművészetet azon pályázatok, melyek a képzőművészeti társulat által, részint közvetlenül, részint közvetve hirdettettek.

Digitized by Google

A társulat elnöke, Ipolyi Arnold püspök által a társulati tagoknak adandó történelmi tárgyú műlapra kitüzött 500 frt dijat Lotz Károly, Hunyady János halálát ábrázoló vázlatával nyerte el.

Ráth György, a társulat volt elnöke által tett alapitványból az első évben genre-képekre kitüzött pályázatnál Aggházy Gyula „Terefere“ czimü képével lett nyertes.

A képzőművészeti társulat segélyezésére a törvényhozás az 1881. évben 4000 frtot szavazott meg. Ezen összeg első sorban a társulat tárlatában kiállitott hazai művek kiválóbbjainak megvásárlására, továbbá pályázatok kihirdetésére szolgálván, az 1881. évben 200 darab 4 frtos aranyból álló művészi nagy dijra hirdettetett pályázat, melyre csak hazai művészek oly festészeti, szobrászati vagy metszetműveikkel pályázhatnak, melyek — az utolsó 3 év alatt befejezve — a társulat tárlatában még kiállitva nem voltak.

Mint az utolsó jelentésben már megemlitetett, Budapest főváros kezdeményezése folytán az ország megyéi, s városai üdvös mozgalmat inditottak meg azon czélból, hogy a hazai képzőművészet ügyét költségvetésük keretén belül részint közvetve, részint közvetlenül mozditsák elő.

Ennek eredménye, hogy a mondott czélra Csongrád és Moson vármegye évi 5—500, Hevesmegye 150, Komárom városa évi 100 frtnak költségvetésébe felvételét elhatározta; Csikmegye 100, Fogarasmegye 50, Karánsebes város 10 frtot ugyanazon czélra adományozott; Tolna, továbbá Gömör és Kis-Hontmegye, Arad, Hódmezővásárhely a képzőművészeti társulat alapitó, mig Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún, Heves és Mosonmegyék a társulat pártoló tagjai közé léptek; Nyitramegye képzőművészeti czélokra 1880 évre 200 frtot szavazott meg, sőt 400 frt művészi ösztöndij engedélyezését is elhatározta; Veszprémmegye 400, Csanádmegye 200 frttal alapitványt tett.

Bár szerény a kezdet, de nagyon örvendetes, mert remélni engedi, hogy a képzőművészet ügyének pártolása vidéki városainkban s megyeszerte terjedni, fokozódni s állandósulni fog.

A mi magát Budapest fővárosát illeti, melynek kebeléből a mozgalom kiindult, itt, mint tudva van, a törvényhatóság a képzőművészet czéljaira az 1880 évre 4000 frtot, 1881 évre ugyanennyit szavazott meg, és egyuttal képzőművészeti állandó bizottmányt küldött ki, melynek javaslatára Lotz Károlyt az uj városház közgyülési termébe allegoricus tárgyú, és az 1881 év végéig elkészitendő hat falfestmény kivitelével 6000 frt tiszteletdij mellett bizta meg.

Szobrászat.

Mig a festészet terén évről évre fokozódó ugy bel-, mint külterjes fejlődés már a külföld figyelmét felébresztette, sőt elismerését is kivivta, addig a képfaragás nehéz mestersége csak lassan, s küzködve törtethet előre. A megoldásra váró feladatok gyér volta, a szobrok anyagának (ércz, márvány)

Digitized by Google

drágasága, s az ujkori művészet realisticus iránya, mely a szobrászat eszményiebb követelményeivel csak ritkán egyeztethető meg, megannyi mozzanat, mely a szobrászat gyors fejlődését, nem csak nálunk, de külföldön is, hátráltatja. Annál örvendetesb, ha e téren is kedvező, s szép reményekre jogositó jelenségekre akadunk.

Ily jelenség, hogy a Deák-mausoleumot koronázandó Victoria-szobor pályázatán fiatal tehetséges szobrászunk Kiss György lett nyertes, kinek műve már öntés alá került a budapesti Ganz-gyárban. Ez az első nagyobb szoboröntés hazánkban.

A sugáruti dalszinház épületére tervezett pályanyertes szobrok fiatal szobrászaink által már szintén elkészitettek, s helyükön fel is állittattak.

Öntés alá került továbbá Petőfi Sándornak szobra Huszár Adolftól, ki nagy hazánkfia Deák Ferencz szobrának mintáját is azon nagyságban, mint az a Ferencz József-téren felállittatni fog, elkészitette.

A minta az összes mellékalakokkal együtt a téren felállittatott, hogy igy azon hiányokat, melyeket az akar összeségében, akár részleteiben még magában rejt, s melyek a műteremben a figyelmet elkerülik, a szabad téren felismertessenek, s igy pótlólag megszüntethessenek.

A mintának a hely szinén felállitása nem csekély költségbe került. A mennyiben azonban a felállitás biztositást nyujtott az iránt, hogy a szobor a művészet igényeit is minden irányban ki fogja elégiteni, e költség bőven kárpótoltnak tekintendő.

Épitészet. A képzőművészet harmadik ága, az épitészet, a pénzviszonyok javulta mellett, mindinkább lendületet nyer, melyről a magánosok számára épitett, részben igen diszes és stylszerü paloták s bérházak szép száma tanuskodik, tért engedve egyuttal maga mellett részben már a képzőművészeti testvérágak foglalkozásának is, mi ismét a tulajdonosok izlésének nemesbedéséről s fejléséről tesz bizonyságot.

A kormány által egészben vagy részben foganatositott épitkezések között a budavári templom helyreállitásán kivül, melyről fentebb volt szó, megemlitendők még a budapest-lipótvárosi basilika, melynek épitése a rendelkezésre álló javadalom korlátoltságához mérten jelentékenyen halad előre, továbbá az egyetemi orvoskari központi épület, valamint a József-műegyetem. Ez utolsó épület, mely Steindl Imre, műegyetemi tanár tervei szerint épitetik, művészeti szempontból annyiban is érdekes, hogy homlokzatánál a nyers téglafalazattal összhangzatos keramikai diszitmények alkalmaztattak, melyek elkészitésével Zsolnay Vilmos pécsi gyáros bizatott meg, ki majolica-czikkei által a hazai műipar ezen ágának a külföldön is jó hirnevet szerzett.

Ha, mint az előrebocsátottakban vázoltakból látható, a már kiképzett

Digitized by Google

művészek tevékenysége lehetőleg igénybe vétetett, s az ország kormánya részéről támogattatott is; nem volt szabad a kormánynak a művészetek terére lépő ujjonczokról sem megfeledkezni. Valamint ugyanis egyes kitünő irók, bármi jelesek legyenek is, magukban véve irodalmat nem képeznek, s kell, hogy a világirodalom csarnokában helyet foglalók nyomában a másod és harmadrendü irók egész serege támadjon, ugy nemzeti művészetről, művészeti életről csak akkor lehet szó, ha a hirnévre szert tett művészek nyomdokait követve napról napra ujabb és ujabb pályatörők kelnek, kik uj eszmékkel, fris erővel, nagy reményekkel és dicsvágygyal lépnek a művészetek diszes, de sikamlós küzdterére. Habár a küzdelmes élet heve sok csirát elperzsel, sok reményt meghiúsit, s a szép kezdet nem mindig záloga a sikernek, a kezdő művészeket is támogatni kell, még akkor is, ha kevésbé tehetségeseknek bizonyulók pártolása a sikeretlenség esetén az egyesre veszélyessé válhatnék. A kezdők pártolása legnagyobb részt azon ösztöndijakból áll, melyekben időről időre a végre részesittetnek, hogy külföldön tanulmányaikat szélesebb alapon folytathassák.

Ösztöndijak.

Képzőművészeti ösztöndijak ujabb időben, nem számitva ide a központi rajziskola ösztöndijasait, a képzőművészeti javadalom terhére a következőnek adattak: Vágó Pál, a müncheni akademia festészettanulója 500 frt, Peske Géza, Kimnach László, Karlovszky Bertalan, Mannheimer Ágost, Hollósy József, Margitay Tihamér, Pörge Gergely, Hrinyák Ede ugyanazon akademia festésznövendékei, Mayer Zala György szintén müncheni szobrászati növendék, Herpka Károly ciseleur, Csányi Gizella festő egyenkint 300 frt, Rosner József, Schefcsik Antal bécsi szobrászattanulók egyenkint 250 frt, Pataky László, Kéméndy Jenő, Hollósy Simon müncheni festészettanulók, Schmidt Károly ugyanott szobrásznövendék, Spányik Kornél stuttgarti akademiai festésznövendék egyenkint szintén 250 frt ösztöndijban, s Csóka Mór Münchenben tanuló festésznövendék 200 frt segélyben részesittettek.

Ugyancsak a képzőművészeti javadalomból Krisztinkovich Béla, Bloch József részére 300, illetőleg 200 frt és még nehány részére kisebb zenészeti ösztöndij adatott.

Nem hagyható emlités nélkül, hogy a római szent szék mellett levő osztrák-magyar követség palotájában (Palazzo San Marco di Venezia) magyarok számára fenntartott műtermek közül kettő üresedésben levén, ezek elnyerésére pályázat hirdettetett, de csak két pályázó, Innocent Ferencz és Paczka Ferencz folyamodtak.

Az ezen ügyben meghallgatott képzőművészeti tanács a nevezettek számára egy-egy műterem átengedését javaslatba hozván, a külügyi ministe-

Digitized by Google

rium utján az intézkedések megtétettek, hogy az emlitett két festő részére egy-egy műterem kijelöltessék.

Innocent Ferencz részére azon felül a mondott tanács javaslatára 250 frt utisegély engedélyeztetett.

Képzőművészeti Akadémia felállitásának ügye.

A kormány által segélyezett fiatal művészi sarjadékunk évtizedek óta külföldre vándorol.

Bécs, München, Düsseldorf és Páris, zarándoklásuk czélja.

E törekvés természetes, sok tekintetben jogosult, sőt eredményeiben sikeresnek is mondható, a mennyiben művészeink legjelesbjei épen a külföld akadémiáin nyerték a kiképzés azon fokát, melyre a hazában sokáig ugyszólván minden feltétel hiányzott.

Voltak és vannak azonban a külföldi tanulmányozásnak oly következményei is, melyek a hazai művészetek fejlődésére legalább bizonyos irányban, hátrányosak. Idegen légkör és környezet, idegen eszmevilág és társaság éveken át tartó befolyása alatt a fiatal művész öntudatlanul elidegenedik, s a mit művészeti képzettségben nyer, azt sokszor a nemzeti érzelem elmosódásának árán vásárolja meg.

A jelzett állapot visszás voltának érzete, s azon körülmény, hogy külföldön tartózkodó művész hazánkfiai közül többen tanárokként működnek, a képzőművészetekkel foglalkozó, azok iránt érdeklődő körökben egy nagyobb szabásu képzőművészeti intézet létesitésének eszméjét keltette fel.

Midőn a magyar irók és művészek társasága egy magyar képzőművészeti akadémia létesitése tárgyában kérvénynyel járult az országgyülés képviselőházához, az akadémia kérdése, az általános, az elméleti térről, melyen nézetkülönbségnek helye alig lehetett, a gyakorlati térre vitetett át.

A képviselőház egy magyar képzőművészeti akadémiának közmivelődési fontosságát felismervén, 1880. évi deczember 4-én kelt határozatával felhatalmazást adott a kérdés gyakorlati részének tanulmányozására akként, hogy annak alapján a kormány által az akadémia létesitése végett a kezdeményező lépések meg is tétessenek.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a képzőművészetek hazánkban csakugyan örvendetes fejlődésnek indultak, s hogy azok előmozditása hazai tehetségekben oly hivatott s önálló erőkre talált, kik mint művészek s külföldi akadémiák tanárai Európaszerte méltó hirnévnek örvendenek; ha figyelembe veszszük, hogy a képzőművészeti pályára nagy számmal lépő s elismert sikerrel működő hazai ifjuság a külföldön kénytelen keresni magasabb

Digitized by Google

kiképeztetését, ugy nem lehet tagadni, hogy a képzőművészeti szakoktatásnak szélesebb alapokra, illetőleg önálló hazai intézményekre fektetése érezhető szükséget képez.

Ily körülmények között az sem vonható kétségbe, hogy épen ma — midőn az akadémia felállitása tekintetében a kérdés szellemi oldalát illetőleg kedvező körülmények forognak fenn, — időszerü azon kérdés gyakorlati tárgyalása, miként lehetne a mondott szükséglet kielégitéséről akár a meglevő intézmények fejlesztése, akár uj intézmények létesitése által gondoskodni.

Hogy az akadémia biztos alapon létesüljön, s hivatásának megfelelhessen, annak első feltétele, hogy kellő számban, jeles tanerőkkel rendelkezzék. Ezen fölül azonban mellőzhetlen, hogy azon anyagi tényezőkkel is birjon, melyek nélkül jeles művészeket az akadémiának tartósan megnyerni nem lehet, s mely anyagi tényezők nélkül a legjelesb tanárok s a legbuzgóbb növendékek sem képesek kellő eredményekre jutni.

Azon czélból, hogy a megkivántató költségek iránt biztos tájékozást lehessen szerezni, szükségesnek mutatkozott a hozzánk legközelebb eső, és ifjaink által leginkább látogatott bécsi és müncheni képzőművészeti akadémiák szervezeti s pénzügyi viszonyait közelebbről megismerni, mi végre a nevezett akadémiák tanulmányozásával, az azokra vonatkozó adatok beszerzésével a ministerium közmivelődési ügyeinek előadója ugyanazon alkalommal bizatott meg, midőn, mint fentebb megemlittetett, a Budapesten felállitandó technologiai muzeum ügyében a németországi műszaki iparmuzeumok tanulmányozására kiküldetett.

A hely szinén nyert értesülések szerint az 1692. évben magán intézetkép alapitott bécsi képzőművészeti akademia, mely jelen szervezetét 1872-ben nyerte, egyetemi jelleggel bir. Azon mint főszakok az épitészet, szobrászat és festészet, vésnöki művészet (Graveur- und Medailleur-Kunst), a rézmetszés, egy általános festészeti, egy általános szobrászati és hat szakiskolában a történelmi, a tájfestészet, a felsőbb szobrászat, és az épitészet adatnak elő, mely főszakok tanitásával 8 festészeti, a 2 szobrászati, egy rézmetszési, egy vésnöki, 3 épitészeti tanár foglalkozik.

A tanulók száma 309, melyből 168 a festészetre, 80 az épitészetre, 50 a szobrászatra esik.

Az akadémia személyi kiadásai 84,762 frtot, dologi kiadásai 32,874 frtot, összesen 117,636 frtot tesznek, melynek fedezetére az államkincstárból az 1881. évre a személyi járandóságoknál 3% időközi levonással kerek összegben 115,000 frttal megszavazott javadalom szolgál.

Digitized by Google

Az akademia azonban saját vagyonából mintegy 15000 frt külön jövedelemmel bir, mely a könyvtár, egyéb gyüjtemények stb. czéljaira használtatik fel.

Az akademiának külön palotája van, melyre a törvényhozás telek s felszerelés nélkül 489,000 frtot szavazott meg.

A müncheni képzőművészeti akademia, melyet I. Lajos bajor király 1846. évben alapitott, nemcsak tanintézet, hanem egyuttal művészeti társulat s művészeti ügyekben legfelsőbb hatóság is.

A tanitás felöleli a képzőművészet valamennyi ágát s kiválóan gyakorlati, támogatva mindazáltal az illető szakokban megfelelő elméleti oktatás által is.

A gyakorlati oktatás a történelmi festészetre, szobrászatra, épitészetre s rézmetszésre terjed ki.

A tanulás első közös alapját az antik után való rajzolás képezi, mely osztályból a festésznövendékek az előkészitő festészeti osztályba és innen az illető művésztanárokról nevezett külön festőiskolákba előleges vizsgálat kiállása után lépnek.

Az igazgatón kivül 11 rendes tanár van.

Az intézet költségvetése az 1881/2. évre 159,318 markkal állapittatott meg.

Az intézet külön épületben, mely ötvennél több műtermet foglal magában, van elhelyezve, s melynek épitése 3.000,000 markba került.

Mint az elősoroltakból kitetszik, a képzőművészet minden ágára, s a segédtanszakokra is kiterjedő teljes akademia felállitása — mellőzve a külön épület létesitésének költségeit — évente nevezetes, legalább is 80—100,000 frtnyi költséget igényelne, mely költség csak azon esetre engedne leszállitást, ha azon szakok, melyek a mintarajztanodán, a tudományos vagy a műegyetemen tanszékkel birnak, az akademia keretébe alkalmas módon bevonathatnának.

Nem lehet kétség a felett, hogy egy teljes, önálló egészet alkotó akademia mily rendkivüli előnyökkel bir részleges intézmények felett, ámde nehéz anyagi viszonyaink között fontolóra kell vennünk azon kérdést is, mennyiben lehetne a hazai képzőművészeti ügy előmozditását egyes, külön álló intézmények által eszközölni.

E szempontból indult ki kétségtelenül az országos képzőművészeti társulat, midőn ezen ügyben véleményének előterjesztésére felszólittatván, azon esetre, ha egy teljes akademia anyagi erő hiányában most még fel nem állittathatnék, egyelőre javaslatba hozta, hogy először több önálló festészeti műterem mint független mesteriskola állittassék és szereltessék fel,

Digitized by Google

mely műtermek hosszabb időre érdemesült művészek rendelkezésére lennének bocsátandók azon kötelezettséggel, hogy nehány növendéket tanitványul befogadjanak. Másodszor, hogy átmenetül a felsőbb festészeti oktatásra egy általános festészeti szakosztály, akár a mintarajztanoda keretén belül, akár azon kivül állittassék fel; végre, hogy ösztöndijak alapittassanak oly művésznövendékek számára is, kik valamely hazai jeles festész mesteriskolájában önálló művészi kisérletekbe kezdeni kivánnak.

A társulat elnökének véleménye szerint a festészeti mesteriskolákon kivül még egy vagy két szobrászati műterem és mesteriskola is lenne alapitandó.

Mielőtt azonban az akademia felállitásának kérdésében a képviselőház elé végleges javaslat terjesztetnék, szükségesnek mutatkozott az illető szakköröknek ez ügyben véleményük nyilvánitására alkalmat adni. E végre folyó évi oktober 26-ára a képzőművészeti társulat, a képzőművészeti tanács, a nemzeti muzeum és országos képtárak, az országos mintarajztanoda képviselőiből tanácskozmányt hivtam össze, mely a mondott napon elnökletem alatt megtartatván, az értekezlet a szabad mesteriskolák rendszerének elfogadásával egy önálló akademia felállitása mellett nyilatkozott, melyben azonban külön tanszékek — tekintettel nehéz anyagi viszonyainkra — csak a festészet és szobrászat számára lennének alapitandók.

A műtermek számára a tanácskozmányban legalkalmasb helyül a sugárut mellett, a Bajza utczában fekvő, s a főváros tulajdonában levő üres telek: az „Epreskert" jelöltetvén ki, miután azt magam is megtekintettem, felhivtam a főváros közönségét, mely az akademia felállitásából szellemi és anyagi hasznot egyaránt nyerne, az iránt nyilatkozatra, vajjon s minő feltételek alatt lenne hajlandó, azon telket a jelzett czélra átengedni?

Ennyit láttam szükségesnek — addig is, mig részletes javaslat tételére alkalom leend — a mai tényállás iránt tájékozás nyujtása végett előterjeszteni.

Kétségtelen, hogy a tervezett képzőművészeti akademia még szükebb keretében is — az épitési költségeken kivül — évente tetemes állandó költséget fog igényleni. Ámde ha megfontoljuk azon rendkivüli előnyöket, melyek ezen intézet felállitásából a képzőművészetek előmozditása folytán a nemzet közmivelődésének, szellemi és anyagi jólétének fejlesztésére háromolnának; ha figyelembe veszszük, hogy most, midőn önálló, jeles művésztanárokban, tehetséges, lelkes növendékekben az intézet létfeltételének szellemi alapjait birjuk, az előrelátás parancsolja a kedvező alkalmat annyival inkább megragadni, mennyivel bizonyosb, hogy azt egyszerü parancsszóval előidézni — még ha az anyagi eszközök gazdagon állanak is rendel-

Digitized by Google

kezésre — nem lehet; ha számot adunk magunknak arról, hogy mily orvosolhatlan csorbát ejthetünk a hazai képzőművészet ügyén, mily sulyos békóval köthetjük le fejlődését, ha a kinálkozó alkalmat felhasználni elmulasztjuk : ugy nem lehet kételkednünk a fölött, hogy a nemzet képviselőtestülete a hazai képzőművészetek ügyét is kellő támogatásban részesiteni, s a magyar képzőművészeti akademia vagy legalább nagyobb számu műtermek felállitása által eszközét fogja nyujtani annak, hogy szép fejlődésnek induló művészetünk ez uton necsak előmozdittassék, hanem a magyar nemzeti genius közvetlen befolyása alatt magyarrá is tétessék.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

form 410

Digitized by Google

Digitized by Google